

Xchi'dxyi cuubi dxiohs nin
bie'galuu'yi daada Jesucristu

Chichicapan Zapotec New Testament

Contents

Dxyi'dxyi ra' rii' nin baca'h San Mateu xcweenta Jesucristu	1
Dxyi'dxyi ra' nin baca'h San Marcu xcweenta Jesucristu	67
Dxyi'dxyi ra' nin baca'h San Lucas xcweenta Jesucristu	107
Dxyi'dxyi ra' nin baca'h San Jwahn Xcweenta Jesucristu	177
Xcweenta xtsi'n ra' pooxtla ra'	225
Dxihtsi nin baca'h San Pahblu loh ra' bwiinn Roma	289
Mwer dxihtsi nin baca'h San Pahblu loh bwiinn Corintu	317
Nin raroopa dxihtsi nin baca'h San Pahblu loh ra' bwiinn Corintu	344
Dxihtsi nin baca'h San Pahblu loh ra' bwiinn Galacia	360
Dxihtsi nin baca'h San Pahblu loh ra' bwiinn Efesu	370
Dxihtsi nin baca'h San Pahblu loh ra' bwiinn Filipos	379
Dxihtsi nin baca'h San Pahblu loh ra' bwiinn Colosa	386
Mwer dxihtsi nin baca'h San Pahblu loh ra' bwiinn Tesalónica	393
Nin raroopa dxihtsi nin baca'h San Pahblu loh ra' bwiinn Tesalónica	398
Mwer dxihtsi nin baca'h Pahblu loh Timoteu	401
Nin raroopa dxihtsi nin baca'h San Pahblu loh Timoteu	409
Dxihtsi nin baca'h San Pahblu loh Titu	414
Dxihtsi nin baca'h San Pahblu loh Filemohn	417
Tuhbi dxihtsi nin bia'han loh ra' bwiinn Hebreu ra'	419
Dxihtsi nin baca'h Santia'gu	438
Mwer dxihtsi nin baca'h San Pehdru	445
Nin raroopa dxihtsi nin baca'h San Pehdru	453
Mwer dxihtsi nin baca'h San Jwahn	458
Nin raroopa dxihtsi nin baca'h San Jwahn	465
Nin riohna dxihtsi nin baca'h San Jwahn	466
Dxihtsi nin baca'h San Judas	468
Dxyi'dxyi ra' nin baca'h Jwahn xcweenta ra' cohsa ra' ru nin gue'du gaca ra'	470

Xchi'dxyi cuubi dxiohs nin bie'galuu'yi daada Jesucristu

New Testament in Zapotec, Chichicapan (MX:zpv:Zapotec, Chichicapan)

Language: Zapotec, Chichicapan

Provided by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

This print-on-demand edition of Scripture is produced and provided at cost by the Digital Bible Society in partnership with the Bible League of Canada, Open Doors International, and other missions and translation agencies. To order additional copies of this or other Bibles, please visit www.dbs.org (USA), www.bibleleague.ca (Canada), and www.opendoors.org (Europe).

Copyright and Permission to Copy

Copyright © 1990 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright © 1990 Wycliffe Bible Translators, Inc. Scripture text used by permission.

© 1990, Wycliffe Bible Translators, Inc.

PDF, ePub, and MOBI Bible covers and design are copyrighted 2017 by the Digital Bible Society (www.dbs.org).

PDF generated on 2017-08-24 from source files dated 2017-08-24.

f751ae13-0cd1-54fd-8c16-86718fb9cd5b

ISBN: 978-1-5313-0758-5

Dxyi'dxyi ra' rii' nin baca'h San Mateu xcweenta Jesucristu

Bwiinn ra' rii' guhca xtulbaa' Jesuhs

(Lc. 3.23-38)

1 Dee' naa lah ra' bwiinn ra' nin guhca ra' xtulbaa' Jesucristu, llii'n Davihd, llii'n Abrahn.

²Abrahn guhca xtaada Isaac, Isaac guhca xtaada Jacob, Jacob guhca xtaada Judah cun bwihtsi ra' bi, ³Judah guhca xtaada Fares cun Zara, ya xmaah ra' bi guhca Tamar. Fares guhca xtaada Esrom, Esrom guhca xtaada Aram, ⁴Aram guhca xtaada Aminadab, Aminadab guhca xtaada Naasohn, Naasohn guhca xtaada Salmohn, ⁵Salmohn guhca xtaada Booz ya xmaah bi guhca Rahab. Booz guhca xtaada Obed, ya xmaah bi guhca Rut. Obed guhca xtaada Isai, ⁶Isai guhca xtaada rrehyi Davihd, ya rrehyi Davihd guhca xtaada Salmohn ya xmaah bi guhca nin guhca che'hla Urías.

⁷Salmohn guhca xtaada Roboam, Roboam guhca xtaada Abías, Abías guhca xtaada Asa, ⁸Asa guhca xtaada Josafat, Josafat guhca xtaada Joram, Joram guhca xtaada Uzías, ⁹Uzías guhca xtaada Jotam, Jotam guhca xtaada Acaz, Acaz guhca xtaada Ezequías, ¹⁰Ezequías guhca xtaada Manasehs, Manasehs guhca xtaada Amohn, Amohn guhca xtaada Josías, ¹¹Josías guhca xtaada Jeconías cun bwihtsi ru bi nin guyuu' la'n dxyih ra' nin bati'dxiloh ra' bwiinn Israel trabahju duxa chin gwah ra' ba ziga esclavo loh ra' bwiinn Babilonia.

¹²Ya chin gudii'dxi ra' dxyih nin guhca ra' bwiinn chi esclavo loh ra' bwiinn Babilonia, chi'chi guyuu' llii'n Jeconías nin biria'hlah Salatiel, ya Salatiel guhca xtaada Zorobabel. ¹³Zorobabel guhca xtaada Abiud, Abiud

guhca xtaada Eliaquim, ya Eliaquim guhca xtaada Azor. ¹⁴Azor guhca xtaada Sadoc, Sadoc guhca xtaada Aquim, Aquim guhca xtaada Eliud, ¹⁵Eliud guhca xtaada Eleazar, Eleazar guhca xtaada Matahn, Matahn guhca xtaada Jacob, ¹⁶Jacob guhca xtaada Joseh nin guhca che'hla María, María nin guhca xmaah Jesuhs, Daada xteenn nu'h.

¹⁷Pwihsi guyuu' tsi'dah famihyi ra' ba desde la'n dxyih ra' nin gubahan guehtu Abrahn cun hasta la'n dxyih za nin gubahanyi guehtu rrehyi Davihd, ya za tsi'h-dahan desde guehtu Davihd hasta chin gwahyi ra' bwiinn Israel prehsu lahdxyi bwiinn Babilonia, ya za tsi'h-dahan desde la'n dxyih ra' nin gwah ra' ba prehsu loh ra' bwiinn Babilonia cun para hasta la'n dxyihyi nin guulaa Jesucristu.

Chin guulaa Jesucristu

(Lc. 2.1-7)

¹⁸Chin guulaa Jesucristu guhca squii': María xmaah Ñi'h badi'hi xchi'dxyi bi la'h tuhbi bi'nxtuhbi nin laa Joseh tin guchinaa ra' ba, per loh nin nagahdxi guidxi' Joseh la'h María la'María nu'a llii'nla pur xcweenta xquelnabwa' Spíritu Saantu Dxiohs, ¹⁹ya Joseh xpwiinn ndxi'hw María, guhca ba tuhbi bwiinn zaca ni'chin gulu'cha'yisi ba la'n lasto' ba ziga guzahca María, ya chi'chi bwi'hnn Joseh lligaaba rala'n zi ñusaa'n ba la'h María tin ayi ñahcabwa' nin tuhbi bwiinn, ²⁰ya lligaaba chi nuu Joseh guunn ba chin baga'ni' tuhbi xaanjla Dxiohs loh ba loh nin na'llgahsi ba rahbi aanjla chi loh Joseh:

—;Joseh, lla'ga guehtu Davihd!, ayi guidxyihbi lu'h guica'ha lu'h María gaca bi che'hla lu'h laasii llii'n bi nin gaalaa llii'n Spíritu Saantun, ²¹ya bado'yi'hn nin gaalaa chi cwe'helah tu bi Jesuhs, laasii la'h Ñi'h guta'h Ñi'h la'h ra' nin gaca xpwiinn Ñi'h loh xtuhlda ra' ba.

²²Garaa ra' dee' guhca tin guzohba dxyi'dxyi ziga nin bazia'ñih Dxiohs loh xigaaba bwiinn nin baca'h xchi'dxyi Dxiohs chin rahbi Ñi'h:

²³Zu'a llii'n tuhbi dxa'pa nin nagahdxi guidxi'tii' tuhbi ndxi'hw, ya chin gaalaa llii'n bi guiria'lah bado'y-i'hn chi Emanuel (nin rza'loh Dxiohs nabahannee la'h nu'h).

²⁴Ya chin badi'chi baca'lda chi loh Joseh, bwi'hnn ba ziga guhdzi aanjla chi loh ba, guca'ha ba María ²⁵ya guhpadaa ba la'h María hastayi chin guulaa llii'n María nin gule'helah Joseh Jesuhs.

**Chin gwanee ra' rrehyi mahgu ra'
tuhbi guelrgaa'da para la'h
bado'yi'hn nin laa Jesuhs**

2 Chin guulaa Jesuhs guihdxyi Belehn xteenn Judea la'n dxyih ra' chi gunabwa' rrehyi Herodes, nee la'n dxyih chi gahcaza badzihn ra' rrehyi mago ra' nin ze' ra' nez hasta rtahn gubihdxyi nez loh guihdxyi Jerusalehn, ya nin guhca xtsi'n ra' ba naa basi'dxi ra' ba xcweenta dxih ra' nin nuu llaa'ndxibaa', ²ya chin badzihn ra' ba rahbi ra' ba:

—¿Cuun xchi'h rrehyi xteenn ra' bwiinn Israel, nin gue'du guulaa? Laasii bidia'ha nu gutahn dxih xteenn ñi'h nez hasta rtahnn gubihdxyi, ni'chin nin zo'pa gazu'nllihbi nu nez loh ñi'h, —rahbi ra' ba.

³Ya chin bihn rrehyi Herodes nin guhdzi ra' rrehyi mago ra' chi dxyihgah si guhca ziahan loh xigaaba ba; zi'chi gahca za guzahca ra' garaa ra' bwiinn guihdxyi Jerusalehn. ⁴Ya seguihdu gunabwa' rrehyi Herodes gwaca'ha ra' ba la'h ra' bixohza ra' nin rnabwa' la'h ra' snuhn bixohza cun mwehsu ra' nin ruluu'yi xlehyi Moisehs, tin gunaabadxyi'dxyi rrehyi Herodes loh ra' ba caa chi'h nahpa gaalaa Crixtu, ⁵chi'chi rahbi ra' ba:

—La'n guihdxyi Belehn xteenn Judea, laasii zi'chi baca'h tuhbi daada nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs, squii' baca'h ba:

⁶Ya yi'h guihdxyi Belehn, yuh xteenn Judea, tayi yi'h dxi'h naa lu'h bi-tu'hn ru loh ra' guihdxyi li'hi, nee nnah yi'h gaca lu'h tuhbi guihdxyi nin gaalaa tuhbi bwiinn nin guinabwa' nin guluu'yi neziuh za'ca la'h guihdxyi Israel xte'nnahn.

⁷Ya chi'chi ziga moda rala'n gudi-hdxyi Herodes la'h ra' rrehyi mahgu ra' chi tin gunaabadxyi'dxyi ba loh ra' ba cuuca biinnloh dxih nin bwa'ha ra' ba dxih chi, ⁸ya chin guya'loh gunaabadxyi'dxyi ba lwehgu gahca guxe'hla ba la'h ra' ba para guihdxyi Belehn, ya rahbi Herodes loh ra' ba:

—Gulcheh ri'chi, ya chin gadxeela tun, guunn tu bihsi na'h tin chegazullibizahn loh ñi'h.

⁹Ya chin guya'loh guñi' Herodes loh ra' ba lwehgu guna'zu nehza ra' mahgu chi para guihdxyi Belehn, ya dxih nin bwa'ha ra' ba biinnloh chi ni'chi badi'hi sehn guhcabwa' ra' ba guulaa Jesuhs ya ñiidxiuu dxih chi delaanta loh ra' ba ya pur luulchima guza'bidxyii'hin nez hasta guulaa Jesuhs, ¹⁰ya chin bwa'ha ra' mahgu chi guza'bidxyii dxih chi nez hasta guulaa Jesuhs biahxi duxa ra' ba. ¹¹Lwehgu guyuu'tii' ra' ba hasta la'n yuu' chi, ya bwa'ha ra' ba bado'yi'hn cun María xmaah Ñi'h, ya lwehgu bazu'nllihbi ra' ba nez loh Ñi'h, ya chi'chi guxaala ra' ba yihca cohca za'ca nin gwanee ra' ba nin naa ohro, ya'hla cun mirra, ¹²ya seguihdu bwi'hnn xca'lda ra' ba bihsi la'h ra' ba loh na'xgahsi ra' ba tin ayi guibia'gariinee ra' ba dxyi'dxyi loh Herodes, ya mas cha'yi gubia'garii ra' ba stuhbi neziuh para lahdxyi ra' ba.

**Chin ballu'nnee ra' ba la'h
Jesuhs para guihdxyi Egiptu
chin guhca Ñi'h bado'hyi'hn**

¹³ Pwihsi babii si ra' rrehyi mahgu ra' chi, baluu'yiloh tuhbi xaanjla Dxiohs loh Joseh loh baca'lda rahbi ba:

—Gwastii tin guca'ha bado'yi'hn cun xmaah Ñi'h, tin gulchechuula'n para guihdxyi Egiptu, ya bia'han ri'chi hastayi chin gu'nnaahn bihsi yi'h, laasii Herodes nuu ba lligaaba gadxi'hyi ba bado'yi'hn tin gachi Ñi'h.

¹⁴ Ya lwehgu gwastii gahca Joseh tin guca'ha ba bado'yi'hn cun xmaah Ñi'h hohra gue'la chi guna'zunehza ba para guihdxyi Egiptu, ¹⁵ ya ri'chi guyuu' ra' ba hastayi chin guhchi Herodes. Squii' guhca tin guzohba dxyi'dxyi ra' nin bazi-a'ñih Dxiohs loh xigaaba ra' bwiinn nin guñi' xcweenta Ñi'h chin rahbi Ñi'h: “Hasta guihdxyi Egiptuyi gudiidxyihn Llii'nahn.”

**Herodes gunabwa'
gachi ra' bado'yi'hn**

¹⁶ Ya chin guhcabwa' Herodes basagui'hi ra' rrehyi mahgu chi la'h ba, bidxyi'chi duxa ba, ya gunabwa' ba gachi ra' garaatii' ra' bado'yi'hn ra' nin nuu chiohpa yihza cun para nin nuu ra' la mas paaldaa bwe'hw. Dee' guhca ra'n loh guihdxyi Belehn cun garaa ra' za guihdxyi ra' nin guyuu' gahxu cwee' guihdxyi chi, bwi'hnn ban ziga dxyih nin guhdzi rrehyi mahgu ra' chi loh ba bwa'ha ra' ba dxih chi llaa'ndxibaa', ¹⁷ ya squii' guzohba dxyi'dxyi ra' nin baca'h guehtu profeta Jeremías chin rahbi ba:

¹⁸ Rsiaa'ha nin guyuu' loh guihdxyi Ramah, ñihsabwii naltaa cun guel-nalasa duxa ni'chi naa Raquel, nin ru'n duxa pur xcweenta ra' llii'n bi, ya ayi guclaa'dzi bi ñia'ldasto' bi laasii la'h ra' llii'n bi chi guhchi la.

¹⁹ Per ya chin guhchi Herodes, baluu'yiloh tuhbi xaanjla Dxiohs loh Joseh loh baca'lda loh guihdxyi Egiptu, ²⁰ rahbi aanjla chi:

—Gwastii, tin guca'ha biñi'n cun xmaah Ñi'h tin gwah para lahdxyi ra' bwiinn Israel, laasii la'h ra' nin gu-claa'dzi ñahchi biñi'n la'h ra' ba barah guhchi.

²¹ Ya chi'chi gwastii Joseh tin guca'ha ba biñi'n cun xmaah Ñi'h; guna'zunehza-nee ba para lahdxyi ra' bwiinn Israel, ²² per chin bihn Joseh canabwa' Arquelau loh guihdxyi Judea xlugahri Herodes xtaada bi, guyuu' guelrzaa' Joseh ñah ba para guihdxyi chi; per guñi' xca'lda ba pur xcweenta Dxiohs tin mahs gwah ba para loh yuh nin rnabwa' guihdxyi Galilea, ²³ ya chin badzihn ba ri'chi guyuu' ba loh guihdxyi nin laa Nazaret. Guhca squii' tin guzohba dxyi'dxyi ra' nin guñi' ra' bwiinn nin guñi' xcweenta xchi'dxyi Dxiohs: “Ziria'hlah Ñi'h bwiinn guihdxyi Nazaret.”

**Xcweenta nin baluu'yi Jwahn
xchi'dxyi Dxiohs la'h ra'
bwiinn loh dahan desiertu**

(*Mr. 1.1-8; Lc. 3.1-9, 15-17; Jn. 1.9-28*)

3 Pwihsi la'n dxyih ra' chi badzihn Jwahn nin ruro'bañihsa loh dahan desiertu xteenn Judea tin baluu'yi ba xchi'dxyi Dxiohs, ² ya rahbi Jwahn:

—Gulgasaguu'dzi sto' tu nez loh Dxiohs laasii la'h xquelrnabwa' Ñi'h badzihn gahxu.

³ La'h Jwahn ruze'ta profeta Isaías chin baca'h ba squii':

Ziuu' tuhbi rsiaa'ha nin guñi' jweersi roo' loh dahan desiertu: “Gulgui'hnn za'ca xneziuh Dxiohs, nee gulgasanchii za xneziuh Ñi'h la'n lasto' tu.”

⁴ Ya xahba Jwahn guhcatcha'yi cun dxyihdxilahdxi camehyu neezaa biy-i'bidu'h tuhbi du'hdxihdxi la'n tihxi

Jwahn, ya nin guhca xquelwahw Jwahn guhca bwi'tsisuu cun xtsihn bwe'sehra nin nuu la'n dahan. ⁵Bwiinn guihdxyi Jerusalehn ra' cun garaa ra' bwiinn guihdxyi ra' xteenn Judea cun bwiinn guihdxyi nin rii gahxu gadiidxi gui'w Jordahn biria'h ra' ba tin baca'dxiahga ra' ba xchi'dxyi Dxiohs nin ruluu'yi Jwahn, ⁶ya guya'lohsi baxo'baduhlda ra' ba xtuhlda ra' ba chi'chi baro'bañihsa Jwahn la'h ra' ba loh gui'w Jordahn.

⁷Ya chin bwa'ha Jwahn ziahan ra' bwiinn fariseu cun bwiinn saduceu ra' cagadzihn ra' tin guro'bañihsa Jwahn la'h ra' ba, chi'chi rahbi Jwahn:

—¡La'h tu bwiinn naxihn ra' nin naa ziga zi bwe'lda ña'laa'dzi! ¿Chyuulla gudxixtee' loh tu tin cadxi'hyi tu canehza ta'h tu loh xjwisi Dxiohs nin gue'du gadzihn? ⁸Gulgacha'h ziga nabahan tu tin guluu'yi pa'h tu basaguu'dzi sto' tu nez loh Dxiohs, ⁹nee ayi guunn tu lligaaba lasaca duxa tu pur nin naa tu llahga guehtu Abrahn, laasii rñi'n loh tu sidela guiclaa'dzi Dxiohs hasta dxiah nin na' rii' zahca guunn Ñi'hn llahga guehtu Abrahn, ¹⁰nee neezaa la'h dx-i'ba yahga na'siin la laa'n ra' yahga tin garaa yahga ra' nin ayi rcah ninahxi za'ca loh ñi'h, garaa ra' yahga chi chyuuga ra'n tin guica'dxih ra'n. ¹¹Na'h guchiin nin cañi'n loh tu, na'h ruro'bañi'sahn cun ñihsa pur nin rusaguu'dzi sto' ra' bwiinn xcweenta xtuhlda ra' ba nez loh Dxiohs. Per stuhbi bwiinn nin ze'na'hla na'h zuro'bañihsa ba la'h bwiinn ra' cun Spíritu Saantu. Bwiinn chi lasahca duxa ru ba que na'h, per nin para guti'dxi'hn tahba ba ayi lasahca'hn. ¹²Nee la'h xpahla ba nuu listu la naa ba tin cwe'he ba dxihlli dxaaba ra' loh trihgu ya chin cha'loh gusiaa ba loh trihgu chi'chi guti-aa'ha ban gagu'cha'yi ban ya dxihlli chi guca'dxih ba per ayi chuu dxyih dxii'yin.

Chin guro'bañihsa Jesuhs loh gui'w Jordahn

(Mr. 1.9-11; Lc. 3:21-22)

¹³Pwihsi biria'h Jesuhs guihdxyi Galilea tin gwah Ñi'h hasta rwaaw gui'w Jordahn, hasta zuu Jwahn tin baro'bañihsa Jwahn la'h Ñi'h. ¹⁴Galoh nin nagahdxi guro'bañihsa Jwahn la'h Ñi'h rahbi Jwahn loh Ñi'h:

—¡Yi'h rchi'hn guro'bañihsa lu'h na'h nee la'la'ga'h Yi'h ze' lu'h loon tin guro'bañi'sahn Yi'h!

¹⁵Chi'chi rahbi Jesuhs loh Jwahn:

—Nicala basaa'n gacan zi'chi nnah, laasii nahpa guidi'hnn nu'h ziga rclaa'dzi Dxiohs gaca.

¹⁶Ya chin guya'loh guro'bañihsa Jesuhs, lwehgu guzu'nchii Jesuhs loh ñihsa, hohra chi gahca billaala dx-ibaa', ya bwa'ha Jesuhs ze'yehta Spíritu Saantu nez yihca Ñi'h ziga zi tuhbi palohmwi'hn, ¹⁷chi'chi bihn ra' ba tuhbi rsiaa'ha nez laa'ndxibaa' guñi' Dxiohs rahbi Ñi'h:

—Dee' naa Llii'nahn nin nadzii'hihn nee riahxi duxa'hn pur xcweenta bi.

Gudxi'hyi bwiinndxaaba xa ñusagui'hi ba la'h Jesuhs

(Mr. 1.12-13; Lc. 4.1-13)

4 Ya seguihdu gwanees Spíritu Saantu la'h Ñi'h loh dahan desierto tin guidu'hun gu ñuhnn bwiinndxaaba gahn ñusagui'hi ba la'h Ñi'h, ²ya guyuu' Ñi'h nez chi chywa'h dxyih chywa'h gue'la ya loh dxyih ra' chi cun gue'la ra' chi ayi gudahw Ñi'h nin tahyi guehta ya bichi-a'han Ñi'h, ³chi'chi badzihn bwiinndxaaba hasta zuu Ñi'h tin guclaa'dzi ba ñusagui'hi ba la'h Ñi'h, ya rahbi ba loh Ñi'h:

—Sidela guchii lu'h naa lu'h Llii'n Dxiohs, guhdzi loh dxiah ra' ca dxiahcan guehta.

⁴Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Caa loh Xchihtsi Dxiohs: “Ayi guehta si dxi'h gahw bwiinn guunn para guibahan ra' ba, sino que rchi'hn neezaa guzo'badxiahga ra' ba xchi'dxyi Ñi'h nin rre'h rwaa' Ñi'h.”

⁵Ya chi'chi guca'ha bwiinndxaaba chi guna'zu nehzanee ba la'h Ñi'h loh guihdxyi Jerusalehn hasta zohba guido' roo' tin baca'h ba la'h Ñi'h hasta puntayi xteenn campanariu chi, ⁶chi'chi rahbi ba loh Ñi'h:

—Sidela guchii lu'h naa lu'h Lliin Dxiohs, bala'ha yi'h desde ri'ca hasta loh yuh, laasii caa loh Xchihtsi Dxiohs: “Zixe'hla Ñi'h xaanjla Ñi'h tin gaapaa ra' ba yi'h, ya cun naa ra' aanjla ra' chi zina'zu ra' ba yi'h tin ayi guire'lda lu'h nin tuhbi dxiah.”

⁷Chi'chi rahbi Jesuhs loh bwiinndxaaba chi:

—Neezaa caa loh Xchihtsi Dxiohs: “Ayi guunn tu pwexta la'h Dxiohs nin rnabwa'.”

⁸Ya lulchimatii' gwane bwiinndxaaba chi la'h Jesuhs yihca tuhbi dahan roo' duxa, tin desde yihca dahan chi baluu'yi bwiinndxaaba chi la'h Ñi'h garaatii' guihdxyi ra' cun ciudadh ra' nin rii loh guidxyiyuh, ⁹chi'chi rahbi bwiinndxaaba chi loh Ñi'h:

—Na'h zuni'hihn garaatii' ra' dee' yi'h sidela guzu'nllihbi lu'h nez loon nee gaann za lu'h na'h.

¹⁰Chi'chi rahbi Jesuhs loh bwiinndxaaba chi:

—¡Bwaa bwiinndxaaba!, laasii caa loh Xchihtsi Dxiohs: “Xtaada Dxiohs si lu'h gaann lu'h, nee loh si Ñi'h chuu lu'h tin guunn lu'h xtsi'n Ñi'h.”

¹¹Ya bwa'ha si bwiinndxaaba chi ayi bwi'hn ba gahn ñusagui'hi ba la'h Jesuhs, mas cha'yi basaa'n ba la'h Ñi'h, ya hohrchigahca badzihn paaldaa ra' aanjla nin bie'nee nin gudahw Jesuhs.

Guzo'baloh Jesuhs cayuhnn Ñi'h xtsi'n Ñi'h

(Mr. 1.14-15; Lc. 4.14-15)

¹²Chin bihn Jesuhs ñie'w Jwahn la'n lahtsidxi'ba, chi'chi guna'zu nehza Ñi'h zee Ñi'h para loh yuh nin rnabwa' guihdxyi Galilea, ¹³ya chin gudii'dxi Ñi'h loh guihdxyi Nazaret nahpa gwazahrutii' Ñi'h hasta badzihn Ñi'h loh guihdxyi Capernaum, nez rwaa' laguhn xteenn guihdxyi Zabulohn cun Neftalih. ¹⁴Guhca squii' tin guya'loh guzohba dxyi'dxyi ra' nin badi'hi Dxiohs baca'h guehtu profeta Isaías chin baca'h ba squii':

¹⁵Yuh xteenn Zabulohn cun Neftalih, stuhbi lahdu gui'w Jordahn, rwaa' ñihساد',

cun loh yuh nin rnabwa' guihdxyi Galilea, lahdxyi ra' bwiinn nin ayi naa ra' bwiinn Israel,

¹⁶cun neezaa guihdxyi nin guca'nzaa loh nacahyi; la'ra' ba bwa'ha tuhbi lla'ñih roo',

tuhbi lla'ñih nin basia'ñih para la'h ra' bwiinn ra' nin gubahan ra' loh xpacaala guelguhchi.

¹⁷Pwihsi desde la'n dxyih ra' chi guza'loh cagaluu'yi Jesuhs rahbi Ñi'h:

—Gulgasaguu'dzi sto' tu nez loh Dxiohs, laasii la'h xquelrnabwa' Dxiohs badzihn gahxu.

Jesuhs gudihdxyi la'h tahpa bwiinn nin gaca xpwiinn Ñi'h

(Mr. 1.16-20; Lc. 5.1-11)

¹⁸Gaduhbi nin zeezah Jesuhs rwaa' laguhn xteenn guihdxyi Galilea bwa'ha Ñi'h chiohpa bwiinn, bwiinn ra' chi naa ra' ba tuhsi bwihtsi. Tuhbi ba laa Simohn nin laa za Pehdru, ya stuhbi ba laa Andrehs. Xtsi'n ra' ba naa riate'he ra' ba bwehlda, ya gaduhbi riigala'ha ra' ba dxihxi bwelda loh ñihsa chi, ¹⁹chi'chi guñi' Jesuhs loh ra' ba rahbi Ñi'h:

—Gultana'hla na'h, laasii nnah gu'n-nahn la'h tu nin guluu'yi xchi'dxyi Dxiohs la'h ra' bwiinn xlawaa'ha nin ri-ate'he tu bwehlda.

²⁰Ya hohra chi gahca basia'han ra' ba xchihxi bwehlda ra' ba ya zenee ra' chi'h ba Jesuhs. ²¹Ya delanta ru, bwa'ha la'-ga'h Jesuhs la'h schiohpa bwiinn ra' nin naa tuhsi bwihtsi ra' za, tuhbi ba laa Jacobo cun stuhbi ba laa Jwahn, llii'n Zebedeu la'h ra' ba, ya ri'chi riinee ra' ba xtaada ra' ba la'n tuhbi laancha ri-yuhnn za'ca ra' ba dxihxi bwehlda. Ya chi'chi gudihdxyi Jesuhs la'h ra' ba, ²²ya seguihdu basia'han ra' ba laancha chi cun xtaada ra' ba ya zenee ra' chi'h ba la'h Ñi'h.

**Jesuhs baluu'yi xchi'dxyi
Dxiohs la'h ziahan ra' bwiinn**

(Lc. 6.17-19)

²³Ya guca'nzaa Jesuhs gaduhbi loh guihdxyi ra' nin rnabwa' Galilea tin baluu'yi Ñi'h xchi'dxyi Dxiohs la'h ra' bwiinn ra' garaa ra' la'n guido' bi'ti'hn ra', cun neezaa basiaca Ñi'h la'h ra' bwiinn cun xi chi'h zi gueldxyihdxyi nin guhca ra' ba, ²⁴ya guza'bi dxyi'dxyi pur ziga rusiaca Jesuhs la'h ra' bwiinn gaduhbitii' loh guihdxyi xteenn Siria, ya bie'nee ra' bwiinn chi lasaa' ra' ba nin rahcallu'hu cun cuun chi'h zi gueldxyihdxyi; nin nuu guelnayaan cun nin rahca yihca ñi'h, neezaa nin nuu bwiinndx-aaba sto' ra' ñi'h, nin rachiaa' ra', nin ayi guhca ñi'ni'bi ra', nin badiaa'ha ñaa' ra' ñi'h cun naa ra' ñi'h; garaa ra' bwiinn chi basiaca Jesuhs, ²⁵ya ziahan duxa ra' bwiinn gwana'hla la'h Ñi'h: bwiinn Galilea ra', bwiinn guihdxyi ra' xteenn Decápolis, bwiinn guihdxyi Jerusalehn ra', bwiinn Judea ra', cun bwiinn nin ze' stuhbi lahdu rwaal' gui'w Jordahn gwana'hla la'h Jesuhs.

**Bwii'yidxyi'dxyinee Jesuhs la'h
ra' bwiinn loh tuhbi dahan**

5 Chin bwa'ha Jesuhs loh ra' bwiinn ziahan duxa, guna'zu Ñi'h gucah Ñi'h yihca tuhbi dahan, ya ri'chi zohba Ñi'h chin badzihn ra' bwiinn ra' nin gullii Ñi'h gaca ra' xpwiinn Ñi'h, ²ya ri'chi guzo'baloh baluu'yi Ñi'h la'h ra' ba rahbi Ñi'h:

Dichohsa ra' bwiinn squii'

(Lc. 6.20-23)

³—Dichohsa ra' bwiinn nin naann cha'yi rchi'hn duxa ra' ba xquelrahcaneé Dxiohs, laasii xteenn ra' ba naa dxibaa' hasta nuu Dxiohs.

⁴Dichohsa ra' bwiinn nin ru'n nnah laasii rahcabwa' ra' ba nahpa ra' duhlda, per zadzihn dxyih nin zaguu'nasaa Dxiohs sto' ra' ba.

⁵Dichohsa ra' bwiinn nin nado'laa'dzi, bwiinn ra' nin ruzo'badxiahga ziga xclaa'dzi Dxiohs gaca, laasii zahcaneé Dxiohs la'h ra' ba loh guelnabahan nin guibahan ra' ba loh guidxyiyuh rií.

⁶Dichohsa ra' bwiinn nin cachia'han cun nin cadxahga ñihsa, laasii pur nin sa'loh guunn ra' ba nin xclaa'dzi Dxiohs guunn ra' ba, pwihsi la'h gahca Ñi'h zahcaneé Ñi'h la'h ra' ba tin guza'loh ra' ba ziga xclaa'dzi Ñi'h guunn ra' ba.

⁷Dichohsa ra' bwiinn nin ralahsasto' lasaa' ra' ñi'h, pwihsi la'h Dxiohs zalahsasto' Ñi'h la'h ra' ba.

⁸Dichohsa ra' bwiinn nin xclaa'dzi gaca nayaa sto' ra' ñi'h nez loh Dxiohs laasii zahcaneé Ñi'h la'h ra' ba gaca nayaa sto' ra' ba tin zi'chi gwa'ha ra' ba la'h Ñi'h.

⁹Dichohsa ra' bwiinn nin rusacwachidxyiisto' la'h bwiinn nin rdxindxinee lasaa' ñi'h, laasii la'h ra' ba ziria'hlah ra' ba llii'n Dxiohs.

¹⁰'Dichohsa ra' bwiinn nin cagatii'dx-
iloh guelrza'cazii pur nin ruzo'badxi-
ahga ra' ba xcweenta xchi'dxyi Dxiohs,
laasii xteenn ra' ba naa nin gudi'hi Dx-
iohs la'h ra' ba nez dxibaa'.

¹¹'Dichohsa tu chin guñi'yah bwiinn
la'h tu nee gusa'cazii ra' ba la'h tu pur
xcweenta nin riachiisto' tu xchi'dxyi'hn
nee chin gugu'chi dxixi'hw ra' ba la'h tu
cun ziahn ra' dxyi'dxyi xihn ra', ¹²per
guldxiahxi cun garaa nin gusa'ca ra' ba
la'h tu, laasii llaa'ndxibaa'yi zuni'hi Dx-
iohs ziroo' ru la'h tu pur xcweenta xtsi'n
tu, pwihsi zi'chi gahca za bwi'hnnee ra'
ba la'h ra' guehtu daada ra' nin guñi'
xchi'dxyi Dxiohs basa'cazii ra' ba la'h
daada ra' chi galohyi que la'h tu.

Zihdxi xteenn loh guidxyiyuh

(Mr. 9.50; Lk. 14.34-35)

¹³'La'h tu naa tu ziga zihdxi loh
guidxyiyuh rii', per sidela la'h zihdxi
chi guñihchin xquelnalihin, ayi ru xi
gallu'yitii'hin, ya zi'chi ziiu'bwihin loh
neziuh ya garaa ra' bwiinn zuzu'nāaa'
ra' ba yihcan.

Bia'ñih xteenn loh guidxyiyuh

¹⁴'La'h tu naa tu ziga tuhbi bia'ñih loh
guidxyiyuh rii'; laasii tuhbi guihdxyi nin
rii' yihca tuhbi dahan ayi nuu chuula'-
nan, ¹⁵ayi za nuu guca'dxih lu'h tuhbi
bia'ñih ya gusie'w lu'h tuhbi cajohn yi-
hcan. Mas cha'yi sa'bin guiya' tin gusi-
a'ñinin loh ra' nin rii la'ñuu'. ¹⁶Pwihsi
zi'chi za la'h tu gulgui'hnn pur guzia'ñih
xpia'ñih tu nez loh ra' bwiinn, tin gacab-
wa' ra' ba nee gwa'ha ra' ba dzi'n za'ca
nin ruhnn tu, tin guñi' za'ca ra' ba pur
xcweenta Daada Dxiohs nin nuu dxibaa'.

Jesuhs ruluu'yi xa naa lehyi

¹⁷Rahbi za Jesuhs:

—Ayi guunn tu lligaaba na'h ze'ldahn
tin guñihchiloon xlehyi guehtu Moisehs
o xcweenta ziga baca'h guehtu daada ra'

nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs; aaca ayi par
ni'chi dxi'h ze'ldahn, sino que ze'ldahn
tin gu'nnahn soobaa garaa dxyi'dxyi nin
baca'h ra' ba. ¹⁸Pwihsi guchiin nin rñi'n
loh tu, rgu'bwa'n gaduhbi nin nagahdxi
ñichiloh dxibaa' cun guidxyiyuh ayi nuu
chaptii lehyi nee ayi za nuu guira'ha
nin tuhbi lehtra xteenn lehyi hasta que
no nahpa gaca garaa ra' nin rñi' loh dx-
ihtsi chi, ¹⁹ni'chin bwiinn nin ayi gu-
zo'badxiahga ziga naa lehyi, nicala naan
tuhbi dxyi'dxyi bi'ti'hn, ya nin ayi ru-
luu'yi par guzo'badxiahga ra' bwiinn
xcweenta lehyi, gulliaa' gaca lasahca ba
lahdxyi Dxiohs llaa'ndxibaa', per bwi-
inn nin guzo'badxiahga xcweenta lehyi
nee guluu'yi za ba snuhn bwiinn gu-
zo'badxiahga ra' ba lehyi pwihsi bwi-
inn lasahca duxa gaca ba lahdxyi Dx-
iohs, ²⁰pwihsi cañi'n loh tu sidela ayi
guunnza'ca ru tu xtsi'n Dxiohs nee cun
ayi guibahan za'ca ru za tu loh Dxiohs
nee loh xcweenta ra' mwehsu nin rulu-
u'yi lehyi cun loh xcweenta ra' bwiinn
fariseu ra', ayi chu'tii tu loh ra' xpwiinn
Dxiohs nez dxibaa'.

Jesuhs ruluu'yi xa naa xcweenta guelnadxyi'chi

(Lc. 12.57-59)

²¹Rahbi za Ñi'h:

—La'h tu bihn xa gucahpwehn ra'
xtaada guldoo' ra' tu chin bihn ra' ba
dxyi'dxyi ra' squii': "Ayi chiinn lu'h bwi-
inn, laasii nin chiinn bwiinn zahca za
guelguxchisi xcweenta ba." ²²Per na'h
rñi'n cuun chi'h zi bwiinn nin guidxy-
i'chinee bwihtsi ñi'h zahca ba bwiinn
duhlada loh ra' guxchisi, ya cuun chi'h zi
bwiinn nin gahbi loh bwihtsi ñi'h: "Bwi-
inn nahda", o gusio'ba ba la'h bwihtsi ba
zahca ba tuhbi bwiinn duhlada nez loh ra'
guxchisi nin dzi'baloh; ya cuun chi'h zi
bwiinn nin guñi' tohnta duxa loh bwi-
htsi ñi'h ziga bwiinn tohnta o bwiinn
loh mbah tii', bwiinn chi guzee para

gabihldxyi. ²³ Pwihsi sidela yi'h badzi-hnnee lu'h tuhbi guhn loh bacu'ga nee dxiagannasto' lu'h nahpa bwihtsi lu'h xilla cun yi'h, ²⁴ Mas cha'yi gusia'han lu'h guhn chi nez loh bacu'ga bachi'h chee lu'h galoh chegañi'nee lu'h bwihtsi lu'h tin dxia'lda sto' bi, ya chi'chiyi gabia'gari lu'h la'n guido' chegasia'han lu'h guhn nin ze'nee lu'h loh bacu'ga xteenn guido'.

²⁵ Sidela chyuulla xclaa'dzi guinaaba guxchisi yi'h, mas cha'yi lwehgu basia'lda dxyi'dxyi cun la'h ba gaduhbi nin nagahdxi chedxiaaba lu'h la'n naa ra' guxchisi, laasii sidela ayi chi'hyi lu'h xa guunn lu'h galoh, guxchisi dzi'baloh ra' chi zuti'dxi ra' ba yi'h loh ra' guixa'ga ya guixa'ga ra' chi zula'ha ra' ba yi'h la'n lahtsidxi'ba, ²⁶ ya na'pahn siguhra ayi gabwe'he ra' ba yi'h ri'chi hasta que no cwachi lu'h multa nin guinaaba ra' ba loh lu'h chi'chiyi guta'h ra' ba yi'h.

Jesuhs ruluu'yi ayi guunn bwiinn guelgubwihlli

²⁷ Rahbi za Ñi'h:

—La'h tu bihndxiahga desde galohyi za'bi dxyi'dxyi: “Ayi gaca lu'h bwiinn gubwihlli.” ²⁸ Per na'h rñi'n cuun chi'h zi bwiinn nin chuuloh si tuhbi gunna'h, bwiinn chi la'h ba biaaba la loh duhlda pur nin guza'bi sto' ba la'h gunna'h chi, ²⁹ pwihsi zi'chi, sidela la'h bizloh derehchu lu'h rluu'yi gusiaaban yi'h loh duhlda, mas cha'yi cwe'he lu'hn cu'b-wih lu'hn zihtu, laasii mas cha'yi guñihchi lu'h tuhbi bizloh si lu'h xlawaa'ha guzee gaduhbi tihxi lu'h gabihldxyi. ³⁰ Ya sidela la'h naa lu'h nin naa lahdu derehchu rluu'yi gusiaaban yi'h loh duhlda, bachyuu'gan ya bala'han zihtu; mas cha'yi guñihchi lu'h tuhbi naa si lu'h xlawaa'ha guzee gaduhbi tihxi lu'h para gabihldxyi.

Jesuhs baluu'yi ziga cayahca xcweenta ra' bwiinn nin rlaa'ha lasaa' ra' cun che'hla ñi'h

(Mt. 19.9; Mr. 10.11-12; Lc. 16.18)

³¹ Rahbi za Ñi'h:

—Neezaa biinloh dxyi'dxyi ra' rii' desde galohyi: “Cuun chi'h zi bwiinn nin taa'ha che'hla ñi'h, nahpa rca'h ba loh dxihtsi pur nin rlaa'ha ba che'hla ba.”

³² Per na'h rñi'n loh tu, sidela la'h tuhbi ndxi'hw taa'ha ba che'hla ba nicala ayi naa gunna'h chi'h bwiinn gubwihlli, ndxi'hw chi zuhnn dxiaaba gunna'h chi loh guelgubwihlli chuu xtu'h bi, ya nin guchinaa cun tuhbi gunna'h gubwihlli, naa za ba tuhbi bwiinn gubwihlli.

Jesuhs ruluu'yi xcweenta ziga rudi'hi xchi'dxyi bwiinn

³³ Rahbi za Ñi'h:

—Neezaa bihnn tu za'bi dxyi'dxyi bihn ra' xtaada guldo' tu des galohyi: “Ayi gucwe'za lu'h guza'loh lu'h dxyi'dxyi nin guñi' lu'h loh Dxiohs.” ³⁴ Per na'h rñi'n ayi cu'tii lu'h lah Dxiohs nee cun lah ziahanru xica ra' cohsa chin rudi'hi xchi'dxyi lu'h; nin par dxibaa', laasii dxibaa' naa lahdxyi Dxiohs, ³⁵ nee nin loh guidxyiyuh za, laasii guidxyiyuh naa ziga zi hasta rzuh ñaa' Ñi'h, nin guihdxyi Jerusalehn za laasii guihdxyi chi naa xteenn Rehyi nin lasahca ru, ³⁶ nin la'h za tu ayi gucha'garwaa' tu naa gahca tu laasii ayi nuu guunn tu nachitsi o nagasa tuhbi dxi'h dxyihchyihca tu. ³⁷ Sidela gahbi tu “Uuhn”, nahpa gaca uuhn, per sidela gahbi tu “Coh”, nahpa za gacan coh, laasii nin gudzii'baru dxyi'dxyi yihca dxyi'dxyi ra' nin naa xnehza rii', nadxaaba ni'chi.

Jesuhs ruluu'yi xa guunn lu'h cun nin rclaa'dzi gusa'cazii yi'h

(Lc. 6.29-30)

³⁸ Rahbi za Ñi'h:

—La'h tu bihn dez galohyi guza-'bi dxyi'dxyi: “Bizloh cun bizloh, nee lahyi cun lahyi.” ³⁹Per na'h rñi'n, ayi xi guunnee lu'h nin gusa'cazii yi'h; mas cha'yi sidela ni'chi cha'zi tuhbi lahdu cwa'ha derehchu lu'h, neezaa stuhbi lahdu badi'hi. ⁴⁰Sidela chyuulla xclaa'dzi childxyinee yi'h tin cwe'hellu'hu ba xcamiilli lu'h, neezaa xchiquehta lu'h basaa'n guica'ha ba. ⁴¹Sidela chyuulla guunn jweersi yi'h gu'a lu'h tuhbi carga pur tuhbi milla, gwane si ba chiohpan, ⁴²ya cuun chi'h zi bwiinn nin guinaaba xiilla loh lu'h badi'hin nee ayi gwa'ha dxaaba lu'h loh bwiinn nin rdxih'hn.

Ayi cwe'hesto' lu'h bwiinn nin rdxyi'chinee yi'h

⁴³Rahbi za Ñi'h:

—Bihn za tu nuu dxyi'dxyi dez galohyi rñi'n: “Gaantsii'hi lu'h xmihgu lu'h, ya bidxyi'chinee la'h nin rdxyi'chinee yi'h.” ⁴⁴Per na'h rñi'n gulgantsii'hi la'h nin rdxyi'chinee la'h tu ya gulcwi'dxyi-gulguinaaba loh Dxiohs pur bwiinn nin ca'hanna'hla guunn mahla la'h tu, ⁴⁵tin zi'chi gaca tu llii'n Xtaada tu nin nuu dxibaa', pwihsi la'h Ñi'h rni'hi Ñi'h gubihdxyi rzia'ñih yihca ra' bwiinn nin rusaguu'dzi sto' ra' ñi'h nez loh Ñi'h nee cun neezaa para la'h ra' bwiinn nin rusahcaloh xchi'dxyi Ñi'h; nee rusiaaba za Ñi'h ñihsadxiha para la'h ra' bwiinn nin rbwihdxyi-rnaaba la'h Ñi'h, cun neezaa la'h za ra' bwiinn nin rusahcaloh xcweenta xchi'dxyi Ñi'h. ⁴⁶Ya sidela yi'h gantsii'hi lu'h nin nadzii'hi yi'h, ¿cuun xchi'h guelnaza'ca nin guica'ha tu? Hasta nin rusadxihlhi impwestu para Roma ruhnn ra' zi'chi. ⁴⁷Ya sidela gugahpaDxiohs tu la'h si nin naa ra' bwihtsi tu, ¿cuun xchi'h nin naa bwen nin cayuhnn tu? ¿Tayi zi'chi gahca dxi'h ruhnn ra' nin ayi naa ra' bwiinn Israel?

⁴⁸Gulgahca naza'catii', ziga naza'catii' za Xtaada tu nin nuu dxibaa'.

Jesuhs ruluu'yi cuun nin naa bwen guunn bwiinn

6 Rahbi za Jesuhs:
—Ayi guti'chi tu dxyi'dxyi pur dzin'z'ca si nin ruhnn tu tin sola gwa'ha ra' bwiinn xi ruhnn tu, laasii sidela sola guti'chi tu dxyi'dxyi pur xtsi'n za'ca tu ayi xi guica'ha tu loh Xtaada tu nin nuu dxibaa', ²ni'chin chin rudi'hi lu'h guhn la'h tuhbi bwiinn prohbi ayi za guuyi lu'h loh bwiinn ziahan ziga ruhnn ra' bwiinn rusagui'hi ra' nez la'n guido' cun loh neziuh ra' nezloh ra' bwiinn ziahan tin dxiahxinee ra' bwiinn chi la'h ra' ba. Na'h rñi'n la'ra' ba guca'ha guelnaza'ca nin ruhn tucagri guica'ha ra' ba. ³Chin gudi'hi lu'h guhn la'h bwiinn prohbi, ayi gusadxihn lu'h la'h chyuulla nin rucha'ga lu'h; ⁴bwi'hnnan per sola yi'h si naann lu'h, ya Xtaada lu'h nin nuu dxibaa' gwa'ha Ñi'h xa cayuhnn lu'h cweenta chi cun sola yi'h si naann lu'h, pwihsi zadxihlhi Ñi'h bwen nin guunn lu'h chi.

Jesuhs ruluu'yi xa cwidxyi-guinaaba lu'h loh Dxiohs

(Lc. 11.2-4)

⁵Rahbi za Ñi'h:

—Chin cwidxyi-guinaaba tu loh Dxiohs, ayi guunn tu ziga ruhnn ra' bwiinn rusagui'hi ra' nin riuu'sto' ra' ñi'h gaca lasahca ra' nez loh ra' bwiinn nee la'n guido' o loh neziuh ra' ya rzu'nchigah ra' ba rbwihdxyi-rnaaba ra' ba loh Dxiohs nicala loh dxiaa' ra' laasii riuu'sto' ra' ba guluu'yi ra' ba ziga ruhnn ra' ba tin guñi' za'ca bwiinn pur la'h ra' ba, ya guchiin nin rñi'n, cun sola ziga ruhnn ra' ba rii' la'h ra' ba bwi'hnn gahn nin guica'ha ra' ba, ⁶per yi'h chin cwidxyi-guinaaba lu'h loh Dxiohs, biu'u'garii la'ñihdzi lu'h, basie'w rwa' yi-

hdzi lu'h chihpa ya chi'chi gudihdxyi-gunaaba loh Xtaada Dxiohs lu'h, laasii zi'chi la'h Ñi'h zuunee Ñi'h yi'h hohra chi, ya gwa'ha Xtaada lu'h cayuhnn lu'h ziga rclaa'dzi Ñi'h guunn lu'h zuni'hi Ñi'h guelnaza'ca yi'h. ⁷Nee loh cabwihdxyi-canaaba lu'h loh Ñi'h ayi guunn ziahan xchi'dxyi lu'h ziga ruhn ra' bwiinn nin ayi naa ra' bwiinn Israael; ruhn ra' ba lligaaba chin rñi' ra' ba ziahan dxyi'dxyi loh canaaba ra' ba loh Dxiohs, mahzi ru cweenta guunn Dxiohs xchi'dxyi ra' ba per lliaa' zi ni'chi. ⁸Ni'chin ayi gaca tu ziga naa ra' ba, laasii la'h Xtaada tu nin nuu dxibaa' la'h Ñi'h naann la cuun nin rchi'hn tu galoh nin guinaaba tu loh Ñi'h. ⁹La'h tu nahpa cwidxyi tu Dxiohs squii':

Xtaa'dahn nin nuu dxibaa', xclaa'dzihn garaa ra' bwiinn guñi' za'ca ziga laa lu'h,

¹⁰xclaa'dzizahn gadzihn dxyih dxi' lu'h guinabwa' lu'h loh guidxyiyuh ziga rnabwa' lu'h dxibaa'.

¹¹Rna'ba'hn guillii-guillii guni'hi lu'h guehta guida'w nu,

¹²cun basia'lda gahca sto' lu'h xtuhlda nu nin rañihchi nu loh Yu'bilu'h ziga rasaguu'dzi sto' nu xcweenta bwiinn nin ruñihchi loh nu,

¹³nee ayi za gusaa'n lu'h co'bañuh bwi-inndxaaba la'h nu chin guiclaa'dzi ba sino que guhlda'h la'h nu loh ba, (laasii xteenn lu'h naa guelnabwa' cun gueljweersi, cun lla'ñih nin naa para tu'pazi).

¹⁴'Laasii sidela la'h tu gusaguu'dzi sto' tu cun bwiinn nin ruñihchi xilla zi'chi za Xtaada tu nin nuu dxibaa' zia'lda za sto' Ñi'h xtuhlda tu, ¹⁵per sidela ayi gusaguu'dzi sto' tu pur bwiinn nin ruñihchi xilla loh tu, pwihsi ayi za dxia'ldasto' Xtaada tu nin nuu dxibaa' xtuhlda tu.

Jesuhs ruluu'yi xa guunn ra' bwiinn chin gucwaah'an ra' ba

¹⁶Rahbi za Ñi'h:

—Chin gucwaah'an tu, ayi guunn nalaasa loh tu ziga ruhn ra' bwiinn nin rusagui'hi bwiinn ra' nin ruluu'yi nez loh ra' bwiinn chin rucwaah'an ra' ba ruhn nalaasa loh ra' ba tin gwa'ha pa'hcaa bwiinn riigacwaah'an ra' ba. Guchiin nin rñi'n loh tu cun sola ziga ruhn ra' ba zica'ha ra' ba nin ruhn tucabri guica'ha ra' ba. ¹⁷Ni'chin yi'h chin gucwaah'an lu'h, gudxi'bi za'ca loh lu'h, ¹⁸tin zi'chi ayi gacabwa' ra' bwiinn nuugacwaah'an lu'h, tin Xtaada si lu'h nin nuu dxibaa' gwa'ha cuun nin cayuhnn lu'h ya zi'chi zuni'hi Ñi'h guelnaza'ca yi'h.

Guelnaza'ca nin nuu llaa'ndxibaa'

(Lc. 12.33-34)

¹⁹Rahbi za Ñi'h:

—Ayi cwachicwa'h tu guelnaza'ca xteenn tu loh guidxyiyuh rii', nez rii' ra' maan nin ruñihchiloh lahdxu cun guba'n, ²⁰sino que cwachicwa'h lu'h xiteenn lu'h dxibaa' nez ayi maan nin guñihchilohon, nez ayi za guba'n cwaan. ²¹Pwihsi nez chuu xquelnaza'ca lu'h ri'chi za chuu sto' lu'h.

Bia'ñih nin nuu tihxi bwiinn

(Lc. 11-34-36)

²²Rahbi za Ñi'h:

—Bizloh bwiinn naa ziga bia'ñih xteenn tihxi ba; pwihsi sidela la'h bizloh lu'h naza'can, gaduhbi za tihxi lu'h gahpa bia'ñih; ²³per sidela la'h bizloh lu'h rahcan, gaduhbi za tihxi lu'h nuu loh nacahyi, pwihsi nacahyi duxa guñah gaduhbi tihxi lu'h!

Dxiohs cun mweeyi

²⁴'Ayi nin tuhbi bwiinn nin guunn dz-i'n loh chiohpa ballwaa'n, laasii zidxyi'chine ba tuhbi ballwaa'n chi ya stuhbi

ba zahca nadzii'hi ba, o guca'sto' ba tuhbi ba ya stuhbi ba zibwe'hesto' ba. Ya ni'chin ayi nuu guca'sto' ba la'h Dxiohs sidela xquelnaza'ca si ba cadxi'hyi ba loh guidxyiyuh rii'.

Rahcanee Dxiohs la'h ra' llii'n Ñi'h

²⁵ Ni'chin nin na'h guiñi'n loh tu, ayi guunn tu ziahan lligaaba pur nin gahw tu o pur nin guee tu para guibahan tu, nee ayi za chuu tu ziahan lligaaba ca nehza sah xahba tu nin gacu tu. ¿Tayi ziroo' ru dxi'h lasahca xquelnabahan bwiinn loh ziga nin rahw ra' ba, ya neezaa tihxi bwiinn ziroo' ru lasahcan loh ziga lahdxi nin rahcu ba? ²⁶ Gulgui'hnn lligaaba maani'hn ra' nin rzuh loh bwiñ xaloh nabahan ra' ma ayi raa'n ra' ma, ayi za rataa'ha ra' ma guiña'h, nee ayi za rgu'cha'yi ra' ma ñihza la'n yuu' ziga ruhnn tu, per nicala ayi xi nahpa ra' ma, Xtaada Dxiohs tu nin nuu dxibaa' rudi'hi xi rahw ra' ma. Pwihsi la'h tu, ¿tayi ruhn tu lligaaba mahzi ru lasahca tu loh maani'hn ra'? ²⁷ Pwihsi nicala riuu' ru tu ziahan lligaaba, ¿xa guunn lu'h guchioo' ru lu'h xquelnabahan lu'h mas tuhbi hohra? ²⁸ ¿Xixnaa chi'h riuu' tu lligaaba canehza sah xahba tu? Gulgui'hnn lligaaba dxia' billiiga ra' xa rroo' ra'n loh dahan: ayi xi dzi'n ruhnn ra'n, ayi za rdxihba ra'n lahdxi. ²⁹ Pwihsi rñi'n loh tu nin rrehyi Salomohn nicala ziahan roo' guelnaza'ca ra' nin guhpa ba, nicala guhta ba lahdxi za'ca per ayi guhldaa ñiñah xahba ba ziga pa'h dxia' ra' rii'. ³⁰ Sidela zi'chi rzuhcha'yi Dxiohs la'h ra' cwa'n nagaa ra' nin rñiah joosca ra' nin rii loh dahan nee guilli guica'dxihin loh dxih, ni'chin ¿xila'h xchi'h la'htu ayi dxia'n guni'hi Ñi'h nin rchi'hn tu bwiinn nahda ra' nin ayi riuu' ayi ria'zi dxyi'dxyi xcweenta Dxiohs? ³¹ Pwihsi ayi chuu tu lligaaba guiñi' tu: “¿Xi guida'w chi'h nu'h?”, o “¿Canehza sah lahdxi guidxiaacu nu?”, ³² laasii bwi-

inn nin ayi nu'nbwa' Dxiohs riuu' ra' ba lligaaba xa guidxeela ra' ba garaa ra' cohsa rii', per la'h tu nahpa tu tuhbi Xtaada tu nin nuu dxibaa' ya naann Ñi'h cuun nin rchi'hn tu, ³³ ni'chin gulgadxi'hyi loh xquelnabwa' Ñi'h nee gulga-zo'badxiahga gahca xchi'dxyi Ñi'h, ya zi'chi zuni'hi Ñi'h garaa nin guichi'hn tu. ³⁴ Ayi gusio'ba yihca tu pur dxyih guillii, laasii guillii ziuu' nin gusio'ba yihca tu, laasii cada tuhbigah dxyih ra' ze'nee ra'n lligaaba nin rusio'ba yihca bwiinn.

Ayi guluu'yi xcwihin lu'h la'h stuhbi bwiinn

(Lc. 6.37-38, 41-42)

7 Rahbi za Ñi'h:

—Ayi guluu'yi xcwihin tu lasaa' tu tin ayi za guluu'yi xcwihin za Dxiohs la'h tu, ² laasii sidela la'h tu guiñi'yah tu lasaa' tu pwihsi ziñi'yah za Dxiohs la'h tu zigapa'h guunnee tu lasaa' tu. ³ ¿Xixnaa rzuu lu'h ruta'tsi lu'h dxihlli nin nuu la'n bizloh bwihtsi lu'h, nee ayi rwa'ha xgah lu'h baltaadxiu nin nuu la'n bizloh lu'h? ⁴ Nee sidela yi'h nuu tuhbi taa'ha baltaadxiu la'n bizloh lu'h, ¿xalla guunn chi'h lu'h gahbi lu'h loh bwihtsi lu'h: “Da'nee loh lu'h gabwe'hehn dxihlli nin nuu'hun?” ⁵ Bwiinn nin nihin ria'zi dxyi'dxyi yihca ñi'h! Babwe'hexgah baltaadxiu nin nuu loh lu'h, ya tin zi'chi dxiin loh lu'h gabwe'he lu'h dxihlli nin nuu la'n bizloh bwihtsi lu'h.

⁶ Ayi gudi'hi tu xcohsa za'ca Dxiohs la'h chyuu chi'h zi bwiinn ra' nin naa ra' zigazi bwehcu ra', tin ayi gabia'gari-inee ra' ba la'h tu chindxinee ra' ba la'h tu hasta dxyigah guzu'hyi ra' ba la'h tu. Zi'chi gahca za cohsa ra' nin lasahca ru ayi gudi'hi tun loh chyuu chi'h zi bwiinn laasii nuu ra' ba naa ra' ba zigazi cuuchi, rbwe'hesto' ra' ba cohsa za'ca ra' chi ya naa ra' ba ziga cuuchi nin guzu'ñaa' ra' ba yihcan.

**Gulguinaaba, gulchi'hyi,
nee gulgasihdzi rwaal' lee'**

(Lc. 11.9-13; 6.31)

⁷Rahbi za Ñi'h:

—Gulchezah gulguinaaba nin rchi'hn tu, pwihsi Dxiohs zuni'hi Ñi'h nin guinaaba tu; sidela xiilla chezah chi'hyi tu zidxeela tun, ziga nin guiclaa'dzi tu; sidela chezah gusihdzi tu rwaal' yuu' pwihsi zillaalan, ⁸laasii bwiinn nin riazah canaaba xiilla rca'ha ban; ya bwiinn nin riazah cadxi'hyi xiilla rdx-eela ban; ya bwiinn nin riazah cagasihdzi rwaal'lee' rllaalan tin riuu'tii ba. ⁹Ni'chin la'h tu sidela chyuulla tuhbi tu guinaaba llii'n tu nin gahw bi, ¿ta ziaalla tu gudi'hi tu dxiah gahw bi xlaawaa'ha guehta? ¹⁰o ¿gu gudi'hi tu tuhbi bwe'lda gahw bi chin guinaaba bi bwehlda? ¹¹Pwihsi la'h tu nicala naa tu bwiinn nadxaaba ra' per naann tu xa gudi'hi tu cohsa za'ca la'h ra' llii'n tu; ¿xi la'hxchi'h Xtaada tu nin nuu dxibaa' ayi dxia'han gudi'hi Ñi'h cohsa za'ca la'h ra' bwiinn nin guinaaban loh Ñi'h! ¹²Pwihsi, zi'chi garaa ra' cohsa nin xclaa'dzi tu guunnee ra' bwiinn la'h tu, zi'chi za gulgui'hnnan la'h ra' ba, laasii dee ra' naa nin rnabwa' xlehyi Moisehs cun neezaa zigapa'h nin baca'h ra' guehtu daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs.

**Cweenta xteenn rwaal'
lee' nin nade'he**

(Lc. 13-24)

¹³Rahbi za Ñi'h:

—Gulgui'hnn jweersi chu'tii tu nez rwaal' lee' bi'tu'hn, laasii rwaal' lee' cun loh neziuh nin zee para gabihldxyi nabi'hyin, ya ziahan ra' bwiinn rna'zu nehzi chi, ¹⁴per rwaal' lee' cun loh neziuh nin rianee la'h bwiinn loh guelnabahan nacuubi bi'ti'hnnan nee nagahnzan; ni'chin gulliaa'hayi'hn naa ra' bwiinn nin radxeela neziuhyi'hn chi.

**Riuu'nbwa' bwiinn yahga
pur nin rcach lohon**

(Lc. 6.43-44)

¹⁵'Gulgahca nasiin pur bwiinn ra' nin rclaa'dzi gusagui'hi la'h ra' bwiinn; rñi' si ra' ba ruluu'yi ra' ba xchi'dxyi Dxiohs, nee rluu'yi si nado'laa'dzi ra' ba ziga tuhbi lli'hyi, per nez la'n lasto' ra' ba naa ziga zi tuhbi maan nin laa lohbo nin ña'laa'dzi duxa, ¹⁶per xtsi'n ra' ba zuhnn tin dxiu'nbwa' ra' tu la'h ra' ba, pwihsi la'h tu naann ayi rcach uhva loh yahguichaa', ayi za rcach ñiigu loh yaguihchi. ¹⁷Pwihsi garaa ra' yahga za'ca rcach ra' ñinahxi za'ca lohon, ya yahga dxaaba ra' rcach za ñinahxi dxaaba loh ra'n. ¹⁸Yahga za'ca ra' ayi nuu guicah ñinahxi dxaaba loh ra'n, ya nin yahga dxaaba za ayi nuu guicah ñinahxi za'ca loh ra'n, ¹⁹ya garaa ra' yahga nin ayi rcach ñinahxi za'ca loh ra' ñi'h, chyuuga ra'n tin guica'dxih ra'n. ²⁰Zi'chi gahca za zahca dxiu'nbwa' tu bwiinn za'ca laasii ruhnn ra' ba dzi'n za'ca.

**Ayi garaa ra' dxi'h tu chu'tii
hasta nuu Dxiohs nez dxibaa'**

(Lc. 13-25-27)

²¹'Ayi garaa ra' dxi'h nin rñi' loon: “¿Ballwaa'n, ballwaa'n!”, chu'tii loh guelrnabwa' xteenn Dxiohs nin nuu dxibaa', sino que la'h si nin guzo'badxiahga guunn ziga rclaa'dzi Xtaa'dahn nin nuu dxibaa' gaca. ²²Ziuu' ziahan ra' nin guñi' loon: “¿Ballwaa'n, ballwaa'n! ¿Tayi la'h dxi'h nu bachidi'yidxyi'dxyi nu xchi'dxyi lu'h pur lah Yu'bilu'h, nee pur lah za Yu'bilu'h babwe'he nu bwiinndxaaba sto' ra' bwiinn, nee cun lah za Yu'bilu'h bachidi'hnn nu ziahan dzi'n roo' ra'?” ²³Per chi'chi guñi'n loh ra' ba: “Ayi nu'nbwa'tii'hihn la'h tu; ¿mas cha'yi gulchesuu nez loon laasii la'h tu nin ruhnn ganaalla dzi'n dxaaba ra'!”

**Chiohpa bwiinn ra' nin
bwi'hnncha'yi ra' chiohpa yuu'**

(Lc. 6.47-49; Mr. 1.22)

²⁴ Rahbi za Ñi'h:

—Ni'chin bwiinn nin riuu'-ria'zi xchi'dxyi'hn, bwiinn chi naa ziga tuhbi bwiinn nasiin nin bwi'hnn yihdzi ñi'h yihca tuhbi dxiahnguihdzi, ²⁵ biaaba ñihsadxiha xihn ya biehta ñisyuhdo' gui'w ra' cun bwih duxa tin ñuhcwihiin yuu' chi per ayi bwi'hnnan gahn, laasii chihpa bidxi'dxiu simientu xteenn yuu' chi yihca dxiah chi. ²⁶ Per bwiinn ra' nin rca'dxiahga si xchi'dxyi'hn ziga zi xiilla dxyi'dxyi si ra' nee ayi riuu' ayi ria'zi ra' ban bwiinn ra' chi naa ziga si tuhbi bwiinn pa'hyi nin bwi'hnn yihdzi ñi'h loh tuhbi playi yuhlli, ²⁷ ya biaaba tuhbi ñihsadxiha xihn ya biehta ñisyuhdo' gui'w ra' cun bwih duxa ya bacwihiin yuu' chi nin rraxtra yuu' chi ayi bia'han.

²⁸ Ya chin guya'loh guñi' Jesuhs loh garaa ra' bwiinn nin rii ri'chi, badxyigaa' loh ra' ba cwenta ziga ruluu'yi Ñi'h, ²⁹ laasii ruluu'yi Ñi'h zigapa'h tuhbi nin nahpa guelnabwa', ayi ziga dxi'h ruluu'yi ra' mwehsu nin ruluu'yi xlehyi Moisehs.

**Jesuhs basiaca la'h tuhbi bwiinn nin
rahchyi guii'dxiu tihxi ñi'h**

(Mr. 1.40-45; Lc. 5.12-16)

8 Ya chin biehta Jesuhs yihca dahan chi, ziahan duxa ra' bwiinn zie'gana'hla la'h Ñi'h, ² ya loh zeezah Ñi'h gwabiiga tuhbi bwiinn nin rahchyi guii'dxiu tihxi ñi'h nez loh Jesuhs, lwehgu bazu'nllihbi ba loh Ñi'h chi'chi rahbi ba loh Jesuhs:

—Daada, sidela zizi'guehlda lu'h zuhnn lu'h gahn gusiaca lu'h na'h.

³ Ya chi'chi basaga'h Jesuhs naa Ñi'h tin cun naa Ñi'h bidxi' Ñi'h tihxi ba, chi'chi rahbi Ñi'h:

—Xclaa'dzihn dxiaa tihxi lu'h.

Ya hohra chi gahca guñihchiloh ra' guii'dxiu chi tihxi bwiinn chi ya biaca ba gueldxyihdxyi chi, ⁴ ya chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:

—Ayi chyuloo guuyitii' lu'h xa biaca lu'h, sola gwagaluu'yi tihxi lu'h la'h si bixohza tin gwa'ha ba la'lu'h biaca, nee chenee za lu'h tuhbi guelguhn xcweenta nin biaca lu'h ziga rnabwa' xlehyi Moisehs tin garaa ra' bwiinn gacabwa' ra' ba la'lu'h biaca gueldxyihdxyi nin guhca lu'h.

**Jesuhs basiaca la'h tuhbi
xmooza capitahn Romanu**

(Lc. 7.1-10)

⁵ Ya loh guyuu'tii Jesuhs rwaal' guii'dxyi Capernaum, badzihn tuhbi capitahn Romanu loh Ñi'h tin gudxi'hn ba loh Jesuhs, ⁶ rahbi ba:

—Daada, tuhbi xmoo'zahn cayahcal-lu'hu rwaal' yiidzihn, ayi nuu guñi'bi bi nee nugasa'cazii guelnayaan duxa la'h bi.

⁷ Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Ziza'hn tin gusia'cahn la'h bi.

⁸ Ya chi'chi rahbi capitahn chi:

—Xtaa'dahn na'h, ayi xi lasahca'hn tin bwe'zi guzee Yu'bilu'h rwaal' yiidzihn; cun sola guñi' lu'h tuhbi xchi'dxyi Yu'bilu'h pur gueldxyihdxyi rii' ya zaria'han tihxi xmoo'zahn, ⁹ laasii neezaa na'h naan xmooza ra' bwiinn nin rnabwa' na'h, ya zi'chi gahca za na'h rnabwa'n suldahdu, ya chin ra'pihn loh tuhbi ra' ba: “Gwah”, riah ba; ya chin ra'pihn loh stuhbi ba: “Gudaa”, ri' ba; ya chin ra'pihn loh xmoo'zahn: “Bwi'hnn dee!”, ruhnn ban.

¹⁰ Ya chin bihn Jesuhs dxyi'dxyi ra' rii', badxyigaa' duxa loh Ñi'h, chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' bwiinn nin na'hla la'h Ñi'h:

—Guchiin nin rñi'n loh tu, nin loh ra' bwiinn Israel nagahdxi guidxeela'hn nin

tuhbi bwiinn nin mahzi riachii ru sto' ñi'h xchi'dxyi'hn ziga riachiisto' ndxi'hw rii'hin, ¹¹ nee rñi'n loh tu ziahan ra' bwiinn dxi' nez lahdu hasta rtahn gu-bihdxyi cun nez lahdu hasta ria'zi gu-bihdxyi, ya zizohbanee ra' ba la'h guehtu Abrahñ, cun la'h guehtu Isaac cun guehtu Jacob loh mweella llaa'ndxibaa' hasta nuu Dxiohs, ¹² per bwiinn Israel ra' nin ayi gyyuu'-guya'zi xchi'dxyi Dxiohs, bwiinn ra' chi guxe'hla Dxiohs loh nacahyi hasta guti'dxiloh ra' ba guel-rza'cazii duxa, ri'chi hasta dxigah sihdzi gahw loh lahyi ra' ba cun gu'n nalasa duxa ra' ba.

¹³ Ya chi'chi rahbi Jesuhs loh capitahn chi:

—Gubia'garii yihdzi lu'h, laasii nnah gaca ziga gwachiisto' lu'h na'h.

Ya hohra chi gahca biaca xmooza capitahn chi.

**Basiaca Jesuhs la'h
xnaan swehgra Pehdru**

(Mr. 1.29-31; Lc. 4.38-39)

¹⁴ Chi'chi gwah Jesuhs yihdzi Pehdru, ri'chi bwa'ha Jesuhs cayahcallu'hu xnaan swehgra Pehdru jwerta roo' nuu ba lli'a'h, na' ba loh lu'hn, ¹⁵ ya bidxi' si Jesuhs naa naan chi, ya lwehgu baria'h lli'a'h chi tihxi ba, ya chin gwastii naan chi lwehgu bwi'hn ba tuhbi guelwahw para la'h ra' ba.

**Jesuhs basiaca la'h ziahan
ra' bwiinn nin rahcallu'hu**

(Mr. 1.32-34; Lc. 4.40-41)

¹⁶ Ya hohra nin ze'bwih gue'la gwanee ra' bwiinn la'h ziahan ra' bwiinn nin gyyuu' bwiinnndaaba sto' ra' ñi'h loh Jesuhs, ya cun tuhbigah si dxyi'dxyi guñi' Jesuhs loh ra' bwiinnndaaba ra' chi lwehgu si baria'h ra' bwiinnndaaba ra' chi, ya cun neezaa basiaca Ñi'h la'h garaatii' ra' bwiinn ra' nin guhcallu'hu ra'. ¹⁷ Squi' guhca tin guzohba dxyi'dxyi

xcweenta ziga guñi' guehtu Isafas chin guñi' ba: “La'h ba guca'ha xqueldxyi-hdxyi ra' nu'h, ya zenee za ba xquelnayaan ra' nu'h.”

**Bwiinn ra' nin guclaa'dzi
ñana'hla la'h Jesuhs**

(Lc. 9.57-62)

¹⁸ Ya chin bwa'ha Jesuhs ziahan ra' bwiinn rii gadiidxi Ñi'h, chi'chi gunabwa' Ñi'h tiidxinee Ñi'h xpwiinn ra' Ñi'h stuhbi lahdu rwa'a' laguhn, ¹⁹ ya ri'chi gwabiiga tuhbi mwehsu nin ruluu'yi xlehyi Moisehs loh Jesuhs ya rahbi ba:

—Mwehsu, xclaa'dzihn dxie'lda na'h-la'hn Yu'bi lu'h nez hasta chi'h zi guzee lu'h.

²⁰ Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Bwee'zu nahpa ra' ma guii'dxiu hasta riuu' ra' ma, ya maani'hn ra' nuu xpichiehza ra' ma, per na'h ziga naan Lli-i'n Dxiohs nin naa ndxi'hw, nin hasta gucu'ga'hn ayi na'pahn.

²¹ Ya chi'chi rahbi tuhbi nin naa xpwiinn Ñi'h loh Ñi'h:

—Daada, mas cha'yi basaa'n na'h guziaa'hahn tin chegaca'tsixgaa'n xtaa'dahn.

²² Ya chi'chi rahbi Jesuhs:

—Guda'na'hla si na'h, ya basaa'n guca'tsi ra' bwiinn guuchi la'h ra' lasaa' bwiinn guuchi ra' ba.

**Bacwe'za Jesuhs tuhbi
bwih roo' loh ñihsado'**

(Mr. 4.35-41; Lc. 8.22-25)

²³ Ya chin gyyuu'tii Jesuhs la'n tuhbi laancha, cun neezaa ra' xpwiinn Ñi'h, ²⁴ ya loh zeezahnee laancha chi la'h Ñi'h cun xpwiinn Ñi'h guzo'baloh tuhbi bwih roo' loh ñihsado' chi ya ola xteenn ñihsado' chi hasta dxyigah rbi'hyin yihca laancha chi, ya la'h Jesuhs mwersi hohra chi guta'llgahsi Ñi'h, ²⁵ ya chi'chi gwagacwa'n ra' xpwiinn Ñi'h la'h Ñi'h tin rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—¿Daada, bata'h xquelnabahan ra' nu'h laasii la'h nu'h caza'bi ñihsa!

²⁶ Ya chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—¿Xixnaa rdxiyihbi duxa tu? ¿Lli'balla gulliaa'ha naa ziga riachiisto' tu xchi'dxyi Dxiohs!

Guya'loh si guñi' Ñi'h dxyi'dxyi ra' rii', chi'chi gwasu'nchii Ñi'h tin gunabawa' Ñi'h la'h bwih cun ñihساد' chi tin guridxyii ra'n, ya dxyii si babwih ra'n, ²⁷ ya garaa ra' xpwinn ra' Ñi'h badxyigaa' duxa loh ra' ba, chi'chi tuhbigah ra' ba gunaabadxyi'dxyi loh lasaa' ra' ba rahbi ra' ba:

—¿Chyuulla naa bwiinn rii? ¿Bwa'ha hasta bwih cun ñihساد' ruzo'badxiahga ra' xchi'dxyi ba!

**Bwiinn Gadara ra' nin guyuu'
bwiinn dxaaba ra' sto' ra' ñi'h**

(Mr. 5.1-20; Lc. 8.26-39)

²⁸ Ya chin badzihn Jesuhs nez stuhbi lahdu rwaal' laguhn xteenn Gadara, ri'chi la'h chiohpa ra' bwiinn nin nuu bwiinn dxaaba sto' ra' ñi'h baria'h lahda ra' ba', ya chi'chi gwabiiga ra' ba loh Jesuhs, nez chi ña'laa'dzi duxa ra' ba nin tuhbi bwiinn ayi nuu sah neziuh chi, ²⁹ ya lwehgu guzo'baloh rbwihdxyidxiah ra' ba rahbi ra' ba:

—¿Cuun nin rclaa'dzi lu'h guunnee lu'h la'h nu, Jesuhs Lli'n Dxiohs nin nuu nabahan dzi'tsi dxibaa'? ¿Ta ze' lu'h rii' tin gusa'cazii lu'h la'h nu galoh nin ri-a'dxi ru guiga'ha chieempa?

³⁰ Nee gahxu ri'chi riayahw ra' nuhn ra' cuuchi loh dahan chi, ³¹ ya gudxi'hn ra' bwiinn dxaaba ra' nin nuu sto' ra' bwiinn chi loh Jesuhs rahbi ra' ba:

—Sidela yi'h gabwe'he lu'h la'h nu sto' bwiinn ra' rii', basaa'n chu'tii nu sto' ra' cuuchi ri'chi.

³² Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' bwiinn dxaaba ra' chi:

—¿Gulcheh!

Ya chi'chi baria'h ra' bwiinn dxaaba ra' chi sto' ra' ndxi'hw ra' chi ya chi'chi guyuu'tii ra' ba sto' ra' cuuchi, ya hohra gahca chi, garaatii' ra' cuuchi ra' chi gwatsi'bichii ra' ma rwaal' tuhbi guee'la, ya ri'chi gwaa'ñihsa ra' ma, ³³ ya chin bwa'ha ra' nin cayahpa ra' la'h cuuchi ra' chi zi'chi guhca, ballu'n ra' ba ziaa ra' ba, ya chin badzihn ra' ba lahdxyi ra' ba bwii'yidxyi'dxyi ra' ba garaa ziga guzahca ra' ba nee cun neezaa ziga babwe'he Jesuhs bwiinn dxaaba sto' ra' bwiinn, ³⁴ ya chi'chi garaa ra' bwiinn guhdxyi ra' chi biria'h ra' ba tin gwah ra' ba hasta zuu Jesuhs, ya chin badzihn ra' ba hasta zuu Ñi'h gunaaba ra' ba loh Ñi'h tin bare'h Ñi'h lahdxyi ra' ba.

**Basiaca Jesuhs la'h tuhbi
bwiinn nin ayi guhca ñiñi'bi**

(Mr. 2.1-12; Lc. 5.17-26)

9 Ya chin guya'loh guhca ra' dee', gahca Jesuhs la'n tuhbi laancha tin gudii'dxi Ñi'h rwaal' laguhn ya badzihn Ñi'h lahdxyi Ñi'h, ² ya ri'chi gwaneer ra' bwiinn tuhbi bwiinn nin ayi guhca ñiñi'bi, na' ba loh tuhbi lu'hn, ya chin bwa'ha Jesuhs ziga riachiisto' ra' bwiinn chi la'h Ñi'h, chi'chi rahbi Ñi'h loh bwiinn nin rahcallu'hu chi:

—Biaxhi xii'hihn; la'h xtuhlda lu'h basia'pitiin.

³ Ya chi'chi la'h paaladaa ra' mwehsu nin ruluu'yi lehyi Moisehs nin rii' ri'chi bwi'hn ra' ba lligaaba:

—¿Dxyi'dxyi ra' nin guñi' dee' naan dxyi'dxyi ra' nin rñi'yah la'h Dxiohs!

⁴ Per la'h Jesuhs la'h Ñi'h guhcabwa' cuun lligaaba nin riuyuhnn ra' ba ni'chin gunaabadxyi'dxyi Ñi'h loh ra' ba rahbi Ñi'h:

—¿Xixnaa nuu tu lligaaba dxaaba ra'? ⁵ ¿Cuun nin mahzi ayi guinagahn guñi'n? ¿Ta ga'pihn: “La'h xtuhlda lu'h basia'pitiin”, o ga'pihn: “Gwastii tin guzah”? ⁶ Pwihsi rii' gulu'yi'hn nez loh

tu tin gwa'ha tu na'h naan Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw nee na'pahn guelrnabwa' para gusia'pitiin xtuhlda ra' bwiinn guidxyiyuh.

Ya chi'chi rahbi Ñi'h loh bwiinn nin ayi guhca ñiñi'bi chi:

—Gwastii, tin guca'ha xlu'hn lu'h ba-tiaa'han tin bwaa yihdzi lu'h.

⁷Ya seguihdu gahca gwastii bwiinn nin ayi guhca ñiñi'bi chi chi'chi bana'zu nehza ba ziaa ba para yihdzi ba, ⁸ya bwiinn ra' nin rii ri'chi chin bwa'ha ra' ba nin bwi'hnn Jesuhs, bidxyihbi ra' ba ya guzo'baloh cagadi'hi ra' ba guelzux-chiilli la'h Dxiohs pur nin baluu'yi Ñi'h nahpa Ñi'h guelrnabwa' rusia'piti Ñi'h xtuhlda ra' bwiinn.

Jesuhs gudihdxyi la'h Mateu

(Mr. 2.13-17; Lc. 5.27-32)

⁹Ya chin guya'loh ni'chi, chi'chi baria'h Jesuhs ri'chi, ya delaanta ru bwa'ha Ñi'h la'h tuhbi bwiinn nin laa Mateu, zohba ba tuhbi lahta hasta rusadxihlli ba xcweenta impweestu para Roma, ya chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:

—Guda'na'hla na'h.

Chi'chi gwasu'nchii Mateu tin zeena'hla ba la'h Jesuhs, ¹⁰ya loh nin zohbayahw Jesuhs tuhbi guelwahw loh mwella rwaa' yihdzi Mateu ri'chi badzihn za ziahan ra' nin rusadxihlli xcweenta impwestu Roma, cun snuhn ra' bwiinn nin ayi ruhnn cweenta xlehyi Moisehs, ya guzo'banee ra' ba la'h Ñi'h hasta zuu mwella tuhsi junta cun xpwiinn Ñi'h, ¹¹ya chin bwa'ha ra' bwiinn guido' nin laa fariseu ra' zohbanee Jesuhs la'h ra' bwiinn duhlda ra' chi loh mweella, chi'chi gunaabadxyi'dxyi ra' ba loh ra' xpwiinn Ñi'h rahbi ra' ba:

—¿Xixnaa rahwnee xmwehsu tu la'h ra' nin rusadxihlli xcweenta impwestu cun bwiinn duhlda ra'?

¹²Ya chin bihn Jesuhs riiñi' ra' ba zi'chi chi'chi rahbi Ñi'h:

—Bwiinn ra' nin ayi xi rahca ayi rchi'hn chee ra' ba loh dutohra, ni'chin mas cha'yi radxi'hyi dutohra hasta rahcallu'hu ra' bwiinn, ¹³ni'chin nnah guldxiaa tin gulgasi'dxi xcweenta nin ze' loh Xchi'dxyi Dxiohs tin gacabwa' tu nin rñi'in: “Na'h rclaa'dzihn galahsa sto' tu lasaa' tu, ayi rclaa'dzihn guni'hi tu guhn na'h.” Pwihsi na'h ayi ze'ldatiidxi dxi'hn la'h ra' bwiinn nin naza'ca sino que ze'ldahn tin cwiidxihn la'h ra' bwiinn nin nuu ra' xtuhlda ñi'h.

Xcweenta guel rucwaa'han

(Mr. 2.18-22; Lc. 33-39)

¹⁴Xpwiinn ra' Jwahn nin ru'ro'bañihsa gwabiiga ra' ba loh Jesuhs tin gunaabadxyi'dxyi ra' ba loh Ñi'h rahbi ra' ba:

—La'h nu cun bwiinn fariseu ra' ziahan racwaa'han nu; ¿xixnaa chi'h la'h ra' xpwiinn ra' lu'h ayi rucwaa'han ra' ba?

¹⁵Chi'chi rahbi Jesuhs:

—¿Ta zahca cwih nalaasa bwiinn ra' nin bidu'hun zee ra' saa' gaduhbi nin zuunee nu'binbahyi la'h ra' bwiinn saa' chi? Per ziuu' dxyih chin guiria'caa nin bachinaa loh ra' ba chi'chisihn ayi ru cheezah saa' ya zucwaa'han ra' bwiinn saa' ra' chi, ¹⁶nee ayi za nin tuhbi bwiinn nin dxiu'nza'ca tuhbi lahdxi yu'xa guunn ban rramieenda cun tuhbi lahdxi cuubi laasii ayi dxia'han za'can nahpa lahdxi cuubi chyi rgoo'bañuhun la'h lahdxi yu'xa chi ya rdxillun la'h lahdxi yu'xa chi ya zi'chi riazahiti' ruzu'hyin la'h lahdxi yu'xa chi, ¹⁷ya zi'chi za vihnnu cuubi ayi guida'h la'n dxihdxi yu'xa, laasii zichiehzan dxihdxi yu'xa chi, ya zi'chi ziñihchiloh vihnnu chi cun dxihdxi chi. Ni'chin nahpa guida'h vihnnu cuubi la'n dxyihdxyi cuubi tin zi'chi nin tuhbi ra'n ayi ñichilohon.

**Llii'ndxa'pa Jairu cun xcweenta tuhbi
gunna'h nin bidxi' xahba Jesuhs**

(Mr. 5.21-43; Lc. 8.40-56)

¹⁸Ya gaduhbi nin cañi' Jesuhs dxy-i'dxyi ra' rii', badzihn tuhbi ndxi'hw nin lasahca loh ra' bwiinn Israel, ya lwehgu bazu'nllihbi ba loh Jesuhs, chi'chi rahbi ba:

—La'h llii'ndxa'pa'hn guya'loh guhchi nna'ha'p, per sidela yi'h sah lu'h ya gudzii'ba naa lu'h yihca bi, zibia'garii xquelnabahan bi.

¹⁹Ya hohra chi gahca zeenee Jesuhs la'h ra' xpwiinn Ñi'h tin zeenee Ñi'h la'h xtaada dxa'pa chi, ²⁰ya loh zeezah Jesuhs guyuu' tuhbi gunna'h nin zeena'hla la'h Ñi'h; gunna'h rii' naa la tsi'h bi-chiohpa yihza canee bi tuhbi gueldxy-i'hdxyi xteenn nin naa bi gunna'h ya hohra chi gwabiiga bi nez dihtsi Jesuhs ya bidxi' bi loh xahba Ñi'h, ²¹laasii bwi'hn bi lligaaba:

—Sidela na'h guidxi'n loh xahba Jesuhs ziaaca'hn.

²²Per la'h Jesuhs lwehgu gubia'garii Ñi'h bwa'ha-bwa'ha Ñi'h loh gunna'h chi, chi'chi rahbi Ñi'h:

—Gulahchidxyii sto' lu'h xii'hihn; pur nin gwachiisto' lu'h na'h ni'chin nna'ha' lu'h biaca.

Ya sequihdu desde hohra chi gahca biaca gunna'h chi, ²³ya loh zee gahdzihn Jesuhs rwaa' yihdzi bwiinn nin rnabwa' la'h ra' bwiinn Israel, bwa'ha Ñi'h ri-yiu'lda ra' muusca para chegaca'tsi ra' ba la'h dxa'pwi'hn chi, cun nee ra' za bwiinn ra' nin rii ra' ri'chi ru'n duxa ra' ba pur nin guhchi dxa'pwi'hn chi, ²⁴chi'chi rahbi Jesuhs:

—Gulgaria'h la'n ca, laasii dxa'pwi'hn rii' ayi guhchi dxi'h bi, sino que na'll-gahsi si bi.

Ya bwiinn ra' chi chin bihn ra' ba guñi' Jesuhs zi'chi, sola ballihdzinee ra' ba la'h Ñi'h, ²⁵chi'chi babwe'he Jesuhs

la'h ra' bwiinn chi la'ñuu' chi, chi'chi gunna'zu Ñi'h naa dxa'pwi'hn chi, ya hohra chi gahca gwastii bi, ²⁶ya bidi'chi dxy-i'dxyi loh garaa ra' gui'hdxyi ra' nin rii gadiidxi gui'hdxyi chi bacwa'hn Jesuhs la'h dxa'pwi'hn chi loh guelguhchi.

**Cweenta xteenn chiohpa
bwiinn nin ayi riin loh ñi'h**

²⁷Ya loh nin baria'h Jesuhs nez bacwa'hn Ñi'h la'h dxa'pwi'hn nin guhchi, gwana'hla chiohpa bwiinn nin ayi riin loh ñi'h la'h Jesuhs zeebwi-hdxyidxiah ra' ba rahbi ra' ba:

—¡Balahsa sto' lu'h la'h nu, llii'n guehtu Davihd!

²⁸Ya chin guyuu'tii Jesuhs la'n tuhbi yuu', chi'chi gwabiiga ra' garoopa bwiinn ra' nin rahca loh ñi'h chi nez zuu Jesuhs, ya chi'chi gunaabadxyi'dxyi Ñi'h loh ra' bwiinn ra' chi rahbi Ñi'h:

—¿Ta ruhnn tu lligaaba zahca gusia'cahn loh tu?

Chi'chi rahbi ra' ba:

—Zuhnn lu'h gahn daada.

²⁹Ya chi'chi cun naa Ñi'h bidxi' Ñi'h loh ra' ba, cun rahbi za Ñi'h:

—Nahpa zohba gahca ziga riachiisto' tu zahca gusia'cahn loh tu.

³⁰Ya zi'chi zi gubia'garii bwa'ha ra' bwiinn chi, ya guñi' Jesuhs loh ra' ba rahbi Ñi'h:

—Nee ayi guuyi tu dxyi'dxyi tin ayi garia'caa dxyi'dxyi xcweenta ziga gubia'garii gwa'ha bizloh tu.

³¹Per la'h ra' bwiinn chi ayi gudxi'hp sto' ra' ba, lwehgu bati'chi ra' ba dxy-i'dxyi gaduhbitii' gui'hdxyi chi nin basiaca Jesuhs bizloh ra' ba.

**Jesuhs basiaca la'h
tuhbi bwiinn goopa**

³²Ya loh nin babii ra' bwiinn nin biaca loh ra' ñi'h, paaladaa ra' bwiinn badzihnnee ra' ba la'h tuhbi bwiinn goopa nin nuu tuhbi bwiinn dxaaba sto' ñi'h

loh Jesuhs, ³³ya loh nin babwe'hedxi-a'hla Jesuhs bwiinndxaba chi sto' bwiinn goopa chi, lwehgu guzo'baloh cañi' ba, ya bwiinn ra' badxyigaa' duxa loh ra' ba rahbi ra' ba:

—;Nagahdxi chyü gwa'ha loh gui-hdxyi Israel dzi'n roo' ra' ziga nin dxyudia'ha nu'h nnah!

³⁴Per la'h ra' bwiinn fariseu ra' guñi' ra' ba rahbi ra' ba:

—Yu'pi nin naa ballwaa'n loh ra' bwiinndxaba badi'hi guelrnabwa' la'h ni'ca, ni'chin rahca rabwe'he ba bwiinndxaba sto' ra' bwiinn.

Jesuhs ralabsasto' Ñi'h la'h ra' bwiinn

³⁵Ya ca'nzaa Jesuhs ziahan ra' gui-hdxyi ra' cun rraandxu ra', ca'ngaluu'yi Ñi'h dxyi'dxyi cuubi xteenn xquelnabwa' Dxiohs la'n guido' bi'tu'hn ra' cada tuhbigah lahta, nee cun neezaa ca'ngasiaca Ñi'h la'h ra' bwiinn cun garaaloh gueldxyihdxyi nin rahca ra' ba, cun guelnayaan nin nuu tihxi ra' ba, ³⁶ya chin bwa'ha Jesuhs loh ra' bwiinn, balahsa duxa sto' Ñi'h la'h ra' ba, pur nin ayi gaann ra' ba xi guunn ra' ba nee bibiin lasto' ra' ba, laasii naa ra' ba ziga lli'hyi ra' nin ayi ballwaa'n ra' ñi'h, ³⁷ya chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' xpwiinn Ñi'h:

—Guchii pa'hcaan nuu ziahan duxa ra' bwiinn guidxyiyuh nin ayi nu'nbwa' xchi'dxyi'hn, nee gulliaa'yi'hn naa ra' bwiinn nin guluu'yin la'h ra' ba, nee naa ra' ba ziga tuhbi li'hn ziahan per sola paaldaa dxii' mooza, ayi ziahan ra' ba; ³⁸ni'chin nin nahpa gulguinaaba loh Daada nin rnabwa' li'hn chi tin guixe'hla ba mooza ra' tin guzia'tii ra' ba li'hn chi.

Gulii Jesuhs tsi'h bichiohpa bwiinn ra' nin guhca xpooxtla Ñi'h

(Mr. 3.13-19; Lc. 6.12-16)

10 Ya chi'chi gudihdxyi Jesuhs la'h gadzi'h bichiohpa bwiinn nin

guhca xpooxtla Ñi'h tin badi'hi Ñi'h guelrnabwa' la'h ra' ba tin gabwe'he ra' ba bwiinndxaba sto' ra' bwiinn, nee tin gusiaca za ra' ba la'h ra' bwiinn cun cuun chi'h zi gueldxyihdxyi cun guelnayaan nin rahca tihxi ra' ba. ²Dee' ra' naa la'h ra' gadzi'h bichiohpa bwiinn ra' nin guhca xpooxtla Jesuhs: mwer tuhbi ba naa Simohn nin gule'helah za ra' ba Pehdru, cun bwihtsi ba nin laa Andrehs; cun Jacobo neezaa bwihtsi ba nin laa Jwahn, llii'nga'n Zebedeu la'h ra' ba; ³cun neezaa Felipe, Bartolomeh, Tomahs, cun Mateu nin basadxihlli xcweenta impwestu para Roma; cun Jacobo llii'n Alfeu, cun Lebeu nin rñi' ra' ba Tadeu; ⁴cun neezaa Simohn nin guyuu' lahda ra' Cananista, cun Judas Iscariote nin bi-unttriehgu la'h Jesuhs loh ra' bwiinn nin gunaaba guhchi Ñi'h.

Jesuhs gulu'nehza la'h gadzi'h bichiohpa xpwiinn Ñi'h tin bagaluu'yi ra' ba xa naa xquelnabwa' Dxiohs

(Mr. 6.7-13; Lc. 9.1-16)

⁵Ya chi'chi gulu'nehza Jesuhs la'h gadzi'h bichiohpa xpwiinn Ñi'h tin gwaluu'yi ra' ba dxyi'dxyi cuubi za'ca xteenn xquelnabwa' Dxiohs ya rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Ayi chee tu loh gui-hdxyi ra' nin rii ra' bwiinn ziitu nin ayi naa ra' bwiinn Israel, nee ayi za chee tu loh gui-hdxyi ra' nin rnabwa' Samaria. ⁶Mas cha'yi gulcheh loh gui-hdxyi ra' hasta rii ra' bwiinn Israel nin naa ra' ziga lli'hyi ra' nin rii za'bi, ⁷tin gulgahbi loh ra' ba la'h hohra biga'ha guinabwa' Dxiohs la'h ra' ba. ⁸Nee gulgasiaca gahca la'h ra' bwiinn dxyihdxyi, neezaa gulgacwa'n la'h ra' bwiinn loh guelguhchi, cun gulgasiaca za tihxi ra' bwiinn nin rahchyi gui-i'dxyu tin dxiaca ra' ba, cun neezaa gulgabwe'he bwiinndxaba sto' ra' bwiinn. Ziga zi bagaa'dahn guelrnabwa' rii' la'h

tu zi'chi za gulgagaa'da xtsi'n tu la'h ra' bwiinn nin rii guiidxyi ra' hasta gadzihn tu, ⁹nee ayi za chenee tu ohro nin plahta nin cohbre la'n dxihdxyi mweeyi tu; ¹⁰nin buxa ayi za chenee tu para loh neziuh. Ayi za chenee tu chiohpa nehza xahba tu, sino que nin nahcu si tu cheenee tu; nin tahba tu nin buxtohn, laasii bwiinn nin ruhnn dzi'n rga'ha rca'ha ba nin gahw ba.

¹¹'Ya chin gadzihn tu tuhbi guiidxyi o tuhbi rraandxu, ri'chi gulchi'hyi tuhbi bwiinn nin naza'ca naa xmohta ñi'h ya guldxia'han yihdzi ba hasta dxyihyi nin garia'h tu ri'chi, ¹²ya chin chu'tii tu rwaa' yuu' chi, gulgaga'paDxiohs la'h ra' bwiinn nin nuu yuu' chi. ¹³Ya sidela la'h ra' bwiinn nin nuu yuu' chi naa ra' bwiinn nin nu'nbwa' Dxiohs zica'ha ra' ba guelrbwihdxyii sto'. Per sidela la'h ra' ba ayi naa ra' ba bwiinn za'ca nahpa zabiagarii guelrbwihdxyiiisto' chi loh tu, ¹⁴ya sidela la'h ra' ba ayi gusaa'n ra' ba chuu tu rwaa' yihdzi ra' ba o ayi guzo'badxi-ahga ra' ba xchi'dxyi'hn nin guluu'yi tu loh ra' ba; gulgaria'h rwaa' yihdzi ra' ba o rwaa' guiidxyi chi ya ri'chi gultsihbi ñaa' tu ziga tuhbi sehn nanchii guyuu' xtuhlda ra' ba. ¹⁵Guchiin nin rñi'n loh tu dxyih nin gaca jwisi loh guiidxyiyuh ziroo' ru guelrza'cazii dxiaaba loh guiidxyi ra' chi que ziga guhca loh guiidxyi xteenn ra' bwiinn Sodoma cun loh guiidxyi xteenn ra' bwiinn Gomorra.

Xcweenta nin guidxyi'chinee ra' bwiinn la'h xpwiinn Jesucristu

¹⁶Rahbi za Ñi'h:

—jGulguia'haloh! Na'h guixe'hla'hn la'h tu ziga zi lli'hyi ra' loh ra' bwiinn ra' nin naa ra' ziga zi bweew; pwihsi gul-gahca nasiin ziga zi bwe'lda per nee gul-gahca za nado'laa'dzi ziga palohmwi'hn ra', ¹⁷nee gul-gahca nasiin pur xcweenta bwiinn ra' laasii ziu'n ra' ba ntriehgu la'h tu loh ra' guxchisi ra', ya zidxi'ldxi-

nee za ra' ba la'h tu la'n guido' bi'tu'hn ra' hasta gadiaa'ha tu chin cwidxyi tu Dxiohs, ¹⁸nee hasta zianee ra' ba la'h tu nez loh ra' guxchisi, cun nezloh xpwiinn gobierna ra', pur xcweenta nin riachiisto' tu xchi'dxyi'hn; ya pur ni'chin zahca guiñi' tu xchi'dxyi'hn loh ra' ba cun loh za ra' bwiinn ziitu nin ayi naa ra' bwiinn Israel, ¹⁹per chin chenee ra' ba la'h tu loh ra' guxchisi ayi guunn tu ziahan lli-gaaba xa guiñi' tu, o xi gahbi tu loh ra' ba laasii chin zo'baloh guiñi' tu Dxiohs gahca guni'hi dxyi'dxyi ra' nin guiñi' tu loh ra' ba, ²⁰laasii ayi guunn tu lligaaba la'h tu naa tu nin guiñi', sino que Spíritu Santu xteenn Xtaada tu nin nuu dxibaa' naa nin guiñi' pur xcweenta tu.

²¹'Bwiinn ra' nin nuu ra' bwihtsi ra' ñi'h ziu'n ra' ba ntriehgu bwihtsi ra' ba tin gachi ra' bi, ya zi'chi za guunn ra' paah ra' cun llii'n ra'ba ya llii'n ra' ba ziahsa ra' bi tin ziu'n ra' bi ntriehgu la'h ra' xcuzahn ra' bi tin gachi ra' ba.

²²'Ya garaatii' ra' bwiinn guidxyiyuh guidxyi'chinee la'h tu pur nin riachiisto' tu xchi'dxyi'hn. Per bwiinn nin chezah-nee dzi'tsi xchi'dxyi'hn hasta la'n dxyih nin guibia'gariin loh guidxyiyuh stuhbi, bwiinn chi gaca xpwi'nnahn. ²³Chin guica'hnaa'hla ra' ba la'h tu tuhbi guiidxyi, gulgallu'n tin gulchee para stuhbi guiidxyi; pwihsi rñi'n loh tu pweda nin nagahdxi garah loh guiidxyi ra' xteenn Israel guica'nzaa tu chin la'h dxyih ba bazaa' dxi' Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw stuhbi.

²⁴'Nin tuhbi bwiinn nin rusi'dxi ayi lasahca ru ba loh xmwehsu ba, ya zi'chi gahca za tuhbi mooza ayi xi guilasahca ba loh daada nin naa xball-waa'n ba. ²⁵Ni'chin cun dxia'han bwiinn nin rusi'dxi, gaca ba ziga naa xmwehsu ba, ya mooza gaca ba ziga naa xball-waa'n ba, ya sidela guiñi' ra' bwiinn la'h nin naa ballwaa'n xteenn tuhbi yuu' Belzebuu, lliaa' lla bwiinn ra' nin nuu

rwa' yihdzi ba, ¿cuunlla nin guñi' ra' ba loh ra' bwiinn chi?

Chyu nahpa guidxyihbi ra' bwiinn

(Lc. 12.2-9)

²⁶ Rahbi za Jesuhs:

—Pwihsi rñi'n loh tu ayi guidxyihbi tu la'h ra' ba laasii ayi nuu xi tiidxi rala'n, nahpa zadxeelan; nee zi'chi za xilla nin chuula'n nahpa zaria'caa'han.

²⁷ Dxyi'dxyi ra' nin rñi'n loh tu loh dxyigahsi, gulguñi'n loh ra' bwiinn loh bi-a'ñih xteenn gubihdxyi radxyii; ya dxyi'dxyi ra' nin rñi'n loh tu dxyigahsi chi, dxyigah gulcwidxyidxiah chin guñi' tun desde yihca yuu' loh ra' bwiinn. ²⁸ Ayi guidxyihbi tu la'h ra' bwiinn nin chinn la'h bwe'ltihxi tu, laasii la'h xaalma tu ayi gaca chiinn ra' ban, ni'chin mas cha'yi gulguidxyihbi la'h Dxiohs laasii la'h Ñi'h zahca chiiñtii' Ñi'h la'h tu nee cun zahca za cu'nehza Ñi'h la'h tu gabihldxyi par tu'pazi.

²⁹ Ya la'h tu naann la rdoo' chiohpa maani'hn pur tuhbi ga'yu, per nin tuhbi ra' maani'hn chi ayi riaaba loh yuh sidela la'h xtaada tu ayi gusaa'n Ñi'hn.

³⁰ Zi'chi gahca za la'h tu, hasta dxyichyihca tu la'n nagaabala, ³¹ ni'chin nin ayi guidxyihbi tu, laasii la'h tu ziroo' ru lasahca tu loh ziahan ra' maani'hn.

**Nin riu'nbwa' la'h
Jesuhs loh ra' bwiinn**

(Lc. 12.8-9)

³² Rahbi za Ñi'h:

—Ya cuun chi'h zi ra' bwiinn nin guze'ta xcwee'ntahn loh ra' bwiinn, zi'chi za na'h ziñi'n xcweenta bwiinn chi loh Xtaa'dahn nin nuu dxibaa', ³³ per bwiinn ra' nin guñi' ayi naa ra' ba xpwi-i'nn ra'n, zi'chi za na'h ziñi'n loh Xtaa'dahn nin nuu dxibaa' ayi naa ra' ba xpwi'nnra'n.

**Pur xcweenta Jesuhs
rlaa'ha lasaa' bwiinn**

(Lc. 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ Rahbi za Ñi'h:

—Ayi guunn tu lligaaba guelrbahchidxyiisto' ze'ldane'hn loh guidxyiyuh rii', sino que pur na'h zilaa'ha lasaa' ra' ba. ³⁵ Na'h ze'ldahn tin pur na'h zidxyi'chinee tuhbi ndxi'hw la'h xtaada ba, ya dxa'pa zidxyi'chinee za bi la'h xmaah bi, ya guyihdzi zidxyi'chinee za bi la'h xnanswehgra bi. ³⁶ Ni'chin lasaa' gahca ra' tuhbi bwiinn ziga nuu ra' ba rwa' tuhbi yuu' zidxyi'chinee lasaa' ra' ba.

³⁷ Bwiinn nin ruca'h ru sto' ñi'h la'h xtaada ñi'h cun xmaah ñi'h, mahziru que ziga na'h, bwiinn ra' chi ayi gallu'yi gaca xpwi'nnahn; zi'chi gahca za bwiinn nin nadzii'hi ru llii'nga'n ra' ñi'h o llii'ndxa'pa ra' ñi'h que ziga na'h bwiinn ra' zi'chi ayi gallu'yi gaca ra' xpwi'nnahn, ³⁸ ya bwiinn ra' nin ayi gu'a xcruhzi ñi'h tin dxie'na'hla ba na'h bwiinn chi ayi naa ba tuhbi xpwi'nnahn. ³⁹ Ya bwiinn nin rdx'i'hyi si xa ta'h xquelnabahan ba zuñihchi ban, per bwiinn nin guñihchi xquelnabahan ñi'h pur na'h zadxeela ban.

Guel rgaa'da

(Mr. 9.41)

⁴⁰ Rahbi za Ñi'h:

—Bwiinn ra' nin guni'hi rwa' yihdzi ñi'h dxia'han tu cun gaduhbi sto' ra' ba pwihsi zuni'hi za ra' ba rwa' yihdzi ba dxia'hanahn cun gaduhbi sto' ra' za ba; zi'chi gahca za sidela guunn ra' ba zi'chi na'h cun gaduhbi sto' ra' ba zuhnn za ra' ba zi'chi cun la'h Xtaa'dahn nin nuu dxibaa' nin gulu'nehza na'h loh guidxyiyuh rii'. ⁴¹ Bwiinn nin guni'hi yihdzi ñi'h dxia'han tuhbi bwiinn nin rñi' xchi'dxyi Dxiohs laasii ze' ba pur xcweenta Dxiohs, zica'ha za ba la'h gahca ziga tuhbi

guelnaza'ca nin rca'ha bwiinn nin rñi' xchi'dxyi Dxiohs. Zi'chi gahca za la'h bwiinn nin guni'hi yihdzi ñi'h dxia'han tuhbi ndxi'hw nin naa za'ca xmohda ñi'h laasii naa ba bwiinn za'ca, zica'ha za ba la'gahca ziga guelnaza'ca nin guica'ha ndxi'hw nin naa za'ca xmohda ñi'h chi. ⁴²Ya cuun chi'h zi za bwiinn nin gudi'hi nicala tuhbi llihga ñihsa naga'ldiuh la'h ra' bwiinn gulliaa'yi'hn ra' rii' nin naa ra' xpwi'nnahn, guchiin nin rñi'n zica'ha ra' ba tuhbi cohca za'ca.

Guxe'hla Jwahn nin ruo'bañihsa xpwiinn ba tin gwaganaabadxyi'dxyi ra' ba loh Jesuhs

(Lc. 7.18-35)

11 Ya chin guya'loh bwii'yidxyi i'dxyi Jesuhs loh ra' xpwiinn Ñi'h xa guunn ra' ba xsti'n Ñi'h, chi'chi gunazu nehza Ñi'h loh guidxyi ra' nin rnabwa' guihdxyi chi tin zee galuu'yi Ñi'h xchi'dxyi Dxiohs la'h ra' bwiinn, ²ya gaduhbi nin nuu Jwahn nin ruo'bañihsa la'n lahtsi dxi'ba, bihn ba xcweenta dzi'n ra' nin cayuhnn Jesuhs, ni'chin nin guxe'hla Jwahn paaldaa ra' xpwiinn ba ³tin gwaganaabadxyi'dxyi ra' ba loh Jesuhs sidela la'hpa'h Ñi'h naa Ñi'h Crixtu o ñibweza ru ba dxi' stuhbi bwiinn, ⁴ya chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Guldxiaa tin gulgahbi loh Jwahn garaa ra' nin caywa'ha tu cun nin cayihn tu; ⁵gulgahbi la'h ra' bwiinn nin rahcaloh ñi'h, la'hloh ra' ba biaca, bwiinn ra' nin ayi nuu sah la'h ra' ba rzah, bwiinn ra' nin rahchyi guii'dxyu tihxi ñi'h la'h guii'dxyu chi guñihchiloh tihxi ra' ba, bwiinn ra' nin rahca dxiahga ñi'h la'h dxiahga ra' ba ballaala, bwiinn ra' nin guhchi la'h ra' ba babahn loh guelguhchi, ya bwiinn prohbi ra' nin cabweeza gacanee Dxiohs la'h ra' ba, la'h ra' ba cagazo'badxiahga xchi'dxyi Dxiohs nin guta'h la'h ra' ba loh duhlda. ⁶iDi-

chohsa naa ra' bwiinn nin ayi gusaa'n xcweenta ziga riachiisto' ra' ba na'h!

⁷Ya chin babii ra' xpwiinn Jwahn loh Jesuhs chi'chi guzo'baloh guñi' Ñi'h xcweenta Jwahn loh ra' bwiinn, rahbi Ñi'h:

—¿Chyu ni'ca gwagua'ha tu loh dahan? ¿Ta tuhbi ñihta nin biehla gudzihbhi bwih? ⁸Ya sidela ayi ni'chi dxih, ¿xiilla gwagua'ha si chi'h tu? ¿Ta gwagua'ha tu tuhbi ndxi'hw nin nahcu lahdxi za'ca? La'h tu naann tu sola yihdzi tuhbi bwiinn nin rnabwa' duxa nuu bwiinn ra' nin nahcu lahdxi za'ca. ⁹Ya nnaha xchi'h, ¿xi pur biria'h chi'h tu? ¿Ta tin gwagua'ha tu tuhbi bwiinn nin rñi' xchi'dxyi Dxiohs? Zi'chi pwihsi, tuhbi bwiinn nin naa bwiinn nin mahziru lasahca que ziga daada ra' nin guñi' xchi'chi Dxiohs. ¹⁰Xcweenta Jwahn ni'chi ruze'ta loh Xchihtsi Dxiohs hasta rahbi squii':

Zixe'hla'hn tuhbi xpwi'nnahn galohtii' tin la'h ba guzuhnayaa neziuh nin guzee lu'h.

¹¹'Guchiin nin rñi'n loh tu, garaa ra' ziga bwiinn ra' nin raalaa ra' loh guidxyiyuh rii' pur gunna'h, nagahdxi dxiinloh nin tuhbi bwiinn nin nagahdxi gaca lasahcatii' ziga Jwahn nin ruo'bañihsa, per nin naa bi'tu'hntii' loh xquelrnabwa' Dxiohs ni'chi mahzi lasahca loh Jwahn.

¹²'Dez la'n dxyih ra' nin guzo'baloh ruluu'yi Jwahn, cun para hasta nnahyi nuu ziahan duxa ra' bwiinn nin xclaa'dzi chuu ra' loh xquelrnabwa' Dxiohs lajweersi, ya snuhn ra' ba lajweersi xclaa'dzi ra' ba cwe'hellu'hu ra' ba loh guelnabwa' xteenn Dxiohs. ¹³Garaa ra' bwiinn ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs cun ziga naa xlehyi Moisehs guñi'xgah ra' ba xcweenta ziga cohca ra' nin gaca, cun para la'n dxyihyi nin bi' Jwahn, ¹⁴ya sidela xclaa'dzi tu chechiisto' tu dxyi'dxyi rii', la'gahca Jwahn naa Elías

ndxi'hw xteenn Dxiohs nin nahpa dxi'.
¹⁵ Bwiinn ra' nin zohballaala dxiahga ra' ñi'h, gulchuu' gulcha'zi dxyi'dxyi rii'.
¹⁶ ¿Cuun nin xñah ziga xñah ra' bwiinn nin rii nabahan la'n dxyih ra' rii'? Rluu'yi ra' ba ziga zi xñah ra' nuhn biñi'n nin riidzihta loh dxiaa' hasta rdoov xica, ya cañi' ra' bi loh ra' lasaa' ra' bi jweersi roo: ¹⁷ “Bachidxi'lda nu bichii-wuu tin ñudxia'ha tu per ayi badxia'ha tu; bachidxi'lda nalaasa za nu tin ñu'n tu, per ayi za bi'n tu.” ¹⁸ Laasii bi' Jwahn nin ayi gudahw ba ziahan nin ayi za gwaa' ba vihnnu, nee rahbi tu nuu tuhbi bwiinnxaaba sto' Jwahn. ¹⁹ Ya lwehgu gahca badzihn Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw, rahw ba nee ree' za ba vihnnu, ya rahbi tu naa ba tuhbi nin rahw chi'h zi cun ree' chi'h zi, cun naa za ba nin rdxaga loh ra' bwiinn nin rsadxihlli impwestu cun bwiinn nin ayi ruzo'badxiahga lehyi, per xquelnasiin Dxiohs naa raria'caa ruluu'yi xcweenta bwiinn ra' nin ruzo'badxiahga xchi'dxyi Ñi'h.

Guihdxyi ra' nin ayi bazo'badxiahga xchi'dxyi Jesucristu

(Lc. 10.13-15)

²⁰ Ya chi'chi guzo'baloh Jesuhs gudxihndxinee dxyi'dxyi Ñi'h la'h ra' bwiinn guihdxyi ra' nin bwa'ha dzi'n roo' ra' nin bwi'hnn Ñi'h, laasii la'h ra' bwiinn guihdxyi ra' chi ayi rusaguu'dzi sto' ra' ba nez loh Dxiohs, ya chi'chi rahbi Jesuhs:

²¹ —jProhbi za la'h tu bwiinn guihdxyi Corazihn, cun neezaa la'h za tu bwiinn guihdxyi Betsaida prohbi za la'h tu!, laasii sidela la'h ra' bwiinn guihdxyi Tiru cun bwiinn guihdxyi Sidohn ñwa'ha ra' ba dzi'n roo' ra' nin bwi'hnnahñ nez loh tu, nahpa ñazah ra' ba xneziuh Dxiohs nee ñahcu ra' za ba lahdxi lluhn cun ñuro'ba ra' ba cobadeh yihca ra' ba. ²² Ni'chin chin guunn Dxiohs jwisi loh guidxyiyuh rii' mahzi ru gusa'cazii Ñi'h la'h tu loh ra' bwiinn Tiru cun bwi-

inn Sidohn ra'. ²³ Ya la'h tu bwiinn guihdxyi Capernaum, ¿ta ruhnn chi'h tu lligaaba par dxibaa' gacah tu? ¿Sidela nnah mas la'n gueeta gabihldxyi dxiehta tu!, laasii sidela loh guihdxyi Sodoma ñu'nnahn dzi'n roo' ra' nin bwi'hnnahñ loh tu, guihdxyi chi nahpa ñazah za'ca hasta la'n dxyih ra' rii'. ²⁴ Ni'chin nnah rñi'n loh tu la'n dxyih nin gaca jwisi loh guidxyiyuh, ziroo' ru guelzra'cazii guni'hi Dxiohs la'h tu que ziga guza'ca ra' bwiinn guihdxyi Sodoma.

Gultaa' na'hla na'h ya zahpa tu guelruzi'laa'dzi

(Lc. 10.21-22)

²⁵ Ya la'n dxyih ra' chi rahbi Jesuhs:

—Zuxchiilli lu'h Xtaa'dahn nin rnabwa' dxibaa' cun loh guidxyiyuh, laasii cagaluu'yi lu'h la'h ra' bwiinn nado'laadzi nin naa ziga bweezu ra' cohosa ra' nin guluu'la'n lu'h loh ra' bwiinn naann ra', cun loh nin rahcabwa', ya baluu'yi lu'hñ nez loh ra' bwiinn ra' nin ayi xi dxiuu. ²⁶ Zi'chi, Paah, laasii zi'chi ruhnn lu'h lligaaba naa bwen gaca.

²⁷ Laasii la'h Xtaa'dahn biu'n ntriehgu garaatii' loon, ya ayi chyu nu'nbwa' la'h Llii'n Ñi'h; sola la'h Daada Dxiohs nu'nbwa' Ñi'h la'h Llii'n Ñi'h. Ya ayi za chyu nu'nbwa' la'h Daada Dxiohs, sola Llii'n Ñi'h nu'nbwa' la'h Ñi'h, cun neezaa bwiinn ra' nin gudihdxyi Llii'n Ñi'h dxiu'nbwa' la'h Xtaada Ñi'h. ²⁸ Gultaa' nez loon garaa tu nin babadxahga cun nin cagasi'naa'ha ra' duhlida, laasii na'h guni'hihn guelrzi'laa'dzi la'h tu, ²⁹ per gulgasi'dxi guunn tu dzi'n nin gulu'yi'hn la'h tu, nee gulgasi'dxigahca xcwee'ntahn laasii naan bwiinn naguu'dzi sto' cun nahpa zahn paseensi la'h tu, ya sidela guunn tu squii' zidxeela tu hasta gapa xaalma tu guelruzi'laa'dzi, ³⁰ laasii dzi'n nin gulu'yi'hn la'h tu cun garaa nin gusagawa'hn la'h tu, ayi xi guinaa'ha ra'n.

**Batiaa'ha ra' xpwiinn
Jesuhs trihgu dxyih nin
ruzi'laa'dzi ra' bwiinn Israel**

(Mr. 2.23-28; Lc. 6.1-5)

12 Ya dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn Israel, zeezah Jesuhs loh yuh ra' hasta na' trihgu, pwihsi la'n dxyih chi bichia'hn ra' xpwiinn Ñi'h, ya chi'chi guzo'baloh bachywa'h ra' ba trihgu tin gullo'ba ra' ba bwii'dzi'hn ra' chi gudahw ra' ban, ²ya chin bwa'ha ra' nuhn bwiinn guido' nin laa fariseu ni'chi chi'chi rahbi ra' ba loh Jesuhs:

—Bwa'ha cayuhnn ra' xpwiinn lu'h ziga nin ayi rusaa'n lehyi gaca dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn Israel.

³Ya chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—¿Ta nagahdxi gu'lda tu loh Xchihtsi Dxiohs hasta rñi' cuun nin bwi'hnn guehtu Davihd tuhbi dxyih nin bichia'hn ba cun garaa ra' xpwiinn ba? ⁴Pwihsi guyu-u'tii ba la'n xquido' Dxiohs tin gudahw ba pahn nin ayi nuu gahw ra' bwiinn ziga xpwiinn ba o ziga la'h za ba, laasii la'h dxi'h ra' bixohza rahca rahw pahn chi. ⁵O ¿nagahdxi gu'lda tu loh xchihtsi lehyi Moisehs xa ruhnn ra' bixohza la'n guido' dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn Israel, ruhnn ra' ba xtsi'n ra' ba, per ayi xi xtuhlda ra' ba? ⁶Pwihsi rñi'n loh tu rii', zuu tuhbi nin lasahca ru loh ziga lasahca guido' roo'. ⁷Pwihsi la'h tu ayi guhcabwa' tu xi zee loh Xchi'dxyi Dxiohs rii': “Pwihsi nin xclaa'dzihn guunn tu galahsasto' tu la'h ra' bwiinn lasaa' tu xlawaa'ha guni'hi tu guhn na'h.” Sidela ñahcabwa' tun ayi ñudzii'ba tu duhlda yihca bwiinn nin ayi xi xtuhlda ñi'h, ⁸laasii la'h Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw naa Daada loh dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn Israel.

Bwiinn nin gubihdzi naa ñi'h

(Mr. 3.1-6; Lc. 6.6-11)

⁹Ya chin babii Jesuhs ri'chi, chi'chi guyuutii Ñi'h la'n tuhbi xquido' bi'tu'hn ra' bwiinn Israel, ¹⁰ya la'n guido' chi zohba tuhbi ndxi'hw nin gubihdzi naa ñi'h, ya laasii riidxi'hyi bwiinn Israel ra' chi xa guca'chiah dxixi'hw ra' ba la'h Ñi'h, ni'chin nin rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—¿Ta rusaa'n lehyi gusiaca lu'h tuhbi bwiinn dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn Israel?

¹¹Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Chyu tuhbi ndxi'hw nin dxa'ga loh tu nahpa tuhbi lli'hyi ya sidela la'h ma dxiaaba ma la'n tuhbi bizee dxyih nin ruzi'laa'dzi tu, ¿tayi chi'h gabwe'he tu ma la'n bizee dxyih chi gahca nicala naa dxyih nin ruzi'laa'dzi tu? ¹²Pwihsi ziahan duxa ru lasahca tuhbi bwiinn loh tuhbi lli'hyi, pwihsi ni'chin nin zusaa'n lehyi chyu guunn tuhbi bwen la'h stuhbi bwiinn dxyih nin rzi'laa'dzi bwiinn.

¹³Ya chi'chi rahbi Ñi'h loh ndxi'hw nin gubihdzi naa ñi'h chi:

—Batsi'yi naa lu'h.

Ya batsi'yi naa ba ya lwehgu gahca biacan, ¹⁴per chin baria'h ra' bwiinn fariseu ra' ri'chi guzo'baloh canaabadxyi'dxyi loh lasaa' ra' ba xa guunn ra' ba tin chiinn ra' ba la'h Jesuhs.

**Tuhbi dxyi'dxyi nin
rñi' xcweenta Jesuhs**

¹⁵Ya chin guhcabwa' Jesuhs cuun lli-gaaba nin riyyuhnn ra' bwiinn fariseu ra' chi, lwehgu baria'h Ñi'h ri'chi, ya gwana'hla ziahan duxa ra' bwiinn la'h Ñi'h, ya basiaca za Ñi'h garaa gueldxyi'hdxyi nin rahca ra' bwiinn ra' chi, ¹⁶ya gunabwa' Ñi'h ayi guze'ta ra' ba chyu naa Ñi'h ¹⁷tin guzohba dxyi'dxyi nin guñi' guehtu profeta Isaías chin rahbi ba: ¹⁸Rii' la'h bwiinn nin guliin zuu, nin ri-ahxine'hn cun nin nugu'nasaa sto'n;

ya zudi'hihn Spírituhn la'h ba nee zulu-
u'yi ba xcweenta xquelguxchisi Dx-
iohs loh ra' bwiinn nin ayi naa ra'
bwiinn Israel.

¹⁹ Ayi dxiaala rwa' ba guiñi' ba, ayi za
cwidxyidxiah ba, ayi za chuu nin
dxiindxiahga rsiaa'ha ba loh neziuh
ra',

²⁰ ayi za chi'chi ba ñihta nin guhchii
la, nin ayi za gusiu'yi ba mwehchi
nin gue'du rbwe'he guhxa, hastayi
dxyih nin gwa'ha ba gaca guelgux-
chisi loh guidxyiyuh.

²¹ La'h si ba chechiisto' ra' bwiinn nin
ayi naa bwiinn Israel tin guta'h ba
la'h ra' ba loh duhlida.

**Baca'chiah ra' bwiinn,
bwiinndxaba rahcane la'h Jesuhs**

(Mr. 3.19-30; Lc. 11.14-23; 12.10)

²² Ya gwane ra' bwiinn tuhbi lasaa'
ra' ba nin guyu' tuhbi bwiinndxaba
sto' ñi'h loh Jesuhs, bwiinn chi ayi riin
loh ba cun bia'han goopa za ba, ya
bwi'hnn Jesuhs gahn gubia'garii bwa'ha
ba cun bañi' za ba ya zi'chi zi biaca
ba, ²³ ya garaa ra' bwiinn nin rii ri'chi
guzo'baloh canaabaxyi'dxyi loh lasaa'
gahca ra' ba rahbi ra' ba:

—¿Tayiga llahga dxi'h guehtu Davihd
dee'?

²⁴ Ya chin bihn ra' bwiinn fariseu dxy-
i'dxyi ra' rii', rahbi ra' ba:

—Ndxihw rii' rabwe'he bwiinndx-
aaba sto' ra' bwiinn laasii Belzebuu nin
rnabwa' la'h ra' bwiinndxaba cayahca-
nee la'h ba.

²⁵ Ya chin guhcabwa' Jesuhs xa naa lli-
gaaba nin riuyhnn ra' ba, chi'chi rahbi
Ñi'h loh ra' ba:

—Garaa ra' bwiinn nin nuu loh tuhbi
guelnabwa' nin rbahchi xchih tuhbi
cwa'h bwiinn tin chindxinee lasaa' ra'
ba pwihsi nahpa ñichiloh guelnabwa'
chi; ya tuhbi guihdxyi hasta rii ra' tuhbi

jwamihi bwiinn sidela rlaa'ha lasaa' ra'
ba ziahan cwa'h tin chindxinee lasaa' ra'
ba nahpa ziñilchiloh ra' ba. ²⁶ Ya zi'chi
gahca za sidela la'h bwiinndxaba rab-
we'he gahca ba la'h nin naa za bwiin-
ndxaba sto' ra' bwiinn pwihsi zilaa'ha
lasaa' ra' ba, ya pwihsi ¿xaalla cheezah
chuu xquelrnabwa' ra' ba? ²⁷ Ya la'h
tu rahbi tu rabwe'hehn bwiinndxaba
sto' ra' bwiinn cun xquelrnabwa' bwiin-
ndxaba, per sidela zi'chi ñahca, ¿cuun
xchi'h nin rudi'hi guelnabwa' la'h ra'
xpwiinn tu tin rabwe'he ra' ba bwiinndx-
aaba? Ni'chin la'h gahca ra' ba zuluu'yi
ra' ba billi'n loh xigaaba tu. ²⁸ Ya sidela
na'h rabwe'hehn bwiinndxaba sto' ra'
bwiinn cun xquelrnabwa' Spíritu Saantu
xteenn Dxiohs, ni'chi ruluu'yi la'h xquel-
rnabwa' Dxiohs badzihn loh tu.

²⁹ ¿Xa guunn tuhbi bwiinn nin ruhnn
guba'n chu'tii yihdzi tuhbi ndxi'hw nin
nahpa tuhbi bwiinn nin rulaloh yihdzi
ba tin para ayi cwe'hellu'hu ba nin
nahpa ndxi'hw chi? Sola nin guunn
guba'n chi galoh guchi'bidu'h ba la'h
bwiinn chi, zi'chi sihn zuhnn ba gahn
cwe'hellu'hu ba nin nahpa bwiinn chi.

³⁰ Bwiinn ra' nin ayi xclaa'dzi na'h
rdxyi'chine ba na'h, ya bwiinn ra' nin
ayi rahcane na'h guidiaa'ha ra' bwi-
inn la'la'ga'h cabwe'heca ra' ba bwiinn
loon.

³¹ Pwihsi ni'chin nin rñi'n loh tu gu-
sia'pitii Dxiohs xtuhlda ra' bwiinn cun
garaa dxyi'dxyi dxaaba nin guiñi' ra' ba
loh Ñi'h, per sidela la'hra' ba guiñi'yah
ra' ba la'h Spíritu Saantu Dxiohs, ayi gu-
sia'pitii Ñi'h xtuhlda ra' ba. ³² Dxiohs
gusia'pitii Ñi'h xtuhlda chy chi'h zi
nin guiñi'yah la'h Llii'n Dxiohs nin naa
ndxihw, per bwiinn nin guiñi'yah la'h
Spíritu Saantu ayi dxia'ldatii' sto' Dxiohs
xtuhlda bwiinn chi nin loh guidxyiyuh
rii' nee nin loh guidxyiyuh nacuubi nin
gue'du dxi'.

**Riuu'nbwa' bwiinn yahga
pur nin reah lohon**

(Lc. 6:43-45)

³³ Rahbi za Ñi'h:

—Gulgahpaabiñih za'ca tuhbi yahga ñinahxi, ya zi'chi zicah ñinahxi za'ca lohon; per sidela la'h tu ayi gaapaabiñih za'ca tu tuhbi yahga ñinahxi, pwiñsi zi'chi za ñinahxi dxaaba guicah lohon. Ya zi'chi riu'nbwa' bwiinn yahga pur nin reah lohon. ³⁴ ¡La'h tu bwiinn nin naa ra' ziga zi bwe'lda ña'laa'dzi! ¿Xa xclaa'dzi tu guiñi' tu dxyi'dxyi za'ca sidela la'h gahca tu nadxaaba naa tu? Ya sto' tu rdahla dxyi'dxyi dxaaba nin rñi' rwaa' tu. ³⁵ Bwiinn za'ca rñi' ba dxyi'dxyi za'ca laasii dxyi'dxyi za'ca chi nuu sto' ba, ya bwiinn nadxaaba rñi' za ba dxyi'dxyi dxaaba laasii dxyi'dxyi dxaaba chi nuu sto' ba, ³⁶ ya na'h rñi'n loh tu dxyih nin gaca jwisi loh guidxyiyuh garaa ra' bwiinn chixtee' ra' ba loh Dxiohs gallee dxyi'dxyi dxaaba nin guñi' ra' ba. ³⁷ Pwiñsi pur dxyi'dxyi nin guiria'h rwaa' tu zuhnn guiñi' Dxiohs bwiinn za'ca tu, o pur xchi'dxyi za tu chi zuhnn guñihchi tu nez loh Dxiohs.

**Bwiinn ra' nin ayi riachiisto' ra' ñi'h
canaaba ra' ba guunn Jesuhs tuhbi
dzi'n roo ziga tuhbi sehn**

(Mr. 8.12; Lc. 11-29-32)

³⁸ Ya chi'chi rahbi nuhn bwiinn fariseu ra' nee cun nuhn ra' mwehsu nin ruluu'yi xlehyi Moisehs loh Jesuhs:

—Mwehsu, xclaa'dzi nu guidia'ha nu guunn lu'h tuhbi dzi'n roo' ziga tuhbi sehn.

³⁹ Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—La'h tu ayi nnaa tu guunn tu nin xclaa'dzi Dxiohs sino que sola nin xclaa'dzi tu, yannah rnaaba tu gu'nnahn tuhbi dzi'n roo' tin gwa'ha tun, per sola sehn xteenn guehtu Jonahs daada nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs ca chieempa roo'

guni'hihn la'h tu. ⁴⁰ Pwiñsi ziga guyuu' guehtu Jonahs sto' bwehlda chohnna dxyih nee chohnna gue'la, pwiñsi zi'chi za la'h Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw ziuu' za ba chohnna dxyih cun chohnna za gue'la la'n loh yuh. ⁴¹ Ya bwiinn chieempa ra' xteenn guiñdxyi Nínive ziazu'nchii ra' ba chin gaca jwisi chin guunn Dxiohs guelguxchisi loh ra' bwiinn nin rii nabahan nnah tin guca'chiah ra' ba la'h tu, laasii la'h ra' bwiinn guiñdxyi Nínive chi biu'garii ra' ba loh xquelña'ñih Dxiohs chin gwagalu-u'yi guehtu Jonahs xchi'dxyi Dxiohs la'h ra' ba nee na'h nin nuu'huhn lahda tu mahzi lasahcahn loh Jonahs per ayi ruzo'badxiahga tu xchi'dxyi'hn. ⁴² Neezaa tuhbi naani'hn nin guhca rrehyna loh yuh ra' nez lahdu la'n gueeta chesu'nchii ba tin guca'chiah ba la'h ra' bwiinn nin rii nabahan loh guidxyiyuh nnah laasii la'h ba biria'h ba rwaa' guiñdxyiyuhyi tin baca'dxiahga ba guelrahcabwa' duxa xteenn guehtu Salomohn, yannah nuu'huhn lahda tu naan nin mahzi lasahca xchi'dxyi ñi'h loh Salomohn per ayi ruzo'badxiahga tu xchi'dxyi'hn.

**Bwiinn dxaaba nin
rabia'garii sto' bwiinn**

(Lc. 11.24-26)

⁴³ Rahbi za Ñi'h:

—Ya chin raria'h tuhbi bwiinn dxaaba sto' tuhbi bwiinn, chi'chi rca'nzaa ba loh dahan desierto tin rdxih'hyi ba canehza guzi'laa'dzi ba, per ayi rdxeelan, ⁴⁴ ya chi'chi ruhnn ba lligaaba: “Mas cha'yi gabia'gariin rwaa' yihdzihn hasta bira'hn.” Ya chin radzihn ba ri'chi, bwa'ha ba sto' bwiinn nin baria'h ba galoh chuhla biahcan ziga zi tuhbi yuu' nin biyo'ba la'n ñi'h. ⁴⁵ Chi'chi riah bwiinn dxaaba chi tin riagatiaa'ha ba zagahdzi bwiinn dxaaba nin mahzi rusa'cazii que ziga ruhnn bwiinn dxaaba chi, ya zi'chi tuhsi juunta riuu'tii ra' garaa ra' bwiinn

ndxaaba ra' chi sto' bwiinn chi, ya mahzi nalaasa ru guunnee ra' ba la'h bwiinn chi que ziga galoh, pwihsi zi'chi saca ra' bwiinn ya'dxi, nin rii nabahan loh guidxyiyuh nnah.

Xmaah Jesuhs cun bwihtsi ra' Ñi'h

(Mr. 3.31-35; Lc. 8.19-21)

⁴⁶ Loh zeezah gahca cañi' Jesuhs loh ra' bwiinn chin badzihn xmaah Jesuhs cun bwihtsi ra' Ñi'h nez dihtsi jwehra, ya guclaa'dzi ra' ba ñiñi' ra' ba loh Jesuhs per ayi guhcan cun rii ra' chi'h ba nez dihtsi jwehra, ⁴⁷ ya guyuu' tuhbi bwiinn nin gwaguihtsi loh Jesuhs rahbi ba loh Ñi'h:

—Xmaah lu'h cun bwihtsi ra' lu'h rii ra' dihtsi jwehra ri'chi, ya xclaa'dzi ra' ba guñi' ra' ba loh lu'h.

⁴⁸ Ya sola squii' rahbi Jesuhs loh bwiinn nin gwagañi' loh Ñi'h:

—¿Cuun nin naa xmaa'hn, nee cuun ra' za nin naa ra' bwihtsi ra'n?

⁴⁹ Chin guya'loh guñi' Ñi'h squii', chi'chi baluu'yi Ñi'h cun naa Ñi'h nez hasta rii ra' bwiinn nin naa ra' xpwiinn Ñi'h, ya chi'chi rahbi la'ga'h Ñi'h:

—Bwiinn ra' rii' naa xmaa'n cun bwihtsi ra'n, ⁵⁰ laasii garaa ra' nin ruhnn ziga xclaa'dzi Xtaa'dahn nin nuu dxibaa' gaca, bwiinn ra' chi naa bwihtsi ra'n cun bizaa'nahn, cun xmaa'n.

Xcweenta tuhbi bwiinn nin gulahchi biñih

(Mr. 4.1-9; Lc. 8.4-8)

13 Ya dxyih chi gahca biria'h Jesuhs rwa' yuu' chi tin gwah Ñi'h hasta rwa' laguhn, ya chin badzihn Ñi'h ri'chi guzohba Ñi'h rwa' laguhn chi, ² ya laasii badiaa'ha ziahan bwiinn ri'chi, ni'chin gucah Ñi'h la'n tuhbi laancha, ya hasta la'nyi laancha chi guzohba Ñi'h. Ya garaa ra' bwiinn rii ra' hasta rwa'yi ñihsa chi, ³ bwii'yidxyi'dxyinee

Ñi'h ziahan cweenta si la'h ra' ba, rahbi Ñi'h:

—Gulgaca'dxiahga; biria'h tuhbi bwiinn zeetachi ba biñih loh dahan, ⁴ ya loh zeezah ba loh neziuh biaaba nuhn xooba ba loh nezyuh, ya lwehgu biaaba ra' maani'hn loh neziuh chi tin gudahw ra' ma llooba chi, ⁵ ya stuhbi lahta biaaba nuhn lahda dxiah hasta ayi ziahan yuh, ya lwehgu gutahnan laasii ayi guhca biñihin gueeta loh yuh, ⁶ per chin biga'han gubihdxyi baca'dxih gubihdxyi la'han laasii ayi guyuu' xcohpa loh yuh chi nee zigala ayi guna'zu xtulbaa'han lahda dxiah chi ni'chin gubihdzin. ⁷ Ya snuhn llooba chi biaaba lahda yaguihchi ra', ya yaguihchi ra' chi ayi basaa'nan ñiroo' biñih chi sola guhcan dxihlli bachiidxiah, ni'chin nin ayi xi guyuu' lohoh, ⁸ per biñih nin biaaba loh yuh za'ca, ni'chii' badi'hi jusehchi za'ca; ya nuu ra' ñihza xteenn lloobwi'hn nin biaaba loh yuh guhcan ziahan llooba, ya snuhn ra'n nalayi gucah llooba tihxi ñihza xteenn tuhbigah ra' lloobwi'hn nin gurih loh yuh, ya snuhn ra'n galda bitsi' si lloobwi'hn gucah tihxi tuhbigah ra' ñihza xteenn lloobwi'hn nin gurih loh yuh. ⁹ Pwihsi bwiinn nin zohballaala dxiahga ñi'h chuu ba cha'zi ba dxyi'dxyi ra' rii'.

Xixnaa bwii'yidxyi'dxyi Jesuhs cweenta ra' rii'

(Mr. 4.10-12; Lc. 8.9-10)

¹⁰ Ya chi'chi gwabiiga ra' xpwiinn Jesuhs loh Ñi'h tin rahbi ra' ba:

—¿Xixnaa ruu'yidxyi'dxyi lu'h puura cweenta si loh ra' bwiinn?

¹¹ Ya chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' xpwiinn Ñi'h:

—La'h tu sihn zuluu'yi Dxiohs xcweenta cosa rala'n ra' xteenn xquelrnabwa' Ñi'h tin gacabwa' tun, per la'h ra' bwiinn puura cweenta si gulu'yi'hn. ¹² Pwihsi bwiinn nin nahpa la guelrahcabwa' zica'ha ru ban loh

guelrahcabwa' nin nahpa la ba, ya zi'chi zahpa ba ziahan roo' guelrahcabwa', per bwiinn nin ayi xi nahpa pa'h hasta loh gulliaa'hyi'hn nin nahpa ba ziyapitii'hin loh ba, ¹³ pwihsi ni'chin nin rñi'n cweenta si loh ra' bwiinn, laasii la'h ra' ba rwa'ha ra' ba per ayi riin loh ra' ba; neezaa rihn dxiahga ra' ba per ayi ria'zi dxyi'dxyi yihca ra' ba, ¹⁴ tin pur xcweenta ra' ba soobaa dxyi'dxyi ra' nin guñi' guehtu profeta Isaiás chin rahbi ba:

Nicala pur mas nin guca'dxiahga dzi'tsi ra' bwiinn, per ayi cha'zi ra' ba dxyi'dxyi,

ya zi'chi za nicala pur mas nin guta'tsi dzi'tsi ra' ba ayiza dxiin loh ra' ba,

¹⁵ laasii lasto' ra' bwiinn ra' rii la'n bi-ahca dxiipa, ya dxiahga ra' ba rihn ra' ba naa'ha duxa,

ya loh ra' ba ñie'wun ni'chin ayi rwa'ha loh ra' ba, cun ayi rihn za dxiahga ra' ba,

ya sto' ra' ba la'n biahca dxiipa, tin ayi dxie'na'hla ra' ba na'h nee tin ayiza gusia'ca ra'n ba.

¹⁶ Per la'h tu, dichohsa tu laasii rwa'ha za'ca bizloh tu nee rihnn za'ca za dxiahga tu, ¹⁷ pwihsi guchiin nin rñi'n ziahan ra' daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs cun ziahan za bwiinn za'ca ra' guclaa'dzi ra' ba ñwa'ha ra' ba nin riyy-wa'ha tu per ayi bwa'ha ra' ban, neezaa guclaa'dzi ra' ba ñihn ra' ba dxyi'dxyi ra' nin rigaca'dxiahga tu nnah per ayi za bihn ra' ban.

Jesuhs guñi' xapa'h naa xcweenta bwiinn nin gulahchi biñih

(Mr. 4.13-20; Lc. 8.11-15)

¹⁸ Rahbi za Ñi'h:

—Pwihsi gulgaca'dxiahga xa naa xcweenta bwiinn nin gulahchi biñih, nee xa naa ra' za sto' cada tuhbigah bwiinn ziga cada tuhbigah lahta hasta biaaba llooba chi. ¹⁹ Bwiinn ra' nin

rihn dxyi'dxyi xteenn xquelnabwa' Dxiohs, nee ayi ria'zi dxyi'dxyi ra' chi la'ñihca ra' ba, bwiinn ra' chi naa ziga llooba nin biaaba loh nezyuh, ya lwehgu gahca radzihn bwiinn dxaaba ya rabwe'he dxia'hla ba xchi'dxyi Dxiohs nin guhca biñih sto' bwiinn chi, ²⁰ ya llooba nin biaaba lahda dxiah naa ziga bwiinn ra' nin ria'zi xcweenta xchi'dxyi Dxiohs ya rca'ha ban cun riahxi duxa sto' ra' ba, ²¹ per ya laasii ayi nahpa ra' ba ziga dulbaa' cha'yi, ni'chin nin ayi riazahnee ra' ba xchi'dxyi Dxiohs cun gaduhbi xigaaba ra' ba, ya balaacui'hn si rza'cazii ra' ba o rdxyi'chinee ra' bwiinn la'h ra' ba pur xcweenta xchi'dxyi Dxiohs ni'chin rbwe'he sto' ra' ba xchi'dxyi Dxiohs. ²² Ya llooba nin biaaba lahda yaguilhchi ra', naa ziga bwiinn nin bihn xchi'dxyi Dxiohs, per mahzi riuu' ba lligaaba xtsi'n ba tin gapa ba cohsa za'ca xteenn loh guidxyiyuh rii', ya guelnaza'ca chi rusagui'hi la'h ba ya dee' naa nin ruzia'tii xchi'dxyi Dxiohs la'n lasto' ba, ni'chin nin ayi ria'han guelnaza'ca la'n lasto' bwiinn rii', ²³ ya llooba nin biaaba loh yuh za'ca ni'chi naa ziga bwiinn nin rihn xchi'dxyi Dxiohs ya riuu' ba ria'zi ban, neezaa naa ra' ba ziga guña'h nin guzohba ñihza nin gucah ziahan llooba pur tuhbi llooba nin biaaba loh yuh za'ca chi, ya stuhbi ñihza chi gucah mas garooldallee llooba pur tuhbi za llooba nin biaaba ri'chi, ya stuhbin ziga ñihza nin gucah galda bitsi'h llooba pur tuhbi za llooba nin biaaba stuhbi lahta loh yuh chi.

Xcweenta trihgu cun dxihldahan nin guyuu' loh trihgu

²⁴ Ya bwii'yidxyi'dxyi Jesuhs stuhbi cweenta loh ra' bwiinn chi rahbi Ñi'h:

—Guelnabwa' xteenn Dxiohs naa ziga tuhbi ndxi'hw nin bwi'hn biñih trihgu za'ca loh xtahan ñi'h, ²⁵ per chin

na'llgahsi ra' ba, badzihn tuhbi bwiinn nin rdx'i'chinee la'h bwiinn nin naa xteenn ñi'h loh yuh chi ya loh guel llahn bwi'hnn biñih ba dxihlldahan loh trihgu ya chin bwi'hnn ni'chi gahn ziaa chi'h ba. ²⁶Ya chin guhca guroo' trihgu badzii'ban doh, neezaa dxihlldahan chi la'guroo', ²⁷ya chi'chi gwaguihtsi ra' mooza loh ballwaa'n nin naa xteenn ñi'h trihgu chi rahbi ba: "Daada, trihgu nin bwi'hnn biñih lu'h loh dahan agaa ganaalladxi'hn, nee nnah ¿calla nehza chi'h guzaa dxihlldahan nin nuu lohon?" ²⁸Chi'chi rahbi daada nin naa xteenn ñi'h trihgu chi loh mooza: "Pwehda tuhbi bwiinn nin rdx'i'chinee na'h bwi'hnn ni'ca." Ya chi'chi gunaabadxyi'dxyi ra' mooza loh daada chi rahbi ra' ba: "¿Ta xclaa'dzi lu'h chogata'dxu nu dxihlldahan ra' chi loh trihgu?" ²⁹Per ballwaa'n chi squii' rahbi ba: "Ayi chegaxu tun laasii nagah nezii trihgu chegaxu tu. ³⁰Mas cha'yi gusaa'n tu chioo'hon hasta chin chapi-tii li'hn; ya chi'chi cu'neezahn mooza ra' nin chete'hecaa galoh dxihlldahan chi ya guunn ra' ban pur manuhlla tin guica'dxih ra'n, ya chi'chiyi gagu'cha'yi ra' xmo'zahn trihgu la'n yuu'."

Cweenta xteenn bwii'dzi mortahsa

(*Mr. 4.30-32; Lc. 13.18-19*)

³¹Neezaa bwii'yidxyi'dxyi Jesuhs cweenta rii' loh ra' bwiinn rahbi Ñi'h:

—Guelrnabwa' xteenn Dxiohs naa ziga zi tuhbi bwii'dzi bi'tu'hn xteenn mortahsa nin bwi'hnn biñih tuhbi bwiinn loh xtahan ba. ³²Nicala naa bwii'dzi mortahsa bwii'dzi bi'tu'hn ru loh ra' garaa ra' bwii'dzi ra', per chin rahca guroo'hon, rahcan guroo' ru loh ra' garaa ra' yahga roo', ya loh llii'dzin ruhnn ra' maani'hn xpichiehza ra' ma.

Cweenta xteenn levaduhra

(*Lc. 13.20-21*)

³³Neezaa bwii'yidxyi'dxyi Jesuhs stuhbi cweenta ya rahbi Ñi'h:

—Guelrnabwa' xteenn Dxiohs naa ziga levaduhra nin gugu'chinaa tuhbi gunna'h loh chohnna madxihdu harihn, ya levaduhra chi nahpa rusadxihin la'h co-hba harihn chi.

Xixnaa baluu'yi Jesuhs ganaalla si cweenta ra'

(*Mr. 4.33-34*)

³⁴Bwii'yidxyi'dxyi Jesuhs garaa ra' dxyi'dxyi ra' rii' loh ra' bwiinn cun ganaalla si cweenta ra' ra' si; ya dela sin ayi cweenta ra' ayi xi ruu'yidxyi'dxyi Ñi'h loh ra' bwiinn. ³⁵Squii' guhca tin guzohba dxyi'dxyi ziga guñi' tuhbi guehtu daada nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs chin baca'h ba loh dxihtsi:

Zuu'yidxyi'dxyi'hn ganaalla cweenta si ra',

nee ziñi'n dxyi'dxyi rala'n ra' nin nuu galohyi galoh nin gulahchixchih Dxiohs guidxyiyuh.

Jesuhs guñi' xapa'h naa xcweenta dxihlldahan nin guyu' loh trihgu

³⁶Ya chin guluhlla si bwii'yidxyi'dxyi Jesuhs loh ra' bwiinn, chi'chi guyu'tii Ñi'h la'ñuu' nez rii ra' xpwiinn Ñi'h, ya chi'chi gwabiiga ra' xpwiinn Ñi'h hasta zuu Ñi'h tin gunaaba ra' ba loh Ñi'h guuyidxyi'dxyi Ñi'h loh ra' ba xi zee loh xcweenta dxihlldahan loh ra' ba.

³⁷Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Bwiinn nin ruhnn biñih bwii'dzi biñih za'ca bwiinn chi naa Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw, ³⁸ya loh dahan naa ziga bwiinn guidxyiyuh ra', ya bwii'dzi biñih za'ca naa ziga xpwiinn Dxiohs, ya dxihlldahan naa ziga la'h ra' xpwiinn bwiinn dxaaaba, ³⁹ya bwiinn nin bwi'hnn biñih dxihlldahan naa bwi-

inndxaaba, ya jusehchi naa ziga chin ñichiloh guidxyiyuh, ya nin gutiaa'ha jusehchi naa ra' xaanjla Dxiohs, ⁴⁰ya ziga rdiaa'ha ra' cwa'n tin rca'dxihin, zi'chi za saca ra' bwiinn nin ayi guclaa'dzi ñuzo'badxiahga xchi'dxyi Dxiohs chin gaca jwisi loh guidxyiyuh. ⁴¹Ya Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw zix-e'hla Ñi'h xaanjla Ñi'h tin gabwii ra' ba garaa ra' bwiinn nin bwi'hnn dz-i'n dxaaba ra' ziga bwiinn nin ruhnn riuu' tuxhlda stuhbi bwiinn, cun nin ayi ruhnn xnehza tin ayi chuu ra' ba loh guelrnabwa' xteenn Ñi'h, ni'chin nahpa guica'dxih ra' bwiinn ra' chi, ⁴²ya zi'chi zi guzee ra' ba la'n horna xteenn gabihldxi, ya ri'chi zu'n ra' ba, hasta loh lahyi ra' ba dxiinn guida'w tantu guel nalaasa nin saca ra' bwiinn ri'chi, ⁴³ya garaa ra' bwiinn nin guza'loh guunn ziga xclaa'dzi Dxiohs gaca, zahca ra' ba ziga zi tuhbi bia'ñih xteenn gubihdxyi loh guelrnabwa' xteenn Xtaada ra' ba nin nuu dxibaa'. Ni'chin bwiinn nin zohbalaala dxiahga ra' ñi'h chuu ra' ba cha'zi ra' xchi'dxyi Dxiohs.

Xcweenta cohsa za'ca duxa

⁴⁴Rahbi za Ñi'h:

—Guelrnabwa' xteenn Dxiohs naa ziga tuhbi cohsa za'ca duxa nin nuula'n taayi loh yuh, ya tuhbi ndxi'hw rdxeela cohsa za'ca duxa chi, ya loh rdxeela ban rusie'wgahca ba yihcan ya riahxi duxa ba rbia'garii ba tin riagatoo' ba garaa nin nahpa ba tin rzi' ba loh yuh hasta bidxeela ba cohsa za'ca chi.

Xcweenta tuhbi perla nin lasahca duxa

⁴⁵Rahbi za Ñi'h:

—Guelrnabwa' xteenn Dxiohs naa za zigazi tuhbi bwiinn nin ruhnn guri'xi nin rca'nzaa rca'ndxi'hyi perla nin lasahca mweeyi roo', ⁴⁶ya chin rdxeela ba tuhbi perla nin lasahca mweeyi chi, rbia'garii

ba tin riagatoo' ba garaa ra' nin nahpa ba tin ruza'h ba mweeyi rzi' ba perla chi.

Cweenta xteenn dxihxi bwehlda

⁴⁷Rahbi za Ñi'h:

—Guelrnabwa' xteenn Dxiohs naa za ziga zi tuhbi dxihxi bwehlda, ya rna'zu garaaloh bwehlda la'n, ⁴⁸ya chin ri-
adxah la'n dxihxi bwehlda, rabwe'hecaa ra' bwiinnan rwa'a' ñihsa, ya ri'chigahca rzohba ra' bwiinn nin riate'he bwehlda ra', tin rbwii ra' ba bwehlda nin mahzi gallu'yi; tin riuu'cha'yi ra' ma la'n tipi ya riuu'bwih ra' nin ayi gallu'yi chi. ⁴⁹Zi'chi za gunnee Dxiohs la'h ra' bwiinn chin gaduhbi guidxyiyuh, zixe'hla Dxiohs xaanjla Ñi'h tin gabwii ra' ba bwiinn duhlda ra' loh ra' bwiinn za'ca ⁵⁰tin gula'h ra' aanjla chi la'h ra' bwiinn ya'dxi ra' chi loh dxih xteenn gabihldxi, ya ri'chi gu'n ra' ba hasta dxigah gahwchihpa loh lahyi ra' ba, tantu guelnalasa nin saca ra' ba.

Cohsa za'ca nacuubi cun cohsa za'ca nin guyu'xa

⁵¹Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—¿Gu rahcabwa' tu garaa ra' dxyi'dxyi ra' rii?

Chi'chi rahbi ra' ba:

—Uhn, Rahcabwa' nun Daada.

⁵²Ya chi'chi rahbi la'ga'h Jesuhs loh ra' ba:

—Chin rusi'dxi tuhbi bwiinn nin naann lehyi xcweenta guelrnabwa' Dxiohs nin nuu dxibaa', naa ba ziga zi tuhbi ballwaa'n xteenn tuhbi yuu' nin nahpa ziahan nin naza'ca ra', ya rahca rbwii ba nin nacuubi cun nin guyu'xa loh ra'n.

Gubia'garii Jesuhs loh guihdxyi Nazaret nez hasta bie'roo' Ñi'h

(Mr. 6.1-6; Lc. 4.16-30)

⁵³Ya chin guya'loh bwii'yidxyi'dxyi Jesuhs dxyi'dxyi ra' rii', babii Ñi'h nez chi ⁵⁴chi'chi gwah Ñi'h loh guihdxyi

Nazaret nez hasta bie'roo' Ñi'h, tin guzo'baloh baluu'yi Ñi'h xchi'dxyi Dxiohs la'n xquido' bi'tu'hn ra' bwiinn ra' chi, ya bwiinn ra' badxyigaa' duxa loh ra' ba la'h Ñi'h, chi'chi rahbi ra' ba:

—¿Canehza basi'dxi dee' garaa ra' nin ruluu'yi ba? ¿Xi pur rahca ruhnn ba dzi'n roo' ra'? ⁵⁵ ¿Tayi dee dxi'h nin naa llii'n carpinteru nee tayi María dxi'h laa xmaah ba, nee tayi la'h dxi'h za ba nin naa bwihtsi Jacobo, Joseh, Simohn, cun Judas? ⁵⁶ Nee ¿tayi rii dxi'h nuu ra' biza-a'n ni'ca tuhsi junta cun la'h ra' nu'h? ¿Calla nehza basi'dxi chi'h ni'ca garaa ra' nin cagaluu'yi ba?

⁵⁷ Ya pur nin cayuhnn ra' ba lli-gaaba chi, ni'chin ayi gwachiisto' ra' ba xchi'dxyi Jesuhs, per chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' bwiinn ra' chi:

—Garaa lahta ruzo'badxiahga ra' bwiinn xchi'dxyi tuhbi profeta, per lahdxyi ba cun yihdzi ba ayi ruzo'badxiahga ra' bwiinn xchi'dxyi ba.

⁵⁸ Ya ayi bwi'hnn Ñi'h ziahan dzi'n roo' ra' ri'chi, laasii ayi gwachiisto' ra' bwiinn chi xchi'dxyi Ñi'h.

Squii' guhca xquelguhchi Jwahn nin ruo'bañihsa

(Mr. 6.14-29; Lc. 9.7-9)

14 La'n dxyih gahca ra' chi naa Herodes gobernador loh guihdxyi Galilea, ya bihn ba za'bi dxyi'dxyi xcweenta Jesuhs, ² ni'chin rahbi Herodes loh ra' xpwiinn ba nin rii hasta rnabwa' ba:

—Dee naa Jwahn nin ruo'bañihsa, pwehda babahn ba loh ra' bwiinn guuchi, ni'chin nin nahpa ba guelnabwa' tin ruhnn ba dzi'n roo ra' ca.

³ Laasii la'h gahca Herodes gunabwa' birwa'h yihca Jwahn, cun basie'w za ba la'h Jwahn lahtsidxi'ba, cun bachi'bidu'h ba la'h Jwahn cun cadehn. Bwi'hnn Herodes squii' pur Herodías

xcunna'h bwihtsi ba nin biria'hlah Felipe, ⁴ laasii rahbi Jwahn loh Herodes:

—Ayi naa bwen cwe'hellu'hu lu'h xcunna'h bwihtsi lu'h.

⁵ Ya chin bihn Herodes dxyi'dxyi ra' rii' lwehgu guclaa'dzi Herodes ñidxiinn ba la'h Jwahn per ayi bwi'hnn ban hohra chi gahca laasii bidxyihbi ba la'h ra' bwiinn, ⁶ per dxyihyi nin guhca dxyihlah Herodes, chi'chi badxia'ha llii'ndxa'pa Herodías pur nin guhca dxyihlah Herodes galaayi loh ra' ba, ya pur nin badxia'ha dxa'pa chi biahxi duxa Herodes, ⁷ pwihsi pur nin biuu'sto' ba badxia'ha dxa'pa chi ni'chin bia'handxyi'dxyinee ba la'h bi zudi'hi ba nin chi'h zi guinaaba bi loh ba. ⁸ Ya ziga la'h dxa'pa chi galoh guñi'nee xmaah bi la'h bi, ni'chin rahbi bi loh Herodes:

—Xclaa'dzihn guni'hi lu'h na'h yihca Jwahn nin ruo'bañihsa loh tuhbi plahtu.

⁹ Ya chin bihn Herodes ni'chi gyyuu' nalaasa sto' ba, per pur nin la'ba badi'hi xchi'dxyi ba gudi'hi ba nin chi'h zi guinaaba dxa'pa chi loh ba ni'chin cun ayi xa ñuhnn ba, nee pur cun neezaa bwiinn ra' nin zohbanee ba loh mweella ni'chin ayi ñaca ñucha'h xchi'dxyi ba, ¹⁰ ya gunabwa' ba birwa'h yihca Jwahn la'n lahtsidxi'ba, ¹¹ ya lwehgu gwaneer ra' ba yihca Jwahn loh tuhbi plahtu guca'ha dxa'pa chi, ya la'h bi badi'higah bin la'h xmaah bi. ¹² Ya seguihdu badzihn ra' bwiinn ra' nin guhca xpwiinn Jwahn tin bateesa ra' ba bwe'ltihxi Jwahn tin baca'tsi ra' ban ya seguihdu gwaguihtsi ra' ba loh Jesuhs xa guhchi Jwahn.

Jesuhs badi'hi guelwahw gudahw ga'yu mihyi bwiinn

(Mr. 6.30-44; Lc. 9.10-17; Jn. 6.1-14)

¹³ Chin guya'loh bihn Jesuhs xa guhchi Jwahn nin baro'bañihsa, chi'chi baria'h Ñi'h ri'chi tuhbi dxi'h Ñi'h, tin

gucah Ñi'h la'n tuhbi laancha tin zee Ñi'h tuhbi lahta nez hasta ayi bwiinn ra', per la'h ra' bwiinn chin bihn ra' ba canehza zee Jesuhs, chi'chi biria'h ra' ba lahdxyi ra' ba, tin zeena'hla ñaa' ra' ba la'h Jesuhs nez loh dahan desiertu, ¹⁴ ya loh nin biehta Jesuhs la'n laancha chi, bwa'ha Ñi'h loh ra' bwiinn chi, chi'chi basiaca Ñi'h la'h ra' bwiinn dxyihdxyi ra' nin riinee ra' bwiinn ri'chi. ¹⁵ Ya chin gurih gue'la, chi'chi gwabiiga ra' xpwiinn Ñi'h cwee' Ñi'h ya rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—Bwa'ha la'h gudxyih guhca, nee hasta dxuu nu'h rii' ayi chyu bwiinn nuutii'. Mas cha'yi guñi' loh ra' bwiinn ca guziaa ra' ba nez rraandxu ra', tin nez chi si' ra' ba nin gahw ra' ba.

¹⁶ Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Ayi xchi'hn guziaa ra' ba; ¡la'h tu gulgadi'hi nin gahw ra' ba!

¹⁷ Chi'chi rahbi ra' xpwiinn Ñi'h:

—Ayi chyu nahpa ziahan guelwawh gaya'n nu la'h ra' ba ña'chi'ca ga'yu pahn cun chiohpa bwehlada nuu'.

¹⁸ Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Gulta'nee pahn chi cun bwehlada chi rii'.

¹⁹ Chi'chi gunabwa' Ñi'h guzohba ra' bwiinn ziahan ra' chi loh cwa'n nin rii ri'chi, chi'chi guca'ha Ñi'h pahn chi, cun garoopa bwehlada chi gudzii'ban loh naa Ñi'h, ya bwa'ha Ñi'h nez llaa'ndxibaa' tin badi'hi Ñi'h guelzuxchiilli la'h Dxiohs nin nuu dxibaa', ya chi'chi gutaa'ha Ñi'h pahn ra' chi chi'chi badi'hi Ñi'hn la'h ra' xpwiinn Ñi'h ya la'h ra' ba gudxi'zi ra' ban, tin gudahw ra' bwiinn ziahan ra' chin, ²⁰ ya garaa ra' bwiinn ra' chi gudahw ra' ba hasta ayi gunnah ru ra' ba ñahw ra' ba, ya nin bwi'hn sohbra ra' chi guhca ra'n tsi'h bichiohpa tipi, ²¹ ya bwiinn ra' nin gudahw ra' chi guhca ra' ba ziga chi'h ga'yu mihi bwiinn ra' nin naa ra' si ndxi'hw ya ayi guinacwenta ra' biñi'n cun gunna'h ra'.

Jesuhs guzah loh ñihsa

(Mr. 6.45-52; Jn. 6.16-21)

²² Ya chin guya'loh dzi'n roo' nin bwi'hn Ñi'h ri'chi, chi'chi gunabwa' Ñi'h la'h ra' xpwiinn Ñi'h tin gucah ra' ba la'n tuhbi laancha tin zee ñi-idxyuu ra' ba, ziga nahpa gadzihn ra' ba stuhbi lahdu rwa'a' ñihsa chi, ya la'h Ñi'h bia'hancah ru Ñi'h ri'chi, laasii gwa'ha Ñi'h dxiuu'nehza ra' bwiinn ziahan ra' chi tin guziaa ra' ba. ²³ Ya chin guya'loh guñi' Ñi'h loh ra' bwiinn ziahan ra' chi, chi'chi gucah Ñi'h tuhbi dahan tin ri'chi gudihdxyi-gunaaba Ñi'h Xtaada Dxiohs Ñi'h tuhsi Ñi'h. ²⁴ Ya loh nin zeegah laancha zihtu nez galaayi loh ñihsa chi, ya guzo'baloh rteesa bwih ñihsa, ya rca'nchii'hn la'h laancha nee neezaa laasii mwehrsi xnehz bwih zee-nee ra' ba laancha chi, ²⁵ ya natehyi'hn run guca'ha Jesuhs zeezah Ñi'h loh ñihsa chi, ²⁶ ya chin bwa'ha ra' xpwiinn Ñi'h la'h Ñi'h zezah loh ñihsa, bidxyihbi duxa ra' ba, ya hasta gudihdxyidixiah ra' ba pur nin bidxyihbi duxa ra' ba ya rahbi ra' ba:

—¡Pweda tuhbi pantasma ni'ca!

²⁷ Ya chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—¡Gulgadi'hi balori sto' tu; na'h gahcan, ayi guidxyihbi tu!

²⁸ Ya chi'chi rahbi Pehdru loh Ñi'h:

—Daada, sidela yi'hn, gunabwa' dxie'ldahn hasta zuu Yu'bilu'h nee sa'hn loh ñihsa.

²⁹ —¡Gudaa! —Rahbi Jesuhs.

Ya chi'chi biehta Pehdru la'n laancha, tin guzo'baloh zeezah ba loh ñihsa chi para hasta zuu Jesuhs, ³⁰ per chin bwa'ha Pehdru balaaca bwih duxa nin zuu loh ñihsa chi, bidxyihbi duxa ba, chi'chi guzo'baloh zeeza'bi ba loh ñihsa, ya gudihdxyidixiah ba rahbi ba:

—¡Balda'h na'h Daada!

³¹ Ya hohra chi gahca guna'zu Jesuhs naa Pehdru, ya rahbi Ñi'h loh ba:

—Ndxihw nin ayi riachiisto' ñi'h na'h; ¿xixnaa ayi gwachiisto' lu'h xchi'dxyi'hn?

³² Ya chin biuu'nee Ñi'h la'h ba la'n laancha chi lwehgu si guleeza bwih chi, ³³ ya chi'chi rahbi ra' snuhn ra' xpwiinn Ñi'h nin nuu la'n laancha chi:

—¡Guchiica Yu'bilu'h naa lu'h Lli'n Dxiohs!

Jesuhs basiaca la'h ra' bwiinn nin rahcallu'hu loh guihdxyi Genesaret

(Mr. 6.53-56)

³⁴ Ya chin guya'loh gudii'dxinee Ñi'h la'h ra' ba loh laguhn, badzihnee Ñi'h la'h ra' ba guihdxyi Genesaret, ³⁵ ya chin biu'nbwa' ra' bwiinn guihdxyi chi la'h Jesuhs, bati'chi ra' ba dxyi'dxyi loh guihdxyi ra' nin rii gadiidxi guihdxyi Genesaret chi tin gwaneer ra' ba bwiinn dxyihdxyi ra' hasta zuu Jesuhs tin basiaca Ñi'h la'h ra' ba, ³⁶ ya gudxi'hn ra' ba bidxi' ra' ba mas loh lahdxi nin nahcu Ñi'h, ya garaa ra' bwiinn nin bidxi' loh xahba Ñi'h biaca ra' ba.

Gallee nin rgu' duhlida sto' ra' bwiinn

(Mr. 7.1-23)

15 Seguihdu gwabiiga paalaa ra' bwiinn fariseu cun mwehsu ra' nin ruluu'yi xlehyi Moisehs hasta zuu Jesuhs; bwiinn ra' rii' gue'du badzihn ra' ba ze' ra' ba nez guihdxyi Jerusalehn, ya rahbi ra' ba loh Jesuhs:

² —¿Xixnaa ayi ruzo'badxiahga ra' xpwiinn lu'h xcweenta costumbre ra' nin basia'hannee ra' xtaada guldoo' ra' nu'h la'h nu'h? ¿Xixnaa ayi rdx'i'bi naa ra' ba chin rahw ra' ba pahn?

³ Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—¿Neezaa la'h tu xixnaa ayi ruzo'badxiahga tu xchi'dxyi Dxiohs tin gaca za chezahnee tu xchi'dxyi bwiinn guuhla ra' chi? ⁴ Laasii la'h Dxiohs guñi' Ñi'h rahbi Ñi'h: “Bazo'badxiahga xchi'dxyi xpaah lu'h cun xmaah lu'h,

ya bwiinn nin gusahcaloh la'h xpaah ñi'h cun xmaah ñi'h nahpa gachi bwiinn chi.” ⁵ Per la'h tu rusaan' tu rahbi tuhbi bwiinn loh ra' xcuzahn ba: “Ayi nuu gacane'hn yi'h laasii garaa ra' nin na'pahn la'n badi'higuhna'hn loh Dxiohs”, ⁶ ya garaa ra' bwiinn nin rñi' squii' ayi ru nahpa gacanee ra' ba la'h xcuzahn ba, ya zi'chi rbwe'hesto' tu xchi'dxyi Dxiohs, ya ruhnn tu nin naa xigaaba si tu. ⁷ ¡Bwiinn rusagui'hi ra'! Nayaa-nayaa guñi' guehtu profeta Isafas xcweenta tu chin baca'h ba squii':

⁸ Bwiinn ra' rii' rbwihdxyi-rnaaba na'h cun rwa' ra' ba, per sto' ra' ba zihtu ria'hanan nez loon. ⁹ Lliaa'ha zi naa ziga raann ra' ba na'h, laasii ruluu'yi ra' ba xchi'dxyi ra' bwiinn guidxyiyuh ra'.

¹⁰ Ya chi'chi gudihdxyi Jesuhs la'h ra' bwiinn ya rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Gulgahca'dxiahga nee gulchuu'gulcha'zi dxyi'dxyi ra' rii': ¹¹ Ayi nin rahw dxi'h bwiinn rgu'tii duhlida sto' ba, sino que rwa' bwiinn rre'h dxyi'dxyi dxaaba nin rusiaaba la'h ba loh duhlida.

¹² Ya chi'chi gwabiiga ra' xpwiinn Jesuhs hasta zuu Ñi'h ya rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—¿Ta naann lu'h be'he ra' bwiinn fariseu bidxyi'chi ra' ba chin bihn ra' ra' ba dxyi'dxyi ra' nin guñi' lu'h?

¹³ Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Garaa ra' yahga ra' nin ayi bwi'hnn biñih Xtaa'dahn nin nuu dxibaa', ziya'dxu ra'n cun gaduhbi xtulbaa' ra'n. ¹⁴ Gulgasa'a'n ra' ba, laasii bwiinn dxie'pa ra' ba nee laasii za la'h ra' ba zeegaluu'yi ra' ba neziuh la'h snuhn ra' bwiinn dxie'pa, ya sidela zi'chi tuhbi dxie'pa guluu'yi ba neziuh la'h stuhbi dxie'pa garoopa ra' ba ziaaba ra' ba la'n tuhbi guii'dxiu.

¹⁵ Chi'chi rahbi Pehdru:

—Bwii'yidxyi'dxyi loh nu pur cweenta rii'.

¹⁶ Chi'chi rahbi Jesuhs:

—¿Ta neezaa tu ayi rahcabwa' tu dxy-i'dxyi ra' rii'? ¹⁷ ¿Tayi rahcabwa' tu garaa guelwahw nin rahw bwiinn radzihnan hasta la'n buxa sto' ba, ya chin radii'dxin la'n zi'h ba, chi'chiyi riuu'bwi-hin? ¹⁸ Per dxyi'dxyi dxaaba ra' nin ria'h rwa'a' bwiinn, ni'chi sihn riinlohon sto' ba, ya dxyi'dxyi dxaaba ra' chi naa nin rgu'tii la'h bwiinn loh duhlida, ¹⁹ laasii sto' bwiinn riinloh lligaaba dxaaba ra' ziga xcweenta nin rdxiin bwiinn lasaa' ba, guelgubwihlli, guelgubaa'n, cun ziga bwiinn nin ruu'yidxyi'dxyi dxyi'dxyi dxixi'hw ra', cun nin rgu'dii la'h bwiinn, ²⁰ ya lligaaba dxaaba ra' rii' rusiaaba la'h bwiinn loh duhlida; per nin rahw bwiinn nicala ayi guzo'badxiahga ba xchi'dxyi bwiinn chi'bi naa ba, ayi naa dee ziga dxiaaba bwiinn loh duhlida.

Xcweenta ziga gwachiisto' gunna'h cananea xchi'dxyi Dxiohs

(Mr. 7.24-30)

²¹ Ya chin babii Jesuhs ri'chi, guna'zu nehza Ñi'h zee Ñi'h loh guiidxyi xteenn Tiru cun Sidohn, ²² ya ri'chi nuu tuhbi gunna'h cananea ya chin bwa'ha bi la'h Jesuhs gwabiiga bi loh Ñi'h dxyigah rbwihdxyidxiah bi rahbi bi:

—¡Llii'n guehtu Davihd, balahsa sto' lu'h na'h! ¡Laasii llii'n dxa'pa'hn nuu tuhbi bwiinn dxaaba sto' bi nin caza'cazii duxa la'h bi!

²³ Ya cun ayi guñi'tii' Jesuhs loh bi, ya chi'chi gwabiiga ra' xpwiinn Ñi'h hasta zuu Ñi'h tin gunaaba ra' ba loh Ñi'h rahbi ra' ba:

—Guhdzi loh gunna'h ca guziaa bi, ¿xixnaa ze'bwihdxyidxiah bi gaduhbi nin ze'na'hla bi la'h nu'h?

²⁴ Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Dxiohs gulu'nehza Ñi'h na'h para la'h ra' bwiinn nin naa ra' ziga lli'hyi nin biza'bi nin rii ra' loh guiidxyi Israel.

²⁵ Per gunna'h chin cun bazu'nllihbi bi nezloh Jesuhs ya rahbi bi:

—¡Daada, rna'ba'hn gacanee lu'h na'h!

²⁶ Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Ayi naa bwen chyu guzia'tii guehta loh ra' llii'n ra'n tin guica'ha ra' bwehcu ra'n.

²⁷ Chi'chi rahbi gunna'h chi loh Jesuhs:

—Zi'chi Daada; per nee bwehcu ra' rahw taayi guehta ra' nin riaaba llaa'n-mweella xballwaa'n ma.

²⁸ Ya chi'chi rahbi Jesuhs:

—Gunna'h, ziroo' duxa riachiisto' lu'h na'h; zahca gaca ziga xclaa'dzi lu'h.

Ya hohra chi gahca biaca llii'ndxa'pa gunna'h chi.

Jesuhs basiaca la'h ziahan ra' bwiinn nin guhcallu'hu

²⁹ Ya loh nin babii Jesuhs ri'chi gwah Ñi'h nez rwa'a' laguhn xteenn Galilea, ya chin badzihn Ñi'h ri'chi guchah Ñi'h yihca tuhbi dahan ya guzohba Ñi'h yihca dahan chi, ³⁰ nee seguihdu badiaa'ha ziahan roo' ra' bwiinn yihca dahan hasta zohba Jesuhs, ya bwiinn ra' chi ze'nee ra' bwiinn dxyihdxyi ra' nin ayi riin loh ra' ñi'h, cwee' ra', bwiinn nin rahca ñaa' ñi'h, goopa ra', cun bwiinn ra' nin rahca ra' ziahan ru gueldxyihdxyi ra'; ya batsiiga ra' ba garaa ra' bwiinn ra' chi hasta zuu Jesuhs ya basiaca Ñi'h la'h ra' ba, ³¹ ya pur nin basiaca Jesuhs la'h ra' bwiinn dxyihdxyi ra' chi badxyigaa' duxa loh snuhn ra' bwiinn nin rii ri'chi laasii bwa'ha ra' ba la'h bwiinn cwee' ra' cun bwiinn nin rahca ra' ñaa' ñi'h la'h ra' biaca zi'chi za nin naa ra' dxie'pa biaca ra' za ba, ya zi'chi garaa ra' ba chin bwa'ha ra' ba garaa nin bwi'hnn Jesuhs, guzo'baloh badi'hi ra' ba guelzuxchiilli loh Xchiohs bwiinn Israel.

Jesuhs baya'n tahpa mihi ra' bwiinn

³² Chi'chi gudihdxyi Jesuhs xpwiinn Ñi'h tin rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Ralahsa sto'n la'h ra' bwiinn ra' ca laasii la'h chohnna dxyih guhca la riinee ra' ba na'h, nee ayi nahpa ra' ba nin gahw ra' ba. Ayi xclaa'dzihn guxe'hla ra'n ba rwa' yihdzi ra' ba ziga nagahdxi gahw ra' ba, laasii nagah dxiahgaduhbi ra' ba cun guelrchia'han loh nezuh.

³³ Chi'chi rahbi ra' xpwiinn Ñi'h loh Ñi'h:

—¿Per canehza choca'ha nu'h xi gahw garaa ra' bwiinn ca?, laasii nez dxuu nu'h rii ayi xi nuutii'hin, nee nin ayiza chyu bwiinn nuu rrandxu.

³⁴ Chi'chi gunaabadxyi'dxyi Jesuhs loh ra' ba rahbi Ñi'h:

—¿Paaldaa pahn nahpa tu ri'ca?

—Gahdzihn —rahbi ra' ba— cun nuhn bwehldi'hn.

³⁵ Ya chi'chi gunabwa' Ñi'h guzohba ra' bwiinn ra' chi loh yuh, ³⁶ chi'chi gaca'ha Ñi'h gagaadzii pahn chi guna'zu Ñi'hn cun naa Ñi'h, cun bwehlda ra' chi, ya chin guya'loh badi'hi Ñi'h guelzux-chiilli loh Dxiohs pur guelwahw chi, badi'hi Ñi'hn la'h ra' xpwiinn Ñi'h tin gudxi'zi ra' ban loh ra' gadahpa mihi ra' bwiinn ra' chi. ³⁷ Ya garaa ra' ba gadahw ra' ba hasta ayi ru gunnah ra' ba ñahw ra' ba, ya chin guya'loh gadahw ra' gadahpa mihi bwiinn ra' chi za gahdzi tipi guelwahw bia'hancha. ³⁸ Garaa ra' bwiinn nin gadahw ra' guhca ra' ba ziga tahpa mihi ndxi'hw ra' si, ya gunna'h ra' cun biñi'n ra' nin ayi guinagaaba.

³⁹ Ya chi'chi guñi' Jesuhs loh ra' bwiinn ra' chi tin biuu'nehza ra' ba ya bacah chi'h Ñi'h la'n laancha tin zee Ñi'h loh guihdxyi nin laa Magdala.

Bwiinn fariseu ra' cun saduceu ra' rnaaba guunn Jesuhs tuhbi sehn

(Mr. 8.11-13; Lc. 12.54-56)

16 Bwiinn fariseu ra' cun saduceu ra' gwabiiga ra' ba hasta zuu Jesuhs, laasii xclaa'dzi ra' ba guunn ra' ba prehba la'h Ñi'h gu zahca guunn Ñi'h tuhbi sehn nin guinaaba ra' ba, ziga tuhbi sehn nin dxiinloh nez dxibaa', ² ya chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Gudxyih nin rwa'ha tu rahca naxñaalaa'ndxibaa' chi'chi rahbi tu: “Bayin-nahsihn ayi dxiaaba ñhsadxiah guillii laasii naxñaax dxibaa'”, ³ ya ziga chin rwa'ha tu naxñaarñah rsiyi chi'chi rahbi tu: “Nadxyih ziaaba ñhsadxiah, laasii neezaa nuu ra' xcahyi llaa'ndxibaa'.” Pwihsi sidela la'h tu cha'yi tu rahcabwa' tu sehn ra' nin rwa'ha tu llaa'ndxibaa', ¿xixnaa chi'h sehn xteenn ra' dxyih rii' ayi rahcabwa' tu? ⁴ Nee ¿xixnaa ayi nnaa tu guunn tu nin xclaa'dzi Dxiohs gaca sino que nin xclaa'dzi si tu nee nnah canaaba tu tuhbi sehn? Per ayi guni'hinn sehn chi la'h tu. Sola sehn xteenn guehtu Jonahs guni'hinn.

Ya chin guya'loh ni'chi cun basia'han Ñi'h la'h si ra' ba, ya zee chi'h Ñi'h stuhbi nehza.

Xcweenta xlevaduhra ra' bwiinn fariseu

(Mr. 8.14-21)

⁵ Ya chin gudii'dxicaa ra' xpwiinn Ñi'h stuhbi lahdu rwa' laguhn bia'ldasto' ra' ba ñahnee ra' ba pahn nin ñahw ra' ba nez chi, ⁶ chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Gulguia'ha dzi'tsi, nee gulgahca nasiin tin ayi garia'caa tu ziga naa xlevaduhra ra' bwiinn fariseu cun bwiinn saduceu ra'.

⁷ Chi'chi guzo'baloh ra' ba cayuhnn ra' ba lligaaba:

—Dee guñi' Jesuhs loh nu'h laasii ayi chyuy nu'a pahn.

⁸Ya chin guhcabwa' Jesuhs cuun lli-gaaba nin nuu ra' ba chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—;Lli'ballaa gulliaa'ha riachiisto' tu xchi'dxyi Dxiohs! ⁹¿Tayi rahcabwa'tii' tu, nee ta nin ayi za riagannahsto' tu xcweenta gaga'yu pahn nin gudxi'zi'hn loh ga'yu mihiy ra' bwiinn, ya paaldaa tipi guhca nin bia'hanchah? ¹⁰Nee ¿ta nin gagaadzii pahn nin gudxi'zi'hn loh tahpa mihiy ra' bwiinn ayi riagannasto' tu, ta nin paaldaa tipi nin bia'hanchah ayi riagannasto' tu? ¹¹¿Xixnaa chi'h ayi rahcabwa' tu dxyi'dxyi nin cañi'n ayi naan pur pahn? Nin rñi'n loh tu naa gulgahca nasiin tin ayi garia'caa tu ziga naa xlevaduhra ra' bwiinn fariseu cun saduceu ra'.

¹²Chi'chi guhcabwa' ra' ba ayi levaduhra pahn dxi'h baze'ta Jesuhs sino que ziga naa dxyi'dxyi ra' nin ruluu'yi ra' bwiinn fariseu ra' cun saduceu ra'.

Guñi' Pehdru Jesuhs naa Crixtu

(Mr. 8.27-30; Lc. 9.18-21)

¹³Ya chin badzihn Jesuhs loh guihdxyi Cesarea xteenn Filipu, gunaabadxyi'dxyi Jesuhs loh ra' xpwiinn Ñi'h rahbi Ñi'h:

—¿Chyu ni'ca rahbi ra' bwiinn naahn?

¹⁴Ya chi'chi rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—Nuu ra' bwiinn rahbi ra' ba yi'h naa lu'h Jwahn nin ruro'bañihsa, ya snuhn ra' ba rahbi Elías naa lu'h, ya snuhn ra' ba rahbi naa lu'h Jeremías o chyulla stuhbi ra' guehtu daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs.

¹⁵Chi'chi rahbi Ñi'h:

—Ya la'h xchi'h tu, ¿xi nnaa tu chyuy na'h?

¹⁶Chi'chi rahbi Simohn Pehdru loh Ñi'h:

—Yi'h naa lu'h Crixtu Llii'n Dxiohs nin nuu nabahan dzi'tsi llaa'ndxibaa'.

¹⁷Ya chi'chi rahbi Jesuhs loh Pehdru:

—Dichohsa lu'h, Simohn llii'n Jonahs, laasii ayi guhca bwiinn zi nin basia'ñih loh xigaaba lu'h cuun ziga guñi' lu'h, sino que naan Xtaa'dahn nin nuu dxibaa'. ¹⁸Ya na'h rñi'n Pehdru laa lu'h, (ziga laa “Dxiah bi'ti'hn”), per yihca dxiah roo' rii' gunncha'yi'hn xquido'n nin naa ziga xpwiinn ra'n, ya nin guelrnabwa' xteenn gabihdxyi ayi guunn gahn gutsihyi la'han, ¹⁹ya zuni'hihn guelrnabwa' yi'h tin guluu'yi lu'h la'h ra' bwiinn nin gwachii sto' ñi'h xchi'dxyi'hn; nee xi chi'hzi nin gusaa'n lu'h guunn ra' ba, o xi chi'hzi nin ayi gusaa'n lu'h guunn ra' ba; zuhnn Dxiohs para soobaa xchi'dxyi lu'h.

²⁰Ya chi'chi baca'hpwehn Jesuhs la'h ra' xpwiinn Ñi'h tin ayi chyuloo chixtee' ra' ba la'h Ñi'h naa Ñi'h Crixtu.

Jesuhs guñi' loh ra' xpwiinn Ñi'h xa gachi Ñi'h

(Mr. 8.31-9.1; Lc. 9.22-27)

²¹Ya hohra chi gahca guzo'baloh guñi' Jesuhs loh ra' xpwiinn Ñi'h nahpa chee Ñi'h guihdxyi Jerusalehn, laasii ri'chi nahpa guti'dxiloh Ñi'h guelzra'-cazii duxa lahtsi naa ra' bwiinnguuhla ra', cun bixohza ra' nin rnabwa' la'h ra' bixohza, cun mwehsu ra' nin ruluu'yi xlehyi Moisehs; neezaa rahbi Ñi'h:

—Nahpa zidxiinn ra' ba na'h, per chin dxiohna dxyih guhchi'hn zabahnahn loh guelguhchi.

²²Ya chi'chi biria'caanee Pehdru la'h Ñi'h tuhbi lahdu chi'chi rahbi ba loh Ñi'h:

—;Per la'h Dxiohs ayi naa Ñi'h saca lu'h zi'chi!

²³Ya chi'chi gubia'garii Jesuhs rahbi Ñi'h loh Pehdru:

—;Biria'caa loon bwiinnxdaaba!, laasii rusiin lu'h na'h loh lligaaba dxaaba, laasii yi'h ayi nuu lu'h xigaaba

Dxiohs la'la'ga'h xigaaba bwiinn guidxyiyuh ruhnn lu'h.

²⁴ Chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' xpwiinn Ñi'h:

—Sidela chy xclaa'dzi gaca xpwi'nnahn, nahpa dxia'ldasto' ba xquelnabahan ba tin guica'ha ba xcruhzi ba (dxyi'dxyi rii' nin ruze'ta cruhzi naa guti'dxiloh ba trabahjw); pwihsi dela guunn ba zi'chi, zahca dxie'na'hla ba na'h, ²⁵ laasii bwiinn nin xclaa'dzi guhlda'h xquelnabahan ñi'h zuñihchi ban, per bwiinn nin si'guelhda guñihchi xquelnabahan ñi'h pur na'h zadxeela ban. ²⁶ ¿Xix gallu'yi guica'ha tuhbi bwiinn gaduhbi loh guidxyiyuh sidela la'h ba guñihchi ba xquelnabahan ba? ²⁷ Laasii zi' dxyih nin dxi' Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw loh lla'ñih xteenn Xtaada Ñi'h nin nuu dxibaa' cun neezaa xaanjla Ñi'h dxie'nee Ñi'h, ya chi'chi zidxihlhi Ñi'h la'h ra' cada tuhbigah bwiinn zigachi'h zi nin guhca xtsi'n ba dela dzi'n za'ca o dela dzi'n dxaaba. ²⁸ Guchiin nin rñi'n loh tu, mas paalaa ra' bwiinn nin rii' ra' rii' nabahan gahca ra' ba chin guibia'garii Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw, dxi' Ñi'h loh guelrnabwa' xteenn Ñi'h.

Bidxa'h ziga xñah Jesuhs

(Mr. 9.2-13; Lc. 9.28-36)

17 Chin gudii'dxi xo'pa dxyih, chi'chi guca'ha Jesuhs la'h Pehdru cun Jacobo cun Jwahn bwihtsi Jacobo, zenee Ñi'h la'h si ra' ba yihca tuhbi dahan roo', ² ya ri'chi bwa'haloh ra' ba bidxa'h ziga rñah Jesuhs loh Ñi'h guñah ziga bia'ñih xteenn gubihdxyi, ya xahba Ñi'h biahca labwehen ziga zi tuhbi bia'ñih. ³ Ya hohra chi gahca baluu'yiloh guehtu Moisehs cun Elías cañi'nee ra' ba loh Jesuhs, ⁴ chi'chi rahbi Pehdru loh Jesuhs: ¡Daada, bwenduxa dxuu nu'h rii! Sidela yi'h

nnaa lu'h gu'nnahn chohnna yuu' bi'tu'hn: tuhbin par Yu'bilu'h, stuhbin gaca xteenn Moisehs ya stuhbin gaca xteenn Elías.

⁵ Ya gaduhbi nin cañi' Pehdru zi'chi, guza'bi tuhbi xcahyi nin bidu'bi la'h ra' ba ya la'n xcahyi chi bihn ra' ba guñi' tuhbi rsiaa'ha nin rahbi:

—Dee' naa Llii'nahn nin nadzii'hinn, riahxine'hn bi; gulgazo'badxiahga xchi'dxyi bi.

⁶ Ya chin bihn ra' gadxiohna xpwiinn Ñi'h dxyi'dxyi ra' chi hasta loh yuh guhta gurloh ra' ba laasii bidxyihbi duxa ra' ba, ⁷ ya chi'chi gwabiiga Jesuhs hasta na'gurloh ra' ba chi'chi bidxi' Ñi'h la'h ra' ba ya rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Gulchestii; ayi guidxyihbi tu.

⁸ Ya chin guteesa loh ra' ba tin bwa'ha ra' ba loh Ñi'h, ya ayi ru bwa'ha ra' ba bwiinn ra' nin bwii'dxyi'dxyinee Jesuhs ri'chi, tuhsi Ñi'h zuu Ñi'h ri'chi, ⁹ ya gaduhbi nin zeeyehtanee Ñi'h la'h ra' ba dahan chi, rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Ayi chyuloo guuyi tu nin baluu'yiloh loh tu hastayi chin gabahan Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw.

¹⁰ Chi'chi gunaabadxyi'dxyi ra' ba loh Ñi'h rahbi ra' ba:

—¿Xixnaa rahbi ra' mwehsu nin ru-luu'yi xlehyi Moisehs nahpa galoh Elías dxi'?

¹¹ Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Guchiica galoh Elías nahpa dxi', tin la'h ba guunn xnehza ba garaa ra' nin ayi naa za'ca. ¹² Per na'h rñi'n loh tu la'h Elías bi' la per la'h ra' ba ayi biu'nbwa' ra' ba la'h ba sino que bwi'hnee ra' ba la'h ba ziga guclaa'dzi ra' ba, pwihsi zi'chi gahca za la'h Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw ziza'cazi Ñi'h lahtsinaa ra' ba.

¹³ Ya chi'chi guhcabwa' ra' xpwiinn Ñi'h cagaze'ta Ñi'h Jwahn nin baro'bañihsa.

**Jesuhs basiaca la'h tuhbi
bi'nxtuhbi nin guyuu' tuhbi
bwiinndxaba sto' ñi'h**

(Mr. 9.14-29; Lc. 37-43)

¹⁴ Ya chin badzihn Ñi'h hasta rii ra' bwiinn, chi'chi gwabiiga tuhbi ndxi'hw hasta zuu Jesuhs, chi'chi bazu'nllihbi ba loh Ñi'h ya rahbi ba loh Ñi'h:

¹⁵ —Daada, balahsasto' lu'h la'h llii'-nahn, laasii nalasa duxa rahca bi; ziahan la riaaba bi loh bwehla o loh ñihsa, ¹⁶ rii' bie'ldane'hn bi loh ra' xpwiinn lu'h per ayi bwi'hnn ra' ba gahn ñaca bi.

¹⁷ Chi'chi rahbi Jesuhs: ¡Ayí bwiinn ra' nin ayi riachiisto' ra' ñi'h xchi'dxyi'hn! ¡Bwiinn nahda ra'! ¿Hasta balaaca chi'h nin chu'ne'hn la'h tu? ¿Hasta balaaca chi'h gaca gu'nnahn waanta la'h tu? ¡Guda'nee llii'n lu'h rii'!

¹⁸ Ya chi'chi gunabwa' Jesuhs loh bwiinndxaba chi tin baria'h ba sto' bi'nxtuhbi chi ya desde hohra chi gahca biaca bi. ¹⁹ Ya chi'chi bwi'iyidxyi'dxyinee ra' xpwiinn Ñi'h la'h Ñi'h tuhbi lahdu'hn ya gunaabadxyi'dxyi ra' ba loh Ñi'h rahbi ra' ba:

—¿Xixnaa ayi chyú bwi'hnn gahn ñabwe'he bwiinndxaba chi sto' bi'nxtuhbi chi la'h nu?

²⁰ Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Laasii ayi riachiisto' tu xchi'dxyi Dxiohs. Ya sidela la'h tu ñachiisto' tu xchi'dxyi Dxiohs nicala ziga zi madxi-hdu ziga chi'h tuhbi bwii'dzi mortahsa, ñahca ñahbi tu loh dahan rii': “Biya'dxu rii' tin gwah stuhbi lahta”, ya ñiya'dxun, ya ayi xi ñuhnn gahn la'h tu. ²¹ Per bwiinndxaba ra' squii' ayi raria'h ra' ba sto' bwiinn sidela ayi guinaaba duxa tu loh Dxiohs cun gucwaah'han za tu.

Jesuhs guñi' la'ga'h xa gachi Ñi'h

(Mr. 9.30-32; Lc. 9.43-45)

²² Ya gaduhbi nin ca'nzaneë Ñi'h la'h ra' xpwiinn Ñi'h nez guiidxyi xteenn Galilea rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Nahpa zuti'dxi ra' bwiinn duhlda na'h loh ra' nin rnabwa', ²³ nee chiinn ra' za ba na'h per chin dxiohna dxyih zabahanahn loh guelguhchi.

Ya chin bihn ra' xpwiinn Ñi'h dxyi'dxyi ra' chi guyuu' nalaasa duxa sto' ra' ba.

Cweenta xteenn impwestu guido'

²⁴ Ya chin badzihnee Jesuhs la'h gallee ra' xpwiinn Ñi'h guiidxyi Capernaum, ri'chi gwagañi' ra' nin ru-teesa xmweeyi guido' loh Pehdru, ya gunaabadxyi'dxyi ra' ba loh Pehdru rahbi ra' ba:

—¿Xmwehsu lu'h tayi rdxihlli ba xmweeyi guido'?

²⁵ Chi'chi rahbi Pehdru:

—Rdxihlli ban.

Ya loh zeeyuutii Pehdru rwaah' yuu' mwerгалoh guñi' Jesuhs rahbi Ñi'h loh ba:

—¿Xi lligaaba ruhn lu'h pur ni'ca Simohn? ¿Chyuloo rusadxihlli ra' rrehyi ra' nin rii' loh guidxyiyuh; gu loh ra' llii'n ba o loh ra' bwiinn ziitu ra'?

²⁶ Chi'chi rahbi Pehdru:

—Loh ra' bwiinn ziitu ra'.

Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Pwihsi zi'chi za nin naa ra' llii'n ra' ba ayi nahpa chilli ra' ba mweeyi chi, ²⁷ per tin ayi gasahcaloh nu'h bwiinn ra' ca gwah rwaah' laguhn, ya ri'chi bala'ha answehlu ya mwerdo'tii' bwehlda nin guina'zu lu'h loh answehlu, rwaah' ma guire'h tuhbi mweeyi; ya la'hchin chilli lu'h para na'h nee cun xcweenta za lu'h, ya cheneë lu'h mweeyi chi tin chilli lu'h loh ra' ba.

¿Chyu mahzi lasahca ru?

(Mr. 9.33-37; Lc. 9.46-48)

18 Ya la'n dxyih gahca ra' chi gwabi-iga ra' xpwiinn Ñi'h loh Ñi'h tin gunaabadxyi'dxyi ra' ba loh Jesuhs rahbi ra' ba:

—¿Chyu mahzi lasahca loh guelrnabwa' xteenn Dxiohs?

²Ya chi'chi guca'ha Jesuhs tuhbi biñi'n gudi'dzi Ñi'h ya bazuh Ñi'h la'h bi galaayi ra' ba, ³chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Guchiin nin rñi'n loh tu sidela la'h tu ayi gucha'h tu loh xigaaba tu tin dxiaa nagu'dzi lasto' tu ziga naa lasto' biñi'n rii', pwihsi ayi gaca chu'tii tu loh guelrnabwa' xteenn Dxiohs. ⁴Nin mahzi lasahca loh guelrnabwa' xteenn Dxiohs naa bwiinn nin rusaguu'dzi sto' ñi'h loh Dxiohs laasii riahca ba ziga zi biñi'n rii', ⁵ya bwiinn nin guca'sto' ñi'h la'h tuhbi biñi'n ziga biñi'n rii' pur laan, neezaa na'h zuca'sto' ba.

Rllu'n riezgu dxiaaba bwiinn loh duhlda

(Mr. 9.42-48; Lc. 17.1-2)

⁶Neezaa rahbi Ñi'h:

—Ya cuun chi'h zi nin guunn para dxiaaba tuhbi biñi'n bi'tu'hn rii' loh duhlda pur nin riachiisto' ra' bi na'h, mas cha'yi guiyi'bi tuhbi dxiah roo' nin rucadzii maan dohba yahnn bwiinn chi tin gula'ha ra' ba la'h ba loh ñihsado'. ⁷¿Gulguia'hagah la'h tu bwiinn guidxyiyuh, laasii nuu nin rusiaaba la'h bwiinn loh duhlda! Nee Ayi dxia'dxi nin guunn zi'ca, per ¿prohbi za la'h bwiinn nin guunn pur chuu xtuhlda snuhn ra' bwiinn! ⁸Pwihsi ni'chin sidela la'h naa lu'h, o ñaa' lu'h gusiaaba yi'h loh duhlda, mas cha'yi guchyuu'ga lu'hn ya cu'b-wih lu'hn zihtu; mas cha'yi chu'tii lu'h loh guelrnabwa' xteenn Dxiohs nicala ayi tuhbi ñaa' lu'h o tuhbi llehcu lu'h

xlawaa'ha zohba llehcu lu'h cun ñaa' lu'h nin guunn chee lu'h loh dxih par tu'pazi. ⁹Ya sidela neezaa bizloh lu'h gusiaaba yi'h loh duhlda, mas cha'yi gule'hen bachi'h gulu'bwiin zihtu nez ayi gwa'ha ru lu'hn; mas cha'yi chu'tii lu'h loh guelrnabahan nacuubi nin guñi'hi Dxiohs cun tuhbi si bizloh lu'h xlawaa'ha cun garoopa bizloh lu'h nin guunn guza'hla yi'h loh bwehla duxa xteenn gabihldxyi.

Cweenta xteenn lli'yi nin biza'bi

(Lc. 15.3-7)

¹⁰Rahbi za Ñi'h:

—Pwihsi gulguia'ha gah tin ayi cwe'hesto' tu la'h ra' bwiinn nin naa ziga biñi'n bi'tu'hn ra' rii', pwihsi rñi'n loh tu xaanjla ra' bi guillii-guillii rii' ra' ba loh Xtaa'dahn nin nuu dxibaa', ¹¹laasii la'h Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw ze' loh guidxyiyuh tin guta'h Ñi'h la'h ra' bwiinn duhlda ra' nin biza'bi loh duhlda.

¹²Rahbi za Ñi'h:

—¿Xa lligaaba ruhnn tu sidela la'h tuhbi ndxi'hw nahpa tuhbi gaywa'h lli'hyi ya guiza'bi tuhbi ma? ¿Tayi cwachigah dxi'h ba za noventa y nueve ma loh dahan, bachi'h cheegadxi'hyi ba lli'hyi nin biza'bi? ¹³Ya sidela la'h ma gadxeela ma, rñi'n loh tu ¿tayi dxiahx-inee ru dxi'h ba lli'hyi chi loh ziga za noventa y nueve ma? ¹⁴Pwihsi zi'chi za la'h Xtaada tu nin nuu dxibaa' ayi xclaa'dzi ba guiza'bi nin tuhbi ra' nin naa biñi'n bi'ti'hn ra' rii' loh duhlda.

Dxia'lda sto' tu gallee nin guñihchi bwihtsi tu loh tu

(Lc. 17.3)

¹⁵Rahbi za Ñi'h:

—Sidela la'h bwihtsi lu'h ruñihchi loh lu'h; guñi'nee bi yi'h si pur nin bwi'hnn bi, ya sidela la'h bi guzo'badxi-ahga bi xchi'dxyi lu'h, ba bwi'hnn lu'h

gahn bazo'badxiahga bi xchi'dxyi lu'h.
¹⁶Ya sidela la'h bi ayi guzo'badxiahga bi xchi'dxyi lu'h, gudihdxyi bi cun nee tuhbi o chiohpa bwiinn tin zi'chi garaa nin guñi' tu dxihn dxiahga ra' bwiinn chi tuhbi ba o chiohpa ba hasta chohnna ba, tin la'h ra' ba gaca ziga nin dxihn dxiahga garaa nin guñi' loh lasaa' tu. ¹⁷Ya sidela la'h bi ayi guzo'badxiahga gahca bi xchi'dxyi ra' bwiinn chi, gwaguihtsi lu'h loh ra' bwiinn guido' xteenn Jesucristu; ya sidela la'h za bi ayi guzo'badxiahga gahca bi xchi'dxyi ra' bwiinn guido', ya chi'chi bwi'hnn la'hbi ziga zi tuhbi bwiinn ziitu nin ayi nu'nbwa' xchi'dxyi Dxiohs, ziga tuhbi nin rteesa mweeyi xteenn Roma.

¹⁸'Pwihsi guchiin nin rñi'n loh tu garaa ra' xtuhlda bwiinn nin gusia'lda sto' tu loh guidxyiyuh rii', garaa za ni'chi ra' zusia'lda sto' Dxiohs xcweenta ra' ba, ya duhlida ra' nin ayi dxia'ldasto' tu loh guidxyiyuh rii' ayi za chapitii ra'n nez llaa'ndxibaa' loh Dxiohs.

¹⁹'Zi'chi gahca za rñi'n loh tu, sidela la'h chiohpa tu cwih guunn tuhsi xigaaba loh guidxyiyuh rii' tin cwidxyiguinaaba tu nin guiclaa'dzi tu loh Xtaa'-dahn nin nuu dxibaa' zuni'hi Ñi'h nin guinaaba tu, ²⁰laasii nez hasta cwih chiohpa o chohnna bwiinn nin riachiisto' ra' ñi'h na'h ri'chi la'n zu'h galaayi ra' ba.

²¹Ya chi'chi gwabiiga Pehdru loh Jesuhs tin gunaabadxyi'dxyi ba loh Ñi'h rahbi ba:

—Daada, ¿mas paaldaa bweelta guñihchi bwi'tsihn loon, ya chi'chi gusia'ldasto'n nin bwi'hnnnee bi na'h? ¿Ta hasta gahdzi?

²²Chi'chi rahbi Jesuhs loh Pehdru:

—Ayi gahdzi si dxi'h sino que hasta setenta bweelta gahdzi.

Cweenta xteenn xmooza rrehyi nin ayi gunah ña'ldasto' ñi'h xtuhlda bwiinn

²³Laasii guelrnabwa' xteenn Dxiohs naa ziga zi tuhbi rrehyi nin bwi'hnn cweenta balaaca nuza'bi ra' xmooza ba loh ba. ²⁴Gue'du guzo'baloh guunn ba cweenta chin badzihnnnee ra' ba tuhbi nin nuza'bi ziahan miyohn loh ba, ²⁵ya laasii la'h mooza chi ayi nahpa ba mweeyi tin chiilli ba loh rrehyi chi, chi'chi gunabwa' rrehyi chi tin gudoo' ba ziga zi tuhbi guidxa'h, cun nee xcunna'h ba, cun garaa ra' llii'n ba nee cun garaa za nin nahpa ba tin zi'chi gadxilli ba garaa nin nuza'bi ba, ²⁶ya chi'chi gwah mooza chi bazu'nllihbi ba loh rrehyi chi tin gunaaba duxa ba rahbi ba: “Daada, balahsa sto' lu'h na'h guleeza schiohpa-schoon dxyih zidxiillihn nin nuza'bi'hn loh lu'h.” ²⁷Ya chi'chi balahsa sto' rrehyi la'h mooza chi, pwihsi basia'ldasto' ba nin nuza'bi bwiinn chi loh ba ya bata'h ba la'h mooza chi, ²⁸per chin guya'loh baria'h mooza chi rwaa' yihdzi rrehyi, chi'chi badxi'loh ba stuhbi xmooza rrehyi, ya bwiinn chi nuza'bi loh ba gulliaa'yi'hn mweeyi, ya guca'ha ba guna'zu ba yahnn bwiinn chi guxi' ban chi'chi rahbi ba loh bwiinn chi: “¡Gudxihlli loon nin nuza'bi lu'h!” ²⁹Chi'chi guca'ha bwiinn chi bazu'nllihbi ba loh mooza chi rahbi ba: “¡Balahsasto' lu'h na'h, guleeza si chiohpa o hasta choon dxyih zidxiillihn loh lu'h!” ³⁰Ya cun ayi bihn ba dxyi'dxyi, cun gunaaba guxchisi ba la'h bwiinn chi tin bie'w ba la'n lahtsidxi'ba tin gudxihlli ba nin nuza'bi ba. ³¹Pwihsi badi'hi duxa llahn la'h ra' snuhn xmooza rrehyi, ya gwaguihtsi ra' ba loh rrehyi garaa nin bwi'hnn mooza chi, ³²ya chi'chi gudihdxyi rrehyi la'h mooza chi ya rahbi rrehyi loh ba: “¡Mooza nin ayi gallu'yitii! Na'h basia'ldasto'n garaa nin nuza'bi lu'h loon. ³³Pwihsi zi'chi za yi'h

nahpa ñalabsasto' lu'h la'h bwiinn lasaa' lu'h ziga za balabsasto'n yi'h." ³⁴ Ya loh nin bagaduhbi llahn duxa rrehyi chi lwehgu gunabwa' ba la'h ra' xpwiinn ba tin basa'cazii ra' ba la'h mooza chi tin chiilli ba garaa nin nuza'bi ba.

³⁵ Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Zi'chi za guunee Xtaa'dahn nin nuu dxibaa' la'h tu sidela la'h cada tuhbigah tu ayi gusia'ldasto' tu xtuhlda ra' bwihtsi tu, per desde la'n lasto' tu.

Jesuhs baluu'yi cweenta nin rlaa'ha lasaa' ra' bwiinn che'hla ra' ba

(Mr. 10.1-12; Lc. 16.18)

19 Ya guya'loh guñi' Jesuhs dxyi'dxyi ra' rii', chi'chi guna'zu ne-hza Ñi'h zee Ñi'h loh guihdxyi ra' xteenn Galilea ya chin badzihn Ñi'h loh guihdxyi ra' xteenn Judea nin ria'han nez lahdu rtahn gubihdxyi xteenn gui'w Jordahn, ² ziahan bwiinn gwana'hla la'h Ñi'h, ri'chi basiaca Ñi'h la'h ra' bwiinn dxyihdxyi ra', ³ ya chi'chi gwabiiga ra' paaldaa ra' bwiinn fariseu ra' hasta zuu Jesuhs, ya ziga nuu ra' ba lligaaba gwa'ha ra' ba ta zahca gusia'garii Ñi'h xchi'dxyi ra' ba, ni'chin gunaaba dxyi'dxyi ra' ba loh Ñi'h rahbi ra' ba:

—¿Ta rusaa'n lehyi taa'ha bwiinn che'hla ba pur xiilla si tuhbi llahni'hn?

⁴ Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—¿Ta nagahdxi gu'lda tu loh Xchihtsi Dxiohs hasta rñi' ziga gulahchixchih Dxiohs la'h ndxi'hw cun gunna'h? ⁵ Ni'chin rahbi Ñi'h: “Ndxihw nahpa rre'caa ba loh xpaah ba cun loh xmaah ba tin zi'chi rca'ha ba la'h gunna'h nin raaca che'hla ba, ya garoopa ra' ba naa ra' ba tuhbi si bwiinn.” ⁶ Pwihsi ya zi'chi ayi ru naa ra' ba chiohpa bwiinn sino que tuhbi si bwiinn. Pwihsi ni'chin nin ayi nuu taa'ha bwiinn che'hla ba laasii Dxiohs bachi'dxiu-bacha'ga la'h ra' ba.

⁷ Chi'chi gunaabadxyi'dxyi ra' ba stuhbi loh Jesuhs rahbi ra' ba:

—¿Xixnaa chi'h basia'hannee guehtu Moisehs dxihtsi la'h nu: “Cun gudi'hi ndxi'hw tuhbi dxihtsi la'h xcunna'h ba, bachi'h zi'chi ba guruu'n lasaa' ra' ba?”

⁸ Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Laasii dxi'bi dxiipa sto' tu ni'chin nin basaa'n guehtu Moisehs taa'ha tu che'hla tu, per galoh ayi guhca zi'chi. ⁹ Ya na'h rñi'n loh tu chyu chi'h zi' bwiinn nin guilaa'ha che'hla ñi'h sidela ayi xi guelgubwihlli bwi'hnn che'hla ba, nee guica'ha ba stuhbi gunna'h bwiinn chi rgu'tii ba duhlda, zi'chi za ndxi'hw nin guica'ha gunna'h nin ba bilaa'ha che'hla ñi'h rgu'tii za ba duhlda.

¹⁰ Ya chi'chi rahbi ra' xpwiinn Ñi'h:

—Sidela la'h dee' naa nin caa loh xchi'dxyi Dxiohs pur xcwenta tuhbi ndxi'hw cun che'hla ba, ayi naa bwen guica'ha lasaa' ra' ba tin guchinaa ra' ba.

¹¹ Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Ayi garaa dxi'h tu gacabwa' tu dxyi'dxyi ra' rii' sino que la'h dxi'h ra' nin badi'hi Dxiohs lligaaba za'ca yihca ra' ñi'h ni'chi si ra' naa nin rahcabwa' ra'n.

¹² Pwihsi nuu ra' ziga bwiinn ra' nin ayi guchinaa ra', bwiinn chi naa guulaa ra' ba, ya nuu ra' ba rahca ra' ba ziga bwiinn nin ayi rchinaa laasii lasaa' bwiinn-gahca ra' ba ruhnn capohn la'h ra' ba, ya nuu ra' ba ayi rchinaa ra' ba laasii xclaa'dzi ra' ba guunn si ra' ba xtsi'n Dxiohs; ni'chin bwiinn nin gaca guunn ziga naa dxyi'dxyi ra' rii' guunn ban.

Bwi'hnntaa'yi Jesuhs yihca ra' biñi'n

(Mr. 10.13-16; Lc. 18.15-17)

¹³ Ya gwanee ra' bwiinn la'h ra' biñi'n tin gudzii'ba naa Jesuhs yihca ra' bi, neezaa tin cwidxyi-guinaaba Ñi'h loh Dxiohs pur la'h ra' bi; ya la'h ra' xpwiinn Ñi'h bwi'hnn ña'laa'dzi ra' ba loh ra' bwiinn ra' nin zenee ra' biñi'n hasta zuu Jesuhs, ¹⁴ ya chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' xpwiinn Ñi'h:

—Gulgasaan dxi'e'biiga ra' biñi'n ra' ca hasta zu'hn, ayi gucwe'za tu la'h ra' bi, laasii loh xquelrnabwa' Dxiohs naa xteenn ra' bwiinn nado'laa'dzi nin naa ziga la'h ra' biñi'n ra' ca.

¹⁵ Ya chin guya'loh badzii'ba naa Ñi'h yihca ra' biñi'n, lwehgu babii Ñi'h ri'chi.

**Tuhbi bi'nxtuhbi nin nuu
ziahan xixteenn ñi'h**

(Mr. 10.17-31; Lc. 18.18-30)

¹⁶ Ya chi'chi badzihn tuhbi bi'nxtuhbi hasta zuu Jesuhs ya rahbi bi loh Ñi'h:

—Daada, mwehsu cha'yi: ¿Xa ni'ca nahpa gu'nnahn tin guziaa'hahn dxibaa' guibahane'hn Dxiohs par tu'pazi chin gachi'hn?

¹⁷ Chi'chi rahbi Jesuhs loh bi:

—¿Xixnaa rñi' lu'h na'h cha'yi'hn? Ayi nin tuhbi bwiinn nin naa cha'yi, sola tuhbi dxi'h Dxiohs; ya sidela yi'h xclaa'dzi lu'h guibahane lu'h Dxiohs llaa'ndxibaa', bazo'badxiahga xchi'dxyi Dxiohs nin caa loh xlehyi Moisehs.

¹⁸ Chi'chi rahbi bi:

—¿Ziga cuun ra' dxyi'dxyi?

Ya chi'chi rahbi Jesuhs:

—Ayi chiinn lu'h bwiinn, ayi gaca za lu'h bwiinn gubwihlli, ayi cwaan lu'h, ayi chi'nlaa'dzi lu'h dxixi'hw, ¹⁹ nee gaca nadzii'hi za lu'h xcuzahn lu'h, nee gaca nadzii'hi za lu'h bwiinn lasaa' ra' lu'h ziga nadzii'hi gahca za lu'h yi'h gaca.

²⁰ Chi'chi rahbi bi'nxtuhbi chi:

—Garaatii' dxyi'dxyi ra' ca caga-zo'badxiaagahñin desde biñi'na'hn: ¿Cuunn xchi'h ni'ca nin caya'dxi? —rahbi bi.

²¹ Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Sidela yi'h xclaa'dzi lu'h gaca lu'h bwiinn za'ca nin ayi xi xcweenta ñi'h dxia'dxi loh Dxiohs, guca'ha garaa xixteenn lu'h nin nahpa lu'h batoo' ra'n, bachi'h chi'zi lu'h mweeyi chi guica'ha ra' bwiinn prohbi nin ayi xi nahpa, tin zi'chi zica'ha lu'h guelnaza'ca nin nuu

llaa'ndxibaa', ya chi'chi bachi'h guda'na'hla na'h.

²² Ya chin bihn bi'nxtuhbi chi dxyi'dxyi ra' nin guñi' Jesuhs loh bi, guhca nalaasa sto' bi laasii rricu bi, ²³ chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' xpwiinn Ñi'h:

—Guchiin nin rñi'n loh tu, nagahn duxa chu'tii tuhbi bwiinn rricu loh xquelrnabwa' Dxiohs, ²⁴ pwihsi rñi'n loh tu stuhbi, ayi guinagahn ru tiidxi tuhbi camehyu llaa'n tuhbi guihchiguulla que ziga tiidxi tuhbi bwiinn rricu loh guelrnabwa' xteenn Dxiohs.

²⁵ Ya chin bihn ra' xpwiinn Ñi'h dxyi'dxyi ra' nin guñi' Ñi'h, badxyigaa' duxa ra' ba pur dxyi'dxyi ra' chi, ya chi'chi rahbi ra' ba:

—¿Pwihsi chyulla ta'h chi'h loh duhlida?

²⁶ Chi'chi bwa'ha dzi'tsi Jesuhs loh ra' ba, rahbi Ñi'h:

—Para bwiinn ra', nagahn ra' dee'; per ayi nee dxi'h para la'h Dxiohs.

²⁷ Chi'chi rahbi Pehdru loh Ñi'h:

—Daada, la'h nu dxugasaa'n garaa nin nadxiapa nu tin dxio'pana'hla nu Yu'bilu'h; ¿cuun xchi'h nin gachica'ha nu?

²⁸ Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Pwihsi guchiinn nin rñi'n loh tu xpwiinn ra'n nin ze'na'hla ra' na'h, chin gusacuubi Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw garaa ra' cohsa chin soobaa ba loh yagaxiyyi llaa'ndxibaa', neezaa la'h tu ziga naa tu xpwiinn'nahn soobaa za tu loh gadzi'h bichiohpa yahgaxiyyi nin zuu llaa'ndxibaa' tin guunn tu guelguxchisi loh gadzi'h bichiohpa xjwamihiy Israel, ²⁹ ya garaa ra' nin rigasaa'n yihdzi ra' ñi'h pur na'h, bwihtsi ra' ñi'h, bizaa'n ra' ñi'h, xtaada ra' ñi'h cun xmaah ra' ñi'h, llii'n ra' ñi'h, loh xuh ra' ñi'h; zica'ha ra' ba garaa ra' ni'chi stuhbi gaywa'h bwelta mahzi ru, nee neezaa guica'ha ra' ba guelnabahan nacuubi nin ayi ñichiloh'tii', ³⁰ per nnaah garaa ra' bwiinn ra' nin ruhnn ra' lligaaba lasahca ra' ba nnaah,

ni'chi ra' nin ayi gaca lasahca chi'chi, ya nin ayi lasahca nnah ni'chi ra' gaca lasahca chi'chi.

Cweenta xteenn paaldaa ra' mooza

20 Rahbi za Jesuhs: —Guelrnabwa' xteenn Dxiohs naa ziga tuhbi ballwaa'n nin nahpa taayii loh yuh, ya biria'h ba zee chi'hyi ba mooza ra' rsi-yi gah tin guunn ra' mooza ra' chi xtsi'n ba hasta nahpa ba yahga uhva ra', ² ya chin bia'hannee dxyi'dxyi ba la'h ra' mooza chi balaaca chiilli ba la'h ra' ba, chi'chi guxe'hla ba la'h mooza ra' chi loh xtahan ba tin zeegui'hnn ra' ba dzi'n. ³ Ya hohra chi biria'h la'ga'h ba ziga chi'h xcaga' rsiyi, ya loh dxi-aa' chi bwa'ha ba spaaldaa ra' mooza rii zi ayi xi dzi'n nahpa ra' ba, ⁴ chi'chi rahbi ballwaa'n chi loh ra' mooza ra' chi: “Neezaa la'h tu gulchegui'hnn xtsi'-na'hn ya zidxiillihn la'h tu ziga naa bwen guunn tu gahn.” Ya chi'chi zee ra' chi mooza ra' chi loh xtahan ballwaa'n chi. ⁵ Ya ziga chi'h lahyidxyih biria'h ba stuhbi, ⁶ cun neezaa mahzi ru gudxyih gwah ba, cun neezaa ziga chi'h xcaga'yu gudxyih gwah ba stuhbi loh dxiaa' chi ya hohra chi bidxeela ba spaaldaa mooza ra' nin ayi xi dzi'n cayuhnn ra', ⁷ chi'chi rahbi ba loh ra' mooza ra' chi: “¿Xix-naa rii tu rii' la'h tu gaduhbi dxyih nee ayi xi dzi'n riiyuhnn tu?” Chi'chi rahbi ra' mooza ra' chi: “Laasii ayi chyu bwi-inn runi'hi dzi'n guidi'hnn nu.” Chi'chi rahbi ballwaa'n chi: “Gulcheh neezaa tu loh xuun tin guunn za tu dzi'n ri'chi.” ⁸ Ya chin gurih gue'la, chi'chi rahbi ballwaa'n chi loh xmooza ba nin rnabwa' loh ra' snuhn ra' mooza: “Babwihdxyi garaa ra' mooza, tin gudxihlili la'h ra' ba, ya guzo'baloh gudxihlili la'h ra' bwi-inn nin luulchima guyuutii loh dzi'n cun ya zi'chi guza'loh lu'h chiilli lu'h la'h ra' bwiinn ra' nin mwer guyuutii ra' loh dzi'n.” ⁹ Pwihsi lwehgu gwabi-

iga ra' mooza ra' nin guyuutii loh dzi'n ziga chi'h xcaga'yu gudxyih ya garaa ra' mooza ra' chi guhlla ra' ba ziga chi'h ruhnn mooza gahn tuhbi dxyih, ¹⁰ ya chin biga'ha hohra nin gahlla ra' mooza ra' nin bwi'hnn dzi'n gaduhbi dxyih, bwi'hnn ra' ba lligaaba guyahlili ru ñahlla ra' ba; per neezaa cada tubbigah ra' ba guhlla ra' ba zi'chi gahca xcweenta nin bwi'hnn ra' ba dzi'n. ¹¹ Ya chin guzo'baloh cayahlla ra' ba chi'chi guzo'baloh cadxyi'chinee ra' ba la'h ballwaa'n chi, ¹² rahbi ra' ba: “Mooza ra' nin mwer guhlla ra' tuhbi si hohra bwi'hnn ra' ba dzi'n nee ziga gahca cayahlla nu nnah gudxihlili lu'h la'h ra' ba, nee la'h nu mahzi ru bati'dxiloh nu loh gubihdxyilda'h nee bidi'hnn ru za nu dzi'n que la'h ra' ba loh gaduhbi dxyih.” ¹³ Ya chi'chi rahbi ballwaa'n chi loh ra' ba: “Mihgu ra', ayi xi mweeyi cagasi-a'pitii'hihn yihca xchi'h tu. ¿Tayi ya bi-a'han dxi'h nu'h balaaca gahlla tu tuhbi dxyih? ¹⁴ Pwihsi la'h xmweeyi tu chi'h dee' tin guldxiaa, laasii na'h xclaa'dzihn chiillihn la'h ra' mooza nin luulchima guyuutii loh dzi'n ziga gudxiillihn la'h tu, ¹⁵ laasii na'h rnabwa'n xmwee'yihn, o ¿gu rdxyi'chinee tu na'h pur nin naan bwiinn za'ca?” ¹⁶ Ni'chin nnah nin naa ra' luulchimatii' gaca nin naa mwer-galoh; ya nin naa ra' mwer-galoh nnah ni'chi gaca luulchimatii' ra'.

Nin riohnaa guñi' Jesuhs loh ra' xpwiinn Ni'h zahchi Ñi'h

(Mr. 10.32-34; Lc. 18.31-34)

¹⁷ Ya loh nin zeezah Jesuhs loh nez-iuh para guihdxyi Jerusalehn, gudihdxyi Ñi'h la'h ra' xpwiinn Ñi'h cwee' zi nez-iuh tin rahbi Ñi'h loh ra' ba:

¹⁸ —Pwihsi ziga rwa'ha tu nnah, zoo nu'h par loh guihdxyi Jerusalehn hasta guti'dxi ra' bwiinn na'h nin naan Lli-i'n Dxiohs nin naa ndxi'hw tin gaca'hn ntriehgu loh ra' bwiinn nin rnabwa' ra'

loh ra' bixohza ra' cun loh ra' mwehsu ra' nin ruluu'yi ra' xlehyi Moisehs, ni'chi ra' guinaaba gachi'hn, ¹⁹ya guti'dxi ra' ba na'h loh ra' bwiinn ziitu tin gullihdzeniee ra' ba na'h, nee neezaa guca'yahga ra' ba na'h cun cwarta, cun guca'h za ra' ba na'h loh cruhzi; per chin dxiohna dxvih zabaanahn.

**Dxyi'dxyi nin gunaaba xmaah
Jacobó cun Jwahn**

(Mr. 10.35-45)

²⁰Ya chi'chi gwabiiga xnaan llii'n Zebedeu tuhsi junta cun garoopa llii'n ba gwabiiga ra' ba hasta zuu Jesuhs, ya bazu'nllihbi ra' ba loh Ñi'h tin gunaaba ra' ba tuhbi bweni'hn loh Ñi'h, ²¹chi'chi rahbi Jesuhs loh xnaan ra' bi:

—¿Xi ni'ca xclaa'dzi lu'h?

Chi'chi rahbi naani'hn chi:

—Gunabwa' loh xquelrnabwa' lu'h tin soobaa tuhbi llii'nahn xlahdu derehchu lu'h stuhbi bi xlahdu rrabwehsa lu'h.

²²Chi'chi rahbi Jesuhs:

—La'h tu nin ayi gaann tu xiñin rdx-i'hn tu; ¿ta ruhnn tu lligaaba zuhnn tu gahn guti'dxiloh tu loh guelza'cazii nin guti'dxiloon?

Chi'chi rahbi ra' ba:

—Zidi'hnn nu gahn.

²³Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—La'h tu zuhnn tu gahn guti'dxiloh tu guelza'cazii rii', per ziga rnaaba tu soobaa tu xlahdu derehchu'hn o xlahdu rrabwehsa'hn, ayi na'h dxi'h na'pahn guelrnabwa' tin guni'hiñin la'h tu, sino que la'h ra' bwiinn ra' nin guliila Xtaa'-dahn nin nuu dxibaa' la'h ra' ba guica'ha ra' ban.

²⁴Ya chin bihn ra' za tsi'h xpwiinn Ñi'h dxyi'dxyi ra' rii' bidxyi'chinee ra' ba la'h ra' garoopa bwihtsi ra' ba, ²⁵ya chi'chi gudihdxyi Jesuhs la'h ra' ba tin rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Pwihsi la'h tu naann tu, loh ra' nin rnabwa' ra' rnabwa' ra' ba ziga chi'h zi

naa xigaaba ra' ba, ya nin naa ziga bwiinn lasahca ra' loh ra' ba, ruhnee ra' ba la'h ra' ba ziga chi'h zi nin xclaa'dzi ra' ba, ²⁶per la'h tu ayi zi'chi dxi'h gaca tu; mas cha'yi guunn bwiinn nin xclaa'dzi gaca lasahca loh tu, ziga tuhbi mooza zi, ²⁷nee bwiinn nin xclaa'dzi gaca mwerгалoh loh tu nahpa gaca ba ziga mooza nin gullia'yi'hn ru lasahca loh tu, ²⁸laasii la'h Llii'n Dxiohs ayi bi' Ñi'h tin gaca tu mooza loh Ñi'h, sino que la'h Ñi'h bi' Ñi'h tin gaca Ñi'h mooza loh garaatii' bwiinn nee tin cun tihxi za Ñi'h chiilli Ñi'h xtuhlda ra' ziahan ra' bwiinn nin ta'h loh duhlda.

**Jesuhs basiaca loh chiohpa
bwiinn nin ayi biin loh ñi'h**

(Mr. 10.46-52; Lc. 35-43)

²⁹Ya loh nin baria'h Jesuhs gui-hdxyi Jericoh, ziahan bwiinn gwana'ha la'h Ñi'h, ³⁰ya rwa'a' neziuh chi zohba chiohpa bwiinn nin ayi riin loh Ñi'h, ya chin bihn ra' ba zeedii'dxi Jesuhs ri'chi, chi'chi guñi' ra' ba jwersiroo' rahbi ra' ba:

—¡Jesuhs Llii'n guehtu Davihd, balah-sasto' lu'h la'h nu!

³¹Ya bidxyi'chi ra' bwiinn rahbi ra' ba:

—¡Guldixiahcadxyii!

Per la'h ra' ba mahzi ru jweersi roo' rbwihdxyidxiah ra' ba:

—¡Llii'n guehtu Davihd, balasasto' lu'h la'h nu!

³²Chi'chi guzuhdxyiigah Jesuhs, chi'chi gunabwa' Ni'h gwaca'ha ra' ba la'h ra' bwiinn chi, ya chin badzihn ra' ba hasta zuu Jesuhs, chi'chi gunaabadxyi'dxyi Ñi'h loh ra' ba rahbi Ñi'h:

—¿Xini'ca xclaa'dzi tu gu'nnahn pur la'h tu?

³³Chi'chi rahbi ra' bwiinn nin rahca loh ra' ñi'h chi:

—Daada, xclaa'dzi nu guidia'ha nu.

³⁴Chi'chi balahsasto' Jesuhs la'h ra' ba, ya bidxi' Ñi'h loh ra' ba ya hohra chi gahca ballaala loh ra' ba, ya seguihdu zeena'hla ra' ba la'h Jesuhs.

**Chin gyyuu'tii Jesuhs rwaaw'
guihdxyi Jerusalehn ziga Rehyi**

(Mr. 11.1-11; Lc. 19.28-40;
Jn. 12.12-19)

21 Ya chin zeegadzihn gahxu'hn ra' ba guihdxyi Jerusalehn, badzihn ra' ba tuhbi guihdxyi bi'tu'hn nin laa Betfageh, cwee' dahan nin laa Olivo, ri'chi guxe'hla Jesuhs la'h chiohpa xpwiinn Ñi'h ²rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Gulcheh loh rrandxu nin naa gahxu nezii', ri'chi zwa'ha tu cadu'h tuhbi buhrra cun llii'n ma. Ya gulgaxachi ma tin dxie'nee tu ma, ³ya sidela chyulla guinaabadxyi'dxyi loh tu: “¿Xixnaa cagaxachi tu buhrra ca?”, gulgahbi loh ba: “Tuhbi Daada nin mahzi rnabwa' cachi'hn la'h ma tin tsiiba ba ma”, ya seguihdu gahca zusaan ra' ba dxie'nee tu ma.

⁴Dee guhcan tin guzohba dxyi'dxyi ra' nin baca'h tuhbi guehtu daada nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs cadxyih chin baca'h ba squii':

⁵Gulgahbi loh ra' bwiinn guihdxyi Siohn: “Bwa'ha, la'h xrrehyi lu'h ze' nez loh tu ziga zi tuhbi bwiinn nado'laa'dzi, dzi'ba ba tuhbi buhrra'hn, llii'n tuhbi maan nin ruhnn dzi'n.”

⁶Ya gwah ra' xpwiinn Jesuhs tin bwi'hnn ra' ba ziga guhdzi Jesuhs loh ra' ba, ⁷ya gwanee ra' ba buhrra chi cun llii'ni'hn ma hasta zuu Jesuhs, chi'chi badzii'ba ra' ba xahba ra' ba dihtsi ma tin loh lahdxi chi guzohba Ñi'h dihtsi ma, ⁸ya ziahan duxa ra' bwiinn rii ri'chi ya loh neziuh hasta zeedii'dxinee buhrra'hn chi la'h Ñi'h gudxyihxi ra' ba xahba ra' ba, ya snuhn ra' ba gudxyihxi llii'dzi yahga ra' nez zeedii'dxi Ñi'h, ⁹ya

bwiinn ra' nin zee ñiidxiuu loh Jesuhs cun bwiinn ra' nin ze'na'hla nez dihtsi Ñi'h rahbi ra' ba:

—¡Bwi'hnntaa'yi Dxiohs yihca rrehyi llii'n Davihd! ¡Lasahca duxa naa nin ze' pur xcweenta Yu'bi Dxiohs! ¡Rachiñi' za'ca duxa nu'h pur xcweenta Dxiohs nin nuu dxibaa'!

¹⁰Ya chin gyyuu'tii Jesuhs guihdxyi Jerusalehn garaa ra' bwiinn Jerusalehn chi badxyigaa' duxa loh ra' ba, ya ziahan duxa ra' ba rahbi loh lasaa' ra' ba:

—¿Chyu ni'ca?

¹¹Ya snuhn ra' bwiinn rahbi ra' ba:

—La'h ba nin naa Jesuhs, ndxi'hw nin ruluu'yi xchi'dxyi Dxiohs nin ze' nez guihdxyi Nazaret xteenn Galilea.

Jesuhs basiaa la'n guido' roo'

(Mr. 11.15-19;
Lc. 19.45-48; Jn. 2.13-22)

¹²Ya chin gyyuu'tii Jesuhs la'n guido' roo', babwe'hedxia'hla Ñi'h la'h ra' garaatii' ra' bwiinn ra' nin ruhnn guri'xi cun nin riizi' ra' xica la'n guido', cun badi'xi za Ñi'h xmweella ra' bwiinn ra' nin rucha'h ra' xmweeyi ra' bwiinn, cun neezaa babwe'he Ñi'h la'h ra' bwiinn ra' nin riigatoo' palohma ra', ¹³ya chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Loh Xchihtsi Dxiohs rñi': “Yiidzihn gaca hasta cwidxyi-guinaaba tu na'h”, per la'h tu cayuhnn tun ziga zi tuhbi cwehva hasta riuu' ra' guba'n.

¹⁴Ya neezaa gwabiiga ra' bwiinn ra' nin rahca ñaa' ra' ñi'h cun bwiinn ra' nin rahca loh ra' ñi'h hasta zuu Jesuhs ya basiaca Ñi'h la'h ra' ba, ¹⁵per chin bwa'ha ra' bwiinn nin rnabwa' la'h ra' bixohza ra' cun mwehsu ra' nin ruluu'yi xlehyi Moisehs dzi'n roo' ra' nin cayuhnn Jesuhs, nee neezaa bihn ra' ba riihwihdxyidxiah ra' biñi'n la'n guido' squii': “¡Bwi'hnntaa'yi Dxiohs yihca llii'n guehtu Davihd!”, chi'chi mahzi ru

bidxyi'chi duxa ra' ba ¹⁶ya rahbi ra' ba loh Jesuhs:

—¿Gu rihn lu'h nin riiñi' ra' ni'ca ra'?
Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—La'n rihn, per ¿ta nagahdxi gu'lda tu loh Xchihtsi Dxiohs hasta rñi' squii': “Cun xchi'dxyi ra'n nin ru'lda ra' biñi'ni'hn ra' cun bwee'zu'hn ra' nin ree' duuda guluu'yi Lu'h balaaca guelrnabwa' nin nahpa Lu'h.”?

¹⁷Ya chi'chi basia'hangah Ñi'h la'h ra' ba ri'chi, chi'chi guna'zu nehza Ñi'h para guihdxyi Betania; ri'chi bati'dxi gue'la Ñi'h.

**Jesuhs guluu'dii la'h yahga ñiigu
nin ayi gucah ñiigu loh ñi'h**

(Mr. 11.12-14, 20-26)

¹⁸Ya tuhbi rsiyi chin gubia'garii Jesuhs loh guihdxyi Jerusalehn, bie'-suh bichia'han Ñi'h, ¹⁹ya cwee' neziuh bwa'ha Ñi'h zohba tuhbi llaa'n yahga ñigu ya gwabiigagah Ñi'h cwee'hen, per ganaalla batahga caa loh yahga chi, ya chi'chi rahbi Ñi'h loh yahga chi:

—Nin stuhbi ayi ru guibia'garii guicah ñinahxi loh lu'h.

Ya hohra chi gahca gubihdxi yahga ñigu chi, ²⁰ya chin bwa'ha ra' xpwiinn Ñi'h nin guhca ri'chi badxyigaa' duxa loh ra' ba ya gunaabadxyi'dxyi ra' ba loh Ñi'h rahbi ra' ba:

—¿Xa guhca xinaa gubihdxi yahga ñigu ca lwehgu gahca?

²¹Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Guchiin nin rñi'n loh tu sidela la'h tu riachiisto' tu xchi'dxyi Dxiohs nee ayi guunn chiohpa sto' tu, ayi nin bwi'hnn si dxi'hn cun yahga ñiigu rii' gaca guunn tu sino que neezaa loh tuhbi dahan gahbi tu: “Biyaxdu ri'ca tin bala'ha yi'h loh ñihsado!”, zahca gacan, ²²ya garaa ra' nin guinaaba tu loh Dxiohs chin cwidxyi-guinaaba tu Ñi'h, gaduhbi sto' tu gulchechii sto' tu, tin zi'chi zica'ha tu nin guinaaba tu.

**Gunaabadxyi'dxyi ra'
ba chyua naa Jesuhs**

(Mr. 11.27-33; Lc. 20.1-8)

²³Ya chin guya'loh guñi' Jesuhs dxyi'dxyi rii', chi'chi guyuutii Ñi'h la'n guido' roo', ya gaduhbi nin nuu Ñi'h la'n guido' roo' chi chi'chi gwabiiga ra' bwiinn nin rnabwa' la'h ra' bixohza cun bwiinn guuhla ra' xteenn bwiinn Israel' ra' hasta zuu Jesuhs, ya gunaabadxyi'dxyi ra' ba loh Ñi'h rahbi ra' ba:

—¿Cun chyua xquelnabwa' cayuhnn lu'h ni'ca ra'? ¿Chyua bani'hi guelrnabwa' ca yi'h?

²⁴⁻²⁵Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Neezaa na'h guina'badxyi'dxyi'hn tuhbi dxyi'dxyi loh tu: ¿Chyua guxe'hla la'h Jwahn bie'garo'bañihsa ba? ¿Ta Dxiohs guxe'hla la'h ba o tuhbi bwiinn zi? Sidela la'h tu chixtee' tu loon guelgunabadxyi'dxyi rii', neezaa na'h zidixtee'hehn loh tu cun chyua xquelnabwa' ruhnn ra'n garaa ra' dzi'n ra' rii'.

Ya hohra chi guzo'baloh canaabadxyi'dxyi loh lasaa' ra' ba rahbi ra' ba:

—Sidela la'h nu'h guidi'tsi nu'h: “Dxiohs guxe'hla la'h Jwahn”, chi'chi nnaa ba loh nu'h: “¿Xixnaa chi'h ayi bazo'badxiahga tu xchi'dxyi ba?”, ²⁶nee ayi za nuu guidi'tsi nu'h: “Tuhbi bwiinn zi guxe'hla la'h Jwahn”, laasii rdxyihbi nu'h la'h ra' bwiinn guihdxyi, laasii garaa ra' ba nahpa ra' ba la'h Jwahn ziga daada nin rñi' xchi'dxyi Dxiohs.

²⁷Ni'chin rahbi ra' ba:

—Ayi chyua gaann chyua guxe'hla la'h Jwahn.

Pwihsi chi'chi rahbi za Ñi'h:

—Ayi za chixtee'hehn loh tu chyua guxe'hla na'h cayu'nnahn dzi'n ra' rii'.

**Cweenta xteenn chiohpa lliin tuhbi
bwiinn nin bwii'yidxyi'dxyi Jesuhs**

²⁸Ya chi'chi gunaabadxyi'dxyi Jesuhs rahbi Ñi'h:

—¿Xi lligaaba ruhnn tu pur dxyi'dxyi ra' rii'? Tuhbi ndxi'hw guyuu' chiohpa llii'nga'n ba, ya rahbi ba loh nin naa lli-i'n galoh ba: “Xii'hihn, gwagui'hnn dz-i'n loh xuun hasta rii ra' yahga uhva ra'.”²⁹ Chi'chi rahbi llii'n ba loh ba: “¡Ayi chaa'hahn!”, per ya loh zuu gahca bi bwi'hnn bi lligaaba gwah bi.³⁰ Ya chi'chi gwagañi' ba loh stuhbi llii'n ba, ya zi'chi gahca rahbi ba loh bi, ya rahbi bi loh ba: “Yoo, daada; la'n chaa'ha”, per ayi gwah bi.³¹ Ya loh garoopa bi, ¿cuun tuhbi bi nin bazo'badxiahga xchi'dxyi xpaah ra' bi?

Chi'chi rahbi ra' ba:

—Nin mwer guñi' ba loh ñi'h.

Ya chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Guchiin nin rñi'n loh tu, la'h ra' bwiinn ra' nin ruteesa xmweeyi Roma cun gunna'h dxaaba ra' la'guñiidxiuu ra' guyuu'tii loh guelrnabwa' xteenn Dxiohs que la'h tu,³² laasii la'h Jwahn nin baro'bañihsa bie'galuu'yi la'h tu xa nahpa guibahan tu, per la'h tu ayi gwachiisto' tu la'h Jwahn; per la'h ra' bwiinn nin ruteesa mweeyi cun gunna'h dxaaba ra' gwachiisto' ra' ba xchi'dxyi Jwahn. Per la'h tu nicala bihn tu dxy-i'dxyi ra' rii' ayi bacha'h tu xigaaba tu tin ñachiisto' tu.

Cweenta xteenn mooza ya'dxi ra' nin bwii'yidxyi'dxyi Jesuhs

(Mr. 12.1-12; Lc. 20.9-19)

³³ 'Gulgaca'dxiahga stuhbi cweenta rii': Tuhbi ballwaa'n xteenn taayii loh yuh bwi'hnn biñih ba yahga uhva ra', ya bwi'hnn ban lee' neezaa guda'hn ba tuhbi guii'dxyu tin guhcan hasta guxi'h ba uhva ra'; neezaa bwi'hnn ba tuhbi torre loh xuh ba, chi'chi badi'hi ba loh xuh ba garoolda la'h ra' bwiinn ra' nin ruhnn dzi'n, zee chi'h ba zihtu.³⁴ Ya chin biga'ha dxyih nin gabwe'he ra' ba xli'hn ra' ba, chi'chi guxe'hla ballwaa'n chi paaldaa ra' xmooza ba tin zeegal-

li'hi ra' ba li'hn nin guica'ha ba loh ra' bwiinn ra' nin guu'n loh xuh ba garoolda,³⁵ per la'h ra' bwiinn ra' chi xlawaa'ha ñudi'hi ra' ba li'hn nin ñi-ca'ha ballwaa'n chi la'la'ga'h guna'zu ra' ba la'h ra' xmooza ba gudxi'dxyihdxyi ra' ba paaldaa ra' ba ya spaaldaa ra' ba gudxiinn ra' ba, ya spaaldaa ra' ba basihdzi dxiah ra' ba,³⁶ ya chi'chi gulu'nehza ballwaa'n chi ziahan ru xmooza ba, per la'h ra' bwiinn ra' nin guu'n loh xuh ballwaa'n chi zi'chi gahca bwi'hnn-nee ra' ba la'h xmooza ra' ba chi ziga za bwi'hnn-nee ra' ba la'h nin naa ra' galoh.³⁷ Ya pur luulchima gulu'nehza ba la'h yu'pi llii'n ba laasii bwi'hnn ba lligaaba nasto' ba: “Zuzo'badxiahga ra' ba xchi'dxyi llii'nahn.”³⁸ Per chin bwa'ha ra' bwiinn ra' nin guu'n loh xuh ballwaa'n chi garoolda la'h llii'n ba, chi'chi rahbi loh lasaa' ra' ba: “Bwa'ha, dee chi sihn naa nin guica'ha gaduhbi loh yuh rii'; gulchoo'ho gachidxiinn nu'h la'h bi tin la'h nu'h gachica'ha nu'h gaduhbi loh yuh rii'.”³⁹ Pwihsi guna'zu ra' ba la'h bi, chi'chi babwe'he ra' ba la'h bi nez rwaa' yuh chi, ya nez chi gudxiinn ra' ba la'h bi.⁴⁰ Yannah chin dxie'guia'ha ballwaa'n xteenn loh yuh chi, ¿xini'ca gunnee ba la'h ra' bwiinn nin guu'n loh xuh ba garoolda?

⁴¹ Chi'chi rahbi ra' ba loh Jesuhs:

—Zidxiinn ba la'h ra' bwiinn ya'dxi ra' chi, ya gudi'hi ba loh yuh chi gaan ra' spaaldaa ra' bwiinn nin rñaloh gudi'hi li'hn nin guica'ha ba.

⁴² Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—¿Ta nagahdxi gu'lda tu loh Xchihtsi Dxiohs hasta rñi' squii'?:

Dxiah nin ayi biuu'sto' ra' mweshu al-bañihi, dxiah chi naa dxiah nin rzo-hba xchihn yuu' nin ria'ha.

Dee' nin bwi'hnn Dxiohs, nin naa tuhbi dzi'n nin gadxyigaa' loh nu'h.

⁴³ Pwihsi ni'chin nin rñi'n loh tu zi-apitii guelrnabwa' xteenn Dxiohs loh tu

ya zidii'dxin loh ra' bwiinn nin dxiu'n ntriehgu li'hn xteenn guelrnabwa' chi loh Dxiohs, ⁴⁴ya chyu chi'h zi bwiinn nin dxiaaba yihca dxiah chi zahca ba ziahan taa'ha, ya sidela la'h dxiah chi dxiaaba yihca bwiinn zusu'yin la'h ra' ba.

⁴⁵Ya chin bihn ra' bwiinn ra' nin rnabwa' loh ra' bixohza cun bwiinn fariseu ra' dxyi'dxyi chi gwasaa ra' ban laasii yihca ra' ba guñi' Ñi'h, ⁴⁶ya guclaa'dzi ra' ba ñina'zu ra' ba la'h Jesuhs hohra chi gahca, per bidxyihbi ra' ba la'h ra' bwiinn laasii bwiinn ra' ruhnn ra' ba lli-gaaba naa Jesuhs tuhbi bwiinn nin rñi' xchi'dxyi Dxiohs.

Cweenta xteenn tuhbi saa'

22 Ya guzo'baloh guñi' la'ga'h Jesuhs stuhbi cweenta rahbi Ñi'h:

²—Guelrnabwa' xteenn Dxiohs naa ziga tuhbi rrehyi nin bwi'hnn tuhbi saa' par llii'n ba, ³ya guxe'hla ba xmoosa ba yihdzi nin bidu'hun ra' chee ra' saa', per ayi gunnah ra' ba ñi' ra' ba, ⁴ya chi'chi guxe'hla la'ga'h rrehyi chi spaal-daa ra' xmoosa ba ya rahbi ba loh ra' xmoosa ba squii': "Gulguñi' loh ra' bwiinn nin bidu'hun: la'h guelwahw naa listu la laasii gudxi'nnahn xcuu'n ra'n cun xquidxa'h ra'n nin basaroo'zahn, yannah la'h guelwahw naa la, ni'chin gultaa' saa'." ⁵Per la'h ra' bwiinn nin bidu'hun chi ayi gwah ra' ba; tuhbi bwiinn chi sola loh xuh ba gwah ba dxyih chi, ya stuhbi ba loh guelguri'xi ba gwah ba dxyih chi, ⁶ya snuhn ra' ba guna'zu ra' ba la'h ra' xmoosa rrehyi, gudxi'ldxyihdxyi ra' ba la'h xmoosa rrehyi chi'chi gudxiinn ra' ba la'h ra' mooza ra' chi. ⁷Ya chi'chi bidxyi'chi duxa rrehyi chi ya gunabwa' ba la'h ra' suldahdu ba gwachiin la'h ra' bwiinn ya'dxi chi cun neezaa gunabwa' ba guca'dxih ra' ba lahdxyi ra' bwiinn ya'dxi ra' chi. ⁸Ya chi'chi rahbi rrehyi chi loh ra' xmoosa ba: "La'h garaa naa para saa', per la'h

ra' bwiinn ra' nin bidu'hun ra' ayi bal-lu'yi ra' ba ñah ra' ba saa'; ⁹ni'chin nnah gulcheh loh neziuh roo' ra' ya bwiinn chi'h zi nin gadxi'loh tu gulta'nee ra' ba loh saa' rii'." ¹⁰Ya chi'chi biria'h ra' xmoosa ba chi zee ra' ba loh neziuh ra' ya bwiinn chi'h zi ra' nin badxi'loh ra' ba nicala bwiinn nadxaaba ra' cun bwiinn za'ca ra' gwanee ra' ba loh saa', ya zi'chi hasta bagadxah ra' bwiinn nez bwi'hnncha'yi rrehyi chi guelwahw, ¹¹ya chin guyuu'tii rrehyi chi gwaguia'ha ba loh ra' bwiinn nin gwaca'ha ra' xmoosa ba nez neziuh ra', chi'chi bwa'ha ba loh tuhbi bwiinn nin dxa'ga loh ra' bwiinn chi ayi nahcu ba lahdxi ziga nin nahcu ra' bwiinn saa' ra' chi. ¹²Chi'chi rahbi ba loh bwiinn chi: "Mihgu, ¿xaloh guyuu'tii lu'h rii' nee ayi nahcu lu'h lahdxi nin nahcu ra' bwiinn saa' ra' nin rii' ra' rii'?" Ya cun ayi basia'garii bwiinn chi dxyi'dxyi, ¹³ya chi'chi rahbi rrehyi chi loh ra' xmoosa ba: "Gulgachi'bidu'h ñaa'-naa bwiinn ca tin gulgala'ha ba loh nacahyi hasta guti'dxiloh ba guelrza-cazii hasta gahw lahyi ba cun nalasa duxa gu'n ba", ¹⁴laasii ziahan ra' ba gacarihdxxyi per gullia'yi'hn naa ra' nin guibwi'hi.

Basia'garii Jesuhs dxyi'dxyi pur mweeyi nin rutiaa'ha bwiinn ra' xcweenta impweestu

(Mr. 12.13-17; Lc 20.20-26)

¹⁵Ya chin guya'loh guñi' Ñi'h dxyi'dxyi ra' chi, chi'chi gwabiiga ra' bwiinn fariseu ra' hasta zuu Jesuhs laasii bia'han dxyi'dxyi ra' ba chi'hyi ra' ba xa guñihchi Jesuhs pur dxyi'dxyi nin rñi' Ñi'h, ¹⁶pwihsi chi'chi guxe'hla ra' ba paaldaa ra' xpwiinn ra' ba nin gunn ziga zi bwiinn za'ca tin gunaabadxyi'dxyi ra' ba loh Ñi'h cun paaldaa ra' za xpwiinn Herodes, tin guñi' ra' ba loh Ñi'h squii':

—Mwehsu, naann nu xnehza rñi' lu'h nee ruluu'yi za lu'h zigapa'h naa xnehza xcweenta xchi'dxyi Dxiohs, nee ayiza rwa'ha za'ca lu'h loh tuhbi bwiinn ya stuhbiga'h ba gwa'ha dxaaba lu'h loh ñi'h. ¹⁷ Yannah gunnah loh nu, ¿ta zachidxihlli nu o ayi chyuu chiilli mweeyi xcweenta impweestu loh rrehyi César?

¹⁸ Per Jesuhs la'h Ñi'h guhcabwa' la xi lligaaba nuu ra' ba, ni'chin rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Bwiinn dxixi'hw ra', ¿xixnaa xclaa'dzi tu guunn tu preha na'h? ¹⁹ Gulgaluu'yi na'h tuhbi xmweeyi tu na'h nin rdxihlli tu xcweenta impweestu loh César.

Chi'chi baluu'yi ra' ba tuhbi mweeyi nin laa denariu la'h Ñi'h, ²⁰ ya gunaabaxyi'dxyi Jesuhs loh ra' ba rahbi Ñi'h:

—¿Chyu yihca dee' caa loh mweeyi rii', nee cun dxyi'dxyi nin caa lohon, nee chyuu laa dee'?

²¹ Chi'chi rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—Yihca César.

Ya chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Pwihsi gulgadi'hi la'h César nin naa xteenn ba, nee gulgadi'hi za la'h Dxiohs nin naa xteenn Ñi'h.

²² Ya chin bihn ra' ba dxyi'dxyi ra' rii', badxyigaa' duxa loh ra' ba, ya chi'chi basaa'n ra' ba la'h Ñi'h ziaa ra' chi'h ba.

Basia'garii Jesuhs dxyi'dxyi xcweenta guelgabahan ra' bwiinn guuchi.

(Mr. 12.18-27; Lc. 20.27-40)

²³ Ya la'n dxyih chi gahca, badzihn ra' nuhn bwiinn saduceu ra' loh Jesuhs, ya bwiinn saduceu ra' chi ruhnn ra' ba lligaaba ayi gabahan ra' bwiinn guuchi, ²⁴ chi'chi rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—Mwehsu, basia'hannee Moisehs dxihsti la'h nu'h loh chi rñi': “Sidela la'h chyulla tuhbi ndxi'hw gachi ba nee ayi

chyuu llii'n ba gyyuu', nahpa guica'ha bwihtsi ba la'h xcunna'h ba nin bia'han viuhda tin chuu llii'n ba xcweenta bwihtsi ba nin guhchi.” ²⁵ Pwihsi loh nu gyyuu' gahdzi bwihtsi bwiinn ndxi'hw ra', nin mweragaloh chi bachinaa ba, ya guhchi ba, ya ayi chyuu llii'n ba gyyuu'. Pwihsi basia'han ba xcunna'h ba, ya seguihdu guca'ha bwihtsiroopa ba la'h gunna'h chi, ²⁶ per ayi chyuu llii'n bwihtsiroopa ba chi gyyuu', chi'chi guca'hala'ga'h bwihtsi riohna ba la'h gahca gunna'h chi, zi'chi gahca za ayi chyuu llii'n ba gyyuu' cun gunna'h chi, ya hasta basaa' gagaadzii bwihtsi ra' ba guca'ha la'h gunna'h chi per ayi chyuu llii'n ra' ba gyyuu'tii', ²⁷ ya pur luulchima guhchi garaa ra' ndxi'hw ra' nin guca'ha la'h gunna'h chi neezaa gunna'h chi guhchi. ²⁸ Yannah, chin gabahan ra' ba loh guelguhchi, ¿cuunpa'h xchi'h loh gagaadzii ra' ndxi'hw ra' chi naa che'hla gunna'h chi, laasii garaa ra' ba guca'ha ra' ba la'h gunna'h chi?

²⁹ Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—La'h tu rche'h duxa yihca tu laasii ayi nu'nbwa' za'ca tu loh Xchihtsi Dxiohs nee ayi za nu'nbwa' tu xa naa guelrnabwa' xteenn Dxiohs, ³⁰ laasii chin gabahan ra' bwiinn guuchi nin guhchi, ndxi'hw cun gunna'h ayi ru guchinaa ra' ba, laasii gaca ra' ba ziga zi aanjla ra' nin rii dxibaa' nnah, ³¹ ya ziga gabahan ra' bwiinn loh guelguhchi, ¿ta nahgdxi gu'lda tu loh dxihsti hasta caa nin guñi' Dxiohs rahbi Ñi'h: ³² “Na'h naan Xchiohs Abrahn, Xchiohs Isaac, cun Xchiohs Jacob”? ¿Ni'chin Dxiohs ayi naa Ñi'h Xchiohs ra' bwiinn guuchi sino que naa Ñi'h Xchiohs ra' bwiinn ra' nin gaca nabahan ra' para tu'pazi!

³³ Ya chin bihn ra' bwiinn dxyi'dxyi ra' nin guñi' Jesuhs badxyigaa' duxa loh ra' ba pur dxyi'dxyi ra' nin ruluu'yi Ñi'h.

Xchi'dxyi Moisehs nin lasahcaru*(Mr. 12.28-34)*

³⁴Ya chi'chi badiaa'ha ra' bwiinn fariseu ri'chi laasii bihn ra' ba basiah-cadxyii Jesuhs la'h ra' bwiinn saduceu ra', ³⁵ya ni'chin tuhbi mwehsu nin ru-luu'yi xlehyi Moisehs, para guunn ba prehba la'h Jesuhs, gunaabadxyi'dxyi ba rahbi ba:

³⁶—Mwehsu, ¿cuun nin naa dxyi'dxyi nin gunabwa' Dxiohs nin naa mahzi lasahca loh lehyi?

³⁷Chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:

—“Gaca nadzii'hi lu'h Xtaada Dxiohs lu'h cun gaduhbi sto' lu'h, cun gaduhbi xaalma lu'h, nee cun gaduhbi xigaaba za lu'h.” ³⁸Dxyi'dxyi rii' nin gunabwa' Dxiohs naa dxyi'dxyi nin mahzi lasahca loh garaa nin naa xchi'dxyi Dxiohs; ³⁹ya nin raroopan rñi' squii': “Gaca nadzii'hi lu'h lasaa' lu'h ziga nadzii'hi za lu'h yi'h gahca.” ⁴⁰Pwihsi garoopa dxyi'dxyi rii' xteenn xlehyi Moisehs naa ziga dulbaa' loh ra' snuhn ra' dxyi'dxyi lehyi, ziga xlehyi guehtu Moisehs o ziga xlehyi ra' guehtu daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs cadxyih.

¿Chyu llii'n la'h Crixtu?*(Mr. 12.35-37; Lc. 41-44)*

⁴¹Ya gaduhbi nin rii gahca ra' bwiinn fariseu ra' ri'chi, gunaabadxyi'dxyi Jesuhs loh ra' ba ⁴²rahbi Ñi'h:

—¿Xi lligaaba ruhnn tu pur Crixtu? ¿Chyu naa llii'n ñi'h la'h Crixtu?

Chi'chi rahbi ra' ba:

—Llii'n guehtu Davihd.

⁴³Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—¿Xixnaa chi'h baze'ta guehtu Davihd, chin basa'ni' Spíritu Saantu yihca ba? Rahbi ba: “Daada naa Crixtu loh ba”, laasii la'hgahca guehtu Davihd rahbi ba:

⁴⁴Daada Dxiohs rahbi loh nin naa Daada loon:

“Guzohba xlahdu nanchiin hastayi gadzihn dxyih nin gutsii'gahn garaa bwiinn nin rdxyl'chinee yi'h hasta zuu ñaa' lu'h tin gacabwa' ra' ba yi'h naa lu'h nin mabwa' garaatii'.”

⁴⁵¿Xaalla gaca chi'h Crixtu llii'n guehtu Davihd sidela la'h gahca guehtu Davihd guñi' Crixtu naa Daada loh ba?

⁴⁶Ya nin tuhbi ra' ba ayi guhca ñusia'garii nin tuhbi dxyi'dxyi loh Jesuhs, ya desde dxyihyi chi nin stuhbi ra' ba ayi bi-aalla ñinaabadxyi'dxyi xiilla stuhbi dxyi'dxyi loh Jesuhs.

Jesuhs baluu'yi xapa'h naa xmohda ra' bwiinn fariseu cun mwehsu ra' nin ruluu'yi xlehyi Moisehs*(Mr. 12.38-40; Lc. 11.37-54; 20.45-47)*

23 Chi'chi guzo'baloh ca'ni'nee Jesuhs la'h ra' bwiinn cun la'h ra' xpwiinn Ñi'h rahbi Ñi'h:

²—Mwehsu ra' nin ruluu'yi xlehyi Moisehs cun bwiinn fariseu ra' ruluu'yi ra' ba ziga naa xlehyi Moisehs. ³Pwihsi rñi'n loh tu gulgazo'badxiahga xchi'dxyi zi ra' ba per ayi chezahnee tu xmahn ba, laasii la'h ra' ba rñi' ra' ba tuhbi dxyi'dxyi mahzi guriinyi nin rare'caa ra' ba ruhnn ra' ba. ⁴¿Xixnaa rusagu'a ra' ba nin naa'ha la'h ra' bwiinn nin ayi chipa ra' bwiinn, ya la'h ra' ba nin tuhbi bacwihnaa ra' ba ayi rñi'bi ra' ban? ⁵Ruhnn ra' ba squii' tin rdxihyi ra' ba nez gadxyigaa' loh ra' bwiinn nin ruhnn ra' ba, nee riuu' za sto' ra' ba rcach dxyi'dxyi ra' nin caa loh Xchi'dxyi Dxiohs locah ra' ba cun nez rwa' llehcu ra' ba loh xahba ra' ba, nee neezaa ruhnn guroo' ra' ba luhlla xahba ra' ba tin guluu'yi ra' ba bwiinn za'ca duxa ra' ba loh snuhn ra' bwiinn, ⁶nee rdxihyi za ra' ba nez rzo-hba ra' ba delantatii' hasta rahca guelwawh za'ca nee zi'chi gahcaza ruhnn ra' ba la'n guido' bi'tu'hn ra' hasta radiaa'ha ra' bwiinn Israel puur delantatii' riasohba ra' ba, ⁷nee xclaa'dzi za ra' ba garaa

ra' bwiinn chi'h zi nin gadxa'ga la'h ra' ba loh neziuh gugahpa Dxiohs la'h ra' ba cun gaduhbi sto' ra' ba nee tin guñi' za ra' bwiinn loh ra' ba: “Mwehsu”, ni'chi xclaa'dzi ra' ba.

⁸Ya rahbi Ñi'h loh ra' xpwiinn Ñi'h:

—Per la'h tu ayi chi'hyi tu canehza guñi' bwiinn ra' loh tu: “Mwehsu”, laasii tuhbi dxi'h xmwehsu tu naa Crixtu, ⁹nee ayi za guñi' tu loh chyulla: “Paah” loh guidxyiyuh laasii tuhbi dxi'h Xtaada tu nuu'; la'h Ñi'h nuu dxibaa'. ¹⁰Nee nin ayi za chi'hyi tu canehza guñi' bwiinn loh tu: “Ballwaa'n”, laasii la'h dxi'h Crixtu naa Ballwaa'n. ¹¹Bwiinn nin mahzi dzi'baloh loh tu nahpa gaca ba ziga mooza loh ra' snuhn ra' bwiinn ¹²laasii bwiinn nin ruhnn lligaaba gaca lasahca ayi gaca lasahca ba, per bwiinn nin gaguu'dzi sto' ñi'h zahca lasahca ba.

¹³Chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' bwiinn:

—jProhbi la'h tu, mwehsu ra' nin ruluuyi lehyi cun bwiinn fariseu ra', bwiinn dxixi'hw ra'! La'h tu ayi nnaa tu guixaala tu rwaa' yuu' hasta naa guelrnabwa' xteenn Dxiohs tin chu'tii ra' snuhn ra' bwiinn, nee neezaa la'h tu ayi nnaa tu chu'tii tu loh xnehza Dxiohs nin ayi za rusaa'n tu chu'tii ra' bwiinn ra' nin xclaa'dzi chu'tii ra'.

¹⁴jProhbi za la'h tu mwehsu ra' nin ruluuyi lehyi cun bwiinn fariseu ra', bwiinn dxixi'hw duxa ra'! ¿Xixnaa rusia'pitii tu yihdzi ra' gunna'h viuhda ra' ya lwehgu gahca rbwihdxyi-rnaaba tu loh Dxiohs xchihroo'? Per nin cabweeza la'h tu ziroo' ru guelrza'cazii dxiaaba yihca tu.

¹⁵jProhbi za la'h tu mwehsu ra' nin ruluuyi lehyi cun fariseu ra', bwiinn dxixi'hw bwiinn nahda ra'! La'h tu ca'nzaa tu loh guihdxyi ra' cun rdii'dxi za tu stuhbi lahdu loh ñihsado' ra' tin cañi'nee tu bwiinn ra' tin gaann ra' ba Dxiohs ziga ruluuyi tu, ya chin ruhnn tu gahn

riuu'tii ba loh xcweenta ziga ruluuyi tu, ruhnn tu ba ziga naa xigaaba tu mas chiohpa rutsiiga tu la'h bwiinn chi gabihldxyi hasta caa tu bwa' la'h tu.

¹⁶jProhbi za la'h tu mwehsu ra' cun fariseu ra' nin naa ra' ziga bwiinn dxie'pa ra'! Rñi' tu rahbi tu: “Bwiinn nin rñi' chihpa: Pur lah guido' roo' zu'nnañin, bwiinn chi ayi nahpa guza'loh ba dxyi'dxyi nin guñi' ba, per sidela guñi' chihpa ba: Pur ohro xteenn guido' roo' zu'nnañin, bwiinn chi sihn nahpa guza'loh xchi'dxyi ba nin guñi' ba.” ¹⁷jBwiinn nahda ra' bwiinn dxie'pa ra'! ¿Cuun nin lasahca ru? ¿Ta ohro o guido' nin ruhntaa'yi yihca ohro? ¹⁸Nee neezaa rahbi tu: “Sidela chyulla guñi' chihpa: Pur lah bacu'ga xteenn guido' roo' zu'nnañin, bwiinn chi ayi xi guilasahca xchi'dxyi ba, per sidela la'h bwiinn chi rñi' chihpa ba: Pur lah guhn nin dzi'ba loh bacu'ga chi zu'nnañin, bwiinn chi nahpa guza'loh xchi'dxyi ba nin guñi' ba.” ¹⁹jBwiinn nahda ra' bwiinn dxie'pa ra'! ¿Cuun nin lasahca ru? ¿Ta guhn, o bacu'ga nin ruhntaa'yi la'h guhn? ²⁰Pwihsi bwiinn nin rñi' chihpa pur bacu'ga nee pur nin dzi'ba yihcan rñi' chihpa ra' ba; ²¹ya bwiinn ra' nin rñi' chihpa pur guido' ayi rñi' chihpa ba pur guido' si sino que nee pur la'h Dxiohs nin nuu ri'chi; ²²nee ra' za bwiinn nin rñi'chihpa pur llaa'ndxibaa', neezaa rñi' chihpa ba pur yahgaxiyyi xteenn Dxiohs cun la'h za Ñi'h.

²³jProhbi za la'h tu mwehsu ra' nin ruluuyi lehyi cun fariseu ra', bwiinn dxixi'hw ra'! La'h tu rdxihlli tu tuhbigah tantu yihca tuhbi tsi'hgah loh Dxiohs xcweenta menta, anih, cun cumihn; per ayi ruzo'badxiahga tu dxyi'dxyi lehyi ra' nin mahzi lasahca ziga guelnabahan nayaa nee ziga guelralahsasto' la'h bwiinn, nee cun guelriachiisto' xchi'dxyi Dxiohs. Dee ra' nahpa guunn tu nee snuhn ra' xchi'dxyi lehyi chi. ²⁴jLa'h tu,

nin naa ra' ziga bwiinn dxie'pa ra' nin xclaa'dzi guluu'yi neziuh! Mahzi riuu' tu dxyi'dxyi lehyi nin gulliaa'ha lasahca per dxyi'dxyi nin lasahca duxa ayi riuu' tu ayi ria'zi tun, naa tu ziga bwiinn nin rbwe'he tuhbi balaaza loh xplahtu ñi'h nee jchi'chi rahbii ba tuhbi camehyu!

²⁵ ¡Prohibi za la'h tu mwehsu ra' nin ruluu'yi lehyi cun fariseu ra', bwiinn nahda bwiinn dxixi'hw ra'! Pwihsi la'h tu rdxibi tu nez dihtsi xiilla nin guee tu ñihsa la'n ñi'h cun plahtu, per nez la'n lasto' tu gadxah chihpa guelguba'n cun garaaloh lligaaba dxaaba nin ruhnn tu. ²⁶ Bwiinn fariseu dxie'pa ra', galoh chi'bi tu nez la'n nin guee tu nin gahw tu tin zi'chi dxiaa gaduhbin.

²⁷ ¡Prohibi za la'h tu mwehsu ra' nin ruluu'yi lehyi cun bwiinn fariseu ra', bwiinn dxixi'hw duxa ra'! Naa tu ziga zi ba' ra' nin da'bi guii'w dihtsi ñi'h ya rluu'yi za'can per la'n ba' chi ganaalla dzihta bwiinn guuchi nuu la'nan cun garaaloh nin ayi gallu'yi ra'. ²⁸ Zi'chi naa tu la'h tu; nez dihtsi tu rluu'yi tu bwiinn za'ca tu loh ra' bwiinn, per la'n lasto' tu mahzi gadxah chihpan dxyi'dxyi dxixi'hw ra' nee sola nuu za'bitii' tu loh zi ra' nin naa xigaaba tu.

²⁹ ¡Prohibi za la'h tu mwehsu ra' nin ruluu'yi lehyi cun bwiinn fariseu ra', bwiinn dxixi'hw ra'! La'h tu ruhnncha'yi tu xpa' ra' guehtu daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs cadxyih neezaa rzuhcha'yi tu xpa' ra' bwiinn za'ca, ³⁰ ya chi'chi rñi' tu rahbi tu: “Sidela la'h nu'h ñuu' ra' nu'h la'n dxyih ra' nin gyyuu' ra' xtaada guldoo' ra' nu'h, ayi chyū ñahcanee la'h ra' ba tin ñachidxiinn ra' nu'h la'h ra' daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs.” ³¹ Ya cun garaa ra' dxyi'dxyi ra' rii' la'h gahca tu rahcabwa' tu naa tu llahga ra' guehtu xtataroo' tu nin gudxiinn la'h ra' guehtu daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs cadxyih,

³² jni'chin neezaa tu gulgaza'loh dzi'n ra' nin bwi'hnn ra' xtata ra' tu nin gudxiinn la'h ra' bwiinn ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs!

³³ ¡Bwiinn ra' nin naa ra' ziga zi bwe'lda ra'! ¡Llii'n nin naa ziga bwe'lda ña'laa'dzi ra'! ¿Xa guunn tu tin ta'h tu tin ayi chee tu gabihldxyi? ³⁴ Laasii na'h zi'xe'hla'hn xpwiinn ra'n nin guñi' xchi'dxyi'hn cun bwiinn nin gapa ra' guelnaann ra', cun mwehsu ra', per la'h tu zidxiinn tu paaldaa ra' ba cun guca'h ra' tu ba loh cruhi, ya snuhn ra' ba childxyihdxyi tu la'n guido' bitu'hn ra' hasta radiaa'ha tu, nee guica'na'hla za tu la'h ra' ba guihdxyi cun guihdxyi ra'. ³⁵ Ni'chin yihca tu dxiaaba gallee llarihn bwiinn za'ca ra' nin bil-li'hi loh guidxyiyuh desde llarihn guehtu Abel hastayi llarihn guehtu Zacarías llii'n Berequías nin gudxiinn ra' xtaada guldoo' tu la'n guido' hasta naa bacu'ga. ³⁶ Ni'chin nin guchiin nin rñi'n loh tu garaa ra' llarihn ra' bwiinn ra' rii' dxiaaba yihca ra' bwiinn nin rii nabahan loh guidxyiyuh nnah.

Bi'n Jesuhs pur guihdxyi Jerusalehn

(Lc. 13.34-35)

³⁷ Rahbi za Jesuhs:

—¡Prohibi za la'h tu bwiinn guihdxyi Jerusalehn! Rdxiiinn tu la'h ra' daada ra' nin ze'galuu'yi xchi'dxyi Dxiohs la'h tu cun, rsi'dzi dxiah tu yihca daada ra' nin rxe'hla Dxiohs guluu'yi xchi'dxyi Ñi'h la'h tu. ¡Ziahanla guclaa'dzihn ñuti-aa'hahn la'h ra' xpwiinn lu'h Jerusalehn, ziga zi rutiaa'ha dxiiidxi cu'ca llii'n ma la'n xihyi ma, per ayi gunnah ra' ba! ³⁸ Ni'chin nnah nahpa zia'han da'tsi xquido' roo' tu, ³⁹ nee rñi'n loh tu ayi ru guibia'garii gwa'ha tu na'h sola hastayi gadzihn dxyih nin gahbi tu: “Bwi'hnn-ntaa'yi Dxiohs yihca bwiinn nin ze' pur lah Ñi'h nin ca'ha Ñi'h.”

**Guñi'xgah Jesuhs zibwih guido'
roo' guihdxyi Jerusalehn**

(Mr. 13.1-2; Lc. 21.5-6)

24 Ya chin baria'h Jesuhs la'n guido' tin guziaa Ñi'h stuhbi nehza, chi'chi gwabiiga ra' xpwiinn Ñi'h loh Ñi'h tin rahbi ra' ba ziga xñah guido' roo' chi, ² ya chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—¿Ta riiywa'ha tu xa xñah guido' ca nnah? Per rñi'n loh tu zadzihn dxyih nin cwih garaa ra' nin riiywa'ha tu nnah, nee nin tuhbi dxiah nin dzi'ba yihca lasaa' ca ayi dxia'hancaa.

**Sehn ra' nin guluu'yiloh
chin gaca jwisi**

(Mr. 13.3-23; Lc. 21.7-24; 17.22-24)

³ Ya chi'chi gwanee Ñi'h la'h ra' xpwiinn Ñi'h yihca tuhbi dahan nin laa Olivo, ya loh nin zohba Jesuhs ri'chi, chi'chi rahbi ra' xpwiinn Ñi'h loh Ñi'h mwedxi rala'n:

—Xclaa'dzi nu nnaa lu'h loh nu cuuca gaca ra' ni'chi ra'; ¿xa naa sehn ra' chin gabia'garii dxi' lu'h stuhbi chin amwer gaduhbi guidxyiyuh?

⁴ Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Gulgahca nasiin tin ayi gusaa'n tu gusagui'hi ra' bwiinn la'h tu, ⁵ laasii ziahan ra' bwiinn dxi' nee nnaa ra' ba loh tu: “Na'h naan Crixtu”, nee zusagui'hi ra' ba ziahan ra' bwiinn, ⁶ nee zihn za tu ca chi'h zi nehza gaca guehrru nee nez hasta xclaa'dzi chuu ra' guehrru, per ayi guidxyihbi tu laasii nahpa galoh gaca ra' dee' per nagahdxi gadzihn dxyih nin ñichiloh guidxyiyuh, ⁷ laasii zuca'nee tuhbi guihdxyi la'h stuhbi guihdxyi neezaa tuhbi guelnabwa' zuca'nee la'h stuhbi guelnabwa'; neezaa chuu gueldxyihdxyi cun gubihn cun gaca za luh roo' ziahan lahta ra' loh guidxyiyuh. ⁸ Garaa ra' dee' dxi' galoh per gaca ra'n nin gue'du guzo'baloh zi guelza'cazii nin gaca loh guidxyiyuh.

⁹ Neezaa zidii'dxi tu loh ra' bwiinn ra' nin guunn guelguxchisi la'h tu, nee zidxiinn za ra' ba paaldaa tu, ya neezaa garaa ra' bwiinn guidxyiyuh zidxyi'chinee ra' ba la'h tu pur nin riachiisto' tu xchi'dxyi'hn. ¹⁰ Nee chin gadzihn dxyih ra' chi ziahan ra' bwiinn zibwe'hesto' ra' ba xchi'dxyi Dxiohs, zidxyi'chinee lasaa' ra' ba cun gutoo' lasaa' za ra' ba, ¹¹ neezaa ziahan ra' bwiinn nin dxi' nnaa ra' ba luluu'yi ra' ba xchi'dxyi Dxiohs ya zi'chi zusagui'hi ra' ba ziahan ra' bwiinn, ¹² neezaa pur ziahan ra' nin sa'loh, ziahan ra' bwiinn ayi ru gaca nadzii'hi lasaa' ra' ba ziga tuhbi ziga stuhbi ra' ba. ¹³ Per bwiinn nin cheezahhtii' chechii dxi'tsi sto' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs, hasta chin gadzihn dxyih nin gaduhbi guidxyiyuh, bwiinn chi ta'h loh jwisi, ¹⁴ ya dxyi'dxyi xteenn xquelnabwa' Dxiohs nahpa chuu ra' bwiinn nin guluu'yin loh gaduhbi guidxyiyuh tin guidi'chin loh garaa ra' guihdxyi ra' hasta rii ra' bwiinn tin dxiu'nbwa' ra' ban, ya chin ba bidi'chi xchi'dxyi Dxiohs loh gaduhbi guidxyiyuh, chi'chi gaduhbi guidxyiyuh.

¹⁵ Pwihsi baca'h guehtu profeta Daniel xcweenta nin rusiaaba la'h bwiinn loh duhlda; chin dxihn tu la'h dee' cayahca loh yuu' Saantu la'n guido' roo' —bwiinn nin gu'lda dee' zahcabwa' ba dxyi'dxyi ra' rii!—, ¹⁶ pwihsi garaa ra' bwiinn ra' nin rii guihdxyi Judea nahpa gullu'n ra' ba chechuu la'n ra' ba loh dahan, ¹⁷ ya bwiinn ra' nin caa ra' yihca yuu' ayi dxiehta ra' ba tin chete'he ra' ba xixteenn ra' ba la'n yuu', ¹⁸ ya bwiinn ra' nin zuu ra' loh dahan ayi guibia'garii rwa'a' yihdzi ba tin chegalli'hi ba xahba ba, ¹⁹ nee ¡prohbi za la'h ra' gunna'h nin nu'a llii'n la'n dxyih ra' chi o gunna'h ra' nin ca'ha bado'! ²⁰ Gulguinaaba loh Dxiohs ayi gacan bwe'hw ra' nin rahca guelnahlda, nee nin dxyih za nin ruzi'laa'dzi tu,

²¹ laasii zuti'dxiloh tu ziahan ra' ya'dxi nin gaca, nin nagahdxi gwa'ha tu nin guduhibi dxyih dez chin gurihxchih guidxyiyuh, nee nin ayi za gaca run. ²² Ya sidela la'h Dxiohs ayi guchyuu'ga Ñi'h yihca ra' dxyih chi, ayi chy bwiinn ta'htii'; per zuchyuu'ga Ñi'h yihca ra' dxyih chi pur bwiinn ra' nin gullii Ñi'h gaca xpwiinn Ñi'h.

²³ Ya sidela chyulla bwiinn guiñi' loh tu la'n dxyih ra' chi: "Gulguia'ha rii'; la'h Crixtu zuu", o guiñi' ra' ba loh tu: "Ri'chi la'h Crixtu zuu", ayi chechiisto' tu ba, ²⁴ laasii dxi' ziahan ra' bwiinn nin gusagui'hi la'h ra' bwiinn nee guunn ra' ba tiidxi ra' ba ziga Crixtu nee guunn za ra' ba sehn ra' cun dzi'n roo' ra' tin zi'chi zusagui'hi ra' ba la'h ra' bwiinn, pwehda hasta nee ra' bwiinn nin gullii Dxiohs guiclaa'dzi ra' ba gusagui'hi ra' ba, per ayi guunn ra' ba gahn. ²⁵ Pwihsi ni'chin la'guñi'xgaa'n dxyi'dxyi ra' rii' loh tu. ²⁶ Pwihsi sidela guiñi' ra' ba loh tu: "Gulguia'ha ri'chi; la'h Ñi'h zuu nez loh dahan desiertu", ayi chee tu ri'chi, o guiñi' za ra' ba loh tu: "Bwa'ha rii' la'h Ñi'h zuu la'n yuu' rii'", ayi za chechiisto' tu, ²⁷ laasii ziga zi tuhbi du'h guzi'w nin rzia'ñih nez rtahn gubihdxyi cun nez hasta ria'zi gubihdxyi, pwihsi zi'chi gaca chin guibia'garii Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw. ²⁸ Hasta na' tihxi bwiinn guuchi ri'chi gadiaa'ha ra' bwiichi ra'.

**Chin gabia'garii Llii'n
Dxiohs nin naa ndxi'hw**

(Mr. 13.24-37; Lc. 21.25-33;
17.26-30, 34-36)

²⁹ Rahbi za Jesus'h:

—Pwihsi ziga gaca guelza'cazii la'n dxyih ra' chi, neezaa loh gubihdxyi gacahyi ya bwe'hw ayi ru guzia'ñih bwe'hw, ya dxih llaa'ndxibaa' ra' zo'baloh dxiaaba ra'n loh guidxyiyuh, ya hasta gaduhibi llaa'ndxibaa' ziñi'bi duxan, ³⁰ ya chi'chiyi gwa'ha tu sehn nez

llaa'ndxibaa' xteenn Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw, ya garaa ra' guihdxyi ra' nin rii loh guidxyiyuh, zu'n ra' ba, ya gwa'ha ra' ba la'h Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw ze' Ñi'h la'n xc-ahyi llaa'ndxibaa' cun gaduhibi xquelrnabwa' Ñi'h cun lla'ñih roo' Ñi'h, ³¹ ya zigu'nehza Ñi'h xaanjla Ñi'h tin jweersi roo' gucwidxaa' ra' ba trompehta tin gadiaa'ha ra' bwiinn ra' nin bibwi'hi loh gadahpa xnehza bwih nez tuhbi lahdu rwaa' guidxyiyuh cun para stuhbi lahdun.

³² Pwihsi gulgasi'dxi ziga dxyih ra' xteenn yahga ñiigu; chin rbwe'he ra' yahga ñiigu bwii'n pwihsi ya naann tu la'h bwe'hw nin gaca nalda'h biga'ha, ³³ pwihsi zi'chi gahca za chin gwa'ha tu la'h garaa ra' dee' cayahca, la'h gahca tu gacabwa' tu la'h dxyih ze'gadzihn gahxu gabia'garii Llii'n Dxiohs; hasta rwaa' lee' ze'gadzihn Ñi'h. ³⁴ Pwihsi ni'chin guchiin nin rñi'n loh tu, garaa ra' dee' gaca galoh, zwa'ha ra' bwiinn nin riin-abahan la'n dxih ra' chi ya'dxi ra' rii'. ³⁵ Dxibaa' cun guidxyiyuh ziñihchiloh ra'n, per xchi'dxyi'hn ayi ñichilohon, nahpa cha'loh xchi'dxyi'hn, ³⁶ per ziga dxyih o hohra nin gacan, ayi nin tuhbi nin gacabwa' xohran nin aanjla ra' ayi gaann ra' ba xohra gacan, nee ninn Llii'n za Dxiohs ayi gaann Ñi'h xohra gacan; sola la'h yu'pi Dxiohs sihn naann Ñi'h xohra gacan.

³⁷ Rahbi za Ñi'h:

—Ziga guhca la'n dxyih ra' nin guyuu' guehtu Noeh, zi'chi gahca za gaca chin gabia'garii Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw stuhbi loh guidxyiyuh. ³⁸ Pwihsi la'n dxyih ra' chi chin nagahdxi guñihchiloh ñihsa la'h ra' bwiinn chi, gadahw ra' ba gwaa' za ra' ba, bachinaa za ra' ba cun gule'hedxi'hn za ra' ba lli-i'ndxa'pa ra' ba tin bachinaa ra' bi, cun hasta la'n dxyihyi ra' nin guyuu'tii guehtu Noeh la'n barcu roo' nin bwi'hnn-

cha'yi ba, ³⁹pwihsi cun ayi guhcabwa' ra' bwiinn ra' chi hastayi chin bwa'ha ra' ba la'h ra' ba cañihchiloh loh ñihsa, ya zi'chi guñihchiloh garaa ra' ba loh ñihsa. Pwihsi zi'chi za gaca chin dxi' Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw stuhbi. ⁴⁰La'n dxyih ra' chi rii' ra' chiohpa ndxi'hw ra' loh dahan; tuhbi si ba guzee ya stuhbi ba dxia'hancah. ⁴¹Zi'chi gahca za riiyuhta ra' chiohpa gunna'h tuhbi si za ba guzee ya stuhbi ba dxia'hancah.

⁴²Pwihsi gulcwihnasiin, laasii ayi gaann tu xohra dxi' Daada xteenn tu stuhbi, ⁴³nee neezaa gulgacabwa' dxyi'dxyi ra' rii': sidela la'h tuhbi bwiinn gacabwa' ba xohra chu'tii tuhbi guba'n yihdzi ba gue'la, nahpa soobaa nasiin ba ayi gasi ba tin ayi gusa'n ba chu'tii guba'n chi cwaan xiteenn ba yihdzi ba. ⁴⁴Pwihsi ni'chin neezaa la'h tu gulgahca nasiin laasii dxyih nin ayi ruhnn tu lligaaba dxi' Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw pwehda hohra chi dxi' Ñi'h.

**Xcweenta nin guunn tuhbi mooza
za'ca cun tuhbi mooza dxaaba**

(Lc. 12.41-48)

⁴⁵Rahbi za Ñi'h:

—¿Cuun nin naa mooza za'ca nin mahzi rahcabwa'? Bwiinn chi naa bwiinn nin gusia'han xballwaa'n ñi'h loh ra' snuhn xmooza ba, tin gudi'hi bwiinn chi guelwahw gahw ra' ba gaduhbi dxyih ra' nin ayi chunee ba la'h ra' xmooza ba. ⁴⁶Bwen duxa naa para la'h mooza chi sidela chin gabia'garii xballwaa'n ba gwa'ha ba cayuhnn mooza chi ziga xclaa'dzi ba guunn mooza chi, ⁴⁷pwihsi guchiin nin rñi'n loh tu, la'h ballwaa'n chi zuhnn ba la'h mooza chi nin dzi'baloh tin gapa ba garaatii' ra' nin nahpa ballwaa'n chi. ⁴⁸Per sidela la'h mooza chi guunn ba lligaaba dxaaba ayi guibia'gariigah xballwaa'n ba ⁴⁹ya so'baloh ba gusa'cazii ba la'h ra' snuhn ra' xmooza xballwaa'n ba, ya so'baloh

gahw ba guee ba mascahyi cun snuhn ra' lasaa' bwiinnwaa' ba, ⁵⁰pwihsi dxyih nin ayi nuu ba lligaaba gabia'garii xballwaa'n ba dxyih chi guibia'garii xballwaa'n ba, ⁵¹ya chi'chi gudi'hi xballwaa'n ba la'h ba tuhbi guelrza'cazii duxa tin guzeenee ba la'h ra' bwiinn ra' nin naa ra' bwiinn dxixi'hw hasta guzee ra' bwiinn chi ya ri'chi hasta zu'n duxa ra' ba hasta guida'w loh lahyi ra' ba ri'chi tantu nin dxiagaduhbiillahnnee sto' ra' ba la'hgahca ra' ba.

Cweenta xteenn tsi'h dxa'pa ra'

25 Guñi' za Jesuhs rahbi Ñi'h: —Pwihsi guelrnabwa' xteenn Dxiohs naa ziga zi tsi'h dxa'pa ra' nin bi'a ra' xlampara ra' ñi'h nin riiuu' nsehchi ya gwah ra' bi tuhbi saa' tin gwagua'ha ra' bi la'h ndxi'hw nin bachinaa. ²Ga'yu dxa'pa ra' chi naa bwiinn nin ayi guinasiin ya za ga'yu ra' bi naa bwiinn nasiin, ³ya la'h ra' dxa'pa nin ayi guinasiin, loh zenee ra' ba xlampara ra' ba bia'ldasto' ra' ba ñanee ra' ba nsehchi nin ñuu' la'n xlampara ra' bi ⁴per la'h ra' dxa'pa ra' nin nasiin ra' chi gwanee ra' bi butehyi nsehchi mahzi de gadxah xlampara ra' bi. ⁵Ya guhcata'h nin bachinaa ayi bie'gah ba, chi'chi guna'zu baca'lda la'h garaatii' ra' bi ya cun guta'xgahsi ra' bi. ⁶Ya ziga chi'h garoolda gue'la bihn ra' bi tuhbi rsiaa'ha nin guñi': “¡La'h nin bachinaa zie! ¡Gulguiria'h, gulchegachi'loh la'h ba!” ⁷Ya hohra chi gwastii gallu'n garaa ra' dxa'pa ra' chi tin bwi'hnnza'ca ra' bi xlampara ra' bi, ⁸ya lwehgu la'h ra' dxa'pa ra' nin ayi guinasiin, rahbi ra' bi loh dxa'pa ra' nin nasiin ra': “Gulta'nee nuhn nsehchi chuu la'n xlampara nu, laasii la'h xlampara nu dxiu'yi.” ⁹Ya chi'chi rahbi dxa'pa ra' nin nasiin ra' chi loh ra' bi: “Pwehda ayi chyu guni'hiñin laasii lwehgu nin para la'h nu ayi gaaldan; mas cha'yi gulchew

hasta rdoo'hon tin gulsi' nin guichi'hn tu." ¹⁰Ya gaduhbi nin zee si' ra' dxa'pa ra' nin ayi guinasiin ra' chi xnsehchi ra' bi, bie' nin bachinaa, ya la'h ra' dxa'pa ra' nin nasiin ra' chi biu'gariinee ra' bi la'h nin bachinaa chi la'n yuu' ya riinee ra' bi la'h nin bachinaa chi hasta cayahca saa', ya cun bie'w rwaal' yuu' chi, ¹¹ya seguihdu gubia'garii ra' dxa'pa ra' nin ayi guinasiin ra' ya rahbi ra' bi: "¡Daada, daada! ¡Guxaala rwaal' yuu' tin gachidxu'tii nu!" ¹²Ya chi'chi rahbi daada chi: "Guchiin nin rñi'n loh tu ayi nu'nbwa'n la'h tu."

¹³Ya chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Gulgahca nasiin laasii ayi gaann tu hohra nin dxyih nin dxi' Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw stuhbi.

Cweenta xteenn mweeyi

¹⁴Rahbi za Jesuhs:

—Guelrnabwa' xteenn Dxiohs naa ziga zi tuhbi bwiinn, chin la'h ba guiria'h lahdxyi ba guzee ba zihtu, chi'chi gudi-hdxyi ba la'h ra' xmooza ba ya basi-ahannee ba xiteenn ba la'h ra' ba.

¹⁵Tuhbi ba basia'hannee ba ga'yu mihiy mweeyi ba, ya la'h stuhbi xmooza ba basia'hannee ba schiohpa mihiy mweeyi ba loh ziga guhca xigaaba ba, ya la'h stuhbi ba basia'hannee ba tuhbi mihiy mweeyi ba, ya chi'chi guna'zu nehza ba zee chi'h ba zihtu. ¹⁶Pwihsi la'h mooza nin guca'ha ga'yu mihiy chi bwi'hnnnee ba mweeyi chi guri'xi za ga'yu mihiy yihcan. ¹⁷Pwihsi zi'chi gahca za bwi'hnn mooza nin guca'ha chiohpa mihiy, bwi'hnn za ba gahn schiohpa mihiy yihca mweeyi chi. ¹⁸Per la'h bwiinn nin guca'ha tuhbi mihiy mweeyi, nin bwi'hnn ba guca'ha ba xmweeyi xballwaa'n ba guluu'cha'yi ban la'n tuhbi guii'dxiu nin guda'hn ba loh yuh.

¹⁹Ya chin guhca xchih chi'chi gubia'garii ballwaa'n chi, chi'chi gudi-hdxyi ba la'h ra' xmooza ba tin bal-aaba ra' ba xmweeyi ba nin bia'hannee ra' xmooza ba. ²⁰Ya mwergaloh za mooza nin guca'ha ga'yu mihiy mweeyi badzihnee ba za ga'yu mihiy mweeyi, chi'chi rahbi ba: "Daada, la'h ga'yu mihiy mweeyi lu'h dee' ya za ga'yu mihiy bwi'hnnan gahn galoo ziga chi'h naan." ²¹Chi'chi rahbi ballwaa'n chi loh mooza chi: "Bwengahca bwi'hnn lu'h; yi'h naa lu'h tuhbi mooza za'ca, tuhbi mooza nin rzo'badxiahga xchi'dxyi'hn laasii yi'h bwi'hnn lu'h tuhbi bwen. Guyuu'tii gudii'dxi tin guca'bi'hn yi'h stuhbi dzi'n roo ru; gudii'dxi tin bi-ahxinee na'h." ²²Ya chi'chi badzihn stuhbi mooza nin bia'hannee chiohpa mihiy xmweeyi ballwaa'n chi ya chi'chi rahbi mooza chi loh ba: "Daada, bani'hi lu'h chiohpa mihiy mweeyi na'h yannah rii' la'h schiohpan nin bwi'hnnan gahn dee'", ²³chi'chi rahbi ballwaa'n chi loh mooza chi: "Bwen gahca za ziga bwi'hnn lu'h, naa lu'h tuhbi mooza za'ca tuhbi mooza nin ruzo'badxiahga xchi'dxyi'hn pwihsi pur loh gulliaa'yi'hn nin bani'hilhn yi'h per bwen bwi'hnn lu'h ni'chin nin guni'hilhn mahzi ru nin guinabwa' lu'h, yannah guyuu'tii tin bihxinee na'h." ²⁴Per ya chin badzihn mooza nin bia'hannee tuhbi mihiy mweeyi si, rahbi ba loh xballwaa'n ba: "Daada na'h na'nnzahn yi'h naa lu'h tuhbi bwiinn nadxipa dxyi'dxyi; rataa'ha lu'h guiña'h hasta ayi gulahchi lu'h biñih nee raca'ha za lu'h hasta ayi naa xteenn lu'h, ²⁵pwihsi ni'chin nin bidxyiibihni ya gwatu'cha'yi'hn xmweeyi lu'h la'n tuhbi guii'dxiu loh yuh, per nnah la'h xmweeyi lu'h dee'", ²⁶chi'chi rahbi ballwaa'n chi: "¡Mooza dxaaba! ¡Mooza raa'lla! Pwihsi çta nnah lu'h na'h raca'hahn hasta ayi naa xte'nnahn nee rataa'ha Zahn guiña'h hasta ayi gula'chihni biñih? ²⁷Pwihsi

¿xixnaa chi'h ayi gwane lu'h xmwee'y-ihñ ca baancu tin nñah nin gubia'gariin ñuni'hi lu'h xmwee'yihñ cun llii'nahn?"²⁸ Ya rahbi ballwaa'n chi loh ra' bwiinn nin rii ra' ri'chi: "Gulguica'ha gulgabwe'hellu'h mweeyi nin guca'ha ba tin gulgadi'hihñ la'h mooza nin nahpa tsi'hin,²⁹ laasii la'h bwiinn nin nahpa mahzi run ziahan run guca'ha ba, per la'h bwiinn nin ayi xi nahpa hasta nin ruhññ ba lligaaba nahpa ba chapitii loh ba,³⁰ yannah gulgala'ha ba hasta naca'hyi hasta gu'n ba, hasta loh lahyi ba guida'w ri'chi."

Jwisi xteenn guihdxyi ra'

³¹ Rahbi za Ñi'h:

—Ya chin dxi' Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw cun loh lla'ñih Ñi'h nee cun garaa za xaanjla Ñi'h tin chi'chi soobaa Ñi'h loh xagaxiyyi Ñi'h hasta naa loh lla'ñih xteenn Ñi'h,³² ya garaa ra' bwiinn gallee guihdxyi ra' gadiaa'ha loh Ñi'h, ya ri'chi gabwii Ñi'h la'h ra' xpwiinn Ñi'h ziga zi rabwi'hi lli'hyi loh ra' chihba,³³ ya lli'hyi ra' chi cwih xlahdu derehchu Ñi'h, ya nin naa ziga chihva ra' ni'chi ra' gadiaa'ha xlahdu rrabwehsa Ñi'h,³⁴ ya chi'chi guñi' Rehyi loh ra' nin rii xlahdu derehchu Ñi'h: "Gultaa'biga la'h tu laasii la'h tu naa tu nin bwi'hnntaa'yi Xtaa'dahn, ni'chin nñah gulguica'ha nin naa guelrnabwa' nin guhcacha'yi para la'h tu galoh chin nagahdxi cwihxchih guidxyiyuh,³⁵ laasii chin bichia'hanahn la'h tu bani'hi tu nin gudaawuhñ; bidxahgazahn ñihsa pwihsi bani'hi za tu nin gwaa'hahn; guca'nzahn ziga zi tuhbi bwiinn ziitu nee bani'hi za tu rwa' yihdxi tu bia'hanahn;³⁶ bia'dxi xaabahn pwihsi bani'hi za tu lahdxi gu'tahn; guhcallu'hu Zahn nee bie'guia'ha za tu na'h; bie'wu'hn ya bie'guia'ha tu na'h."³⁷ Ya garaa ra' nin bwi'hññ ra' gahn loh guelrnabwa' xteenn Dxiohs ziñi' ra' ba squii': "Daada Dxiohs, ¿cu-

uca lla bidia'ha nu yi'h zuuchia'han lu'h nee bani'hi nu guelwawh gudawh lu'h?, nee ¿cuuca za bidia'ha nu yi'h rdxahga lu'h ñihsa nee bani'hi za nu ñihsa gwaa' lu'h?,³⁸ neezaa ¿cuuca za bidia'ha nu yi'h ziga zi tuhbi bwiinn ziitu nee bani'hi za nu hasta guyuu' lu'h?, o ¿cuuca bia'dxyi lu'h lahdxi nee bani'hi za nu lahdxi guhta lu'h?,³⁹ o ¿cuuca bidia'ha za nu yi'h rahcallu'hu lu'h?, o ¿cuuca bie'w lu'h nee bio'padia'ha nu yi'h?"⁴⁰ Ya squii' guñi' Rehyi: "Pwihsi guchiin nin rñi'n loh tu, pwihsi loh garaa ra' nin bwi'hññ ra' tu la'h tuhbi ra' bwihtsi ra'n rii' nin gulliaa'ha lasahca pwihsi bwi'hññ tun para na'h gahca."

⁴¹ Ya chi'chi guñi' Rehyi loh ra' bwiinn nin rii xlahdu rrabwehsa Ñi'h squii': "Gulchesuu la'h tu bwiinn nin dzi'ba dii ra'; mas cha'yi gulcheh loh bwehla xteenn gabihdxyi nin ayi dxiu'yitii' nin guhcacha'yi para la'h bwiinn dxaaba cun garaa ra' xaanjla ba,⁴² laasii chin bichia'hanahn ayi bani'hi tu nin ñaawuhñ; bidxaagahn ñihsa per ayi bani'hi tu ñihsa ñee'hehn;⁴³ guca'nzahn ziga zi tuhbi bwiinn ziitu per ayi za bani'hi tu hasta ñia'hanahn; bia'dxyi xaabahn pwihsi ayi za bani'hi tu xaabahn; guhcallu'huhñ cun guyuu'zahn la'n lahtsidxi'ba per ayi za bie'guia'ha tu na'h."⁴⁴ Ya chi'chi guñi' ra' bwiinn chi squii': "Daada, ¿cuuca lla bidia'ha nu yi'h cun guelrchia'han o rdxahga lu'h ñihsa o guca'nzaa lu'h ziga zi tuhbi bwiinn ziitu o chin bia'dxyi xahba lu'h o chin guhcallu'hu lu'h o chin bie'w lu'h nee ayi chyuh ñahcaneeyi'hi?"⁴⁵ Ya chi'chi guñi' Rehyi loh ra' ba: "Guchiin nin rñi'n loh tu, pur garaa ra' nin ayi ñahcaneeyi'hi tu la'h tuhbi ra' bwiinn rii nin ri'achiisto' xchi'dxyi'hnñ nin gulliaa'ha ru lasahca, pwihsi ni'chin nin para na'h ayi bwi'hññ tun."⁴⁶ Pwihsi la'h ra' bwiinn ra' squii' guzee ra' loh guelrza'cazii par tu'pazi ya la'h ra' bwiinn nin guzo'badx-

iahga xchi'dxyi Dxiohs guzee ra' ba loh guelnabahan nacuubi nin ayi ñichilohtii' nez dxibaa'.

Bia'han dxyi'dxyi ra' ba xa guunn ra' ba tin guina'zu ra' ba la'h Jesuhs

(Mr. 14.1-2; Lc. 22.1-2; Jn. 11.45-53)

26 Ya chin guya'loh guñi' Jesuhs garaa ra' dxyi'dxyi ra' rii', chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' xpwiinn Ñi'h:

²—Pwihsi la'h tu naann tu ria'dxi schiohpa dxyih lañih pascu ze'gadzihn, ya la'h Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw zahca Ñi'h ntriehgu loh ra' bwiinn duhlida tin guca'h ra' ba la'h Ñi'h loh cruhi.

³Pwihsi la'n dxyih ra' chi bwiinn ra' nin rnabwa' la'h ra' bixohza, cun mweshu ra' nin ruluu'yi xlehyi Moisehs, cun xpwiinn guuhla ra' bwiinn Israel; badiaa'ha ra' ba loh laa'yitiaa'ha xteenn yihdzi Caifahs, nee Caifahs chi naa nin rnabwa' la'h ra' bixohza la'n dxyih ra' chi, ⁴ya ri'chi bia'han dxyi'dxyi ra' ba xa guunn ra' ba gusagui'hi ra' ba la'h Jesuhs tin guina'zu ra' ba la'Ñi'h tin chiinn ra' ba la'h Ñi'h, ⁵ya rahbi ra' ba:

—Ayi chyu chiinn la'h Jesuhs loh dxyih lañih tin ayi gabihxinee ra' bwiinn la'h nu'h.

Tuhbi gunna'h nin guda'bi nsehchi nahxi yihca Jesuhs

(Mr. 14.3-9; Jn. 12.1-8)

⁶Ya loh guihdxyi Betania zuu Jesuhs rwa' yihdzi Simohn, tuhbi bwiinn nin guhchyi guii'dxiu tihxi ñi'h, ⁷ya ri'chi badzihn tuhbi gunna'h nin nu'a tuhbi butehyi'hn nsehchi nahxi nin lasahca mweeyi roo', ya loh zohba Jesuhs hasta zuu mweella, chi'chi guda'bi gunna'h chi nsehchi chi yihca Ñi'h, ⁸ya chin bwa'ha ra' xpwiinn Ñi'h ni'chi, bidxyi'chi duxa ra' ba ya guzo'baloh rahbi ra' ba:

—¿Xixnaa calli'hi si nsehchi ca? ⁹La'gah dxi'h ñutoo' gunna'h ca ni'ca ziahan

duxa mweeyi lasahcan tin ñahcane ba la'h ra' bwiinn prohbi.

¹⁰Ya chin bihn Jesuhs zi'chi riiñi' ra' ba chi'chi rahbi Ñi'h:

—¿Xixnaa rusio'ba tu yihca gunna'h rii'? ¹¹Pwihsi bwiinn prohbi ra' zibahannee tu la'h ra' ba garaa dxyih, per na'h gulliaa'yi'hn ra' dxyih guibahane tu na'h loh guidxyiyuh rii', ¹²laasii nin cayuhnn gunna'h rii' caga'bi bi nsehchi ti'xihn, naan bwen tin caguihn bi ti'xihn pur nin guiga'tsin, ¹³pwihsi guchiin nin rii'n loh tu hasta chi'h zi chu sa'bi xchi'dxyi Dxiohs loh gaduhbi guidxyiyuh ziza'bi za dxyi'dxyi ziga nin bwi'hnn gunna'h rii' tin dxiagannasto' tu la'h bi.

Judas Iscariote batoo' la'h Jesuhs

(Mr. 14.10-11; Lc. 22.3-6)

¹⁴Ya chin guhca squii', Judas Iscariote nin naagahca tuhbi xpwiinn Jesuhs, gwagañi' loh ra' bixohza nin rnabwa' la'h ra' bixohza, ¹⁵rahbi Judas loh ra' ba: —¿Balaaca mweeyi guni'hi tu na'h sidela na'h guti'dxi'hn Jesuhs loh tu?

Ya la'h ra' bwiinn chi badi'hi ra' ba gahlida bitsi'h mweeyi plahta la'h Judas, ¹⁶ya hohra chi gahca cadxi'hyi ba xa guunn ba guti'dxi ba la'h Jesuhs loh ra' bwiinn chi.

Luulchima nin gudahwxchihnee Jesuhs la'h ra' xpwiinn Ñi'h

(Mr. 14.12-25; Lc. 22.7-23; Jn. 13.21-30; I Co. 11.23-26)

¹⁷Ya mwer dxyih xteenn lañih nin rahw ra' bwiinn Israel pahn nin ayi rahcacha'yi cun levaduhra, gwabiiga ra' xpwiinn Jesuhs loh Ñi'h rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—¿Canehza xclaa'dzi lu'h gachidi'hn ncha'yi nu guelwahw nin naa xchih pascu?

¹⁸Ya chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Gulcheh lahda guihdxyi yihdzi tuhbi bwiinn, gulgahbi loh ba squii': "Nnah Daada Mwehsu: La'h xohra'hn ze'gadzihn gahxu, ya rwaa' yihdzi lu'h gahwne'hn la'h ra' xpwiinn ra'n xchih pascu."

¹⁹ Ya bazo'badxiahga ra' ba ziga guñi' Ñi'h guunn ra' ba, pwihsi gwagui'hn-ncha'yi ra' ba xchih pascu, ²⁰ ya chin gurih gue'la badzihnee Jesuhs la'h ra' snuhn xpwiinn Ñi'h ya gurihnee ra' xpwiinn Ñi'h la'h Ñi'h hasta zuu mweella, ²¹ ya gaduhbi nin riiyahwnee ra'ba la'h Ñi'h rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Guchiin nin rñi'n loh tu, tuhbi gahca tu naa nin gutoo' na'h.

²² Ya chi'chi guhca nalasa sto' ra' ba, ya chi'chi guzo'baloh gunaabadxyi'dxyi ra' ba loh Ñi'h tuhbigah ra' ba rahbi ra' ba:

—Daada, ¿ta na'h gu'nnahn zi'chi?

²³ Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Bwiinn nin gahw loh xplaa'tuhn, bwiinn chi nin gutoo' na'h. ²⁴ La'h Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw guina'zunehza ziga rñi' loh Xchihtsi Dxiohs, per i'prohbi za la'h bwiinn nin gutoo' la'h Ñi'h! Mas cha'yi la'h bwiinn chi ayi ñaalaa ba loh guidxyiyuh.

²⁵ Ya chi'chi rahbi Judas nin cadxi'hyi xa gutoo' la'h Ñi'h:

—Mwehsu, ¿ta na'han?

Chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:

—Yi'h.

²⁶ Ya gaduhbi nin riiyahw ra' ba chi'chi guca'ha Jesuhs tuhbi pahn tin badi'hi Ñi'h guelzuxchiilli loh Dxiohs, ya chin guya'loh badi'hi Ñi'h guelzuxchiilli loh Dxiohs xcweenta pahn chi, chi'chi gudxi'zi Ñi'h pahn chi loh ra' xpwiinn Ñi'h ya rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Gulgahw pahn rii', laasii dee' naa ziga bwe'lti'xihn.

²⁷ Ya chi'chi guca'ha Ñi'h tuhbi copa vihnnu ya zi'chigahca za badi'hi Ñi'h guelzuxchiilli loh Dxiohs pur copa chi,

chi'chi gudxi'zi Ñi'h copa chi loh ra' xpwiinn Ñi'h ya rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Garaa tu gulguee nin nuu la'n copa rii', ²⁸ laasii dee' naa ziga rihn nin nuu'u'huhn, tin rihn rii' naa nin gaca dxyi'dxyi cuubi nin gusia'hanea Dxiohs la'h bwiinn ra'; pwihsi rihn nin guilli'hihn gaca nin guta'h la'h ra' bwiinn loh duhlda, ²⁹ per rñi'n loh tu ayi ru guibia'-garii guee'neen ñihs uhva la'h tu stuhbi hastayi gadzihn dxyih nin guee'heñin la'h tu loh guelnabwa' xteenn Xtaa'-dahn nin nuu dxibaa'.

Jesuhs guñi' nahpa guñi' Pehdru ayi nu'nbwa'tii ba la'h Ñi'h

(Mr. 14.26-31;

Lc. 22.31-34; Jn. 13.36-38)

³⁰ Ya chin guya'loh bi'ldanee ra' ba la'h Ñi'h tuhbi himno, chi'chiy zenee ra' ba la'h Ñi'h yihca tuhbi dahan nin laa Olivo, ³¹ ya chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Garaatii' tu zusaa'n tu na'h nnahgue'la, pwihsi zi'chi caa loh Xchihtsi Dxiohs: "Zidxi'nnahn la'h nin rahpa lli'hyi ya ziaa'han biza'bi ra' lli'hyi ra'", ³² per na'h, chin gabahna'hn loh guelguhchi galooruhn guzaa'hahn loh guihdxyi xteenn Galilea que la'h tu.

³³ Chi'chi rahbi Pehdru loh Jesuhs:

—Nicala garaa ra' xpwiinn lu'h gusaa'n yi'h, per na'h ayi gusa'na'hn yi'h.

³⁴ Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Guchiin nin rñi'n loh lu'h nnahgue'la gahca guñi' lu'h, galoh guca'yahnn dxiidxinguhla, guñi' lu'h chohnna bwelta ayi nu'nbwa'tii' lu'h na'h.

³⁵ Chi'chi rahbi Pehdru loh Jesuhs:

—Nicala gachineezahn yi'h per ayi gusa'na'hn yi'h.

Nee zi'chi gahca za guñi' ra' garaa snuhn xpwiinn Ñi'h.

**Gudihdxyi-gunaaba Jesuhs
Xtaada Dxiohs Ñi'h loh weerta
nin laa Getsemanii**

(Mr. 14.32-42; Lc. 22.39-46)

³⁶Ya chi'chi guna'zunehzanee Ñi'h la'h ra' xpwiinn Ñi'h tuhbi lahta nin laa Getsemanii, ya rahbi Ñi'h loh ra' xpwiinn Ñi'h ri'chi:

—Gulsohba rii' gaduhbi nin chaa'hahn cwiidxyi-guina'ba'hn loh Dxiohs.

³⁷Ya nez chi hasta gwanee Ñi'h la'h Pehdru cun garoopa llii'n Zebedeu, guzo'baloh cayahca guerbiin duxa cun guelnalasa duxa la'n lasto' Ñi'h, ³⁸chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Sto'n nuu tuhbi guelnalaasa xteenn guelguhchi; guldxia'han si rii' nee ayi gasi tu.

³⁹Ya gwah Jesuhs stuhbi'tu'hn ru delanta galoh hasta bia'han ra' xpwiinn Ñi'h, ri'chi guhta gurloh Ñi'h loh yuh, tin gudihdxyi-gunaaba Ñi'h gacanee Xtaada Dxiohs Ñi'h la'h Ñi'h guti'dxiloh Ñi'h guelrza'cazii, squii' guñi' Ñi'h:

—Paah, ¿tayi gaca gucha'h xigaaba lu'h tin guhlda'h lu'h na'h loh guelrza'cazii nin guti'dxloon? Per sidela ayi nuuhun ayi za xi ruhnn guti'dxilooñin.

⁴⁰Ya chin bwaa Ñi'h hasta bia'han ra' xpwiinn Ñi'h, bwa'ha Ni'h la'h ra' ba na'xgahsi pur guelnalasa nin nuu sto' ra' ba, chi'chi rahbi Ñi'h loh Pehdru:

—¿Tayi guhca ñizohbanah tu mas tuhbi hohra? ⁴¹Gulchestii tin gulguinaaba loh Dxiohs tin ayi gusagui'hi bwiinnxaaba la'h tu; spíritu tu ziroo' nada'hnan, per bwe'ltihxi tu casi'naa'duxan.

⁴²Ya nin raroopa zeegañi'nee Ñi'h Xtaada Dxiohs Ñi'h rahbi Ñi'h:

—Paah, sidela nahpa guti'dxloon guelrza'cazii, nicala gaca ziga naa xi-gaaba lu'h.

⁴³Ya chin bwaa Ñi'h hasta bia'han ra' xpwiinn Ñi'h nin zenee Ñi'h nez chi, la'h

ra' ba na'xgahsi stuhbi laasii basi'naa'ha baca'lda la'h ra' ba, ⁴⁴ya cun basia'han Ñi'h la'h ra' ba tin gwaganaaba Ñi'h loh Xtaada Dxiohs Ñi'h tin gacanee Ñi'h la'h Ñi'h, ya nin riohnaa pwihsi ziga guñi' Ñi'h mweragaloh zi'chi gahca guñi' Ñi'h, ⁴⁵ya chi'chi gubia'garii Ñi'h hasta bia'han ra' xpwiinn Ñi'h ya rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Gulga'llgahsi nnah tin gulgaz-i'laadzi laasii la'h hohra biga'ha too Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw loh ra' bwiinn duhlda. ⁴⁶Gulchestii tin gulcho'ho, laasii la'h nin gutoo' na'h ze'biiga gahxu.

Squii' guhca chin bina'zu Jesuhs

(Mr. 14.43-50;

Lc. 22.47-53; Jn. 18.2-11)

⁴⁷Pwihsi cañi' gahca Jesuhs zi'chi chin badzihn Judas, tuhbi gahca nin naa xpwiinn Ñi'h loh gadzi'h bichiohpa xpwiinn Ñi'h, ze'nee ba ziahan duxa ra' bwiinn nin nu'a spahda cun garrohta. Bwiinn ra' rii' ze' ra' ba pur xquelrn-abwa' bixohza ra' nin rnabwa' loh ra' bixohza cun xcweenta za ra' bwiinn guuhla ra' xteenn Israel, ⁴⁸ya badi'hi Judas tuhbi sehn la'h ra' ba rahbi Judas:

—Bwiinn nin gucha'garwaa'hahn loh ñi'h bwiinn chi naa la'h Jesuhs; lwehgu guina'zu tu la'h ba.

⁴⁹Ya pwihsi chin gwabiiga Judas hasta zuu Jesuhs chi'chi rahbi ba loh Ñi'h:

—¡Chaan, mwehsu!

Chi'chi bacha'garwaa' ba loh Ñi'h, ⁵⁰chi'chi rahbi Jesuhs loh Judas:

—Mihgu, nin xclaa'dzi lu'h guunn lu'h, bwi'hnnan nnah.

Ya chi'chi gwabiiga ra' bwiinn nin ze'nee Judas tin guna'zu ra' ba la'h Jesuhs, ⁵¹ya chin bwa'ha tuhbi xpwiinn Jesuhs ni'chi, gule'he ba spahda ba ya bachyuu'ga ba tuhbi lahdu dxiahga derehchu tuhbi xmooza bixohza nin rnabwa'

loh ra' bixohza, ⁵²chi'chi rahbi Jesuhs loh xpwiinn Ñi'h chi:

—Baguu'cha'yi spahda lu'h, ꞑcun sol ni'ca!, laasii garaa ra' bwiinn nin rb-wihdxihndxinee spahda, cun spahda za gahchi ba. ⁵³ꞑTayi gaann lu'h sidela na'h guina'ba'hn loh Xtaa'dahn cu'nehza ba mnah gahca mas tsi'h bichiohpa mihiy aanjla ra' zixe'hla ba la'h ra' ba? ⁵⁴Per ꞑxa gaca soobaa dxyi'dxyi nin caa loh Xchihtsi Dxiohs rñi'n nahpa gaca garaa ra' dee' la'h gahca ziga nin cayahca?

⁵⁵Ya chi'chi gunaabadxyi'dxyi Jesuhs loh ra' bwiinn ziahan chi rahbi Ñi'h:

—ꞑXixnaa ze' tu nu'a tu spahda cun garrohta tin guina'zu tu na'h ziga zi tuhbi guba'hn? Garaa dxyih nin balu'y-i'hn xchi'dxyi Dxiohs la'n guido' ayi guna'zu tu na'h, ⁵⁶per garaa ra' dee' nahpa gaca tin soobaa dxyi'dxyi ziga guñi'xgah ra' guehtu daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs nin caa loh Xchihtsi Dxiohs.

Ya hohra chi gahca garaa ra' xpwiinn Ñi'h basaa'n la'h Ñi'h cun ziaa ra' ba.

Jesuhs loh xquelguxchisi ra' bixohza ra' nin rnabwa' loh ra' bixohza

(Mr. 14.53-65; Lc. 22.54-55, 63-71; Jn. 18.12-14, 19-24)

⁵⁷Ya garaa ra' bwiinn ra' nin guna'zu la'h Jesuhs gwane ra' ba la'h Ñi'h rwa' yihdzi Caifahs, nin naa bixohza roo' loh ra' bixohza; ri'chi badiaa'ha ra' mwehsu ra' nin ruluu'yi xlehyi Moisehs cun bwiinn guuhla ra' xteenn bwiinn Israel ra'. ⁵⁸Nee Pehdru gwana'hla la'h ra' bwiinn nin zenee la'h Ñi'h zihtuzihtu na'hla Pehdru hasta badzihn ba rwa' yihdzi bixohza nin rnabwa' nin laa Caifahs, ya guyuu'tii Pehdru rwa' yihdzi ba zohba Pehdru lahda ra' guixa'ga ra' xteenn guido' nin rii ri'chi tin cagalda'tsi ba guidia'han xa cha'loh garaa ra' nin cayahca ra' chi.

⁵⁹Bixohza ra' nin rnabwa' loh ra' snuhn ra' bixohza cun garaa ra' bwi-

inn ra' nin rnabwa' ra' cadxi'hyi ra' ba xi chi'h zi tuhbi dxyi'dxyi nicala dxyi'dxyi dxixi'hw nin guca'chiah ra' ba la'h Jesuhs tin guinaaba ra' ba gachi Ñi'h, ⁶⁰per ayi bidxeela ra' ba xa ñuhnn ra' ba nicala ziahan ra' bwiinn guclaa'dzi ñusiaaba la'h Ñi'h loh xica dxyi'dxyi dxixi'hw ra' per ayi bwi'hnn ra' ba gahn, ya pur luulchima badzihn schiohpa bwiinn ⁶¹nin guñi' ra' rahbi ra':

—Ndxih'hw rii' rahbi loh ra' bwiinn: “Zahca gutsiiyihñ xquido' Dxiohs ya chohonna si dxyih dxu'nza'cañin.” ⁶²Ya chi'chi gwasu'nchii bixohza nin rnabwa' loh ra' bixohza tin gunaabadxyi'dxyi ba loh Jesuhs rahbi ba:

—ꞑXixnaa ayi guñi' lu'h? ꞑXini'ca cañi' ra' bwiinn ra' rii' ziga nuugaca'chiah ra' ba yi'h?

⁶³Per la'h Jesuhs cun ayi guñi' Ñi'h, chi'chi rahbi bixohza chi loh Ñi'h stuhbi:

—Pur lah Dxiohs nin nuu nabahan dzi'tsi dxibaa', rnabwa'n loh lu'h guñi' dxyi'dxyi nin guchii sidela yi'h naa lu'h Crixtu Llii'n Dxiohs.

⁶⁴Chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:

—Yi'h gahca guñi' lu'hn, nee neezaa na'h rñi'n loh tu zwa'ha tu na'h so'ba'hn xlahdu derehchu Xtaada Dxiohsa'hn nin nuu dxibaa', nee cun zwa'haloh za tu na'h chin dxie'ldahn loh xcahyi nez llaa'ndxibaa'.

⁶⁵Ya chi'chi guca'ha bixohza nin rnabwa' loh ra' bixohza chi xahba ba gudxi'llu ban ziga tuhbi sehn nin ayi riachiisto' ba la'h Ñi'h, ya rahbi ba:

—ꞑXchi'dxyi ndxi'hw rii' naa ra'n dxyi'dxyi xihñ ra' loh Dxiohs! ꞑXi xchi'hn ru chi'h, bwe'zi chyu xi nnaa ru loh nu'h? La'hgahca tu bihndxiahga tu xchi'dxyi bwiinn rii' ziga rñi'yah ba la'h Dxiohs. ⁶⁶ꞑXa rwa'ha tu bwiinn squii'?

Chi'chi rahbi ra' bwiinn ra' chi:

—Nahpa ba duhlda pur xchi'dxyi ba, ni'chin nahpa gachi ba.

⁶⁷Ya chi'chi bachahnxihin ra' ba loh Jesuhs cun guya'zi ra' ba loh Ñi'h, ya snuhn ra' ba gudahpa loh Ñi'h ⁶⁸ya rahbi ra' ba:

—Pwihsi yi'h ziga naa lu'h Crixtu, guhcabwa' chyuñin nin gudahpa loh lu'h.

**Guhdzi Pehdru ayi
nu'nbwa'tii' ba la'h Jesuhs**

(Mr. 14.66-72; Lc. 22.56-62;
Jn. 18-15-18, 25-27)

⁶⁹Ya gaduhbi nin zohba Pehdru laa'yi-tiaa'ha xteenn rwa' yihdzi bixohza nin rnabwa' chi, chi'chi badzihn tuhbi gunna'h nin ruhnn dzi'n ri'chi ziga mooza, ya gwabiiga bi hasta zohba Pehdru chi'chi rahbi bi loh ba:

—Neezaa lu'h guca'nzane lu'h Jesuhs nin naa bwiinn guihdxyi Galilea.

⁷⁰Per Pehdru guñi' ba loh garaatii' ra' bwiinn ra' nin rii ra' ri'chi rahbi ba:

—¡Ayi rahcabwa'n xini'ca cañi' lu'h!

⁷¹Ya lwehgu zee Pehdru nez rwa' yuu' chi, nez chi bwa'ha stuhbi bwiinn la'h ba ya rahbi bwiinn chi loh ra' snuhn ra' bwiinn:

—Nee ndxi'hw ca guca'nzane lu'h Jesuhs nin ze' guihdxyi Nazaret.

⁷²Ya chi'chi basagui'hi Pehdru stuhbi hasta guñi' chihpa ba rahbi ba:

—¡Ayi nu'nbwa'n bwiinn ca!

⁷³Ya snuhn si rahca, bwiinn ra' nin rii ri'chi gwabiiga ra' hasta zuu Pehdru ya rahbi ra' ba loh Pehdru:

—Guchii nee lu'h naa lu'h tuhbi xpwiinn Jesuhs, cun sola rluu'yi ziga rñi' lu'h.

⁷⁴Ya chi'chi guzo'baloh cagu'dii ba nee cañi' chihpa ba rahbi ba:

—¡Ayi nu'nbwa'n la'h bwiinn ca!

Pwihsi hohra chi gahca baca'yahnn dxiidxinguhla, ⁷⁵ya chi'chi bagannasto' Pehdru dxyi'dxyi ra' nin guñi' Jesuhs loh ba rahbi Ñi'h: “Galoh nin guca'yahnn dxiidxinguhla mas chohnna ziñi' lu'h ayi nu'nbwa'tii' lu'h na'h”, ya hohra chi

gahca baria'h Pehdru ri'chi guzo'baloh cayu'n ba nalasa duxa.

Jesuhs loh xquelguxchisi Pilahtu

(Mr. 15.1; Lc. 23.1-2; Jn. 18.28-32)

27 Ya chin barah gue'la, garaa ra' bwiinn ra' nin rnabwa' ra' la'h ra' bixohza ra' cun bwiinn guuhla ra' xpwiinn Israel ra' bwi'hnn ra' ba dxyi'dxyi tin chiinn ra' ba la'h Jesuhs, ²ya gwanee ra' ba la'h Ñi'h, yi'bidu'h Ñi'h nez loh Pilahtu, nin naa gobernador Romanu.

**Xcweenta ziga guhchi Judas
nin batoo' la'h Jesuhs**

³Ya chi'chi la'h Judas nin batoo' la'h Jesuhs, chin bwa'ha ba la'h Jesuhs guzee tin gachi Ñi'h, chi'chi guhca nalasa duxa sto' ba, ya basia'garii ba gagahlda bit-si'h mweeyi plata nin guca'ha ba loh ra' bixohza ra' nin rnabwa' ra' loh ra' bixohza ra' cun bwiinn guuhla ra'. ⁴Squii' rahbi Judas loh ra' ba:

—Guyuu' duxa xtu'ldahn laasii batoo'hohn la'h tuhbi bwiinn nin ayi xi duhlda nahpa.

Ya chi'chi rahbi ra' ba loh Judas:

—¿Xiilla mpoorta chi'h nu pur cweenta chi? ¡Cweenta chi naa xcweenta gahca lu'h!

⁵Ya chi'chi bala'ha Judas mweeyi ra' chi la'n guido', ya baria'h chi'h ba la'n guido' chi'chi gwagaxi'h yahnn ba, ⁶ya chi'chi batiaa'ha ra' bixohza ra' nin rnabwa' loh ra' bixohza mweeyi chi, ya rahbi ra' ba: Mweeyi rii' guyuu'dxiiman cun rihn; ayi nuu dxiucha'yin hasta riu-u'cha'yi mweeyi guelguhn ra'.

⁷Pwihsi loh nin guya'loh bwi'hnn ra' ba lligaaba pur mweeyi chi chi'chi guzi' ra' ban taayii loh yuh xteenn tuhbi daada nin ruhnncha'yi guihsu tin ri'chi guiga'tsi ra' bwiinnziitu ra'. ⁸Pwihsi ni'chin hasta la'n dxyih ra' rii' laa yuh chi loh dahan rihn. ⁹Pwihsi squii' baria'caa dxyi'dxyi ra' nin guñi' guehtu

Jeremías tuhbi daada nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs cadxyih chin rahbi ba: “Guca'ha ra' ba gahlda bitsi'h mweeyi plata, ziga si bazo'ba ra' bwiinn Israel lasahca bwiinn ca, ¹⁰ya cun mweeyi chi guzi' ra' ba yuh loh bwiinn nin ruhncha'yi guihsu zigapa'h nin gunabwa' Dxiohs loon.”

Jesuhs loh Pilahtu

(Mr. 15.2-5; Lc. 23.3-5; Jn. 18.33-38)

¹¹Pwihsi chin badzihnee ra' ba la'h Jesuhs loh Pilahtu nin naa gobernador, gunaabadxyi'dxyi ba loh Jesuhs rahbi ba:

—¿Ta yi'h naa lu'h rrehyi loh ra' bwiinn Israel?

Chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:

—Yi'h gahca guñi' lu'h.

¹²Ya loh nin riigaca'chiah dxixi'hw bixohza ra' nin rnabwa' chi cun neezaa bwiinn guuhla ra' la'h Jesuhs ayi guñi'tii' Ñi'h, ¹³ya chi'chi gunaabadxyi'dxyi Pilahtu loh Ñi'h rahbi ba:

—¿Tayi rihn lu'h balaaca nin cañi' ra' bwiinn pur yi'h?

¹⁴Per cun ayi guñi'tii' Jesuhs nin tuhbi dxyi'dxyi, ya pur nin bwi'hnn Jesuhs squii' nin ayi rahcabwa' Pilahtu xa ñuhnn ba.

Gunaaba ra' ba guca'h Pilahtu la'h Jesuhs loh cruhi

(Mr. 15.6-20; Lc. 23.13-25; Jn. 18.38-19.16)

¹⁵Ya garaa dxyih nin rahca lañih nahpa Pilahtu costumbre ruta'h ba tuhbi ra' bwiinn nin ñie'w la'n lahtsidxi'ba, bwiinn nin rnaaba ra' bwiinn rla'h, ¹⁶pwihsi la'n dxyih ra' chi ñie'w tuhbi bwiinn nin laa Barrabahs nin guza'bi xchi'dxyi ñi'h pur dzi'n dxaaba, ¹⁷ya gunaabadxyi'dxyi Pilahtu loh ra' bwiinn ra' nin rigaca'chiah la'h Jesuhs rahbi ba loh ra' ba:

—¿Cuun bwiinn nin xclaa'dzi tu guhlda'hñ: ta la'h Barrabahs o la'h Jesuhs nin naa Crixtu?

¹⁸Laasii guhcabwa' za Pilahtu la'h ra' ba bati'dxi ra' ba la'h Jesuhs loh ba pur nin rwa'ha ra' ba ziahan bwiinn riachiisto' ra' ñi'h la'h Ñi'h, ¹⁹ya gaduhbi nin zohba Pilahtu loh yagaxiyyi hasta ruhn ba guelguxchisi, guxe'hla che'hla ba rsohn loh ba rahbi ba squii':

—Ayi xi gunnee lu'h la'h bwiinn ca ayi xi xtuhlda ba, tin nabaa gue'la guñi' xca'lda'hñ cohsa roo' pur la'h ba.

²⁰Per la'h ra' bixohza ra' nin rnabwa' ra' cun bwiinn guuhla ra' bachi'hyi ra' ba la'h ra' bwiinn ra' tin gunaaba ra' bwiinn gula'h Barrabahs ya la'h Jesuhs gunaaba ra' ba gachi Ñi'h, ²¹ya chi'chi rahbi Pilahtu stuhbi:

—Ziga loh garoopa ra' bwiinn ra' rii', ¿cuun nin xclaa'dzi tu guhlda'hñ?

Chi'chi rahbi ra' ba:

—¿La'h Barrabahs!

²²Chi'chi gunaabadxyi'dxyi Pilahtu loh ra' bwiinn chi rahbi ba:

—Ya ¿cuun xchi'h nin xclaa'dzi tu cun guune'hñ Jesuhs, nin laa Crixtu?

Chi'chi rahbi garaa ra' ba:

—¿Baca'h ba loh cruhi!

²³Ya chi'chi rahbi Pilahtu:

—¿Per xi mahla bwi'hnn ba?

Per ya la'h ra' ba mahzi ru jwersi roo' gudihdxyidxi'ba, rahbi ra' ba:

—¿Baca'h ba loh cruhi!

²⁴Ya chin bwa'ha Pilahtu ayi nuu xa guunn ba laasii riichihpa ra' bwiinn chi gaca nin xclaa'dzi ra' ba, hasta chaasa ru ra' ba cun dxixi'hw, chi'chi gunabwa' Pilahtu gwaca'h tuhbi xpwiinn ba ñihsa tin gudxi'bi naa ba nez delanta loh ra' bwiinn ziahan chi ya rahbi ba loh ra' ba:

—Ayi xi duhlda na'pahn pur nin gachi bwiinn za'ca rii'; xtuhlda tun la'h tu.

²⁵Chi'chi rahbi ra' bwiinn ziahan ra' chi:

—¡La'h nu cun llii'n ra' nu yihca nu tsiiba xquelguhchi bwiinn ca!

²⁶Ya chi'chi bata'h Pilahtu la'h Barrabahs, lwehgu gunabwa' ba guca'yahga Jesuhs chi'chi bati'dxi ba la'h Ñi'h nez loh ra' xsuldahdu ba tin guca'h ra' ba la'h Ñi'h loh cruhi, ²⁷per galoh Pilahtu gwanee ra' ba la'h Jesuhs hasta naa palasiu ya ri'chi badiaa'ha ra' ba garaa ra' ba gadiidxi Ñi'h. ²⁸Ya chi'chi gule'he ra' ba xahba Jesuhs chi'chi bagahcu ra' ba la'h Ñi'h tuhbi lahdxi murahdu ²⁹ya yihca Ñi'h guluu' ra' ba tuhbi curohn guihchi nin bwi'hnncha'yi ra' ba cun tuhbi taa'ha ñihta guluu' ra' ba naa Ñi'h nin naa lahdu derehchu, chi'chi bazu'nllihbi ra' ba loh Ñi'h ya guzo'baloh ballihdzinee ra' ba la'h Ñi'h rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—¡Par tu'pazi guibahan xrrehyi ra' bwiinn Israel!

³⁰Neezaa bachahnxihin ra' ba loh Ñi'h, ya cun ñihta gahca nin nuu naa Ñi'h rdxinn ra' ba yihca Ñi'h. ³¹Ya chin guya'loh bwi'hnnce ra' ba la'h Ñi'h zi'chi, gule'he ra' ba lahdxi murahdu nin bagahcu ra' ba la'h Ñi'h, chi'chi bagahcu gahca ra' ba nin naa xahba Ñi'h ya chi'chiyi zenee ra' ba la'h Ñi'h tin guicah Ñi'h loh cruhi.

Chin gucah Jesuhs loh cruhi

(Mr. 15.21-32;

Lc. 23.26-43; Jn. 19.17-27)

³²Ya chin zenee ra' ba la'h Ñi'h tin guicah Ñi'h loh cruhi, loh neziuh badxa'ga ra' ba tuhbi bwiinn guihdxyi Cirene nin laa Simohn, guna'zu ra' ba la'h ba tin basagu'a ra' ba la'h ba xcruhzi Jesuhs, ³³ya chin badzihnnce ra' ba la'h Jesuhs tuhbi lahta hasta laa yihca bwiinn guuchi. ³⁴Ri'chi badi'hi ra' ba vi-hnnu nin nuuchi ñihsa cwa'n naltaa ziah gwaa' Jesuhs, per chin bwi'hnn Ñi'h prehban ayi gunnah Ñi'h ñee' Ñi'h. ³⁵Ya chin guya'loh baca'h ra' ba la'h Ñi'h

loh cruhi, chi'chi gudzihta ra' suldahdu baraja tin basaa' ra' ba sweerta tin biga'zi xahba Jesuhs guca'ha ra' ba. ³⁶Ya chi'chi gurih ra' ba ri'chi tin guhpa ra' ba la'h Ñi'h, ³⁷ya yihca xcruhzi Ñi'h baca'h ra' ba dxyi'dxyi nin rñi' xi pur guhchi Ñi'h, ya dxyi'dxyi chi rñi' squii': "Dee' naa Jesuhs, xrrehyi ra' bwiinn Israel."

³⁸Neezaa gucah schiohpa bwiinn guba'n loh stuhbigah cruhi cwe' xcruhzi Ñi'h, ya xcruhzi Ñi'h guzuh galaayi xcruhzi ra' ba, ³⁹ya garaa ra' bwiinn ra' nin rdiidxi nez chi rñi'bi ra' ba yihca ra' ba, chi'chi rñi'yah ra' ba la'h Ñi'h ⁴⁰rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—¿Tayi yi'h dxi'h nin nnaa lu'h gucwih lu'h guido' ya chohnna si dxyih dxiu'n za'ca lu'h? ¡Biehta loh cruhi ca sidela guchii lu'h laa lu'h Llii'n Dxiohs!

⁴¹Ya zi'chi gahca za ballihdzinee ra' bixohza ra' nin rnabwa' loh ra' bixohza la'h Ñi'h cun mwehsu ra' nin ruluu'yi xlehyi Moisehs cun bwiinn guuhla ra' rahbi ra' ba loh Ñi'h:

⁴²—Balda'h ba paaldaa ra' bwiinn loh ziahan xica gueldxyihdxyi galoh, per nnah ayi nuu guhlda'h ba la'h gahca ba. Pwihsi sidela la'h ba naa ba rrehyi loh ra' bwiinn Israel, pwihsi ¡dxiehta ba loh cruhi tin zi'chi chechiisto' nu'h la'h ba! ⁴³Nnah ba riachiisto' ba Dxiohs, pwihsi ¡guhlda'h Dxiohs la'h ba sidela nadzii'hi Ñi'h la'h ba, laasii nnah za ba Llii'n Dxiohs la'h ba!

⁴⁴Nee hasta bwiinn guba'n ra' nin caa loh schiohpa cruhi cwe' xcruhzi Ñi'h zi'chi za guñi' tohnta ra' ba loh Ñi'h.

Hohra nin guhchi Jesuhs

(Mr. 15.33-41;

Lc. 23.44-49; Jn. 19.28-30)

⁴⁵Desde laa'yidxyih hasta xcachohnna gudxyih bacahyi loh gaduhbitii' guidxyiyuh. ⁴⁶Hohr chi gahca guñi' Jesuhs rahbi Ñi'h:

—¡Ayy Paah! ¿Xixnaa gule'hesto' lu'h na'h?

⁴⁷ Ya paaldaa ra' bwiinn nin rii ri'chi bihn ra' ba nin guñi' Ñi'h ya rahbi ra' ba:

—Pwehda cabwihdxyi ni'ca la'h Elías.

⁴⁸ Ya hohra chi gahca baca'h tuhbi ra' ba carrih zetooba ba tuhbi esponja tin gulu' ban loh vihnnu naltaa baca'h ban yihca tuhbi ñihta tin baca'h ban rwaal' Ñi'h, ⁴⁹ per rahbi snuhn ra' ba:

—Basaa'n guidia'ha nu'h ta zi' Elías dxie'galda'h la'h ba.

⁵⁰ Ya chi'chi guñi' Jesuhs jweersi roo' stuhbi chi'chi guhchi Ñi'h, ⁵¹ ya hohra chi biga'llu lahdxyi roo' nin za'bi la'n guido' roo' desde guiya' hasta la'n gueeta tin guhcan chiohpa taa'ha, ya loh guidxyiyuh guhca luh roo' cun dxiahltah ra' gucahra'n bwih, ⁵² ya ba' ra' billaala ra'n, ya ziahan ra' nin naa ra' xpwiinn Dxiohs babahn ra' ba loh guelguhchi hohra chi, ⁵³ ya baria'h ra' ba la'n ba' dxyih nin babahn za Jesuhs loh guelguhchi tin guyuu'tii ra' ba loh guiuhdxyi Jerusalehn nee bwa'ha ziahan ra' bwiinn la'h ra' ba. ⁵⁴ Ya chin bwa'ha capitahn Romanu cun garaa ra' nin zuunee ba cayahpa ra' ba la'h Jesuhs, cayahca luh, cun garaa ra' nin cayahca hohra chi, bidxyihbi duxa ra' ba chi'chi rahbi ra' ba:

—¡Guchii bwiinn ca naa ba Llii'n Dxiohs!

⁵⁵ Nee ziahan ra' za gunna'h nin bacha'ga xmweeyi ñi'h tin bwi'hnn ra' ba ayuhda la'h Jesuhs, bwiinn ra' rii' ze'nee ra' ba la'h Ñi'h desde guiuhdxyi Galilea rii ra' ba zihtu riiywa'ha ra' ba nin cayahca ri'chi. ⁵⁶ Loh ra' gunna'h ra' chi dxa'ga María Magdalena cun María xmaah Jacobo cun xmaah Joseh cun xmaah liii'n Zebedeu.

Chin biga'tsi Jesuhs

(Mr. 15.42-47;

Lc. 23.50-56; Jn. 19.38-42)

⁵⁷ Ya chin gurih gue'la, badzihn tuhbi ndxi'hw rricu nin laa Joseh bwiinn guiuhdxyi Arimatea ba, naa za ba tuhbi xpwiinn Jesuhs. ⁵⁸ Joseh rii' gwaguaia'ha ba loh Pilahtu tin gwaganaaba ba bwe'ltihxi Jesuhs ya lwehgu za gunabwa' Pilahtu gudi'hi ra' ban la'h ba. ⁵⁹ Chi'chi batehta Joseh la'h Ñi'h loh cruhzi, chi'chi batu'bi ba la'h Ñi'h tuhbi lahdxi sabna nayaa nin naa lahdxi linu, ⁶⁰ chi'chi baca'tsi ba tihxi Jesuhs la'n tuhbi ba' dxiah cuubi nin naa xteenn ba, ba' chi gue'du guya'lohon. Ya chin guya'loh bie'w rwaal' ba' chi cun tuhbi dxiah roo', ziaa chi'h Joseh, ⁶¹ per la'h María Magdalena cun stuhbi María bi'ahan ra' ba rwaal' ba' chi.

Bwiinn ra' nin guhpa rwaal' ba' hasta biga'tsi Jesuhs

⁶² Ya chin gudii'dxi dxyih nin rahcacha'yi nin rahw ra' bwiinn Israel loh xlañih ra' ba, barah gue'la chi gwah ra' bixohza ra' nin rnabwa' snuhn ra' bixohza cun bwiinn fariseu ra' loh Pilahtu, ⁶³ tin rahbi ra' ba:

—Daada, riagannasto' nu guñi' bwiinn dxixi'hw chi chin nabahan ba nnaa ba: “Chin dxiohna dxyih guhchi'hn zabahanahn loh guelguhchi”, ⁶⁴ ni'chin nnaa guxe'hla paaldaa xsuldahdu lu'h chegapa rwaal' ba' hasta chin gaca chohna dxyih, tin ayi chee ra' xpwiinn ba gue'la chegale'he la'h ba, ya chi'chiyi gahbi ra' ba loh ra' bwiinn la'h ba babahan loh guelguhchi, tin ayi nnagah luulchima dxyi'dxyi dxixi'hw chi guunn garia'caa xiilla tuhbi ya'dxi roo' loh nin guhca galoh.

⁶⁵ Chi'chi rahbi Pilahtu loh ra' ba:

—La'h tu nahpa tu tuhbi cwa'h suldahdu; gulchenee ra' ba tin gulgasi'e'w

dzi'tsi rwaal' ba' ziga naa dzi'n za'ca nin ruhnn tu.

⁶⁶Pwihsi gwah ra' ba tin basie'w dzi'tsi ra' ba rwaal' ba' chi cun baca'hza ra' ba tuhbi sehyu xteenn gobernador loh dxiah nin bie'w rwaal' ba' chi; ya basi-ah'han ra' ba suldahdu ra' ri'chi.

Chin babahn Jesuhs loh guelguhchi

(Mr. 16.1-8; Lc. 24.1-12; Jn. 20.1-10)

28 Chin gudii'dxi dxyih nin ruz-
do' mwer dxyih nin rzo'baloh xmahn gwagua'ha María Magdalena cun stuhbi María rwaal' ba' hasta biga'tsi Jesuhs, ²per la'tuhbi lluh roo' guhcala hohrachi laasii hohra chi biehta tuhbi xaanjla Dxiohs nez llaa'ndxibaa', ya badzihn aanjla chi rwaal' ba' chi chi'chi gudoo'ba aanjla chi dxiah nin nie'w rwaal' ba', chi'chi guzohba ba yihcan. ³Xñah ba ziga zi tuhbi du'h guzi'w, ya xahba ba xñah labwehtii' zigazi guii'ga, ⁴ya chin bwa'ha ra' suldahdu nin riiyahpa rwaal' ba' chi loh aanjla chi bidxyihbi duxa ra' ba hasta bi-ah'han ra' ba ziga zi bwiinn guuchi ra', ⁵ya chi'chi guñi' aanjla chi loh ra' gunna'h chi rahbi ba:

—Ayi guidxyihbi tu, na'h la'n guhcabwa' rii gadxi'hyi tu la'h Jesuhs, nin guhchi loh cruhi. ⁶Ayi Ñi'h rii la'h Ñi'h babahn loh guelguhchi ziga gahca guñi' Ñi'h. Nicala gultaa'gua'ha hasta biga'tsi Ñi'h ayi la Ñi'h. ⁷Guldxiaa nnahpa'h tin gulgahbi loh ra' xpwiinn Jesuhs la'h Ñi'h babahn loh guelguhchi, ya galoh ru Ñi'h guzee Ñi'h nez guihdxyi ra' xteenn Galilea que la'htu; ya ri'chi zwa'ha tu loh Ñi'h; pwihsi dee' naa dxyi'dxyi nin nahpa guñi'n loh tu.

⁸Ya chi'chi ziaa ra' gunna'h ra' chi carrih neezaa tuhbi'tu'hn bidxyihbi ra' ba cun neezaa riahxi duxa ra' ba tin gwaguihtsi gallu'n ra' ba loh ra' xpwiinn Ñi'h la'h Ñi'h nabahan, ⁹ya hohra chi gahca baluu'yiloh Jesuhs loh ra' gun-

na'h ra' chi, chi'chi bagahpaDxiohs Ñi'h la'h ra' ba, ya gwabiiga ra' gunna'h chi hasta zuu Jesuhs gudi'dzi ra' ba ñaa' Ñi'h bazu'nllihbi ra' ba loh Ñi'h, ¹⁰chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Ayi guidxyihbi tu; gulcheguhtsi loh ra' bwiitsi ra'n guzee ra' ba nez Galilea ya ri'chi zwa'ha ra' ba loon.

Dxyi'dxyi ra' nin bwiidxyi'dxyi ra' bwiinn nin gohpa rwaal' ba'

¹¹Ya gaduhbi ziaa ra' gunna'h ra' chi, gubia'garii ra' za paaldaa suldahdu ra' loh guihdxyi Jerusalehn tin gwaguihtsi ra' ba loh ra' bixohza ra' nin nabwa' la'h ra' bixohza garaa ra' nin bwa'ha ra' ba guhca rwaal' ba'. ¹²Hohr chi gwah ra' bixohza ra' chi gwagañi' ra' ba loh ra' bwiinn guhla ra' xteenn bwiinn Israel ra' tin bia'han dxyi'dxyi ra' ba xa guunn ra' ba, ya chi'chi badi'hi ra' ba mweeyi roo' la'h ra' suldahdu ra' chi ¹³ya rahbi ra' ba loh ra' suldahdu ra' chi:

—Squii' gulgahbi loh ra' bwiinn: “Bwiinn ra' nin naa ra' xpwiinn Jesuhs bie-gale'he bwe'ltihxi Jesuhs gaduhbi nin na'xgahsi nu”, ¹⁴ya sidela la'h dxyi'dxyi garia'ca loh Pilahtu, la'h nu gachiñi' nu loh ba ayi xi lligaaba guunn tu zachizu'h-nee nu la'h tu.

¹⁵Ya chi'chi guca'ha ra' suldahdu ra' chi mweeyi, ya bwi'hnn ra' ba ziga guhdzi ra' bwiinn chi loh ra' ba, ya ziga bachi'hyi ra' ba la'h ra' suldahdu guñi' ra' ba zi'chi za rñi' ra' bwiinn Israel ra' hasta nnadxyih.

Dxyi'dxyi ra' nin baca'bi Jesuhs la'h ra' xpwiinn Ñi'h

(Mr. 16.14-18;

Lc. 24.36-49; Jn. 20.19-23)

¹⁶Pwihsi guna'zu nehza gadzi'h bituhbi ra' xpwiinn Jesuhs tin gwah ra' ba nez guihdxyi Galilea, loh dahan nin guhdzi Jesuhs gadxa'ga ra' ba la'h Ñi'h, ¹⁷ya chin bwa'ha ra' ba loh Jesuhs,

bazu'nllihbi ra' ba loh Ñi'h nicala spaaldaa ra' ba ayi riachiisto' ra' ba la'h Ñi'h, ¹⁸ya chi'chi gwabiiga Jesuhs loh ra' ba tin rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Na'h lana'paa garaatii' guelnabwa' llaa'ndxibaa' cun loh guidxyiyuh, ¹⁹ni'chin nnah gulchehnee xchi'dxyi'hn loh garaa ra' bwiinn guidxyiyuh tin gulgui'hn la'h ra' ba xpwiinn ra'n cun gulgaro'bañihsa la'h ra' ba pur lah Daada

Dxiohs cun lah Llii'n Ñi'h, cun lah Spíritu Santu, ²⁰nee gulgaluu'yi la'h ra' ba guzo'badxiahga ra' ba garaa ra' dxyi'dxyi ra' nin guna'bwa'n loh tu, nee gulgacabwa' za na'h la'n zu'nee la'h tu hasta chin gadzihn dxyih nin gaduhbi guidxyiyuh.

Pwihsi guya'loh dxyi'dxyi ra' nin baca'h San Mateu pur Jesucristu. Zi'chi gaca pwihsi.

Dxyi'dxyi ra' nin baca'h San Marcu xcweenta Jesucristu

Baluu'yi Jwahn nin ruro'bañihsa

(Mt. 3.1-12; Lc. 3.1-9,
15-17; Jn. 1.19-28)

1 Squii' guza'loh dxyi'dxyi cuubi nin naa xcweenta Jesucristu, Llii'n Dxiohs. ²Baca'h guehtu Isafas squii':

Bwa'ha —rahbi Dxiohs loh Llii'n Ñi'h— zixe'hla'hn mwerghaloh nin guñi' xchi'dxyi'hn, la'h ba guzee ñiidxiuu tin guunn za'ca ba xneziuh lu'h.

³Ziuu' ba tuhbi lahta loh dahan desiertu, ya jweersi roo' za'bi rsiaa'ha guñi' ba rsiaa'ha loh ra' bwiinn:

“Gulgui'hnn za'ca xneziuh Dxiohs, gulgui'hnn derehchun.”

⁴Pwihsi bi' Jwahn tin baro'bañihsa ba la'h ra' bwiinn nez loh dahan desiertu, ya rahbi Jwahn:

—Gulgasagu'dzi sto' tu nee cun chioobaañihsa za tu, tin zi'chi gusia'piti Dxiohs xtuhlda tu.

⁵Ya la'h ra' bwiinn guihdxyi Jerusalehn cun garaa ra' bwiinn guihdxyi ra' nin rnabwa' Judea biria'h ra' ba tin zeeqaca'dxiahga ra' ba dxyi'dxyi ra' nin rñi' Jwahn, ya cun neezaa baxo'baduhlda ra' ba garaa xtuhlda ra' ba, chi'chi baro'bañihsa Jwahn la'h ra' ba loh gui'w Jordahn. ⁶Nin guhca xahba Jwahn naa dxihdxi camehyu, neezaa biyi'bi du'h tuhbi du'hdxihdxi la'n tihxi Jwahn, ya nin gudahw Jwahn guhca bwi'tsisuu cun dzihn la'n dahan, ⁷neezaa rahbi Jwahn loh ra' bwiinn:

—Di'tsihn zi' stuhbi bwiinn nin lasahcaru loon; ayi lasahca'hn loh bwiinn nin dxi' chi, hasta gaca'hn mooza nin cwe'he tahba ba ñaa' ba ayi lasahca'hn. ⁸Na'h

ruro'bañi'sahn la'h tu cun ñihsa, per la'h ba cu'tii ba Spíritu Saantu la'n lasto' tu.

Jwahn baro'bañihsa la'h Jesuhs

(Mt. 3.13-17; Lc. 3.21-22)

⁹La'n dxyih chigah ra' badzihn Jesuhs ze' Ñi'h nez guihdxyi Nazaret distrihtu xteenn guihdxyi Galilea, ya baro'bañihsa Jwahn la'h Ñi'h loh gui'w Jordahn, ¹⁰ya loh nin baria'h Jesuhs loh ñihsa, bwa'ha Ñi'h billaala dxibaa' chi'chi biehta Spíritu Saantu yihca Jesuhs zigazi tuhbi palohmwi'hn. ¹¹Hohr chi gahca bihn ra' ba tuhbi rsiaa'ha guñi' Dxiohs nez dxibaa' rahbi Ñi'h:

—Yi'h naa lu'h Llii'nahn nin nadzi i'hihn, nee riahxi duuxa'hn pur yi'h.

Gudxi'hyi bwiinnxaaba xa ñusagui'hi ba la'h Jesuhs

(Mt. 4.1-11; Lc. 4.1-13)

¹²Ya seguihdu gahca gwane Spíritu Saantu la'h Jesuhs loh tuhbi dahan desiertu, ¹³ya guyuu' Ñi'h nez chi chwa'ha dxyih chwa'ha gue'la nez lahda ra' maan duuxa, ya gudxi'hyi bwiinnxaaba xa ñusagui'hi ba la'h Jesuhs tin ayi ñuzo'badxiahga Ñi'h xchi'dxyi Dxiohs, ni'chin chin guya'loh bwi'hnnee bwiinnxaaba la'h Ñi'h zi'chi, chi'chi badzihn ra' aanjla ra' tin gwane ra' ba xliментu Jesuhs.

Jesuhs guzo'baloh cayuhnn xtsi'n Xtaada Ñi'h guihdxyi Galilea

(Mt. 4.12-17; Lc. 4.14-15)

¹⁴Ya que guya'loh basie'w ra' ba la'h Jwahn nin ruro'bañihsa la'n latsidxi'ba, chi'chi zee Jesuhs nez guihdxyi Galilea ya ri'chi guzo'baloh cagaluu'yi Ñi'h xchi'dxyi guelrnabwa' xteenn Dxiohs, ¹⁵rahbi Ñi'h loh ra' bwiinn:

—La'h dxyih nin baca'hwba' Dxiohs badzihn, pronta guinabwa' Ñi'h, ni'chin gulgasagu'dzi sto' tu pur xtuhlda tu,

ya gulchechiisto' tu xchi'dxyi Dxiohs nin guta'h la'h tu loh duhlda.

**Jesuhs gudihdxyi la'h ra' tahpa
bwiinn tin gaca ra' ba xpwiinn Ñi'h**

(Mt. 4.18-22; Lc. 5.1-11)

¹⁶Ya guyuu' tuhbi dxyih zeezah Jesuhs rwaa' ñisado' xteenn Galilea ya ri'chi bwa'ha Ñi'h chiohpa bwiinn rigala'h ra' ba dxihxi bwehlda loh ñihsa; tuhbi ba laa Simohn ya stuhbi ba naa bwihtsi ba nin laa Andrehs, ¹⁷chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Gultaa'na'hla na'h, tin desde nnahdxyih cwiidxi tu bwiinn ra' xcweenta xquelrnabwa' Dxiohs xlawaa'ha riate'he tu bwehlda.

¹⁸Hohrchi gahca basia'han ra' ba xchi-hxi bwehlda ra' ba ya chi'chi zeenee ra' ba la'h Jesuhs. ¹⁹Ya mas delaanta ru bwa'ha Jesuhs la'h Jacobo cun la'h Jwahn llii'n Zebedeu, rii ra' ba cwee' laancha ra' ba cagadxihba ra' ba dxihxi bwehlda, ²⁰ya gudihdxyi Jesuhs la'h ra' ba tin chena'hla ra' ba la'h Ñi'h, ya basia'han ra' ba Zebedeu xtaada ra' ba hasta zuu xlaancha ba cun xmooza ba, ya chi'chiyi zeenee Jacobo cun Jwahn la'h Jesuhs.

**Xcweenta tuhbi ndxi'hw nin
babwe'he Jesuhs tuhbi bwiinnxaaba
sto' ñi'h guihdxyi Capernaum**

(Lc. 4.31-37)

²¹Chin badzihndee ra' ba la'h Jesuhs guihdxyi Capernaum, chi'chi badzihn dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn Israel ra', nee gwah Jesuhs la'n xquido' bi'ti'hn ra' ba tin baluu'yi Ñi'h xchi'dxyi Dxiohs la'h ra' bwiinn, ²²ya badxyigaa' loh ra' bwiinn chi ziga forma nin baluu'yi Ñi'h la'h ra' ba zigapa'h tuhbi bwiinn nin rnabwa', ayi ziga dxi'h ruhnn ra' mweshu ra' nin ruluu'yi xlehyi Moisehs,

²³nee la'n guido' chi zuu tuhbi ndxi'hw nin guyuu' tuhbi bwiinnxaaba sto' ñi'h, ya gudidxyidxiah bwiinnxaaba nin nuu sto' ndxi'hw chi rahbi ba:

²⁴—¡Ayy, basaa'n la'h nu ayi xi guunnee lu'h la'h nu, Jesuhs nin ze' guihdxyi Nazaret! ¿Xixnaa ze'gañichiloh lu'h la'h nu? ¡Na'h nu'nbwa'n yi'h, yi'h nin naa lu'h Bwiinn Saantu nin gulu'nehza Dxiohs!

²⁵Chi'chi gudxyildxyineedxyi'dxyi Jesuhs la'h bwiinnxaaba chi rahbi Ñi'h:

—¡Bata'w rwaa' lu'h tin baria'h sto' bwiinn ca!

²⁶Chin bihn bwiinnxaaba chi dxyi'dxyi ra' rii', gudxiindxiah bwiinnxaaba chi la'h ndxi'hw chi, chi'chi gudidxyidxiah bwiinnxaaba chi chin baria'h ba sto' bwiinn chi, ²⁷ya garaa ra' ba badxyigaa' loh ra' ba rahbi ra' ba:

—¿Xi ni'ca ra'? ¡Pwehda nacuubi ra' dxyi'dxyi ra' rii' nin ruluu'yi ba, ya hasta bwiinnxaaba ra' ruzo'badxiahga xchi'dxyi ba!

²⁸Ya lwegu bidi'chi dxyi'dxyi xcweenta nin bwi'hn Jesuhs loh garaa ra' bwiinn guihdxyi ra' xteenn distrihtu Galilea.

**Basiaca Jesuhs la'h
xnaanswehgra Simohn Pehdru**

(Mt. 8.14-15; Lc. 4.38-39)

²⁹Chin baria'h Jesuhs la'n guido' bi'ti'hn chi, chi'chi zenee Ñi'h Jacobo cun Jwahn cun snuhn ra' xpwiinn Ñi'h yihdzi Simohn cun Andrehs, ³⁰ya xnaanswehgra Simohn jweertaroo' nuu ba lli-a'h, ya chin badzihn Jesuhs chi'chi rahbi ra' ba loh Ñi'h nuu naani'hn chi lli'a'h, ³¹chi'chi guyuu'tii Ñi'h hasta na' ba, ya guna'zu Ñi'h naa ba tin gutestii Ñi'h la'h ba, ya hohra chi gahca baria'h lli'a'h chi tihxi naani'hn chi, chi'chi gwastii ba tin bwi'hncha'yi ba nin gudahw ra' ba.

**Basiaca Jesuhs ziahan ra'
bwiinn nin rahcallu'hu**

(Mt. 8.16-17; Lc. 4.40-41)

³²Ya hohra nin zohbaya'zi gubihdxyi, para cwiħ gue'la la hohra chi gwa-nee ra' bwiinn guihdxyi garaa ra' bwiinn nin rahcallu'hu cun nin nuu ra' bwiinnxaaba sto' ra' Ñi'h, ³³ya badi-aa'ha gaduhbi guihdxyi ra' ba rwa'a' yuu' hasta nuu Jesuhs, ³⁴ya basiaca Jesuhs garaaloh gueldxyihdxyi nin rahca ra' ziahan bwiinn, ya laasii nu'nbwa' ra' bwiinnxaaba ra' chi chy naa Jesuhs, ni'chin nin ayi basaa'n Ñi'h ñiñi' ra' bwiinnxaaba chi chy naa Ñi'h.

**Jesuhs baluu'yi xchi'dxyi Dxiohs
la'h ra' bwiinn guihdxyi ra'
nin rnabwa' Galilea**

(Lc. 4.42-44)

³⁵Ya chin barah gue'la, rsiiyido' run biria'h Jesuhs guihdxyi chi tin gwah Ñi'h tuhbi lahta hasta ayi chy bwiinn nuu' tin gudihdxi-gunaaba Ñi'h la'h Xtaada Dxiohs Ñi'h. ³⁶Ya seguihdu Simohn cun snuhn ra' xpwiinn Ñi'h bagadxi'hyi ra' ba la'h Ñi'h, ³⁷ya chin badxeela ra' ba la'h Ñi'h rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—Ziahan ra' bwiinn xclaa'dzi gwa'ha yi'h.

³⁸Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Gulchoo'ho guihdxyi ra' nin ria'han ra' gahxu tin nahpa gulu'yi'hn xchi'dxyi Dxiohs la'h ra' bwiinn guihdxyi ra' chi tin ni'chin gulu'nehza Dxiohs na'h loh guidxyiyuh.

³⁹Ya zi'chi guca'nzaa Jesuhs gaduhbi nehza guihdxyi Galilea tin baluu'yi Ñi'h xchi'dxyi Dxiohs la'n guido' bi'tu'hn ra' xteenn ra' guihdxyi ra' nin rnabwa' guihdxyi Galilea, neezaa babwe'he Ñi'h bwiinnxaaba ra' sto' ra' nuu ra' bwiinn.

**Basiaca Jesuhs la'h tuhbi bwiinn nin
rahchyı guii'dxyi tihxi ñi'h**

(Mt. 8.1-4; Lc. 5.12-16)

⁴⁰Ya tuhbi dxyih, gwah tuhbi ndxi'hw nin rahchyı guii'dxyi gaduhbitii' tihxi ñi'h loh Jesuhs, tin bazu'nllihbi ba nez loh Jesuhs ya chi'chi guñi'nalaasa ba loh Ñi'h rahbi ba:

—Na'h na'nnaħn zuħn lu'h gahn gu-siaca lu'h na'h sidela zizi'guehlda lu'h —rahbi ndxi'hw chi.

⁴¹Ya balahsasto' Jesuhs la'h ndxi'hw chi, chi'chi basaga'h Ñi'h naa Ñi'h tin cun naa Ñi'h bidxi' Ñi'h tihxi ba chi'chi rahbi Ñi'h loh bwiinn chi:

—Xclaa'dzihñ gusia'caħn yi'h; la'lu'h biaca.

⁴²Ya chin guya'loh guñi' Ñi'h zi'chi lwehgu si guñichiloh gueldxyihdxyi chi tihxi ndxi'hw chi, ⁴³ya gunabwa' Jesuhs loh ba ayi xi guuyitii' ba loh ra' bwiinn nin basiaca Ñi'h la'h ba, ⁴⁴chi'chi rahbi Ñi'h loh ba:

—Sola chee lu'h loh bixohza tin gwa'ha ba la'lu'h biaca, ya chin cha'loh gwa'ha ba tihxi lu'h, badi'hi tuhbi guelrgaa'da ziga rnabwa' xlehyi Moisehs tin gacabwa' ra' bwiinn la'lu'h biaca.

⁴⁵Per la'h ndxi'hw chi ayi gudxihpa sto' ba, mahzi ru bati'chi ba dxyi'dxyi xcweenta nin basiaca Jesuhs la'h ba. Ni'chin nin bia'han Jesuhs loh dahan laasii ayi ñahca ñiu'garii Ñi'h labwenu-tii', laasii ñuta'wnaa ra' bwiinn la'h Ñi'h bwiinn garaa nehza nin zeegui'ha la'h Ñi'h.

**Basiaca Jesuhs la'h tuhbi
bwiinn nin ayi guhca ñiñi'bi**

(Mt. 9.1-8; Lc. 5.17-26)

2Chin gudii'dxi paaldaa dxyih, gubi-a'garii Jesuhs stuhbi loh guihdxyi Capernaum, ya biħn ra' bwiinn zuu Jesuhs la'n tuhbi yuu', ²ya badiaa'ha ra' ziahan bwiinn ri'chi, ya hasta ayi ru

nuu ñadzihn ra' ba rwaa' pweerta xteenn yuu' chi, ya la'h Jesuhs cagaluuyi Ñi'h xchi'dxyi Dxiohs la'h ra' ba, ³ya hohra pa'h chi badzihnee ra' tahpa bwiinn la'h stuhbi bwiinn na' bwiinn chi loh tuhbi lu'hn, ayi nuu ñiñi'bi ba, ⁴ya ndxi'hw ra' chi guclaa'dzi ra' ba ñiu'tii ra' ba hasta zuu Jesuhs, per ayi bidxeela ra' ba canehz ñiu'tiinee ra' ba la'h bwiinn nin rahcallu'hu chi laasii ziahan bwiinn rii ri'chi, ni'chin mejor gucah ra' ba yihca yuu', chi'chi baxaala ra' ba yihca yuu' hasta batehta ra' ba la'h bwiinn nin rahcallu'hu chi cun xlu'hn ba hasta nez loh Jesuhs, ⁵ya chin bwa'ha Jesuhs nin bwi'hnn ra' ba gwachiisto' ra' ba la'h Ñi'h, chi'chi rahbi Ñi'h loh ndxi'hw nin rahcallu'hu chi:

—Llii'nahn, la'h xtuhlda ra' lu'h basia'pitiilahn.

⁶Ri'chi zohba ra' paaldaa ra' mwehsu nin ruluu'yi lehyi, ya bwi'hnn ra' ba lligaaba: ⁷“¿Xixnaa rñi' ndxi'hw ca zi'ca? ¡Cañi'yah ba la'h Dxiohs chin rñi' ba squii'! ¡Tuhbidxi'h Dxiohs rusia'pitii duhlda!” ⁸Ya la'h Jesuhs la'Ñi'h guhcabwa' xi lligaaba riiyuhnn ra' ba chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Cayahca naxihn yihca tu cun lligaaba nin riiyuhnn tu na'h cañi'yaan la'h Dxiohs. ⁹Cuun nin ayi guinagahn ga'pihn loh ndxi'hw rii': “La'xtuhlda lu'h basia'pitii Dxiohs”, laasii ayi nin tuhbi nin gwa'ha gu rahca'hn, per sidela ga'pihn: “Gwastii tin batiaa'ha xlu'hn lu'h tin bwaa”, zahca gwa'ha tu gu biaca bi o ayi biaca bi. ¹⁰Yannah tin gacabwa' tu na'h naan Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw nee na'pahn guelrnabwa' loh guidxyiyuh tin gusia'pitiin gallee xtuhlda tu, ni'chin cañi'n loh bwiinn rahcallu'hu rii', ¹¹rñi'n: “Gwastii tin batiaa'ha xlu'hn lu'h tin bwaa yihdzi lu'h.”

¹²Ya hohra chi gahca gwastii ndxi'hw chi batiaa'ha ba xlu'hn ba ya nez de-laanta loh gallee ra' bwiinn nin rii ri'chi,

ya bare'h ba la'n yuu' chi, chi'chi badxyi-gaa' duxa loh ra' bwiinn cun neezaa badi'hi ra' ba guelzuxchiilli la'h Dxiohs, rahbi ra' ba:

—¡Bayinnahsihn bidia'han nu'h tuhbi dzi'n roo'!

Jesuhs gudihdxyi la'h Levih

¹³Ya seguihdu gwah Jesuhs rwaa' laguhn xteenn Galilea stuhbi, ya ri'chi badiaa'ha ziahan bwiinn, ya baluu'yi Jesuhs la'h ra' ba, ¹⁴ya ri'chi biria'h Ñi'h tin zee Ñi'h stuhbi nehza, ya loh nin gudii'dxi Jesuhs gahxu cwee' tuhbi caseta xteenn impweestu bwa'ha Ñi'h la'h tuhbi bwiinn nin laa Levih nin rsadxihlli impweestu, llii'n Alfeu; zohba ba loh tuhbi yagaxiyyi, chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:

—Gudaa'na'hla na'h.

Lwehgu si gwasu'nchii Levih ya zee-nee ba la'h Ñi'h.

Guñi' Jesuhs xinaa rahwnee Ñi'h la'h ra' bwiinn duhlda

(Mt. 9.14-17; Lc. 5.33-39)

¹⁵Ya tuhbi dxyih, gwanees Jesuhs la'h xpwiinn Ñi'h rwaa' yihdzi Levih laasii baguhn ba gwatahw Jesuhs tuhbi guelwawh rwaa' yihdzi ba, ya neezaa ziahan ra' nin rusadxihlli impwestu para Roma cun snuhn ra' bwiinn nin ayi ruzo'badxiahga xlehyi guehtu Moisehs zohba ra' ba loh mweella cun Jesuhs tuhsi juunta cun garaa xpwiinn Ñi'h, ziahan za naa xpwiinn Ñi'h, ¹⁶ya chin bwa'ha ra' mwehsu nin ruluu'yi xlehyi Moisehs cun bwiinn fariseu ra' cayahwnee Jesuhs la'h ra' bwiinn chi, chi'chi rahbi ra' ba loh ra' xpwiinn Ñi'h:

—¿Xixnaa rahwnee xmwehsu tu la'h ra' bwiinn nin rusadxihlli impwestu cun bwiinn ra' nin ayi ruzo'badxiahga xlehyi Moisehs?

¹⁷Chin bihn Jesuhs xi guñi' ra' ba, chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Bwiinn ra' nin ayi xi rahca ayi xchi'hn ra' ba dutohra, mejor chee dutohra hasta rahcallu'hu ra' bwiinn; na'h ayi ze'ldatiidxiyidxi'hn la'h ra' bwiinn za'ca sino que ze'ldahn tin cwiidxyihn la'h ra' bwiinn nin nuu xtuhlda ra' ñi'h.

**Jesuhs gudxixtee' xinaa ayi
rucwaa'han ra' xpwiinn Ñi'h**

¹⁸ Guyuu' tuhbi dxyih cagacwaa'han ra' xpwiinn ra' Jwahn nin ruo'bañihsa cun xpwiinn ra' fariseu, ni'chin gwah ra' paaldaa ra' bwiinn hasta zuu Jesuhs tin rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—Xpwiinn ra' Jwahn cun xpwiinn ra' fariseu ra' rucwaa'han ra' ba, ya xpwiinn ra' lu'h ¿xixnaa ayi rucwaa'han ra' ba?

¹⁹ Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—¿Ta zahca gucwaa'han bio'za loh tuhbi saa' gaduhbi nin riinee ra' ba la'h nu'binbahyi? Zi'chilla na'h ayi nuu gucwaa'han ra' xpwiinnra'n gaduhbi nin nuuneera'n ba, ²⁰ per ziuu' dxyih nin gucwaa'han ra' ba chin cwe'caa ra' ba nin bachinaa. ²¹ Sidela chezahnee ra' ba xcweenta dxyi'dxyi cuubi ra' nin rulu'yi'hn la'h ra' ba tuhsi cun costumbre yu'xa ra' nin ayi gallu'yi, naa ra' ba ziga tuhbi bwiinn nin ruhnn rramieenda tuhbi lahdxicuubi cun tuhbi lahdxi yu'xa, pwihsi ayi nin tuhbi bwiinn nin ruhnn zi'chi laasii lahdxicuubi chi rgo'bañuhun lahdxiyu'xa chi ya mahzi ru rga'llu ziroo' run, ²² o, neezaa naa ra' ba ziga tuhbi dxihdxi yu'xa ya guida'h vihnnu cuubi la'n dxihdxi chi ya cun bwih jweerta chi zichiezan dxihdxi yu'xa chi ya ziñichi vihnnu chi cun dxihdxi, ni'chin mejor guida'h vihnnu cuubi la'n dxihdxi cuubi.

**Batíaa'ha xpwiinn Jesuhs
trihgu dxyih nin ruzi'laa'dzi
ra' bwiinn Israel**

(Mt. 12.1-8; Lc. 6.1-5)

²³ Nee tuhbi dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn Israel, zeezahnee Jesuhs la'h xpwiinn Ñi'h nez loh yuh hasta na' trihgu, ya bachywa'h ra' xpwiinn Ñi'h trihgu, chi'chi gullo'ba ra' ban tin bire'h bwii'dzi'hn ra' chi gudahw ra' ban, ²⁴ ya nuhn ra' bwiinn fariseu ra' nin rii nez chi bwa'ha ra' ba nin cayuhnn ra' xpwiinn Jesuhs chi'chi rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—¿Xixnaa ruhnn ra' xpwiinn lu'h nin ayi naa xnehza guunn bwiinn dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn Israel?

²⁵ Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—¿Ta nin tuhbi nagahdxi gu'lda tu loh Xchihtsi Dxiohs hasta rñi' xa bwi'hnn guehtu Davihd cun xpwiinn ba chin bichia'han ra' ba? ²⁶ Pwihsi gyyuu'tii Davihd la'n xquido' Dxiohs chin guhca guehtu Abiatar bixohza nin rnabwa' la'h ra' bixohza, guca'ha Davihd pahn nin nuu la'n guido' chi, nee naa ra'n ziga guhn nez loh Dxiohs ya la'h Davihd cun xpwiinn ba gudahw ra' ba pahn chi, nee zohba loh xchi'dxyi Dxiohs bixohza si gahw pahn chi.

Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

²⁷ —Dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn guhcan para bwiinn ra', ayi bwiinn dxi'h para dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn, ²⁸ ni'chin na'h, ziga naan Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw, hasta nee dxyih nin ruzi'laa'dzi bwiinn na'pahn dxyi'dxyi guiñi'n cuun nin naa xnehza guunn bwiinn.

Bwiinn nin gubihdxi naa ñi'h

(Mt. 12.9-14; Lc. 6.6-11)

3 Chin guhca tuhbi dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn Israel gyyuu'tii Jesuhs la'n tuhbi guido' bi'ti'hn, ya la'n guido' chi zohba tuhbi ndxi'hw nin gu-

bihdzi naa ñi'h, ²ya cayahpa dzi'tsi ra' bwiinn la'h Ñi'h gu zusiaca Jesuhs la'h bwiinn nin rahcallu'hu dxyih chi nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn laasii xclaa'dzi ra' ba chetachi ra' ba xquelchiah Ñi'h nezloh ra' bwiinn nin r nabwa' la'h ra' bwiinn Israel, ³chi'chi rahbi Jesuhs loh ndxi'hw nin gubihdzi naa ñi'h chi:

—Gwasu'nchii, tin gudaab'biiga galaayi rii'.

⁴Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' bwiinn dxixi'hw chi:

—¿Cuun nin rusaa'n lehyi gaca dxyih nin razi'laa'dzi nu'h? ¿Ta dzi'n za'ca o dzi'n dxaaba? ¿Ta zalda'h nu'h bwiinn loh guelguhchi o zasaa'n nu'h gachi ba?

Per la'h ra' bwiinn chi cun ayi guñi'tii' ra' ba, ⁵chi'chi bwa'ha nadxyi'chi Jesuhs loh ra' garaa ra' bwiinn nin rii gadi'idxi Ñi'h ya guhca nalaasa sto' Ñi'h laasii bwa'ha Ñi'h ayi raa lasaa' ra' ba, chi'chi rahbi Ñi'h loh ndxi'hw nin gubihdzi naa ñi'h chi:

—Batsi'yi naa lu'h.

Ya chin batsi'yi naa ndxi'hw chi lwehgu si biaca naa ba, ⁶ya la'h ra' bwiinn dxixi'hw ra' chi o sea bwiinn fariseu ra' biahca ra' ba tuhsi cun bwiinn ra' nin naa ra' xpartihdu Herodes tin bwi'hnn ra' ba lligaaba xa gadxiinn ra' ba la'h Jesuhs.

Basiaca Jesuhs ziahan ra' bwiinn rwa' laguhn xteenn Galilea

⁷⁻⁸Ya seguihdu zeenee Jesuhs la'h ra' xpwiinn Ñi'h rwa' laguhn xteenn Galilea, ya zeena'hla ra' ziahan bwiinn la'h Ñi'h laasii rihnn ra' ba ruhnn Ñi'h ziahan dzi'n roo' nee xclaa'dzi ra' ba gwa'ha ra' ba dzi'n roo ra' nin ruhnn Ñi'h. Bwiinn ra' chi guhca ra' bwiinn guihdxyi Galilea cun bwiinn guihdxyi Jerusalehn cun ziahan ru ra' bwiinn guihdxyi Judea cun bwiinn guihdxyi Idumea, bwiinn stuhbi lahdu gui'w Jordahn, cun bwiinn guihdxyi Tiru cun Sidohn. ⁹⁻¹⁰Ya basi-

aca Jesuhs ziahan ra' bwiinn nin rahcallu'hu ra', ya tantu guclaa'dzi ra' ba ñidxi' ra' ba tihxi Jesuhs tin dxiaca ra' ba ni'chin hasta baca'hnaa lasaa' ra' ba tin ñabiiga ra' ba gahxu cwee' Jesuhs, ni'chin nin rahbi Ñi'h loh ra' xpwiinn Ñi'h tin batsiiga ra' ba tuhbi laancha mahs balaacqui'hn nez loh ñihsa tin ayi ñidxi' ru ra' bwiinn la'h Ñi'h nee ayiza xa ñute'h ra' bwiinn la'h Ñi'h, ¹¹ya guyuu' ra' paaldaa ra' bwiinn nin guyuu' ra' bwiinn dxaaba sto' ra' ñi'h, ya chin zeebiiga ra' ba nezloh Jesuhs ruzu'nllihbi ra' ba nezloh Ñi'h ya jweersi roo' rbwihdxyidixiah ra' ba rahbi ra' ba:

—i'Yi'h naa lu'h Llii'n Dxiohs!

¹²Per la'h Jesuhs gunabwa' Ñi'h la'h ra' bwiinn dxaaba ra' chi tin ayi ñiñi' ra' ba chy naa Ñi'h.

Jesuhs guli' la'h ra' gadzi'h bichiohpa ra' bwiinn nin gaca ra' xpooxtla Ñi'h

(Mt. 10.1-4; Lc. 6.12-16)

¹³Ya chi'chi gucah Jesuhs yihca tuhbi dahan, ya ri'chi gudihdxyi Ñi'h la'h ra' paaldaa ra' bwiinn nin rclaa'dzi Ñi'h tin gusi'dxi Ñi'h la'h ra' ba, ya chin badzihn ra' ba hasta zuu Jesuhs, ¹⁴guli' Ñi'h la'h ra' gadzi'h bichiohpa ra' bwiinn nin gaca xpooxtla Ñi'h tin bwi'hnn ra' ba cumpahñu la'h Ñi'h, ya rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Na'h cu'neezahn la'h tu tin chegalu'u'yi tu xchi'dxyi Dxiohs garaa ra' guihdxyi.

¹⁵Nee badi'hi za Ñi'h guelrnabwa' la'h ra' ba tin basiaca ra' ba la'h ra' bwiinn ra' nin rahcallu'hu cun nin basa'cazii ra' bwiinn dxaaba basiaca ra' ba, ¹⁶ya loh gadzi'h bichiohpa ra' xpwiinn Ñi'h guhca ra' Simohn nin gule'helah Ñi'h Pehdru; ¹⁷Jacobo cun Jwahn llii'n Zebedeu, nin bire'hlah ra' ziga apodo Boanerges, ya nin zee dxyi'dxyi rii' naa llii'n du'h guzi'w; ¹⁸Andrehs, Felipe, Bartolomeh, Mateu, Tomahs, Jacobo llii'n

Alfeu, Tadeu cun neezaa Simohn nin guyuu' laha ra' cananista, ¹⁹ cun Judas Iscariote, nin batoo' la'h Jesuhs loh ra' bixohza.

**Baca'hchiah ra' bwiinn,
bwiinnxaaba rahcanee la'h Jesuhs**
(Mt. 12.22-32; Lc. 11.14-23; 12.10)

²⁰ Ya chi'chi biu'gariinee Jesuhs la'h ra' xpwiinn Ñi'h tuhbi yuu', ya stuhbi la'ga'h badiaa'ha ziahan roo' bwiinn ri'chi, ya nin ayi nuu xa ñahwnee Ñi'h la'h ra' xpwiinn Ñi'h. ²¹ Chin bihn ra' lasaa' Jesuhs zi'chi cazahca Ñi'h, gwagui'ha ra' ba cuun Ñi'h laasii bwi'hnn ra' ba lligaaba cache'h loh xigaaba Ñi'h, ²² neezaa mwehsu ra' nin ruluu'yi lehyi nin ze' ra' guihdxyi Jerusalehn rahbi ra' ba:

—Belzebuu nin rnabwa' la'h ra' bwiinnxaaba cayahcanee la'h ndxi'hw rii' ni'chin rahca rabwe'he ba bwiinnxaaba sto' ra' bwiinn.

²³ Chi'chi gudihdxyi Jesuhs la'h ra' ba tin guñi' Ñi'h loh ra' ba rahbi Ñi'h:

—¿Xa guunn Belzebuu gabwe'he ba la'hgahca lasaa' bwiinnxaaba nin rnabwa' ba? ²⁴ Sidela la'h tuhbi gubieerna cwachi ra' ba partihdu tin childxinee lasaa' ra' ba, pwihsi nahpa ziñichiloh guelnabwa' chi. ²⁵ Zi'chigahca za sidela la'h tuhbi famihyi bwiinn childxinee lasaa' ra' ba pwihsi la'h famihyi chi ayi chuu'hun xchih, ²⁶ ya zi'chi za sidela la'h Belzebuu rabwe'he la'h ra' bwiinnxaaba, ayiza chuu xchih xquelnabwa' ba laasii lwehgu cha'loh xquelnabwa' ba.

²⁷ Ayi nuu chy chutii yihdzi tuhbi bwiinn nin nuu ziroo' xjweersi ñi'h tin cwaan ba; sola nin guunn ba galoh guchi'bidu'h ba la'h bwiinn chi zi'chisihn zuhnn ba gahn cwaan ba xixteen bwiinn chi.

²⁸ Gulgaca'dxiahga nin guñi'n loh tu: nicala chyulla guñi'yah la'h Dxiohs o chuu xtuhlda bwiinn chi, zahca gusia'pi-

tii Ñi'h xtuhlda ba, ²⁹ per sidela chyulla guñi'yah la'h Spíritu Saantu Dxiohs zahca ba tuhbi bwiinn duhlda duxa ya nin ayi gusia'pitii Dxiohs xtuhlda bwiinn chi.

³⁰ Squii' guñi' Jesuhs laasii rahbi ra' bwiinn dxixi'hw chi cayahcanee bwiinnxaaba la'h Ñi'h.

Xmah Jesuhs cun bwiitsi ra' Ñi'h
(Mt. 12.46-50; Lc. 8.19-21)

³¹⁻³² Ya xmah Jesuhs cun bwiitsi ra' Ñi'h badzihn ra' ba hasta cagaluu'yi Ñi'h, per ayi guhca ñabiiga ra' ba hasta zuu Ñi'h laasii dxibi ziahan ra' bwiinn rii ri'chi, ni'chin guyuu' nin badi'hi rsohn la'h ra' bwiinn nin zohba gadiidxi cwee' Jesuhs rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—Xmah lu'h cun bwiitsi ra' lu'h rii ra' diitsi jwehra xclaa'dzi ra' ba guñi' ra' ba loh lu'h.

³³ Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' bwiinn chi:

—¿Cuun nin naa xmaa'hn cun bwi'tsi ra'n?

³⁴ Chi'chi bwa'ha dzi'tsi Ñi'h loh ra' garaa ra' bwiinn nin zohba gadiidxi Ñi'h, chi'chi rahbi Ñi'h:

—Rii la'h ra' nin naa ra' ziga xmaa'hn cun ziga bwi'tsi ra'n rii', ³⁵ pwihsi chy chi'h zi bwiinn nin guunn nin xclaa'dzi Dxiohs gaca, ni'chi naa ziga bwi'tsihn, bizaanahn, cun xmaa'hn.

**Bwii'yidxyi'dxyi Jesuhs xcweenta
bwiinn nin gulahchi biñih**

(Mt. 13.1-23; Lc. 8.4-15)

4 Stuhbi bweelta guzo'baloh cagaluu'yi Jesuhs la'h ra' bwiinn rwaal' laguhn xteen Galilea, ya badiaa'ha ziahan bwiinn ri'chi, ni'chin gucah Ñi'h la'h tuhbi laancha nin zuu rwaal' laguhn chi tin gwabiigan loh ñihsa, ya rwaal' laguhn chi badiaa'ha ra' ba tin baca'dxiahga ra' ba nin guñi' Ñi'h loh ra' ba hasta la'h laancha nin zohba Ñi'h, ² ya bwii'yidxy-

i'dxyi Ñi'h ziahan ra' dxyi'dxyi loh ra' ba per cweenta ra' zi, ya loh cayuu'yidxyi'dxyinee Ñi'h la'h ra' ba rahbi Ñi'h:

³—Gulgaca'dxiahga: tuhbi ndxi'hw biria'h ba zeetachi ba biñih, ⁴ya gaduhbi zeezah ba biaaba nuhan loh nezyuh, ya gadahw ra' maani'hn ra'n, ⁵ya snuhan biaaba laha dxiah hasta nuu gulliaa' yuh, ya chin gutahnan, ⁶lwehgu gahca bacwihdzi gubihdxyi la'han laasii ayi guyuu' xtulbaa'han gueeta loh yuh ni'chin gubihdzin, ⁷ya snuhan biaaba la'n dulbaa' xteenn yaguihchi ra', ya chin guroo'ru yaguihchi ra' chi bwi'hnn bacaalan ni'chin ayi xi li'hn badi'hi bwi-i'dzi biñih chi, ⁸ya snuhan biaaba loh yuh za'ca, ni'chiyi guroo' gucah tuhbin ziga treinta lloobwi'hn tihxin ya stuhbin nalayila gucah llooba tihxi ñihza xteenn tuhbigah lloobwi'hn nin gurih loh yuh, ya stuhbin gucah ziahan llooba tihxi tuhbigah ñihza nin naa tuhbi llooba biñih chi.

⁹Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Sidela riuu' tu ria'zi tu dxyi'dxyi ra' rii', gulgaca'dxiahgan.

**Jesuhs bwii'yidxyi'dxyi xa
naa xquelrwii'yidxyi'dxyi
Ñi'h loh ra' Xpwiinn Ñi'h**

¹⁰Ya chin badi'chi ra' nuhn bwiinn ziahan ra' chi, chi'chi gwabiiga gadzi' h bichiohpa xpwiinn Ñi'h cun spaaldaa ra' bwiinn nin zena'hla la'h Ñi'h tin gunaabadxyi'dxyi ra' ba loh Ñi'h xi zee loh dxyi'dxyi ra' nin baluu'yi Ñi'h, ¹¹chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—La'h tu Dxiohs rñi' loh tu tin gacabwa' tu cohsa ra' xteenn xquelrnabwa' Ñi'h; per la'h ra' bwiinn nin ayi xclaa'dzi dxie'na'hla na'h ni'chin nin rñi'n cweenta ra' si loh ra' bwiinn, ¹²laasii nicala dxihn ra' ba nin rñi'n nee gwa'ha ra' ba per ayi gacabwa' ra' ba nee nin ayi gusia'pitii Dxiohs xtuhlda ra' bwiinn chi.

**Jesuhs bwii'yidxyi'dxyi xa
naa xcweenta biñih**

¹³Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—¿Tayi rahcabwa' tu dxyi'dxyi ra' rii'? ¿Xaalla gacabwa' chi'h tu snuhn ra'n? ¹⁴Ndxi'hw nin bwi'hnn biñih chi naa ziga nin ruluu'yi xchi'dxyi Dxiohs, ¹⁵ya nuu ra' bwiinn nin naa ra' ziga biñih nin biaaba loh neziuh rihnn ra' ba xchi'dxyi Dxiohs, per chin babin hnn ra' ban chi'chi ze' bwiinnxdaaba mahziru rusia'pitii ba xchi'dxyi Dxiohs nin nabiñih sto' bwiinn chi tin dxia'ldasto' ba xchi'dxyi Dxiohs, ¹⁶ya snuhn ra' bwiinn naa ziga biñih nin biaaba laha dxiah hasta nuu gulliaa' yuh, ni'chi ra' naa ziga bwiinn ra' nin ruca'dxiahga ra' xchi'dxyi Dxiohs ya guca'ha ra' ban cun guuxta, ¹⁷per coma naa ra' ba zigazi biñih nin ayi ziahan xtulbaa' ñi'h, ni'chin ayi riazah za'ca ra' ba ziga naa xnehza, ni'chilan chin rza'cazii ra' ba pur xchi'dxyi Dxiohs o chin rre'guna'hla bwiinn ra' la'h ra' ba, ya cun rbwe'hesto' ra' ba xchi'dxyi Dxiohs, ¹⁸ya snuhn ra' ba naa ziga biñih nin biaaba laha ra' yaguihchi; ni'chi ra' naa ziga bwiinn ra' nin rca'dxiahga zi xchi'dxyi Dxiohs, ¹⁹ya mahzi ru riuu' ra' ba guelzraa' xica ra' cohsa xteenn guidxyiyuh rii' cun rza-'bi sto' ra' ba gapa ra' ba mweeyi nin rusagui'hi la'h ra' bwiinn cun rza'biza sto' ra' ba gapa ra' ba garaaloh cohsa ra' nin rbwe'hecaa xchi'dxyi Dxiohs la'n lasto' ra' ba ya lliaa' si rahca ziga bihndxiahga ra' ba xchi'dxyi Dxiohs, ²⁰ya nuu za ra' bwiinn nin ruzo'badxiahga xchi'dxyi Dxiohs nee riachiisto' ra' ban, naa ra' ba ziga tuhbi ñihza nin rcah ziga treinta llooba, o ziga ñihza nin gucah mas garooldallee llooba tihxi ñi'h o nin gucah ziahan llooba tihxi ñi'h.

Xcweenta bia'ñih

²¹Rahbi za Jesuhs loh ra' ba:

—Ayi nin tuhbi nin guca'dxih tuhbi bia'ñih rala'n nee chuula'n nan la'n tuhbi caja o zuu'hun llaa'n tuhbi lu'hn; mas cha'yi za'bin guiya' tin guzia'ñih za'can. ²²Zi'chi gahca za ayi nin tuhbi cohsa nin chuula'n nahpa zadzihn dxyih nin gwa'ha ra' ba xiñin, ²³ni'chin nin zohballaala dxiahga ñi'h gulgaca'dxiahga.

²⁴Neezaa rahbi Jesuhs:

—Gulguia'ha loh nin rihn tu, cun madxihdu gahca nin rudi'hi tu Dxiohs guni'hi mahzirun ziga madxihdu chi la'h tu neezaa zuni'hi Ñi'h ziahanrun la'h tu. ²⁵Pwihsi nin nahpan, ziahanrun guica'ha, per nin ayi xi nahpa hasta nin ruhnn ba lligaaba naa xteenn ba ziri-a'hallu'hun loh ba.

Xcweenta bwii'dzi biñih

²⁶Neezaa rahbi Jesuhs:

—Ziga naa xquelnabwa' Dxiohs naa ziga biñih nin ruhnn biñih tuhbi bwinn loh yuh, ²⁷para la'h bwiinn chi zeezah chi'zi xquelnabahan ba ziga guillii-guillii ruhnn ba dzi'n cun rahsi ba gaduhbi nin rtahn biñih cun rroo'hon nin ayi gaann ba, ²⁸laasii la'h yuh chi ruchioo' la'han; rtahnan ziga tuhbi cwa'n nagaa, rroo'hon, rahcan doh, ya seguihdu rahcan llooba. ²⁹Ya chin la'n naa llooba para gacan guehta, lwehgu rusi-a'pitii ba li'hn chi laasii la'h dxyih badzihn nin chapitii'hin.

Xcweenta bwii'dzi mortahsa

(Mt. 13.31-32; Lc. 13.18-19)

³⁰Chi'chi rahbi Jesuhs:

—¿Cuun nin rñah ziga rñah xquelnabwa' Dxiohs, o xi tuhbi cweenta nin galuu'yi nu'h xa naa'han? ³¹Naan ziga tuhbi bwii'dzi mortahsa nin rahca biñih loh yuh, nee bwii'dzi chi naa bi'tu'hnru loh ra' garaa bwii'dzi nin nuu gaduhbi guidxyiyuh, ³²rahca biñihin, rroo'hon, ya loh yahga chi ruhnn ra' maani'hn xpichieeza ra' ma la'n xpacaalan.

Forma ziga ruluu'yi Jesuhs la'h ra' bwiinn

(Mt. 13.34-35)

³³Ya bwii'yidxyi'dxyi Jesuhs ziahan cweenta loh ra' bwiinn hasta guhcab-wa' ra' bwiinn, ³⁴nee garaa xpwiinn Ñi'h chin bia'hannee Ñi'h la'h si ra' ba, chi'chi bwii'yidxyi'dxyi Ñi'h loh ra' ba; per loh ra' bwiinn zi ayi gudxixtee' Ñi'h xa naa cweenta ra' chi.

Bacwe'za Jesuhs tuhbi bwih roo' loh laguhn xteenn Galilea

(Mt. 8.23-27; Lc. 8.22-25)

³⁵Ya gudxyih dxyih chi gahca, rahbi Jesuhs loh ra' xpwiinn Ñi'h:

—Gulchoo'ho choo nu'h stuhbi lahdu rwaa' ñihsa ca.

³⁶Ya guyuutii ra' ba la'n laancha hasta zohba Jesuhs, ya basia'han ra' chi ba la'h ra' bwiinn ziahan ra' chi, ya zee ra' chi'h ba tuhbi loh ñihsa cun neezaa spaaldae ra' laancha zeenee la'h ra' ba stuhbi lahdu rwaa' ñihsa chi, ³⁷ya gaduhbi zeezah ra' ba loh ñihsa guzo'baloh tuhbi bwih roo' guteesa bwih chi ñihsa ya guyuutii ñihsa la'n laancha. ³⁸Gaduhbi na'llgahsi Jesuhs la'n laancha chi nucu'ga Ñi'h tuhbi almahdu, chi'chi bacwa'hn ra' xpwiinn Ñi'h la'h Ñi'h, rahbi ra' ba:

—¡Mwehsu! ¡La'nu'h caza'bi ñihsa nee para yi'h zigazi ayi xi cayahcatii'!

³⁹Chi'chi lwehgu gwastii Jesuhs tin guñi' Ñi'h loh bwih chi cun loh ñihsa tin guridxyii ra'n, ⁴⁰chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' xpwiinn Ñi'h:

—¿Xixnaa rdxiyihbi duxa tu? ¿Xixnaa ayi riachiisto' tu Dxiohs?

⁴¹Ya rdxiyihbi duxa ra' ba chi'chi gunaabadxyi'dxyi loh lasaa' ra' ba rahbi ra' ba:

—¿Chyuulla naa bwiinn rii'? ¡Hasta bwih cun ñihsa ruzo'badxiahga xchi'dxyi ba!

Tuhbi bwiinn guihtxyi Gadara nin gyyuu' ziahan bwiinndaaba sto' ñi'h

(Mt. 8.28-34; Lc. 8.26-39)

5 Ya badzihn ra' ba loh yuh xteenn Gadara nin rii stuhbi lahdu rwaal ñihsa chi, ²baria'h Jesuhs la'n barcu, lwehgu badxi'loh Ñi'h la'h tuhbi ndxi'hw nin nuu bwiinndaaba sto' ñi'h, ³ya gyyuu' bwiinn chi lahda ra' ba'. Guhca yo'ba duxa xigaaba ba ya nin tuhbi ayi chyuh bwi'hnn gahn ñuchi'bidu'h la'h ba cun cadehn. ⁴Ziahan la guhcadu'h probhi bwiinn chi cun cadehn, cun dxi'ba ra' nin rchi'bi suldahdu naa bwiinn, per la'h ba bachyuu'ga ban pur xquelnadxi'pa bwiinndaaba nin nuu sto' ba, ya ayi chyuh bwi'hnn gahn ñusacwa'chidxyii sto' ba, ⁵ya dxyih nague'la ca'nzaa ba ca'nbwihdxyidxi'ah ba loh dahan cun lahda ba' ra', cun neezaa gudxi'ldxi'hdxyi ba la'h gahca ba cun dxiah, ⁶ya zihurooru bwa'ha bwiinn nin gyyuu' bwiinndaaba chi sto' ñi'h la'h Jesuhs, ni'chin ballu'n ba gwah ba nez loh Ñi'h bazu'nllihbi ba, ⁷chi'chi guñi' ba jwersi, rahbi ba:

—¿Xix ze' lu'h rii', Jesuhs Llii'n Dxiohs nin nuu nabahan dzi'tsi dxibaa'? ;Rdxi'na'hn loh lu'h ayi gusa'cazii lu'h na'h!

⁸Guñi' bwiinndaaba chi squii' laasii guñi' Jesuhs:

—;Baria'h sto' bwiinn ca bwiinndaaba!

⁹Chi'chi gunaabadxyi'dxyi Jesuhs loh bwiinndaaba chi rahbi Ñi'h:

—¿Chyuh laa lu'h?

Chi'chi rahbi ba:

—Legiohn.

Rahbi ba zi'chi laasii ziahan bwiinndaaba naa ra' ba nuu ra' ba sto' bwiinn chi, ¹⁰ya gunaaba ra' bwiinndaaba chi tin ayi guixe'hla Jesuhs la'h ra' ba stuhbi guihtxyi, ¹¹ni'chin nez chi riyahw nuhn

cuuchi loh dahan gahxu nez zuunee Jesuhs la'h bwiinn nin nuu bwiinndaaba chi sto' ñi'h, ¹²ya gudxi'hn ra' bwiinndaaba chi tin gusaa'n Jesuhs chu'tii ra' bwiinndaaba chi sto' ra' cuuchi. ¹³Ya chin guzi'guelhda Jesuhs chu'tii ra' bwiinndaaba chi sto' ra' cuuchi, chi'chi baria'h ra' bwiinndaaba chi sto' bwiinn chi tin gyyuu'tii ra' ba sto' cuuchi, ya naa ra' cuuchi chi ziga chiohpa mihiy, ya gwatsi'bichii ra' cuuchi chi rwaal tuhbi guee'la ri'chi gwaa'ñihsa ra' cuuchi chi. ¹⁴Ya chin bwa'ha ra' nin cayahpa la'h ra' cuuchi chi ni'chi lwehgu ballu'n ra' ba gwaguihtsi ra' ba loh ra' bwiinn guihtxyi cun bwiinn rraandxu ra', biria'h ra' bwiinn tin gwagua'ha ra' ba nin guhca ri'chi. ¹⁵Ya chin badzihn ra' ba nez zuu Jesuhs, bwa'ha ra' ba la'h bwiinn nin baria'h bwiinndaaba ra' sto' ñi'h la'ba zohba, nahcu ba lahdxi ayi xi rahca ru yihca ba, ni'chin bwiinn ra' nin bwa'ha ra' ni'chi bidxyihbi duxa ra' ba. ¹⁶Ya bwiinn ra' nin bwa'haloh xa guhca, bwi'i'yidxyi'dxyi ra' ba xa basiaca Jesuhs la'h ndxi'hw nin gyyuu' bwiinndaaba xto' ñi'h chi cun ziga guza'ca ra' cuuchi, ¹⁷ya garaa ra' ba gunaaba ra' ba dxiuu'nehza Jesuhs guihtxyi chi. ¹⁸Ya chin biuu'garii Jesuhs la'n laancha, chi'chi gunaaba ndxi'hw nin baria'h bwiinndaaba ra' sto' ñi'h loh Jesuhs tin ñizi'guelda Ñi'h ñana'hla ba la'h Ñi'h, ¹⁹per la'h Ñi'h gunabwa' Ñi'h dxia'han si ba, ya rahbi Ñi'h loh ba:

—Babia'garii rwaal yihdzi lu'h tin bati'chi dxyi'dxyi loh ra' lasaa' ra' lu'h loh ra' xamihgu lu'h garaa nin bwi'hneen yi'h nee neezaa nin balahsasto'n yi'h.

²⁰Ya ziaachi'h ba, tin bati'chi ba dxyi'dxyi loh guihtxyi Decápolis pur bwen nin bwi'hnn Jesuhs la'h ba, ya garaa ra' bwiinn chi badxyigaa' duxa loh ra' ba.

**Llii'ndxa'pa Jairu neezaa tuhbi
gunna'h nin bidxi' xahba Jesuhs**

(Mt. 9.18-26; Lc. 8.40-56)

²¹ Chin babia'garii Jesuhs stuhbi lahdu rwaa' ñihsa chi, badiaa'ha ra' ziahan ra' bwiinn ri'chi, ya rwaa' ñihsa chi zuu Ñi'h, ²² hohr nin badzihn tuhbi ndxi'hw nin laa Jairu, bwiinn chi guhca tuhbi nin rnabwa' tuhbi guido' bi'ti'hn, ya bazu'n-llihbi ba nezloh Jesuhs, ²³ chi'chi guñi' nalaasa ba, tin gunaaba ba chenee ba la'h Jesuhs rwaa' yihdzi ba ya rahbi ba:

—Llii'ndxa'pa'hn ya mweerla gachi; bwi'hnn tuhbi bwen yo'ho choo nu'h tin gudzii'ba naa lu'h yihca bi tin dxiaca bi nee tin guta'h lu'h xquelnabahan bi.

²⁴ Ya loh zeenee Jesuhs la'h Jairu, neezaa ziahan duxa ra' bwiinn zeena'hla la'h ra' ba, hasta bate'h ra' ba la'h Ñi'h, ²⁵ ya loh ra' bwiinn ziahan chi dxa'ga tuhbi gunna'h nin rahcallu'hu xcweenta hasta naa ba gunna'h cun rihn; guhca la tsi'h bichiohpa yihza cayahcallu'hu ba, ²⁶ lliaa'h zi bañihchi ba xmweeyi ba guca'ha ra' nin ruhn rramwehdx'i la'laga'h mahzi guzallu'hu ba. ²⁷ Ni'chin chin bihn ba rusiaca Jesuhs la'h bwiinn, ni'chin gwabiiga gunna'h chi nez dihtsi Ñi'h bidxi' ba loh xahba Ñi'h, ²⁸ laasii bwi'hnn ba lligaaba: “Sidela na'h guidxi'n xahba Ñi'h ziaca'hn.” ²⁹ Ya hohra gahca nin bidxi' ba rwaa' xahba Ñi'h, guleeza calli'hi llarihn ba chi'chi biin ba baria'h gueldxyihdxyi chi tihxi ba, ³⁰ ya neezaa guhcabwa' Jesuhs basiaca xquelnabwa' Ñi'h la'h tuhbi bwiinn, ni'chin basia'gariiloh Ñi'h nezloh ra' bwiinn nin na'hla la'h Ñi'h, tin gunaabadxyi'dxyi Ñi'h, rahbi Ñi'h:

—¿Chyu ni'ca bidxi' na'h?

³¹ Chi'chi rahbi ra' xpwiinn Ñi'h:

—Bwiinn ziahan ra' rii' rca'naa, nee rnaabadxyi'dxyi tii' lu'h: “¿Chyuñin bidxi' na'h?”

³² Per la'h Ñi'h bwa'ha dzi'tsi Ñi'h loh ra' ba tin gwa'ha Ñi'h loh nin bidxi' rwaa' xahba Ñi'h, ³³ ya chin guhcabwa' gunna'h chi la'h Jesuhs naann nuu tuhbi nin bidxi' la'h Ñi'h, chi'chi bidxyihbi bi ya lwehgu bazu'nllihbi bi nezloh Jesuhs, ya gudxixtee' bi garaa ziga nin guzahca bi, ³⁴ chi'chi rahbi Jesuhs loh gunna'h chi:

—Xii'hihn, la'h lu'h biaca laasii gwachiisto' lu'h na'h. Bwaa nnah, gulahchidxyii sto' lu'h ayi ru xi gaca lu'h.

³⁵ Ya gaduhbi nin cañi' gahca Jesuhs ni'chi badzihn ra' nin ze' rwaa' yihdzi Jairu, ya rahbi ra' ba loh Jairu:

—La'h llii'n lu'h guhchi la; ayiru xi molesta guunn lu'h la'h daada mwehsuca.

³⁶ Ya chin bihn Jesuhs ni'chi, chi'chi rahbi Ñi'h loh Jairu:

—Ayi guidxyihbi lu'h, cun sola gwachiisto' lu'h ziaca llii'ndxa'pa lu'h.

³⁷ Ya chi'chi zeenee Ñi'h la'h Jairu, nee cun sola chohnna xpwiinn Ñi'h, ziga Pehdru cun Jacobo cun la'h Jwahn bwihtsi Jacobo, ³⁸ ya chin badzihn Ñi'h rwaa' yihdzi Jairu bwa'ha Ñi'h riiyu'n cun hasta guñihchi cweenta ra' ba laasii guhchi llii'ndxa'pa Jairu, ³⁹ ya chin guyuu'tii Jesuhs rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Ayi ru'n tu; na'llgahsi zi bi.

⁴⁰ Ya sola ballihdzinee ra' ba la'h Ñi'h laasii para la'h ra' ba guhchi bi, ya chi'chi babwe'he Ñi'h la'h ra' bwiinn la'n yuu' chi ya xpaah si dxa'pa chi cun xmaah bi cun gadxioonna xpwiinn Ñi'h guyuu'tiinee Ñi'h hasta na' dxa'pa chi, ⁴¹ chi'chi guna'zu Ñi'h naa bi, ya guñi' Ñi'h loh bi, rahbi Ñi'h:

—¡Talita cumi! —Naa dxyi'dxyi ziga guñi' Ñi'h rahbi Ñi'h: ¡Gwastii dxa'pwi'hn!

⁴² Ya hohra chi gahca gubia'garii xquelnabahan dxa'pwi'hn chi, chi'chi gwastii bi tin zuuzaa bi nee guyuu' za bi

tsi'h bichiohpa yihza, ya bwiinn ra' nin bwa'ha babahn dxa'pwi'hn rii' badxyigaa' duxa ra' ba chin bwa'ha ra' ba ni'chi, ⁴³ ya ri'chi gahca gunabwa' Jesuhs ayi chyulootii' guuyi ra' ba cohsa ra' chi tin ayi chy u gacabwa', ya chi'chi rahbi Ñi'h:

—Gulgadi'hi xi gahw bi.

Jesuhs gubia'garii nez guihdxyi Nazaret

6 Ya chi'chi babii Jesuhs ri'chi tin gwah Ñi'h nez guihdxyi nin bie'roo' Ñi'h, guihdxyi chi laa Nazaret nee zeezahnee Ñi'h la'h ra' xpwiinn Ñi'h, ² ya chin guhca dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn Israel, guzo'baloh baluu'yi Jesuhs xchi'dxyi Dxiohs la'n guido' bi-tu'hn nin nuu loh guihdxyi chi, ya chin bihn ra' bwiinn ziahan chi xcweenta dxyi'dxyi ra' nin ruluu'yi Jesuhs, chi'chi gunaabadxyi'dxyi loh lasaa' ra' ba nee badxyigaa' duxa za loh ra' ba rahbi ra' ba:

—¿Ca nehza basi'dxi dee' ziahan dxyi'dxyi ra' rii'? ¿Ca nehza gwaca'ha ndxi'hw ca lligaaba nasiin cun dzi'n roo ra' nin ruhnn ba? ³ ¿Tayi ni'ca dxi'h nin naa carpinteru, llii'n María cun bwihtsi Jacobo, Joseh, Judas, cun Simohn? ¿Nee tayi lahda guihdxyi dxi'h rii' nuu ra' bizaa'n ni'ca?

⁴ Ya chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Bwiinn ra' nin ayi ruzo'badxiahga xchi'dxyi tuhbi daada nin ruluu'yi xchi'dxyi Dxiohs naa ra' ba bwiinn lahdxxyi pa'h ba, bwiinn lasaa' ba, cun bwiinn xfamihiy gahca ba.

Ni'chin ayi bazo'badxiahga ra' ba xchi'dxyi Ñi'h. ⁵ Ya ayi nuu ñuhnn Ñi'h nin tuhbi dzi'n roo' ri'chi, sola basiaca Ñi'h mas paaldi'hn ra' bwiinn dxyihdxyi cun sola badzii'ba naa Ñi'h yihca ra' ba, ⁶ nee badxyigaa' duxa za loh Ñi'h pur nin ayi gwachiisto' ra' ba la'h Ñi'h, ya ca'n-galuu'yi Ñi'h xchi'dxyi Dxiohs loh gui-

hdxyi bi'tu'hn ra' cun rrandxu ra' nin ri-a'han gahxu nez chi.

Guxe'hla Jesuhs tsi'h bichiohpa xpwiinn Ñi'h tin guunn ra' ba xtsi'n Dxiohs

⁷ Ya seguihdu batiaa'ha Jesuhs gadzi'h bichiohpa xpwiinn Ñi'h ya chi'chi guzo'baloh guxe'hla Ñi'h chiohpagah ra' ba cada tuhbigah guihdxyi, nee badi'hi za Ñi'h guelrnabwa' la'h ra' ba tin babwe'he ra' ba bwiinn dxaaba sto' ra' bwiinn, ⁸ ya rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Ayi xi chenee tu loh nehza, nin buxa nin guehta nin mweeyi; cun sola baxtohn chenee tu, ⁹ nee guca'h si tu tahba tu ñaa' cun gacu tu tuhbi si za neezaa xahba tu.

¹⁰ Ya rahbi Ñi'h:

—Cuun chi'h zi yihdzi bwiinn nin gadzihn tu ri'chi guldxia'han hastayi gadzihn dxyih garia'h tu guihdxyi chi, ¹¹ ya guihdxyi nin ayi guunn cweenta ra' ba xchi'dxyi tu talgu'nsi garia'h tun, per tsiibixgah tu tahba tu tin ni'chi gaca tuhbi sehn guyuu' xtuhlda ra' ba, laasii guchiin nin rñi'n loh tu dxyih nin guunn Dxiohs jwisi mahzi ru gusa'cazii Dxiohs la'h ra' bwiinn loh guihdxyi ra' nin ayi xclaa'dzi guca'dxiahga xchi'dxyi Dxiohs que loh bwiinn chieempa ra' nin guyuu' guihdxyi Sodoma cun Gomorra.

¹² Ya chi'chi guna'zunehza ra' ba guriin-guriin guihdxyi, bagaluu'yi ra' ba xchi'dxyi Dxiohs tin gusagu'dzi sto' ra' bwiinn, ¹³ ya babwe'he ra' ba ziahan bwiinn dxaaba sto' ra' bwiinn, neezaa guda'bi ra' ba nsehchi tihxi ra' bwiinn ra' nin rahcallu'hu ya biaca ra' ba.

Squii' guhca xquelguhchi Jwahn nin baro'bañihsa la'h ra' bwiinn

(Mt. 14.1-12; Lc. 9.7-9)

¹⁴ Chin gudii'dxi dxiahga rrehyi Herodes nin cayuhnn Jesuhs laasii

cagaze'ta ra' ziahan bwiinn nin cayuhnn Ñi'h, chi'chi rahbi Herodes:

—¿Ta Jwahngah ni'ca babahn loh guelguhchi, ni'chin nin zeezahnee ba guelrnabwa' ra' rii'?

¹⁵Ya snuhn ra' ba rahbi:

—La'h la'guehtu Elías ni'ca.

Ya snuhn ra' ba rahbi:

—Ni'ca naa stuhbi guehtu profeta nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs cachieempa o chyuulla stuhbi profeta.

¹⁶Ya chin bihn Herodes dxyi'dxyi ra' rii', chi'chi rahbi ba:

—¿Ta la'h Jwahn nin gunabwa'n birwa'ha yihca ñi'h dee' babahn loh guelguhchi?

¹⁷Laasii la'h gahca Herodes gunabwa' bina'zu Jwahn cun biyi'bidu'h ba cun cadehn la'n lahtsidxi'ba pur Herodías xcunna'h Felipe bwihtsi Herodes nin bwi'hnn che'hla Herodes, ¹⁸nee laasii guñi' Jwahn rahbi ba:

—Ayi naa bwen cwe'hellu'hu lu'h xcunna'h bwihtsi lu'h.

¹⁹Ya pur ni'chi bidxyi'chinee Herodías la'h Jwahn, ni'chin guclaa'dzi ba gachi Jwahn per ayi rdxeela ba xa gachi Jwahn, ²⁰laasii rdxyihbi Herodes la'h Jwahn laasii naann ba Jwahn naa tuhbi ndxi'hw za'ca tuhbi ndxi'hw saantu ya ni'chin bala'hloh Herodes la'h Jwahn loh Herodías ya gaduhbi sto' ba ruca'dxiahga ba xchi'dxyi Jwahn nicala ayi rahcabwa' za'ca ban.

²¹Per guyuu' xa bwi'hnn Herodías nin guclaa'dzi bi gaca chin badzihn tuhbi dxyih nin rahca laa Herodes, chi'chi gunabwa' Herodes guhcacha'yi tuhbi xchih para garaa ra' xpwiinn ba tin gudahwnee Herodes la'h ra' ba cun lasaa' bwiinn rnabwa' ba nin naa ra' bwiinn Galilea, ²²ya chin guyuu'tii llii'ndxapa' gahca Herodías la'n hasta rii' ra' Herodes cun garaa ra' xpwiinn ba loh mwella, chi'chi badxia'ha dxa'pa chi, ya biu'sto' duxa rrehyi Herodes cun

garaa ra' nin zohbanee ba loh mweella ziga badxia'ha dxa'pa chi, chi'chi rahbi Herodes loh dxa'pa chi:

—Gunaaba nin chi'h zi xclaa'dzi lu'h loon, ya na'h zuni'hiñin —rahbi Herodes— ²³nee guchiin, garaa nin chi'h zi guinaaba lu'h loon zuni'hiñin —rahbi Herodes loh dxa'pa chi.

²⁴Ya baria'h dxa'pa chi ri'chi, chi'chi rahbi bi loh xmaah bi:

—¿Xi ni'ca guina'ba'hn?

Chi'chi rahbi xmaah bi:

—Gunaaba yihca Jwahn nin ruro'bañihsa.

²⁵Ya chi'chi biu'garii dxa'pa chi carrih hasta zohba rrehyi Herodes, ya gunaaba bi rahbi bi:

—Xclaa'dzihn nnahgahca guni'hi lu'h yihca Jwahn nin ruro'bañihsa na'h la'n tuhbi plahtu.

²⁶Ya chi'chi guyuu' nalaasa duxa sto' rrehyi Herodes, per pur xchi'dxyi ba nin guñi' ba, nee pur bihndxiahga ra' nin zohbanee ba loh mweella ni'chin nin ayi nuu xa ñiñi' ba ñahbi ba:

—Ayi guni'hinn yihca Jwahn yi'h.

²⁷Ya chi'chi gulu'nehza Herodes tuhbi xpwiinn ba zeca'ha yihca Jwahn nin ruro'bañihsa, ya la'n lahtsidxi'ba bachywa'h bwiinn chi yihca Jwahn. ²⁸Ya gwane ba yihca Jwahn la'n tuhbi plahtu tin badi'hi ban la'h dxa'pa chi, ya dxa'pa chi badi'higah bin la'h xmaah bi. ²⁹Ya chin bihn ra' xpwiinn Jwahn nin ruro'bañihsa zi'chi guhca, gwagalli'hi ra' ba tihxi Jwahn baca'tsi ra' ban la'n tuhbi ba'.

Badi'hi Jesuhs xi gudahw ra' ga'yu mihyi bwiinn

(Mt. 14.13-21; Lc. 9.10-17; Jn. 6.1-14)

³⁰Ya chin babia'garii ra' xpwiinn Jesuhs, chi'chi bwii'yidxyi'dxyi ra' ba loh Jesuhs garaa nin bwi'hnn ra' ba cun nin bagaluu'yi ra' ba nez gwah ra' ba,

³¹ chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' xpwiinn zi Ñi'h:

—Gulcho'ho guidxia'chi nu'h rii' tin guzi'laa'dzi tu.

Laasii ziaa-zie' ra' bwiinn ri'chi, ya nin ayi riooba ñahwnee ra' ba la'h Ñi'h, ³² ya zeenee ra' ba la'hsi Ñi'h la'h si ra' ba la'n tuhbi laancha nez hasta ayi chyu bwiinn nuu', ³³ per ziahan duxa ra' bwiinn bwa'ha ra' ba bire'h laancha chi zee'hen, nee biu'n'bwa' za ra' ba la'h ra' ba ya chi'chi garaa ra' bwiinn guihdxyi ra' nin rii ri'chi ballu'n ra' ba hasta nez chi ya galoh ra' ba badzihn ra' ba hasta zee-nee laancha chi la'h Jesuhs cun xpwiinn Ñi'h, ³⁴ ya chin baria'h Jesuhs la'n laancha bwa'ha Ñi'h ziahan duxa naa ra' bwiinn nin rii ri'chi chi'chi balahsasto' Ñi'h la'h ra' ba laasii naa ra' bwiinn chi zigazi lli'hyi nin ayi xballwa'n ñi'h, ya chi'chi guzo'baloh cagaluuyi Ñi'h ziahan dxyi'dxyi la'h ra' ba, ³⁵ ya chin guhca gudxyih gwabiiga ra' xpwiinn Ñi'h, rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—Ya mwer la'h gue'la cwi'h la laasii hasta dxuu nu'h rii' ayi xi nuutii'. ³⁶ Baxe'hla ra' ba guziaa ra' ba rraandxu ra' o lahda guihdxyi ra' tin chi'hyi ra' ba nin gahw ra' ba laasii ayi xi nahpa ra' ba para gahw ra' ba.

³⁷ Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' xpwiinn Ñi'h:

—jLa'h tu gulgadi'hi nin gahw ra' bwiinn ca!

Chi'chi rahbi ra' xpwiinn Ñi'h loh Ñi'h:

—¿Ta xclaa'dzi lu'h chosi'n nu chiohpa gaywa'ha denariu pahn tin gahw ra' bwiinn ra' ca? (Chiohpa gaywa'ha denariu naa ziga guunn tuhbi ndxi'hw gahn loh xo'pa bwe'hw garoolda.)

³⁸ Chi'chi gunaabadxyi'dxyi Ñi'h loh ra' ba rahbi Ñi'h:

—¿Spaaldaa pan nahpa tu? Gulchegua'ha spaaldan.

Ya chin bwa'ha ra' ba chi'chi rahbi ra' ba:

—Zaga'yu dxi'h pahn cun schiohpa dxi'h bwehlda.

³⁹ Chi'chi guñi' Ñi'h loh ra' xpwiinn Ñi'h tin gulahchixnehza ra' ba la'h ra' ba loh cwa'n nagaa ra' nin rii ri'chi. ⁴⁰ Ya guriixnehza ra' ba cada tuhbigah cwa'h, ziga tuhbigah gaywa'ha ra' ba cun chwa'ha bitsi'hgah ra' ba, ⁴¹ ya seguihdu guca'ha Ñi'h gaga'yu pahn chi cun garoopa bwehlda chi, ya guteesa loh Ñi'h nez llaa'n dxibaa' tin badi'hi Ñi'h guel zuxchiilli loh Dxiohs pur guelwahw chi, chi'chi gutaa'ha Ñi'h pahn chi, badi'hi Ñi'h la'h ra' xpwiinn Ñi'h tin gudxi'zi ra' ban nez loh ra' bwiinn ziahan ra' chi. Zi'chi gahca za bwi'hnn Ñi'h cun garoopa bwehlda, ⁴² ya garaa ra' ba gadahw ra' ba hasta que no gwadxah ra' ba hasta ayi gunnah ru ra' ba ñahw ra' ba, ⁴³ ya chin guya'loh gadahw ra' ba bidiaa'ha zatsi'bi chiohpa tipi pahn cun bwehlda ra' nin bia'hancha, ⁴⁴ ya bwiinn ra' nin gadahw ra' chi guhca ra' ba ziga gaga'yu mihi ndxi'hw.

Jesuhs guzah loh ñihsa

(Mt. 14.22-27; Jn. 6.16-21)

⁴⁵ Ya seguihdu gunabwa' Jesuhs gucah ra' xpwiinn Ñi'h la'n laancha tin zeeñi-idxiuu ra' ba stuhbi lahdu rwaa' ñihsa xteenn guihdxyi Betsaida gaduhbi nin cañi'nee Ñi'h la'h ra' bwiinn ziahan nin bia'hancha ri'chi tin dxiuu'nehza ra' ba para lahdxyi ra' ba. ⁴⁶ Ya chin guya'loh bwa'ha Ñi'h biuu'nehza ra' bwiinn ziahan ra' chi, chi'chi gucah Ñi'h tuhbi dahan tin ri'chi gudihdxyi-gunaaba Ñi'h loh Xtaada Dxiohs Ñi'h. ⁴⁷ Ya chin gurih gue'la, la'h laancha chi zeezahla galaayi loh ñihsa chi, ya la'h Ñi'h tuhbi dxi'hi Ñi'h zuu Ñi'h loh dahan. ⁴⁸ Per chin bwa'ha Ñi'h cadii'dxi xpwiinn Ñi'h guel-rza'cazii laasii zuu bwih roo' nin ayi rusaa'n guzee ra' ba nez hasta nahpa

guzee ra' ba loh ñihsa chi, ya nateh roo' run zeezah Jesuhs loh ñihsa chi nez hasta bwa'ha Ñi'h zeezahne laancha chi la'h ra' xpwiinn Ñi'h, per bwi'hnn Ñi'h zigazi ñidii'dxi Ñi'h zihtu roo' galoh hasta zeene laancha chi la'h ra' ba.⁴⁹ Ya chin bwa'ha ra' ba zeezah Ñi'h loh ñihsa chi, bwi'hnn ra' ba lligaaba naa Ñi'h tuhbi aijma ni'chin gudihdxiyidxiah ra' ba,⁵⁰ laasii garaa ra' ba bwa'ha ra' ba zeezah Ñi'h loh ñihsa chi ni'chin bidxyihbi duxa ra' ba, per seguihdu gahca guñi' Ñi'h loh ra' ba, rahbi Ñi'h:

—¡Gulgadi'hi balohr sto' tu; na'han —rahbi Ñi'h— ayi guidxyihbi tu!

⁵¹Lwehgu gucah Ñi'h la'n laancha chi, ya hohra chi gahca za guleeza bwih chi, ya biahxi duxa ra' xpwiinn Ñi'h chi chin bwa'ha ra' ba loh Ñi'h,⁵² pwihsi ayi rahcabwa' ra' ba xcweenta Ñi'h nicala bwa'ha ra' ba milahgru nin bwi'hnn Ñi'h pur pahn ra', per ayi rahcabwa' ra' ba xcweenta xquelrnabwa' Ñi'h, zeezah rahca nahda lasto' ra' ba.

Basiaca Jesuhs la'h ra' bwiinn dxyihdxyi guihdxyi Genesaret

(Mt. 14.34-36)

⁵³Ya chin guya'loh gudii'dxi ra' ba loh ñihsa chi, chi'chi badzihn ra' ba loh yuh xteenn Genesaret, ri'chi baca'du'h ra' ba laancha,⁵⁴ ya gaduhbi nin cagare'h ra' ba la'n laancha biu'nbwa' ra' bwiinn chi la'h Jesuhs,⁵⁵ ya chi'chi gubia'garii ballu'n ra' bwiinn chi nez loh guihdxyi ra' nin rii gadiidxi guihdxyi chi tin bagalli'hi ra' ba xpwiinn dxyihdxyi ra' ba ya nu'a ra' ba la'h ra' bwiinn dxyihdxyi ra' chi loh lu'hn ra' tin zeenee ra' ba la'h ra' ba hasta chi'h zi bihn ra' ba zuu Jesuhs,⁵⁶ ya garaa lahta nicala loh dxiaa' ra' o nicala lahta guihdxyi ra' o loh dahan ra' rnaaba ra' ba mas xahba zi Ñi'h guidxi' ra' bwiinn dxyihdxyi ra' chi, ya garaa ra' bwiinn dxyihdxyi nin bidxi' xahba Ñi'h biaca ra' ba.

Nin ruñihchi lasto' bwiinn

(Mt. 15.1-20)

7 Ya tuhbi dxyih, guyuu' paaldaa ra' bwiinn fariseu cun paaldaa ra' mwehsu ra' nin ruluu'yi xlehyi Moisehs, ze' ra' ba nez guihdxyi Jerusalehn ya badiaa'ha ra' ba loh Jesuhs.² Ya loh nin bwa'ha ra' fariseu ra' chi ayi bidxi'bi naa ra' xpwiinn Jesuhs chin gudahw ra' ba,³ ni'chin guñi' tohnta ra' ba, laasii ayi bwi'hnn ra' xpwiinn Ñi'h ziga naa xcostumbre ra' ba nee neezaa snuhn ra' bwiinn Israel ra' nin zeezahnee xcostumbre ra' rii' laasii guehtu xtatita roo' ra' ba basia'haneen la'h ra' ba, laasii bwiinn Israel ra' chi guillii-guillii rdx'i'bi naa ra' ba chin rahw ra' ba.⁴ Ya ziga chin razah bwiinn Israel ra' chi loh dxiaa' sidela ayi guidxi'bi naa ra' ba loh ra' ba cun ñaa' ra' ba, ayi rahw ra' ba, zi'chi za gudahla ra' ziahan roo' ra' costumbre ra' nin ri-azahnee ra' ba; zi'chi za rusiaa ra' ba xqihsu ra' ba nee cun xtraxtra ra' ba, nee cun xtraxta dxi'ba ra' ba.⁵ Chi'chi rahbi ra' bwiinn fariseu cun mwehsu ra' xteenn lehyi:

—¿Xixnaa ayi rdx'i'bi naa ra' xpwiinn lu'h chin rahw ra' ba tin guunn ra' ba ziga naa costumbre nin basia'haneen ra' guehtu xtatita roo ra' nu'h la'h nu'h?

⁶Chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—¡Bwiinn rusagui'hi bwiinn ra'! Guchii guehtu Isaías ziga baca'h ba xcweenta ziga ruhnn tu:

Rñi' tu ziga zi nin rbwihdxyi-rnaaba la'h Dxiohs, per sto' tu zihtu ria'han loh xquelrnabwa' Dxiohs.

⁷Lliaa'h naa zi ruzu'nllihbi tu nez loon, laasii la'h tu ruluu'yi tu nin naa gahca xcostumbre tu nee rahbi tu naa ra'n nin gunabwa' Dxiohs.

⁸'Nee la'h tu ayi ruzo'badxiahga tu xchi'dxyi Dxiohs, sino que zeena'hla tu nin naa xigaaba ra' bwiinn guihdxyiyuh.

⁹Rahbi za Ñi'h:

—; Bayilaa ruhnn bwiinn nasiin tu, nee cagasaa'n za tu tuhbi lahdu garaa ra' xchi'dxyi Dxiohs tin zeezahnee tu ziga naa xcostumbre tu nin xigaaba ra' bwiinn guidxyiyuh! ¹⁰Ziga rahbi guehtu Moisehs: “Guhca nadzii'hi la'h xpaah lu'h cun xmaah lu'h, ya nin cu'dii la'h xpaah ñi'h o xmaah ñi'h nahpa chiin tu ba.” ¹¹Per la'h tu ruluu'yi tu ayi nahpa guzo'badxiahga bwiinn xchi'dxyi xcuzahn ra' ba, ruchi'hyi tu la'h ra' ba tin guñi' ra' ba squii': “Ayi nuu gacane'hn yi'h laasii bwi'hnna'hn lligaaba gudi'hihn guhn garaa nin na'pahn la'h Dxiohs.” ¹²Ya garaa nin rñi' squii' ayi ru ruhnn ra' ba jweersi gacanee ra' ba la'h xcuzahn ra' ba, ¹³ya pur xcostumbre tu ruhnn ayi ruzo'badxiahga ra' ba xchi'dxyi Dxiohs, ya ziahan ru cohssa ra' nin naa ra' zi'chi ruhnn tu.

¹⁴Chi'chi gudihdxyi Jesuhs la'h ra' bwiinn, tin rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Gulgaca'dxiahga dzi'tsi garaa tu.

¹⁵Nin rgu'tii la'h ra' bwiinn loh duhlda ayi naan guelwahw nin rahw ra' ba, sino que dxyi'dxyi dxixi'hw nin riinloh sto' ra' ba, ni'chi naa nin rgu'tii la'h ra' ba loh duhlda. ¹⁶Ni'chin nin riuu'ria'zi dxyi'dxyi gulgacabwa' nin ze' ra' loh dxyi'dxyi ra' rii'.

¹⁷Ya chin babii Jesuhs lahda ra' bwiinn ziahan ra' chi, ya bii'garii Ñi'h la'n yuu', chi'chi gunaabadxyi'dxyi ra' nin ruluu'yi Ñi'h tin para gacabwa' ra' ban, ¹⁸chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—¿Ta neezaa tu ayi rahcabwa' tu? ¿Tayi rahcabwa' tu ayi naa bwiinn bwiinn duhlda pur nin rahw ra' ba? ¹⁹Nin rahw bwiinn ayi radzihnan tihxi sto' bwiinn sino que radzihnan hasta la'n buxa nin nuu cwee' sto' bwiinn, ya rari-a'han nez hasta riuu'bwihin.

Zi'chi guñi' Ñi'h tin baluu'yi Ñi'h nayaa naa garaatii' xica nin rahw bwiinn.

²⁰Neezaa rahbi Ñi'h:

—Dxyi'dxyi nin rre'h rwaas' ra' bwiinn, ni'chi sihn rgu'tii la'h ra' ba loh duhlda, ²¹laasii sto' ra' bwiinn rre'h ra' lligaaba dxaaba ra' ziga guelgubwihlli cun guelrbaa'n, guelrdxiinn bwiinn, ²²guelrcahnee che'hla stuhbi bwiinn, guelrza'bis-to' xixteenn bwiinn, guelnadxaaba, guelrusagui'hi lasaa' ñi'h, nin ayi utuhyitii' loh ñi'h ziga xcweenta dzi'n dxaaba ra', guelrwa'ha dxaaba la'h stuhbi bwiinn, guelrudzii'ba dii yihca lasaa' ñi'h, guelnayachi, cun lu'h bwiinn sto' ra' nahda. ²³Garaa ra' lligaaba dxaaba ra' rii' rre'h sto' bwiinn ni'chi nin rgu'tii la'h ra' bwiinn loh duhlda.

**Tuhbi gunna'h nin ayi naa
bwiinn Israel gunaaba ba
tuhbi ayuda loh Jesuhs**

(Mt. 15.21-28)

²⁴Ya ri'chi biria'h Jesuhs zee Ñi'h para guihdxyi Tiru cun Sidohn, ya chin badzihn Ñi'h ri'chi, bidxeela Ñi'h tuhbi yuu' hasta guyuu' Ñi'h laasii ayi guclaa'dzi Ñi'h ñahcabwa' bwiinn nuu Ñi'h ri'chi, per ayi guhca zi'chi. ²⁵Laasii lwehgu bihn xmaah tuhbi dxa'pa nin guyuu' tuhbi bwiinn dxaaba sto' ñi'h la'h Jesuhs nuu ri'chi, ni'chin gwah ba hasta nuu Ñi'h ya chin bwa'ha ba loh Jesuhs bazu'nllihbi ba nezloh Ñi'h, ²⁶ya gunna'h chi ayi naa ba bwiinn Israel sino que naa ba tuhbi bwiinn sirofenicia, per loh nin gunaaba ba tin gabwe'he Jesuhs bwiinn dxaaba chi sto' llii'ndxa'pa ba, ²⁷rahbi Jesuhs loh ba:

—Basaa'n gahwxgah ra' llii'n ra'n, laasii ayi naa bwen chyu cooba xpahn ra' llii'n ra'n ya chubwihin loh bwehcu.

²⁸Chi'chi rahbi gunna'h chi:

—Guchii lu'h daada, per hasta bwehcu ra' rahw ra' guehta biuyi'hn nin riaaba llaa'n mwella nin rahw ra' llii'n ra' lu'h.

²⁹Chi'chi rahbi Ñi'h loh gunna'h chi:

—Bwehngahca guñi' lu'h, zahca guziaa lu'h, ya la'h bwiinnxdaaba chi baria'h sto' llii'ndxa'pa lu'h.

³⁰ Ya chin bwaa gunna'h chi yihdzi ba gwagua'ha ba loh lu'hn la'h llii'ndxa'pa ba bwiinnxdaaba chi baria'hala sto' bi.

Jesuhs basiaca la'h tuhbi goopa nin ayi riin dxiahga ñi'h

³¹ Ya chin baria'h Jesuhs guiidxyi Tiru, chi'chi gudii'dxi Ñi'h nez guiidxyi Sidohn cun garaa ra' nezloh guiidxyi ra' nin rnabwa' Decápolis, ya zi'chi zi badzihn Ñi'h hasta rwaa' laguhn xteenn Galilea, ³² ya chin guyuu' Ñi'h la'n guiidxyi xteenn Decápolis, gwanee paaldaa ra' bwiinn la'h tuhbi ndxi'hw nin naa goopa loh Ñi'h, ya gudxi'hn ra' ba gudzi-i'ba naa Ñi'h yihca bwiinn goopa chi tin dxiaa ba, ³³ ya chi'chi gwanee Ñi'h la'h bwiinn goopa chi tuhbi lahdu nez hasta ayi chy bwiinn rii', ri'chi gulu'tee Ñi'h bacwihn naa Ñi'h la'n dxiahga bwiinn goopa chi, neezaa bagahdxyi xihin Ñi'h yihca bacwihn naa Ñi'h ya bidxi' Ñi'h luudxyi ba, ³⁴ chi'chi bwa'ha Ñi'h nez llaa'ndxibaa' guñi' biin lasto' Ñi'h, chi'chi rahbi Ñi'h loh ndxi'hw chi:

—¡Efata! —Naa ziga guñi' lu'h: ¡Billaala!

³⁵ Ya hohra chi gahca ballaala dxiahga bwiinn goopa chi, neezaa luudxyi ba guhca bañi', ³⁶ chi'chi rahbi Jesuhs loh ndxi'hw chi:

—Ayi chyuloo tii' chixtee' lu'h pur nin basiacaahn yi'h.

Per loh bihnn ba ayi xi guuyi ba mahzi ru bati'chi ba dxyi'dxyi chi, ³⁷ ya garaa ra' bwiinn nin bihn dxyi'dxyi chi badxyi-gaa' loh ra' ba neezaa rahbi ra' ba:

—¡Garaa nin ruhnn ba naa dzi'n za'ca! ¡Hasta bwiinn gwe'ta rallaala ba dxiahga ñi'h ya goopa ra' ruhnn ba pur rañi' ra' ba!

Baya'n Jesuhs tahpa mihiy bwiinn

(Mt. 15.32-39)

8 Ya la'n dxyih ra' chi badiaa'ha ziahan la'ga'h bwiinn, ya ayi nahpa ra' ba xi gahw ra' ba, ni'chin gudihdxyi Jesuhs la'h ra' xpwiinn Ñi'h rahbi Ñi'h:

²—Ralahsa duxa sto'n la'h ra' bwiinn rii' laasii la'h chohnna dxyih naa nu-nee ra' ba na'h, nee ayi nahpa ra' ba nin gahw ra' ba, ³ ya sidela na'h gaxe'hla ra'n ba rwaa' yihdzi ra' ba llahsaa ra' ba, zadxahga ra' ba loh nezyuh, laasii nuu ra' ba zihtu ze' ra' ba.

⁴ Ya chi'chi rahbi ra' xpwiinn Ñi'h loh Ñi'h:

—Per nez rii' ayi chy nuutii', ayi xa guidi'hnn nu'h guidxeela xi gahw ra' ba.

⁵ Chi'chi rahbi Ñi'h:

—¿Paaldaa pahn nahpa tu ri'ca?

Chi'chi rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—Gahdzin.

⁶ Chi'chi gunabwa' Ñi'h guzohba garaa bwiinn chi, ya chi'chi guca'ha Ñi'h gagaadzii pahn chi tin badi'hi Ñi'h guelzuxchiilli loh Xtaada Dxiohs Ñi'h, ya chi'chi gudxi'zi Ñi'hn loh ra' xpwiinn Ñi'h tin para gudxi'zi ra' ban loh ra' bwiinn ziahan chi, ⁷ zi'chi gahca bwi'hnn Ñi'h cun nuhn bwehlda bi'tu'hn badi'hi Ñi'h guelzuxchiilli loh Dxiohs, chi'chi gudxi'zi gahca ra' za xpwiinn Ñi'h ma loh ra' bwiinn ziahan chi, ⁸ ya garaa ra' ba gudahw ra' ba hasta gwadxah ra' ba, ya chin guya'loh gudahw ra' ba bidiaa'ha za gahdzi tipi taa'ha pahn cun bwehlda ra' chi, ⁹ ya naa ra' bwiinn chi ziga tahpa mihiy, ya seguihdu guhdzi Ñi'h tin biuu'nehza ra' ba, ¹⁰ ya lwehgu zeenee Ñi'h garaa xpwiinn Ñi'h la'n tuhbi lanca hasta loh guiidxyi xteenn Dalmanuta.

**Gunaaba ra' bwiinn fariseu
guunn Jesuhs tuhbi milahgru**

(Mt. 16.1-4; Lc. 12.54-56)

¹¹ Chin badzihn ra' nuhn bwiinn fariseu hasta zuu Jesuhs guzo'baloh bi-ahyi ra' ba gadiidxi Ñi'h tin canaaba ra' ba loh Ñi'h guunn Ñi'h tuhbi milahgru nin Dxiohs si nin nuu llaa'n dxibaa' zahca guunn, tin guluu'yi gu guchii Dxiohs gulu'nehza la'h Jesuhs loh guidxyiyuh, ya cagalda'tsi si ra' ba guidu'hun xi guunn Ñi'h. ¹² Chi'chi bibiin la'n lasto' Jesuhs, ya rahbi Ñi'h loh ra' bwiinn fariseu chi:

—¿Xixnaa chi'h rnaaba tu gu'nnahn milahgru ra'? Guchiin nin rñi'n loh tu, nin tuhbi dzi'n roo' ayi gu'nnahn nezloh tu.

¹³ Ya cun basaa'n Ñi'h la'h ra' ba ri'chi lwehgu bacah Ñi'h la'n laancha zeenee chi'h Ñi'h la'h ra' xpwiinn Ñi'h stuhbi lahdu rwa' ñihsa.

**Xcweenta levaduhra
ra' bwiinn fariseu**

(Mt. 16.5-12)

¹⁴ Ya bia'ldasto' ra' xpwiinn Ñi'h ñu'a ra' ba pahn, per la'n laanchayi nuu ra' ba chin bwa'ha ra' ba tuhbi dxi'h pahn nahpa ra' ba, nee loh ñihsa la za ni'chi zeenee laancha la'h ra' ba hohrchi, ¹⁵ nee hohrachi gahca za rahbi Ñi'h loh ra' xpwiinn Ñi'h:

—Gulguia'ha cuun xlevaduhra ra' bwiinn fariseu cun xpwiinn Herodes.

¹⁶ Chi'chi rahbi loh lasaa' ra' xpwiinn Ñi'h chi:

—Guchii nin guñi' mwehsu laasii ayi chyuh nahpa pahn.

¹⁷ Per guhcabwa' Jesuhs ayi guhcabwa' ra' xpwiinn Ñi'h xa naa dxyi'dxyi nin guñi' Ñi'h loh ra' ba ni'chin rahbi Ñi'h:

—¿Xixnaa rahbi tu ayi nahpa tu pahn? ¿Ta nagahdxi gacabwa' tu? ¿Xi'balla

nahda sto' tu, nee dxiahga tu ñie'wun! ¹⁸ ¡Nuu dxiahga tu cun bizloh tu, per rlu-u'yi ayi riin loh tu cun dxiahga tu ayi rihnan! ¿Tayi riagannasto' tu? ¹⁹ Chin gudxi'zi'hn gaga'yu pahn loh ga'yu mi-hyi bwiinn, ¿paaldaa tiipin bidiaa'ha?

—Tsi'h bichiohpan —rahbi ra' xpwiinn Ñi'h.

²⁰ Chi'chi rahbi Ñi'h:

—Ya chin gudxi'zi'hn gahdzi pahn loh tahpa mihi bwiinn, ¿paaldaa tiipin bidiaa'ha chin guya'loh gudahw ra' ba?

—Gahdzin —rahbi ra' xpwiinn Ñi'h.

²¹ Chi'chi rahbi Ñi'h:

—¿Ta nagahdxi gacabwa' tu?

**Basiaca Jesuhs la'h tuhbi
bwiinn nin ayi riin loh ñi'h**

²² Ya chin badzihn ra' ba tuhbi gui-hdxyi nin laa Betsaida, ri'chi gwaneer ra' bwiinn gui-hdxyi chi tuhbi bwiinn nin rahca loh ñi'h hasta zuu Jesuhs, ya guñi'nee ra' ba la'h Ñi'h tin guidxi' Ñi'h la'h bwiinn nin rahca loh ñi'h chi, ²³ chi'chi guna'zu Jesuhs naa bwiinn nin rahca loh ñi'h chi, gwaneer Ñi'h la'h ba hasta rwa' gui-hdxyi, chi'chi bagahdxyi Ñi'h rwa' bizloh ba cun xihin Ñi'h, neezaa badzii'ba naa Ñi'h yihca ba chi'chi gunaabadxyi'dxyi Ñi'h loh ba gu rwa'ha ba, ²⁴ ya guzo'baloh caywa'ha bwiinn nin rahca loh ñi'h chi, chi'chi rahbi ba:

—La'n rwa'ha la'h ra' ndxi'hw ra', rñah ra' ba zigazi yahga nagaa ra' nin rzah ra'.

²⁵ Chi'chi baca'h garoopa naa Ñi'h loh bwiinn chi stuhbi, ya chi'chii bwa'ha za'ca ba garaatii' ra' cohsa nayaa-nayaa, ²⁶ chi'chi gunabwa' Ñi'h cun rahbi Ñi'h loh ba:

—Ayi guziaa loh gui-hdxyi; mahzi zigazi du'h bwaa yihdzi lu'h nee ayi chyuloo gahbi lu'h xa biaca lu'h.

Guñi' Pehdru Jesuhs naa Crixtu*(Mt. 16.13-20; Lc. 9.18-21)*

²⁷ Ya seguihdu zenee Jesuhs la'h ra' xpwiinn Ñi'h nez lahda guihdxyi ra' xteenn guihdxyi Cesarea cun Filipu, ya loh neziuh gunaabadxyi'dxyi Jesuhs loh ra' xpwiinn Ñi'h rahbi Ñi'h:

—¿Chyu ni'ca rahbi ra' bwiinn naan?

²⁸ Chi'chi rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—Nuhn ra' bwiinn rahbi yi'h naa lu'h Jwahn nin baro'bañihsa, ya snuhn ra' ba rahbi yi'h naa lu'h Elías, ya snuhn ra' ba rahbi yi'h naa lu'h stuhbi ra' guehtu profeta ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs.

²⁹ Chi'chi rahbi Ñi'h:

—Ya la'h xchi'h tu, ¿xi nna tu chyu naan?

Chi'chi rahbi Pehdru loh Ñi'h:

—Yi'h nin naa lu'h Crixtu Llii'n Dxiohs nin dxule'za nu.

³⁰ Ya chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' xpwiinn Ñi'h ayi xi guuyi ra' ba chyu naa Ñi'h loh nin tuhbi bwiinn.

Jesuhs guñi' loh ra' xpwiinn Ñi'h xcweenta ziga gachi Ñi'h*(Mt. 16.21-28; Lc. 9.22-27)*

³¹ Chi'chi guzo'baloh Jesuhs cagalu'yi Ñi'h la'h ra' xpwiinn Ñi'h, rahbi Ñi'h:

—Nahpa zidi'dxi'hn trabahjw duxa, ya bwiinn guhla ra' xteenn guido' cun bixohza ra' nin rnabwa' la'h ra' bixohza, cun mweshu ra' nin ruluu'yi xlehyi Moisehs, zusacaloh ra' ba na'h nee zidxiinn za ra' ba na'h, per chin dxiohna dxyih zabana'hn loh ra' bwiinguuchi.

³² Garaa dxyi'dxyi ra' rii' guñi' Ñi'h loh ra' ba nayaa-nayaa, ya pur ni'chi gwanee Pehdru la'h Ñi'h tuhbi lahdu tin guñi'nee ba loh Ñi'h tin ayi ñiza'ca Ñi'h zi'chi, ³³ per chi'chi basia'garii loh Jesuhs bwa'ha Ñi'h loh ra' xpwiinn Ñi'h, chi'chi rahbi Ñi'h loh Pehdru:

—¡Gwasuu loh xnezyuun Satanahs! ¡Yi'h ayi ruhnn lu'h xigaaba xteenn Dxiohs, pur xigaaba si bwiinn guidxyiyuh cayuhnn lu'h!

³⁴ Chi'chi gudihdxyi Ñi'h la'h ra' bwiinn cun garaa xpwiinn Ñi'h, chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Sidela chyuulla tuhbi tu xclaa'dzi gaca tuhbi xpwiinnahn, gulgasia'ldasto' tu garaa ra' nin rza'bisto' tu guunn tu, nee guldxia' xcruhzi tu (nin zee loh dxyi'dxyi rii' naa gusaa'n lu'h gudzii'ba xquelnabahan lu'h pur xcweenta Jesucristu) bachi'h gulta'na'hla na'h —rahbi Ñi'h— ³⁵ laasii bwiinn nin xclaa'dzi ayi guñihchi xquelnabahan ñi'h zuñihchi ban, per bwiinn nin guñihchi xquelnabahan ñi'h pur na'h, nee pur xcweenta xchi'dxyi Dxiohs, zibahan ba par tu'pazi loh xquelnabwa' Dxiohs.

³⁶ Laasii ¿xi gallu'yi guica'ha tuhbi bwiinn gaduhbi loh guidxyiyuh sidela guñihchi ba xquelnabahan ba?, ³⁷ o neezaa ¿balaaca chiilli tuhbi bwiinn xcweenta xquelnabahan ba? ³⁸ Neezaa sidela chyuulla tuhbi bwiinn gatuhyi loh ba na'h, o pur xchi'dxyi'hn nezloh ra' bwiinn nin rusahcaloh loh Dxiohs cun nin nuu loh ra' bwiinn nin nuu xtuhlda ra' ñi'h, neezaa na'h Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw zatuhyi loon pur bwiinn chi chin gabia'gariin stuhbi cun gaduhbi xquelnabwa' Xtaa'dahn cun zihan xaanjla Ñi'h.

9 Chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba: —Nee guchiin nin rñi'n loh tu, nuu ra' bwiinn nin dxa'ga loh tu zwa'ha ra' ba gadzihn xquelnabwa' Dxiohs galoh nin gachi ra' ba.

Bidxa'h ziga rñah Jesuhs*(Mt. 17.1-13; Lc. 9.28-36)*

² Chin gudii'dxi xo'pa dxyih, chi'chi gwanee Jesuhs la'h dxi'h ra' Pehdru, Jacobo, cun Jwahn yihca tuhbi dahan roo', nee ri'chi bwa'ha ra' xpwiinn Ñi'h

chi bidxa'h ziga rñah Ñi'h, ³ya xahba Ñi'h biahca labwehen dxyi'gah guhcabacha'han, ayi nin tuhbi bwiinn nin guunn gahn gaca labweh ziga guhca labweh nachitsi xahba Ñi'h, ⁴ya ri'chi baluu'yiloh Elías cun guehtu Moisehs, cayuu'yidxyi'dxyinee ra' ba la'h Ñi'h, ⁵chi'chi rahbi Pehdru loh Jesuhs:

—¡Mwehsu, bwen gahca dxuu nu'h rii'! ¡La'h nu guidi'hnncha'yi chohnna yuu' dxillaa'; tuhbin para Yu'bilu'h, stuhbin para Moisehs, ya stuhbin para la'h Elías!

⁶Dxyigah zi'chi guñi' Pehdru laasii rdxyihbi duxa ba cun schiohpa lasaa' ba ni'chin guñi' ba zi'chi, ⁷ya hohra chi gahca bi' tuhbi xcayhi dxyi'gah si bia'pa ra' ba la'n xcayhi chi, ya la'n xcayhi chi guñi' tuhbi rsiaa'ha nin rahbi:

—Dee naa Llii'nahn nin nadzii'hihn; gulgazo'badxiahga xchi'dxyi bi.

⁸Ya mas balaacqui'hn rahca lwehgu bwa'ha ra' ba tuhsi la Jesuhs zuu ri'chi, ya la'n xcayhi chi guñihchiloh Moisehs cun Elías, ⁹ya chin biehtanee Ñi'h la'h ra' ba dahan roo' chi; chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' xpwiinn Ñi'h chi ayi xi guuyi ra' ba cuun nin bwa'ha ra' ba hastayi chin gabahan Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw loh bwiinn guuchi, ¹⁰ya bazo'badxiahga ra' ba xchi'dxyi Ñi'h ayi gudxixtee' ra' ba nin bwa'ha ra' ba, per ziahan bwelta gunaabadxyi'dxyi loh lasaa' ra' ba cuun nin naa nin gabahan loh guelguhchi, ¹¹ya gunaabadxyi'dxyi ra' ba loh Jesuhs rahbi ra' ba:

—¿Xixnaa rahbi ra' mwehsu ra' nin ruluu'yi xlehyi Moisehs nahpa galoh Elías dxi' que no la'h Crixtu?

¹²Chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Pwihsi guchii galoh Elías dxi' tin dx-iu'nza'ca ba garaatii'; neezaa rahbi loh Xchihtsi Dxiohs nahpa guti'dxiloh Llii'n Dxiohs trabahjw duxa nee zusa'caloh za ra' ba la'h Ñi'h, ¹³per rñi'n loh tu la'h Elías bi' la ya la'h ra' bwiinn bwi'hnee

ra' ba la'h ba zigachi'zi guclaa'dzi ra' ba ziga rñi' loh Xchihtsi Dxiohs.

Basiaca Jesuhs la'h tuhbi ndxi'hw nin guyuu' tuhbi bwiinndaaba sto' ñi'h

(Mt. 17.14-21; Lc. 9.37-43)

¹⁴Ya chin babia'garii Ñi'h hasta rii ra' snuhn xpwiinn Ñi'h bwa'ha Ñi'h ziahan duxa bwiinn rii gadiidxi ra' ba, nee cadxihldxyinee dxyi'dxyi paaldaa ra' mwehsu nin ruluu'yi xlehyi Moisehs la'h ra' xpwiinn Ñi'h, ¹⁵ya chin bwa'ha ra' bwiinn ziahan chi la'h Jesuhs, badxyigaa' loh ra' ba hasta ballu'n ra' ba bagachi'loh ra' ba la'h Ñi'h tin baga'paDxiohs ra' ba la'h Ñi'h, ¹⁶chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' xpwiinn Ñi'h:

—¿Xi ni'ca ruu'yidxyi'dxyinee tu la'h ra' ba?

¹⁷Chi'chi rahbi tuhbi ra' bwiinn chi loh Ñi'h:

—Mwehsu, rii' ze'ldane'hn llii'nahn laasii nuu tuhbi bwiinndaaba sto' bi nin basia'han goopa la'h bi tin gabwe'he lu'h bwiinndaaba chi sto' bi, ¹⁸laasii chin rusa'cazii bwiinndaaba chi la'h bi, rdxiiindxiah bwiinndaaba chi la'h bi loh yuh, rbwe'he ba bitsi'hn rwaa' bi, nee hasta dxyigah rsihdzi loh lahyi bi. Squii' ruhnee ba la'h bi nee cagasiu'nga gueldxyihdxyi chi la'h bi, ni'chin nin guna'ba'hn loh ra' xpwiinn lu'h tin ñabwe'he ra' ba bwiinndaaba chi sto' bi per ayi bwi'hnn ra' ba gahn.

¹⁹Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' garaa bwiinn ziahan nin rii ri'chi:

—¡Ayy, bwiinn ra' nin ayi riachiisto' ra' ñi'h! ¡Bwiinn naxihn ra'! ¿Balaaca xchi'hla nin gu'nnahn waanta chu-u'huhn loh tu? ¡Gultaa'nee llii'ngaa'n lu'h rii'!

²⁰Ya chi'chi gwanee ra' ba la'h bi'nx-tuhbi chi loh Jesuhs, per chin bwa'ha bwiinndaaba chi la'h Jesuhs, chi'chi gudxiindxiah bwiinndaaba chi la'h bi loh yuh, dxyigah na'du'bi bi loh yuh zo-

hba bitsi'hn rwaal' bi, ²¹ chi'chi rahbi Jesus loh xpah bi:

—¿Dez cuuca guna'zu gueldxyihdxyi rii' la'h bi?

Chi'chi rahbi xpaah bi loh Ñi'h:

—Dez chin naa bi biñi'n, ²² nee ziahan la xclaa'dzi bwiinndxaba ca gadxiinn la'h bi; rula'h bwiinndxaba ca la'h bi loh bwehla, loh ñihsa; per sidela zidxeela xa guunn lu'h balahsasto' lu'h la'h nu nee bwi'hnn ayuda la'h nu.

²³ Chi'chi rahbi Ñi'h loh bwiinn chi:

—¿Xa mohda rnaabadyi'dxyi lu'h sidela, zahca gacane'hn yi'h? ¡Garaa zahca gacane'hn la'h ra' bwiinn nin riachiisto' ra' ñi'h zahca gacanee Dxiohs la'h ra' ba!

²⁴ Chi'chi guzo'baloh jweersi cañi' xpaah bi'nxtuhbi chi loh Ñi'h, rahbi ba:

—¡Riachiisto'n! ¡Bwi'hnn cumpañu na'h tin mahzi ru chechiisto'n!

²⁵ Ya chin bwa'ha Jesus cagadiaa'ha ziahan bwiinn chi'chi rahbi Ñi'h loh bwiinndxaba chi:

—Bwiinndxaba nin bwi'hnn gwe'ta cun goopa la'h bi'nxtuhbi rii', na'h canabwa'n loh lu'h tin baria'h sto' bi nee ayi dxu'garii ru lu'h sto' bi.

²⁶ Chi'chi gudidxyidxiah bwiinndxaba chi cun dxyigah guidxiindxiah ba la'h bi, lwehgu baria'h ba sto' bi, ya basaa'n ba la'h bi zigazi bwiinn guuchi, ya bwi'hnn ra' bwiinn ziahan nin rii ri'chi lligaaba guhchi bi, ²⁷ per la'h Ñi'h lwehgu guteesa Ñi'h la'h bi, ya lwehgu gwasu'nchii bi'nxtuhbi chi. ²⁸ Chi'chi biuu'garii Ñi'h la'ñuu', ya ri'chi gunaabadyi'dxyi rala'n ra' xpwiinn Ñi'h loh Ñi'h tin ayi chy bwiinn ñwa'ha ya rahbi ra' ba:

—¿Xixnaa la'h nu ayi chyu bidi'hnn gahn ñabwe'he bwiinndxaba chi?

²⁹ Chi'chi rahbi Jesus loh ra' ba:

—Ziga lasaa' bwiinndxaba rii', ayi gaca cwe'he tu ba sidela ayi cwidxi-

guinaaba tu loh Dxiohs, neezaa sidela ayi gucwaa'han tu.

Jesus guñi' stuhbi la'ga'h xa gachi Ñi'h

(Mt. 17.22-23; Lc. 9.43-45)

³⁰ Chin babii ra' ba ri'chi, badii'dxi ra' ba nez loh guihdxyi ra' xteenn Galilea, ya guclaa'dzi Jesus ayi chy ñahcabwa' canehz nuu Ñi'h, ³¹ ni'chin baluu'yi Ñi'h la'h ra' xpwiinn Ñi'h nee rahbi za Ñi'h:

—Nahpa zuti'dxi ra' bwiinn duhlda na'h loh ra' nin rnaabwa', ya zidxiinn ra' ba na'h, per chin dxiohna dxyih guhchi'hn, zabahna'hn loh ra' bwiinn guuchi.

³² Per la'h ra' xpwiinn Ñi'h ayi guhcbawa' ra' ba xi zee loh dxyi'dxyi ra' chi, nee bidxyihbi za ra' ba ñinaaba dxyi'dxyi ra' ba xiñin zee loh ra'n.

Jesus guñi' chy mahzi lasahca

(Mt. 18.1-5; Lc. 9.46-48)

³³ Chin badzihnee Ñi'h la'h ra' xpwiinn Ñi'h loh guihdxyi Capernaum, biuu'garii Jesus la'n tuhbi yuu', chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—¿Xiñin ze'yuu'yidxyi'dxyi tu chin zo'pa nu'h loh neziuh?

³⁴ Ya ayi guñi'tii' ra' xpwiinn Ñi'h, laasii la'h ra' ba ze'yuu'yidxyi'dxyi ra' ba chy tuhbi ra' ba naa nin mahzi lasahca, ³⁵ ya lwehgu guzohbagah Ñi'h chi'chi gudihdxyi Ñi'h la'h gadzi'h bichiohpa ra' xpwiinn Ñi'h chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Sidela xclaa'dzi tuhbi tu gaca lasahca, nahpa gaca tu tuhbi bwiinn nin nado'laadzi ru loh ra' garaa lasaa' tu.

³⁶ Chi'chi guca'ha Ñi'h tuhbi biñi'n bi'tu'hn, ya bazuh Ñi'h la'h bi galaayi ra' ba chi'chi gudi'dzi Ñi'h la'h biñi'ni'hn chi, chi'chi rahbi Ñi'h:

³⁷ —Chyu chi'zi bwiinn nin gacanee tuhbi biñi'n squii', zahcane zaa ba na'h, nee bwiinn nin rahcane na'h, ayi na'h

dxi'hn rahcane ba sino que nee Xtaada Dxiohsa'hn nin gulu'nehza na'h rahcane ba.

Bwiinn nin ayi rñi'yah la'h nu'h, xlahdu nu'h nuu ba

(Lc. 9.49-50; Mt. 10.42)

³⁸ Seguihdu rahbi Jwahn loh Ñi'h:

—Mwehsu, bidia'ha nu loh tuhbi bwiinn nin rabwe'he bwiinnxaaba sto' ra' bwiinn cun xquelrnabwa' lah lu'h, ya bachidi'tsi nu loh ba ayi ru guunn ba zi'chi laasii ayi nee dxi'h ba ca'nzahnee ba la'h nu'h.

³⁹ Chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Gulgasaa'n bwiinn chi laasii bwiinn nin ruhn dzi'n roo ra' cun xquelrnabwa' laan ayi xñi'yah ba na'h, ⁴⁰ tin bwiinn ra' nin ayi xclaa'dzi childxinee la'h nu'h xlahdu gahca nu'h nuu ra' ba. ⁴¹ Guchiin nin rñi'n loh tu, bwiinn nin guni'hi nicala tuhbi bahsu ñihsa la'h tu laasii naa tu xpwiinn ra'n, Dxiohs gudi'hi prehmiu la'h ba.

Rriezgu chuu xtuhlda ra' bwiinn

(Mt. 18.6-9; Lc. 17.1-2)

⁴² Rahbi za Ñi'h:

—Chyu chi'h zi nin gusiaaba la'h biñi'n bi'tu'hn ra' rii loh duhlda pur nin riachiisto' ra' bi na'h, mas cha'yi gula'ha ra' ba la'h ba loh ñihsado' cun guchi'bi ra' ba tuhbi dxiah roo' yahnn ba, ⁴³ nee sidela naa lu'h rutsiigan yi'h loh duhlda, mas cha'yi guchyuu'ga lu'hn; tin mas cha'yi chu'tii lu'h loh xquelrnabwa' Dxiohs dxuuca lu'h xlawaa'ha chee lu'h gabihldxyi cun garoopa naa lu'h hasta ayi dxiuu'yitii' dxih, ⁴⁴ hasta tiidxi bwiinn trabahjw duxa para tu'pazi. ⁴⁵ Ya sidela gadzihn dxyih gutsiiga ñaa' lu'h yi'h loh duhlda bachyuu'gan; mas cha'yi chu'tii lu'h loh xquelrnabwa' Dxiohs dxuuca lu'h xlawaa'ha garoopa ñaa' lu'h, chee lu'h loh bwehla xteenn gabihldxi, ⁴⁶ hasta tiidxi bwiinn trabahjw duxa

para tu'pazi. ⁴⁷ Nee sidela la'h tuhbi bizloh lu'h gusiaaban yi'h loh duhlda, gule'hen; mas cha'yi chu'tii lu'h loh xquelrnabwa' Dxiohs nicala cun tuhbi si bizloh lu'h xlawaa'ha chenee garoopan yi'h loh dxih xteenn gabihldxyi ⁴⁸ hasta tiidxi bwiinn trabahjw duxa nin ayi cha'loh, nee ayi garia'h ra' ba ri'chi, ⁴⁹ laasii ziga rrohba zihdxi yihca xi chi'h zi guelwahw, zi'chi za chioobaa bwehla yihca garaa ra' bwiinn. ⁵⁰ Bwen naa zihdxi, per sidela guñihchin guelnallii, ¿xaalla guunn chi'h tu dxiaa za'can? Zi'chi gahca la'h tu, gulgahca ziga zihdxi nin nallii tin gaca gallu'yi tu loh ra' bwiinn guidxyiyuh, nee gulguibahannee za'ca lasaa' tu.

Jesuhs baluu'yi ayi nuu taa'ha bwiinn che'hla ba

(Mt. 19.1-12; Lc. 16.18)

10 Seguihdu babii Jesuhs loh gui-hdxyi Capernaum, tin zee Ñi'h para gui-hdxyi xteenn Judea cun loh gui-hdxyi xteenn yuh nin rii stuhbi lahdugui'w Jordahn, ya ri'chi badiaa'ha ziahan bwiinn, chi'chi guzo'baloh cagaluu'yi Ñi'h la'h ra' bwiinn chi ziga naa xcostumbre Ñi'h. ² Hohr chi badzihn ra' paaldaa bwiinn fariseu ri'chi, per ya la'h ra' ba guclaa'dzi ra' ba guunn ra' ba prehba la'h Ñi'h tin gwa'ha ra' ba zahca gusia'garii Ñi'h dxyi'dxyi nin gunaabadxyi'dxyi ra' ba loh Ñi'h, rahbi ra' ba:

—¿Ta naa bwen taa'ha tuhbi bwiinn la'h che'hla ba?

³ Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—¿Cuun nin ruluu'yi xlehyi Moisehs la'h tu?

⁴ Chi'chi rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—Basaa'n Moisehs la'h ra' ndxi'hw cun sola tuhbi dxihsi riahsa xcweenta nin rlaa'ha ra' ba che'hla ra' ba, ya bachi'h rusaa'n ra' ba che'hla ra' ba.

⁵ Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Baca'h Moisehs zi'chi, laasii tantu bwiinn dxiipa tu, ⁶per chin gurihx-chih guidxyiyuh: “Ndxihw cun gunna'h bwi'hn Dxiobs” ziga rñi' loh Xchihtsi Ñi'h. ⁷Neezaa rñi' loh Xchihtsi Ñi'h: “Ni'chin chin ruchinaa tuhbi ndxi'hw, rre'caa ba loh xtaada ba loh xmaah ba ya rbahanee ba la'h gunna'h nin raaca che'hla ba, ⁸ya garoopa ra' ba naa ba zigazi tuhsi bwiinn”; naa ra' ba zigazi tuhbi bwiinn xlawaa'ha chiohpa bwiinn. ⁹Dxiobs bachi'dxiu-bacha'ga la'h ra' ba, ni'chin nin ayi nuu taa'ha ra' ba.

¹⁰Ya chin rii ra' ba la'n stuhbi yuu', gunaabadxyi'dxyi ra' xpwiinn Ñi'h loh Ñi'h xcweenta gahca nin rlaa'ha lasaa' bwiinn, ¹¹chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Sidela la'h tuhbi bwiinn taa'ha ba che'hla ba ya guica'ha ba stuhbi gunna'h, ya zi'chi canee lasaa' zi ra' ba zigazi xtu'h ra' ba, ¹²ya sidela la'h tuhbi gunna'h taa'ha ba la'h xpwiinn ndxi'hw ba ya guica'ha ba stuhbi ndxi'hw, bwiinn chi nabahan gubwihlli zi ra' ba.

Bwi'hnntaa'yi Jesuhs yihca ra' biñi'n

(Mt. 19.13-15; Lc. 18.15-17)

¹³Ya tantu guclaa'dzi ra' bwiinn chi dxihn ra' ba xchi'dxyi Jesuhs, hasta xpiñi'n ra' ba gwane ra' ba loh Ñi'h, tin badzii'ba naa Ñi'h yihca ra' bi, per chin bwa'ha ra' xpwiinn Ñi'h ni'chi guzo'baloh riidxihldxyinee dxyi'dxyi ra' ba la'h ra' bwiinn nin ze'nee ra' biñi'n ra' chi loh Jesuhs, ¹⁴ya chin bwa'ha Jesuhs zi'chi cayahca, chi'chi bidxyi'chi Ñi'h ya rahbi Ñi'h loh ra' xpwiinn Ñi'h chi:

—Gulgasaa'n dxie'biiga ra' biñi'n hasta zu'hn, ayi ru gucwe'za tu la'h ra' bi, laasii xquelrnabwa' Dxiobs naa xteenn ra' bwiinn nin nado'laadzi ziga biñi'n ra' rii', ¹⁵nee guchiin nin rñi'n loh tu, bwiinn nin ayi chechiisto' ñi'h xchi'dxyi Dxiobs zigazi naa tuhbi biñi'n nin ruzo'badxiahga xchi'dxyi xtaada

ñi'h, bwiinn chin ayi chuu ra' ba loh xquelrnabwa' Dxiobs.

¹⁶Chi'chi gudi'dzi Ñi'h la'h ra' biñi'n chi, nee tin badzii'ba naa Ñi'h yihca ra' bi nee gunaaba gahca Ñi'h loh Dxiobs tin gacanee Ñi'h la'h ra' biñi'n ra' chi.

Tuhbi ndxi'hw ricu nin nuu ziahan xixteenn ñi'h

(Mt. 19.16-30; Lc. 18.18-30)

¹⁷Ya tuhbi dxyih gaduhbi nin cagu'guihn Jesuhs guzee Ñi'h stuhbi nehza, badzihn gallu'n tuhbi ndxi'hw hasta zuu Jesuhs, ya lwehgu bazu'nllihbi bi nezloh Jesuhs, ¹⁸chi'chi rahbi bi loh Ñi'h:

—Daada, mwehsu cha'yi, ¿xa ni'ca gu'nnahn tin guziaa'hahn dxibaa' guibahane'hn Dxiobs para tu'pazi chin gachi'hn?

Chi'chi rahbi Jesuhs loh bi:

—¿Xixnaa rñi' lu'h naan cha'yi'hn? Ayi nin tuhbi bwiinn cha'yi naa xmohda ñi'h sola tuhbi dxi'h Dxiobs naa cha'yi.

¹⁹La'lu'h naann la nin rnabwa' loh Xchihtsi Dxiobs: “Ayi chiinn lu'h bwiinn, ayi gaca lu'h bwiinn gubwihlli, ayi cwaan lu'h, ayi chi'nlaa'dzi lu'h dxixi'hw, ayi gusagui'hi la'h bwiinn, nee gaca nadzi'hi lu'h xcuzahn ra' lu'h.”

²⁰Chi'chi rahbi ndxi'hw chi loh Ñi'h:

—Mwehsu, garaatii' ra' dxyi'dxyi ca cagazo'badxiaagahn dez chin guhca'hn biñi'n.

²¹Chin bwa'ha Jesuhs loh ndxi'hw chi, guhca nadzii'hi sto' Ñi'h la'h bi, chi'chi rahbi Ñi'h loh bi:

—Stuhbi dxi'h cohsa ria'dxyi guunn lu'h; bwaa tin batoo' garaa xixteenn lu'h ya chi'chi chi'zi lu'h mweeyi chi guica'ha ra' bwiinn prohbi nin ayi xi nahpa, ya zi'chi zaapa lu'h guelnaza'ca llaa'ndxibaa', nee lwehgu gahca da'na'hla na'h tin gu'a lu'h xcruhzi lu'h.

²²Ya chin bihn ndxi'hw chi dxyi'dxyi ra' nin guñi' Ñi'h, guhca nalaasa sto'

bi laasii ziahan roo' xica nahpa bi,
²³ chi'chi biahyi Jesuhs tin bwa'ha Ñi'h
 loh ra' xpwiinn Ñi'h, chi'chi rahbi Ñi'h
 loh ra' ba:

—¡Nagahn duxa par chu'tii tuhbi bwi-
 inn rricu loh xquelrnabwa' Dxiohs!

²⁴ Ya badxyigaa' duxa loh ra' xpwi-
 inn Ñi'h chin bihn ra' ba nin guñi' Ñi'h,
 chi'chi rahbi Ñi'h stuhbi:

—Llii'n ra', ¡lli'balla nagahn naa para
 chu'tii bwiinn rricu loh xquelrnabwa'
 Dxiohs! ²⁵ Mas ayi guinagahn ru tiidxi
 tuhbi camehyu llaa'n tuhbi gui'hchi gu-
 ulla, que no ziga tiidxi tuhbi rricu loh
 xquelrnabwa' Dxiohs.

²⁶ Chin bihn ra' xpwiinn Ñi'h zi'chi
 chi'chi rahbi loh lasaa' ra' ba:

—¿Chyuulla gaca chi'h ta'h loh
 duhlida?

²⁷ Chi'chi bwa'ha Ñi'h loh ra' ba ya
 rahbi Ñi'h:

—Para bwiinn ra', nagahn ra' dee'; per
 ayi nee dxi'h para la'h Dxiohs.

²⁸ Chi'chi rahbi Pehdru loh Ñi'h:

—La'h nu la'nu dxugasaa'n garaa
 nin nadxiaapa nu, tin zo'pana'hla nu
 yu'bilu'h.

²⁹ Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Nee guchiin nin rñi'n loh tu, ziga
 bwiinn nin nugasaa'n yihdzi ñi'h, xpaah
 ñi'h, xmaah ñi', bwihtsi ra' ñi'h, che'hla
 ñi'h, llii'n ñi'h, o xuh ra' ñi'h pur
 xcwee'ntahn cun pur xcweenta xchi'dxyi
 Dxiohs, ³⁰ zica'ha ra' ba garaa ni'chi
 stuhbi gaywa'h bweelta mahzi ru loh
 guidxyiyuh rii' nicala zidxyi'chinee bwi-
 inn la'h ra' ba, per llaa'ndxibaa' zica'ha
 ra' ba guelnabahan nin ayi ñichilohtii'
 chin gachi ra' ba, ³¹ laasii chin gadz-
 ihn dxyih nin guunn Dxiohs jwisi loh
 guidxyiyuh, garaa ra' bwiinn nin ruhnn
 lligaaba lasahcaduxa ra' ba nnah ayi
 gaca lasahcatii' ra' ba chi'chi, ya bwiinn
 ra' nin ayi lasahca nnah ni'chi ra' gaca
 lasahca chi'chi.

Nin rioonna bweelta guñi' Jesuhs loh ra' xpwiinn Ñi'h zahchi Ñi'h

(Mt. 20.17-19; Lc. 18.31-34)

³² Ya loh zeezah ra' ba loh neziuh
 para gui'hdxyi Jerusalehn ñiidxyuu Je-
 suhs ya dihtsi Ñi'h na'hla gadzi'h bi-
 chiohpa ra' xpwiinn Ñi'h laasii rdxyihbi
 ra' ba nee coma gui'hdxyi chi nahpa chi-
 inn ra' ba la'h Ñi'h, ya neezaa bwiinn
 ra' nin zee na'hla la'h Ñi'h rdxyihbi ra'
 ba, ya chi'chi gule'caa Jesuhs gadzi'h bi-
 chiohpa nin naa xpwiinn Ñi'h tin rahbi
 Ñi'h loh ra' ba cuun nin saca Ñi'h, squii'
 rahbi Ñi'h:

³³ —Gulguia'ha, rñi'n loh tu, la'h nu'h
 zoo para gui'hdxyi Jerusalehn, ya na'h
 ziga naan bwiinn nin gulu'nehza Dx-
 iohs loh guidxyiyuh, zuti'dxi ra' bixo-
 hza nin rnabwa' la'h ra' bixohza na'h
 cun mwehsu ra' nin ruluu'yi lehyi zu-
 ti'dxi ra' ba na'h loh nin guunn guelgux-
 chisi na'h. Nee guinabwa' ra' ba gachi'hn
 cun guti'dxi ra' ba na'h loh ra' bwi-
 inn ziitu, ³⁴ ni'chi ra' gusa'cazii na'h cun
 gullihdzinee ra' ba na'h, guchahn xihni
 ra' ba loon cun gadxiinn ra' ba na'h,
 per chin dxiohna dxyih zabahana'hn
 —rahbi Ñi'h.

Jacobo cun Jwahn gunaaba tuhbi bwehni'hn loh Jesuhs

(Mt. 20.20-28)

³⁵ Jacobo cun Jwahn, llii'n Zebedeu,
 gwabiiga ra' loh Jesuhs ya rahbi ra' ba
 loh Ñi'h:

—Mwehsu, xclaa'dzi nu guunn lu'h
 tuhbi bwen nin gachinaaba nu loh yu'-
 bilu'h la'h nu.

³⁶ Chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—¿Xini'ca bweni'hna xclaa'dzi tu
 gu'nnahn la'h tu?

³⁷ Chi'chi rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—Chin guinabwa' lu'h loh lla'ñih
 xteenn lu'h, xclaa'dzi nu zohbanee nu

yi'h; tuhbi nu xlahdu derehchu lu'h stuhbi nu xlahdu rrabwehsa lu'h.

³⁸ Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Nin ayi gaann tu xiñin nin rnaaba tu. ¿Ta ziza'caziinee tu na'h cun gachinee za tu na'h?

³⁹ Chi'chi rahbi ra' ba:

—Nicala gachinee nu yi'h.

Chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Guchii tu ziza'caziinee tu na'h nee zahchinee za tu na'h ziga gachi'hn, ⁴⁰ per ayi na'pahn derechu guñaan loh tu cuun nin zohba xlahdu derechu'hn o xlahdu rrabwehsa'hn; sola Dxiohs cwii la'h ra' bwiinn nin so'banean llaa'n dxibaa'.

⁴¹ Ya chin bihn zatsi'h xpwiinn Ñi'h nin gunaaba Jacobo cun Jwahn, bidxy-i'chinee ra' ba la'h ra' ba, ⁴² chi'chi gudi-hdxyi Jesuhs la'h ra' ba ya rahbi Ñi'h:

—Ba naann tu nin rnabwa' loh ra' bwiinn nin ayi naa ra' bwiinn Israel naa ra' ba ziga dxi'ba nin naguihdzi; neezaa cuun chi'h zi bwiinn nin lasahca loh ra' ba ruhnn zi'chi, ⁴³ per cun la'h tu ayi gaca tu zi'chi, ya nin xclaa'dzi gaca nin mahzi lasahca nahpa gacanee ba la'h ra' lasaa' ba. ⁴⁴ Zi'chi gahca za nin xclaa'dzi gaca nin mahzi guinabwa' loh tu, nahpa gaca ba ziga tuhbi mooza loh tu, ⁴⁵ laasii na'h, Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw, ayi ze'lda dxi'hn para guunn bwiinn sirba loon, sino que na'h ze'ldahn tin gu'n-nahn sirba, nee gudi'hi zan xquelnabahanahn para la'h ra' ziahan ra' bwiinn tin ta'h ra' ba loh duhlda.

Jesuhs basiaca la'h tuhbi bwiinn nin laa Bartimeu ayi biin loh ba

(Mt. 20.29-34; Lc. 18.35-43)

⁴⁶ Ya chi'chi Jesuhs cun garaa za xpwiinn Ñi'h gudii'dxinee Ñi'h la'h ra' ba nez guihdxyi nin laa Jericoh, ya zeena'hla za ziahan ra' bwiinn la'h Ñi'h, ya loh neziuh xteenn rwa' guihdxyi chi zohba tuhbi bwiinn nin rahca loh ñi'h nin biri-ahlah Bartimeu llii'n Timeu, rzohba ba

rbwe'he ba cardah, ⁴⁷ ya chin gudii'dx-idxiahga ba zeedii'dxi Jesuhs nin ze' loh guihdxyi Nazaret ri'chi, chi'chi guñi' ba jweersi roo', rahbi ba:

—Jesuhs llii'n guehtu Davihd, balah-sasto' lu'h na'h!

⁴⁸ Ya bidxyi'chi ziahan ra' bwiinn ni'chin rahbi ra' ba loh ba:

—¡Biacadxyii! ¡Ayi rñi' lu'h zi'ca!

Per la'h ba mahzi ru jwersi roo' ru cañi' ba:

—¡Llii'n guehtu Davihd, balahsasto' lu'h na'h!

⁴⁹ Ya guzuhdxyiigah Jesuhs, chi'chi gunabwa' Ñi'h gwaca'ha ra' ba bwiinn chi ya rahbi ra' ba loh ba:

—Bazuhchihpa sto' lu'h, gwasu'nchii; yi'h cabwihdxyi ba.

⁵⁰ Ya lwehgu gule'caa bwiinn chi lahdxi nin caa dihtsi ba tin gudxihxi ban loh yuh, chi'chi gwasu'nchii gallu'n ba ya gwah ba hasta zuu Ñi'h, ⁵¹ chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:

—¿Xini'ca xclaa'dzi lu'h gu'nnahn pur yi'h?

Chi'chi rahbi bwiinn nin rahca loh ñi'h chi:

—Mwehsu, xclaa'dzihn guunn lu'h gwa'hahn.

⁵² Chi'chi rahbi Ñi'h:

—Zahca guziaa lu'h, la'h lu'h biaca laasii gwachiisto' lu'h na'h.

Ya hohra chi gahca biaca bizloh ba, ya zena'hla ba la'h Jesuhs loh nehza.

Guyu'tii Jesuhs loh guihdxyi Jerusalehn ziga tuhbi rrehyi

(Mt. 21-1-11; Lc. 19.28-40;

Jn. 12.12-19)

11 Ya chin zeegadzihn Ñi'h guihdxyi ra' nin laa Betfageh cun guihdxyi Betania nin ria'han gahxu loh guihdxyi Jerusalehn nee gahxu za loh dahan nin laa Olivo, guxe'hla Jesuhs chiohpa xpwiinn Ñi'h ² tin rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Gulcheh loh guihdxyi nin naa gahxu ru, ya chin gadzihn tu ri'chi, ri'chi zwa'ha tu cadu'h tuhbi buhrra nin nadxyi'bi nin nagahdxi gaca nado'tii'; guxachi tu ma, tin dxie'nee tu ma, ³ya sidela chyuulla guinaabadxyi'dxyi loh tu: “¿Xixnaa rigaxachi tu ma?” squii' guiñi' tu loh bwiinn chi: “Tuhbi bwiinn nin mahzi r nabwa' cachi'hn ma”, per lwehgu gahca gusia'garii ba ma.

⁴Pwihsi gwah ra' ba ya badxeela ra' ba hasta cadu'h buhrra chi gahxu rwa' tuhbi pwerta xteenn tuhbi yuu', chi'chi guxachi ra' ba buhrra chi, ⁵neezaa guinaabadxyi'dxyi nuhn ra' bwiinn nin rii ri'chi loh ra' ba, rahbi ra' ba:

—¿Xini'ca ruhnn tu? ¿Xinaa riigaxachi tu buhrra ca?

⁶Chi'chi rahbi ra' ba ziga rahbi Jesuhs guiñi' ra' ba, ya cun basaa'n ra' ndxi'hw ra' chi zeenee ra' xpwiinn Ñi'h buhrra chi, ⁷ya chin baganee ra' ba ma hasta zuu Jesuhs, chi'chi badzii'ba ra' ba xahba ra' ba dihtsi ma, tin guzohba Jesuhs dihtsi ma, ⁸ya ziahan ra' bwiinn gudxyihxi ra' ba xahba ra' ba loh neziuh nez hasta zeedii'dxinee ma la'h Ñi'h, ya snuhn ra' ba bachyuu'ga llii'dzi xteenn ra' yahga loh dahan tin gudxyihxi ra' ban loh neziuh hasta tiidxi Ñi'h, ⁹ya nuhn ra' bwiinn nin zeeñiidxiuu nez loh Jesuhs, cun snuhn ra' ba nin na'hla la'h Ñi'h, guza'loh cañi' ra' ba jweersiroo', rahbi ra' ba:

—¡Bwen duxa naa Dxiohs! ¡Bwi'hnn taa'yi Dxiohs yihca rrehyi nin ze! pura xcweenta Dxiohs! ¹⁰¡Bwi'hnn taa'yi Dxiohs la'h guelrnabwa' nin ze! xcweenta xpaah Davihd nu'h! ¡Zuxchiilli Dxiohs!

¹¹Ya loh nin guyuu'tii Jesuhs loh guihdxyi Jerusalehn, lwehgu gwah Ñi'h la'n guido' roo' ya bwa'hasi za Ñi'h gadiidx- itii' nee zigala coma gudxyihla ni'chin lwehgu gahca gubia'gariinee Ñi'h xpwiinn Ñi'h para guihdxyi Betania.

Jesuhs gulu'dii la'h tuhbi yahga ñiigu (Mt. 21.18-19)

¹²Ya chin barah gue'la, babiinee Ñi'h xpwiinn Ñi'h guihdxyi Betania, bie'suh bichia'han Ñi'h, ¹³chi'chi bwa'ha Ñi'h tuhbi yahga ñiigu zihtu dxyigah nagaa rñah yahga chi cun batahga, ni'chin gwagua'ha Ñi'h gu nuu xi ñinahxi caa loh yahga chi, per ayi bidxeela Ñi'h nin tuhbin laasii ayi chi'chi dxi'h rcah ñinahxi, ¹⁴ya delanta loh ra' xpwiinn Ñi'h rahbi Ñi'h loh yahga chi:

—Ayiru chuu dxyih guicah ñinahxi loh lu'h.

Jesuhs basiaa la'n guido' roo' (Mt. 21.12-17; Lc. 19.45-48; Jn. 2.13-22)

¹⁵Zee chi'h Jesuhs para Jerusalehn cun xpwiinn Ñi'h, per loh nin guyuu'tii Ñi'h la'n guido' roo', guzo'baloh babwe'hedxia'hla Ñi'h la'h ra' bwiinn nin cayuhnn guri'xi ra', garaa nin rigatoo' cun nin riizi' xica ra' ri'chi; nee nezii-nezi'chi gulu'bwih Ñi'h xmweella ra' bwiinn nin rucha'h mweeyi cun xagaxiyyi ra' nin rutoo' palohmma ra', ¹⁶ya ayi ru basaa'n Ñi'h chyu bwiinn ñidi' dxi nez hasta zohba guido' roo' cun xica cohsa ra', ¹⁷baluu'yi Ñi'h la'h ra' bwiinn rahbi Ñi'h:

—La'tu naann la xa rñi' Dxiohs ziga caa loh Xchihtsi Dxiohs: “Yiidzihn gaca tuhbi yuu' hasta dxi' ra' garaa ra' bwiinn guidxyiyuh, tin cwidxyi-guinaaba ra' ba na'h”, ¡per la'h tu cayuhnn tun ziga zi tuhbi cwehva hasta riuu' ra' guba'n!

¹⁸Ya chin bihnn ra' bixohza ra' nin rnabwa' la'h ra' bixohza cun mwehsu ra' nin ruluu'yi lehyi nin bwi'hnn Jesuhs, gudxi'hyi ra' ba xa chiinn ra' ba la'h Ñi'h, per guyuu' ra' ba guelnadxyi'bi la'h ra' bwiinn, laasii garaa ra' bwiinn badxyigaa' duxa xcweenta ziga ruluu'yi Ñi'h, ¹⁹ya chin gurih gue'la, biria'h Ñi'h laha guihdxyi chi.

**Jesuhs baluu'yi la'h
ra' xpwiinn Ñi'h xa
cwidxyi-guinaaba ra' ba loh Dxiohs**

(Mt. 21.20-22)

²⁰ Ya chin barah gue'la rsiiyido' gudi-
i'dxinee Ñi'h la'h ra' xpwiinn Ñi'h hasta
zohba yahga ñiigu nin gulu'dii Ñi'h, ya
yahga chi gubihdzi la hasta cun nee xtul-
baa'han, ²¹ ya loh nin bagannasto' Pe-
hdru nin guñi' Ñi'h, chi'chi rahbi ba loh
Ñi'h:

—Mwehsu, ¡bwa'ha! ¡La'h yahga ñiigu
nin gulu'dii lu'h la'n gubihdzila!

²² Chi'chi rahbi Ñi'h:

—Gulchechiisto' tu Dxiohs, ²³ pwihsi
na'pahn siguhra sidela chyulla gahbi loh
dahan rii': "Biya'dxu ri'ca tin gwah loh
ñihsado'", zuzo'badxiahgan xchi'dxyi
ba sidela ayi guunn chiohpa sto' ba.

²⁴ Ni'chin nin rñi'n loh tu sidela xiilla
guinaaba tu loh Dxiohs, zuni'hi Ñi'hn,
ni'chin nin gulchechiisto' tu la'h Ñi'h.

²⁵ Chin cwidxyi-guinaaba tu loh Dxiohs,
sidela nuu chyuulla bwiinn rdxyi'chinee
tu, gulsia'ldasto' tu xtuhlda ba, tin para
dxia'ldaza sto' Xtaada tu nin nuu dxibaa'
xtuhlda tu. ²⁶ Sidela ayi dxia'ldasto' tu
xtuhlda chyuulla bwiinn, neezaa Xtaada
tu nin nuu dxibaa' ayi dxia'ldasto' za ba
xtuhlda tu.

**Gunaabadxyi'dxyi ra'
ba chyu naa Jesuhs**

(Mt. 21.23-27; Lc. 20.1-8)

²⁷ Ya chin gubia'gariinee Ñi'h la'h ra'
ba para guiidxyi Jerusalehn, gwah Ñi'h
la'n guido' roo' stuhbi, ya ri'chi zeezah
Ñi'h chin badzihn ra' bixohza ra' nin rn-
abwa' la'h ra' bixohza cun nuhn mwehsu
ra' nin ruluu'yi lehyi, cun nuhn bwiinn
guhla ra', ²⁸ ya rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—¿Chyu bani'hi guelnabwa' yi'h tin
ruhnn lu'h dzi'n ra' nin cayuhnn lu'h?, o
¿chyu xquelnabwa' cayuhnn lu'hn?

²⁹ Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Neezaa na'h guina'badxyi'dxyi'hn
loh tu tuhbi rsohn, ya sidela chixtee' tu,
zidxixtee'zahn cun chyu xquelnabwa'
ru'nnahñin. ³⁰ Guldixtee' loon: ¿Chyu
guxe'hla la'h Jwahn bie'garo'bañihsa
ba? ¿Ta Dxiohs gulu'nehza la'h ba o bwi-
inn zi ra'?

³¹ Chi'chi rahbi loh lasaa' ra' ba:

—¿Xa guidi'tsi nu'h? Sidela la'h nu'h
guidi'tsi nu'h: "Dxiohs gulu'nehza la'h
ba", ³² chi'chi nnaa ba loh nu'h: "¿Xix-
naa chi'h ayi gwachiisto' tu xchi'dxyi
ba?", ¿o zidi'tsi nu'h: "Tuhbi bwiinnzi
guxe'hla la'h Jwahn."?

Per ayi guhdzi ra' ba zi'chi laasii
bidxyihbi ra' ba la'h ra' bwiinn, laasii
bwiinn ra' nin rii nez chi ruhnn lligaaba
Dxiohs guxe'hla la'h Jwahn, ³³ pwihsi
cun rahbi ra' bwiinn dxixi'hw chi loh
Ñi'h:

—Ayi chyu gaann chyu guxe'hla la'h
Jwahn.

Chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Pwihsi zigasi za ayi nnaa tu chixtee'
tu nin canaabadxyi'dxyi'hn loh tu, zi'chi
za na'h ayi chixte'hn loh tu chyu ban-
i'hi guelnabwa' na'h cayu'nnahn dzi'n
ra' rii'.

**Cwenta xteenn ra' mooza dxaaba nin
bia'hannee ra' nuhn yahga uhva ra'**

(Mt. 21.33-46; Lc. 20.9-19)

12 Ya gwazah bwii'yidxyi'dxyi Je-
suhs cweenta rii', rahbi Ñi'h:

—Guyuu' tuhbi bwiinn, bwi'hnn biñih
ba nuhn yahga uhva ra' loh xuh ba,
chi'chi bwi'hnn ba lee' gadiidxi loh yuh
chi, neezaa bwi'hnn ba tuhbi tanque
hasta guixi'h uhba ra', cun bwi'hnn-
cha'yi za ba tuhbi yuu' roo' nin naa ziga
tuhbi torre, ya basia'hannee ba loh yuh
chi la'h paaldaa bwiinn ra' tin gaapa
ra' ban garoolda, ya chin gabwe'he-
caan li'hn nahpa gaca garoolda li'hn chi
guica'ha ra' ba, ya zee chi'h ba zihtu
roo', ² per chin badzihn dxyih nin gu-

unn garoolda ra' ba li'hn, chi'chi guxe'hla ballwaa'n nin naa xteenn ñi'h loh yuh tuhbi xmooza ba, tin gwagañi' ba loh ra' bwiinn nin bia'hannee loh xuh ba tin ñudi'hi ra' ba li'hn nin ruhnn tucabri ñaca'ha ba, ³ per xlawaa'ha ñudi'hi ra' ba nin ruhnn tucabri ñaca'ha mooza chi, mejor gudxi'ldxyihdxyi ra' ba la'h mooza chi ya ayi chi'h xi badi'hi ra' ba ñaca'ha ba. ⁴ Seguihdu guxe'hla ba stuhbi xmooza ba loh ra' ba, ya mooza chi basihdzidxiah ra' ba la'h ba gutaa'ha ra' ba yihca ba nee biguii za ra' ba loh ba, ⁵ per guxe'hla ba snuhn ra' xmooza ba. Nuhn ra' ba gudxi'ldxyihdxyi ra' ba, ya snuhn ra' mooza chi gudxiinn ra' bwiinn nadxaaba ra' chi.

⁶ Per bia'dxyi llii'n ba nin nadzii'hi duxa ba, ya luulchima guxe'hla ba llii'n ba, laasii bwi'hnn ba lligaaba: "Pwehda zuzo'badxiahga ra' ba xchi'dxyi llii'nahn." ⁷ Per chin badzihn bi, rahbi loh lasaa' ra' nin raa'n loh xuh ba: "Bwa'ha ni'casihn nin dxia'hannee gaduhbi loh yuh rii'; gulchoo'ho gachidxiinn nu'h bi tin la'h si nu'h gachica'ha nu'h gaduhbi loh yuh rii'." ⁸ Pwihsi guna'zu ra' ba la'h bi, gudxiinn ra' ba la'h bi ya chi'chi bagala'ha ra' ba xcweerpu bi rwa' yuh chi.

⁹ Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Pwihsi, ¿xi ruhnn tu lligaaba gunnee daada nin naa xteenn ñi'h yahga uhva ra' la'h ra' bwiinn nin gudxiinn la'h llii'n ba? Zi' ba tin dxie'chiin ba garaa ra' bwiinn nin gudxiinn la'h llii'n ba, ya chin cha'loh gachi ra' bwiinn chi, chi'chi gudi'hi ba loh yuh chi la'h ra' guriin bwiinn. ¹⁰ Pwehda nagahdxi gu'lda tu loh Xchi'dxyi Dxiohs rahbi:

Dxiah nin gule'hecaa ra' mwehsu albañi-hyi, dxiah chi baria'caa naa dxiah za'ca nnaa.

¹¹ Dxiohs bwi'hnn lligaba zi'chi gaca, nee naan tuhbi bwen duxa para la'h nu'h.

¹² Ya chi'chi guclaa'dzi bwiinn dxix-i'hw ra' chi ñina'zu ra' ba la'h Ñi'h hohra chi gahca, laasii gwasaa ra' ba dxyi'dxyi nin guñi' Ñi'h loh ra' ba, per bidxyihbi ra' ba ñuhnn ra' ban, laasii rii ziahan roo' bwiinn ri'chi mejor ziaa ra' chi'h ba.

Dxyi'dxyi cweenta xteenn impwestu

(Mt. 22.15-22; Lc. 20.20-26)

¹³ Chi'chi guxe'hla ra' bwiinn dxixi'hw chi paaldaa ra' bwiinn fariseu loh Jesuhs cun neezaa ra' nin nin naa xpwiinn Herodes tin ñiñi' Ñi'h xilla dxyi'dxyi ra' nin ñuhnn guelguxchisi la'h Ñi'h, ¹⁴ ya chin badzihn ra' ba rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—Mwehsu, naann nu xnehza rñi' lu'h cun ganaalla dxyi'dxyi nin guchii, ayi ruhnn lu'h cweenta chyu chi'h zi bwiinn sino que ruluu'yi lu'h cun gaduhbi sto' lu'h xneziuh za'ca Dxiohs; ¿ta naa xnehza gachidxilli nu impwestu loh rrehyi César o ayi chyu chiilli?

¹⁵ Per lwehgu guhcabwa' Jesuhs xa naa xigaaba ra' ba, chi'chi rahbi Ñi'h:

—¿Xixnaa ruhnn tu lligaaba guunn tu prehba na'h cun xchixi'hw tu? Gulgalu-u'yi tuhbi xmweyi tu na'h tin gwa'hañin.

¹⁶ Chi'chi badi'hi ra' ban, chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—¿Chyu yihca caa lohon, cun chyu laa caa lohon?

Chi'chi rahbi ra' ba:

—Xteenn emperador.

¹⁷ Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Gulgadi'hi la'h César nin naa xteenn ba, nee gulgadi'hi za la'h Dxiohs nin naa xteenn Ñi'h.

Ya badxyigaa' duxa loh ra' ba nin guñi' Ñi'h.

Guñi' Jesuhs xcweenta nin gabahan bwiinn loh ra' bwiinn nin guchhi

(Mt. 22.23-33; Lc. 20.27-40)

¹⁸ Ya chi'chi gwah paaldaa ra' bwiinn nin laa saduseu ra', tin gwagua'ha ra' ba loh Jesuhs, per saduceu ra' chi ayi riachi-

isto' ra' ba gabahan ra' bwiinn loh guelguhchi, ni'chin nin gunaabadxyi'dxyi ra' ba cweenta ra' rii' loh Jesuhs, rahbi ra' ba:

¹⁹—Mwehsu, basia'hannee Moisehs dxihtsi la'h nu'h, loh dxihtsi chi caa: “Sidela chyuulla tuhbi ndxi'hw nin bachinaa gachi nen ayi chyu llii'n ra' ba guyuu' cun xcunna'h ba, ni'chin nahpa guica'ha bwihtsi ba la'h gunna'h chi tin chuu llii'n ra' ba xcweenta guehtu guhla bwihtsi ba.” ²⁰ Guidi'hnn nu'h nuu gahdzi ndxi'hw ya garaa ra' ba naa tuhsi bwihtsi ra'; bwiinn galoh bachinaa ba ya guhchi ba, per ayi chyu llii'n ba guyuu' cun xcunna'h ba, ²¹ ya chi'chi guca'ha bwihtsi raroopa ba la'h gunna'h viuhda chi per ayi za chyu llii'n ra' ba guyuu', ²² ya zi'chi gahca za cada tuhbigah ra' ba hasta que no bachinaa gagaadzii ra' ba la'h gunna'h chi, chi'chi neezaa gunna'h chi guhchi per ayi chyu llii' ra' ba guyuu' cun gunna'h chi. ²³ Yannah, chin gabia'garii gabahan ra' ba, ¿cuun pa'h xchi'h nin naa che'hla gunna'h chi?, laasii gagaadzii ra' ba bachinaa la'h gunna'h chi.

²⁴ Chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Cache'h yihca tu, laasii ayi nu'nbwa' tu loh Xchi'dxyi Dxiohs cun xcweenta xquelrnabwa' Dxiohs. ²⁵ Chin gabahan ra' bwiinn loh guelguhchi, gaca ra' ba ziga aanjla ra'; ayiru guchinaa ra' ba, ²⁶ ya loh ziga nin gabahan ra' bwiinn nin guchi, ¿ta nagahdxi gu'lda tu loh dxihtsi nin baca'h guehtu Moisehs xcweenta la'n yaguichaa' nin gurih bwehla? Dxiohs rahbi loh Moisehs: “Na'h naan Xchiohs Abrahn, Xchiohs Isaac, cun Xchiohs Jacobo.” ²⁷ Pwihsi sidela la'h Dxiohs naa xpwiinn Ñi'h la'h ra' bwiinn ra' rii', ayi naa ra' ba bwiinn guuchi laasii nabahannee ra' ba la'h Ñi'h. Ni'chin nin cache'h duxa yihca tu.

Jesuhs guñi' cuun xchi'dxyi lehyi Moisehs nin mahzi lasahca

(Mt. 22-34-40)

²⁸ Ya chin badzihn tuhbi mwehsu nin ruluu'yi lehyi, biooba ru bihn dxiahga ba bwengahca basia'garii dxyi'dxyi Jesuhs, ni'chin nin gwabiiga ba loh Ñi'h tin naabadxyi'dxyi ba squii' loh Jesuhs:

—¿Cuun xchi'dxyi xlehyi Moisehs nin mahzi lasahca loh garaa ra' dxyi'dxyi lehyi?

²⁹ Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Squii' rñi' dxyi'dxyi nin mahzi lasahca: “Gulgaca'dxiahga bwiinn Israel ra', Xtaada Dxiohs nu'h naa tuhbi dxi'h sola Dxiohs. ³⁰ Gantsii'hi lu'h la'h Xtaada Dxiohs lu'h cun gaduhbi sto' lu'h, cun gaduhbitii' xaalma lu'h, cun gaduhbi lliigaaba lu'h, nee cun gaduhbi za xjweersi lu'h.” ³¹ Zi'chi gahca za rñi' nin raroopa dxyi'dxyi: “Gantsii'hi lu'h bwiinn ra' ziga nadzii'hi lu'h yi'h gahca.” Ayi ru dxyi'dxyi nin mahzi lasahca loh dxyi'dxyi ra' rii'.

³² Chi'chi rahbi mwehsu chi loh Jesuhs:

—Bwengahca, mwehsu; guchii dxyi'dxyi nin rñi' lu'h: Tuhbi dxi'h Dxiohs nuu, nee ayi stuhbi Ñi'h caalla nehza, ³³ nee nahpa gantsii'hi lu'h la'h Ñi'h cun gaduhbi sto' lu'h, cun gaduhbi xaalma lu'h, cun gaduhbi xjweersi lu'h, nee cun gaduhbi xigaaba lu'h; nee gantsii'hi lu'h bwiinn ra' ziga nadzii'hi lu'h yi'h gahca, ya dee ra' mahzi lasahcan loh Dxiohs loh ziga xiilla guhn nin gudi'hi lu'h loh Ñi'h.

³⁴ Chin bwa'ha Jesuhs xnehza guñi' mwehsu chi chi'chi rahbi Ñi'h loh ba:

—Ayi zihtu ru dxi'h ria'han lu'h loh xquelrnabwa' Dxiohs.

Ya nin stuhbi ra' ba ayi biaalla ñinaabadxyi'dxyi ru xiilla dxyi'dxyi loh Ñi'h.

¿Chyu Ilii'n naa Crixtu?

(Mt. 22-41-46; Lc. 20.41-44)

³⁵ Chin nuugaluu'yi Jesuhs xchi'dxyi Dxiohs la'n guido', chi'chi rahbi Ñi'h:

—¿Xa mohda rñi' ra' mwehsu nin ruluu'yi lehyi Crixtu naa Ilii'n guehtu Davihd? ³⁶ Pwihsi guehtu Davihd gahca, pur Spíritu Saantu guñi' ba rahbi ba: Daada Dxiohs rahbi loh Daada nin rnab-wa' na'h:

“Guzohba xlahdu nanchiin hastayi gadz-ihn dxyih gutsi'gahn garaa ra' nin rdxyi'chinee yi'h nez ñaa' lu'h.”

³⁷ 'Sidela la'h guehtu Davihd rahbi: “Crixtu guinabwa' na'h”, ¿xaalla gaca chi'h Crixtu Ilii'n Davihd?

Ya ziahan nin rii ri'chi nasaa baca'dx-iaha ra' ba nin cañi' Jesuhs.

Badzii'ba Jesuhs duhlda yihca ra' mwehsu nin ruluu'yi xlehyi Moisehs

(Lc. 21.1-4)

³⁸ Ya loh nin cagaluu'yi Jesuhs rahbi Ñi'h:

—Gulgaca nasiin tin ayi gusagui'hi ra' mwehsu nin ruluu'yi xlehyi Moisehs la'h tu, laasii riuu'sto' ra' ba rahcu ra' ba lahdxi nu'hla nin riuu' hasta yahnn ra' ba, nee xclaa'dzi ra' ba garaa bwiinn gucha'garwaa' naa ra' ba nez loh dxi-aa', ³⁹ nee rdxihyi ra' ba puur yagaxi-iyi za'ca nin lasahca rzohba ra' ba la'n guido', nee cun hasta rahca za guel-wahw, ⁴⁰ neezaa rbwe'hellu'hu ra' ba yi-hdzi gunna'h viuhda ra', ya hohra chi gahca xchih rbwihdxyi-rnaaba ra' ba loh Dxiohs tin guñah ra' ba zigazi bwiinn naza'ca duxa, per la'h ra' ba nalasa ru zuhnnee Dxiohs la'h ra' ba.

Xcweenta tuhbi gunna'h viuhda nin gulahchi guhn loh Dxiohs

⁴¹ Ya tuhbi bweelta zohba Jesuhs nez zuu ra' alcansía nin riuu' mweyi guel-guhn, caywa'ha Ñi'h xa rula'h ra' bwi-

inn mweeyi la'n alcansía ra' chi, neezaa ziahan ra' bwiinn rricu riigala'ha za ziahan mweeyi, ⁴² ya hohra chi gahca badzihn tuhbi viuhda prohbi, bala'ha ba chiohpa mweyi ga'yu'hn la'n alcansía chi, ⁴³ chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' xpwi-inn Ñi'h:

—Guchiin nin rñi'n loh tu, gunna'h viuhda prohbi ca ziahan ru mweeyi bala'h ba loh snuhn ra' bwiinn nin bala'ha ra' mweeyi la'n alcansía ca, ⁴⁴ pwihsi garaa ra' ba nin ria'hancha si rula'ha ra' ba, per gunna'h ca loh xquelprohbi ba, bala'ha ba garaa meewy'hn nin nahpa ba, hasta nin ñio'h xquehta ba.

Badi'hi Jesuhs rsohn cwih guido' roo'

(Mt. 24.1-2; Lc. 21.5-6)

13 Chin baria'h Jesuhs la'n guido' roo', chi'chi guñi' tuhbi ra' xpwi-inn Ñi'h loh Ñi'h, rahbi ba:

—Mwehsu, ¡bwa'ha dxiah roo ra' ca nee bwa'ha yuu' roozaa ra' ca!

² Chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:

—¿Ta rwa'ha lu'h yuu' roo rii' nnah? Per zadzihn dxyih nin ayi dxia'hancha nin tuhbi dxiah nin dzi'ba yihca lasaa' ra', garaa ra'n zibwih ra'n.

Sehn ra' nin gaca chin amwerla ñichiloh guidxyiyuh

(Mt. 24.3-28; Lc. 21.7-24; 17.22-24)

³ Lwehgu zeenee Ñi'h la'h ra' xpwiinn Ñi'h tuhbi dahan nin laa Olivo nin ri-a'han gahxu hasta zohba guido', ri'chi zohba Ñi'h, chin gunaabadxyi'dxyi ra' Pehdru cun Jacobo cun Jwahn neezaa Andrehs loh Jesuhs squii':

⁴ —Gunnah loh nu, ¿cuuca gaca cohsa ra' ca, nee xa naa sehn ra' nin gaca chin amweer la'n gaca ra'?

⁵ Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Gulgahca nasiin tin ayi chyulla gusagui'hi la'h tu, ⁶ laasii zi' ziahan ra' bwiinn nnaa ra' ba: “Na'h naan Crixtu”, ya zi'chi gusagui'hi ra' ba ziahan bwiinn.

⁷Chin dxiinn tu cayahca guehrru ri-dixiinn lasaa' ra' bwiinn o guelnadxyi'bi xteenn guehrru, ayi xi lligaaba guunn tu laasii zi'chi nahpa gaca, per nagahdxi gadzihn dxyih nin ñichiloh guidxyiyuh. ⁸Tuhbi lahdxyi bwiinn guca'nee la'h stuhbi lahdxyi bwiinn, neezaa paaldaa ra' gubieerna chindxinee la'h spaaldaa ra' ba, nee gaca lloh roo' ra' ziahan lahta, nee chuu za biihn ziahan lahta, per galoh gaca garaa ra' cohsa ra' rii' gue'du so'baloh zi guelrza'cazii ni'chi.

⁹Gulgaca nasiin laasii zina'zu ra' ba la'h tu neezaa zuti'dxi ra' ba la'h tu loh ra' guxchisi, nee guca'yahga ra' ba la'h tu la'n xquido' bi'tu'hn ra' ba, cun zuti'dxi ra' ba la'h tu loh ra' gobernador ra' cun loh ra' rrehyi ra' tin gaca guñi' tu xchi'dxyi'hn loh ra' ba. ¹⁰Galoh nin nagahdxi gaduhbi guidxyiyuh, nahpa guidi'chi xchi'dxyi Dxiohs loh garaa ra' bwiinn guidxyiyuh, ¹¹nee ayi xi lligaaba guunn tu xa guñi' tu loh ra' ba chin guina'zu ra' ba la'h tu, chin guti'dxi ra' ba la'h tu loh ra' nin rnabwa'. Gulguñi' loh ra' ba nin guluu'yi Dxiohs la'n lasto' tu guñi' tu, laasii ayi la'h dxi'hi tu nin guñi' sino que Spíritu Saantu nin rbweeza la'n lasto' tu gacanee la'h tu. ¹²Ndxi'hw ra' zuti'dxi ra' ba bwihtsi ra' ba loh guelguhchi, cun nee daada ra' cun llii'n ra' ba ya llii'n ra' ba zuca'nee ra' bi la'h ra' ba, tin guti'dxi ra' bi la'h ra' ba loh guelguhchi, ¹³ya garaa ra' bwiinn guidxyiyuh guidxyi'chinee ra' ba la'h tu laasii riachiisto' tu xchi'dxyi'hn, per bwiinn nin ayi cwe'hesto' ñi'hi xchi'dxyi'hn bwiinn chi ta'h loh duhlda tin guziaa ba dxibaa'.

¹⁴Ya chin gwa'ha tu nin naa guelrdxyi'chinee loh Dxiohs, nin naa guelruñichiloh loh Dxiohs ziga baze'ta guehtu profeta Daniel; chin gwa'ha tu zuu ni'chi nez ayi ruhnn tucagri suu'hun, ni'chi bwiinn ra' nin rii' guihdxyi Judea nahpa gullu'n ra' ba para loh dahan,

¹⁵ya bwiinn nin caa yihca yihdzi ñi'hi ayi dxieeta ra' ba chegale'he ra' ba xixteenn ra' ba la'n yihdzi ra' ba, ¹⁶ya bwiinn ra' nin rii' ra' la loh dahan ayi ru guibia'garii ra' ba chegalli'hi ra' ba xahba ra' ba. ¹⁷¡Prohbi la'h ra' gunna'h nin nu'a llii'n ra' la'n dxyih ra' chi o gunna'h ra' nin ca'ha bado'! ¹⁸Gulguinaaba loh Dxiohs ayi gaca cohsa ra' rii' loh bwe'hw nin rahca nahlda, ¹⁹laasii guelrza'cazii nin chuu loh guidxyiyuh la'n dxyih ra' chi gacan guelrza'cazii roo ru loh xichi'zi stuhbi guelrza'cazii nin guhca cun nin cayahca dez chin gulahchixchih Dxiohs guidxyiyuh, nee ayi guibia'garii stuhbi guelrza'cazii ziga ni'chi, ²⁰nee sidela la'h Dxiohs ayi guchyuu'ga Ñi'hi yihca ra' dxyih ra' chi, ayi chyu ta'h tii'; per zuchyuu'ga Ñi'hi yihca ra' dxyih chi laasii nadzii'hi Ñi'hi la'h ra' bwiinn ra' nin bibwi'hi ra' la gaca ra' xpwiinn Ñi'hi.

²¹'Nee chin gadzihn dxyih ra' chi, sidela chyuulla nnaa loh tu: “¡Bwa'ha, la'h Crixtu zuu rii'!”, o “¡Bwa'ha, ri'chi la'h ba zuu!”, ayi chechiisto' tu bwiinn nin nnah zi'chi, ²²laasii bwiinn ra' nin rñi' si, nnah naa ra' ba Crixtu nin rñi' xchi'dxyi Dxiohs ya zuhnn ra' ba sehn ra' cun dzi'n roo' ra' tin zi'chi gusagui'hi ra' ba la'h ra' bwiinn, nee sidela ñahca pwehda hasta nee bwiinn ra' nin gullii Dxiohs guiclaa'dzi ra' ba gusagui'hi ra' ba. ²³Ni'chin nin gulgaca nasiin. Loh garaa ra' cohsa ra' rii' la'n guñi'neen la'h tu.

Jesuhs guñi' xa gaca dxyih nin gabia'garii Ñi'hi loh guidxyiyuh

(Mt. 24.29-35, 42.44; Lc. 21.25-36)

²⁴Rahbi za Ñi'hi:

—Per chin cha'loh ra' dxyih xteenn guelrza'cazii chi, zacahyi loh gubihdxyi neezaa bwe'hw ayi gudi'hi ru bia'ñiñ, ²⁵neezaa dxih nin nuu llaa'ndxibaa' dxiaaba ra'n hasta nee cohsa ra' nin rbahchi xnehza dxih nin nuu llaa'ndxibaa' guñi'bi, ²⁶ya chi'chi gwa'ha ra'

bwiinn gadzihna'hn ziga bwiinn nin gulu'nehza Dxiohs, dxie'ldahn la'n xcahyi cun gaduhbi guelrnabwa' cun lla'ñih, ²⁷ya guixe'hla ra'n xaanjla'hn gaduhbitii' loh guidxyiyuh cun gaduhbitii' dxibaa' tin gutiaa'ha ra' ba la'h ra' bwiinn nin guli Dxiohs.

²⁸Gulguia'ha loh tuhbi yahga ñiigu; chin gwa'ha tu la'ra' yahga cabwe'he bwii'ni'hn, la'hgahca tu rahcabwa' tu lwegu radzihn bwe'hw nin dxiaaba ñih-sadxiah, ²⁹zi'chi gahca za chin gwa'ha tu la'ra' cohsa ra' rii' cayahca, la'h gahca tu gacabwa' tu lwegu gahca guibia'-gariin tin guinabwa'n. ³⁰Guchiin nin rñi'n loh tu, garaa cohsa ra' rii' gacan galoh gachi ra' bwiinn nin rii naba-han ra' la'n dxyih ra' rii'. ³¹Dxibaa' cun guidxyiyuh ziñichiloh ra'n per xchi'dxyi'hn ayi ñichiloh ra'n, ³²per dxyih cun hohra nin gaca cohsa ra' chi ayi chyu gaann; nin xaanjla ra' Dxiohs ayi gaann ra', cun na'h nin naan Llii'n Dxiohs ayi ga'n'nahn xohra gaca cohsa ra' chi, sino que yu'bi Xtaadasihn naann xohra gacan, ³³ni'chin nin gulgaca nasiin laasii ayi chyu gaann xohra gadzihn dxyih ra' chi. ³⁴Gacan ziga tuhbi ndxi'hw nin rusia'han yihdzi ñi'h, bachi'h zee ba zih-tu roo', ya rusia'hannee ba garaatii' la'h xmooza ba, cada tuhbigah ra' ba cun dzi'n nin nahpa guunn ra' ba, ya rahbi ba loh mooza nin rahpa rwaal' lee' guhlda'tsi ba. ³⁵Zi'chi za gulcwih-siin laasii la'h tu naa tu ziga la'h ra' ba nin ayi gaann tu cuuca guibia'garii xball-wa'n tu; ayi gaann tu gu gudxyih gabi-a'garii ba o garoolda gue'la, o gucahyi, o rsiiyido', ³⁶tin ayi darpwenta guibia'-garii ba nee na'llgahsi si tu. ³⁷Nin rñi'n loh tu cañi'n loh garaatii' tu; igulewih nasiin para hohra chi!

Bia'han dxyi'dxyi ra' ba xa guina'zu ra' ba la'h Jesuhs

(Mt. 26.1-5; Lc. 22.1-2; Jn. 11.45-53)

14 Ria'dxyi schiohpa dxyih para lañih paascu chin rahw ra' ba pahn nin ayi rahcacha'yi cun levaduhra, ya bwiinn ra' nin rnabwa' la'h ra' bixohza cun mwehsu ra' nin ruluu'yi lehyi Moisehs, cadxi'hyi ra' ba xa guunn ra' ba tin chiinn ra' ba la'h Jesuhs pur guel-rusagui'hi nin xclaa'dzi ra' ba guunn ra' ba, ²pwihsi nuhn ra' ba rahbi:

—Ayi chyu chiinn la'h Jesuhs dxyih lañih tin ayi chasa ra' bwiinn guihdxyi chindxyinee ra' ba la'h nu'h.

Tuhbi gunna'h nin guda'bi nsehchi nahxi yihca Jesuhs

(Mt. 26.6-13; Jn. 12.1-8)

³Chin nuu Jesuhs tuhbi guihdxyi nin laa Betania, gwah Ñi'h yihdzi Simohn nin guhchyi guii'dxiu tihxi ñi'h; ri'chi zohba Jesuhs hasta zuu mweella chin badzihn tuhbi gunna'h nin gwaneetuhbi mwehdxu bi'tu'hn nsehchi nahxi nin lasahcaduxa mweeyi ziahan, seguihdu gutaa'ha bi yahnn mwehdxu chi, chi'chi guda'bi bi nsehchi chi yihca Jesuhs, ⁴ya bidxyi'chi nuhn ra' nin rii ri'chi, chi'chi rahbi loh lasaa' ra' ba:

—¿Xixnaa calli'n nsehchi nahxi ca? ⁵Ñahca ñidoo'hon mas chohnna gay-wa'h denariu, tin ñahcaneehen la'h ra' bwiinn prohbi.

Ya ni'chin cañi'yah ra' ba la'h gunna'h chi, ⁶ya rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Gulgasaa'n bi; ¿xixnaa cayuhnn tu llahn la'h bi? Naa bwen nin bwi'hnn bi, ⁷pwihsi bwiinn prohbi zwa'ha tu loh ra' ba gaduhbi nin guibahan dxi'h tu nee zahca gacanee tu la'h ra' ba chin xclaa'dzi chi'h zi tu; per na'h ayi gaduhbi nin guibahan tu gwa'ha tu na'h o chuneen la'h tu. ⁸Gunna'h rii' bwen gahca bwi'hnn bi cun nin guhca bwi'hnn bi: gu-

da'bigah bi nsehchi nahxi na'h, tin chee xcwee'rpuhn la'n ba'. ⁹ Guchiin nin rñi'n loh tu, ca chi'zi lahta xteenn guidxyiyuh hasta gadzihn xchi'dxyi Dxiohs ziñi' ra' za ba xcweenta nin bwi'hnn gunna'h rii' pur na'h, tin dxiagannasto' tu la'h bi.

Judas batoo' la'h Jesuhs

(Mt. 26.14-16; Lc. 22.3-6)

¹⁰ Pwihsi seguihdu guca'ha Judas Is-cariote, nin naa tuhbi xpwiinn Jesuhs loh gadzi'h bichiohpa xpwiinn Ñi'h, gwaguihtsi ba loh ra' bwiinn nin rnab-wa' la'h ra' bixohza tin dxiu'n ntriehgu Judas la'h Jesuhs loh ra' ba, ¹¹ ya chin bihn ra' ba zi'chi guunn Judas biahxi ra' ba, ni'chin guhdzi ra' ba gudi'hi ra' ba nuhn mweeyi la'h Judas sidela guunn ban, chi'chi guza'loh gudxi'hyi Judas xa guunn ba para dxiu'n ba ntriehgu la'h Jesuhs loh ra' ba.

Lulchima nin gadahwxchihnee Jesuhs la'h ra' xpwiinn Ñi'h

(Mt. 26.17-29; Lc. 22.7-23;
Jn. 13.21-30; I Co. 11.23-26)

¹² Ya mwer dxyih lañih chin rahw ra' bwiinn Israel pahn nin ayi rahcacha'yi cun levaduhra, chin rdxinn ra' ba lli'hyi nin gahw ra' ba xchih paascu, pur nin riaganna sto' ra' ba dxyih chi nin bare'h ra' ba loh guihdxyi Egiptu, chi'chi gunaabadxyi'dxyi ra' xpwiinn Ñi'h loh Ñi'h rahbi ra' ba:

—¿Canehza xclaa'dzi lu'h gachidi'hnncha'yi nu guelwahw xteenn xchih paascu rii'?

¹³ Chi'chi guxe'hla Ñi'h chiohpa xpwiinn Ñi'h ya rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Gulcheh lahda guihdxyi. Ri'chi zadxa'ga tu tuhbi bwiinn nin nu'a tuhbi rii' ñihsa; chena'hla tu la'h ba, ¹⁴ ya hasta dxiu'garii ba gulguiñi' loh nin naa yihdzi ñi'h ri'chi: “Nnaa mwehsu: ¿Canehza ria'han cwaartu hasta gahwchihnee ba xpwiinn ba

xchih paascu rii'?” ¹⁵ Ya la'h bwiinn chi lwehgu si guluu'yi ba hasta naa cwaartu roo' nin nuu guiya' la'n naa listu la. Ri'chi gulguiguihn nin guida'wxchih nu'h.

¹⁶ Chi'chi guna'zu nehza ra' xpwiinn Ñi'h tin zee ra' ba lahda guihdxyi chi, ya guyaa bare'caa garaatii' nin guhdzi Jesuhs, chi'chi bwi'hnncha'yi ra' ba xchih paascu ri'chi para garaa ra' ba cun la'h Ñi'h, ¹⁷ ya chin guhca guxiin badzihnee Jesuhs la'h ra' snuhn ra' xpwiinn Ñi'h, ¹⁸ ya loh riiyahw ra' ba rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Guchiin nin rñi'n loh tu, tuhbi gahca tu ziga cayahwnee tu na'h rii' zutoo' na'h.

¹⁹ Chi'chi guhca nalaasa sto' ra' xpwiinn Ñi'h, ya gunaabadxyi'dxyi ra' ba tuhbigah ra' ba loh Ñi'h, rahbi ra' ba:

—¿Ta na'han?

²⁰ Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Bwiinn chi naa tuhbi nin naa tu tsi'h bichiohpa xpwiinnahn, nin nuugagahdxyi xpahn ñi'h loh xplahduhn ziga gahca na'h. ²¹ Guchii nahpa ziaa'hahn ziga naan Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw, jper prohbi za la'h bwiinn nin gutoo' na'h! Mas cha'yi ayi ñaala ba loh guidxyiyuh rii'.

²² Ya loh gaduhbi nin riiyahw ra' ba, guca'ha Jesuhs tuhbi pahn, tin badi'hi Ñi'h guelzuxchiilli loh Dxiohs, hohra chi gutaa'ha Ñi'hn gudxi'zi Ñi'hn loh ra' ba, chi'chi rahbi Ñi'h:

—Gulguica'han, laasii dee nin naa ziga ti'xihn.

²³ Chi'chi guca'ha Ñi'h tuhbi cohpa vihnnu, ya chin guya'loh badi'hi Ñi'h guelzuxchiilli loh Dxiohs, chi'chi badi'hi Ñi'hn la'h ra' ba tin gudxi'zi loh lasaa' ra' ba vihnnu chi, ²⁴ chi'chi rahbi Ñi'h:

—Vihnnu rii' naa ziga rihn nin nu-u'huhn, nin guilli'hihn chin chiinn ra' ba na'h xcweenta ziahan ra' bwiinn guidxyiyuh, ²⁵ nee guchiin nin rñi'n loh

tu, ayi ru guibia'garii guee'hehn vihnnu la'h tu, hasta que no guee'heñin stuhbi hasta r nabwa' Dxiohs llaa'ndxibaa'.

Rahbi Jesuhs guñi' Pehdru ayi nu'nbwa'tii' ba la'h Ñi'h

²⁶ Ya chin guya'loh bi'lda ra' ba tuhbi himno, chi'chi gwah ra' ba tuhbi dahan nin laa Olivo, ²⁷ ri'chi rahbi Jesuhs:

—Garaatii' tu gusaa'n tu na'h nnague'la, laasii rñi'n loh Xchihtsi Dxiohs: “Gusaa'n Ñi'h chiinn ra' ba la'h baxtohra, ya lli'hyi ra' zullu'n ra' ma.”

²⁸ Per chin gabahana'hn, galooruhn guzaa'ñiidxiuhn nez loh guihdxyi Galilea que la'h tu.

²⁹ Chi'chi rahbi Pehdru:

—Nicala garaa ra' ba gusaa'n ra' ba yi'h, per na'h ayi gusa'na'hn yi'h.

³⁰ Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Guchiin nin rñi'n loh lu'h, nnah gue'la gahca antes nin guca'hyahn dxi-idxinguhla chiohpa bweelta, ziñi' lu'h chohnna bweelta ayi nu'nbwa'tii' lu'h na'h.

³¹ Chi'chi rahbi Pehdru:

—Nicala gachi za nu'h, ayi gasa'na'hn yi'h.

Nee zi'chi gahca za rahbi ra' ru gallee xpwiinn Ñi'h.

Gudihdxyi-gunaaba Jesuhs loh Xtaada Dxiohs Ñi'h loh weerta nin laa Getsemanii

(Mt. 26.36-46; Lc. 22.39-46)

³² Ya chin badzihndee Ñi'h la'h ra' xpwiinn Ñi'h tuhbi lahta hasta laa Getsemanii, chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Gulsohba rii' gaduhbi nin cwidxyi-guina'ba'hn loh Xtaa'dahn nin nuu dxibaa' tin gacanee Ñi'h na'h.

³³ Ya gwanee Ñi'h la'h Pehdru, Jacobo, cun Jwahn, ri'chi guhca nalasa duxa sto' Ñi'h, ³⁴ chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—La'n lasto'n nuu tuhbi guelnalasa xteenn guelguhchi, guldxia'han si rii' ayi gasi tu.

³⁵ Ya seguihdu gwah Jesuhs delanta ru, tin ri'chi baru'hn Ñi'h hasta loh yuh, tin gudihdxyi-gunaaba Ñi'h loh Xtaada Dxiohs Ñi'h tin ñulda'h Xtaada Ñi'h la'h Ñi'h loh trabahjw duxa nin nahpa tiidxi Ñi'h chi, ³⁶ ya loh cabwihdxyi-canaaba Ñi'h rahbi Ñi'h:

—Paah, ¿tayi gaca gucha'h xigaaba lu'h tin guhlda'h lu'h na'h loh trabahjw duxa nin ti'dxi'hn? Per ayi gacan ziga naa xigaa'bahn sino que ziga naa xigaaba lu'h.

³⁷ Ya seguihdu gwasu'nchii Ñi'h tin gwaguia'ha Ñi'h cuun ra' xpwiinn Ñi'h, ya chin badzihn Ñi'h nez rii ra' ba, bwa'ha Ñi'h la'h ra' ba na'xgahsi, chi'chi rahbi Ñi'h loh Pehdru:

—Simohn, ¿ta na'xgahsi lu'h? ¿Ta nin tuhbi hohra ayi bwi'hn lu'h waanta ñiria'xca'lda lu'h? ³⁸ Ayi gasiru tu, mas cha'yi gulcwihdxyi-gulguinaaba loh Dxiohs tin gacanee Ñi'h la'h tu tin ayi gusagui'hi bwiinnxaaba la'h tu. Lasto' tu xclaa'dzi guunn tu xnehza per tihxi tu casi'naa'han.

³⁹ Chi'chi biria'caa Ñi'h stuhbi nez rii ra' ba tin gudihdxyi-gunaaba la'ga'h Ñi'h loh Xtaada Dxiohs Ñi'h cun dxyi'dxyi gahca nin guñi' Ñi'h galoh, ⁴⁰ ya chin gubia'garii Ñi'h stuhbi, la'h ra' ba na'xgahsi laasii nuu duxa baca'lda loh ra' ba, ya nin ayi gaann ra' ba xa ñusia'garii ra' ba dxyi'dxyi loh Ñi'h hohra chi, ⁴¹ ya nin riohna bweelta rbia'garii Ñi'h chi'chi rahbi Ñi'h:

—¿Ta zezahii' na'xgahsi tu? Gulchestii tin la'h hohra biga'ha guina'zu bwiinn duhlda la'h Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw. ⁴² Gulchestii tin gulcho'ho, laasii la'h nin guunn ntrihgu na'h ze'gadzihn.

Chin bina'zu Jesuhs

(Mt. 26.47-56; Lc. 22.47-53; Jn. 18.2-11)

⁴³Ya gaduhbi nin cañi'gahca Jesuhs loh ra' xpwiinn Ñi'h, badzihn Judas nin naa tuhbi gahca xpwiinn Ñi'h cun ziahan ra' bwiinn nin nu'a ra' spahda cun gar-rohta, zee ra' ba pur xchi'dxyi ra' bixohza ra' nin rnabwa' la'h ra' bixohza cun pur xchi'dxyi ra' mwehsu ra' nin rulu-u'yi xlehyi Moisehs cun pur xchi'dxyi ra' bwiinn guhla ra' xteenn ra' bwiinn Israel. ⁴⁴Ya Judas nin biu'n ntriehgu la'h Ñi'h rahbi loh ra' bwiinn duhlda chi nin naa tuhbi sehn gaca squii':

—Bwiinn nin gucha'ga rwaa'hahn, bwiinn chi naa la'h ba; guina'zu tu ba nee gulgahpa dzi'tsi la'h ba.

⁴⁵Pwihsi seguihdu gwabiiga Judas hasta zuu Jesuhs chi'chi rahbi ba loh Ñi'h:

—¡Chaan Mwehsu!

Chi'chi bacha'garwaa' ba loh Ñi'h, ⁴⁶ya lwehgu gwabiiga ra' ba tin guna'zu ra' ba la'h Ñi'h, ⁴⁷per tuhbi ndxi'hw nin zuu hasta zuu Jesuhs gule'he bi tuhbi spahda tin bachyuu'ga bi dxi-ahga xmooza bwiinn nin rnabwa' la'h ra' bixohza, ⁴⁸chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' bwiinn chi:

—¿Xixnaa rluu'yi nee xpahda cun gar-rohta nu'a tu ze' tu, tin guina'zu tu na'h ziga zi tuhbi guba'n? ⁴⁹¿Xixnaa chin balu'yi'hn xchi'dxyi Dxiohs la'h tu la'n guido' roo' garaa dxyih ayi guna'zu tu na'h? Per squii' gaca tin baria'caa ziga caa loh Xchihtsi Dxiohs.

⁵⁰Ya chi'chi garaa ra' xpwiinn Ñi'h basaa'n la'h Ñi'h cun biahchi ra' ba, ⁵¹ya chin zeenee bwiinn duhlda ra' chi la'h Jesuhs neezaa tuhbi bi'nxtuhbi na'hla la'h Ñi'h du'bi bi tuhbi sahbna; guna'zu ra' ba la'h bi ⁵²per biria'tii' bi la'n sahbna chi ya bwi'hnn bi gahn ballu'n bi ziaa lla'teh chi'h bi.

Gwanee ra' ba Jesuhs loh bixohza roo'

(Mt. 26.57-68; Lc. 22.54-55, 63-71; Jn. 18.12-14, 19-24)

⁵³Ya seguihdu gwanee ra' ba la'h Ñi'h loh bixohza nin mahzi rnabwa', ri'chi badiaa'haza snuhn ra' bixohza nin nahpa balaaku'hn guelrnabwa' cun neezaa bwiinn guhla ra' xteenn ra' bwiinn Israel, cun neezaa mwehsu ra' nin ruluu'yi xlehyi Moisehs, ⁵⁴ya Pehdru zihtu-zihtu na'hla ba hasta laa'yitiaa'ha xteenn yihdzi bixohza roo', zohba Pehdru dxa'ga ba loh ra' bwiinn nin rahpa ri'chi, tin cagabihdxyinee Pehdru la'h ra' ba. ⁵⁵La'h ra' bixohza nin rnabwa' la'h ra' bixohza, cun garaa ra' bwiinn guhla ra' cun nin naa ra' guxchisi, cadxi'hyi xiilla tuhbi xquelchiah Jesuhs tin gachi Ñi'h, per ayi bidxeela ra' ban. ⁵⁶Nee ziahan ra' ba guñi' ra' ba puur dxyi'dxyi dxixi'hw pur la'h Ñi'h, per dxyi'dxyi nin guñi' ra' ba pur la'h Ñi'h ayi naa ra'n tuhbiloh sino que guriin-guriin, ⁵⁷per gwasu'nchii snuhn ra' ba tin baca'chiah ra' ba la'h Jesuhs, rahbi ra' ba:

⁵⁸—Garaa nu bihn nu guñi' ba: “Na'h gucwiin guido' rii' nin bwi'hnncha'yi ra' bwiinn, ya chin dxiohna dxyih, guunncha'yi'hn stuhbin nin ayi gaca cha'yi cun naa ra' bwiinn.”

⁵⁹Per nicala squii' rahbi ra' ba per guriin-guriin guhca xchi'dxyi cada tuhbigah ra' ba, ⁶⁰ya chi'chi gwasu'nchii bixohza roo' nin rnabwa' galaayi ra' tin gunaabadxyi'dxyi ba loh Jesuhs squii':

—¿Tayi chixtee' lu'h? ¿Xi dee nuga-ca'chiah ra' ba yi'h?

⁶¹Per la'h Jesuhs ayi guñi'tii' Ñi'h, chi'chi gunaabadxyi'dxyi ba stuhbi loh Ñi'h:

—¿Ta yi'h naa lu'h Crixtu, Llii'n Dxiohs nin nabahan dzi'tsi?

⁶²Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Na'han, ya la'h tu zwa'ha tu Lli-i'n Dxiohs nin naa ndxi'hw soobaa Ñi'h xlahdu derehchu Dxiohs nin rnabwa'tii', nee zwa'ha za tu guibia'gariin la'n xc-ahyi llaa'ndxibaa'.

⁶³Ya chi'chi guca'ha bixohza nin rnabwa' chi gudxi'llu ba lahdxi nin nahcu ba, ziga tuhbi sehn cañi'yah Jesuhs la'h Dxiohs, ni'chin rahbi ba:

—¡Ayi xi xchi'hn ru nu'h dxihnn nu'h!

⁶⁴La'htu bihn la xa guñi'yah ba la'h Dxiohs. Nnahaxchi'h, ¿xi nnaa tu pur ni'ca?

Ya garaa ra' ba gunaaba ra' ba gachi Ñi'h. ⁶⁵Ya nuu ra' ba bachah xihin ra' ba loh Ñi'h cun neezaa basie'w ra' ba loh Ñi'h chi'chi guya'zi ra' ba loh Ñi'h, ya rahbi ra' ba:

—¡Guhcabwa' chyuñin nin guya'zi loh lu'h!

Ya seguihdu gudahpa ra' guixa'ga ra' loh Ñi'h.

Guñi' Pehdru ayi nu'nbwa'tii ba la'h Jesuhs

(Mt. 26.69-75; Lc. 22.56-62;
Jn. 18.15-18, 25-29)

⁶⁶Ya loh zohba Pehdru laa'yitiaa'ha la'n gueeta chi, gudii'dxi tuhbi gunna'h nin ruhnn dzi'n ri'chi, ⁶⁷chi'chi bwa'ha bi la'h Pehdru zohba ba gabihdxyi za ba cwee' dxih nin rii ri'chi, ni'chin rahbi bi loh Pehdru:

—Nee yi'h guyuu'nee lu'h la'h Jesuhs nin ze' guihdxyi Nazaret.

⁶⁸Chi'chi rahbi Pehdru:

—¡Ayi nu'nbwa'n ba, nee nin ayiza rahcabwa'n xini'ca nin cañi' lu'h!

Lwehgu gwasuu ba nez hasta riuu'tii' ra' ba, ya hohra chi baca'hyahnn tuhbi dxiidxinguhla. ⁶⁹Ya chin bwa'ha gunna'h chi la'h Pehdru stuhbi, rahbi bi loh ra' nin rii ri'chi:

—¡Gulguia'ha! ¡Bwiinn ca naa tuhbi xpwiinn Jesuhs!

⁷⁰Per basagui'hi la'ga'h Pehdru stuhbi, ya mas balaacqui'hn rahca rahbi ra' nin rii ri'chi loh Pehdru:

—¡Guchii pa'can! ¡Nee lu'h naa lu'h tuhbi xpwiinn Jesuhs, laasii naa lu'h tuhbi bwiinn Galilea!

⁷¹Chi'chi guzo'baloh guñi' chihpa Pehdru rahbi bi:

—¡Ayi nu'nbwa'tii'hihn la'h ndxi'hw ca nin ayi ga'nnañ xiiñin nin riiñi' tu loon!

⁷²Ya hohra chi gahca baca'hyahnn dxiidxinguhla nin raroopa bweelta, ya hohra chi bagannasto' Pehdru dxyi'dxyi ra' nin guñi' Jesuhs loh bi: “Galoh nin guca'hyahnn dxiidxinguhla chiohpa bweelta, ya ziñi' lu'h nin rioonna bweelta ayi nu'nbwa'tii' lu'h na'h.” Ya chi'chi bwi'hn bi lligaaba xcweenta ra' dxyi'dxyi ra' rii chi'chi guzo'baloh cayu'n bi nalasa duxa.

Jesuhs delanta loh xquelnabwa' Pilahtu

(Mt. 27.1-2, 11-14;
Lc. 23.1-5; Jn. 18.28.38)

15 Ya chin barah gue'la, chi'chi badi'ha bixohza nin rnabwa' la'h garaa ra' bixohza cun bwiinnguhla ra' xteenn ra' bwiinn Israel cun mwehsu ra' nin ruluu'yi xlehyi Moisehs, cun garaa ra' guixa'ga xteenn guido'; ya guluhlla si juunta chi chi'chi guna'zu ra' ba la'h Jesuhs bachi'bidu'h ra' ba la'h Ñi'h, chi'chi biu'n ntriehgu ra' ba la'h Ñi'h loh Pilahtu, ²chi'chi gunaabadxyi'dxyi Pilahtu loh Ñi'h rahbi ba:

—¿Ta yi'h naa lu'h xrrehyi ra' bwiinn Israel?

Chi'chi rahbi Jesuhs loh Pilahtu:

—Zi'chi; yi'h gahca guñi' lu'hn.

³Ya la'h ra' bixohza nin rnabwa' la'h ra' bixohza baca'chiah dxixi'hw ra' ba la'h Ñi'h ziahan cohsa ra', ⁴chi'chi gunaabadxyi'dxyi Pilahtu loh Ñi'h stuhbi rahbi ba:

—¿Tayi guñi' lu'h? ¡Bwa'ha ziahan cohsa ra' nin cagaca'chiah ra' ba yi'h!

⁵ Per cun ayi guñi'tii' Jesuhs, tin mahzi ru badxyigaa' Pilahtu pur xcweenta Ñi'h.

**Gunaaba ra' ba baca'h Pilahtu
la'h Jesuhs loh cruhzi**

(Mt. 27.15-31; Lc. 23.13-25;
Jn. 18.38-19.16)

⁶ Ya ziga garaa yihza nin rahca lañih paascu, ruta'h Pilahtu tuhbi bwiinn nin ñie'w, ya ruta'h ba cuun chi'h zi nin rnaaba ra' bwiinn rla'h. ⁷ Ya la'n dxyih ra' chi ñie'w tuhbi ndxi'hw nin laa Barrabahs, pur gudxiinn ba nuhn ra' bwiinn cun garaa nin naa xpwiinn ba ñie'wnee ba laasii gudxihndxinee ra' ba la'h gubieerna César, ⁸ ya chin badi-aa'ha ra' bwiinn ri'chi chi'chi gunaaba ra' ba loh Pilahtu, tin guunn ba ziga naa xcostumbre ba gazohba yihza, ruta'h ba tuhbi ra' bwiinn nin ñie'w, ⁹ chi'chi rahbi Pilahtu loh ra' bwiinn chi:

—¿Ta xclaa'dzi tu guta'hn la'h xrrehyi ra' bwiinn Israel ra'?

¹⁰ Squii' guñi' Pilahtu laasii guhcab-wa' ba bati'dxi bixohza ra' nin rnab-wa' la'h Ñi'h loh ba laasii cadxyi'chinee ra' ba la'h Ñi'h xixnaa riana'hla ziahan bwiinn la'h Ñi'h, ¹¹ per bixohza ra' chi, bachi'hyi ra' ba la'h ra' bwiinn tin gunaaba ra' ba gula'h Barrabahs xlawaa'ha Jesuhs, ¹² chi'chi rahbi Pilahtu loh ra' ba:

—¿Cuun xchi'h nin xclaa'dzi tu gu'n-nahn cun nin rñi' tu rrehyi ra' bwiinn Israel?

¹³ Ya chi'chi guñi' ra' ba jweersi roo' rahbi ra' ba:

—¡Baca'h ba loh cruhzi!

¹⁴ Chi'chi rahbi Pilahtu loh ra' ba:

—¿Per xi mahla cayuhnn ba?

Per la'h ra' ba cun mahzi ru jweersi roo' rahbi ra' ba stuhbi:

—¡Baca'h ba loh cruhzi!

¹⁵ Ya la'h Pilahtu, coma ayi xclaa'dzi ba dxia'han mahla ba loh ra' bwiinn, ya bata'h ba la'h Barrabahs; ya gunab-wa' ba guca'yahga Jesuhs cun cwaarta, chi'chi biu'n ba ntriehgu la'h Ñi'h, tin baca'h ra' xsuldahtu ba la'h Ñi'h loh cruhzi, ¹⁶ ya gwanee ra' suldahtu la'h Jesuhs laa'yitiaa'ha xteenn palah-siu, ri'chi badiaa'ha ra' gaduhbi batay-ohn suldahtu, ¹⁷ chi'chi bagahcu ra' ba la'h Ñi'h tuhbi lahdxi murahdu, ya yihca Ñi'h guluu' ra' ba tuhbi curohna guihchii, ¹⁸ chi'chi guzo'baloh cabwi-hdxyidxiah ra' ba rahbi ra' ba:

—¡Para tu'pazi guibahan xrehyi bwiinn Israel ra'!

¹⁹ Chi'chi guzo'baloh riigachiehlda ra' ba tuhbi ñihta yihca Ñi'h, cun bachahn-xihin ra' za ba loh Ñi'h, chi'chi riigazu'n-llihbi ra' ba nez loh Ñi'h, tin bwi'hnn ra' ba ziga zi nin cayaann la'h Ñi'h, ²⁰ ya chin guya'loh basa'cazii ra' ba la'h Ñi'h, chi'chi babwe'he ra' ba lahdxi mu-rahdu chi tihxi Ñi'h, chi'chi gubia'garii bagahcu ra' ba nin naa xahba Ñi'h, ya lwehgu zeenee ra' ba la'h Ñi'h tin guicah Ñi'h loh cruhzi.

Chin gucah Jesuhs loh cruhzi

(Mt. 27.32-44;
Lc. 23.26-43; Jn. 19.17-27)

²¹ Chi'chi badxi'loh ra' ba la'h tuhbi bwiinn guihdxyi Cirene nin laa Simohn xtaada Alejandru cun Rufu, gue'du zie' ba gwah ba dahan, ya loh bachi'hloh ra' ba la'h ba ri'chi, bwi'hnn ra' ba jweersi la'h ba tin bi'a ba xcruhzi Jesuhs, ²² chi'chi zeenee ra' ba la'h Jesuhs tuhbi lahta hasta laa Gólgota (nin zee loh xchi'dxyi ra' ba yihca bwiinn gu-uchi), ²³ neezaa badi'hi ra' ba vihnnu nin nuchi mihrra ñee' Ñi'h, per ayi gwaa' Ñi'hn. ²⁴ Ya lwehgu baca'h ra' ba Ñi'h loh cruhzi, ya suldahtu ra', gudzihta ra' ba baraja, tin zi'chi guyuu' nin guca'ha biga'zi xahba xahba Jesuhs.

²⁵ Xcaga' rsiyi hohra nin baca'h ra' ba la'h Ñi'h loh cruhzi, ²⁶ ya dxyi'dxyi nin caa yihca xcruhzi Ñi'h caa'han xi pur guhchi Ñi'h rñi'n squii': "Dee naa xrrehyi ra' bwiinn Israel." ²⁷ Neezaa chiohpa ra' bwiinn guba'n gucah ra' loh cruhzi cwe' xcruhzi Jesuhs; tuhbi ba lahdu derehchu Ñi'h, stuhbi ba xlahdu rrabwehsa Ñi'h. ²⁸ Squii' guzohba xchi'dxyi Dxiohs hasta rahbi: "Loh ra' bwiinn mahla zuti'dxi ra' ba la'h ba." ²⁹ Ya nin gudii'dxi ra' ri'chi guñi' tohnta ra' ba loh Ñi'h rahbi ra' ba: —jBwehnu yi'h! ¿Tayi nnaa dxi'h lu'h gucwih lu'h guido' ya chohnna si dxyih nnaa lu'h guunn lu'h stuhbin? ³⁰ jYannah balda'h yi'h gahca tin biehta loh cruhzi ca!

³¹ Zi'chi gahca za bixohza ra' nin rnabwa' la'h ra' bixohza ballihdzinee ra' ba la'h Ñi'h cun mwehsu ra' nin ruluu'yi lehyi ya rahbi ra' ba:

—Balda'h ba paaldaa ra' bwiinn, per nnah ayi nuu guhlda'h gahca ba la'h ba. ³² Dxiehta ba loh cruhzi ca ziga naa ba Crixtu nin dxule'za nu'h, nee ziga naa za ba rrehyi loh ra' bwiinn Israel tin guidia'ha loh nu'h ya zi'chi chechiisto' nu'h la'h ba.

Neezaa tuhbi ra' nin caa loh stuhbi cruhzi tuhbi cwee' lahdu xcruhzi Ñi'h guñi' tohnta loh Ñi'h.

Guhchi Jesuhs

(Mt. 27.45-56;

Lc. 23.44-49; Jn. 19.28-30)

³³ Ya chin guhca ziga chi'h laa'yidxyih hohra chi bi' tuhbi gue'la gaduhbitii' guidxyiyuh hasta xcachohnna gudxyih bia'ñih, ³⁴ ya hohra chi gahca guñi' Jesuhs jweersi roo' rahbi Ñi'h:

—jEloi, Eloi!, ¿lama sabactani? —Squii' rñi' dxyi'dxyi ra' rii': jXtaada Dxiohsa'hn, Xtaada Dxiohsa'hn!, ¿xixnaa basaa'n lu'h na'h?

³⁵ Ya nuu ra' nin rii' ri'chi bihn ra' ba nin guñi' Ñi'h ya rahbi ra' ba:

—jGulgaca'dxiahga! jCabwihdxyi ba la'h Elías!

³⁶ Ya chi'chi ballu'n tuhbi ra' ba tin bagahdxyi ra' ba tuhbi esponja loh vihnnu naltaa, ya cun yihca tuhbi ñihta bacc'h ra' ban rwaan' Ñi'h, ya chi'chi rahbi loh lasaa' ra' ba:

—Gulgasaa'n, guidia'ha ra' nu'h ta zi' Elías dxie'gateeta la'h ba loh cruhzi.

³⁷ Per hohra chi gahca gudihdxyidxiah Ñi'h jweersi roo' ya lwehgu si guhchi Ñi'h, ³⁸ ya lahdxi na'lda nin za'bi la'n guido' roo' biga'llun desde guiyi' hasta la'n gueeta, guhcan chiohpa taa'ha. ³⁹ Ya chin bwa'ha capitahn romanu nin rnabwa' nin zuu gahxu hasta caa Jesuhs loh cruhzi xa guhchi Ñi'h, chi'chi rahbi ba:

—Guchii bwiinn ca, naa ba Llii'n Dxiohs.

⁴⁰ Neezaa guyuu' paaldaa ra' gunna'h nin gurih zihtu; loh ra' ba dxa'ga María Magdalena cun María xmaah Jacobo nin bi'ti'hn cun Joseh cun Salomeh. ⁴¹ Gunna'h ra' rii' naa nin gwana'hla la'h Jesuhs nee bwi'hn za ra' ba cumpañu la'h Ñi'h chin guyuu' Ñi'h nez guihdxyi Galilea, nee ri'chi rii' za ziahan ru gunna'h ra' nin gwana'hla la'h Ñi'h hasta guihdxyi Jerusalem.

Chin biga'tsi Jesuhs

(Mt. 27.57-61;

Lc. 23.50-56; Jn. 19.38-42)

⁴² Chin gurih gue'la, neezaa guhca dxyih chi bispra xteenn dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn Israel, ⁴³ ni'chin bi' Joseh tuhbi bwiinn guihdxyi Arimatea, Joseh rii' naa tuhbi nin dxa'ga loh ra' nin rnabwa' la'n guido' roo' xteenn ra' bwiinn Israel, cabweeza ba gadzihn xquelrnabwa' Dxiohs. Ni'chin nin bazuhchihpa sto' ba tin gwah ba loh Pilahtu, tin gwaganaaba ba si'guehlda Pilahtu tin batehta Joseh bwe'lthixi Jesuhs loh cruhzi. ⁴⁴ Badxyigaa' duxa loh Pilahtu chin bihn ba la'h Ñi'h guhchi, chi'chi gudihdxyi ba

capitahn nin cayahpa la'h Ñi'h, tin gu-naabadxyi'dxyi Pilahtu gu guchii guhchi Ñi'h, ⁴⁵ya chin barah bati'dxi cweenta capitahn chi, chi'chi guzi'guehlda Pilahtu tin bagate'ta Joseh bwe'ltihxi Ñi'h loh cruhzi, ⁴⁶ya guzi' Joseh tuhbi lahdxi sahbna batu'bi ban bwe'ltihxi Ñi'h chin batehta ba Ñi'h loh cruhzi, chi'chi baca'tsi ba bwe'ltihxi Ñi'h la'n tuhbi ba' dxiah, ya lwehgu bata'w ba rwa' ba' dxiah chi cun tuhbi dxiah roo', ⁴⁷ya la'h María Magdalena cun María xmaah Joseh bwa'ha ra' ba ca biga'tsi bwe'ltihxi Jesuhs.

Jesuhs babahn loh guelguhchi

(Mt. 28.1-10; Lc. 24.1-12; Jn. 20.1-10)

16 Chin gudii'dxi dxyih nin ruz-i'laa'dzi ra' bwiinn Israel, chi'chi guzi' ra' María Magdalena cun María xmaah Jacobo, cun Salomeh nsehchi nahxi ra', tin cheeta'bi ra' ban bwe'ltihxi Jesuhs, ²ya mwer dxyih xteenn xmahn chi, gwah ra' gunna'h chi rwa' ba' hasta biga'tsi bwe'ltihxi Ñi'h, nee rsiiyigah gwah ra' ba hohra pa'h nin zohbatahn gubihdxyi, ³ya zeeñi' loh lasaa' ra' ba rahbi ra' ba:

—¿Chyu ni'ca cooba dxiah roo' chi rwa' ba'?

⁴Per chin bwa'ha ra' ba rwa' ba', la'h dxiah roo' nin bie'w rwa' ba' chi la'n bido'ba la, ⁵per chin zeeyu'tii ra' ba rwa' ba' chi bwa'ha ra' ba zohba tuhbi ndxi'hw lahdu derechu xteenn la'n ba' chi, nahcu ba tuhbi lahdxi nin rca'bacha'h, ya la'h ra' gunna'h chi bidxyihbi duxa ra' ba chin bwa'ha ra' ba loh ndxi'hw chi, ⁶per lwehgu guñi' ndxi'hw chi rahbi ba:

—Ayi guidxyihbi tu, la'n naann la cagadxi'hyi tu la'h Jesuhs nin ze' guihdxyi Nazaret nin gucah loh cruhzi. Ayi Ñi'h rii', la'h Ñi'h babahn. Gulguia'ha hasta badzii'ba tu bwe'ltihxi Ñi'h. ⁷Ni'chin mnah guldxiaa tin gulgahbi loh ra' xp-

wiinn Ñi'h cun loh Pehdru: “Galoh Ñi'h chee ñiidxyiu Ñi'h para guihdxyi Galilea que la'h tu; ya ri'chi zwa'ha tu Ñi'h ziga pa'h gunah Ñi'h.”

⁸Chi'chi baria'tii' ra' gunna'h chi la'n ba' cun rdxyihbi duxa ra' ba, ayi xi guhdzi ra' ba loh nin tuhbi bwiinn.

Jesuhs baluu'yiloh loh María Magdalena

(Jn. 20.11-18)

⁹Chin babahan Jesuhs loh guelguhchi tuhbi rsiiyido' mwer dxyih xteenn xmahn, baluu'yiloh Jesuhs mwegaloh loh María Magdalena nin babwe'he Jesuhs gahdzi bwiinnxaaba sto' ñi'h. ¹⁰La'h ba gwaguihtsi ba loh bwiinn ra' nin guca'nzahnee Jesuhs, gaduhbi nuu nalasa sto' ra' ba, cun riiyu'n ra' ba pur la'h Ñi'h. ¹¹Ya chin bihn ra' bwiinn chi nabahan Jesuhs nee bihn ra' za ba bwa'ha María Magdalena la'h Ñi'h, ayi gwachiisto' ra' ba.

Jesuhs baluu'yiloh loh ra' chiohpa xpwiinn Ñi'h

(Lc. 24.13-35)

¹²Gudii'dxi si dee' chin baluu'yiloh la'ga'h Jesuhs loh ra' chiohpa xpwiinn Ñi'h stuhbi foorma la'ga'h, loh nin zeezah ra' ba loh neziuh para loh dahan, ¹³ya lwehgu gahca gwaguihtsi ra' ba loh ra' snuhn lasaa' ra' ba, per nin la'h za ra' ba ayi gwachiisto' ra' ba.

Jesuhs baluu'yiloh loh ra' gadzi'h bituhbi ra' xpwiinn Ñi'h

(Mt. 28.16-20;

Lc. 24.36-49; Jn. 20.19-23)

¹⁴Ya pur lulchima baluu'yiloh Jesuhs loh ra' gadzi'h bituhbi ra' xpwiinn Ñi'h gaduhbi nin zohba ra' ba loh mwella, chi'chi gudxihndxi Jesuhs la'h ra' ba, laasii naa ra' ba bwiinn nahda duxa ayi gwachiisto' ra' ba la'h ra' bwiinn nin

bwa'ha la'h Ñi'h nabahan Ñi'h, ¹⁵ chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Gulcheh gaduhbitii' loh guidxyiyuh, tin gulcheh galuu'yi xchi'dxyi Dxiohs nin guhlda'h la'h ra' bwiinn loh duhlda. ¹⁶ Ya bwiinn nin chechiisto' ñi'h dxyi'dxyi ra' rii' nee chioobaañihsa za ra' ba bwiinn chi zila'h loh duhlda, ya bwiinn nin ayi chechiisto' ra' ñi'h bwiinn ra' chi ziñihchi loh duhlda, ¹⁷ ya sehn ra' rii' guunn ra' bwiinn nin chechiisto' ra' ñi'h: Ya cun laan zahca gabwe'he tu bwiinnndaaba ra' sto' ra' bwiinn, nee guñi' za tu stuhbi dxyi'zah cuubi nin ayi rahcatii' tu, ¹⁸ zi'chiza sidela guina'zu tu bwe'lda ñala'dzi ra', ayi xi guunnee ma la'h tu, ya sidela guee tu xiilla cohsa nin rdxiiinn la'h bwiinn, ayi za xi guunnee'hen la'h

tu; nee neezaa zahca gudzii'ba naa tu yihca ra' bwiinn dxyihdxyi tin dxiaca ra' ba.

Jesuhs bacah Ilaa'n dxibaa'

(Lc. 24.50-53)

¹⁹ Ya chin गया'loh guñi' Ñi'h loh ra' xpwiinn Ñi'h lwehgu ziaagacah Ñi'h para Ilaa'n dxibaa' tin guzohba Ñi'h xlahdu derehchu Dxiohs, ²⁰ ya seguihdu bidi'chi ra' ba tin zee galuu'yi ra' ba xchi'dxyi Ñi'h ziahan lahta, ya neezaa guhcanee Ñi'h la'h ra' ba tin bwi'hnn ra' ba sehn ra' cun dzi'n roo' ra'.

Pwihsi गया'loh dxyi'dxyi ra' nin bacah San Marcu pur Jesucristu. Zi'chi gaca pwihsi.

Dxyi'dxyi ra' nin baca'h San Lucas xcweenta Jesucristu

RgahpaDxiohs Lucas la'h Tiófilo

1 Ziahan bwiinn gudxi'hyi ra' ba xa baca'xnehza ra' ba dxyi'dxyi xteenn cweenta nin gudii'dxi loh nu garaa nin bwi'hnn Jesuhs. ²Ya basia'han ra' ba dxyi'dxyi chi loh nu zigapa'h baluu'yi ra' nin bwa'haloh garaa nin guhca desde guzohbalohon, pwihsi basia'han za ra' ba dxyi'dxyi loh nu zigapa' baluu'yi ra' nin guhcanee bidi'chi xchi'dxyi Jesuhs. ³Zi'chi gahca na'h bwi'hnnah'n lligaaba guca'xnehza'hn cweenta rii' para yu'-bilu'h Daada Tiófilo, ziga guna'badxyi'dxyi'hn desde guza'lohon, ⁴tin gacabwa' lu'h xa naa dxyi'dxyi nin baluu'yi ra' ba yu'bilu'h.

Guñi' xaanjla Dxiohs gaalaa Jwahn nin ruro'bañnihsa

⁵Chin guhca Herodes rrehyi distrihtu xteenn Judea la'n dxyih ra' za chi, gyyuu' tuhbi bixohza nin biria'lah Zacarías nee guhca za ba tuhbi xpwiinn guehtu Abías. Ya che'hla ba biria'hlah Elizabet neezaa guhca ba llahga guehtu bixohza Arohn. ⁶Nee nayaa gubahan garoopaa ra' ba nezloh Dxiohs, bazo'badxiahga ra' ba xchi'dxyi Dxiohs, ni'chin bwa'ha za'ca Dxiohs la'h ra' ba. ⁷Per ayi gyyuu' llii'n ra' ba laasii la'h Elizabet nagahdxi chy llii'n ba gudi'hi Dxiohs nee ya zigala bwiñu'xa ra' ba.

⁸Gyyuu' tuhbi dxyih biga'ha xgruhpo Zacarías guunn ra' ba dzi'n xteenn bixohza loh Dxiohs. ⁹Zi'chi naa xcostumbre bixohza ra' la'n dxyih ra' chi. Gwah ra' ba tuhbi pweexta dia'han chy guunn tucagri chu'tii guunn guxa'hla la'n guido' roo'. Per bwi'hnn tucagri la'h Zacarías. Guyu'tii ba hasta nuu bacu'ga xteenn Dxiohs tin guunn

ba guxa'hla. ¹⁰Ya gaduhbi cayuhnn ba guxa'hla la'n guido', ziahan roo' bwiinn rii rwa'a' guido' chi, cabwihdxicanaaba ra' ba loh Dxiohs. ¹¹Chi'chi baluu'yiloh tuhbi xaanjla Dxiohs loh Zacarías, zu'nchii aanjla chi lahdu derehchu xteenn bacu'ga. ¹²Chin bwa'ha Zacarías loh aanjla chi, ayi guhcabwa' ba xa ñuhnn ba taantu bidxyihbi duxa ba. ¹³Chi'chi guñi' aanjla chi, rahbi ba loh ba:

—Zacarías, ayi guidxyihbi lu'h, laasii garaa dxyi'dxyi nin gudxi'hn-gunaaba lu'h loh Dxiohs bihnn Ñi'hn, la'llii'n che'hla lu'h chuu' ya chin gaalaa bi cwe'helah lu'h bi Jwahn, ¹⁴ya ziahxi duxa lu'h chin gaalaa llii'n che'hla lu'h neezaa bwiinn ra' dxiahxi ra' ba chin gwa'ha ra' ba la'llii'n che'hla lu'h guulaa, ¹⁵tin bado' chi gaca bi tuhbi bwiinn nin lasahca duxa loh Dxiohs. Ayi guee bi vihnnu nee nin tuhbi clahsa ñihsa nin rusuhdzi la'h bwiinn, ya zibweeza Spíritu Saantu xteenn Dxiohs lasto' bi dez chin nuu gahca bi sto' xmah bi. ¹⁶Nee zuhnn bi gusagu'dzisto' ziahan bwiinn Israel tin guibia'garii ra' ba loh Yu'bi Dxiohs.

Rahbiza aanjla chi:

¹⁷—Guzee llii'n lu'h nezloh Daada nin guixe'hla Dxiohs nee gaca bi ziga guhca tuhbi guehtu daada nin biria'lah Elías, nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs ca chieempa roo'. Zibweeza Spíritu Saantu xteenn Dxiohs lasto' bi ziga guleeza Ñi'h lasto' Elías, tin la'h bi gaba'chi za'ca bi garaa daada ra' cun llii'n ra' ba, tin guzo'badxiahga garaa ra' nin rusahcaloh loh xchi'dxyi Dxiohs. Zi'chi guunn bi cwii nasiin ra' bwiinn para dxyih nin gadzihn Daada Crixtu nin guixe'hla Dxiohs.

¹⁸Chi'chi gunaabadxyi'dxyi Zacarías loh aanjla chi squii':

—¿Xa mohda gacabwa'n guchii lu'h chuu llii'n che'hla'hn tin na'h bwiñyu'hxalahn, zi'chiza che'hla'hn?

¹⁹ Chi'chi rahbi aanjla chi loh ba:

—Na'h naan aanjla Gabriel, nuu'uhn loh Dxiohs. Yannah guxe'hla Dxiohs na'h ze'ldane'hn tuhbi dxyi'dxyi za'ca loh lu'h. ²⁰ Per ya ziga ayi gwachiibwen sto' lu'h ni'chin nnah ziruu'gabwih lu'h ayi gaca guiñi' lu'h zia'han goopa lu'h laasii ayi gwachiisto' lu'h nin guñaan loh lu'h, ya hastayi chin gaalaa llii'n che'hla lu'h chi'chiyi gañi' lu'h nee dxyi'dxyi rii' zizohban nahpa gadzihn dxyih gaalaa llii'n che'hla lu'h.

²¹ Ya gaduhbi cayahca ni'chi, rii bwiinn nez dihtsi chi, chi'chi bwi'hnn ra' ba lligaaba:

—¿Xixnaa cayahcata'h Zacarías la'n guido'?

²² Ya chin baria'h Zacarías la'n guido', ayila guhca ñiñi' ba loh ra' bwiinn nin riibweeza la'h ba. Chi'chi guhcabwa' ra' bwiinn chi bwa'ha ba tuhbi cohsa roo' la'n guido', ya chi'chi puura sehn zi cayuhnn ba loh ra' bwiinn cun bia'han goopa ba. ²³ Ya guya'loh si bwi'hnn ba dzi'n la'n guido', chi'chi baria'h ba ziaa ba para yihdzi ba.

²⁴ Chin gudii'dxi dxyih ra' rii', biin nuu llii'n Elizabet che'hla Zacarías, chi'chi ga'yu bwe'hw guyu'la'n ba, nas-to' ba: ²⁵ “Squii' cayuhnn Daada Dxiohs cumpahñu na'h tin ayi cwe'hesto' bwiinn na'h laasii ayi guyuu' llii'nahn.”

Neezaa guyuu' rsohn gaalaa Jesuhs

²⁶ Ya chin guhca xo'pa bwe'hw chi'chi guxe'hlala'ga'h Dxiohs xaanjla Ñi'h nin laa Gabriel loh tuhbi guihdxyi nin laa Nazaret nin nuu lahda lahda guihdxyi ra' nin nuu rregiohn Galilea, ²⁷ tin guñi' aanjla chi loh tuhbi dxa'pa nin laa María. Ya dxa'pa chi nagahdxi guidxi' ndxi'hw la'h bi neezaa guyuu'-guya'zi bi dxyi'dxyi tin guchinaa bi tuhbi bi'nxtuhbi nin laa Joseh. Ya Joseh chi naa llahga tuhbi guehtu rrehyi chieempa roo' nin biria'lah Davihd. ²⁸ Chin guyu'tii aanjla

chi hasta nuu María, chi'chi rahbi ba loh María:

—Chaan María, dichohsa duxa lu'h laasii gullii Dxiohs yi'h loh garaatii' gunna'h nin rii guidxyiyuh, zuhnn Ñi'h compahñu yi'h, zahcane Ñi'h yi'h.

²⁹ Ya chin bwa'ha María cañi' aanjla chi dxyi'dxyi ra' chi loh bi, badxyigaa' bi pur nin guhdzi ba loh bi, ya bwi'hnn bi lligaaba: “¿Xixni'ca cañi' ba loon?”

³⁰ Chi'chi rahbi laga'h aanjla chi loh bi:

—Ayi guidxyihbi lu'h María, Dxiohs gullii yi'h zuhnn Ñi'h compahñu yi'h.

³¹ Yannah baca'dxiahga dxyi'dxyi rii' María. La'lu'h gu'a llii'n, ya chin gaalaa xbado'yi'hn lu'h chi cwe'helah lu'h bi Jesuhs. ³² Laasii gaca bi tuhbi bwiinn nin mahzi lasahca, neezaa guiñi' bwiinn la'h bi naa bi llii'n Dxiohs nin nuu dxibaa', nee gacaza bi rrehyi ziga guhca guehtaguhla xtatiitaroo bi nin biria'lah Davihd nin guhca rrehyi ca chieempa roo', ³³ tin guinabwa' bi loh garaa ra' bwiinn Israel nee tin guinabwa'za bi gaduhbitii' chieempa, ya ayi chuu dxyih garia'h bi guelrnabwa' chi.

³⁴ Chi'chi gunaabadxyi'dxyi María loh aanjla chi squii':

—¿Xa garia'caa dee' ziga ayi cane'hn nin tuhbi ndxi'hw?

³⁵ Chi'chi rahbi aanjla chi:

—Gacan pur gadzihn Spíritu Saantu loh lu'h; Spíritu Saantu xteenn Dxiohs nin nuu dxibaa' guunn Ñi'h yi'h zigazi guidu'bi lu'h xcayhi. Ni'chin llii'n lu'h nin gaalaa gaca bi tuhbi bwiinn saantu, ya zibwe'helah bwiinn la'h bi llii'n Dxiohs. ³⁶ Neezaa tuhbi lasaa' lu'h nin laa Elizabet la'ba nu'a llii'n la ayi xi guunn nicala guyu'xa ba. Ziga rahbi ra' bwiinn ayi ñuu' llii'n ba nee nnah guhca la xo'pa bwe'hw nuu llii'n ba. ³⁷ Para Dxiohs garaatii' rahca; ayi nin tuhbi cohsa nin guunn gahn la'h Ñi'h.

³⁸ Ya chi'chi rahbi María:

—Ziga naan xmooza Dxiohs, ¿ta na'h chi'hn gu'nna'n ayi soobaa xchi'dxyi Dxiohs?

Chi'chi baria'h aanjla chi ziaa chi'h ba par dxibaa'.

María gwahguia'ha cuun Elizabet

³⁹Ya la'n dxyih ra' chi carrih biri-a'h María, zee bi tuhbi gui'dxyi bitu'hn nin rii la'n dahan Judea, ⁴⁰ya chin badzihn bi, lwehgu guyu'tii bi yihdzi Zacarias, chi'chi bagahpaDxiohs bi Elizabet. ⁴¹Ya chin bihn Elizabet xchi'dxyi María, biñi'bi llii'n ba sto' ba, chi'chi gwadxah la'n lasto' Elizabet Spíritu Saantu, ⁴²chi'chi guñi' ba jweersi, rahbi ba loh María:

—Dxiohs bwi'hnntaa'yi yihca lu'h mahziru que gunna'h ra' nin rii guidxyiyuh neezaa llii'n lu'h bwi'hnntaa'yi Ñi'h yihca bi. ⁴³Chyuulla naan ni'chin nin ze'guia'h xmah Xchiohsa'hn na'h. ⁴⁴Bwa'ha, chin bihna'hn xchi'dxyi lu'h, biñi'bi llii'nahn sto'n taantu riahxi bi. ⁴⁵Baayi yi'h bwi'hnntaa'yi Dxiohs yihca lu'h sahca nin gwachiisto' lu'h xchi'dxyi Ñi'h, zuhnn Ñi'h soobaadxyi'dxyi nin gunnah Ñi'h loh lu'h.

⁴⁶Chi'chi rahbi María:

Cun gaduhbi xahlma'hn rñi'n jweersi roo nahpa Dxiohs

⁴⁷ya lasto'n riahxin xcweenta Dxiohs nin guhlda'h na'h loh duhlda,

⁴⁸laasii Dxiohs gulii na'h, nicala ayi gaca lasahca'hn, per zuhnn Ñi'h compahñu na'h.

Desde nnah chyuchi'hzi bwiinn nin guibahan loh guidxyiyuh guiñi' ba pur taantu nin bwi'nntaa'yi Dxiohs na'h loh garaa gunna'h nin rii guidxyiyuh,

⁴⁹laasii Dxiohs nin nahpa garaa guelrnabwa' la'Ñi'h bwi'hnn ziahan cohsa roo' para na'h, saantu duxa naa lah Ñi'h,

⁵⁰ya nahpa zalahsasto' Ñi'h la'h bwiinn nin guidxyihbi xchi'dxyi Ñi'h tin guzo'badxiahga ra' ban.

Nicala hasta mahzi bwiinn chieempa nee nicalaza biñi'n nin nagahdxi gaalaa zalahsasto' Ñi'h,

⁵¹ya la'h Ñi'h baluu'yi Ñi'h r nabwa' Ñi'h, bacu'dzi Ñi'h la'h ra' bwiinn nin ruhnn lligaaba nayaachi,

⁵²ya babwe'he Ñi'h la'h ra' bwiinn nin lasahca, nin gunabwa' tin dxiu'garii ra' bwiinn nin nado'laa'dzi tin guinabwa' ra' ba xlugahri ra' bwiinn ra' chi.

⁵³La'Ñi'h badi'hila cohsa za'ca la'h bwiinn nado'laa'dzi,

ya bwiinn nin nuu xi rahw Ñi'h nin ruhnn lligaaba ayi xi xchi'hnn ba la'hÑi'h la'hza Ñi'h gule'caala la'h ra' ba tuhbi lahdu

tin ayi xi guica'ha ra' ba.

⁵⁴Bwi'hnn Ñi'h cumpahñu la'h ra' bwiinn Israel nin naa xpwiinn Ñi'h,

ayi bia'ldasto' Ñi'h nahpa balahsasto' Ñi'h la'h ra' ba,

⁵⁵laasii guzi'guelhda Dxiohs gacanee Ñi'h la'h xtatiita Abrahñ nu'h cun neezaa garaa llahga ba.

⁵⁶Ya bia'han María chohnna bwe'hw yihdzi Elizabet, chi'chi babia'garii bi para lahdxiyi bi.

Ya badzihn dxyih guulaa Jwahn nin guro'bañihsa la'h ra' bwiinn

⁵⁷Ya chin badzihn dxyih nin guulaa llii'n Elizabet, chi'chi guulaa tuhbi ndxi'hw. ⁵⁸Chi'chi gwah garaa xpisihn ba cun lasaa' ra' ba gwaguia'h laasii riahxinee ra' ba la'h ba pur basaa'n Dxiohs guyuu' llii'n ba. ⁵⁹Ya chin guhca xuhna dxyih chi'chi gwah ra' ba tin baca'h ra' ba tuhbi bwa' tihxi bi hasta naa bi ndxi'hw ziga tuhbi sehn tin para gacabwa' bwiinn naa bi xpwiinn Dxiohs. Ya la'h ra' ba guclaa'dzi ra' ba ñuzo'ba ra' ba

lah bi ziga laa xpah bi. ⁶⁰Chi'chi rahbi xmah bi:

—Aaca, ayi guiria'lah bi Zacarías, lah bi soobaa guiria'lah bi Jwahn.

⁶¹Chi'chi rahbi garaa lasaa' ba:

—Ayi nin tuhbi lasaa' lu'h nin laa Jwahn.

⁶²Chi'chi bwi'hnn ra' ba sehn loh xpah bado'yi'hn chi tin guidu'hun xa xclaa'dzi ba guiria'lah llii'n ba. ⁶³Chi'chi gunaaba xpah bi tuhbi dxihtsi tin baca'h ba: “Lah bi laa Jwahn.”

⁶⁴Ya chin guya'loh baca'h Zacarías loh dxihtsi chi rñi'n Jwahn guiria'lah bado'yi'hn chi, chi'chi lwehguusi bañi' ba, ya guzohbaloh cañi' ba jweersiroo' nin nahpa Dxiohs. ⁶⁵Chin bwa'ha garaa lasaa' ba nin rii gadiidxi la'Zacarías bañi', chi'chi badxyigaa' duxa ra' ba. Ya garaatii' cohsa ra' rii' bidi'chin gaduhbi la'n xtahan ra' bwiinn Judea. ⁶⁶Ya garaa ra' nin bihn ra'n, bwi'hnn ra' ba lligaaba, neezaa gunaabadxyi'dxyi loh lasaa' ra' ba, rahbi ra' ba:

—¿Xiila'h guunn biñi'n rii' ze' dxyih?

Zi'chi guñi' ra' ba laasii rluu'yitii xa cayahpa Dxiohs la'h bi, ⁶⁷ya gwadxah lasto' Zacarías Spíritu Saantu xteenn Dxiohs, guzo'baloh cañi' ba dxyi'dxyi ra' nin badi'hi Dxiohs la'h ba, rahbi ba:

⁶⁸Zuxchilli Dxiohs nin nuu dxibaa' rahpa Ñi'h la'h bwiinn Israel saca nin bie'guia'ha Ñi'h cuun ra' ba tin bie'gata'h za Ñi'h la'h ra' ba loh xtuhlda ra' ba.

⁶⁹Nee guxe'hla Ñi'h tuhbi bwiinn nin ze' galda'h la'h nu'h loh duhlda, ya gaca bwiinn chi llahga guehtu Davihd nin guhca Ñi'h, xpwiinn Dxiohs.

⁷⁰Dxi' daada chi tin soobaa dxyi'dxyi nin guñi' daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs nahpa dxi' ba,

⁷¹tin guta'h Ñi'h la'h nu'h loh ra' nin rdxihldxinee la'h nu'h, neezaa nin ruhnn ñalaa'dzi loh nu'h,

⁷²tin ta'h nu'h ziga guhdzi Ñi'h loh ra' xtatiita guldoo' ra' nu'h ziga zuzaa'loh Ñi'h xchi'dxyi Ñi'h.

⁷³Dxyi'dxyi chi nin guyu'tii Ñi'h guelrzi'guehlda cun guehtu xtatiita Abrahn nu'h.

⁷⁴Zulda'h Ñi'h la'h nu'h loh nin rdxyi'chinee la'h nu'h, tin ayi guidxyihbi nu'h guidi'hnn nu'h xtsi'n Ñi'h,

⁷⁵tin gazo'badxiahga nu'h xchi'dxyi Ñi'h neezaa gantsii'hi lasaa' nu'h gaduhbi chieempa nin guibahan nu'h.

⁷⁶Ya yi'h, xii'hinn —rahbi Zacarías— ziria'lah lu'h daada nin rñi' xchi'dxyi Dxiohs nin nuu dxibaa', tin guzee lu'h chegui'hnn za'ca lu'h xneziuh Daada nin guixe'hla Dxiohs,

⁷⁷tin gacabwa' bwiinn lasaa' ra' nu'h gusia'pitii Dxiohs xtuhlda ra' ba, tin ta'h ra' ba lohon.

⁷⁸Gaca zi'chi laasii galahsasto' Dxiohs la'h ra' ba.

Gacan ziga tuhbi lla'ñih nin rarah gue'la chi'chi dxi' gubihdxyi guicah guiya' ñi'h,

⁷⁹tin dxia'ñih hasta rii ra' bwiinn nin zohba loh nacahyi pur xcweenta duhlda,

nee cun neezaa nin nuu ra' xpacaala guelguhchi, tin guluu'yi Daada chi xa guzoo nu'h neziuh hasta cwidxyi-isto' nu'h.

⁸⁰Ya chin guroo' Jwahn llii'n Zacarías, guhca nasiin bi laasii nuu dzi'tsi Spíritu Saantu xteenn Dxiohs lasto' bi, neezaa guyu' bi loh dahan desierto hasta chin badzihn dxyih baluu'yiloh bi loh ra' bwiinn Israel tin guñi' bi xchi'dxyi Dxiohs loh ra' ba.

Chin guulaa Crixtu nin naa Llii'n Dxiohs

(Mt. 1.18-25)

2 Ya la'n dxyih ra' chi gunabwa' rrehyi Augustu César gucahlah garaatii'

bwiinn guidxyiyuh loh xchihtsi ba. ²Dee guhca mweer censo nin guhca loh nin naa Cirenio gobernador xteenn Siria. ³Ya ziga garaatii' ra' bwiinn nahpa chee ra' ba nez lahdxyi ra' ba ziga nez hasta bie'roo' cada tuhbi ra' ba tin guicahlah ra' ba, ⁴ni'chin baria'h Joseh guihdxyi Nazaret xteenn Galilea, tin gwah ba guihdxyi Belehn xteenn Judea hasta guulaa guehtu Davihd hasta guulaa za ba, nee naa za ba llahga guehtu Davihd naa Joseh, ⁵tin gwane ba María nin guica'ha ba tin guicahlah garoopa ra' ba ri'chi, ya María la'bi nu'a llii'n la. ⁶Gaduhbi nuu ra' ba ri'chi badzihn dxyih nin guulaa llii'n María. ⁷Ni'chin naa mweer tuhbi llii'n María nin gyyuu'. Ya chin guulaa bado'yi'hn, chi'chi batu'bi María la'h bi lahdxi, chi'chi gudxinxi ba la'h bi la'n canua hasta rahw ra' guidxa'h laasii baprah yuu' nin rahlla guca'ha ra' bwiinn, ayi ca ñia'han ra' ba.

Xaanjla ra' Dxiohs neezaa baxtohra ra'

⁸Ya gahxu loh dahan guihdxyi Belehn riiyahpa ra' baxtohra lli'hyi gue'la. ⁹Ya tuhsi goolpi baluu'yiloh tuhbi xaanjla Dxiohs loh ra' ba, bazia'ñih aanjla chi xpie'ñih Dxiohs gaduhbi hasta rii ra' baxtohra chi ya bidxyihbi duxa ra' ba, ¹⁰chi'chi rahbi aanjla chi loh ra' ba:

—Ayi guidxyihbi tu, laasii na'h ze'l-dane'hn tuhbi dxyi'dxyi za'ca para la'h tu, ya cun dxyi'dxyi ra' rii' ziahxi garaatii' bwiinn, ¹¹laasii nnadxyih guulaa tuhbi bado' loh guihdxyi xteenn guehtu Davihd ya bado' chi ze'gata'h la'h tu loh duhlda ya la'h Ñi'h naa Crixtu nin naa Daada. ¹²Ya dee naa tuhbi sehn para la'h tu, tin gadxeela tu bado'yi'hn chi la'n tuhbi yuu' hasta rii ra' guidxa'h, du'bi bi lahdxi.

¹³Ya chi'chi tuhsi goolpi baluu'yiloh mahzi ziahanroo aanjla nin cañi' xa lasahca duxa Dxiohs, ya rahbi ra' ba:

¹⁴Zuxchilli Dxiohs nin nuu dxibaa' neezaa dxyiiristo' ra' bwiinn nin ri-ahxinee la'h Ñi'h.

¹⁵Ya chin bacah ra' aanjla chi dxibaa', chi'chi guñi'nee lasaa' ra' baxtohra, rahbi ra' ba:

—Gulcho'ho guihdxyi Belehn, tin chodia'ha nu'h nin guhca ri'chi, nin guñi' xaanjla Dxiohs loh nu'h.

¹⁶Ya chi'chi zee ra' ba carrih, seguihdu badxeela ra' ba María cun Joseh, cun bado'yi'hn na' Ñi'h la'n canua hasta rahw ra' guidxa'h. ¹⁷Ya chin bwa'ha ra' ba la'h bado'yi'hn cun María cun Joseh, chi'chi gudxixtee' ra' ba nin guhdzi xaanjla ra' Dxiohs loh ra' ba. ¹⁸Ya garaa bwiinn nin bihn dxyi'dxyi nin cañi' ra' baxtohra badxyigaa'loh ra' ba. ¹⁹Per María gulu'cha'yi dzi'tsi ba garaatii' dxyi'dxyi ra' rii' sto' ba, cayuhnn si ba lli-gaaba pur xcweenta dxyi'dxyi ra' chi. ²⁰Ya seguihdu gubia'garii ra' baxtohra stuhbi bweelta hasta riiyahpa ra' ba lli'hyi. Cagadi'hi za ra' ba guelzuxchilli la'h Dxiohs pur garaa nin bihn ra' ba cun garaa za nin bwa'ha ra' ba, tin garaa nin guhdzi aanjla loh ra' ba guhcan.

Chin gwane Joseh cun María bado'yi'hn soobaalah bi

²¹Chin guhca xuhinna dxyih, chi'chi baca'h ra' ba tuhbi bwa' tihxi bi hasta naa bi ndxi'hw chi'chi bazo'ba ra' ba lah bi Jesuhs, lahghaca nin guhdzi aanjla chi loh María chin nagahdxi gaalaa llii'n ba.

Gwane ra' ba la'h bado'yi'hn loh Dxiohs

²²Ya chin bazaa' dxyih baa tihxi gunna'h nin guulaa llii'n ñi'h ziga rnabwa' xlehyi Moisehs, chi'chi gwane ra' ba bado'yi'hn chi nez guihdxyi Jerusalehn la'n guido' roo' nin nuu guihdxyi chi tin

gunaaba-gudxi'hn ra' ba gacanee Dxiohs la'h Ñi'h gaduhbi nin guibahan Ñi'h. ²³Bwi'hnn ra' ba squii' laasii zi'chi caa loh xlehyi Moisehs: "Garaa llii'n galoh tu nin naa biñi'n ndxi'hw cwii ra' tu bi tin guunn bi xtsi'n Dxiohs." ²⁴Ya neezaa badi'hi ra' ba loh Dxiohs ziga nin caa loh xlehyi Moisehs; chiohpa gulchieh o chiohpa palohmma.

²⁵Ya la'n dxyih gahca chi guyuu' tuhbi bwiinn nin biria'lah Simeohn loh guihdxyi Jerusalehn. Guhca ba tuhbi bwiinn naya, bazo'badxiahga ba garaa xchi'dxyi Dxiohs, ya cabweeza ba dxi' Crixtu dxie'gata'h la'h ra' bwiinn Israel, neezaa rbweeza Spíritu Saantu xteenn Dxiohs la'n lasto' ba. ²⁶La'Spíritu Saantu badi'hi rsohn gwa'hxgah ba loh Crixtu nin guxe'hla Dxiohs antes gachi ba. ²⁷Bwiinn rii' la'ba badzihn la'n guido' guxe'hla Spíritu Saantu la'h ba, ri'chi zuu ba chin badzihn xpah bado'yi'hn cun xmah Ñi'h la'n guido' chi tin guunn ra' ba ziga nin caa loh xlehyi Moisehs, ²⁸ya ri'chi cabweeza Simeohn, ya chin bwa'ha ba loh bado'yi'hn, chi'chi gudi'dzi ba la'h Ñi'h, chi'chi guza'loh cañi' ba xa chuhla naa Dxiohs, rahbi ba: ²⁹Daada Dxiohs, nicala nnah gusaa'n lu'h na'h garia'han loh guidxyiyuh, tin nnah riahxi'hn baza'loh lu'h dxyi'dxyi nin gunah lu'h loon, ziga naan xmooza lu'h,

³⁰laasii nnah caywa'haloon Crixtu nin guxe'hla lu'h ze'gata'h la'h nu loh duhlda.

³¹Bazuh lu'h Ñi'h delaanta loh garaa bwiinn guidxyiyuh,

³²laasii la'h Ñi'h naa bia'ñih nin guzi-a'ñih yihca snuhn ra' bwiinn nin ayi naa bwiinn Israel,

ya pura xcweenta Ñi'h ziñi' bwiinn guidxyiyuh chuhla naa bwiinn Israel.

³³Ya Joseh cun xmah Jesuhs badxyi-gaa' ra' ba saca dxyi'dxyi nin bihn ra'

ba pura xcweenta Ñi'h. ³⁴Ya chi'chi bwi'hnntaa'yi Simeohn yihca Joseh cun xmah Jesuhs, chi'chi rahbi Simeohn loh María:

—Bwa'ha, nin zeegui'hnn bado'yi'hn rii' ziahah bwiinn Israel chebiiga ra' ba loh xquelña'ñih Dxiohs, zi'chi gahca pur la'h bi zuñihchi ziahah ra' ba. Zahca bi ziga tuhbi sehn, ya ziahah bwiinn childxinee la'h bi ayi chechiisto' ra' ba xchi'dxyi bi, ³⁵ya zi'chiza zuluu'yi ziga ruhnn cada tuhbigah ra' ba cuun lli-gaaba nin nuu lasto' ra' ba; garaa dee' gusahcazii yi'h, María. Chuu guelnalasa roo la'n lasto' lu'h ziga tuhbi spahda naa nin tiidxilaha sto' lu'h.

³⁶Zuu gahcaza tuhbi naani'hn nin biri-a'lah Ahnna ri'chi, rñi' ba xcweenta xchi'dxyi Dxiohs nin ze'yaalda gaca. La'h ba naa llii'ndxa'pa Fanuehl nin naa xjwamihiy Ahser. Bwiinn guhla la ba; bachinaa ba chin guhca ba dxa'p-wi'hn, gahdzi yihza gubahnee ba che'hla ba, chi'chi bia'han ba viuhda. ³⁷Naa ba tuhbi gunna'hviuhda nin nuu ochenta y cuatro yihza, ayi baria'tii' ba la'n guido'. Dxyih-nague'la gudi'hxyi-gunaaba ba gacanee Dxiohs la'h ba, nee ziahanza bweelta bacwaa'han ba ayi gudahw ba tin gudi'hxyi-gunaaba ba loh Dxiohs. ³⁸Ya gwabiiga ba loh Joseh cun xmah Jesuhs, badi'hi ba guelzuxchilli loh Dxiohs laasii badzihn Crixtu nin ze'galda'h la'h ra' bwiinn loh duhlda. Chi'chi guzo'baloh cañi' ba loh ra' bwiinn nin rii' la'n guido', rahbi ba:

—La'Crixtu nin ze'gata'h la'h nu'h loh duhlda la'Ñi'h badzihn loh guidxyiyuh.

Chin gubia'garii ra' ba para loh guihdxyi Nazaret

³⁹Ya chin baza'loh ra' ba garaa nin caa loh xlehyi Moisehs, chi'chi babilia'garii ra' ba para nez Galilea, hasta naa loh guihdxyi Nazaret, hasta naa lahdxyi ra' ba. ⁴⁰Ya bado'yi'hn mahzi ze'roo' Ñi'h

mahziza ze'yahpa Ñi'h jweersi, ze'yahca nasiin Ñi'h de garaatii' cohsa za'ca, ziga cayahcanee Xtaada Dxiohs Ñi'h la'h Ñi'h.

Chin guyu'tii Jesuhs la'n guido' roo' nin nuu guiidxyi Jerusalehn

⁴¹ Ya Joseh cun María xmah Jesuhs cada tuhbigah yihza riah ra' ba loh guiidxyi Jerusalehn chin rahca lañih paascu. ⁴² Ya chin guyu' Jesuhs tsi'h bi-chiohpa yihza, chi'chi gwah ra' ba nez loh guiidxyi Jerusalehn, ziga naa costumbre lañih chi. ⁴³ Ya chin guya'loh lañih chi, chi'chi gubia'garii ra' ba ya ayi bwa'ha ra' ba bia'hancaa Jesuhs guiidxyi Jerusalehn. ⁴⁴ Ya bwi'hnn ra' ba lligaaba zie' Jesuhs lahda ra' bwi-inn, nee ziga naa la tuhbi dxyih nehza ziafazah ra' ba, chi'chiyi badxi'hyi ra' ba la'h Jesuhs loh ra' lasaa' ra' ba neezaa loh ra' nin nu'nbwa' ra' ba. ⁴⁵ Per cun ayi badxeela ra' ba la'h Jesuhs, nahpa gubia'garii ra' ba para loh guiidxyi Jerusalehn tin bagadxi'hyi ra' ba la'h Ñi'h. ⁴⁶ Ya chin biohna dxyih cagadxi'hyi ra' ba la'h Ñi'h, chi'chiyi badxeela ra' ba la'h Jesuhs la'n guido' roo' guiidxyi Jerusalehn, zohba Ñi'h lahda nuhn mwehsu nin ruluu'yi xlehyi Moisehs, cagaca'dxiahga Jesuhs neezaa canaabadxi'ndxyi Ñi'h loh ra' ba, ⁴⁷ ya garaa nin bihn xchi'ndxyi Ñi'h badxyigaa' ra' ba taantu nasiin Jesuhs neezaa xa rusia'garii Ñi'h dxyi'ndxyi loh ra' mwehsu ra' chi. ⁴⁸ Ya chin bwa'ha Joseh cun xmah Jesuhs la'h Ñi'h, chi'chi badxyigaa' za ra' ba, chi'chi rahbi xmah Ñi'h loh Ñi'h:

—Xii'hihn, ¿xixnaa bwi'hnnnee lu'h na'h zi'ca? Bwa'ha, xpah lu'h neen na'h jblaaca riacahsto' nu yi'h!

⁴⁹ Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—¿Xixnaa ayi gaann tu ca gadxeela tu na'h? ¿Tayi gaann tu na'pa zu'nnahn xtsi'n Xpaa'n nin nuu dxibaa'?

⁵⁰ Per la'h ra' ba ayi guhcabwa' ra' ba nin guhdi Jesuhs loh ra' ba. ⁵¹ Ya seguihdu gubia'gariinee Jesuhs la'h ra' ba nez guiidxyi Nazaret, bazo'badxiahga Ñi'h xchi'ndxyi ra' ba. Nee xmah Ñi'h gulu'cha'yi si ba dxyi'ndxyi ra' chi la'n lasto' ba. ⁵² Ya despwehsi zezah zeyahca nasiin Jesuhs nee zezah za zeroo' ru Ñi'h. Ri-ahxinee Dxiohs la'h Jesuhs zi'chi gahca za riahxinee bwiinn la'h Ñi'h.

Guelruluu'yi xteenn Jwahn nin baro'bañihsa

(Mt. 3.1-12; Mr. 1.1-8; Jn. 1.19-28)

3 La'n dxyih ra' chin guhca tsi'ñu yihza naa Tiberio César rrehyi, Ponciu Pilahtu naa gobernador xteenn Judea; Herodes naa gobernador guiidxyi Galilea; Felipe, bwihtsi Herodes, naa gobernador guiidxyi Iturea cun guiidxyi Traconite; nee neezaa Lisania naa gobernador guiidxyi Abilinia. ² La'n dxyih gahca ra' chi naa Anahs neezaa Caifahs bixohza roo' xteenn guido' roo' guiidxyi Jerusalehn. La'n dxyih gahca ra'za chi nuu Jwahn, llii'n Zacarías, loh dahan, tin guñi'nee Spritu Saantu xteenn Dxiohs la'h Jwahn. ³ Ni'chin gucan'zaa Jwahn garaa ra' guiidxyi nin rii gadiidxi guii'w Jordahn. Ri'chi baluu'yi ba nahpa gusagu'dzisto' ra' bwiinn nee chioobaañihsa za ra' ba para gusia'pitii Dxiohs xtuhlda ra' ba. ⁴ Zi'chi caa loh xchihtsi guehtu Isaías, tuhbi daada nin guñi' xchi'ndxyi Dxiohs, hasta rñi'n: Jweersi roo' zihn ra' bwiinn tuhbi rsi-aa'ha loh dahan: “Gulgui'hnn za'ca xneziuh Dxiohs, nee gulgasanchii za xneziuh Ñi'h la'n lasto' tu.”

⁵ Garaa ra' hasta naa bataa'ha loh neziuh chi gadxyii'hin, neezaa dahan cun lohmwi'hn ra' dxiahca tubilohon,

neezaa neziuh ra' hasta naa liinguu ganchii ra'n, garaa ra' loh neziuh dx-aaba dxiaha tubiloh ra'n;

⁶ ya garaa bwiinn guidxyiyuh zwa'ha ra' ba la'h daada nin guixe'hla Dxiohs guhlda'h la'h ra' ba loh duhlda.

⁷ Chin bwa'ha Jwahn cagadiaa'ha ziahan roo ra' bwiinn tin guro'bañihsa ba la'h ra' ba, chi'chi rahbi Jwahn loh ra' ba:

—JLa'h tu bwiinn naxihn ra', nin naa zigazi bwe'lda ñalaa'dzi! ¿Chyulla gudxixtee' loh tu tin gullu'n tu loh xjwiisi Dxiohs nin gue'du gaca? ⁸ Gulgacha'h ziga nabahan tu tin gaaldaq tu loh xquelrnabwa' Dxiohs. Ayi guunn tu lligaaba lasahca duxa tu pur naa tu llahga guehtu Abrahñ. Rñi'n loh tu sidela zi'chi ñahca zi'chiza ñuhnn Dxiohs lligaaba hasta dxiah ra' ñuhnn Ñi'h llahga Abrahñ, ⁹ laasii la'h dxi'bayahga na' liistu la tin chyuga garaa yahga nin ayi xcah ñinahxi za'ca loh Ñi'h, garaa ni'chi chyuga tin guica'dxihin.

¹⁰ Ya chi'chi gunaabadxyi'dxyi ra' bwiinn loh Jwahn, rahbi ra' ba:

—Nahaxchi'h, ¿xa ni'ca guidi'hnn nu'h?

¹¹ Chi'chi rahbi Jwahn loh ra' ba:

—Nin nuu chiohpa nehza xahba ñi'h gudi'hi ba tuhbi nehzan la'h bwiinn nin ayi xi nahpatii', tin gacu ban; neezaa bwiinn nin nuu xi rahw ñi'h chi'hzi ban cun bwiinn nin ayi xi nahpatii' gahw.

¹² Neezaa nuhn bwiinn nin rusadxihlli impweestu badzihn ra' loh Jwahn tin guro'bañihsa Jwahn la'h ra' ba. Chi'chi gunaabadxyi'dxyi ra' ba loh Jwahn, rahbi ra' ba:

—Mwehsu, ¿xa guidi'hnn chi'h nu nnah la'hnu?

¹³ Chi'chi rahbi Jwahn:

—Ayiru gusadxihlli tu guyahlli la'h ra' bwiinn; sola nahpa guunn tu zigachi'h canabwa' lehyi.

¹⁴ Neezaa nuhn suldahdu gunaabadxyi'dxyi ra' ba loh Jwahn, rahbi ra' ba:

—Ya la'haxchi'h nu, ¿xa guidi'hnn nu? Chi'chi rahbi Jwahn:

—Ayi cwe'llu'h tu mweeyi loh bwiinn lajweersi, neezaa ayi gudzii'ba tu duhlda yihca bwiinn nin ayi xi ruhnn, neezaa dxia'han tu cunjoorma cun zigachi'h ruhnn tu gahn.

¹⁵ Ya gaduhbi riidxyiisto' ra' bwiinn chi cayuhnn ra' ba lligaaba pwehda Jwahn naa Crixtu nin guixe'hla Dxiohs guidxyiyuh nin guhlda'h la'h ra' nu'h loh duhlda, ¹⁶ chi'chi rahbi Jwahn loh ra' ba:

—Guchiin nin rñi'n loh tu, na'h ruo'bañihsa bwiinn cun ñihsa, per zi' stuhbi bwiinn nin guunn mas cohsa roo'. Zuro'ba ñihsa ba la'h bwiinn cun Spíritu Saantu nee neezaa cun bwehla. Ayi lasahca'hn para bwiinn nin dxi' chi, hasta para gaca'hn mooza nin cwe'he tahba ba ñaa' ba ayi lasahca'hn.

¹⁷ Laasi la'h pahla nuu liistula naa ba tin gahxu ba trihgu tin cwe'he ba dxihlli lohon, chi'chi gutiaa'ha ban hasta ri-u'cha'yin; ya dxihlli chi guca'dxyih ban ayi dxu'yitii'run.

¹⁸ Cun dxyi'dxyi ra' rii' neezaa ziahanru guelruu'yidxyi'dxyi bwii'yidxyi'dxyi Jwahn tin baluu'yi ba dxyi'dxyi cuubi la'h ra' bwiinn. ¹⁹ Ya neezaa gudxihldxinee dxyi'dxyi Jwahn la'h Herodes laasii gule'llu'hu Herodes la'h Herodías nin naa che'hla bwihtsi ba nin laa Felipe, neezaa gudxihldxinee dxyi'dxyi Jwahn la'h Herodes laasii ziahanroo' cosa dx-aaba nin bwi'hnn Herodes. ²⁰ Ni'chin bidxyi'chi Herodes basie'w ba la'h Jwahn. Ya luulchimatii' bwi'hnn ziahan Herodes snuhn ra' dzi'n dxaaba nin bwi'hnn ba.

Chin gurohbañihsa Jesuhs

(Mt. 3.13-17; Mr. 1.9-11)

²¹ Chin nagahdxi gaca dee' cagaro'bañihsa Jwahn ziahan bwiinn,

neezaa Jesuhs gurohbañihsa, ya gaduhbi cabwihdxi-canaaba Jesuhs loh Dxiohs, billaala dxibaa', ²²chi'chi biehta Spíritu Saantu yihca Jesuhs zigazi tuhbi palohmmwi'hn, bihn ra' ba tuhbi rsiaa'ha guñi' Dxiohs nez dxibaa':

—Yi'h naa lu'h llii'nahn nin nadzi-i'hihn, nee riahxi duxa'hn pur Yi'h.

Bwiinn ra' rii' guhca xtulbaa' Jesuhs

(Mt. 1.1-17)

²³Galda bitsi'h yihza nuu Jesuhs chin guzo'baloh Ñi'h cayuhnn Ñi'h dzi'n nin badi'hi Xtaada Dxiohs Ñi'h guunn Ñi'h. Garaa ra' bwiinn gwachiisto' ra' ba naa Jesuhs llii'n Joseh ya Joseh guhca llii'n Elih. ²⁴Elih guhca llii'n Matat. Matat guhca llii'n Levih. Levih guhca llii'n Melqui. Melqui guhca llii'n Jana. Jana guhca llii'n Joseh. ²⁵Joseh guhca llii'n Matatías. Matatías guhca llii'n Amohs. Amohs guhca llii'n Nahum. Nahum guhca llii'n Esli. Esli guhca llii'n Nagai. ²⁶Nagai guhca llii'n Maat. Maat guhca llii'n Matatías. Matatías guhca llii'n Semei. Semei guhca llii'n Joseh. Joseh guhca llii'n Judah. ²⁷Judah guhca llii'n Joana. Joana guhca llii'n Resa. Resa guhca llii'n Zorobabel. Zorobabel guhca llii'n Salatiel. Salatiel guhca llii'n Neri. ²⁸Neri guhca llii'n Melqui. Melqui guhca llii'n Adi. Adi guhca llii'n Cosam. Cosam guhca llii'n Elmodam. Elmodam guhca llii'n Er. ²⁹Er guhca llii'n Josueh. Josueh guhca llii'n Eliezer. Eliezer guhca llii'n Jorim. Jorim guhca llii'n Matat. ³⁰Matat guhca llii'n Levih. Levih guhca llii'n Simeohn. Simeohn guhca llii'n Judah. Judah guhca llii'n Joseh. Joseh guhca llii'n Jonahn. Jonahn guhca llii'n Eliaquim. ³¹Eliaquim guhca llii'n Melea. Melea guhca llii'n Mainahn. Mainahn guhca llii'n Matata. Matata guhca llii'n Natahn. ³²Natahn guhca llii'n Davihd. Davihd guhca llii'n Isaf. Isaf guhca llii'n Obed. Obed guhca

llii'n Booz. Booz guhca llii'n Salmohn. Salmohn guhca llii'n Naasohn. ³³Naa-sohn guhca llii'n Aminadab. Aminadab guhca llii'n Admin. Admin guhca llii'n Aram. Aram guhca llii'n Esrom. Esrom guhca llii'n Fares. Fares guhca llii'n Judah. ³⁴Judah guhca llii'n Jacob. Jacob guhca llii'n Isaac. Isaac guhca llii'n Abrahn Abrahnguhca llii'n Tareh. Tareh guhca llii'n Nacor. ³⁵Nacor guhca llii'n Serug. Serug guhca llii'n Ragau. Ragau guhca llii'n Peleg. Peleg guhca llii'n Heber. Heber guhca llii'n Sala. ³⁶Sala guhca llii'n Cainahn. Cainahn guhca llii'n Arfaxad. Arfaxad guhca llii'n Sem. Sem guhca llii'n Noeh. Noeh guhca llii'n Lamec. ³⁷Lamec guhca llii'n Matusalehn. Matusalehn guhca llii'n Enoc. Enoc guhca llii'n Jared. Jared guhca llii'n Mahaleleel. Mahaleleel guhca llii'n Cainahn. ³⁸Cainahn guhca llii'n Enohs. Enohs guhca llii'n Set. Set guhca llii'n Adahn. Adahn guhca llii'n Dxiohs.

Gudxi'hyi bwiinndxaba xa ñusagui'hi ba la'h Jesuhs

(Mt. 4.1-11; Mr. 1.12-13)

4 Per ya gadxah sto' nabahan Jesuhs Spíritu Saantu, chi'chi bare'h Ñi'h guii'w Jordahn, tin gwanee Spíritu Saantu la'h Ñi'h par loh dahan desiertu. ²Ya guyuu' Ñi'h nezchi chywa'h dxyih chywa'h gue'la, ya ri'chi badzihn bwiinndxaba tin guclaa'dzi ba ñusagui'hi ba la'h Jesuhs. Ya ayi xi gadahwtii' Jesuhs dxyih ra' chi ya bichia'hn Ñi'h. ³Ya rahbi bwiinndxaba loh Jesuhs:

—Sidela guchii lu'h naa lu'h Llii'n Dxiohs, guhdzi loh dxiah ra' ca dxiahcan guehta.

⁴Chi'chi rahbi Jesuhs loh bwiinndxaba chi:

—Caa loh Xchihtsi Dxiohs: “Ayi guehtasi dxi'h gahw bwiinn guunn para guibahan ra' ba; xchi'hn neezaa gu-

zo'badxiahga ra' ba garaa xchi'dxyi Dxiohs."

⁵Ya chi'chi gwaneé bwiinndxaaba la'h Jesuhs tuhbi dahan roo', chi'chi balu-u'yi ba garaatii' guihdxyi ra' nin rii guidxyiyuh tin gwa'ha Jesuhs xa chuhla naa ra'n, ⁶chi'chi rahbi bwiinndxaaba loh Jesuhs:

—Na'h guni'hihn garaatii' dee' yi'h tin guinabwa' ra' lu'hn nee tin dxiahxi za lu'h, laasii xte'nnahn naa garaa dee', nee zahca gudi'hihñin la'h chyú chi'hzi bwiinn nin xclaa'dzihn. ⁷Sidela guzu'nllihbi lu'h lohón, gaann lu'h na'h, garaatii' ni'ca guni'hihn yi'h.

⁸Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Caa loh Xchihtsi Dxiohs: “Daada Xchiohs si lu'h gaann lu'h, loh si Ñi'h chuu lu'h guunn lu'h dzi'n.”

⁹Ya seguihdu gwaneé bwiinndxaaba chi la'h Jesuhs yihca guido' roo' nin nuu guihdxyi Jerusalehn, ya ri'chi rahbi ba loh Jesuhs:

—Sidela guchii lu'h naa lu'h Llii'n Dxiohs, bala'ha yi'h desde ri'ca para loh yuh, ¹⁰laasii caa loh Xchihtsi Dxiohs: Zixe'hla Ñi'h xaanjla Ñi'h tin gaapa ra'

ba yi'h,

¹¹ya cun naa ra' aanjla ra' chi zina'zu ra' ba yi'h tin ayi gura'lluudzidxiah ñaa' lu'h.

¹²Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Neezaa caa loh xchihtsi Dxiohs: “Ayi guunn tu prehba la'h Dxiohs nin rnabwa'.”

¹³Ya bwa'ha si bwiinndxaaba ayi bidxeela ba xa ñusagui'hi ba la'h Jesuhs, mejor basaa'n ba la'h Ñi'h tin guleeza ba stuhbi dxyih tin gusahcazii ru ba la'h Ñi'h.

**Guzo'baloh cayuhnn
Jesuhs xtsi'n Xtaada Ñi'h**

(Mt. 4.12-17; Mr. 1.14-15)

¹⁴Chi'chi gubia'garii Jesuhs nez guihdxyi Galilea, gadxah chihpa sto' naba-

han Ñi'h Spíritu Saantu tin guunn Ñi'h xtsi'n Xtaada Ñi'h, ya bidi'chi xchi'dxyi Ñi'h garaa guihdxyi ra' chi saca taantu nin nuu nabahan dzi'tsi Spíritu Saantu sto' Ñi'h. ¹⁵Pwihsi guzo'baloh nuugaluu'yi Ñi'h xchi'dxyi Dxiohs garaa ra' la'n guido' bi'tu'hñ nin nuu guihdxyi ra' chi, nee garaa bwiinn ruze'ta ra' ba xa na za'ca naa Jesuhs.

Jesuhs gubia'garii nez bie'roo' Ñi'h

(Mt. 13.53-58; Mr. 6.1-6)

¹⁶Ya chi'chi gwah Jesuhs guihdxyi nez bie'roo' Ñi'h, guihdxyi chi laa Nazaret. Chin guhca dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn Israel, chi'chi guyu'tii Jesuhs la'n guido' ziga naa xcostuumbre Ñi'h, pwihsi guzu'nchii Ñi'h bi'lda Ñi'h xchi'dxyi Dxiohs. ¹⁷Seguihdu badi'hi ra' ba dxihntsi nin baca'h Isaías; ya chin guxaala Jesuhs loh dxihntsi chi, chi'chi badxeela Ñi'h hasta rñi' dxyi'dxyi ra' rii':

¹⁸Nuunee Spíritu Saantu xteenn Dxiohs na'h laasii gulii Ñi'h na'h ze'ldane'hn dxyi'dxyi za'ca loh ra' bwiinn prohbi,

neezaa tin guhlda'hn la'h ra' bwiinn nin rnabwa' bwiinndxaaba,

neezaa tin guixaa'lahn loh ra' bwiinn nin rahcaloh Ñi'h tin gwa'ha ra' ba,

neezaa tin guhlda'hn la'h ra' bwiinn nin cadii'dxi trabahju;

¹⁹neezaa tin chixte'hn loh ra' bwiinn la'dxyih badzihn galahsasto' Dxiohs la'h ra' ba.

²⁰Chi'chi bata'w Jesuhs loh dxihntsi chi, ya basia'garii Ñi'hñ loh bwiinn nin racanee la'n guido', chi'chi guzohba Ñi'h. Ya garaa ra' bwiinn nin rii la'n guido' chi caywa'hadzi'tsi ra' ba loh Jesuhs, ²¹ya guzo'baloh cañi' Jesuhs, rahbi Ñi'h:

—La'dxyi'dxyi nin caa loh dxihntsi rii' baria'caa para la'h tu. Na'h gahca naan nin ruze'tan.

²² Ya garaa ra' ba guñi' za'ca ra' ba pur Jesuhs, cun badxyigaa'za ra' ba pur dxyi'dxyi za'ca nin guñi' Jesuhs, ya rahbi loh lasaa' ra' ba:

—¿Per tayi dee dxi'h nin naa llii'n Joseh?

²³ Ya chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Naa siguhra ziñi' tu loon: “Dutohra, yi'h gahca basiaca yi'h”; neezaa guñi' tu loon: “Neezaa cohsa ra' nin bwi'hnn lu'h nez guihdxyi Capernaum, neezaa rii' bwi'hnnan hasta naa pa'h lahdxyi lu'h.”

²⁴ Chi'chi zeezah cañi' Jesuhs loh ra' ba, rahbi Ñi'h:

—Guchiin nin rñi'n loh tu, nicala tuhbi daada nin rñi' xchi'dxyi Dxiohs pwehda zibwe'hesto' bwiinn lahdxyi ba la'h ba, ni'chin pwehda ayi guunn tu cweenta xchi'dxyi'hn. ²⁵ Rñi'n loh tu, chin gubahan guehtu Elías guidxyiyuh ziahan gunna'hviuhda guyuu' lahdxyi bwiinn Israel, ya chin ayi xi ñihsadxiah biaabatii' loh chohnna yihza garoolda chi'chi guyuu' tuhbi gubihn duxa loh gaduhbi guihdxyi chi, ²⁶ per ayi guxe'hla Dxiohs la'h Elías nin tuhbi rwaayihdzi guna'hviuhda loh garaa gunna'hviuhda nin guyuu' guihdxyi chi; mejor guxe'hla Dxiohs la'h ba loh tuhbi bwinnzitu, rwaayihdzi tuhbi gunna'hviuhda nin guyuu' guihdxyi Sarepta, gahxu guihdxyi Sidohn. ²⁷ Zi'chi gahcaza chin gubahan guehtu Eliseu loh guidxyiyuh, guyuu' ziahan bwiinn guihdxyi Israel nin guhchyi guii'dxyi yuu'dxi tihxi ra' Ñi'h, ya ayi basiaca Eliseu nin tuhbi ra' ba; mejor basiaca ba la'h tuhbi bwiinnzitu nin biria'lah Naamahn, tuhbi bwiinn guihdxyi ziitu nin laa Siria. Zi'chi gahcaza na'h, ayi napa gu'nnaahn dzi'n roo' loh tu laasii naan bwiinn rii'.

²⁸ Ya chin bihn ra' ba dxyi'dxyi ra' chi, garaatii' ziga rii' ra' ba la'n guido' bidxyi'chi duxa ra' ba, ²⁹ chi'chi guñi'nee lasaa' ra' ba tin babwe'heca'ha ra' ba la'h Jesuhs hasta yihca tuhbi lohmma

nin ria'han gahxu rwa' guihdxyi chi, tin ñula'ha ra' ba la'h Jesuhs la'n bataa'ha roo' nin nuu ñaa' lohmma chi. ³⁰ Ya nin ayi guhcabwa' ra' ba badii'dxi Jesuhs galaayillee ra' ba, ziaa chi'h Ñi'h para stuhbi lahta.

**Ya guihdxyi Capernaum
babwe'he Jesuhs tuhbi
bwiinnxaaba sto' tuhbi bwiinn**

(Mr. 1.21-28)

³¹ Chi'chi gwah Jesuhs guihdxyi Capernaum, tuhbi guihdxyi xteenn Galilea. Ya nezchi guza'loh cagasi'dxi Ñi'h la'h ra' bwiinn chi chin badzihn dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn Israel. ³² Ya badxyigaa' bwiinn ra' chi pura xchi'dxyi Jesuhs zigazi ruluu'yi Ñi'h ziga tuhbi bwiinn naann, ziga tuhbi nin rnabwa'. ³³ La'n guido' chi guyuu' tuhbi ndxi'hw nin guyuu' bwiinnxaaba sto' Ñi'h. Ya gudidxyidxiah bwiinnxaaba ba, rahbi ba:

³⁴ —¡Ayy, basaa'n la'h nu! ¿Xixze' lu'h rii' Jesuhs nin ze' guihdxyi Nazaret? ¿Ta ze' lu'h tin guñihchiloh lu'h la'h nu? ¡Na'h nu'nbwa'n yi'h, yi'h nin naa lu'h Llii'n Saantu Dxiohs!

³⁵ Ya chi'chi gudxindxinee dxyi'dxyi Jesuhs la'h bwiinnxaaba chi, rahbi Ñi'h:

—¡Bata'w rwa' lu'h tin baria'h tihxi bwiinn ca!

Chi'chi gudxihndxiah bwiinnxaaba chi la'h bwiinn chi nezloh garaa ra' ba, chi'chi baria'h ba sto' ba ya ayiru xi guelrza'cazii bwi'hnn bwiinnxaaba chi la'h bwiinn chi. ³⁶ Ya badxyigaa'loh garaa ra' ba, chi'chi guza'loh cañi' loh lasaa' ra' ba, rahbi ra' ba:

—¿Xi dxyi'dxyi ra' rii' rñi' bwiinn rii'? ¡Bwa'ha xa rnabwa' daada rii' bwiinnxaaba nee nahpa ruzo'badxiahga ra' bwiinnxaaba xchi'dxyi ba raria'h ra' ba sto' ra' bwiinn!

³⁷ Chi'chi bidi'chi dxyi'dxyi nin bwi'hn Jesuhs loh garaa ra' guihdxyi nin rii gadiidxi guihdxyi chi.

**Basiaca Jesuhs la'h
xnaanswehgra Simohn Pehdru**

(Mt. 8.14-15; Mr. 1.29-31)

³⁸ Ya chin baria'h Jesuhs la'n guido', chi'chi gwah Ñi'h yihdzi Simohn Pehdru. Ya xnaanswehgra Simohn cayahcallu'hu jweertaroo' nuu ba llia'h, ya gunaaba ra' ba loh Jesuhs tin gusiaca Ñi'h la'h naan chi. ³⁹ Chi'chi gwabiiga Jesuhs loh naani'hn chi, tin gunabwa' Ñi'h loh llia'h chi baria'han tihxi bwiinn chi ya lwehguza baria'h llia'h chi, chi'chi gwastii naan chi, ya biguihn ba tuhbi guelwahw para la'h ra' ba.

Basiaca Jesuhs ziahan bwiinn

(Mt. 8.16-17; Mr. 1.32-34)

⁴⁰ Ya hohra nin zohbaya'zi gubihdxyi, gwanee ra' bwiinn guihdxyi garaa ra' bwiinn nin rahcallu'hu hasta nuu Jesuhs, tin badzii'banaa Jesuhs yihca ra' bwiinn nin rahcallu'hu chi tin biaca ra' ba. ⁴¹ Ya ziahan ra' bwiinn nin rahcallu'hu chi baria'h bwiinnndaaba sto' ra' ba ya chin baria'h ra' bwiinnndaaba tihxi ra' ba, chi'chi gudixyidxiah ra' ba, rahbi ra' ba loh Jesuhs:

—¡Yi'h naa lu'h Llii'n Dxiohs!

Ya Jesuhs gunabwa' Ñi'h la'h ra' ba tin ayi xi guuyi ra' ba ziga naann ra' ba naa Jesuhs Crixtu nin cabweeza ra' bwiinn guixyiyuh.

**Baluu'yi Jesuhs xchi'dxyi
Dxiohs la'h ra' bwiinn Galilea**

(Mr. 1.35-39)

⁴² Ya chin barah gue'la, chi'chi biria'h Jesuhs rwaa'guihdxyi chi tin gwah Ñi'h tuhbi lahta hasta ayi bwiinn. Ya ziahan bwiinn badxi'hyi la'h Ñi'h, ya chin badxeela ra' ba la'h Ñi'h ayi guclaa'dzi ra' ba

ñaria'h Jesuhs lahdxyi ra' ba, ⁴³ chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Nahpa guluu'yi'hn xchi'dxyi xquelrnabwa' Dxiohs ziahan guihdxyi, ni'chin nin guxe'hla Dxiohs na'h guidxyiyuh.

⁴⁴ Ya zi'chi guca'nzaa Jesuhs guca'ngaluu'yi Ñi'h xchi'dxyi Dxiohs la'n guido' bi'tu'hn ra' xteenn guihdxyi ra' nin rnabwa' Galilea.

Ya guna'zu ra' ba ziahan bwehlida

(Mt. 4.18-22; Mr. 1.16-20)

5 Ya guyuu' tuhbi dxyih zuu Jesuhs rwaa' tuhbi laguhn nin laa Gensaret. Chin badzihsuu ziahan bwiinn ri'chi, bata'wnaa ra' ba la'h Jesuhs taantu xclaa'dzi ra' ba dxihn ra' ba xchi'dxyi Dxiohs nin ruluu'yi Ñi'h. ² Ya ri'chi bwa'ha Jesuhs chiohpa laancha nin ayi xi nuu la'n ñi'h rii ra'n gahxu rwaa' laguhn chi. Ayi chyuu nuu tii' la'n ra' laancha chi laasii hohrachi biria'h ra' bwiinn chi tin cadxi'bi ra' ba dxihxi nin rna'zu ra' ba bwehlida. ³ Chi'chi guyu'tii Jesuhs la'n laancha xteenn Simohn ya gunaaba Jesuhs gwanee Pehdru laancha chi mahza za balaacqui'hn loh ñihsa laasii tin ayi chyuu bwiinn chebiiga gahxu cwee' laancha chi, ya hasta la'n laancha chi guzohba Jesuhs chi'chi guza'loh cagaluu'yi Ñi'h xchi'dxyi Dxiohs la'h ra' bwiinn nin rii rwaa' ñihsa chi. ⁴ Ya chin guya'loh baluu'yi Ñi'h xchi'dxyi Dxiohs, chi'chi rahbi Ñi'h loh Simohn:

—Gulchenee laancha ca nez loh ñihsa roo ru cun dxihxi bwehlida tin guina'zu tu bwehlida.

⁵ Chi'chi rahbi Simohn loh Jesuhs:

—Mwehsu, gaduhbi gue'la dxudi'hn nuu dzi'n per nin tuhbi bwehlida ayi chyuu guna'zu. Per sidela zi'chi rnabwa' yu'bilu'h, la'nu chogala'ha dxihxi stuhbweelta.

⁶ Ya chin bala'ha ra' ba dxihxi bwehlida chi, bina'zu ziahanroo bwehlida ya hasta guzohbaloh caga'llu

dxihxi taantu ziahan bwehlda guna'zu ra' ba. ⁷Chi'chi bwi'hnn ra' ba sehn loh lasaa' ra' ba nin nuu la'n stuhbi laancha tin chegacanee ra' ba la'h ra' ba. Ya chin badzihn ra' ba ri'chi, chi'chi babwe'he ra' ba dxihxi bwehlda ya garoopa laancha chi gwadxahan bwehlda ya amweer ñiza'biñihsa ra'n. ⁸Ya chin bwa'ha Simohn Pehdru ni'chi, chi'chi bazu'nllihbi ba nez loh Jesuhs, chi'chi rahbi ba loh Ñi'h:

—Basaa'n na'h, Daada; mejor gwah si tin na'h nuu xtu'ldahn.

⁹Zi'chi guñi' Simohn laasii badxyigaa' ba nee cun garaa nin canee ba badxyigaa'za laasii guna'zu ra' ba bwehlda ziahan chi. ¹⁰Neezaa Jacobo cun Jwahn lli-i'n Zebedeu neezaa ra' ba badxyigaa'loh ra' ba. Per rahbi Jesuhs loh Simohn:

—Ayi guidxyihbi lu'h. Desde nnah cwiidxyi lu'h bwiinn ra' xcweenta xquel-rnabwa' Dxiohs xlawaa'ha riate'he lu'h bwehlda.

¹¹Ya chin babwe'hecaa ra' ba laancha ra' chi rwaa' ñihsa, basia'han ra' ba garaatii' nin nahpa ra' ba ya chi'chi zenee ra' ba la'h Jesuhs.

Jesuhs basiaca la'h tuhbi bwiinn nin rahchyi guii'dxiu tihxi Ñi'h

(Mt. 8.1-4; Mr. 1.40-5)

¹²Chin gyyuu' Jesuhs la'n tuhbi guidxyi ra' chi, gwah tuhbi bwiinn loh Jesuhs rahchyi guii'dxiu gaduhbitii' tihxi ba, per chin bwa'ha ba loh Jesuhs chi'chi bazu'nllihbi ba baru'hn ba hasta loh yuh, ya guñi'nalaasa ba loh Jesuhs, rahbi ba:

—Daada, sidela zizi'guehlda lu'h zuhnn lu'h gahn gusiaca lu'h na'h.

¹³Ya chi'chi basaga'h naa Jesuhs tin cun naa Ñi'h bidxi' Ñi'h tihxi bwiinn chi, chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:

—Xclaa'dzihn dxiaa tihxi lu'h, la'lu'h biaca nnah.

Ya lwehgusi guñi'chiloh gueldxyihdxyi chi tihxi bwiinn chi. ¹⁴Ya gunab-

wa' Jesuhs loh ba ayi xi guuyitii' ba loh ra' bwiinn xi bwi'hnn Ñi'h pur la'h ba, chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:

—Sola chegaluu'yi lu'h tihxi lu'h la'h bixohza tin gwa'ha ba la'lu'h biaca, neezaa chenee lu'h tuhbi guelrgaa'da nin biaca lu'h ziga rnabwa' xlehyi Moisehs tin gacabwa' ra' bwiinn la'lu'h biaca.

¹⁵Per mahziru bidi'chi dxyi'dxyi pur garaa nin bwi'hnn Jesuhs, nee ziahan bwiinn badiaa'ha tin dxihn ra' ba xchi'dxyi Ñi'h neezaa tin gusiaca Ñi'h la'h ra' bwiinn nin rahcallu'hu. ¹⁶Ya Jesuhs ziahan bweelta biria'caa Ñi'h loh ra' bwiinn ra' tin riah Ñi'h nez hasta ayi chyu bwiinn gwa'hatii', tin ri'chi rbwihdxyi-rnaaba Ñi'h gacanee Xtaada Dxiohs Ñi'h nin nuu dxibaa' la'h Ñi'h.

Basiaca Jesuhs la'h tuhbi bwiinn nin ayi guhca ñiñi'bi

(Mt. 9.1-8; Mr. 2.1-12)

¹⁷Ya tuhbi dxyih cagaluu'yi Jesuhs la'h ra' bwiinn nee nezachi zohba ra' nuhn bwiinn guido' nin laa fariseu, neezaa nuhn mwehsu nin ruluu'yi xlehyi Moisehs. Ya mwehsu ra' chi ze' ra' ba guriin-guriin guihdxyi ra' nin rnabwa' Galilea neezaa rregiohn Judea neezaa guihdxyi Jerusalehn, ya Spiritu Saantu xteenn Dxiohs nuu nabahandzi'tsi sto' Jesuhs tin gusiaca Ñi'h la'h ra' bwiinn nin rahcallu'hu. ¹⁸Ya seguihdu badzihn paaldaa ndxi'hw ra' nin ze'nee tuhbi bwiinn lasaa' ra' ba na' bwiinn chi loh tuhbi lu'hn ayi nuu ñiñi'bi ba. Ya ndxi'hw ra' chi guclaa'dzi ra' ba ñigu'tii' ra' ba bwiinn nin rahcallu'hu chi la'ñuu' nezloh Jesuhs, ¹⁹per ayi bidxeela ra' ba canehz ñu'tiinee ra' ba la'h bwiinn nin rahcallu'hu chi laasii bwiinn ziahan rii ri'chi, ni'chin mejor gucah ra' ba yihca yuu', chi'chi baxaala ra' ba hasta batehta ra' ba la'h bwiinn nin rahcallu'hu chi hasta zuu Jesuhs la'ñuu' chi. ²⁰Ya chin bwa'ha Jesuhs riachiisto' ra' ba la'h

Ñi'h ruhnn Ñi'h gahn rusiaca Ñi'h la'h ra' bwiinn nin rahcallu'hu, chi'chi rahbi Ñi'h loh nin rahcallu'hu chi:

—Mihgu, la'xtuhlda lu'h basia'pitiin nnah.

²¹ Chi'chi guza'loh ra' mwehsu nin ruluu'yi lehyi cun fariseu ra', riiyuhnn ra' ba lligaaba, nasto' ra' ba: “¿Chyulla bwiinn rii' nin cañi'yah la'h Dxiohs? Ayi nin tuhbi bwiinn nin rusia'pitiu'xtuhlda bwiinn. ¡Tuhbidxi'h Dxiohs ruhnnan!” ²² Ya Jesuhs la'Ñi'h guhcabwa' xi lligaaba riiyuhnn bwiinn chi, chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—¿Xixnaa ruhnn tu lligaaba zi'ca? ²³⁻²⁴ Na'h naan Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw nee na'pahn guelnabwa' para gusia'tiin xtuhlda ra' bwiinn loh guidxyiyuh. Mwedxi ayi guinagahn ga'pihn loh bwiinn rii': “La'xtuhlda lu'h basia'tii Dxiohs”, laasii chyuchi'hzi bwiinn zahca guñi' zi'chi. Mahziru nagahn ga'pihn loh bwiinn rii': “Gwastii tin batiaa'ha xlu'hn lu'h bwaa yihdzi lu'h.” ¡Bayinnah!, tin gacabwa' tu na'h naan Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw, ni'chin nin cañi'n loh bwiinn rii': “Loh lu'h rnaan: Gwastii, batiaa'ha xlu'hn lu'h tin bwaa yihdzi lu'h.”

²⁵ Ya guya'lohsi guñi' Jesuhs zi'chi lwehgusi gwastii bwiinn chi, batiaa'ha ba xlu'hn ba, chi'chi ziaa ba badii'dxi ba lahdra ra' garaa bwiinn chi, cañi' ba xa chuhla naa Dxiohs. ²⁶ Ya chin bwa'ha ra' bwiinn nin rii gadiidxi la'n yuu' chi nin guhca, bidxyihbi ra' ba laasii guhca basia'tii Jesuhs xtuhlda bwiinn, rahbi ra' ba:

—¡Bayinnahsihn bidia'han nu'h tuhbi cohra roo'!

Jesuhs gudihdxyi la'h Levih

(Mt. 9.9-13; Mr. 2.13-17)

²⁷ Ya chin guya'loh ni'chi, chi'chi baria'h Jesuhs ri'chi, chi'chi bwa'ha Ñi'h loh tuhbi bwiinn nin rsadxihlli impweestu, bwiinn chi laa Levih, zohba

ba tuhbi la'n hasta rahlla impweestu, chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:

—Guda'na'hla na'h.

²⁸ Chi'chi gwasu'nchii Levih, basia'han ba garaatii' nin nahpa ba tin gwana'hla ba la'h Jesuhs. ²⁹ Ya chin badzihnnee Levih la'h Jesuhs rwa' yihdzi ba chi'chi bwi'hn ba tuhbi guelwawh roo', tin gudahwnee ba la'h Jesuhs. Ya ri'chi rii ra' ziahan roo' ru ra' bwiinn nin rsadxihlli impweestu, cun neezaa suhn ra' bwiinn zi nin rii ra' ri'chi, ya garaa ra' ba zohbanee Jesuhs hasta zuu mweella. ³⁰ Chi'chi guzohbaloh cañi'yah ra' bwiinn fariseu cun mwehsu ra' nin ruluu'yi lehyi la'h xpwiinn Jesuhs, rahbi ra' ba:

—¿Xixnaa rahwnee tu, cun ree'nee tu bwiinn ra' nin rsadxihlli impweestu cun neezaa bwiinn nin ayi ruhnn cweenta xlehyi Moisehs?

³¹ Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Bwiinn ra' nin ayi xi rahca ayi xchi'hn ra' ba dutohra, mejor chee dutohra hasta rahcallu'hu ra' bwiinn.

³² Zi'chiza na'h, ayi ze'ldatiidxyidxi'hn bwiinn za'ca sino que ze'ldahn tin cwiidxyihn bwiinn ra' nin nuu xtuhlda Ñi'h tin gusaguu'dzi sto' ra' ba loh Dxiohs cun chezah ra' ba loh xquelfna'ñih Ñi'h.

Guelgunaabadxyi'dxyi xteenn ziga guelrucwaa'han

(Mt. 9.14-17; Mr. 2.18-22)

³³ Ya chi'chi gunaabadxyi'dxyi bwiinn ra' chi loh Jesuhs, rahbi ra' ba:

—Xpwiinn ra' Jwahn nin rro'bañihsa neezaa xpwiinn ra' fariseu ziahan bweelta rucwaa'han ra' ba tin rbwihdxi-rnaaba ra' ba loh Dxiohs, ya xpwiinn lu'h rahw si ra' ba. ¿Xixnaa ayi rucwaa'han ra' ba?

³⁴ Chi'chi rahbi Jesuhs:

—¿Ta zahca gucwaa'han bio'za loh tuhbi saa' gaduhbi nin rinee ra' ba nu'bimbahyi? Aгаа guchii dxi'h ayi nin

tuhbi bwiinn nin guunn zi'chi. Zi'chilla na'h ayi nuu gucwaah'an ra' xpwi'n-nahn gaduhbi nuune'h ra'n ba. ³⁵ Per ziuu' dxyih cwe'caa ra' ba nin bachi-naa ya ayiru chezah saa', chi'chisihn zucwaa'han ra' ba.

³⁶ Guñi'za Jesuhs dxyi'dxyi ra' rii' loh ra' ba, rahbi Ñi'h:

—Ayi tuhbi bwiinn nin guchyuu'ga tuhbi lahdxyi cuubi gacan rramieenda cun tuhbi lahdxyi yu'xa, laasii sidela guunn ba zi'chi zuxi'hn ba xaba cuubi ba neezaa tahyi lahdxyi cuubi nin bachyuu'ga ba ayi dxia'han za'can cun lahdxyi yu'xa. ³⁷ Ya ayiza nuu guida'h vinnu cuubi la'n dxihdxi yu'xa, laasii vinnu cuubi chi zichiehzan dxihdxi yu'xa cun bwih jweerta nin radziiba lohon zi'chi zilli'n vinnu cun dxihdxi za chi. ³⁸ Ni'chin mejor guida'h vinnu cuubi la'n dxihdxi cuubi ya zi'chi garoopan dxia'han za'can. ³⁹ Cun neezaa chyuchi'hzi bwiinn nin guee galoh vinnu yu'xa pwehda ayi guiclaa'dzi ba guee' ba vinnu cuubi laasii guñi' ba: “Vinnu yu'xa mahzi chuhlan pur guyahan nuu'un cadxyih.” Zi'chi guñi' ba laasii la'ba nuu valohri la, ayi biin rwaa' ba xi gwaa' ba.

**Bataa'ha xpwiinn Jesuhs
trihgu dxyih nin ruzi'laa'dzi
bwiinn Israel ra'**

(Mt. 12-1-8; Mr. 2.23-28)

6 Nee tuhbi dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn Israel, zeezah Jesuhs cun bwiinn ra' nin rusi'dxi Ñi'h nez loh yuh hasta na' trihgu. Ya guzo'baloh ra' xpwiinn Ñi'h chi riigachwa'ha ra' ba trihgu tin gullo'ba ra' ban bire'h bwi'dzi'hn ra' chi gudahw ra' ba. ² Ya nuhn bwiinn fariseu nin rii nezchi gunaabadxyi'dxyi ra' ba loh Jesuhs, rahbi ra' ba:

—¿Xixnaa ayi ruzo'badxiahga tu ziga naa lehyi, ziga ayi guunn tu dzi'n dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn Israel?

³ Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—¿Ta nagahdxi gu'lda tu loh Xchihtsi Dxihs cuun nin bwi'hn guehtu Davihd tuhbi dxyih nin bichia'han ba cun garaa ra' xpwiinn ba? ⁴ Guyu'tii ba la'n xquido' Dxihs tin gudahw ba pahn nin ayi nuu gahw ra' zuuzi bwiinn ra' la'n dxyih ra' chi laasii guhcan nin gudii'dxi guhn loh Dxihs. La'h ba cun gudahw ban, neezaa badi'hi ban la'h ra' bwiinn nin canee ba ri'chi ya ayi xi bwi'hn Dxihs, nee coma bixohza si rahca rahw pahn chi.

⁵ Neezaa rahbi Jesuhs:

—Zi'chi gahcaza na'h naan Lli'n Dxihs nin naa ndxi'hw, ni'chin zahca guñi'n loh ra' bwiinn xa naa xnehza guunn ra' ba ziga dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn.

Bwiinn nin gubihdzi naa ñi'h

(Mt. 12.9-14; Mr. 3.1-6)

⁶ Chin guhca stuhbi dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn Israel, guyu'tii Jesuhs la'n tuhbi guido' bi'tu'hn, tin guzo'baloh cagaluu'yi Ñi'h bwiinn ra'. Ya ri'chi zohba tuhbi bwiinn nin gubihdzi tuhbi lahdu derehchu naa ñi'h. ⁷ Ya mwehsu ra' nin ruluu'yi lehyi neezaa bwiinn fariseu riigalda'tsisi ra' ba tin gwa'ha ra' ba dia'han zusiaca Jesuhs la'h bwiinn nin rahcallu'hu chi dxyih nin rzi'laa'dzi ra' ba tin zi'chi guidxeela ra' ba xa guca'chiah dxixi'hw ra' ba la'h Ñi'h. ⁸ Ya la'h Jesuhs la'Ñi'h naannla cuun lligaaba nin riyuhnn ra' bwiinn chi, chi'chi rahbi Ñi'h loh bwiinn nin gubihdzi naa ñi'h chi:

—Gwasuhnchii, guda'biiga galaayi rii'.

Chi'chi gwasu'nchii bwiinn chi, guzuh ba galaayi chi. ⁹ Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' bwiinn dxixi'hw chi:

—Xclaa'dzihn guinaabadxyi'dxyi'hn dee' loh tu: ¿Cuun nin rusaa'n lehyi gaca dxyih nin razi'laa'dzi nu'h? ¿Ta dzi'n za'ca o dzi'n dxaaba? ¿Ta zalda'h

nu'h bwiinn loh guelguhchi o zasaan nu'h gachi ba?

¹⁰ Chi'chi bwa'ha Jesuhs loh garaa bwiinn nin rii gadiidxi Ñi'h, chi'chi rahbi Ñi'h loh ndxi'hw chi:

—Batsi'yi naa lu'h.

Chin bwi'hnn ndxi'hw chi zi'chi, lwehguhca biaca naa ba. ¹¹ Ya bwiinn dxixi'hw ra' chi bidxyi'chi duxa ra' ba, chi'chi guza'loh canaabadxyi'dxyi loh lasaa' ra' ba xa guunnee ra' ba la'h Jesuhs.

**Gulii Jesuhs tsi'h bichiohpa
bwiinn nin gaca xpooxtla Ñi'h**

(Mt. 10.1-4; Mr. 3.13-19)

¹² Ya stuhbi dxyih gucah Jesuhs tuhbi dahan tin para gudihdxyi-gunaaba Ñi'h loh Xtaada Dxiohs Ñi'h tin gacanee Dxiohs la'h Ñi'h, bati'dxi Ñi'h gue'la cabwihdxyi-canaaba Ñi'h loh Dxiohs.

¹³ Ya chin barah gue'la, gudihdxyi Jesuhs xpwiinn ra' Ñi'h, chi'chi gulii Ñi'h tsi'h bichiohpa ra' ba nin gule'helah Ñi'h pooxtla ra'. ¹⁴ Dee ra' naa nin guhca xpooxtla Ñi'h: Simohn nin gule'helah Ñi'h Pehdru; cun Andrehs bwihtsi Simohn; Jacob cun Jwahn; neezaa Felipe cun Bartolomeh; ¹⁵ neezaa Mateu cun Tomahs; neezaa Jacob lli'n Alfeu; neezaa Simohn nin guyuu' lahda ra' cananista; ¹⁶ neezaa Judas bwihtsi Jacobo; cun Judas Iscariote, nin batoo' la'h Jesuhs loh ra' bixohza.

Baluu'yi Jesuhs ziahan ra' bwiinn

(Mt. 4.23-25)

¹⁷ Seguihdu biehtanee Jesuhs la'h ra' ba dahan chi, tin gurih ra' ba hasta nataa'. Neezaa rii ziahan roo ra' bwiinn guihdxyi ra' nin rnabwa' rregiohn Judea nee guihdxyi Jerusalehn nee ra' guihdxyi nin rii gadiidxi ñihsado', hasta nuu rregiohn Tiru cun Sidohn. ¹⁸ La'h ra' ba ze' tin dxihn ra' ba xchi'dxyi Jesuhs nee tin dxiaca ra' ba gueldxyihdxyi nin

rahca ra' ba. Cagasiaca Jesuhs la'h ra' ba, neezaa bwiinn ra' nin rdii'dxi trabahju laasii guyu'tii bwiinnndaaba ra' sto' ra' ba, neezaa la'h ra' ba cagasiaca Ñi'h. ¹⁹ Ya guclaa'dzi garaa bwiinn ñidxi' ra' ba tihxi Jesuhs laasii taantu nin nuu nabahandzi'tsi Spíritu Saantu sto' Ñi'h nee bihn gahca ra' ba garaa bwiinn nin rdxí' tihxi Jesuhs cayaaca ra' ba.

**Nin rusiahxi la'h bwiinn cun
nin rgu'nalaasa la'h bwiinn**

(Mt. 5.1-12)

²⁰ Ya chi'chi basia'garii Jesuhs loh Ñi'h loh ra' xpwiinn Ñi'h, rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Dichohsa naa tu bwiinn ra' nin gaca nado'laa'dzi nezloh Dxiohs laasii xteenn tu naa garaa nin rnabwa' Ñi'h nez dxibaa'.

²¹ 'Dichohsa tu, bwiinn ra' nin rchi-a'hn nnah laasii zuni'hi Dxiohs nin rnaaba tu loh Ñi'h.

'Dichohsa tu, bwiinn nin ru'n nnah pura rahcabwa' tu nuu xtuhlda tu, laasii zadzihn Dxyih nin gusiahxi Dxiohs sto' tu.

²² 'Dichohsa tu chin guunn ña'laa'dzi ra' bwiinn loh tu, nee chin gabwe'heca'haza ra' ba la'h tu ditsijwehra, cun guigui ra' ba loh tu, neezaa chin cwe'hesto' ra' ba la'h tu, ziga tuhbi cohsa xihn laasii riachiisto' tu xchi'dxyi'hn, ziga naan Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw. ²³ Guldxiakhxi dxyih ra' nin saca tu zi'chi neezaa guire'nchiehsa pur taantu dxiahxi tu. Ni'chin gapa tu tuhbi guelnaza'ca roo' llaa'ndxibaa'. Nee zi'chi gahca guehtu xtaada ra' bwiinn nin rguui la'n dxyih ra' rii', basa'cazii ra' ba la'h daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs ca chieempa.

²⁴ 'Per prohbi za la'h tu rricu ra' laasii nnah si gapa tu cohsa za'ca.

²⁵ 'Prohbi za la'h tu nin rahw za'ca nnah laasii zibwichia'han tu despwehsi.

'Prohbi za la'h tu nin rullihdzi nnah ya despwehsi zibwiyu'n tu.

²⁶ 'Prohbi za la'h tu sidela pura cohsa za'ca rñi' snuhn bwiinn pur la'h tu laasii zi'chi gahca guñi' bwiinn chieempa pur bwiinn ra' nin bwii'yidxyi'dxyi xihn xlawaa'ha ñuu'yidxyi'dxyi ra' ba xchi'dxyi Dxiohs.

Gulgantsii'hi nin rdxyi'chinee la'h tu

(Mt. 5.38-48; 7.12)

²⁷ Rahbiza Jesuhs:

—La'h tu nin riigaca'dxiahga xchi'dxyi'hn, rñi'n dxyi'dxyi rii' loh tu: gulgantsii'hi la'h bwiinn nin rdxihldxinee la'h tu, gulgui'hnn za bwen la'h ra' bwiinn nin rdxyi'chinee la'h tu; ²⁸ gulgui'hnnntaa'yi yihca ra' bwiinn nin rgu'dii la'h tu, neezaa gulguinaaba loh Dxiohs guzia'tii Ñi'h xtuhlda ra' bwiinn nin rguui loh tu. ²⁹ Sidela chyuulla cha'zi tuhbi lahdu cwahsa tu, neezaa stuhbi lahdu gulgadi'hi gulgasa'a'n cha'zi ba la'h tu; nee sidela chyuulla cwe'he xchiquehta tu, gulgasa'a'n cwe'he ba neezaa xmaanga tu. ³⁰ Xichi'hzi nin guinaaba ra' ba loh tu gulgadi'hin, nicala cwe'llu'hu ra' ba xixteen tu ayi guunn tu jweersi gani'hi ra' ban. ³¹ Gulgui'hnnnee la'h bwiinn ziga xclaa'dzi tu guunnee ra' ba la'h tu. ³² Sidela la'h tu nadzii'hi tu bwiinn ra' nin nadzii'hi la'h tu, lliaa'si ni'chi, laasii zi'chi gahcaza ruhnn ra' bwiinn duhlda. ³³ Sidela guunn tu bwen la'hsi ra' bwiinn nin ruhnn bwen la'h tu, lliaa'si ni'chi laasii zi'chi gahcaza ruhnn ra' bwiinn nin nabahan loh duhlda. ³⁴ Sidela rbwe'dxi'hnsi tu mweeyi la'h ra' bwiinn nin xñah gadkillin, lliaa'zi ni'chi laasii zi'chi gahca rbwe'dxi'hn bwiinn duhlda mweeyi ya rbweeza ra' ba gadkilli ra' bwiinn chin loh ra' ba. ³⁵ Ya la'h tu gulgantsii'hi bwiinn nin ayi guinadzii'hi la'h tu, ya guunn tu bwen la'h bwiinn nin ayi ruhnn bwen la'h tu,

neezaa cwe'hedxi'hn tu mweeyi ayi guunn tu lligaaba gadkilli bwiinn chin loh tu. Sidela guunn tu garaa cohsa ra' chi, zahpa tu tuhbi guelnaza'ca roo' nee zahcaza tu llii'n Dxiohs nin nuu nabahandzi'tsi llaa'ndxibaa', laasii zi'chi gahca nadzii'hi ba la'h ra' bwiinn nin ayi rñi': "Zuxchilli lu'h" pur xiilla nin ruhnn Ñi'h pur la'h ra' ba neezaa bwiinn ra' nin ayi ruhnn cweenta xchi'dxyi Ñi'h. ³⁶ Gulgalahsasto'lasaa' tu ziga rahsasto' Xtaada nu'h nin nuu dxibaa' garaa ra' bwiinn.

Gulgalahsasto'lasaa'

(Mt. 7.1-5)

³⁷ Rahbiza Jesuhs:

—Neezaa ayi guluu'yi xcwihin tu lasaa' tu tin ayiza guluu'yi xcwihin za Dxiohs la'h tu, ayiza gudzii'ba duhlda yihca lasaa' tu tin ayi za gudzii'ba duhlda Dxiohs yihca tu. Gusia'lda sto' tu garaa nin ruñihchi bwiinn lasaa' tu loh tu, tin gusia'ldaza sto' Dxiohs garaa nin ruñihchi tu loh Ñi'h. ³⁸ Gulgadi'hi nin xchi'hn ra' bwiinn ya ayi xi guel-rzaa' chuu tu Dxiohs gahca gadkillin loh tu, nee zutarloo Ñi'hn cun hasta guchah chihpa Ñi'hn, guiguihdzin, guiri'hi hasta tiidxisuu'hun rwaa' madxi-hdu nin badi'hi tu.

³⁹ Rahbiza Jesuhs:

—¿Ta zallu'yi tuhbi dxie'pa guicah ba naa stuhbi dxie'pa tin guluu'yi ba nez-iuh la'h stuhbi bwiinn dxie'pa? ¿Tayigah dxiaaba ra' ba calla la'n guui'dxiu ga-roopagah ra' ba? ⁴⁰ ¿Ta lasahcaru tuhbi nin rusi'dxi que no tuhbi nin ruluu'yi la'h ba? Ya bwiinn nin rusi'dxi chi, chin gutuhlla ba scwehyi ba, chi'chiiyi gaca ba ziga guhca xmwehsu ba. ⁴¹ ¿Xa guunn lu'h gwa'ha lu'h dxihlli'hn nin nuu la'n loh bwihtsi lu'h ziga ayi rusaa'n baltaadxiu nin nuu la'n loh gahca lu'h gwa'ha lu'h? ⁴² ¿Xixnaachi'h rahbi lu'h loh bwihtsi lu'h gabwe'he lu'h dxihlli

nin nuu loh bi nee ayi rabwe'hexgah lu'h baltaadxiu nin nuu la'n loh lu'h? ;Bwiinn rusagui'hi! Babwe'hexgah baltaadxiu nin nuu la'n loh lu'h tin zi'chi gwa'ha za'ca lu'h gabwe'he lu'h dxihlli nin nuu la'n bizloh bwihtsi lu'h.

Riu'nbwa' bwiinn yahga pur nin xcah lohon

(Mt. 7.17-20; 12.34-35)

⁴³ Rahbiza Jesuhs:

—Ayi nin tuhbi yahga za'ca nin guicah ñinahxi dxaaba loh Ñi'h, nee ayiza yahga dxaaba nin guicah ñinahxi za'ca loh Ñi'h, ⁴⁴laasii cada yahga riu'nbwa' bwiinn ñinahxi nin xcah lohon. Ayi ruchyua'ha ra' ba ñiigu loh yaguihchi, ayiza ruchyua'ha ra' ba uhva loh yaguichaa'h. ⁴⁵Bwiinn za'ca rñi'za cohsa za'ca, laasii cohsa za'ca naa nin nuu sto' ba, nee bwiinn nadxaaba rñi' ba ganaalla cohsa dxaaba za, laasii ni'chi nuu sto' ba. Cun rwa' bwiinn rñi' ba dxyi'dxyi nin nuu sto' ba.

Bwiinn ra' nin bwi'hnncha'yi chiohpa yuu'

(Mt. 7.24-27)

⁴⁶ Rahbi za Jesuhs:

—¿Xixnaa rñi' tu loon: “Ballwaa'n, ballwaa'n”, nee ayi ruhnn tu cweenta xchi'dxyi'hn? ⁴⁷ Guñaan loh tu chy xñah ziga xñah bwiinn nin ruzo'badxiahga garaa nin rñi'n. ⁴⁸ Xñah ba ziga xñah tuhbi bwiinn nin baza' tuhbi yuu'. Galoh guda'hn ba gueeta roo' chi'chi bwi'hnn ba simieentu yihca tuhbi dxiah. Ya chin guya'loh yuu', chi'chi bi-aaba tuhbi ñihsadxiah xihn, bie'ta tuhbi ñihsyuhdo' gui'w hasta bwi'hnn bwiinn chi yuu'. Ya ñihsyuh chi guhcacaa'han tihxi yihdzi ba per nin blaaqui'hn ayi bañi'bin yuu' chi laasii dzi'tsi bidxi'dxiun yihca dxiah chi. ⁴⁹ Ya bwiinn nin ayi rzo'badxiahga xchi'dxyi'hn nee ayiza ruhnn ba nin ra'pihn, xñah ba ziga xñah

tuhbi bwiinn nin bwi'hnn tuhbi yihdzi Ñi'h zigachi'hzi guhcan, ayi xi simieentu bwi'hnn ba. Ya chin bie'ta ñihsyuhdo' chi'chi guhcacaa'han tihxi yuu' chi, ya gurih gaduhbitii' yuu' chi.

Basiaca Jesuhs la'h xmooza tuhbi bwiinn Romanu nin rnabwa'

(Mt. 8.5-13)

7 Ya chin guya'loh guñi' Jesuhs loh ra' bwiinn, chi'chi zee Ñi'h tuhbi guhdxyi nin laa Capernaum. ² Ri'chi nuu tuhbi bwiinn romano nin rnabwa' ziga rnabwa' tuhbi capitahn, gohpa ba tuhbi mooza guntsii'hi duxa ba la'h mooza chi, ya loh nin cayahcallu'hu mooza chi amweerla la'h ba gachi. ³ Chin bihn capitahn chi ruu'yidxyi'dxyi ra' bwiinn pur dzi'n roo ra' nin cayuhnn Jesuhs, chi'chi guxe'hla ba paaldaa bwiinnguhla xteenn Israel tin checa'ha ra' ba la'h Jesuhs tin gusiaca Ñi'h la'h bwiinn nin rahcallu'hu chi. ⁴ Ya chin badzihn ra' ba hasta zuu Jesuhs, chi'chi guza'loh cañinee ra' ba la'h Ñi'h tin chegasiaca Ñi'h la'h xmooza capitahn chi, rahbi ra' ba:

—Capitahn rii' rga'ha gacanee lu'h, ⁵ laasii la'h ba nadzii'hi duxa ba la'h ra' bwiinn Israel; la'h gahca ba nin gule'he mweeyi guhcacha'yi xquido' bi'tu'hn nu.

⁶ Ya loh nin zeenee Jesuhs la'h ra' ba, ya zegadzihn ra' ba rwa'yuu', chin badzihn paaldaa mihgu nin guxe'hla capitahn chi tin rahbi ra' ba loh Jesuhs:

—Squii' nnah capitahn: Daada, ayi gucwe'za lu'h xtsi'n lu'h pur na'h. ¿Chyuulla naan tin chu'tii lu'h rwa' yihdzihn? ⁷ Pur ayi lasahca'hn ni'chin ayi bie'ldagadxyi'hyihn yu'bilu'h. Cun sola guñi' si lu'h, nnahnaaa xmoozahn dxiaca, ⁸ laasii nuu bwiinn nin mahzi lasahca ziga lasahca'hn nee rnabwa' ra' ba na'h. Zi'chi gahcaza na'pahn mooza rnabwa'ra'n ba. Chin ra'pihn loh tuhbi ra' ba: “Gwah”, riah ba; ya chin ra'pihn loh stuhbi ra' ba: “Gudaa”, ri' ba; ya

chin ra'pihn loh stuhbi ra' ba: “Guunn lu'h dee'”, ruhnn ban. Ya yu'bilu'h sidela guinabwa' lu'h la'h lli'a'h rii' gahbi lu'h: “Baria'h tihxi bwiinn ca”, nahpa lli'a'h garia'han tihxi ba.

⁹Ya chin bihn Jesuhs xchi'dxyi capitahn chi, badxyigaa' loh Ñi'h pur dxyi'dxyi ra' nin guñi' ba, ya biahyi Ñi'h tin guñi' Ñi'h loh ra' bwiinn nin na'hla la'h Ñi'h, rahbi Ñi'h:

—Guchiin nin rñi'n loh tu, nin loh ra' bwiinn Israel ayi badxeela'hnn nin tuhbi bwiinn nin riachiisto' ñi'h xchi'dxyi'hn ziga riachiisto' daada capitahn rii'hin.

¹⁰Ya chin babia'garii ra' bwiinn nin guxe'hla capitahn chi para yihdzi ba, chi'chi bwa'ha ra' ba la'xmooza ba chi biaca.

Bacwa'hn Jesuhs la'h llii'n tuhbi gunna'hviuhda loh guelguhchi

¹¹Ya la'n dxyih ra' chi gwah Jesuhs tuhbi guihdxyi nin laa Naihñ, gwane Ñi'h xpwiinn ra' Ñi'h neezaa ziahan ra' bwiinn zi gwana'hla la'h Ñi'h. ¹²Ya chin zegadzihn ra' ba gahxu rwa' guihdxyi chi bwa'ha ra' ba ze'nee ra' bwiinn guihdxyi chi tuhbi guetaguhla zegaca'tsi ra' ba. Ya guetaguhla chi tuhbidxi'h bi naa bi llii'nga'n tuhbi gunna'hviuhda. Ya ziahan bwiinn guihdxyi chi bwi'hnn compahñu la'h gunna'hviuhda chi zegaca'tsi ra' ba llii'nga'n ba. ¹³Ya chin bwa'ha Jesuhs ni'chi, chi'chi balahsasto' Ñi'h la'h gunna'hviuhda chi, rahbi Ñi'h:

—Ayiru gu'n lu'h.

¹⁴Chi'chi gwabiiga Jesuhs cwee' toombra nin na' bwiinnnguuchi chi, ya guna'zu Ñi'h tihxi toombra chi. Chi'chi guleeza ra' bwiinn nin nu'a la'h guetaguhla chi. Chi'chi rahbi Jesuhs loh guetaguhla chi:

—Nu'bi, ¡gwastii! Na'h cañi'n loh lu'h.

¹⁵Ya chin gwastii nu'bi nin guhchi chi, chi'chi guzohba bi, ya bañi' bi, chi'chi badi'hi Jesuhs la'h bi la'h xmah bi. ¹⁶Ya

chin bwa'ha ra' bwiinn nin zegaca'tsi la'h bi bacwa'hn Jesuhs la'h bi, chi'chi bidxyihbi duxa ra' ba laasii bwa'ha ra' ba guhca bacwa'hn Jesuhs la'h nu'bi chi loh guelguhchi, ya guza'loh riiñi' ra' ba: —¡Bayi Dxiohs sihn chuhla naa Ñi'h! ¡Tuhbi bwiinn nin mahzi lasahca nin rñi' xchi'dxyi Dxiohs la'ba badzihn nezloh nu'h!

Neezaa rahbi ra' ba:

—La'Dxiohs badzihn gacanee Ñi'h la'h ra' xpwiinn Ñi'h.

¹⁷Nee gaduhbi Judea bidi'chi dxyi'dxyi nin bwi'hnn Jesuhs, neezaa garaa ra' guihdxyi nin rii nezchi.

Xpwiinn Jwahn nin baro'bañihsa bwi'hnn tuhbi guelgunaabadxyi'dxyi loh Jesuhs

(Mt. 11.2-19)

¹⁸Ya xpwiinn ra' Jwahn nin ruro'bañihsa bwii'yidxyi'dxyi ra' ba loh Jwahn garaatii' nin bwi'hnn Jesuhs. ¹⁹Chi'chi gudihdxyi Jwahn chiohpa xpwiinn ba, tin guxe'hla Jwahn la'h ra' ba gwaganaabadxyi'dxyi ra' ba loh Jesuhs:

—¿Ta yi'h naa lu'h Crixtu nin dxyubwe'za nu, o zachibwe'za nu stuhbi bwiinn?

²⁰Ya chin badzihn ra' bwiinn chi loh Jesuhs, chi'chi rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—Jwahn nin ruro'bañihsa guxe'hla la'h nu tin zo'paganaabadxyi'dxyi nu loh yu'bilu'h, ¿ta yi'h naa lu'h Crixtu nin dxyule'za nu o nahpa gachile'za nu stuhbi ba?

²¹Ya hohragahca nin badzihn ra' ba, cagasiaca Jesuhs nuhn ra' bwiinn nin rahcallu'hu de guriin-guriin gueldxyihdxyi, neezaa nin nuu bwiinnndaaba la'n lasto' ra' ñi'h ya ziahan ra' bwiinni'hn nin rahca loh ñi'h biaca loh ra' ba, ²²ya guhdzi Jesuhs loh ra' bwiinn nin guxe'hla Jwahn, rahbi Ñi'h:

—Gulcheguihsti loh Jwahn garaa nin bwa'ha tu nee garaa nin bihn tu. Gulgahbi loh Jwahn: “Bwiinn ra' nin rahcaloh ñi'h la'loh ra' ba biaca, bwiinn ra' nin ayi nuu sah la'ra' ba bazah, bwiinn ra' nin rahchi guii'dxiu tihxi ñi'h la'guii'dxiu chi guñihchiloh tihxi ra' ba, bwiinn ra' nin rahcadxiahga ñi'h, la'dxiahga ra' ba ballaala, bwiinn ra' nin guhchi la'ra' ba babahn loh guelguhchi, ya bwiinn prohbi ra' nin cabweeza gacanee Dxiohs la'h ra' ba cagazo'badxiahga ra' ba dxyi'dxyi nin guhlda'h la'h ra' ba loh duhlda. ²³Dichohsa ra' bwiinn nin riu'nbwa' na'h, nin ayi cwe'hesto' ñi'h na'h.”

²⁴Ya chin ziaa ra' bwiinn nin guxe'hla Jwahn, chi'chi guzo'baloh cañi' Jesuhs loh ra' bwiinn xcweenta Jwahn, rahbi Ñi'h:

—¿Chyu ni'ca gwagua'ha tu nezloh dahan? ¿Ta tuhbi bwiinn nin ziaazie' lligaaba ñi'h ziga tuhbi ñihta nin bieehla gudzihibi bwih? ²⁵Sidela ayi guhca zi'chi, ¿xilla gwagua'ha si chi'h tu? ¿Ta gwagua'ha tu tuhbi bwiinn ziga nin nahcu lahdxi za'ca? Sola hasta nuu puura yuu' za'ca ziga xteenn rrehyi guidxeela bwiinn zi'chi. ²⁶¿Xi gwagua'ha chi'h tu? ¿Ta gwagwia'ha tu tuhbi daada nin rñi' xchi'dxyi Dxiohs? Guchiin, bwiinn chi mahzi lasahca ziga naa ba tuhbi daada nin rñi' xchi'dxyi Dxiohs. ²⁷Laasii Jwahn naa ndxi'hw nin ruze'ta Xchihti Dxiohs hasta caa dxyi'dxyi ra' rii': “Zixe'hla'hn tuhbi xpwiin-nahn dxi' loh lu'h tin la'h ba guzuhnayaa neziuh nin chee lu'h.”

²⁸Ñaan loh tu, loh garaa bwiinn nin ayi rahlanee Spíritu Saantu ayi nin tuhbi ra' ba naa mahzi bwiinn lasahca loh Dxiohs que Jwahn. Per ya chyuchi'hzi bwiinn nin rahlanee Spíritu Saantu chuu ba loh xquelnabwa' Dxiohs nin gue'du gadzihn, mahziru lasahca ba que Jwahn.

²⁹Chin bihn ra' bwiinn dxyi'dxyi ra' rii', neezaa bwiinn ra' nin rsadxihlli impweestu, guhcabwa' ra' ba ruhnn Dxiohs guelguxchiisi za'ca laasii baro'bañihsa Jwahn la'h ra' ba. ³⁰Per bwiinn fariseu ra' cun mwehsu ra' nin ruluu'yi xlehyi guehtu Moisehs gule'he sto' ra' ba guelnaza'ca nin ñuhnn Dxiohs para la'h ra' ba laasii ayi guclaa'dzi ra' ba ñuro'bañihsa Jwahn la'h ra' ba.

³¹Rahbi za Jesuhs loh ra' ba:

—¿Chyu bwiinn xñah ziga xñah bwiinn ra' rii', nee xa naa ra' ba? ³²Xñah ra' ba ziga xñah ra' biñi'n nin zohbadzih-ta ziga loh dxiaa' nee rñi' ra' bi jweersi loh ra' lasaa' ra' bi: “Bachidxi'lda nu flauta tin ñudxia'ha tu per ayi badxi-a'ha tu; neezaa bidxi'lda rwaa' nu dxyi'dxyi nalaasa tin ñu'n tu, per ayi za bi'n tu.” ³³Laasii bi' Jwahn nin ayi gudahw ba ziahan nee ayi za gwaa' ba nin tuhbi clahsa vihnnu ya la'h tu nnah tu: “Bwa'ha, pweda nuu tuhbi bwiinndaaba lasto' Jwahn ni'chin ruhnn ba zi'chi.” ³⁴Nee lwehgu badzihna'hn ziga naan Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw, raawuhn nee ree'zahn vihnnu ya la'h tu nnah tu: “Bwa'ha xa rahw lu'h nee bwa'ha xa ree' za lu'h vihnnu, nee bwa'ha xa radxa'ga lu'h loh ra' bwiinn duhlda nee neezaa loh ra' nin rsadxihlli impweestu.” ³⁵Zi'chi rñi' tu pur garaa nin ruhnn Dxiohs, per bwiinn nin guchii rahcabwa' dxyi'dxyi, guuyi ra' ba xne-hza duxa naa ziga ruhnn Dxiohs.

Gwatahw Jesuhs tuhbi guelwahw rwaa' yihdzi Simohn nin naa fariseu

³⁶Guñi' tuhbi bwiinn fariseu loh Jesuhs, rahbi ba:

—Dxi' lu'h rwaa' yiidzihn tin guida'w nu'h.

Ya gwanee Jesuhs la'h ba rwaa' yihdzi ba, chi'chi gurih ra' ba nez hasta zuu mweella. ³⁷Ya guyuu' tuhbi bwiinn guihdxyi chi gahca nin naa tuhbi

gunna'h dxaaba. Chin bihn bi zeetah-
wnee Jesuhs la'h bwiinn fariseu chi,
chi'chi gwanee bi tuhbi mwehdx'i bi-
tu'hn nsehchi nahxi nin lasahca duxa
mweeyi ya neezaa mwehdx'i'hn lasah-
cazan. ³⁸ Ya chin badzihnee gunna'h
chi mwehdx'i'hn nsehchi'hn chi, bazu'n-
llihbi bi nez dihti Jesuhs, ya baru'hn bi,
guzo'baloh cayu'n bi, ya cun ñihsabwii
nin cayaaba loh bi gudxi'bi bi ñaa' Je-
suhs, ya bacwihdzi gahca bi ñaa' Jesuhs
cun dxyichiyihca bi, chi'chi bacha'gar-
waa' bi ñaa' Ñi'h, cun guda'bi bi nsehchi
chi ñaa' Ñi'h. ³⁹ Ya fariseu nin gunaaba
gwatahw Jesuhs tuhbi guelwahw yihdzi
ba, chin bwa'ha ba nin bwi'hnn gun-
na'h chi, bwi'hnn ba lligaaba: "Sidela
daada rii' guchii ba rñi' ba xchi'dxyi Dx-
iohs, nahpa gacabwa' ba chy gunna'h
rii' nin bie'dxi'n nez cwee' ba nee xa naa
xtuhlda bi, laasii gunna'h rii' gunna'h
dxaaba bi." ⁴⁰ Chi'chi rahbi Jesuhs loh
bwiinn fariseu chi:

—Simohn, na'pahn tuhbi dxyi'dxyi
guñi'n loh lu'h.

Chi'chi rahbi bwiinn fariseu chi loh
Ñi'h:

—Gunnahan loon, mwehsu.

⁴¹ Chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:

—Chiohpa bwiinn nuza'bi mweeyi loh
tuhbi bwiinn, ya ruhnn ba llii'nan. Tuhbi
ba nuza'bi ga'yu gaywa'h denario (ziga
ruhnn tuhbi bwiinn gahn loh tuhbi yihza
garoolda), stuhbi ba nuza'bi chywa'h
bitsi'hsin (zigachi'h ruhnn tuhbi bwiinn
gahn loh chiohpa bwe'hw). ⁴² Nee coma
ayi nahpa ra' ban ñadxihlli ra' ban, ya
bwiinn chi guridxyiisto' ba pur mweeyi
nin nuza'bi ra' bwiinn chi loh ba. Yan-
nah gunnah guidia'han ¿cuun bwiinn
nin mahzi gantsii'hi la'h bwiinn nin rb-
we'dxi'hn mweeyi rii'?

⁴³ Ya chi'chi rahbi Simohn loh Jesuhs:

—Pwehda bwiinn nin baza'bi ziahan
mweeyi loh ba.

Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Xnehza guñi' lu'h.

⁴⁴ Lwehgu bwa'ha Jesuhs loh gunna'h
chi, chi'chi rahbi Ñi'h loh Simohn:

—Bwa'ha gunna'h rii'. Chin guyu'tiin
rwa' yihdzi lu'h, ayi gule'he lu'h nuhn
ñihsa ñidxi'bi ñaa'hahn, ya la'h bi gudx-
i'bi bin cun ñihsabwii nin biaaba loh bi,
ya bacwihdzi gahca bin cun dxyichiyihca
bi; ⁴⁵ ya yi'h ayiza bacha'garwaa' lu'h
na'h ziga naa costuumbre, ya la'h bi dez
guyu'tiin gagacha'garwaa' bi ñaa'hahn.
⁴⁶ Ayiza guda'bi lu'h nsehchi yi'cahn
ziga naa costuumbre ya la'h bi guda'bi
bi nsehchi nahxi ñaa'hahn. ⁴⁷ Ni'chin
cañi'n loh lu'h la'garaatii' xtuhlda zia-
han bi basia'pitiin laasii nadzii'hi bi Dx-
iohs gaduhbisto' bi. Ya bwiinn nin gulli-
aa' rusia'piti Dxiohs xtuhlda ñi'h, gulli-
a'za nadzii'hi ra' ba la'h Ñi'h.

⁴⁸ Chi'chi rahbi Jesuhs loh gunna'h
chi:

—La'xtuhlda lu'h basia'pitiilahn.

⁴⁹ Ya chin bihn ra' garaa bwiinn nin
zohbanee Ñi'h hasta zuu mweela dxy-
i'dxyi ra' chi, guzo'baloh riñi' loh lasaa'
ra' ba, rahbi ra' ba:

—¿Chyulla Daada rii'? ;Hasta xtuhlda
ra' bwiinn rusia'piti ba!

⁵⁰ Per gwazahtii' guñi' Jesuhs loh gun-
na'h chi, rahbi Ñi'h:

—La'lu'h gula'h loh xtuhlda lu'h
laasii gwachiisto' lu'h xchi'dxyi'hn.
Bwaa nnah gulahchidxyiisto' lu'h.

Gunna'h ra' nin bwi'hnn cumpahñu la'h Jesuhs

8 Ya chin guhca dee', guca'nzaa Je-
suhs ziahan guihdxyi cun rraandxu
ra' bati'chi Ñi'h xchi'dxyi Dxiohs tin
chu'tii ra' bwiinn loh xquelña'ñih Dx-
iohs, nee cun tsi'h bichiohpaza xpwi-
inn Ñi'h ca'nzane Ñi'h, ² neezaa paal-
daa ra' gunna'h ca'nzane Ñi'h, ya gun-
na'h ra' chi naa nin basiaca Jesuhs.
Babwe'he Ñi'h bwiinn dxaaba sto' paal-
daa ra' ba ya spaaldaa ra' ba basiaca

Ñi'h gueldxyihdxyi nin guhca ra' ba. Loh ra' ba ze' María nin laa Magdalena nin baria'h gahdzi bwiinnndaaba sto' Ñi'h. ³Neezaa Jwahna che'hla Chuza nin rahpa xiteenn Herodes neezaa Susahn, ya ziahanru chyuuca ra' gunna'h badxa'galasaa' ra' ba tin bwi'hnn ra' ba cumpahñu la'h Jesuhs.

Yuh za'ca cun yuh nin ayi gallu'yi

(Mt. 13.1-9; Mr. 4.1-9)

⁴Ya chi'chi biria'h ra' ziahan bwiinn ziahan guihdxyi ra' tin gwagua'ha ra' ba hasta zuu Jesuhs, ya chin badiaa'ha ra' ba loh Ñi'h, chi'chi gule'he Ñi'h tuhbi cweenta nin ruluu'yi, rahbi Ñi'h:

⁵—Biria'h tuhbi bwiinn zeegati'chi ba xpiñih ba. Ya gaduhbi cagati'chi ban biaaba nuhnan loh neziuh, lwehgu bazu'ñaa' bwiinn ra' yihcara'n ya gadahw gahcaza maani'hna'n.

⁶Ya snuhnan biaaba lahda dxiah hasta nuu gullia' yuh, ya chin gutahnnan, lwehgu gahca gubihdzin laasii ayi guyuu' xcohpa ri'chi. ⁷Ya snuhnan biaaba la'n yaguihchi, ya gutahnee'hen yaguihchi ra' chi ya ayi basaa'n yaguihchi ra' chi ñiroo'hon ni'chin nin ayi xi guyuu' lohon. ⁸Ya snuhnan biaaba loh yuh za'ca, ni'chiyi guroo' guhcan, pur tuhbin guhcan tuhbi gaywa'h llooba.

Ya chin guya'loh guñi' Jesuhs ni'chi, chi'chi guñi' Ñi'h jweersi loh ra' bwiinn, rahbi Ñi'h:

—Sidela riuu' tu ria'zi tu dxyi'dxyi ra' rii', gulgaca'dxiahgan.

Xixnaa bwii'yidxyi'dxyi Jesuhs cweenta ra' rii'

⁹Ya chi'chi gunaabadxyi'dxyi xpwiinn Ñi'h loh Ñi'h xiñin guñi' Ñi'h. ¹⁰Chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Dxiohs gahca rñi' loh tu tin gacabwa' tu cohsa ra' xteenn xquelrnabwa' Ñi'h. Ya cohsa ra' chi ayi guñi'nayaa Ñi'h loh ra' bwiinn. Ni'chin cweenta ra'

si rñi'n loh ra' bwiinn tin gwa'ha ra' ba per ayi gacabwa' ra' ba; dxihn ra' ba per ayi gaann ra' ba xiñin.

Bwii'yidxyi'dxyi Jesuhs xa naa xcweenta bwiinn nin gulahchi biñih

(Mt. 13.10-17; Mr. 4.10-12)

Rahbiza Jesuhs:

¹¹—Dee' naa nin rñi' cweenta nin guñi'n loh ra' bwiinn. Biñih ra' chi naa ziga xchi'dxyi Dxiohs. ¹²Ya biñih nin biaaba loh neziuh ni'chi naa ziga bwiinn nin baca'dxiahga xchi'dxyi Dxiohs per ayi guya'zi dxyi'dxyi chi lasto' ra' ba laasii naguihdzin lwehgu ze' bwiinnndaaba mahziru rusia'piti ban tin para ayi chechiisto' ra' ba dxyi'dxyi chi nee ayi ta'h ra' ba loh duhlda. ¹³Ya biñih nin biaaba lahda dxiah hasta nuu gullia' yuh, ni'chi naa ziga bwiinn nin baca'dxiahga xchi'dxyi Dxiohs, guca'ha ra' ban cun guuxta zezahnee ra' ban paaldaa dxyih. Ya chin rzahcazii ra' ba saca riana'hla ra' ba dxyi'dxyi chi, mejor rbwe'hehesto' ra' ban laasii ayi nahpa ra' ba dulbaa' cha'yi. ¹⁴Ya biñih nin biaaba la'n yaguihchi, ni'chi naa ziga bwiinn nin baca'dxiahga xchi'dxyi Dxiohs, ya chin zee ra' ba loh neziuh ruhnna'xa'ta ra' ba lligaaba xtsi'n ra' ba nee cohsa za'ca nin xclaa'dzi ra' ba guca'ha ra' ba, nee loh nasaa nabahan ra' ba. Pur lligaaba ra' chi ni'chin ayiru xclaa'dzi ra' ba guunn ra' ba dzi'n nin xclaa'dzi Dxiohs. ¹⁵Ya biñih nin biaaba loh yuh za'ca ni'chi naa ziga bwiinn nin baca'dxiahga xchi'dxyi Dxiohs ya bwiinn chi rca'ha ban gaduhbi sto' ba. Ayi chuu dxyih gusaa'n ra' ban. Cun paseensi zezah ra' ba xneziuh Dxiohs. Bwiinn ra' chi naa ziga tuhbi yahga ninahxi nin rcah tuhbi cwa'h ninahxi za'ca loh ñi'h.

Xcweenta tuhbi bia'ñih

(Mt. 13.18-23; Mr. 4.13-20, 21-25)

Rahbiza Jesuhs:

¹⁶—Ayi tuhbi nin guca'dxih tuhbi bia'ñih rala'n o dxie'w yihcan, ayiza nin cu'tii'hin llaa'n tuhbi lu'hn. Mejor guza'bi lu'hn guiya' guzia'ñihin tin nin chu'tii rwa'a' yihdzi lu'h gwa'ha za'ca ra' ba bia'ñih chi. ¹⁷Zi'chi gahcaza garaa nin ñie'w loh Ñi'h nahpa guillaalan tin gwa'ha ra' ba xiñin, nee garaa nin nuula'n nahpa gwa'ha ra' ba xiñin tin dxilu'nbwa' ra' ban. ¹⁸Ya zi'chi gahca gul-gaca'dxiahga za'ca tin garaa bwiinn nin rahcabwa' xchi'dxyi Dxiohs, mahziru gudi'hi Ñi'h guelrahcabwa' la'h ra' ba. Ya la'h ra' nin ayi ruca'dxiahga xchi'dxyi Dxiohs, zusia'pitii Ñi'h dxyi'dxyi nin nuu sto' ra' ba.

Xmah Jesuhs cun bwihtsi ra' Ñi'h

(Mt. 12.46-50; Mr. 3.31-35)

¹⁹Chi'chi badzihn xmah Jesuhs cun bwihtsi ra' Ñi'h hasta cagaluu'yi Ñi'h, per ayi guhca ñabiiga ra' ba cwee' Ñi'h laasii dxi'bi ziahan bwiinn rii ri'chi. ²⁰Chi'chi gwaguihtsi bwiinn loh Jesuhs, rahbi ra' ba:

—Xmah lu'h cun bwihtsi ra' lu'h rii ra' dihtsi yuu', xclaa'dzi ra' ba gwa'ha ra' ba yi'h tin guñi' ra' ba loh lu'h.

²¹Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' bwiinn chi:

—Ayi la'si dxi'h ra' ba naa bwiinn lasaa'hahn, sino que nee garaa ra' bwiinn nin riuu' ria'zi xchi'dxyi'hn nee guzo'badxiahga ra' ban bwiinn chi naa xmaa'n cun bwiitsira'n.

Bacwe'za Jesuhs tuhbi bwihiroo' loh ñihsa

(Mt. 8.23-27; Mr. 4.35-41)

²²Guyuu' tuhbi dxyih guyu'tii Jesuhs la'n tuhbi laancha cun xpwiinn Ñi'h, chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Gulcho'ho choo nu'h stuhbi lahdu rwa'a' ñihsa ca.

Ya chi'chi zee ra' ba tuhbi loh ñihsa. ²³Ya gaduhbi zeedii'dxi ra' ba galaayi

loh ñihsa chi, guhta'llgahsi Jesuhs. Hohrchi guzo'baloh tuhbi bwih roo' loh ñihsa nez zee ra' ba, ya guzo'baloh guteesa ñihsa chi la'n laancha amwer ñiza'biguee'lan ñihsa. ²⁴Ya chi'chi gwah xpwiinn Jesuhs hasta na'llgahsi Ñi'h, ya bacwa'hn ra' ba la'h Ñi'h, rahbi ra' ba:
—¡Mwehsu, Mwehsu, babahn!
¡Amweer la'nu'h sa'biguee'la ñihsa!

Chi'chi lwehgu gwastii Jesuhs, guñi' Ñi'h loh bwih chi cun loh ñihsa tin cweezan. Ya lwehgu gahca guridxyii ra'n. ²⁵Ya chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' xpwiinn Ñi'h:

—¿Xixnaa ayi riachiisto' tu Dxiohs tin gacanee Ñi'h la'h tu?

Ya la'h ra' ba bidxyihbi duxa ra' ba neezaa badxyigaa'loh ra' ba la'h Jesuhs, ya gunaabadxyi'dxyi loh lasaa' ra' ba, rahbi ra' ba:

—¿Chyuulla naa bwiinn rii'? ¡Hasta bwih cun ñihsa rnabwa' ba nee rzo-hbadxiahga ra'n xchi'dxyi ba!

Tuhbi bwiinn Gadara nin guyuu' ziahan bwiinnxaaba sto' ñi'h

(Mt. 8.28-34; Mr. 5.1-20)

²⁶Ya chin badzihn ra' ba loh yuh xteenn Gadara nin rii stuhbi lahdu rwa'a' ñihsa xteenn Galilea, ²⁷chi'chi baria'h Jesuhs la'n laancha tin guzuz Ñi'h loh yuh, chi'chi gwabiiga tuhbi bwiinn guihdxyi chi. Bwiinn chi guhcala xchih nuu bwiinnxaaba sto' ba. Ayi guhta ba lahdxi ayiza guyuu' ba la'ñuu' sino que puura lahda ra' ba' guyuu' ba. ²⁸Ya chin bwa'ha ba la'h Jesuhs, bazu'nllihbi ba nez loh Ñi'h guñi' ba jweersi, rahbi ba:

—¿Xix ze'chuu lu'h rii', Jesuhs Llii'n Dxiohs nin nuu nabahandzi'tsi dxibaa'? ¡Rdxi'hna'hn loh lu'h ayi gusa'cazii lu'h na'h!

²⁹Guñi' bwiinnxaaba nin nuu sto' bwiinn chi dxyi'dxyi rii' laasii canabwa' Jesuhs la'h ba, tin garia'h ba tihxi bwiinn chi. Ziahanla behsa rdzihtanee bwi-

inndxaba chi la'h prohbi bwiinn chi tin mahziru sahcazii ba, ya guhcadu'h ba cun cadehn biyi'bidzi'tsi naa ba cun ñaa' ba cun dxi'ba ra' nin rchi'bi suldahdu naa bwiinn, per la'h ba bachyuu'ga ban pur xquelnadxi'pa bwiinndxaba nin nuu sto' ba ya bwiinndxaba chi gule'caa la'h ba zihthu hasta ayi bwiinn. ³⁰ Chi'chi gunaabadxyi'dxyi Jesuhs loh bwiinndxaba chi, rahbi Ñi'h:

—¿Chyu laa lu'h?

Chi'chi rahbi ba:

—Legiohn.

Squii rahbi ba laasii ziahan bwiinndxaba guyu'tii sto' ba. ³¹ Ya bwiinndxaba ra' chi gunaaba loh Jesuhs ayi guixe'hla Ñi'h la'h ra' ba gabihldxyi. ³² Ya ri'chi riayahw ziahan ra' cuuchi loh dahan chi gahxu nez rii ra' ba, ya gudxi'hn ra' bwiinndxaba ra' chi tin gusaa'n Jesuhs chu'tii ra' ba la'n ra' ma. Ya chin guzi'guelhda Jesuhs guunn ra' bwiinndxaba chi zi'chi, ³³ chi'chi baria'h ra' ba sto' bwiinn chi chi'chi bi-uugarii ra' ba la'n cuuchi ra' chi. Ya chin guyu'tii ra' bwiinndxaba chi la'n ra' ma, chi'chi ballu'n ra' ma gwatsi'-biloh ra' ma rwaa' tuhbi bataa'ha caa tuhbi guee'la, ya ri'chi gwaa'ñihsa ra' ma guhchi ra' ma. ³⁴ Ya chin bwa'ha ra' nin cayahpa la'h ra' ma ni'chi bidxyihbi duxa ra' ba lwehgu ballu'n ra' ba tin gwaguih'tsi ra' ba loh bwiinn guihdxyi cun bwiinn rrandxu ra' xcweenta nin guzahca ra' ba. ³⁵ Chi'chi biria'h ra' bwiinn Gadara neezaa bwiinn guihdxyi ra' nin rii nehzchi zeegui'ha ra' ba nin guhca loh dahan chi. Ya chin badzihn ra' ba nez hasta zuu Jesuhs, bwa'ha ra' ba la'bwiinn nin baria'h bwiinndxaba ra' sto' ñi'h la'ba zohba hasta zuu ñaa' Jesuhs, nahcu ba lahdxi ayi xi rahcaru yihca ba, ya bwiinn ra' nin bwa'ha ra' ni'chi bidxyihbiza ra' ba. ³⁶ Ya bwiinn ra' nin bwa'haloh xa guhca, bwii'yidxyi'dxyi ra' ba xa babwe'he Jesuhs bwi-

inndxaba ra' sto' bwiinn chi. ³⁷ Chi'chi garaa ra' bwiinn Gadara neezaa ra' bwiinn guihdxyi nin rii nezchi, gunaaba ra' ba dxiu'nehza Jesuhs ri'chi laasii cadxyihbi duxa ra' ba. Ni'chin nin biu'garii Jesuhs la'n laancha chi tin gubia'garii Ñi'h nez hasta ze' Ñi'h. ³⁸ Cun nee bwiinn nin baria'h bwiinndxaba ra' sto' ñi'h gunaaba ba loh Jesuhs si'guelhda Ñi'h chenee ba la'h Ñi'h, per gunabwa' Jesuhs dxia'hansi ba, rahbi Ñi'h loh ba:

³⁹—Babia'garii rwaa' yihdzi lu'h tin bati'chi dxyi'dxyi loh lasaa' ra' lu'h xcweenta garaa nin bwi'hnna'hn pur yi'h.

Chi'chi ziaa ba, bati'chi ba dxyi'dxyi loh gaduhbi guihdxyi chi pur bwen nin bwi'hn Jesuhs la'h ba.

Lli'ndxa'pa Jairu neezaa tuhbi gunna'h nin bidxi' xahba Jesuhs

(Mt. 9.18-26; Mr. 5.21-43)

⁴⁰ Ya chin babia'garii Jesuhs stuhbi lahdu rwaa' ñihsa, chi'chi bagahpaDxi'ohs bwiinn ra' nin riibweeza la'h Ñi'h nez chi. ⁴¹ Chi'chi badzihn tuhbi bwiinn nin laa Jairu loh Jesuhs, bwiinn chi rnabwa' tuhbi guido' bi'tu'hn nin nuu guihdxyi chi, ya bazu'nllihbi ba nezloh Jesuhs, bwi'hn nalaasa loh ba gunaaba ba chenee ba Jesuhs yihdzi ba, ⁴² laasii tuhbidxi'h lli'ndxa'pa ba nuu. Nuu bi tsi'h bichiohpa yihza, per cayahcallu'hu bi, amwer gachi bi.

Ya loh nin zeenee Jesuhs la'h Jairu para yihdzi ba, ziahanroo'za bwiinn zee gadiidxi Ñi'h hasta dxiigah bate'he ra' ba la'h Ñi'h. ⁴³ Loh ra' ba dxa'ga tuhbi gunna'h nin rahcallu'hu. Guhcala tsi'h bichiohpa yihza cagasahcazii gueldxyihdxyi la'h bi. Lliaa'zi bañihchi bi garaa xmweeyi bi guca'ha ra' nin ruhnn rramwehdx. ⁴⁴ Ya gwabiiga gunna'h chi dih'tsi Jesuhs tin bidxi' bi loh xahba Ñi'h, hohrchigahca lwehgu biaca

bi. ⁴⁵ Chi'chi gunaabadxyi'dxyi Jesuhs, rahbi Ñi'h:

—¿Chyuni'ca bidxi' na'h?

Ya garaa ra' ba rahbi ra' ba:

—Nin tuhbi nu.

Chi'chi rahbi Pehdru loh Jesuhs:

—Mwehsu, bwiinn ra' rgo'bañuh xahba lu'h, rca'naa gahca ra' ba yi'h; ¿xi para gunaabadxyi'dxyi lu'h: “Chyuni'ca bidxi' na'h”?

⁴⁶ Per rahbilaga'h Jesuhs:

—Nuu tuhbi bwiinn nin bidxi' na'h laasii guhcabwa'n basiaca xquelnabwa'n la'h ba.

⁴⁷ Ya chin guhcabwa' gunna'h chi la'Jesuhs naann bidxi' bi xahba Ñi'h, chi'chi bidxyihbi bi gwabiiga bi guza'loh xchihchi bi, bazu'nllihbi bi nez ñaa' Ñi'h, tin guhdzi bi delaanta loh ra' bwiinn bidxi' bi la'h Ñi'h nee hohrachi gahca biaca bi gueldxyihdxyi nin rahca bi.

⁴⁸ Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Xii'hihn, guhca basia'cahn yi'h pur gwachiisto' lu'h na'h. Bwaa nnah, gulahchidxyiisto' lu'h.

⁴⁹ Gaduhbi cañi' gahca Jesuhs ni'chi badzihn tuhbi bwiinn nin ze' rwa' yi-hdzi Jairu, rahbi ba loh Jairu:

—La'llii'ndxa'pa lu'h guhchila; ayiru gucwe'za lu'h xtsi'n Daada Mwehsu ca.

⁵⁰ Ya chin bihn Jesuhs ni'chi, rahbi Ñi'h loh Jairu:

—Ayi guidxyihbi lu'h todes chechiisto' lu'h na'h ziaca llii'n lu'h.

⁵¹ Ya chin badzihn ra' ba rwa' yihdzi Jairu, ayi basaa'n Jesuhs ñu'tii garaa ra' bwiinn; Pehdru si cun Jacobo cun Jwahn cun xpaah dxa'pa chi cun xmaah bi guyu'tii ra' ba la'ñuu'. ⁵² Garaa ra' bwiinn nin rii rwa' yuu' chi riuyu'n ra' ba pur la'h bi. Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Ayi ru'n tu; na'llgahsizi bi, ayi guhchidxi'h bi.

⁵³ Ya sola ballihdzinee ra' ba la'h Jesuhs laasii naann ra' ba guhchi bi.

⁵⁴ Chi'chi guna'zu Jesuhs naa bi, guñi' Ñi'h jweersi, rahbi Ñi'h:

—¿Dxa'pwi'hn, gwastii!

⁵⁵ Hohrchi gahca babia'garii xquelnabahan bi ya gwastii bi, guzohba bi. Chi'chi gunabwa' Jesuhs gudi'hi ra' ba xi gahw bi. ⁵⁶ Ya xpaah bi cun xmaah bi badxyigaa' duxa loh ra' ba per gunabwa' Jesuhs ayi chyulootii' guuyi ra' ba cohsa nin guhca ri'chi.

**Guxe'hla Jesuhs gadzi'h
bichiohpa xpwiinn Ñi'h tin
guunn ra' ba xtsi'n Dxiohs**

(Mt. 10.5-15; Mr. 6.7-13)

9 Ya batiaa'ha Jesuhs gadzi'h bichiohpa xpwiinn Ñi'h tin badi'hi Ñi'h guelnabwa' la'h ra' ba tin gabwe'he ra' ba bwiinn dxaaba ra' nin nuu sto' bwiinn ra' neezaa gusiaca ra' ba bwiinn ra' nin rahcallu'hu. ² Neezaa guxe'hla Ñi'h la'h ra' ba tin guluu'yi ra' ba la'h ra' bwiinn la'h hohra biga'ha guinabwa' Dxiohs la'h ra' ba nee gusiaca gahca ra' ba bwiinn ra' nin rahcallu'hu xichi'hzi gueldxyihdxyi. ³ Neezaa rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Ayi xi chenee tu loh nehza, nin buxtohn nin buxa nin guehta nin mweeyi. Ayiza chenee tu chiohpa nehza xahba tu; nin nahcusi tu chenee tu. ⁴ Nee cunchi'hzi yihdzi bwiinn nin gadzihn tu ri'chi guldxia'han hastayi gadzihn dxyih garia'h tu guihdxyi chi. ⁵ Ya guihdxyi nin ayi guunn cweenta ra' ba xchi'dxyi tu, talgu'nsi garia'h tun per tsiibixgah tu tahba tu tin ni'chi gaca tuhbi sehn guyu' xtuhlda ra' ba pur ayi gunah ra' ba ñuca'dxiahga ra' ba xchi'dxyi Dxiohs nin ruluu'yi tu.

⁶ Chi'chi guna'zunezha ra' ba guriin-guriinn guihdxyi, tin zegaluu'yi ra' ba xchi'dxyi Dxiohs nee cun zegasiaca gahcaza ra' ba bwiinn ra' nin rahcallu'hu.

**Squii' guhca xquelguhchi
Jwahn nin baro'bañihsa**

(Mt. 14.1-12; Mr. 6.14-29)

⁷Chin gudii'dxidxiahga gobernador Herodes garaa nin cayuhnn Jesuhs, biche'h ba ayi guhcabwa' ba xa ñuhnn ba lligaaba laasii riiñi' nuhn bwiinn rahbi la'guehtu Jwahn nin baro'bañihsa babahn. ⁸Ya snuhn ra' ba riiñi' rahbi la'guehtu Elías baluu'yiloh laga'h, ya snuhn ra' ba rahbi ni'ca naa stuhbi guehtu daada nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs caachieemparoo', ⁹ya chi'chi rahbi Herodes:

—Na'h gahca gunabwa'n birwa'ha yihca Jwahn. ¿Chyuulla ni'ca chi'h rigaze'ta ra' bwiinn ra' ca?

Ya zeezah cadxi'hyi ba xa guia'ha ba la'h Jesuhs.

Jesuhs baya'n ga'yu mihyi bwiinn

(Mt. 14.13-21; Mr. 6.30-44; Jn. 6.1-14)

¹⁰Ya chin babia'garii ra' xpwiinn Jesuhs, chi'chi bwii'yidxyi'dxyi ra' ba garaa nin bwi'hnn ra' ba nez gwah ra' ba. Chi'chi dxyigahsi biahchinee Ñi'h la'h ra' ba nez ayi chyu bwiinn nuu' gahxu nez ria'han guihdxyi nin laa Bet-saida. ¹¹Ya chin gudii'dxidxiahga ra' bwiinn zee ra' ba nezchi, bagadxi'hyi ra' ba la'h Ñi'h hasta que no badxeela ra' ba la'h Ñi'h, ya chi'chi baga'paDxiohs Jesuhs la'h ra' bwiinn chi, tin guza'loh cayuu'yidxyi'dxyi Ñi'h loh ra' ba xcweenta ziga guinabwa' Dxiohs, ya basiaca gahca Ñi'h la'h ra' bwiinn nin rahcallu'hu. ¹²Ya chin guhca gudxyih, gwabiiga gadzi'h bichiohpa xpwiinn Ñi'h, ya rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—Baxe'hla bwiinn ra' ca guziaa ra' ba rraandxu o la'n guihdxyi ra' tin nezchi chi'hyi ra' ba hasta dxia'han ra' ba nee guidxeela gahca ra' ba nin gahw ra' ba tin hasta dxuu nu'h rii' ayi xi nuutii'.

¹³Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' xpwiinn Ñi'h chi:

—¡La'h tu gulgadi'hi nin gahw ra' ba! Ya rahbi ra' xpwiinn Ñi'h loh Ñi'h:

—Ayi chyu nahpa xi gahw ra' ba, ña'si zaga'yu dxi'h pahn cun schiohpa bwehlda nuu', ¿cayixchi'h chosi' nu nin gahw bwiinn ziahan ra' ca?

¹⁴Zi'chi rahbi ra' ba laasii bwa'ha ra' ba ziga ga'yu mihyi naa ra' bwiinn ra' chi, chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' xpwiinn Ñi'h:

—Gulcwahchixnehza ra' ba chywa'h bitsi'hgah ra' ba loh cada tuhbigah cwa'h ra' ba.

¹⁵Ya zi'chi bwi'hnn ra' ba tin guzohbaxnehza garaatii' ra' bwiinn chi, ¹⁶ya chi'chi guca'ha Jesuhs gaga'yu pahn chi cun garoopa bwehlda, ya guteesa loh Ñi'h nez guiya' tin badi'hi Ñi'h guelzuxchilli loh Dxiohs pur guelwahw chi. Ya chi'chi gutaa'ha Ñi'h badi'hi Ñi'h la'h ra' xpwiinn Ñi'h tin gudxi'zi ra' ban loh ra' bwiinn ziahan ra' chi. ¹⁷Ya gudahw garaa ra' ba hasta gwadxah ra' ba hasta ayi gunahru ra' ba ñahw ra' ba. Ya chin guya'loh gudahw ra' ba, batiaa'ha ra' xpwiinn Jesuhs nin bia'hancha chi, ya guhcan tsi'h bichiohpa tipi.

Guñi' Pehdru Jesuhs naa Crixtu

(Mt. 16.13-19; Mr. 8.27-29)

¹⁸Tuhbi dxyih gaduhbi cabwihdxyi-canaaba Jesuhs loh Dxiohs tuhsi Ñi'h badzihn ra' xpwiinn Ñi'h, chi'chi gu-naabadxyi'dxyi Ñi'h loh ra' ba, rahbi Ñi'h:

—¿Chyuni'ca rahbi ra' bwiinn naan?

¹⁹Chi'chi rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—Nuhn ra' bwiinn rahbi yi'h naa lu'h Jwahn nin ruo'bañihsa la'h ra' bwiinn, ya snuhn ra' ba rahbi yi'h naa lu'h guehtu Elías nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs cachieemparoo', ya snuhn ra' ba rahbi yi'h naa lu'h stuhbi guehtu daada nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs cachieempa.

²⁰ Chi'chi gunaabadxyi'dxyi Ñi'h loh ra' ba, rahbi Ñi'h:

—Ya la'haxchi'h tu, ¿xi nah tu chyua na'h?

Chi'chi rahbi Pehdru loh Ñi'h:

—Yi'h nin naa lu'h Crixtu Llii'n Dxiohs nin dxule'za nu.

**Jesuhs guñi' loh ra'
xpwiinn Ñi'h xa gachi Ñi'h**

(Mt. 16.20-28; Mr. 8.30-9.1)

²¹ Ya chi'chi gunabwa' Jesuhs loh ra' ba, rahbi Ñi'h:

—Nin guiñaan loh tu ayi guuyi tun loh nin tuhbi bwiinn.

²² Ya chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Na'h naan Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw. Nahpa zuti'dxiloon trabahjw duxa; zusahcaloh bwiinnguhla ra' nin rnabwa' guido' xteenn Jerusalehn loon, neezaa bixohza ra' nin rnabwa' la'h ra' bixohza, neezaa bwiinn ra' nin ruluu'yi xlehyi Moisehs zibwe'hesto' ra' ba na'h, guuyi ra' ba ayi na'h dxi'hn naan Crixtu nin cabweeza tu. Zidxiinn ra' ba na'h per zabahna'hn chin dxiohna dxyih guhchi'hn.

²³ Chi'chi rahbi Ñi'h loh garaa ra' bwiinn:

—Sidela chyuulla tuhbi tu xclaa'dzi dxie'na'hla na'h nahpa dxia'ldasto' tu garaa xixteenn tu nee xigaaba nin ruhnn tu, tin guillii-guillii nin guiñaansihn guunn tu nee gaca tu zigazi tuhbi bwiinn nin babadzihn hohra gachi, ²⁴ laasii nin xclaa'dzi xquelnabahan ñi'h zuñihchi ban chin gabwihxchih guidxyiyuh stuhbi; ya nin guñihchisi xquelnabahan ñi'h xcweenta xchi'dxyi'hn bwiinn chi zahpa ba guelnabahan nacuubi.

²⁵ Nicala garaa cohsa nin lasahca nin nuu loh guidxyiyuh rii' guica'ha tuhbi bwiinn per sidela ayi guunn cweenta ba xchi'dxyi'hn mahs gueeta gabihldxyi guzee ba nee nicala cohsa ziahan chi gohpa ba ayi gallu'yin laasii ayi bwi'hnn

ba cweenta xchi'dxyi Dxiohs, ²⁶ laasii bwiinn nin ratuhyi loh ñi'h pur na'h nee xcweenta xchi'dxyi'hn, zatuhyiza loon la'h ba chin gabia'gariin stuhbi ziga tuhbi Rehyi cun gaduhbi xquelnabawa' xteenn xtaa'dahn cun ziahan xaan-
jla Ñi'h, ²⁷ nee guchiin nin rñi'n loh tu, nuu bwiinn nin dxa'ga loh tu nahpa zwa'ha ra' ba gadzihn xquelnabawa' Dxiohs antes que gachi ra' ba.

Bidxa'h ziga xñah Jesuhs

(Mt. 17.1-8; Mr. 9.2-8)

²⁸ Ziga xuhna dxyih gudii'dxi chin guñi' Jesuhs dxyi'dxyi ra' rii', chi'chi gwane Ñi'h Pehdru cun Jwahn cun neezaa Jacobo gucah ra' ba yihca tuhbi dahan tin cwidxyi-guinaaba Jesuhs Xtaada Dxiohs Ñi'h. ²⁹ Ya gaduhbi cabwihdxyi-canaaba Ñi'h la'h Xtaada Dxiohs Ñi'h, baluu'yiloh guriin xñah Ñi'h nee xahba Ñi'h biahca labwehen ya gucabacha'han. ³⁰ Ya hohrachi gahca baluu'yiloh chiohpa Daada ra' nin cayuu'yidxyi'dxyinee la'h Ñi'h ya daada ra' chi naa guehtu Moisehs cun Elías. ³¹ Ya Daada ra' chi guhca bacha'hza ra' ba, ya rahbi ra' ba loh Jesuhs xcweenta nin gachi Ñi'h loh guihdxyi Jerusalehn. ³² Ya Pehdru cun schiohpa lasaa' ba basi-naa'han baca'lda la'h ra' ba. Ya chin badi'chi baca'lda loh ra' ba, bwa'ha ra' ba rca'bacha'ha Jesuhs cun garoopa ra' daada nin cayuu'yidxyi'dxyinee la'h Ñi'h, ³³ ya chin guhlada hohra nin la'h daada ra' chi dxiu'nehza, chi'chi rahbi Pehdru:

—Mwehsu, bwen duxa dxuu nu'h rii'. Basaa'n guidi'nncha'yi nu chohnna yuu' bi'tu'hn: tuhbin gaca xteenn yu'bilu'h, stuhbin gaca xteenn Moisehs, ya stuhbin gaca xteenn Elías.

Zi'chi guñi' Pehdru laasii ayi gaann ba xiñin guñi' ba. ³⁴ Ya gaduhbi cañi' Pehdru ni'chi, guza'bi tuhbi xcahyi nez yihca ra' xpwiinn Jesuhs chi ya bia'pa ra'

ba la'n xcahyi chi hohrchigahca bidxyihbi duxa ra' ba. ³⁵ Ya chi'chi bihn ra' ba tuhbi rsiaa'ha nin guñi' la'n xcahyi chi:

—Dee naa Llii'nahn nin nadzii'hihn; gulgaca'dxiahga xchi'dxyi bi.

³⁶ Ya chin guya'loh bihn ra' ba dxyi'dxyi ra' chi, bwa'ha ra'zi ba tuhsila Jesuhs zuu ri'chi. Ya gulu'cha'yisi ra' ba dxyi'dxyi ra' chi la'n lasto' ra' ba, ya ayi chyulootii' bwii'yidxyi'dxyi ra' ban.

**Babwe'he Jesuhs tuhbi
bwiinndxaaba sto' tuhbi bi'nxtuhbi**

(Mt. 17.14-21; Mr. 9.14-29)

³⁷ Ya chin barah gue'la biehta ra' ba rwaal dahan chi, ya ziahanroo' bwiinn ra' riibweeza la'h Jesuhs; ³⁸ ya lahda bwiinn ra' chi dxa'ga tuhbi ndxi'hw nin guñi' jweersiroo', rahbi ba:

—Mwehsu, balahsasto' lu'h na'h gu-daa' guia'ha lu'h llii'nahn laasii tuh-bidxi'h la'h bi naa llii'nga'na'hn, ³⁹ tin gwa'ha lu'h na'zu tuhbi bwiinndxaaba lasto' bi hasta rusacwidxyidxiah ba la'h bi, rahca bi ziga gueldxyihdxirachiaa' rbwe'he ba bitsi'hn rwaal bi hasta dxyi-gah rullu'lla ba la'h bi nee guillii-guillii ruhnee ba la'h bi zi'chi ayi ruta'h ba la'h bi. ⁴⁰ La'n guna'bala loh xpwiinn ra' lu'h tin nabwe'he ra' ba la'h bwiinndxaaba chi sto' bi, per ayi ruhnn ra' ba gahn.

⁴¹ Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' bwiinn chi:

—¡Ayí, bwiinn ra' nin ayi riachiisto' ñi'h, bwiinn naxihn! ¿Balaaca chi'hlla chu'ne'hn la'h tu tin gazuhlla'ñiihn yi-hca tu? ¿Balaaca chi'hlla nin gu'nnahn waanta loh tu?

Chi'chi rahbi Ñi'h loh xtaada bi'nxtuhbi chi:

—¡Guda'nee llii'n lu'h rii'!

⁴² Ya chin zebiiga bi'nxtuhbi chi loh Jesuhs, gudxindxiah bwiinndxaaba chi la'h bi loh yuh guza'loh cana'zu gueldxyihdxirachiaa' chi la'h bi chi'chi gun-

abwa' Jesuhs loh bwiinndxaaba chi tin baria'h ba sto' bi, ya lwehgu gahca bi-aca bi, chi'chi badi'hi Ñi'h la'h bi la'h xtaada bi. ⁴³ Ya gallee ra' bwiinn nin rii ri'chi badxyigaa' duxa loh ra' ba pur nin bwi'hn Jesuhs, guhca babwe'he Ñi'h bwiinndxaaba sto' bwiinn chi.

**Jesuhs guñi' stuhbilaga'h
xa gachi Ñi'h**

(Mt. 17.22-23; Mr. 9.30-32)

Ya gaduhbi nin riyadxyigaa' ra' bwiinn pur dzi'n roo' nin bwi'hn Jesuhs, rahbi gahca Ñi'h loh ra' xpwiinn Ñi'h:

⁴⁴—Gulgaca'dxiahga za'ca garaa dee', gulchuu' gulcha'zi dxyi'dxyi ra' rii'. Na'h naan Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw per ziiuu' nin gutoo' na'h loh ra' bwiinn guihdxyiyuh.

⁴⁵ Per la'h ra' ba ayi guhcabwa' ra' ba xiñin ze' loh dxyi'dxyi ra' chi laasii ayi basaa'n Dxiohs ñahcabwa' ra' ba xiñin; ya bidxyihbi za ra' ba ñinaabadxyi'dxyi ra' ba xii ze' loh dxyi'dxyi ra' chi.

¿Chyu mahzi lasahcaru?

(Mt. 18.1-5; Mr. 9.33-37)

⁴⁶ Ya chi'chi guza'loh riiñi' ra' xpwiinn Ñi'h cuun nin mahzi lasahca loh ra' ba. ⁴⁷ Per Jesuhs talgu'nsi guhcabwa' Ñi'h lligaaba nin nuu ra' ba. Chi'chi guca'ha Ñi'h tuhbi biñi'n bi'tu'hn bazuh Ñi'h cwee' Ñi'h, ⁴⁸ chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Chyuchi'hzi bwiinn nin nadzii'hi la'h biñi'n rii' xcwee'ntahn nadzii'hi gahcaza ba na'h, ya sidela nadzii'hi ba na'h, neezaa xtaa'dahn nin guxe'hla na'h nadzii'hi ba. Nin mahzi nado'laa'dzi loh tu, ni'chi mahzi lasahca.

**Bwiinn nin ayi rñi'yah la'h
nu'h, xlahdu nu'h nuu ba**

(Mr. 9.38-40)

⁴⁹ Chi'chi rahbi Jwahn loh Ñi'h:

—Mwehsu, bidia'ha nu loh tuhbi bwiinn nin rabwe'he bwiinnndaaba sto' ra' bwiinn cun xquelnabwa' lah lu'h, ya bachidi'tsi nu loh ba ayiru guunn ba zi'chi laasii ayi needxi'h ba ca'nzaa ba loh nu'h.

⁵⁰ Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Gulgasaa'n bwiinn nin ayi rñi'yah la'h nu'h, tin bwiinn chi xlahdu gahca nu'h nuu ba.

**Jesuhs guñi' nadxyi'chi loh
Jacobu cun Jwahn**

⁵¹ Ya chin ze'gadzihn dxyih gacah Jesuhs dxibaa', chi'chi zee Ni'h guihdxyi Jerusalehn, ya ayi bidxyihbitii' Ni'h cun nin guti'dxiloh Ni'h ri'chi. ⁵² Ya seguihdu guxe'hla Ni'h paaldaa xpwiinn Ni'h delaanta tin chee ra' ba tuhbi guihdxyi'hn xteenn Samaria chechi'hyi ra' ba canehza dxia'han ra' ba ri'chi. ⁵³ Ya bwiinn samaritana ra' chi ayi guclaa'dzi ra' ba ñu'tinee Jesuhs xpwiinn Ni'h lahda ra' ba laasii naann ra'ba guzee Jesuhs cun xpwiinn Ni'h guihdxyi Jerusalehn. ⁵⁴ Ya chin bwa'ha Jacobu cun Jwahn ni'chi, chi'chi rahbi ra' ba loh Jesuhs:

—Daada, ¿ta xclaa'dzi lu'h gachinabwa' nu dxiaaba dxih llaa'n dxibaa' tin ñihchiloh garaa ra' ba zigazi bwi'hnn guehtu Elías cachieempa chi?

⁵⁵ Chi'chi basia'gariiloh Jesuhs tin bwa'ha Ni'h loh ra' ba tin gudxihldxyi Ni'h la'h ra' ba, rahbi Ni'h:

—¡Nin ayi gaann tu chyuni'ca rñi' la'n lasto' tu ni'chin nin rñi' tu zi'ca! ⁵⁶ Guxe'hla Xtaa'dahn na'h loh guidxyiyuh, per ayi par guñihchiloodxi'hn bwiinn ra' sino que ze'ldahn tin guhlda'hn la'h ra' ba loh duhlda.

Chi'chi zee ra' ba stuhbi guihdxyi.

**Bwiinn ra' nin guclaa'dzi
ñana'hla la'h Jesuhs**

(Mt. 8.19-22)

⁵⁷ Ya gaduhbi nin zee ra' ba loh nez-iuh, badzihn tuhbi bwiinn nin guñi' loh Jesuhs, rahbi ba:

—Daada, na'h xclaa'dzihn dxie'ldana'hla'hn yu'bilu'h nez chi'hzi guzee lu'h.

⁵⁸ Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Bwee'zu nahpa ra' ma guii'dxiu hasta riuu' ra' ma, maani'hn ra' nuu xpichie'za ra' ma, per na'h ziga naan Lli-i'n Dxiohs nin naa ndxi'hw, nin hasta gucu'ga'hn ayi na'pahn.

⁵⁹ Ya chi'chi rahbi Jesuhs loh stuhbi bwiinn:

—Guda'na'hlas na'h.

Chi'chi rahbi bwiinn chi:

—Daada, mejor basaa'n guziaa'hahn tin chegaca'tsixga'hn xpaah'hn, chi'chiyi dxie'ldana'hla'hn yu'bilu'h.

⁶⁰ Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Basaa'n gucatsi ra' bwiinnguuchi la'h ra' lasaa' bwiinn guuchi ra' ba.

⁶¹ Chi'chi rahbi stuhbi ba loh Jesuhs:

—Daada, na'h xclaa'dzihn dxie'na'hla'hn yu'bilu'h, per galoh gusaa'n lu'h na'h guziaa'hahn tin chegui'tsihn loh ra' lasaa'hahn yu'bilu'h dxie'ldana'hla'hn.

⁶² Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Bwiinn nin rcach naa garradu ya gusia'gariiloh ba nez dihtsi ba bwiinn chi ayi gallu'yi guunn dzi'n. Zi'chilla bwiinn nin dxie'na'hla na'h gusia'gariiloh ba nez dihtsi ba ayiza gallu'yi ba gaca ba xpwiinn Dxiohs.

**Guxe'hla Jesuhs setenta bwiinn nin
guluu'yi xchi'dxyi Dxiohs**

10 Ya chin guluhlla ni'chi ra', gulii Jesuhs zasetenta bwiinn ra', chi'chi guxe'hla Ni'h chiohpagah ra' ba cada tuhbigah guihdxyi cun lugahri

ra' nez nahpa tiidxi Ñi'h despwehsi.
²Chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Guchiipa'ca ba, cayahca duxa jusehchi per gulliaa' naa ra' bwiinn nin guunn dzi'n para gadiaa'ha ra'n ra' ban. Ni'chin nin gulguinaaba loh ballwaa'n xteenn li'hn chi tin guixe'hla ba ziahanru bwiinn nin guunn dzi'n gutiaa'ha xli'hn ba. ³Gulchee nnah, gulguia'ha xa rxe'h-la'hn la'h tu zigazi lli'hyi nin rxe'hla'hn loh bweew ra' tin guunnee ra' ba la'h tu zigachi'hzi xclaa'dzi ra'ba. ⁴Ayi cheenee tu manguchi mweeyi, ayiza cheenee tu chiohpa nehza xahba tu nin xqueldxi-hdxyiza tu, nin ayiza guzi'laa'dzi tu caacazi tin ayi gugahpaDxiohs bwiinn la'h tu loh neziuh. ⁵Chin chu'tii tu rwaal yihdzi tuhbi bwiinn, gahbi tu loh ra' ba: “Cwachidxyiisto' bwiinn ra' nin rii rii!” ⁶Ya sidela naa ba tuhbi bwiinn nin rdxal'gasto' ñi'h guelrbwidxyiisto', gulgasia'han guelrbwidxyiisto' para bwiinn ra' chi per sidela ayi nnah ra' ba, zibia'garii xquelbachidxyiisto' chi loh tu. ⁷Guldxia'han gahca rwaal yihdzi bwiinn chi. Gulgahw nee gulguee' xiichi'hzi li-mentu nin guni'hi ra' ba tin nin ruhnn dzi'n nahpa ba derehchu gahlla ba, ayi rii, ri'chi rwaal yihdzi bwiinn chee tu. ⁸Nee cuunchi'hzi guihdxyi nin chu'tii tu dxie'gachi'loh ra' ba la'h tu, nee gulgahw ninchi'hzi guni'hi ra' ba, ⁹ya gulgasiaca garaa ra' bwiinn nin rahcallu'hu ri'chi gulgahbi gahca: “Bayinah la'dxyih badzihn guinabwa' Dxiohs bwiinn ra' nin xclaa'dzi chena'hla la'h Ñi'h.” ¹⁰Ya sidela gadzihn tu tuhbi gui-hdxyi hasta ayi guiclaa'dzi ra' ba la'h tu, mahz cha'yi garia'h tu nez loh neziuh, chi'chi gahbi tu: ¹¹“Hasta yuh nin gucah ñaa' nu guidzihibi nun tin dxi-aabara'n, tin ni'chi naa tuhbi sehn nin ayi guclaa'dzi tu ñihn tu xchi'dxyi nu. Gulgahcabwa' dee', la'xquelnabwa' Dxiohs badzihn gahxu loh tu.” ¹²Guchiin

nin rñi'n loh tu, chin gaca xjwiisi Dxiohs mahziru nalaasa gacan loh guihdxyi rii' que stuhbi guihdxyi nin laa Sodoma nin guyuu' cadxyih.

Guihdxyi ra' nin ayi bazo'badxiahga xchi'dxyi Daada Jesucristu

(Mr. 11.20-24)

¹³Rahbiza Jesuhs:

—¡Prohbi la'h tu bwiinn guihdxyi Corazihn! ¡Prohbiza la'h tu bwiinn gui-hdxyi Betsaida! Sidela ñwa'ha ra' bwi-innziitu nin gubahan guihdxyi Tiru cun Sidohn milahgru ra' nin bwi'hinna'hn nez loh tu ñahca nalaasasto' ra' ba pur xtuhlda ra' ba, nen nahpa ñazah ra' ba xneziuh Dxiohs. Ñahcu ra' ba lahdxilluhn, ñuro'ba ra' ba cobadeh yi-hca ra' ba ziga tuhbi sehn nin ña-canalaasasto' ra' ba. ¹⁴Ya chin guunn Dxiohs guelguxchisi pur xtuhlda garaa bwiinn guidxyiyuh, mahziru gusahcazii Ñi'h la'h tu, bwiinn Corazihn cun bwi-inn Betsaida pur ayi gwachiisto' tu milahgru ra' chi. Ya bwiinn guihdxyi Tiru cun Sidohn gulliaa' sacazii ra' ba laasii ayi bwa'ha ra' ba milahgru ra' chi. ¹⁵Ya ziga la'h tu bwiinn guihdxyi Capernaum, ¿ta ruhnn tu lligaaba par dxibaa' gacah tu? Sidela nnah ¡mahziru la'n gueeta gabihldxyi dxiehta tu!

¹⁶Rahbiza Ñi'h loh ra' xpwiinn Ñi'h:

—La'h nin guca'dxiahga xchi'dxyi tu zuca'dxiahgaza ba xchi'dxyi'hn; ya bwi-inn nin ayi guca'dxiahga xchi'dxyi tu ayiza guca'dxiahga ba xchi'dxyi'hn; ya bwiinn nin ayi guca'dxiahga xchi'dxy-i'hn neezaa xchi'dxyi Xtaa'dahn nin guxe'hla na'h ayi guca'dxiahga ba.

Ya chin babia'garii setenta bwiinn nin guxe'hla Jesuhs

¹⁷Ya loh setenta bwiinn ra' chi riahxi duxa ra' ba chin gubia'garii ra' ba, rahbi ra' ba loh Jesuhs:

—Daada, neera'za bwiinndxaba bazo'badxiahga xchi'dxyi nu chin baze'ta nu lah lu'h.

¹⁸ Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Uuhn. Chin bañihchi Satanahs xquelrnabwa' ba, chi'chi bwa'hahn zigazi du'h guzi'w ze'yaaba ba nez llaa'ndxibaa'. ¹⁹ ¡Gulgahcabwa'! Na'h bani'hihn xquelrnabwa'n la'h tu, tin guzu'ña'a' tu yihca bwe'lda, yihca llohbigwa' per ayi gahw ra' ma la'h tu, bani'hizahn xquelrnabwa'n la'h tu tin guunn tu gahn loh xquelrnabwa' ra' bwiinndxaba tin ayi chuu nin guunn mahla la'h tu. ²⁰ Per ayi dxiahxi tu pura ruzo'badxiahga bwiinndxaba ra' xchi'dxyi tu; guldxiahxi pur caa lah tu loh xchihtsi Dxiohs nin nuu dxibaa'.

Biahxi Jesuhs

(Mt. 11.25-27; 13.16-17)

²¹ Hohrchi gahca biahxinee Spíritu Saantu la'h Jesuhs laasii rahbi Ñi'h loh Xtaada Ñi'h nin nuu dxibaa':

—Zuxchilli lu'h Paah nin rnabwa' dxibaa' cun guidxyiyuh laasii cagaluuyi lu'h bwiinn ra' nin ayi rahcabwa'tii' cohsa ra' nin gulu'la'n lu'h loh ra' bwiinn nin rluu'yi naann garaatii'. Yoo Paah, sidela zi'chi xclaa'dzi lu'h guunn lu'h. ²² Garaa ra' cohsa ra' rii' la'bani'hi lu'h na'h Paah, sola xpaah'hn naann cuun nin naa Llii'n ba, ayiru stuhbi nin naann; ya neezaa Llii'n ba sola la'h bi naann bi cuun nin naa Xpaah bi, zi'chilla Daada nin rluu'yi Llii'n Ñi'h sola la'h bi naann bi cuun nin naa Xpaah bi.

²³ Chi'chi bwa'ha Jesuhs loh ra' xpwiinn Ñi'h, rahbi Ñi'h loh ra'si ba:

—Dichohsa ra' nin gwa'ha ra' garaa nin caywa'ha tu, ²⁴ laasii ziahan daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs cadxyih cun rrehyi ra' guclaa'dzi ra' ba ñwa'ha ra' ba cohsa ra' nin caywa'ha tu ri'ca nee ayi bwa'ha ra' ban; neezaa guclaa'dzi ra'

ba ñihn ra' ba dxyi'dxyi ra' nin cayihn tu per ayi bihn ra' ban.

Xcweenta tuhbi bwiinn Samaria

²⁵ Chi'chi gwasu'nchii tuhbi mwehsu nin rluu'yi xlehyi Moisehs gwagañi' ba loh Jesuhs laasii guclaa'dzi ba ñuche'h ba la'h Jesuhs, rahbi ba:

—Daada, mwehsu; ¿xa ni'ca gu'nnahn tin guibahne'hn Dxiohs llaa'n dxibaa' para tu'pazi?

²⁶ Chi'chi rahbi Jesuhs loh mwehsu chi:

—¿Xa cañi' loh dxihsti xteenn lehyi, xa ru'lda lu'hn?

²⁷ Chi'chi rahbi ba loh Ñi'h:

—Gaca nadzii'hi lu'h Dxiohs gaduhbi sto' lu'h cun gaduhbi xalma lu'h, neezaa gaca nadzii'hi lu'h garaa lasaa' lu'h zigazi nadzii'hi lu'h yi'h gahca.

²⁸ Chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:

—Naa xnehza nin guñi' lu'h; sidela guunn lu'h zi'chi zahpa lu'h guelnabahan rii'.

²⁹ Per guclaa'dzi mwehsu chi ñiñi' za'ca bwiinn pur la'h ba, ni'chin nin gunaabadxyi'dxyi ba stuhbi loh Jesuhs, rahbi ba:

—¿Chyuucaxchi'h ni'ca naa ra' lasaa'hahn?

³⁰ Chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:

—Tuhbi bwiinn lahdxyi nu'h biria'h guihdxyi Jerusalehn zee ba guihdxyi Jericoh. Loh zeezah ba biria'h nuhn guba'n loh ba, gule'llu'hu ra' ba garaatii' nin zenee ba, hasta lahdxi nin nahcu ba guele'llu'hu ra' ba, nee badi'hi goolpi ra' ba la'h ba, basia'han ra' ba la'h ba zigazi nin guhchi, ziaa ra' chi'h ba. ³¹ Ya chi'chi gudii'dxi tuhbi bixohza lahdxyi nu'h, zee ba neziuh chi. Ya chin bwa'ha ba na' bwiinn chi, talgu'nsi bica'n ba gudii'dxi ba stuhbi lahdu rwaa' neziuh chi, zee chi'h ba. ³² Ya zi'chi gahcaza bwi'hnn tuhbi bwiinn levita, nin ruhnn dzi'n la'n guido'. Chin badzihn ba hasta na' bwi-

inn chi, talgu'nsi bica'n gahca ba stuhbi lahdu rwa' neziuh ziga bwi'hnn gahca nin gudii'dxi galoh, zee chi'h ba.

³³Ya seguihdu na'hla gahca tuhbi bwiinnziitu nin naa tuhbi bwiinn Samaria nin rzah biahja nezchi; chin biga'ha ba hasta na' bwiinn chi, balahsa duxasto' ba la'h ba. ³⁴Chi'chi gwabiiga ba hasta na' bwiinn chi ya bwi'hnn ba rramwehdxu guda'bi ba arcohl cun nsehchi tihxi bwiinn chi cun batu'bi gahca ba veenda tihxi bwiinn chi gaduhbi hasta gudxi'ldxyihdxuyi ra' guba'n, chi'chi basadzi'ba ba la'h ba xpuhrri'hn ba ya zeneechi'h ba la'h ba hasta nuu yuu' nin rahlla, ya chin badzihn ra' ba ri'chi, batehta ba la'h ba tin zenee ra' ba la'h ba la'nūu'. ³⁵Ya chin barah gue'la, gule'he ba chiohpa mweeyi badi'hi ba la'h bwiinn nin rnabwa' yuu' chi, rahbi ba: “Dxia'hannee lu'h bwiinn rii' gaapa la'h lu'h ba, ya sidela ayi gaaldae mweeyisi rii' gadxiillihn gaaxtu nin guichi'hnrū para la'h ba chin gabia'gariin.”

³⁶Chi'chi rahbi Jesuhs loh mwehsu nin ruluu'yi lehyi chi:

—Loh gadxioonn ra' bwiinn nin gudii'dxi nez guhta bwiinn prohbi nin badi'hi goolpi ra' guba'n, ꝑcuunn nin guntsii'hi la'h ba zigazi nadzii'hi ba la'h gahca ba?

³⁷Chi'chi rahbi ba loh Jesuhs:

—Nin balahsasto' ñi'h.

Chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:

—Gwah, zi'chiba'za guonn lu'h.

Jesuhs badzihn rwa' yihdzi Marta cun María

³⁸Ya biria'h Jesuhs zezah Ñi'h neziuh nin zee guihdxuyi Jerusalehn. Chin badzihn Ñi'h tuhbi guihdxuyi bi'tu'hn ri'chi nuu tuhbi gunna'h nin laa Marta, talgu'nsi gunaaba bi guzee Ñi'h yihdzi bi.

³⁹Nuuzā tuhbi bwehlda Marta nin laa María. Chin badzihn Jesuhs, talgu'nsi guzohba María hasta zuu ñāa' Jesuhs

tin nuugaca'dxiahga bi garaa xchi'dxyi Ñi'h. ⁴⁰Ya Marta xigaaba ziahanchi'hzi guelwahw nuu bi bie'chi'h María zohbasi cagaca'dxiahga nin cañi' Jesuhs. Chi'chi gwabiiga Marta hasta rii ra' ba, chi'chi rahbi bi loh Jesuhs:

—Daada, ꝑtayi xi lligaaba cayuhnn lu'h pur nin cayuhnnnee bweeldahn na'h? Basia'han bi tuhsihn cayu'nnahn guelwahw. Guhdzi loh bi gacanee bi na'h.

⁴¹Chi'chi rahbi Jesuhs loh bi:

—ꝑAi Marta, Marta; xtsi'ndxi'hsi lu'h caasto' lu'h pur ruhnn lu'h ziahanan!

⁴²Per ayi gaann lu'h tuhbidxi'h sola nin mahzi lasahca nuu', naan guelra'dxiahga xchi'dxyi Dxiohs. María la'bi gulii nin lasahca chi nen ayi chyu nin cwe'l-lu'hun loh bi.

Baluu'yi Jesuhs xa cwiidxyi-guinaaba ra' bwiinn Dxiohs (Mt. 6.9-15; 7.7-11)

11 Ya Tuhbi dxyih gudihdxuyi gunaaba Jesuhs Xtaada Dxiohs Ñi'h tuhbi lahta ya chin guya'loh gudihdxu-gunaaba Ñi'h chi'chi guñi' tuhbi xpwiinn Ñi'h loh Ñi'h, rahbi ba:

—Daada, baluu'yi la'h nu xa gachidihdxu-gachinaaba nu Dxiohs ziga baluu'yi za Jwahn la'h ra' xpwiinn ba.

²Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Chin cwidxi-guinaaba tu Dxiohs, squii' guñi' tu:

Xtaada nu nin rbweeza dxibaa', xclaa'dzi nu garaa ra' bwiinn guñi' za'ca ziga lah lu'h;

xclaa'dziza nu gadzihn dxyih dxi' lu'h guinabwa' lu'h guidxyiyuh ziga rnabwa' lu'h dxibaa'.

³Guillii-guillii guni'hi lu'h guehta guida'w nu,

⁴gusia'pitii gahca lu'h xtuhlda nu nin rachigu'tii nu loh yu'bilu'h, ziga naguu'dzisto' nu cun nin ruñihchi loh nu.

Neen ayi gusaa'n lu'h co'bañuh bwiinndxaaba la'h nu chin guiclaa'dzi ba sino que guhlda'h lu'h la'h nu loh ba.

⁵ Cun neezaa rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Sidela chyuulla tuhbi tu nahpa tuhbi amihgu ya gadzihn ba yihdzi tu garoolda gue'la, nnaah ba loh tu: “¿Tayi cwe'hedxi'hn lu'h chohnna pahn na'h, ⁶ gahwsi tuhbi xamihgu'ñiin? Laasii zihtu ze' ba ni'chin ayi na'pahn xi gudi'hihn gahw ba.” ⁷ Ya coma yi'h na'xgahsi lu'h cun llii'n ra' lu'h loh lu'hn, ya chin dxihn lu'h cañi' xamihgu lu'h chi, chi'chi gahbi lu'h: “Xi xclaa'dzi lu'h tin na'h la'n na'xgahsila cun llii'nra'n, ayi nuu chesti'hn guni'hihn nin guica'ha lu'h.”

⁸ Ñaan loh tu, nicala ayi xi gudi'hi tu la'h ba pur naa ba xamihgu tu, per mejor chestii tu gudi'hi tu garaa nin rchi'hn ba tin ayi chezah guunn ba llahn la'h tu. ⁹ Zi'chi gahcaza ñaan loh tu: sidela chezah canaaba tu xiilla, zica'ha tun; sidela chezah cachi'hyi tu xiila zidxeela tun; sidela chezah cagasihdzi tu rwaa' xlee' bwiinn xizaala ra' ban chu'tii tun, ¹⁰ laasii chyuchi'hzi nin riazah rdxih'hn xiilla rdi'hi ra' bwiinnan; nee chyuchi'hziza nin riazah cadxi'hyi xiilla rdxeeela ban; nee neezaa chyuchi'hziza nin riazah cagasihdzi rwaa' lee', nahpa guire'h nin guixaalan tin chu'tii ban.

¹¹ Sidela chyulla tuhbi tu guinaaba llii'n tu pan, ¿ta ziaalla tu gudi'hi tu tuhbi taa'ha dxiah gahw bi? Ya sidela guinaaba bi tuhbi bwehlda, ¿ta zialla tu gudi'hi tu tuhbi bwe'lda gahw bi? ¹² Ya sidela guinaaba bi tuhbi dzihtabwihdxi, ¿ta zialla tu gudi'hi tuhbi llohbighwa' gahw bi? Guyaa, ayi bwiinn nin ruhnn zi'chi. ¹³ Ya sidela la'h tu nin naa bwiinn duhlda rahca rudi'hi tu cohsa za'ca llii'n tu, ¿xila'hxchi'h Xtaada tu nin nuu dxibaa' ayi dxia'han gudi'hi Ñi'h Spíritu Saantu la'h ra' bwiinn nin rnaaba Ñi'h ya zibweezaza Ñi'h sto' ra' ba?

Baca'chiah ra' bwiinn, bwiinndxaaba rahcanee la'h Jesuhs

(Mt. 12.22-30; Mr. 3.19-27)

¹⁴ Ya guyuu' tuhbi bwiinn nin guyuu' bwiinndxaaba sto' ñi'h, bia'han goopa ba ayi basaa'n bwiinndxaaba chi ñiñi' ba. Ya babwe'he Jesuhs bwiinndxaaba chi lasto' ba. Ya chin baria'h bwiinndxaaba chi sto' ba, bañi' ba; garaa bwiinn badxyigaa' pur ni'chi. ¹⁵ Ya guyuu' nuhn bwiinn nin rahbi:

—Ndxihw rii' rahca rabwe'he bwiinndxaaba sto' ra' bwiinn laasii Belzebuu nin rnabwa' la'h ra' bwiinndxaaba cayahcanee la'h ba.

¹⁶ Ya snuhn ra' ba gunaaba guunn Ñi'h tuhbi milahgru ziga tuhbi sehn nin ze' llaa'ndxibaa' tin gwa'ha ra' ba gu guchii Ñi'h naa Ñi'h Llii'n Dxiohs. ¹⁷ Per Jesuhs la'Ñi'h guhcabwa'la xi lligaaba cayuhnn ra' ba, chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Chyuchi'hzi gubieerna nin rbahchixchih ra' partihdu nahpa rbihiyin; ya chyuuchi'hzi bwiinn nin rdxihldxyinee lasaa' ñi'h nahpa rñihchiloh ra' bwiinn chi. ¹⁸ Ya sidela childxyinee Satanahs la'h bwiinndxaaba ra' nin rnabwa' ba, ¿xalla guunn ru chi'h ba guinabwa' ba la'h ra' ba? Mejor garia'h ba guelrnabwa' chi. Squii' rñaan loh tu laasii ruu'yi tu rabwe'hehn bwiinndxaaba ra' sto' bwiinn cun guelrahcanee xteenn Belzebuu. ¹⁹ Sidela zi'chi ñahca, ¿chyu cayahcanee chi'h la'h ra' bwiinn loh tu nin rabwe'he bwiinndxaabara'? ¿Gu Belzebuu? Guyaa, ayi la'h dxi'h ba. Ni'chin pwehda guiñi' ra' bwiinn chi loh tu billi'n loh xigaaba tu. ²⁰ Per sidela guchiin rabwe'hera'n bwiinndxaaba sto' ra' bwiinn laasii cayahcanee Dxiohs na'h, ni'chin nugaluu'yiloh ni'ca, la'dxyih badzihn guinabwa' Dxiohs guidxyiyuh.

²¹Chin nuu tuhbi bwiinn nin ayi guinadxyi'bitii' tuhbi yuu' nee nahpa ba blaaqui'hn nin rualoh yihdzi ba tin ayi ñihchin, ²²per sidela gadzihn stuhbi nin mahzi ayi guidxyi'bi chi'chi cwe'l-lu'hu ba xchi'ba bwiinn chi cun garaa nin nahpa ni'chi guica'ha ban chi'zi ban. Zi'chi guunnee xquelrnabwa' Dxiohs la'h xquelrnabwa' bwiinnxaaba. ²³Nuu bwiinn ra' nin ayi xclaa'dzi na'h mejor rdxeyi'chinee ra' ba na'h, ya nin ayi rahcane na'h guidiaa'ha ra' bwiinn nin guinabwa' Dxiohs, la'laga'h cabwe'he-caa ra' ba la'h ra' ba loon tin gaca'ha bwiinnxaaba la'h ra' ba.

²⁴Rahbiza Jesuhs loh ra' ba:

—Chin raria'h bwiinnxaaba sto' tuhbi bwiinn, chi'chi rca'nzaa ba lugahri bihdzi tin rdxihyi ba canehza guzi'laa'dzi ba, ya rwa'hasi ba ayi rdxeeelan, ruhnn ba lligaaba: “Mejor gabia'gariin yiidzihn hasta baria'hn.” ²⁵Ya chin gubia'garii ba bwa'ha ba sto' bwiinn chi chuhla biacan zigazi tuhbi yuu' nin biyo'ba la'n ñi'h. ²⁶Chi'chi chegalli'h ba zagahdzi bwiinnxaaba nin mahzi rusa'cazii la'h bwiinn que ziga ruhnn ba, tin chu'tii ra' ba sto' bwiinn chi, ya mahziru nalaasa guunnee ra' ba bwiinn chi que ziga guhca ba galoh.

Riahi ra' bwiinn nin ruzo'badxiahga xchi'dxyi Dxiohs

²⁷Gaduhbi cañi' Jesuhs dxyi'dxyi ra' rii', guzo'baloh tuhbi gunna'h nin nuu loh ra' bwiinn chi, cañi' ba jweersiroo', rahbi ba:

—Dichohsa gunna'h nin gullahn yi'h cun bachioo' ba yi'h.

²⁸Chi'chi rahbi Ñi'h:

—Radiitsi naa ni'ca; dichohsa naa bwiinn nin ruca'dxiahga nin rñi' Dxiohs cun guzo'badxiahga ra' ban.

Bwiinn ra' nin ayi riachiisto' Ñi'h gunaaba ra' ba guunn Jesuhs tuhbi sehn ziga milahgru

(Mt. 12.38-42; Mr. 8.12)

²⁹Ya zeezah cagadiaa'ha ra' bwiinn gadiidxi Jesuhs, chi'chi guza'loh cañi' Ñi'h, rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Prohbi la'h tu, dxyi'bi bwiinn xihn duxa tu, xclaa'dzi tu gwa'ha tu milahgru ziga tuhbi sehn nin guluu'yi na'h naan Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw, per sola sehn xteenn guehtu Jonahs daada nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs caachieempa gu-ni'hihn la'h tu. ³⁰La'h gahca ziga guhca Jonahs tuhbi sehn par bwiinn guihdxyi Nínive, zi'chi gahca na'h, ziga naan Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw, gaca'hn ziga tuhbi sehn par bwiinn ra' nin nabahan nnah. ³¹Chin gadzihn dxyih nin guunn Dxiohs guelguxchisi loh gaduhbi guidxyiyuh, chesuhnchii tuhbi naani'hn nin guhca rreihna loh yuh ra' nez lahdu la'ngueeta tin guca'chiah ba la'h ra' bwiinn nin rii' guidxyiyuh nnah laasii la'h ba biria'h ba zihtu duxa tin baca'dxiahga ba guelnaann xteenn Salomohn, ya rii' zuu stuhbi bwiinn nin mahzi lasahca xchi'dxyi Ñi'h que no Salomohn, ³²neezaa bwiinn chieempa xteenn guihdxyi Nínive cun bwiinn ra' za nin nabahan nnah, chesuhnchii ra' ba chin gaca jwiisi tin guca'chiah ra' ba la'h tu laasii biu'garii ra' ba loh xquelña'ñih Dxiohs chin gwane Jonahs xchi'dxyi Dxiohs loh ra' ba, ya loh gahca tu zuu stuhbi bwiinn nin mahzi lasahca que no Jonahs.

Cweenta xteenn bia'ñih

(Mt. 5.15; 6.22-23)

Rahbiza Jesuhs:

³³—Ayi tuhbi bwiinn nin guca'dxih tuhbi bia'ñih ya cu'la'n ban llaa'n xlu'hn ba, o la'n tuhbi caja, sino que guza'bi ban guiya' tin bwiinn ra' nin chu'tii ña'ñih gwa'ha ra' ba. ³⁴Bizloh bwiinn

naa ziga tuhbi bia'ñih par gaduhbi tihxi ba, ya sidela bizloh rwa'ha za'can, neezaa gaduhbi tihxi ba nuu bia'ñih; per sidela bizloh ba rahcan, zi'chiza tihxi ba nuu loh nacahyi. ³⁵ Bwa'hadzi'tsi ayi dx-iu'yi xpia'hañih lu'h tin ayi dxia'han lu'h loh nacahyi. ³⁶ Ya sidela gaduhbi tihxi lu'h ria'ñih, nin tuhbi lahta ayi nacahyi, zahca gwa'ha za'ca lu'h garaatii' ziga la'n tuhbi yuu' hasta caadxih tuhbi bi-a'ñih roo'.

**Jesuhs ruca'chiah la'h fariseu
ra' cun mwehsu ra'
nin ruluu'yi xlehyi Moisehs**

(Mt. 23.1-36; Mr. 12.38-40;
Lc. 20.45-47)

³⁷ Chin guluhlla guñi' Jesuhs, guñi' tuhbi fariseu loh Ñi'h chetahw Ñi'h tuhbi guelwahw rwaa' yihdzi ba. Ya chi'chi gwah Ñi'h. Ya chin badzihn Ñi'h ri'chi, chi'chi gudii'dxi Ñi'h hasta zuu mweella. ³⁸ Ya badxyigaa'loh fariseu chi laasii ayi gudxi'binaa Jesuhs ziga naa costuumbre guunn ra' fariseu chi chin gahw ra' ba, neezaa ruhnn gahca ra' ba lligaaba bwiinn za'ca ra' ba loh Dxiohs laasii rdx'i'binaa ra' ba. ³⁹ Chi'chi rahbi Jesuhs loh ba: —La'h tu bwiinn fariseu rdx'i'bi tu nez dihtsisi vahsu cun plahtu ya nez la'n lasto' tu gwadxahchihpa guelguba'n cun garaaloh lligaaba nin ruhnn tu. ⁴⁰ ¡Bwiinn nahda ra'! ¿Tayi rahcabwa' tu? Bwiinn nin ruhnncha'yi guihsu la'ba ruhnn ba dihtsin cun la'nan, ni'chin nahpa chi'bi tu dihtsin nee cun la'nan. ⁴¹ Yan-nah gulcwe'he garaa lligaaba guba'n ca cun lligaaba dxaaba nin nuu sto' tu, nee neezaa gulgahcane la'h ra' bwiinn nin ayi xi nahpatii' tin zi'chi garaa ra' cohca gaca nayaara'n para la'h tu.

⁴² Prohbi la'h tu bwiinn fariseu ra'. Cadxihlili tu loh Dxiohs nin ruhnn tuc-ahri guica'ha Ñi'h, hasta rdxihlili tu xica ra' cwa'ni'hn per pur ayi rahcane tu la'h ra' bwiinn prohbi neezaa ayi

guinadzii'hi tu la'h Dxiohs ni'chin ayi runcweenta tu xchi'dxyi lehyi nin mahzi lasahca. Nahpa chilli tu nin ruhnn tuc-ahri guica'ha Ñi'h neezaa snuhn ra' cohca chi.

⁴³ Prohbiza la'h tu bwiinn fariseu ra'. Xclaa'dzi tu puura yahgaxiayi za'ca nin rzohba ra' bwiinn lasahca la'n guido' soobaa tu, nee xclaa'dzi tu garaa bwiinn gugahpa Dxiohs la'h tu loh dxiaa' gaduhbi xquelnado' laa'dzi ra' ba.

⁴⁴ Prohbiza la'h tu; naa tu zigazi ba' ra' nin ayiru guidxiin caa na' nin ziaazie' bwiinn yihca ra' ñi'h, ya nin ayi gaann ba cañin rdii'dxi ba, ya guyuu' xtuhlada ba laasii bazuhña' ba yihca ba' ra' chi.

⁴⁵ Chi'chi guñi' tuhbi mwehsu nin ruluu'yi lehyi, rahbi ba loh Jesuhs:

—Daada mwehsu, chin rñi' lu'h dxyi'dxyi ra' ca neegah la'h nu rñi'yah lu'h.

⁴⁶ Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—¡Prohbiza la'h tu bwiinn nin ruluu'yi lehyi!, laasii rnabwa' tu ni'chin rusaguhnn tu bwiinn ra' cohca ra' nin nagahn duxa nin naa ziga tuhbi cohca naa'ha nin ayi rdxihpa bwen bwiinn, ya la'h tu nin cun tuhbi bacwihnaa tu ayi rdx'i' tun.

⁴⁷ Prohbiza la'h tu laasii ruhnncha'yi tu xpa' ra' daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs cachieempa, nee la'h gahca tu nin naa llahga ra' bwiinn nin gudxiinn la'h ra' ba. ⁴⁸ Ni'chin nin naannpa' tu xi guzahca ra' ba, riuu'sto' tu dzi'n ra' nin bwi'hn ra' guehtu xtatitaroo tu; la'h ra' ba gudxiinn ra' ba bwiinn ra' nin guhchi, ya la'h tu ruhnncha'yi tu xpa' ra' ba.

⁴⁹ Ni'chin nin guñi' Dxiohs, laasii rahcabwa' Ñi'h garaatii' ya rahbi Ñi'h: “Zix-e'hla'hn bwiinn ra' nin guñi' xchi'dxyi'hn cun neezaa pooxtla ra', ya bwiinn ra' zidxiinn ra' ba paaldaa ra' ba ya snuhn ra' ba gusahcazii ra' ba.” ⁵⁰ Loh ra' bwiinn nin nabahan nnah zinaaba Dxiohs chilli ra' ba llerihn garaa daada ra'

nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs nin gudxiinn ra' ba chin gurihxchih guidxyiyuh, ⁵¹ ya rihn nin billi'hi ra' chi rzo-hbalohon dez guehtu Abel hasta guehtu Zacarías nin gudxiinn ra' ba galaayillee laa'yitiaa'ha xteenn guido'roo'; guchiin nin rñi'n loh tu, Dxiohs gusadxihlli llerihn ra' ba la'h ra' bwiinn nin nabahan nnah.

⁵² Prohbiza la'h tu nin ruluu'yi lehyi laasii la'hsi tu nahpa tu chiahyi rahcabwa' tu xa ta'h bwiinn loh duhlda ayiza nnaa tu guixaala tu rwaa' yuu' tin chu'tii tu xneziuh Dxiohs ya ayiza nnaa tu gudi'hi tu chiahyi chi la'h ra' bwiinn tin gaca chu'tii ra' ba loh xneziuh Dxiohs.

⁵³ Chin guya'loh guñi' Jesuhs dxyi'dxyi ra' rii' loh ra' ba, bidxyi'chinee ra' mwehsu cun fariseu ra' chi la'h Ñi'h, chi'chi guzo'baloh canaabadxyi'dxyi ra' ba ziahan dxyi'dxyi loh Ñi'h, ⁵⁴ ya bwi'hnnee ra' ba la'h Ñi'h zi'chi tin ñiñi' Ñi'h xiica ra' cohsa dxaaba tin ñahpa ra' ba jweersi ñiñi'yah ra' ba la'h Ñi'h.

Baluu'yi Jesuhs cweenta xteenn levaduhra

12 Gaduhbi cañi' Ñi'h guza'loh cagadzihn pur mihyi ra' bwiinn hasta rreeldaasaa' ra' ba tantu ziahan ra' ba, chi'chi guza'loh cañi' Jesuhs loh ra' xpwiinn Ñi'h, rahbi Ñi'h:

—Gulgahca nasiin tin ayi guica'ha tu xmohda ra' bwiinn fariseu, ziga ayi rzo-hbadxiahga ra' ba dxyi'dxyi gahca nin rñi' ra' ba, ² laasii xiilla tuhbi cohsa nin guunn bwiinn rala'n nahpa rdxeelan ya xiilla dxyi'dxyi rala'n nahpa rihn bwiinnan, ³ nee garaa dxyi'dxyi nin rñi' bwiinn la'n gue'la nahpa zihn bwiinnan ya nin rñi' rala'n bwiinn ziga tuhbi yuu' ñie'w nahpa zibwihdxyidxiahahan hasta guiyá' yihca yuu'.

Chyu nahpa guidxyihbi bwiinn

(Mt. 10.28-31)

⁴ Rahbiza Jesuhs:

—Ñaan loh tu mihgu ra', ayi guidxyihbi tu bwiinn nin xclaa'dzi chiinn la'h tu tin chin la'tu guhchi, ayiru nuu xi gunnee ra' ba la'h tu, ⁵ per guñaan loh tu chyu mahzi guidxyihbi tu: tuhbidxi'h sola Dxiohs mahzi gulguidxyihbi tin la'hdxih' Ñi'h zaca guza'hla la'h tu gabihldxyi chin gahchi tu sidela ayi guzo'badxiahga tu xchi'dxyi Ñi'h. Nen guchiin nin rñi'n, gulchuu' guelrzaa' la'h Ñi'h. ⁶ La'tu naannla, rio'h chiohpa maani'hn pur chiohpa ga'yu, per ayi rbwe'hesto' Dxiohs la'h ra' ma nicala ayi guilasahca ra' ma guyahlli. ⁷ Hasta dxyichyihca tu la'ra'n nagaabala ya ni'chin ayi guidxyihbi tu tin la'h tu mahziru lasahca tu loh ziahan ra' maani'hn.

Nin riu'nbwa' ra' la'h Jesuhs nez loh ra' bwiinn

(Mt. 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸ Neezaa rahbi Jesuhs:

—Ñaan loh tu, garaa ra' nin guñi' nez loh ra' bwiinn: “Nu'bwa'n la'h Jesuhs laasii naan xpwiinn Ñi'h”, na'hza nin naan Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw guñi'n loh ra' xaanjla Dxiohs: “Nu'n'bwa'n bwiinn ca laasii la'h ba naa ba xpwi'nnahn”; ⁹ ya nin rñi' nez loh ra' bwiinn: “Ayi nu'n'bwa'n Jesuhs laasii ayi xclaa'dzihn gaca'hn xpwiinn ba”, zi'chi gahcaza na'h guñi'n loh ra' xaanjla Dxiohs: “Ayi nu'n'bwa'n bwiinn ca laasii ayi gunnah ba ñahca ba xpwi'nnahn.” ¹⁰ Na'h naan Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw ya guxe'hla Xpaa'n na'h loh guidxyiyuh, ya chyuchi'hzi nin guñi'yah na'h zusia'ldasto' Xpaa'n xtuhlda bwiinn chi; per sidela ni'chi guñi'yah la'h Spíritu Saantu xteenn Dxiohs, ayi dxia'ldatii' sto' Xpaa'n xtuhlda

bwiinn chi. ¹¹ Chin chenee ra' ba la'h tu nezloh ra' bwiinn guido' o nezloh ra' guxchiisi nin rnabwa' tin guca'chiah ra' ba la'h tu saca nin riachiisto' tu xchi'dxy-i'hn, ayi xi lligaaba guunn tu xa gusi-a'garii tu dxyi'dxyi, ¹² tin chin gadzihn hohra nin guñi' tu, la'Spíritu Saantu gu-luu'yi xa gusia'garii tu dxyi'dxyi loh ra' ba.

Rusiaaba guelnaza'ca la'h bwiinn loh duhlda

¹³ Ya tuhbi bwiinn nin dxa'ga loh ra' bwiinn ziahan chi rahbi loh Jesuhs:

—Mwehsu, guhdzi loh bwi'tsihn gu-ni'hi bi garoolda bien nin basia'hannee xpaan la'h bi guica'hahn.

¹⁴ Chi'chi rahbi Jesuhs loh bi:

—Per ndxi'hw, ¿chyuulla gulii lu'h na'h gu'nnahn guel guxchiisi xcweenta tu nee chi'zi gahcan xixteen tu?

¹⁵ Rahbi gahca Jesuhs loh ra' ba:

—La'h gahca tu gulgahca nasiin ayi chu'gui'w tu gaapa tu ziahan ra' cohsa za'ca nin nuu guidxyiyuh.

¹⁶ Ya seguihdu gule'he Jesuhs tuhbi cweenta loh ra' ba, rahbi Ñi'h:

—Guyuu' tuhbi bwiinn gohpa ba ziahan cohsa za'ca ya guyuu' tuhbi dxyih guhca duxa xquiña'h ba. ¹⁷ Chi'chi guza'loh ruhnn ba lligaaba nasto' ba: “¡Laaxchimma na'h na'pahn ziahan xica cohsa!; nnah ayi na'pahn canehz cwii xñiizahn.” ¹⁸ Talgu'nsi bwi'hnnlaga'h ba lligaaba: “La'n guhcabwa' xa gu'nnahn nnah; gutsiyihni yihdzi bi'tu'hna'hn tin dxyuun guroo'ñihn ya la'n chi cu'cha'y-i'hn garaa xli'hna'hn cun garaa nin na'pahn. ¹⁹ Ya chin gu'nnahn gahn gaca ni'chi, zaca guuyidxyi'dxyi tuhsihn: Bayinnah la'lu'h nahpa ziahan cohsa para ziahan yihza, guzi'laa'dzi lu'h gahw za'ca lu'h guee lu'h vihnnu dxiaxhi lu'h.”

²⁰ Chi'chi rahbi Dxiohs loh ra' ba: “¡Bwiinn nahda! Nnahgue'la gahca gachi lu'h gabwiidxyihn xaalma lu'h ya garaa

nin nahpa lu'h ¿chyuulla guica'ha ra' chi'hn?” ²¹ Zi'chichi'hzi rzahca bwiinn ra' nin rbahchicwa'h xquelnaza'ca Ñi'h loh guidxyiyuh rii' ya nin Dxiohs ayi ruhnn cweenta ra' ba, per zi'chi gahcaza par nez loh Dxiohs ayi guinacweenta ra' ba, probhizii-prohbilaasa ra' ba.

Rahcanee Dxiohs llii'n ra' Ñi'h

(Mt. 6.19-21)

²² Chi'chi guñi' Jesuhs loh ra' xpwiinn Ñi'h rahbi Ñi'h:

—Ni'chin nin rñi'n loh tu, ayi xi guel-rzaa' chuu tu pur nin gahw tu para guibahan tu cun lahdxi nin gacu tu, ²³ tin xquelnabahan bwiinn mahzi lasahca que ziga nin rahw ra' ba; ya tihxi ba mahziza lasahca que ziga lahdxi nin rahcu ba.

²⁴ Gulgui'hnn lligaaba biahchi ra' xa loh nabahan ra' ma ayi raa'n ra' ma ayiza ruchah ra' ma yuu'ñihza ziga ruhnn tu ayiza nahpa ra' ma ca cu'cha'yi ra' ma llooba, per nicala ayi xi nahpa ra' ma Dxiohs gahca rudi'hi nin rahw ra' ma cun nin ree' ra' ma; zi'chilla la'h tu ¿tayi ruhnn tu lligaaba mahziru lasahca tu nez loh Dxiohs que maani'hn ra'?

Guyaa mahziru lasahca tu que ziga la'h ra' ma. ²⁵ ¿Ta nasto' tu pur riiu' tu guelrzaa' zahca chyooru tu ziga za garoolda metru?

²⁶ Sidela rgu'bwa' tu nin tuhbi cohsa bi-tu'hn ayi guunn tu gahn gaca, ¿xixnaa chi'hi riiu' tu guelrzaa' guunn tu tuhbi cohsa roo'?

²⁷ Gulgui'hnn lligaaba dxia' billiiga ra' xa roo'ra'n. Ayi ruhnnra'n dzi'n ayiza rdxihba ra'n lahdxi, ni'chin rñaan loh tu nin rrehyi Salomohn nicala ziahanroo' cohsa ra' gohpa ba per ayi guhtatii' ba lahdxi za'ca ziga rzucha'yi dxia' ra' chi. ²⁸ Sidela zi'chi ruhnncha'yi Dxiohs dxia' naga' joosca ra' nin rii loh dahan nnah ya guillii gwa'ha ban la'ngubihdzila chi'chi guca'dxih ra' ban, ni'chin nnah gulgahcabwa' la'h tu mahzi lasahca tu que dxia' ra' chi ni'chin nahpa guni'hi Ñi'h nin gahcu tu, ¡bwiinn ra' nin

zee-ze' loh xigaaba ra' ñi'h!²⁹ Ni'chin nin rñi'n ayi ruzu'hyi yihca tu cun lli-gaaba xa guidxeela nin gahw tu nin guee tu,³⁰ tin bwiinn guidxyiyuh lli-gaaba chi'hzi nin xa guidxeela ra' ba nin gahw ra' ba nin guee ra' ba cun nin gacu ra' ba riuu' ra' ba, per Xtaada nu'h nin nuu dxibaa' la'Ñi'h naannla cuun nin xchi'hn tu;³¹ ni'chin gulgadxi'hyisi loh xquel r nabwa' Dxiöhs nen gulgaca'dxi-abga gahca xchi'dxyi Ñi'h, naannca Ñi'h guluu'yi Ñi'h garaa nin xchi'hn tu par guibahannee tu.

Guelnaza'ca nin nuu dxibaa'

³² Rahbiza Jesuhs loh ra' ba:

—La'h tu nin naa xi'hyira'n ayi guidxyihbi tu pur nin naa tu gulliaa', tin la'h tu naa tu nin guli Dxiöhs guunn tu gulguxchiisi pur xquelr nabwa' Ñi'h.

³³ Gulgatoo' xixteen tu nin nahpa tu, gulgadi'hin la'h bwiinn nin ayi xi nahpa, tin zi'chi guunn tu tuhbi buuxa nin ayi dxiuullatii' tin chuu guelnaza'ca la'nan llaa'ndxibaa' hasta ayi chy guba'n nuu nin maan nin rahw lahdxi ayi chuutii',³⁴ laasii hastasi naann tu chuu xquelnaza'ca tu, ri'chisiza naann tu chuu sto' tu.

Nahpa gacanasiiin tu

³⁵ Rahbiza Ñi'h loh ra' ba:

—Gulgahca nasiin, nee banahcu xahba tu ayi gusaa'nza tu dxiu'yi xpie'ñih tu ñaa' tu;³⁶ gulgui'hnn ziga mooza ra' nin cabweeza guibia'garii xpallwaa'n ñi'h nin zee tuhbi saa' tin chin gusihdzi ba rwaa'lee' talgu'nsi guillaalan dxiu'garii ba.³⁷ Dxiähxi mooza ra' chi sidela zi'chi guunn ra' ba chin guibia'garii xpallwaa'n ra' ba nen guchiin nin rñi'n loh tu, la'h gahca xpalwaa'n ra' ba chi gacu ba lahdxi ziga xahba gahca xmooza ba, ya la'hgahca ba cwachi ba mooza ra' chi loh mweella tin gudi'hi ba xi gahw ra' ba.³⁸ Ya sidela gadzihn ba garoolda gue'la

o gucahyiroozi gwa'ha ba la' ra' xmooza ba riisiinla cabweeza ra' ba la'h ba, ya chi'chi dxiähxi duxa mooza ra' chi.³⁹ Ya la'h tu gulgahcabwa' nin rñi'n loh tu, sidela ñahcabwa' ballwaa'n xteen tuhbi yuu' xohra ñahdzihn tuhbi nin ruhnn guba'n, pwehda ayi ñusaa'n ba ñu'tii guba'n chi yihdzi ba ñibaa'n ba.⁴⁰ Ya zi'chi gahca la'h tu gulgahca nasiin, laasii hohra nin ayi nuu tu lligaaba gadzihna'hn hohrachi gadzihna'hn ziga naan Llii'n Dxiöhs nin naa ndxi'hw.

Tuhbi mooza dxaaba

(Mt. 24.45-51)

⁴¹ Chi'chi gunaabadxyi'dxyi Pehdru loh Ñi'h, rahbi ba:

—Daada, ¿ta lohsi nu ruu'yidxyi'dxyi lu'h cweenta ra' ca o nee loh garaa ra' bwiinn?

⁴² Chi'chi rahbi Jesuhs:

—¿Chyuni'ca naa tuhbi mooza za'ca, tuhbi mooza nasiin nin rusia'hannee xpallwaa'n Ñi'h nuhn xmooza ba tin gudi'hi ba xi gahw ra' ba chin rahlda hohra?⁴³ Dxiähxi duxa mooza chi sidela rga'ha cayuhnn ba chin gabia'garii xpallwaa'n ba.⁴⁴ Guchiin nin cañi'n loh tu, zusia'hannee ballwaa'n chi garaa nin nahpa ba la'h mooza za'ca chi tin guinabwa' ban.⁴⁵ Per sidela guunn mooza chi lligaaba la'n lasto' ba: “Zahcata'h guibia'garii xpallwaa'na'hn”, talgu'nsi soobaaloh ba gahwxa'ta ba, guee ba, suhdzi ba;⁴⁶ ya ballwaa'n chi gabia'garii ba tuhbi dxih nin ayi cabweeza ba la'h ba, hohra nin ayi guunn ba lli-gaaba gadzihn ba, chi'chisihn zuhnn ba tuhbi caxchihgu roo' la'h ba zuchielda ba tuhbi du'h dihtsi ba chi'chi zinabwa' ba gadxa'ga ba loh ra' bwiinn nin ayi ru-zo'badxiahga xchi'dxyi Dxiöhs.

⁴⁷ Ya mooza nin naann xi xclaa'dzi xpallwaa'n ba gaca per ayi rzuhsiiin ba ayiza ruzo'badxiahga ba xchi'dxyi ba nahpa guirehlda ba paaldaa cwaarta,

⁴⁸ya mooza nin ayi gaann xi xclaa'dzi xpallwaa'n ba gaca ya bwi'hnn ba cohsa ra' nin ayi biu'sto' xpallwaa'n ba, gulliaa' caxchihgu gaca ba gulliaa' za cwaarta guicahyahga ba. Bwiinn ra' nin mahzi rudi'hi Dxiohs xiilla cohsa nahpa gusia'garii ra' ban cun llii'nan, ya bwiinn nin rudi'hi Ñi'h ziahan cohsa ziahanrun nahpa gusia'garii ra' ba.

**Rtaa'ha Jesuhs bwiinn
loh lasaa' ra' ba**

(Mt. 10.34-36)

⁴⁹Rahbiza Jesuhs:

—Na'h bie'ldahn tin guca'dxiin guidxyiyuh rii'; ¡ojla'h cayahcalan!, ⁵⁰tin na'h nahpa zachi'hn, sacazii duxa'hn pur xtuhlda garaa bwiinn guidxyiyuh. Ni'chi naa ziga tuhbi guelgusacazii xlawaa'ha guelrrohbañihsa, ya ziahan lligaaba ru'nnahn tin cha'lohon. ⁵¹¿Ta ruhnn tu lligaaba guelrbahchidxyiisto' ze'ldane'hn loh guidxyiyuh? Rñaan loh tu ayi ni'chidxi'hn sino que bie'ldahn tin gutaa'ha ra'n bwiinn loh lasaa' ra' ba, ⁵²laasii deznah zilaa'ha lasaa' tuhbi jwamihiy bwiinn; loh ga'yu ra' ba zidxyi'chinee chohnna ra' ba la'h chiohpa ra' ba per la'h chiohpa ra' ba chi zidxyi'chinee za la'h chohnna ra' ba. ⁵³Zilaa'ha lasaa' ra' ba; zidxyi'chinee daada la'h llii'nga'n ba ya llii'nga'n ba zidxyi'chinee za la'h ba; zi'chi gahcaza naan ra' zidxyi'chinee ba llii'ndxa'pa ba ya llii'ndxa'pa ba zidxyi'chineezaa la'h ba. Zi'chi gahca nanswehgra zidxyi'chinee ba xguyihdzi ba neezaa xguyihdzi ba zidxyi'chineezaa la'h ba.

Sehn ra' xteenn chieempa

(Mt. 16.1-4; Mr. 8.11-13)

⁵⁴Guñi'za Jesuhs loh ra' bwiinn ziahan chi, rahbi Ñi'h:

—Chin rwa'ha tu riahsa xcayhi nez lahdu nin ria'zi gubihdxyi, chi'chi rahbi

tu: “Bayinnahsihn la'ñihsadxiah dxi-aaba”, nee zi'chi rahca; ⁵⁵ya chin ri' bwih nez lahdu la'ngueeta, chi'chi rahbi tu: “Bayinnahsihn, nalda'h gaca”, nee zi'chi rahca. ⁵⁶¡Bwiinn nahda ra'!, la'tu naann xa rza'loh sehn ra' nin nuu guidxyiyuh cun llaa'ndxibaa', ya ¿xixnaa ayi rahcabwa' tu xa rza'loh chieempa ra' nin dxuu nu'h nnah?

**Basia'ldasto' lu'h cun bwiinn ra'
nin rdxyi'chinee yi'h**

(Mt. 5.25-26)

⁵⁷Rahbiza Ñi'h loh ra' ba:

—¿Xixnaa ayi rahcabwa' tu cuun nin guiga'ha guunn tu?, ⁵⁸laasii sidela chyulla chetachi xquelchiah tu loh guxchisi, ya gaduhbi nin zenee ba yi'h para rwa' jusgahdu basia'lda dxyi'dxyi cun la'h ba loh neziuhgah tin ayi gadzihnnee ba yi'h loh ra' guxchiisi laasii guxchiisi ra' chi zuti'dxi ra' ba yi'h loh ra' guixa'ga, ya guixa'ga ra' chi gusie'w ra' ba yi'h la'n lahtsidxi'ba. ⁵⁹Per rñaan loh lu'h, ayi garia'h lu'h la'n lahtsidxi'ba chi hasta gusaa' lu'h chilli lu'h garaa nin bwi'hnn lu'h, chi'chiyi guta'h ra' ba yi'h.

**Nahpa gucha'h ra' bwiinn
ziga nabahan ra' ba tin
guibahanxnehza ra' ba loh Dxiohs**

13 Hohrchi gahca gwabiiga nuhn bwiinn ra' loh Jesuhs tin gwaguihtsi ra' ba xcweenta paaldaa bwiinn Galilea nin gudxiinn Pilahtu la'n guido' ya bagu'chi Pilahtu llerihn nin guhchi ra' chi cun llerihn ra' ñimahla nin gwanee ra' ba ziga guhn loh Dxiohs. ²Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—¿Ta ruhnn tu lligaaba zi'chi guzahca bwiinn Galilea ra' chi laasii mahzi guyu' xtuhlda ra' ba loh bwiinn lahdxyi ra' ba? ³Ñaan loh tu, ayi gaca zi'chi. Per sidela ayi gusagu'dzi sto' tu loh Dxiohs zi'chi gahca saca garaa tu. ⁴Ya xcweenta tsi'ñu bichohnna bwiinn ra' nin guhchi

chin gubihxi torre nin laa Siloeh yihca ra' ba, ¿ta ruhnn tu lligaaba guyuu'ru xtuhlda ra' ba que bwiinn nin rii gui-hdxyi Jerusalehn? ⁵ Naan loh tu, ayiza gaca zi'chi, per sidela ayi gucha'h tu ziga nabahan tu zuñihchi gahcaza tu.

Cweenta xteenn tuhbi yahga ñiigu

⁶ Chi'chi guza'loh bwii'yidxyi'dxyinee Jesuhs la'h ra' ba tuhbi cweenta, rahbi Ñi'h:

—Guyuu' tuhbi daada bwi'hnnbiñih ba tuhbi llaan yahgañiigu loh xuh ba, ya guyuu' tuhbi dxyih gwagua'ha ba gu nuu xi ñiigu caa lohon, ya chin badzihn ba bwa'ha ba ayi xi caatii' lohon, ⁷ chi'chi rahbi ba loh bwiinn nin rahpa ri'chi: “Bwa'ha, guhca chohnna yihza rie'ldagua'han gu nuu xi ñiigu xcach loh yahga rii', per nin guduhvehsa nagahdxi guidxeela'hn nin tuhbin. Mejor guta'dxuñin, ¿xixgahn cabwe'hesin xjweersi loh xuun?” ⁸ Chi'chi guñi' bwiinn nin rahpa ri'chi, rahbi ba: “Daada, basaa'nan lulchima stuhbi yihza rii' tin la'n gusalda'h yuh nin nuu llaa'nan cwaachi gahcan xquii' man ⁹ tin guidia'ha nu'h tayi xi ñinahxi guicah lohon yihza ze' ya sidela ayi xi guicah gahca lohon chi'chi guita'dxuñin.”

Basiaca Jesuhs tuhbi gunna'h dxyih nin ruzi'laa'dzi bwiinn

¹⁰ Ya tuhbi dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn Israel cagasi'dxi Jesuhs la'n tuhbi guido'. ¹¹ Ri'chi zuu tuhbi gunna'h nin rahcallu'hu naala tsi'ñu bichohnna yihza laasii nuu tuhbi bwiinnxdaaba sto' ba nin bwi'hnn poompa dihtsi ba ayi nuu ganchii'hin. ¹² Chin bwa'ha Jesuhs loh ba, gudihdxyi Ñi'h la'h ba, rahbi Ñi'h loh ba:

—Gunna'h, la'gueldxyihdxyi nin rahca lu'h basaa'n yi'h.

¹³ Chin badzii'banaa Ñi'h yihca gunna'h chi lwehgusi banchii dihtsi ba,

chi'chi guza'loh cañi' ba xa chuhla naa Dxiohs. ¹⁴ Per daada nin rnabwa' guido' chi bidxyi'chi ba laasii basiaca Jesuhs la'h gunna'h chi dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn, ni'chin guza'loh bwii'yidxyi'dxyi ba loh ra' bwiinn, rahbi ba:

—Xo'pa dxyih zahca guonn bwiinn dzi'n; la'n dxyih ra' chi dxi' tu tin dxiaca tu, per dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn ayi dxi' tu tin ayi rahca dzi'n dxyih chi.

¹⁵ Chi'chi guñi' Jesuhs loh ba, rahbi Ñi'h:

—Bwiinn rusagui'hi bwiinn! Sidela chyuulla tuhbi tu nahpa tuhbi guonn o tuhbi buhrra nee rdxahga ma ñihsa, ¿tayichi'h guixaachi tu ma chegaguee tu ma ñihsa dxyih nin ruzi'laa'dzi bwiinn ra'?, ¹⁶ ya gunna'h rii' naa llahga guehtu Abrahñ guhcala tsi'ñu bichohnna yihza nuuchi'bidu'h bwiinnxdaaba la'h ba loh gueldxyihdxyi. ¿Tayi naadxih bwen ta'h ba loh bwiinnxdaaba nicala dxyih nin ruzi'laa'dzi bwiinn ra' tin guzi'laa'dziza ba?

¹⁷ Ya chin guhdzi Jesuhs zi'chi, bazi'x-tuhyi ra' nin rdxyi'chinee la'h Ñi'h, ya snuhn ra' bwiinn riahxi ra' ba pur garaa coh saroo' nin cayuhnn Jesuhs pur la'h ra' ba.

Cweenta xteenn bwii'dzi mortahsa

(Mt. 13.31-32; Mr. 4.30-32)

¹⁸ Neezaa guñi' Jesuhs, rahbi Ñi'h:

—¿Cuun nin rñah ziga rñah xquelrnabwa' xteenn Dxiohs nee cun cuun nin guiga'ha gucha'gabwa'ñin? ¹⁹ Naann ziga tubi bwii'dzi mortahsa nin ruhnn biñih tubi ndxi'hw loh xtahan ba, ya rtahnan rahcan tubi yahgaroo', ya lli-i'dzin ruhnn ra' maani'hn xpichiehza ra' ma.

Cweenta xteenn levadura

²⁰ Neezaa guñi' Jesuhs stuhbi cweenta loh ra' ba, rahbi Ñi'h:

—¿Xila'h cun guunn garoopa xquelrnabwa' Dxiohs? ²¹ Naan ziga levadura nin gugu'chinaa tuhbi gunna'h loh chohnna madxihdu harihn, ya levadura chi nahpa gusadxihin cohba chi.

**Cweenta xteenn rwaa'
pweerta nin nade'he**

(Mt. 7.13-14, 21-23)

²² Zee Jesuhs tuhbi neziuh nin zee Jerusalehn, ya gaduubi nin zeedii'dxi Ñi'h paaldae guihdxyi ra' cun rraandxu ra', baluu'yi Ni'h bwiinn ra'. ²³ Chi'chi gunaabadxyi'dxyi tuhbi bwiinn chi loh Ni'h, rahbi ba:

—Daada, ¿ta gulliaa'yi'hn naa ra' bwiinn nin cala'h loh xtuhlda ra' ñi'h?

Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

²⁴ —Gulgui'hnn jweersi chu'tii tu nez rwaa' pweerta bi'tu'hn galoh tu tin dxyi'bi ziahanroo' bwiinn riclaa'dzi chu'tii ra' ban per ayi guunn ra' ba gahn chu'tii ra' ba. ²⁵ Ya snuhnsi rahca gusie'w bwiinn nin naa yihdzi Ñi'h rwaa' yuu' chi ya ayiru nuu canehz tiidxi tu, zia'han tu dihtsi yuu'. Chi'chi soobaaloh gusi-hdzi tu rwaa' pweerta guñi' tu loh ba: “Daada, guxaala rwaa'yihdzi lu'h tin guidxu'tii nun”, chi'chi guñi' ba nnaa ba loh tu: “Ayi ga'nnahn chyu bwiinn tu.”

²⁶ Chi'chi sa'loh guñi' tu, gahbi tu loh ba: “Bidxuunee nu, bida'wnee nu, bidwaanee nu yi'h, nee basi'dxi gahca lu'h la'h nu nez loh xneziuh ra' nu.” ²⁷ Chi'chi ziñi' ba loh tu: “Per ñaan loh tu, ayi nu'nbwa'tii'hihn la'h tu; mejor guldxiaa garaa tu laasii la'h tu nin ruhnn ganaalla dzi'n dxaaba ra'.” ²⁸ Chi'chi gu'n tu cun hasta loh lahyi tu guichihchi taantu nalaasa nin saca tu chin gwa'ha tu xpwiinn chieemparoo' tu ziga guehtu Abrahñ, guehtu Isaac, guehtu Jacobo cun garaa guehtu daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs nuu gahca ra' ba loh xquelrnabwa' Dxiohs llaa'ndxibaa' per la'h tu ayi gaca chu'tii tu. ²⁹ Chi'chi gaca gadzihn ziahan

bwinziitu ra' nin dxi' nez lahdu dahan dxiaa', nez lahdu ñaa'gueeta, nez lahdu rtahn gubihdxyi cun nez lahdu nin ria'zi gubihdxyi tin chu'tii ra' ba loh xquelrnabwa' Dxiohs llaa'ndxibaa'. Ri'chi zizohba ra' ba loh mweella. ³⁰ Per nuu ra' nin ruhnn lligaaba gulliaa' lasahca ra' ba nnah per chi'chi zacalashca duxaru ra' ba, nuuza ra' nin ruhnn lligaaba lasahca duxa ra'ba nnah ya loh guelrnabwa' chi ayi xi gacalashcatii' ra' ba.

**Bi'n Jesuhs pur xcweenta
guihdxyi Jerusalehn**

(Mt. 23.37-39)

³¹ Dxyih chi gahca rahbi ra' nuhn fariseu loh Jesuhs:

—Baria'h rii', bwaa; tin Herodes xclaa'dzi gadxiinn yi'h.

³² Chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Guldxiaa tin gulgahbi loh bwiinn rusagui'hi bwiinn chi: “Bwa'ha, nnadxih cun guillii gabwe'hehn bwiinndaaba ra' nin nuu sto' bwiinn ra' neezaa nin rahcallu'hu ra' gusi-a'cahn hasta yiidxyii gu'nnahn gahn.”

³³ Per nnah nahpa cheza'hn xneziuun nnadxih cun guillii laasii ayi gaca gachi daada nin rñi' xchi'dxyi Dxiohs caachi'hzi stuhbi guihdxyi sino que bwe'zi tuhbidxi'h guihdxyi Jerusalehn.

³⁴ ¡Prohbiza la'h tu bwiinn Jerusalehn ra'! Rdxinn tu daada ra' nin ze'gañi' xchi'dxyi Dxiohs lahdxyi tu neezaa rusihdzidxiha tu yihca bwiinn ra' nin rxe'hla Dxiohs loh tu, tin gachi ra' ba. Ziahan bwelta guclaa'dzihn ñutiaa'hahn la'h tu ziga rutiaa'ha dxiidxi cuuca llii'ni'hn ma tin raguu'la'nxihi ma la'h ra' llii'n ma, per ayi guclaa'dzi tu bwen ñuhnn Dxiohs pur la'h tu zi'chi. ³⁵ Gulguia'ha nnah dxia'handatsizi xquido'roo tu, nen xñax-gaa'hn loh tu, ayiru gabia'garii gwa'ha tu loon hastayi chin gadzihn dxyih nin gahbi tu: “Zuxchilli Dxiohs guunntaa'yi

Ñi'h yihca bwiinn nin dxi' guinabwa' la'h nu'h pur xcweenta Dxiohs.”

**Basiaca Jesuhs tuhbi
bwiinn nin gadxadxih**

14 Chin guhlda tuhbi dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn Israel, gwatahw Jesuhs guelwawh rwa' yihdzi tuhbi bwiinn nin rnabwa' loh fariseu ra', cagata'tsisi nuhn fariseu guidia'han xi guunn Jesuhs, ²laasii nezloh Jesuhs zuu tuhbi daada nin nuu dxih gaduhbitii' ti-hxi ñi'h. ³Chi'chi gunaabadxyi'dxyi Jesuhs loh ra' bwiinn nin ruluu'yi lehyi neezaa loh ra' fariseu, rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—¿Ta zaca gusia'cahn tuhbi bwiinn nin rahcallu'hu dxyih nin ruzi'laa'dzi bwiinn o ayi gacan?

⁴Per la'h ra' ba dxyiitii' gurih ra' ba cun bada'wsi rwa' ra' ba. Chi'chi guca'ha Jesuhs bwiinn nin rahcallu'hu chi, basiaca Ñi'h la'h ba, gunabwa' gahca Ñi'h biu'nehza ba ziaa ba. ⁵Chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' fariseu:

—Sidela chyuulla tuhbi tu nahpa tuhbi buhrra o tuhbi guun, ya dxiaaba ma la'n tuhbi bizee, ¿tayi gabwe'hechi'h tu ma dxyih chi gahca, nicala naan tuhbi dxyih nin rzi'laa'dzi bwiinn?

⁶Chi'chi ayi guhca ñusia'garii ra' ba dxyi'dxyi loh Ñi'h, ya cun dxyiitii' babwih ra' ba.

Bwiinn ra' nin bidu'hun ra' guzee saa'

⁷Caywa'hasi Jesuhs xa riu'sto' ra' bwiinn rbwii ra' ba yagaxiyi za'ca tin cwii ra' ba cwee' ra' bwiinnlasahca, chi'chi gule'he Ñi'h tuhbi cweenta loh ra' ba nin ruluu'yi, rahbi Ñi'h:

⁸—Chin guidu'hun lu'h chee lu'h tuhbi saa' ayi guunn lu'h pur soobaa lu'h loh yagaxiyi za'ca, tin ayi nagah snuhnsi la'stuhbi nin mahzi lasahca que no yi'h la'gadzihn; ⁹chi'chi dxie'biiga bwiinn nin baguhn yi'h zee lu'h saa'

nnaa ba loh lu'h: “Badi'hi yagaxiyi ca soobaa bwiinn rii’”, ya chi'chi gazi'x-tuhyi lu'h chesoobaa lu'h luulchima yagaxiyi nin zuu rwa' jwehra. ¹⁰Mahziru bwen, chin guidu'hun lu'h guzee lu'h tuhbi saa', soobaa lu'h tuhbi yagaxiyi nin zuu luulchimatii' tin chin gadzihn bwiinn nin gudihdxyi yi'h zee lu'h saa', nnaa ba loh lu'h: “Xamihgu'hn nezii gudii'dxi sobanee lu'h bwiinn ra' rii' tin yagaxiyi rii' nin mahzi lasahca.” Ya zi'chi gacalalahca lu'h loh ra' bwiinn nin rii' loh mweella, ¹¹tin bwiinn nin rdxih'hyi xa gacalalahca ba mejor razi'x-tuhyi ba delaanta loh ra' bwiinn, ya bwiinn nado'laa'dzi nahpa rahcalalahcaru ba nezloh ra' bwiinn.

¹²Rahbiza Ñi'h loh bwiinn nin baguhn la'h Ñi'h zee Ñi'h saa':

—Chin nuu lu'h lligaaba guunn lu'h tuhbi guelwawh za'ca, ayi gaguhn lu'h nin rcha'ga lu'h nin bwihtsi lu'h nin lasaa' lu'h nin xpisihn lu'h nin rricu tin ayi la'ra'ba guibia'garii cwiidxyi ra' ba yi'h chetawh lu'h guelwawh yihdzi ra' ba, ya nin bagaa'da lu'h galoh la'ngahlla gahca. ¹³Mahzi bwen chin guunn lu'h tuhbi guelwawh za'ca gaguhn lu'h bwiinn dxyihdxyi cun bwiinn nin rahca loh Ñi'h, ¹⁴tin zi'chi dxiahxi Dxiohs laasii ayi nuu gadxilli bwiinn ra' chi nin gudahw ra' ba loh lu'h per Dxiohs gahca gadxillin chin gabia'garii gabahan bwiinn za'ca nin guhchi.

Xcweenta tuhbi lañihroo'

¹⁵Chin gudii'dxi dxiahga tuhbi nin zohba loh mweella, chi'chi rahbi ba loh Jesuhs:

—Dxiahxi duxa ra' bwiinn nin cwih ra' gahw loh mweella chin gaca lañih hasta rnabwa' Dxiohs.

¹⁶Chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:

—Guyuu' tuhbi daada bwi'hnn ba tuhbi lañihroo' rwa' yihdzi ba, chi'chi gunabwa' ba bidu'hun ziahan bwiinn

nin ñatahw ra' guelwahw rwaaw' yihdzi ba, ¹⁷ya chin biga'ha hohra nin gahw ra' ba, chi'chi guxe'hla daada chi tuhbi xmooza ba gwaca'ha la'h ra' bwiinn nin bidu'hun ra' chi tin guzeetahw ra' ba, ya chin badzihn ba loh nin bidu'hun ra' chi chetahw chi'chi rahbi ba: “Gulcho'ho la'garaatii' naaliistula.” ¹⁸Chi'chi guza'loh guñi' cada tuhbigah ra' ba rahbi ra' ba ayi nuu chee ra' ba, tuhbi ba rahbi: “Gue'du guzi'n tuhbi taa'ha loh yuh, nnah nahpa chagua'hañin rna'ba'hn ayi guidxyi'chi lu'h pur ayi sa'hn”, ¹⁹ya stuhbi ba rahbi: “Gue'dugah guzi'n ga'yu nehza guun yannah nahpa chegui'hnanma prehba, ni'chin ayi nuu sa'hn”, ²⁰ya stuhbi ba rahbi: “Gue'dugah bachi-naa'hahn, ni'chin ayi nuu sa'hn.” ²¹Ya chin babia'garii mooza chi, baganee bi rsohn chi loh xpallwa'n bi nin guxe'hla la'h bi, talgu'nsi bidxyi'chi duxa daada nin rnabwa' chi, chi'chi rahbi-laga'h ba loh xmooza ba chi: “Carrih gwala'h nez loh neziuhroo' nez loh neziuh de'he lahda guiidxyi tin dxie'nee lu'h bwiinn prohbi, bwiinn cwee', bwiinn liinguu, cun bwiinn nin rahca loh ñi'h tin dxie'tahwnee ra' ba la'h nu'h.” ²²Snuhn gudxyihru rahbi mooza chi loh daada chi: “Daada, la'nbwi'hnn gahn ziga gunabwa' lu'h per la'lugahri nuru.” ²³Chi'chi rahbi daada chi loh ba: “Gwah loh ra' neziuh nin ze' lahda guiidxyi ziitu ra' tin dxie'nee lu'h bwiinn ra' nin gadxa'gachi'hzi lu'h nezchi tin par chegadaxh yihdzihn, ²⁴nee rñaan loh lu'h, nin tuhbi bwiinn nin bidu'hun galoh ayi gahw ra' ba nin tuhbi rwaaw' ra' ba xquelwaawuhn.”

Nin nahpa guunn bwiinn tin chena'hla ra' ba Crixtu

²⁵Ya gaduhbi nin zeezah Jesuhs loh neziuh, ziahan bwiinn zena'hla la'h Ñi'h, chi'chi gubia'garii Ñi'h guza'loh cañi' Ñi'h loh ra' ba, rahbi Ñi'h:

²⁶—Sidela chyuulla dxie'na'hla na'h, nahpa gantsii'hi ba na'h, guca'sto' ba na'h ziahan taantu ziga nadzii'hi ba xpaah ba, xmaah ba, che'hla ba, lli-i'n ba, bwihti ba cun bizaa'n ba, nee gahcaza xquelnabahan ba. Sinoon ayi nuu dxie'na'hla ba na'h. ²⁷Sidela nuu nin ayi xclaa'dzi guti'dxiloh trabahjw zi'chi, ayiza nuu gaca ra' ba tuhbi xp-wii'nnahn. ²⁸Sidela chyuulla tuhbi tu xclaa'dzi guza' tuhbi yuu'roo' ziahan xcwa'ha, çtayi mwehrgalohdxi'h soobaa tu guunnxgah tu lligaaba guidia'han gu zahlda xmweeyi tu par guza'loh tun?, ²⁹laasii sidela simientuzi guzo'baloh tu cayahca dxiaa garaa xmweeyi tu, ya chi'chi garaa bwiinn gusi'xtuhyi la'h tu, ³⁰chi'chi guuyi ra' ba: “Bwa'ha bwiinn ca, gulahchixchihsi ba yuu', nee ayi bwi'hnn ba gahn ña'lohon.” ³¹O sidela tuhbi rrehyi guunn ba lligaaba chegacha'gadxihldxi ba stuhbi rrehyi, çtayidxi'h guunnxgah ba lligaaba guidia'han ta zahca guunn ba gahn cun loh tsi'h mihiysi xsuldahdu ba cun loh stuhbi rrehyi nin nahpa gahlda mihiyi suldahdu? ³²Ya sidela rgu'bwaw' ba ayi guunn ba gahn chi'chi cun antes guixe'hla ba rsohn loh stuhbi rrehyi nin nahpa gahlda mihiyi suldahdu cwidxyi-isto' ra' ba. ³³Ya zi'chi la'h tu nin ayi xclaa'dzi gusaa'n garaa nin nahpa ñi'h mejor ayi dxie'na'hla ra' ni'chi na'h.

Chin ayiru nnaa zihdxi gaca nallihin

(Mt. 5.13; Mr. 9.50)

³⁴Ya rahbiza Jesuhs:

—Chuhla naa zihdzi, per sidela guñichin xquel nallihin, çxa gacaru gunnallihin guelwahw? ³⁵Ayiru gallu'yin nin para guncha'yin loh yuh, ayiza nuu chu'bwihin loh xquii' ma. Mejor chu'bwihin hasta riu'bwih dxihlli. Zi'chi ruhnn tuhbi bwiinn naxihn; rzohbalohsi ba tuhbi cohsa, ya ayi ruza'loh ban. Ni'chin nnah nin

nuu dxiahga ñi'h, guca'dxiahga ra' ba xchi'dxyi'hn.

Cweenta xteenn lli'hyi nin biza'bi

(Mt. 18.10-14)

15 Garaa ra' bwiinn nin rusadxih-lli impweestu neezaa bwiinn ra' nin ayi ruhnn cweenta xlehyi Moisehs gwabiiga ra' ba loh Jesuhs tin baca'dxiahga ra' ba dxyi'dxyi nin guñi' Ñi'h. ²Cun bwiinn fariseu ra' neezaa mwehsu ra' nin ruluu'yi xlehyi Moisehs guza'loh cañi' tohnta ra' ba loh Jesuhs, rahbi ra' ba:

—Bwiinn rii' rucha'ga ba garaa ra' bwiinn nin nahpa duhlida neezaa rah-weene ba la'h ra' ba.

³Chi'chi gule'he Jesuhs cweenta nin guluu'yi Ñi'h la'h ra' ba, rahbi Ñi'h:

⁴—Sidela chyuchi'hzi tuhbi tu nahpa tuhbi gaywa'h lli'hyi ya guiza'bi tuhbi ma, ζtayi nahpadxi'h cwachigah tu za noventa y nueve ma loh dahan tin chegadxi'hyi tu nin biza'bi hastayi gadxeela ma?, ⁵ya chin gadxeela ma gudzi-i'ba rwaa'yahnn tu ma taantu riahxi tu badxeela ma, ⁶ya chin gadzihn tu yihdzi tu, chi'chi gutiaa'ha tu nin rucha'ga tu cun xpisihn tu, gahbi tu loh ra' ba: “Guldxiakhinee na'h tin la'nbadxeela xi'hyihn nin biza'bi.” ⁷Zi'chi naa ziga ruca'sto' bwiinn xquidxa'h ba loqui nin naa ma. Zi'chi gahcaza ruca'sto' Dxiohs nin nuu dxibaa' la'h chyuchi'hzi bwiinn duhlida. Ya sidela rusagu'dzisto' bwiinn chi chezah ba xneziuh Dxiohs, mahziru riahxinee duxa xaanjla ra' Ñi'h la'h bwiinn chi que no za noventa y nueve ra' ba nin ya zezah za'ca xneziuh Ñi'h ya naa bwiinn chi xpwiinn Dxiohs.

Cweenta xteenn mweeyi nin biza'bi

⁸Rahbiza Jesuhs:

—Zi'chi gahcaza tuhbi gunna'h nin nahpa tsi'h mweeyi nin lasahca ya guiza'bi tuhbin, ζtayi xchi'hn guca'dxih

ba tuhbi bia'ñih tin gwa'h za'ca ba ya guto'ba ba garaa la'n yuu' hasta que noyii gadxeela ban? ⁹Ya chin gadxeela ban, chi'chi gutiaa'ha ba nin rucha'ga ba cun xpisihn ba, gahbi ba loh ra' ba: “Guldxiakhinee na'h tin la'nbadxee'la xmwee'yihn nin biza'bi.” ¹⁰Rñaazahn loh tu, zi'chi gahcaza riahxinee xaanjla Dxiohs nin rii dxibaa' pur nin rusagu'dzisto' tuhbi bwiinn duhlida chezah ba xneziuh Dxiohs.

Cweenta xteenn bwiinn nin ballu'n tuhbi llii'n ñi'h

¹¹Bwii'yidxyi'dxyiza Jesuhs cweenta rii' loh ra' ba, rahbi Ñi'h:

—Guyuu' tuhbi bwiinn guyuu' chiohpa llii'n ba, ¹²ya guyuu' tuhbi dxyih rahbi tuhbi nin laweelda: “Paah, guni'hi lu'h xpiehn lu'h nin ruhnn tucabri guica'hahn.” Ya chi'chi bwi'hnn garoolda xpah ra' bi hasta naa xteenn ba tin guca'ha ra' bi hasta ruhnn tucabri la'h ra' bi. ¹³Ya chin guhca paaldaa dxyih, talgu'nsi batoo' nin laweelda garaa hereensi nin badi'hi xpaah bi guca'ha bi, ya mweeyi chi nu'a bi zee bi zihtu hasta stuhbi nasiohn, ya chin badzihn bi ri'chi baxi'n bi xmweeyi bi chi loh gunna'h dxaaba cun loh ra' xica cohsa dxaaba. ¹⁴Ya chin barah mweeyi chi baxi'n bi, badzihn tuhbi gubihn duxa guihdxyi ziitu hasta nuu bi guzohbaloh ayi xi gahw bi cachia'hn duxa bi. ¹⁵Chi'chi gwachi'hyi bi dzi'n loh tuhbi bwiinn guihdxyi chi guunn bi, ya bwiinn chi badi'hi ba dzi'n guunn bi guya'n bi xcuuchi ba, ¹⁶ya taantu nin bichia'n duxa bi guclaa'dzi bi ñahw bi dxihllilaa' nin cayahw ra' cuuchi, laasii ayi guyuu' xi ñahw bi nez chi.

¹⁷Ya gaduhbi cadii'dxi bi trabahjw chi bia'ñih loh xigaaba bi bwi'hnn bi lligaaba nasto' bi: Bwa'ha, paal-daaru mooza nahpa xpaa'hn ruhnn xtsi'n ba, hasta ruhnnsohbra nin rahw ra'

ba, nen na'h nezrii' cayahchigubih-na'hn. ¹⁸ Mejer guibia'gariin hasta nuu xpaah'hn, chin gadzihna'hn ga'pihn loh ba: "Paah, bayinnahsihn bañi'chihn loh Dxiohs cun loh yu'bilu'h. ¹⁹ Ayiru ruhnn marehsa guñi' lu'h loon ziga llii'n lu'h sino que guunn lu'h trahtu na'h ziga tuhbi xmoozasi lu'h." ²⁰ Chi'chi bana'zu nehza bi ziaa bi yihdzi xpaah bi. Zihuroo' ru zegadzihn bi chin bwa'ha xpaah bi la'h bi, balahsasto' ba baa ba la'h bi, chi'chi biria'hgallu'n ba bagachi'loh ba la'h bi, chin badzihn ba hasta zie' bi, gudi'dzi ba gudahw ba rwaa' bi, ²¹ chi'chi rahbi bi loh ba: "Paah, bayinnahsihn la'nbañihchi loh lu'h; ayiru ruhnn tucabri guñi' lu'h na'h ziga llii'n lu'h." ²² Per guñi' xpaah bi loh ra' xmooza ba, rahbi ba: "Gulchete'he lahdxi nin mahzi chuhla gahcu bi, nee ñihyi dxie'nee tu cu' tu bacwihnaa bi dxie'nee gahca tu tuhbi nehza gueldxyihdxyi guca'h tu ñaa' bi, ²³ tin checa'ha gahca tu tuhbi guunn bweezu'hn nin mahzi naroo' chiinn tu guida'w nu'h tin guidi'hnn nu'h tuhbi lañihroo', ²⁴ laasii llii'nahn rii' bwi'hna'hn lligaaba guhchi bi nee nnah gulguia'ha la'bi bie'; ayi bwi'hna'hn lligaaba ñwa'haruhn loh bi per nnah gulguia'ha la'bi bie'."

²⁵ Ya zi'chi cayahca, ya stuhbi llii'nga'n ba zegui'hnn dzi'n loh dahan. Ya chin guhlda gubia'garii bi ziagadzihn gahxu bi rwaa' yihdzi bi chin bihn bi cayu'lda ra' muusca rigadzia'ha ra' ba. ²⁶ Chi'chi gudihdxyi bi tuhbi mooza nin zuu ri'chi gunabadxyi'dxyi bi loh ba, rahbi bi: "¿Xixni'ca cayahca rwaa' yuu'?" ²⁷ Chi'chi rahbi mooza chi: "¿Tayi rwa'ha lu'h bwihtsi lu'h nin gwarraniichi gubia'garii? Ni'chin nin gunabwa' xpaah lu'h bidxiinn nu tuhbi guun bweezu'hn nin mahzi naroo' tin gaca tuhbi lañih laasii naza'ca bwihtsi lu'h gubia'garii." ²⁸ Chin bihn bi garaa ni'chi

ayi nnaa bi dxiu'garii bi yihdzi bi taantu rdxyi'chi bi; chi'chi biria' xpaah bi, rahbi ba loh bi: "Xii'hihn, biu'garii." ²⁹ Chi'chi rahbi bi loh xpaah bi: "Bwa'ha, paal-daala yihza cayu'nnahn dzi'n loh lu'h ruzo'badxiaagahn garaa dxyi'dxyi nin rñi' lu'h loon nen nin tuhbi chihva bi'tu'hn ayi bani'hi lu'h ñahchi ñahcacha'yi tuhbi guelwahw para nin rucha'ga'hn; ³⁰ per bayinnahsihn la'llii'n lu'h nin baxi'n xmweeyi lu'h loh ra' gunna'h dx-aaba bie' yannah gunabwa' lu'h guhchi tuhbi guun bweezu'hn nin mahzi naroo' caguinh lu'h bi."

³¹ Chi'chi rahbi xpaah bi loh bi: "Xi-i'hihn, loh gahcan zuu lu'h, nee garaa nin na'pahn naa xteenn lu'h. ³² Per nnah ruhn marehsa guidi'hnn nu'h lañih dxiaxhi nu'h laasii bwa'ha la'bwihtsi lu'h nin bwi'hna'hn lligaaba guhchi ayiru ñwa'han loh ñi'h la'bi bie' ni'chin riaxhi'hn."

Cweenta xteenn tuhbi nin rñabwa' loh ra' mooza

16 Bwii'yidxyi'dxyiza Jesuhs stuhbi cweenta loh ra' xpwiinn Ñi'h, rahbi Ñi'h:

—Guyuu' tuhbi bwiinn rricu nahpa ba tuhbi mooza nin rñabwa' lozdemahzi ra' xmooza ba ya guyuu' tuhbi bweelta gwaguihtsi paaldaa xmooza ba loh ba, rahbi ra' ba: "Xmooza lu'h nin rñabwa' la'h nu ruxi'nzi ba xixteenn lu'h", ² chi'chi gudihdxyi bwiinn rricu chi mooza chi, rahbi ba loh ba: "¿Xi cohsa rii' rñi' ra' snuhn mooza pur yi'h? Nnah guni'hi lu'h cweenta xteenn xtsi'n lu'h tin mejer ayiru guinabwa' lu'h xmoozara'hn." ³ Chi'chi cayuhnn bwiinn nin rñabwa' loh ra' mooza chi lligaaba, nasto' ba: "¿Xaxgu'nchi'hn nnah nin gabwe'he xpallwa'na'hn na'h loh dzi'n? Ayi'hn jweersi gu'nnahn dzi'n loh yuh, nee xtuyhiza loon cwe'hen cardah. ⁴ ¡Aah! La'nna'nnahn xa gu'nnahn chin

ayi ga'pahn dzi'n nahpa zibwihdxyi ra' nin rucha'ga'hn na'h rwa'a' yihdzi ra' ba." ⁵ Chi'chi gudihdxyi mooza chi tuhbigah ra' bwiinn nin nuza'bi loh bwiinn rricu chi, chi'chi rahbi ba loh bwiinn nin badzihn galoh: "¿Balaaca nuza'bi lu'h loh xpallwa'na'hn?" ⁶ Chi'chi rahbi bwiinn chi: "Nuza'bi'hn tuhbi gaywa'h barihyi nsehchi." Chi'chi rahbi mooza chi: "Dee naa xnohta lu'h yannah guzohba ri'ca tin bwi'hnn stuhbin pur chwa'hibit-si'hsin." ⁷ Ya chi'chi gunabadxyi'dxyi ba loh stuhbi ba: "Ya yi'h, ¿balaca nuza'bi lu'h?" chi'chi rahbi ba: "Tuhbi gaywa'h manguchi trihgu." Chi'chi rahbi ba: "Dee naa xnohta lu'h; guzohba ri'ca bwi'hnn stuhbin pur ochehtasin." ⁸ Ya chin bihn xpallwa'n mardooppi dxaaba chi xi bwi'hnn ba, chi'chi guñi' za'ca xpallwa'n ba pur la'h ba laasii bwa'ha ba balaaca nin rahcabwa' xmoosa ba chi. Zi'chi gahcaza bwiinn ra' nin ayi nu'nbwa' xchi'dxyi Dxiohs mahzi rahcabwa' ra' ba loh xasuunto ra' ba tuhbi ba cun stuhbi ba que ziga bwiinn ra' nin nu'nbwa' xchi'dxyi Dxiohs.

⁹ Naan loh tu gulchi'hyi nin gucha'ga tu cun cohsa ra' nin lasahca loh guidxyiyuh dxaaba rii' tin chin garah xixteenn tu chi'chi zaca'ha Dxiohs la'h tu para guziaa tu dxibaa' nez hasta gaca yihdzi tu para tu'pazi. ¹⁰ Garaa nin ruhnn za'ca ra' dzi'n loh tuhbi dzi'n bi'tu'hn zahcaza guunn za'ca ra' ba dzi'n loh tuhbi dzi'nroo'; per nin ayi gaca guunn za'ca dzi'n loh tuhbi dzi'n bi'tu'hn ayi gacaza guunn za'ca ra' ba dzi'n guroo'. ¹¹ Ni'chin sidela la'h tu ayi guunn tu gahn cwinee za'ca tu guelnaza'ca ra' xteenn guidxyiyuh dxaaba rii', ¿xa guni'hi chi'h Dxiohs guelna za'ca xteenn Ni'h la'h tu? ¹² Ya sidela la'h tu ayi gaca tu bwiinn za'ca cun xixteenn stuhbi bwiinn, ¿ta ruhnn chi'h tu lligaaba guni'hi Dxiohs xica cohsa ra' la'h tu nin gaapa tu? ¹³ Ayi nin

tuhbi mooza guunn gahn guunn dzi'n loh chiohpa ballwaa'n laasii zidxyi'chinee ba tuhbi ba ya stuhbi ba dxiahxinee ba; neezaa guzo'badxiahga ba xchi'dxyi tuhbi xpallwaa'n ba ya stuhbi xpallwaa'n ba ayi guunn ba cweenta la'h ba. Ni'chin ayi tuhbi bwiinn nin guunn xtsi'n Dxiohs xee neezaa guca'sto' ba guel lasahca xteenn guidxyiyuh dxaaba rii'; ayi rga'han zi'chi.

¹⁴ Ya chin bihn ra' bwiinn fariseu dxyi'dxyi ra' chi, guza'loh cagallihdzinee ra' ba la'h Jesuhs laasii la'h ra' ba zeena'hla ra' ba puura cohsa nin lasahca, ¹⁵ chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Bayi la'h tu pur nez guñi' za'ca bwiinn loh tu rdxi'hyi tu per Dxiohs nu'nbwa'dzi'tsi Ni'h lligaaba dxaaba nin nuu sto' tu laasii garaa nin lasahca par bwiinn ni'chipa' ra' nin rbihxisto' Dxiohs.

Xlehyi Moisehs cun xquelrnabwa' Dxiohs

¹⁶ Rahbiza Jesuhs:

—Hasta dxyih nin bi' Jwahn nin ruro'bañihsa gyyuu' xlehyi Moisehs neezaa xchi'dxyi daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs, per chin bi' Jwahn guza'loh cadi'chi dxyi'dxyi xteenn xquelrnabwa' Dxiohs; ni'chin nin ziahan bwiinn cadxi'hyi ra' ba xa chu'tii ra' ba loh xquelrnabwa' Dxiohs cun lajweersi. ¹⁷ Per mahzi ayi guinagahn ñichiloh dxibaa' cun guidxyiyuh que par ñichiloh garaa dxyi'dxyi nin baca'h Moisehs; hasta nin tuhbi lehtra dxyi'dxyi chi ayi ñichilohon.

Jesuhs baluu'yi cweenta nin rlaa'ha lasaa' ra' bwiinn che'hla ba

(Mt. 19.1-12; Mr. 10.1-12)

¹⁸ Rahbiza Jesuhs:

—Sidela tuhbi bwiinn taa'ha ba che'hla ba ya guica'ha ba stuhbi gunna'h, ya zi'chi canee lasaa' ra' ba zigaxi xtu'h ra' ba. Neezaa tuhbi bwiinn

nin raca'ha tuhbi gunna'h nin gulaa'ha che'hla Ñi'h, neezaa ni'chi rgu'tii duhlda laasii pur caneesi ba che'hla stuhbi bwiinn.

**Cweenta xteenn tuhbi
bwiinn rricu cun Lásaro**

¹⁹ Rahbiza Jesuhs:

—Guyuu' tuhbi bwiinn rricu guhta ba puur lahdxi za'ca garaa dxyihtii' ruhnn ba lañih. ²⁰ Nee guyuu'za tuhbi bwiinn prohbi nin biria'hlah Lásaro, guhtacwee' ba rwa' xlee' bwiinn rricu chi. Guillii-guillii rbwe'he ba cardah cun neezaa guyuu' guii'dxiu nin ríaa tihxi ba, ²¹ hasta gasta bwehcu ra' riabiiga rlluhi loh guii'dxiu nin nuu tihxi ba, ya cohsa ra'si nin riaba llaa'n mweella rricu chi guclaa'dzi ba ñahw ba. ²² Ya dxyih nin guhchi bwiinn prohbi chi bie'galli'hi xaanjla Dxiohs xaalma ba tin ziaganeer ra' ba ñi'h hasta nuu guehtu Abrahñ. Chin guhldaza guhchi bwiinnrricu chi, chi'chi biga'tsi ba. ²³ Ya bwi'hnn tucagri bwaa ba gabihldxyi hasta ríaa ra' garaa bwiinn nin ríuu' xtuhlda ra' ñi'h. Chi'chi guteesaloh ba bwa'ha ba zihtu hasta nuu Abrahñ cun Lásaro, ²⁴ chi'chi gudidxyidxiyah ba, rahbi ba loh Abrahñ: “¡Paah, paah Abrahñ!; balahsasto' lu'h na'h guxe'hla Lásaro cuu ba bacwihnaa ba loh ñihsa tin dxie'gasaga'ldiu ba luudxihn pur taantu trabahjw nin cagati'dxi'hn loh bwehla rii.” ²⁵ Chi'chi rahbi Abrahñ: “Xii'hihn, basaza'sto' lu'h chin gubahan lu'h loh guidxyiyuh gohpa lu'h garaatii' cohsa ra' badi'hi guuxta sto' lu'h, ya Lásaro ayi xi gohpa ba ni'chin gubahan guelzii ba, yannah la'hba cagazi'laa'dzi ba, ya yi'h ruhnn tucagri tiidxi lu'h trabahjw. ²⁶ Nen ayiza nuu tiidxi Lásaro ri'ca laasii nuu tuhbi bataa'ha roo' galaayi hasta dxuu nu'h, ni'chin nin rii lahdu rii' ayi

nuu dxi' ra' ba lahdu ca ya neezaa nin rii lahdu ca ayi nuuza dxi' ra' ba lahdu rii'.”

²⁷ Chi'chi rahbi rricu chi loh ba: “Rñi' nala'sahn loh lu'h paah Abrahñ tin guix-e'hla lu'h Lásaro yihdzi xpaa'hn, ²⁸ tin cheguihtsi ba loh ra' ga'yu bwi'tsihn nin nuu' tin gucha'h xigaaba ra' ba chezah ra' ba xneziuh Dxiohs tin ayi dxi' ra' bi lugagri rii' hasta rdii'dxi bwiinn trabahjw duxa.” ²⁹ Chi'chi rahbi Abrahñ loh ba: “La'h ra' ba nahpa dxihtsi nin caa xlehyi Moisehs neezaa xchi'dxyi daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs; mejor guzo'badxiyahga ra' ba dxyi'dxyi ra' chi.”

³⁰ Ya rricu chi guñi', rahbi ba: “Guchii lu'h paah Abrahñ, per sidela tuhbi bwiinn nin guhchila chegañi' loh ra' bi, zucha'h xigaaba ra' bi.” ³¹ Per Abrahñ rahbi: “Per sidela ayi guzo'badxiyahga ra' ba xchi'dxyi Moisehs neezaa xchi'dxyi daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs, ¿xila'hxchi'h tuhbi bwiinn nin guhchi chechiisto' ra' ba?”

Rriezgu chuu' xtuhlda ra' bwiinn

(Mt. 18.6-7, 21-22; Mr. 9.42)

17 Rahbi Jesuhs loh ra' xpwiinn Ñi'h: —Nahpa nuu cohsa ra' nin ruhnn pur ríuu' xtuhlda ra' bwiinn, per prohbi bwiinn nin rgu'tii la'h ra' bwiinn loh duhlda. ² Xlawaa'ha chyugusaa'n gusagui'hi stuhbi bwiinn la'h biñi'n chuu xtuhlda bi, mejor guchi'bi ra' ba tuhbi dxiahroo' yahnn nin rusagui'hi chi tin gula'ha ra' ba la'h ba loh ñih-sado'. ³ Gulgahca nasiin. Sidela bwihtsi tu guñihchi loh tu, gulguñi' loh bi pur nin bwi'hnn bi, ya sidela gadxa'h xigaaba bi mejor gusia'ldasto' tu nin bwi'hnn bi. ⁴ Nicala gahdzi bweelta guñihchi bi loh tu ya gahdziza bweelta dxi' bi tin nnaa bi: “Ayiru gabia'garii gu'nnañin stuhbi”, nahpa gusia'ldasto' lu'h nin bwi'hnn bi.

**Cohsarooru nin zahca guunn
tuhbi bwiinn nin riachiisto'
ñi'h xchi'dxyi Dxiohs**

⁵ Chi'chi rahbi nin naa ra' xpwiinn Ñi'h loh Ñi'h:

—Daada, gacanee lu'h la'h nu tin mahziru chechiisto' nu xchi'dxyi Dxiohs.

⁶ Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Sidela la'h tu ñachiisto' tu xchi'dxyi Dxiohs, mahz balaahui'hn ziga tuhbi bwii'dzi bi'tuhn xteenn mortahsa ñahca ñahbi tu loh yahgaroo ca: “Biya'dxu ri'ca tin bwaa galaayi loh ñihsado' ri'chi soobaa lu'h”, guzo'badxiahgan xchi'dxyi tu.

Nin xchi'hn guunn tuhbi mooza

⁷ Rahbiza Ñi'h:

—¿Chyu tuhbi tu nahpa tuhbi mooza nin raa'n o nin rahpa guidxa'h ya gahbi bwiinn chi loh ba chin gabia'garii ba loh dahan: “Rii guda'a, soobaa lu'h tin gahw lu'h?” ⁸ Pwehda ayi nin tuhbi bwiinn nin guñi' zi'chi. Pwehda gahbi tu: “Bwi'hnncha'yi xi gahwxchiin neezaa nin guee'hehn, chi'chi gacu lu'h xahba nayaa lu'h tin cwaachi lu'h xi gaawuhn loh mweella, ya chin cha'loh gaawuhn chi'chi gahwga'h lu'h yi'h neezaa guee lu'h.” ⁹ Ya guidia'han nu'h ¿gu nuu tuhbi bwiinn nin rahbi: “Zuxchilli lu'h saca bwi'hnn lu'h ni'ca”? Guyaa, pwehda ayi nin tuhbi bwiinn nin guñi' zi'chi. ¹⁰ Zi'chi gahcaza la'h tu, chin cha'loh guunn tu garaa dzi'n ra' nin gunabwa' Dxiohs loh tu, nahpa guñi' tu loh Dxiohs: “La'hnu naa nu mooza nin ayi xi lasahca laasii bidi'hnnzi nu cohsa ra' nin nahpa guidi'hnn nu.”

**Basiaca Jesuhs tsi'h bwiinn nin
rahchyi guii'dxiu tihxi ra' Ñi'h**

¹¹ Gaduhbi zezah Jesuhs neziuh nin zee guihdxyi Jerusalehn, gudii'dxi Ñi'h loh rregiohn Samaria cun loh rregiohn

Galilea. ¹² Ya chin guyu'tii Ñi'h tuhbi guihdxyi bi'tu'hn chi'chi gwagacha'loh tsi'h bwiinn ra' nin rahchyi guii'dxiu tihxi ra' Ñi'h la'h Ñi'h, zihturu guchi'loh ra' ba la'h Jesuhs, ¹³ chi'chi guñi' ra' ba jweersi, rahbi ra' ba:

—¿Jesuhs, mwehsu! ¡Balahsasto' lu'h la'h nu!

¹⁴ Ya chin bwa'ha Jesuhs la'h ra' ba, chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Gulchee hasta nuu bixohza tin gulgaluu'yi la'h ba la'tu biaca.

Ya gaduhbi zee ra' ba zegaluu'yi tihxi ra' ba la'h bixohza ziga nanchii la'guii'dxiu chi guñihchilohtii' tihxi ra' ba. ¹⁵ Ya tuhbi ba chin bwa'ha ba la'ba biaca, talgu'nsi gubia'garii ba ziaa ba hasta zuu Jesuhs, gaduhbi ziagazah ba guza'loh rñi' ba jweersi, rahbi ba:

—¿Dxiohssihn chuhla naa!

¹⁶ Ya chin badzihn ba hasta zuu Jesuhs, bazu'nllihbi ba baru'hn ba hasta loh yuh nez loh Jesuhs tin cagadi'hi ba guelzuxchilli loh Ñi'h. Ya coma bwiinn chi bwiinnziitu ba, bwiinn rregiohn Samaria ba, ¹⁷ chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:

—Per ¿tayi tsi'dxi'h naa tu biaca tu? ¿Cuunxchi'h zaga' tu? ¹⁸ ¿Ta tuhbidxi'h bwiinnziitu rii' gubia'garii ze'gani'hi guelzuxchilli saca nin biaca ba?

¹⁹ Chi'chi rahbi Jesuhs loh bwiinn chi: —Gwasu'nchii tin bwaa. La'lu'h biaca nnah laasii gwachiisto' lu'h xchi'dxyi'hn.

Xa gadzihn xquelrnabwa' Dxiohs

(Mt. 24-23-28, 36-41)

²⁰ Chi'chi gunabadxi'dxyi ra' bwiinn loh Jesuhs cuuca gadzihn xquelrnabwa' Dxiohs, chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Dxyih nin sa'loh guinabwa' Dxiohs guidxyiyuh ayi gacan tuhbi sehn nin gacabwa' tu, ²¹ tin par ayi gaca guñi' tu: “Rii' cayahca ni'ca”, o gahbi tu: “Ri'chi cayahcan”, laasii dez nnah la'Dx-

iohs canabwa'la paaldaa bwiinn nin dx-a'ga loh tu.

²² Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' xpwiiinn Ñi'h:

—Ziuu' tuhbi dxyih nin guiclaa'dzi tu gwa'ha tu na'h, nin naan Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw, gabia'gariin loh guidxyiyuh tin guinabwa'n; nicala tuhbidxi'h dxyih guiclaa'dzi tu gwa'ha tu na'h per ayi gaca gwa'ha tu na'h. ²³ Nee ziuu'za tuhbi nin guiñi' loh tu: “Rii' la'ba nuu”, o “Ri'chi la'ba nuu”, per rñaan loh tu ayi chee tu nen ayiza chena'hla tu la'h ba ²⁴ tin zahca ziga rahca chin rdx-iñaa'h llaa'ndxibaa'. ²⁵ Per galoh gaca ra' cohsa chi nahpa guti'dxilohxgah ba trabahjw. Ya garaa bwiinn ra' nin rii guidxyiyuh nnah, guidxyi'chinee ra' ba cun gusa'cazii ra' ba la'h ba. ²⁶ Ziga nin guhca chin gyyuu' tuhbi bwiinn chieemparoo' nin biria'lah Noeh, zi'chi gahcaza gaca chin guibia'gariin, ziga naan Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw. ²⁷ La'n dxyih ra' nin gubahan guehtu Noeh chi, garaa bwiinn gudahw ra' ba gwaa' ra' ba, bachinaa ra' ba gule'dxi'hn llii'ndxa'pa ra' ba guca'ha bi'nxtuhbi ra' tin bachinaa ra' bi hasta badzihn dxyih chin gyyuu'tii Noeh la'n barcuroo' nin bwi'hnncha'yi gahca ba. Chi'chi badzihn tuhbi ñihsadxihxihn gudxiinnan la'h garaa ra' bwiinn nin ayi bwi'hnn cweenta xchi'dxyi Dxiohs. ²⁸ Zi'chi gahcaza guhca la'n dxyih ra' chin gubahan guehtu Lot: Snuhn ra' bwiinn gudahw gwaa' ra' ba, guzi' ra' ba nee batoo' ra' ba, gulahchi ra' ba biñih bwi'hnncha'yi ra'za ba yuu', ²⁹ ya chin baria'h Lot loh guihdxyi Sodoma, guza'loh biaaba dxih llaa'ndxibaa' cun cobadehlda'h, bañihchilohon garaa ra' bwiinn duhlda nin ayi bwi'hnn cweenta xchi'dxyi Dxiohs. ³⁰ Zi'chi gahcaza gaca la'n dxyih ra' chin guibia'garii Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw. ³¹ Ya la'n dxyih ra' chi sidela chyulla caa yihca yihdzi Ñi'h nen nahpa

ba xilla la'n yuu' mejor ayi guunn ba pur chegale'he ban, mahzi lwehgu guzee ba. Ya sidela chyulla zuu loh dahan, mejor ayi guibia'gariiru yihdzi ba; talgu'nsi guzee ba. ³² ¿Tayi riagan-nasto' tu xi guhca che'hla guehtu Lot? ³³ Ya nin guiclaa'dzi gaapa xquelnabahan ñi'h loh guidxyiyuh rii', zuñihchi ban; per nin gudzi'ba xquelnabahan ñi'h loh guidxyiyuh rii' xcweenta xchi'dxyi ra'n, zahpa ba guelnabahan llaa'ndxibaa'. ³⁴ Ñaan loh tu, dxyih nin gabia'garii Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw gaca ziga na' chiohpa bwiinn loh tuhbi daa', tuhbi ba guzee ya stuhbi ba dxia'ncah; ³⁵ o loh chiohpa gunna'h nin riyyuhta, tuhbi ba guzee ya stuhbi ba dxia'han; ³⁶ neezaa chiohpa bwiinn ra' nin rii loh dahan, tuhbi ba guzee ya stuhbi ba dxia'han.

³⁷ Ya chin bihn ra' ba dxyi'dxyi ra' chi, chi'chi gunabadxyi'dxyi ra' ba loh Ñi'h, rahbi ra' ba:

—Daada, ¿canehz gaca ra' cohsa rii'?

Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Hasta na' ra' bwiinnguuchi, ri'chi gadiaa'ha ra' bwiichi.

Cweenta xteenn tuhbi gunna'hviuhda cun tuhbi jwehsi

18 Bwii'yidxyi'dxyiza Jesuhs stuhbi cweenta loh ra' ba tin gacabwa' ra' ba nahpa cwiidxyi-guinaaba ra' ba Dxiohs gaduhbi chieempa nee ayi guirira'hgahnza ra' ba, ² ya rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Gyyuu' tuhbi guihdxyi hasta gyyuu' tuhbi jwehsi nin ayi gwachiisto' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs cun neezaa ayi bwi'hnn cweenta ba bwiinn lasaa' ba. ³ Guihdxyi chi gahca gyyuu' tuhbi gunna'hviuhda, guillii-guillii riah ba loh jwehsi chi riaganaaba guxchiisi ba bwiinn nin rdx-i'chinee la'h ba. ⁴ Per jwehsi chi ayi gunnah ba ñuhnn ba guelguxchiisi par ñahcane ba gunna'hviuhda chi, per pur

taantu guillii-guillii riah ba, chi'chiyi bwi'hnn jwehsi chi lligaaba: “Ayi xi ruhnn nicala ayi riachiisto'n xchi'dxyi Dxiohs nee nicalaza ayi ruhnncewe'n-tahn bwiinn ra',⁵ mahzi gu'nncahn guelguxchiisi nin xclaa'dzi gunna'h rii' tin ayiru guunn ba llahn na'h.”

⁶ Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Gulgaca'dxiahga xi rñi' jwehsi dx-aaba rii.⁷ Ya Dxiohs, ganaalla dzi'n za-'ca ruhnn Ñi'h. Sidela zi'chi ruhnn Ñi'h, çcaxdxia'n ayi gacanee Ñi'h la'h ra' bwiinn nin guli Ñi'h cun nin nadzii'hi Ñi'h sidela dxyih-nague'la rnaaba ra' ba loh Ñi'h guunn Ñi'h guelguxchiisi para la'h ra' ba? ⁸ Rñaan loh tu, lwehgu gahca zuhnn ba guelguxchiisi para la'h ra' ba. Per chin gabia'gariin, ziga naan Lli-i'n Dxiohs nin naa ndxi'hw guidxyiyuh stuhbi, dia'han çgu zidxeela'hn bwiinn nin riachiisto' ñi'h xchi'dxyi'hn?

**Cweenta xteenn tuhbi bwiinn
fariseu cun tuhbi bwiinn
nin rusadxihlly impweestu**

⁹ Bwii'yidxyi'dxyiza Jesuhs stuhbi cweenta loh ra' ba laasii paalaa ra' ba ruhnn lligaaba nayaachi, rahbi ra' ba bwiinn nayaa ra' ba ya snuhn ra' ba pur bwiinn duhlida ra' ba ruca'chiah ra' ba. Ni'chin rahbi Jesuhs loh ra' ba:

¹⁰ —Guyuu' chiohpa bwiinn, gwah ra' ba la'n guido' tin guñi'nee ra' ba Dxiohs. Tuhbi ba naa fariseu ya stuhbi ba naa nin rusadxihlly impweestu. ¹¹ Nin naa fariseu chi guzu'nchii ba tin guñi' ba loh Dxiohs: “Daada, Dxiohs; cagani'hihn guelzuxchilli loh lu'h saca ayi guhca'hn ziga snuhn ra' bwiinn ziga nin rbaa'n, nin nadxiipadxyi'dxyi, nin nuu xtu'h ñi'h, neezaa saca ayi guhca'hn ziga bwiinn nin rusadxihlly xcweenta impweestu nin zuu nez ca. ¹² Na'h rucwaa'hahn ayi raawuhn ziga chiohpa dxyih la'n tuhbi

xmahn, rudi'hizahn tsi'gah bwiillu yi-hca tuhbigah gaywa'h la'n guido' ziga ru'nnahn gahn.” ¹³ Ya bwiinn nin rusadxihlly impweestu, zihuroo' guzuh ba, ayi guteesaloh ba llaa'ndxibaa' mejor guza'loh gudxiinnaa ba lasto' ba, chi'chi guñi' ba loh Dxiohs, rahbi ba: “Daada, Dxiohs; balahsasto' lu'h na'h, naan tuhbi bwiinn duhlida.”

¹⁴ Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Na'h rñi'n loh tu, la'xtuhlda bwiinn nin rusadxihlly impweestu chi basia'pitii la Dxiohs, ya fariseu chi ayi xi cweenta bwi'hnn Dxiohs dxyi'dxyi nin guñi' ba laasii tuhbiisi nin rusadxihlly impweestu chi baguu'dzisto' ñi'h. Loh garaa ra' bwiinn nin ruhnn jweersi gaca lasahca ra', zusi'xtuhyi Dxiohs la'h ra' ba; ya bwiinn ra' nin rucu'dzisto' ra' ñi'h zuhnn Dxiohs jweersi gacalahca ra' ba.

Bwi'nntaa'yi Jesuhs yihca ra' biñi'n

(Mt. 19.13-15; Mr. 10.13-16)

¹⁵ Ya tantu guclaa'dzi ra' bwiinn chi dxihnn ra' ba xchi'dxyi Jesuhs hasta xpiñi'n ra' ba gwane ra' ba loh Ñi'h tin gudzii'banaa Ñi'h yihca ra' bi, per chin bwa'ha ra' xpwiinn Ñi'h ni'chi guza'loh ridxihlly dxyi'dxyinee ra' ba bwiinn ra' nin gwane biñi'n ra' chi loh Jesuhs.

¹⁶ Per chin bwa'ha Jesuhs ni'chi, gudi-hdxyi Ñi'h biñi'n ra' chi, chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' xpwiinn Ñi'h:

—Gulgasa'a'n dxie'biiga ra' biñi'n hasta zu'hn ayi gucwe'za tu la'h ra' bi laasii xquelrnabwa' Dxiohs naa xteenn bwiinn nado'laa'dzi ziga biñi'n ra' rii'. ¹⁷ Nee guchiin nin rñi'n loh tu, chyuchi'hzi nin ayi chechiisto' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs zigazi naa tuhbi biñi'n nin ruzo'badxiahga xchi'dxyi xtaada ñi'h, bwiinn nin ayi chechiisto' ñi'h chi ayi chuu ra' ba loh xquelrnabwa' Dxiohs.

**Tuhbi bi'nxtuhbi nin nuu
ziahah xixteen Ñi'h**

(Mt. 19.16-30; Mr. 10.17-31)

¹⁸ Chi'chi gunabadxyi'dxyi tuhbi bi'nxtuhbi nin rnabwa', rahbi bi loh Jesuhs:

—Daada, mwehsu cha'yi; ¿xani'ca nahpa gu'nnahn tin guziaa'hahn dxibaa' guibahne'hn Dxiohs para tu'pazi chin gachi'hn?

¹⁹ Chi'chi rahbi Jesuhs loh bi:

—¿Xixnaa rñi' lu'h cha'yi'hn? Ayi nin tuhbi bwiinn cha'yi, tuhbidxi'h Dxiohs.

²⁰ La'lu'h naannla dxyi'dxyi ra' nin caa loh xchihtsi Moisehs ziga rñi' lehyi chi: “Ayi gaca lu'h bwiinn gubwihlli; ayi chinn lu'h bwiinn; ayi cwaan lu'h; ayi chinn'laa'dzi lu'h dxixi'hw loh tuhbi bwiinn; nee gaca nadzii'hi lu'h xtaada lu'h cun xnaan lu'h.”

²¹ Chi'chi rahbi bi'nxtuhbi chi loh Ñi'h:

—Garaatii' ra' dxyi'dxyi ca cagazo'badxiaagahn dez chin guhca'hn biñi'n.

²² Ya chin bihn Jesuhs xchi'dxyi bi, chi'chi rahbi Ñi'h loh bi:

—Stuhbidxi'h cohsa ria'dxyi guunn lu'h: batoo' garaa xixteen lu'h nee chi'zi gahca lu'h mweeyi chi guica'ha ra' bwiinn prohbi nin ayi xi nahpa, chi'chi gaapa lu'h guelnaza'ca llaa'n dxibaa', bachi'h dxie'na'hla gahca lu'h na'h.

²³ Chin bihn bi'nxtuhbi chi dxyi'dxyi ra' chi, chi'chi guhca nalaasa sto' bi laasii ziahahroo' xica nahpa bi. ²⁴ Ya bwa'hasi Jesuhs taantu ruhnn nalaasa loh bi, chi'chi rahbi Ñi'h:

—Nagahn duxa par chu'tii tuhbi bwiinn rricu loh xquelrnabwa' Dxiohs.

²⁵ Ayi guinagahnru tiidxi tuhbi camehyu llaa'n guihchiguulla que ziga chu'tii tuhbi rricu loh xquelrnabwa' Dxiohs.

²⁶ Chin bihn ra' xpwiinn Ñi'h dxyi'dxyi ra' chi, chi'chi rahbi ra' ba:

—Sidela zi'ca gaca, ¿chyuulla gacachi'h ta'h loh duhlda?

²⁷ Chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Para bwiinn ra' nagahn ra' dee'; per ayi nee dxi'h para la'h Dxiohs.

²⁸ Chi'chi rahbi Pehdru loh Ñi'h:

—Daada, la'h nu la'nu dxugasaa'n garaa nin nadxiahpa nu, tin zio'pana'hla nu Yu'bilu'h.

²⁹ Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Nen guchiin nin ñaan loh tu, ziga bwiinn nin gusaa'n yihdzi ñi'h, xpaah ñi'h, xmaah ñi'h, bwihtsi ra' ñi'h, che'hla ñi'h, llii'n ñi'h pur xcweenta xquelrnabwa' Dxiohs, ³⁰ zica'haru ba ziroo' loh guidxyiyuh rii' nen zica'haza ba guelnabahan nin ayi ñichilohtii' chin gachi ba guziaa ba dxibaa'.

**Dee riohna bweelta guñi' Jesuhs
loh ra' xpwiinn Ñi'h zahchi Ñi'h**

(Mt. 20.17-19; Mr. 10.32-34)

³¹ Ya gule'caa Jesuhs la'h gadzi'h bi-chiohpa nin naa xpooxtla Ñi'h tin rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Yannah guzoo nu'h guihdxyi Jerusalehn tin ri'chi nahpa saca Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw ziga baca'h daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs cachiempa. ³² Zuti'dxi ra' ba la'h ba loh ra' bwiinn ziitu nin ayi naa bwiinn Israel nee gullihdzinee ra' ba la'h ba, gusa'cazii ra' ba la'h ba cun guchahn xihin ra' ba loh ba, ³³ ya chin cha'loh guca'yahga ra' ba la'h ba cun cwaarta, chi'chi chiinn ra' ba la'h ba nahpa gachitii' ba, ya chin dxiohna gubihdxyi guhchi ba chi'chi gabia'garii gabahan ba tuhbi.

³⁴ Ya la'h ra' ba ayi guhcabwa' ra' ba ni'chi, coma dxyi'dxyi ra' chi guhcan ziga naga'tsi par la'h ra' ba, ni'chin ayi guhcabwa' ra' ba xi guñi' Ñi'h.

**Basiaca Jesuhs la'h tuhbi
bwiinn nin ayi biinn loh Ñi'h**

(Mt. 20.29-34; Mr. 10.46-52)

³⁵ Chin zegadzihn gahxu ra' ba tuhbi guihdxyi nin laa Jericoh, zohba tuhbi bwiinn nin rahca loh ñi'h rbwe'he ba cardah rwa' neziuh chi. ³⁶ Ya chin gudi-i'dxidixahga bwiinn chi ziahan bwiinn zeedii'dxi, chi'chi gunabadxyi'dxyi ba, rahbi ba:

—¿Xini'ca cayahca?

³⁷ Chi'chi rahbi ra' ba:

—Jesuhs nin ze' nez guihdxyi Nazaret la'h ban zedii'dxi rii'.

³⁸ Chi'chi guñi' ba jweersi, rahbi ba:

—¡Jesuhs, Llii'n guehtu Davihd, balahsasto' lu'h na'h!

³⁹ Ya chi'chi bidxyi'chi bwiinn ra' nin zee delaanta guzohbaloh zeeñi' ra' ba, rahbi ra' ba:

—¡Biacadxyii!, ¡ayi rñi' lu'h zi'ca!

Per la'h ba mahziru cañi' ba jweersi-rooru:

—¡Llii'n guehtu Davihd, balahsasto' lu'h na'h!

⁴⁰ Ya guzuhdxyiigah Jesuhs, chi'chi gunabwa' Ñi'h gwaca'ha ra' ba bwiinn chi, ya chin badzihn ba hasta zuu Jesuhs, chi'chi gunabadxyi'dxyi Jesuhs loh ba, rahbi Ñi'h:

⁴¹ —¿Xini'ca xclaa'dzi lu'h gu'nnahn para yi'h?

Chi'chi rahbi bwiinn nin rahca loh Ñi'h chi:

—Daada, xclaa'dzihn gwa'han.

⁴² Chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:

—Zwa'ha lu'h nnah la'lu'h biaca pur nin gwachiisto' lu'h guhca basia'cahn yi'h.

⁴³ Ya hohrachi gahca ballaala bizloh bwiinn nin ayi biinn loh ñi'h chi, chi'chi gubia'garii bwa'ha ba, chi'chi zenee ba Jesuhs, cañi' ba xcweenta ziroo' jweersi nin nahpa Dxiohs, neezaa bwiinn ra' badxyigaa'loh ra' ba pur bwa'ha ra' ba

biaca loh bwiinn chi, neezaa ra' ba guza-'loh cañi' ra' ba xcweenta jweersi-roo' nin nahpa Dxiohs.

**Gwah Jesuhs rwa' yihdzi
tuhbi bwiinn nin laa Zaqueu**

19 Ya chin badzihn Jesuhs rwa' guihdxyi Jericoh, gudi'dxi Ñi'h galaayi guihdxyi chi. ² Guihdxyi chi gahca nuu tuhbi bwiinn nin laa Zaqueu; rricu duxa ba, nabwa' ba bwiinn ra' nin rusadxihlli impweestu. ³ Ya guclaa'dzi ba dxii'nbwa' ba la'h Jesuhs, per ayi guhca ñwa'ha ba la'h Jesuhs laasii rii ziahanroo' bwiinn gadiidxi coma Zaqueu bwiinnla'ta ba. ⁴ Lwehgu ballu'n ba gwah ba delaanta hasta zohba tuhbi llaa'n yahga guroo' nin laa sicohmoro nez tiidxi Jesuhs, chi'chi gucah ba lohon tin guhca bwa'ha ba la'h Jesuhs. ⁵ Ya chin guya'loh gudi'dxi Jesuhs ri'chi bwa'ha Ñi'h nez guiya', chi'chi rahbi Ñi'h loh Zaqueu:

—Zaqueu, basiooba bie'ta ri'ca tin nnadxyih gahca nahpa chadxia'hnaht yihdzi lu'h.

⁶ Chi'chi bie'tagallu'n Zaqueu loh yahga chi tin zenee ba la'h Jesuhs par yihdzi ba, riahxi ba. ⁷ Ya chin bwa'ha snuhn bwiinn ni'chi guza'loh cañi' tohnta ra' ba, rahbi ra' ba:

—Bwa'ha la'Jesuhs zedxia'han rwa' yihdzi bwiinn nin mahzi nahpa duhlda.

⁸ Chi'chi guzu'nchii Zaqueu delaanta loh Jesuhs, rahbi ba:

—Bwa'ha Daada; gudi'hihn garolda nin na'pahn guica'ha ra' bwiinn prohbi, ya sidela gula'na'hn la'h chyulla cun guelrsagui'hi nnah gusia'garii xmweeyi ba tahpa taantu pur nin basagui'hihn la'h ba.

⁹ Chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:

—Nnadxyih gahca la'xtuhlda lu'h basia'pitiin neezaa xtuhlda bwiinn ra' nin nuu yihdzi lu'h gusia'pitiin laasii guchii lu'h naa lu'h xpwiinn guehtu

Abrahn, ¹⁰ laasii na'h naan Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw tin chi'hyihn bwiinn ra' nin cagañihchi pur xtuhlda ra' ba tin na'h guhlda'hra'n ba loh xtuhlda ra' ba.

Cweenta xteenn tsi'h mweeyi

¹¹ Ya gaduhbi rigaca'dxiahga ra' bwiinn dxyi'dxyi ra' nin cañi' Jesuhs, bwi-i'yidxyi'dxyi laga'h Ñi'h stuhbi cweenta loh ra' ba laasii la' ra' ba zeegadzihn gahxula guihdxyi Jerusalehn nen coma la'h ra' ba ruhnn ra' ba lligaaba lwehgu sa'loh guinabwa' Jesuhs laasii la' ra' ba gadzihnla guihdxyi Jerusalehn, ¹² chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Guyuu' tuhbi bwiinn, guyuu' ba lahda tuhbi jwamihi lasahca, ya bira'a'h ba gwah ba stuhbi guihdxyi zitu tin gaca ba rrehyi, ya chin guibia'garii ba chi'chi guinabwa' ba guihdxyi chi. ¹³ Ya nnaaru guiria'h ba yihdzi ba, gudihdxyixgah ba tsi'h xmooza ba tin gudi'hi ba tuhbigah mweeyi nin lasahca guica'ha ra' ba, chi'chi rahbi bwiinn chi loh ra' ba: “Gulgui'hnnnee mweeyi rii' guri'xi hasta chin gabia'gariin stuhbi.” ¹⁴ Ya bwiinn lahdxyi ba ayi guclaa'dzi ra' ba la'h ba, ni'chin guxe'hla ra' ba paaldae bwiinn nin zeguihtsi ra': “Ayi xclaa'dzi nu gaca ba xrehyi nu.” ¹⁵ Per nahpa guhca ba rrehyi, chi'chi gubia'garii ba lahdxyi ba. Ya chin gubia'garii ba, chi'chi gudihdxyi ba mooza ra' nin basia'hannee ba mweeyi tin gacabwa' ba blaacala cayuhnn ra'n gahn. ¹⁶ Ya galoh bwiinn nin badi'hi ba mweeyi badzihn loh ba, chi'chi rahbi mooza chi: “Daada, la'xmweeyi lu'h cayuhnn gahn tsi'h bwelta ziga naan.” ¹⁷ Chi'chi rahbi rrehyi chi loh ba: “Bwen gahca; yi'h naa lu'h tuhbi mooza bwen pur bwi'hnn lu'h dzi'n za'ca nee gullia'yi'hn nin bani'hihn. Yannah guni'hihn dzi'n guunn lu'h, guinabwa' lu'h tsi'h guihdxyi.” ¹⁸ Chi'chi badzihn stuhbi mooza loh ba, chi'chi

rahbi mooza chi: “Daada, xmweeyi lu'h cayuhnn gahn ga'yu bwelta mahzi ziga naan.” ¹⁹ Chi'chi rahbi ba loh ba: “Yi'h guni'hihn dzi'n guunn lu'h guinabwa' lu'h ga'yu guihdxyi.” ²⁰ Chi'chi badzihn stuhbi mooza loh ba, chi'chi rahbi mooza chi: “Daada, la'xmweeyi lu'h dee'; gulu'cha'yisiñin la'n tuhbi baschihn ²¹ laasii bidxyihbihn yi'h pur naa lu'h tuhbi bwiinn nadxiipa dxyi'dxyi. Raca'ha lu'h cohsa ra' nin ayi naa xteenn lu'h, neezaa rataa'ha lu'h guiña'h hasta ayi gulahchi lu'h.” ²² Chi'chi rahbi rrehyi chi loh ba: “¡Mooza xihn mooza dxaaba! Cun sola dxyi'dxyi nin guñi' lu'h ca gu'nnahn guelguxchiisi yi'h. Sidela nnah lu'h naan tuhbi bwiinn nin nadxiipadxyi'dxyi nen nahgahca lu'h raca'hahn nin ayi naa xte'nnahn nen nnaaza lu'h rataa'hahn guiña'h nin ayi naaza xte'nnahn, ²³ ¿xixnaa ayi bagasi-a'han lu'h xmwee'yihnce baancu tin chin ñabia'gariin ñaca'hañin cun garaa llii'nan?” ²⁴ Chi'chi rahbi ba loh ra' nin rii ri'chi: “Gulgaca'ha mweeyi ca tin gulgadi'hin la'h bwiinn nin bwi'hnn gahn tsi'h taantu mahzi.” ²⁵ Chi'chi rahbi ra' ba loh ba: “Daada, per la'ba nahpala tsi'h mweeyi.” ²⁶ Chi'chi rahbilaga'h rrehyi chi: “Ni'chin nin ñaan loh tu, nin nahpa ziahanan ni'chi gaca guica'harun, ya nin nahpa gullia'han hasta nin ruhnn ba lligaaba nahpa ba gaca'hañin loh ba. ²⁷ Ya garaa bwiinn nin bidxyi'chinee na'h nin ayi guclaa'dzi ñahca'hn rrehyi loh ra' ñi'h, gulta'nee ra' ba rii' tin gadxiinn tu la'h ra' ba delanta loon.”

Guyu'tii Jesuhs la'n guihdxyi Jerusalehn ziga tuhbi rrehyi

(Mt. 21.1-11; Mr. 1.1-11; Jn. 12.12-19)

²⁸ Ya chin guya'loh bwii'yidxyi'dxyi Ñi'h dxyi'dxyi ra' chi, chi'chi bira'h Ñi'h tin zee Ñi'h guihdxyi Jerusalehn. ²⁹ Ya chin zegadzihn Ñi'h tuhbi guihdxyi nin laa Betfageh cun guihdxyi nin laa Be-

tania, gahxu loh dahan nin laa Olivo chi'chi guxe'hla Ñi'h chiohpa xpwiinn Ñi'h, ³⁰ chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Gulchee loh guihdxyi nin naa gahxuru, ya chin gadzihn tu ri'chi, chi'chi gwa'ha tu cadu'h tuhbi buhrra nin nadxyi'bi nin nagahdxi gaca nado'tii'. Gulgaxachi ma tin dxie'nee tu ma. ³¹ Ya sidela chyuulla guina'badxyi'dxyi loh tu: “¿Xixnaa guxachi tu buhrra ca?”, chi'chi gahbi tu loh ba: “Tuhbi bwiinn nin mahzi rnabwa' cachi'hn ma tin tsiiba ba ma.”

³² Ya seguihdu ziaganee ra' chi'h ba ma, ya zigapa' guñi' Jesuhs guzohba xchi'dxyi Ñi'h guzahca ra' ba. ³³ Ya chin rigaxachi ra' ba buhrra chi, chi'chi gunabadxyi'dxyi ra' bwiinn nin naa xteenn ñi'h la'h ma, rahbi ra' ba:

—¿Xixnaa rigaxachi tu buhrra ca?

³⁴ Chi'chi rahbi ra' ba:

—Dxugaxachi nu ma laasii tuhbi bwiinn nin mahzi rnabwa' cachi'hn ba ma tin tsiiba ba ma.

³⁵ Chi'chi baganee ra' ba ma hasta zuu Jesuhs, chi'chi badzii'ba ra' ba xahba ra' ba dihtsi ma tin guzohba Jesuhs dihtsi ma. ³⁶ Ya chin zeezah Jesuhs loh neziuh nin zee Jerusalehn, zeedzi'ba Ñi'h buhrra chi, chi'chi gudxyihxi ra' ba xahba ra' ba loh neziuh tin gudii'dxinee buhri'hn chi la'h Ñi'h loh lahdxi ra' chi.

³⁷ Ya chin zegadzihn gahxuru Ñi'h loh dahan nin laa Olivo, zena'hla paaldaa bwiinn la'h Jesuhs nin riachiisto' Ñi'h la'h Ñi'h, chi'chi guza'loh cañi' ra' ba jweersi pur jweersiroo' nin nahpa Dxiohs. Zi'chi cañi' ra' ba pur ziahan dzi'n roo' ra' nin bwa'ha ra' ba bwi'hnn Jesuhs, ³⁸ neezaa cañi' ra' ba:

—¡Bwi'nntaa'yi Dxiohs yihca rrehyi nin ze' pura xcweenta Dxiohs; nnah dxyiiriisto' Dxiohs nin nuu dxibaa' laasii nnah la'Jesuhs ze' tin guinabwa' Ñi'h pura xcweenta Dxiohs; yannah

gachidi'tsi nu zuxchilli Dxiohs pur garaa nin bwi'hnn Ñi'h!

³⁹ Ya lahda ra' bwiinn chi rii nuhn bwiinn fariseu, ya chin bihn ra' ba xi riñi' ra' bwiinn chi, chi'chi rahbi ra' ba loh Jesuhs:

—Mwehsu, guñi' loh ra' bwiinn nin ze'na'hla yi'h tin ayiru guñi' ra' ba zi'ca.

⁴⁰ Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Sidela la'h ra' bwiinn rii' cwidxyii ra' ba, zibwidxaa'yo'ba dxiah ra' nin zaa loh yuh xcweenta ra' ba.

Bi'n Jesuhs pur bwiinn guihdxyi Jerusalehn

⁴¹ Ya chin zegadzihn gahxuru Jesuhs guihdxyi Jerusalehn, chin bwa'ha Ñi'h guihdxyi chi, chi'chi guza'loh bi'n Ñi'h pur guihdxyi chi, ⁴² chi'chi rahbi Ñi'h:

—¡Xixlaaxchimmatii' ayi gaann tu xi cohsa guunn tu tin cwidxyiisto' tu! Per nnah nuula'n cohsa chi par la'h tu, ⁴³ laasii zadzihn dxyih ra' chin gadzihn bwiinn ra' nin rdxyi'chinee la'h tu nee zuhnn ra' ba ziga tuhbi lee' gadiidxi rwaa' guihdxyi tin ayi gusaa'n ra' ba guiria'h tu, ⁴⁴ nen cun nee chu'tii' ra' ba lahda guihdxyi tin gucwi'h ra' ba garaa yuu' cun garaa muhru nin nuu gadiidxi rwaa' guihdxyi; zi'chi gunnee ra' ba la'h tu pur nin ayi biu'nbwa' tu dxyih nin bie'guia'ha Dxiohs la'h tu.

Basiaa Jesuhs la'n guido'roo'

(Mt. 21.12-17;

Mr. 11.15-19; Jn. 2-13-22)

⁴⁵ Ya chin badzihn Jesuhs loh guihdxyi Jerusalehn, chi'chi guyu'tii' Ñi'h la'n guido'roo' ya bwa'ha Ñi'h rii ra' bwiinn la'n guido' chi nin ruhnn ra' guri'xi, nee ayi rbwihdxyi-rnaaba ra' ba Dxiohs. Chi'chi guzohbaloh babwe'hedxi-a'hla Ñi'h la'h ra' ba nez dihtsijwehra, ⁴⁶ ya gaduhbi cagabwe'he Ñi'h la'h ra' ba, chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Loh Xchihtsi Dxiohs caa ra' dxyi'dxyi ra' rii': "Yiidzihn gaca tuhbi yuu' hasta dxi' tu tin cwidxyi-guinaaba tu na'h", jya la'h tu ruhnn tun zigazi tuhbi cwehva hasta riiu' ra' guba'n!

⁴⁷ Ya guillii-guillii cagaluu'yi Jesuhs la'n guido'roo' chi per bwiinn ra' nin rn-abwa' loh ra' bixohza neezaa bwiinn ra' nin ruluu'yi xlehyi Moisehs, neezaa bwi-innguuhla ra' cadxi'hyi ra' ba mohda tin chiinn ra' ba la'h Ñi'h, ⁴⁸ per ayi bidxeela xa ñuhnn ra' ban laasii garaa ra' bwiinn rigaca'dxyiahga dzi'tsi ra' ba xchi'dxyi Ñi'h.

Gunabadxyi'dxyi ra' ba chyuu naa Jesuhs

(Mt. 21.23-27; Mr. 11.27.33)

20 Gyuuu' tuhbi dxyih cagaluu'yi Jesuhs la'h ra' bwiinn la'n guido'roo', ya gaduhbi cagaluu'yi Ñi'h la'h ra' bwiinn xa guunn ra' ba tin ta'h ra' ba loh duhlda chin badzihn ra' bwiinn nin rn-abwa' la'h bixohza, neezaa mwehsu ra' nin ruluu'yi xlehyi Moisehs neezaa bwi-innguuhla ra', ² chi'chi rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—Gudxixtee' loh nu chyuu naa lu'h tin gaca guunn lu'h garaa ni'ca o chyuu gunnah loh lu'h guunn lu'h.

³ Chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Neezaa na'h guinabadxyi'dxyi'hn loh tu tuhbi rsohn, gulchixtee' loon: ⁴ ¿Chyuu guxe'hla la'h Jwahn bie'garo'bañihsa ba? ¿Ta Dxiohs guxe'hla la'h ba o tuhbi bwiinnzi?

⁵ Chi'chi guza'loh riyyuu'yidxyi'dxyi loh lasaa' ra' ba, rahbi ra' ba:

—¿Xa guidi'tsi nu'h? Sidela la'h nu'h guidi'tsi nu'h: "Dxiohs guxe'hla la'h ba", chi'chi nnaa ba: "¿Xixnaachi'h ayi gwachiisto' tu xchi'dxyi ba?", ⁶ ya sidela guidi'tsi nu'h: "Tuhbi bwiinnzi guxe'hla la'h Jwahn", chi'chi zusihdzixiah garaa bwiinn la'h nu'h tin gachi nu'h laasii

ruhnn ra' ba lligaaba Jwahn naa tuhbi bwiinn nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs.

⁷ Chi'chi guñi' ra' ba dxyi'dxyi rii', rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—Ayi gaann nu chyuu guxe'hla la'h Jwahn bie'garo'bañihsa ba.

⁸ Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Ya ayiza chixtee'hehn loh tu chyuu guxe'hla na'h cayu'nnahn cohsa ra' rii'.

Xcweenta mooza dxaaba ra'

(Mt. 21.33-44; Mr. 12.1-11)

⁹ Chi'chi guza'loh bwii'yidxyi'dxyi Ñi'h cweenta rii' loh ra' bwiinn, rahbi Ñi'h:

—Gyuuu' tuhbi bwiinn, bwi'hn biñih ba nuhn yahga uhva ra' loh xuh ba, chi'chi bire'h ba zee ba stuhbi guihdxyi, ya basia'hannee ba loh xuh ba chi la'h paaldaa bwiinn ra' tin gaapa ra' ban ya chin gabwe'hecaan li'hn nahpa gusia'han ra' ba nuhn li'hn chi nin ruhnn tucabri guica'ha ba. ¹⁰ Ya chin badzihn dxyih gabwe'he ra' ba xli'hn ra' ba, chi'chi guxe'hla nin naa'han xteenn ñi'h chi tuhbi xmooza ba gwagañi' loh ra' bwiinn nin bia'hannee loh xuh ba tin gudi'hi ra' ba nin ruhnn tucabri gaca'ha ba. Ya xlawaa'ha ñudi'hi ra' ba nin ruhnn tucabri gaca'ha ba, mejor badi'hi goolpi ra' ba la'h mooza chi ayichi'h xi badi'hi ra' ba ñica'ha ba. ¹¹ Chi'chi guxe'hla ba stuhbi mooza loh ra' ba, ya chin badzihn ba ri'chi, zi'chi gahcaza badi'hi goolpi ra' ba la'h ba ya ayi xi badi'hi gahca ra' ba ñica'ha ba. ¹² Ya nin riohnaa bweelta guxe'hla ba stuhbi mooza loh ra' bwiinn chi per zi'chi gahcaza badi'hi goolpi ra' ba la'h ba chi'chi babwe'he dxia'hla ra' ba la'h ba nez rwaa'jwehra. ¹³ Chi'chi bwi'hn bwiinn nin naan xteenn ñi'h lligaaba, nasto' ba: "¿Xaalla gu'nnchi'hn nnaa? Mejor guixe'hla'hn yu'pi llii'nahn nin ruca'hsto'n tin chin gwa'ha ra' ba la'h bi pwehda zuhnn cweenta ra' ba la'h bi." ¹⁴ Ya chin

bwa'ha ra' bwiinn chi la'h bi, chi'chi rahbi loh lasaa' ra' ba: “Bwa'ha, de-hchisihn guica'ha gaduhbi loh yuh rii'. Gulcho'ho gachidxiinn nu'h bi tin gachica'ha nu'h yuh rii' gacan xteenn nu'h.”

¹⁵ Ya chin badzihn bi, guna'zu ra' ba la'h bi, chi'chi babwe'he dxia'hla ra' ba la'h bi rwaa' yuh chi, gudxiinn ra' ba la'h bi.

Chi'chi gunaabadxyi'dxyi Jesuhs loh ra' ba, rahbi Ñi'h:

—¿Xini'ca gunnee bwiinn nin naa xteenn ñi'h loh yuh ca la'h ra' bwiinn ca? ¹⁶ Zi' ba, dxie'chiinn ba garaa ra' ba; ya chin cha'loh gachi ra' ba, chi'chi gudi'hi ba loh yuh chi gaan ra' guriin bwiinn.

Ya chin bihn ra' ba dxyi'dxyi ra' chi, chi'chi rahbi ra' ba:

—¿Per Dxiohs ayi nnaa Ñi'h gaca zi'ca!

¹⁷ Ya chin guñi' ra' ba loh Jesuhs zi'chi, chi'chi bwa'ha Ñi'h loh ra' ba, rahbi Ñi'h:

—Ya ¿xalla rñi' chi'h nin caa loh dxihsti nin baca'h daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs cadxyih? Ri'chi caa: “Nee dxiah nin gule'hecaa ra' mwehsu albañihyi gaca yuu', dxiah chi guhca dxiah za'ca nin guzuh galoh tuhbi schihn yuu'.” ¹⁸ Chyuchi'hzi bwiinn nin dxiaaba yihca dxiah chi zahca ba ziahan taa'ha, ya sidela dxiah dxiaaban yihca bwiinn zusiu'yitii'hin la'h ba.

**Basia'garii Jesuhs dxyi'dxyi
pura xcweenta impweestu**

(Mt. 21.45-46; 22.15-22; Mr. 12.12-17)

¹⁹ Ya bwiinn ra' nin rnabwa' loh bixohza ra' neezaa bwiinn ra' nin ruluu'yi lehyi guclaa'dzi ra' ba ñina'zu ra' ba la'h Jesuhs hohrachi gahca laasii gwasaa ra' ba cweenta nin guñi' Ñi'h yihca ra' ba, per ayiza biaalla ra' ba ñina'zu ra' ba la'h Ñi'h laasii rdxiyhbi ra' ba bwiinn ra'. ²⁰ Chi'chi cagata'tsi ra' ba ya guxe'hla ra' ba paaldaa bwiinn ra' zee tin guunn ra' ba ziga bwiinn za'ca tin gunaabadxyi'dxyi ra' ba loh Ñi'h xilla dxy-

i'dxyi ra' nin ñiñi' Ñi'h per mejor cadxi'hyi ra' ba xa guti'dxi ra' ba la'h Ñi'h loh gubieerna tin gachi Ñi'h. ²¹ Chi'chi gunaabadxyi'dxyi ra' ba loh Ñi'h, rahbi ra' ba:

—Daada, mwehsu; naann nu xnehza rñi' lu'h nee naannza nu xnehza rusi'dxi lu'h. Ayi rwa'haza'ca lu'h loh tuhbi bwiinn ya stuhbiga'h ba gwa'hadxaaba lu'h loh ñi'h, laasii rusi'dxi lu'h mohdapa' nin ruhnn Dxiohs guelguxchiisi, ²² yan-nah gunnah loh nu, ¿ta zachidxihlili nu o ayi chyui chiilli impweestu loh rrehyi César?

²³ Per lwehgu guhcabwa' Jesuhs xi lli-gaaba nuu ra' ba, chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—¿Xixnaa ruhnee tu na'h zi'ca?

²⁴ Gulgaluu'yi tuhbi xmweeyi tu na'h. Guidia'han nu'h ¿chyui yihca caa lohon? Chi'chi rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—Xteenn César.

²⁵ Chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Gulgadi'hi la'h César nin naa xteenn ba, nee gulgadi'hiza la'h Dxiohs nin naa xteenn Ñi'h.

²⁶ Ya nin ayi bwi'hnn ra' ba gahn ñusagui'hi ra' ba la'h Ñi'h pur dxyi'dxyi nin guñi' Ñi'h nezloh ra' bwiinn, ni'chin nin badxyigaa'loh ra' ba pur xchi'dxyi Ñi'h mejor bata'wrwaa' ra' ba dxyiitii' babwii ra' ba.

**Basia'garii Jesuhs dxyi'dxyi xcweenta
guelgabahan bwiinn ra' nin guhchi**

(Mt. 22.23-33; Mr. 12.18.27)

²⁷ Chi'chi gwah paaldaa ra' bwiinn nin laa saduceu ra', gwagua'ha ra' ba loh Jesuhs. Ya saduceu ra' chi ayi riachiisto' ra' ba gabahan bwiinn ra' nin guhchi, ni'chin gunabadxyi'dxyi ra' ba loh Jesuhs, ²⁸ rahbi ra' ba:

—Daada, mwehsu; basia'han Moisehs dxihsti loh nu'h, loh chi caa: “Sidela chyulla ndxi'hw gachi gusia'han ba viuhda xcunna'h ba nen ayi chyui lli-i'n ra' ba guyuu', nahpa guica'ha bwi-

htsi ba gunna'h chi tin chuu llii'n ra' ba xcweenta bwihtsi ba nin guhchi.”²⁹ Sidela zi'ca guidi'hnn nu'h nuu gahdzi ndxi'hw ya garaa ra' ba naa tuhsi bwihtsi, ya guidi'hnn nu'h nin naa bwiinnagaloh bachinaa ba ya guhchi ba, per ayi chyu llii'n ra' ba guyuu'.³⁰ Chi'chi guca'ha bwihtsi raroopa ba la'h gunna'h viuhda chi per ayi chyu llii'n ra' ba guyuu' ya guhchi gahca ndxi'hw chi.³¹ Chi'chi lwehgu guca'halaga'h stuhbi bwihtsi ba nin riohna la'h gahca gunna'h chi nee lwehgu gahca guhchi ba, ayi chyu llii'n ra' ba guyuu' gahcaza, ya zi'chi gahca bwi'hnn snuhn ra' ba hasta que no guhchi garaa ra' ba ayi nin tuhbi llii'n ra' ba guyuu',³² ya luulchimma neezaa gunna'h chi guhchi.³³ Yannah, chin gabahan ra' ba, ¿cuunpa'xchi'h nin naa che'hla viuhda chi? Laasii gagaadzi ra' ba bachinaa la'h gunna'h chi.

³⁴ Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Nnah loh guidxyiyuh rii' ruchinaa ra' bwiinn nee rudi'hira'za ba llii'ndxa'pa ra' ba rca'ha stuhbi ndxi'hw,³⁵ per bwiinn ra' nin gulii Dxiohs guziaa ra' par dxibaa', gabia'garii gabahan ra' ba stuhbi per ayi guchinaaru ra' ba nee ayiza cwe'dxi'hnnu ra' ba llii'ndxa'pa ra' ba guica'ha ndxi'hw ziga ruhnn ra' bwiinn nin rii loh guidxyiyuh nnah,³⁶ ya pur nin ayiru gachi ra' ba, ni'chin gaca ra' ba ziga aanjla ra'. Gaca ra' ba llii'n Dxiohs laasii bacwa'hn Dxiohs la'h ra' ba loh guelguhchi,³⁷ ya tin dxihn tu gabi-a'garii gabahan ra' bwiinn nin guhchi, ¿ta nagahdxi gu'lda tu nin baca'h guehtu Moisehs xcweenta la'n yaguichaa'h nin gurih bwehla? Ri'chi gudihdxyi Dxiohs la'h ba, rahbi Ñi'h loh ba: “Na'h naan Xchiohs Abrahn, neezaa Xchiohs Isaac, neezaa Xchiohs Jacobo.”³⁸ Ni'chin nin ayi gaca Dxiohs xchiohsa bwiinnnguuchi ra', mejor naa Ñi'h Xchiohs bwiinn naba-han ra'.

³⁹ Chi'chi rahbi ra' paaldaa mwehsu nin ruluu'yi xcweenta lehyi, rahbi ra' ba: —Mwehsu, bwen gahca guñi' lu'h.

⁴⁰ Zi'chi guñi' ra' ba laasii ayiru guhca ñinabadxyi'dxyi ra' ba xiicaru loh Ñi'h.

¿Chyu llii'n la'h Crixtu?

(Mt. 22-41-46; Mr. 12.35-37)

⁴¹ Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—¿Xamohda rñi' ra' ba Crixtu naa llii'n guehtu Davihd? ⁴² Laasii la'h gahca guehtu Davihd baca'h loh dxihtsi ra' nin laa Salmu:

Daada Dxiohs rahbi loh Daada nin rnabwa' na'h:

⁴³ “Guzohba xlahdu nanchiin hastayi gadzihn dxyih nin gutsii'gahn garaa bwiinn nin rdxyi'chinee yi'h tin gacabwa' ra' ba yi'h naa lu'h nin rnabwa' garaatii'.”

⁴⁴ Nee sidela la'h Crixtu naa Ñi'h llii'n Davihd, ¿xixnaa rahbi Davihd: “Crixtu guinabwa' na'h”?

Badzii'ba Jesuhs duhlda yihca ra' mwehsu nin ruluu'yi lehyi

(Mt. 23.1-36; Mr. 12.38-40; Lc. 11.37-54)

⁴⁵ Ya garaa ra' bwiinn cagaca'dxiahga ra' ba chin guñi' Jesuhs loh ra' xpwiinn Ñi'h, rahbi Ñi'h:

⁴⁶ —Gulgahcanasiin tin ayi gusagui'hi mwehsu ra' nin ruluu'yi lehyi la'h tu. Ri-u'u'sto' ra' ba rahcu ra' ba lahdxi nu'hla nin riuu' hasta yahnn ra' ba nee hasta ñaa' ra' ba tin para guluu'yi bwiinn lasahca ra' ba nee xclaa'dzi ra'za ba garaa bwiinn ra' nin gadxa'ga la'h ra' ba gucha'garwaa' naa ra' ba tin gabhi snuhn bwiinn: “Bwiinnlasahca ra' ba”, ya la'h ra' ba rdxi'hyi ra' ba pur ya-gaxiyi za'ca nin mahzi lasahca rzohba ra' ba la'n guido', nee gahcaza hasta rahca guelwahw.⁴⁷ Neezaa rbwe'hellu'hu ra' ba yihdzi gunna'h viuhda ra' ya hohrachi gahca rñi'nee ra' ba Dxiohs

xchih tin guluu'yi bwiinn za'ca ra' ba. Per la'h ra' ba naa nin guixe'hla Dxiohs ziroo'ru guelzrahcazii yihca ra' ñi'h.

Tuhbi gunna'h viuhda nin gulahchi guhn loh Dxiohs

(Mr. 12.41-44)

21 Gaduhbi nuu Jesuhs la'n guido', basia'garii loh Ñi'h nez stuhbi lahdu, bwa'ha Ñi'h cagala'ha ra' bwiinn rricu mweeyi la'n alcansía ra' hasta rguu' bwiinn mweeyi guelguhn. ²Neezaa tuhbi gunna'h viuhda bwa'ha Ñi'h, bala'ha chiohpa mweeyi ga'yu'hn la'n alcansía, ³chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' xpwiinn Ñi'h:

—Guchiin nin rñi'n loh tu, gunna'h viuhda prohbi ca ziahanru mweeyi bala'ha que snuhn ra' bwiinn nin bala'ha ra' mweeyi, ⁴laasii bwiinn rricu ra' chi mweeyizi nin ria'hancah bala'ha ra' ba la'n alcansía ya gunna'h ca garaa mweeyi nin nahpa ba bala'ha ba hasta nin ñio'h xquehta ba bala'ha ba.

Badi'hi Jesuhs rsohn cwih guido' roo'

(Mt. 24.1-2; Mr. 13.1-2)

⁵Ya nuu nuhn bwiinn nin cayu-uyidxyi'dxyi joosca xñah guido'roo' chi pur dxiah joosca ra' nin nuu tihxin neezaa cohsa lasahca ra' nin bagaa'da ra' bwiinn pur dzi'n nin rahca ri'chi, chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

⁶—Zadzihn dxyih nin cwih garaa cohsa ra' nin caywa'ha tu. Nin tuhbi dxiah nin dzi'ba yihca lasaa' ayi dxia'hanca.

Sehn ra' nin gaca chin ñichiloh guidxyiyuh

(Mt. 24.3-28; Mr. 13.3-23)

⁷Chi'chi gunabadxyi'dxyi xpwiinn ra' Ñi'h loh Ñi'h, rahbi ra' ba:

—Daada, mwehsu; ¿cuuca gaca ni'ca? ¿Xa naa sehn nin dxi' chin gaca cohsa ra' chi?

⁸Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Gulgahca nasiin tin ayi gusaa'n tu gusagui'hi bwiinn la'h tu, tin ziahan ra' bwiinn dxi', nnaa ra' ba: “Na'h naan Crixtu”, per ayi chechiisto' tu xchi'dxyi ra' ba nee ayiza chena'hla tu la'h ra' ba, ⁹nee chin dxihn tu cayahca guehrru ridxiinn lasaa' bwiinn ra', ayiza guidxyihbi tu laasii nahpa gaca dee' per nahgdxih gadzihn dxyih nin guinihchiloh guidxyiyuh.

¹⁰Ya zeezah cañi' Ñi'h loh ra' ba, rahbi Ñi'h:

—Nee zuca'nee tuhbi nasiohn la'h stuhbi nasiohn, neezaa tuhbi guihdxyi bwiinn chindxinee ra' ba stuhbi guihdxyi, ¹¹neezaa gaca lluhroo' neezaa chuu gubihn neezaa gueldxyihdxyi, cun llaa'ndxibaa' guluu'yiloh ra' cohsa nin guchihbi la'h ra' bwiinn, zwa'ha ra' ba sehnroo'. ¹²Per galoh gaca garaa ra' cohsa ra' rii', ya zina'zu ra' ba la'h tu gusa'cazii ra' ba, neezaa zuti'dxi ra' ba la'h tu nez loh ra' bwiinn nin rnabwa' la'n guido' tin guunn bwiinn ra' chi guelguxchiisi la'h tu nee gusie'w ra' ba la'h tu la'n lahtsidxi'ba nee zuti'dxi ra' ba la'h tu loh ra' rrehyi cun loh ra' gubieerna pura riachiisto' tu xchi'dxyi'hn.

¹³Yaca zahca tu garaa dee' chi'chi gaca guini' tu xchi'dxyi'hn loh ra' ba. ¹⁴Ayi guunn tu ziahan lligaaba nasto' tu xa guini' tu loh ra' ba, ¹⁵na'h gahca gu'n-nasiinahn la'h tu cun dxyi'dxyi nin guini' tu, nee guni'hihn guelrahcabwa' la'h tu tin gusie'w tu rwa' chyuuchi'hzi nin guini' tohnta loh tu, ¹⁶per hasta bwiinn xjwamihi tu neezaa lasaa' tu, cun nin rucha'ga tu guiclaa'dzi chiinn ra' la'h tu nee zidxiinn ra' ba paalada tu. ¹⁷Neezaa garaa ra' bwiinn guidxyiyuh guidxyi'chinee ra' la'h tu laasii riachiisto' tu xchi'dxyi'hn, ¹⁸per ayi ñichloh nin tuhbi dxyichiyihca tu, ¹⁹nee sidela ayi cwe'hesto' tu xchi'dxyi Dxiohs zila'h tu loh duhlda tin guziaa tu dxibaa'.

²⁰Ya chin gwa'ha tu ziahanroo' suldahdu rii gadiidxi guihtxyi Jerusalehn, chi'chi gacabwa' tu la'dxyih badzihn ñichilohon. ²¹Ya chin gwa'ha bwiinn ra' gaca ni'chi, chi'chi nahpa guiria'h ra' bwiinn guihtxyi Judea yihdzi ra' ba guzee ra' ba loh dahan; ya bwiinn nin rii ra'la loh dahan ayiru guibia'garii ra' ba chegalli'hi ra' ba xixteenn ra' ba yihdzi ra' ba, ²²tin la'n dxyih ra' chi guunn Dxiohs jwiisi loh guidxyiyuh tin gaca ziga rñi' dxyi'dxyi nin caa loh xchihtsi Dxiohs. ²³Prohibi gunna'h ra' nin nu'a llii'n, prohibiza gunna'h ra' nin ca'ha bado' la'n dxyih ra' chi. Zwa'ha ra' ba guelnadxyi'bi duxa nin gaca cun bwiinn ra' nin rii Israel. ²⁴Nuu ra' ba gachi ra' ba loh guehrru, snuhn ra' ba guzee prehsu, guzee ra' ba garaa guihtxyi zitu ra', ya bwiinnziitu ra' chuunaa ra' ba gaduhbi guihtxyi Jerusalehn hastayi gaza' dxyih nin gabia'garii bwiinn Israel, chi'chi gare'h ra' ba.

Chin gabia'garii Bwiinn nin gaxe'hla Dxiohs stuhbi loh guidxyiyuh

²⁵Rahbiza Ñi'h:

—Chi'chi gaca ra' sehn loh gubihdxyi cun loh bwe'hw neezaa dxih nin nuu llaa'ndxibaa'; ya loh guidxyiyuh garaa ra' bwiinn guidxyihbi ra' ba laasii nin ayi gacabwa' ra' ba xa guunn ra' ba chin dxihn ra' ba cayuu'bwih taa'ha ñihsado' nee taantu jweersi nin rzihdzi cwidyidxiah ñihsado'. ²⁶Ya bwiinn ra' zicahyi ra' ba saca nin gwa'ha ra' ba gaca loh guidxyiyuh neezaa saca nin gwa'ha ra' ba guini'bi garaa nin nuu llaa'ndxibaa'. ²⁷Ya chi'chi gwa'ha ra' ba gadziha'n hn ziga Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw, dxie'ldahn la'n xcahyi cun gaduhbi guelnabwa' nee cun tuhbi bacha'ha roo'. ²⁸Chin sa'loh gaca ra' cohsa ra' rii', ayi guidxyihbi tu; gulcwihsi, gulguia'ha nez guiya' tin lwehgusi gadzihn dxyih nin guzi'laa'dzi tu, ta'h tu loh duhlda.

²⁹Bwiiydxyi'dxyi za Ñi'h stuhbi cweenta loh ra' ba, rahbi Ñi'h:

—Gulguia'ha loh tuhbi yahga ñiigu, neezaa loh garaa ra' yahga. ³⁰Chin gwa'ha tu la' ra' yahga cabwe'he bwiini'ni'hn, la'h gahca tu gacabwa' tu lwehgusi gadzihn bwe'hw nin dxiaaba ñihsadxiha. ³¹Zi'chi gahcaza chin gwa'ha tu la' ra' cohsa ra' rii' gacan la'h gahca tu gacabwa' tu amweer gadzihn xquelnabwa' Dxiohs. ³²Guchiiin nin rñi'n loh tu, garaa ra' cohsa rii' gacan antes gachi ra' bwiinn nin nabahan ra' chieempa chi. ³³Dxibaa' cun guidxyiyuh zinihchilohra'n, per xchi'dxyi'hn ayi ñichilohon.

³⁴'Gulgaca nasiin tin ayi guunn tu lligaaba ayi guxi'hn tu xjweersi tu loh guelree', loh guelrahw za'ca, neezaa lligaaba ziahan xteenn xica nin rchi'hn tu laasii sidela guunn tu squii' zina'zu dxyih chi la'h tu nee guunnan mahla la'h tu, ³⁵laasii zi'chi garia'caa dxyih chi loh garaa ra' bwiinn guidxyiyuh, ziga tuhbi traampa nin rie'w goolpi. ³⁶Ni'chin rnaan loh tu gulgaca nasiin. Ayi gucwe'za tu cwidyiguinaaba loh Dxiohs tin ta'h tu loh garaa nin gaca tin gacaza suh tu loh Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw.

³⁷Radxyii ruluu'yi Jesuhs la'h ra' bwiinn la'n guido'roo', ya gue'la riadxia'han Ñi'h hasta rwa' dahan nin laa de los Olivo. ³⁸Ya guillii-guillii riah ra' bwiinn rsiiyigah rwa' guido' chi tin ruca'dxi'ahga ra' ba nin ruluu'yi Ñi'h.

Bia'han dxyi'dxyi ra' ba xa guunn ra' ba tin guina'zu ra' ba Jesuhs

(Mt. 26.1-5, 14-16; Mr. 14.1-2, 10-11; Jn. 11.45-53)

22 Ya la'h lañih paascu ze'gadzihn chin rahw ra' bwiinn Israel pahñ nin ayi rahcacha'yi cun levadura, ²ya bwiinn ra' nin rñabwa' ra' la'h bixohza neezaa bwiinn ra' nin ruluu'yi xle-

hyi Moisehs cadxi'hyi ra' ba xa guunn ra' ba tin chiinn ra' ba la'h Jesuhs laasii rdxihbi ra' ba bwiinn ra'. ³Ya chi'chi guyuu'tii bwiinnndaaba nin laa Satanahs sto' Judas nin laa gahca Iscariote, nee gahca la'h ba naa ba xpwiinn Jesuhs nin naa gadzi'h bichiohpa xpwiinn Ñi'h, ⁴ya bwiinn chi gwaguihtsi loh ra' bixohza ra' nin rnaabwa' loh ra' bixohza cun loh ra' daada nin rnaabwa' la'h guixa'ga ra' nin rahpa guido'. Guñi'nee Judas la'h ra' ba xa guunn ba tin guti'dxi ba la'h Jesuhs loh ra' ba. ⁵Chi'chi biahxi ra' ba ya guhdzi ra' ba loh Judas guica'ha ba nuhn mweeyi sidela dxu'n ba ntriehgu la'h Ñi'h pur mweeyi chi. ⁶Chi'chi guzi'guelhda Judas ya guza'loh cadxi'hyi ba xa guunn ba guti'dxi ba la'h Jesuhs loh ra' bwiinn chi mwedxi rala'n tin ayi gacabwa' ra' bwiinn.

**Luulchima vehsa gudahwxchihnee
Jesuhs la'h ra' xpwiinn Ñi'h**

(Mt. 26.17-29; Mr. 14.12-25;
Jn. 13.21-30; I Co. 11-23.26)

⁷Badzihn dxyihlañih chin rahw ra' ba pahn nin ayi rahcacha'yi cun levadura bie' rdxiiinn ra' ba tuhbi lli'hyi ziga caa loh xchihtsi guehtu Moisehs, ⁸chi'chi guxe'hla Jesuhs Pehdru cun Jwahn, rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Gulchegui'hnncha'yi xi guida'wxchih nu'h nin naa xchih pascu.

⁹Chi'chi gunabadxyi'dxyi ra' ba loh Ñi'h, rahbi ra' ba:

—¿Canehza xclaa'dzi lu'h gachidi'hnncha'yi nu guelwahw?

¹⁰Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Chin chu'tii tu lahda guihdxyi, zadxa'ga tu tuhbi bwiinn nin nu'a tuhbi rii' ñihsa; chi'chi chena'hla tu ba hasta dxui'garii ba yihdzi ba, ¹¹chi'chi guinabadxyi'dxyi tu loh nin naan yihdzi Ñi'h, squii gahbi tu: “Nnaa Daada Mwehsu: ¿Canehza ria'han cwaartu hasta gahwchihnee ba xpwiinn ba xchih pascu?”

¹²Ya bwiinn chi lwehgusi guluu'yi ba hasta naa cwarturoo' nin nuu guiyaa' la'n naa liistula. Ri'chi guiguihn tu nin guida'wxchih nu'h.

¹³Ya chin badzihn ra' ba ri'chi, guyaa bare'caa garaatii' nin guhdzi Jesuhs la'n-riila. Chi'chi bwi'hnncha'yi ra' ba xchih pascu.

¹⁴Ya chin badzihn hohra, badzihnee Jesuhs spaaldae xpwiinn Ñi'h chi'chi gurih ra' ba gadiidxi mweella, ¹⁵chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Blaaca nasaa cayahwxchihneen la'h tu xchih pascu antes que na'h sacaziin cun gachi'hn, ¹⁶nen xñaxgaa'hn loh tu ayiru gabia'garii gahwne'hn la'h tu xchih pascu galoh gadzihn dxyih gacan loh xquelnabwa' Dxiohs.

¹⁷Chi'chi guca'ha Ñi'h tuhbi copa vihnnu, badi'hi Ñi'h guelzuxchilli loh Dxiohs, chi'chi rahbi Ñi'h:

—Gulguee' dee' gulchi'zi gahcan loh lasaa' tu, ¹⁸nen ñaan loh tu ayiru gabia'garii guee'neen la'h tu ñihsa uhva stuhbi galoh nin gadzihn xquelnabwa' Dxiohs.

¹⁹Chi'chi guca'ha gahca Ñi'h tuhbi pahn, badi'hi Ñi'h guelzuxchilli loh Dxiohs, hohrachi gutaa'ha Ñi'hn, gudxi'zi Ñi'hn loh ra' ba, chi'chi rahbi Ñi'h:

—Dee' naa ziga ti'xihn nin guti'dxi'hn loh guelguhchi xcweenta tu, ya squii' gahca guunn tu tin dxiagannasto' tu na'h.

²⁰Zi'chi gahcaza bwi'hnnnee Ñi'h copa chin guluhlla gudahwxchihnee Ñi'h la'h ra' ba, rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Vihnnu nin nuu la'n copa rii' naa ziga rihn nin nuu'huhn, nin guixi'hihn chin chiinn ra' ba na'h xcweenta tu, tin zi'chi gaca dxyi'dxyicuubi nin gusia'han Dxiohs cun bwiinn ra' nin bibwi'hi-ra'la. ²¹Yannah gulguia'ha la'naa bwiinn nin gutoo' na'h dzi'banee naa'hahn loh mweella rii', ²²nee guchii nahpa guti'dxiloon trabahjw duxa, laasii naan Bwiinn nin guxe'hla Dxiohs nahpa zare'-

caa garaa nin caa loh xchihtsi Dxiohs, i'per probhiza bwiinn nin gutoo' na'h!

²³ Chi'chi guzo'baloh canabadxyi'dxyi loh lasaa' ra' ba, rahbi ra' ba:

—¿Chyuni'ca guunn zi'ca?

Cayuu'yidxyi'dxyi ra' ba chyuni'ca naa bwiinn nin mahzi lasahca

²⁴ Neezaa guza'loh cayuu'yidxyi'dxyi ra' ba xcweenta chy mahzi lasahca loh ra' ba; ²⁵ chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Rehyi ra' nin rnabwa' loh ra' bwiinn nin ayi naa bwiinn Israel ruhnn nayaachi ra' ba nee xclaa'dzi ra' ba guñi' xpwiinn ra' ba loh ra' ba: “Bwiinn za'ca lu'h”, ²⁶ per la'h tu ayi gaca tu zi'chi, sino que nin mahzi lasahca loh tu ayi chi'hyi ba guñi' za'ca bwiinn xcweenta ba; mejor gusa'n ba zigachi'hzi guñi' bwiinn loh ba, nee nin mahzi rnabwa' nahpa gaca ba ziga mooza tin mahziru gacanee ba lasaa' ba. ²⁷ ¿Cuunn nin mahzi lasahca; ta bwiinn nin rzohba loh mweella rahw o bwiinn nin raz-i'laa'dzi guelwahw? ¿Tayigah guchiidx-i'h bwiinn nin rzohba loh mweella? Per na'h nicala rnabwa'n loh tu per la'ndx-a'ga zigazi tuhbi bwiinn nin rni'hi xi rahw tu. ²⁸ La'h tu naa tu bwiinn ra' nin bia'hanee na'h gaduhbi gudi'dxi'hn trabahjw nin gudi'dxi'hn, ²⁹ ni'chin nin guni'hihn guelrnabwa' la'h tu ziga bani'hi Xpaa'nñin na'h, ³⁰ tin gahw tu guee tu cwih tu loh xmwee'llahn llaa'n dxibaa', soobaa gahca tu loh yagaxiyyi bwiinn nin rnabwa' tin guunn tu guelguxchiisi loh gadzi'h bichiohpa cwa'h xjwamihiy Israel.

Basia'han Jesuhs dxyi'dxyi guñi' Pehdru ayi nu'nbwat'ii' bi la'h Ñi'h

³¹ Chi'chi rahbi Jesuhs loh Simohn:

—Simohn, Simohn; la'bwiinnndaaba nin laa Satanahs gunaaba yi'h tin tsiibi

ba yi'h zigazi rbi'bi llooba chin nuu'hun deh, ³² per na'h la'n gunaaba loh Dxiohs pur yi'h tin ayi cwe'hesto' lu'h xchi'dxyi Dxiohs, ya chin gabia'garii lu'h loh Dxiohs, chi'chi gacanee ra' lu'h lasaa' lu'h tin dxia'hantee ra' ba xchi'dxyi Dxiohs.

³³ Chi'chi rahbi Pehdru loh Ñi'h:

—Daada, la'nzuu liistula tin dxie'wne'hn yi'h, nicala gachiza nu'h.

³⁴ Chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:

—Pehdru, nnah gahca ñaan loh lu'h galoh guca'yahnn dxiidxinguhla, guñi' lu'h mas chohnna bweelta ayi nu'mb-wa'tii' lu'h na'h.

Amweerla gadzihn hohra nin tiidxi Jesuhs trabahjw

³⁵ Chi'chi gunabadxyi'dxyi Jesuhs loh ra' ba, rahbi Ñi'h:

—Chin guxe'hla'hn la'h tu bagaluu'yi tu la'h ra' bwiinn xchi'dxyi Dxiohs, ayi gwanee tu buxa, nin dxihdximweeyi nin tuhbi tahgaza tahba tu, ¿ta guyuu' xiilla bia'dxyi tu?

Chi'chi rahbi ra' ba:

—Lliitii'.

³⁶ Chi'chi rahbi Ñi'h:

—Per nnah ñaan loh tu, nin nahpa buxa, chenee ban; nin nahpa dxihdximweeyi, cheneezaa ban; nin ayi nahpa spahda, gutoo' ba xchiquehta ba tin si' ba tuhbin; ³⁷ tin rñaan loh tu nahpa gaca ziga caa loh Xchihtsi Dxiohs pur na'h; rñi' dxyi'dxyi ra' chi: “Bati'dxi ra' ba la'h ba hasta nuu ra' bwiinn mahla.” Garaa nin caa loh xchihtsi Dxiohs pur na'h nahpa gacan.

³⁸ Chi'chi rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—Daada, rii' la'chiohpa spahda nuu'.

Chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Cun sola ni'casi zahlda, ayi xchi'hn ziahan.

**Gudihdxyi-gunaaba Jesuhs
loh Xtaada Ñi'h loh weerta
nin laa Getsemanii**

(Mt. 26.36-46; Mr. 14.32-42)

³⁹ Chi'chi biria'h Jesuhs zee Ñi'h loh dahan nin laa Olivo laasii zi'chi naa xcostumbre Ñi'h zena'hlagah xpooxtla Ñi'h la'h Ñi'h, ⁴⁰ ya chin badzihn ra' ba ri'chi, chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Gulguinaaba loh Dxiohs tin ayi gusagui'hi bwiinndaaba la'h tu.

⁴¹ Chi'chi biria'caa Jesuhs tuhbi lahdu hasta rii ra' ba, zigachi'h hasta radzihn tuhbi dxiah nin ruca'h bwiinn, chi'chi bazu'nllihbi Ñi'h ri'chi tin gudihdxyi-gunaaba Ñi'h loh Xtaada Ñi'h nin naa Dxiohs, ⁴² squii':

—Paah, ¿tayi gaca gucha'h xigaaba lu'h tin guhlda'h lu'h na'h loh trabahjw duxa nin guti'dxiloon? Per sidela ayi nu-u'hun, ayiza xi ruhnn ti'dxi'hñin.

⁴³ Chi'chi baluu'yiloh tuhbi aanjla nin guxe'hla Xtaada Ñi'h tin gacanee Ñi'h la'h Jesuhs guunn Ñi'h waanta guti'dxiloh Ñi'h trabahjw chi, ⁴⁴ ya pur taantu nin cadii'dxi Ñi'h trabahjw, ni'chin nin mahzi cabwihdxyi Ñi'h loh Xtaada Ñi'h nee taantu nin cayahcana'yi Ñi'h pur gota ñihsa cayaaba loh yuh gota chi rñahan ziga rihn. ⁴⁵ Ya chin guya'loh gudihdxyi-gunaaba Ñi'h loh Xtaada Ñi'h, chi'chi gwasu'nchii Ñi'h tin gwaguia'ha Ñi'h cuun ra' xpwiinn Ñi'h, ya chin badzihn Ñi'h ri'chi bwa'ha Ñi'h la' ra' ba na'xgahsi pur guelnalaasa nin nuu sto' ra' ba, ⁴⁶ chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—¿Xixnaa na'xgahsi tu? Gulchestii gulguinaaba loh Dxiohs tin ayi gusagui'hi bwiinndaaba la'h tu.

Chin bina'zu Jesuhs

(Mt. 26.47-56;

Mr. 14.43-50; Jn. 18.2-11)

⁴⁷ Gaduhbi cañi' gahca Jesuhs loh ra' xpwiinn Ñi'h, badzihn ziahan bwiinn hasta rii ra' ba, delanta loh ra' ba ñiidxiuu tuhbi bwiinn nin laa Judas xpwiinn gahca Jesuhs la'h ba, chi'chi gwabiiga ba hasta zuu Jesuhs tin bacha'garwa' ba loh Ñi'h. ⁴⁸ Chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:

—Judas, ¿ta pur tuhbi behsu rii' riu'n lu'h ntriehgu Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw loh ra' bwiinn rii'?

⁴⁹ Ya chin bwa'ha ra' xpwiinn Ñi'h nin rii gadiidxi Ñi'h nin cayahca ri'chi, chi'chi gunabadxyi'dxyi ra' ba loh Jesuhs, rahbi ra' ba:

—Daada, ¿ta zadi'higoolpi nu la'h ra' bwiinn ca cun spahda?

⁵⁰ Chi'chi bachyuu'ga tuhbi xpwiinn Jesuhs dxiahga tuhbi xmooza bwiinn nin rnabwa' loh ra' bixohza, bachwa'ha ba tuhbi lahdu dxiahga derehchu bi, ⁵¹ chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' xpwiinn Ñi'h:

—¡Gulgasaa'n ba! ¡Cun sol ni'ca!

Chi'chi badxi'hyi Jesuhs dxiahga mooza chi bachi'dxu Ñi'h'n talgu'nsi biaca za'can, ⁵² chi'chi guñi' gahca Jesuhs loh ra' bwiinn nin rnabwa' loh ra' bixohza neezaa bwiinn ra' nin naa guixa'ga xteenn guido' neezaa bwiinguuhla ra' nin ze' tin chenee ra' ba la'h Ñi'h, rahbi Ñi'h:

—Xluu'yi nee spahda cun garrohta nu'a tu ze' tu ziga chin guina'zu tu tuhbi guba'n, ⁵³ ¿xixnaa chin guyu'ne'hn la'h tu la'n guido' garaa dxyih ayi guna'zu tu na'h?, per nnahyi biga'ha xohra tu guunn tu nin xclaa'dzi bwiinndaaba gaca.

**Guhdzi Pehdru ayi
nu'nbwa'tii' bi Jesuhs**

(Mt. 26.57-58, 69-75; Mr. 14.53-54,
66-72; Jn. 18.12-18, 25-27)

⁵⁴ Chi'chi guna'zu ra' ba la'h Jesuhs tin zenee ra' ba la'h Ñi'h yihdzi bixohza nin rnabwa' loh garaa ra' bixohza, cun nee Pehdru na'hlazihitu la'h ra' ba, ⁵⁵ ya chin badzihn ra' ba ri'chi, chi'chi gulahchi ra' ba dxih gadiidxin tin babi-hdxyi ra' ba; nee Pehdru dxa'ga loh ra' ba. ⁵⁶ Ya chin bwa'ha tuhbi gunna'h nin ruhnn dzi'n ri'chi zohba gabihdxyi Pehdru, chi'chi bwa'ha-bwa'ha bi loh Pehdru, chi'chi rahbi bi:

—jNee ndxi'hw rii' naa xpwiinn Jesuhs!

⁵⁷ Per Pehdru ayi gudxixtee' bi nu'nbwa' bi Jesuhs, rahbi bi:

—Gunna'h, ayi nu'nbwa'n ba.

⁵⁸ Ya snuhnsi rahca, guriin bwiinn laga'h nin bwa'ha la'h Pehdru, chi'chi rahbi ba:

—jCun neezaa lu'h naa tuhbi ra' xpwiinn Jesuhs!

Per Pehdru rahbilaga'h ba:

—Ñaan loh lu'h daada, ayi needxi'hn naan xpwiinn ba.

⁵⁹ Ya guhca mahs tuhbi hohra badzihn stuhbi bwiinn guza'loh cañi' ba, rahbi ba:

—jGuchiin, nee bwiinn rii' guyu'nee ba nen cun neezaa laasii naa ba tuhbi bwiinn Galilea!

⁶⁰ Chi'chi rahbi Pehdru loh ba:

—Per daada, jayi rahcabwa'n xini'ca nugaze'ta lu'h!

Ya hohra gahca nin cañi' Pehdru baca'yahnn tuhbi dxiidxinguhla, ⁶¹ chi'chi basia'garii loh Jesuhs bwa'ha Ñi'h loh Pehdru, chi'chi bagannasto' Pehdru dxyi'dxyi nin guñi' Jesuhs loh ba: “Galoh nin guca'yahnn dxiidxinguhla nnadxih, guñi' lu'h loh ra' bwiinn chohnna bweelta gahbi lu'h ayi nu'nbwa'tii' lu'h

na'h”, ⁶² chi'chi baria'h Pehdru guza'loh cayu'n bi nalaasa duxa.

Guñi'yah ra' ba la'h Jesuhs

(Mt. 26.67-68; Mr. 14.65)

⁶³ Ya bwiinn ra' nin canee la'h Jesuhs guza'loh cagallihdzinee ra' ba la'h Ñi'h neezaa cagadi'higoolpi ra' ba la'h Ñi'h, ⁶⁴ neezaa basie'w ra' ba loh Ñi'h chi'chi gudahpa ra' ban, rahbi ra' ba:

—Pwihsi yi'h ziga naa lu'h Crixtu, jguhcbawa' chyufiin nin gudahpa loh lu'h!

⁶⁵ Neezaa caguii xa'ta ra' ba loh Ñi'h cañi'yah duxa ra' ba la'h Ñi'h.

**Gwanee ra' ba Jesuhs loh
bixohza ra' tin guunn ra' ba
guelguxchiisi xcweenta Ñi'h**

(Mt. 26.59-66;

Mr. 14.55-64; Jn. 18.19-24)

⁶⁶ Ya chin barah gue'la, badiaa'ha ra' bwiinn guuhla nin rnabwa' neezaa bwiinn ra' nin rnabwa' loh bixohza ra' neezaa bwiinn ra' nin ruluu'yi xlehyi Moisehs; gwanee ra' ba la'h Jesuhs, chi'chi rahbi ra' ba loh Ñi'h:

⁶⁷ —Sidela guchii lu'h naa lu'h Crixtu, chixtee' lu'h loh nu.

Chi'chi guñi' Jesuhs loh ra' ba, rahbi Ñi'h:

—Sidela guñaan, “Uhn”, ayi chechisto' tu na'h; ⁶⁸ ya sidela guina'badxyi'dxyi'hn loh tu, ayi gusia'garii tu dxyi'dxyi, ⁶⁹ per dezannah la'Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw soobaa nehz lahdu derehchu cwee' Dxiohs nin nuu llaa'ndxibaa'.

⁷⁰ Chi'chi gunaabadxyi'dxyi garaa ra' ba, rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—jTayichi'hn naa lu'h Llii'n Dxiohs?

Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—La'h gahca tu nnaah tu naan zi'chi.

⁷¹ Chi'chi la' gahca ra' ba rahbi loh lasaa' ra' ba:

—¿Xi xclaa'dzi tu nnah? Ayiru xchi'hn guñi'ru bwiinn ca laasii la'h gahca nu'h bihn nu'h dxyi'dxyi ra' nin guñi' ba, ¡ya dxyi'dxyi chi gahca guunn guelguxchiisi la'h ba!

**Jesuhs delaanta
xquelrnabwa' Pilahtu**

(Mt. 27.1-2, 11-14;
Mr. 15.1-5; Jn. 18.28-38)

23 Chi'chi gwasu'nchii garaa ra' ba tin gwanee ra' ba Jesuhs loh Pilahtu. ²Ya chin badzihnee ra' ba Jesuhs ri'chi, guza'loh cagaca'chiah ra' ba la'h Jesuhs, rahbi ra' ba:

—Bwiinn rii' bachina'zu nu laasii cagasagui'hi ba ziahanroo' ra' bwiinn, nee rahbi ba ayi nahparu chy gachidxihlli mweeyi xteenn impweestu loh Rehyi César, nee rahbiza ba naa ba Crixtu zigazi Rehyi loh ra' bwiinn Israel.

³Chi'chi gunaabadxyi'dxyi Pilahtu loh Jesuhs, rahbi ba:

—¿Ta yi'h naa lu'h xrrehyi ra' bwiinn Israel?

Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Zi'chi, yi'h gahca guñi' lu'hn.

⁴Chi'chi rahbi Pilahtu loh ra' bwiinn nin rnabwa' la'h ra' bixohza cun loh ra' garaa ra' bwiinn nin rii' ri'chi:

—Ayi rdxeela'hn nin tuhbi xtuhlda bwiinn rii'.

⁵Per la'h ra' ba cun mahziru jweersiroo' rahbi ra' ba:

—Garaa ra' bwiinn Judea cayuu'yitii loh dxyi'dxyi dxixi'hw nin rluu'yi ndxi'hw rii'. Guzohbaloh cagaluu'yi ba dxyi'dxyi xihn ra' loh guihdxyi Galilea, nee nnah la'ba ze'laga'h rii'.

**Seguihdu gwah Jesuhs loh
xquelguxchiisi Herodes**

⁶Ya chin bihn Pilahtu garaa dee', chi'chi gunaabadxyi'dxyi ba rahbi ba:

—¿Ta bwiinn Galilea bwiinn rii'?

⁷Chi'chi rahbi ra' ba:

—Uhn, bwiinn Galilea ba.

Ya chin bihn Pilahtu bwiinn Galilea Ñi'h, chi'chi guxe'hla Pilahtu la'h Jesuhs loh Herodes tin guunn ba guelguxchisi xcweenta Jesuhs, laasii Herodes naa gobernador guihdxyi Galilea, nee la'n dxyih ra' chi gahca badzihn Herodes guihdxyi Jerusalehn. ⁸Ya seguihdu badzihnee ra' ba Jesuhs hasta badzihn Herodes loh guihdxyi Jerusalehn, ya chin bwa'ha Herodes la'h Jesuhs, biahxi Herodes laasii dez cadxyih xclaa'dzi ba gwa'ha ba la'h Jesuhs laasii bihn ba ruhnn Jesuhs ziahan milahgru ra', ya xclaa'dzi duxa ba gwa'ha ba guunn Jesuhs milahgru ra'.

⁹Ya ziahanroo' dxyi'dxyi gunaabadxyi'dxyi Herodes loh Jesuhs ya nin tuhbi dxyi'dxyi ra' chi ayi guñi' Jesuhs. ¹⁰Neezaa jefe ra' nin rnabwa' la'h ra' bixohza rii' ri'chi cun mwehsu ra' nin rluu'yi lehyi, dee ra' nin cagaca'chiah la'h Jesuhs. ¹¹Ya seguihdu Herodes cun xsuldahdu ba bwi'hnn ra' ba buhrla la'h Jesuhs gudzihtanee ra' ba la'h Ñi'h chi'chi bagahcu ra' ba la'h Jesuhs tuhbi lahdxi za'ca ziga nin rahcu tuhbi rrehyi, ya seguihdu gahca guxe'hla laga'h Herodes la'h Jesuhs loh xquelguxchiisi Pilahtu stuhbi. ¹²Dxyih gahca chi biahca Pilahtu xamihgu Herodes nee galoh bidxyi'chinee lasaa' ra' ba.

**Gunaaba ra' ba guca'h Pilahtu
la'h Jesuhs loh cruhi**

(Mt. 27.15-26; Mr. 15.6-15;
Jn. 18.39-19.16)

¹³Chi'chi batiaa'ha Pilahtu jefe ra' nin rnabwa' la'h ra' bixohza cun guxchiisi ra' nin rnabwa' cun garaa ra' bwiinn guihdxyi Jerusalehn chi, ¹⁴chi'chi rahbi Pilahtu loh ra' ba:

—La'h tu bie'nee tu bwiinn rii' loon, nnaa tu ziahanroo' bwiinn cagaluu'yi ba dxyi'dxyi xihn ra'; per bwa'halohza tu delaanta loh tu gunaabadxyi'dxy-

i'hn cohsa ra' nin nnaa tu cayuhnn ba, per nnah bwa'ha tu ayi xi duhlda nahpa ba cun xcweenta ra' cohsa nin rca'chiah tu la'h ba, ¹⁵ nin Herodes ayi bidxeela xtuhlda bwiinn rii', ni'chin nin rñi'n loh tu ayi xi duhlda nahpa ba para gachi ba. ¹⁶ Ni'chin nin mejor guinabwa'n guicahyahgazi ba cun cwaarta, chi'chi guhlda'hn ba.

¹⁷ Ya garaa yihza nin rahca lañih pascu ruta'h Pilahtu tuhbi bwiinn nin ñe'w. ¹⁸ Per la'h ra' ba tuhbi guñi' garaa ra' ba jweersi, rahbi ra' ba:

—¡Gudxiinn la'h Jesuhs bachi'h balda'h Barrabahs!

¹⁹ Barrabahs rii' bie'w ba la'n lahtsidxi'ba laasii gudxihndxinee ba suldahdu romanu ra' nin rii guihdxyi chi nee naaza ba tuhbi bwiinn nin rdxiiinn bwiinn. ²⁰ Ya guclaa'dzi Pilahtu ñulda'h ba la'h Jesuhs, ni'chin guñi' ba stuhbi, ²¹ per la'h ra' bwiinn ziahan chi mahziru jweersi'rahbi ra' ba:

—¡Baca'h ba loh cruhi!, ¡baca'h ba loh cruhi!

²² Ya chin biohna bweelta rñi' Pilahtu loh ra' ba, rahbi ba:

—¿Per xi mahla cayuhnn ba? Ayi xi xtuhlda ba rdxeela'hn para gachi ba loh dxyi'dxyi ra' nin rna'badxyi'dxyi'hn loh ba, ni'chin nin guinabwa'n guicahyahgasi ba cun cwaarta, chi'chi guhlda'hn ba.

²³ Per la'h ra' ba mahziru jweersi'rahbi ra' ba tin canaaba ra' ba guicah Ñi'h loh cruhi, ya taantu nin rbwihdxyidxi'ah ra' ba hasta que no bwi'hnn ra' ba gahn nin guclaa'dzi ra' ba, ²⁴ chi'chi bidxa'h xigaaba Pilahtu ya guinabwa' ba gucah Jesuhs loh cruhi ziga gunaaba ra' bwiinn Israel chi, ²⁵ ya mejor balda'h ba la'h Barrabahs la'n lahtsidxi'ba, ya chi'chi bwi'hnn Pilahtu ziga guclaa'dzi ra' bwiinn Israel ra' chi basa'cazii ba la'h Jesuhs gudxiinn ba la'h Ñi'h loh cruhi.

Chin gucah Jesuhs loh cruhi

(Mt. 27.32-44;

Mr. 15.21-32; Jn. 19.17-27)

²⁶ Chin zenee ra' ba Jesuhs guicah loh cruhi, chi'chi guna'zu ra' ba tuhbi bwiinn Cirene nin laa Simohn, gue'du zie' ba gwah ba dahan, ya basagu'a ra' ba la'h ba cruhi ya na'hla ba la'h Jesuhs ²⁷ cun neezaa ziahan bwiinn. Ya lahdad ra' bwiinn ziahan chi guyuu' paaldaa ra' gunna'h nin ru'n ra' laasii riaa ra' ba la'h Jesuhs, ²⁸ chi'chi basia'gariiloh Jesuhs bwa'ha Ñi'h loh ra' ba, chi'chi rahbi Ñi'h:

—Gonna'h Jerusalehn ra', ayi ru'n tu pur na'h; guldxi'n pur la'h gahca tu neezaa pur llii'n ra' tu, ²⁹ laasii zi' dxyih nin guñi' ra' bwiinn: “Riahi ra' gunna'h ra' nin ayi riuu' llii'n Ñi'h, nee riahi zia gunna'h ra' nin ayi rudi'hi duuda guee llii'n Ñi'h”, ³⁰ ya ziza'loh guñi' ra' bwiinn loh dahan ra': “Guldxi'aba yihca nu”, ya loh ra' lohmma gahbi ra' ba: “Gulu'la'n la'h nu”, ³¹ laasii sidela squii' ruhnee ra' ba na'h nin naa ziga tuhbi yahga nabahan, ¿xallachi'h la'h tu xa gunnee ra' ba naa tu ziga tuhbi yahgabihdzi?

³² Neezaa chiohpa bwiinn mahla zenee ra' ba tin gachi ra' ba tuhbi cun Jesuhs. ³³ Ya chin badzihnee ra' ba Jesuhs tuhbi lahta nin laa yihca bwiinguuchi, ri'chi baca'h ra' ba la'h Ñi'h loh cruhi cun schiohpa bwiinn mahla chi; tuhbi ba lahdu derehchu stuhbi ba lahdu rrahwehsa. ³⁴ Ya chin cagaca'h ra' ba Jesuhs loh cruhi, chi'chi guñi' Jesuhs rahbi Ñi'h:

—Paah, basia'piti xtuhlda bwiinn ra' rii' laasii ayi gaann ra' ba xiñin cayuhnn ra' ba.

Ya loh xahba Jesuhs gudzihta ra' suldahdu chi baraja tin basaa' ra' ba sweerta tin guiga'zi xahba Jesuhs guica'ha ra' ba ³⁵ ya ziahan ra' bwiinn rii

ri'chi riiywa'ha cacaa Jesuhs loh cruhzi, ya hasta bwiinn ra' nin rnabwa' la'h ra' ba cagallihdzinee ra' ba la'h Jesuhs, rahbi ra' ba:

—Balda'h ba paaldae bwiinn loh zihan cohsa galoh yannah jguhlda'h ba la'h gahca ba sidela guchii ba naa ba Crixtu nin guxe'hla Dxiohs!

³⁶ Neezaa ra' suldahdu bwi'hnn buhr la la'h Ñi'h yaque caa Ñi'h loh cruhzi badi'hi ra' ba vihnnu naltaa gwaa' Jesuhs. ³⁷ Chi'chi rahbi ra' ba loh Jesuhs:

—Sidela guchii lu'h naa lu'h xrehyi ra' bwiinn Israel, jbalda'h yi'h gahca!

³⁸ Ya letra nin gu cah yihca xcruhzi Jesuhs caa'han cun dxyi'dxyi griegu, dxyi'dxyi latihn, cun neezaa dxyi'dxyi hebreu ya rñi'n squii: “Dee' naa xrehyi bwiinn Israel.” ³⁹ Ya tuhbi bwiinn mahla nin caa loh stuhbi cruhzi guñi' tohnta ba loh Jesuhs, rahbi ba:

—Sidela guchii lu'h naa lu'h Crixtu, balda'h yi'h gahca nee guhlada'hza lu'h la'h nu.

⁴⁰ Chi'chi guñi' stuhbi bwiinn mahla nin caa stuhbi lahdu cwee' Jesuhs, rahbi ba loh xcompañeru mahla ba chi:

—¿Tayi rdxiyihbi lu'h Dxiohs nee gu rwa'ha lu'h amweerla gachi lu'h pur xtuhlda lu'h? ⁴¹ Bayi la'h nu'h rga'ha cayahca nu'h caxchihgu ruhnn merehsan la'h nu'h tin gachidxihlili nu'h garaa nin bidi'hnn nu'h; per bwiinn rii ayi xi cohsa dxaaba bwi'hnn ba.

⁴² Chi'chi rahbi ba loh Jesuhs:

—Jesuhs, baza'sto' lu'h na'h dxyih nin so'baloh guinabwa' lu'h.

⁴³ Chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:

—Guchiin nin ñaan loh lu'h, desde nnadxyih gahca chene'hñ yi'h para llaa'ndxibaa'.

Hohra nin guhchi Jesuhs

(Mt. 27.45-56;

Mr. 15.33-41; Jn. 19.28-30)

⁴⁴ Guhcan zigachi'h laa'yidxyih, hohrachi gahca bi' tuhbi gue'la gaduhbitii' guidxyiyuh hasta xcachohinna gudxyih bia'ñi'h. ⁴⁵ Bacahyi loh gubihdxyi ya lahdxi roo' nin za'bi la'n guido'roo' galaayi la'n hasta nadaa cun hasta naa nadaa duxa biga'llun desde guiya' hasta la'n gueeta ya guhcan chiohpa taa'ha. ⁴⁶ Chi'chi guñi' Jesuhs jweersiroo' rahbi Ñi'h:

—jPaah, loh naa si lu'h ruti'dxi'hñ xaa'lmahn!

Guya'lohsi guñi' Ñi'h zi'chi, lwehgusi guhchi Ñi'h. ⁴⁷ Ya chin bwa'ha capitahn nin rnabwa' la'h ra' suldahdu nin zuu ri'chi xi guhca, chi'chi guza'loh cañi' za'ca ba pur Dxiohs, rahbi ba:

—Guchii bwiinn ca, ayi xtuhlda ba.

⁴⁸ Ya garaa ra' bwiinn nin rii ri'chi, chi'n bwa'ha ra' ba xi guhca lwehgu gubia'garii ra' ba para yihdzi ra' ba ziaadxinnaa sto' ra' ba laasii taantu balaasa duxasto' ra' ba la'h Jesuhs. ⁴⁹ Ya garaa ra' bwiinn nin biu'nbwa' la'h Jesuhs cun gunna'h ra' nin gwana'hla la'h Jesuhs desde chin guzo'baloh cagaluu'yi Ñi'h xchi'dxyi Dxiohs nez Galilea, ya zihturnoo' rii' ra' ba tin riiywa'ha ra' ba garaa cohsa ra' nin cayahca.

Chin biga'tsi Jesuhs

(Mt. 27.57-61;

Mr. 15.42-47; Jn. 19.38-42)

⁵⁰ Nee guyuu' tuhbi bwiinn za'ca nin laa Joseh, xnehza nabahan ba loh xquelrnabwa' Dxiohs, bwiinn guihdxyi Arimatea ba, neezaa dxa'ga ba loh ra' bwiinn nin rnabwa' la'n guido'roo' xteenn ra' bwiinn Israel. ⁵¹ Joseh rii' cabweeza ba gadzihn xquelrnabwa' Dxiohs, ni'chin nin ayi guhca xigaaba ba tuhsi cun loh

xigaaba snuhn ra' bwiinn dzi'baloh chi nin gunabwa' guhchi Jesuhs.

⁵² Chi'chi gwah Joseh loh Pilahtu tin gwaganaaba ba si'guehlda Pilahtu gutehta ra' ba bwe'ltihxi Jesuhs loh cruhzi.

⁵³ Ya chin guya'loh batehta ba bwe'ltihxi Ñi'h loh cruhzi, chi'chi batu'bi ban la'n tuhbi sabna ya baca'tsi ban la'n tuhbi ba' dxiah hasta nagahdxi chyu bwiinn guiga'tsi. ⁵⁴ Dee' guhca hohrapa' nin zohbaya'zi gubihdxyi, ya dxyih chi naa dxyih nin rgu'guihn ra' bwiinn Israel para dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' ba. ⁵⁵ Ya gunna'h ra' nin ze'nee Jesuhs desde Galilea, bwa'ha ra' ba rwa' ba' hasta biga'tsi Jesuhs tin bwa'ha ra' ba xa forma guhta bwe'ltihxi Ñi'h la'n ba'.

⁵⁶ Ya chin gubia'garii ra' gunna'h chi para yihdzi ra' ba chi'chi bwi'hnncha'yi ra' ba cwa'n ra' nin xchia'ha nahxi neezaa nin naa ziga zah nin xchia'ha nahxi tin ñiga'bi ra' ban tihxi gue-taguhla. Ya chin guya'loh bwi'hnn ra' ba gahn bwi'nncha'yi ra' ba perfume ra' chi, chi'chi bazi'laa'dzi ra' ba ziga caa loh xlehyi Moisehs guunn ra' ba.

Jesuhs babahn loh guelguhchi

(Mt. 28.1-10; Mr. 16.1-8; Jn. 20.1-10)

24 Ya dumingu rsiyido' gwah ra' gunna'h chi rwa' ba' hasta biga'tsi Jesuhs, ya zenee ra' ba cwa'n nahxi nin bwi'hnncha'yi ra' ba tin ñida'bin tihxi Jesuhs la'n ba' chi. ² Nee chin badzihn ra' ba rwa' ba' chi, bwa'ha ra' ba la'dxiah nin ñe'w rwa' ba' ba' zuucaa tuhbi lahdu; ³ ya chi'chi gudxihxiloh ra' ba la'n ba', per ayila xi bwe'ltihxi Jesuhs bwa'ha ra' ba. ⁴ Ya bidxyihbi duxa ra' ba hasta guñihchi cweenta ra' ba nin ayi rahcabwa' ra' ba xa guunn ra' ba, ya tuhbi goalpi baluu'yiloh chiohpa ndxi'hw nin nahcu lahdxii nin rca'bacha'ha zunchii ra' ba gahxu loh ra' gunna'h chi, ⁵ ya la'h ra' gunna'h chi de taantu bidxyihbi duxa ra' ba hasta loh yuh guhtagurloh ra' ba

taantu guelnadxyihbi duxa, chi'chi rahbi ra' ndxi'hw ra' chi:

—¿Xixnaa radxi'hyi tu bwiinn naban loh bwiinn guuchi? ⁶ Ayi Ñi'h rii', la'Ñi'h babahn loh bwiinnguuchi. Gulgasahnasto' tu dxyi'dxyi nin guñi' Ñi'h loh tu chin nuu gahca tu guihdxyi Galilea; ⁷ gunnah Ñi'h loh tu nahpa zidxiinn ra' bwiinnduhlda la'h Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw, ya chin dxiohna dxyih guhchi Ñi'h zabahn Ñi'h loh ra' bwiinnguuchi.

⁸ Chi'chi bagannasto' ra' gunna'h chi dxyi'dxyi nin guñi' Jesuhs loh ra' ba, ⁹ ya chi'chi babii ra' ba rwa' ba', ya chin bwaa ra' ba hasta nuu zatsi'h bituhbi xpooxtla Jesuhs cun snuhn lasaa' ra' ba guhdzi ra' gunna'h chi garaa nin guñi' ndxi'hw ra' chi loh ra' ba. ¹⁰ Ya gunna'h ra' nin baganee dxyi'dxyi ra' chi loh ra' pooxtla naa María Magdalena cun Jwahna cun neezaa María xnaan Jacobo cun spaaldaa ra' gunna'h nin gwaneer ra'ba.

¹¹ Per bwiinn ra' nin naa xpooxtla Jesuhs bwi'hnn ra' ba lligaaba rñi'xihna'zi gunna'h ra' chi, ya ayi gwachiisto' ra' ba xchi'dxyi ra' ba. ¹² Ya seguihdu chin bihn Pehdru dxyi'dxyi ra' chi bira'ahgallu'n ba zeguia'ha ba hasta biga'tsi Jesuhs, ya chin badzihn Pehdru rwa' ba' chi, guyu'tii ba, chi'chi bwa'ha ba la'lahdxi ra' chi na' tuhbi lahdu, chi'chi ziaa ba para hasta nuu ba cun lligaaba xcweenta nin bwa'haloh ba ri'chi.

Xcweenta nin guhca loh neziuh nin zee para guihdxyi Emaús

(Mr. 16.12-13)

¹³ Nee dxyih chi gahca zee ra' chiohpa xpwiinn Jesuhs tuhbi guihdxyi nin laa Emaús, ya guihdxyi chi ria'han ziga tsi'h bituhbi kilómetru para loh guihdxyi Jerusalehn. ¹⁴ Ya gaduhbi nin zeezah ra' ba loh nehza zeeyu'yidxyi'dxyinee lasaa' ra' ba pur xcweenta garaa ra'

cohsa ra' nin gue'du guhca loh guihdxyi Jerusalehn. ¹⁵Ya gaduhbi zeyuu'yidxyi'dxyi ra' ba, la'h gahca Jesuhs gwabi-iga cwee' ra' ba hasta zezah ra' ba, chi'chi zenee Ñi'h la'h ra' ba. ¹⁶Ya nicala bwa'ha ra' ba la'h Ñi'h per ayi biu'nbwa' ra' ba la'h Jesuhs laasii ayi guclaa'dzi Ñi'h ñahcabwa' ra' ba. ¹⁷Chi'chi gun-abadxyi'dxyi Jesuhs loh ra' ba, rahbi Ñi'h:

—¿Xini'ca zeyuu'yidxyi'dxyi tu gaduhbi nin zezah tu loh neziuh? ¿Xinaa ruhnn triixta loh tu?

¹⁸Chi'chi rahbi tuhbi ra' ba nin laa Cleofahs:

—Garaa bwiinn naann ra' ba xi guhca guihdxyi Jerusalehn. ¿Ta tuhbidxi'h yi'h nuu lu'h zihtu duxa ni'chin nin ayi gaann lu'h xi guhca guihdxyi Jerusalehn?

¹⁹Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—¿Xini'ca guhca ri'chi?

Chi'chi rahbi ra' ba loh Jesuhs:

—Xcweenta Jesuhs nin ze' guihdxyi Nazaret. La'h ba guhca tuhbi profeta poderoso nezloh Dxiohs cun dxyi'dxyi nin baluu'yi ba la'h ra' bwiinn, ya lasahca duxa ba loh Dxiohs neezaa loh ra' bwiinn.

²⁰Per bwiinn ra' nin rnabwa' la'h ra' bixohza cun guxchiisi ra' nin rnabwa' la'h ra' nu'h guna'zu ra' ba la'h Jesuhs tin basa'cazii ra' ba la'h ba, bati'dxi ra' ba Jesuhs loh Pilahtu tin gunaaba ra' ba baca'h Pilahtu la'h Ñi'h loh cruhzi, ²¹nee la'h nu bidi'hnn nu lligaaba la'h ba ñahca nin ñulda'h la'h ra' bwiinn Israel la'n naa ra' bwiinnziitu ra' nin rnabwa' ra' la'h nu'h. Yannah guhcala chohnna dxyih guhca cohsa ra' rii', ²²ya rsiyido' gwah paaldaa ra' gunna'h rwaa' ba' hasta biga'tsi Jesuhs, ya chin gubi-a'garii ra' ba, ²³nah ra' ba ayi badxeela ra' ba bwe'ltihxi Jesuhs rwaa' ba', ya chi'chi baluu'yiloh chiohpa aanjla loh ra' ba ya aanjla ra' chi rahbi loh ra' ba la'h Jesuhs nabahan, ²⁴ya seguihdu

gwagua'ha paaldaa lasaa' nu rwaa' ba' chi, nee chin badzihn ra' ba ri'chi neezaa ra' ba bwa'ha ra' ba nin guhdzi ra' gunna'h chi, per ayiza bwa'ha ra' ba la'h Jesuhs.

²⁵Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—¡Aii bwiinnra'! ¡Liballanihin riu-u'tii dxyi'dxyi la'n yihca tu; balaacachi'h rahcata'h tu tin riasaa tu garaa dxyi'dxyi nin baca'h ra' profeta, daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs caadxyih! ²⁶¿Tayi rahcabwa' tu nahpa guti'dx- iloh Crixtu garaa trabahjw duxa ra' loh guidxyiyuh, chi'chiyi gacah Ñi'h para llaa'ndxibaa' tin gudi'hi Dxiohs guelrn-abwa' la'h Ñi'h?

²⁷Chi'chi guza'loh cagaluu'yi Jesuhs la'h ra' ba loh dxyi'dxyi ra' nin caa loh xchihtsi Dxiohs xcweenta Jesuhs, ya guza'loh Ñi'h cun dxyi'dxyi ra' nin caa loh xchihtsi Moisehs ya gwazah guñi' Ñi'h cun dxyi'dxyi ra' nin caa ra' garaa loh xchihtsi ra' daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs. ²⁸Ya chin zeegadzihn ra' ba guihdxyi hasta zee ra' chiohpa ra' bwiinn chi, ya bwi'hnn Jesuhs zigazi nin ñuhn ñazahru loh neziuh chi, ²⁹ya guñi'nee ra' ba la'h Jesuhs tin bia'hannee Ñi'h la'h la ra' ba, rahbi ra' ba loh Jesuhs:

—Bia'hannee la'h nu laasii la'h gudxyih guhca amweerla la'h cwiih gue'la.

Ya chi'chi guyuu'tiinee Jesuhs la'h ra' ba hasta bia'han ra' ba. ³⁰Nee chin guzohbanee Jesuhs la'h ra' ba hasta zuu mweella, chi'chi guca'ha Ñi'h pahn, bwi'hnntaa'yi Ñi'h yihcan, chi'chi gutaa'ha Ñi'hnn, gudxi'zi Ñi'hnn tin gudahw ra' ba pahn chi. ³¹Ya hohrachi gahca baxaala Dxiohs loh ra' ba tin biu'nbwa' ra' ba la'h Jesuhs, ya dxyigahsi guñihchiloh Ñi'h loh ra' ba. ³²Ya rahbi loh lasaa' ra' ba:

—¿Gu nee lu'h guzahcariinn sto' lu'h gaduhbi ze'nee Ñi'h la'h nu'h loh neziuh

chin zelyuu'yidxyi'dxyi Ñi'h nin caa loh Xchihtsi Dxiohs xcweenta Ñi'h?

³³Ya chi'chi ayiru guleezaru ra' ba ri'chi, lwehgu bana'zunehza ra' ba ziaa ra' ba para gui'dxyi Jerusalehn hasta bi-a'han ra'za tsi'bituhbi pooxtla cun snuhn ra' laasaa' ra' ba, ³⁴ya chi'chi rahbi ra' pooxtla loh ra' ba chin bwaa ra' ba hasta nuu ra' ba:

—Guchii, babahn Jesucristu baluu'y-
iloh Ñi'h loh Simohn.

³⁵Ya seguihdu gahcaza bwii'yidxy-
i'dxyi garoopa ra' ba ziga guzahca ra'
ba loh neziuh, nee cun biu'nbwa' ra' ba
la'h Daada Jesucristu chin gutaa'ha Ñi'h
pahn.

Chin baluu'yiloh Jesuhs loh ra' xpwiinn Ñi'h

(Mt. 28.16-20;

Mr. 16.14-18; Jn. 20.19-23)

³⁶Gaduhbi nin zezah cañi' ra' ba
xcweenta nin guzahca ra' ba loh neziuh
tuhbisi goolpi baluu'yiloh Jesuhs galaayi
ra' ba, chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Chaan, gulcwachidxyiisto' tu.

³⁷Per la'h ra' ba bidxyihbiyaa' ra'
ba nasto' ra' ba caywa'ha ra' ba tuhbi
spíritu, ³⁸chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—¿Xixnaa rdxxyihbi tu nee ruhnn
chiohpa sto' tu? ³⁹Gulguia'ha naa'hahn
cun ñaa'hahn hasta guzohba clahva;
na'h gahcan; gulguidxi' na'h nee gul-
guia'ha za'ca na'h, laasii la'h tu naann
tu tuhbi spíritu ayi caa ba bwe'hla nee
ayiza ba dzihta ziga nin nuu gaduhbi
xcwee'rpuhn —rahbi Jesuhs loh ra' ba.

⁴⁰Ya chin guya'loh guñi' Jesuhs dxy-
i'dxyi ra' chi, chi'chi baluu'yi Ñi'h
naa Ñi'h cun ñaa' Ñi'h hasta guzohba
ra' clahva, ⁴¹nee la'h ra' ba nagahdxi
chechiisto' ra' ba pur taantu riahxi ra'
ba nee taantu radxyigaa'loh ra' ba, ya
chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—¿Tayi xi nahpa tu ri'ca guida'w
nu'h?

⁴²Chi'chi badi'hi ra' ba tuhbi taa'ha
bwehldadxiee' cun tahyi guehtadzihn
la'h Jesuhs, ⁴³ya guna'zu Ñi'h'n gudahw
Ñi'h'n nezloh ra' ba, ⁴⁴chi'chi rahbi Je-
suhs loh ra' ba:

—Dee' naa xchi'dxyi'hn nin guñaan
loh tu chin guyuu'ne'hn la'h tu, guñaan
loh tu nahpa zizohba gaca garaa dxy-
i'dxyi nin caa loh xlehyi Moisehs pur
na'h, neezaa ziga caa loh xchihtsi daada
ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs, cun
neezaa ziga caa loh chihbru nin laa
Salmu.

⁴⁵Chi'chi bazia'ñih Jesuhs loh xigaaba
ra' ba tin guhcabwa' ra' ba nin caa loh
Xchihtsi Dxiohs xcweenta Ñi'h, ⁴⁶chi'chi
rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Squii' caa loh Xchihtsi Dxiohs:
“Napa gachi Crixtu, per chin dxiohna
dxyih zabahn Ñi'h loh guelguhchi”;
⁴⁷ya zidi'chi dxyi'dxyi xcweenta ziga
guhlda'h Jesucristu la'h ra' bwiinn
loh duhlda chin chechiisto' ra' ba
xchi'dxyi Ñi'h, ya mweru gui'dxyi
Jerusalehn zo'balohon, bachi'h zezahan
para gaduhbi guidxyiyuh. ⁴⁸La'h tu naa
tu taxchihgu nin guti'chi ra' xchi'dxyi'hn
laasii bwa'haloh tu xa guhca dez guzo-
hbalohon, ⁴⁹yannah guldxia'han si rii'
tin guica'ha tu Spíritu Saantu nin guix-
e'hla'hn tin guni'hinn guelrnabwa' nin
ze' dez llaa'ndxibaa' la'h tu.

Jesuhs gubia'garii para dxibaa'

(Mr. 16.19-20)

⁵⁰Chi'chi gwaneee Jesuhs la'h ra' ba
stuhbi gui'dxyi nin laa Betania ya ri'chi
batesanaa Jesuhs bwi'ntaa'yi Ñi'h yi-
hca ra' xpwiinn Ñi'h, ⁵¹ya gaduhbi nin
cayuhntaa'yi Jesuhs yihca ra' ba, zi-
aagacah Ñi'h para dxibaa'. ⁵²Nee chin
guya'loh guñi' ra' ba pur chuhla naa Dx-
iohs, ya riahxi duxa ra' ba gubia'garii
ra' ba para gui'dxyi Jerusalehn, ⁵³ya
gui'dxyi Jerusalehn diahrutii' gurih ra'

ba la'n guido' tin guñi' ra' ba milagrosa
dusa naa Dxiohs.

Zi'chizi गया'loh dxyi'dxyi nin baca'h
Lucas xcweenta Jesucristu. Zi'chi gaca
pwihsi.

Dxyi'dxyi ra' nin baca'h San Jwahn Xcweenta Jesucristu

Xchi'dxyi Dxiohs naa ndxi'hw

1 Desde galoh nin nagahdxi cwixchih guihdxyiyuh la'h dxyi'dxyi nuu la; ya nuunee dxyi'dxyi chi la'h Dxiohs, nee dxyi'dxyi chi naa Dxiohs. ² Ya desde chin gurihxchih guihdxyiyuh la'h Ñi'h nuunee la la'h Dxiohs. ³ Ya pur la'h Ñi'h bwi'hnn Dxiohs garaatii' ra' cohsa; ya nin tuhbi nin gurihxchih ayi guhcan sin la'h Ñi'h sino que bwe'zii pur la'h Ñi'h guhca ra'n. ⁴ Pur la'h Ñi'h nuu guelnabahan, ya guelnabahan chi naa bia'ñih para la'h ra' bwiinn. ⁵ Bia'ñih rii' rzia'ñih loh nacahyi, ya loh nacahyi ayi guunnan gahn gusiu'yin la'h bia'ñih chi.

⁶ Guyuu' tuhbi bwiinn nin guxe'hla Dxiohs, lah ba guhca Jwahn. Bwiinn rii' bi' ba ⁷ tin guluu'yi ba dxyi'dxyi xcweenta bia'ñih xteenn Dxiohs, nee tin garaa za bwiinn chechiisto' ra' ba xcweenta dxyi'dxyi ra' nin guluu'yi ba. ⁸ Per ayi Jwahn dxi'h naa bia'ñih, sino que bi' Jwahn tin guñi' ba xcweenta nin naa bia'ñih loh ra' bwiinn. ⁹ Bia'ñih nin naa guchii pa'h nin ruzia'ñih hasta rii ra' garaatii' ra' bwiinn, bia'ñih chi bi' loh guihdxyiyuh.

¹⁰ Ya nin naa dxyi'dxyi naa la'h Ñi'h nin bi' loh guihdxyiyuh, ya pur la'h Ñi'h guhca guihdxyiyuh; per la'h ra' bwiinn guihdxyiyuh ayi bwi'hnn cweenta ra' ba la'h Ñi'h. ¹¹ Bi' Ñi'h hasta rii ra' nin naa ra' xpwiinn Ñi'h, per la'h ra' ba ayi bwi'hnn cweenta ra' ba la'h Ñi'h. ¹² Ya garaa ra' bwiinn ra' nin gwachiisto' ra' ñi'h xchi'dxyi Ñi'h, badi'hi Ñi'h guelrnabwa' la'h bwiinn ra' chi tin gaca ra' ba llii'n Dxiohs, ¹³ ayi pur nin naa ra' dxi' h ba llii'n bwiinn guidxyiyuh, nee ayiza pur xigaaba ra' dxi'h xcuzahn ra' ba o

pur chyulla stuhbi bwiinn, sino que guhcan pur xigaaba Dxiohs.

¹⁴ Pwihsi la'h nin naa dxyi'dxyi guhca Ñi'h tuhbi bwiinn guidxyiyuh nee guyuu'nee za Ñi'h la'hnu; nee nadzii'hi pa'caa Ñi'h la'h nu, cun rñi' za Ñi'h dxyi'dxyi nanchii loh nu, nee bidia'haloh za nu lla'ñih xteenn Ñi'h, nin naa lla'ñih yu'pi Llii'n Xtaada Dxiohs nu'h.

¹⁵ Jwahn bwii'yidxyi'dxyi pur xcweenta Jesuhs, ya guñi' Jwahn squii', jweersi roo' rahbi ba:

—Bwiinn rii' naa nin ruze'ta'hn loh tu, chin guñi'n loh tu: “Bwiinn nin dxi' nehz di'tsihn bwiinn chi mahzi lasahca que na'h nee laasii za nuu ba galohtii' que na'h.”

¹⁶ Ya garaa ra' nu, bachica'ha ra' nu xquelnaza'caduxa Ñi'h, nee cun neezaa guelnadzii'hi dihtsi lasaa' guelnadzi'hi. ¹⁷ Lehyi xteenn Dxiohs bi' pur xcweenta Moisehs; per ya ziga guelnadzii'hi xteenn Dxiohs cun dxyi'dxyi nin ruluu'yi xa pa'caa naa Dxiohs, bie'nee Jesucristun. ¹⁸ Nin tuhbi bwiinn nagahdxi gwa'ha yu'pi la'h Dxiohs; sohla tuhbi dxi'h yu'pi Llii'n Ñi'h nin nuu sto' Daada Dxiohs; la'chi'hzi Ñi'h baluu'yi Ñi'h dxyi'dxyi xcweenta Dxiohs la'hnu'h.

Jwahn nin ruro'bañihsa ruluu'yi xcweenta Daada Jesucristu

(Mt. 3.11-12; Mr. 1.7-8; Lc. 3.15-17)

¹⁹ Bwiinn Israel ra' nin naa ra' bwiinn guihdxyi Jerusalehn guxe'hla ra' ba paaldaa bixohza ra' cun levita ra' loh Jwahn, tin gwah ganabadxyi'dxyi ra' ba chyuu naa Jwahn. ²⁰ Chi'chi nayaa-nayaa gudxixtee' Jwahn, rahbi ba:

—Ayi na'h dxi'hn naan Crixtu nin dxi'.

²¹ Ya chi'chi rahbi ra' ba loh Jwahn:

—¿Chyuulla naa chi'h lu'h, pwihsi? ¿Ta yi'h naa lu'h profeta Elías?

Chi'chi rahbi Jwahn loh ra' ba:

—Ayi na'h dxi'hn.

Ya chi'chi rahbi ra' ba:

—¿Pwihsi yi'h chi'h ni'chi nin naa lu'h Daada nin rñi' xchi'dxyi Dxiohs dxi'?

Chi'chi rahbi Jwahn:

—Ayi na'h dxi'hn.

²² Chi'chi rahbi ra' ba loh Jwahn:

—¿Chyu naa chi'h lu'h, pwihsi? Laasii la'hnu nahpa dxio'ganee nu rsohn loh ra' bwiinn nin guxe'hla la'hnu, ni'chin yi'h gahca guñi' ziga naa xcweenta lu'h loh nu.

²³ Chi'chi rahbi Jwahn loh ra' ba:

—Na'h naan tuhbi bwiinn nin rñi' jweersi nez loh dahan desierto squii': “Gulgasanchii xneziuh Dxiohs lasto' tu”, ziga guñi' guehtu profeta Isaías.

²⁴ Ya bwiinn ra' nin bagañi' loh Jwahn naa ra' xpwiinn ra' bwiinn fariseu ra'.

²⁵ Chi'chi rahbi ra' ba loh Jwahn:

—Pwihsi sidela yi'h ayi naa lu'h Crixtu nin dxi', nin ayi za naa lu'h la'h Elías, nin ayi za naa lu'h Daada nin rñi' xchi'dxyi Dxiohs dxi', ¿xixnaa chi'h ru'ro'bañihsa lu'h?

²⁶ Ya chi'chi rahbi Jwahn loh ra' ba:

—Na'h ru'ro'bañi'sahn cun ñihsa zi, per nez loh tu dxa'ga tuhbi nin ayi nu'nbwa' tu, ²⁷ ya bwiinn chi naa nin gue'du dxi' nez di'tsihn, ya na'h nin ayi xi lasahca'hn para la'h bwiinn chi; nin para cwe'hehn tahba ba ñaa' ba ayi lasahca'hn.

²⁸ Garaa ra' dee' guhca loh gui'hdxyi nin laa Betania, hasta naa rwa' gui'w Jordahn nez lahdu nin rtahn gubihdxyi, hasta baro'bañihsa Jwahn.

Jesuhs, ziga Xi'hyi Dxiohs

²⁹ Ya chin barah gue'la, bwa'ha Jwahn loh Jesuhs zeegadzihn Ñi'h hasta zuu Jwahn, chi'chi rahbi Jwahn:

—¿Gulguia'ha! Rii' la'h Xi'hyi Dxiohs nin rusia'piti' xtuhlda ra' bwiinn gui'hdxyiyuh badzihn. ³⁰ La'h ba nin guñi'hn loh tu: “Nez di'tsihn zi' stuhbi nin mahzi lasahca que na'h, laasii la'h ba

nuu ba desde galohyi que ziga na'h.”

³¹ Neezaa na'h ayi biu'nbwa'n cuun nin naa la'h ba; per na'h ze'ldahn tin cagaro'bañi'sahn la'h ra' bwiinn Israel ra' tin dxiu'nbwa' ra' ba la'h ba.

³² Neezaa rahbi Jwahn:

—Na'h bwa'han biehta Spíritu Saantu nez laa'ndxibaa' yihca Jesuhs zigazi tuhbi palohmwi'hn ya guzuhdxyii palomwi'hn chi yihca ba. ³³ Na'h ayi za biu'nbwa'n la'h ba, per Daada nin gulu'nehza na'h ze'ldagaro'bañihsa cun ñihsa nnah Ñi'h loon: “Chin gwa'ha lu'h la'h Spíritu Saantu nin dxiehta nez laa'ndxibaa' guleezaa yihca tuhbi bwiinn, bwiinn chi naa nin guro'bañihsa la'h ra' bwiinn cun Spíritu Saantu”, ³⁴ yannah la'h ba bwa'haloon ni'chin nin rulu'yi'hn naa ba Llii'n Dxiohs.

Bwiinn ra' rii' naa ra' mwerdo'tii' bwiinn ra' nin guli' Jesuhs

³⁵ Ya barah stuhbi gue'la zuunee Jwahn la'h chiohpa xpwiinn ba, ³⁶ ya nez chi bwa'hala'ga'ha ba la'h Jesuhs zuuzah Ñi'h nez chi, chi'chi rahbi Jwahn:

—¿Gulguia'ha! La'h Xi'hyi Dxiohs dee chi.

³⁷ Ya chin bihn ra' garoopa xpwiinn Jwahn, guñi' ba zi'chi, lwehgu zeena'hla ra' ba la'h Jesuhs. ³⁸ Ya chin bwa'ha Jesuhs zeena'hla ra' ba la'h Ñi'h, chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—¿Xi radxi'hyi tu?

Chi'chi rahbi ra' ba loh Jesuhs:

—Mwehsu, ¿callaa nuu lu'h?

³⁹ Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Gulta'guia'ha.

Ya chi'chi gwah guia'ha ra' ba hasta nuu Ñi'h, ya ri'chi bia'hannee ra' ba la'h Ñi'h, laasii hohra chi naa zigachi'hcatahpa gudxyih.

⁴⁰ Andrehs bwiitsi Simohn Pehdru naa tuhbi ra' ba loh garoopa ra' ba nin bihn xchi'dxyi Jwahn ya gwana'hla

ra' ba la'h Jesuhs, ⁴¹ya seguihdu nin bwi'hnn Andrehs, lwehgu bagadxi'hyi ba bwihtsi ba nin laa Simohn, ya rahbi ba loh ba:

—La'hnu badxeela la'h Crixtu.

⁴²Ya chi'chi gwahnee Andrehs la'h Simohn hasta zuu Jesuhs; ya chin bwa'ha Jesuhs loh Simohn, chi'chi rahbi Ñi'h loh ba:

—¿Ta yi'h nin naa lu'h Simohn, llii'n Jonahs?; per nnah laa lu'h gaca Cefas (nin laa za Pehdru).

Jesuhs guihdxyi la'h Felipe cun Natanael

⁴³Ya chin barah gue'la, bwi'hnn Jesuhs lligaaba chee Ñi'h para guihdxyi Galilea; dxyih chi badxi'loh Ñi'h la'h Felipe ya rahbi Ñi'h loh ba:

—Guda'na'hla na'h.

⁴⁴Ya Felipe rii naa ba tuhbi bwiinn guihdxyi Betsaida, hasta naa za lahdxyi Andrehs cun Pehdru. ⁴⁵Ya chin badxi'lohga'h Felipe la'h Natanael, rahbi ba loh Natanael:

—La'hnu bidia'ha loh bwiinn nin rñi' xcweenta Ñi'h loh dxihtsi ra' xteenn lehyi nin baca'h guehtu Moisehs, la'h-gahcaza Ñi'h naa nin ruze'ta ra' guehtu daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs; laa Ñi'h naa Jesuhs, llii'n Joseh nin naa bwiinn guihdxyi Nazaret.

⁴⁶Chi'chi rahbi Natanael:

—¿Ta nez Nazaret chi zahca dxi' tuhbi bwiinn za'ca?

Chi'chi rahbi Felipe:

—Gudaa' tin gwa'ha lu'h.

⁴⁷Ya chin bwa'ha Jesuhs loh Natanael, chi'chi rahbi Ñi'h loh ba:

—Rii' la'h tuhbi bwiinn Israel pa'h badzihn, nin ayi tuhbi dxyi'dxyi rusagui'hi rwa' ñi'h.

⁴⁸Chi'chi rahbi Natanael loh Jesuhs:

—¿Xaloh nu'nbwa' lu'h na'h?

Chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:

—Bwa'hahn loh lu'h desde galohyi galoh nin guñi' Felipe loh lu'h, chin guñi' ba loh lu'h llaa'n tuhbi yahga ñiigu.

⁴⁹Chi'chi rahbi Natanael loh Ñi'h:

—Mwehsu, jyi'h naa lu'h llii'n Dxiohs, nee naa za lu'h Rehyi loh ra' bwiinn Israel ra'!

⁵⁰Chi'chi rahbi Jesuhs:

—¿Ta pur nin guñi'n loh lu'h bwa'hahn yi'h llaa'n yahga ñiigu, ni'chin nin riachiisto' lu'h na'h? Pwihsi desde nnah par delaanta zwa'ha lu'h mahziru cohsa roo' ra' ziga cohsa ra' rii'.

⁵¹Neezaa rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Guchiin dxyi'dxyi nin rñi'n loh tu, zwa'ha tu llaa'ndxibaa' soobaallaalan ya gwa'ha tu la'h ra' xaanjla Dxiohs dxiehta, gacah ra' ba yihca llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw.

Tuhbi saa' xteenn guihdxyi Canah xteenn Galilea

2Ya chin guhca chohnna dxyih, guyuu' tuhbi saa' loh guihdxyi Canah, xteenn guihdxyi nin laa Galilea. Neezaa xmah Jesuhs zuu ri'chi, ²ya Jesuhs cun xpwiinn Ñi'h bidu'hun Ñi'h tin gwah Ñi'h saa' ri'chi. ³Ya chin gubihdzi vihnnu nin cayuhnn saa', chi'chi rahbi xmah Jesuhs loh Ñi'h:

—Ayiru nahpa ra' bwiinn ra' rii' vihnnu, la'n gubihdzi.

⁴Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Gunna'h, ¿xixnaa rñi' lu'h loon zi'ca? Nagahdxi guiga'ha xohra'h.

⁵Chi'chi rahbi xmah Jesuhs loh ra' bwiinn ra' nin guzuh guti'dxi nin guichi'hn ra' bwiinn ra' nin rii' ra' loh mweella:

—Gulgui'hnn garaa nin nnaa Jesuhs loh tu.

⁶Ri'chi zuu xo'pa rii'dxiah, nin riiuu' ñihsa nin rdxibinaa ra' bwiinn Israel ra' tin rahca nayaa ra' ba tin zi'chi rzohba dxyi'dxyi ruza'loh ra' ba xlehyi guehtu

Moisehs. Ya la'n tuhbi ra' rii'dxiah ra' chi rda'h ziga chywa'h o chwa'hbitsi'h li-htru ñihsa. ⁷ Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' mooza ra' chi:

—Gulgachah ñihsa la'n ra' rii'dxiah ra' ca.

Ya bachah ra' ba ñihsa la'n ra' ri-i'dxiah chi hasta que no gwadxah ra'n, ⁸ chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Yannah gulcwe'he nuhnan gulche-nee guica'ha bwiinn nin cayuhnn saa' rii'.

Ya bwi'hnn mooza ra' chi ziga guhdzi Jesuhs guunn ra' ba. ⁹ Chi'chi gwaa' bwiinn nin cayuhnn saa' chi nuhn ñihsa nin biahca vihnnu (ya nin ayi gaann ba canehza guzah vihnnu chi, sola la'h ra' mooza ra' chi naann ra' ba canehza guzah vihnnu chi). Chi'chi gudi-hdxyi bwiinn nin cayuhnn saa' la'h nu'bi nbahyi, ¹⁰ chi'chi rahbi ba:

—Garaatii' ra' bwiinn guee ra' mwehrgaloh vihnnu za'ca, ya chin la'h ra' ba gwaa' zi'yi vihnnu za'ca, chi'chi guee ra' ga'h ba nuhn vihnnu corrienta, per yi'h nuu gu'cha'yi lu'h vihnnu za'ca chi hasta nnah.

¹¹ Mwer dzi'n roo' rii' naa nin bwi'hnn Jesuhs loh guihdxyi Canah xteenn Galilea, tin baluu'yi Ñi'h xa naa guelnabwa' xteenn Ñi'h; pwihsi neezaa ra' xpwiinn Ñi'h gwachiisto' ra' ba la'h Ñi'h.

¹² Ya chin guya'loh bwi'hnn Jesuhs dee', chi'chi guna'zunehza Ñi'h zee Ñi'h para guihdxyi Capernaum, cun xmah Ñi'h, cun bwiinn ra' nin naa bwihtsi Ñi'h, cun xpwiinn za Ñi'h; ya loh guihdxyi ra' chi bia'hannee Ñi'h la'h ra' ba paaladaa dxyih ra'.

Jesuhs basiaa la'n guido' roo'

(Mt. 21.12-13;

Mr. 11.15-18; Lc. 19.45-46)

¹³ Ya ziga la'h xlañih paascu ra' bwiinn Israel ra' ze'gadzihn chin riagannas-

to' ra' ba gue'la nin gudii'dxi aanjla guel-guhchi loh guihdxyi Egiptu, ni'chin guna'zunehza Jesuhs, zee Ñi'h para loh guihdxyi Jerusalehn. ¹⁴ Ya chin badzihn Ñi'h ri'chi, bwa'ha Ñi'h rii' ra' bwiinn ra' nin ruhnn ra' guri'xi la'n guido' roo'; bwiinn ra' nin rutoo' ra' guidxa'h cun palohmma ra', bwiinn ra' nin zohba ra' hasta zuu ra' mwehlala ra' hasta rucha'h ra' bwiinn mweeyi. ¹⁵ Chin bwa'ha Ñi'h garaa ra' cohsa ra' rii', chi'chi bwi'hnncha'yi Jesuhs tuhbi cwaarta du'h ya babwe'hedxia'hla Ñi'h la'h ra' ba hasta nez dihtsi guido'roo', cun xi'hyi ra' ba cun ziahan ru ra' guidxa'h ra'. Ya bwiinn ra' nin rucha'h mweeyi, baza'h Ñi'h xmweeyi ra' ba loh yuh, ya xmweella ra' ba nezii-nezichi bala'ha Ñi'h. ¹⁶ Ya rahbi Ñi'h loh ra' bwiinn ra' nin rutoo' palohmma:

—¡Gulgabwe'he ni'ca ra' rii'! ¡Ayi guunn tu yihdzi Xtaa'dahn ziga tuhbi loh dxiaa'!

¹⁷ Ya chi'chi bagannaasto' ra' xpwiinn Ñi'h nin caa loh Xchihtsi Dxiohs squii': “Rdi'hillaahn sto'n xcweenta nin ruhnee ra' ba yihdzi lu'h.” ¹⁸ Ya chi'chi gunaabadxyi'dxyi ra' bwiinn Israel loh Jesuhs, rahbi ra' ba:

—¿Xi sehn guluu'yi lu'h la'hnu tin guidia'ha nu nahpa lu'h guelnabwa' cayuhnn lu'h dzi'n ra' ca?

¹⁹ Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Gulgacwih guido' rii', ya chin dxiohna dxyih ziu'n nacuubiñin stuhbi.

²⁰ Chi'chi rahbi ra' bwiinn Israel ra' chi loh Ñi'h:

—Chwa'habi xo'pa yihza guhcacha'yi guido' rii', ¿nee yi'h nnaa lu'h chohnna si dxyih dxiu'n za'ca lu'h'n?

²¹ Per xcweenta guido' nin guñi' Jesuhs loh ra' bwiinn ra' chi naa bwe'ltihxi Ñi'h. ²² Pwihsi ni'chin chin babahn Ñi'h loh guelguhchi, bagannasto' ra' xpwiinn Ñi'h xcweenta dxyi'dxyi ra' rii', ya zi'chi gwachiisto' ra' ba ziga caa loh Xchihtsi

Dxiohs cun ziga guñi' Jesuhs xchi'dxyi Ñi'h.

**Nu'nbwa' Jesuhs lasto'
garaa ra' bwiinn**

²³Ya gaduhbi nin zuu Jesuhs loh lañih nin cayahca loh guihdxyi Jerusalehn nin naa xlañih paascu ra' bwiinn Israel, zihan ra' bwiinn ra' gwachiisto' ra' ba xchi'dxyi Ñi'h laasii bwa'ha ra' ba sehn ra' cun dzi'n roo ra' nin bwi'hnn Jesuhs ri'chi. ²⁴Per ayi xi guerzaa' guyuu' Ñi'h pur la'h ra' bwiinn, laasii ya nu'nbwa' Ñi'h lasto' garaatii' ra' bwiinn. ²⁵Ayi xchi'hñ Ñi'h bwe'zi chyü ñahbi xcweenta ra' bwiinn loh Ñi'h, laasii la'h gahca Ñi'h nu'nbwa' Ñi'h xa naa lasto' cada tubbigah ra' bwiinn.

Jesuhs cun Nicodemu

3 Guyuu' tuhbi bwiinn fariseu nin biria'lah Nicodemu, guhca ba tuhbi bwiinn nin rnabwa' loh ra' bwiinn Israel, ²ndxi'hw rii' gwah ba gue'la hasta guyuu' Jesuhs paaladaa dxyih ra' ya rahbi ba loh Ñi'h:

—Mwehsu, naann nu Dxiohs gulu'ne-hza yi'h tin guluu'yi lu'h la'h nu, laasii ayi nin tuhbi bwiinn nin guunn milahgru ra' nin ruhnn yu'bilu'h, sidela ayi naba-hanee Dxiohs la'h ba.

³Chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:

—Guchiin nin rñi'n loh lu'h, bwiinn nin ayi gaalaa nacuubi (nin ze' loh dee' naa chechiisto' lu'h xchi'dxyi Dxiohs) ayi nuu gwa'ha ba loh guelnabwa' xteenn Dxiohs llaa'ndxibaa'.

⁴Chi'chi rahbi Nicodemu loh Ñi'h:

—Per, ¿xa gaca gaalaa nacuubi tuhbi ndxi'hw nin ba guyu'xa? ¿Ta zahca gabi-a'garii dxiiu' ba sto' xmaah ba stuhbi tin gaalaa nacuubi ba?

⁵Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Guchiin nin rñi'n loh lu'h, bwiinn nin ayi gaalaa cun ñihsa cun Spíritu Saantu ayi gaca chu'tii ba loh guel-

rnabwa' xteenn Dxiohs. ⁶Bwiinn ra' nin raalaa ra' pur guzahn ra' naa ra' ba bwiinn guidxyiyuh, per nin raalaa ra' pur Spíritu Saantu, cabwa' ra' ba pur xcweenta Spíritu. ⁷Ayi guzu'hyi yihca lu'h cun lligaaba pur dxyi'dxyi ra' nin guñi'n loh lu'h: “Garaa tu nahpa gaalaa nacuubi tu stuhbi.” ⁸Bwih rzuhun cachi'zi nehza rihñ lu'hñ, per nin ayi gaann lu'h canehzan ze'en, nee nin ayi za gaann lu'h canehza guzee'hehn; pwihsi zi'chi naa ra' bwiinn ra' nin rahlaa cun Spíritu Santu.

⁹Chi'chi rahbi Nicodemu:

—Per, ¿xa gaca dee ra'?

¹⁰Chi'chi rahbi Jesuhs loh Nicodemu:

—Per ziga yi'h, mwehsu dxi'h naa lu'h loh ra' bwiinn Israel ra', nee ayi rahcabwa' lu'h dxyi'dxyi ra' rii'. ¹¹Pwihsi na'h guchiin nin rñi'n loh lu'h la'h nu rachiñi' nu nin naann nu, nee rachiñi' nu nin bidia'haloh nu, per la'h tu ayi riachiisto' tu nin rachiñi' nu. ¹²Sidela la'h tu ayi riachiisto' tu na'h, chin ruze'ta'hñ loh tu nin nuu loh guidxyiyuh rii', ¿xaalla chechii chi'h sto' tu na'h chin guze'ta'hñ nin nuu dxibaa'? ¹³Nagahdxi chyü guicah nez dxibaa', sola tuhbi dxi'h bwiinn nin biehta nez dxibaa' nee bwiinn chi naa Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw nahpa ziahsa Ñi'h, ¹⁵tin garaa ra' bwiinn nin chechiisto' ra' ñi'h la'h Ñi'h zahpa ra' ba guelnabahan nin ayi ñichilohtii'.

**Guelnadzii'hi xteenn Dxiohs cun
la'h ra' bwiinn guidxyiyuh**

¹⁶Laasii guhca nadzii'hi sto' Dxiohs la'h ra' bwiinn guidxyiyuh, ni'chin guxe'hla Ñi'h yu'pi Llii'n Ñi'h loh guidxyiyuh, tin garaa ra' bwiinn ra' nin chechiisto' ra' ñi'h xchi'dxyi Ñi'h ayi ñichiloh ra' ba loh Dxiohs, sino que gapa ra' ba tuhbi guelnabahan nacuubi nin

ayi ñichilohtii', ¹⁷ laasii Dxiohs ayi gulu'nehza dxi'h Ñi'h la'h Llii'n Ñi'h loh guidxyiyuh tin gudzii'ba Ñi'h duhlda yihca ra' bwiinn guidxyiyuh, sino que guhlda'h Ñi'h la'h ra' ba loh duhlda. ¹⁸ Bwiinn nin chechiisto' ñi'h xchi'dxyi Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw ayi gaca guelguxchisi xtuhlda ba, per la'h bwiinn nin ayi riachiisto' ñi'h xchi'dxyi Llii'n Dxiohs bire'nchii rsohn naa ba bwiinn duhlda, laasii ayi gwachiisto' ba xchi'dxyi yu'pi Llii'n Dxiohs. ¹⁹ Pwihsi bwiinn ra' chi ya bire'nchii rsohn naa ra' ba bwiinn duhlda laasii dzi'n dxaaba ruhnn ra' ba; chin bi' bia'ñih loh guidxyiyuh mahziru biu'sto' ra' ba loh nacahyi laasii dzi'n dxaaba ruhnn ra' ba, ²⁰ laasii garaa ra' bwiinn nin ruhnn dzi'n dxaaba rbwe'hesto' ra' ba bia'ñih, nee ayi riabiiga ra' ba loh bia'ñih laasii bia'ñih zuluu'yin xtsi'n dxaaba ra' ba, ²¹ per la'h ra' bwiinn nin ruzo'badxi-ahga dxyi'dxyi ra' nin guchii riabiiga ra' ba loh bia'ñih tin guluu'yi dzi'n ra' nin cayuhnn ra' ba naa ra'n dzi'n za'ca nin xclaa'dzi Dxiohs gaca.

Jwahn nin ruro'bañihsa guñi' la'ga'h pur Jesuhs

²² Ya chin guya'loh dee', chi'chi zenee Jesuhs la'h ra' xpwiinn Ñi'h nez loh guihdxyi xteenn Judea, nez guyu-u'nee Ñi'h la'h ra' ba paaldaa dxyih chin baro'bañihsa za ra' xpwiinn Ñi'h la'h ra' bwiinn. ²³ Neezaa Jwahn baro'bañihsa ga'h za nez guihdxyi Enohn, gahxu guihdxyi Salim, laasii nez chi nuu zi'yi roo' ñihsa, ya bwiinn ra' gwah ra' ba tin guro'bañihsa ra' ba nez chi. ²⁴ Dee ra' guhca galoh nin nnagahdxi dxie'w Jwahn, ²⁵ per la'h ra' xpwiinn Jwahn guzo'baloh cayuu'yidxyi'dxyinee ra' ba la'h paaldaa ra' bwiinn Israel pur xcweenta xquelrdxi'binaa ra' ba ziga naa xcostumbre ra' ba, ²⁶ ya gwaguihtsi ra' ban loh Jwahn, rahbi ra' ba:

—Mwehsu, bwiinn nin guzuhnee lu'h nez hasta rtahn gubihdxyi rwaa' gui'w Jordahn; bwiinn nin bwii'yidxyi'dxyi lu'h xcweenta ñi'h loh nu, bwiinn chi nin nuugaro'bañihsa nee ziahanru bwiinn na'hla la'h ba. ²⁷ Chi'chi rahbi Jwahn:

—Ayi xi guelrnabwa' nahpa bwiinn sidela Dxiohs ayi gudi'hin. ²⁸ La'h gahca tu bihn tu guñi'n loh tu ayi na'h dxi'h naan Crixtu sino que na'h naan tuhbi bwiinn zi nin ze' ñiidxiuu, ya zi' stuhbi bwiinn galoo na'h. ²⁹ Laasii loh tuhbi saa' bwiinn nin nahpa la'h dxa'pa mbahyi, bwiinn chi naa nu'binbahyi, ya la'h xamihgu nu'binbahyi nin zuu ri'chi nee rihn ba nin cañi' nu'binbahyi, ri-ahxi duxa ba chin rihn ba rñi' ba, pwihsi zi'chi za na'h riahxi duuxa'hn laasii la'h ba badzihn la. ³⁰ La'h ba nahpa gaca lasahca ru ba loon ya na'h nahpa gulliaa'yi'hn ru gaca lasahca'hn.

Bwiinn nin ze' nez llaa'n dxibaa'

³¹ Rahbi za Jwahn:

—Bwiinn nin ze' nez guiya' lasahca ru ba loh garaa ra' bwiinn, ya bwiinn nin naa bwiinn loh guidxyiyuh rñi' za ba pur nin nuu ra' loh guidxyiyuh, per bwiinn nin ze' nez llaa'ndxibaa' lasahca ru ba loh ra' garaa ra' bwiinn, ³² nee rñi' za ba nin bwa'haloh ba cun nin bihndxi-ahgaza ba, per ayi chyu bwiinn riachiisto' ñi'h xchi'dxyi ba. ³³ Per bwiinn nin riachiisto' ra' ñi'h xchi'dxyi ba, bwiinn chi ruluu'yi guchiipa'ca naa dxyi'dxyi nin rñi' Dxiohs, ³⁴ laasii bwiinn nin gulu'nehza Dxiohs loh guidxyiyuh ganaalla xchi'dxyi Dxiohs rñi' ba, laasii pur Dxiohs gwadxahtii' sto' nabahan ba cun Spíritu Saantu. ³⁵ Daada Dxiohs nadzi-i'hi Ñi'h la'h Llii'n Ñi'h nee badi'hi za Ñi'h guelrnabwa' la'h Llii'n Ñi'h loh garaatii'. ³⁶ Ni'chin bwiinn ra' nin riachiisto' ra' ñi'h xchi'dxyi Llii'n Dxiohs, zahpa ra' ba guelrnabahan nin ayi ñichilohtii', per la'h ra' bwiinn ra' nin

ayi nnaa chechiisto' ra' ñi'h xchi'dxyi Dxiöhs ayi gapa ra' ba guelnabahan chi, sino que nin guica'ha ra' ba naa guelrza-cazii nin banaa para tu'pazi.

Jesuhs cun gunna'h nin naa bwiinn Samaria

4 Chin bihn Jesuhs nin rñi' ra' bwiinn fariseu ra' rahbi ra' ba: “Jesuhs ruro'bañihsa la'h ra' mahziru bwiinn que la'h Jwahn”, ²mas nicala ayi la'h dxi'i'h Jesuhs baro'bañihsa sino que la'h ra' xpwiinn Ñi'h, ³chin guhcabwa' Jesuhs zi'chi, chi'chi biria'h Ñi'h loh guihdxyi Judea tin gubia'garii Ñi'h loh guihdxyi Galilea, ⁴ya loh nin ziaa Ñi'h Galilea nahpa badii'dxi Ñi'h loh yuh nin rnabwa' Samaria, ⁵ya chin badzihn Ñi'h loh guihdxyi xteenn Samaria nin laa Sicar, gahxu loh yuh nin badi'hi guehtu Jacob ziga herensi la'h llii'n ba nin biria'hlah Joseh, ⁶ri'chi zohba bizee nin rñi' ra' bwiinn ra' chi: “Xpizee Jacob.” Ya Jesuhs badxahga Ñi'h ze'zah Ñi'h ni'chin guzohba Ñi'h rwaa' bizee chi, nee ziga chi'h laa'yidxyih hohra nin guzohba Ñi'h rwaa' bizee chi. ⁷⁻⁸Ya la'h ra' xpwiinn Ñi'h guna'zunehza ra' ba zee ra' ba loh guihdxyi chi tin zeesi' ra' ba nin gahwnee ra' ba Jesuhs, ya gaduhbi nin zee ra' ba badzihn tuhbi gunna'h rwaa' bizee hasta zohba Jesuhs, gunna'h chi naa tuhbi bwiinn Samaria ze'ca'ha ba ñihsa, chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:

—Da'nee nuhn ñihsa guee'hehn.

⁹Nee ziga la'h ra' bwiinn Israel ra' nahpa llahn ra' ba la'h ra' bwiinn Samaria ra' ni'chin rahbi gunna'h chi:

—¿Xaloh yi'h nin naa lu'h tuhbi bwiinn Israel canaaba lu'h ñihsa loon guee lu'h, na'h ziga naan tuhbi bwiinn Samaria?

¹⁰Chi'chi rahbi Jesuhs loh gunna'h chi:

—Sidela yi'h gacabwa' lu'h xa naa guelralahsa sto' xteenn Dxiöhs nee chy

naa nin canaaba ñihsa loh lu'h, yi'h guinaaba lu'h loh ba ya la'h ba zuni'hi ba ñihsa nabahan guee lu'h.

¹¹Chi'chi rahbi gunna'h chi loh Jesuhs:

—Daada, nin ayi nahpa lu'h xi cun cwe'he lu'h ñihsa, nee bizee ca gueetan; ¿calla nehza checa'ha chi'h lu'h ñihsa nabahan guni'hi lu'h guee'hehn? ¹²¿Ta lasahcaru chi'h lu'h que la'h xpaah Jacobo nu? Laasii la'h ba basia'hannee bizee rii' la'h nu, bizee rii' gwaa' ba ñihsa cun xquidxa'h ba chin gubahan ba.

¹³Chi'chi rahbi Jesuhs loh gunna'h chi:

—Garaa ra' bwiinn nin ree' ra' ñihsa bizee rii' zibwihdxahga gahca ra' ba ñihsa, ¹⁴per bwiinn ra' nin guee ñihsa nin gudi'hihn, ayi chuu dxyih nin guidxahga ra' ba ñihsa, laasii ñihsa nin gudi'hihn guee ra' ba, gacan sto' ra' ba ziga zi tuhbi hasta rtahnn ñihsa nee gacazan guelnabahan nin ayi ñichilohtii'.

¹⁵Chi'chi rahbi gunna'h Samaritana chi loh Jesuhs:

—Daada, da'nee ñihsa chi guee'hehn tin ayiru guidxahgahn ñihsa, nee nin ayiza rchi'hn dxie'ldaca'hahn ñihsa rii'.

¹⁶Chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:

—Gwatiidxi che'hla lu'h tin guda'nee bi rii'.

¹⁷Chi'chi rahbi gunna'h chi loh Ñi'h:

—Ayi chy che'hla'hn nuu'.

Chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:

—Guchii pa'ca rñi' lu'h ayi che'hla lu'h, ¹⁸nee bazaa' ga'yu che'hla lu'h, nee ndxi'hw nin canee lu'h nnah ayi che'hla dxi'hi lu'h ni'chi; ya guchii pa' lu'h ziga guñi' lu'h.

¹⁹Ya chin bihn gunna'h chi dxyi'dxyi ra' rii', chi'chi rahbi gunna'h chi loh Jesuhs:

—Daada, nnahyi rwa'hahn yu'bilu'h naa lu'h tuhbi bwiinn nin rñi' xchi'dxyi Dxiöhs. ²⁰La'h guehtu xtataroo' nu

bazu'nllihbi ra' ba loh Dxiohs loh dahan rii', per la'h tu ziga naa tu bwiinn Israel rahbi tu loh guihdxyi Jerusalehnsi naa nez hasta nahpa guzu'nllihbi ra' bwiinn loh Dxiohs.

²¹ Chi'chi rahbi Jesuhs loh gunna'h chi:

—Gwachiisto' lu'h na'h, gunna'h; laasii la'h dxyih gadzihn guzu'nllihbi tu loh Dxiohs nin ayiru nahpa dxi' tu loh dahan rii', nin ayiru za nahpa chee tu hasta guihdxyi Jerusalehn, ²² laasii la'h tu nin naa bwiinn Samaria nin ayi gaann tu chyuin raann tu per la'h nu nin naa nu bwiinn Israel naann nu chyu raann nu laasii lahda ra' bwiinn Israel ze' xcweenta dxyi'dxyi ra' xa ruta'h Dxiohs la'h ra' bwiinn loh duhlda, ²³ per la'h hohra guiga'ha nee nnahgahca biga'han chin la'h ra' bwiinn nin guchii ra' raann la'h Dxiohs la'n lasto' ra' ba nee neezaa cun Spíritu Saantu Dxiohs zaann ra' ba la'h Dxiohs laasii bwiinn ra' squii' rdxihy Dxiohs gaann la'h Ñi'h. ²⁴ Dxiohs naa spíritu, nee pur Spíritu Saantu si xteenn Ñi'h gaca gaann bwiinn la'h Ñi'h laasii pur Spíritu Saantu chi ziuu'nbwa' pa'ca ra' ba la'h Ñi'h.

²⁵ Chi'chi rahbi gunna'h chi:

—Na'h na'nnahn zi' Mesías nin laa za Crixtu, ya chin dxi' Ñi'h la'h Ñi'h zuzia'ñih Ñi'h loh xigaaba nu'h loh garaatii'.

²⁶ Chi'chi rahbi Jesuhs loh gunna'h chi:

—Na'h naañin, na'h gahca nin cañi'n loh lu'h naan Crixtu.

²⁷ Ya hohra chi gubia'garii ra' za xpwiinn Ñi'h ri'chi, ya badxyigaa' duxa loh ra' ba laasii bwa'ha ra' ba cayuu'yidxyi'dxyinee Jesuhs la'h gunna'h Samaritana chi, per nin tuhbi ra' ba ayi gunaabadxyi'dxyi xi xclaa'dzi gunna'h chi o xi cayuu'yidxyi'dxyinee Jesuhs la'h gunna'h chi, ²⁸ ya chi'chi basia'hangah gunna'h chi xchyii' ñihsa ba tin ziaa ba

loh guihdxyi chi tin gwagañi' ba loh ra' bwiinn guihdxyi chi:

²⁹ —iGulta'guia'ha la'h tuhbi ndxi'hw nin guñi' garaatii' ra' nin cayu'nnahn! ¿Tayi la'h dxi'h ba nin naa Crixtu?

³⁰ Ya chi'chi biria'h ra' bwiinn guihdxyi ra' chi tin gwah ra' ba hasta zuu Jesuhs, ³¹ ya gaduhbi nin ze' ra' bwiinn chi rahbi ra' xpwiinn Ñi'h loh Ñi'h:

—Mwehsu, gudahw.

³² Chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Na'h la'n nahpa nin gaawuhn, guelwawh nin ayi nu'nbwa' tu la'h tu.

³³ Ya chi'chi guzo'baloh canaabadxyi'dxyi loh lasaa' ra' xpwiinn Ñi'h rahbi ra' ba:

—¿Ta nuugaa nin bie'nee nin gahw mwehsu?

³⁴ Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Xquelwaawuhn naa guza'loon gu'nnahn nin xclaa'dzi Bwiinn nin gulu'nehza na'h gaca tin guza'loon xtsi'n ba.

³⁵ La'h tu rahbi tu ria'dxyi ru stapa bwe'hw tin cha'loh jusehchi, per na'h rñi'n loh tu gulguia'ha loh yuh hasta na' xli'n tu, la'n guhla la tin chapitii jusehchi. ³⁶ Bwiinn nin rusia'pitii jusehchi, rca'ha ba mweeyi nin rga'ha guica'ha ba, ya jusehchi nin rusia'pitii ba gacan guelnabahan nin ayi ñichilohtii' tin zi'chi dxiahxinee bwiinn nin rbahchi biñih la'h bwiinn nin ruzia'tii li'hn chi,

³⁷ laasii guchii ziga rñi' bwiinn: “Bwiinn nin rbahchi biñih naa tuhbi bwiinn, ya stuhbi ba naa bwiinn nin ruzia'tii li'hn.”

³⁸ Na'h guxe'hla'hn la'h tu tin gusia'pitii tu jusehchi nin ayi bwi'hnn biñih tu, pwihsi guriin bwiinn nin bwi'hnn biñihin ya la'h tu riahxi tu pur xtsi'n ra' bwiinn chi.

³⁹ Pwihsi ziahan duxa ra' bwiinn Samaria chi gwachiisto' ra' ba xchi'dxyi Jesuhs pur nin guhdzi gunna'h chi loh ra' bwiinn: “Guñi' ba garaa ra' nin cayu'nnahn.” ⁴⁰ Pwihsi chin badzihn ra' bwiinn Samaria ra' chi hasta zuu Je-

suhs, guñi' ra' ba loh Jesuhs tin dxia'han-nee Ñi'h la'h ra' ba. Bia'han Ñi'h ri'chi chiohpa dxyih, ⁴¹ ya ziahan ru ra' bwiinn chi gwachiisto' ra' ba nin bihn ra' ba guñi' Jesuhs, ⁴² chi'chi rahbi ra' ba loh gunna'h chi:

—Pwihsi nnah riachiisto' nu, per ayi pur dxyi'dxyi ra' dxi'h nin gunnah lu'h loh nu sino que neezaa pur nin bihn dixi-ahga nu, yannah naann nu la'h Ñi'h naa nin guta'h la'h ra' bwiinn guidxyiyuh loh duhlida.

**Jesuhs basiaca la'h llii'n tuhbi
bwiinn nin ruhnn xtsi'n gubieerna**

⁴³ Chin gudii'dxi chiohpa dxyih, baria'h Jesuhs guihtxyi Samaria ya zee Ñi'h nez guihtxyi Galilea, ⁴⁴ laasii la'hgahca Ñi'h rahbi Ñi'h:

—Tuhbi bwiinn nin rñi' xchi'dxyi Dxiohs ayi ruzo'badxiha ga ra' bwiinn lahdxxyi ba xchi'dxyi ba.

⁴⁵ Ya chin badzihn Ñi'h loh guihtxyi Galilea, bagachi'loh bwiinn Galilea ra' chi la'h Ñi'h gaduhbisto' ra' ba laasii chin gwah Ñi'h lañih paascu nin rahca loh guihtxyi Jerusalehn neezaa la'h ra' ba gwah ra' ba ya bwa'ha ra' ba garaa dzi'n ra' nin bwi'hnn Ñi'h ri'chi.

⁴⁶ Ya chi'chi gubia'garii Jesuhs nez guihtxyi Canah xteenn Galilea hasta bwi'hnn Ñi'h ñihsa vihnnu, guyuu' tuhbi daada nin ruhnn xtsi'n gubieerna, guhcallu'hu llii'n daada chi loh guihtxyi Capernaum. ⁴⁷ Ya chin bihn daada chi baria'h Jesuhs loh guihtxyi Judea tin badzihn Ñi'h loh guihtxyi Galilea, chi'chi gwagañi' ba loh Ñi'h ya guñi'nee ba la'h Ñi'h tin chee Ñi'h yihdzi ba tin chegasiaca Ñi'h la'h llii'n ba, laasii lamweerla la'h bi gachi, ⁴⁸ chi'chi rahbi Jesuhs:

—La'h tu ayi riachiisto' tu zi'chi zi sidela ayi gwa'ha tu sehn ra' cun milahgru ra' chi'chi riachii sto' tu.

⁴⁹ Ya chi'chi rahbi daada chi:

—Daada, too nnah galoh nin na'nabahan ru llii'nahn.

⁵⁰ Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Gubia'garii yihdzi lu'h nnah, la'h llii'n lu'h nabahan.

Pwihsi lwehgu gwachiisto' ndxi'hw chi nin guñi' Jesuhs loh ba, ya ziaa ba yihdzi ba, ⁵¹ ya gaduhbi nin ziaa ba yihdzi ba, biria'h ra' xmooza ba bagachi'loh la'h ba ya rahbi ra' mooza ra' chi loh ba:

—¡La'h llii'n lu'h nabahan!

⁵² Ya gunaabadxyi'dxyi ba loh ra' mooza chi xohra pa'h guzo'baloh biacaza'ca llii'n ba, ya rahbi ra' mooza:

—Nna'yi ziga chi'h rcatuhbi gudxyih baria'h bi lia'h.

⁵³ Ya chi'chi guhcabwa' xtaada biñi'n chi hohra chi gahcan nin guñi' Jesuhs loh ba: “La'h llii'n lu'h nabahan”, ya zi'chi la'h ba cun garaa ra' bwiinn nin nuu rwaa' yihdzi ba gwachiisto' ra' ba naa Jesuhs Crixtu nin cabweeza ra' ba dxi'. ⁵⁴ Dee naa nin raroopa sehn roo' nin bwi'hnn Jesuhs chin baria'h Ñi'h loh guihtxyi Judea tin gubia'garii Ñi'h nez Galilea.

**Jesuhs basiaca la'h tuhbi bwiinn nin
ayi guhca ñiñi'bi loh guihtxyi Betzata**

5 Pwihsi chin gudii'dxi guhca ra' dee', la'n dxyih gahca ra' chi guyuu' tuhbi lañih xteenn ra' bwiinn Israel, ya chi'chi za gwah Jesuhs loh guihtxyi Jerusalehn, ² ya loh guihtxyi Jerusalehn gahxu rwaa' guihtxyi chi nin laa xteenn lli'hyi ra', ri'chi nuu ziga tuhbi pihiy nin rñi' ra' ba loh dxyi'dxyi hebreu Betzata; ga'yu curdohra nuu rwaa' pihiy chi, ³ ya rwaa' pihiy chi rii ra' ziahan bwiinn dxyihdxyi ra' ziga bwiinn nin ayi riin loh ñi'h, bwiinn cwee' ra', cun bwiinn ra' nin gubihdzi tihxi ra' ñi'h, na' ra' ba loh yuh ri'chi cabweeza ra' ba ri'chi cuuca guñi'bi loh ñihsa nin nuu la'n pihiy chi, ⁴ laasii cuuca-cuuca riehta tuhbi aanjla loh pihiy chi ya ruñi'bi aanjla chi ñihsa

nin nuu la'n pihi chi, ya mwer bwiinn nin riuu'tii loh ñihsa chi riaca ba cuun chi'zi gueldxyihdxyi nin rahca ba. ⁵Ya ri'chi na' tuhbi bwiinn nin naa la gald bitsi'h bixunna yihza rahcallu'hu ba. ⁶Chin bwa'ha Jesuhs loh ba, na' ba ri'chi, guhcabwa' Jesuhs xchih la rahcallu'hu ba, chi'chi rahbi Ñi'h loh ba:

—¿Ta xclaa'dzi lu'h dxiaca lu'h?

⁷Chi'chi rahbi ba:

—Daada, ayi nin tuhbi bwiinn nin gacanee na'h cu'tii ba na'h loh pihi ca chin rñi'bi loh ñihsa ca, ya na'h chin xclaa'dzihn chu'tiin pwihsi galoh la stuhbi bwiinn riuu'tii.

⁸Chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:

—Gwastii tin batiaa'ha xlu'hn lu'h tin guzah.

⁹Ya hohra chi gahca biaca ndxi'hw chi batiaa'ha ba xlu'hn ba ya baca'h ba rzah ba, per ziga dxyih chi naa dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn Israel, ¹⁰chi'chi rahbi ra' ba loh bwiinn nin biaca chi:

—Nnahdxyih naa dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn Israel, ayi naa xnehza guica'nnu'a lu'h xlu'hn lu'h nnadxyih.

¹¹Chi'chi rahbi bwiinn chi loh ra' ba:

—Bwiinn nin basiaca na'h, nah loon: “Batiaa'ha xlu'hn lu'h tin bazah.”

¹²Chi'chi gunaabadxyi'dxyi ra' ba loh bwiinn chi, rahbi ra' ba:

—¿Cuunlla bwiinn nin guñi' loh lu'h nah: “Batiaa'ha xlu'hn lu'h tin guzah?”

¹³Per la'h bwiinn chi cun ayi gaann ba chyuñin basiaca la'h ba laasii gaduhbi nin rii ziahan bwiinn dxyigahsi basa'bi Jesuhs nez lahda ra' bwiinn ziahan nin rii ri'chi, ¹⁴ya snuhni'hnsi rahca bwa'ha Jesuhs la'h bwiinn nin biaca chi la'n guido!, chi'chi rahbi Ñi'h loh ba:

—Bwa'ha nnah tin ayi chuu xtuhlda lu'h tin ayi nagah nalaasa ru saca lu'h loh ziga guzahca lu'h.

¹⁵Ya chi'chi gwaguñtsi ndxi'hw chi loh ra' bwiinn Israel la'h Jesuhs basiaca la'h ba, ¹⁶pwihsi pur ni'chin guca'n-

na'hla ra' bwiinn Israel ra' chi la'h Jesuhs tin guclaa'dzi ra' ba ñidxiinn ra' ba la'h Ñi'h, laasii rusiaca Ñi'h bwiinn ra' dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn Israel ra', ¹⁷per la'h Jesuhs rahbi Ñi'h lohsi ra' ba:

—La'h Xtaa'dahn zeezah cayuhnn ba dzi'n, nee cun neezaa na'h ru'nnahn dzi'n.

¹⁸Ya pur dxyi'dxyi ra' rii' mahzi ru guclaa'dzi ra' bwiinn Israel ra' chi ñidxiinn ra' ba la'h Jesuhs, per ayi pur nin ayi rahpadaa dxi'h Ñi'h dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn Israel, sino que laasii neezaa rahbi Ñi'h naa Ñi'h Dxiohs, nee rahbi za Ñi'h Dxiohs naa Xpaa'h Ñi'h, ni'chin.

Guelrnabwa' xteenn

Jesuhs, Llii'n Dxiohs

¹⁹Ya chi'chi rahbi Jesuhs:

—Guchiin nin rñi'n loh tu, la'h Llii'n Dxiohs ayi nuu guunn Ñi'h tuhbi dzi'n xcweenta si Ñi'h; sola rahca ruhnn Ñi'h nin rwa'ha Ñi'h ruhnn Xtaada Ñi'h, nee garaa nin ruhnn Daada rahca ruhnn Llii'n ban, ²⁰pwihsi la'h Xpaa'n nadzii'hi ba la'h Llii'n ba nee ruluu'yi ba la'h Llii'n ba garaa nin ruhnn ba, nee zuluu'yi za ba la'h Llii'n ba dzi'n roo ru ra', dzi'n ra' nin guunn gadxyigaa' duxa loh tu, ²¹laasii ziga rucwa'hn Xtaa'dahn la'h ra' bwiinn loh guelguhchi nee gudi'hi ba guelnabahan la'h bwiinn, zi'chi za la'h Llii'n Ñi'h rudi'hi Ñi'h guelnabahan la'h bwiinn chi'h zi nin xclaa'dzi Ñi'h gudi'hi Ñi'hn, ²²ya la'h Xpaa'n ayi ruhnn Ñi'h guelguxchisi la'h chyu chi'h zi, la'h Llii'n si Ñi'h badi'hi Ñi'h guelrnabwa', tin guunn Llii'n Ñi'h guelguxchisi xcweenta ra' bwiinn, ²³tin gaann za ra' bwiinn la'h nin naa Llii'n Ñi'h ziga za raann ra' ba la'h Xtaada Dxiohs Ni'h. Bwiinn nin ayi ruzo'badxiahga xchi'dxyi Llii'n Dxiohs, ayi za ruzo'badxiahga bwiinn chi xchi'dxyi Xtaada Dxiohs Ñi'h nin gu-lu'nehza la'h Ñi'h.

²⁴ Rahbi za Ñi'h:

—Guchiin nin rñi'n loh tu, bwiinn nin ruca'dxiahga dxyi'dxyi ra' nin rñi'n loh tu nee riachii za sto' ba la'h bwiinn nin gulu'nehza na'h, zahpa ba guelnabahan nin ayi ñichilohtii', nee ayi tiidxi ba loh guelguxchisi, laasii ba badii'dxi ba xcweenta guelguhchi pur xcweenta guelnabahan. ²⁵ Pwihsi guchiin nin rñi'n loh tu zadzihn hohra nee naan hohra gahca nin dxihnn ra' bwiinnuuchi xchi'dxyi Llii'n Dxiohs; ya bwiinn ra' nin guzo'badxiahga xchi'dxyi Ñi'h zibahan ra' ba ²⁶ laasii la'h gahca ziga nahpa Xtaa'dahn guelnabahan para la'h Ñi'h, neezaa badi'hi Ñi'h guelnabahan la'h Llii'n Ñi'h zigagahca nahpa Ñi'hn, ²⁷ nee badi'hi za Ñi'h guelnabwa' la'h Llii'n Ñi'h, tin guunn Llii'n Ñi'h guelguxchisi, laasii naa Ñi'h Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw. ²⁸ Ayi gadxyigaa' loh tu pur dxyi'dxyi ra' rii', laasii zadzihn hohra nin dxihn ra' garaa ra' bwiinn guuchi xchi'dxyi Ñi'h, ²⁹ ya garia'h ra' bwiinn nin bwi'hn dzi'n za'ca la'n ba', tin gabia'garii gabahan ra' ba stuhbi, per la'h ra' bwiinn ra' nin bwi'hn ra' dzi'n dxaaba gabahan ra' ba hohra chi tin chi'chiyi tiidxi ra' ba loh guelguxchisi xteenn Dxiohs.

Nin ruluu'yiloh guelnabwa' nin nahpa Crixtu

³⁰ Rahbi za Jesuhs:

—Na'h si ayi nuu gu'nnahn xilla dzi'n xcweenta sihn; na'h ru'nnahn guelguxchisi ziga gahca nin rihndxiaagahn nee xquelguxchiisihn nanchii naan, ayi ru'nnahn nin xclaa'dzi sihn sino que nin xclaa'dzi Xtaa'dahn nin gulu'nehza na'h gahca. ³¹ Sidela na'h rñi'n xcweenta gahcahn, nin rñi'n ayi xi guilasahcan, ³² per nuu stuhbi nin rñi' pur xcwee'ntahn, nee na'h na'nnahn nin rñi' bwiinn chi xcwee'ntahn lasahcan ziga dxyi'dxyi nanchii pa'h. ³³ La'h tu guxe'hla tu

nin baganaabadxxyi'dxyi loh Jwahn, ya nin guñi' Jwahn guchii dxyi'dxyi ra' chi, ³⁴ per na'h ayi rchi'na'hn guñi' tuhbi bwiinn zi xcwee'ntahn, laasii rñi' sihn dxyi'dxyi rii' loh tu tin gaca ta'h tu loh duhlda. ³⁵ Jwahn naa ziga tuhbi lámpara nin rca'h bia'ñih, ya la'h tu guclaa'dzi tu ñahxi tu loh xpia'ñih ba chiohpa-choonn dxyih, ³⁶ per na'h na'pahn nin ruluu'yiloh ru chyuu naan nin lasahca ru loh nin guñi' Jwahn: dzi'n gahca ra' nin ru'nahn naan tuhsi gahca cun dzi'n nin banti'hi Xpaa'n na'h gu'nnahn, pwihsi dee ra' ruluu'yii Xtaada nin gulu'nehza na'h. ³⁷ Neezaa Xtaa'dahn nin gulu'nehza na'h la'h ba guñi' nanchii la chyuu naan nicala la'h tu nagahdxi gwa'ha tu la'h ba nee nicala za nagahdxi dxihn tu guñi' ba, ³⁸ per xchi'dxyi ba ayi ria'zi tun laasii ayi riachiisto' tu na'h, ziga naan Llii'n Ñi'h nin gulu'nehza Ñi'h. ³⁹ La'h tu cun paseensi duxa rusi'dxi tu loh Xchihsi Dxiohs, laasii radxi'hyi tu lohon guelnabahan nin ayi ñichilohtii', pwihsi Xchihtsi Dxiohs ruze'tan na'h, ⁴⁰ per la'h tu ayi nnaa tu dxie'biiga tu loon tin guica'ha tu guelnabahan chi.

⁴¹ Rahbi za Ñi'h:

—Na'h ayi chi'hyihn chyuu bwiinn guñi' za'ca xcwee'ntahn, ⁴² laasii na'h nayaa-nayaa nu'n'bwa'n la'h tu nee naann Zahn ayi rahca nadzii'hi lasto' tu la'h Dxiohs. ⁴³ Na'h ze'ldahn pur lah Xtaa'dahn, ya la'h tu ayi ruca'dxiahga tu xchi'dxyi'hn, per sidela dxi' stuhbi bwiinn zi pur xcweenta gahca ba ni'chisihn zuca'dxiahga tu xchi'dxyi bwiinn chi. ⁴⁴ ¿Xa chechiisto' tu sidela rñi' za'ca tu ziga xcweenta tuhbi tu, cun ziga stuhbi tu, nee ayi rdxi'hyi tu guñi' za'ca Dxiohs gahca pur xcweenta tu; Dxiohs nin nabahan dzi'tsi dxibaa', Dxiohs nin naa tuhbi dxi'h? ⁴⁵ Ayi guunn tu lligaaba na'h gudzii'ba'hn duhlda yihca tu nez loh Xtaa'dahn, laasii bwiinn nin gudzi'iba duhlda yihca tu naa guehtu Moi-

sehs gahca nin riachiisto' tu xlehyi ñi'h. ⁴⁶Pwihsi sidela la'h tu ñiachiisto' tu dxyi'dxyi ra' nin guñi' guehtu Moisehs, neezaa ñiachiisto' tu xchi'dxyi'hn laasii baze'ta guehtu Moisehs na'h loh ra' dxyi'dxyi nin baca'h ba, ⁴⁷per sidela ayi riachiisto' tu dxyi'dxyi ra' nin baca'h guehtu Moisehs, ¿xalla chechiisto' chi'h tu dxyi'dxyi ra' nin rñi'n loh tu?

Jesuhs baya'n ga'yu mihyi ndxi'hw
(Mt. 14.13-21; Mr. 6.30-44; Lc. 9.10-17)

6 Ya chin guya'loh garaa ra' dee', chi'chi guna'zu nehza Jesuhs tin gwah Ñi'h stuhbi lahdu rwa' laguhn xteenn Galilea nin rñi' za ra' ba ñih-sado' xteenn Tiberias. ²Ziahan duxa ra' bwiinn ze'nee la'h Ñi'h laasii bwa'ha ra' ba milahgru ra' cun sehn roo' ra' nin bwi'hn Ñi'h chin basiaca Ñi'h la'h bwiinn dxyihdxyi ra', ³ya chi'chi gucah Jesuhs tuhbi dahan, tin guzohbanee Ñi'h la'h ra' xpwiinn Ñi'h; ⁴nee ziga zalliaa' ria'dxi gadzihn lañih pascu ra' bwiinn Israel chin rudi'hi ra' ba guelzuxchiilli loh Dxiohs pur dxyih nin baria'h ra' ba gui-hdxyi Egiptu. ⁵Chin bwa'ha Jesuhs loh ra' bwiinn ziahan ra' nin zena'hla la'h Ñi'h, chi'chi rahbi Ñi'h loh Felipe:

—¿Canehza chosi' nu'h guelwahw tin gahw ra' bwiinn ziahan ra' rii'?

⁶Guñi' Jesuhs dxyi'dxyi ra' rii' loh Felipe tin gwa'ha Ñi'h cuun nin ñiñi' ba, laasii la'h Jesuhs bwen-bwen naannla Ñi'h xa guunn Ñi'h, ⁷chi'chi rahbi Felipe loh Jesuhs:

—Nin chiohpa gaywa'h mweeyi denariu pahn ayi gaaldaa gahw ra' bwiinn ca per nin yahnn ra' ba ayi dxiehtan.

⁸Ya tuhbi xpwiinn Jesuhs nin laa Andrehs bwihtsi Simohn Pehdru guñi' ba, rahbi ba loh Jesuhs:

⁹—Rii' la'h tuhbi bi'nxtuhbi zuu la'h bi nu'a ga'yu pahn nin guhcacha'yi cun sebada cun chiohpa bwehlda, per ¿calla

gaaldaa dee dxi'h loh bwiinn ziahan duxa ra' ca?

¹⁰Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Gulgahbi loh ra' bwiinn ra' ca soobaa ra' ba.

Ya nez chi ziahan roo' dxillaa' rii ri'chi, ya guzohba ra' bwiinn ra' chi ziga ga'yu mihyi ndxi'hw si ra', ¹¹ya chi'chi guca'ha Jesuhs pahn chi ya chin guya'loh badi'hi Ñi'h guelzuxchiilli loh Xtaada Dxiohs Ñi'h, chi'chi badi'hi Ñi'h pahn chi la'h ra' xpwiinn Ñi'h tin gudxi'zi ra' ban loh ra' bwiinn ziahan ra' chi, nee zi'chi gahca za bwi'hnnee Ñi'h bwehlda ra' hastayi gwadxah ra' bwiinn ziahan ra' chi, ¹²ya chin guya'loh gudahw ra' ba hasta ayi gunnah ru ra' ba ñahw ra' ba, chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' xpwiinn Ñi'h:

—Gulgatiaa'ha garaa ra' nin bia'hancah tin ayi xi ñichiloh.

¹³Ya batiaa'ha ra' ba nin bia'hancah chi ni'chi guhca ziga zatsi'h bichiohpa tiipi pahn chi cun bwehlda chi. ¹⁴Ya bwiinn ra' chi chin bwa'ha ra' ba sehn roo' nin bwi'hn Jesuhs, chi'chi rahbi loh lasaa' ra' ba:

—Guchiica, la'h ba naa ndxi'hw nin rñi' loh Xchihtsi Dxiohs nahpa dxi' loh guidxyiyuh.

¹⁵Per la'h Jesuhs la'h Ñi'h guhcabwa'la xclaa'dzi ra' bwiinn ra' chi chenee ra' ba la'h Ñi'h lajweersi tin guunn ra' ba la'h Ñi'h rrehyi, ni'chin biahchi Ñi'h loh ra' ba tin guna'zu Ñi'h zee Ñi'h hasta naa guiya' ru loh dahan chi tin ri'chi la'hsi Ñi'h gwah Ñi'h.

Jesuhs guzah loh ñihsa

(Mt. 14.22-27; Mr. 6.45-52)

¹⁶Ya chin gurih gue'la, biehta ra' xpwiinn Jesuhs rwa' ñihsa ¹⁷tin gucah ra' ba la'n tuhbi laancha ya zeenee laancha chi la'h ra' ba gui-hdxyi Capernaum, per la'h gue'la gurih chihpa la hohra chi, nee la'h Jesuhs nagahdxi gabia'garii Ñi'h

hohra chi. ¹⁸Ya seguihdu guyahsa tuhbi bwih roo' loh ñihsa chi hasta zezahnee laancha chi la'h ra' xpwiinn Jesuhs, ¹⁹zigachi'h ga'yu o xo'pa kilómetru zeezahnee laancha chi la'h ra' ba loh ñihsa chin bwa'ha ra' ba la'h Jesuhs, zeezah Ñi'h loh ñihsa nez zenee laancha la'h ra' ba, chi'chi bidxyihbi duxa ra' ba, ²⁰per lwehgu guñi' Ñi'h loh ra' ba rahbi Ñi'h:

—¡Na'han, ayi guidxyihbi tu!

²¹Ya chi'chi loh gaduhbisto' ra' ba basaa'n ra' ba gucah Jesuhs la'n laancha chi, ya seguihdu badzihnee Ñi'h la'h ra' ba loh yuh xteenn guiidxyi hasta zee ra' ba.

Bwiinn ra' badxi'hyi la'h Jesuhs

²²Ya chin barah gue'la stuhbi dxyih, guhcabwa' ra' bwiinn ra' nin rii ra' stuhbi lahdu rwaa' ñihsa hasta biria'hnee laancha la'h ra' xpwiinn Jesuhs, zee ra' xpwiinn Jesuhs la'n tuhbi dxi'h laancha nin zuu rwaa' ñihsa per ayi zeezee Jesuhs la'h ra' xpwiinn Ñi'h tuhsi, ²³ya balaaquihñ si rahca la'h ra' paal-daa ra' laancha ra' nin zie' ra' nez loh guiidxyi Tiberias bie' ra', nee guiidxyi Tiberias chi ria'han gahxu nez badi'hi Jesuhs pahn gudahw ra' bwiinn ziahan, chin badi'hi Ñi'h guelzuxchiilli loh Dxiohs. ²⁴Ya chin bwa'ha ra' ba nin Jesuhs nin xpwiinn Ñi'h ayi ri'chi, chi'chi gucah ra' bwiinn ziahan ra' chi la'n laancha ra' tin zeegadxi'hyi ra' ba la'h Jesuhs nez guiidxyi Capernaum.

Jesuhs naa pahn nin runi'hi guelnabahan

²⁵Ya chin badzihn ra' ba stuhbi lahdu rwaa' ñihسادo' chi, badxeela ra' ba la'h Jesuhs ri'chi, chi'chi rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—Mwehsu, ¿cuuca badzihn lu'h nezii'?

²⁶Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Guchiin nin rñi'n loh tu, radxi'hyi tu na'h laasii gudahw tu hastayi gwadxah tu; ayi radxi'hyi dxi'h tu na'h pur guhcabwa' tu xi zee loh sehn roo' ra' chi. ²⁷Ayi guunn tu dzi'n pur guelwawh nin rñihchiloh sino que gulgui'hnn dzi'n pur guelwawh nin ayi ñichiloh cuun nin rudi'hi za guelnabahan nacuubi nin ayi ñichilohtii' la'h ra' bwiinn. Dee naa guelwawh nin guni'hi Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw, laasii la'h Daada Dxiohs balu'yi Ñi'h loh ra' bwiinn cuun nin naa Llii'n Ñi'h.

²⁸Chi'chi gunaabadxyi'dxyi ra' ba loh Ñi'h:

—¿Xa ni'ca guidi'hnn nu tin gachidi'hnn nu ziga xclaa'dzi Dxiohs gachidi'hnn nu?

²⁹Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Nin xclaa'dzi Dxiohs guunn tu naa chechiisto' tu xchi'dxyi Llii'n Ñi'h nin gulu'nehza Ñi'h loh guidxyiyuh.

³⁰Ya chi'chi gunaabadxyi'dxyi ra' ba loh Ñi'h rahbi ra' ba:

—¿Cuun nin naa sehn nin guni'hi lu'h la'h nu tin chin guida'ha nu sehn chi chechiisto' nu yi'h? ¿Cuun dzi'n roo' nin ruhnn lu'h? ³¹Xtaada guldoos' ra' nu'h gudahw ra' ba tuhbi lasaa' pahn nin laa manah loh dahan desierto ziga caa loh Xchihtsi Dxiohs: “Badi'hi Ñi'h pahn nin ze' nez llaa'ndxibaa' gudahw ra' ba.”

³²Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Guchiin nin rñi'n loh tu, ayi Moisehs dxi'h bani'hi pahn nin ze' llaa'ndxibaa', ³³laasii pahn nin runi'hi Dxiohs pahn chi ze' nez llaa'ndxibaa' ya rudi'hin guelnabahan la'h ra' bwiinn guidxyiyuh.

³⁴Chi'chi rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—Daada, guni'hi lu'h pahn chi guida'w nu garaa dxyih.

³⁵Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Na'h naan pahn nin runi'hi guelnabahan; bwiinn nin dxi' loon ayi chuu dxyih nin guichia'han bwiinn chi, zi'chiza bwiinn ra' nin chechiiza

sto' ra' ñi'h na'h ayiza guidxahga ra' ba ñihsa, ³⁶per na'h ziga rñi'n loh tu, la'h tu ayi riachiisto' tu xchi'dxyi'hn nicala ba bwa'ha tu na'h. ³⁷Garaa ra' bwiinn nin ruti'dxi Xtaa'dahn loon, ze' ra' ba loon; ya bwiinn ra' nin ze' loon ayi cwe'hesto'ra'n ba ³⁸laasii na'h ayi ze'ldadxi'hn nez llaa'ndxibaa' tin gu'nnahn nin naa xigaabasihn loh guidxyiyuh rii' sino que na'h ze'ldahn tin gu'nnahn nin xclaa'dzi Xtaa'dahn nin nuu dxibaa' gaca, ³⁹ya dee naa xigaaba Xtaa'dahn nin gulu'nehza na'h gaca: Garaa nin bani'hi Ñi'h na'h ayi ñichi nin tuhbi ra' ba sino que gucwa'na'hn la'h ra' ba loh dxyih nin gaduhbi guidxyiyuh, ⁴⁰laasii ziga naa xigaaba Xtaa'dahn nin nuu dxibaa' garaa ra' bwiinn ra' nin gwa'ha la'h Llii'n Ñi'h nee chechiizasto' ra' ba la'h Ñi'h, zahpa ra' ba guelnabahan nin ayi ñichilohtii', ya na'h gucwa'nra'n ba loh guelguhchi chin guiga'ha hohra nin guibia'gariin.

⁴¹Pwihsi ni'chin guzo'baloh bidxyi'chinee bwiinn Israel ra' chi la'h Jesuhs, laasii rahbi Ñi'h la'h Ñi'h naa Ñi'h pahn nin biehta dxibaa', ⁴²neezaa guñi' ra' ba rahbi ra' ba:

—¿Tayi ni'ca dxi'hn nin naa llii'n Joseh? La'h nu'h nu'nbwa' nu'h xpaah bwiinn ca cun xmaah ba. ¿Xaalla cañi' chi'h ba loh nu'h nnah naa ba biehta ba nez llaa'ndxibaa'?

⁴³Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—¿Xixnaa rwa'ha dxaaba tu loon?

⁴⁴Nin tuhbi tu ayi dxie'biiga nez loon sidela la'h Xtaa'dahn nin gulu'nehza na'h ayi dxie'nee la'h tu; ya na'h gucwa'na'hn la'h tu loh guelguhchi dxyih nin gadzihn hohra guibia'gariin. ⁴⁵Loh dx-ihtsi nin baca'h ra' guehtu profeta ra' rñi': “Zuluu'yi Dxiohs la'h garaa ra' ba.” Ni'chin garaa ra' bwiinn nin ruca'dxiahga xchi'dxyi Xtaa'dahn nee nin rusi'dxi loh Ñi'h ni'chi ra' nin dxie'bi-

iga nez loon. ⁴⁶Pwihsi ayi nin tuhbi bwiinn nin bwa'ha la la'h Xtaada Dxiohsa'hn; sola tuhbi dxi'h Llii'n Ñi'h nin ze' nez llaa'ndxibaa' nu'nbwa' la'h Ñi'h. ⁴⁷Guchiin nin rñi'n loh tu, bwiinn nin riachiisto' ñi'h xchi'dxyi'hn nahpa za ba guelnabahan nin ayi ñichilohtii'. ⁴⁸Pwihsi na'h naan pahn nin runi'hi guelnabahan la'h tu. ⁴⁹Xtaada guldoo' ra' tu gudahw ra' tuhbi lasaa' guelwawh nin laa manah loh dahan desierto, ri'chi badi'hi Dxiohs guelwawh chi gudahw ra' ba, per guhchi ra' ba; ⁵⁰per na'h ruze'ta'hn pahn nin biehta nez dxibaa' nee bwiinn nin gahw pahn chi ayi gachi ba. ⁵¹Na'h naan pahn nabahan nin biehta nez dxibaa'; bwiinn nin gahw pahn rii' zibahan ba par tu'pazi, nee pahn nin gudi'hihn la'h ra' bwiinn naa bwe'lti'x-ihn par la'h ra' bwiinn guidxyiyuh.

⁵²Chi'chi rahbi loh lasaa' ra' bwiinn Israel ra' chi:

—¿Xa guunn ni'ca guni'hi bwe'ltihxi ni'ca guida'w nu'h?

⁵³Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Guchiin nin rñi'n loh tu, sidela la'h tu ayi gahw tu bwe'ltihxi Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw cun guee za tu llarihn Ñi'h ayi gapa tu guelnabahan nacubi. ⁵⁴Bwiinn ra' nin gahw bwe'lti'xihn cun guee ra' ba llarinahn, bwiinn ra' chi gapa guelnabahan nin ayi ñichilohtii'; ya na'h gucwa'nra'n ba loh guelguhchi dxyih nin gadzihn hohra guibia'gariin, ⁵⁵laasii bwe'lti'xihn naa guelwawh za'capa'ca nee llarihahn naa nin guchii nahpa guee ra' bwiinn. ⁵⁶Bwiinn nin gahw bwe'lti'xihn cun guee za ba llarihahn bwiinn chi nuuneepa'ca ba na'h nee na'h nu'neezahn la'h ba. ⁵⁷Xtaa'dahn nin gulu'nehza na'h loh guidxyiyuh, nahpa za ba guelnabahan, nee na'h nabahanahn pur la'h ba; pwihsi zi'chi gahca za la'h bwiinn nin guca'sto' ñi'h na'h zibahan za ba pur na'h. ⁵⁸Ruze'ta'hn pahn nin biehta nez dx-

ibaa'; pahn rii' ayi naan ziga pahn nin laa manah nin gudahw ra' guehtu xtaadag-uldoo' tu, ni'chin nicala gudahw ra' ban per guhchi ra' ba; per bwiinn ra' nin gahw pahn nin biehta nez dxibaa' zibahan ra' ba par tu'pazi.

⁵⁹ Jesuhs baluu'yi dxyi'dxyi ra' rii' loh tuhbi cwa'ha bwiinn la'n xquido' bi'tu'hn ra' bwiinn Israel loh guihdxyi Capernaum.

Dxyi'dxyi ra' xteenn guelnabahan nin ayi ñichilohtii'

⁶⁰ Ya chin bihn ra' ziahan ra' xpwiinn Jesuhs dxyi'dxyi nin guñi' Ñi'h, rahbi ra' ba:

—Dxyi'dxyi nin rñi' ba nagahn duxa ra'n; ¿chyu ni'ca guunn waanta guzo'badxiahga dxyi'dxyi ra' rii'?

⁶¹ Ya chin guhcabwa' Jesuhs xi lli-gaaba nin cayuhnn ra' ba, chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—¿Ta pur dxyi'dxyi ra' rii' ruhnn chiohpa sto' tu? ⁶² ¿Xa gaca sidela la'h tu gwa'ha tu la'h Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw gacah hasta nuu Ñi'h desde galohtii'? ⁶³ Spíritu naa nin runi'hi guelnabahan, ya bwe'lthixi bwiinn ayi lliitii' ruhnnan gahn, ya dxyi'dxyi ra' nin cañi'n loh tu naa dxyi'dxyi nanchii xteenn Spíritu, nee dxyi'dxyi ra' chi rudi'hi guelnabahan par tu'pazi. ⁶⁴ Per loh ziga rii' tu ri'ca nuu mas paaldaa tu nin ayi riachiisto' tu dxyi'dxyi nin rñi'n loh tu.

Pwihsi Jesuhs desde galohyi naann Ñi'h cuun ra' bwiinn ra' nin riachiisto' la'h Ñi'h nee cuun za nin naa bwiinn nin gutoo' la'h Ñi'h loh ra' bwiinn duhlida, ⁶⁵ ya rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Ni'chin nin rñi'n loh tu ayi chyudxie'biiga nez loon zi'chizi sidela la'h Xtaa'dahn ayi dxie'nee la'h ra' ba.

⁶⁶ Ya desde hohra chi ziahan ra' xpwiinn Jesuhs basaa'n ra' ba la'h Ñi'h, ya ayi ru guzahnee ra' ba la'h Ñi'h, ⁶⁷ chi'chi

gunaabadxyi'dxyi Jesuhs loh ra' xpwiinn pa'ca Ñi'h, rahbi Ñi'h:

—¿Gu neezaa la'h tu xclaa'dzi tu dxi-ahchi tu?

⁶⁸ Chi'chi rahbi Simohn Pehdru:

—Daada, ¿chyuloo chi'h choo nu? Xchi'dxyi lu'h naa guelnabahan nin ayi ñichilohtii'. ⁶⁹ La'h nu ba riachiisto' nu xchi'dxyi lu'h, nee naann za nu yi'h naa lu'h Crixtu Llii'n Dxiohs nin nabahan.

⁷⁰ Chi'chi rahbi Jesuhs:

—¿Tayi na'h dxi'h guliin la'h tu ziga naa tu gadzi'h bichiohpa xpwiinn-nra'n? Pwihsi rñi'n loh tu, tuhbi tu naa bwiinndxaba.

⁷¹ Ya loh guñi' Jesuhs squii' baze'ta Ñi'h la'h Judas, llii'n Simohn Iscariote, laasii Judas naa nin gutoo' la'h Ñi'h loh ra' bwiinn duhlida, la'h ba nin naa tuhbi bwiinn loh gadzi'h bichiohpa xpwiinn Ñi'h.

Xcweenta nin ayi gwachiisto' ra' bwihtsi Jesuhs xchi'dxyi Ñi'h

7 Ya chin guya'loh ra' dee', gucan'zaa Jesuhs loh guihdxyi Galilea; per nin ayi guclaa'dzi Ñi'h ñuu' Ñi'h loh guihdxyi Judea laasii ri'chi badxi'hyi ra' bwiinn Israel ra' la'h Jesuhs tin ñidxiinn ra' ba la'h Ñi'h, ² ya ziga badzihn gahxu dxyih lañih nin rahcacha'yi yu-u'yi'hn nin ria'han ra' bwiinn la'n ñi'h; lañih rii' naa tuhbi xlañih ra' bwiinn Israel, ³ chi'chi rahbi ra' nin naa ra' bwihtsi Jesuhs loh Ñi'h:

—Ayi dxia'han lu'h rii'; gwah para guihdxyi Judea tin ri'chi neezaa ra' xpwiinn ra' lu'h nin ca'nzanee lu'h gwa'ha ra' ba garaa ra' dzi'n ra' nin ruhnn lu'h, ⁴ laasii chin xclaa'dzi bwiinn guluu'yi za'ca ba la'h ra' bwiinn, ayi ruhnn ba xtsi'n ba rala'n; ni'chin sidela yi'h ruhnn lu'h dzi'n ra' rii', bwi'hnnan loh ra' garaatii' ra' bwiinn guidxyiyuh.

⁵ Pwihsi nin bwi'hnn ra' bwihtsi Ñi'h nin la'h ra' ba ayi gwachiisto' ra' ba

xchi'dxyi Jesuhs, ⁶ya chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Pwihsi na'h xohra'hn nagahdxi gadzihnan, per para la'h tu xohra chi'zi naa bwen para la'h tu. ⁷Bwiinn ra' nin naa ra' bwiinn guidxyiyuh ra' ayi nuu gwa'ha dxaaba ra' ba loh tu, per na'h rwa'ha dxaaba ra' ba loon laasii na'h ruluu'yi'hn loh dzi'n dxaaba nin ruhnn ra' ba. ⁸Gulcheh lañih la'h tu, per na'h ayi chaa'hahn laasii nagahdxi guiga'ha xohra'hn.

⁹Ya chin guya'loh guñi' Jesuhs dxyi'dxyi ra' rii' loh ra' ba, bia'han chi'h Ñi'h loh guihdxyi Galilea.

Jesuhs loh lañih nin laa “La Enramada”

¹⁰Ya loh nin zeeñiidxiuu ra' bwihtsi Jesuhs para lañih, neezaa Jesuhs gwah lañih chi nicala ayi nez ñihn ra' pa'h bwiinn sino que rala'n, ¹¹ya la'h ra' bwiinn Israel ra' badxi'hyi ra' ba la'h Jesuhs loh lañih chi, squii' rahbi ra' ba:

—¿Cuun la'h ndxi'hw chi?

¹²Nez lahda ra' bwiinn riigaze'ta duxa ra' ba la'h Jesuhs; nuu ra' bwiinn chi rahbi ra' ba:

—Jesuhs naa tuhbi ndxi'hw nin ruhnn dzi'n za'ca.

Ya nuu ra' ba rahbi ra' ba:

—Ayi guinaza'ca naa dzi'n nin ruhnn ndxi'hw chi, rusagui'hi ba la'h ra' bwiinn.

¹³Ya nin tuhbi bwiinn ayi biaalla ñuu'yidxyi'dxyipa'h nez loh ra' bwiinn xcweenta Jesuhs laasii rdxyihbi ra' ba la'h ra' bwiinn Israel ra' nin rnabwa', ¹⁴ya la'h lañih zeezah la mas garoolda la chin guyuu'tii' Jesuhs la'n guido' ya chi'chi guzo'baloh cagaluu'yi Ñi'h xchi'dxyi Dxiohs la'h ra' bwiinn, ¹⁵ya la'h ra' bwiinn Israel ra' nin rnabwa' chi badxyigaa' duxa loh ra' ba ya rahbi ra' ba:

—¿Xaloh naann ni'ca ziahan ra' dxyi'dxyi nee nin ayi ca basi'dxi ni'ca?

¹⁶Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Dxyi'dxyi ra' nin rulu'yi'hn la'h tu ayi naan pur na'h gahca sino que pur Dxiohs nin gulu'nehza na'h. ¹⁷Sidela chyuulla tuhbi bwiinn xclaa'dzi guunn ziga nin xclaa'dzi Dxiohs gaca, zahcabwa' ba sidela la'h dxyi'dxyi ra' nin rulu'yi'hn ze' pur Dxiohs o naan xchi'dxyi gahcahn. ¹⁸Bwiinn nin rñi' pur la'h gahca ba, rñi' ba tin guñi' za'ca bwiinn la'h ba, per nin rdxi'hyi guñi' za'ca bwiinn pur nin gulu'nehza la'h ba loh guidxyiyuh rii' ni'chi rñi' dxyi'dxyi ra' nin guchii, nee ayi xi guelrusagui'hi nuu la'n lasto' ba. ¹⁹¿Tayi guchii dxi'hn, Moisehs bani'hi lehyi la'h tu?, nee nnaah nin tuhbi tu ayi ruzo'badxiahga tu lehyi chi. ¿Xixnaa xclaa'dzi tu chiinn tu na'h?

²⁰Chi'chi rahbi ra' bwiinn ra' loh Ñi'h:

—Nuu tuhbi bwiinn dxaaba sto' lu'h!
¿Chyu xclaa'dzi chiinn yi'h?

²¹Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Pur tuhbi dzi'n nin bwi'hnna'hn dxyih nin ruzi'laa'dzi tu, ni'chin nin garaa tu radxyigaa' loh tu; ²²pwihsi Moisehs gule'he lehyi nin riuu' bwa' tihxi bwiinn ndxi'hw (nicala ayi la'h dxi'hn Moisehs gudxi'nlaa'dzin sino que la'h ra' xtaada guldoo' ra' tu gudxi'nlaa'dzin) ya la'h tu rgu' tu bwa' la'h tuhbi biñi'n nicala naan dxyih nin ruzi'laa'dzi tu. ²³Pwihsi sidela rahca rgu' tu bwa' tihxi tuhbi biñi'n nee nicala dxyih nin ruzi'laa'dzi tu tin ayi ñichi lehyi Moisehs, ¿xixnaa chi'h na'h ayi nnaa tu gusia'cahn tuhbi bwiinn nin rahcallu'hu dxyih nin ruzi'laa'dzi tu lwehgu rdxyi'chinee tu na'h? ²⁴Ayi ruhnn tu guelguxchisi pur nin rwa'ha si tu, sino que chin ruhnn tu guelguxchisi, gulgui'nnaah per ziga naa xnehza.

Jesuhs guñi' ca ze' Ñi'h

²⁵ Ya chi'chi guzo'baloh gunaabadxy-i'dxyi ra' paaldaa ra' bwiinn guihdxyi Jerusalehn ra' rahbi ra' ba:

—¿Tayi ni'ca dxi'hn nin radxi'hyi ra' ba tin chiinn ra' ba? ²⁶ Nee nnah ¿tayi la'h dxi'ha ba ni'ca nin cañi' ri'ca loh ra' bwiinn?, nee nin tuhbi bwiinn ayi xi rñi' loh ba, o ¿gu nee ra' za guxchisi riachiisto' ra' ba la'h ndxi'hw ca naa Crixtu? ²⁷ Per dela nnah la'hnu'h naann nu'h canehza ze' ni'ca; nee ziga chin dxi' Crixtu nin ayi chyu gaann canehza dxi' Ñi'h.

²⁸ Ya chin bihn Jesuhs dxyi'dxyi ra' rii' chin cagaluu'yi Ñi'h la'n guido', chi'chi jweersi roo' guñi' Ñi'h, rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—¿Ta ruhnn chi'h tu lligaaba nu'nbwa' tu na'h, nee naann za tu canehza ze'ldahn? Per ayi ze'lda dxi'hn pur xcweenta gahcahn, sino que nuu chyu gulu'nehza na'h nee la'h ba nanchii pa'ca nabahan ba; la'h tu ayi nu'nbwa' tu la'h bwiinn chi, ²⁹ per na'h nu'nbwa'n la'h ba laasii na'h ze'ldahn hasta nuu ba, nee la'h ba gulu'nehza ba na'h.

³⁰ Ya chi'chi guclaa'dzi ra' bwiinn ra' chi ñina'zu ra' ba la'h Ñi'h, per nin tuhbi ra' ba ayi biaalla ñina'zu la'h Ñi'h laasii nagahdxi guiga'ha xohra Ñi'h para gusa'cazii ra' bwiinn nadxaaba ra' chi la'h Ñi'h, ³¹ per bwiinn ziahan duxa za gwachii sto' ra' ñi'h la'h Jesuhs, ya rahbi ra' ba:

—Chin dxi' Crixtu, ¿ta mahzi ru sehn roo ru chi'h guunn Crixtu chi ziga la'h bwiinn rii'?

Guxe'hla ra' bwiinn fariseu ra' guixa'ga ra' tin guina'zu ra' ba la'h Jesuhs

³² Ya bihn ra' bwiinn fariseu ra' nin baze'ta ra' bwiinn la'h Jesuhs, chi'chi

bwiinn fariseu ra' chi cun nin rnabwa' la'h ra' bixohza ra' guxe'hla ra' ba guixa'ga ra' xteenn guido' tin chenee ra' ba la'h Jesuhs tin dxie'w Ñi'h, ³³ ya chi'chi rahbi Jesuhs:

—Spaaldaa si dxyih ziuu'huhn lahda tu, chi'chi zabia'gariin hasta nuu nin gulu'nehza na'h loh guidxyiyuh rii'; ³⁴ la'h tu gadxi'hyi tu na'h per ayi gadxeela tu na'h laasii ayi nuu chee tu hasta guzaa'hahn.

³⁵ Ya chi'chi guzo'baloh canaabadxy-i'dxyi loh lasaa' ra' bwiinn Israel ra' chi, rahbi ra' ba:

—¿Canehza chee chi'h ni'ca? ¿Tayi chyu guunn gahn gadxeela ni'ca? o ¿gu guzee ni'ca hasta rii' ra' bwiinn Israel ra' nin rii' ra' nez lahdxxyi ra' bwiinn griehgu ra' tin guluu'yi ba la'h ra' ba? ³⁶ ¿Xi zee loh xchi'dxyi ba nin guñi' ba loh nu'h: “Gadxi'hyi tu na'h per ayi gadxeela tu na'h laasii ayi nuu guzee tu hasta guzaa'hahn?”

Gui'w xteenn ñihsa nabahan

³⁷ Ya luulchima dxyih xteenn lañih chi naa dxyih lañihroo ru, ya dxyih chi guñi' Jesuhs loh ra' bwiinn Israel ra' chi jweersiroo', rahbi Ñi'h:

—¿Sidela chyulla tuhbi bwiinn rdxahga ba ñihsa, dxi' bwiinn chi nez loon tin guee ban! ³⁸ Ziga caa loh Xchihtsi Dxiohs, sto' bwiinn nin riachiisto' ñi'h na'h rtahn gui'w ra' xteenn ñihsa nabahan.

³⁹ Ya cun dxyi'dxyi ra' rii' baze'ta Jesuhs bwiinn ra' nin chechiisto' ra' ñi'h la'h Ñi'h zica'ha ra' ba Spíritu Saantu; pwihsi nagahdxi gaaldaa dxi' Spíritu Saantu laasii nagahdxi gacah Jesuhs dxibaa'.

Guhca nalaa'ha ra' bwiinn

⁴⁰ Ya paaldaa ra' bwiinn nin rii' ri'chi, chin bihn ra' ba dxyi'dxyi ra' nin guñi' Jesuhs, chi'chi rahbi ra' ba squii':

—Guchiica ndxi'hw ca naa ba daada nin nahpa dxi' ziga caa loh Xchihtsi Dxiohs.

⁴¹ Ya snuhn ra' ba rahbi:

—Bwiinn ca naa Crixtu nin dxule'za nu'h.

Per spaaldae ra' ba rahbi:

—¿Xa gaca tuhbi bwiinn guiidxyi Galilea Crixtu? ⁴² Laasii loh Xchihtsi Dxiohs rñi' nahpa xtulbaa' guehtu Davihd gaca Crixtu, nee dxi' Ñi'h nez guiidxyi Belehn lahdxyi gahca guehtu rehyi Davihd.

⁴³ Ya zi'chi gulaa'ha loh lasaa' ra' bwiinn pur Jesuhs. ⁴⁴ Nuu ra' bwiinn nin guclaa'dzi ñanee la'h Jesuhs tin ñie'w Ñi'h, per nin tuhbi za ra' ba ayi biaalla ñuhnn zi'chi.

Guxchiisi ra' ayi gwachiisto' ra' ba la'h Jesuhs

⁴⁵ Ya gubia'garii ra' guixa'ga ra' xteenn guido' hasta rii ra' bwiinn fariseu ra' cun nin rnabwa' la'h ra' bixohza, ya rahbi ra' ba loh ra' guixa'ga ra' chi:

—¿Xixnaa ayi guna'zu tu la'h ndxi'hw chi?

⁴⁶ Ya chi'chi rahbi ra' guixa'ga chi loh ra' ba:

—¡Ayi chyu guna'zu la'h ba laasii ayi nin tuhbi bwiinn nin guiñi' ziga rñi' bwiinn chi!

⁴⁷ Ya chi'chi rahbi ra' bwiinn fariseu ra' chi:

—¿Ta nee la'h tu basa'n tu bisagui'hi tu? ⁴⁸ Ayi nin tuhbi nin rnabwa' la'h nu'h o tuhbi ra' bwiinn fariseu nin riachiisto' ñi'h la'h ndxi'hw chi. ⁴⁹ ¡Per la'h ra' bwiinn rii' nin ayi gaann ra' ba lehyi, bwiinn dii ra' ba!

⁵⁰ Ya Nicodemu, nin gwah hasta nuu Jesuhs gue'la, naa ba tuhbi bwiinn fariseu; ya rahbi ba:

⁵¹ —Ziga naa xlehyi nu'h, ayi nuu chyu gudzii'ba duhlda yihca bwiinn ga-

loh nin nagahdxi dxihn nu'h mwer galoh cuun nin bwi'hn ba.

⁵² Ya chi'chi rahbi ra' ba loh Nicodemu:

—¿Ta nee lu'h naa lu'h tuhbi bwiinn guiidxyi Galilea? Basi'dxi loh Xchihtsi Dxiohs tin gwa'ha lu'h xa rñi' lohon: nin tuhbi daada nin rñi' xchi'dxyi Dxiohs ayi naa bwiinn guiidxyi Galilea. ⁵³ Ya chi'chi tuhbigah ra' ba ziaa ra' ba yihdzi ra' ba.

Xcweenta gunna'h nin bina'zunee xtu'h ñi'h

8 Ya la'h Jesuhs zee Ñi'h para dahan nin laa Olivo, ² ya chin barah gue'la, rsiyido' gubia'garii Ñi'h la'n guido' stuhbi, ya garaa ra' bwiinn gwabiiga nez loh Ñi'h, ya lwehgu guzohba Jesuhs ri'chi tin guzo'baloh cagaluu'yi Ñi'h la'h ra' ba, ³ ya chi'chi gutantiinee ra' nuhn mwehsu ra' nin ruluu'yi xlehyi Moisehs cun nun bwiinn fariseu ra' tuhbi gunna'h nin badxeelanee tuhbi ndxi'hw, ya bazuh ra' ba la'h gunna'h chi galaayi loh ra' snuhn ra' bwiinn nin rii ra' ri'chi, ⁴ ya chi'chi rahbi ra' ba loh Jesuhs:

—Mwehsu, gunna'h rii' bina'zunee bi xtu'h bi, ⁵ yannah ziga caa loh lehyi nin bani'hi guehtu Moisehs la'h nu'h nahpa gasi'dzi dxiah nu'h yihca gunna'h ra' ziga dee' tin gachi bi; ya yi'h ¿xi nnaa lu'h xa gaca?

⁶ La'h ra' ba guñi' ra' ba squii' tin gwa'ha ra' ba zidxeela xa gusia'garii Jesuhs dxyi'dxyi pur gunna'h chi, tin zi'chi gaca guca'hchiah dxixi'hw ra' ba la'h Ñi'h, chi'chi lwehgu baru'hn Jesuhs tin baca'h Ñi'h loh yuh cun bacwihn naa Ñi'h, ⁷ ya ziga zeezah canaabaxyi'dxyi ra' ba loh Jesuhs, chi'chi guyahsa Ñi'h, chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Mwer bwiinn nin ayi xi duhlda nahpa, guca'h dxiah yihca gunna'h ca.

⁸ Ya chi'chi baru'hn gahca Jesuhs loh yuh stuhbi tin gwazah baca'h Ñi'h rrahy-

i'hn loh yuh, ⁹per la'h ra' ba chin bihn ra' ba dxyi'dxyi nin guñi' Jesuhs loh ra' ba, chi'chi guza'loh bare'h ra' bwiinn chi tuhbigah ra' ba desde nin guyu'xa ru hasta nin bi'hin ru, tin naann ra' ba nahpa ra' ba duhlida, ya chin barah ra' ba bare'h ra' ba tuhbi dxi'h gunna'h chi bare'h gadxia'han, zunchii ba nez loh Jesuhs ri'chi. ¹⁰Ya chin guzu'nchii Jesuhs bwa'ha Ñi'h loh gunna'h chi ayi bwa'ha Ñi'h nin stuhbi ra' bwiinn dxixi'hw chi, chi'chi rahbi Ñi'h loh gunna'h chi:

—Gunna'h, ¿cuun ra' bwiinn ra' nin bie'nee yi'h nez loon? ¿Tayi guyuu' nin tuhbi ra' ba nin ñudzii'ba duhlida yihca lu'h?

¹¹Chi'chi rahbi gunna'h chi loh Jesuhs:

—Daada, nin tuhbi ra' ba.

Ya chi'chi rahbi Jesuhs loh gunna'h chi:

—Nin na'h za ayi xi duhlida gudzi-i'ba'hn yihca lu'h; pwihsi nnah gwah, ayiru cheezah lu'h loh duhlida.

Jesuhs naa bia'ñih loh guidxyiyuh

¹²Jesuhs guñi' loh ra' bwiinn stuhbi rahbi Ñi'h:

—Na'h naan bia'ñih xteenn guidxyiyuh; bwiinn nin dxie'na'hla na'h zahpa ba bia'ñih nin rudi'hi guelnabahan ya ayi chuu dxyih sah ba loh nacahyi.

¹³Ya chi'chi rahbi ra' bwiinn fariseu ra':

—Yi'h ziga rñi' lu'h xcweenta gahca lu'h ayi guilasahcan.

¹⁴Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Xcweenta ziga rñi'n loh tu lasahcan, nicala na'h rñi'n xcweenta gahcahn, per xchi'dxyi'hn lasahcan laasii na'nnahn canehza ze'ldahn nee na'nnzahn canehza guzaa'hahn; per la'h tu ayi gaann tu canehza ze'ldahn nee ayiza gaann tu canehza guzaa'hahn. ¹⁵La'h tu ruhnn tu guelguxchisi ziga na chi'zi xigaaba

bwiinn guidxyiyuh, per na'h ayi ru'n-nahn guelguxchisi la'h nin tuhbi bwiinn, ¹⁶per sidela na'h ru'nnahn guelguxchisi, guelguxchisi xte'nnahn naa guchii laasii ayi na'h si dxi'h ru'nnahn guelguxchisi sino que nee Xtaa'dahn nin gulu'nehza na'h tuhsi junta ridi'hnn nun. ¹⁷Hasta nee loh xlehyi tu caa, chin la'h chiohpa bwiinn rñi' tuhsi gahca dxyi'dxyi, nahpa chechiisto' tu la'h ra' bwiinn chi. ¹⁸Pwihsi na'h guchiiin nin rñi'n pur xcweenta gacahn, ya Xtaa'dahn nin guxe'hla na'h zi'chigahcaza rñi' ba pur xcwee'ntahn.

¹⁹Ya chi'chi gunaabadxyi'dxyi ra' ba loh Jesuhs, rahbi ra' ba:

—¿Ca nuu chi'h za xtaada lu'h?

Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—La'h tu nin ayi nu'nbwa' tu na'h, nin la'h za Xtaa'dahn ayi nu'nbwa' tu.

²⁰Dxyi'dxyi ra' rii' guñi' Jesuhs nez hasta zuu ra' alcansia nin riuu' mweeyi guelguhn, per ayi chyu guna'zu la'h Ñi'h tin ñie'w Ñi'h, laasii nagahdxi gadzihn hohra chiinn ra' ba la'h Ñi'h.

Hasta guzaa'hahn ayi nuu chee tun la'h tu

²¹Chi'chi rahbi la'ga'h Jesuhs:

—Na'h guzaa'hahn, ya la'h tu gadxi'hyi tu na'h per zahchi tu loh xtuhlda tu; pwihsi na'h hasta guzaa'hahn la'h tu ayi nuu guzee tun.

²²Ya chi'chi rahbi loh lasaa' ra' bwiinn Israel ra' chi:

—¿Ta zidxiinn gaca chi'h ba la'h ba, xinaa nnaa ba ayi gaca choo nu'h hasta guzee ba?

²³Ya chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—La'h tu naa tu bwiinn loh guidxyiyuh rii', per na'h naan bwiinn nin ze' nez llaa'ndxibaa', ni'chin rñi'n la'h tu naa tu bwiinn guidxyiyuh per na'h ayi nee dxi'hn naan bwiinn guidxyiyuh. ²⁴Pwihsi ni'chin nin guñi'n loh tu zahchi tu loh xtuhlda tu,

pwihsi sidela la'h tu ayi riachiisto' tu xchi'dxyi'hn, naan nin naan, zahchi tu loh xtuhlda tu.

²⁵ Ya chi'chi gunaabadxyi'dxyi ra' ba rahbi ra' ba:

—¿Chyu naa lu'h yi'h?

Ya chi'chi rahbi Jesuhs:

—La'n guñi' loh tu desde galoh. ²⁶ Na'-pahn ziahan dxyi'dxyi nin guñi'n pur la'h tu nee gu'nnahn guelguxchisi za la'h tu, pwihsi nin gulu'nehza na'h guchii naa xchi'dxyi ba, ya dxyi'dxyi ra' nin rñi'n loh ra' bwiinn guidxyiyuh bihn ra'nin loh nin gulu'nehza na'h.

²⁷ Per la'h ra' ba ayi guhcabwa' ra' ba guñi' Jesuhs xcweenta Daada Dxiohs, ²⁸ pwihsi ni'chin rahbi Ñi'h:

—Chin la'h tu guiteesa tu la'h Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw, chi'chi gacabwa' tu na'h naan nin naan, nee ayi ru'n-nahn dzi'n ra' rii pur xcweenta gahcahn; rñi'sihn loh tu nin baluu'yi Xtaa'dahn na'h, ²⁹ laasii nin gulu'nehza na'h nuu Ñi'h tuhsi cun na'h, —rahbi Jesuhs—; Xtaa'dahn ayi basia'han ba na'h tuhbidxi'hn laasii na'h guillii-guillii ru'nnahn nin xclaa'dzi ba gaca nin riiu'sto' ba.

³⁰ Ya chin guya'loh guñi' Jesuhs dxyi'dxyi ra' rii' loh ra' ba, ziahan ra' ba gwachiisto' ra' ba xchi'dxyi Ñi'h.

Nin naa ra' llii'n Dxiohs cun nin naa ra' nin nuchi'bi duhlda

³¹ Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' bwiinn Israel ra' nin gwachiisto' ra' Ñi'h la'h Jesuhs:

—Sidela la'h tu chezahnee tu xchi'dxyi'hn gaduhbisto' tu, zahca tu xpwiinn ra'n, ³² tin gacabwa' tu cuun nin naa dxyi'dxyi guchii ya dxyi'dxyi guchii chi guta'h la'h tu loh duhlda.

³³ Ya chi'chi rahbi ra' bwiinn Israel ra' chi:

—La'h nu naa llahga guehtu Abrahn, ya nin guduhbi nagahdxi gaca nu ziga mooza nin gudoo' loh nin tuhbi bwiinn;

¿xaalla rñi' chi'h lu'h yi'h guta'h lu'h la'h nu loh duhlda?

³⁴ Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Pwihsi guchii'n nin rñi'n loh tu, garaa ra' bwiinn ra' nin rgu'tii duhlda naa ra' ba ziga mooza ra' nin gudoo' loh duhlda. ³⁵ Tuhbi bwiinn nin naa mooza ayi dxia'han ba rwaa'yihdzi xballwaa'n ba gaduhbi nin guibahan ba, per nin naa llii'n ballwaa'n chi ni'chi sihn zi-a'han bi rwaa' yihdzi xtaada bi gaduhbi nin guibahan bi. ³⁶ Pwihsi zi'chi sidela la'h Llii'n Dxiohs ruta'h la'h tu loh duhlda, pwihsi la'h tu guchii pa'hca ta'h tu loh duhlda. ³⁷ Pwihsi na'h na'nnahn naa tu llahga guehtu Abrahn, per la'h tu xclaa'dzi tu gadxiinn tu na'h laasii ayi riiu' tu ayi ria'zi tu xchi'dxyi'hn. ³⁸ Na'h rñi'n loh tu dxyi'dxyi ra' nin bani'hi Xtaa'dahn guñi'n loh tu, ya la'h tu ruhnn tu ziga guñi' xtaada tu loh tu.

³⁹ Chi'chi rahbi ra' ba loh Jesuhs:

—¿Xtaada nu naa guehtu Abrahn!

Ya chi'chi rahbi Jesuhs:

—Sidela la'h tu guchii tu naa tu llii'n guehtu Abrahn, ñuhnn tu ziga bwi'hnn guehtu Abrahn, ⁴⁰ pwihsi na'h nicala guñi'n loh tu dxyi'dxyi guchii nin bani'hi Dxiohs guñi'n loh tu, ya la'h tu xclaa'dzi tu gadxiinn tu na'h, jnee guehtu Abrahn ayi guyuu' ba lligaaba ziga lligaaba nin nuu tu! ⁴¹ La'h tu ruhnn tu ziga ruhnn xtaada tu.

Ya chi'chi rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—¿Ayi nee dxi'h nu naa nu llii'n loh nehza bwiinn, sino que tuhbi dxi'h Daada Dxiohs naa Xtaada nu!

⁴² Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Sidela guchii tu naa Dxiohs Xtaada tu, pwihsi ñantsii'hi tu na'h, laasii na'h ze'ldahn pur xcweenta Dxiohs nee la'n zuu'hu loh tu rii'; na'h ayi ze'ldahn pur xcweenta gahcahn, sino que Dxiohs gulu'nehza na'h loh guidxyiyuh. ⁴³ ¿Xixnaa ayi rahcabwa' tu xchi'dxyi'hn? Pwihsi pweda pur nin ayi xclaa'dzi

tu guca'dxiahga tu xchi'dxyi'hn ni'chin.
⁴⁴Nin naa xtaada tu la'htu naa bwiinn-
 ndxaaba, laasii ruhnn tu ziga xclaa'dzi
 ba gaca. Bwiinnndaaba naa tuhbi nin
 rdxiiinn bwiinn desde chin gurihxchih
 guidxyiyuh, ya nin nagahdxi guidxeela
 dxyi'dxyi nin guchii rwaal' ba. Chin rñi'
 ba dxyi'dxyi nin ayi guiguchii rñi' ba pur
 la'h gahca ba laasii naa ba bwiinn nin ru-
 u'yi dxyi'dxyi dxixi'hw ya naa ba xtaada
 dxyi'dxyi dxixi'hw, ⁴⁵per ziga na'h rñi'n
 dxyi'dxyi nin guchii, la'h tu ayi riachii
 sto' tu na'h. ⁴⁶¿Chyu tuhbi tu zahca gu-
 luu'yi xtu'ldahn? Sidela rñi'n dxyi'dxyi
 nin guchii, ¿xixnaa chi'h ayi riachiis-
 to' tu na'h? ⁴⁷Bwiinn nin naa xpwiinn
 Dxiohs ruzo'badxiahga ba xchi'dxyi Dx-
 iohs, per ziga la'h tu ayi naa tu xpwiinn
 Dxiohs ni'chin nin ayi ruca'dxiahga tu
 xchi'dxyi Ñi'h.

Galoh nin guyuu' guehtu Abrahn la'h Crixtu nabahanla

⁴⁸Ya chi'chi rahbi ra' bwiinn Israel ra':
 —¡Nachidxiaapaa nu rsohn chin
 rachiñi' nu yi'h naa lu'h tuhbi
 bwiinn Samaritano nee nuu tuhbi
 bwiinnndaaba sto' lu'h!

⁴⁹Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:
 —Ayi nin tuhbi bwiinnndaaba sto'n;
 nin ru'nnahnsihn naa ruhnlashca'hn
 xcweenta Xtaa'dahn nin naa Dxiohs; ya
 la'h tu rbwe'hesto' tu na'h. ⁵⁰Na'h ayi
 chi'hyihn chyuu guini'za'ca na'h nicala
 nuu chyulla nin rdxii'hyi guini'za'ca
 bwiinn na'h, ya la'h ba naa nin gu-
 unn guelguxchisi. ⁵¹Pwihsi guchiin nin
 rñi'n loh tu bwiinn nin guzo'badxiahga
 xchi'dxyi'hn ayi pa'ca gachi ba.

⁵²Ya chi'chi rahbi ra' bwiinn Israel ra'
 chi:

—¡Yannah naann dzi'tsi nu nuu tuhbi
 bwiinnndaaba sto' lu'h! Guehtu Abrahn
 cun garaa ra' guehtu daada ra' nin
 guñi' xchi'dxyi Dxiohs guhchi ra' ba, nee
 yi'h nnaa lu'h: “¡Bwiinn nin guzo'badx-

iahga xchi'dxyi'hn ayi gachi ba!” ⁵³¿Ta
 mahziru chi'h lasahca lu'h yi'h loh gue-
 htu xpaah Abrahn nu? La'h ba guhchi
 ba neezaa guehtu daada ra' nin guñi'
 xchi'dxyi Dxiohs guhchi za ra' ba, nee
 yi'h ¿chyuu ruhnn lu'h lligaaba naa lu'h?

⁵⁴Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Sidela na'h rñi'za'ca'hn pur
 xcweenta gahcahn, pwihsi ayi xi
 guilasahca xcwee'ntahn, per nin
 rñi'za'ca xcwee'ntahn naa Xtaada
 Dxiohsa'hn; la'hgahca Ñi'h nin nnaa
 tu naa Xchiohs tu, ⁵⁵per la'h tu
 ayi nu'nbwa' tu la'h Ñi'h. Na'hsihn
 nu'nbwa'n la'h Ñi'h, ya sidela na'h
 guini'n loh tu ayi nu'nbwa'n la'h
 Ñi'h zahca'hn tuhbi bwiinn dxixi'hw
 ziga la'h tu, per ziga rñi'n loh tu
 guchiin nu'nbwa'n la'h Ñi'h, nee
 ruzo'badxiaagahn xchi'dxyi Ñi'h.
⁵⁶Guehtu Abrahn nin naa xtaada
 guldoo' tu biahxi ba laasii bihn ba
 gadzihn dxyih nin dxie'ldahn, nee
 biahxi duxa ba.

⁵⁷Ya chi'chi rahbi ra' bwiinn Israel ra'
 chi loh Jesuhs:

—Nagahdxi chuu lu'h chywa'h bitsi'h
 yihza, ¿nee nnaa lu'h bwa'ha lu'h la'h
 guehtu Abrahn?

⁵⁸Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Pwihsi guchiin nin rñi'n loh tu,
 chin nagahdxi dxi' guehtu Abrahn loh
 guidxyiyuh, na'h la'n nabahan la desde
 chi'chi.

⁵⁹Ya chi'chi guca'ha ra' ba dxiah ñah
 ra' ba yihca Jesuhs, per la'h Ñi'h lwehgu
 guyuu'la'n Ñi'h loh ra' ba ya baria'h Ñi'h
 la'n guido'.

Jesuhs basiaca loh tuhbi bwiinn nin ayi biin loh ñi'h desde chin guulaa ba

9 Ya loh nin zeedii'dxi Jesuhs tuhbi
 lahta, bwa'ha Ñi'h la'h tuhbi ndx-
 i'hw nin ayi riin loh ñi'h desde chin guu-
 laa ba, ²ya chi'chi gunaabadxyi'dxyi ra'
 xpwiinn Ñi'h loh Ñi'h, rahbi ra' ba:

—Mwehsu, ¿xixnaa guulaa bwiinn rii' ayi riin loh ba? ¿Ta pur xtuhlda xcuzahn ba or pur xtuhlda gahca ba?

³ Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Ayi pur xtuhlda dxi' ba nin ayiza pur xtuhlda dxi'h xcuzahn ba; guulaa ba zi'ca tin pur la'h ba guluu'yi Dxiohs nin gaca guunn Ñi'h pur la'h ba. ⁴ Ya gaduhbi nin naa radxyi nahpa guidi'hnn nu'h xtsi'n Bwiinn nin gulu'nehza na'h laasii la'h gue'la ze' chin ayi chy gaca guunn dzi'n, ⁵ ya gaduhbi nin nuu'huhn loh guidxyiyuh rii' na'h naan bia'ñih loh guidxyiyuh rii'.

⁶ Ya chin guya'loh guñi' Jesuhs dxy-i'dxyi ra' rii', chi'chi bachahn xihin Ñi'h loh yuh, ya cun xihin Jesuhs bwi'hnn Ñi'h nuhn bwen ya guda'bi Ñi'h loh bwiinn chi, ⁷ ya chi'chi rahbi Ñi'h loh bwiinn nin ayi biin loh ñi'h chi:

—Gwachi'bi loh lu'h loh estanque nin laa Siloeh.

Ya ri'chi gwachi'bi loh bwiinn chi, ya chin gubia'garii ba hasta zuu Jesuhs, la'h ba rahca la rwa'ha. ⁸ Ya xbisihn ba cun garaa ra' bwiinn ra' nin nu'nbwa' la'h ba chin ayi biin loh ba cun chin gule'he gahca za ba guhn, rahbi loh lasaa' ra' bwiinn chi:

—¿Tayi dee dxi'h nin rzohba bwe'he guhn?

⁹ Nuu ra' ba rahbi ra' ba: “La'h ban”, ya snuhn ra' ba rahbi: “Ayi la'h dxi'h ban, nicala zi'chi rñah ba”, ya la'hgahca bwiinn nin ayi biin loh ñi'h chi rahbi: “Na'han.” ¹⁰ Ya chi'chi rahbi ra' bwiinn chi loh ba:

—¿Xaalla guhca chi'h nnah rwa'ha lu'h?

¹¹ Chi'chi rahbi bwiinn chi:

—La'h bwiinn nin laa Jesuhs, la'h ba bwi'hnn ba nuhn bwen guda'bi ban loon, chi'chi nah ba loon: “Gwachi'bi loh lu'h loh estanque nin laa Siloeh.” Ya guyaa'hahn, ya chin guya'loh gudxi'bi'hn loon lwehgu guhca bwa'hahn.

¹² Ya chi'chi rahbi ra' ba:

—¿Ca nuu ndxi'hw chi?

Ya chi'chi rahbi bwiinn nin biaca loh ñi'h:

—Ayi ga'nnahn.

Bwiinn fariseu ra' gunaabadxyi'dxyi loh bwiinn nin biaca loh ñi'h

¹³ Chi'chi gwane ra' ba la'h bwiinn nin biaca loh ñi'h chi loh ra' bwiinn fariseu, ¹⁴ ya dxyih nin basiaca Jesuhs loh bwiinn chi naa dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn Israel, guda'bi Ñi'h bwen loh ba, ya lwehgu ballaala loh ba, ¹⁵ ya chi'chi gunaabadxyi'dxyi ra' bwiinn fariseu loh bwiinn nin biaca loh ñi'h xa guhca biaca loh ba, ya chi'chi rahbi ba:

—Guda'bi Jesuhs bwen loon ya chi'chi gudxi'bi'hn loon yannah la'n rwa'ha.

¹⁶ Ya chi'chi rahbi ra' paalaa ra' bwiinn fariseu ra' chi:

—Nin bwi'hnn dee' ayi naa ba xpwiinn Dxiohs, laasii ayi rahpadaa ba dxyih nin razi'laa'dzi ra' nu'h.

Ya snuhn ra' ba rahbi:

—Per ¿caalla gaca chi'h guunn ba dzi'n roo' sidela la'h ba naa ba tuhbi bwiinn duhlda?

Ya zi'chi guhca chiohpa sto' bwiinn ra' chi, ¹⁷ ya chi'chi gunaabadxyi'dxyi la'ga'h ra' ba loh bwiinn nin biaca loh ñi'h chi:

—Pwihsi ziga biaca loh lu'h, ¿xa rñi' lu'h pur bwiinn chi?

Chi'chi rahbi bwiinn nin biaca loh ñi'h chi:

—Na'h rñi'n naa bwiinn chi tuhbi daada nin rñi' xchi'dxyi Dxiohs.

¹⁸ Per la'h ra' bwiinn Israel ra' chi ayi riachiisto' ra' ba dxie'pa bwiinn nin ayi biin loh ñi'h desde chin guulaa ba nee nnah rwa'ha ba, ya hasta que no gudihdxyi ra' ba xcuzahn bwiinn chi, ¹⁹ chi'chi gunaabadxyi'dxyi ra' ba loh ra' xcuzahn ba squii'!

—¿Ta llii'n tu dee'? ¿Ta rñi' tu ayi riin loh bi desde chin guulaa bi? ¿Xaloh chi'h nnah rwa'ha bi?

²⁰ Chi'chi rahbi ra' xcuzahn bi:

—La'h nu riu'nbwa' nu llii'n nu la'h bi desde guulaa bi ayi biin loh bi, ²¹ per nnah ayi chyu gaann xa guhca biaca loh bi nee nin ayiza chyu gaann chyu basiaca loh bi; Gulguinaabadxyi'dxyi loh bi; baniin ca zuu bi, ya la'h bi guñi' bi loh tu chyu basiaca loh bi.

²² Squii' guñi' ra' xcuzahn bi laasii rdxyihbi ra' ba zahca ra' ba ziga bi-a'han dxyi'dxyi bwiinn Israel ra' chi gabwe'hedxia'hla ra' ba la'n guido' chyu chi'zi bwiinn ra' nin guñi' Jesuhs naa Crixtu, ²³ pwihsi pur ni'chin rahbi ra' xcuzahn bwiinn chi: “Gulguinaabadxyi'dxyi loh bi, baniin ca zuu bi.” ²⁴ Ya chi'chi gubia'garii gudihdxyi ra' ba bwiinn nin ayi biin loh ñi'h chi stuhbi tin rahbi ra' ba loh bi:

—Guñi' loh nu dxyi'dxyi nin guchii pa'h nez loh Dxiohs, laasii la'h nu naann nu la'h ndxi'hw chi naa ba tuhbi bwiinn duhlda.

²⁵ Chi'chi rahbi bwiinn nin ayi bihn loh ñi'h chi:

—Na'h ayi ga'nnahn gu naa ba bwiinn duhlda o ayi naa ban, pwihsi nin naann dxi'hn ayi riin loon nee nnah la'n rwa'ha.

²⁶ Chi'chi rahbi ra' ba stuhbi:

—¿Xa bwi'hnnnee ba yi'h? ¿Xa bwi'hnnnee ba yi'h tin rwa'ha lu'h?

²⁷ Chi'chi rahbi bwiinn nin ayi biin loh ñi'h chi:

—La'n guñi' la loh tu, per ayi riachiisto' tu xchi'dxyi'hn. ¿Xixnaa xclaa'dzi tu guñi'ñin stuhbi? ¿Ta nee la'h tu xclaa'dzi tu gaca tu xpwiinn ba?

²⁸ Chi'chi guñi' tohnta ra' ba loh bwiinn chi rahbi ra' ba:

—¿Yi'h dela gaca lu'h xpwiinn ndxi'hw chi, per la'h nu xpwiinn Moisehs naa nu! ²⁹ Laasii la'h nu naann nu guñi'

Dxiohs loh Moisehs, per ziga ni'chi, jin ayi chyu gaann canehza biinloh ni'chi!

³⁰ Ya chi'chi rahbi bwiinn nin ayi biin loh ñi'h chi:

—¿Xiilla dee'? ¡La'h tu ayi gaann tu canehza biinloh ba, per na'h la'h ba basiaca loon! ³¹ Pwihsi naann nu'h Dxiohs ayi ruca'dxiahga Ñi'h xchi'dxyi bwiinn nin naa ra' bwiinn duhlda; ruca'dxiahga si Ñi'h la'h ra' bwiinn nin riachiisto' ra' ñi'h xchi'dxyi Ñi'h cun nin ruzo'badxiahga ra' xchi'dxyi Ñi'h. ³² Nin tuhbi nagahdxi sa'bi dxyi'dxyi chyu bwiinn basiaca la loh tuhbi bwiinn nin guulaa dxie'pa. ³³ Sidela la'h ndxi'hw rii' ayi ze' ba pur xcweenta Dxiohs, ayi nuu ñuhnn ba nin tuhbi dzi'n ra' rii'.

³⁴ Chi'chi rahbi ra' ba loh bwiinn chi:

—Yi'h desde guulaa lu'h naa lu'h bwiinn duhlda; ¿ta xclaa'dzi chi'h lu'h gulu'u'yi lu'h la'h nu?

Chi'chi babwe'hedxia'hla ra' ba la'h bwiinn chi la'n guido'.

³⁵ Ya chin bihn Jesuhs babwe'hedxia'hla ra' ba la'h bwiinn nin ayi biin loh ñi'h chi la'n guido', ni'chin chin badxi'loh Ñi'h la'h ba, chi'chi rahbi Ñi'h loh ba:

—¿Ta riachiisto' lu'h la'h Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw?

³⁶ Chi'chi rahbi bwiinn chi:

—Daada, gudxixtee' loon cuun nin naa la'h ba tin chechiisto'n la'h ba.

³⁷ Chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:

—La'h lu'h bwa'ha la; na'h naan la'h ba, na'h nin cañi' loh lu'h rii'.

³⁸ Ya chi'chi bazu'nllihbi bwiinn chi loh Jesuhs, ya rahbi ba loh Ñi'h:

—Riachiisto'n yi'h, Daada.

³⁹ Lwehgu rahbi Jesuhs:

—Na'h ze'ldahn loh guidxyiyuh rii' tin gu'nnahn guelguxchisi, tin garaa ra' bwiinn ra' nin ayi riin ra' loh ñi'h gwa'ha ra' ba, nee tin la'h za ra' bwiinn nin riin ra' loh ra' ñi'h dxia'han dxie'pa ra' ba.

⁴⁰Ya paaldaa ra' bwiinn fariseu ra' nin zuunee Ñi'h ri'chi, chin bihn ra' ba dxyi'dxyi ra' rii', gunaabadxyi'dxyi ra' ba loh Ñi'h rahbi ra' ba:

—¿Ta zee loh xchi'dxyi chi'h lu'h nee la'h nu naa nu dxie'pa?

⁴¹Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Sidela la'h tu ñahca tu dxie'pa ayi xi duhlida ñahpa tu pur xtuhlida tu; per ziga rñi' tu rahbi tu rwa'ha tu, nahpa tu duhlida.

Xcweenta baxtohra cun xi'hyi ba

10 Ya chi'chi rahbi Jesuhs: —Pwihsi guchiin nin rñi'n loh tu; bwiinn nin ayi chu'ttii rwaal' lee' hasta chu'ttii ra' nin naa ra' ziga xi'hyi ra'n, mas chu'ttii ra' ba nez stuhbi lahdú, bwiinn chi naa guba'n, ²per la'h bwiinn nin riu'ttii rwaal' lee' bwiinn chi naa baxtohra nin rahpa la'h lli'hyi ra', ³ya bwiinn nin rahpa rwaal' lee' zixaala ba rwaal' lee' tin chu'ttii baxtohra ya lli'hyi ra' chi nu'nbwa' ra' ma rsiaa'ha baxtohr chi, chi'chiyi cwidxi ba lli'hyi ra' chi tuhbigah ra' ma, laasii tuhbigah ra' ma nuu lah ma, la'h ba cwe'he ba la'h ra' lli'hyi chi la'n lee'. ⁴Ya chin la'h ba bwi'hnn gahn biria'h garaa ra' lli'hyi ra' chi, chi'chi ñiidxiuu ba loh ra' ma ya lli'hyi ra' chi ziana'hla ra' ma laasii nu'nbwa' ra' ma rsiaa'ha ba. ⁵Pwihsi ayi chena'hla ra' lli'hyi ra' chi nin ayi nu'nbwa' ra' ma; nahpa zullu'n ra' ma loh ni'chi laasii ayi nu'nbwa' ra' ma rsiaa'ha ra' snuhn ra' bwiinn ra' chi.

⁶Bwii'yidxyi'dxyi Jesuhs dxyi'dxyi ra' rii' tin guidu'hun gu ñahcabwa' ra' ban, per la'h ra' ba ayi guhcabwa' ra' ba nin zee loh dxyi'dxyi ra' rii'.

Jesuhs naa baxtohra za'ca

⁷Chi'chi rahbi la'gah Jesuhs stuhbi:

—Guchiin nin rñi'n loh tu, na'h naan ziga rwaal' lee' nez chu'ttii ra' bwiinn ra' nin naa ra' ziga xi'hyihn. ⁸Garaa ra' nin bi' ra' galoh loon guhca ra' ba guba'n

ra', per la'h ra' nin naa ra' ziga lli'hyi ayi bazo'badxiahga ra' ba xchi'dxyi ra' bwiinn guba'n ra' chi. ⁹Na'h naan rwaal' lee', ya bwiinn ra' nin chu'ttii pur na'h, zila'h ra' ba loh duhlida nee gaca ra' ba ziga tuhbi lli'hyi nin riuu'ttii nee raria'-ga'h ma tin radxeela ma dxillaa' za'ca rahw ma, ¹⁰ya guba'n ze' si ba tin cwaan si ba cun chiinn ba nee tin gutsihyi ba; per na'h ze'ldahn tin gapa tu guelnabahan za'ca nee tin gapa za tu ziroo' duxan.

¹¹Na'h naan baxtohra za'ca, ya baxtohra za'ca zudi'hi ba xquelnabahan gahca ba xcweenta ra' xi'hyi ba, ¹²per nin ruhnn dzi'n ruhnn ban tin gahlla si ba, nee chin rwa'ha ba ze' bweew rusia'hangah ba lli'hyi bachi'h rullu'n ba, laasii ayi naa ba baxtohra nee laasii ayi za naa lli'hyi xteenn ba; ya bweew ruti'chibwih ma la'h ra' lli'hyi nezii-nezi'chi. ¹³Bwiinn chi rullu'n ba laasii nin xclaa'dzi si ba naa gahlla ba; ayi ruhnn ba lligaaba pur la'h ra' lli'hyi.

¹⁴Rahbi za Jesuhs:

—Na'h naan baxtohra za'ca, nee nu'nbwa'hn nin naa ra' xi'hyira'n nee nin naa ra' xte'nnahn nu'nbwa' za ra' ba na'h, ¹⁵ziga nu'nbwa' Xtaa'dahn na'h nee na'h nu'nbwa'zahn la'h Xtaa'dahn, ya zudi'hihn xquelnabanahn pur la'h ra' bwiinn ra' nin naa ra' ziga xi'hyi ra'n, ¹⁶nee neezaa na'pahn spaaldaa ra' lli'hyi nin ayi naa xlee' ra' ñi'h rii', pwihsi nee ra' za ni'chi ra' dxie'ldagane'hn nee zuzo'badxiahga ra' ba xchi'dxyi'hn ya zi'chi chuu tuhsi lli'hyi cun tuhbi si za baxtohra. ¹⁷Daada Dxiohs nadzii'hi na'h laasii na'h gudi'hihn xquelnabahanahn tin gabia'garii xquelnabanahn stuhbi. ¹⁸Ayi nin tuhbi nin gusia'pitii xquelnabanahanahn sino que na'h rudi'hihn xquelnabanahanahn pur xquelnabwa' gahcahn; na'pahn guelnabawa' tin gudi'hihn xquelnabanahanahn nee gabia'garii gabahna'hn stuhbi. Dee naa

guelrnabwa' nin bani'hi Xtaada Dxiohsa'hn na'h.

¹⁹ Ya chin bihn ra' bwiinn Israel ra' chi dxyi'dxyi ra' rii', guhca chiohpa sto' ra' ba, ²⁰ ya ziahan ra' ba rahbi:

—¿Xixnaa ruca'dxiahga tu xchi'dxyi ba? ¿Tayi rwa'ha tu nuu tuhbi bwiinndx-aaba sto' ba nee neezaa cayahca yihca ba?

²¹ Per snuhn ra' ba rahbi:

—Ayi nin tuhbi bwiinn nin nuu bwiinndx-aaba sto' ñi'h guunn para dxiaa loh tuhbi bwiinn dxie'pa.

Bwiinn Israel ra' guñi' tohnta loh Jesuhs

²² Loh bwe'hw nahlda ra', chin cayahca lañih xteenn guido' loh guihdxyi Jerusalehn, ²³ pwihsi nez chi ca'nzaa Jesuhs nez rwaa' pweerta xteenn Salomohn, ²⁴ ya ri'chi bata'wnaa ra' bwiinn Israel la'h Jesuhs ya rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—¿Hasta cuucayi chixtee' lu'h loh nu sidela yi'h naa lu'h Crixtu? Gudxixtee' loh nu nnah.

²⁵ Chi'chi rahbi Jesuhs:

—La'n guñi'lahn loh tu per ayi gwachi-isto' tu; dzi'n ra' nin ru'nnahn cun xquelrnabwa' Xtaa'dahn ruluu'yin nayaa-nayaa chyu naan, ²⁶ per la'h tu ayi ri-achiisto' tu laasii ayi naa tu ziga xi'hyih. ²⁷ Nin naa ra' ziga xi'hyihn nu'nbwa' ra' ba rsiaa'hahn ya na'h nu'nbwa'zahn la'h ra' ba nee na'hla ra' ba na'h. ²⁸ Na'h gudi'hihn guelnabahan nin ayi ñichilohtii' la'h ra' bwiinn nin naa ziga xi'hyira'n nee ayi chuu dxyih nin guiza'bi ra' ba, nee ayiza nin tuhbi nin cwe'hellu'hu la'h ra' ba loon. ²⁹ Xtaa'dahn nin bani'hi ra'n na'h mahzi lasahca duxa ba nee rnabwa' ru ba loh garaatii', nee ayi chyu cwe'hellu'hu la'h ra' ba loh ba, ³⁰ la'h Daada Dxiohs tuhsi naa nu.

³¹ Ya guca'ha ra' bwiinn Israel ra' chi dxiah ñuca'h ra' ba yihca Jesuhs, ³² per la'h Jesuhs rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Pur xquelrnabwa' Xtaada Dxiohsa'hn cayu'nnahn ziahan dzi'n za'ca loh tu; ¿ya cuun tuhbi dzi'n nin ayi naa za'ca ni'chin nin xclaa'dzi tu guca'hdxiah tu na'h?

³³ Ya chi'chi rahbi ra' bwiinn Israel ra' chi:

—Ayi chyu guca'hdxiah yi'h sidela cayuhnn lu'h dzi'n za'ca, sidela nnah xclaa'dzi lu'h tiidxi lu'h pur Dxiohs ni'chin, pwihsi yi'h ayi naa lu'h Dxiohs, yi'h naa lu'h tuhbi bwiinn zi per cañi' lu'h yi'h naa lu'h Dxiohs.

³⁴ Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Per, ¿tayi loh xlehyi dxi'h tu caa squii': “Na'h guñi'n naa tu dxiohsa ra'”?

³⁵ Naann nu'h nin rñi' loh Xchihtsi Dxiohs ayi chyu guunn gucha'h; Dxiohs guñi' dxiohsa la'h ra' bwiinn ra' nin badi'hi Ñi'h xchi'dxyi Ñi'h, ³⁶ ya sidela la'h Dxiohs gulii na'h tin gulu'nehza Ñi'h na'h loh guidxyiyuh rii', ¿xaalla rñi' chi'h tu la'htu cañi'yaan la'h Dxiohs laasii cañi'n naan Llii'n Dxiohs? ³⁷ Sidela na'h ayi ru'nnahn ziga xclaa'dzi Xtaa'dahn gaca ayi riachiisto' tu na'h, ³⁸ per sidela na'h gu'nnañin nicala ayi chechi-isto' tu xchi'dxyi'hn, gulchechiisto' tu pur nin ru'nnahn tin gacabwa' tu garaa ra' nin nuunee Daada Dxiohs sto'n, ya na'h nuunee la'h Xtaa'dahn.

³⁹ Ya guclaa'dzi ra' ba ñina'zu ra' ba la'h Jesuhs stuhbi, per lwehgu baria'h Ñi'h loh lahtsinaa ra' ba, ⁴⁰ ya gubia'garii Jesuhs nez stuhbi lahdu rwaa' gui'w Jordahn nez hasta guyuu' Jwahn nin baro'bañihsa galoh chin baro'bañihsa ba, ⁴¹ ya ziahan ra' bwiinn gwah ra' ba hasta guyuu' Jesuhs ya rahbi ra' ba:

—Guchii, nicala la'h Jwahn ayi bwi'hnn ba nin tuhbi sehn roo', garaa nin guñi' ba pur bwiinn rii' guchii'hin.

⁴²Pwihsi ziahan ra' ba gwachiisto' ra' ba la'h Jesuhs ri'chi.

Xquelguhchi Lásaro

11 Guyuu' tuhbi ndxi'hw nin biria'lah Lásaro guhcallu'hu ba, guhca ba tuhbi bwiinn guihdxyi Betania, lahdxyi María cun stuhbi bewhldaa bi nin laa Marta. ²María rii' naa bizaa'n Lásaro, la'h bi nin guda'bi nsehchi ñaa' Jesuhs ya bacwihdzi bin cun dxyichiyihca bi. ³Pwihsi garoopa ra' gunna'h ra' rii' nin naa bizaa'n Lásaro guxe'hla rsohn loh Jesuhs rahbi ra' bi:

—Daada, la'h xamihgu lu'h nin nadzi-i'hi lu'h cayahcallu'hu.

⁴Ya la'h Jesuhs chin bihn Ñi'h dxy-i'dxyi ra' rii' rahbi Ñi'h:

—Gueldxyihdxyi rii' ayi guunnan gachitii' Lásaro para tu'pazi, sino que nahpa zallu'yin tin guluu'yin xa naa xquelrnabwa' Dxiohs, nee cun xcweenta za xquelrnabwa' Llii'n Ñi'h.

⁵Nicala la'h Jesuhs nadzii'hi duxa Ñi'h la'h Marta cun bewhldaa bi cun la'h Lásaro, ⁶chin rahbi ra' bi Lásaro cayahcallu'hu ayi gwah Jesuhs bia'hanru Ñi'h schiohpa dxyih nez hasta nuu Ñi'h, ⁷ya seguihdu chin gudii'dxi dxyih ra' chi chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' xpwiinn Ñi'h:

—Gulchoo'ho stuhbi para guihdxyi Judea.

⁸Ya chi'chi rahbi ra' xpwiinn Ñi'h loh Ñi'h:

—Mwehsu, gue'dugah guclaa'dzi ra' bwiinn Israel ra' nin rii' ra' ri'chi ñuca'h dxiah yi'h tin ñidxiinn ra' ba yi'h, ¿nee nnah xclaa'dzi la'ga'h lu'h chee lu'h ri'chi stuhbi?

⁹Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—¿Tayi guchiidxi'hn tsi'h bichiohpa hohra nuu tuhbi dxyih? Pwihsi sidela na'h rza'hn radxyii ayi chyu nahpa guga'hla na'h laasii rwa'ha ra' ba bia'ñih nin nuu loh guidxyiyuh rii', ¹⁰per ziga

bwiinn nin rzah loh nacahyi, zire'lda ba chyuulla, laasii ayi nahpa ba bia'ñih.

¹¹Chi'chi rahbila'ga'h Ñi'h:

—La'h xamihgu nu'h Lásaro guhta'x-gahsi, per nahpa guzoo nu'h tin gucwa'na'hn bi.

¹²Ya chi'chi rahbi ra' xpwiinn Ñi'h:

—Daada, sidela guhta'xgahsi si bi, zi-aaca bi.

¹³Per nin guñi' Jesuhs naa guhchi Lásaro gaduhbi nin riiyuhnn ra' xpwiinn Ñi'h lligaaba nasto' ra' ba guhta'xgahsi si Lásaro, ¹⁴ya chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba nayaa-nayaa:

—La'h Lásaro guhchi, ¹⁵riahxi'hn laasii ayi guyuu'huhn ri'chi, laasii zi'chi naa bwen para la'h tu, tin zi'chi chechiisto' tu. Yannah gulchoo'ho tin chodia'han nu'h ba.

¹⁶Ya chi'chi la'h Tomahs, nin guñi' ra' ba bado' cwaachi, rahbi loh spaaldaa ra' xpwiinn Ñi'h:

—Gulchoo'ho choo nu'h nee ra' nu'h tin gachinee nu'h la'h ba.

Jesuhs naa guelgabahan cun guelnabahan para la'h ra' bwiinn ra'

¹⁷Ya chin badzihn Ñi'h ri'chi, la'h tahpa dxyih naala guhchi Lásaro la'h ba biga'tsi la. ¹⁸Guihdxyi Betania ria'han ziga chi'h chohnna kilómetru gahxu para guihdxyi Jerusalem, ¹⁹ya ziahan ra' bwiinn Israel ra' gwagua'ha cuun Marta cun María tin dxia'lda sto' ra' bi pur nin guhchi Lásaro, ²⁰ya chin bihn Marta la'h Jesuhs zeegadzihn ri'chi, bire'h bi tin bagachi'loh bi la'h Jesuhs ya María bia'han bi rwaa' yuu', ²¹chi'chi rahbi Marta loh Jesuhs:

—Daada, sidela yi'h nuu lu'h rii', ayi ñahchi bizaa'nahn, ²²per na'h na'n-nahn Dxiohs guni'hi yi'h garaa ra' nin guinaaba lu'h.

²³Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Zabia'garii gabahan bizaa'n lu'h.

²⁴Chi'chi rahbi Marta:

—Pwihsi, na'h na'nnahn nahpa gaba-han ra' bwiinn ra' nin guhchi dxyih nin gaduhbi guidxyiyuh.

²⁵ Ya chi'chi rahbi Jesuhs:

—Na'h naan guelnabahan nin gaba-han ra' bwiinn loh guelguhchi dxyih chi, ya bwiinn nin chechiisto' ñi'h na'h, nicala gachi ba per zabahan ba, ²⁶ ya garaa ra' bwiinn nin nabahan ra' nee ri-achiisto' ra' ba na'h, pwihsi ayi ñichiloh ra' ba par tu'pazi. ¿Ta riachiisto' lu'h dee ra'? —rahbi Jesuhs loh Marta.

²⁷ Chi'chi rahbi Marta:

—Riachiisto'n Daada, na'h riachiisto'n yu'bilu'h naa lu'h Crixtu, Llii'n Dxiohs, Crixtu nin nahpa dxi' loh guidxyiyuh.

Bi'n Jesuhs rwaa' xpa' Lásaro

²⁸ Ya chin guya'loh guñi' Marta dxy-i'dxyi ra' rii', chi'chi gwagañi' bi loh bwehldaa bi María, ya guñi' bi loh María dxigah si rahbi bi:

—La'h mwehsu zuu rii', cabwihdxyi za ba yi'h.

²⁹ Ya chin bihn María dxyi'dxyi ra' rii' lwehgu gwagua'ha bi hasta zuu Jesuhs, ³⁰ ya la'h Jesuhs nagahdxi chu'tii Ñi'h lahda guihdxyi chi hohra chi sino que zuu Ñi'h nez hasta badxi'loh Marta la'h Ñi'h, ³¹ ya bwiinn Israel ra' nin ri-inee la'h María tin dxia'ldasto' bi biza-a'n bi Lásaro, chin bwa'ha ra' ba gwa-su'nchii María, zena'hla ra' ba la'h María bwi'hnn ra' ba lligaaba zee bi rwaa' ba' zeedxi'n bi, ³² ya chin badzihn María hasta zuu Jesuhs, bazu'nllihbi bi loh Jesuhs chi'chi rahbi bi loh Ñi'h:

—Daada, sidela yi'h nuu lu'h rii', ayi ñahchi biza'a'nahn Lásaro.

³³ Ya chin bwa'ha Jesuhs cayu'n María cun bwiinn Israel ra' nin ze'nee bi cayu'n za ra' ba, guhca nalaasa sto' Ñi'h, ³⁴ ya chi'chi gunaabadxyi'dxyi Ñi'h rahbi Ñi'h:

—¿Canehza baca'tsi tu xcweerpu Lásaro?

Ya rahbi ra' ba:

—Daada, gudaag'gua'ha.

³⁵ Chi'chi bi'n Jesuhs ri'chi, ³⁶ ya rahbi ra' bwiinn Israel ra' chi:

—Gulguia'ha balaaca ríaa ba la'h Lásaro.

³⁷ Per paaldaa ra' ba rahbi:

—Ni'ca dxi'h nin basiaca loh bwiinn nin guulaa dxie'pa; ¿tayi xiilla ñuhnn ba la'h Lásaro tin ayi ñahchi ba?

Babahn Lásaro loh guelguhchi

³⁸ Gubia'garii guhca nalaasasto' Je-suhs, chi'chi gwabiiga Ñi'h hasta biga'tsi Lásaro. Ri'chi naa tuhbi cwehva dxiah, ya ñie'w tuhbi dxiah roo' rwaa' ba' chi.

³⁹ Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Gulcoo'ba dxiah ca.

Ya chi'chi rahbi Marta bizaa'n Lásaro loh Jesuhs:

—Daada, xchia' nadxaaba la tihxi Lásaro, laasii la'h tahpa dxyih guhca la guhchi bi.

⁴⁰ Chi'chi rahbi Jesuhs:

—¿Tayi guñi'dxi'hn loh lu'h sidela yi'h chechiisto' lu'h xchi'dxyi'hn, zwa'ha lu'h xquelrnabwa' Dxiohs?

⁴¹ Ya chi'chi gudoo'ba ra' ba dxiah chi, chi'chi bwa'ha Jesuhs nez llaa'ndxibaa' chi'chi rahbi Ñi'h:

—Paah, runi'hihn guelzuxchiilli loh yu'bilu'h laasii bihn lu'h xchi'dxyi'hn.

⁴² Na'h na'nnahn ayi chuu dxyih nin ayi dxihn lu'h chin rñi'n loh yu'bilu'h, pwihsi rñi'ñin pur bwiinn ra' nin rii' rii', tin chechiisto' ra' ba yi'h gulu'nehza lu'h na'h.

⁴³ Ya chin guya'loh guñi' Ñi'h dxy-i'dxyi ra' rii', guñi' Ñi'h jweersi roo' rahbi Ñi'h:

—¡Lásaro! ¡Bare'h ri'ca!

⁴⁴ Ya lwehgu baria'h bwiinn guuchi chi ri'chi, yi'bi naa ba cun ñaa' ba cun lahdxi ya loh ba ñie'w tuhbi taa'ha lahdxi, chi'chi rahbi Jesuhs:

—Gulgabwe'he lahdxi ca tihxi ba tin gulgasaa'n ba guziaa ba.

Bia'handxyi'dxyi ra' bwiinn Israel tin chi'hyi ra' ba xa gachi Jesuhs

(Mt. 26.1-5; Mr. 14.1-2; Lc. 22.1-2)

⁴⁵Ya chi'chi ziahan ra' bwiinn Israel ra' chi nin bie'nee la'h María gwachiisto' ra' ba la'h Jesuhs pur nin bwa'ha ra' ba bwi'hnn Ñi'h, ⁴⁶per snuhn ra' ba gwah loh ra' bwiinn fariseu tin gwagañi' ra' ba loh ra' bwiinn ra' chi cuun nin bwi'hnn Jesuhs, ⁴⁷ya chi'chi badiaa'ha ra' bixohza ra' nin rnabwa' loh ra' bixohza cun bwiinn fariseu ra' ya rahbi ra' ba:

—¿Xa ni'ca guidi'hnn nu'h? Ndxihw rii' zeezah cayuhnn ziahan ru sehn roo ra', ⁴⁸ya sidela la'h nu'h gasaa'n nu'h, garaa ra' bwiinn chechiisto' ñi'h la'h ba, ya la'h ra' guxchisi romano zi' ra' ba rii' ya zucwih ra' ba xquido' nu'h cun gaduhbi lahdxyi nu'h.

⁴⁹Per tuhbi ra' ba nin laa Caifahs, la'n dxyih ra' chi rnabwa' ba loh garaatii' ra' bixohza, naa ba nin naa bixohza roo' loh ra' ba la'n dxyih ra' chi, ya rahbi ba:

—La'h tu nin ayi xi rdxeela yihca tu, ⁵⁰nin ayi rahcabwa' tu naa bwen para la'h nu'h gachi tuhbi dxi' bwiinn xlawaa'ha ñichiloh garaa ra' bwiinn lahdxyi ra' nu'h.

⁵¹Per la'h Caifahs ayi biinloh dxyi'dxyi rii' yihca ba pur xcweenta gahca ba, sino que guñi' ban laasii Dxiohs basiin lohon rwaa' ba, nee pur nin naa za ba bixohzaroo' yihza chi ni'chin guñi'x-gah ba gachi Jesuhs que no ñahchi garaa ra' bwiinn Israel, ⁵²nee ayi sola la'h si dxi'h bwiinn Israel, sino que tin nee gadiaa'ha ra' garaa ra' xpwiinn Dxiohs nin rii' ra' nezii-nezi'chi loh gaduhbi guidxyiyuh tin dxiaha ra' ba tuhsi gui-hdxyi xteenn Dxiohs. ⁵³Pwihsi desde dxyih chi guzo'baloh cadxi'hyi ra' bwiinn Israel ra' chi xa chiinn ra' ba la'h Jesuhs.

⁵⁴Ya pur dee' ni'chin ayi ru gwazah Jesuhs labwehnutii' lahda ra' bwiinn Israel ra', sino que biria'h Ñi'h zee Ñi'h loh guihdxyi Judea, tin zee Ñi'h loh dahan desierto, loh tuhbi guihdxyi nin laa Efraín; ri'chi bia'hannee Ñi'h la'h ra' xpwiinn Ñi'h, ⁵⁵ya zalliaa'yi'hn ria'dxyi para gadzihn lañih paascu xteenn ra' bwiinn Israel ra', ni'chin ziahan bwiinn ra' xteenn ra' guihdxyi ra' chi zee ra' ba guihdxyi Jerusalehn, tin zee gasiaa ra' ba lasto' ra' ba ri'chi galoh nin gaca lañih paascu, ⁵⁶ya ca'ngadxi'hyi ra' ba la'h Jesuhs, ni'chin chin rii' ra' ba la'n guido' gunaabadxyi'dxyi loh lasaa' ra' ba, rahbi ra' ba:

—¿Ta ruhnn tu lligaaba zi' Jesuhs lañih o ayi dxi' ba?

⁵⁷Ya la'h ra' bwiinn fariseu ra' cun nin rnabwa' loh ra' bixohza guñi' ra' ba loh ra' bwiinn sidela chyuulla tuhbi bwiinn gwa'ha la'h Jesuhs, guñi' ra' ba ca zuu Jesuhs tin guina'zu ra' ba la'h Ñi'h.

Tuhbi gunna'h nin guda'bi nsehchi ñaa' Jesuhs

(Mt. 21.1-11; Mr. 11.1-11; Lc. 19.28-40)

12Za xo'pa dxyih ria'dxyi lañih pascu chin gwah Jesuhs guihdxyi nin laa Betania, hasta nuu yihdzi Lásaro nin bacwa'hn Jesuhs loh guelguhchi. ²Ya ri'chi gudahwxchihnee ra' ba la'h Jesuhs; Marta gudxi'zi guelwahw chi, ya Lásaro naa tuhbi bwiinn nin zohbayah-weene Jesuhs loh mweella, ³ya chi'chi guca'ha María garoolda lihtru nsehchi nin xchia' nahxi, ya nsehchi chi rahca cha'yin cun nardu, nee lasahca duxan mweeyi roo', ya guda'bi bin ñaa' Jesuhs, ya seguihdu bacwihdzi bi ñaa' Ñi'h cun dxyichiyihca bi, ya hasta gaduhbi la'ñuu' chi guza'bi bwih nahxi xteenn nsehchi za'ca chi, ⁴ya chi'chi la'h Judas Iscariote llii'n Simohn, naa tuhbi xpwiinn Ñi'h nee nin naa gahcaza nin dxiu'n ntrieghu la'h Jesuhs; rahbi ba squii':

⁵—¿Xixnaa ayi gudoo' perfume ca chohnna gaywa'h denariu tin ñica'ha ra' bwiinn prohbi mweeyi chi? (Chohnna gaywa'h chi naa ziga rahlla tuhbi bwiinn guunn ba dzi'n tsi'h bituhbi bwe'hw.)

⁶Per la'h Judas ayi guñi' dxi'h ba dxy-i'dxyi ra' rii', laasii ralahsa sto' ba la'h ra' bwiinn prohbi, sino que naa ba tuhbi bwiinn guba'n ni'chin guñi' ba zi'chi, nee pur nin nahpa ba cargu rwa' ba buuxa nin riuu'cha'yi xmweeyi garaa ra' ba, ya la'h ba rbaa'n ba balaahui'hn yihca mweeyi nin riuu' la'n buuxa chi, ⁷ni'chin nin rahbi Jesuhs:

—Basaa'n si bi, laasii nin cayuhnn bi naa xnehzan caga'bi xgah bi nsehchi rii' na'h par la'n dxyih nin guiga'tsi'hn, ⁸ya ziga bwiinn prohbi ra' zibahannee tu la'h ra' ba par tu'pazi, ya na'h ayi para tu'pazi dxi'h sino que dxyih nagaaba si ze'l-dahn loh guidxyiyuh.

Guñi' ra' ba neezaa Lásaro chiinn ra' ba

⁹Ya ziahan ra' bwiinn Israel bihn ra' ba nuu Jesuhs guihdxyi Betania, ya gwah ra' ba ri'chi ayi tin zeguia'ha ra' dxi'h ba la'h Jesuhs, sino que nee gwagua'ha ra' ba la'h Lásaro nin bacwa'hn Jesuhs loh guelguhchi, ¹⁰ya chi'chi bwi'hnn ra' bixohza ra' nin rnabwa' ra' lligaaba chiinn ra' ba nee la'h Lásaro, ¹¹laasii pur la'h Lásaro ziahan ra' bwiinn Israel ra' cabwe'hesto' ra' ba la'h ra' bixohza nin rnabwa' ra' mahs riachiisto' ra' ba la'h Jesuhs.

Jesuhs guyuu'tii loh guihdxyi Jerusalehn ziga tuhbi rrehyi

¹²Ziahan ra' bwiinn ra' gwah para guihdxyi Jerusalehn tin gwah ra' ba lañih nin rahca ri'chi, ya chin barah gue'la bihn ra' ba chee Jesuhs loh guihdxyi Jerusalehn, ¹³ni'chin bachyuu'ga ra' ba batahga ra' xteenn yahga zihn tin biria'h

ra' ba bagachi'loh ra' ba la'h Jesuhs, ya rahbi ra' ba jweersi roo':

—¡Gulguiñi'za'ca pur lah Dxiohs! ¡Bwi'hnntaa'yi Ñi'h yihca bwiinn nin ze' pur xcweenta Ñi'h! ¡Bwi'hnntaa'yi Dxiohs yihca rrehyi ra' bwiinn Israel!

¹⁴Ya chi'chi bidxeela Jesuhs tuhbi buhrra bweezu'hn gudzii'ba Ñi'h ziga caa loh Xchihtsi Dxiohs:

¹⁵Ayi guidxyihbi tu bwiinn nin nuu loh guihdxyi Siohn; gulguia'ha la'h xrehyi tu ze' dzi'ba tuhbi buhrra bweezu.

¹⁶Ya desde guzo'balohon, ayi guhcabwa' ra' xpwiinn Jesuhs dxyi'dxyi ra' rii', per chin babahn Ñi'h loh ra' bwiinnguuchi, chi'chi bagannahsto' ra' ba garaa ra' dxyi'dxyi nin caa loh Xchihtsi Dxiohs pur la'h Ñi'h cun neezaa garaa ra' nin bwi'hnn ra' bwiinn la'h Ñi'h tin guzo'hba ra' dxyi'dxyi chi, ¹⁷ya bwiinn ra' nin zuunee la'h Jesuhs chin bacwa'hn Ñi'h la'h Lásaro loh guelguhchi, bwii'yidxyi'dxyi ra' ba nin bwa'ha ra' ba, ¹⁸ni'chin nin biria'h ra' bwiinn tin bagadxi'hyi ra' ba la'h Jesuhs, laasii bihn ra' ba bwi'hnn Jesuhs tuhbi sehn roo', ¹⁹ya chi'chi rahbi loh lasaa' ra' bwiinn fariseu ra':

—¿Gu rwa'ha tu nnah ayi nuu xa guidi'hnn nu'h? Garaa ra' bwiinn zeena'hla la'h Jesuhs.

Badxyi'hyi paaldaa ra' bwiinn griehgu ra' la'h Jesuhs

²⁰Loh ra' bwiinn nin zee ra' para guihdxyi Jerusalehn nin zee ra' lañih dx-a'ga ra' paaldaa ra' bwiinn griehgu ra'. ²¹Bwiinn ra' rii' gwabiiga ra' hasta ze' Felipe, nin naa tuhbi bwiinn Betsaida loh guihdxyi Galilea, ya gunaaba ra' ba loh Felipe rahbi ra' ba:

—Daada, xclaa'dzi nu guidia'ha nu la'h Jesuhs.

²²Ya gwahguihtsi Felipen loh Andrehs, ya garoopa ra' ba gwahguihtsi

ra' ban loh Jesuhs, ²³ya chi'chi rahbi Jesuhs:

—La'h hohra biga'ha tin guunn lasahca Dxiohs la'h Llii'n Ñi'h nin naa Llii'n ndxi'hw Ñi'h, ²⁴pwihsi rñi'n loh tu, sidela la'h tuhbi bwii'dzi trihgu dxiaaba loh yuh ya sidela ayi ñichilohon zeezah naan tuhbi dxi'hw bwii'dzi, per sidela la'han ñichilohon loh yuh ya guitahnan rudi'hin jusehchi roo'. ²⁵Bwiinn ra' nin rca'hsto' ru ñi'h xquelnabahan ra' ñi'h zuñihchi ra' ban, per la'h ra' bwiinn ra' nin rbwe'hesto' ñi'h xquelnabahan ñi'h loh guihdxyiyuh rii' zica'ha ba guelnabahan nin ayi ñichilohtii'. ²⁶Sidela chyuulla bwiinn xclaa'dzi dxie'na'hla na'h, dxie'na'hla ba na'h; ya hasta chuu'huhn ri'chi za chuu ra' bwiinn ra' nin dxie'na'hla na'h, nee sidela la'h chyuulla bwiinn xclaa'dzi guunn xtsi'na'hñ, ziahxinee Xtaada Dxiohsa'hñ la'h bwiinn chi.

Jesuhs guñi' xa gachi Ñi'h

²⁷Rahbi za Ñi'h:

—Yannah ziahan lligaaba nuu'huhn; ¿xa ga'pihn? ¿Ta ga'pihn: “Paah, bata'h na'h loh ra' cohsa rii' nnah”? Per na'h para ni'chi ze'ldahn. ²⁸Paah, bwi'hnn nin guunn lasahca ziga naa lah lu'h.

Ya chi'chi bihn ra' ba tuhbi rsiaa'ha nez llaa'ndxibaa' nin rahbi:

—La'n bwi'hnn lasahca la laan, per nicala guunn lasahcañin stuhbi.

²⁹Ya garaa ra' bwiinn ra' nin rii' ra' ri'chi rahbi ra' ba guzi'w ni'chi guñi', ya snuhn ra' ba rahbi:

—Guñi' tuhbi xaanjla Dxiohs.

³⁰Ya chi'chi rahbi Jesuhs:

—Ayi guhca dxyi'dxyi nin bihn tu pur xcwee'ntahn, sino que pur xcweenta tu, ³¹yannah la'h hohra biga'ha dxi'h xquलगुखीसी Dxiohs loh guidxyiyuh rii', ni'chin nnah zare'dxia'hla bwiinn nin rnabwa' loh guidxyiyuh rii', ³²per na'h chin guiteesa ra' ba na'h loh guidxyiyuh

rii', zutiaa'ha gahcahn garaa ra' bwiinn loon.

³³Ya cun garaa ra' dxyi'dxyi ra' rii' guñi' Ñi'h loh ra' ba xa gachi Ñi'h, ³⁴ya chi'chi ra'bi ra' bwiinn:

—Pwihsi loh lehyi bihn nu xa rñi'n la'h Crixtu ayi nahpa gachi Ñi'h nahpa zibahan Ñi'h para tu'pazi. ¿Xaalla rñi' chi'h lu'h, la'h Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw nahpa guiteesa ra' ba la'h ba loh guidxyiyuh rii'? ¿Cuun nin naa la'h Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw nin ruze'ta lu'h?

³⁵Ya chi'chi rahbi Jesuhs:

—La'h bwiinn nin naa bia'ñih loh tu la'h ba nuu gahca loh tu, per za balaaqui'hñ si nahpa tu bia'ñih rii', ni'chin gulsah loh bia'ñih gaduhbi nin rzia'ñihrun tin ayi sah tu loh nacahyi, laasii la'h bwiinn nin rzah loh nacahyi nin ayi gaann ba canehza guzee ba. ³⁶Gulchechiisto' tu bia'ñih gaduhbi nin nuu gahca Ñi'h loh tu, tin gaca tu bwiinn nin lu'h cwih loh bia'ñih.

Ya chin guya'loh guñi' Ñi'h dxyi'dxyi ra' rii' loh ra' ba, zee chi'h Jesuhs stuhbi nehza tin guyuu'la'n Ñi'h loh ra' bwiinn Israel ra' chi.

Xcweenta nin ayi gwachiisto' ra' bwiinn Israel la'h Jesuhs

³⁷Ya nicala bwi'hnn Jesuhs ziahan sehn roo' ra' loh ra' bwiinn Israel ra' per ayi gwachiisto' ra' ba la'h Jesuhs, ³⁸laasii nahpa guzohba dxyi'dxyi nin baca'h guehtu Isaías chin baca'h ba squii': Daada, ¿chyu bwiinn gwachiisto' ñi'h xchi'dxyi nu'h, nee chyuloo baluu'yiloh xquelnabwa' Daada Dxiohs?

³⁹Pwihsi ayi guhcabwa' ra' ba tin ñachiisto' ra' ba, pwihsi neezaa baca'h guehtu Isaías squii':

⁴⁰Dxiohs bwi'hnn dxie'pa la'h tu, nee cun bwi'hnn dxiipa za Ñi'h sto' tu tin ayi dxiinn loh tu nee nin ayi za gacabwa' sto' tu,

nee nin ayi za guibia'garii tu loon tin gusia'cahn la'h tu.

⁴¹ Guñi' Isaiás dxyi'dxyi ra' rii' laasii bwa'ha ba lla'ñih xteenn Jesuhs, nee guñi' za ba pur la'h Ñi'h.

⁴² Ya zi'chi ziahan ra' za bwiinn Israel ra' gwachiisto' ra' ba la'h Jesuhs, hasta bwiinn ra' nin lasahca loh ra' ba gwachiisto' ra' ba la'h Ñi'h, per ayi guñi' ra' ban loh ra' bwiinn laasii pur la'h ra' bwiinn fariseu ra' tin ayi ñabwe'hedxia'hla ra' ba la'h ra' ba la'n guido' bi'tu'hn ra' bwiinn Israel, ⁴³ nee neezaa pur mahzi riuu'sto' ra' ba guñi' za'ca ra' bwiinn pur xcweenta ra' ba xlawaa'ha ñidxi'hyi ra' ba guñi' za'ca Dxiohs gahca pur la'h ra' ba.

Xchi'dxyi Jesuhs guunn guelguxchisi la'h ra' bwiinn ra'

⁴⁴ Ya chi'chi guñi' Jesuhs jweersiroo', rahbi Ñi'h:

—Bwiinn nin riachiisto' ra' ñi'h na'h, ayi na'h si dxi'h riachiisto' ra' ba sino que nee la'h Daada Dxiohs nin gulu'nehza na'h riachiisto' ra' ba. ⁴⁵ Zi'chi bwiinn ra' nin rwa'ha ra' na'h rwa'ha za ra' ba la'h Daada Dxiohs nin gulu'nehza na'h, ⁴⁶ pwihsi na'h ziga naan bi-a'ñih loh guidxyiyuh rii', ze'ldahn tin garaa ra' bwiinn ra' nin chechiisto' ra' ñi'h na'h ayi dxia'han ra' ba loh naca'hyi, ⁴⁷ per sidela nuu ra' bwiinn nin rihh ra' xchi'dxyi'hn nee ayi ruzo'badxiahga ra' ban, ayi na'h dxi'hn nin gusia'hba'hn la'h ba loh duhlada, laasii na'h ayi ze'ldahn tin gusia'ba'hn bwiinn loh duhlada sino que tin guta'hn la'h ra' bwiinn loh duhlada. ⁴⁸ Bwiinn nin ayi ruzo'badxiahga xchi'dxyi ra'n, nahpa ba nin guunn guelguxchisi xtuhlda ba; dxyi'dxyi gahca ra' nin cañi'n rii' naa nin guunn guelguxchisi xtuhlda ra' ba loh dxyih nin gaca jwisi, ⁴⁹ laasii na'h ayi rñi'n pur xcweenta gahcahn; Daada Dxiohs nin gulu'nehza na'h gunabwa' ba

na'h xa guñi'n nee xa gulu'yi'hn, ⁵⁰ nee na'nnahn dxyi'dxyi nin rnabwa' Xtaada Dxiohsa'hn ze'neen guelnabahan nin ayi ñichilohtii' para la'h ra' bwiinn nin riachiisto'ñin, pwihsi ziga rñi'n loh tu, rñi'ñin loh tu ziga gunabwa' Daada Dxiohs guñi'ñin loh tu.

Jesuhs gudxi'bi ñaa' ra' xpwiinn ra' Ñi'h

13 Chin nagahdxi gadzihh dxyih nin gaca lañih paascu, la'h Jesuhs guhcabwa' la'h hohra biga'ha gusaa'n Ñi'h loh guidxyiyuh tin gacah Ñi'h llaa'ndxibaa' nez loh Xtaada Ñi'h. La'h Ñi'h gwazah baca'hsto' Ñi'h la'h ra' xpwiinn Ñi'h nin rii' loh guidxyiyuh, baca'hsto' Ñi'h la'h ra' ba para tu'pazi. ² Ya loh cayahw xchihnee Jesuhs la'h ra' xpwiinn Ñi'h, neezaa Judas Iscariote llii'n Simohn zohba ri'chi, ya Judas la'h bwiinndaaba guyuutii' la sto' Judas nuu ba lligaaba guunn ba ntriehgu la'h Jesuhs, ³ ya ziga naann Jesuhs ya bati'dxi Xtaada Dxiohs Ñi'h guelnabwa' xteenn garaa ra' cohsa loh naa Ñi'h; laasii ze' Ñi'h nez nuu Dxiohs nee hasta nuu za Dxiohs guziaa Ñi'h, ⁴ ya chi'chi gwasu'nchii Ñi'h hasta riiyahw xchihnee ra' xpwiinn Ñi'h la'h Ñi'h, ya chi'chi gule'he Ñi'h lahdxi maanta nin naa xcahpa Ñi'h, chi'chi gaca'ha Ñi'h tuhbi twahlhi baza'bi Ñi'h loh du'h nin nuu la'n tihxi Ñi'h, ⁵ chi'chi guda'h Ñi'h nuhn ñihsa la'n tuhbi bandeja, ya chi'chi guzohbaloh cadxi'bi Ñi'h ñaa' ra' xpwiinn Ñi'h, ya cun twahlhi chi bacwihdzi Ñi'h ñaa' ra' ba. ⁶ Ya loh ñidxi'bi Jesuhs ñaa' Simohn Pehdru, rahbi ba squii':

—Daada, ¿ta yi'h chi'bi lu'h ñaa'hahn?

⁷ Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Nnah ayi rahcabwa' lu'h cuun nin cayu'nnahn, per guillii-yihdxyii zahcabwa' lu'hn.

⁸ Chi'chi rahbi Pehdru:

—¡Lliaa'hzi ayi guni'hihn ñaa'hahn chi'bi lu'h!

Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Sidela na'h ayi chi'bi'hn ñaa' lu'h ayi naa lu'h xpwii'nnahn.

⁹ Chi'chi rahbi Simohn Pehdru loh Jesuhs:

—¡Pwihsi Daada, ayi chi'bi lu'h ñaa' sihn sino que nee yi'cahn cun naa'hahn!

¹⁰ Ya chi'chi rahbi Jesuhs:

—Bwiinn nin gue'du guhza ayi xchi'hn dxiaa gaduhbi tihxi ba, sola dxiaa ñaa' si ba, laasii gaduhbi tihxi ba nayaa. Ya la'h tu nayaa tu, nicala ayi garaa dxi'h tu.

¹¹ Guñi' Ñi'h ayi guinayaa garaa ra' ba, laasii ba naann Ñi'h cuun nin guun ntriehgu la'h Ñi'h loh ra' bwiinn duhlda ra'. ¹² Ya chin guya'loh gudxi'bi Jesuhs ñaa' ra' xpwiinn Ñi'h, chi'chi guhta gahca Ñi'h xahba Ñi'h nin naa xcapha Ñi'h, ya tin guzohba la'gah Ñi'h hasta zuu mwella, chi'chi rahbi Ñi'h:

—¿Gu rahcabwa' tu nin bwi'hna'hn rii'? ¹³ La'h tu rñi' tu na'h “Mwehsu” cun “Daada”, nee xnehza rñi' tu, laasii naan zi'chi. ¹⁴ Pwihsi sidela na'h nicala naan Mwehsu cun Daada, per gudxi'bi'hn ñaa' tu; neezaa la'h tu rga'ha chi'bi tu ñaa' lasaa' tu ziga tuhbi ziga stuhbi tu. ¹⁵ Na'h cagalu'yi'hn la'h tu xa guunn tu, tin guunn za tu ziga bwi'hna'hn. ¹⁶ Nee guchiin nin rñi'n loh tu, nin tuhbi mooza ayi lasahca ru ba loh nin naa xball-wa'n ba, nee nin tuhbi za bwiinn nin riah mandahdu ayi lasahca ru ba loh nin rgu'nehza la'h ba. ¹⁷ Sidela la'h tu naann tu dxyi'dxyi ra' rii' nee guunn tun, dichohsa tu. ¹⁸ Ayi cañi'n xcweenta garaa tu; cañi'n loh si ra' nin guliin, per nahpa soobaa dxyi'dxyi nin caa loh Xchih-tsi Dxiohs: “Bwiinn nin rahwnee na'h pahn, la'h bwiinn chi rwa'ha llahn loon.” ¹⁹ Dee' rñi'n loh tu tin chin gaca ra' cohsa ra' rii', la'h tu chechiisto' tu na'h naan nin naan. ²⁰ Guchiin nin rñi'n loh tu bwiinn nin riiu'-ria'zi xchi'dxyi bwiinn nin

cu'neezahn, neezaa xchi'dxyi'hn riiu' ba ria'zi ba, cun riiu' za ba ria'zi za ba xchi'dxyi bwiinn nin gulu'nehza na'h.

**Jesuhs guñi' la'h Judas
guun ntriehgu la'h Ñi'h**

(Mt. 26.20-25;

Mr. 14.17-21; Lc. 22.21-23)

²¹ Ya chin guya'loh guñi' Ñi'h dxyi'dxyi ra' rii', guhca nalasa duxa sto' Jesuhs, ya gudxixtee' Ñi'h rahbi Ñi'h:

—Guchiin nin rñi'n loh tu, tuhbi gahca tu dxiu'n ntriehgu na'h.

²² Ya chi'chi guzo'baloh rwa'ha loh lasaa' ra' xpwiinn Ñi'h, ya nin ayi rahcabwa' ra' ba chyu tuhbi ra' ba caze'ta Jesuhs xcweenta ñi'h, ²³ ya tuhbi xpwiinn Ñi'h nin nadzii'hi ru Ñi'h zohbayahw xchih gahxu hasta zohba Ñi'h, ²⁴ ya bwi'hnn Simohn Pehdru sehn loh ni'chi tin guinaabadxyi'dxyi ni'chi chyu tuhbi ra' ba naa nin caze'ta Jesuhs, ²⁵ ya chi'chi gwabiiga ru xpwiinn Ñi'h chi, tin rahbi ba loh Jesuhs:

—Daada, ¿chyuñin?

²⁶ Chi'chi rahbi Jesuhs:

—La'n gugaadxyii tahyi pahn, ya nin gudi'hihn pahn rii' ni'chin.

Ya seguihdu bagahdxyi Ñi'h pahn chi chi'chi badi'hi Ñi'hn la'h Judas, llii'n Simohn Iscariote. ²⁷ Ya loh nin gadahw Judas pahn chi, hohrachi guyuu'tii bwiinndaaba sto' Judas, chi'chi rahbi Jesuhs loh Judas:

—Nin xclaa'dzi lu'h guunn lu'h bwi'hnnan lwehgu gahca.

²⁸ Per nin tuhbi ra' xpwiinn Ñi'h nin cayahw xchih ra' loh mweella ayi guh-cabwa' ra' ba xinaa guñi' Ñi'h zi'chi, ²⁹ ya coma la'h Judas ru'a xpuhxa mweeyi ra' ba, ni'chin bwi'hnn ra' ba lligaaba rahbi Jesuhs si' ru Judas guel-wahw para dxyih lañih, o gudi'hi ba mweeyi guhn la'h ra' bwiinn prohbi, ³⁰ ya loh nin guya'loh gadahw Judas

pahn chi, hohrachi gahca biria'h ba, ya gue'la la hohra chi.

Dxyi'dxyi cuubi nin gunabwa' Jesuhs

³¹ Biria'h si Judas, chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' xpwiinn Ñi'h:

—Nnahyi ziinloh xa gaca lasahca Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw, ya ziinloh za xa gaca lasahca Dxiohs pur xcweenta Ñi'h, ³² ya sidela la'h Llii'n Dxiohs guunn lasahca lah Dxiohs, neezaa Dxiohs zuhnn lasahca Ñi'h lah Llii'n Ñi'h; nee zuhnn Ñi'hn lwehgu. ³³ Llii'n ra'n ayi chuuneruhn la'h tu xchih ru; la'h tu zadxi'hyi tu na'h per ziga gahca guñi'n loh ra' bwiinn Israel ra' rñi'n loh tu nnah: ayi nuu chee tu hasta chaa'hahn. ³⁴ Rñi'n dxyi'dxyi cuubi nin rnabwa'n guunn tu: Gantsii'hi lasaa' tu ziga tuhbi ziga stuhbi tu. Ziga nadzii'hizahn la'h tu, zi'chi za gantsii'hi lasaa' tu ziga tuhbi tu ziga stuhbi tu. ³⁵ Sidela gantsii'hi tu lasaa' tu ziga tuhbi ziga stuhbi tu, garaa ra' bwiinn guidxyiyuh gudi'hi cweenta naa tu xpwi'nra'n.

Guñi'xgah Jesuhs guñi' Pehdru ayi nu'nbwa'tii'ba la'h Jesuhs

³⁶ Simohn Pehdru gunaabadxyi'dxyi loh Jesuhs, rahbi ba:

—¿Ca nehza guzee lu'h?

—Hasta guzaa'hahn, —rahbi Jesuhs— ayi dxie'na'hla lu'h na'h, per zadzihn dxyih zie'na'hla lu'h na'h.

³⁷ Chi'chi rahbi Pehdru:

—Daada, ¿xixnaa ayi dxie'ldana'h-la'hn yi'h nnah? ¡Nicala gudi'hihn xquelnabahnahn pur yu'bilu'h!

³⁸ Chi'chi rahbi Jesuhs:

—¿Ta guchii lu'h zudi'hi xquelnabahan lu'h pur na'h? Pwihsi rñi'n loh lu'h galoh nin guca'hyahn dxiiidxinguhla, ziñi' lu'h chohnna bweelta ayi nu'nbwa'tii' lu'h na'h.

Jesuhs naa neziuh ziga gadzihn bwiinn loh Dxiohs

14 Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba: —Ayi guunn chiohpa sto' tu; gulchechisto' tu xchi'dxyi Dxiohs nee gulchechii za sto' tu xchi'dxyi'hn. ² Nez hasta naa yihdzi xtaa'dahn ziahan yuu' nuu ri'chi para chuu tu, laasii sidela ayi ñahca zi'chi ayi ñiñi'n loh tu la'n guzaa'ha tin guunn cha'yi yuu' ra' hasta chuu tu, ³ ya galoo nin baguziaa'hahn nez nuu Xtaa'dahn nee chin baguya'loh bwi'hn-ncha'yi'hn nez chuu tu zie'ldahn stuhbi tin chene'hn la'h tu ri'chi, tin chuu tu nez chuu'huhn. ⁴ La'h tu ya naann tu neziuh nin zee nez guzaa'hahn.

⁵ Chi'chi rahbi Tomahs loh Jesuhs:

—Daada, ayi chyu gaann canehza guzee lu'h; ¿xa gacabwa' nu cuun nin naa neziuh chi?

⁶ Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Na'h naan neziuh, cun dxyi'dxyi nin naa guchii nee cun neezaa guelnabahan; ni'chin pur na'h dxi'h zahca gadzihn tu nez nuu Daada Dxiohs. ⁷ Sidela la'h tu nu'nbwa' tu na'h, neezaa la'h Xtaa'dahn ziu'nbwa' za tu; ya la'h tu biu'nbwa' la'h Ñi'h desde nnah, pwihsi la'htu ba bwa'ha tu la'h Ñi'h.

⁸ Ya chi'chi rahbi Felipe loh Ñi'h:

—Daada, basaa'n guidia'ha nu la'h Daada Dxiohs, ya cun ni'chi ayi xi rchi'hn ru.

⁹ Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Felipe, guhca cadxyihroo' dxa'ga'hn loh tu, nee ¿ta nagahdxi dxiiu'nbwa' lu'h na'h? Bwiinn nin rwa'ha na'h rwa'ha za ba la'h Xtaa'dahn. ¿Xixnaa rnaaba lu'h gusa'na'hn gwa'ha lu'h la'h Daada Dxiohs? ¹⁰ ¿Tayi riachiisto' lu'h na'h nuu'u'huhn tuhsi cun la'h Daada Dxiohs ya la'h Daada Dxiohs nuu tuhsi cun na'h? Dxyi'dxyi ra' nin rñi'n loh tu ayi rñi'ñin pur xcweenta gahcan, sino que Daada Dxiohs nin nuu tuhsi cun na'h la'h

Ñi'h ruhnn Ñi'h xcweenta xtsi'n gahca Ñi'h. ¹¹ Gulchechiisto' tu xchi'dxyi'hn nuu'huhn tuhsi cun la'h Dxiohs ya la'h Daada Dxiohs nuu za Ñi'h tuhsi cun na'h; ni'chin gulchechiisto' tu xcweenta nin ruhnn ra'n, ¹² pwihsi guchiin nin rñi'n loh tu na'pahn siguhra bwiinn nin ri-achiisto' ñi'h na'h zuhnn za ba dzi'n ra' nin ru'nnahn; nee zuhnn za ba dzi'n roo ru ra' laasii na'h guzaa'hahn nez nuu Xtaa'dahn. ¹³ Ya garaa nin guinaaba tu pur laan, na'h zuni'hiñin la'h tu tin zi'chi gaca lasahca lah Xtaa'dahn pur Lli-i'n Ñi'h. ¹⁴ Na'h zu'nnahn xi'chi'zi nin guinaaba tu pur laan.

Jesuhs guñi' cu'nehza Ñi'h Spíritu Saantu

¹⁵ Rahbi za Ñi'h:

—Sidela la'h tu ruca'hsto' tu na'h, gu-zo'badxiahga tu xchi'dxyira'n, ¹⁶ ya na'h zina'ba'hn loh Xtaa'dahn tin cu'nehza ba stuhbi nin gacanee cun nin gusiahxi la'h tu, tin chuunee Spíritu chi la'h tu para tu'pazi. ¹⁷ Na'h cagaze'ta'hn Spíritu nin rñi' ganaalla dxyi'dxyi guchii, nee naa Ñi'h Spíritu Saantu Dxiohs, ya nin naa ra' bwiinn guidxyiyuh ayi nuu guica'ha ra' ba Ñi'h laasii ayi rwa'ha ra' ba ni'chi nee ayiza nu'nbwa' ra' ba la'h Ñi'h; per la'h tu nu'nbwa' tu Ñi'h laasii nuunee Ñi'h la'h tu nee rbweeza Ñi'h la'n lasto' tu. ¹⁸ Ayi gusia'na'hn la'h tu zigazi bizahbi ra', sino que zibia'gariin tin chuunee la'h tu. ¹⁹ Yannah za bal-aqui'hn bwiinn nin naa ra' xteenn loh guidxyiyuh ayi ru gwa'ha ra' ba na'h; per la'h tu zwa'ha gahca tu na'h nee zibahan za tu laasii na'h banabahanzahn, ²⁰ ya la'n dxyih ra' chi la'h tu zudi'hi tu cweenta na'h nuu'huhn tuhsi cun la'h Xtaa'dahn, ya la'h tu nuu tu tuhsi cun na'h, ya na'h tuhsi nuu'huhn cun la'h tu. ²¹ Bwiinn nin nahpa xchi'dxyira'n, nee ruzo'badxiahga ra' ban, pwihsi guchii bwiinn chi ruca'hsto' ba na'h; ya la'h

Xtaa'dahn zuca'h za sto' ba la'h bwiinn nin guca'hsto' ñi'h na'h, nee na'h za zu-ca'hsto'n la'h ba nee zuluu'yilohzahn loh ba.

²² Judas (ayi Judas Iscariote dxi'h sino que stuhbi Judas) gunaabadxxyi'dxyi loh Jesuhs, rahbi ba:

—Daada, ¿xixnaa guluu'yiloh lu'h loh nu nee ayi loh ra' dxi'h bwiinn guidxyiyuh?

²³ Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Bwiinn nin ruca'hsto' ñi'h na'h, bwiinn chi ruzo'badxiahga xchi'dxyi'hn, nee zuca'hsto' Xtaa'dahn la'h ba. Ya Xtaa'dahn cun na'h zibahannee nu la'h bwiinn chi, ²⁴ ya bwiinn nin ayi ruca'hsto' ñi'h na'h ayiza ruzo'badxiahga ba xchi'dxyi'hn. Dxyi'dxyi ra' nin cañi'n loh tu rii', ayi naa ra'n xchi'dxyi gahcahn, sino que xchi'dxyi Xtaa'dahn nin gulu'nehza na'h loh guidxyiyuh. ²⁵ Cañi'n garaa ra' dxyi'dxyi ra' rii' loh tu gaduhbi nin nuunee la'h tu, ²⁶ per la'h nin rahcane, o sea Spíritu Saantu nin cu'nehza Xtaa'dahn pura la'h tu pur laan, zuluu'yi Ñi'h la'h tu garaa ra' cohsa cun zusaza'za Spíritu Saantu chi sto' tu garaa ra' dxyi'dxyi nin cañi'n loh tu, ²⁷ ya loh nin guziaa'hahn rusia'hanahn guelrbwihdxyii sto' para la'h tu; runi'hihn guelrbwihdxyii sto' rii' nin naa xte'nnahn la'h tu, per nin guni'hihn la'h tu ayi naan ziga nin rudi'hi ra' bwiinn guidxyiyuh. Ayi guunn tu ziahan lligaaba, nee ayiza guidxyihbi tu. ²⁸ Ba bihn tu la'n guñi'n ziaa'hahn per zie'l-dahn tin chuunee la'h tu. Sidela guchii tu ruca'hsto' tu na'h, ziahxi tu chin dxihn tu guziaa'hahn nez nuu Xtaa'dahn dxibaa', laasii la'h Ñi'h lasahcaru Ñi'h loon. ²⁹ Rñi'n dxyi'dxyi ra' rii' loh tu tin chin garia'hcaa'han, chi'chi chechiisto' tu xchi'dxyi'hn. ³⁰ Ayiru guñi'n ziahan dxyi'dxyi loh tu, laasii la'h nin rnabwa' loh guidxyiyuh rii' ze', nicala ayi xi guelrnabwa' nahpa ba cun na'h. ³¹ Per

nahpa zi'chi gaca, tin zi'chi gacabwa' ra' bwiinn guidxyiyuh ruca'hsto'n la'h Xtaa'dahn nee ruzo'badxiahgahn garaa ra' xchi'dxyi Ñi'h nin nahpa gu'nnahn. Gulchesu'nchii tin gulcho'ho gabii nu'h rii' —rahbi Jesuhs loh ra' xpwiinn Ñi'h.

Jesuhs naa ziga tuhbi yahga uhva

15 Ya chi'chi rahbi Jesuhs: —Na'h naan yahga uhva nin guchii, ya la'h Xtaa'dahn naa ziga nin ruhnn biñih yahga uhva chi, ² ya xpwi'nnra'n naa ra' ba ziga llii'dzi yahga chi, ya sidela la'h tuhbi llii'dzihn ayi guicah uhva, zuchyu-u'ga Xtaa'dañin; per sidela guicah uhvan zusiaa ban tin guicahru ziahan uhva lohon. ³ Ya la'h tu banayaa tu pur dxyi'dxyi ra' nin la'nguñi'. ⁴ Guldxia'hannee na'h tuhsi juunta, ziga ria'haneen la'h tu tuhsi. Tuhbi llii'dzi yahga ayi nuu gudi'hin uhva pur la'hgahcan, sino que dxi'dxiun tihxi yahga truunga nin naa llaa'nan. Pwihsi zi'chi za la'h tu ayi nuu guunn tu xtsi'na'hn sidela ayi nuunee tu na'h tuhsi.

⁵ Rahbi za Ñi'h:

—Na'h naan llaa'n ziga yahga uhva, ya la'h tu naa tu ziga llii'dzi yahga uhva chi. Bwiinn nin dxia'hannee na'h tuhsi, dxia'hannee zahn la'h bwiinn chi, ya zi'chi ruhnn duxa ba xtsi'na'hn, laasii sidela guiria'hcaa tu nez loon ayi nuu za xa guunn tu. ⁶ Bwiinn nin ayi dxia'hannee na'h tuhsi, ziria'caa ba tuhbi lahdu, ya zibihdzi ba ziga rbihdzi tuhbi llii'dzi yahga ya lwehgu rca'dxih ra'n.

⁷ Ya sidela la'h tu dxia'hannee tu na'h gaduhbisto' tu, nee sidela chuu pa'ca tu cha'zi tu xchi'dxyi'hn, gulguinaaba nin chi'h zi xclaa'dzi tu nee zica'ha tun. ⁸ Chin ruhnn pa'ca tu xtsi'n Dxiohs, chi'chi gwa'ha ra' bwiinn naa tu xpwiin-ra'n, nee ziñi' za'ca ra' ba lah Xtaa'dahn nin nuu dxibaa'. ⁹ Na'h ruca'sto'n la'h tu ziga ruca'sto' Xtaa'dahn na'h, pwihsi gulchezahnee xcweenta ziga nadzii'hinn

la'h tu. ¹⁰ Sidela la'h tu ruzo'badxiahga tu xchi'dxyi'hn, ziazah guca'sto'n la'h tu zigaza ruzo'badxiaagahn xchi'dxyi Xtaa'dahn, nee cun zigaza zeezah ruca'sto' Ñi'h na'h.

¹¹ Rñi'n squii' loh tu tin dxiahxinee tu na'h, tin zi'chi ayi xi dxia'dxi loh guelriahxi nin gaapa tu. ¹² Nin rñi'n loh tu guunn tu: Gantsii'hi lasaa' tu ziga tuhbi tu cun ziga stuhbi tu; ziga nadzii'hizahn la'h tu. ¹³ Guelnadzii'hi nin mahzi lasahca naa gudi'hi bwiinn xquelnabahan ba pur nin naa ra' xamihgu ba. ¹⁴ La'h tu naa tu xamihgu ra'n sidela guunn tu nin rnabwa'n guunn tu. ¹⁵ Ayiru guiñi'n loh tu mooza ra', laasii mooza nin ayi gaann xi ruhnn xballwa'n ba. Ni'chin mahs guiñi'n loh tu mihgu ra', laasii balu'yi'hn la'h tu garaa nin guñi' Xtaa'dahn loon. ¹⁶ Ayi la'h dxi'h tu guli tu na'h sino que na'h guliin la'h tu nee rñi'n loh tu nahpa chee tu tin guunn duxa tu xtsi'n Xtaa'dahn, nee ayi ñichiloh dzi'n chi, ya zi'chi zuni'hi Xtaa'dahn garaa nin guinaaba tu pur laan. ¹⁷ Pwihsi dxyi'dxyi ra' rii' nin rñi'n loh tu guunn tun: Gantsii'hi lasaa' tu ziga tuhbi, ziga stuhbi tu.

¹⁸ Sidela la'h ra' bwiinn guidxyiyuh guidxyi'chinee la'h tu, gulgacabwa' galoh na'h bidxyi'chinee ra' ba. ¹⁹ Sidela la'h tu ñahca tu tuhsi cun bwiinn guidxyiyuh, ñantsii'hi ra' ba la'h tu ziga nadzii'hi ra' ba nin naa ra' xpwiinn ra' ba, per nnah na'h guliin la'h tu loh ra' bwiinn ra' nin naa ra' bwiinn guidxyiyuh. ²⁰ Gulgasannah sto' tu dxyi'dxyi ra' nin guñi'n loh tu: “Nin tuhbi mooza ayi lasahca ru ba loh xballwa'n ba.” Sidela na'h ca'hna'hla ra' ba tin chiinn ra' ba na'h, neezaa la'h tu guica'hna'hla ra' ba; ya sidela la'h ra' ba bazo'badxiahga ra' ba xchi'dxyi'hn, neezaa xchi'dxyi tu zuzo'badxiahga ra' ba. ²¹ Garaa ra' dee' zuhnnee ra' ban la'h

tu pur xcwee'ntahn, laasii ayi nu'nbwa' ra' ba nin gulu'nehza na'h.

²² Ayi ñahpa ra' ba nin tuhbi duhlda sidela na'h ayi ñie'ldagañi'n loh ra' ba, per nnah ayi nuu guiñi' ra' ba ayi guhcabwa' ra' ba nuu xtuhlda ra' ba; ²³ pwihsi garaa ra' bwiinn ra' nin rdxyi'chinee na'h, rdxyi'chinee za ra' ba la'h Xtaa'dahn. ²⁴ Ayi xi duhlda ñahpa ra' ba sidela na'h ayi ñu'nnahn dzi'n ra' nin ayi nin tuhbi bwiinn nin gaca guunn ra' dzi'n ra' chi. Per la'h ra' ba bwa'ha ra' ba dzi'n ra' rii', ya pur dzi'n ra' rii' rdxyi'chinee ra' ba na'h nee rdxyi'chinee za ra' ba la'h Xtaa'dahn. ²⁵ Cayahca ra' dee' tin soobaa dxyi'dxyi nin caa loh xlehyi ra' ba: "Bidxyi'chinee ra' ba na'h nicala ayi xi xtu'ldahn." ²⁶ Per chin dxi' Spíritu Saantu nin gacanee la'h tu, la'h Ñi'h ziñi' pur xcwee'ntahn chyu naan. La'h Ñi'h naa nin nuu loh Xtaa'dahn, nee ziñi' Ñi'h dxyi'dxyi nanchii, nee na'h zuxe'hla'hn Ñi'h loh tu ya loh Xtaa'dahn guiria'ha Ñi'h dxi' Ñi'h loh tu. ²⁷ Ya neezaa la'h tu ziñi' tu dxyi'dxyi xcwee'ntahn laasii nee tu caywa'ha tu nee nuunee tu na'h desde chin guzo'balohyin cagaluyi'hn dxyi'dxyi ra' rii'.

Rahbi za Ñi'h:

16 —Rñi'xga'hn dxyi'dxyi ra' rii' loh tu tin lu'h ayi guñihchi tu ziga riachiisto' tu na'h, ² laasii zadzihn dxyih nin zibwe'hedxia'hla ra' ba la'h tu la'n guido'roo' guiñdxyi Jerusalehn nee zadzihn za hohra chin lu'h, chyuchi'zi bwiinn nin chiinn la'h tu, zuhnn ra' ba lligaaba nalluyi ziga guunn ra' ba chi nez loh Dxiohs. ³ Zi'chi guunnee ra' ba la'h tu laasii ayi nu'nbwa' ra' ba la'h Xtaa'dahn nee nin na'h za ayi nu'nbwa' ra' ba. ⁴ Rñi'n dxyi'dxyi ra' rii' loh tu tin lu'h chin gadzihn hohra chi dxiagannasto' tu la'n guñi'la dxyi'dxyi ra' rii' loh tu.

Xcweenta ziga dzi'n ra' nin lu'h ruhnn Spíritu Saantu

Rahbi za Ñi'h:

—Ayi guñi'n dxyi'dxyi ra' rii' loh tu desde galoh laasii na'h nuunee la'h tu, ⁵ per nnah ziaa'hahn dxibaa' tin chunee la'h Xtaa'dahn nin gulu'nehza na'h loh guidxyiyuh rii', ya nin tuhbi tu ayi guinaabadxyi'dxyi ca nehza guzaa'hahn, ⁶ laasii nuu guelnalaasa sto' tu nee laasii guñi'n dxyi'dxyi ra' rii' loh tu, ⁷ per guchii dxyi'dxyi ra' rii' nin cañi'n loh tu naa bwen para la'h tu guzaa'hahn, laasii sidela na'h ayi guzaa'hahn, ayi dxi' Spíritu Saantu para la'h tu, per sidela na'h guzaa'hahn zigu'neehzahn Spíritu Saantu para la'h tu. ⁸ Chin dxi' Spíritu Saantu, zuluu'yi Ñi'h la'h ra' bwiinn guidxyiyuh cuun nin naa duhlda, nee cuun nin naa guelnabahan nayaa, nee neezaa cuun xa naa xquelguxchisi Dxiohs. ⁹ Ya ziga xcweenta duhlda chi guluu'yi Ñi'h ayi riachiisto' ra' ba na'h; ¹⁰ ya ziga xcweenta guelnabahan nayaa guluu'yi Ñi'h ayi xi xtu'ldahn ni'chin nin guzaa'hahn nez nuu Xtaada Dxiohsa'hn ya ayi gwa'ha tu na'h; ¹¹ ya ziga xcweenta guelguxchisi guluu'yi Spíritu Saantu la'Xtaa'dahn bwi'hnn guelguxchisi la'h bwiinn dxaaba nin rnabwa' loh guidxyiyuh rii'.

¹² Rahbi za Ñi'h:

—Ziahanru dxyi'dxyi ra' nin na'pa guñi'n loh tu per ayi gacabwa' tun, ¹³ per chin dxi' Spíritu Saantu, zuluu'yi Ñi'h la'h tu garaa ra' nin naa ganaalla dxyi'dxyi guchii, laasii ayi guiñi' Spíritu Saantu pur xcwenta gahca Ñi'h, sino que ziñi' Ñi'h nin dxihn Ñi'h nee zusadxihn za Ñi'h la'h tu, tin gacabwa' tu cohsa ra' nin gue'du gaca. ¹⁴ La'h Spíritu Saantu chi guunn lasahca na'h, laasii zica'ha Ñi'h nin naa xte'nnahn tin guluu'yi Ñi'h cweenta ra' chi la'h tu. ¹⁵ Garaa ra' nin nahpa Xtaa'dahn naa xte'nnahn; pwihsi

ni'chin nin guñi'n loh tu la'h Spíritu Saantu guica'ha nin naa xte'nnahn tin guluu'yi Ñi'h xa naa cweenta ra' chi la'h tu. ¹⁶ Ya za balaqui'hn dxi'h ria'dxi ayi gwa'haru tu na'h, per mas chi'chi zwa'ha ru tu na'h stuhbi.

**Xcweenta guelnalaasa
ziahcan guelnasaa**

¹⁷ Ya chi'chi gunaabadxyi'dxyi loh lasaa' ra' paaldaa nin naa ra' xpwiinn Ñi'h rahbi ra' ba:

—¿Xi zee loh dxyi'dxyi ra' rii'? Nnah Jesuhs loh nu'h zalliaa'yi'hn ria'dxyi ayiru chy gwa'ha loh Ñi'h, ya mahs chi'chi zachidia'ha ra' nu'h loh Ñi'h stuhbi, ¿xi naa chi'h guzee Ñi'h nez nuu Daada Dxiohs?, ¹⁸ ya ¿xi zee loh dxyi'dxyi nin naa zalliaa'yi'hn ria'dxyi? Ayi chy rahcabwa' nin rñi' Jesuhs loh dxyi'dxyi ra' chi.

¹⁹ Ya guhcabwa' Jesuhs ñinaabadxyi'dxyi ra' ba loh Ñi'h, ni'chin rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Na'h rñi'n loh tu zalliaa'yi'hn ria'dxyi ayiru gwa'ha tu loon, ya mahs chi'chyi zwa'ha tu loon stuhbi; ¿ta dee' ra' nin canaabadxyi'dxyi loh lasaa' tu? ²⁰ Na'pahn siguhra la'h tu zu'n tu, nee ziuu' nalaasa sto' tu gaduhbi nin cwih yahxi ra' bwiinn guidxyiyuh, ya nicala chuu nalaasa sto' tu, ya xquelnalaasa tu chi ziahcan guelnasaa. ²¹ Laasii tuhbi gunna'h chin raalaa llii'n ba riuu' ba guelnazihdzi, laasii biga'ha xohra ba; per chin ria'loh raalaa llii'n ba, ria'l-dasto' ba guelnayaan chi pur xcweenta nin riahxi ba rwa'ha ba loh llii'n ba nin guulaa loh guidxyiyuh. ²² Zi'chilla la'h tu nnah nuu guelnalaasa sto' tu, per zabia'garii dxie'ldagua'hahn cuun tu ya chi'chi ziahxi tu chin gwa'ha tu na'h ya guelriahxi chi ayi chuu nin tuhbi chy guzia'tii'hin loh tu, ²³ ya la'n dxyih ra' chi ayiru xi guinaabadxyi'dxyi tu loon.

Rñi'n loh tu la'h Daada Dxiohs guni'hi garaa ra' cohsa ra' nin guinaaba tu pur laan, ²⁴ yannah nagahdxi xi guinaaba tu pur laan; guinaaba tu nee zica'ha tu, tin zi'chi dxiahxi tu.

**Jesu cristu naa nin la'bwi'hnn gahn
loh guidxyiyuh rii'**

²⁵ Rahbi za Jesuhs:

—La'nguñi' dxyi'dxyi ra' rii' loh tu ziga dxyi'dxyi rala'n, per zadzihn dxih nin ayiru guñi'n loh dxyi'dxyi rala'n ra', sino que guñi'n loh tu nayaa-nayaa xcweenta Xtaa'dahn. ²⁶ La'n dxyih ra' chi zinaaba tu pur laan, nee ayi rñi'n loh tu na'h guñi'n loh Xtaa'dahn pur xcweenta tu, ²⁷ laasii la'hgahca Daada Dxiohs ruca'h sto' Ñi'h la'h tu laasii ruca'h sto' za tu na'h, nee laasii za gwachi-isto' tu na'h ze'ldahn pur xcweenta Dxiohs. ²⁸ Ze'ldahn nez loh Dxiohs tin gulu'nehza Ñi'h na'h loh guidxyiyuh rii' yannah la'n gabii'hi loh guidxyiyuh rii' tin gabia'gariin nez nuu Xtaa'dahn.

²⁹ Ya chi'chi rahbi ra' xpwiinn Ñi'h loh Ñi'h:

—Nnahsihn cañi' lu'h nayaa-nayaa nin tuhbi dxyi'dxyi rala'n ayi cañi' lu'h, ³⁰ yannah ridia'ha loh nu naann lu'h garaa ra' cohsa nee nin ayi xchi'hnrro chy guinaabadxyi'dxyi xica loh Yu'bilu'h, ya pur dee' ra' riachiisto' nu ze' lu'h pur xcweenta Dxiohs.

³¹ Chi'chi rahbi Jesuhs:

—¿Ta nnayi riachiisto' tu? ³² Pwihsi la'h hohra biga'ha nee nnah gahcan chin cada tuhbigah tu gana'zu nezii-nezi'chi ya zusaa'n tu tuhbidxi'h na'h, per ayi dxia'hanahn tuhsi laasii la'h Xtaa'dahn zu-une na'h. ³³ La'n guñi' dee' ra' loh tu tin cwidxyii sto' tu pur nuunee tu na'h tuhsi. Loh guidxyiyuh nahpa zizahcazii tu, per guldxiahxi laasii na'h la'n bwi'hnn gahn loh guidxyiyuh rii'.

**Jesuhs gudihdxyi-gunaaba loh
Dxiohs xcweenta ra' xpwiinn Ñi'h**

17 Ya chin guya'loh guñi' Ñi'h dxyi'dxyi ra' rii', chi'chi bwa'ha Jesuhs nez dxibaa' ya rahbi Ñi'h:

—Paah, la'h hohra biga'ha: bwi'hnn lasahca la'h Llii'n lu'h tin zi'chiza la'h Llii'n lu'h guunn lasahca lah Yu'bilu'h, ²pwihsi yi'h badi'hi lu'h guelrnabwa' la'h Llii'n lu'h loh ra' garaa ra' bwiinn guidxyiyuh, tin gudi'hi Llii'n lu'h guelrnabahan nin ayi ñichilohtii' la'h ra' bwiinn ra' nin badi'hi lu'h la'h bi. ³Dee si ra' nahpa guelrnabahan nin ayi ñichilohtii'; bwiinn ra' nin nu'nbwa' Yu'bilu'h, nin naa tuhbi dxi'h Yu'bi Dxiohs, nee cun neezaa na'h, Jesucristu, nin gulu'nehza lu'h loh guidxyiyuh.

⁴'Na'h la'n bwi'hnn lasahca lah lu'h loh guidxyiyuh rii', pwihsi la'n batu'lla dzi'n nin guñi' lu'h gu'nnahn. ⁵Pwihsi nnah, Paah, bwi'hnn lasahca laan nez hasta nuu lu'h cun guel lasahca nee neezaa cun lla'ñih nin na'pahn desde chin nagahdxi cwi'hxchih guidxyiyuh.

⁶Bwiinn ra' nin gulii lu'h loh guidxyiyuh tin guni'hi ra' lu'h ba na'h; la'n rwa'ha chyu naa lu'h, nee naa za ra' ba xteenn Yu'bilu'h, ya yi'h bani'hi ra' lu'h ba na'h, nee cagazo'badxiahga ra' ba xchi'dxyi Yu'bilu'h, ⁷yannah naann ra' ba garaa nin bani'hi lu'h na'h, ze' ra'n pur xcweenta Yu'bilu'h; ⁸pwihsi balu'yi'hn dxyi'dxyi ra' nin bani'hi lu'h guñi'n loh ra' ba, ya la'h ra' ba riachiisto' ra' ban, nee neezaa cagadi'hi ra' ba cweenta na'h ze'ldahn loh guidxyiyuh pur xcweenta Yu'bilu'h, nee riachii za sto' ra' ba Yu'bilu'h gulu'nehza lu'h na'h.

⁹'Na'h rna'ba'hn xcweenta ra' ba loh Yu'bilu'h; ayi rna'ba'hn xcweenta ra' bwiinn ra' nin naa ra' bwiinn guidxyiyuh, sino que pur xcweenta ra' bwiinn ra' nin bani'hi lu'h na'h, laasii

naa ra' ba xpwiinn Yu'bilu'h. ¹⁰Garaa tii' ra' nin naa xte'nnahn naa xteenn Yu'bilu'h, ya nin naa xteenn lu'h naa za ra' xte'nnahn; ya guhca lasahca laan pur xcweenta ra' ba.

¹¹'Na'h ayiru gacata'hn loh guidxyiyuh rii', per la'h ra' ba zia'han ra' ba loh guidxyiyuh rii', ya gaduhbi nin na'h dxie'ldahn nez nuu Yu'bilu'h, Xtaa'dahn nin naa saantu roo', gacanee lu'h la'h ra' ba cun guelrnabwa' nin nahpa lu'h ziga naa lah Yu'bilu'h, ziga lah nin bani'hi lu'h na'h, tin cwi'h ra' ba tuhsi juunta ziga dxuu nu'h cun Yu'bilu'h. ¹²Nnah gaduhbi nin guyuu'nee ra'n ba loh guidxyiyuh rii' balaloh ra'n ba cun guelrnabwa' nin naa lah Yu'bilu'h, ziga naa lah nin bani'hi lu'h na'h, ya nin tuhbi ra' ba ayi ñiñichiloh sino que nin guñichiloh gahca, tin zi'chi guzohba dxyi'dxyi baria'caa ziga rñi' loh Xchihti lu'h.

¹³'Nnah dxie'ldahn nez nuu lu'h, rñi'n dxyi'dxyi ra' rii' nnah gaduhbi nin nu'u'huhn loh guidxyiyuh rii', tin zi'chi chuu nasaa sto' ra' ba ziga nuu nasaa sto'n. ¹⁴'Na'h balu'yi'hn xchi'dxyi Yu'bilu'h, per la'h ra' bwiinn guidxyiyuh ra' rdxyi'chinee ra' ba la'h ra' nin naa ra' xpwiinn lu'h laasii ayi naa ra' ba bwiinn guidxyiyuh, ziga na'h za ayi naan bwiinn guidxyiyuh. ¹⁵Ayi rna'ba'hn loh yu'bilu'h gabwe'he lu'h ba loh guidxyiyuh, sino que gulaloh ra' lu'h la'h ra' ba loh bwiinn dxaaba. ¹⁶Ziga na'h ayiza naan bwiinn guidxyiyuh, zi'chiza la'h ra' ba ayiza naa ra' ba bwiinn guidxyiyuh. ¹⁷Bazuhnayaa la'h ra' ba cun xchi'dxyi lu'h, laasii xchi'dxyi lu'h guchii pa'hcan. ¹⁸Ziga gulu'nehza lu'h na'h loh ra' nin naa ra' bwiinn guidxyiyuh, zi'chi za na'h zigu'neeza ra'n ba tin chee ra' ba loh gaduhbi guidxyiyuh. ¹⁹Ya pur xcweenta ra' ba rudi'hihn na'hgahca, tin zi'chi za nee ra' ba gaca nayaa ra' ba pur ziga naa xcweenta dxyi'dxyi nin

guchii. ²⁰ Ayi rna'ba'hn loh Yu'bilu'h pur cweenta si ra' rii', sino que nee nin gue'du chechiisto' ra' ñi'h na'h chin dx-ihn ra' ba xchi'dxyi'hn nin guti'chi ra' ba. ²¹ Rdxihna'hn loh Yu'bilu'h garaa ra' ba cwih ra' ba tuhsi juunta, nee gaca ra' ba tuhsi cun la'h ra' nu'h, Xtaa'dahn ziga nuunee lu'h na'h, zi'chiza nuunee yih, pwihsi nahpa cwih ra' ba tuhsi juunta, tin zi'chi chechiisto' ra' bwiinn guidxyiyuh Yu'bilu'h gulu'nehza lu'h na'h loh guidxyiyuh. ²² Na'h badi'hihn la'h ra' ba guelnabwa' gahca nin bani'hi lu'h na'h, tin zi'chi gaca lasto' ra' ba tuhsii lasto' ñi'h ziga naa nu'h tuhsi; ²³ na'h cun la'h ra' ba ya yi'h cun na'h, tin zi'chi gaca ra' ba tuhsi, ya zi'chi zahcabwa' ra' bwiinn guidxyiyuh Yu'bilu'h gulu'nehza lu'h na'h loh guidxyiyuh, nee ruca'ha za sto' lu'h na'h.

²⁴ Paah, yi'h bani'hi lu'h la'h ra' ba na'h, nee rna'ba'hn loh Yu'bilu'h nee ra' ba chuunee ra' ba na'h nez chuu'huhn, tin gwa'ha ra' ba guel lasahca xte'n-nahn nin bani'hi lu'h na'h, laasii ruca'h sto' lu'h na'h galoh nin nagahdxi cwi-hxchyiih guidxyiyuh. ²⁵ Xtaa'dahn nin ruhnn ganaalla dzi'n za'ca, bwiinn ra' nin naa bwiinn guidxyiyuh ayi nu'nbwa' ra' ba Yu'bilu'h, per na'h nu'nbwa'n yi'h nee bwiinn ra' rii' ya la'h ra' ba guh-cabwa' Yi'h gulu'nehza lu'h na'h ²⁶ ya na'h la'n guñi' loh ra' ba nee ziahzahru-ti'h guñi'n chyua naa Yu'bilu'h tin zi'chi gapacha'yi ra' ba na'h la'n lasto' ra' ba tin gantsii'hi lasaa' ra' ba ziga nadzii'hi lu'h na'h.

Guna'zu ra' ba la'h Jesuhs

(Mt. 26.47-56;

Mr. 14.43-50; Lc. 22.47-53)

18 Ya chin guya'loh guñi' Ñi'h dxy-i'dxyi ra' chi, chi'chi biria'hnee Jesuhs la'h ra' xpwiinn Ñi'h tin zenee Ñi'h la'h ra' ba stuhbi lahdu gui'w xteenn Cedrohn. Ri'chi nuu tuhbi huerta

nez guyuu'tiinee Ñi'h xpwiinn Ñi'h. ² Neezaa Judas nin dxiu'n ntriehgu la'h Jesuhs, nu'nbwa' nez nuu huerta chi, laasii ri'chi naannloh ba radzihnee Jesuhs xpwiinn Ñi'h. ³ Ni'chin lwehgusi ri'chi badzihnee Judas nuhn suldahdu Romanu cun paaldaa ra' guixa'ga xteenn guido'roo', ya bwiinn ra' rii' gwah ra' ba ri'chi pur xquelnabwa' ra' bixohza ra' nin rna'ba' la'h ra' garaa bixohza nee cun xquelnabwa' za ra' bwiinn fariseu ra'. Nu'a ra' ba spahda nee cun lahnsa, nee nu'a za ra' ba lámpara ra' cun atorcha ra' nin ruhnn bia'ñih. ⁴ Ya la'h Jesuhs la'h Ñi'h guh-cabwa' la' garaa ra' nin gaca, chi'chi gunabadxyi'dxyi Ñi'h loh ra' bwiinn ziahan ra' chi, rahbi Ñi'h:

—¿Chyu radxi'hyi tu?

⁵ Chi'chi rahbi bwiinn ra' chi:

—La'h Jesuhs nin ze' gui'dxxyi Nazaret.

Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Na'han.

Ya neezaa Judas nin cayuhnn ntriehgu la'h Jesuhs dxa'ga loh ra' bwiinn ra' chi, ⁶ ya chin guñi' Jesuhs rahbi Ñi'h: “Na'han”, dxyihgah biehtagueeta ra' ba hasta loh yuh biaaba ra' ba. ⁷ Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba stuhbi:

—¿Chyu radxi'hyi tu?

Chi'chi rahbi ra' ba stuhbi:

—La'h Jesuhs nin ze' gui'dxxyi Nazaret.

⁸ Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—La'n guñi' la loh tu na'han. Sidela na'h radxi'hyi tu, gulgasaa'n guziaa ra' spaaldaa ra' bwiinn ra' rii'.

⁹ Dee ra' guhca tin guzohba dxyi'dxyi nin guñi' Jesuhs chin rahbi Ñi'h: “Paah, bwiinn ra' nin bani'hi lu'h na'h ayi ñichiloh nin tuhbi ra' ba.” ¹⁰ Ya chi'chi la'h Simohn Pehdru nu'a tuhbi spahda, chi'chi gule'he ba spahda chi chi'chi bachyuu'ga ba tuhbi lahdu dxiahga derehchu tuhbi bwiinn nin laa Malco, nin naa xmoosa tuhbi bixohza nin naa bixohza-

roo' la'n dxyih ra' chi, ¹¹ chi'chi rahbi Jesuhs loh Pehdru:

—Guca'ha spahda ca bagu'cha'yin; sidela la'h Xpaa'n ya naa xigaaba ba ti'dxi'hn trabahjw rii' nicala ti'dxi'hñin, ¿taayi nahpadxi'h na'h tiidxi'hñin?

Jesuhs loh Anahs

(Mt. 26.57-58; Mr. 14.53-54; Lc. 22-54)

¹² Suldahdu ra' cun nin naa comandante loh ra' ba cun guixa'ga ra' xteenn xquido' roo' bwiinn Israel, guna'zu ra' la'h Jesuhs bachi'bidu'h ra' ba la'h Ñi'h, ¹³ chi'chi gwanee ra' ba la'h Ñi'h mwerghaloh rwa' yihdzi Anahs, laasii la'h Anahs chi naa xtaswehgra Caifahs ¹⁴ la'hgahca ba nin rahbi loh ra' bwiinn Israel naa bwen para la'h ra' ba gachi tuhbi ndxi'hw xlawaa'ha gaduhbi gui-dxyi bwiinn.

Pehdru guñi' ayi nu'nbwa'tii' ba la'h Jesuhs

(Mt. 26.69-70;

Mr. 14.66-68; Lc. 22.55-57)

¹⁵ La'h Simohn Pehdru cun stuhbi xpwiinn Ñi'h zee na'hla ra' ba la'h Jesuhs chin zenee ra' bwiinn chi la'h Ñi'h yi'bidu'h Ñi'h, ya la'h stuhbi xpwiinn Ñi'h chi naa ba tuhbi bwiinn nin nu'nbwa' bixohza roo', ni'chin nin gyyuu'tii' ba rwa' lee' nez hasta gyyuu'tiinee ra' ba la'h Jesuhs, ¹⁶ ya la'h Simohn Pehdru bia'han ba dihtsi jwehra rwa' lee' chi, per guñi' stuhbi bwiinn chi nin zenee la'h Pehdru loh nin rahpa rwa' lee' tin gyyuu'tii' Pehdru, ¹⁷ ya chi'chi gunaabadxyi'dxyi tuhbi mooza gunna'h nin rahpa rwa' lee' chi loh Pehdru rahbi ba:

—¿Taayi nee dxi'h lu'h naa lu'h tuhbi ra' xpwiinn ndxi'hw ca?

Chi'chi rahbi Pehdru:

—Ayi nee dxi'hn.

¹⁸ Ya ziga cayahca nahlda, ni'chin nin la'h ra' mooza ra' nin ruhnn dzi'n ri'chi cun guixa'ga ra' xteenn guido', gulahchi ra' ba dxih ri'chi, ya gwabiigagah Pehdru cagabihdxyinee ba la'h ra' bwiinn ra' chi.

Bixohza nin naa bixohza roo' loh ra' bixohza gunaabadxyi'dxyi loh Jesuhs chy naa Ñi'h

(Mt. 26.59-66;

Mr. 14.55-64; Lc. 22.66-71)

¹⁹ Ya chi'chi guzohbaloh gunaabadxyi'dxyi nin naa bixohza roo' loh Jesuhs xcweenta xpwiinn Ñi'h cun nee ziga dxyi'dxyi ra' nin ruluu'yi Ñi'h, ²⁰ chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Na'h guñi'n nez delaanta loh garaatii' ra' bwiinn nee guillii-guillii balu'yi'hn la'n guido' bi'ti'hn ra' nin naa ziga capihyi'hn ra' nee cun la'n guido'roo' nez hasta radiaa'ha ra' garaa ra' bwiinn Israel ra'; pwihsi nin tuhbi dxyi'dxyi ayi balu'yi'hñin rala'n. ²¹ ¿Xixnaa rnaabadxyi'dxyi tu loon? Gulguinaabadxyi'dxyi loh ra' bwiinn nin bihn ra' dxyi'dxyi ra' nin balu'yi'hn, ya la'h ra' ba guñi' ra' ba dxyi'dxyi ra' nin balu'yi'hn laasii la'h ra' ba bihn ra' ban.

²² Ya chin guñi' Jesuhs dxyi'dxyi ra' rii', chi'chi gudahpa tuhbi guixa'ga xteenn guido' loh Jesuhs rahbi ba:

—¿Ta zi'ca rusia'garii lu'h dxyi'dxyi loh bixohza nin rnabwa'?

²³ Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Sidela na'h guñi'n xiilla tuhbi dxyi'dxyi nin ayi naa xnehza, guñi' cuun nin naa dxyi'dxyi nin ayi naa xnehza chi; per sidela la'h dxyi'dxyi nin guñi'n naan xnehzan, ¿xixnaa chi'h rgahpa lu'h loon?

²⁴ Ya chi'chi guxe'hla Anahs la'h Ñi'h yi'bidu'h Ñi'h loh Caifahs, nin naa bixohza roo' loh ra' bixohza.

**Pehdru guñi' stuhbi ayi
nu'nbwa'tii' ba la'h Jesuhs**

(Mt. 26.71-75;

Mr. 14.69-72; Lc. 22.58-62)

²⁵ Ya zuu gahca Pehdru ri'chi zuu gabi-hdxyi ba, ya chi'chi gunaabadxyi'dxyi ra' ba loh Pehdru rahbi ra' ba:

—¿Taayi nee dxi'h lu'h naa lu'h tuhbi ra' xpwiinn ndxi'hw ca?

Chi'chi rahbi Pehdru:

—Ayi nee dxi'hn.

²⁶ Lwehgu gunaabadxyi'dxyi tuhbi gahca xmooza bixohza nin rnabwa' loh nin naa lasaa' ñi'h la'h Malcu nin bachyuu'ga Pehdru dxiahga ñi'h, rahbi ba:

—¿Taagah nee dxi'h yi'h nin bwa'hahn la'n huerta cun la'h ndxi'hw ca?

²⁷ Chi'chi rahbi la'ga'h Pehdru:

—¿Ayi nee dxi'h na'h!

Ya hohrachi gahca baca'hyahnn dxiidxinguhla.

**Jesuhs badzihn loh
xquelguxchiisi Pilahtu**

(Mt. 27.1-2, 11-14;

Mr. 15.1-5; Lc. 23.1-5)

²⁸ Pwihsi gwane ra' ba la'h Jesuhs yihdzi Caifahs nez naa xpalaciu gobernador, ya hohra chi la'h ze'garah gue'la, ya ayi guyuu'tii' bwiinn Israel ra' chi la'n palahsiu tin ayi ñuu' xtuhlda ra' ba xcweenta ziga ruluu'yi xlehyi ra' ba loh lañih, sinola'n ayi ñahca ñahw ra' ba xchih paascu. ²⁹ Pwihsi ni'chin biria'h Pilahtu guñi' ba loh ra' ba, rahbi ba:

—¿Xi guelchiah rbahchi tu xcweenta bwiinn rii'?

³⁰ Chi'chi rahbi ra' ba:

—Sidela la'h ba ayi ñahca ba tuhbi bwiinn duhlda ayi chy ñie'nee ba loh lu'h.

³¹ Chi'chi rahbi Pilahtu loh ra' ba:

—Gulchenee ba la'hgahca tu gul-gui'hnn guelguxchisi xcweenta ba ziga naa xlehyi tu.

Ya chi'chi rahbi ra' bwiinn Israel ra' chi:

—Per la'hnu ziga naa nu bwiinn Israel ayi rusaa'n xlehyi tu gachidxiinn nu nin tuhbi bwiinn.

³² Squii' guzohba dxyi'dxyi nin guñi' Jesuhs ziga gachi Ñi'h. ³³ Chi'chi biu-garii Pilahtu la'n palahsiu stuhbi chi'chi gudihdxyi ba la'h Jesuhs rahbi ba loh Ñi'h:

—¿Ta yi'h naa lu'h xrrehyi ra' bwiinn Israel?

³⁴ Chi'chi rahbi Jesuhs:

—¿Ta ni'ca rnaabadxyi'dxyi lu'h pur xcweenta gahca lu'h, o gu guyuu' chyulla gunahan loh lu'h?

³⁵ Chi'chi rahbi Pilahtu loh Ñi'h:

—¿Ta nee chi'h na'h naan bwiinn Israel? Bwiinn ra' nin naa ra' bwiinn lahdxyi lu'h cun bixohza nin rnabwa' ra' loh snuhn bixohza biu'n ntriehgu yi'h loon. ¿Xi bwi'hnn lu'h?

³⁶ Ya chi'chi rahbi Jesuhs:

—Ayi naa xquelrnabwa'n loh guidxyiyuh rii'; sidela ñahcan, chi'chi garaa ra' xpwi'nnahn ñidxildxi pur na'h tin ayi ñina'zu ra' bwiinn Israel ra' na'h, per xquelrnabwa'n ayi naan loh guidxyiyuh rii'.

³⁷ Ya chi'chi rahbi Pilahtu:

—¿Ta yi'h chi'h naa lu'h rrehyi?

Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Na'h naan rrehyi ziga guñi' lu'h; na'h guulahn nee ze'ldahn loh guihdxyiyuh tin guñi'n dxyi'dxyi nin guchii. Garaa ra' bwiinn nin rzo'badxiahga xcweenta nin guchii, rzo'badxiahga ra' ba nin rñi'n.

³⁸ Chi'chi rahbi Pilahtu:

—¿Cuun xchi'h za nin naa dxyi'dxyi guchii?

Gunabwa' ra' ba tin gachi Jesuhs

Ya chin guya'loh gunaabadxyi'dxyi Pilahtu dxyi'dxyi ra' rii', biria'h ba stuhbi tin guñi' ba loh ra' bwiinn Israel stuhbi rahbi ba:

—Na'h ayi rdxeela'hn nin tuhbi xtuhlda bwiinn rii', ³⁹per la'h tu nahpa tu costumbre rnaaba tu rla'h tuhbi bwiinn nin ñie'w chin rahca dxyih lañih pascu. ¿Xi nna tu? ¿Zulda'hn la'h xrehyi ra' bwiinn Israel?

⁴⁰Ya chi'chi guñi' garaatii' ra' ba:

—¡Ayi guta'h lu'h ni'ca! ¡Mas cha'yi bata'h la'h Barrabahs!

Ya Barrabahs rii' guhca ba tuhbi guba'n.

19 Ya chi'chi guca'ha Pilahtu la'h Jesuhs tin gwaneer ra' xpwiinn ba la'h Ñi'h tin baca'yahga ra' ba la'h Ñi'h, ²ya la'h ra' suldahdu ra' chi bwi'hnncha'yi ra' ba tuhbi curohn guihchii, guluu' ra' ban yihca Jesuhs cun bagahcu za ra' ba la'h Ñi'h tuhbi cahpa naxña nagaasa nin rahcu tuhbi rrehyi, ³ya chi'chi gwabiiga ra' ba loh Ñi'h rahbi ra' ba:

—¡Gubahan par tu'pazi Rehyi ra' bwiinn Israel!

Chi'chi ria'zi ra' ba loh Jesuhs. ⁴Ya chi'chi biria'h la'ga'h Pilahtu stuhbi, chi'chi rahbi ba:

—Gulguia'ha, la'n cabwe'he bwiinn rii' nezloh tu tin gacabwa' tu ayi rdxeela'hn nin tuhbi xtuhlda bwiinn rii'.

⁵Ya chi'chi gule'he ba la'h Jesuhs, nuu curohn guihchii chi yihca Ñi'h cun nahcu za Ñi'h cahpa naxña nagaasa, ya rahbi Pilahtu:

—¡Gulguia'ha! ¡La'h bwiinn chi ni'ca!

⁶Ya chin bwa'ha ra' bixohza nin rnabwa' la'h ra' bixohza cun guixa'ga ra' xteenn guido' la'h Jesuhs zi'chi, mahziru gudihdxyidxiahyo'ba ra' ba rahbi ra' ba:

—¡Baca'h ba loh cruhzi! ¡Baca'h ba loh cruhzi!

Chi'chi rahbi Pilahtu:

—Pwihsi gulchenee ba la'htu, ya la'gahca tu gulgaca'h ba loh cruhzi, laasii na'h ayi rdxeela'hn nin tuhbi xtuhlda bwiinn ca.

⁷Ya chi'chi rahbi ra' bwiinn Israel ra' chi loh Pilahtu:

—La'hnu nidxiaapa nu tuhbi lehyi, ya ziga xlehyi nu nahpa gachi ba, laasii catatii'dxi ba la'h ba ziga Llii'n Dxiohs.

⁸Ya chin bihn Pilahtu dxyi'dxyi nin guñi' ra' ba, mahziru bidxyihbi ba, ⁹ya chi'chi guyuu'tii ba stuhbi la'n palahsiu chi'chi gunaabadxyi'dxyi ba loh Jesuhs stuhbi rahbi ba:

—¿Chyu bwiinn lu'h?

Ya la'h Jesuhs ayi guñi'tii' Ñi'h loh ba, ¹⁰chi'chi rahbi Pilahtu loh Jesuhs:

—¿Taayi guñi' lu'h loon? ¿Taayi gaann lu'h na'pahñ guelrnabwa' tin guca'hn yi'h loh cruhzi nee na'pazahn guelrnabwa' tin guta'hzahn yi'h?

¹¹Ya chi'chi rahbi Jesuhs loh Pilahtu:

—Ayi ñahpa lu'h nin tuhbi guelrnabwa' para na'h sidela Dxiohs ayi ñuni'hi guelrnabwa' yi'h; pwihsi ni'chin nnah, bwiinn ra' nin biu'ntriehgu na'h loh lu'h bwiinn chi nahpa ziroo'ru duhlda que ziga yi'h.

¹²Ya desde hohra chi gahca, gudxi'hyi Pilahtu xa ñuta'h ba la'h Jesuhs, per la'h ra' bwiinn Israel ra' chi mahziru jweersiroo' gudihdxyidxiah ra' ba rahbi ra' ba:

—¡Sidela yi'h guta'h lu'h la'h ndxi'hw ca, ayi naa lu'h xamihgu emperador, laasii cuunchi'zi bwiinn nin xclaa'dzi tiidxi ziga rrehyi, naa bwiinn chi nin rdxindxinee la'h emperador!

¹³Ya chin bihn Pilahtu dxyi'dxyi ra' rii', biria'hnee ba la'h Jesuhs tin guzohba ba loh yagaxiyyi hasta ruhn ba guelguxchisi, hasta laa cun dxyi'dxyi griehgu hasta na' dxiah za'ca (nin zee loh dxyi'dxyi hebreu Gabata). ¹⁴Dxyih chi naa dxyih bispra lañih paascu, ya zigachi'h laa'yidxyih bi' Pilahtu loh ra' bwiinn Israel ra' chi, rahbi ba:

—¡Gulguia'ha, la'h xrrehyi tu ni'ca!

¹⁵ Chi'chi rahbi ra' ba jweersiroo':

—¡Gachi ba! ¡Gachi ba! ¡Baca'h ba loh cruhzi!

Chi'chi rahbi Pilahtu loh ra' ba:

—¿Ta na'h guca'hn la'h xrrehyi tu loh cruhzi?

Ya chi'chi rahbi ra' bixohza ra' nin rnabwa' ra' la'h ra' bixohza loh Pilahtu:

—¡La'hnu ayiru chyuh na'pa rrehyi, sola tuhbidxi'h la'h emperador!

¹⁶ Ya chi'chi biu'n Pilahtu ntriehgu la'h Jesuhs tin guca'h ra' ba la'h Ñi'h loh cruhzi, ya chi'chi zenee ra' ba la'h Ñi'h.

Jesuhs gucah loh cruhzi

(Mt. 27.32-44;

Mr. 15.21-32; Lc. 23.26-43)

¹⁷ Ya tin basagu'a ra' ba la'h Jesuhs xcruhzi Ñi'h, ya zenee ra' ba la'h Ñi'h nez hasta laa yihca bwiinguuchi (ya cun dxyi'dxyi hebreu lahan Gólgota), ¹⁸ ya ri'chi baca'h ra' ba la'h Jesuhs loh cruhzi, neezaa baca'h ra' ba schiohpa bwiinn cwe' Jesuhs cada lahdu cwe' Ñi'h tuhbigah ra' ba. ¹⁹ Ya yihca xcruhzi Ñi'h gunabwa' Pilahtu gucah dxyi'dxyi ra' nin rñi' squii': "Jesuhs nin ze' guihdxyi Nazaret, Xrrehyi ra' bwiinn Israel." ²⁰ Ziahan ra' bwiinn Israel bi'lda ra' ba dxyi'dxyi ra' chi, laasii nez hasta baca'h ra' ba la'h Jesuhs loh cruhzi, gaxuhgahan para loh guihdxyi Jerusalehn, ya dxyi'dxyi ra' chi caa'han cun dxyi'dxyi hebreu, cun dxyi'dxyi latin, cun neezaa dxyi'dxyi griehgu. ²¹ Ya pur ni'chin rahbi ra' bixohza ra' nin rnabwa' loh ra' bixohza loh Pilahtu:

—Ayi guca'h lu'h: "Xrrehyi ra' bwiinn Israel", sino que baca'h: "Nin guñi' ñahca Rehyi ra' bwiinn Israel."

²² Chi'chi rahbi Pilahtu loh ra' ba:

—Nin baca'hn, bacahan zi'ca.

²³ Ya chin guya'loh baca'h ra' suldahdu la'h Jesuhs loh cruhzi, chi'chi gu-

ca'ha ra' ba xahba Jesuhs bwi'hnn ra' ban tahpa taa'ha tin biga'zin guca'ha ra' ban; neezaa xahba Ñi'h nin laa tunica guca'ha ra' ba, ya lahdxi chi tuhsi taa'ha naa lahdxi chi zigazi tuhbi buuxa ya dx-i'ban nez la'n gueeta cun para nez guiya' tuhbi dxi'h taa'ha naa lahdxi chi. ²⁴ Ya chi'chi rahbi loh lasaa' ra' suldahdu ra' chi:

—Ayi chyuh chi'llu lahdxi ca, mas cha'yi guidzihta nu'h pur lahdxi ca guidia'ha ra' nu'h chyuh naan xsweerta ñi'h.

Pwihsi zi'chi guzohba dxyi'dxyi nin caa loh Xchihtsi Dxiohs hasta rahbi:

Biga'zi xaabahn guca'ha ra' ba, ya basaa' ra' ba sweerta cun xtunicahn.

Dee' bwi'hnn ra' suldahdu. ²⁵ Ya nez caa Jesuhs loh cruhzi zuu xmaah Ñi'h cun bwehldaa xmaah Ñi'h zuu ri'chi, cun María che'hla Cleofahs, cun María Magdalena. ²⁶ Ya chin bwa'ha Jesuhs loh xmaah Ñi'h, nee bwa'ha za Ñi'h gahxu cwe' xmaah Ñi'h zuu xpwiinn Ñi'h nin mahzi nadzii'hi Ñi'h, chi'chi rahbi Ñi'h loh xmaah Ñi'h:

—Gonna'h, la'h llii'n lu'h ni'ca,

²⁷ ya chi'chi rahbi Ñi'h loh xpwiinn Ñi'h chi:

—La'h xmaah lu'h ni'ca.

Ya desde hohra chi baca'ha xpwiinn Ñi'h chi la'h xmaah Jesuhs zigazi xmaah ba tin baganee ba la'h María rwaa' yihdzi ba.

Chin guhchi Jesuhs

(Mt. 27.45-56;

Mr. 15.33-41; Lc. 23.44-49)

²⁸ Ya chin guya'loh garaa ra' dee', ya naann Jesuhs la'hgahn guhca garaa ra' cohsa ra' nin nahpa gaca, tin guzohba ra' xchi'dxyi Dxiohs nin caa pur xcweenta Ñi'h, ni'chin rahbi Jesuhs:

—Rdxaagahn ñihsa.

²⁹ Ya ri'chi zuu tuhbi ploorii ñihsa uhva naltaa ya guluu' ra' ba ziga tuhbi

taa'ha lahdxi loh ñihsa uhva naltaa chi baca'h ra' ban rwaa' Jesuhs cun tuhbi lli'dzi yahga nin laa hisopo, ³⁰ ya chin gwaa' Jesuhs ñihsa uhva naltaa chi, chi'chi rahbi Ñi'h:

—La'n guluhlla.

Ya lwehgu basiaaba loh Ñi'h nezloh yuh ya bati'dxi Ñi'h xaalma Ñi'h loh naa Xtaada Dxiohs Ñi'h.

Tuhbi suldahdu guxaala cwe' baldi'h tihxi Jesuhs cun tuhbi yahga lahnsa

³¹ Dxyih chi naa bispra xteenn lañih paasco, ya la'h ra' bwiinn Israel ra' ayi gunah ra' ba ñia'han bwe'ltihxi Jesuhs cun bwe'ltihxi schiohpa ra' bwiinn chi loh cruhzi dxyih lañih pa' chi, laasii dxyih chi naa dxyih lañihroo' nin rahpadaa ra' bwiinn Israel ra'. Pwihsi ni'chin gunaaba ra' ba loh Pilahtu guinabwa' ba cheechi'chii ra' ba ñaa' ra' bwiinn ra' nin caa loh cruhzi cun ñaa' za Jesuhs tin guenagah gachi ra' ba tin dxiehta bwe'ltihxi ra' ba loh cruhzi dxyih chi gahca. ³² Ya chi'chi gwah ra' suldahdu ri'chi ya gudxyi'chii ra' ba ñaa' mwer tuhbi bwiinn nin caa loh cruhzi cwe' Jesuhs, zi'chi za stuhbi ba nin caa cwe' Ñi'h stuhbi lahd, ³³ per ya chin gwabiiga ra' ba hasta caa Jesuhs loh cruhzi, bwa'ha ra' ba la'h Jesuhs guhchi la. Pwihsi pur ni'chin ayi gudxyi'chii ra' ba ñaa' Ñi'h, ³⁴ ya chi'chi guca'ha tuhbi suldahdu chi tuhbi lahnsa guxaala ba loh baldi'h tihxi Jesuhs, ya loh bilalaala tihxi Ñi'h biria'h rihn cun ñihsan. ³⁵ Bwiinn nin ruu'yidxyi'dxyi cweenta rii' bwa'haloh ba garaa ra' cohsa ra' rii', nee rñi' ba dxyi'dxyi nin guchii. La'hba naann ba guchii naa xchi'dxyi ba, tin zi'chi za la'htu chechiisto' tu, ³⁶ laasii cohsa ra' rii' guhcan tin guzohba dxyi'dxyi nin caa loh Xchihtsi Dxiohs nin rñi' squii': "Ayi chi'chii ra' ba nin tuhbi dzihta." ³⁷ Ya stuhbi lahta loh Xchihtsi

Dxiohs caa squii': "Zwa'ha ra' ba loh nin gudzihibi ra' ba lahnsa tihxi ñi'h."

Chin biga'tsi Jesuhs

(Mt. 27.57-61;

Mr. 15.42-47; Lc. 23.50-56)

³⁸ Ya chin guya'loh guhca garaa ra' dee', chi'chi gwah Joseh nin naa tuhbi bwiinn guihdxyi Arimatea loh Pilahtu tin baganaaba ba loh Pilahtu tin gutehta ba bwe'ltihxi Jesuhs loh cruhzi, ya Joseh rii' naa za tuhbi xpwiinn Jesuhs, ya nicala rdxiyihbi ba la'h ra' bwiinn Israel per cun ayi basaa'n ba ñuu' guelnadxyi'bi lasto' ba tin gunaaba ba loh Pilahtu batehta ba bwe'ltihxi Jesuhs loh cruhzi. Ya chin guzi'guelhda Pilahtu lwehgu batehta ba bwe'ltihxi Ñi'h loh cruhzi. ³⁹ Cun neezaa la'h Nicodemu nin gwahguui'yidxyi'dxyinee la'h Jesuhs tuhbi gue'la gwahnee Nicodemu ziga chywa'h kihlu perfume nin nuuchi tuhbi clahsa cohsa nin laa mirra cun stuhbi clahsa cohsa nin laa áloe. ⁴⁰ Pwihsi guca'ha Joseh cun Nicodemu bwe'ltihxi Jesuhs batehta ra' ba loh cruhzi ya batu'bi ra' ba bwe'ltihxi Ñi'h lahdxi cun perfume chi, nee segun ziga naa ra' xcostumbre ra' bwiinn Israel ra' chin ruca'tsi lasaa' ra' ba. ⁴¹ Ya nez hasta baca'tsi ra' ba la'h Jesuhs nuu tuhbi huerta, ya la'n huerta chi guhca tuhbi ba' dxiah nacubi, nin nagahdxi chyu bwiinn guiga'tsiti'. ⁴² Ri'chi baca'tsi ra' ba bwe'ltihxi Jesuhs laasii gahxu ria'han ba' chi, nee laasii za pur la'h xlañih bwiinn Israel bagadzihntii' la ni'chin basiooba ra' ba.

Chin babahn Jesuhs loh guelguhchi

(Mt. 28.1-10; Mr. 16.1-8; Lc. 24.1-12)

20 Ya mwer dxyih xteenn xmahn ra' bwiinn Israel, gwah María Magdalena rwaa' ba' nez hasta biga'tsi Jesuhs, nee nateyi'hnruzan gwah ba rwaa' ba'; ya chin badzihn ba ri'chi bwa'ha ba bido'ba dxiah nin bie'w rwaa' ba' chi,

²ya chi'chi gubia'garii gallu'hn ba bwaa ba hasta nuu Simohn Pehdru cun stuhbi xpwiinn Jesuhs nin guhcanadzii'hi Jesuhs, chi'chi rahbi gunna'h chi:

—¡Pweda bagale'he ra' ba bwe'ltihxi Jesuhs la'n ba', per ayi chyu gaann canehza gwanee ra' ba la'h Ñi'h!

³Ya chi'chi biria'h Pehdru cun stuhbi bwiinn chi nin naa xpwiinn Jesuhs gwagua'ha ra' ba rwaa' ba'. ⁴Garoopa ra' ba zee ra' ba carrih, per stuhbi ba mahzi carrih que la'h Pehdru ya galoh ba badzihn ba rwaa' ba' hasta biga'tsi Jesuhs. ⁵Chi'chi bia'chyu ba gudxi'xihloh ba la'n ba', ya sola bwa'ha ba lahdxi ra' nin bidu'bi Jesuhs, per ayi gyyuu'tii ba la'n ba'. ⁶Ya hasta dihtsiyi ba badzihnga'h Pehdru, ya Simohn Pehdru gyyuu'tii la'n ba' chi, chi'chi bwa'haza ba lahdxi nin na' la'n ba' chi, ⁷nee bwa'haza ba tuhbi lahdxi nin biyi'bidu'h yihca Jesuhs per ayi na'an tuhsi juunta cun veenda ra', sino que guriin lahta na'an dia'han. ⁸Chi'chiyi gyyuu'tii neezaa stuhbi xpwiinn Jesuhs la'n ba', bwa'haza ba nin guhca, nee gwachiisto' ba. ⁹Pwihsi nagahdxi gacabwa' ba nin rñi' loh Xchihtsi Dxiohs; la'h Jesuhs nahpa gabahan Ñi'h loh guelguhchi. ¹⁰Ya chi'chi lwehgu gubia'garii ra' xpwiinn ra' chi para yihdzi ra' ba.

**Baluu'yiloh Jesuhs
loh María Magdalena**

(Mr. 16.9-11)

¹¹Ya la'h María bia'han ba rwaa' ba' chi, zohbayu'n ba; ya loh zohbayu'n ba chi bia'chyu ba bwa'ha ba la'n ba' chi, ¹²ya bwa'ha ba chiohpa aanjla nin nahcu lahdxi labweh, zohba ra' aanjla ra' chi hasta guhta bwe'ltihxi Jesuhs; ya tuhbi aanjla chi zohba nez hasta guhta yihca Jesuhs, ya stuhbi aanjla chi zohba nez hasta guhta ñaa' Ñi'h. ¹³Ya chi'chi gunaaba dxyi'dxyi ra' aanjla ra' chi loh María, rahbi ra' ba:

—Gunna'h, ¿xixnaa ru'n lu'h?

Chi'chi rahbi María:

—Ru'na'hn laasii zeenee ra' ba bwe'ltihxi Jesuhs, yannah nin ayi rahcabwa'n canehza zeenee ra' ban.

¹⁴Ya gue'du guya'loh guñi' ba dxyi'dxyi ra' rii' chin lu'h basia'gariiloh ba nehzi dihtsi ba, ya hohrchigahca bwa'ha ba la'h Jesuhs zuu ri'chi, per ayi guhcabwa' ba la'h Jesuhs ni'chi, ¹⁵chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:

—Gunna'h, ¿xixnaa ru'n lu'h? ¿Chyu radxi'hyi lu'h?

Ya la'h gunna'h chi bwi'hnn ba lli-gaaba naa Jesuhs tuhbi bwiinn nin rahpa weerta nin nuu ri'chi, ya rahbi ba loh Ñi'h:

—Daada, sidela yi'h canehza gwanee lu'h bwe'ltihxi Jesuhs, gunah canehz gwanee lu'hn tin chegadxi'hyiñin ri'chi.

¹⁶Chi'chi rahbi Jesuhs:

—¡María!

Chi'chi basia'gariiloh bi bwa'ha bi ya guñi' bi cun dxyi'dxyi hebreu, rahbi bi:

—¡Rabuni! (Nin naa gahca ziga guñi' lu'h “Mwehsu”).

¹⁷Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Ayi guina'zu lu'h na'h, laasii nagahdxi guziaa'hahn nez hasta nuu Xpaa'n, per bwaa tin guhdzi loh ra' bwi'tsihn la'n gue'du zuziaa'ha nez hasta nuu Xpaa'n nin naa za Xpaa'h tu; nee Dxiohs xte'nnahn, cun nin naa za Xchihs tu.

¹⁸Pwihsi chi'chi bwaa María Magdalena nez hasta nuu ra' xpwiinn Jesuhs ya rahbi ba loh ra' bwiinn chi bwa'ha ba la'h Jesuhs, nee guhdzi za ba garaa nin guñi' Jesuhs loh ba.

**Jesuhs baluu'yiloh
loh ra' xpwiinn Ñi'h**

(Mt. 28.16-20;

Mr. 16.14-18; Lc. 24.36-49)

¹⁹Ya chin gurih gue'la dxyih chi gahca, mwer dxyih xteenn xmahn, badi-

aa'ha ra' xpwiinn Jesuhs la'n tuhbi yuu', ya rwa' pweerta ra' chihpa ñe'w ra'n laasii rdxiyhbi ra' ba la'h ra' bwiinn Israel ra'. Chi'chi guyuutii Jesuhs hasta rii ra' ba, tin guzuh Ñi'h galaayi ra' xpwiinn Ñi'h, chi'chi guñi' Ñi'h loh ra' ba, nee cun bagahpaDxiohs Ñi'h la'h ra' ba squii':

—jGulwahchidxyii sto' tu!

²⁰Ya chin guya'loh guñi' Ñi'h squii', chi'chi baluu'yi Ñi'h naa Ñi'h hasta guzohba ra' clahva cun loh bati' tihxi Ñi'h hasta biga'ha lahnsa, ya la'h ra' xpwiinn Ñi'h biahxi duxa ra' ba chin bwa'ha ra' ba la'h Jesuhs. ²¹Chi'chi rahbi Jesuhs stuhbi:

—jGulwahchidxyii sto' tu! Ziga gulu'nehza Xtaa'dahn na'h, zi'chiza rgu'neezahn la'htu.

²²Chi'chi bwi'hnn Ñi'h bwih yihca ra' ba, ya rahbi Ñi'h:

—Gulguica'ha Spíritu Saantu. ²³Bwiinn ra' nin gusia'ldasto' tu xtuhlda ra' ñi'h, zibia'caa xtuhlda ra' ba; ya bwiinn ra' nin ayi gusia'ldasto' tu xtuhlda ñi'h, zia'hannee ra' ba xtuhlda ra' ba chi.

Tomahs bwa'ha la'h Jesuhs babahn Ñi'h loh guelguhchi

²⁴Tomahs, tuhbi bwiinn nin naa gadzi' h bichiohpa xpwiinn Jesuhs, nin rñi'h ra' ba “Gemelu”, ayi ba loh snuhn ra' xpwiinn Jesuhs chin bi' Ñi'h loh ra' ba, ²⁵ya chi'chi rahbi ra' snuhn ra' xpwiinn Jesuhs chi loh Tomahs:

—La'hnu bidia'ha loh Jesuhs.

Ya chi'chi rahbi Tomahs:

—Sidela na'h ayi cu'tiin bacwiin naa'hahn loh naa Ñi'h hasta guzohba clahva, cun cu'tii naa'hahn hasta biga'ha Ñi'h lahnsa, ayi chechiisto'n zi'chizi sola gwa'han chi'chiyi chechii sto'n.

²⁶Ya chin guhca xuhinna dxyih, badi'aa'ha ra' xpwiinn Jesuhs stuhbi la'n tuhbi yuu', ya chi'chiyi nee Tomahs dx-a'ga loh ra' ba chi'chi; nee rwa' yuu'

chihpa ñie'wun per la'h Jesuhs guyuutii Ñi'h, guzuh Ñi'h galaayi ra' ba ya bagahpaDxiohs Ñi'h la'h ra' ba, chi'chi rahbi Ñi'h:

—jGulwahchidxyii sto' tu!

²⁷Ya lwehgu rahbi Ñi'h loh Tomahs:

—Guluu'tii bacwihn naa lu'h rii, nee bwa'ha gahca za naa'hahn, nee da'nee naa lu'h rii tin guluu'tii'hin ti'xihn hasta biga'ha lahnsa. Ayi rahca lu'h ziga nin ayi riachii sto' ñi'h sino que guhca bwiinn nin riachiisto' ñi'h.

²⁸Ya chi'chi rahbi Tomahs:

—jDaada Dxiohs xte'nnahn!

²⁹Ya chi'chi rahbi Jesuhs loh Tomahs:

—¿Ta riachiisto' lu'h nnah laasii bwa'ha lu'h na'h nnah? Per dichohsa ra' bwiinn ra' nin riachiisto' ñi'h nicla ayi bwa'ha ra' ba na'h.

Xcweenta ziahan ru dzi'n roo nin bwi'hnn Jesuhs aayin loh chihbru rii'

³⁰Ya ziahan ru sehn milagrosa ra' nin bwi'hnn Jesuhs nez delaanta loh ra' xpwiinn Ñi'h aayin loh chihbru rii', ³¹per dee ra' gucah ra'n tin chechiisto' tu la'h Jesuhs naa Crixtu, Llii'n Dxiohs, ya tin ziga chechiisto' tu la'h Ñi'h gaapa tu guelnabahan nin ayi ñichilohtii'.

Jesuhs baluu'yiloh loh gahdzi ra' xpwiinn Ñi'h

21 Ya chin guya'loh ra' dee', chi'chi baluu'yiloh Jesuhs stuhbi loh ra' xpwiinn Ñi'h rwa' laguhn xteenn Tiberias. Squii' guhcan: ²Ri'chi rii ra' ba tuhsi juunta; Simohn Pehdru, Tomahs nin laaza Gemelu, Natanael nin naa tuhbi bwiinn Canah xteenn guihdxyi Galilea, nee neezaa ra' llii'n Zebedeu cun schiohpa ra' xpwiinn Jesuhs. ³Simohn Pehdru guñi' loh ra' ba, rahbi ba:

—La'n chete'he bwehlda.

Chi'chi rahbi snuhn ra' ba:

—Neezaa la'hnu chonee nu yi'h.

Ya zee ra' ba, seguihdu gucah ra' ba la'n tuhbi laancha; per gue'la chi ayi chyu bwehlda gule'he ra' ba. ⁴Ya chin ze'ya'ñih loh yuh, chi'chi baluu'yiloh Jesuhs rwa' laguhn chi, per la'h ra' xpwiinn Ñi'h ayi guhcabwa' ra' ba la'h Ñi'h nin naa Jesuhs. ⁵Chi'chi gunaabadxy-i'dxyi Jesuhs loh ra' ba, rahbi Ñi'h:

—Llii'nra'n, ¿ta nin tuhbi bwehlda na-gahdxi guina'zu tu?

Chi'chi rahbi ra' xpwiinn Ñi'h loh Ñi'h:

—Nin tuhbi ma.

⁶Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Gulgala'ha xchixi bwehlda tu lahdu derechu cwe' laancha ca, ya zibwe'he tu ziahan bwehlda.

Ya bwi'hnn ra' ba zi'chi, ya seguihdu hasta nin ayi ruhnn ra' ba gahn gabwe'hecaa ra' ba dxihxi bwehlda tantu ziahan bwehlda bina'zu la'nan. ⁷Ya chi'chi rahbi xpwiinn Ñi'h nin mahzi guhca nadzii'hi Jesuhs, rahbi ba loh Pehdru:

—¡La'n biu'nbwa' la'h Daada Jesuhs ni'ca!

Balaaqui'hnsi bihn Simohn Pehdru la'h Jesuhs ni'chi, lwehgu guhta ba xahba ba laasii ayi nahcu ba xahba ba hohra chi, ya bala'ha ba la'hgahca ba loh ñihsa tin dxiooba baria'caa ba rwa' ñihsa hasta zuu Jesuhs, ⁸gaduhbi zie'ganee spaaldae ra' xpwiinn Ñi'h laancha rwa' ñihsa cun dxihxi bwehlda gadxah bwehlda la'nan, ya nin garia'caa'han rwa' ñihsa chi guhcan ziga tuhbi gaywa'h mehtru. ⁹Ya chin baria'h ra' ba la'n laancha chi rwa' ñihsa, bwa'ha ra'ba cayahca tuhbi bwehla ri'chi cun tuhbi bwehlda dzi'ba loh bwehla chi cun neezaa pahn. ¹⁰Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Gulcheca'ha paaldae bwehlda nin gue'du gule'he tu.

¹¹Chi'chi gucah Simohn Pehdru la'n laancha chi ya gudo'bañuh ba dxihxi

bwehlda chi hasta rwa' ñihsa babwe'hecaa ban, ya la'n dxihxi chi gadxah ziahan ra' bwehlda li'hi ra' naa ra' ma ziga tuhbi gaywa'ha chywa'h bitsi'h cun chohinna ma; ya nicala zi'chi ziahan ra' ma per ayi biga'llu dxihxi bwehlda nin guyuu' ra' ma la'n ñi'h. ¹²Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Gultaa' tin guxirihnn tu.

Ya nin tuhbi ra' ba ziga naa ra' ba xpwiinn Ñi'h ayi biaalla ra' ba ñinaabadxy-i'dxyi ra' ba chyu naa Ñi'h, laasii la'ra'ba naann la la'h Ñi'h naa Jesuhs. ¹³Ya lwehgu gwabiiga Jesuhs nezloh ra' ba, chi'chi guca'ha Ñi'h pahn gudxi'zi Ñi'hnn nezloh ra' ba tin gudahw ra' ban, ya zi'chigahca bwi'hnn Ñi'h cun bwehlda. ¹⁴Dee biohna bweelta nin baluu'yiloh Jesuhs loh ra' xpwiinn Ñi'h galoo nin babahn Ñi'h loh guelguhchi.

Jesuhs guñi' loh Simohn Pehdru

¹⁵Ya chin गया'loh xirihnn, chi'chi gunaabadxy-i'dxyi Jesuhs loh Simohn Pehdru, rahbi Ñi'h:

—Simohn, llii'n Jonahs, ¿ta ruca'sto' lu'h na'h mahziru que la'h ra' bwiinn ra' rii'?

Chi'chi rahbi Pehdru:

—Zi'chi Daada; Yi'h nin riahxi'hn xcweenta lu'h.

Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Guhpa xpwi'nnra'n nin naa ziga lli'yi bweezu'hn ra'.

¹⁶Chi'chi rahbila'ga'h Jesuhs:

—Simohn, llii'n Jonahs, ¿ta nadzii'hi lu'h na'h?

Chi'chi rahbi Pehdru:

—Zi'chi Daada; yi'h naann lu'h nin riahxi'hn xcweenta ñi'h.

Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Guhpa la'h ra' xpwi'nnra'n nin naa ziga xi'yira'n.

¹⁷Ya nin riohna bweelta gunaabadxy-i'dxyi Jesuhs loh Pehdru, rahbi Ñi'h:

—Simohn, llii'n Jonahs, ¿ta guchii lu'h riahxi lu'h pur xcwee'ntahn?

Ya chi'chi mwedxi bwi'hnn nalaasa loh Pehdru laasii nin biohna bweelta gunaabadxyi'dxyi Ñi'h loh Pehdru sidela la'h Pehdru guchiipa'h ruca'sto' bi la'h Ñi'h, chi'chi rahbi Pehdru:

—Zi'chi Daada; Yu'bilu'h naann lu'h garaatii', naanza lu'h riahxi'hn pur xcweenta lu'h.

Chi'chi rahbi Jesuhs;

—Guhpa la'h ra' xpwiinnra'n nin naa ra' ziga xi'hyira'n. ¹⁸Guchii nin rñi'n loh lu'h chin guhca lu'h bii'hin, guhta lu'h xahba lu'h tin gwah lu'h hastachi'zi badi'hi gahn yi'h, per chin gaca lu'h mahzi bwiinn ñu'xa ziiuu' nin gugahcu yi'h xahba lu'h ya chenee bwiinn chi yi'h hasta ayi guiclaa'dzi lu'h chee lu'h.

¹⁹Ya xcweenta dxyi'dxyi ra' rii cañi' Jesuhs loh Pehdru gahcan tin guidu'hun zacabwa' ba xa gachi ba tin zi'chi guñi' za'ca ra' bwiinn xcweenta Dxiohs, ya chi'chi rahbi Ñi'h loh bi:

—Guda'na'hla na'h.

Xcweenta xpwiinn Jesuhs nin mahzi guhca nadzii'hi Jesuhs

²⁰Ya chin basia'gariiloh Pehdru, bwa'ha ba nez dihtsi ba ze'na'hla xpwiinn Jesuhs nin mahzi nadzii'hi

Ñi'h, la'gahca ba nin gudxihxi yihca ñi'h nez loh sto' Jesuhs chin gudahwcheynee Ñi'h xpwiinn Ñi'h, ya la'gahca za ba nin gunaabadxyi'dxyi loh Jesuhs, rahbi: “Chyuni'ca guunn ntriehgu yi'h.” ²¹Ya chin bwa'ha Pehdru loh ba, chi'chi rahbi Pehdru loh Jesuhs:

—Daada, ¿ya la'haxchi'h bwiinn rii', cuun nin saca ba?

²²Chi'chi rahbi Jesuhs loh Pehdru:

—Sidela na'h guiclaa'dzihn banabahan ba hasta chin guibia'gariin stuhbi, ¿ya yi'h xiillampoorta lu'hn? Nomahzi cun guda'na'hla na'h.

²³Ya dxyi'dxyi rii' bidi'chin loh ra' xpwiinn Jesucristu pur xpwiinn Ñi'h chi ayi ñahchi ba, per la'h Jesuhs ayi guñi' dxi'h Ñi'h ayi ñahchi ba sino que rahbi Ñi'h: “Sidela na'h guiclaa'dzihn ba nabanahan ba chin guibia'gariin stuhbi, ya yi'h ¿xiillampoortan lu'h?”

²⁴Ya dee gahca naa xpwiinn Ñi'h chi nin baca'h dxyi'dxyi ra' rii', naann nu'h guchii naa xchi'dxyi ba. ²⁵Ya bwi'hnn Jesuhs ziahan ru sehn ra' cun dzi'n roo ra' nin ayi caa loh dxihtsi rii', ya sidela ñicah garaa ra'n, pwehda nin ayi ñahldaa gaduhbi loh guihdxyiyuh ñibwih chihbru ra' nin ñicah xcweenta dxyi'dxyi ru ra' chi.

Xcweenta xtsi'n ra' pooxtla ra'

Bia'hannee dxyi'dxyi Jesucristu la'h ra' xpwiinn Ñi'h zi' Spíritu Saantu tin cweezaa Ñi'h la'n lasto' ra' ba

1 Ya loh mwer xchihbru'hn, mihgu Tiófilo, la'n baca'h loh lu'h xcweenta garaa ra' dzi'n nin bwi'hnn Jesucristu cun nin baluu'yi Ñi'h dez chin guza'loh cayuhnn Ñi'h dzi'n, ² cun para hasta dxyihyi nin bacah Ñi'h llaa'ndxibaa'. Ya antes nin nagahdxi gacah Ñi'h llaa'ndxibaa'; gulií Ni'h xpooxtla Ñi'h. Ya pur Spíritu Saantu baluu'yi Jesuhs la'h ra' xpwiinn Ñi'h cuun dzi'n nin nahpa guunn ra' ba. ³ Ya que gudii'dxi bati'dxiloh Jesuhs trabahju duxa, chi'chi gudxiinn ra' ba la'h Ñi'h, per lwehgu gahca babahn Ñi'h loh guelguhchi. Ya loh chywa'h gubihdxyi ziahanla bwelta baluu'yiloh Jesucristu loh ra' xpwiinn Ñi'h tin cagaluu'yi Ñi'h la'h ra' ba guchii pa'h nabahan Ñi'h, neezaa bwii'yidxyi'dxyi Ñi'h loh ra' ba xa naa guelnabwa' xteenn Dxiohs. ⁴ Ni'chin chin gudiidxi chywa'h dxyih ra' chi, chi'chi batiaa'ha Jesucristu garaa xpwiinn ñi', tin gunabwa' Ñi'h ayi gare'h ra' ba guidxyi Jerusalehn laasii nahpa cweeza ra' ba Spíritu Saantu nin guzi'guehlda Dxiohs dxi' guica'ha ra' ba.

Chi'chi rahbi Ñi'h:

—La'tu babihn nin guñi'n loh tu.

⁵ Jwahn baro'bañihsa cun ñihsa si, per nnah zalliaa'yi'hn dxyih caya'dxyi para dxi' Spíritu Saantu tin cweezaa Ñi'h sto' tu. Ya zi'chi chioobaañihsa tu cun Spíritu Saantu Dxiohs.

Jesuhs bacah para llaa'ndxibaa'

⁶ Ya dxyih chi gahca badiaa'ha ra' ba nez loh Jesuhs, rahbi ra' ba:

—Daada, ¿ta nnah gudi'hi za lu'h guelrnaabwa' la'h ra' bwiinn Israel?

⁷ Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' xpwiinn Ñi'h chi:

—Ayi ruhnn tucahari gacabwa' tu xcweenta dxyih ra', nee chieempa ra' nin sola la' Dxiohs babwi'hnn Ñi'h lligaaba cuun nin guunn Ñi'h, ⁸ per zica'ha tu Spíritu Saantu, tin cweezaa Ñi'h la'n lasto' tu. Tin la'h Ñi'h guni'hi Ñi'h guelnabwa' la'h tu, tin chegati'chi tu xchi'dxyi'hn tantu guihdxyi Jerusalehn coma ziga garaa ra' guihdxyi nin xnaabwa' Judea, cun Samaria, neezaa gaduhbi guihdxyiyuh.

⁹ Guya'loh si guñi' Jesuhs dxyi'dxyi ra' rii' bacah chi'h Ñi'h para llaa'ndxibaa', ya gaduhbi nin riigata'tsi ra' ba la'h Ñi'h bidu'bi tuhbi xcayhi la'h Ñi'h, ya zi'chi si bia'pa Ñi'h la'n xcayhi chi, ya ayi ru bwa'hatii' ra' ba la'h Ñi'h.

¹⁰ Ya gaduhbi nin riigata'tsi dzi'tsi ra' ba llaa'ndxibaa' hasta bia'pa Jesuhs, dxyigahsi baluu'yiloh chiohpa xaanjla Dxiohs, nahcu ra' ba lahdxyi labweh, ya zuu ra' aanjla chi gahxu cwee' ra' ba.

¹¹ Chi'chi rahbi aanjla ra' chi loh ra' ba:

—Bwiinn Galilea ra', ¿xixnaa riigata'tsitií' tu llaa'ndxibaa'? Jesuhs nin bacah dxibaa' nez delanta loh tu, ziga bwa'h tu bacah Ñi'h nnah zi'chi gahca za gwa'h tu chin dxi' Ñi'h loh xcayhi stuhbi bwelta.

Biu'garii Matías xlugahri Judas nin bato' la'h Jesuhs loh ra' bwiinn duhlda

¹² Ya seguihdu babii ra' ba yihca tuhbi dahani'hn nin laa dahan Olivo, dahani'hn chi ria'hanan gahxu rwa' guihdxyi Jerusalehn. Gwah ra' ba nez dahan gahxu chigah, laasii tuhbi distancia chi'hzi rñi' loh xlehyi Moisehs rahca rzah ra' bwiinn dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn Israel. ¹³ Chin badzihn ra' ba para guihdxyi Jerusalehn bwaa ra' ba chwartu nin ria'han yihca yuu' chiohpa pihsu chi. Ri'chi ria'han Pehdru, Ja-

cobo, Jwahn, Andrehs, Felipe, Tomahs, Bartolomeh, Mateu, Jacobo llii'n Alfeu, Simohn nin guyuu' lahda ra' Cananista, neezaa Judas bwihtsi Jacobo. ¹⁴Ri'chi guyuu' ra' ba cun bwihtsi ra' Ñi'h, cun neezaa gunna'h ra', cun neezaa María xnaan Jesuhs. Ya garaa ra' ba tuhsi junta rbwihdxyi-rnaaba ra' ba Dxiohs tin gacanee Ñi'h la'h ra' ba. ¹⁵Ya la'n dxyih chi gahca badiaa'ha ra' tuhbi gaywa'h gahlida xpwiinn Jesuhs, chi'chi gusuh-nchii Pehdru galaayi ra' ba.

Chi'chi rahbi Pehdru loh ra' bwiinn chi:

¹⁶—Cañi'n loh tu bwihtsi ra', nahpa soobaa xchi'dxyi Spíritu Saantu xteenn Dxiohs nin baca'h guehtu Davihd loh dx-ihtsi xcweenta Judas nin biu'n ntriehgu la'h Jesuhs loh ra' nin guna'zu la'h Ñi'h. ¹⁷Guhca Judas lasaa' nu'h, bwi'hnn za ba la'h gahca dzi'n nin dxudi'hnn nu'h. ¹⁸Per nin bwi'hnn Judas guca'ha ba mweeyi chin biu'n ba ntriehgu la'h Jesuhs, ya chin guluhlla bwi'hnn ba dzi'n dxaaba chi, chi'chi basia'garii ba mweeyi chi loh ra' nin bwi'hnn ba xtsi'n ñi'h, ya mweeyi chi bio'h tahyi loh yuh pur lah Judas. Laasii seguihdu la'h gahca ba baxi'h ba yahnn ba cun tuhbi du'h, ya chin guruu'gayaa' du'h chi biaaba ba loh yuh guzuh yihca ba loh yuh ya guchixquii' ba. ¹⁹Ya chin gudii'dxi dx-iahga ra' bwiinn guihdxyi Jerusalehn zi'chi guhca, ni'chin gule'helah ra' ba yuh chi Haceldama, laazan yuh rih. ²⁰Loh ra' dxihtsi nin laa Saalmos baca'h guehtu Davihd dxyi'dxyi ra' rii':

Dxia'han da'tsi yihdzi ba; nee ayi nin chuu'hun.

Neezaa rahbi loh dxihtsi chi:

Mejor chi'hyi ra' ba stuhbi bwiinn dxiu'-garii hasta naa ba dzi'n.

²¹Yannah nahpa cwii nu'h stuhbi ndxi'hw, nee nahpa gaca ba tuhbi bwiinn nin guzahnee la'h nu'h garaa dxyih ra' nin guyuu'nee Daada Jesucristu

la'h nu'h ²²desde dxyih nin guzo'baloh baro'bañihsa Jwahn hasta dxyih nin bacah Jesuhs dxibaa' tin bwiinn rii' gacanee ba la'h nu'h gati'dxi nu'h dxyi'dxyi ra' nin babahn Jesuhs loh ra' bwiinn guhchi.

²³Chi'chi gulii ra' ba chiohpa ndxi'hw nin dxa'ga loh ra' ba, tuhbi ba laa Joseh Barsabahs nin rñii' ra' ba Justu cun stuhbi ba nin laa Matías.

²⁴Pwihsi chi'chi gudihdxyi-gunaaba ra' ba la'h Dxiohs, squii' rahbi ra' ba:

—Daada Dxiohs nin rahcabwa' lasto' garaatii' nu, baluu'yi la'h nu cuun nin naa ndxi'hw nin la'lu'h gulii loh garoopa ndxi'hw ra' rii', ²⁵tin dxiu'garii ba guunn ba dzi'n nin basaa'n Judas pur nin guyuu' xtuhlda ba, laasii la'h Judas ba ziaa hasta bwi'hnn tucagri la'h ba.

²⁶Ya chi'chi gudzihta ra' ba dado tin gwa'ha ra' ba cuun nin dxiu'garii xlu-gagri Judas. Ya chin biaaba dado biga'hanee Matías swerta tin biu'garii ba xlugagri Judas, tin gubia'garii guhca ra' ba tsi'h bichiohpa xpooxtla Jesucristu.

Chin badzihn Spíritu Saantu xteenn Dxiohs

2 Chin badzihn dxyih nin rahca lañih xteenn Pentecostehs, rii garaa ra' xpwiinn Jesucristu tuhsi lahta la'n tuhbi yuu', ²chin guzo'baloh cayuu' bwih llaa'ndxibaa' zigazi tuhbi biduhn, ya guyuu'tii bwih duxa chi gaduhbi la'n yuu' hasta zohba ra' ba, ³chi'chi balu-u'yiloh ziahan bwehli'hn nin xñah ziga luhdxyi bwiinn nez guiya', ya bigaa'zi bwehli'hn ra' chi yihca cada tuhbigah ra' ba. ⁴Ya garaa ra' ba guyuu'tii Spíritu Saantu Dxiohs la'n lasto' ra' ba. Chi'chi guzo'baloh cañi' ra' ba guriin-guriin dxyi'zah ziga bad'hi Spíritu Saantu xteenn Dxiohs guelrnabwa' guiñi' ra' ba.

⁵Ya la'n dxyih ra' chi ziahan bwiinn Israel ra' nin zezahnee ziga balu-u'yi Moisehs guunn ra' ba, badzihn ra'

ba Jerusalehn nee ze' ra' ba guriinn-guriin guihdxyi. ⁶Chin bihndxiahga ra' ba guyu' bwi' duxa chi, badiaa'ha ra' ziahanroo ra' bwiinn chi, nee badxyigaa' duxa ra' ba laasi' bwa'ha ra' ba cañi' ra' pooxtla dxyi'zah nin xñi' cada tuhbi ra' bwiinn nin rii ri'chii, ⁷ya loh riiyadxyigaa' bwiinn ra' chi, chi'chi rahbi loh lasaa' ra' ba:

—¿Ta bwiinn Galilea ra'gaa dee' nin riñi'? ⁸¿Xaxmohda naann ra' ba xchi'zah cada tuhbi ra' nu'h nin gulaanee nu'h?, ⁹nee la'hnu'h naa nu'h bwiinn ziitu nin ze' cada stuhbi lahta ra'; ziga bwiinn Paartia, bwiinn Media, bwiinn regiohn Elahm, bwiinn Mesopotamia, bwiinn Judea, bwiinn estadu Capadocia, bwiinn regiohn Pontu, bwiinn Asia, ¹⁰bwiinn Frigia cun bwiinn Panfilia, cun bwiinn Egiptu cun neezaa bwiinn distrihtu xteenn Africa. Loh ra' bwiinn nin ze' Roma, nuu ra' nin riachizisto' ra'ñi'h xcweenta zigazi riachiisto' ra' bwiinn Israel xreligiohn ra' ba, ya nuu za ra' ba desde guulaa ra' ba naa ra' ba bwiinn Israel, ¹¹neezaa bwiinn Creta rii rii' cun bwiinn Arabia. Yannah rih nu'h cañi' ra' bwiinn ca dxyi'zah nin rñi' cada tuhbigah ra' guihdxyi ra' rii'. Neezaa cun xchi'zah nu'h cañi' ra' ba xcweenta dzi'n roo ra' nin cayuhnn Dxiohs.

¹²Garaa ra' ba riiyadxyigaa' ra' ba, nin ayi gaann ra' ba xi lligaaba guunn ra' ba, chi'chi canaabadxyi'dxyi loh lasaa' ra' ba, rahbi ra' ba:

—¿Xixni'ca cayahca? ¿Xixnaa ayi rahcabwa' nu'h?

¹³Chi'chi guñi' nuhn bwiinn ra' chi squii' loh ra' pooxtla:

—Pwehda riizuhdzii bwiinn ra' ca.

Guñi' Pehdru loh ra' bwiinn ziga nin cayahca ri'chi

¹⁴Chi'chi gwasu'nchii Pehdru cun zatsi'h bituhbi pooxtla ra', tin guñi' Pehdru jweersiroo, rahbi ba:

—Yu'bitu bwiinn Judea ra' neezaa garaa ra' nin nuu ra' guihdxyi Jerusalehn, gulgahca'dxiahga dxyi'dxyi nin guñi'n loh tu. ¹⁵Ayi rzuhdzi dxi'h nu ziga ruhnn tu lligaaba. ¿Tayi rwa'ha tu rsiiyiru ñi' gue'du xcaga' ñi'h? ¹⁶Dee' cayahcan tin guzohba dxyi'dxyi ziga guñi' profeta Joel xchi'dxyi Dxiohs cadxyih roo. ¹⁷Rahbi Dxiohs:

Zadzihn dxyih nin guixe'hla'hn Spíritu Saantuhn tin cweezaa Ñi'h la'n lasto' garaatii' bwiinn, nee llii'nga'n tu llii'ndxa'pa tu ziñi' za ra' bi xchi'dxyi'hn.

Llii'nga'n tu zwa'haloh ra' bi mahziru cohсарoo,

ya xtatitaguhla tu ziñi' xca'lda ra' ba cohса ra' nin guluu'yi'hn la'hra'ba.

¹⁸Guixe'hla'hn Spíritu Saantuhn para garaa ra' nin chechiisto' ra' ñi'h xchi'dxyi'hn ndxi'hw gunna'h ra', ya ziñi' ra' ba xchi'dxyi'hn.

¹⁹Guiya' llaa'ndxibaa' zwa'ha tu cohса roo nin gaca neezaa loh guidxyiyuh zwa'ha tu zi'chi gahca sehn roo ra' nin gaca ziga rihh, bwehla, neezaa xcahyi gaca ziga guhxa.

²⁰Ya loh gubihdxyi gacahyin, ya loh bwe'hw gañahan zigazi rihh.

Nahpaa gaca garaa ra' cohса rii chi'chiyi gadzihn dxyih duxa nin dxie'ldahn ziga naann Xtaada Dxiohs tu.

²¹Ya garaa bwiinn nin rbwihdxyilah Na'h zila'h ra' ba loh duhlda.

²²Rahbiza Pehdru:

—Bwiinn Israel ra', gulgahca'dxiahga dxyi'dxyi ra' nin guñi'n. Dxiohs balu'u'yi la'h tu chyu naa Jesucristu nin ze' Nazaret pur dzi'n roo ra', milahgru ra', sehn ra' nin lu'h bwi'hnn Ñi'h nezloh

tu. La'h gahca Dxiohs badi'hi guelnabwa' la'h Jesucristu ni'chin bwi'hnn Ñi'h dzi'n roo ra' chi. La'tu naann la dee'.

²³ Per galohtii' la'h Dxiohs naann la xa guunnee tu la'h Jesucristu nin naa Llii'n Ñi'h. Pura xigaaba gahca Ñi'h biu'n Ñi'h ntriehgu Llii'n Ñi'h loh tu tin bati'dxi tu Ñi'h loh ra' bwiinn nadxaaba nin baca'h la'h Ñi'h loh cruhi tin guhchi Ñi'h.

²⁴ Per lwehgu bacwa'hn Dxiohs la'h Jesucristu loh guelguhchi laasii ayi guyuu' xtuhlda Ñi'h. Nee ayi ñahca ñica'ha guelguhchi la'h Jesuhs laasii rnabwa' Ñi'h la'h guelguhchi. ²⁵ Chin babahn Jesuhs, guzohba dxyi'dxyi nin baca'h guehtu rrehyi Davihd loh dxihtsi xcweenta Ñi'h; squii' guñi' Davihd loh Dxiohs:

Garaa dxyih rwa'hahn loh lu'h Dxiohs, zuu lu'h xlahdu derehchu'hn cayahcane lu'h na'h tin ayi guidxyihbi lasto'n.

²⁶ Ni'chin guñaazahn loh lu'h pura taantu riahxi'hn laasii zucwa'hn lu'h na'h chin gachi'hn;

²⁷ nee ayiza gusaa'n lu'h dxia'han xalma'hn la'n ba'; ayiza gusaa'n lu'h guudxyi tihxi Llii'n lu'h nin nadzi'hi lu'h;

²⁸ la'lu'h baluu'yi la na'h xa guibahanahn para tu'pazi, nee zusiahxi lu'h na'h laasii guibahannee lu'h na'h llaa'ndxibaa'.

²⁹ Rahbiza Pehdru:

—Bwihtsi ra', guyaa guñaan loh tu, nee naanza tu baaguhca cadxyihroo' guhchi guehtu Davihd nee zee rañihchi gahca ba, baaguyuu'dzi'tsi ba la'n ba', per zahca guidia'ha nu'h xpa' guehtu rrehyi Davihd. ³⁰ Per guñi' guehtu Davihd xchi'dxyi Dxiohs chin gubahan ba, ya bia'handxyi'dxyinee pa'h Dxiohs la'h Davihd nahpaa gudi'hi Dxiohs tuhbi lla'ha ba nin guiria'hlah Crixtu, ya lla'ha rrehyi Davihd la'h Daada Jesucristu nin bwi'hnn gahn xlahdu derehchu Dxiohs, yannah naa

Ñi'h rrehyi ziga guhca xtatita Davihd Ñi'h rrehyi, ³¹ pwihsi baluu'yixgah Dxiohs cohsa ra' rii' la'h rrehyi Davihd, ni'chin guñi' guehtu Davihd ta'h Jesucristu loh ra' bwiinnguuchi laasii ayi gunnah Dxiohs ñia'han xahlma Jesucristu la'n gabihldxyi, nee ayiza gunnah Dxiohs ñuu'dxyi bwe'hlthxi Jesucristu la'n ba' hasta biga'tsi Ñi'h.

³² Ni'chin bacwa'hn Dxiohs la'h Jesucristu loh ra' bwiinnguuchi, la'hnu ziga xpwiinn Ñi'h bidia'haloh nu guhchi Ñi'h nee seguihdu gahca babahn Ñi'h. ³³ Ya ziga babwihdxyi Dxiohs la'h Jesucristu ziaa Ñi'h llaa'ndxibaa' tin chuu Ñi'h xlahdu derehchu Xtaada Dxiohs Ñi'h ya badi'hi Dxiohs guelnabwa' la'h Jesucristu cun Spíritu Saantu tin guti'dxi Ñi'h Spíritu Saantu para la'h ra' bwiinn guidxyiyuh, ya nin riyywa'ha tu cun neezaa nin cayihn tu ni'chipa'hn naa nin cayuhnn Spíritu Saantu. ³⁴ Laasii ayi guehtu Davihd dxi'h naa nin bwaa llaa'ndxibaa' sino que Jesucristu bwaa xlawaa'ha guehtu Davihd laasii la'h gahca guehtu Davihd rahbi:

Guñi' Dxiohs loh Daada nin rnabwa' loon; rahbi Ñi'h:

“Guzohba xlahdu derehchu'hn,

³⁵ ya hasta que no gadzihn dxyih nin gutsii'gara'n bwiinn ra' nin rdxyi'chinee yi'h loh lu'h tin gacabwa' ra' ba yi'h rnabwa' lu'h garaatii'.”

³⁶ Ni'chin rñi'n loh tu —rahbi Pehdru—, la'htu nin baca'h la'h Jesucristu loh cruhi, bwiinn Israel ra' gulgahcabwa', la'Dxiohs bazuh la'h Daada Jesucristu tin guinabwa' Ñi'h la'hnu'h neezaa guta'h Ñi'h la'hnu'h loh duhlda.

³⁷ Chin bihn ra' ba guñi' Pehdru yihca ra'ba ziga naa ra' ba bwiinn nin baca'h la'h Jesuhs loh cruhi, bie'suh guhca nalasasto' ra' ba, chi'chi rahbi ra' ba loh Pehdru cun spaaldaa ra' pooxtla nin canee Pehdru ri'chi:

—¡Ahyi bwihtsi ra'!, ¿xa ni'cachi'h gachidi'hnn nu nnah?

³⁸ Chi'chi rahbi Pehdru loh ra' ba:

—Gulgasagu'dzisto' tu loh Dxiohs cun neezaa chioobaanihsa cada tuhbigah tu pur lah Jesucristu laasii zi'chi naa tuhbi sehn guzo'badxiahga tu xchi'dxyi Jesucristu, nee tin zi'chiza zuhnn Dxiohs pardohn xtuhlda tu, ya chi'chiyi zuni'hi Dxiohs Spíritu Saantu la'htu tin cweezaa Ñi'h la'n lasto' tu. ³⁹ Laasii xclaa'dzi Dxiohs guni'hi Ñi'h Spíritu Saantu Ñi'h la'htu, neezaa lliin tu cun neezaa bwiinnziitu ra', o sea garaa ra' bwiinn nin guntaa'yi Ñi'h gaca ra' xpwiinn Ñi'h.

⁴⁰ Ya seguihdu gwazah ru guñi' Pehdru ziahan roo ru dxyi'dxyi loh ra' bwiinn Israel ra' chi squii':

—Gulguiria'caa loh ra' bwiinn nin rusahcaloh nin rii ra' loh guidxyiyuh nnah tin ta'h tu loh jwiisi nin gaca.

⁴¹ Ya guro'bañihsa garaa ra' bwiinn nin gwachiisto' ra' ñi'h dxyi'dxyi ra' nin guñi' Pehdru, ya dxyih chi gwabiiga ziga chohnna mihi bwiinn tin biahca ra' ba tuhsi cun xpwiinn Jesu Cristu. ⁴² Ya garaa ra' ba gwazahnee dzi'tsi ra' ba dxyi'dxyi nayaa nin baluu'yi ra' pooxtla la'h ra' ba, cun biahxi duxa ra' ba nee, laasii tuhsi biahca ra' ba cun xpwiinn Jesucristu, cun tuhsi gudahw ra' ba cun xpwiinn Jesucristu, zigazi gudahwnee Jesucristu la'h ra' xpwiinn Ñi'h chin guyu-u'nee Ñi'h la'h ra' ba, ya zi'chi badiaa'ha ra' ba tuhsi lahta tin gudihdxyi-gunaaba ra' ba loh Dxiohs tin gacanee Ñi'h la'h ra' ba.

Mohda ziga gubahan ra' xpwiinn Jesucristu galoh

⁴³ Badxyigaa' duxa loh ra' bwiinn pur dzi'n roo ra' nin bwi'hnn pooxtla ra' cun milahgru ra' nin bwi'hnn ra' ba. ⁴⁴ Ya garaa ziga gwachiisto' ra' ba xchi'dxyi Dxiohs tuhsi nabahan ra' ba nee tuh-siza rnabwa' ra' ba xixteenn lasaa' ra'

ba. ⁴⁵ Ya guza'loh batoo' ra' ba xixteenn ra' ba chi'chi bwi'hnn cumpañu lasaa' ra' ba segun bichi'hnn cada tuhbigah ra' ba mweeyi. ⁴⁶ Nee diahrutii' badi-aa'ha ra' ba la'n guido' cun tuhsi guhca xigaaba ra' ba. Ya de taantu riahxinee lasaa' ra' ba, ni'chin cada tuhbigah ra' ba baguhn lasaa' ra' ba yihdzi cada tuhbigah ra' ba tin gudahwnee lasaa' ra' ba. ⁴⁷ Ya zi'chi mahziru gwazah guñi' ra' ba chuhla naa Dxiohs, garaa ra' bwiinn guñi' ra' ba xpwiinn Jesucristu naa ra' bwiinn za'ca. Ya ni'chin dxyih cun dxyih gwazah gudahla ra' bwiinn nin riachisto' ra'ñi'h xchi'dxyi Jesucristu laasii cayahcane Dxiohs cayahca ziahan ra' ba.

Biaca guelralluu'n ñaa' tuhbi ndxi'hw

3 Tuhbi dxyih zee Pehdru cun Jwahn hasta zohba guido' roo' zigachi'h xcachohnna gudxyih hohrachi naa hohra nin rbwihdxyi-rnaaba ra' bwiinn Israel la'h Dxiohs. ² Nee rwa' pweerta roo' guido' nin lasahcaru ri'chi rzohba tuhbi ndxi'hw nin ayi rzah desde chin guulaa ba, ya diahrutii' ru'a ra' lasaa' ba la'h ba tin rianee ra' ba la'h bwiinn nin ralluu'n ñaa' ñi'h rwa' guido' roo', tin rnaaba ba guhn loh ra' bwiinn nin riuu'tii' la'n guido' roo' chi. ³ Per chin bwa'ha ndxi'hw nin rahca ñaa' ñi'h chi o sea ndxi'hw nin rbwe'he guhn zeyuu'tii Pehdru cun Jwahn rwa' guido' roo chi, chi'chi gunaaba ndxi'hw chi tuhbi guhn loh ra' ba. ⁴ Chi'chi bwa'hadzi'tsi ra' chi'h Pehdru cun Jwahn loh ndxi'hw chi, chi'chi rahbi Pehdru loh ba:

—Bwa'ha loh nu.

⁵ Ya cagalda'tsi ndxi'hw chi xohra ñudi'hi ra' ba guhn la'h ba, ⁶ chi'chi rahbi Pehdru loh ba:

—Ayi na'pahn ohro ni plahta, per nin na'pahn zuni'hiñin yi'h; pur lah

Jesucristu nin ze' guiidxyi Nazaret, igwazu'nchii, tin guzah!

⁷Ya chi'chi cun naa derehchu Pehdru gutesa ba la'h ndxi'hw nin rahca ñaa' Ñi'h chi, ya lwehgu biaca ñaa' ba, ⁸ya loh tuhbidxi'h nin bwi'hnn ba pur bire'nchiehsa ba lwehgu guzah ba, ya guyuutenece ba Pehdru cun Jwahn la'n guido' roo' chi. Ya loh zeezah ba rre'nchiehsa ba nee neezaa cañi' ba xa chuhla nin naa xquelrnabwa' Dxiohs. ⁹Ya garaa ra' bwiinn nin rii la'n guido' bwa'ha ra' ba rzah ndxi'hw chi nee cañi' za ba pur chuhla nin naa Dxiohs, ¹⁰ya bwiinn ra' nin rii la'n guido' badxyigaa'loh ra' ba nee neezaa bidxyihbi ra' ba pur nin guhca hohrchi, laasii nu'nbwa' ra' ba la'h ba nin rzohba rwa' guido'roo' rbwe'he guhn.

Baluu'yi Pehdru xchi'dxyi Dxiohs la'n guido' roo'

¹¹Ya ayi rusaa'n ndxi'hw nin biaca ñaa' ñi'h la'h Pehdru cun Jwahn, ni'chin garaa ra' bwiinn gwabiiga-gallu'hn ra' ba hasta zuunee Pehdru cun Jwahn la'h ndxi'hw nin biaca ñaa' ñi'h, ya badxyigaa' duxa ra' bwiinn pur nin bwa'ha ra' ba biaca ñaa' bwiinn chi. Guhca dee' rwa' curdohra xteenn Salomohn. ¹²Ya chin bwa'ha Pehdru ni'chi, chi'chi rahbi ba loh ra' bwiinn:

—Bwiinn Israel ra', ¿xixnaa radxyigaa'tii' tu loh nu zigazi la'h nu bachidi'hnn nu para bazah bwiinn rii' pur xquelrnabwa' nu, o pur taantu nin nadzii'hi nu Dxiohs? ¹³Xchiohs nu'h nin naa Xchiohs guehtu Abrahn, guehtu Isaac, neezaa guehtu Jacobo; la'h gahca Dxiohs rii' badi'hi guelrnabwa' roo' la'h Llii'n Ñi'h nin laa Jesuhs. Xlawaa'ha ñuhnn cweenta tu la'h Ñi'h, la'hlaa mahziru gunaaba tu gudxiinn Pilahtu Ñi'h loh Pilahtu. Chin guclaa'dzi ba ñulda'h ba la'h Ñi'h, ¹⁴la'h gahca tu ayi guclaa'dzi tu ñila'h Ñi'h cun

guñi' tu ayi nu'nbwa' tu Llii'n saantu Dxiohs nin ruhnn ganaalla dzi'n za'ca. Mejor gunaaba tu gula'h Barrabahs, ndxi'hw nin gudxiinn bwiinn, ¹⁵ya mahzi gudxiinn tu Bwiinn nin rni'hi guelnabahan, per lwehgu gahca bacwa'hn Dxiohs la'h Ñi'h loh ra' bwiinnnguuchi, ni'chin la'h nu naann nu la'Ñi'h nabahan. ¹⁶Nin bwi'hnn para biuu'rihn ñaa' bwiinn rii' nin nu'nbwa' tu, naan pur xquelrnabwa' Jesucristu ni'chin la'ña'a' ba biaca laasii gwachiisto' ba dxyi'dxyi nin bachiñi' nu loh ba, ziga riiywa'haloh tu ba.

¹⁷Rahbiza Pehdru:

—Bwiitsi ra', la'n naannlaa ayi guh-cabwa' tu nin bwi'hnn tu, cun bwiinn ra' nin dzi'baloh ru loh tu, ni'chin gudxiinn tu Jesuhs, ¹⁸per nahpaa guhca zi'chi laasii zi'chi caa loh xchihtsi Dxiohs nin baca'h garaa ra' guehtu daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs desde cadxyih roo'. Nahpaa guti'dxiloh Xcixtu Dxiohs trabahjw duxa, tin guzohba dxyi'dxyi nin bwi'hnn Dxiohs lligaaba gaca. ¹⁹Ni'chin nnah gulgacu'dzi sto' tu nee gulgabia'garii nez loh Dxiohs, nee tin gusia'pitii Ñi'h xtuhlda tu, ²⁰nee tin cu'nehza za Dxiohs tuhbi lligaaba nasaa para la'n yihca tu, laasii zixe'hla Dxiohs Jesucristu nin bazuh Ñi'h desde cadxyihroo' tin guinabwa' Ñi'h la'h tu. ²¹Per nnah ya nuu Jesucristu llaa'ndxibaa', hasta gadzihn dxyih nin gusacuubi Dxiohs garaatii' ra' cohsa ziga bia'han dxyi'dxyinee Ñi'h la'h ra' guehtu daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs desde cadxyih roo'. ²²Laasii squii' guñi' guehtu Moisehs loh ra' guehtaguhla xtatita roo' ra' nu'h, rahbi ba:

Xtaada Dxiohs nu'h zixe'hla Ñi'h tuhbi ndxi'hw ziga na'h nin cwii Ñi'h loh lasaa' tu.

Ziñi' ba xchi'dxyi Dxiohs.

Gulgazo'badxiahga garaatii' dxyi'dxyi nin guñi' ba loh tu.

²³Laasii garaa ra' nin ayi guzo'badxi-ahga xchi'dxyi ba ziñihchilohtii' ra' ba para tu'pazi.

²⁴Rahbiza Pehdru:

—Rza'lohon desde guehtu Samwehl, cun garaatii' ndxi'hw nin zeena'hla la'hba ziga guñi' ra' ba xchi'dxyi Dxiohs, guñi' ra' ba xcweenta ra' cohsa nin cayahca ra' la'n dxyih ra' rii'. ²⁵La'htu naa tu llahga ra' ndxi'hw ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs, nee naa za tu llahga ra' ba laasii zi'chi bia'hannee dxyi'dxyi Dxiohs la'h ra' xtatita roo ra' nu'h chin rahbi Ñi'h loh guehtu xtatita Abrahm nu'h: “Pur tuhbi llahga lu'h nin dxie'dxiahlda dxi'h zacataa'yi garaa ra' bwiinn guidxyiyuh, laasii zuta'h ba la'h ra' bwiinn loh duhlda.” ²⁶Nee baxe'hla Dxiohs la'h Jesucristu mweergaloh loh tu, nee tin bwi'hnntaa'yi Ñi'h la'h tu, nee tin ayiru chezah tu xneziuh dxaaba tu.

Baluu'yi Pehdru cun Jwahn xchi'dxyi Dxiohs la'h ra' guxchiisi

4 Gaduhbi nin cañi' gahca ra' ba loh ra' bwiinn ra' chi, badzihn ra' bixohza xteenn Israel cun ninlu'h rnabwa' la'h ra' guixa'ga xteenn guido' roo' cun nuhn bwiinn guido' nin laa Saduseu. ²Rdxyi'chi duxa ra' ba laasii cagalu'yi Pehdru cun Jwahn zabahan bwiinn loh guelguhchi pur nin babahn Jesuhs. ³Ni'chin guna'zu ra' guxchiisi la'h ra' ba, per ziga gudxyihlan, nee ziga la'jusgahdu bie'wlaza hohrchi, ni'chin bie'w ra' ba. La'n lahtsi dxi'ba ri'chi basarah ra' ba gue'la. ⁴Ya loh bwiinn ziahan roo ra' ninlu'h bihn xchi'dxyi ra' ba gwachiisto' ra' bwiinn chi xchi'dxyi Dxiohs. Guhca ra' ba ziga ga'yu mihiy ndxi'hw.

⁵Ya seguihdu chin barah gue'la, badxa'galasaa' garaa ra' bwiinnguuhla cun nee ra' nin rnabwa' ra' nez loh guihdxyi Jerusalehn, cun bwiinn ra' nin ru-luu'yi lehyi, ⁶neezaa Anahs nin rnabwa' la'h garaa ra' bixohza, neezaa Caifahs,

Jwahn, Alejandru, nee neezaa garaa nin naa lasaa' ra' bixohza roo' ra' nin rnabwa' rii' ra' ni'chi. ⁷Chi'chi gunabwa' ra' ba bie' Pehdru cun Jwahn gurih galaayi ra' ba tin gunabadxyi'dxyi ra' ba loh Pehdru cun Jwahn squii':

—¿Chyu xquelrnabwa' nahpaa tu? ¿Chyu laa baze'ta tu tin basiaca tu ndxi'hw rii'?

⁸Per Pehdru, ziga ya gadxah lasto' ba Spíritu Saantu xteenn Dxiohs, ni'chin rahbi ba loh ra' ba:

—Daada guxchiisi ra', cun bwiinn guhla ra' xteenn bwiinn Israel, ⁹la'h tu rnabadxyi'dxyi tu xa mohda bidxiacanee nu la'h ndxi'hw rii' o xa pur biaca ba, ¹⁰yaque la'h tu rnabadxyi'dxyi tu ni'chin nnah gachiñi' xnehza nu loh tu nee neezaa loh garaa ra' bwiinn guihdxyi Israel, Jesucristu nin baca'h tu loh cruhsi, la'Dxiohs bacwa'hn la'h Ñi'h loh guelguhchi ya pur lah Ñi'h basiaca nu la'h bwiinn nin zuu nez loh tu rii' naza'ca nnah, ¹¹ya la'htu ayi gwachiisto' tu xch'dxyi Jesucristu. La'hÑi'h naa ziga tuhbi dxiah nin lu'h rbwe'caa tu chin ruhncha'yi tu tuhbi yuu', per Dxiohs la'Ñi'h bwi'hnn naa Jesucristu ziga dxiah ninlu'h mahziru naza'ca nin guyuu' xchihn xteenn yuu'. ¹²Ayi xa ta'h bwiinn loh duhlda xcweenta zuu zi bwiinn, laasii ayi stuhbi lah bwiinn loh guidxyiyuh rii' ziga nin ca'ha Jesucristu nin gula'loh la'h ra' bwiinn guidxyiyuh tin para gaca ta'h nu'h loh duhlda.

¹³Chin bihn ra' ba dxyi'dxyi nin guñi' Pehdru, badxyigaa'loh ra' ba laasii ayi bidxyihbi Pehdru cun Jwahn, nee ayiza batuhyi loh ra' ba guñi' ra' ba dxyi'dxyi ra' chi. Chi'chi rahbi loh lasaa' ra' bixohza nin lasahcaru:

—Per na'nncabwa' ayi gwah ra' ba scwehyi, bwiinnzi ra' ba.

Chi'chi guhcabwa' ra' ba guzahnee Pehdru cun Jwahn la'h Jesucristu, ¹⁴ya ni'chin ayi xi guñi'tii' ra' ru ba laasii

bwa'haloh ra' ba la'bwiinn nin zunee Pehdru cun Jwahn biaca ñaa' ñi'h. ¹⁵ Chi'chi gunabwa' ra' bixohza biria'h ra' Pehdru cun Jwahn cun nin biaaca ñaa' ñi'h chi tuhbi lahdu nez dihtsi yuu' tin bwii'yidxyi'dxyi ra' bixohza la'hsi ra' ba. ¹⁶ Chi'chi rahbi loh lasaa' ra' ba:

—¿Xa ni'ca gachidi'hnee nu'h ndx-i'hw ra' ca? Garaa ra' bwiinn Jerusalehn naann xcweenta dzi'n roo duxa nin bwi'hnn ra' ba. Aadxi nuu gazia'tii nu xtsi'n ra' ba, ¹⁷ per tin ayi guidi'chii xchi'dxyi Jesucristu caallaa stuhbi gui-hdxyi, mejor gachidi'tsi nu loh gadx-iohna ra' ba ayiru cheezah guñi' ra' ba xchi'dxyi Jesucristu loh cuun chi'h zi bwiinn ra'.

¹⁸ Chi'chi gudihdxyi ra' bixohza chi la'h Pehdru cun Jwahn tin guñi' ba, rahbi ra' ba:

—Ayi cheezah ru tu guluu'yi tu xchi'dxyi Jesucristu, nee ayiru za guze'ta tu lah Ñi'h.

¹⁹ Chi'chi guñi' Pehdru cun Jwahn, rahbi ra' ba loh ra' bixohza chi:

—Gulguñi' loh nu chyu xchi'dxyi mahzi gaca'dxiahga nu; ¿ta xchi'dxyi tu, o xchi'dxyi Dxiohs?, ²⁰ tin la'hnu ayi chyu gucwe'za guñi' nin bidia'ha nu cun nin bihn dxiahga nu.

²¹ Ya bwa'ha si bixohza ra' chi ayi bidxeela ra' ba xa ñuhnee ru ra' ba la'h Pehdru cun Jwahn, chi'chi guñi'chihpa ra' ba ayiru cheezah guluu'yi ra' Jwahn cun Pehdru xchi'dxyi Jesucristu la'h ra' bwiinn, chi'chi bata'h ra' bixohza chi la'h ra' ba laasii cañi' ra' bwiinn bwi'hnn ra' ba tuhbi dzi'n za'ca. Ziahan ra' bwiinn cañi' chuhla naa Dxiohs laasii pur nin guhca ri'chi. ²² Ya ndxi'hw nin biaca pur xquel milahgru Dxiohs nuu ba chy-wa'h yihza.

Gudihdxyi-gunaaba ra' xpwiinn Jesucristu gacanee Ñi'h la'h ra' ba

²³ Yaque gula'h Pehdru cun Jwahn cun neezaa bwiinn nin biaca ñaa' ñi'h, gwaguaia'ha ra' ba cuun lasaa' ra' ba nin naa xpwiinn Jesucristu, ri'chi bwi-i'yidxyi'dxyi ra' ba garaa nin guñi' ra' guxchiisi xteenn ra' bixohza cun nin naa ra' bwiinn guhla loh ra' ba. ²⁴ Chin bihn ra' xpwiinn Jesucristu dxyi'dxyi ra' chi, chi'chi tuhsi junta cun tuhsi lligaaba bwi'hnn ra' ba tin gudihdxyi-gunaaba ra' ba loh Dxiohs, rahbi ra' ba:

—Xtaada Dxiohs nu nin bwi'hnncha'yi llaa'ndxibaa' cun guidxyiyuh, cun ñi'h-sado' nee cun nin rii nabahan loh ra'n, ²⁵ Yu'bilu'h bwi'hnn lu'h bazo'badxi-ahga guehtu Davihd xchi'dxyi Spíritu Saantu ni'chin nin baca'h ba xchi'dxyi lu'h rii':

¿Xinaa riuu' duxa ra' bwiinn guidxyiyuh guelrzaa' xcweenta nin ayi naa siguhra guunn ra' ba gahn guunn ra' ba?

²⁶ Nee badxa'galasaa' ra' rrehyi ra' loh guidxyiyuh cun guxchiisi xteenn ra' gui-hdxyi tin guzia'tee ra' ba xtsi'n Lu'h tin ayiru za dxihn ra' ba xchi'dxyi Jesucristu.

²⁷ 'La'dxyi'dxyi rii' guzohba, laasii loh gui-hdxyi rii' la'h Herodes cun Ponciu Pilahtu cun neezaa bwiinn Israel cun bwiinn ziitu nin ayi naa bwiinn Israel la'h ra' ba badxa'galasaa' rii', tin bidxyi-chinee ra' ba Llii'n lu'h nin naa Crixtu nin guxe'hla lu'h. ²⁸ Ni'chin nnah baw-i'hnn ra' ba dzi'ndxaaba ziga nin galoh guñi' lu'h gaca. ²⁹ Yannah, bwa'ha Daada Dxiohs cuun ra' cohsadxaaba nin cañi' ra' ba gusa'cazii ra' ba la'h nu, per bwi'hnn cumpañu la'h nu, tin gacanadxipalaa'dzi nu tin ayi guidxyihbi nu gachiñi' nu xchi'dxyi lu'h. ³⁰ Da'nee xquel rnabwa' lu'h la'h nu tin gasiaca nu bwiinn ra' tin guidi'hnn za'ca nu dzi'n

roo ra', milahgru ra' cun xquelrnabwa' Llii'n saantu lu'h nin laa Jesucristu.

³¹ Chin guluhlla gunaaba ra' ba gacanee Dxiohs la'h ra' ba, guzo'baloh cañi'bi ra' yuu' hasta rii ra' ba, cayahca ziga tuhbi lluh. Chi'chi badzihn Spíritu Saantu xteenn Dxiohs tin guyuu'chihpa ru Ñi'h lasto' ra' ba tin ayiru bidxyihbi ra' ba guñi' ra' ba xchi'dxyi Dxiohs.

**Gudxi'zi ra' ba xixteenn ra'
ba loh lasaa' ra' ba**

³² Garaa ra' nin lu'h gwachiisto' ra' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs, tuhsi lligaaba bwi'hnn ra' ba. Ayiru nin tuhbi ra' ba nin ñuhnn ñinabwa' xixteenn ra' ñi'h. Mas bacha'ga lasaa' ra' ba xixteenn ra' ba ya nin xchi'hnn si ra' ba xca'ha ra' ba. ³³ Guhcane Dxiohs la'h ra' pooxtla tin baluu'yi ra' ba guchiipa'hca babahn Jesucristu loh guelguhchi nee neezaa cayahcane duxa Dxiohs la'h garaa ra' xpwiinn Ñi'h. ³⁴ Nin tuhbi ra' ba ayi bi-a'dxyi xixteenn ra' ñi'h laasii nin gohpaa loh yuh batoo' ra' ban, chi'chi gwane ra' ba mweeyi, ³⁵ tin badi'hi ra' ba mweeyi chi la'h ra' pooxtla, ya pooxtla ra' gudxi'zi mweeyi chi loh garaa ra' nin lu'h xchi'hnnan.

³⁶ Ya guyuu' tuhbi ndxi'hw nin laa Joseh, lahdxyi ba naa Chipre, nin rii loh ñihsado'. Naa ba lasaa' ra' xjwamiyi Levita, ya pooxtla ra' gule'helah la'h ba Bernabeh nin zee loh xchi'dxyi ra' ba bwiinn nin rbahchidxyiisto' lasaa' ra'ñi'h. ³⁷ Ya la'h Bernabeh batoo' ba tuhbi taa'ha loh xuh ba, chi'chi badi'hi ba mweeyi nin guca'ha ba la'h ra' pooxtla.

**Ananías cun che'hla
ba guyuu' xtuhlda ra' ba**

5 Per neezaa guyuu' tuhbi ndxi'hw nin laa Ananías. Che'hla ba bira'lah Safihra, ya batoo' ra' ba tuhbi taa'ha loh yuh. ² Ananías rii' bia'hanee

ba nuhn mweeyi, ya snuhnan badi'hi ba la'h ra' pooxtla laasii xigaaba garoopa ra' ba guhca ni'chi, ya lwehgu guhcabwa' pooxtla garoolda si mweeyi yuh chi ni'chi, ³ chi'chi rahbi Pehdru loh ba:

—Ananías, ¿xi naa bazo'badxiahga lu'h xchi'dxyi Satanahs nin rnabwa' loh ra' bwiinnxaaba? Ayi Dxiohs si dxi'h guclaa'dzi lu'h gusagui'hi lu'h sino que nee Spíritu Saantu xteenn Dxiohs, laasii bia'hantee lu'h garoolda mweeyi nin batoo' lu'h loh yuh. ⁴ Chin gue'du cayuhnn lu'h lligaaba gutoo' lu'h yuh chi ¿tayi xteenn dxi'h lu'hnn?, neezaa chin guca'ha lu'h mweeyi nin gudoo' loh yuh chi, ¿tayi xteenn dxi'h lu'hnn? ¿Xi naa chi'h bwi'hnn lu'h lligaaba la'n lasto' lu'h guñi' lu'h dxyi'dxyi xihn chi loh Dxiohs ayi loh dxi'h tuhbi ndxi'hw?

⁵ Chin guya'loh bihn Ananías dxyi'dxyi ra' nin guñi' Pehdru, biaaba ba loh yuh guhchi ba. Ya garaa bwiinn nin bihn dxyi'dxyi ra' chi bidxyihbi duxa ra' ba. ⁶ Lwehgu gwabiiga nuhn bi'nxtuhbi batu'bi ra' bi la'h Ananías lahdxi, chi'chi bagaca'tsi ra' bi la'h Ananías.

⁷ Pwehda guhca la chohnna hohra guhchi Ananías chin badzihn che'hla ba nin laa Safihra, nin ayi gaann ba xi guzhaca che'hla ba. ⁸ Chi'chi rahbi Pehdru loh Safihra:

—Guñi', ¿ta batoo' tu xuh tu ziga preh-siu nin gunah tu gurihin?

—Uhn, ziga preh-siu nin gurihin batoo' nun —rahbi Safihra loh Pehdru.

⁹ Chi'chi rahbi Pehdru loh Safihra:

—¿Xi naa bwi'hnn tu lligaaba ñusagui'hi tu Spíritu Saantu xteenn Dxiohs? Rwaal' lee' la'h ra' nin bagaca'tsi la'h che'hla lu'h zie' ra'. Nnah neezaa yi'h chegaca'tsi ra' bi.

¹⁰ Lwehgu biaaba Safihra loh yuh guhchi za ba. Ya chin badzihn ra' bi'nxtuhbi ra' chi stuhbi bwa'ha ra' bi guhchi Safihra, chi'chi lwehgu gahca bagaca'tsi ra' bi la'h ba cwee' hasta biga'tsi che'hla

ba. ¹¹ Ya garaa xpwiinn Jesucristu bidxyihbi duxa ra' ba, cun neezaa bwiinn ra' nin lu'h bihn cohsa ra' rii' bidxyihbi za ra' ba.

Bwi'hnn ra' pooxtla ziahan ra' dzi'n roo' cun milahgru ra'

¹² Ziahan ra' dzi'n roo' cun milahgru ra' bwi'hnn ra' pooxtla nezloh ra' bwiinn guihdxyi. Ya badxa'galasaa' ra' xpwiinn Jesucristu la'n curdohra xteenn Salomohn, per tuhsi naa xigaaba ra' ba. ¹³ Guyuu' ziahan bwiinn nin adxi bacha'ga loh ra' xpwiinn Jesucristu laasii bidxyihbi ra' ba gucha'ga ra' ba la'h ra' ba. Ya bwiinn guihdxyi ra' chi guñi' za'ca duxa ra' ba la'h xpwiinn Jesucristu. ¹⁴ Nee la'n dxyih gahca ra' chi gudahla duxa ra' bwiinn nin riachiisto' ñi'h xchi'dxyi Jesucristu, ndxi'hw gunna'h. ¹⁵ Ya hasta gule'he ra' ba bwiinn nin rahcallu'hu ra' loh neziuh, tin chin tiidxi Pehdru gahxu hasta na' ra' bwiinn nin rahcallu'hu chi mas xpacaala Pehdru tiidxi yihca ra' ba, tin dxiaca ra' ba. ¹⁶ Ziahan bwiinn ra' nin ze' stuhbi guihdxyi badzihn ra' ba guihdxyi Jerusalehn, ze'nee ra' ba bwiinn ra' nin cayahca llu'hu cun bwiinn ra' nin nuu bwiinndaaba la'n lasto' ñi'h, ya cun xquelrnabwa' Jesucristu basiaca ra' pooxtla la'h ra' bwiinn nin rahcallu'hu babwe'heza ra' ba bwiinndaaba la'n lasto' ra' bwiinn ra' chi.

Bati'dxiloh ra' pooxtla trabahjw

¹⁷ Chi'chi bidxyi'chi bixohza nin rnabwa' cun lasaa' ba nin laa Saduseu ra', laasii cayantsii'hi bwiinn guihdxyi la'h pooxtla ra' chi pur nin cagasiaca ra' ba bwiinn ra' nin rahcallu'hu. ¹⁸ Ni'chin guna'zu ra' ba pooxtla ra' tin basie'w ra' ba la'h ra' ba la'n lahtsi dxi'ba, ¹⁹ per gue'la chi gahca gwah tuhbi aanjla Dxiohs rwa' lahtsi dxi'ba chi tin babwe'he ba la'h ra' pooxtla la'n lahtsi dxi'ba chi, chi'chi rahbi aanjla chi loh ra' ba:

²⁰—Gulcheh guido' roo' tin ri'chi gulguñi' loh ra' bwiinn xa gaca guibahanee ra' ba Dxiohs par tu'pazi.

²¹ Chin bihn ra' ba xchi'dxyi aanjla chi, chin barah gue'la rsiiyido' guyuu'nehza ra' ba zee ra' ba la'n guido' roo' tin ri'chi baluu'yi ra' ba xchi'dxyi Dxiohs la'h ra' bwiinn. Ya bixohza ninlu'h rnabwa' cun bwiinn guhla ra' badxa'ga lasaa' ra' ba cun guxchiisi xteenn guido', neezaa garaa ra' guxchiisi xteenn ra' bwiinn Israel. Chi'chi gunabwa' ra' ba zeeca'ha ra' guixa'ga la'h ra' pooxtla ninlu'h ñie'w la'n lahtsi dxi'ba. ²² Chin badzihn ra' guixa'ga rwa' lahtsi dxi'ba, bwa'ha ra' ba la'n lahtsi dxi'ba chi, aylla chyu nuu la'n lahtsi dxi'ba chi, chi'chi gubia'garii ra' ba baganee ra' ba dxyi'dxyi loh ra' guxchiisi nin rnabwa', rahbi ra' ba:

²³—Chin badzihn nu rwa' lahtsi dxi'ba la'n ñe'wdzi'tsi gahca neezaa suldahdu ra' nin riiyahpaa rwa' lahtsi dxi'ba chi la'h ra' ba rii gahca ra'za, chi'chi baxaala nu rwa' chi per ayi chyu nuula la'n chi.

²⁴ Chin bihn bixohza nin rnabwa' cun capitahn nin lu'h rnabwa' la'h ra' guixa'ga xteenn guido' roo', neezaa ra' bixohza, bwi'hnn chiohpa sto' ra' ba, rahbi loh lasaa' ra' ba:

—¿Xi ni'ca guhca? ¿Xa ni'ca gaca nnah? —rahbi ra' ba.

²⁵ Chi'chi badzihn tuhbi ndxi'hw, rahbi ba loh ra' ba:

—Ndxihw ra' nin basie'w tu la'n lahtsi dxi'ba, la'ra'ba rii la'n guido' roo', cagaluu'yi ra' ba bwiinn —rahbi ndxi'hw chi.

²⁶ Chi'chi zeenee capitahn nin rnabwa' la'h ra' guixa'ga xteenn guido' roo' tin bagalli'hi ra' ba pooxtla ra' chi, per ayi basa'cazi ra' ba pooxtla ra' chi laasii rdxiyihbi ra' ba ñuca'h ra' bwiinn dxiah yihca ra' ba. ²⁷ Chin badzihnee ra' ba pooxtla ra' chi, guhdzi ra' ba cwiih ra' ba

nezloh ra' guxchiisi xteenn Israel, chi'chi guñi' bixohza nin rnabwa', ²⁸rahbi ba loh ra' pooxtla:

—¿Tayi ba banabwa'dxi'h nu la'htu tin ayiru guñi' tu xchi'dxyi Jesucristu? ¿Xixnaa chi'h nnah zeezahtii' tu cagaluu'yi tun la'h ra' bwiinn guihdxyi Jerusalehn laasii la'htu xclaa'dzi tu guca'chiah tu la'hnu bachidxiinn nu Jesucristu?

²⁹ Chi'chi rahbi Pehdru cun pooxtla ra' loh ra' ba:

—Nnah nahpaa gazo'badxiahga nu xchi'dxyi Dxiohs xlawaa'ha gazo'badxiahga nu xchi'dxyi ra' tu. ³⁰ La'htu gudxiinn tu Jesucristu laasii baca'h tu Ñi'h loh cruhi. Ya Xchiohs xtatita roo nu'h bata'h la'h Ñi'h loh ra' bwiinnguuchi. ³¹ Nnah la'h Ñi'h bazuh xlahdu derehchu Xtaada Dxiohs Ñi'h nin rnabwa' llaa'ndxibaa' tin guca'ha Ñi'h guelrnabwa' laasii guinabwa'za Ñi'h nee cun neezaa xclaa'dzi Ñi'h guibia'caa xtuhlda garaa ra' bwiinn Israel cun xclaa'dziza Ñi'h gusagu'dzi lasto' ra' ba. ³² Bida'haloh nu xi bwi'hnn Dxiohs, ni'chin zeezah cagaluu'yi nu xchi'dxyi Jesucristu, nee Spíritu Saantu xteenn Dxiohs cagaluu'yi la'hnu guchiipa'caa xcweenta dxyi'dxyi ra' nin raluu'yi nu cun neezaa cohsa nin bidia'haloh nu, nee bwiinn nin gaguu'dzisto' ra'ñi'h zudi'hi Dxiohs Spíritu Saantu la'h ra' garaa bwiinn nin guzo'badxiahga xchi'dxyi Ñi'h.

³³ Chin bihn ra' guxchiisi dxyi'dxyi ra' chi, bidxyi'chi duxa ra' ba laasii badi'hi ra' ba cweenta duhlda roo nahpaa ra' ba, ya xclaa'dzi ra' ba ñidxiinn ra' ba pooxtla ra'. ³⁴ Chi'chi gwasu'nchii tuhbi ndxi'hw nin laa Gamaliel nin lu'h naa tuhbi fariseu nin ruluu'yi lehyi xteenn Moisehs, ya ziahan bwiinn ruca'dxiahga xchi'dxyi ba. Chi'chi gunabwa' Gamaliel baria'h ra' pooxtla la'n yuu' chi tuhbi carrih. ³⁵ Chi'chi rahbi Gamaliel loh ra' bixohza cun bwiinn ra' nin rii ri'chi:

—Yu'bitu bwiinn Israel ra', gulgui'hnn za'ca lligaaba xa ni'ca xclaa'dzi tu guunnee tu ndxi'hw ra' rii'. ³⁶ Gulgaza'sto' tu nagahdxi gaca xchih guyuu' tuhbi ndxi'hw nin laa Teudas, rahbi ba rnabwa' duxa ba, gwana'hla za tahpa gaywa'h bwiinn la'hba, nee guhchi si ba nezii nee zi'chi bidi'chii garaa ra' xpwiinn ba ya ayiru xi bwi'hnn ra' xpwiinn ba. ³⁷ Ya la'n yihza ne' Galilea. Ya ziahan za bwiinn nin gwana'hla la'hba, nee guhchiza ba ya zi'chi gahca nezii nee zi'chi za bidi'chi za xpwiinn ba. ³⁸ Nnah rñi'n gulguiria'hcaa, gulgasaa'n ndxi'hw ra' rii', laasii sidelaa xcweenta si ra' ba rñi' ra' ba zahca ñichilohon, ³⁹ per sidelaa xtsi'n Dxiohsan cayuhnn ra' ba, adxi guunn tu gahn gucwe'za tu xtsi'n Dxiohs ni'chin rñi'n gulgui'hnn lligaaba tin ayi guidxi'hyi nu'h xa guidxyihdxinee nu'h yu'bi Dxiohs nin rnabwa' llaa'ndxibaa'.

⁴⁰ Ya garaa ra' ba gwasaa ra' ba dxyi'dxyi ra' nin guñi' Gamaliel, ni'chin mejor gudihdxyi si ra' ba la'h ra' pooxtla gunaaba ra' ba guca'yahga ra' pooxtla neezaa gunabwa' ra' ba ayiru cheezah guñi' ra' pooxtla xchi'dxyi Jesucristu, chi'chi bata'h ra' ba la'h ra' pooxtla. ⁴¹ Ya seguihdu gula'h ra' ba loh ra' guxchiisi neezaa riahxi duxa ra' ba laasii bwi'hnn lasahca Dxiohs la'h ra' ba pur nin bati'dxiloh ra' ba trabahjw xcweenta Jesucristu. ⁴² Ya guillii-guillii xchi'dxyi chi'hsi Jesucristu baluu'yi ra' ba la'n guido' roo' neezaa rwa' yihdzi ra' bwiinn bagaluu'yi ra' ba xchi'dxyi Dxiohs cun rahbiza ra' ba loh ra' bwiinn:

—Jesuhs naa Crixtu nin cabweeza tu.

Gulii ra' ba ndxi'hw ra' nin gudi'hi guehta gahw ra' xpwiinn Jesucristu

6 La'n dxyih chi gahca, ziahan roo duxa la naa ra' xpwiinn Jesucristu. Ya bwiinn ra' nin rñi' dxyi'dxyi griehgu cadxyi'chi ra' ba laasii mahzi xca'ha ra'

ru viuhda ra' nin rñi' dxyi'dxyi hebreu xi gahw ra' ba chin rga'zin, ya la'h ra' ba ayi rca'ha za'ca ra' ba xi gahw ra' ba chin rga'zin garaa dxyih.

²Chi'chi guca'ha gadzi'h bichiohpa ra' pooxtra batiaa'ha ra' ba garaa xpwiinn Jesucristu, ya chi'chi rahbi ra' pooxtra loh ra' xpwiinn Jesucristu:

—Ayi naa xnehza gasaa'n nu guel ruluu'yi xchi'dxyi Dxiohs laasii ayi xchiempa nu chi'zi nu xi gahw ra' bwiinn loh mweella. ³Ni'chin nnah nahpaa cwii tu loh lasaa' tu gahdzi ndxi'hw nin lu'h naann tu naa bwiinn za'ca nin nuu Spíritu Saantu xteenn Dxiohs la'n lasto' ra' ñi'h ya ndxi'hw ra' chi chi'zi xi gahw ra' bwiinn. ⁴Ya la'hnu choozah nu cwidxi-guinaaba nu loh Dxiohs, nee choozah nu galuu'yi nu xchi'dxyi Ñi'h la'h ra' bwiinn.

⁵Ya garaatii' bwiinn ra' chi biuu'sto' ra' ba dxyi'dxyi ra' chi, chi'chi gulii ra' ba tuhbi ndxi'hw nin laa Esteban ndxi'hw rii' riachii duxa sto' ba xchi'dxyi Dxiohs nee nuu chihpa za Spíritu Saantu sto' ba. Neezaa Felipe, Prócoro, Nicanor, Timohn, Parmenahs, cun neezaa Nicholahs. Ndxihw rii' bwiinn Antioquía ba nee naa za ba tuhbi proselite naa ba tuhbi bwiinn nin ayi naa bwiinn Israel per guzo'baloh bazo'badxiahga ba xlehyi guehtu Moisehs antes nin nagahdxi dxihn ba xchi'dxyi Jesucristu.

⁶Ya lwehgu gwaneer ra' xpwiinn Crixtu gagahdzi ndxi'hw ra' chi loh ra' pooxtra tin gudihdxyi-gunaaba ra' pooxtra loh Dxiohs xcweenta ndxi'hw ra' chi neezaa badzii'ba naa ra' ba yihca ra' ndxi'hw ra' chi ziga tuhbi sehn la'ra'ba guyu'tii loh xtsi'n ra' ba.

⁷Bidi'chi duxa xchi'dxyi Dxiohs. Ziahan bwiinn guihdxyi Jerusalehn bazo'badxiahga xcweenta ziga rñabwa'

xchi'dxyi Dxiohs cun neezaa ziahan bixohza.

Guna'zu ra' ba Esteban zeneer ra' ba loh ra' bixohza nin rñabwa'

⁸Gwachii duxa sto' Esteban xchi'dxyi Dxiohs, ni'chin badi'hi Spíritu Saantu jweersi roo' la'h ba cun lligaaba nasiin tin bwi'hnn ba dzi'n roo' ra', milahgru ra' nezloh ra' bwiinn. ⁹Ya bwiinn guido' ra' nin laa libertidos cun bwiinn Cirene, bwiinn Alejandria, bwiinn Cilicia, nee neezaa bwiinn Asia guzo'baloh ra' ba cadxihldxinee dxyi'dxyi ra' ba la'h Esteban. ¹⁰Ndxihw ra' rii' ayi guhca ñusia'garii ra' ba dxyi'dxyi loh Esteban laasii cayahcaneer Spíritu Saantu xteenn Dxiohs la'h ba. ¹¹Chi'chi badi'hi ra' ba mweeyi la'h snuhn ra' ndxi'hw nin ayi naa xpwiinn Jesuhs tin bachi'hyi ra' ba la'h ra' ndxi'hw ra' chi guñi' ba loh ra' bwiinn:

—Bihn dxiahga nu cañi'yah Esteban la'h guehtu Moisehs cun Dxiohs.

¹²Squii' bachi'hyi ra' ndxi'hw ra' chi la'h gaduhbi guihdxyi bwiinn cun neezaa mwehsu nin ruluu'yi lehyi cun neezaa bwiinn guhla ra' tin guna'zu ra' ba Esteban. Ya chi'chi gwaneer ra' ba la'h ba loh ra' guxchiisi xteenn Israel. ¹³Ya gudxi'hyi ra' ba spaaldae ndxi'hw nin guñi' dxyi'dxyi xihn, rahbi ra' ni'chi:

—Uhn, guchii rñi'yah Esteban lehyi xteenn guehtu Moisehs cun neezaa xquido' roo' saanta rii', ¹⁴neezaa bihndxiahga nu guñi' Esteban: “Jesuhs nin ze' Nazaret gutsihyi guido' roo', zucha'hza ba lehyi nin lu'h bani'hi guehtu Moisehs la'hnu.”

¹⁵Chi'chi bwa'ha ra' nin rñabwa' cun bwiinn ra' loh Esteban, bwa'ha ra' ba ruhnn loh ba ziga ruhnn loh tuhbi xaanjla Dxiohs.

**Dxyi'dxyi nin baluu'yi
Esteban la'h ra' bixohza**

7 Chi'chi gunaaba dxyi'dxyi bixohza nin lu'h r nabwa', rahbi ba loh Esteban:

—¿Ta guchii zi'chi guñi' lu'h?

² Chi'chi rahbi Esteban loh ra' ba:

—Gulgahca'dxiahga dxyi'dxyi nin guñi'n loh tu daada, bwihtsi lasaa' ra'n; Xchiohs nu'h nin lasahca duxa nin r nabwa', baluu'yi la'h guehtu xtatita Abrahm nu'h chin guyuu' ba lahdxyi ra' bwiinn Mesopotamia chin nagahdxi chuu ba la'n guihdxyi Harahn. ³ Chi'chi rahbi Dxiohs loh guehtu Abrahm: “Biria'h lahdxyi lu'h basaa'n garaa ra' lasaa' lu'h tin gwah hasta chi'h zi guluu'yi'hn yi'h.” ⁴ Chi'chi biria'h guehtu Abrahm lahdxyi bwiinn Caldea, tin gwah chuu ba loh guihdxyi Harahn. Ya chin guhchi xtaada ba, bie'ganee Dxiohs la'h guehtu Abrahm loh yuh hasta rii guihdxyi rii' hasta dxuu nu'h nnah —rahbi Esteban loh ra' ba—. ⁵ Ayi gunnah Dxiohs ñusaa'nlaa'dzi Ñi'h nin tahyi loh yuh hasta guzuh tuhbi ñaa' guehtu Abrahm tin lu'h rahbi Dxiohs yuh chi zudi'hi Ñi'hn la'h ra' llahga guehtu Abrahm. Nee la'h guehtu Abrahm ayi llii'n ba chieempa chi. ⁶ Rahbiza Dxiohs loh guehtu Abrahm: “Llii'n ra' lu'h llahga ra' lu'h zibwih ra' bi zigazi bwiinnziitu, lahdxyi bwiinn gaca ra' bi mooza, ri'chi zusa'cazii bwiinn la'h ra' bi zigachi'h tahpa gaywa'h yihza.” ⁷ Neezaa rahbi Dxiohs: “Zu'nnahn caxchihgu la'h ra' bwiinn nin gusa'cazii la'h ra' bi, per na'h gabwe'hehn llahga ra' lu'h ri'chi tin guzu'nllihbi ra' bi loon loh guihdxyi rii'” —rahbi Dxiohs.

Chi'chi rahbi Esteban loh garaa bwiinn nin rii ri'chi:

⁸ —Zi'chi bia'hannee dxyi'dxyi Dxiohs la'h guehtu Abrahm gunabwa' Dxiohs guchiuu'ga Abrahm la'h gahca ba hasta

naa ba ndxi'hw tin chuu ba bwa', ni'chi naa tuhbi sehn xteenn dxyi'dxyi nin bia'hannee dxyii'dxyi Dxiohs la'h Abrahm. Ya seguihdu guyuu' tuhbi llii'n guehtu Abrahm nin biria'hlah guehtu Isaac, ya chin guyuu' bi xuhnaa dxyih, guluu' za guehtu Abrahm la'h bi bwa' ziga tuhbi sehnza. Zi'chi gahca za bwi'hnnee Isaac llii'n ba nin biria'hlah Jacob. Zi'chi gahca za bwi'hnnee guehtu Jacob la'h ra' llii'n ba nin guhca ra' xpwiinn guldoo' bwiinn Israel —rahbi Esteban—. ⁹ Loh ra' llii'n Jacob nin guhca xpwiinn guldoo' nu'h cadxyih roo', bira'a'h tuhbi bwihtsi ra' ba nin biria'hlah Joseh, ya guzahca llahn sto' ra' ba la'h Joseh tin batoo' ra' ba Joseh la'h tuhbi bwiinn nin gwane la'hbi guihdxyi Egiptu, per Dxiohs bwi'hnn cumpañu la'h Joseh. ¹⁰ Chin bati'dxiloh ba trabahjw duxa badi'hi Ñi'h guelnasiinn la'h ba, ya cun guelnasiinn nin badi'hi Dxiohs la'h Joseh biu'sto' rrehyi Faraohn guhca Joseh gobernadohr xteenn guihdxyi Egiptu, neezaa gunabwa' Joseh garaatii' xiteenn rrehyi chi. ¹¹ Ya badzihn tuhbi gubihn, garaa ra' la'n guidxyi nin r nabwa' Egiptu, neezaa la'n guihdxyi ra' nin r nabwa' Canaan, ya guehtu xtaada guldoo' ra' nu'h trabahjw duxa bati'dxi ra' ban loh guelrchia'han ayi guyuu'tii' xi ñahw ra' ba, ¹² per chin gudii'dxidxiahga guehtu Jacob nuu xi gahw ra' ba la'n guihdxyi Egiptu chi'chi guxe'hla ba llii'n ba tin gwaca'ha ra' bi xi gudahw ra' ba tuhbi bweelta hasta guihdxyi Egiptu. ¹³ Ya chin barroopa bweelta riah ra' bi, chi'chi rahbi Joseh loh ra' bi: “Bwi'tsihn la'h tu”, chi'chiyi guhcabwa'za Faraohn cuun nin naa ra' bwihtsi Joseh. ¹⁴ Chi'chi guxe'hla Joseh dxyi'dxyi tin gwah guehtu Jacob xtaada Joseh guihdxyi Egiptu, ya garaa ra' ba naa ziga setenta y cinco ra' ba. ¹⁵ Zi'chi guhca tin gwah guehtu Jacob guihdxyi Egiptu, ya ri'chi guhchi gue-

htu Jacobo cun guehtu xtaada guldoo' ra' nu'h. ¹⁶Ya seguihdu gwaneer ra' ba xtsihta ra' ba loh yuh Siquehn tin bacat'si ra' ban la'n ba' nin nuu loh yuh ra' hasta guzi' guehtu xpaah Abrahnu'h, loh ra' llii'n Hamohr la'n guihdxyi Siquehn. ¹⁷Ya chin badzihn gahxu dxyih, ziga bia'hannee dxyi'dxyi Dxiohs la'h guehtu xpaah Abrahnu'h, chi'chi gudahla duxa ra' xpwiinn Israel la'n guihdxyi Egiptu. ¹⁸Chi'chi guyuu' tuhbi rrehyi Egiptu nin ayi biu'nbwa' la'h guehtu Joseh. ¹⁹Rehyi chi basagui'hi ba la'h ra' guehtu xtaada guldoo' ra' nu'h neezaa trabahju duxa batii'dxi rrehyi chi la'h ra' ba. Gunabwa' rrehyi chi basaa'n ra' ba guhchi ra' bweezun nin naa ndxi'hwun ra' tin ayi ñidahla ra' ndxi'hw guclaa'dzi rrehyi chi. ²⁰La'n yihza ra' chi guulaa guehtu Moisehs, ya biuu' duxa sto' Dxiohs la'h ba laasii guhca ba tuhbi bado' chuhla ya chin guhca ba badoo' guyuu'la'n ba chohnna bwe'hw rwa' yihdzi xtaada ba.

²¹Rahbi za Esteban:

—Ya la'h ra' xcuzahn guehtu Moisehs ñadxeela loh ra' suldahdu Faraohn ni'chin mejor basaa'n ra' ba la'h xbadoo' ra' ba per lwehgu la'h gahca llii'ndxa'pa Faraohn bachioo' la'h guehtu Moisehs zigazi llii'n bi, ²²ya basi'dxi Moisehs garaa nin naann ra' bwiinn Egiptu, nee guhca ba tuhbi bwiinn nin guñi' dxyi'dxyi za'ca cun bwi'hnn za ba dzi'n za'ca. ²³Chin guyuu' guehtu Moisehs chywa'h yihza bwi'hnn ba lligaaba cuun ra' lasaa' ba nin naa ra' bwiinn Israel. ²⁴Ya chin badzihn Moisehs hasta nuu ra' lasaa' ba bwa'ha ba cagasa'cazii tuhbi bwiinn Egiptu la'h tuhbi bwiinn lasaa' ba. Lwehgu gudxiinn ba bwiinn Egiptu chi. ²⁵Bwi'hnn ba lligaaba pwehda zahcabwa' lasaa' ba nin naa ra' bwiinn Israel cayahcanee Dxiohs la'h Moisehs tin guta'h ba la'h ra' lasaa' ba loh ra' bwiinn Egiptu per

ayi bwi'hnn cweenta ra' ba. ²⁶Chin barah gue'la, bwa'ha Moisehs riidxihldxi chiohpa bwiinn Israel, chi'chi rahbi guehtu Moisehs loh ra' ba: “Bwihtsi tu, ¿xi naa riidxihldxi tu? Ayi ru childxinee lasaa' ru tu”, rahbi guehtu Moisehs loh ra' ba. ²⁷Chi'chi gwabiiga tuhbi nin mahzi cayuhnn ñalaa'dzi baca'naa la'h Moisehs, chi'chi rahbi ba loh Moisehs: “¿Chyu bani'hi guelnabwa' yi'h tin dxie'ganabwa' lu'h la'hnu?” ²⁸¿Ta rclaa'dzi lu'h gadxiinn lu'h na'h ziga gudxiinn lu'h bwiinn Egiptu nna'yi?” ²⁹Chin bihn Moisehs dxyi'dxyi ra' chi, ballu'n ba gwah ba hasta guihdxyi Madiahn ri'chi guyuu' zi'ca ba, ri'chi gahca za bachinaa ba guyuu' chiohpa llii'nga'n ba —rahbi Esteban loh ra' nin riica'dxiahga dxyi'dxyi ra' rii'.

³⁰Rahbi za Esteban:

—Chin gudii'dxi chywa'ha yihza, loh dahan desierto gahxu cwee' dahan nin laa Sinaí, ri'chi bwa'ha ba tuhbi bwehla la'n nuhn yaguihchi, ya la'n bwehla chi baluu'yiloh tuhbi aanjla Dxiohs loh Moisehs, ³¹ya badxyigaa' duxa loh Moisehs chin bwa'ha ba cohsa roo' chi, chi'chi gwabiiga Moisehs tin guclaa'dzi ba ñwa'haza'ca ba la'n yaguihchii bwehla chi, chi'chi bihn ba guñi' Dxiohs, rahbi Ñi'h loh Moisehs: ³²“Na'h naan Xchiohs ra' guehtu xtaada guldoo' lu'h: Xtaada Abrahnu'h, Xchiohs Isaac, Xchiohs Jacob.” Ya guza'loh bidxyihbi duxa Moisehs ya ayi gwabiiga ba ñwa'ha ba loh bwehla nin cayahca la'n yaguihchi chi. ³³Chi'chi rahbi Dxiohs loh Moisehs: “Gule'he tahba lu'h tin loh yuh nin zuu lu'h yuh santun, ³⁴tin Na'h caywa'haloon xa nuugasa'cazii ra' bwiinn Egiptu xpwiinn ra'n. Bihna'hn rñi' ra' ba, ni'chin bie'tahn llaa'ndxibaa' tin gulta'h ra'n ba. Gudaa' nnah tin guixe'h-la'hn yi'h chee lu'h Egiptu.”

³⁵Rahbiza Esteban:

—Nicala guñi'tohnta ra' bwiinn Israel loh Moisehs, rahbi ra' ba: “¿Chyu bani'hi guelrnabwa' yi'h tin dxie'ganabwa' lu'h la'hnu o guunn lu'h guelguxchisi la'h nu?” Nicala zi'chi guñi' ra' ba, per Dxiohs badi'hi guelrnabwa' la'h Moisehs pur aanjla nin baluu'yiloh la'n yagui'hchii bwehla chi, ³⁶ ya Moisehs babwe'he la'h ra' guehtu xtaada guldoos' ra' nu'h Egiptu, neezaa bwi'hnn Moisehs milahgru ra' cun dzi'n roo' ra' loh nasiohn Egiptu cun rwaaw' ñihsado' xña, neezaa loh dahan desiertu bwi'hnn ba milahgru ra' loh chwa'ha yihza yaque baria'h ra' ba Egiptu. ³⁷ La'h gahca guehtu Moisehs guñi' ba loh ra' bwiinn Israel: “Dxiohs zibwii Ñi'h tuhbi ndxi'hw loh ra' lla'ha tu tin gaca ba ziga na'h, nee ziñi'za ba xchi'dxyi Dxiohs ni'chin nahpaa guzo'badxiahga tu xchi'dxyi ba.” ³⁸ La'h gahca guehtu Moisehs guyuu' lahdas' ra' bwiinn loh dahan desiertu ya ri'chi gahca gucah ba dahan nin laa Sinaí tin guñi'nee ba aanjla nin guñi' loh ba loh dahan Sinaí chi, ya loh Moisehs guñi' Dxiohs dxyi'dxyi za'ca ra' rii' tin basia'hannee za ban la'h nu'h —rahbi Esteban loh ra' garaatii' nin riigaca'dxiahga xchi'dxyi ba.

³⁹ Rahbiza Esteban:

—Per guehtu xtaada guldoos' ra' nu'h ayi bazo'badxiahga ra' ba xchi'dxyi guehtu Moisehs ya guclaa'dzi ra' ba ñibia'garii ra' ba lahdxyi bwiinn Egiptu, ⁴⁰ ni'chin nin rahbi ra' ba loh guehtu Aarohn chin guhcata'h guehtu Moisehs loh dahan Sinaí: “Xcaa'dzi nu guuncha'yi lu'h xchiohsa ra' nu'h nin ñiidxiuu delaanta loh nu'h tin la'h Moisehs nin babwe'he la'h nu'h guidxyi Egiptu, ayi chyu gaann cuun ba.” ⁴¹ Ya seguihdu bwi'hnncha'yi ra' ba tuhbi bicerru gulaala ya gudxiinn ra' ba guidxa'h tin badi'hi ra' ba llarihnn guidxa'h chi ziga guhn loh nin bwi'hnncha'yi ra' ba ni'chin biuu'lehgra sto' ra' ba. ⁴² Ya cun

biria'caa Dxiohs loh ra' ba, basaa'n Dxiohs bazu'nllihbi ra' ba guunn ra' ba dxih lla'ndxibaa'. Squii' caa loh dxihntsi nin baca'h ra' guehtu daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs caadxyih:

La'htu bwiinn Israel, ¿ta gudxiinn tu guidxa'h tin loon bani'hi tu llarihnn guidxa'h chi ziga guunn loh chwa'ha yihza nin guca'nzaa tu loh dahan desiertu? —rahbi Dxiohs—.

⁴³ Ganaalla cohsa radiitsi bwi'hnn tu guca'nzaneet tu tuhbi yuh dxihdxii nin guyuu' xculaalaa tu nin gule'helaha tu Moloc,

cun neezaa bazunllihbi tu tuhbi dxyih llaa'ndxibaa' nin gule'helaha tu Renfahn, cun garaa ra' snuhn xculaalaa tu nin bwi'hnncha'yi tu ni'chi ra' mahzi guunn tu.

Ni'chin nin zibwe'hehn la'h tu guixe'h-lahnn la'h tu stuhbi lahdus' lahdxyi ra' bwiinn Babilonia —rahbi Dxiohs.

Zi'chi guñi' Esteban loh ra' bixohza nin guna'zu la'h ba, nee rahbiza ba loh ra' ba:

⁴⁴ —Ya loh dahan desiertu gohpaa ra' xtaada guldoos' ra' nu'h tuhbi yuu' dxieenda dxihdxii nez hasta guluu'cha'yi ra' ba tahblu dxiah ra' nin gucah xlehyi ra' ba. Ni'chin nin gunabwa' Dxiohs bwi'hnn Moisehs yuu' dxieenda dxihdxii chi ziga foora nin baluu'yi Dxiohs la'h ba nahpaa bwi'hnn ba. ⁴⁵ Ya xtaada guldoos' ra' nu'h bia'hannee yihdzi Dxiohs nin gunabwa' Ñi'h bwi'hnn guehtu Moisehs ziga hereensi, ya bwiinn ra' nin bia'hannee Josueh chin badzihn ra' ba guihdxii ra' nin babwe'heca'ha Dxiohs la'h ra' bwiinn nin ayi biga'ha bwi'hnn, ni'chin badi'hi Dxiohs guihdxii ra' chi la'h Josueh cun ra' xpwiinn ba. Zi'chi guhca hasta dxyih nin gunabwa' guehtu Davihd. ⁴⁶ Ya guehtu Davihd bidxeela ba xa guhcaanee Dxiohs la'h ba, ya guclaa'dzi ba ñuhnn ba xquido' Xchiohs guehtu Ja-

cob, ⁴⁷per Salomohnyi, llii'n guehtu Davihd bwi'hnncha'yi xquido'roo Dxiohs. ⁴⁸Nicla ayi nuu Xtaada Dxiohs nu'h nin nuu llaa'ndxibaa' la'n guido' nin ruhnncha'yi bwiinn cun naa ra' ba. Squii' baca'h tuhbi guehtu daada nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs, rahbi Dxiohs loh ba:

⁴⁹Llaa'ndxibaa' naa yihdzihn, ya guidxyiyuh naa ziga hasta ruzh ñaa'hahn.

¿Xi clahsa chi'h yuu' nin rclaa'dzi tu guunn tu para na'h? —rahbi Dxiohs—, o ¿cuunn hasta rclaa'dzi tu chuu'huhn?

⁵⁰¿Tayi cun naa'ha dxi'hn bwi'hnna'hn garaa ra' cohsa taantu dxibaa' cun guidxyiyuh?

⁵¹Rahbiza Esteban:

—¿Per la'h tu dxi'bi bwiinnya'dxi tu! Ayi rihnu tu ayi ria'zi tu xchi'dxyi Dxiohs, ñie'w dxiahga tu cun sto' tu ni'chin la'lagah' rdxihndxinee tu Spíritu Saantu Dxiohs, igwahla gahca naa tu cun guehtu xtaada guldoo' ra' tu. ⁵²¿Chyu profeta ayi guñi'yah ra' guehtu xtaada guldoo' ra' tu xchi'dxyi ñi'h nin badi'hi Dxiohs? Guyaa garaatii' guehtu profeta ra' chi, nee gudxiinn ra' za ba la'h ra' guehtu profeta ra' nin guñi' zi' Jesucristu Llii'n Dxiohs nin nuu dxibaa'. Nnah la'h Ñi'h bi', per la'h tu baca'h tu la'h Ñi'h loh cruhzi chi'chi guhchi Ñi'h. ⁵³La'h tu bia'hannee tu lehyi nin lu'h guñi' aanjla Dxiohs loh Moisehs, per la'h tu ayi bazo'badxiahga tu dxyi'dxyi ra' chi.

⁵⁴Chin bihn ra' ba dxyi'dxyi nin cañi' Esteban pur nin ayi bazo'badxiahga ra' ba xchi'dxyi Dxiohs, bidxyi'chi duxa ra' ba hasta loh lahyi ra' ba badahwllahn taantu bidxyi'chi duxa ra' ba pur nin guñi' Esteban ayi bazo'badxiahga ra' ba xchi'dxyi Dxiohs. ⁵⁵Per la'h Esteban nuu nabahandzi'tsi Spíritu Saantu xteenn Dxiohs la'n lasto' ba ni'chin chin bwa'ha Esteban llaa'ndxibaa', bwa'ha ba la'h Je-

sucristu zuu xlahdu derehchu Dxiohs, ⁵⁶chi'chi rahbi Esteban loh ra' ba:

—Gulguia'ha na'h rwa'han llaa'ndxibaa' zohballaalan ya Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw la'h Ñi'h zuu xlahdu derehchu Xtaada Dxiohs Ñi'h.

⁵⁷Per la'h ra' ba cun basie'wdxiahga ra' ba ya cun gudidxaa'yo'ba duxa ra' ba, chi'chi ballu'n ra' ba billa'ta ra' ba yihca Esteban, ⁵⁸ya seguihdu gwahnee ra' ba Esteban rwa' guihdxyi tin baca'hdxiah ra' ba yihca Esteban. Ya nin baca'dxiah ra' ba yihca Esteban, gule'he ra' ba xahba ra' ba bia'hannee tuhbi ndxi'hw nin laa Saulu. ⁵⁹Ya tal nin riigaca'hdxiah ra' ba yihca Esteban, guñi' ba loh Jesucristu rahbi ba:

—Xchiohsa'hn nin laa Jesucristu baca'h Spíritu'hn.

⁶⁰Lwehgu bazu'nllihbi Esteban chi'chi guñi' ba jweersi roo':

—¿Daada, ayi guunn cweenta lu'h pur xtuhlda ra' bwiinn ra' rii'!

Ya chin guya'loh guñi' Esteban dxyi'dxyi ra' rii', lwehgu guhchi ba.

Saulu basa'cazii la'h ra' xpwiinn Jesucristu

8 Tuhsi gahca guhca Saulu gudxiinn ra' ba la'h Esteban. Dxyih chi gahca guzo'baloh bati'dxiloh ra' xpwiinn Jesucristu trabahjw duxa loh guihdxyi Jerusalehn, chi'chi bidi'chi ra' xpwiinn Jesucristu nez loh guihdxyi ra' nin rhabwa' Judea cun neezaa loh guihdxyi ra' nin rhabwa' Samaria, ya pooxtla dxih'ra' bia'han guihdxyi Jerusalehn. ²Ya nuhn bwiinn nin gwachii sto' ra' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs, bagaca'tsi ra' ba la'h Esteban, ya ru'n duxa ra' bwiinn chi laasii riaa ra' ba la'h Esteban guhchi.

³Ya guca'hnna'hla Saulu la'h ra' bwiinn nin riachii sto' ra' ñi'h xchi'dxyi Jesucristu, yuu' pur yuu' guyuu'tii ra' ba tin guna'zu ra' ba ndxi'hw gunna'h tin

basie'w Saulu la'h ra' bwiinn chi la'n lahti dxi'ba.

**Baluu'yi xpwiinn Jesucristu
xchi'dxyi Ñi'h nez regiohn Samaria**

⁴Per la'h ra' xpwiinn Jesucristu nin bidi'chii ra' gwazah baluu'yi ra' ba xchi'dxyi Dxiohs nez hasta chi'hzi zeed-i'chii ra' ba. ⁵Felipe laa tuhbi ra' bwiinn chi, gwah ba tuhbi guiidxyi nin laa Samaria, ri'chi guza'loh guñi' ba xchi'dxyi Jesucristu loh ra' bwiinn guiidxyi chi. ⁶Ri'chi badxa'galasaa' ra' bwiinn chi riigaca'dxiahga dzi'tsi ra' ba nin cañi' Felipe neezaa milahgru nin bwi'hnn Felipe. ⁷Ziahan bwiinn ra' nin gyyuu' bwiinndaaba sto' ra' ñi'h bi-aaca ra' ba, ya baria'h bwiidxidxiahyo'ba bwiinndaaba ra' chi sto' ra' bwiinn, neezaa ziahan ra' bwiinn nin adxi ñahca ñiñi'bi cun nin rahca ñaa' ra' ñi'h, ya cun xquelrnabwa' Jesucristu basiaca Felipe garaa ra' bwiinn chi, ⁸laasii pur xquelrnabwa' Jesucristu bwi'hnn Felipe dzi'n roo' ra' rii', ya biahxi duxa garaa ra' bwiinn guiidxyi ra' chi. ⁹Ya gyyuu' tuhbi ndxi'hw nin laa Simohn loh guiidxyi Samaria nee basagui'hi ba la'h ra' bwiinn chi rñi' ba xtsi'n Dxiohs ruhnn ba ayi guchii dxi'h ni'chi. Xtsi'n bwiinndaaba ni'chi ruhnn Simohn laasii basagui'hi ba la'h ra' bwiinn desde galoh, ¹⁰ya garaatii' bwiinn biñi'n hasta nin mahzi bwiinn guhla ra', badxyigaa' duxa loh ra' ba nin guñi' Simohn loh ra' ba, chi'chi rahbi ra' bwiinn chi:

—Bwiinn rii'sihn ze'nee xquelrnabwa' Dxiohs —rahbi ra' bwiinn chi.

¹¹Ya badxyigaa'loh ra' bwiinn la'h ba laasii cadxyih roo'la nusagui'hi ba la'h ra' bwiinn cun dzi'n dxaaba nin naa ba bidxa'ha, ¹²per chin bihn ra' ba dxyi'dxyi ra' xteenn xquelrnabwa' Dxiohs nin guñi' Felipe loh ra' ba xcweenta Jesucristu, ndxi'hw gunna'h ra' ba gurohbañihsa ra' ba. ¹³Nee gahca za Simohn

gwachii sto' bi dxyi'dxyi ra' chi chi'chi gurohbañihsa Simohn, ya seguihdu guca'nzaanee bi Felipe ya ri'chi bwa'ha Simohn milahgru ra' cun sehn roo' ra' nin bwi'hnn Felipe. ¹⁴Chin bihn ra' pooxtla nin nuu Jerusalehn la' ra' bwiinn Samaria gwachii sto' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs chi'chi baxe'hla ra' ba Pehdru cun Jwahn ri'chi. ¹⁵Chin badzihn Pehdru cun Jwahn gudihdxi-gunaaba ra' ba loh Dxiohs tin guxe'hla Ñi'h Spíritu Saantu cweezaa Ñi'h lasto' ra' ba, ¹⁶laasii nagahdxi dxi' Spíritu Saantu Dxiohs para bwiinn Samaria ra' laasii cun sohla gurohbañihsa ra' ba pur lah Jesucristu. ¹⁷Ya seguihdu badzii'banaa Pehdru cun Jwahn yihca ra' bwiinn Samaria tin zi'chi guhca gyyuu'tii Spíritu Saantu xteenn Dxiohs lasto' ra' ba. ¹⁸Ya chin bwa'ha Simohn naasi Pehdru cun Jwahn rdzii'ba ra' ba yihca ra' bwiinn tin cayuu'tii Spíritu Saantu lasto' ra' bwiinn chi, chi'chi ñudi'hi Simohn mweeyi la'h ra' pooxtla, ¹⁹rahbi ba loh ra' pooxtla chi:

—Gulgani'hi guelrnabwa' ca na'h tin zi'ca za gudzii'ba naa'hahn yihca ra' bwiinn tin chuu Spíritu Saantu xteenn Dxiohs la'n lasto' ra' bwiinn.

²⁰Chi'chi rahbi Pehdru loh ba:

—;Ziñihchiloh xmweeyi lu'h cun yi'h! ;Xi naa ruhnn lu'h lligaaba si' lu'h Spíritu Saantu nin rdi'hi Dxiohs la'h ra' bwiinn nin riachiisto' ra' ñi'h xchi'dxyi Jesucristu? ²¹Yi'h ayi nahpaa lu'h derehchu nee ayi guicweenta lu'h para Dxiohs laasii lasto' lu'h ayi xi guilasahcan loh Dxiohs. ²²Basaguu'dzi sto' lu'h tin gudihdxyi-gunaaba loh Dxiohs opa'h zuhnn Dxiohs pardohn yi'h pur lligaaba dxaaba nin lu'h bwi'hnn lu'h, ²³tin nnah rwa'hahn ya bixihn sto' lu'h loh cohsa dxaaba nin nuu ñie'wchihpan pur duhlada duxa nin nahpaa lu'h.

²⁴Chi'chi rahbi Simohn loh Pehdru cun Jwahn:

—Gulguinaaba loh Dxiohs xcwee'n-tahn tin ayi saca'hn ziga guñi' tu.

²⁵Chin guluhllatii' guñi' ra' pooxtla xchi'dxyi Jesucristu loh ra' bwiinn Samaria, chi'chi biu'nehza ra' ba para Jerusalehn, ya guihtxyi'hn nin rnabwa' Samaria nin zeejadii'dxi ra' ba guñi' ra' ru ba xchi'dxyi Jesucristu loh ra' bwiinn guihtxyi ra' chi, chi'chi ziaa ra' ba para Jerusalehn.

Felipe cun tuhbi bwiinn Etiopía

²⁶Chin gudii'dxi cohsa ra' rii', chi'chi guñi' tuhbi aanjla Dxiohs loh Felipe, rahbi ba:

—Gulu'guihn tin gwah nez ñaa' gueeta nez loh neziuh nin zee para Jerusalehn tin gwah guihtxyi Gaza, ya neziuh rii' rdii'dxin nezloh dahan desiertu.

²⁷Ya zee chi'h Felipe. Chin badzihn ba loh neziuh chi badxa'ga ba tuhbi bwiinn Etiopía. Bwiinn chi naa ba nin badxi'ba tihxi ñi'h nee naa za ba xcuxchisi rreina Candace. La'h ba rgu'cha'yi garaa ra' xmweeyi reina Etiopía chi, ya Jerusalehn gwah ba tin ri'chi riagasu'nllihbi ba loh Dxiohs. ²⁸Ya chin babia'garii ba para lahtxyi ba zohba ba la'n tuhbi garrehda zahcaru duxa cayu'lda ba dxihtsi nin baca'h guehtu Isaías xchi'dxyi Dxiohs loh ñi'h. ²⁹Chi'chi rahbi Spíritu Saantu loh Felipe:

—Gwabiiga cwee' garrehda ca.

³⁰Chin gwabiiga Felipe bihn ba cayu'lda daada chi dxihtsi nin baca'h Isaías, chi'chi rahbi Felipe loh daada chi:

—¿Ta rahcabwa' lu'h nin caa loh dxihtsi nin cayu'lda lu'h?

³¹Chi'chi rahbi bwiinn Etiopía chi loh Felipe:

—¿Xa gacabwa'n ayi chyu guluu'yi na'h?

Lwehgu rahbi daada chi loh Felipe:

—Gucah tin soobaa nu'h tuhsi juunta tin nnaa lu'h xa naa dxyi'dxyi nin caa loh dxihtsi rii'.

³²Ya nez hasta cayu'lda bwiinn Etiopía chi loh dxihtsi nin caa xchi'dxyi Dxiohs rñi' squii':

Guhchi ba zigazi riah tuhbi lli'hyi hasta rahchi ma,

ya bia'han ba cun ayi guñi' ba loh ra' nin basa'cazii la'h ba nicala zi'chi guza'ca ba ayiza guñi' ba.

³³Ya chin gusa'cazii ba ayi chyu ñiñi' xi naa gusa'cazii ba,

ya pur nin ayi basaa'n ra' ba ñuu' llii'n ba ¿chyu guñi' chi'h?

¿Xi naa gubia'te'he xquelnabahan ba loh guidxyiyuh?

³⁴Chi'chi gunaabadxyi'dxyi bwiinn Etiopía chi loh Felipe:

—Gunnah loon, ¿chyu ni'ca ruze'ta dxihtsi ra' rii'? ¿Ta ruze'ta ba la'h gahca ba, o stuhbi bwiinnan ruze'ta ba?

³⁵Ya cun dxyi'dxyi nin caa loh xchihsi Isaías guzo'baloh baluu'yi Felipe xchi'dxyi Dxiohs xcweenta Jesucristu la'h daada chi. ³⁶Ya seguihdu badzihn ra' ba tuhbi lahta hasta nuu ñihsa, chi'chi rahbi daada chi loh Felipe:

—¿Bwa'ha rii' nuu ñihsa! ¿Tayi gaca chioobaañihsa'hn rii'?

³⁷Chi'chi rahbi Felipe loh ba:

—Sidela guchii lu'h gaduhbi sto' lu'h rclaa'dzi lu'h guibahannee lu'h xchi'dxyi Dxiohs, zahca chioobaañihsa lu'h.

Chi'chi rahbi daada chi loh Felipe:

—Riachiisto'n Jesucristu naa Llii'n Dxiohs.

³⁸Chi'chi gunabwa' daada chi guleeza garrehda tin biehta garoopa ra' ba hasta nuu ñihsa chi tin baro'bañihsa Felipe la'h daada chi. ³⁹Chin bare'h ra' ba loh ñihsa zenee Spíritu Saantu Dxiohs la'h Felipe, ya cun ayiru bwa'ha daada chi la'h Felipe, per cun ziaayahxi duxa ba nicala ayi bwa'ha ru ba la'h Felipe. ⁴⁰Ya gwanees Spíritu Saantu la'h Felipe hasta

tuhbi guihdxyi nin laa Azotu, nee ri'chi gwazah baluu'yi Felipe xchi'dxyi Jesucristu garaa ra' guihdxyi hasta badzihn ba guihdxyi Cesarea.

**Gwachii sto' Saulu
xchi'dxyi Jesucristu**

(Hch. 22.6-16; 26.12-18)

9 Zeezah cagasa'cazii Saulu xpwiinn ra' Jesucristu, chi'chi gwah ba loh bixohza nin mahzi rnabwa' la'h ra' bixohza ² tin gunaaba Saulu tuhbi dxihtsi tin zee ba la'n guido' ra' nin rnabwa' Damascu tin zeezana'zu ba la'h ra' xpwiinn Jesucristu tin guziaagane ba bwiinn ra' chi para guihdxyi Jerusalehn dxie'w ra' ba ndxi'hw gunna'h. ³ Chin zeezah ra' ba loh neziuh nin zee para guihdxyi Damascu, gahxula ze'gadzihn ra' ba ri'chi chin bazia'ñihyaa' tuhbi bwehla desde llaa'ndxibaa' bazia'ñihin gaduhbi hasta ze'zah Saulu, chi'chi biaaba Saulu loh yuh, ⁴ ya gaduhbi na' ba loh yuh bihn dxiahga ba tuhbi rsiaa' nin rahbi:

—Saulu, Saulu, ¿xi naa ca'hna'hla lu'h na'h?

⁵ Chi'chi rahbi Saulu:

—¿Chyu yi'h daada?

Chi'chi rahbi rsiaa' chi:

—Na'h naan Jesucristu nin cagasa'cazii lu'h, per yi'h gahca cayuhnn lu'h mahla yi'h ziga tuhbi maan chin rgu'ñaan' ma yihca puuhyi.

⁶ Bidxyihbi duxa Saulu, chi'chi rahbi ba:

—Daada, ¿xi ni'ca xclaa'dzi lu'h gaca?

Chi'chi rahbi Jesucristu loh Saulu:

—Gwastii tin gwah guihdxyi Damascu, ya ri'chi zuluu'yi tuhbi ndxi'hw xi ni'ca guunn lu'h.

⁷ Ya bwiinn ra' nin ze'nee la'h Saulu bidxyihbi duxa ra' ba chin bihn ra' ba rsiaa' chi per ruutii' chy bwa'ha ra' ba.

⁸ Chin gwastii Saulu loh yuh, bwi'hnn ba pur ñwa'ha ba per ayi gunnah loh ba ñiinan, chi'chi guca'ha ra' bwiinn nin

ze'nee la'h Saulu naa ba tin ze'nee ra' ba la'h ba la'n guihdxyi Damascu. ⁹ Ri'chi gyyuu' ba chohnna dxyih, ayi guhca ñwa'ha ba nin ayiza gwaa' ba ñihsa cun ayiza gudahw ba.

¹⁰ Ya guihdxyi Damascu nuu tuhbi xpwiinn Jesucristu nin laa Ananías. Bwiinn chi baluu'yiloh Jesucristu loh ba, chi'chi rahbi Ñi'h loh ba:

—¿Ananías! ¿Cuun lu'h?

Chi'chi rahbi Ananías loh Ñi'h:

—La'n dee', daada.

¹¹ Chi'chi rahbi Jesucristu loh ba:

—Gwah cahyi nin laa lahdu derehchu hasta nuu yihdzi Judas. Ri'chi gunaabadxyi'dxyi la'h tuhbi bwiinn nin laa Saulu nin naa tuhbi bwiinn guihdxyi Tarsu. Bwiinn chi cabwihdxi-canaaba ba na'h —rahbi Ñi'h loh Ananías—.

¹² Ya loh bacaala bwa'ha ba ze' tuhbi ndxi'hw nin laa Ananías tin gudzii'ba naa Ananías yihca Saulu tin gwa'ha ba stuhbweelta.

¹³ Chin guya'loh bihn Ananías dxyi'dxyi ra' rii', chi'chi rahbi ba:

—Per Daada, ziahanroo bwiinn nnaah cuun nin cayuhnn ndxi'hw chi nugasa'cazii ba xpwiinn ra' lu'h nin riachisto' ñi'h xchi'dxyi lu'h loh guihdxyi Jerusalehn, ¹⁴ yannah rii' ze' ba cun xquelrnabwa' bixohza ra' nin mahzi rnabwa' tin guina'zu ba bwiinn ra' nin rbwihdxyi-rnaaba lah Yu'bilu'h tin cheene ba la'h ra' ba dxie'w ra' ba guihdxyi Jerusalehn.

¹⁵ Chi'chi rahbi Jesucristu loh Ananías:

—Gwah; Na'h guliin ba tin guñi' ba xchi'dxyi'hn chezahnee ban loh ra' bwiinnziitu cun neezaa loh ra' rrehyi cun loh ra' bwiinn Israel. ¹⁶ Na'h guluu'yi'hn la'h Saulu cuun trabahjw duxa nin guti'dxilo' ba pur Na'h.

¹⁷ Ya zee chi'h Ananías, lwehgu chin badzihn ba rwa' yuu' hasta nuu Saulu,

chi'chi badzii'ba naa ba yihca Saulu, chi'chi rahbi Ananías loh Saulu:

—Bwihtsi Saulu, Jesucristu nin guñi' loh lu'h loh neziuh chin ze' lu'h, la'h gahca Ñi'h guxe'hla Ñi'h na'h tin gabi-a'garii gwa'ha lu'h stuhbweelta tin cwiuh laa'dziza Spíritu Saantu xteenn Dxiohs la'n lasto' lu'h.

¹⁸Ya lwehgu biaaba ra' ziga mweeyi nin nu dihtsi bwehlda loh Saulu, chi'chiyi guhca bwa'ha za'ca ba stuhbweelta. Seguihdu gahca za gwasu'nchii Saulu tin guro'bañihsa ba. ¹⁹Ya chi'chi gudahw ba tin baca'ha ba jweersi stuhbweelta, ya guyuu'nee ru Saulu la'h ra' xpwiinn Jesucristu spaaldaa dxyih guihdxyi Damascu.

Guzo'baloh baluu'yi Saulu xchi'dxyi Dxiohs la'n guido' nin nuu Damascu

²⁰Seguihdu guzo'baloh baluu'yi Saulu xchi'dxyi Jesucristu la'n guido' ra', rahbi ba:

—Jesucristu naa Llii'n Dxiohs nin nuu dxibaa'.

²¹Garaa ra' nin baca'dxiahga dxy-i'dxyi ra' nin guñi' Saulu, rahbi loh lasaa' ra' ba:

—¿Tayi la'hdxih' ndxi'hw rii' nin rusie'w la'h ra' xpwiinn Jesucristu la'n lahtsi dxi'ba guihdxyi Jerusalehn? ¿Tayi la'h gahcadxi'h ba nin nnaa tu badzihn rii' chenee la'h ra' xpwiinn Jesucristu prehsu loh ra' bixohza nin rnabwa' guihdxyi Jerusalehn?

²²Per Saulu cun mahziru zeezah cayahcanasiin ba pur xcweenta xchi'dxyi Dxiohs hasta basacahyi ba la'h ra' bwiinn Israel nin rii Damascu laasii baluu'yi ba guchiipa'hcaa Jesuhs nin ze' guihdxyi Nazaret naa Crixtu.

Saulu ballu'hn loh ra' bwiinn Israel nin rii Damascu

²³Gudii'dxi ziahan dxyih, chi'chi bati-aa'ha lasaa' ra' bwiinn Israel nin rii loh

guihdxyi Damascu, tin gadxiinn ra' ba la'h Saulu, ²⁴per guhcabwa' Saulu xi lli-gaaba nuu ra' ba, dxyih-nague'la riib-weeza ra' ba la'h Saulu garaa ra' rwaal' neziuh ra' nin radzihn guihdxyi Damascu tin dela guiga'ha Saulu loh neziuh ra' chi gadxiinn ra' ba la'h Saulu. ²⁵Chi'chi guhcaneer ra' xpwiinn Jesucristu la'h Saulu guyuu' ba la'n tuhbi tiipi tin la'n gue'la batehta ra' ba tiipi chi tihxi tuhbi muru dxiah nin nuu rwaal' guihdxyi Damascu chi, ya zi'chizi guhca gahn gula'h Saulu loh ra' bwiinn Israel ra' chi.

Badzihn Saulu guihdxyi Jerusalehn

²⁶Chin badzihn Saulu guihdxyi Jerusalehn, guclaa'dzi ba gadxa'ga ba loh ra' xpwiinn Jesucristu nin riachii sto' ra' ñi'h xchi'dxyi Ñi'h, ya garaa ra' ba bidxyihbi duxa ra' ba la'h Saulu coma ayi gaann ra' ba biahca ba tuhbi xpwiinn Jesucristu. ²⁷Ya Bernabehyi gwaneer la'h Saulu loh ra' pooxtla tin guhdzi Bernabeh loh ra' ba:

—Baluu'yiloh Jesucristu loh neziuh guñi'nee Xtaada Jesucristu nu'h la'h Saulu loh nezyuh, ni'chin nin bwi'hnn Ñi'h cumpahñu la'h Saulu tin guñi' bi xchi'dxyi Ñi'h la'n guido' Damascu.

²⁸Chi'chi nezii nezi'chi ca'nzahnee Saulu la'h ra' ba loh guihdxyi Jerusalehn, ya ayi bidxyihbitii' Saulu gwazah guñi' ba pur xcweenta lah Jesucristu. ²⁹Ya bwii'yidxyi'dxyi Saulu xchi'dxyi Jesucristu loh ra' bwiinn Israel nin rñi' dxyi'dxyi griehgu, tin chechii za sto' ra' ba Jesuhs naa Crixtu, per xlawaa'ha ñachiisto' ra' ba mejor rdxii'chi duxa ra' ba ya xclaa'dzi ra' ba ñidxiinn ra' ba la'h Saulu. ³⁰Chin guhcabwa' ra' xpwiinn Jesucristu zi'chi lwehgu gwaneer ra' ba la'h Saulu guihdxyi Cesarea, ya seguihdu guyuu'nehza ba para lahdxyi ba nin naa guihdxyi Tarsu. ³¹Ya chi'chiyi babwih

nasaa ra' xpwiinn Jesucristu nin nuu ra' regiohn Judea, Galilea, nee neezaa Samaria laasii ayiru guica'hna'hla Saulu la'h ra' ba. Ya zi'chizi dxyih cun dxyih cayahcanee Spíritu Saantu gudahla duxa ra' bwiinn nin gwachii sto' ra'ñi'h xchi'dxyi Jesucristu nee neezaa zeezahdzi'tsi ra' ba loh dxyi'dxyi chi nee neezaa nabahanee ra' ba la'n lasto' ra' ba guelnadxyi'bii xteenn Dxiohs laasii mahziru rdxyihbi ra' ba loh Dxiohs que no bwiinn guidxyiyuh.

Guhcanee Spíritu Saantu la'h ra' ba biaca Eneas

³² Ya chin guzohbaloh gwagua'ha Pehdru la'h garaa ra' nin naa xpwiinn Jesucristu garaa lahta ra' cun neezaa bwiinn Lida nin naa ru xpwiinn Dxiohs, ³³ ri'chi bidxeela tuhbi ndxi'hw nin laa Eneas. Ndxihw chi guhca xuhna yihza na' ba cayahcallu'hu ñaa' ba, balluhnga tihxi ba, ³⁴ chi'chi rahbi Pehdru loh Eneas:

—Eneas, cagasiaca Jesucristu yi'h. Gwastii, guteesa xtaa' lu'h.

Hohr chi gahca biaaca ba ya lwehgu gwastiitii' ba, ³⁵ ya garaa ra' bwiinn nin rii guihdxyi Lida cun neezaa bwiinn ra' nin rii guihdxyi Sarohn, bwa'ha ra' ba bi-aaca ndxi'hw nin guhcallu'hu ñaa' ñi'h ya chin bwa'ha ra' ba ni'chi garaa ra' bwiinn guihdxyi ra' chi gwachii sto' ra' ba xchi'dxyi Dxiohs.

Babahn Dorcas loh guelguhchi

³⁶ Loh guihdxyi Jope guyuu' tuhbi gunna'h nin laa Tabita; naa ba tuhbi xpwiinn Jesucristu, ya dxyi'dxyi griehgu rñi' ra' ba, laa gunna'h chi Dorcas. Gunna'h chi badi'hi ba xi xchi'hn ra' bwiinn prohbi, naa za ba bwen duxa cun chyuh chi'hzi bwiinn. ³⁷ Ya guhcallu'hu gunna'h chi, ya seguihdu guhchi ba. Chi'chi bagahza ra' bwiinn la'h guehtaguhla chi chi'chi gwachihxi ra' ba la'hba la'n tuhbi curdohra. ³⁸ Ya gahxu ria'han guihdxyi

Jope galoh guihdxyi Lida, ri'chi nuu Pehdru bihnn ra' xpwiinn Jesucristu, ya seguihdu gahca guxe'hla ra' ba chiohpa ndxi'hw nin gwaca'ha la'h Pehdru hasta Lida. Ya chin badzihn ra' ba ri'chi rahbi ra' ba loh Pehdru:

—Bwi'hnn tuhbi bwen sah lu'h choo nu'h Jope nna-nnahpa'h.

³⁹ Ya seguihdu gahca zeenee Pehdru la'h ra' daada chi. Chin badzihn Pehdru la'n curdohra hasta na' guehtaguhla Dorcas chi, ri'chi rii ra' gunna'h nin cayu'n duxa ra', baluu'yi ra' ba xahba ra' ba la'h Pehdru nin lu'h bwi'hnn cha'yi Dorcas la'h ra' ba chin nabahan ba. ⁴⁰ Ya seguihdu gunabwa' Pehdru baria'h garaatii' ra' ba la'n yuu' chi. Chi'chi bazu'nllihbi Pehdru tin gudihdxyi-gunaaba ba loh Dxiohs. Chi'chi gubia'garii bwa'ha ba loh guehtaguhla, chi'chi rahbi Pehdru:

—Tabita, gwastii.

Chi'chi baxaala loh Dorcas, bwa'ha ba loh Pehdru lwehgu gwastii ba guzohba ba. ⁴¹ Chi'chi guna'zu Pehdru naa ba, bazu'nchii Pehdru la'h ba, chi'chi gudihdxyi Pehdru la'h ra' gunna'h viuhda ra' neezaa xpwiinn Jesucristu nin rii ri'chi tin baluu'yi ba la'h ra' bwiinn chi la'h Dorcas babahn loh guelguhchi. ⁴² Ya garaa ra' bwiinn Jope chi bihn ra' ba xi guhca Dorcas. Ya mahziru gwachii duxa sto' ra' ba xchi'dxyi Jesucristu. ⁴³ Ya xchihru guyuu' Pehdru guihdxyi Jope rwa' yihdzi tuhbi ndxi'hw nin laa Simohn nin lu'h rucuu'dzi dxihdxi.

Pehdru cun Corneliu

10 Guihdxyi Cesarea guyuu' tuhbi ndxi'hw nin laa Corneliu, rnabwa' ba tuhbi gaywa'h suldahdu loh tuhbi cwa'h nin laa Italianu. ² Bwiinn za'ca duxa naa Corneliu cun gaduhbi xfamihi ba, neezaa ziahan roo' mweeyi rucha'ga ba loh guihdxyi chi para bwiinn Is-

rael, ya garaa dxyih rdxi'hn-rnaaba ba loh Dxiohs. ³Ya tuhbi dxyih zigachi'h xcachohnna gudxyih bwa'ha ba tuhbi xaanjla Dxiohs guyuu'tee hasta zuu ba, chi'chi rahbi aanjla chi loh Corneliu:

—¿Cuunn lu'h, Corneliu?

⁴Chi'chi bwa'ha Corneliu loh xaanjla Dxiohs, chi'chi rahbi ba:

—¿Xi daada?

Chi'chi rahbi aanjla Dxiohs loh Corneliu:

—La'h Dxiohs bwi'hnn cweenta yi'h laasii rbwihdxyi-rnaaba lu'h la'h Ñi'h, nee neezaa cun nin rahcanee lu'h la'h ra' bwiinn. ⁵Yannah guxe'hla paaldaa ndxi'hw guihdxyi Jope tin chegañi' ra' ba loh Simohn, neezaa Pehdru rñi' ra' bwiinn la'h ba. ⁶Nuu Pehdru rwa' yihdzi tuhbi bwiinn nin laaza Simohn, yihdzi ba zohba rwa' ñihسادو', bwiinn chi nin rucu'dzi dxihdzi ri'chi, tin la'h Pehdru guluu'yi yi'h xa nahpaa guunn lu'h.

⁷Ya chin biuu'nehza aanjla nin guñi' loh Corneliu chi'chi guxe'hla Corneliu chiohpa xmooza ba cun tuhbi xsuldahdu ba nin riachiiza sto' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs. ⁸Chi'chi bwii'yidxyi'dxyi Corneliu loh xpwiinn ba nin guzahca ba, chi'chi guxe'hla ba la'h ra' daada ra' chi guihdxyi Jope. ⁹Chin barah gue'la zee ra' ba loh neziuh. Ya gahxula para guihdxyi Jope zigachi'h la'yidxyihin, hohrapa'hza chi gucah Pehdru yihca yuu' hasta nuu ba tin gudidxyi-gunaaba ba loh yu'bi Dxiohs. ¹⁰Per bichia'han duxa Pehdru, ya guclaa'dzi ba ñahw ba, ya gaduhbi nin cayuhncha'yi ra' ba xi gahw ra' ba, bwa'ha Pehdru tuhbi bihsi, ¹¹bwa'ha ba llaa'ndxibaa' billaalan biehta tuhbi ziga lahdxi maanta hasta loh yuh ya gadahpa xchihnan yi'bidu'h. ¹²La'n lahdxi manta chi nuu ra' garaa clahsatii' maan nin zohba gadahpa ñaa' ñi'h neezaa bwe'lda, guraagu neezaa maan ra' nin zohba xihyi Ñi'h. ¹³Chi'chi bihn Pehdru tuhbi rsiaa' nin guñi' loh ba:

—Pehdru, gwasu'nchii tin gudxiinn maan gahw lu'h.

¹⁴Chi'chi rahbi Pehdru loh Ñi'h:

—Aaca, nin tuhbi nnagahdxi gaawuhn maan dxiimma.

¹⁵Chi'chi rahbi Dxiohs loh Pehdru:

—Ayiru guñi' lu'h maan dxiimma nin lu'h basiaan.

¹⁶Guhca dee' chohnna bweelta, chi'chi biahsa lahdxi manta chi bacahan llaa'ndxibaa'. ¹⁷Tal nin cayuhnn Pehdru lligaaba guñi' xi ni'chi nin bwa'ha ba, badzihn ra' ndxi'hw nin guxe'hla Corneliu rwa' yihdzi Simohn nin rucu'dzi dxihdzi. ¹⁸Ya seguihdu guñi' ra' ba rwa' lee' chi tin gunaabadxyi'dxyi ra' ba gu ri'chi nuu tuhbi daada nin laa Simohn Pehdru. ¹⁹Gaduhbi nin cayuhnn Pehdru lligaaba pur nin bwa'ha ba, guñi' Spíritu Saantu Dxiohs loh ba rahbi Ñi'h:

—Bwa'ha, chohnna ndxi'hw cagadx-i'hyi yi'h. ²⁰Gwasu'nchii tin gwane la'h ra' bwiinn nin radxi'hyi yi'h. Ayi guunn lu'h stuhbi lligaaba tin na'h guxe'hlara'n ba zeeca'ha ra' ba yi'h Pehdru.

²¹Chi'chi bie'ta Pehdru hasta nuu ra' ba, chi'chi rahbi ba loh ra' ba:

—Na'h nin cagadx-i'hyi tu. ¿Xi ze' tu?

²²Chi'chi rahbi ra' ndxi'hw ra' chi loh Pehdru:

—Corneliu nin rnabwa' tuhbi gaywa'h suldahdu, naa ba tuhbi bwiinn za'ca, tuhbi bwiinn nin rbwihdxyi-rnaaba la'h Dxiohs garaatii' dxyih ya rñi' za'ca ra' bwiinn Israel xcweenta ba, ya tuhbi xaanjla Dxiohs guñi' loh ba rahbi:

—Guixe'hla lu'h nin chegalli'hi la'h Simohn Pehdru tin dxihn tu xchi'dxyi ba —rahbi aanjla chi loh Corneliu.

²³Seguihdu rahbi Pehdru:

—Gulti'dxi la'ñuu' tin dxia'hannee tu na'h.

Ya chin barah gue'la zenee Pehdru la'h ra' xpwiinn Corneliu cun spaaldaa ra' bwiinn Jope. ²⁴Ya seguihdu badz-

ihn ra' ba guiidxyi Cesarea, ri'chi la'h Corneliu batiaa'hala garaa lasaa' ba cun xamihgu ra' ba rwaa' yihdzi ba tin cabweeza ra' ba gadzihn Pehdru. ²⁵ Chin badzihn Pehdru rwaa' yihdzi Corneliu bire'h Corneliu tin bagacha'galoh ba la'h Pehdru, chi'chi bazu'nllihbi ba loh Pehdru. ²⁶ Chi'chi guna'zu Pehdru naa ba guteesu'nchii ba la'h Corneliu, chi'chi rahbi Pehdru loh ba:

—Ayi guzu'nllihbi lu'h loon laasii naan tuhbi bwiinn ziga yi'h gahca.

²⁷ Cayuu'yidxyi'dxyi garaa ra' ba, biuu'garii ra' ba la'n yihdzii Corneliu, ya chin guyuutii ra' ba bwa'ha Pehdru gadzah ra' bwiinn la'nūu', ²⁸ chi'chi rahbi Pehdru loh ra' ba:

—Yu'bitu naann tu bwiinn Israel ayi nuu gucha'ga ba loh tuhbi bwiinnziitu nin lu'h ayi naa bwiinn Israel; ayiza chuu ba rwaa' yihdzii ra' ba. Per guñi' Dxiohs loon zahca gucha'ga'hn chyuuchi'hzi bwiinn, ²⁹ ni'chin nnah nin gudihdxyi tu na'h lwehgu ze'ldahn nin ayi gunaaba dxyi'dxyi'hn. Nnah rna'badxyi'dxyi'hn, ¿xi naa gudihdxyi tu na'h?

³⁰ Chi'chi rahbi Corneliu loh Pehdru:

—Gudahpa dxyih zigachi'h xcachohnna gudxyih, cabwiidxyihncana'ba'hn loh Dxiohs rwaa' yiidzihn rii' chin lu'h baluu'yiloh tuhbi ndxi'hw nahcu ba lahdxi nin rca'bacha'h, ³¹ naa ba loon: “Corneliu, la'h Dxiohs bihnn chin rbwihdxyi-rnaaba lu'h la'h Ñi'h neezaa bagannaasto' Ñi'h chin rudi'hi lu'h mweeyi la'h ra' bwiinn prohbi. ³² Ni'chin nnah guxe'hla nin chee guiidxyi Jope tin checa'ha ra' ba la'h Simohn Pehdru nin nuu rwaa' yihdzi ndxi'hw nin laazaa Simohn bwiinn chi rucuu'dzi dxihdxii guiidxyi Jope, yihdzii ba zohba gahxugah rwaa' ñihsado', ya chin gadzihn Pehdru rii' la'h ba guñi' ba loh tu xchi'dxyi Dxiohs.” ³³ Ni'chin guxe'hla'hn nin bie'galli'hi yi'h, per zuxchiillDxiohs

ze' lu'h. Yannah la'nu dxuu rii' nezloh Dxiohs tin dxihn dxiahga nu xchi'dxyi Dxiohs nin bani'hi Ñi'h guñi' lu'h loh nu —rahbi Corneliu loh Pehdru.

Baluu'yi Pehdru xchi'dxyi Dxiohs rwaa' yihdzi Corneliu

³⁴ Chi'chi rahbi Pehdru loh ra' ba:

—Nnahyi guhcabwa'n tuhbiloh nadzi'hi Dxiohs garaa ra' bwiinn; ayi ruhnn Ñi'h guriin-guriin cun cada tuhbighah ra' bwiinn. ³⁵ Per Dxiohs chyuuchi'hzi bwiinn guidxyiyuh nin ruzu'nllihbi nez loh Ñi'h cun nin ruzo'badxiahga xchi'dxyi Ñi'h nee nin nabahan xnehza dee ra' nin nadzii'hi Ñi'h. ³⁶ Dxiohs guñi' loh ra' ndxi'hw nin zeezahnee ra' xchi'dxyi za'ca Jesucristu, ya la'h Ñi'h naa Xtaada ra' nu'h, la'hza Ñi'h rnaabwa' gaduhbi guidxyiyuh. ³⁷ La'htu naann tu xi guhca cun bwiinn Israel ra', guza'lohon nez guiidxyi Galilea, ya que guya'loh baluu'yi Jwahn nahpaa chioobaañihsa ra' bwiinn tin cwihsiinn ra' ba chin gadzihn Crixtu. ³⁸ Naann cha'yi za tu xa badi'hi Dxiohs guelnabwa' cun Spíritu Saantu Ñi'h la'h Llii'n Ñi'h nin laa Jesuhs nin ze' guiidxyi Nazaret, ya chin guca'n-zaa Jesuhs nin naa Crixtu bwi'hnn Ñi'h dzi'n roo ra', milahgru ra', basiaca za Ñi'h bwiinn ra' nin bati'dxi bwiinn dx-aaba trabahjw duxa, bwi'hnn Ñi'h dzi'n roo ra' rii' laasii guhcanee Xtaada Dxiohs Ñi'h la'h Ñi'h. ³⁹ La'hnu bidia'haloh nu garaa ra' dzi'n nin bwi'hnn Jesucristu lahdxyi ra' bwiinn Israel cun loh guiidxyi Jerusalehn, ya seguihdu gudxiinn ra' ba la'h Ñi'h baca'h ra' ba Ñi'h loh tuhbi cruhi. ⁴⁰ Ya chin biohna dxyih babahn Ñi'h loh ra' bwiinn guuchi, bacah Ñi'h llaa'ndxibaa'. ⁴¹ Ayi baluu'yiloh Jesucristu loh chyuuchi'hzi bwiinn sino que loh si nu ziga gulii Dxiohs la'hnu; bida'wnee nu Ñi'h bidwane nu Ñi'h limentu chin babahan Ñi'h loh ra' bwiinn guuchi. ⁴² Ya guxe'hla Ñi'h la'hnu tin

chogati'chii nu dxyi'dxyi xcweenta Ñi'h loh ra' bwiinn tin gacabwa' ra' ba Dxiohs gului la'h Jesucristu tin gaca Ñi'h Jwehsi xteenn ra' bwiinn nabahan cun bwiinnnguuchi ra'. ⁴³Galohyi baca'h ra' nin lu'h guñi' xchi'dxyi Dxiohs dxihtsi, rahbi ra' ba:

—Garaa ra' bwiinn nin chechii sto' Ñi'h xchi'dxyi Jesucristu zuzia'caa Dxiohs xtuhlda ra' ba.

Guleezaa Spíritu Saantu xteenn Dxiohs la'n lasto' ra' bwiinnziitu

⁴⁴Zeezah gahca cañi' Pehdru dxyi'dxyi ra' chi chin guyuu'tii Spíritu Saantu Dxiohs la'n lasto' ra' bwiinn nin gwachii ra' sto' ñi'h xchi'dxyi Jesucristu.

⁴⁵Badxyigaa' duxa loh ra' bwiinn Israel nin naa ra' xpwiinn Jesucristu nin ze'nee Pehdru laasii bwa'ha ra' ba guleezaa Spíritu Saantu Dxiohs lasto' ra' nin lu'h naa ra' bwiinnziitu, ⁴⁶laasii bihn ra' ba cañi' ra' bwiinn chi guriinn-guriinn dxyi'zah, neezaa bihn ra' ba cañi'nee ra' bwiinn chi Dxiohs, ⁴⁷chi'chi rahbi Pehdru loh ra' ba:

—¿Ta zinaaba garaa ra' bwiinn rii ayi chioobaañihsa ra' ba yaque guleezaa Spíritu Saantu Dxiohs lasto' ra' ba ziga nuu Ñi'h lasto' ra'za nu'h?

⁴⁸Chi'chi gunabwa' Pehdru gurohbaañihsa ra' ba cun lah Jesucristu, ya seguihdu guñi'nee ra' ba Pehdru tin dxia'hannee ra' ba la'h Pehdru spaaldae dxyih ri'chi.

Baluu'yi Pehdru xa guyuu'tii Spíritu Saantu lasto' ra' bwiinnziitu loh ra' xpwiinn Jesucristu loh guihdxyi Jerusalehn

11 Loh ra' pooxtla cun loh za ra' bwiinn nin riachiisto' ra' ñi'h xchi'dxyi Jesucristu loh guihdxyi Judea, bihn ra' ba gwachii sto' ra' bwiinnziitu xchi'dxyi Jesucristu. ²Chin gubia'garii Pehdru guihdxyi Jerusalehn, chi'chi

rahbi ra' nuhn xpwiinn Jesucristu nin rzo'badxiahga ra' xlehyi Moisehs loh Pehdru, ³squii' rahbi ra' ba:

—¿Xinaa gwah lu'h rwaa' yihdzi bwiinnziitu nin lu'h ayi naa bwiinn Israel nee gudahwnee ra' lu'h la'h ra' ba?

⁴Chi'chi rahbi Pehdru xa pur gwah ba yihdzi bwiinnziitu:

⁵—Guyuu'huhn guihdxyi Joepo, ya hohra nin cabwiidxyi'hn-cana'ba'hn loh Dxiohs chi'chi ziga tuhbi bihsi bwa'hahn billaala llaa'ndxibaa', bie'ta tuhbi lahdxi manta, yi'bi gadahpa xchihnan bie'tan chi'laa'dzi llaa'ndxibaa' nez hasta zuu'huhn. ⁶Chi'chi bwi'hna'hn pur bwa'hza'ca'hn ya la'n lahdxi manta chi nuu ra' garaaloh ra' maani'hn nin zohba gadahpa ñaa' ñi'h cun bwe'dzi ra' neezaa bwe'lda, cun maani'hn nin zohba ra' xihyi ra' Ñi'h, ⁷chi'chi bihn dxiaagahn tuhbi rsiaa'ha nin guñi' loon: “Pehdru, gwasu'nchii; gudxiinn maan gahw lu'h.” ⁸Ya chi'chi ra'pihn: “Aaca daada, ayi rahwuhn maan dxiimma.” ⁹Chi'chi guñi' Dxiohs loon desde llaa'ndxibaa' nnaa Ñi'h: “Ayi guñi' lu'h cohsa dxiimma nin la'h Dxiohs basiaa.” ¹⁰Ya chin guhca chohnna bweelta cañi' Dxiohs zi'chi, bacahguiya' lahdxi manta chi para llaa'ndxibaa'. ¹¹Hohr chi gahca za badzihn chohnna ndxi'hw rwaa' yuu' hasta nuu'huhn, hasta guihdxyi Cesarea biria'h ra' ba, bie'gadxi'hyi ra' ba na'h. ¹²Chi'chi guñi' Spíritu Saantu loon, nnaa Ñi'h: “Gwane ra' ndxi'hw ra' rii', ayi guunn chiohpa sto' lu'h” nnaa Ñi'h. Neezaa gallo'pa bwihtsi lasaa' ra' nu'h rii' gwane'hn, ya garaa nu bidxuutee nu rwaa' yihdzi tal ndxi'hw nin laa Corneliu. ¹³Ya chi'chi bwii'yidxyi'dxyi Corneliu loh nu xa baluu'yiloh tuhbi xaanjla Dxiohs loh ba rwaa' yihdzi ba chi'chi rahbi aanjla chi loh ba: “Guxe'hla paaldae xpwiinn lu'h guihdxyi Joepo, tin chegalli'hi ra' ba Simohn nin rñi' ra' ba Pehdru, ¹⁴tin la'h ba guñi' ba xa nah-

paa guunn tu, tin ta'h tu loh duhlda cun garaa ra' lasaa' ra' tu.”¹⁵ Chin guza'loon cañi'n xchi'dxyi Dxiohs loh ra' ba rwaal' yihdzi Corneliu, guyuu'tii Spíritu Saantu Dxiohs lasto' ra' ba ziga guyuu'tii za Ñi'h lasto' ra' nu'h galohyii.¹⁶ Chi'chi bagannaasto'n dxyi'dxyi nin guñi' Jesucristu, gunnah Ñi'h: “Jwahn baro'bañihsa cun ñihsa per ya la'h tu chioobaañihsa tu cun Spíritu Saantu Dxiohs.”

¹⁷ Rahbi za Pehdru:

—Sidela badi'hi Dxiohs Spíritu Saantu Ñi'h la'h ra' bwiinn chi ziga za bani'hiza Ñi'h Spíritu Saantu Ñi'h la'hnu'h chin gwachiisto' nu'h xchi'dxyi Ñi'h, yannah çhyuu naan tin ña'pihn loh Dxiohs: “Ayi gudi'hi lu'h Spíritu Saantu la'h ra' ba?”

¹⁸ Chin bihn ra' xpwiinn Jesucristu nin rii Jerusalehn dxyi'dxyi ra' nin guñi' Pehdru, ya ayi ru guñi' ra' ba, la'laga'h badi'hi ra' ba guelzuxchiilli la'h Dxiohs, rahbi ra' ba:

—¡Xa chuhla naa Dxiohs, laasii nee ra' nin ayi naa ra' bwiinn Israel guzi'guelhda Ñi'h guica'ha ra' ba guelnabahan nacuubi para tu'pazi sidela gusagu-u'dzisto' ra' ba nez delaanta loh Ñi'h nee gusaa'n ra' ba xneziuh dxaaba ra' ba!

Xpwiinn Jesucristu nin nuu ra' guihdxyi Antioquía

¹⁹ Chin gudxiinn ra' ba la'h Esteban, guca'hna'hla ra' za ba spaaladaa ra' xpwiinn Jesucristu, ya nuu ra' xpwiinn Jesucristu gwah ra' ba hasta guihdxyi Chipre, guihdxyi Fenicia, guihdxyi Antioquía. Ya guihdxyi ra' chi guñi' ra' ba xchi'dxyi Jesucristu loh si ra' bwiinn Israel ayi nee dxi'h loh ra' bwiinnzitu; baluu'yi ra' ba xchi'dxyi Jesucristu.²⁰ Ya seguihdu badzihn spaaladaa ra' xpwiinn Jesucristu nin zee ra' nez guihdxyi Chipre cun nez guihdxyi Cirene, badzihn ra' dee' Antioquía tin guñi' ra' ba xcweenta Jesucristu loh ra' bwiinn nin

ayi za naa ra' bwiinn Israel.²¹ Guhcaneé Dxiohs la'h ra' ba guñi' ra' ba xchi'dxyi Ñi'h, ya ziahan roo' duxa ra' bwiinnzitu chi gwachiisto' ra' ba xchi'dxyi Jesucristu.²² Chin bihn ra' xpwiinn Jesucristu nin nuu guihdxyi Jerusalehn gwachiisto' ra' ba xchi'dxyi Jesucristu, chi'chi guxe'hla ra' ba Bernabeh guihdxyi Antioquía,²³ ya bwa'ha ba ya bwi'hnntaa'yi Dxiohs yihca ra' bwiinn chi, chi'chi rahbi Bernabeh loh ra' ba:

—Gulchezahdzi'tsi loh xchi'dxyi Dxiohs cun gaduhbi sto' tu.

²⁴ Laasii la'h Bernabeh naa ba tuhbi bwiinn za'ca; tuhbi bwiinn nin riachii duxa sto' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs nee nuu nabahandzi'tsi Spíritu Saantu Dxiohs lasto' ba, ya pur ni'chi ziahan ru ra' ba gwachiisto' ra' ba xchi'dxyi Jesucristu.²⁵ Ya seguihdu gwah Bernabeh guihdxyi Tarsu tin bagadxi'hyi ba la'h Saulu,²⁶ ya chin badxeela ba Saulu chi'chi gwaneé ba la'h Saulu para guihdxyi Antioquía, tin ri'chi guyuu' ra' ba tuhbi yihza ya ri'chi badxa'ga ra' ba bwiinn ziahan tin baluu'yi ra' ba xchi'dxyi Jesucristu la'h ra' bwiinn chi, ya mweehr chi'chi gule'helah ra' bwiinn Antioquía Crixchihnu la'h ra' bwiinn nin riachiisto' ra' ñi'h xchi'dxyi Jesucristu la'n guihdxyi chi.²⁷ La'n yihza chi gahca biria'h paaladaa ndxi'hw nin rñi' xchi'dxyi Dxiohs guihdxyi Jerusalehn tin gwah ra' ba guihdxyi Antioquía.²⁸ Ya tuhbi ndxi'hw ra' chi nin laa Agabu gwasu'nchii ba laasii nuu nabahandzi'tsi Spíritu Saantu lasto' ba, guhcaneé Ñi'h la'h ba guñi' ba zi' tuhbi gubihn duxa gaduhbi guidxyiyuh. Nee guhca gubihn chi la'n yihza nin gunabwa' rrehyi Claudiu.²⁹ Chi'chi bwi'hnn ra' xpwiinn Jesucristu nin rii loh guihdxyi Antioquía lligaaba tin gudi'hi ra' ba ayuda la'h ra' xpwiinn Jesucristu nin rii guihdxyi Judea zigachi'hzi nin galda guzuu guunn ra' ba.³⁰ Zi'chi bwi'hnn ra' ba tin guixe'hlaneé ra' ba mweeyi ra' chi

la'h Saulu cun Bernabeh tin guca'ha ra' bwiinn guuhla nin nuu ra' la'n guihdxyi Judea mweeyi chi.

**Chin guhchi Jacobo bie'w
Pehdru la'n lahtsidxi'ba**

12 La'n dxyih ra' chi gahca trabahjw duxa bati'dxi rrehyi Herodes la'h ra' spaaldae xpwiinn Jesucristu. ²Gunabwa' Herodes guhchi Jacobo bwihtsi Jwahn cun spahda, ³ya coma bwa'ha Herodes ni'chi riiu'sto' ra' bwiinn Israel gudxiinn ba la'h Jacobo, ni'chin gunabwa' ba bina'zu Pehdru bie'w la'n lahtsidxi'ba. Dee' guhca la'n dxyih lañih ra' chin rahw ra' ba pahn nin ayi rahcacha'yi cun levadura. ⁴Chin bina'zu Pehdru bie'w ba la'n lahtsidxi'ba, ya gunabwa' Herodes bie'w ba hastayi riiyahpaa tahpa cwa'h suldahdu, ya tahpagah suldahdu chi cada tuhbigah cwa'h ra' ba. Bwi'hnn Herodes lligaaba cwe'he ba la'h Pehdru la'n lahtsidxi'ba chi tin guti'dxi ba Pehdru loh ra' bwiinn Israel chin tidxi lañih tin gusa'cazii ra' ba la'h ba nicala ayi xi bwi'hnn ba. ⁵Ya zi'chi zi cayahpaadzi'tsi ra' ba Pehdru la'n lahtsidxi'ba, per garaatii' ra' xpwiinn Jesucristu gwazahtii' mahziru cabwihdxyi-canaaba ra' ba loh Dxiohs pur xcweenta Pehdru.

**Babwe'he Dxiohs la'h
Pehdru la'n lahtsidxi'ba**

⁶Narah gue'la chi ñibwe'he ra' ba Pehdru delaanta loh ra' bwiinn Israel. Per gue'la chi na'llgahsi Pehdru galaayi chiohpa suldahdu ya dzi'tsi nayi'bi ba cun chiohpa cadehn, ya xchiohpa suldahdu chi riiyahpaa rwa' lahtsidxi'ba. ⁷Seguihdu baluu'yiloh tuhbi aanjla Dxiohs la'n lahtsidxi'ba neezaa bazia'ñih tuhbi bwehla ri'chi, ya chi'chi bari'h aanjla chi la'h Pehdru tin babahn ba, chi'chi rahbi ba:

—Guenagah gwastii.

Chi'chi dxyiigah billaachi ra' cadehn nin bachi'bi ra' ba la'h Pehdru, ⁸chi'chi rahbi aanjla chi loh Pehdru:

—Bachi'bidu'h xtu'dxihdxi lu'h la'ntihxi lu'h, baca'h tahba lu'h ñaa' lu'h.

Zi'chi bwi'hnn Pehdru, chi'chi rahbi aanjla Dxiohs loh Pehdru:

—Guhta xahba lu'h tin guda'na'hla na'h.

⁹Baria'h chi'h Pehdru la'n lahtsidxi'ba na'hlagah ba la'h aanjla Dxiohs, per cayuhnn ba lligaaba pweda xca'ldazi ba cañi'xihn. ¹⁰Ya badii'dxi ra' ba hasta zuu tuhbi suldahdu nin cayahpaa lwehgu badii'dxi ra' ba hasta zuu nin ra-roopa gwaardia chi ya seguihdu badzihn ra' ba rwa' pweerta dxi'ba nin caa loh neziuh lwehgu yu'pisin billaalan baria'h ra' ba, ya guzah ra' ba tuhbi calle chi ya dxyigahsi guñihchiloh xaanjla Dxiohs loh Pehdru. ¹¹Chi'chiyi guhcabwa' Pehdru, rahbi ba:

—Nnahsihn la'n guhcabwa' Dxiohs guxe'hla xaanjla Ñi'h tin bie'gata'h Ñi'h na'h lahtsinaa Herodes tin adxi guunn ra' bwiinn Israel nin lu'h riiyuhnn ra' ba lligaaba guunnee ra' ba na'h.

¹²Yaque gwachiisto' Pehdru nin guzahca ba chi'chi gwah ba rwa' yihdzi María xnaan Jwahn nin rñii' ra' ba Marcu. Ri'chi rii ra' ziahan ra' xpwiinn Jesucristu tin cabwihdxyi-canaaba ra' ba loh Dxiohs xcweenta Pehdru. ¹³Ya chin basi'dzi Pehdru rwa' pweerta nin caa rwa' lee', chi'chi biria'h tuhbi dx-a'pa nin laa Rode zeguia'ha bi chyyuñin. ¹⁴Ya chin bihn bi rsiaa' Pehdru, biahxi duxa bi ya bia'ldasto' bi ñuxaala bi rwa' lee' ñuu'tii Pehdru, mahzi bwi'hnn bi pur gwaguihtsii bi loh ra' nin rii la'n ñuu', rahbi bi:

—;Pehdru zuu rwa' lee'!

¹⁵Chi'chi rahbi ra' ba loh Rode:

—Cayahca naxihñ yihca lu'h.

Ya la'h bi ya guluu'bwa' bi Pehdru ni'chi, ya la'h ra' ba rahbi ra' ba:

—Pweda xaanjla Dxiohs nin rahcaneé la'h Pehdrun.

¹⁶Ya zeezah cagasi'dzi Pehdru rwaal'lee', ya chin guxaala ra' ba rwaal'lee' badxyigaa' duxa ra' ba chin bwa'ha ra' ba la'h Pehdru. ¹⁷Chi'chi baza'binnaa Pehdru tin ayiru guñi' ra' ba tin guca'dxiahga ra' ba nin guzahca ba, chi'chi bwii'yidxyi'dxyi Pehdru xa babwe'he xaanjla Dxiohs la'h ba la'n lahtsidxi'ba. Chi'chi rahbi Pehdru loh ra' ba:

—Gulcheguhtsii loh Jacobo cun loh ra' lasaa' nu'h nin naa ra' xpwiinn Jesucristu garaa nin guza'ca'hn nnah gue'la.

Chi'chi baria'h Pehdru ri'chi tin zee ba stuhbi lahta.

¹⁸Chin barah gue'la, rsiiyido' gacaru, biahyi duxa ra' suldahdu laasii ayi gaann ra' ba xa guhca baria'h Pehdru la'n lahtsidxi'ba. ¹⁹Ya gunabwa' Herodes badxi'hyi ra' suldahdu la'h Pehdru, ya bwa'hazi ba ayi badxeela Pehdru, chi'chi gunabwa' guhchi ra' suldahdu nin guriyahpaa rwaal' lahtsidxi'ba hasta bie'w Pehdru. Ya seguihdu biria'h Herodes guihdxyi Judea tin gwahgui'hnn lahdxyi ba guihdxyi Cesarea.

Guhchi Herodes

²⁰Neezaa rdxyi'chineé Herodes la'h ra' bwiinn guihdxyi Tiru cun bwiinn guihdxyi Sidohn la'n dxyih ra' chi ya bwiinn ra' chi batiaa'ha lasaa' ra' ba tin gwa-gaani'nee ra' ba la'h ba, ya bwi'hnn ra' ba gahn, laasii guñi' tuhbi ndxi'hw nin laa Blastu pur la'h ra' bwiinn guihdxyi ra' chi. Ndxihw chi naa tuhbi nin mahzi rahpaa la'h Herodes, ya ndxi'hw Blastu chi gunaaba cwidxyiisto' Herodes cun bwiinn guihdxyi ra' chi laasii lahdxyi Herodes naa hasta rdoo' xi rahw ra' ba. ²¹Ya tuhbi dxyih nin bia'handxyi'dxyi ra' ba guu'yidxyi'dxyinee Herodes la'h ra' ba. Dxyih chi guhta Herodes xabar-rehyi ba tin guzohba ba loh yagaxiyyi

hasta ruhnn ba guelguxchisi nee guñi'za ba mahs paaldaa dxyi'dxyi nezloh garaa ra' bwiinn ra' chi. ²²Ya chi'chi guzo'baloh cañi' jweersi bwiinn ra' chi squii':

—¡Per nin cañi' loh nu rii ayi bwiinn dxi'h ba, Dxiohsan! —rahbi ra' ba.

²³Hohr chi gahca biehta tuhbi aanjla Dxiohs, bwi'hnn ba guzo'baloh cayahcallu'hu Herodes, gudahw bizuhga la'h Herodes ya zi'chi guhchi ba laasii basaa'n ba guñi' ra' bwiinn naa ba Dxiohs.

²⁴Ya zeezah cadi'chii duxa xchi'dxyi Jesucristu garaatii' guihdxyi ra' zi'chiza zeedahla duxa ra'za xpwiinn Jesucristu.

²⁵Chin guya'loh dzi'n nin bwi'hnn Bernabeh cun Saulu, gubia'garii ra' ba guihdxyi Jerusalehn cun tuhbi lasaa' ra' ba nin rñi' ra' ba Marcu.

Gulii Spíritu Saantu la'h Bernabeh cun Saulu tin chegaluu'yi ra' ba xchi'dxyi Dxiohs guihdxyi ziitu ra'

13 La'n guido' nin nuu guihdxyi Antioquía guyuu' profeta ra' cun mwehsu ra'; la'h ra' ba naa bwiinn ra' rii': Bernabeh, Simohn nin rñi' ra' ba Nagaasa, Luciu nin naa tuhbi bwiinn Cirene, Manaehn nin guroo'nee rrehyi Herodes nin guhca gobernador region Galilea, cun Saulu. ²Ya tuhbi dxyih gaduhbi nin cabwihdxyi-canaaba ra' ba loh Dxiohs nee cagacwaa'n ra' ba, chi'chi rahbi Spíritu Saantu:

—Gulcwe'he Bernabeh cun Saulu tin guunn ra' ba dzi'n nin xclaa'dzihn guunn ra' ba.

³Chin guluhlla gudidxyi-gunaaba ra' ba loh Dxiohs nee guya'loh bacwaa'han ra'zaba, chi'chi badzii'banaa ra' ba yihca ra' ba tin zi'chi guluu'nehza ra' ba la'h Bernabeh cun Saulu tin zeegaluu'yi ra' ba xchi'dxyi Dxiohs stuhbi lahta.

**Garoopa ra' ba bagaluu'yi ra'
ba xchi'dxyi Dxiohs
la'h ra' bwiinn Chipre**

⁴Ya seguihdu baxe'hla Spíritu Saantu Dxiohs la'h Bernabeh cun Saulu tin gu-unn ra' ba dzi'n, ya gwah ra' ba gui-hdxyi Seleucia, ya ri'chi guyuu'tii ra' ba la'n barcu tin zee ra' ba loh yuh nin rii galaayi loh ñihsado' nin laa Chipre.

⁵Ya chin badzihn ra' ba pweerta nin laa Salamina, ya guza'loh baluu'yi ra' ba xchi'dxyi Jesucristu la'n guido' xteenn ra' bwiinn Israel nin rii ri'chi. Nee Jwahn gwanee ra' ba laasii ru'a bi xixteenn ra' ba. ⁶Ya guca'nzaa ra' ba garaa ra' gui-hdxyi bi'tu'hn nin rii loh ñihsado' chi'chi badzihn ra' ba gui-hdxyi Panfos. Ri'chi badxa'ga ra' ba tuhbi bwiinn bidxa'ha nin laa BarJesuhs ndxi'hw rii' bwiinn Israel ba, ya cagasagui'hi ba bwiinn ra' rahbi ba xchi'dxyi Dxiohs rñi' ba per dxyi'dxyi ra' chi ayi naan xchi'dxyi Dxiohs. ⁷Ya bidxa'ha rii' guyu-u'nee ba la'h gobernador nin laa Sergiu Paublu, ya gobernador rii' nasiin duxa ba. Seguihdu gudihdxyi ba Bernabeh cun Saulu laasii guclaa'dzi ba dxihn ba xchi'dxyi Dxiohs, ⁸per la'h Barjesuhs nin rñi' ra'zaba cun dxyi'dxyi griegu Elimas, bacha'gadxihldxi dxyi'dxyi ba la'h Bernabeh cun Saulu laasii ayi xclaa'dzi ba chechiisto' Sergiu Paublu xchi'dxyi Dxiohs. ⁹Ya la'h Saulu nin laazaa Pahblu nuu nabahandzi'tsi Spíritu Saantu Dxiohs lasto' ba, bwa'ha dzi'tsi ba loh BarJesuhs, ¹⁰chi'chi rahbi Pahblu:

—jBwiinn xihn, bwiinn duhlda duxa, llii'n bwiinn dxaaba, bwiinn nin rdxyi-i'chinee la'h garaatii' cohsa za'ca xteenn Dxiohs! ¿Xi naa ayi rucwe'za lu'h nugaxi'dxi lu'h loh xneziuh za'ca Dxiohs? ¹¹Yannah zuni'hi Dxiohs tuhbi guelnah yi'h zia'han lu'h tuhbi chieempa ayi gaca gwa'ha lu'h lla'ñiñ gubihdxyi —rahbi Pahblu.

Chi'chi lwehgu gurih gue'la yihca ba cun xcayyi ya hohra chi rdxihnaa ba chyu guicah naa ba laasii bia'han dxie'pa ba. ¹²Chin bwa'ha gobernador Sergiu Paublu xi guzahca BarJesuhs, badxyi-gaa' duxa loh ba xcweenta xchi'dxyi Dxiohs nin baluu'yi Pahblu, ya lwehgu gwachii sto' ba xchi'dxyi Jesucristu laasii bwa'ha ba xcweenta xquelnabwa' Dxiohs.

**Badzihn Pahblu cun Bernabeh
guihdxyi Antioquía nin
rnabwa' guihdxyi Pisidia**

¹³Ya seguihdu bacah Pahblu cun lasaa' ra' ba la'n barcu gui-hdxyi Pafos tin gudii'dxi ra' ba loh ñihsado' para gui-hdxyi Perge nin nuu loh regiohn Panfilia. Ya ri'chi basia'han Jwahn la'h ra' ba ya gubia'garii Jwahn nin rñi' ra' ba Marcu para gui-hdxyi Jerusalehn. ¹⁴Chi'chi biria'h ra' ba Perge tin zee ra' ba Antioquía nin ria'hanla gahxu cwee' gui-hdxyi Pisidia. Badzihn ra' ba ri'chi tuhbi dxyih sahbdu, ya barah gue'la dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn Israel dxyih chi guyuu'tii ra' ba la'n guido' tin guzohba ra' ba. ¹⁵Yaque guya'loh bihn ra' ba dxyi'dxyi ra' nin caa loh dxihtsi ra' xteenn lehyi cun dxihtsi nin baca'h ra' profeta, chi'chi guxe'hla ra' nin mahzi rnabwa' la'n guido' chi nin bagañi' loh Pahblu cun Bernabeh, chi'chi rahbi ra' ni'chi:

—Nnaa ra' nin rnabwa' guido', bwihtsi hermanu ra', sidela la'h tu nahpaa tu dxyi'dxyi za'ca para bwiinn ra', gul-guiñi'n nnah.

¹⁶Chi'chi gwasu'nchii Pahblu tin bwi'hnn ba sehn loh ra' bwiinn tin guca'dxiahga ra' ba xchi'dxyi ba, chi'chi rahbi Pahblu loh ra' ba:

—Gulgaca'dxiahga bwiinn Israel, cun neezaa nin riachiisto' ra' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs. ¹⁷Xchiohs ra' nu'h nin nuu dxibaa' gulii la'h ra' xtatita roo ra' nu'h,

bwi'hnn Dxiohs la'h ra' ba bwiinn ziahan duxa chin nuu gahca ra' ba zigazi bwiinnziitu guiidxyi Egiptu, ya seguihdu cun xquelrnabwa' Ñi'h babwe'he Ñi'h la'h ra' ba la'n guiidxyi Egiptu. ¹⁸ Chywa'h yihza guyu' ra' ba loh dahan desierto ya ziahan bwelta ayi bazo'badxiahga ra' ba xchi'dxyi Dxiohs nicla guhcanee Ñi'h la'h ra' ba. ¹⁹ Ya guyu' gahdzi naciohn nin gunabwa' Canaan, ayi bazo'badxiahga ra' bwiinn chi xch'dxyi Dxiohs, ya bañihchiloh Dxiohs guiidxyi ra' chi tin pur swerta nin bwi'hnn ra' ba gahn gudxi'zi Ñi'h yuh ra' chi guca'ha ra' guehtu xtatita roo ra' nu'h. ²⁰ Ya chin guhca tahpa gaywa'h garoolda yihza badi'hi Dxiohs jwehsi gunabwa' la'h ra' ba hasta dxyih nin badi'hi-gah Dxiohs guelrnabwa' la'h guehtu profeta Samuel. ²¹ Ya seguihdu gunaaba ra' ba tuhbi rrehyi loh Dxiohs tin guinabwa' rrehyi chi la'h ra' ba, ya badi'hi Dxiohs la'h Saul llii'n Cis, lasaa' guehtu Benjamihnn tin guhca Saul rrehyi loh ra' ba loh chywa'h yihza. ²² Ya chin basia'pitii Dxiohs la'h Saul, chi'chi guhcaga'h guehtu Davihd rrehyi, chi'chi rahbi Dxiohs:

—La'n gulii la'h Davihd llii'n Isaf laasii Davihd naa tuhbi ndxi'hw nin guunn garaa nin xclaa'dzihn gaca.

²³ Tuhbi gahca llahga guehtu Davihd guhca Jesuhs tin guxe'hla Dxiohs la'h Ñi'h tin guhlda'h Ñi'h la'hnu'h loh duhlda ziga bwi'hnn Dxiohs lligaaba gaca. ²⁴ Ya galohyi nin guza'loh Jesuhs guunn Ni'h xtsi'n Xtaada Dxiohs Ñi'h, mwer Jwahn guzo'baloh baluu'yi xchi'dxyi Dxiohs la'h ra' bwiinn Israel, rahbi Jwahn loh ra' ba:

—Gulgasaguu'dzi sto' tu nezloh Dxiohs tin chioobaañihsa tu tin gusia'pitii Dxiohs xtuhlda tu.

²⁵ Ya zalliaa' ria'dxyi gutu'lla Jwahn dzi'n nin badi'hi Dxiohs bwi'hnn ba chin guñi' ba loh ra' bwiinn, rahbi ba:

—Adxi na'h dxi'h naan nin ruhnn tu lligaaba naa Crixtu; per di'tsihn ze'na'hla stuhbi nin mahzi lasahca que na'h, nin para cwe'hehn tahba ba ñaa' ba ayi xi guilasahca'hn —rahbi Jwahn loh ra' bwiinn chi.

²⁶ Bwihtsi hermanu ra' llii'n ra' xfami-hyi guehtu Abrahnn, cun garaaza nin ri-achiisto' ra'ñi'h xchi'dxyi Dxiohs; para la'htu xchi'dxyi za'ca Dxiohs rii tin ta'h tu loh duhlda. ²⁷ Bwiinn guiidxyi Jerusalehn ra' cun nin rnabwa' za la'h ra' ba ayi biu'nbwa' ra' ba la'h Jesucristu nin rnabwa', ayiza guhcabwa' ra' ba xchi'dxyi Dxiohs nin baca'h guehtu profeta ra' dxyi'dxyi ra' chi nin guñi' ra' ba la'n guido' cada dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' ba per ayi guhcabwa' ra' ban ni'chin la'hlaa la'h gahca ra' ba baza'loh ra' ba ziga baca'h profeta ra' pur nin gurih ra' ba guhchi Jesucristu. ²⁸ Nicala ayi xi bwi'hnn Jesucristu per nahpaa gunaaba ra' ba loh Pilahtu tin gudxiinn ba la'h Ñi'h. ²⁹ Ya chin guya'loh xcweenta Ñi'h nin rñi' loh xchihtsi Dxiohs, chi'chi batehta ra' ba la'h Ñi'h loh cruhi ya chi'chyi baca'tsi ra' ba la'h Ñi'h. ³⁰ Per Dxiohs babwe'he la'h Jesucristu loh ra' bwiinnguuchi, ³¹ ya yaque babahn Ñi'h loh guelguhchi chi'chi baluu'yiloh Ñi'h loh ra' xpwiinn Ñi'h nin gwane Ñi'h bi-ahja nez regiohn Galilea hasta guiidxyi Jerusalehn, yannah bwiinn ra' chin nin zezahnee ra' cagaluu'yi xchi'dxyi Jesucristu la'h ra' bwiinn lasaa' ra' nu'h. ³² Nnah la'hnu zo'panee nu xchi'dxyi Jesucristu rii' loh tu tin dxiahxi sto' tu. La'h Dxiohs baza'loh Ñi'h dxyi'dxyi ra' nin guñi' ñi' loh ra' guehtu xtatita roo ra' nu'h. ³³ Pwihsi la'hnu'h naa nu'h llahga ra' ba, yannah la'h Dxiohs baza'loh xchi'dxyi Ñi'h tin bata'h Ñi'h Llii'n Ñi'h loh ra' bwiinnguuchi ziga caa loh dxihntsi nin laa Salmu nin raroopa: Yi'h naa lu'h Llii'nahn. Na'h bani'hihn guelnabahan Yi'h nnadxyih.

³⁴ Rahbiza Pahblu:

—Chin ruu'yidxyi'dxyi Dxiohs pur nin bacwa'hn Ñi'h la'h Jesucristu loh ra' bwiinnnguuchi laasii ayiru chuu dxyih gachi Ñi'h cun ayiza guilli'hn bwe'l'tihxi Ñi'h la'n ba', ya squii' rahbi Dxiohs:

Zuni'hihn garaa cohsa nanchii nin gaca siguhra para la'htu ziga bia'hahn dxyi'dxyi'hn cun lu'h la'h guehtu Davihd.

³⁵ Ni'chin caa loh stuhbi saalmu rahbin:

Ayi gusaa'n lu'h guudxi tihxi Llii'n lu'h nin nadzii'hi lu'h.

³⁶ Yannah guchii la'h Davihd gunabwa' la'h ra' guehtu xtatita ra'nu'h ziga guhdzi Dxiohs loh ba bwi'hnn ba ya seguihdu chin guhchi Davihd, biga'tsi ba hasta biga'tsiza guehtu xtaada ba per guyuu'dxi tihxi ba la'n ba', ³⁷ per bwe'l'tihxi Jesucristu ayi basaa'n Dxiohs ñilli'hnan ni'chin babwe'he Dxiohs la'h Ñi'h loh ra' bwiinnnguuchi, ³⁸ ni'chin nnah bwi'tsi ra'n gulgahcabwa' rñi' Dxiohs loh tu la'h Ñi'h bazia'caala xtuhlda tu pur xcweenta Jesucristu. ³⁹ Rñi' Dxiohs ayi xi xtuhlda chyuuchi'hzi bwiinn nin chechiisto' ñi'h xcweenta nin bwi'hnn Jesucristu, ya bwiinn ra' nin na'hla xlehyi Moisehs ayi gaaldae guzuh xjweersi lehyi chi para guzia'caa xtuhlda ra' bwiinn chi. ⁴⁰ Gul gahca nasiin tin ayi saca tu cohsa ra' nin caa loh dxihtsi ra' nin baca'h ra' guehtu profeta ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs chin guñi' ra' ba:

⁴¹ Gulguia'ha, la'htu nin rullihdziinee xchi'dxyi'hn; gulgahdxyigaa' cun gulguñihchiloh laasii na'h nin naan Dxiohs gu'nnahn tuhbi cohsa cuubi roo nin ayi chechiitii' sto' tu nee nicalaza chuu tuhbi bwiinn nin guluu'yi xchi'dxyi'hn loh tu egwahla gahca ayi chuu tu ayi cha'zi tu dxyi'dxyi ra' chi.

⁴² Ya chin baria'h ra' Pahblu cun Bernabeh la'n guido' xteenn ra' bwiinn Is-

rael ra' chi gunaaba ra' bwiinn chi loh Pahblu:

—Stuhbi dxyih nin gazi'laa'dzi ra' nu xclaa'dzi nu guñi' lu'h dxyi'dxyi ra' ca stuhbi gaca'dxiahga nu —rahbi ra' ba.

⁴³ Ya chin guya'loh junta chi la'n guido' ziahan ra' ba gwachiisto' ra' ba xchi'dxyi Jesucristu cun neezaa nin naann ra' lehyi Moisehs gwachiiza sto' ra' ba xchi'dxyi Jesucristu, ya zeena'hla ra' ba la'h Pahblu cun Bernabeh. Chi'chi rahbi ra' ba loh ra' bwiinn ra' chi:

—Chena'hladzi'tsi tu cun gaduhbi sto' tu dxyi'dxyi za'ca ra' xcweenta Jesucristu.

⁴⁴ Chin guhldaa stuhbi dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn Israel ra' chi, ziahan roo duxa ra' bwiinn casi gaduhbi guihdxyi ra' ba riibweeza ra' ba tin guca'dxiahga ra' ba guñi' Pahblu xchi'dxyi Jesucristu. ⁴⁵ Ya chin bwa'ha ra' bwiinn Israel ra' chi tantu ziahan duxa bwiinn rii' para guca'dxiahga ra' ba xchi'dxyi Jesucristu nin guñi' Pahblu, lwehgu bidxyi'chi duxa ra' bwiinn Israel ra' chi, ya guza'loh guñi'tohnta ra' ba xcweenta dxyi'dxyi ra' nin ruluu'yi Pahblu nee neezaa guñi'tohnta ra' ba la'h Dxiohs. ⁴⁶ Per ayi bidxyihbi Pahblu cun Bernabeh. Guzuhchihpa ra' ba loh ra' bwiinn chi rahbi ra' ba:

—Nahpaa gachiñi' nu xchi'dxyi Jesucristu mwer loh tu ziga naa tu bwiinn Israel, per nnah yaque rbwe'caa tu xchi'dxyi za'ca Ñi'h ni'chin cayuhnn tu guelguxchisi la'hgahca tu ruluu'yi ayi rga'ha chee tu dxibaa' para tu'pazi ni'chin nnah mejor chogaluu'yi nu xchi'dxyi Jesucristu la'h ra' bwiinn nin ayi naa ra' bwiinn Israel, ⁴⁷ laasii zi'chi guxe'hla Dxiohs gaca. Squii' caa xchi'dxyi Dxiohs loh dxihtsi:

Zuxe'hla'hn la'htu tin guluu'yi tu xchi'dxyi ra'n rii' la'h ra' bwiinnziitu nin ayi naa ra' bwiinn Israel tin ta'h ra' ba loh

duhlda hastachi'hzi rii ra' ba loh guihdxiyuh.

⁴⁸Chin bihn ra' nin ayi naa ra' bwiinn Israel dxyi'dxyi ra' nin guñi' Pahblu, biahxi duxa ra' ba, chi'chi rahbi ra' ba chuhla naa xchi'dxyi Dxiohs; ya garaa bwiinn ra' nin guli Dxiohs chee dxibaa' para tu'pazi gwachiisto' ra' ba xchi'dxyi Dxiohs. ⁴⁹Zi'chizi bidi'chii xchi'dxyi Jesucristu loh guihdxyi ra' chi. ⁵⁰Ya guñi'nee ra' bwiinn Israel ra' chi la'h ra' gunna'h nin naa ra' xpwiinn guido' ra' bwiinn Israel ra' chi cun neezaa ndxi'hw ra' nin mahzi rnabwa' guihdxyi ra' chi tin guhcanee ra' ba la'h ra' bwiinn Israel ra' chi tin babwe'hecaa ra' ba la'h Pahblu cun Bernabeh la'n regiohn ra' chi. ⁵¹Chi'chi gudzihibiñaa' ra' Pahblu cun Bernabeh guxuh ziga tuhbi sehn tin gacabwa' ra' bwiinn Israel basahcaloh ra' ba xchi'dxyi Dxiohs. Ya seguihdu zee ra' ba para guihdxyi Iconiu. ⁵²Ya nin naa ra' xpwiinn Jesucristu riahxi duxa ra' ba nee neezaa nuunabahandzi'tsi Spíritu Saantu Dxiohs lasto' ra' ba.

Guyuu' Pahblu cun Bernabeh guihdxyi Iconiu

14 Chin badzihn Pahblu cun Bernabeh guihdxyi Iconiu, garoopa ra' ba guyuu'tii ra' ba la'n xquido' ra' bwiinn Israel nin rii ri'chi ya baluu'yi ra' ba xchi'dxyi Dxiohs la'h ra' bwiinn chi ya nez forma chi ziahan ra' ba gwachii sto' ra' ba xchi'dxyi Dxiohs tantu ziga bwiinn Israel ra'como ziga bwiinnziitu ra'za. ²Per Bwiinn Israel ra' nin ayi gwachii sto' ra'ñi'h xchi'dxyi Dxiohs bachi'hyi ra' ba bwiinn nin ayi naa ra' bwiinn Israel tin gwa'ha dxaaba ra' ba loh ra' xpwiinn Jesucristu nin riachii sto' ra'ñi'h xchi'dxyi Dxiohs. ³Ni'chin nin bia'han Pahblu cun Bernabeh guihdxyi chi ziroo' chieempa ya ayi bidxyihbi ra' ba gwazah baluu'yi ra' ba la'h

Dxiohs bazia'caala xtuhlda ra' bwiinn ra' cun neezaa baluu'yi Dxiohs guchiipa'h naa xchi'dxyi Ñi'h ni'chin nin bwi'hnn Ñi'h compañu la'h Pahblu cun Bernabeh tin bwi'hnn ra' ba dzi'n roo cun mihlahgru ra'. ⁴Ya bilaa'ha lasaa' ra' bwiinn guihdxyi chi pur xcweenta xchi'dxyi Dxiohs; garoolda bwiinn guihdxyi chi nuu favohr de Pahblu cun Bernabeh ya zagaroolda guihdxyi ra' ba nuu gahca xlahdu bwiinn Israel ra' chi. ⁵Ya seguihdu batiia'ha lasaa' ra' bwiinn Israel ra' chi cun neezaa nin ayi naa ra' bwiinn Israel guhca ra' ba tuhsi diacweerdur cun guxchiisi ra' nin rnabwa' ri'chi tin ñidxihldxinee dxyi'dxyi ra' ba la'h Pahblu cun Bernabeh tin neezaa ñuca'h dxiah ra' ba yihca Pahblu cun Bernabeh, ⁶per chin guhcabwa' ra' Pahblu cun Bernabeh zi'chi xclaa'dzi ra' ba guunnee ra' ba la'h Pahblu cun Bernabeh ni'chin ballu'n ra' ba para guihdxyi Litra, guihdxyi Derbe, guihdxyi ra' nin rnabwa' guihdxyi Licaonia, cun neezaa guihdxiyuru nin rii ra' gadiidxi guihdxyi ra' chi. ⁷Neezaa guihdxyi ra' chi baluu'yi ra' ba xchi'dxyi Jesucristu. ⁸Guihdxyi Litra guyuu' tuhbi ndxi'hw nin adxi nuu sah desde chin guulaa ba. ⁹Ndxi'hw rii' cagaca'dxiahga dzi'tsi ba dxyi'dxyi ra' nin cañi' Pahblu, ya chin bwa'ha Pahblu loh ba gwachii sto' ba xchi'dxyi Jesucristu laasii zahca gusiaca Dxiohs la'h ba. ¹⁰chi'chi guñi' Pahblu jweersi loh ba, rahbi ba:

—;Gwasuhnchii tin guzuh derehchu!

Ya chieempa nin guzu'nchii ba bire'h ba guiya', chi'chiyi bazah ba. ¹¹Ya chin bwa'ha ra' bwiinn Licaonia ra' chi xi bwi'hnn Pahblu, chi'chi guza'loh cañi' ra' ba dxyi'dxyi Licaonia chi rahbi ra' ba:

—;Dxiohs ra' bie'ta loh nu rluu'yi za ra' Ñi'h ziga ndxi'hw!

¹²Ya gule'helah ra' ba la'h Bernabeh ziga dxiohsa Júpiter, ya la'h Pahblu gule'helah ra' ba Mercuriu laasii tuhsi Pahblu rñi' xcweenta garoopa ra'

ba. ¹³Ya bixohza nin ruhnn dzi'n la'n guido' xteenn dxaan Júpiter, nin zohba rwa'a' guihdxyi chi, gwanee ba guun cun figuhra dxia'yi'hn ra' tuhsi junta cun bwiinn ziahan ra' chi tin gaann ra' ba la'h Bernabeh cun Pahblu ziga raann ra' ba xchiohsa ra' ba. ¹⁴Chin bihn ra' pooxtla o sea Bernabeh cun Pahblu xi cayahca, basiu'yi ra' ba xahba ra' ba ziga tuhbi sehn ayi riuu'sto' ra' ba nin cayuhnn ra' bwiinn chi, ya guyuu'tii galu'n ra' ba galaayi ra' bwiinn ¹⁵tin rahbi ra' ba:

—¡Daada ra'! ¿Xi naa cayuhnn tu cohsa ra' ca? ¿Tayi rwa'ha tu lasaa' bwiinn tu la'h nu bwiinn guidxyiyuh za nu? Nomas la'h nu raluu'yi nu xchi'dxyi Dxiohs nin nuu nabahan llaa'ndxibaa' la'h ra' bwiinn tin gusaa'n ra' ba cohsa ra' nin a gallu'yitii, ziga nin riiyuhnn tu, tin guzuhlhihi tu loh Dxiohs nin bwi'hnncha'yi llaa'ndxibaa' cun guidxyiyuh, cun ñihsado', cun garaatii' nin nuu loh ra'n. ¹⁶Galoh basaa'n Dxiohs la'h ra' bwiinn guidxyiyuh bwi'hnn ra' ba zigachi'hzi guclaa'dzi ra' ba, ¹⁷nicla baluu'yi Ñi'h la'h ra' ba la'h Ñi'h naa Ñi'h Dxiohs cun cohsa za'ca nin ruhnn Dxiohs. La'hÑi'h ruhnn Ñi'h ñihsadxiah, ruhnn Ñi'h rahca xi ridahw ra' nu'h, nee rahcanee za Ñi'h la'h ra' bwiinn tin rbahan za'ca ra' ba.

¹⁸Per nicla guñi' ra' ba dxyi'dxyi ra' rii' loh ra' bwiinn guihdxyi chi ya mwedxi nagahn duxa para bacu'dzi ra' ba loh xigaaba ra' bwiinn chi tin ayi bwi'hnn ra' ba ziga guclaa'dzi ra' ba ñidxiinn ra' ba guun ra' tin ñibahchiguhn ra' ba cohsa ra' chi loh Pahblu cun Bernabeh. ¹⁹En seguida badzihn paaldaa ra' bwiinn Israel ra' nin ze' guihdxyi Antioquía cun guihdxyi Iconiu. Bachi'hyi ra' ba la'h ra' bwiinn Lистра tin baca'hdxiah ra' ba yihca Pahblu ya nasto' ra' ba guhchi Pahblu gu-do'ballehxa ra' ba la'h ba hasta rwa'a' guihdxyi chi babwe'he ra' ba la'h ba.

²⁰Per chin badiaa'ha ra' xpwiinn Jesucristu cwee' Pahblu, lwehgsu gwastii ba biuu'garii ba guihdxyi chi stuhbi. Ya chin barah gue'la, bare'h ra' ba guihdxyi chi cun Bernabeh tin zee ra' ba para guihdxyi Derbe. ²¹Ya chin guya'loh baluu'yi ra' ba xchi'dxyi Dxiohs la'h ra' bwiinn Derbe ziahan duxa ra' bwiinn chi gwachii sto' ra' ba xchi'dxyi Dxiohs. Chi'chi gubia'garii ra' ba stuhbi la'n guihdxyi Lистра cun guihdxyi Iconiu, guihdxyi Antioquía. ²²Ya guihdxyi ra' chi guluu'gui'w Pahblu cun Bernabeh la'h ra' ba cun xchi'dxyi Dxiohs tin cheezahnee ra' ba xchi'dxyi Jesucristu, ayi cwe'hesto' ra' ba xchi'dxyi Ñi'h. Rahbiza ra' ba loh ra' bwiinn chi nahpaaza guti'dxiloh ra' ba trabahjw tin para gaca chuu'tii ra' ba loh xquelrnabwa' Dxiohs. ²³Ya seguihdu gulii ra' ba paaldaa ra' bwiinn guuhla cada tuhbigah xquido' xpwiinn Jesucristu, ya chin guluhlla gudihdxyi-gunaaba ra' ba loh Dxiohs cun bacwaa'han za ra' ba, chi'chi gunaaba Pahblu cun Bernabeh loh Dxiohs xcweenta ra' bwiinn chi tin gaapaa Ñi'h la'h ra' ba laasii rca'h duxa sto' ra' ba xchi'dxyi Dxiohs.

Gubia'garii Pahblu cun Bernabeh para guihdxyi Antioquía xteenn Siria

²⁴Seguihdu badii'dxi Pahblu cun Bernabeh guihdxyi Pisidia ya badzihn ra' ba hasta loh guihdxyi ra' nin nabwa' guihdxyi Panfilia. ²⁵Ya chin guya'loh baluu'yi Pahblu cun Bernabeh xchi'dxyi Dxiohs la'h ra' bwiinn guihdxyi Perge, ya seguihdu zee ra' ba guihdxyi Atalia. ²⁶Chin badzihn ra' ba guihdxyi chi, chi'chi bacah ra' ba la'n barcu tin gwah ra' ba guihdxyi Antioquía. Ya antes nin guzee ra' ba biahja chi, gunaaba ra' xpwiinn Jesucristu nin nuu guihdxyi Antioquía loh Dxiohs tin bwi'hnn Ñi'h cumpañu la'h Pahblu cun Bernabeh. Ya zi'chi batuhlla ra' ba

xtsi'n Dxiohs nin bwi'hnn ra' ba nez guiidxyi ra' nin gwah ra' ba. ²⁷ Ya chin badzihn ra' ba guiidxyi Antioquía, batiaa'ha ra' ba bwiinn guido' ra' nin naa ra' xpwiinn Jesucristu guiidxyi chi, tin bwiilyidxyi'dxyi ra' Pahblu cun Bernabeh loh ra' bwiinn chi, xa bwi'hnn Dxiohs cumpahñu la'h ra' ba nee cun neezaa xa guluu'bia'ñi'h Ñi'h sto' ra' bwiinnziitu tin zi'chi gwachii sto' ra' ba xchi'dxyi Jesucristu. ²⁸ Ya bia'hannee Pahblu cun Bernabeh la'h ra' xpwiinn Jesucristu mahs paaldae dxyih loh guiidxyi Antioquía.

Badxa'galasaa' ra' ba la'n guiidxyi Jerusalehn

15 La'n dxyih ra' chi badzihn paaldae ndxi'hw ra' nin ze' nez guiidxyi Judea, ya guza'loh cagaluu'yi ra' ba la'h ra' xpwiinn Jesucristu nin rii guiidxyi Antioquía, ya rahbi ra' ndxi'hw ra' chi:

—Sidela la'htu adxi guunn tu ziga gunabwa' guehtu Moisehs adxi guta'h Dxiohs la'htu loh xtuhlda tu.

² Chin bihn Pahblu cun Bernabeh dxyi'dxyi ra' chi bacha'gadxihlhdx dxyi'dxyi ra' Pahblu cun Bernabeh la'h ra' ndxi'hw ra' chi. Chi'chi gullii ra' xpwiinn Jesucristu la'h Pahblu cun Bernabeh cun spaaldae ra' xpwiinn Jesucristu tin chee ra' ba guiidxyi Jerusalehn tin guñi'nee ra' ba pooxtla ra' cun bwiinn guuhla ra' xteenn xquido' Jesucristu nin nuu ra' guiidxyi Jerusalehn. ³ Ya gulu'nehza ra' xpwiinn Jesucristu nin nuu ra' guiidxyi Antioquía la'h Pahblu cun Bernabeh cun bwiinn ra' nin zenee ra' ba para guiidxyi Jerusalehn. Ya loh nehza nin zee ra' ba chi gudii'dxi ra' ba guiidxyi Feniicia cun guiidxyi Samaria tin guñi' ra' ba loh ra' xpwiinn Jesucristu nin rii guiidxyi ra' chi, rahbi ra' ba la'h ra' nin naa ra' bwiinnziitu nin ayi naa ra' bwiinn Israel, la'h ra' ba basaa'n creensi dx-

aaba nin ruhnn ra' ba tin chena'hla ra' ba xneziuh Dxiohs. Ya garaa ra' nin naa ra' xpwiinn Jesucristu guiidxyi ra' chi biahxi duxa ra' ba pur dxyi'dxyi ra' nin guñi' Pahblu cun Bernabeh loh ra' ba. ⁴ Ya chin badzihn Pahblu cun Bernabeh Jerusalehn, bagacha'galoh ra' xpwiinn Jesucristu la'h ra' ba. Ya seguihdu bwiilyidxyi'dxyi ra' Pahblu cun Bernabeh loh ra' bwiinn chi xa guhcanee Dxiohs la'h ra' ba cun garaatii' ziga baluu'yi ra' ba la'h ra' bwiinn nez guiidxyi ra' nin bagaluu'yi ra' ba xchi'dxyi Jesucristu. ⁵ Chi'chi gwasu'nchii paalda ra' bwiinn fariseu nin gwachiisto' ra'ñi'h xchi'dxyi Jesucristu, rahbi ra' ba loh garaatii' ra' ba:

—Naa bwen dxihn ra' bwiinnziitu nin naa ra' xpwiinn Jesucristu nin ayi naa ra' bwiinn Israel neezaa xlehyi Moisehs guzo'badxiahga ra' ba.

⁶ Chi'chi badxa'galasaa' ra' pooxtla ra' cun bwiinn guuhla ra' nin rnabwa' la'h ra' xpwiinn Jesucristu tin bwi'hnn ra' ba lligaaba xa gaca. ⁷ Ya gaduhbi nin cañi' ra' ba xcweenta ziga ruluu'yi Pahblu cun Bernabeh, gwasu'nchii Pehdru, rahbi ba loh ra' ba:

—Yu'bitu lasaa'ra'n, la'tu naann Dxiohs gullii na'h loh tu tin guluu'yi'hn xchi'dxyi Jesucristu la'h ra' bwiinnziitu tin chechiisto' ra' ba xchi'dxyi Ñi'h. ⁸ Dxiohs nin nu'nbwa' lasto' ra' bwiinn la'h Ñi'h badi'hi Spíritu Saantu la'h ra' ba ziga bani'hi za Ñi'h Spíritu Saantu la'h ra' nu'h. ⁹ Dxiohs ayi cayuhnn Ñi'h guriin-guriin cun la'h ra' ba nee ayiza cayuhnn Ñi'h guriin-guriin cun la'h za nu'h pwihsi Dxiohs basiaa lasto' ra' ba lasii gwachii sto' ra' ba xchi'dxyi Ñi'h. ¹⁰ Yannah ¿xi naa ruhnn tu buhrla la'h Dxiohs cun xtsi'n Ñi'h? ¿Xi naa xclaa'dzi tu chezahnee ra' bwiinnziitu lehyi chi nin guehtu xtadaguldo' ra' nu'h nee nin la'h za nu'h nagahdxi gaca chozahnee ra' nu'h lehyi chi? ¹¹ Dez galohyi

naann nu'h la'h Jesucristu guta'h la'h-nu'h loh xtuhlda ra' nu'h igwahla gahca za ziga guta'h za Ñi'h la'h ra' bwiinnziitu —rahbi Pehdru.

¹² Ya chin guluhlla guñi' Pehdru, dxyi-iti' babwih ra' bwiinn chi, chi'chi lwehgu gahca baca'dxiahga ra' ba dxyi'dxyi ra' nin guñi' Pahlbu cun Bernabeh xa guhcane Dxiöhs la'h ra' ba bwi'hnn ra' ba dzi'n roo ra' cun milahgru ra' loh ra' bwiinnziitu ra' nin ayi naa ra' bwiinn Israel. ¹³ Ya chin guya'loh guñi' ra' Pahlbu cun Bernabeh, chi'chi guñi'gah Jacobo rahbi:

—Bwi'tsi ra'n, gulgaca'dxiahga guñi'n: ¹⁴ Simohn Pehdru bwiinyidxyi'dxi loh nu'h xa guyuu' guelrzaa' Dxiöhs xcweenta ra' bwiinnziitu nin ayi naa ra' bwiinn Israel tin gulii Ñi'h xpwiinn Ñi'h loh ra' ba. ¹⁵ Garaa dxyi'dxyi ra' rii' naan ziga dxyi'dxyi ra' nin baca'h guehtu profeta ra', ziga rñi' loh Xchihtsi Dxiöhs rahbin:

¹⁶ Despwes de dee ra' zibia'gariin tin guzuun stuhbi rrehyi cuubi nezloh tu xlugari xtatita Ñi'h guehtu Davihd tin zi'chi gusacuu'bihn xquido' Davihd nin gubihyi tin dxiaaca za'ca hasta ria'dxyi chi tin zi'chi dxia'han cuubin para tu'pazi.

¹⁷ Tin garaa ra' bwiinn gadxi'hyi xneziuh za'ca Dxiöhs, cun garaa ra' naciöhn ra' nin naa ra' xpwiinn Dxiöhs pur laan —rahbi Dxiöhs.

¹⁸ Zi'chi rahbi Dxiöhs nin baluu'yi cohsa ra' rii' desde cadxyihroo'.

¹⁹ Rahbiza Jacobo loh ra' ba:

—Dee' naa lligaaba nin ru'nnahn: ayiru chyü gusio'ba la'h ra' bwiinn nin ayi naa ra' bwiinn Israel nin riachii sto' ra' ñi'h xchi'dxyi Jesucristu. ²⁰ Cun sola gaca'h nu'h tuhbi dxihtsi loh ra' ba tin ayiru gaann ra' ba bwiinnsulaala nee neezaa tin ayi guibahan gubwihlli ra' ba, neezaa tin ayi gahw ra' ba bwe'hla maan nin rahchi dxaaba ra', nee ayi gahw ra'

za ba rihn. ²¹ Des cadxyihroo' nuu ra' ndxi'hw ra' nin ruluu'yi xlehyi Moisehs cada guido'yi'hn ra' loh cada tuhbi gui-hdxyi ra' loh dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn Israel.

²² Ya biuu'sto' ra' pooxtla ra' cun bwiinn guuhla ra' cun garaaza xpwiinn Jesucristu xchi'dxyi Jacobo, ya gulii ra' ba la'h Judas nin rñi' ra' ba Barsabahs cun Silas tin chenee ra' ba Pahlbu cun Bernabeh para gui-hdxyi Antioquía, ya Silas cun Barsabahs naa ndxi'hw ru nin lasahca ru loh ra' xpwiinn Jesucristu nin nuu gui-hdxyi Jerusalehn. ²³ Ya guluu'nehzaneer ra' ba dxihtsi ra' rii' la'h ra' ba para gui-hdxyi Antioquía:

“La'hnu ziga naa nu pooxtla ra' cun bwiinn guuhla ra' xteenn xpwiinn Jesucristu nin rii' loh gui-hdxyi Jerusalehn, raxe'hla nu tuhbi guelgahpaa Dxiöhs para garaatii' tu bwihtsi lasaa' ra' nin rii' ra' gui-hdxyi Antioquía cun estadu Siria, cun estadu Cilicia. ²⁴ La'h nu bihn rii' biria'h ndxi'hw ra' nin bie'gañi' loh tu cun xcweenta xlehyi Moisehs, per la'h ra' ndxi'hw ra' chi ayi cun xquelnabwa' dxi'h nu bie'nee ra' ba chin bie'gasio'ba ra' ba la'htu tin zigazi guluu'yi xilla ri-a'dxi guza'loh tu para gaca tu xpwiinnpa'h Dxiöhs. ²⁵ Ni'chin nnah la'hnu chin badiaa'ha nu baria'caa bachilii nu schiohpa bwiinn ra' nin zenee ra' bwihtsi lasaa' ra' nu Bernabeh cun Pahlbu tin zenee ra' ba tuhbi dxyi'dxyi za'ca para la'htu. ²⁶ Pahlbu cun Bernabeh nicala la'hsi gachi ra' ba per ayi ríaa ra' ba xquelnabahan ra' ba zeezah cagaluu'yi ra' ba xchi'dxyi Jesucristu. ²⁷ Ni'chin nin baxe'hla nu Judas cun Silas tin la'h ra' ba guñi' ra' ba garaatii' dxyi'dxyi ra' rii' lohtu. ²⁸ Pwihsi Spíritu Saantu Dxiöhs basiin la'hnu naa bwen ayiru gatahla ru nu lehyi nin chena'hla tu. Lehyisi rii' nallu'hyi chezahnee tu: ²⁹ ayi gahw tu xwe'hla ra' maan nin rudi'hi ra' bwiinn guhn la'h ra' bwiinnsulaala, ayi gahw tu

rihn cun xpwe'hla maan nin rahchidx-aaba ra', nee ayiza guibahan gubwihlli tu tantu gunna'h coma ziga ndxi'hw, ya sidela guzo'badxiahga tu ayi guunn tu garaa ra' dee' bwen gahca gaca tu nezloh Dxiohs. Pwihsi cun Dxiohs dxia'han tu."

³⁰ Pwihsi seguihdu gulu'nehza ra xpwiinn Jesucristu la'h Judas cun Silas gwaneer ra' ba Pahblu cun neeza Bernabeh para guiidxyi Antioquía, ya ri'chi batiaa'ha ra' ba xpwiinn ra' Jesucristu nin rii ra' guiidxyi Antioquía chi tin badi'hi ra' ba dxihsti nin gulu'nehza ra' pooxtla ra' nin rii guiidxyi Jerusalehn, guca'h ra' ba. ³¹ Chin bihn ra' xpwiinn Jesucristu nin naa ra' bwiinnziitu nin rii guiidxyi Antioquía chi dxyi'dxyi ra' nin caa loh dxihsti chi biahxi duxa ra' ba laasii gulahchidxyii dxyi'dxyi ra' chi lasto' ra' ba. ³² Ya Judas cun Silas naa ra' ba bwiinn nin rusañi' Dxiohs xchi'dxyi Ñi'h, ni'chi baluu'yi ra' ba xchi'dxyi Dxiohs la'h ra' xpwiinn Ñi'h nin rii guiidxyi Antioquía chi, ya baluu'yi ra' ba ziroo' xcweenta xchi'dxyi Dxiohs tin mahziru guza'bi sto' ra' bwiinn par chezah dzi'tsi ra' ba loh xneziuh Dxiohs. ³³ Ya bia'hannee ra' ba la'h ra' xpwiinn Jesucristu guiidxyi Antioquía chi tuhbi chieempa. Ya seguihdu chin babii ra' Judas cun Silas guiidxyi chi, chi'chi bagahpaa Dxiohs ra' xpwiinn Jesucristu la'h ra' ba cun xquel dxiriisto' Dxiohs tin bwi'hnn ra' ba despedir la'h ra' ba para guiidxyi Jerusalehn loh ra' xpwiinn Jesucristu nin gulu'nehza la'h ra' ba. ³⁴ Per la'h Silas gurii sto' ba bia'han ba ri'chi. ³⁵ Neezaa Pahblu cun Bernabeh bia'han guiidxyi Antioquía chi cun spaaladaa ra' nin bia'hannee ra' ba ya gwazah baluu'yi ra' ba xchi'dxyi Dxiohs.

Dee nin raroopa xbiaje Pahblu gwagaluu'yi ba xchi'dxyi Jesucristu

³⁶ Chin guhca tuhbi chieempa rii ra' ba ri'chi, chi'chi rahbi Pahblu loh Bernabeh:

—Yo'ho chodia'han nu'h xa nuu ra' xpwiinn Jesucristu guiidxyi ra' nin biogaluu'yi nu xchi'dxyi Ñi'h.

³⁷ Ya guclaa'dzi Bernabeh ñanee ra' ba la'h Jwahn nin rñi' za ra' ba Marcu, ³⁸ per Pahblu ayi gunnah ba ñanee ra' ba la'h Jwahn laasii basia'han Jwahn la'h ra' ba guiidxyi Panfilia ya ayiru bwi'hnn bi pur ñazahnee bi la'h ra' ba nez hasta bagaluu'yi ra' ba xchi'dxyi Jesucristu. ³⁹ Ya bwa'ha si Bernabeh ayi nnaa Pahblu chenee ra' ba la'h Marcu ya de tantu nin bachi'chi lasaa' ra' ba cun zi'chizi guclaa'ha lasaa' ra' ba mejor zeenee Bernabeh la'h Marcu ya seguihdu guca'ha ra' ba tuhbi barcu para Chipre. ⁴⁰ Ya seguihdu guliigah Pahblu la'h Silas, ya chin guya'loh gudihdxyi-gunaaba ra' xpwiinn Jesucristu xcweenta ra' Pahblu cun Silas loh Dxiohs tin gacanee Ñi'h la'h ra' ba, chi'chiyi zee ra' ba. ⁴¹ Ya gudii'dxi ra' ba guiidxyi Siria cun guiidxyi Cilicia tin mahziru guñi' ra' ba chezahdzi'tsi ra' xpwiinn Jesucristu nin rii nez guiidxyi ra' chi loh xchi'dxyi Dxiohs.

Timoteu gwaneer la'h Pahblu cun Silas

16 Pahblu cun Silas badzihn ra' ba guiidxyi Derbe cun guiidxyi Lистра. Ri'chi badxa'ga ra' ba tuhbi xpwiinn Jesucristu nin laa Timoteu llii'n tuhbi gunna'h Israel nin naa tuhbi xpwiinn Jesucristu, per xtaada bi naa bwiinn griehgu. ² Xpwiinn Jesucristu nin guyu' guiidxyi Lистра cun guiidxyi Iconiu guñi' za'ca ra' ba pur Timoteu. ³ Bwi'hnn Pahblu lligaaba chenee ba la'h Timoteu, per galoh guluu' Pahblu la'h Timoteu bwa' tin ayi ñiñi'yah ra' bwiinn Israel nin nuu ra' ri'chi la'hbi

laasii garaatii' ra' bwiinn Israel ra' chi naann xpaah Timoteu naa tuhbi bwiinn griegu. ⁴Ya garaa ra' guihdxyi ra' nin zeedii'dxi ra' ba guñi' ra' ba loh ra' xpwiinn Jesucristu nin nuu guihdxyi ra' chi dxyi'dxyi ra' nin baca'h ra' pooxtla cun bwiinn guuhla ra' nin rnabwa' la'h ra' xpwiinn Jesucristu nin rii loh guihdxyi Jerusalem. ⁵Pwihsi garaa xpwiinn Jesucristu gwazahnee ra' ba xchi'dxyi chi'zi Ñi'h, ya dxyih cun dxyih guhca ziahan xpwiinn Jesucristu.

Bwa'ha Pahblu tuhbi bihsi nin baluu'yiloh tuhbi bwiinn regiohn Macedonia loh Pahblu

⁶Ya ayi guzi'guelhda Spíritu Saantu Dxiohs ñuluu'yi ra' ba xchi'dxyi Jesucristu guihdxyi Frigia cun Galacia cun Asia, ⁷ya seguihdu badzihn ra' ba frontera xteenn Misia ya bwi'hnn ra' ba lliigaaba ñah ra' ba guihdxyi Bitinia, per ayiza guzi'guelhda Spíritu Saantu Jesucristu ñah ra' ba ri'chi. ⁸Mejor gudi-i'dxi ra' ba Misia tin bie'ta ra' ba pwertu xteenn Troas. ⁹Ri'chi loh baca'lda baluu'yiloh tuhbi bwiinn rregiohn Macedonia loh Pahblu, ya loh baca'lda chi cañi'nee ndxi'hw chi la'h Pahblu, rahbi ba:

—Gudii'dxi para guihdxyi Macedonia tin gacanee lu'h la'h nu.

¹⁰Hohra nin guya'loh bwa'ha ba bihsi chi, lwehgu gahca guyuu'nehza nu para guihdxyi Macedonia laasii bidi'hnn nu lliigaaba Dxiohs gunaaba biogaluu'yi nu xchi'dxyi Ñi'h la'h ra' bwiinn guihdxyi chi.

Chin guyuu' Pahblu cun Silas Guihdxyi Filipos

¹¹Guyuu'tii nu la'n barcu rwaa' ñih-sado' xteenn guihdxyi Troas ya badzihn nu Samotracia, tuhbi isla nin rii loh ñih-sado', ya barah stuhbi gue'la badzihn nu guihdxyi Neapolis, ¹²ya de ri'chi

bioo nu para guihdxyi Filipos, tuhbi guihdxyi nin lasahca loh guihdxyi Macedonia, ya ri'chi bidxuu nu paaldaq dxyih nee guihdxyi chi naa tuhbi colonia ra' bwiinn Roma. ¹³Ya tuhbi dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn Israel baria'h nu guihdxyi chi tin bioo nu rwaa' tuhbi gui'w hasta nahpaa riagañi'nee ra' bwiinn Israel Dxiohs. Ri'chi bidxuu nu tin baluu'yi nu xchi'dxyi Jesucristu la'h ra' gunna'h nin badiaa'ha ri'chi. ¹⁴Loh ra' gunna'h chi dxa'ga tuhbi naani'hnn nin laa Lidia nin ze' guihdxyi Tiatira; lahdxi culohr murahdu nin lasahca duxa ru-too' ba. Gunna'h rii' raann ba Dxiohs ya baca'dxiahga ba xchi'dxyi Jesucristu, bazuh nayaa Ñi'h lasto' ba tin guyuu' ba guya'zi ba xchi'dxyi Dxiohs nin guñi' Pahblu loh ra' bwiinn. ¹⁵Chi'chi gurohbaañihsa ba cun garaa xfamihiy ba, ya seguihdu bwi'hnn ba jweersi bioo nu yihdzi ba, chi'chi nnah ba:

—Sidela guchii tu rwa'ha tu na'h ziga tuhbi xpwiinn Jesucristu gulcho'ho rwaa' yiidzihn tin ri'chi chuu tu.

Ya menos bwi'hnn naani'hnn chi gahn bioo dxia'han nu yihdzi ba. ¹⁶Ya tuhbi dxyih nin zoo nu hasta rñi' ra' bwiinn chi loh Dxiohs, badxa'ga nu tuhbi dxa'pa nin nuu tuhbi spíritu dxaaba nin rahcabwa' sto' bi, naa bi tuhbi mooza nin gudoo'tii' nee ruhnn bi gahn ziahan roo mweeyi para nin rnabwa' ra' la'hbi. ¹⁷Dxa'pa rii' na'hla bi la'h Pahblu cun neezaa la'hnu ze'ñi' bi jweersi roo rahbi bi:

—Ndxihw ra' rii' nin naa ra' xmoosa Dxiohs nin nuu dxibaa', ruluu'yi ra' ba xchi'dxyi Dxiohs —rahbi bi.

¹⁸Ya naa la ziahan dxyih cana'hla dxa'pa chi la'hnu, ya tantu nin cañi' bi loh ra' bwiinn: “Xpwiinn Dxiohs la'h ra' bwiinn rii'”, rahbi dxa'pa chi, chi'chi gubi-a'garii Pahblu de tantu nin cagasio'ba bi yihca ba, chi'chi rahbi ba loh bwiinn dx-aaba nin nuu lasto' dxa'pa chi:

—¡Pur lah Jesucristu baria'h la'n lasto' dxa'pa ca!

Ya lwehgu baria'h spíritu dxaaba chi lasto' bi. ¹⁹Per chin bwa'ha ra' xpall-wa'n dxa'pa chi ayiru xi mweeyi guunn bi gahn para la'h ra' ba, chi'chi guna'zu ra' ba la'h Pahblu cun Silas ya gwanee ra' ba la'h Pahblu cun Silas loh ra' guxchisi nez rwaa' dxiaa' roo' nin nuu galaayi guihdxyi chi. ²⁰Ya chin badzihnee ra' ba Pahblu cun Silas loh ra' nin naa guxchiisi, chi'chi rahbi ra' ba:

—Ndxihw ra' rii' nin naa bwiinn Israel cagasio'ba ra' ba la'h ra' bwiinn lahdxyi ra'nu, ²¹cagaluuyi ra' ba guriin lehyi nin adxi nuu gazo'badxiahga nu'h laasii naa nu bwiinn Roma.

²²Chi'chi bidxyi'chinee ra' bwiinn la'h Pahblu cun Silas, ya guxchiisi ra' gunabwa' ra' ba bire'h xahba Pahblu cun Silas tin guca'yahga ra' ba tuhbi bahra. ²³Chin guluhla guca'yahga ra' ba cun bahra, chi'chi bie'w ra' ba la'n lahtsi dxi'ba nin mahzi nadxaaba naa. Ya rahbi ra' ba loh nin naa madxiohra; nahpaa guhpaa dzi'tsi ba la'h ra' ndxihw ra' ca. ²⁴Chin bihn madxiohra chi dxyi'dxyi chi baza'hla ba la'h Pahblu cun Silas la'n lahtsi dxi'ba nin nuu tuhbi yahga barehda nin zohba gui'dxiu tin la'n gui'dxiu chi guyuu' ñaa' ra' ba tin adxi gullu'hn ra' ba. ²⁵Per chin guhca garoolda gue'la cabwihdxyi-canaaba ra' Pahblu cun Silas Dxiohs, nee cun neezaa cayu'lda ra' ba cantu xteenn Dxiohs para la'h Ñi'h ya snuhn bwiinn nin ñie'w ra' riigaca'dxiahga ra' cantu ra' nin cayu'lda ra' ba. ²⁶Ya hohra chi guhca tuhbi lluh duxa, bañi'bin gaduhbitii' lahtsi dxi'ba chi, bil-laala ra' garaatii' rwaa' pweerta ra', cun cadehn ra' nin nuuxa'ta yahga ra' nin nuu ñaa' ra' bwiinn nin ñie'w gubihyi ra'n. ²⁷Ya chin babahn madxiohra chi, bwa'ha ba zohbalaala rwaa' lahtsi dxi'ba, lwehgu gule'he ba spahda ba tin ñidxiinn ba la'h gahca ba laasii nasto' ba

ballu'n ra' nin ñie'w ra' la'n lahtsi dxi'ba. ²⁸Chi'chi guñi' Pahblu jweersi roo, rahbi ba loh madxiohra chi:

—¡Ayi guunn lu'h zi'ca, garaa gahca nu la'hnu dxuu rii'!

²⁹Chi'chi gunaaba madxiohra chi tuhbi bia'ñih tin bazia'ñihin la'n lahtsi dxi'ba chi, chi'chi guyuu'tii gallu'hn ba tantu nin bidxyihbi ba. ³⁰Tin babwe'he ba la'h ra' Pahblu cun Silas, chi'chi rahbi ba loh ra' ba:

—Daada ra', ¿xa ni'ca nahpaa gu'n-nahn tin guta'h Dxiohs na'h loh duhlda?

³¹Ya chi'chi rahbi ra' ba:

—Bwi'hnn pur chechii sto' lu'h xchi'dxyi Jesucristu tin ta'h lu'h loh duhlda, cun neezaa garaa xfamihyi lu'h.

³²Ya baluu'yi ra' ba xchi'dxyi Jesucristu la'h madxiohra chi cun garaa za nin rii rwaa' yihdzi ba. ³³Ya hohra gue'la chi gahca gwanee madxiohra chi la'h ra' Pahblu cun Silas tin gudxi'bi ba hasta bidxeeldxyihdxyi tihxi ra' ba pur bahra, ya chin guya'loh guhca ra' ba rramwehdxí chi'chi guro'bañihsa madxiohra chi cun garaa xfamihyi ba. ³⁴Ya seguihdu gwanee ba la'h ra' Pahblu cun Silas yihdzi ba tin gudahw ra' ba, ya biahxi duxa madxiohra chi cun garaa xfamihyi ba laasii gwachii sto' ra' ba xchi'dxyi Jesucristu. ³⁵Chin barah gue'la, guxe'hla ra' guxchiisi chiohpa xguixa'ga ra' ba bagañi' loh madxiohra tin guta'h ba la'h Pahblu cun Silas. ³⁶Chi'chi rahbi madxiohra chi loh Pahblu:

—Bie'naa ra' guixa'ga aguta'hn la'htu; cheezah tu xneziuh tu nasaa.

³⁷Chi'chi rahbi Pahblu loh ra' guixa'a'ga chi:

—La'hnu bwiinn Roma nu, nee baca'yahga tu la'hnu delanta loh ra' bwiinn guihdxyi nee nin ayi gunaaba dxyi'dxyi ra' ba gu nuu xi txuhlda nu, sino que lwehgu basie'w ra' ba la'hnu la'n lahtsi dxi'ba; ¿yannah guta'h ra' ba la'hnu rala'n?

¡Gulgahbi loh ra' guxchiisi ra' chi la'h gahca ra' ba dxie'gabwe'he ra' ba la'hnu!
³⁸ Chi'chi gwaguihtsii ra' guixa'ga dxyi'dxyi ra' chi loh ra' guxchiisi, ya bidxyihbi duxa ra' ba chin bihn ra' ba bwiinn Roma ra' Pahblu cun Silas.
³⁹ Chi'chi gwaganaaba guxchiisi ra' chi pardohn loh Pahblu cun Silas, chi'chiyi babwe'he ra' ba la'h Pahblu cun Silas la'n lahtsi dxi'ba chi, ya seguihdu gunaaba ra' ba baria'h Pahblu cun Silas guihtdxyi chi. ⁴⁰ Ya chin baria'h ra' ba la'n lahtsi dxi'ba, gwah ra' ba rwa' yihdzi Lidia, ri'chi guya'lohzi guñi'nee ra' ba bwiinn ra' nin gwachii sto' ra'ñi'h xchi'dxyi Jesucristu, chi'chiyi biuu'nehza ra' ba para stuhbi lahta.

Bidxyi'chi duxa ra' bwiinn Tesalónica

17 Ya chin gudii'dxi ra' Pahblu cun Silas guihtdxyi Anfípolis cun guihtdxyi Apolonia, chi'chiyi badzihn ra' ba guihtdxyi Tesalónica. Guihtdxyi chi nuu tuhbi guido' bi'tu'hn xteenn bwiinn Israel ra'. ² Ya gwah Pahblu la'n guido' chi ziga naa xcostumbre ba, tin baluu'yi ba xchi'dxyi Jesucristu chohnna bwelta ziga dxyih ra' nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn Israel, ³ tin baluu'yi Pahblu cun Silas ziga caa loh Xchihtsi Dxiohs rahbin:

—Nahpaa guti'dxiloh Crixtu trabahjw duxa, ya chin dxiohna dxyih guhchi Ñi'h zabahan Ñi'h loh ra' bwiinnguuchi.

Chi'chi rahbi Pahblu loh ra' bwiinn chi:

—Jesucristu gahca nin cagaluu'yi'hn xchi'dxyi Ñi'h la'htu la'h gahca Ñi'hn nin ruze'ta loh Xchihtsi Dxiohs.

⁴ Ya loh paaldaa ra' bwiinn Israel nin gwachii sto' ra'ñi'h xchi'dxyi Jesucristu badii'dxi ra' ba xlahdu Pahblu cun Silas, ya neezaa ziahan ra' bwiinn griehgu ra' nin rdxiyhbi loh Dxiohs gwachii sto' ra'ñi'h xchi'dxyi Jesucristu cun ziahan za ra' gunna'h guriin-guriin ra' nin lasahcaru loh guihtdxyi chi. ⁵ Per bwi-

inn Israel ra' nin ayi gwachii sto' ra'ñi'h xchi'dxyi Jesucristu bidxyi'chinee ra' ba la'h Pahblu cun Silas, chi'chi batiaa'ha ra' ba paaldaa ra' bwiinn ploha nin ayi xi dzi'n ruhnn tin guñi' tohnta ra' ba pur xcweenta Pahblu cun Silas loh ra' bwiinn guihtdxyi, ya seguihdu gwachuu'tii ra' bwiinn ploha chi rwa' yihdzi Jasohn, cagadxi'hyi ra' ba Pahblu cun Silas tin dxiu'n ra' ba ntriehgu la'h Pahblu cun Silas delanta loh ra' bwiinn Israel ra' chi, ⁶ ya cun ayi badxeela ra' ba Pahblu cun Silas ri'chi, ni'chin la'laga'h la'h Jasohn cun spaaldaa ra' xpwiinn Jesucristu nin nuu ra' guihtdxyi chi gwanee ra' ba loh ra' guxchiisi, ya rahbi ra' ba:

—Ndxihw ra' rii' nin cagasio'ba gaduhbitii' guidxyiyuh yannah la'h ra' ba badzihn lahdxxyi nu'h, ⁷ ya Jasohn badi'hi rwa' yihdzi ñi'h nuu ra' ba. ¡Garaa ra' ba riigasaa'n ra' ba xlehyi César, ya cañi' ra' ba nuu stuhbi rrehyi nin laa Jesuhs!

⁸ Chin bihn ra' bwiinn dxyi'dxyi ra' rii' cun guxchiisi ra' guyuu' guelrzaa' ra' ba, ⁹ ya chin gunaaba ra' ba mweeyi muulta loh Jasohn cun xamihguru ba chi'chi babwe'he ra' guxchiisi ra' chi la'h ra' ba.

Pahblu cun Silas hasta guihtdxyi Berea

¹⁰ Lwehgu gahca chin gurih gue'la bwi'hnn ra' xpwiinn Jesucristu nin rii' guihtdxyi ra' chi cumpañu la'h Pahblu cun Silas tin ballu'n ra' ba para guihtdxyi Berea, ya chin badzihn ra' ba guihtdxyi Berea chi lwehgu guyuu'tii ra' ba la'n xquido' bi'tu'hn ra' bwiinn Israel nin nuu ra' guihtdxyi chi. ¹¹ Bwiinn Israel ra' rii' nuu lligaaba za'ca yihca ra' ba nin ayi naa ra' ba ziga naa ra' bwiinn Tesalónica, ya gaduhbi sto' ra' ba lwehgusi gwachii sto' ra' ba xchi'dxyi Jesucristu, ya garaatii' dxyih basi'dxi ra' ba loh Xchihtsi Dxiohs tin bwa'ha ra' ba gu guchii nin ruluu'yi ra' Pahblu cun Silas. ¹² Ya chin guhcabwa' ra' ba xa

naa xchi'dxyi Dxiohs nin caa loh Xchih-tsi Dxiohs, ziahan duxa ra' ba gwachii sto' ra' ba xchi'dxyi Jesucristu, neezaa ra' ziahan bwiinn griehgu ndxi'hw gunna'h gwachii sto' ra' ba xchi'dxyi Jesucristu. ¹³ Ya chin bihn ra' bwiinn Israel nin nuu guihdxyi Tesalónica la'h Pahblu cun Silas cagaluu'yi ra' xchi'dxyi Jesucristu guihdxyi Berea, lwehgu gwah ra' ba ri'chi tin guñi' ra' ba xiica dxyi'dxyi xihn loh ra' bwiinn Berea ra' chi. ¹⁴ Per guyuu' guelzaa' ra' xpwiinn Jesucristu nin rii' guihdxyi chi pur bwiinn Tesalónica ra' chi ni'chin seguihdu bagu'nehza ra' ba la'h Pahblu para rwaal' ñihsado' gaduhbi nin bia'han Silas cun Timoteu guihdxyi Berea. ¹⁵ Ya garaa ra' bwiinn chi gwahnee ra' ba la'h Pahblu hasta guihdxyi Atenas. Ya seguihdu gubia'garii ra' ba tin guñi' ra' ba loh Silas cun Timoteu gusiooba ra' ba tin loh guihdxyi Atenas cabweeza Pahblu la'h ra' ba.

Pahblu hasta guihdxyi Atenas

¹⁶ Ya tal nin guleeza Pahblu la'h ra' Silas cun Timoteu guihdxyi Atenas guyuu' duxa ba guelzaa' laasii bwa'ha ba raann ra' gaduhbi guihdxyi bwiinn chi la'h ra' bwiinn gulaala. ¹⁷ Ni'chin guñi' Pahblu la'n xquido' ra' bwiinn Israel ra' cun loh ra' bwiinnziitu nin raann ra' Dxiohs guihdxyi chi, cun neezaa garaa dxyih guñi' ba loh ra' bwiinn nin radiaa'ha loh dxiaa' chi, ¹⁸ ya chi'chi guñi' ra' ndxi'hw ra' nin ru'lda ra' dxih-tsi nin baca'h ra' nin bire'lah epicúreos, cun spaaldaa ndxi'hw ra' nin ru'lda ra' dxih-tsi nin baca'h ra' nin bire'lah estoicos, ya guzo'baloh gudxihldxinee dxyi'dxyi ra' ba la'h Pahblu. Ya rahbi paal-daa ra' ba:

—¿Xi guñi' ndxi'hw nin rñi' ziahantii' rii' loh nu'h?

Chi'chi rahbi spaaldaa ra' ba:

—Pweda bwiinn rii' naa ba tuhbi bwiinn nin ruluu'yi xcweenta guriin dxiohsa ra'.

Dxyi'dxyi ra' rii' guñi' ra' ba laasii la'h Pahblu ruluu'yi xchi'dxyi Jesucristu cun neezaa xcweenta ziga babahn Ñi'h loh guelguhchi. ¹⁹ Chi'chi guca'ha ra' ba la'h Pahblu tin zeenee ra' ba la'h ba tuhbi lahta hasta laa Areópago. Ri'chi nuu tuhbi ziga jusgadu, ya ri'chi gu-naaba dxyi'dxyi ra' ba, rahbi ra' ba:

—Xclaa'dzi nu gacabwa' nu xi dxyi'dxyi cuubi nin ruluu'yi lu'h, ²⁰ laasii ayi rahcabwa' nu dxyi'dxyi ra' nin ruluu'yi lu'h laasii mwedxi guriin ziga ruluu'yi lu'h.

²¹ Ya bwiinn Atenas ra' cun bwiinnzitu ra' nin nuu ra' guihdxyi chi ayi xi dzi'n ruhn ra' ba mahzi riuu'sto' ra' ba ruca'dxiahga ra' ba dxi'dxyi cuubi ra', ya chi'chi ruti'dxi ra' ba dxyi'dxyi cuubi ra' chi loh ra' bwiinn. ²² Chi'chi gwasu'nchii Pahblu tin guzu'nchii galaayi Areópago, chi'chi rahbi ba loh ra' ba:

—Gulgahca'dxiahga yu'bitu, bwiinn Atenas ra'; garaa tu rwa'han ziga naa xmohda tu ruhn tu lligaaba xcweenta Dxiohs. ²³ Ya loh nin ca'nzaan loh guihdxyi rii' bwa'hazahn ziahan bacuu'ga ra', ya loh tuhbi bacuu'ga chi bwa'han caa lehtra nin rñi' squii': “La'h Dxiohs nin ayi nu'nbwa' nu.” Pwihsi Dxiohs nin ayi nu'nbwa' tu chi la'h Ñi'hn nin cagaluu'yi'hn xchi'dxyi Ñi'h. ²⁴ La'h Ñi'h nin bwi'hnncha'yi guidxyiyuh cun garaatii' nin nuunabahan lohon, la'h Ñi'h nin rnaabwa' llaa'ndxibaa' cun guidxyiyuh. Ayi nuu Ñi'h la'n guido' nin ruhncha'yi ra' bwiinn, ²⁵ ayiza xi nesidah nuu Ñi'h nin ruhn bwiinn pur la'h Ñi'h laasii la'h gahca Ñi'h nin runi'hi guelnabahan cun neezaa garaatii' nin xchi'hnn ra' bwiinn loh guidxyiyuh. ²⁶ Ya cun tuhbi ndxi'hw bwi'hnncha'yi Dxiohs garaa ra' naciohn ra' tin riinabahan ra' bwiinn gaduhbi loh guidxyiyuh,

neezaa baluu'yi Ñi'h chieempa ra' cun lugar hasta bwi'hnn lahdxyi ra' bwiinn, ²⁷ tin gadxi'hyi ra' ba Dxiohs zigazi ruhnn tuhbi bwiinn nin riagaaduhbitii' loh xigaaba Ñi'h chin rusa'bi ba xilla, ya pweda loh guunn ba lligaaba squii' zadxi'hyi ba Dxiohs laasii ayi zihdu dxi'h ria'han Dxiohs cwee' cada tuhbi nu'h, ²⁸ laasii loh xquelrnabwa' Dxiohs nabahan nu'h rachidi'hnn nu'h garaatii' cohosa ra'. Ziga guñi' ra' xpoeta tu rahbi ra' ba: "Naa nu xpwiinn Dxiohs."

²⁹ Sidela naa nu'h xpwiinn Dxiohs per ayi chyu guunn lligaaba Dxiohs naa ra' nin rahcacha'yi cun dxi'ba ohro cun plahta, cun yahga, o cun dxiah ra' nin ruhnncha'yi ra' bwiinn guidxyiyuh seguhn ruhnn ra' ba lligaaba. ³⁰ Dxiohs basaa'n Ñi'h bwi'hnn ra' bwiinn nin naa chi'hzi lligaaba ra' ba chieemparoo, per nnah xclaa'dzi Ñi'h garaatii' ra' bwiinn guidxyiyuh gusaguu'dzi sto' ra' ba nee gucha'h za ra' ba xcostumbre ra' ba, ³¹ laasii la'h Dxiohs baca'hbwa'la tuhbi dxyih chin gaca Jesucristu jwehsi loh garaa ra' bwiinn guidxyiyuh, ya gulii Dxiohs gaca Ñi'h jwehsi laasii bwenbwen nu'nabwa' Ñi'h cuun ra' nin naa ra' bwiinn nadxaaba nee cuun za ra' nin naa bwiinn za'ca nee rñi' za Ñi'h ganaalla si dxyi'dxyi guchii. Bacwa'hn Dxiohs la'h Jesucristu loh ra' bwiinnnguuchi tin gacabwa' ra' nu'h nahpa Jesucristu guelrnabwa' loh garaa ra' cohosa.

³² Chin bihn bwiinn ra' chi babahn Jesucristu loh guelguhchi, nuu ra' ba la'h-laa ballihdzinee ra' ba xchi'dxyi Ñi'h, nuu za ra' nin gwachii sto' ra'ñi'h xchi'dxyi Xtaada Dxiohs ra'nu'h ya ni'chi ra' rahbi:

—Zaca'dxiahgaru nu xchi'dxyi lu'h stuhbi bweelta.

³³ Per Pahblu cun basia'han ba la'h ra' ba ri'chi cun babii ba. ³⁴ Ya nuu ra' za nin gwana'hla la'h Pahblu; bwiinn ra' chi nin gwachii sto' ra'ñi'h xchi'dxyi Je-

sucristu loh ra' bwiinn chi dxa'ga tuhbi daada nin laa Dionisiu, nin naa tuhbi ra' xguschii ra' bwiinn Areópago, cun neezaa tuhbi gunna'h nin laa Damaris, cun ziahan ru za bwiinn ra' chi.

Chin guyuu' Pahblu guihdxyi Corintu

18 Seguihdu baria'h Pahblu guihdxyi Atenas, chi'chi gwah ba guihdxyi Corintu. ² Ri'chi badxa'ga ba tuhbi bwiinn Israel nin biria'hlah Aquila, bwiinn guihdxyi Pontu Aquila chi, nee gue'du badzihn Aquila cun che'hla ba nin laa Priscila ya biria'h ra' ba Italia laasii gunabwa' emperador Claudiu garaatii' ra' bwiinn Israel baria'h ra' ba guihdxyi Roma. Ya seguihdu gwagua'ha Pahblu la'h Aquila cun che'hla ba. ³ Ya la'h gahca dzi'n nin ruhnn Pahblu ruhnn ra' za ba tuhsi lahta guyuu' ra' ba, ruhnncha'yi ra' ba lahdxyi ra', dzi'n chi ruhnn ra' ba, ya tuhsi junta bwi'hnn ra' ba dzi'n. ⁴ Ya guzohba dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn Israel ra' chi baluu'yi Pahblu xchi'dxyi Jesucristu la'n xquido' ra' bwiinn Israel ra' chi, ya nuu ra' ba gwachii sto' ra' ba tantu bwiinn Israel ra' neezaa bwiinnziitu ra' nin naa ra' bwiinn griehgu ra' gwachii sto' ra' ba xchi'dxyi Jesucristu.

⁵ Chin babii ra' Silas cun Timoteu guihdxyi Macedonia, tin badzihn ra' ba guihdxyi Corintu la'h Pahblu cagaluu'yila Jesuhs naa Crixtu nin cabweeza ra' bwiinn Israel. ⁶ Ya chi'chi bidxyi'chinee ra' bwiinn Israel ra' chi la'h Pahblu ya guñi'yah ra' ba xchi'dxyi Jesucristu. Chin bwa'ha Pahblu nin guñi' ra' ba, chi'chi gudzihibi ba xahba ba ziga tuhbi sehn tin guluu'yi ba basahcaloh ra' bwiinn Israel chi xchi'dxyi Jesucristu, chi'chi rahbi ba loh ra' bwiinn chi:

—La'h gahcatu nahpaa tu duhlida pur lligaaba dxaaba nin ruhnn tu, ya na'h ayi xi duhlida na'pahn, ya ni'chin nnahdxyih

gahca chegaluu'yi'hn xchi'dxyi Jesucristu la'h ra' bwiinnziitu.

⁷ Chi'chi baria'h ba la'n guido' chi, ya gwah ba yihdzii Ticio Justu, tuhbi bwiinn nin rbwihdxyi-rnaaba loh Dxiohs, ya yihdzi ba zohba gahxugah cwee' guido'.
⁸ Crispu laa tuhbi ndxi'hw nin rnabwa' xquido' ra' bwiinn Israel ra' chi; la'hba cun garaa xfamihiy ba gwachii sto' ra' ba xchi'dxyi Jesucristu. Ya ziahan za bwiinn Corintu ra' chi, chin bihn ra' ba dxyi'dxyi ra' chi gwachii sto' ra' ba xchi'dxyi Jesucristu, chi'chi gurohbaañihsa ra' ba.
⁹ Nee tuhbi gue'la baluu'yiloh Dxiohs loh Pahblu chi'chi rahbi Ñi'h:

—Pahblu, ayi guidxyihbi lu'h gwazah si baluu'yi xchi'dxyi'hn ayi gucwe'za lu'hn, ¹⁰ laasii na'h cayahcane'hn yi'h ya nin tuhbi ayi chy guunn mahla yi'h, laasii ziahan xpwi'nnahn nin gacanee yi'h nuu ra' guihtxyi rii' —rahbi Dxiohs loh Pahblu loh bihsi nin baluu'yiloh Dxiohs loh Pahblu.

¹¹ Ya seguihdu bia'han Pahblu tuhbi yihza garoolda guihtxyi Corintu tin baluu'yi ba xchi'dxyi Dxiohs la'h ra' bwiinn ra' chi. ¹² Per la'n dxyih ra' nin guhca Galiohn gubieerna xteenn guihtxyi Acaya, chi'chi badiaa'ha ra' bwiinn Israel ra' tin guna'zu ra' ba Pahblu, ya seguihdu gwaneer ra' ba Pahblu jusgadú hasta nuu Galiohn. ¹³ Ya chi'chi rahbi ra' ba loh Galiohn:

—Ndxihw rii cagaluu'yi la'h ra' bwiinn gaann ra' ba Dxiohs stuhbi foorma nin rñi' contra xlehyi ra'nu —rahbi ra' ba.

¹⁴ La'h Pahblu ñiñi'la, chin guñi' Galiohn, rahbi ba loh ra' bwiinn Israel:

—Sidela gulaa'n ba o gudxiinn ba tuhbi bwiinn, chi'chi nuu xtuhlda ba ñahca ñuca'dxiaagahn xchi'dxyi tu bwiinn Israel ra', ¹⁵ per nnaah guriincaa naa dxyi'dxyi ra' ca: la'htu cadxyi'chi tu xcweenta dxyi'dxyi ra' ca, xcweenta lah ra' si bwiinn, xcweenta si nin caa loh xle-

hyi tu. La'h gahca tu gulguia'ha xa guunn tu guelguxchisi xcweenta tu —rahbi Galiohn.

¹⁶ Ya chi'chi gunabwa' Galiohn baria'h ra' ba la'n jusgadú chi. ¹⁷ Chi'chi guna'zu ra' ba la'h tuhbi ndxi'hw nin laa Sóstenes ndxi'hw rii' rnabwa' la'n xquido' bi'tu'hn ra' bwiinn chi, ya chi'chi badi'hi goolpi ra' ba la'h Sóstenes nez rwaa' jusgadú Galiohn, per Galiohn ayi bwi'hn cweenta ba la'h ra' ba.

**Pahblu gubia'garii para guihtxyi
 Antioquía tin sa'loh ba nin riohnaa
 biahja nin gwagaluu'yi ba
 xchi'dxyi Jesucristu**

¹⁸ Ya spaaldaa si dxyih bia'han Pahblu guihtxyi chi. Ya seguihdu chin bwi'hn ba despedir la'h ra' xpwiinn Jesucristu nin rii guihtxyi Corintu chi'chi bacah ba la'n tuhbi barcu cun Priscila cun Aquila tin zee ra' ba para nez estadu Siria. Ya guihtxyi Cencrea, chin nagahdxi gacah Pahblu la'n barcu, bigah yihca ba tin baza'loh ba xcweenta dxyi'dxyi nin gulahchi guhn ba loh Dxiohs. ¹⁹ Ya chin badzihn ra' ba guihtxyi Efesu ri'chi basi-a'han Pahblu la'h Priscila cun Aquila chi'chi zee ba la'n guido' hasta radiaa'ha ra' bwiinn Israel tin guñi'nee ba la'h ra' ba xcweenta xchi'dxyi Dxiohs. ²⁰ Chi'chi gunaaba ra' ba dxia'han ba ri'chi xchih, per cun ayi gunnah ba ñi'han ba, ²¹ loh cayuhnn Pahblu despedir la'h ra' ba rahbi ba:

—Sidela la'h Dxiohs nnaa Ñi'h zie'l-dahn stuhbi tin nnaah nahpaa ziahati'dxi'hn lañih roo guihtxyi Jerusalehn.

Ya seguihdu bacah ba la'n barcu ya babii chi'h ba guihtxyi Efesu. ²² Chin badzihn Pahblu guihtxyi Cesarea, lwehgu guca'hnehza ba para guihtxyi Jerusalehn, ya chin badzihn ba guihtxyi Jerusalehn chi'chi bagahpaa Dxiohs Pahblu la'h ra' xpwiinn Jesucristu nin rii ri'chi. Ya chin gudii'dxi paaldaa

dxiyh guna'zunehza laga'h Pahblu para guihdxyi Antioquía. ²³Ya mas paaldaa dxiyh guyuul laga'h Pahblu guihdxyi Antioquía chi, chi'chi gwagua'ha laga'h ba stuhbi gaduhbi estadu xteenn Galacia cun garaa ra' guihdxyi nin rnabwa' guihdxyi Frigia, ya cada tuhbigah ra' guihdxyi nin rnabwa' ra' garoopa estadu rii gwagua'ha Pahblu xa nuu ra' xpwiinn Jesucristu nin nuu ra' cada tuhbigah ra' guihdxyi ra' chi tin mahziru bwi'hnn Pahblu pur guñi'nee ba la'h xpwiinn Jesucristu.

Baluu'yi Apolos xchi'dxyi Dxióhs loh guihdxyi Efesu

²⁴La'n yihza ra' chi gahca badzihn tuhbi bwiinn Israel nin laa Apolos loh guihdxyi Efesu, guulaa ba guihdxyi Alejandria nee guhca ba tuhbi ndxi'hw nin guhcabwa' duxa xcweenta ziga rñi' loh Xchihtsi Dxióhs nee nasiin duxa rguu'gui'w xchi'dxyi ba la'h ra' bwiinn. ²⁵Ya la'hba la'ba basi'dxila xchi'dxyi Jesucristu, ya rñi' ba cun gaduhbi sto' ba cagaluu'yi ba nayaa-nayaa xchi'dxyi Jesucristu, nicla xquelbaro'bañihyasi Jwahn biuu'nabwa' ba. ²⁶Ya guza'loh cañi' Apolos la'n xquido' bi'tu'hn ra' bwiinn Israel ra' chi ya ayi xi guelzraa' guyuutii ba. Ya chin bihn Priscila cun Aquila xa cañi' ba, chi'chi gwaneer ra' ba la'h Apolos tin baluu'yi za'ca ra' ba la'hba xcweenta xchi'dxyi Jesucristu. ²⁷Ya chin guclaa'dzi Apolos tidxi ba para guihdxyi Acaya, baca'h ra' xpwiinn Jesucristu tuhbi dxihtsi loh ra' xpwiinn Jesucristu nin nuu ra' guihdxyi Acaya chi tin gaannloh ra' ba la'h Apolos cun gaduhbi sto' ra' ba. Ya chin badzihn ba guihdxyi Acaya chi, guhcaneer duxa ba la'h ra' bwiinn nin gwachii sto' ra'ñi'h xchi'dxyi Jesucristu. ²⁸Pwihsi baluu'yi Apolos la'h ziahan roo za bwiinn Israel ra' cun dxyi'dxyi ra' nin ayi ñahca ñusi-agarii ra' ba laasii baluu'yi ba Xchihtsi

Dxióhs nin riachiisto' ra' ba ruluu'yi Jesusuhs nin ze' guihdxyi Nazaret naa Crixtu nin cabweeza ra' ba guixe'hla Dxióhs.

Pahblu hasta guihdxyi Efesu

19 Ya gaduhbi nin guyuul Apolos guihdxyi Corintu, guna'zu nehza Pahblu para guihdxyi ra' xteenn Cilicia, Galacia, cun Frigia, ya chi'chiyi badzihn ba hasta guihdxyi Efesu. Ri'chi badxa'ga Pahblu nuhn bwiinn ra' nin gwachii sto' ra'ñi'h xchi'dxyi Jesucristu, ²chi'chi rahbi Pahblu loh ra' ba:

—¿Ta guyuutii Spíritu Saantu Dxióhs la'n lasto' tu chin gwachii sto' tu xchi'dxyi Jesucristu?

Chi'chi rahbi ra' ba loh Pahblu:

—Nin ayi gaann nu nuu Spíritu Saantu Dxióhs.

³Chi'chi rahbi ba loh ra' ba:

—¿Xa gurohbaañihsa chi'h tu pwihsi?

Chi'chi rahbi ra' ba loh Pahblu:

—Gurohbaañihsa nu ziga baro'bañihsa Jwahn.

⁴Chi'chi rahbi Pahblu loh ra' ba:

—Guchiica baro'baañihsa Jwahn la'h ra' bwiinn chin gwachii sto' ra' ba xchi'dxyi Dxióhs, per rahbi za Jwahn loh ra' bwiinn: “Chechii sto' tu xchi'dxyi bwiinn nin dxi' di'tsihn.” Bwiinn nin baze'ta ba naa Jesucristu —rahbi Pahblu.

⁵Ya chin bihn ra' ba dxyi'dxyi ra' nin guñi' Pahblu lwehgu gahca gurohbaañihsa ra' ba cun lah Jesucristu, ⁶ya chi'chi badzii'ba naa Pahblu yihca ra' ba tin guyuutii Spíritu Saantu Dxióhs lasto' ra' ba, ya chi'chi guzohbaloh cañi' ra' ba guriin-guriin dxyi'zah cun neezaa dxyi'dxyi ra' nin badi'hi Dxióhs guñi' ra' ba. ⁷Ziga tsi'h bichiohpa naa ra' ndxi'hw nin guzahca zi'chi.

⁸Zigachi'h chohnna bwe'hw guillii-guillii baluu'yi Pahblu xchi'dxyi xcweenta xquelrnabwa' Jesucristu loh ra' bwiinn la'n xquido' ra' bwiinn Israel,

ya cun ayi bidxyihbi ba baluu'yi ba xcweenta xneziuh za'ca Dxiohs. ⁹Per guyuu' ra' nin guhca nahda duxa, ayi gwachii sto' ra' ba xchi'dxyi Dxiohs, mahziru guñi' tohnta ra' ba xchi'dxyi Jesucristu loh ra' bwiinn, ya cun zenee Pahblu la'hsi ra' bwiinn nin gwachii sto' ra'ñi'h xchi'dxyi Jesucristu rwaal' tuhbi yuu' scwehyi xteenn tuhbi nin bire'hlah Tiranu, ya ri'chi baluu'yi Pahblu xchi'dxyi Dxiohs la'h ra' ba garaatii' dxyih. ¹⁰Zi'chi bwi'hnn Pahblu chiohpa yihza, ni'chin garaa ra' bwiinn nin nuu ra' Asia ziga mohda bihn ra' ba xchi'dxyi Jesucristu, bwiinn Israel ra' cun neezaa nin ayi naa ra' bwiinn Israel. ¹¹Ya cun xquel rnabwa' Dxiohs bwi'hnn Pahblu milahgru roo ra'. ¹²Ni'chin hasta baxchihn ra' ba cun tuhbi taa'ga ra' lahdxi guxuhbi ra' ba hasta guzuu Pahblu tin cun lahdxi ra' chi gwaneer ra' ban hasta rahcallu'hu bwiinn guxuhbi ra' ban la'h ra' bwiinn ya zi'chi'hzi biaaca ra' bwiinn cun neezaa spíritu dxaaba ra' bare'h ra' tihxi ra' bwiinn. ¹³Ya guyuu' paaldaa ndxi'hw ra' nin naa bwiinn Israel ra' nin guca'nzaa ziahan guihdxyi ra' rbwe'he ra' ba bwiinndxaaba lasto' ra' bwiinn. Ya bwi'hnn ra' ndxi'hw ra' rii' lligaaba cwe'he ra' ba bwiinndxaaba lasto' ra' bwiinn cun lah Jesucristu, chi'chi rahbi ra' ba loh tuhbi nin nuu bwiinndxaaba lasto' ñi'h:

—Xcweenta xquelrnabwa' Jesucristu nin ruluu'yi Pahblu xchi'dxyi Ñi'h, jbaria'h sto' bwiinn ca! —rahbi ra' ndxi'hw ra' chi.

¹⁴Squii' bwi'hnn ra' gagahdzi llii'n tuhbi bwiinn Israel nin laa Esceva, rnabwa' ba la'h ra' bixohza. ¹⁵Chi'chi rahbi bwiinndxaaba chi:

—Nu'nbwa'n Jesucristu, nee nu'nbwa'zahn Pahblu, ¿ya la'htu chyuu naa tu?, ayi nu'nbwa'n la'htu.

¹⁶Chi'chi billa'ta ndxi'hw nin nuu bwiinndxaaba chi sto' ñi'h yihca ra' llii'n Esceva, ya puur goolpi duxa badi'hi ndxi'hw nin nuu bwiinndxaaba chi sto' ñi'h la'h ra' llii'n Esceva, ya cun tantu goolpi ballu'n ra' gagahdzi ndxi'hw ra' chi cun biuhyiza xahba ra' ba llihgabwe'hlara'si ndxi'hw ra' chi bwaa ra' bi rwaal' yihdzi ra' bi cun neezaa bidxeeldxyihdxyi duxa tihxi ra' bi. ¹⁷Ya garaa ra' nin guyuu' ra' guihdxyi Efesu, bwiinn Israel ra' cun neezaa nin ayi naa ra' bwiinn Israel ra', bihn ra' ba nin guzahca ra' ndxi'hw ra' chi, ya bidxyihbi duxa ra' bwiinn ra' chi ya guñi' za'ca ra' ba xcweenta lah Jesucristu. ¹⁸Ya ziahan roo ra' nin gwachii sto' ra'ñi'h xchi'dxyi Dxiohs gudxihxtee' ra' ba garaa ra' cohsa dxaaba ra' nin bwi'hnn ra' ba. ¹⁹Cun ziahan ra' za nin basi'dxi dxihtsi xteenn guelbidxa'ha gwaneer ra' ba dxihtsi ra' chi tin baca'dxih ra' ban delanta loh ra' bwiinn ziahan. Ya seguihdu bwi'hnn ra' ba cweenta balaaca mweeyi lasahca ra' dxihtsi ra' chi; chwa'habit-si'h mihi mweeyi de plata lasahcan. ²⁰Ya zi'chizi bidi'chii xchi'dxyi Jesucristu ziahan lahta ya la'han mahziru guhcaguiyaa'han loh garaatii' ra' cuunchi'hzi dxyi'dxyi ra'. ²¹Ya chin guluhlla ra' cohsa ra' rii', guluu'tii Spíritu Saantu lligaaba yihca Pahblu chee ba garaa ra' guihdxyi nin rnabwa' guihdxyi Macedonia cun guihdxyi Acaya, ya chi'chii chee gah ba hasta guihdxyi Jerusalehn. Ya cun neezaa bwi'hnn ba lligaaba: “Yaque la'nguyaa'ha guihdxyi Jerusalehn neezaa para Roma guzaa'hahn.” ²²Ya chi'chi guxe'hla Pahblu chiohpa ayudante ba nin laa ra' Timoteu cun Erastu para guihdxyi Macedonia, ya la'h Pahblu bia'han ba guihdxyi Asia spaaldaa yihza.

Bidxyi'chi duxa ra' bwiinn Efesu

²³ La'n yihza chi, guyuu' duxa ra' bwiinn Efesu guelrzaa' laasii baluu'yi Pahblu xchi'dxyi Dxiohs nin nuu dxibaa'.
²⁴ Dee' bwi'hnn tuhbi plateru nin laa Demetriu. Ndxihw rii' ruhncha'yi bwiinn gulaala cun dxi'ba plata, ya dee ra' naa xchaan ra' ba la'n guido' xteenn tuhbi dxaan nin laa Diana, ya la'h dxaan rii' raann ra' bwiinn guihdxyi Efesu, ya rudi'hi dzi'n rii' ziahan mweeyi la'h ra' xmoosa ba nin rahcanee rahcacha'yi ra' dxaan dxi'ba plahta ra' chi. ²⁵ Ya seguihdu batiaa'ha Demetriu garaa ra' xmoosa ba cun snuhn ra' bwiinn nin ruhn dzi'n ziga nin ruhn ba, chi'chi rahbi ba loh ra' ba:

—Daada ra', la'htu naann tu dzi'n ra' in riidi'hnn nu'h la'han ruhn mantanehra la'h ra'nu'h. ²⁶ La'tu ba bwa'ha cun neezaa bihn tu xa cagaluu'yi Pahblu la'h ra' bwiinn, rahbi ba: “Ayi Dxiohs dxi'h naa ra' nin rahcacha'yi cun naa ra' bwiinn”, ya zi'chi cagaluu'yi Pahblu la'h ra' bwiinn, yannah cun ayiru cayuhnn cweenta ra' ba nin riidi'hnncha'yi nu'h. Ayi nnasto'dxi'h tu guihdxyi Efesu si sino que garaa ra' guihdxyi nin rnabwa' Asia. ²⁷ Ya dee' mahla duxan para la'hnu'h laasii ayiru gacalahca ra' xtsi'n ra' nu'h cun neezaa xquido'Xchiohs nu'h nin laa Diana, neezaa guelraann duxa ra' bwiinn la'h Diana ziñihchilohon, ya zi'chi cun ayiru chy guuncweenta la'h Dxiohs rii' nee Dxiohs dxi'h rii' raann ra' garaatii' ra' bwiinn guihdxyi ra' nin rnabwa' Asia cun garaa ra' bwiinn guidxyiyuh.

²⁸ Chin bihn ra' ba garaa nin guñi' Demetriu loh ra' ba bidxyi'chi duxa ra' ba rahbi ra' ba:

—¡Lasahca duxa Diana Xchiohs ra' bwiinn guihdxyi Efesu!

²⁹ Ya bwiinn guihdxyi Efesu ra' chi, chi'chi guna'zu ra' ba la'h Gahyu cun

Aristarcu chiohpa bwiinn Macedonia nin ca'nzanee Pahblu, ya garoopa ra' ba gululu'biyuh ra' ba hasta la'n jusgadu, hasta rahca rrehgla xcweenta xchixi'hw ra' ba. ³⁰ Guclaa'dzi Pahblu ñuu'tii ba tin guñi' ba loh ra' bwiinn, per ayi basaa'n ra' xpwiinn Jesucristu nin rii' ri'chi la'h Pahblu. ³¹ Cun paaldaa ra' guxchiisi ra' nin rnabwa' ra' Asia xamihgu ra' ba la'h Pahblu ni'chin ayiza gunnah ra' ba ñuu'tii Pahblu lahdaa ra' bwiinn chi. ³² Ya loh juunta chi guriin-guriin rñi' ra' bwiinn ra' chi; tuhbi riidxaa' duxa nin cayahca ri'chi ya ziahan ra'za bwiinn ra' chi nin ayi gaann ra' ba xi badxa'ga lasaa' ra' ba ri'chi. ³³ Ya nuu ra' bwiinn Israel nin gudxixtee' loh tuhbi daada nin laa Alejandru xa naa ra' asuntu chi, chi'chi baca'naa ra' ba la'h Alejandru nez delanta loh ra' ba tin guñi' ba xcweenta bwiinn Israel ra', chi'chi baza'bi ba naa ba loh ra' bwiinn tin guca'dxiahga ra' ba nin ñiñi' ba pur la'h bwiinn Israel loh ra' bwiinn ziahan ra' chi, ³⁴ per chin guhcabwa' ra' bwiinn Efesu ra' chi naa Alejandru tuhbi bwiinn Israel, ya mas chiohpa hohra guidxyidxiahyo'ba ra' ba, rahbi ra' ba:

—¡Lasahca duxa Diana Xchiohs ra' bwiinn Efesu!

³⁵ Chi'chi guñi' secretariu xteenn guihdxyi Efesu chi, ya lwehgu gunabwa' ba biahcadxyii ra' bwiinn, chi'chi rahbi ba:

—Gulgaca'dxiahga bwiinn Efesu ra', gaduhbi guidxyiyuh bwiinn naann ra' ba Efesu nahpaa cha'yi la'h Diana Xchiohs nu'h nin lasahca duxa dxaan nin ze' loh planeta nin laa Júpiter, ³⁶ ni'chin ayi chy nin guñi' ayi guchii dxi'h dee', nnah gulgasaguu'dzi lasto' tu, ³⁷ laasii la'h ra' ndxi'hw ra' rii' ¿xi pura guna'zu tu la'h ra' ba? Ayi xi guba'n ruhn ra' ba, ayiza rñi'yah ra' ba la'h Xchiohs ra'nu'h. ³⁸ Yannah sidela xclaa'dzi Demetriu cun garaa ziga guna'zu ra' ba ndxi'hw ra' ri' dxie'tachi ra' ba guelchiah, zohballaala

jugadu tin dxie'gañi' ra' ba bweelaa nuu xi llahn nuu tu, ³⁹ya sidela nuu xi stuhbi juunta xclaa'dzi tu, chi'chi gacan tuhbi juunta nin guchii, ⁴⁰laasii ya cagallu'n tuhbi peligro para la'hnu'h laasii rllu'n rriezgu gahbi ra' ba badiaa'ha nu'h tin guidxihldxinee nu'h gubieerna pur nin guhca nnaaxyih, ya cun ayi xi guidi'tsiii nu'h xcweenta nin badxa'ga lasaa' nu'h nnaaxyih.

Chin guya'loh guñi' secretariu chi garaa dxyi'dxyi ra' rii', chi'chi rahbi ba:

⁴¹—Banaa guldxiuu' nehza.

Ya biuu'nehza ra' bwiinn chi para yidhzi ra' ba.

**Babahchiza'ca Pahblu xpwiinn ra'
Jesucristu nin nuu guihtxyi
Macedonia cun guihtxyi Grecia**

20 Ya chin guya'loh badi'chii ra' bwiinn, chi'chi gudihdxyi Pahblu la'h ra' xpwiinn Jesucristu tin guñi'nee ba la'h ra' ba, tin bwi'hnn ba despedir la'h ra' ba ya seguihdu guyuu'nehza ba para nehz guihtxyi Macedonia. ²Ya gudii'dxi ba garaa ra' guihtxyi nin rnabwa' guihtxyi Macedonia tin mahziru guluu'gui'w ba la'h ra' xpwiinn Jesucristu nin nuu ra' garaa ra' guihtxyi ra' chi tin mahziru cheezah dzi'tsi ra' ba loh loh xchi'dxyi Dxiohs. Ya zi'chizi badzihn ba hasta Grecia. ³Guihtxyi Grecia chi bia'han ba chohnna bwe'hw, ya la'hba ñah la para guihtxyi Siria, per chin bihn Pahblu cabweeza ziahan ra' bwiinn Israel la'hba tin guina'zu ra' ba la'hba, mejor ayi gucah ba la'n barcu mahzi bwi'hnn ba pur gubia'garii ba para guihtxyi Macedonia stuhbi. ⁴Ya loh nin guna'zunehza ba para Asia gwanees Pahblu la'h Sópater, llii'n Pirios, tuhbi bwiinn guihtxyi Berea; cun Aristarcu, cun Segundu nin ze' guihtxyi Tesalónica, Gahyu bwiinn guihtxyi Derbe, Timoteu, cun neezaa Tíquicu cun Trófimos bwiinn Asia ra'. ⁵Ndxi'hw ra' rii' guñi'dxiuu

loh nu, ya hasta guihtxyi Troas gurihleeza ra' ba. ⁶Ya chin gudii'dxi lañih nin rahw ra' ba pahn nin ayi rahcacha'yi cun levadura, chi'chi baria'h nu guihtxyi chi tin biuu'garii nu la'n tuhbi barcu tin zoo nu nez guihtxyi Troas. Ya ri'chi chin guhca ga'yu gubihdxyi, chi'chi badxi'loh nu la'h ra' ba nin riibweeza la'h nu, ya ri'chi bidxiuu nu gahdzi dxyih.

**Luulchima dxyi'dxyi ra' nin guñi'
Pahblu loh ra' xpwiinn Jesucristu
nin nuu ra' guihtxyi Troas**

⁷Chin guhldaa mwer dxyih xmahn, badxa'galasaa' nu tin bida'w nu pahn ziga gudahwnee Jesucristu xpwiinn ra' pa'h Ni'h, ya seguihdu guñi'nee Pahblu la'h ra' xpwiinn Jesucristu hasta chin guhldaa garoolda gue'la laasii garah gue'la chi gabii ba guihtxyi chi. ⁸Yihca tuhbi yuu' hasta badxa'galasaa' nu la'n cwartu chi ziahan roo duxa bia'ñih caadxyih ri'chi. ⁹Ya rwaal tuhbi bentahn xteenn yuu' chi zohba tuhbi bi'nxtuhbi nin laa Euticu, ya coma xchih roo baluu'yi Pahblu xchi'dxyi Jesucristu cun ziahan ru dxyi'dxyi la'h ra' bwiinn ra' chi, ni'chin guna'zu baca'lda la'h bi'nxtuhbi chi ya bidu'bi bi hasta rwaal bentahn xteenn yuu' nin riohna pihsu chi bi-aaba bi hasta loh yuh, ya chin guteesa ra' ba la'hbi la'bi guhchila. ¹⁰Chi'chi bie'ta Pahblu loh yuh hasta biaaba bi'nxtuhbi chi chi'chi bazu'nllihbi Pahblu chi'chi gudi'dzi ba la'hbi ya seguihdu guteesa ba la'hbi, chi'chi rahbi Pahblu loh ra' ba:

—Ayi chuu tu guelzraa' la'hbi naba-han gahca.

¹¹Ya seguihdu bacah Pahblu stuhbi la'n cwaartu guiya' chi chi'chi gutaa'ha ba pahn gudahw ba, chi'chi gwazah guñi' ba hasta barah gue'la, ya seguihdu biuu'nehza za ba para stuhbi lahta. ¹²Ya neezaa bi'nxtuhbi chi bata'h Dxiohs loh guelguhchi ya nee pur nin bwa'ha ra' ba babahn bi'nxtuhbi chi

mahziru gyyuu'gui'w ra' ba nin bwa'ha ra' ba pur xcweenta jweersi roo nin nah-paa Dxiohs.

Gyyuu'tii nu la'n barcu tin bioo nu para guihdxyi Miletu

¹³ Bachiñi'dxiuu nu loh Pahblu ya gyyuu'tii nu la'n barcu ya zoo nu guihdxyi Asohn tin ri'chi bachile'za nu Pahblu, laasii bwi'hnn ba lligaaba gwah ñah ba guihdxyi chi. ¹⁴ Ya chin badxa'ga nu Pahblu guihdxyi Asohn, chi'chi zonee nu ba la'n barcu para guihdxyi Mitilene. ¹⁵ Ya biria'hnee barcu la'hnu ri'chi, ya chin barah gue'la gudii'dxi-nee barcu la'hnu gahxu cwee' isla nin laa Quiu, ya chin barah stuhbi gue'la chi badzihn nu pwertu xteenn Samos, ya chin guhldaa stuhbi dxyih badzihn nu guihdxyi Trogiliu, ri'chi baz-i'laa'dzi nu tuhbi carriyi'hn, ya dxyih chi gahca badzihn nu guihdxyi Miletu. ¹⁶ Ayi guclaa'dzi Pahblu ñahcata'h ba Asia ni'chin ayiza gunnah ba ñoo nu guihdxyi Efesu laasii riooba ba gadzihn ba para guihdxyi Jerusalehn tin ri'chi guti'dxi ba dxyih lañih nin laa Pentecostehs.

Guñi'nee Pahblu la'h ra' nin rnabwa' la'h ra' xpwiinn Jesucristu guihdxyi Efesu chin babii ba guihdxyi Miletu

¹⁷ Hasta guihdxyi Miletu gyyuu' Pahblu chin guxe'hla ba dxyi'dxyi loh ra' nin rnabwa' la'h ra' xpwiinn Jesucristu guihdxyi Efesu tin guñi'nee Pahblu la'h ra' ba. ¹⁸ Ya chin badzihn ra' bwiinn Efesu ra' chi, chi'chi rahbi Pahblu loh ra' ba:

—La'htu naann tu xa gyyuu'neen la'htu desde dxyih nin badzihna'hn loh yuh ra' xteenn Asia rii'. ¹⁹ Gaduhbi chieempa gyyuu'neen la'htu baluu'yi'hn xchi'dxyi Jesucristu la'htu cun gaduhbi sto'n, cun xcweenta ñihsabwii nin bi-aaba loon pur guelrbiinn duxa nin guza-ca'hn xcweenta garaa ra' lligaaba dx-

aaba nin bwi'hnn ra' bwiinn Israel cun na'h laasii baluu'yi'hn xchi'dxyi Dxiohs la'h ra' ba. ²⁰ Per na'h ayi basa'na'hn gwazah baluu'yi'hn la'htu xcweenta garaa nin nallu'hyi para la'htu tin ta'h tu loh duhlda; na'h baluu'yi'hn xchi'dxyi Dxiohs nez delaanta loh ra' bwiinn cun neezaa rwa' yihdzi ra' bwiinn. ²¹ Guñi'n loh ra' bwiinn Israel cun neezaa nin ayi naa ra' bwiinn Israel tin gusagu-u'dzi sto' ra' ba chezah ra' ba xnez-iuh Xtaada Jesucristu nu'h. ²² Yannah cagaxe'hla Spíritu Saantu Xtaada Dxiohs nu'h na'h para guihdxyi Jerusalehn, ya nin ayi ga'nnahn xi sa'ca'hn ri'chi. ²³ Per na'nnahn cada tuhbi guihdxyi ra' hasta rdi'dxi'hn rñi' Spíritu Saantu Dxiohs loon zidi'dxi'hn trabahjw duxa, zie'w'hn la'n lahtsi dxi'ba. ²⁴ Per na'h ayi riaan gudzi'ba'hn xquel nabahanahn loh guidxyiyuh rii' per nin nahpaa gu'n-nahn nahpaa guza'loon xcarrehra'hn ziga naa xcweenta caargu nin bani'hi Daada Jesucristu na'h tin ganaalla lligaaba nayaa guluu'yi'hn la'h ra' bwiinn la'h Ñi'h ruta'h Ñi'h la'h ra' bwiinn loh duhlda. ²⁵ Yannah la'n guhcabwa'la nin tuhbi tu ziga baluu'yi'hn xchi'dxyi Dxiohs la'htu, ayiru gabia'garii gwa'ha tu xpacaa'lahn. ²⁶ Ni'chin nin cañi'n dxyi'dxyi nin nanchii sidela ayi chuu tu ayi cha'zi tu xcweenta xchi'dxyi Dxiohs nin baluu'yi'hn la'htu laasii nin tuhbi tu ayi bia'dxyi ñihn xcweenta dxyi'dxyi rii' loh tu. ²⁷ Garaatii' xchi'dxyi za'ca Dxiohs baluu'yi'hn la'htu ya nin tuhbi xchi'dxyi Xtaada Jesucristu nu'h ayi bi-a'dxyi baluu'yi'hn la'htu. ²⁸ Ni'chin gul-gahpaa dzi'tsi nee cun neezaa ra' snuhn ra' bwiinn nin naa ra' xpwiinn Dxiohs tin ni'chi bani'hi Spíritu Saantu guinabwa' tu loh ra' bwiinn nin naa xpwiinn Ñi'h, tin ni'chin guzi' Ñi'h la'h ra' xpwiinn Ñi'h chi cun llerihn Ñi'h. ²⁹ La'naann cha'yila, zi' paaldaa bwiinn nin naa ziga maan duxa ra' nee ayi dxiaa ra' bwi-

inn ra' chi zuxi'hn ra' ba xneziuh Dxiohs chin ayirun loh guihdxyi ra' rii'. ³⁰Ziuu' za la'h gahca lasaa' tu nin guñi' dxyi'dxyi dxixi'hw loh tu tin guunn ra' ba gusaa'n ra' xpwiinn Jesucristu xneziuh za'ca Dxiohs tin mahzi chena'hla ra' ba la'h ra' nin gusagui'hi la'h ra' ba. ³¹Gulguia'ha tin ayi gusagui'hi ra' ba la'htu, ayi dxia'lda sto' tu loh chohnna yihza, dxyih naague'la guñi'neen la'htu hasta ñihsabwii badaa loon xcweenta tu laasii riaan la'htu guisagui'hi tu, per ñaan loh tu ayi chechii sto' tu xcweenta dxyi'dxyi ya'dxi ra' chi. ³²Yannah, bwihtsi lasaa' ra'n rusia'hanahn la'htu loh xcweenta Dxiohs nee cun xcweenta xchi'dxyi Ñi'h nin nahpaa jweersi guza'loh xtsi'nza-'ca Dxiohs la'n lasto' tu tin gaaldaa tu guelnabahan nacuubi nin guni'hi Dxiohs la'h garaa ra' bwiinn nin basia'caa Ñi'h loh duhlda. ³³Ayi guza'bi sto'n xixteenn tu nin tuhbi xca'yu tu nin xahba za tu chin baluu'yi'hn xchi'dxyi Jesucristu la'htu. ³⁴La'tu naann la'h gahca na'h bwi'hna'hn dzi'n cun naa'hahn tin bio'h xi gudahwne'hn xamihgu ra'n. ³⁵Zi'chi baluu'yi'hn xa guunn tu dzi'n tin gacanee tu la'h ra' bwiinn nin ayi xi nahpaa, ya gasannah sto' ra' nu'h dxyi'dxyi ra' nin guñi' Xtaada Jesucristu nu'h mahzi cha'yi nin rudi'hi que no nin rca'ha.

³⁶Ya chin guya'loh guñi'nee Pahblu la'h ra' ba garaa ra' dxyi'dxyi ra' rii', chi'chi bazu'nllihbi ba cun garaa ra' bwiinn ra' chi tin gudihdxyi-gunaaba ra' ba loh Dxiohs. ³⁷Ya ru'n duxa ra' ba chi'chi gudi'dzi ra' ba la'h Pahblu cun neezaa bacha'garwaa' ra' ba la'h Pahblu. ³⁸Ya guyuu' nalaasa duxa sto' ra' ba laasii rahbi Pahblu loh ra' ba ayiru gwa'haru ra' ba loh Pahblu nin stuhbitii'. Ya bagasia'han ra' ba Pahblu hasta bacah ba la'n barcu.

Gwah Pahblu guihdxyi Jerusalehn

21 Ya chin guya'loh badzihnee ra' xpwiinn Jesucristu la'hnu hasta bacah nu la'n barcu, ya zoo nu nez guihdxyi Cos, tuhbi isla nin rii loh ñihsado', ya chin barah stuhbi gue'la badzihn nu stuhbi isla nin laa Rodas, ya de ri'chi hasta tuhbi pwertu nin laa Pátara. ²Ya pwertu xteenn Pátara bidxuutii nu la'n barcu nin guzee nez naciohn Fenicia. ³Ya loh zezahnee barcu chi la'hnu bida'ha nu isla nin laa Chipre nin rii loh ñihsado'; lahdu rabwehsa bia'han isla chi'chi gudii'dxinee barcu la'hnu ri'chi, ya zootii' nu hasta estadu Siria, ya coma nahpaa basia'han ra' ba carga nin nu'a barcu chi pwertu xteenn Tiru. ⁴Ya guihdxyi Tiru chi badxi'loh nu xpwiinn ra' Jesucristu nin nuu ra' guihdxyi chi, ya bidxia'hannee nu la'h ra' ba ri'chi gahdzi dxyih, ya baluu'yi Spíritu Saantu la'h ra' ba guñi' ra' ba loh Pahblu tin ayi chee ba para guihdxyi Jerusalehn. ⁵Ya chin bazaa' gahdzi dxyih, chi'chi bagazunehza ra' ba la'hnu ndxi'hw gunna'h ra' ba cun neezaa llii'n ra' ba, ya loh plahyi xteenn rwaa' ñihsado' chi bazu'nllihbi nu tin gudihdxyi-gunaaba nu loh Dxiohs tin gacanee Ñi'h la'h ra' garaa nin naa ra' xpwiinn Ñi'h. ⁶Chi'chi bagahpaa Dxiohs lasaa' nu, ya seguihdu bacah nu la'n barcu ya la'h ra' xpwiinn Jesucristu nin bia'han ra' ri'chi gubia'garii ra' ba para rwaa' yihdzii ra' ba. ⁷Ya chin guluhlla xpiahje nu nin zio'pa nu loh ñihsado' hasta guihdxyi Tiru cun guihdxyi Tolemaida, chi'chi biodia'ha nu cuun ra' xpwiinn Jesucristu nin nuu ra' guihdxyi chi, ya bidxia'hannee nu la'h ra' ba tuhbi dxyih. ⁸Ya chin barah gue'la zoonee nu Pahblu para guihdxyi Cesarea, ya chin badzihn nu rwaa' yihdzi Felipe tuhbi daada nin gule'helah ra' ba Felipe Evangelista, naa za ba tuhbi ndxi'hw nin naa loh gahdzi ndxi'hw ra' nin rahca-

nee la'n guido' ya bidxia'han nu rwaal yihdzii ba. ⁹ Nuu tahpa llii'n dxa'pa Felipe nagahdxi guchinaa ra' bi, ya ruluu'yi ra' bi xchi'dxyi Jesucristu. ¹⁰ Ya zihanla dxyih dxuu nu rwaal yihdzi Felipe chin badzihn tuhbi daada nin ze' nez guihdxyi Judea naa ba tuhbi profeta laa ba naa Agabo, ¹¹ chi'chi guca'ha Agabu xsindohra Pahblu, tin bachi'bi Agabon ñaa' ba cun naa ba, chi'chi nah ba:

—Nah Spíritu Saantu Dxiohs: squii' guchi'bi ra' bwiinn Israel ra' nin nuu guihdxyi Jerusalehn la'h ndxi'hw nin naa xteenn Ñi'h sindohra rii' tin guti'dxi ra' ba la'hba lahtsi naa ra' bwiinnziitu.

¹² Chin bihn nu dxyi'dxyi ra' chi, gu-naaba duxa nu loh Pahblu cun neezaa bwiinn ra' nin nuu ra' ri'chi tin ayi chee ba guihdxyi Jerusalehn, ¹³ chi'chi nnaa Pahblu loh nu:

—¿Xi naa ru'n tu cun rguu'laasa tu sto'n? Na'h dispwestu nuu'huhn ayi tansola dxi'h guchi'bi ra' ba na'h nicla nee gachi'hn guihdxyi Jerusalehn pur xcweenta xchi'dxyi Xtaada Jesucristu nu'h.

¹⁴ Ya cun ayiru chyú guiñi' chin bihn nu guiñi' Pahblu zi'chi mejor bidi'tsii nu:

—Mas cha'yi cha'loh ziga naa xigaaba Dxiohs.

¹⁵ Ya chin gudii'dxi dxyih ra' chi, biluu'cha'yi nu xixteenn nu, ya seguidu baria'h nu guihdxyi Cesarea chi, chi'chii zoo chi'h nu para guihdxyi Jerusalehn. ¹⁶ Ya cun nee ra' paaldaa xpwiinn Jesucristu nin naa ra' bwiinn guihdxyi Cesarea bagasia'han la'hnu guihdxyi Jerusalehn, loh ra' ba dxa'ga tuhbi bwiinn Chipre nin laa Mnasohn, bwiinn chi naa tuhbi xpwiinn za'ca Jesucristu desde chieempa roo' ya gwaneé ra' bwiinn Cesarea chi la'hnu rwaal yihdzi Mnasohn tin bia'han nu rwaal yihdzii ba.

Biu'nbwa' Pahblu la'h Jacobo

¹⁷ Ya chin badzihn nu guihdxyi Jerusalehn, biahxi duxa ra' xpwiinn Jesucristu nin nuu ra' ri'chi. ¹⁸ Ya chin barah gue'la bionee nu Pahblu tin biodia'ha nu xa nuu Jacobo, ya ri'chi rii ra' za bwiinn guhla nin rnabwa' ra' la'h ra' xpwiinn Jesucristu nin rii guihdxyi Jerusalehn. ¹⁹ Ya chin guya'loh bagahpaa Dxiohs Pahblu la'h ra' ba, chi'chi bwii'yidxyi'dxyi ba xcweenta cada tuhbi dzi'n nin guhcaneé Dxiohs la'hba bwi'hnn ba lahdxi ra' bwiinnziitu. ²⁰ Ya chin guya'loh bihn ra' ba garaa ra' dxyi'dxyi nin guiñi' Pahblu, chi'chi rahbi ra' ba pur chuhla naa Dxiohs nin nuu nabahan dxibaa', chi'chi rahbi ra' ba loh Pahblu:

—Yu'bilu'h, lasaa' nu la'lu'h naann loh ra' bwiinn Israel dxa'ga ra' ziahan duxa ra' bwiinn nin riachii sto' ra'ñi'h xchi'dxyi Jesucristu, ya garaa ra' ba xclaa'dzi ra' ba cheezah ra' ba cun xlehyi Moisehs. ²¹ Ya rahbi ra' ba yi'h ruluu'yi lu'h garaa ra' bwiinn Israel nin nuu ra' loh guihdxyi xteenn ra' bwiinnziitu ruu'yidxyi'dxyi ra' ba ruluu'yi lu'h ayi guca'h ra' ba bwa' nin laa circuncisión tihxi llii'n ra' ba nee ayiza cheezahnee ru ra' ba costumbre ra' nu'h. ²² ¿Xa ni'ca guidi'hnn nu'h? Nahpaa dxihnn ra' ba la'lu'h nuu rii'. ²³ Mas cha'yi guunn lu'h ziga guiñi' nu loh lu'h: nuu tahpa ndxi'hw loh nu rii' nin nahpa guza'loh dxyi'yidxyi nin bia'hannee ra' ba Dxiohs. ²⁴ Gwaneé ra' ba tin gulgui'hnn para dxiaa tu nee gudxihlili xgaxtu ra' ba tin guigah yihca ra' ba; ya garaa ra' ba zachabwa' ra' ba cun sehn chi ayi guchii dxi'h dxyi'dxyi mahla nin rñi' ra' ba pur yi'h sino que guunn ra' ba lligaaba nee yi'h ruzo'badxiahga lu'h xlehyi Moisehs. ²⁵ Ya la'hnu baca'hla dxihtsi loh ra' bwiinnziitu tin ayi xi lligaaba guunn ra' ba pur xcweenta xlehyi Moisehs, nadamas

nin ayi nuu guunn ra' ba ayi nuu gahw ra' ba cohsa ra' ziga guhn nin rianee ra' bwiinn loh ra' bwiinn gulaala, nee cun rihn za ayi gahw ra' ba, cun neezaa bwe'hla gu'a rihn, nee ayiza chuunee ra' ba nin ayi naa che'hla ra' ba nomas ni'chi si baca'h nu loh dxihtsi ayi guunn ra' ba.

Guna'zu ra' bwiinn Israel la'h Pahblu

²⁶ Ya seguihdu ze'nee Pahblu ndxi'hw ra' chi tin guunn ra' ba ziga caa loh xlehyi Moisehs, ya chin barah gue'la gwaguihtsi ra' ba loh bixohza nin rnabwa' la'n xquido' ra' bwiinn Israel ra' chi xi dxyih chenee tuhbigah ra' ba tuhbi maan nin cwachiguhn ra' ba loh Dxiohs. ²⁷ Ya la'h gahdzi dxyih ra' chi ya mwehru gaza' ra' la, chin bwa'ha paal-
daa bwiinn Israel ra' nin naa ra' bwiinn Asia loh Pahblu la'n guido' roo chi, chi'chi guñi' ra' ba loh ra' bwiinn Israel ra' nin rii ra' la'n guido' chi tin zi'chi garaa ra' ba guna'zu ra' ba la'h Pahblu.

²⁸ Ya cañi' ra' ba jweersi roo rahbi ra' ba: —¡Garaatii' tu bwiinn Israel ra' gultaa' gacanee tu la'hnu! ¡Ndxihw rii' rñi'yah la'h ra' bwiinn Israel cun xcweenta xlehyi guehtu Moisehs cun neezaa xcweenta xquido' roo nu'h rii' loh ra' bwiinn nez hastachi'hzi ca'nzaa ba, nnah gulguia'ha loh ba xa ze'nee ba bwiinn griegu ra' la'n xquido' roo nu'h tin guxi'hn ra' ba xcweenta xlehyi xteenn xquido' roo ra' nu'h!

²⁹ Guñi' ra' ba garaa dxyi'dxyi ra' rii' laasii tuhbi bweelta bwa'ha ra' ba ca'nzanee Pahblu la'h Trótimos nin naa tuhbi bwiinn Efesu ya bwi'hnn ra' ba lli-gaaba nee Trótimos canee Pahblu la'n guido'. ³⁰ Ya gaduhbi guihdxyi ra' bwiinn Israel ra' chi badiaa'ha tin babwe'he-caa ra' ba la'h Pahblu la'n guido' roo chi ya gudo'ballehxa ra' ba la'h Pahblu, ³¹ per gaduhbi nin riiyuhnn ra' ba lli-gaaba gadxiinn ra' ba la'h Pahblu guyuul

tuhbi nin bwi'hnn bihsi la'h comandante nin rnabwa' la'h batayohn Romanu nin rii guihdxyi Jerusalehn chi tin gacabwa' ra' ba la'h ra' bwiinn guihdxyi gadxiinn la'h tuhbi ndxi'hw. ³² Ya lwehgu ze'nee comandante chi suldahdu ra' cun paal-
daa capitahn ra' nin rnabwa' tuhbi gaywa'h suldahdu tin guyuul'tii gallu'hn ra' ba lahdaa ra' bwiinn ra' chi, ya chin bwa'ha ra' bwiinn guihdxyi chi la'h comandante cun suldahdu ra' lwehgu basaa'n ra' ba ya ayiru badi'hi goolpi ra' ba la'h Pahblu. ³³ Chi'chi gwabiiga comandante chi loh Pahblu chi'chi gunabwa' ba bachi'bi ra' xsuladahdu ba chiohpa cadehn naa Pahblu, chi'chiyi gunaaba dxyi'dxyi ba loh ra' bwiinn chi chyu bwiinn Pahblu nee xi bwi'hnn za ba. ³⁴ Per ayi basaa'n ra' bwiinn ñuca'dxi-ahga ba nin ñiñi' Pahblu laasii guriin-guriin cabwidxaa' duxa ra' ba, mejor ze-
nee ra' suldahdu ra' chi la'h Pahblu para xcwartel ra' ba. ³⁵ Ya chin badzihnee ra' ba la'h Pahblu hasta nuu escalohn rwa' xcwartel ra' ba, nahpa bi'a ra' ba Pahblu hasta guiya' laasii na'hla bwid-xidxiyah bwiinn ra' chi cun neezaa dxiigah rreldaa lasaa' ra' ba laasii dxiigah rbi-hdzi sto' ra' ba gachi Pahblu. ³⁶ Ya hasta badzihn ra' ba rwa' cwartel chi ze' bwi-hdxyidxiyah ra' ba tin maaba ra' ba gachi Pahblu. ³⁷ Ya chin la'h ra' suldahdu chi ñiguu'tii la'h Pahblu la'n cwartel, chi'chi rahbi Pahblu loh comandante nin rnabwa' loh batayohn chi:

—¿Zizi'guehdla lu'h guñi'n?

Chi'chi rahbi comandante chi loh Pahblu:

—Rwa'hahn rahca rñi' lu'h dxyi'zah griegu. ³⁸ Uhn, ayi yi'hdxih' nin naa tuhbi ndxi'hw nin naa tuhbi bwiinn Egiptu nin gudxihldxinee la'h gubieerna, ndxi'hw chi ca'nzanee ba tahpa mihiyi bwiinn ra' loh dahan tin rdxiiinn ra' bwiinn.

³⁹Chi'chi rahbi Pahblu loh comandante chi:

—Na'h naan tuhbi bwiinn Israel nin ze' nez guiidxyi Tarsu, tuhbi guiidxyi lasahca loh ra' guiidxyi nin rnabwa' Cilicia, ni'chin rna'ba'hn loh yu'bilu'h guunn lu'h tuhbi bwen gusaa'n lu'h guiñi'n loh ra' bwiinn rii'.

⁴⁰Ya chin guzi'guehlda ba guiñi' Pahblu loh ra' bwiinn chi, chi'chi guteesa naa Pahblu tin biahcadxyi ra' bwiinn chi, ya loh nin babwihdxyi ra' ba chi'chiyi guñi' Pahblu dxyi'zah Hebreu loh ra' ba, rahbi ba:

22—Yu'bitu bwiinnguuhla ra' bwi'tsi lasaa' ra'n gulgahca'dxiahga xchi'dxyi ra'n nin guiñi'n loh tu tin gacabwa' tu ayi xi bwi'hna'hn.

²Ya chin bihn ra' ba cañi' Pahblu dxyi'dxyi Hebreu loh ra' ba, mahziru dxyi'itii' gurih ra' ba. Chi'chi rahbi Pahblu loh ra' ba:

³—Na'h naan tuhbi bwiinn Israel nin guulaa guiidxyi Tarsu xteenn Cilicia, per guuro'hohn guiidxyi Jerusalehn rii' ya loh Gamaliel basi'dxi'hn xcweenta xlehyi guehtu xtatita roo ra'nu'h gaduhbi sto'n, guunnahn cun Xchiohs ra' nu'h tal ziga gahca ruhnn tu nnadxyih rii'. ⁴Ya bidxyi'chinee ra'n la'h ra' bwiinn nin gwachii sto' ra' ñi'h xneziuh Jesucristu gudxi'nnzara'n ba bachi'bi du'hn ra'n ba ndxi'hw gunna'h ra' chi'chi basie'w ra'n ba la'n lahtsi dxi'ba. ⁵Bixohza nin rnabwa' la'h ra' bixohza cun neezaa bwiinnguuhla ra' xteenn guido' roo naa nin bwa'haloh garaa ra' nin cañi'n rii'. La'h ra' ba bwi'hnn ra' ba tuhbi dxyihtsi nin zeene'hn para guiidxyi Damascu loh ra' bwiinn Israel nin nuu ra' ri'chi tin ñina'zu ra'n xpwiinn Jesucristu nin nuu ra' guiidxyi Damascu tin ñie'ldane'h ra'n ba para guiidxyi Jerusalehn rii' tin

ñahca ra' ba caxchihgu loh guiidxyi rii'.

Pahblu baluu'yi xa gwachii sto' ba xchi'dxyi Jesucristu

(Hch. 9.1-19; 26.12-18)

⁶'Ya chin zeza'hn loh neziuh para guiidxyi Damascu, ya la'n yamwerula zagadzihna'hn guiidxyi chi ziga chi'h lahyidxyihin bazia'ñih tuhbi bwehla roo' xteenn llaa'ndxibaa' hasta zaa'hahn, ⁷ya hasta guluu'bwihin na'h loh yuh, ya seguihdu bihna'hn tuhbi rsiaa'ha nin cañi' loon: “Saulu, Saulu; ¿xi naa ca'hn-na'hla lu'h na'h neezaa ra' xpwi'nnahn?”

⁸Chi'chi ra'pihn: “¿Chyu yi'h Daada?” Ya chi'chi nnah ba loon: “Na'h nin naan Jesuhs nin ze' guiidxyi Nazaret nin casa'cazii duxa lu'h.” ⁹Ya bwiinn ra' nin zeene'hn bwa'haloh ra' ba bwehla chi ya bidxyihbi duxa ra' ba per ayi bihn ra' ba guñi' Daada Jesucristu loon. ¹⁰Chi'chi ra'pihn: “Daada, ¿xi ni'ca xclaa'dzi Yu'bilu'h gu'nnahn?” Chi'chi naa Ñi'h loon: “Gwastii, gwah guiidxyi Damascu. Ri'chi dxihnn lu'h garaa nin guinabwa'n guunn lu'h.” ¹¹Ya cun bi-a'han dxie'pa'hn pur lla'ñih bwehla chi, ya chin zoo nu para guiidxyi Damascu naa'hahn na'zu ra' lasaa'hahn, ya chin badzihna'hn guiidxyi chi, ¹²ri'chi nuu tuhbi ndxi'hw nin laa Ananías, naa ba tuhbi ndxi'hw nin ruzo'badxiahga ziga naa xcweenta xlehyi Moisehs; ya garaa ra' bwiinn Israel ra' nin nuu guiidxyi Damascu chi rñi' za'ca ra' ba pur cweenta dzi'n za'ca nin ruhnn Ananías.

¹³'Ya chin bi' Ananías hasta badzihna'hn, chi'chi nnah ba loon: “¿Saulu, bwihtsi! Guteesa loh lu'h tin bwa'ha nez guiya”, ya lwehgu gahca biaaca loon bwa'hahn loh Ananías. ¹⁴Chi'chi nnah Ananías loon: “Xchiohs ra' guehtu xtatita roo ra'nu'h gullii yi'h desde galohyi tin gwa'ha lu'h xa naa xigaaba Ñi'h, ni'chin ya bwa'haloh lu'h la'h Je-

sucristu Llii'n Dxiohs cun bihn za lu'h xch'dxyi Ñi'h nin guñi' Ñi'h loh lu'h chin bwa'haloh lu'h Ñi'h. ¹⁵Ya nah-paa yi'h gahca gaca lu'h nin chee-nee xchi'dxyi Ñi'h loh ra' garaatii' ra' bwiinn guidxyiyuh xcweenta cohsa nin bwa'ha lu'h cun nin bihn lu'h. ¹⁶Yannah ayiru xchi'hn gacata'h; gwasu'nchii tin chioobaañihsa lu'h, ya cun gaduhbi sto' lu'h gudihdxyi la'h Jesucristu tin cun lah Ñi'h guzia'caa Ñi'h garaa xtuhlda ra' lu'h."

Guñi' za Pahblu xa bagaluu'yi ba xchi'dxyi Jesucristu guihdxyi ziitu ra'

¹⁷Ya chin gubia'gariin guihdxyi Jerusalehn rii', chi'chi guyuu'tiin la'n guido' roo xteenn guihdxyi rii', ya gaduhbi nin cabwihdxyi-cana'ba'hn loh Dxiohs, hohra chi baluu'yiloh Jesucristu loon la'n guido' chi, ¹⁸chi'chi nnah Ñi'h loon: "Guluu'gihn, biria'h guihdxyi Jerusalehn rii' laasii ayi guuncweenta ra' bwiinn guihdxyi rii' xchi'dxyi'hn nin guluu'yi lu'h la'h ra'ba", nnah Jesucristu loon.

¹⁹Rahbiza Pahblu:

—Chi'chi ra'pihn: "Daada Jesucristu, bwiinn guihdxyi ra' rii' naannloh ra' ba xa riuu'tiin garaa ra' la'n guido', guna'zu'hn garaa ra' bwiinn nin riachii sto' ra'ñi'h xchi'dxyi lu'h, basa'caziin la'h ra' ba basie'w ra'n ba la'n lahtsi dx-i'ba, ²⁰ya chin gudxiinn ra' ba la'h Esteban nin baluu'yi xcweenta xchi'dxyi lu'h neezaa na'h zu'hn ri'chi tin go'pahn xahba ra' nin gudxiinn la'h Esteban." ²¹Ya chi'chi nnah Jesucristu loon: "Guluu'gihn tin nahpa zixe'hla'hn yi'h guihdxyi ziitu ra'."

Pahblu biaaba loh xquelrnabwa' comandante nin rnabwa' la'h ra' suldahdu

²²Ya hasta puntu chi'hzi rii' baca'dxi-ahga ra' ba nin guñi' Pahblu, chi'chi gu-

zo'baloh gudidxaa' ra' ba stuhbi, rahbi ra' ba:

—¡Mejor gachi bwiinn rii! ¡Ayiru xchi'hn guibahan ba!

²³Ya taantu nin cabwidxidxiah ra' ba cun neezaa xcamiilli ra' ba gule'hetee ra' ba ya lligabwe'hla si ra' ba guza-'loh rechah ra' ba yuh nez guiya' zigazi ruhnn tuhbi guun chin ruhnn tohra ma, ²⁴ya bwa'ha si comandante chi zi'chi cayuhnn ra' ba, chi'chi gunabwa' ba guyuu'tiinee ra' suldahdu la'h Pahblu tin guca'yahga ra' ba la'h Pahblu tin chix-tee' ba xi naa pur contra de la'hba cabwihdxyidxiah ra' bwiinn Israel ra' chi, ²⁵per ya chin la'h suldahdu ra' bwi'hn gahn bachi'bi ra' ba la'h Pahblu tin para guca'yahga ra' ba la'hba, chi'chi rahbi Pahblu loh tuhbi capitahn nin zuu ri'chi:

—¿Ta nahpaa tu derehchu gusa'cazii tu tuhbi bwiinn Romanu, nee nin ayi gaann tu gu nuu xi duhlda nahpaa ba?

²⁶Chin bihn capitahn chi dxyi'dxyi ra' nin guñi' Pahblu loh ba bidxyihbi duxa ba ya gwaguihtsii ba loh comandante, rahbi ba:

—¡Bwa'ha xa gunnee lu'h daada rii' tin bwiinn Romanu ba naa ba!

²⁷Ya seguihdu gunaabadxyi'dxyi comandante chi loh Pahblu, rahbi ba:

—¿Ta guchii naa lu'h bwiinn Romanu?

Chi'chi rahbi Pahblu:

—Guchiiin.

²⁸Chi'chi rahbi comandante chi:

—Na'h ziahan duxa mweeyi badi'hihn tin naan tuhbi bwiinn Romanu.

Ya chi'chi rahbi Pahblu loh comandante chi:

—Per na'h ayi guzi'dxi'hñin sino que naan bwiinn Romanu desde chin guulaayihn.

²⁹Cun dxyi'dxyi si ra' rii' bihn ra' suldahdu nin ñuca'yahga la'h Pahblu bidxyihbi ra' ba lwehgu baxachi ra' ba la'h Pahblu, ya hasta neezaa coman-

dante chi bidxyihbi ba pur nin bachi'bi ba cadehn la'h Pahblu, laasii naa Pahblu tuhbi bwiinn Romanu.

**Baluu'yi Pahblu dxyi'dxyi
xcweenta ba loh ra' bixohza nin
rnabwa' la'h ra' bwiinn Israel**

³⁰Ya chin barah gue'la, xclaa'dzi comandante chi gacabwa' ba xinaa xclaa'dzi ra' bwiinn ra' chi gachi Pahblu, chi'chi gunabwa' ba badiaa'ha ra' bixohza nin mahzi rnabwa' ra' la'h ra' bixohza cun neezaa guxchiisi ra' xteenn guido' roo', ya chi'chi gule'he ba Pahblu bazuh ba delanta nez loh ra' garaatii' ra' bwiinn ra' chi.

23 Bwa'ha dzi'tsi Pahblu loh ra' guxchiisi nin badiaa'ha ri'chi, chi'chi rahbi ba:

—Bwiitsi ra'n na'h siempre nuu nabahaneen Dxiohs gaduhbi laga'htii' cun xquelnanchii'hilhn hasta nnadxyih rii'.

²Chin bihn Ananías, bixohza nin lasahcaru, dxyi'dxyi ra' nin guñi' Pahblu, bidxyi'chi duxa Ananías, chi'chi gunabwa' ba loh nin rii gahxu loh Pahblu tin caapaa ra' ba rwaa' Pahblu, ³chi'chi rahbi Pahblu loh Ananías:

—¡Squii'za guunnee Dxiohs rwaa' lu'h bwiinn rusagui'hi! ¿Ta zohbaa lu'h ri'ca tin guunn lu'h guelguxchiisi na'h ziga caa loh lehyi Moisehs? ¿Xi naa chi'h rre'h lu'h contra de lehyi chi tin xclaa'dzi lu'h caapaa ra' ba rwaa'hahn? —rahbi Pahblu loh Ananías.

⁴Ya nin rii ra' cwee' Pahblu rahbi ra' ba loh Pahblu:

—¿Ta zi'ca rusia'garii lu'h dxyi'dxyi loh bixohza nin mahzi lasahca nezloh Dxiohs?

⁵Chi'chi rahbi Pahblu loh ra' ba:

—Bwihtsi ra'n ayi ga'nnahn la'hba naa bixohza nin rnabwa' loh ra' bixohza; pwisi caa loh Xchihtsi Dxiohs: “Ayi guñi'yah lu'h tuhbi nin nahpaa guelrnabwa' loh ra' bwiinn guihdxyi.”

⁶Ya guhcabwa' Pahblu chiohpa cwa'h naa ra' bwiinn nin rii ri'chi; tuhbi cwa'h ra' ba naa bwiinn saduceu ya stuhbi cwa'h ra' ba naa bwiinn fariseu, chi'chi mahziru jweersi roo ru guñi' Pahblu rahbi ba:

—¡Bwihtsi hermanu ra', na'h naan tuhbi bwiinn fariseu, llii'n tuhbi bwiinn fariseu, ya pur nin cabwe'za'hn gadzihn dxyih nin gabahan ra' bwiinn loh bwiinguuchi ni'chin nin cabahchi ra' ba xquelchiaan rii'!

⁷Ya chin guya'loh guñi' Pahblu dxyi'dxyi ra' rii', chi'chi guzo'baaloh cañi' ra' bwiinn saduceu ra' cun bwiinn fariseu ra' loh lasaa' ra' ba pur nin guñi' Pahblu, ya chiohpa cwa'h guhca ra' ba, ⁸laasii bwiinn saduceu ra' ayi riachii sto' ra' ba zabahan ra' bwiinn loh ra' bwiinguuchi, ayiza riachii sto' ra' ba nuu ra' xaanjla Dxiohs cun spíritu ra'; per la'h ra' bwiinn fariseu ra' riachii sto' ra' ba garaa ra' cohsa ra' nin guñi' Pahblu zabahan ra' bwiinn loh guelguhchi. ⁹Guyuu' tuhbi yahyi roo', ya seguihdu gwasu'nchii paalda ra' mwehsu fariseu ra' nin naann xlehyi Moisehs, chi'chi rahbi ra' ba:

—Ayi naa ndxi'hw rii' nin rñi'xihn; sidela guñi' tuhbi spíritu loh ba o tuhbi xaanjla Dxiohs loh ba, ayi nuu guidxyi'chinee nu'h Yu'bi Xtaada Dxiohs nu'h.

¹⁰Ya zeezah yahyi roo' chi, ya bidxyihbi comandante ñidxiinn ra' bwiinn ziahan chi la'h Pahblu ni'chin gunabwa' ba gwah ra' suldahdu bagabwe'hecaa la'h Pahblu lahda ra' bwiinn ziahan chi tin ziaganeer ra' ba la'h Pahblu la'n cwartel stuhbi. ¹¹Ya chin guhca guxiin, baluu'yiloh Jesucristu loh Pahblu la'n cwartel chi, guzuh Ñi'h cwee' Pahblu chi'chi rahbi Ñi'h loh Pahblu:

—Bachihpa sto' lu'h, ayi guidxyihbi lu'h Pahblu; ziga baluu'yi lu'h xcweenta xchi'dxyi'hn guihdxyi Jerusalehn rii'

zi'chi gahca za guluu'yi lu'h xchi'dxyi'hn guihdxyi Roma.

Bwi'hnn ra' bwiinn Israel lligaaba ñidxiinn ra' ba la'h Pahblu

¹² Ya chin barah gue'la badxa'galasaa' ra' paalaa bwiinn Israel ra' chi tin bwi'hnn ra' ba lligaaba ñidxiinn ra' ba la'h Pahblu, rahbi ra' ba:

—Hasta que no guidi'hnn nu'h gahn gachidxiinn nu'h Pahblu chi'chiyi guida'w nu'h cun guidwaaza nu'h, nicala guunn Dxiohs caxchihgu la'hnu'h sidela ayi chyu guunn gahn ziga naa xigaaba nu'h.

¹³ Zigachi'h chywa'h guhca ra' ndxi'hw ra' nin bwi'hnn lligaaba ñidxiinn la'h Pahblu. ¹⁴ Chi'chi gwah ra' ndxi'hw ra' rii' loh ra' bixohza nin rnabwa' cun loh ra' bwiinn guhla, tin rahbi ra' ba:

—La'nu bia'han dxyi'dxyi la ayi xi guida'wtii' nu nee ayi za xi guidwaatii' nu hastayi guidia'ha nu la'h Pahblu guhchi chi'chiyi guida'w nu guidwaa nu. ¹⁵ Yannah la'htu cun neezaa garaa ra' bwiinn guhla ra' nin rnabwa' la'h ra' bwiinn Israel ra', gulguixe'hla dxyi'dxyi loh comandante tin guillii dxie'nee ba Pahblu loh tu, gulgui'hnn ziga nin xclaa'dzi tu dxihn ru tu dxyi'dxyi nin rñi' Pahblu cun mahzi paseensi ru tin ziga garaa dxyi'dxyi chi gacabwa' tu, ya la'hnu loh neziuh badxuuliistu nu antes nin gadzihnee comandante la'h Pahblu rii', ya loh neziuh gahca gadxiinn nu la'h Pahblu.

¹⁶ Per chin bihn llii'n bizaa'n Pahblu cuun lligaaba nin nuu ra' ndxi'hw ra' chi gadxiinn ra' ba la'h Pahblu, ni'chin seguihdu gwah bi rwaaw' cwartel gwaguihtsii bi loh Pahblu xcweenta ba nin bihn bi, ¹⁷ chi'chi gudihdxyi Pahblu tuhbi capitahn chi'chi rahbi Pahblu loh ba:

—Gwaneee la'h bi'nxtuhbi rii' loh comandante tin gahbi bi tuhbi dxyi'dxyi loh ba.

¹⁸ Ya seguihdu zenee capitahn la'h bi'nxtuhbi chi hasta nuu comandante, ya chin badzihnee capitahn chi la'h bi'nxtuhbi chi, chi'chi rahbi ba loh comandante:

—Pahblu nin ñie'w gunaaba ba loon tin dxie'ldane'hn bi'nxtuhbi rii' loh yu'bilu'h tin guifi' bi loh yu'bilu'h tuhbi dxyi'dxyi.

¹⁹ Chi'chi guna'zu comandante chi naa bi'nxtuhbi chi tin gwaneee ba la'hbi tuhbi lahdu hasta ayi chyu dxihn xchi'dxyi ra' ba, chi'chi rahbi comandante chi loh bi: —¿Xi ni'ca xclaa'dzi lu'h guifi' lu'h loon?

²⁰ Chi'chi baze'ta bi dxyi'dxyi ra' nin bihn bi, ya rahbi bi:

—La'h ra' tuhbi cwa'h bwiinn Israel bia'han dxi'dxyi ra' tin guinaaba ra' ba loh yu'bilu'h chenee lu'h Pahblu rwaaw' jugadu guillii deque nanchii guunn ra' ba zigazi nin xclaa'dzi dxihn ru dxyi'dxyi ra' nin ruluu'yi Pahblu cun mahzi paseensi tin deque gacabwa' ru ra' ba, ²¹ per ayi chechii sto' lu'h xchi'dxyi ra' ba laasii ndxi'hw ra' chi ya bia'han dxyi'dxyinee ra' ba la'h ra' bixohza nin mahzi rnabwa' cwee' neziuh cweeza ra' ba la'h Pahblu tin chiinn ra' ba la'hba, ya bia'handxyi'dxyi ra' ba hastayi gwa'ha ra' ba la'h ra' ba bwi'hnn gahn guhchi Pahblu chi'chiyi gahw ra' ba guee ra' ba, ni'chin ayi chechii sto' lu'h la'h ra' ba —rahbi bi.

²² Chin bihn comandante dxyi'dxyi ra' nin gwaguihtsii bi'nxtuhbi chi loh ba, ya seguihdu ziaa bi'nxtuhbi chi para yihdzii bi per rahbixgah comandante chi loh bi:

—Ayi chyulootii' gahbi lu'h guifi' lu'h dxyi'dxyi ra' rii' loon —rahbi comandante chi loh bi.

**Ya seguihdu guxe'hla comandante
la'h Pahblu hasta loh Félix
nin naa gobernador**

²³ Seguihdu gudihdxyi Comandante chi chiohpa capitahn ba, chi'chi rahbi ba loh ra' ba:

—Gulgatíaa'ha chiohpa gaywa'h suldahdu nin chee ñaa' cun za setenta nin tsiiba cabahyu, cun schiohpa gaywa'h suldahdu nin gu'a lanza tin chee tu para guihdxyi Cesarea. ²⁴ Nee gulchi'hyi tuhbi cabahyu tsiiba Pahblu tin ayi xi gaca Pahblu, tin chenee tu ba loh gobernador Félix —rahbi comandante chi.

²⁵ Chi'chi bwi'hnn comandante chi tuhbi dxihtsi chenee ra' ba loh gobernador Félix. ²⁶ Loh dxihtsi chi rñi' squii':

“Claudiu Lisias ruxe'hla tuhbi guelr-gahpaa Dxiohs para loh yu'bilu'h excelentísimo gobernador Félix. ²⁷ Guna'zu ra' bwiinn Israel la'h ndxi'hw rii' ñidxinn ra' ba, ya chin bihna'hn naa ba tuhbi bwiinn Romano, chi'chi bioo nu cun suldahdu ra'n biogabwe'he nu ba lahdad ra' bwiinn Israel ra' chi. ²⁸ Ya guclaa'dzihn gacabwa'n xi naa xclaa'dzi ra' bwiinn Israel chi gadxiinn la'h Pahblu, ni'chin seguihdu gwane'hn Pahblu loh juunta nin mahzi rnabwa' loh ra' bwiinn Israel ra' chi. ²⁹ Ya ri'chiyi guhcabwa'n rdxyi'chinee ra' ba la'h Pahblu pur xweenta si xlehyi ra' ba; ni'chin nin ayi basa'na'hn ñidxiinn ra' bwiinn Israel la'hba, nee nin ayiza nuu para ñie'w ba la'n lahtsi dx-i'ba. ³⁰ Nee bihnzahn riidxi'hyi ra' ba xa gadxiinn ra' ba la'h bwiinn rii', ni'chin nin guluu'nehzahn ba loh yu'bilu'h nee la'n guñi' za loh ra' nin xclaa'dzi gadxiinn la'h bwiinn ca, guiñi' ra' ba loh yu'bilu'h xa pur rdxyi'chinee ra' ba la'h ba.”

³¹ Ya seguhn dxyi'dxyi nin badi'hi comandante la'h ra' suldahdu, guxiin bira'hnee ra' ba la'h Pahblu hasta tuhbi lahta nin laa Antípatris. ³² Ya chin barahyi gue'la, gubia'garii ra' suldahdu

nin gwañaa' ra' para rwaa' cwartel, ya suldahdu ra' nin gudzii'ba ra' cabahyu ni'chi ra'yi zenee ra' la'h Pahblu para guihdxyi Cesarea. ³³ Ya chin badzihnee ra' ba la'h Pahblu guihdxyi chi biuu'n ra' ba ntriehgu dxihtsi nin guxe'hla comandante Claudiu Lisias loh gobernador cun neezaa Pahblu biuu'n ra' ba ntriehgu loh ba. ³⁴ Ya chin guluhlla bi'lda gobernador Félix loh dxihtsi chi, chi'chiyi gunabadxyi'dxyi ba loh Pahblu, rahbi ba:

—¿Chyu bwiinn lu'h?

Ya chin bihn ba bwiinn Cilicia Pahblu, ³⁵ chi'chi gunabwa' ba bie'w Pahblu la'n lahtsi dxi'ba xteenn yu'laa'yi, ya yu'laa'yi chi naa ziga tuhbi recweerdu xteenn Herodes nin mahzi guhca lasahca.

**Pahblu baluu'yi xcweenta
xchi'dxyi Dxiohs nin ruluu'yi ba
loh gobernador Félix**

24 Ya chin gudii'dxi ga'yu dxyih, chi'chiyi badzihn Ananías, bixohza nin rnabwa' la'h ra' bixohza, guihdxyi Cesarea cun bwiinn guhla ra' xteenn guido' roo' Jerusalehn cun tuhbi ndxi'hw nin laa Tértulu. Ndxihw rii naa ziga xlicesiadu ra' ba nee zee ba tin cwachi ba xquelchiah Pahblu loh gobernador. ² Ya chin badzihnee ra' ba Pahblu, chi'chi guzo'baloh Tértulu cabahchi ba xquelchiah Pahblu loh gobernador, chi'chi rahbi ba loh gobernador Félix:

—Zuxchiilli yu'bilu'h, daada gobernador; nasaa nabahan nu cayahcane duxa yu'bilu'h lahdxyi nu pur lligaaba nasiin lu'h. ³ Garaatii' ra' xtsi'n za'ca lu'h rii rihnu garaatii' ra' guihdxyi O excelentísimo Félix. Cun gaduhbi sto'n runi'hihn guelzuxchiilli loh yu'bilu'h. ⁴ Para ayi chyu guunnta'h yu'bilu'h, ni'chin nin rna'ba'hn loh yu'bilu'h gaapaa lu'h paseensi guca'dxiahga lu'h chiohpa dxyi'dxyi'hn nin guiñi' loh lu'h. ⁵ Pwihsi ndxi'hw rii la'nu guhcab-

wa' naa ba tuhbi bwiinn nin rñi' xihn duxa, ya garaa lahta xteenn guidxyiyuh nin ca'nzaa ba rñi' ba dxyi'dxyi xihn loh ra' bwiinn Israel ra', ya zi'chi za cayahca naala'h ra' bwiinn Israel pur dxyi'dxyi xihn nin ruluu'yi ba. La'hba nin rnab-wa' tuhbi cwa'h nin laa ra' Nazarenu ra'. ⁶Xclaa'dzi ba ñuxi'hn ba xquido' roo nu chin bana'zu nu ba ya guclaa'dzi nu la'h gahca nu ñidi'hnn nu guelguxchiisi la'hba ziga naa xcweenta xlehyi nu, ⁷per cun badzihn si comandante Lisias basi-a'pitii ra' ba ndxi'hw rii loh nu cun la-jweersi, ⁸ya nah ba, garaa nin rdxyi'chinee la'h ndxi'hw rii gunaaba ba dxi' loh yu'bilu'h tin yu'bi gahca lu'h guinaaba dxyi'dxyi lu'h loh ba guñi' ba xcweenta dxyi'dxyi ra' nin ruluu'yi ba ya zahcab-wa' lu'h xcweenta xquelchiah ba nin rbahchi nu loh yu'bilu'h —rahbi Tértulu.

⁹Chi'chi guñi' ra' bwiinn Israel ra' nin rii ri'chi, rahbi ra' ba:

—Guchiicaa garaa dxyi'dxyi ziga bani'hi Tértulu cweenta yu'bilu'h.

¹⁰Chi'chi bwi'hnn gobernador chi sehn loh Pahblu tin guñi' ba, ya chi'chi rahbi Pahblu:

—Cun gaduhbi sto'n guluu'yi'hn xcweenta dxyi'dxyi ra' nin ruluu'yi'hn loh yu'bilu'h, laasii na'nnahn yu'bilu'h naa lu'h jwehsi xteenn naciohn rii' desde cadxyih roo'. ¹¹Ya yu'bilu'h guinaaba dxyi'dxyi lu'h gue'du guhca tsi'h bichiohpa dxyih badzihna'hn guiidxyi Jerusalehn tin zee gazu'nlliibihn loh Dxiohs. ¹²Ayi caa badxeela ra' ba na'h cagaluu'yi'hn la'h ra' bwiinn xcweenta ziga rbahchi ra' ba xquelchiaan loh yu'bilu'h, nee ayiza caa bwa'ha ra' ba cadxihldxyinee dxyi'dxyi'hn la'h chyuulla ra' bwiinn la'n guido', o calla stuhbi lahta xteenn guiidxyi chi. ¹³Ya bwiinn ra' rii ayi nahpaa ra' ba nin tuhbi prueba nin guidu'hun ziga nin rbahchi ra' ba xquelchiaan loh yu'bilu'h. ¹⁴Per

dxyi'dxyi ra' rii chixteen loh yu'bilu'h ziga naa xnehza nabahaneen Xchiohs ra' guehtu xtatita ra'n de acweerdu gahca cun xneziuh cuubi Dxiohs nin riachii sto' ra' gulliaa' bwiinn, nee riachii sto'n garaa nin caa loh dxihtsi xlehyi guehtu Moisehs cun dxyi'dxyi ra' nin baca'h ra' guehtu profeta ra'. ¹⁵Riachii sto'n xchi'dxyi Dxiohs ziga gahca riachii za sto' ra' ba xchi'dxyi Ñi'h zadzihn dxyih nin gabahan ra' bwiinn nin guhchi la, tantu bwiinn za'ca cun bwiinn nin guhca nadxaaba ra' za. ¹⁶Ni'chin nin cadxi'hyihn nin naza'ca para na'h ya ni'chi naa nin riuu' sto' Dxiohs gaca cun neezaa gahca nayaa nezloh ra' bwiinn. ¹⁷La'guhca xchih nuu'huhn zihtu lahdxyi guriin ca ra' bwiinn, nnah gubia'gariine'hn mweeyi nin baxe'hla ra' bwiinn nez chi tin badi'hiñin la'h ra' bwiinn nin ayi xi nahpaa, nee cun tuhbi guhn xte'nnahn zeene'hn loh Dxiohs. ¹⁸Chin badxi'loh ra' paaldaa bwiinn Israel ra' nin ze' nez Asia la'n guido', yaque guya'loh bwi'hna'hn ziga caa loh xlehyi Moisehs gaca nayaa bwiinn, nin ayi chyu bwiinn ziahan cane'hn nee ayiza xi bachi'hyihn la'h ra' ba. ¹⁹Yannah ¿cuunn ra' bwiinn Asia ra' chi?, tin la'h ra' ba nahpaa cwachi ra' ba xquelchiaan loh yu'bilu'h sidela nuu xa pura rdxyi'chinee ra' ba na'h. —rahbi Pahblu—, ²⁰o guñi' ra' ba sidela nuu xi dxyi'dxyi mahla guñi'n chin bazuh ra' ba na'h guñi'n loh juunta suprema xteenn ra' bwiinn Israel, o pwehda rbahchi ra' ba guelchiah xcwee'ntahn, ²¹laasii pweda pur jweersi nin bwa'ha ra' ba guñi'n chin guzu'hn galaayi ra' ba ra'pihn: “Nnadxih rii ruhnn tu guelguxchiisi na'h laasii riachii sto'n zabahan ra' bwiinn loh guelguhchi.”

²²Chin bihn gobernador Félix garaa dxyi'dxyi ra' chi ziga naann pa'h ba xcweenta Jesuhs cun garaa xchi'dxyi ñi'h, ni'chin basia'han ba stuhbi dxyih

gadxa'galasaa' ra' ba, ya rahbi ba loh ra' ba:

—Chin dxi' comandante Lisias, chi'chiyi guca'dxiahgaruhn xcweenta tu nin rbahchi tu xquelchiah bwiinn rii'.

²³ Chi'chi rahbi Félix loh tuhbi capitahn tin gaapaa ba la'h Pahblu, nee gusa'n za ba guunn Pahblu nin xclaa'dzi chi'hzi za nee gusaa'n za ba guu'yidxy-i'dxyinee ra' xamihgu Pahblu la'h ba nin zeguia'ha cuun ba nee neezaa pur nin gacanee ra' ba la'h Pahblu.

²⁴ Chin gudii'dxi paaldaa dxyih, gubi-a'garii Félix nee bie'nee ba che'hla ba nin laa Drusila, Drusila rii' naa ba tuhbi bwiinn Israel, ya chi'chi gudihdxyi Félix la'h Pahblu tin guñi' ba xcweenta ziga nahpaa chechii sto' ra' bwiinn xchi'dxyi Jesucristu loh gobernador Félix. ²⁵ Per chin bihn Félix guñi' Pahblu xa guibahan nayaa bwiinn nez loh Dxiohs, nee cun xa gaca jwisi chin gaduhbi guidxyiyuh, bidxyihbi duxa Félix, chi'chi rahbi ba loh Pahblu:

—Bwaa nnah, ya chin chuu xchieempahn stuhbi zibwihdxyicahn yi'h —rahbi ba loh Pahblu.

²⁶ Nee Félix guclaa'dzi ba ñudi'hi Pahblu mweeyi la'h ba tin ñuta'h ba la'hba, ni'chin gudihdxyi ba la'h Pahblu ziahan bwelta tin guñi'nee ba la'hba. ²⁷ Zi'chi gudii'dxi chiohpa yihza, ya baria'h Félix gobernador. Chi'chi guzuh ga'h Porciu Festu, gobernador cuubi. Ya tin dxia'han za'ca Félix loh ra' bwiinn Israel, ni'chin basia'han ba Pahblu zeezah ñie'w ba.

Guñi' Pahblu xchi'dxyi ba loh Festu

25 Chin biohna dxyih guyuu'tii Festu gobernador, dxyih chi bira'h ba guihdxyi Cesarea zee ba guihdxyi Jerusalehn. ² Chin badzihn ba guihdxyi Jerusalehn, gwagañi' ra' bixohza ra' nin rnabwa' loh ra' bixohza cun ndxi'hw ra' nin lasahca ru loh ra' bwiinn Israel loh Festu tin guñi' ra' ba tuhsi pur contra

de Pahblu. ³ Ya gunaaba duxa ra' ba loh Festu laasii xclaa'dzi ra' ba guunn Festu tuhbi bwen la'h ra' ba gagu'nehza ba la'h Pahblu para guihdxyi Jerusalehn laasii ya bwi'hnn ra' ba lligaaba loh neziuh cweeza rala'n ra' ba tin gadxiinn ra' ba la'h Pahblu. ⁴ Chi'chi rahbi Festu loh ra' ba:

—Ayi nuu'huhn; nahpaa dxia'han ba guihdxyi Cesarea laasii seguihdu gahca gabia'gariin para Cesarea.

⁵ Ni'chin nin rahbi ba loh ra' ba:

—Garaa nin nahpaa guelnabwa' nahpaa sah ra' ba chin guziaa'hahn para guihdxyi Cesarea tin cwachi ra' ba xquelchiah ndxi'hw chi sidela nuu xilla nin bwi'hnn ba zahca cwachi tu xquelchiah ba.

⁶ Ya guhcata'h Festu zigachi'h xuhnaa o tsi'h dxyih guihdxyi Jerusalehn, chi'chiyi gubia'garii ba para guihdxyi Cesarea. Ya chin barah gue'la, guzohba ba loh yagaxiyyi gobernador, chi'chiyi gunabwa' ba gwanee ra' suldahdu ba la'h Pahblu hasta zohba ba. ⁷ Chin badzihn Pahblu garaati' ra' bwiinn Israel nin ze' guihdxyi Jerusalehn biahyi ra' ba gadiidxi Pahblu, ya gulahchi ra' ba ziahan duxa xquelchiah Pahblu, per ayi ñahca ñuluu'yi ra' ba guchii pa'h naa xchi'dxyi ra' ba. ⁸ Chi'chi rahbi Pahblu loh ra' ba:

—Nin tuhbi guel rsahcaloh ayi bwi'hna'hn, nin pur xcweenta lehyi ra' bwiinn Israel nin pur xcweenta guido', nin loh za gubieerna César ayi xi guel rsahcalohtii' bwi'hna'hn loh ra' dee' —rahbi Pahblu.

⁹ Ya Festu xclaa'dzi ba dxia'han za'ca ba loh ra' bwiinn Israel, chi'chi rahbi ba loh Pahblu:

—¿Ta zizah lu'h guihdxyi Jerusalehn tin ri'chi cwachi ra' bwiinn Israel xquelchiah lu'h loon?

¹⁰ Chi'chi rahbi Pahblu loh ba:

—Zu'hn hasta rahca guelguxchiisi loh xquelrnabwa' emperador Romanu hasta nahpaa gaca guel guxchiisi xcwee'ntahn. Nicala yu'bilu'h naanndxi'h lu'h ayi xi guel rsahcaloh bwi'hanna'hn loh ra' bwiinn Israel. ¹¹Sidela nuu xi cohsa roo nin bwi'nna'hn nahpaa tu derechu ziga chiinn tu na'h ayi cañi'n ayi gachi'hn sidela nuu xtu'ldahn; per nnah cun ayi xtu'ldahn cun bwiinn Israel ra' ni'chin nin ayi chyuu nahpaa derechu guti'dxi na'h lahtsi naa ra' bwiinn Israel. Ni'chin mejor rna'ba'hn César guunn guelguxchiisi xcwee'ntahn.

¹²Yaque guya'loh guñi'nee Festu la'h ra' xpwiinn ba nin rii ri'chi nin ruluu'yi xa naa xlehyi César, chi'chiyi rahbi ba loh Pahblu:

—Yi'h gunaaba lu'h rrehyi César guunn guel guxchiisi xcweenta lu'h. Nnah loh rrehyi César guixe'hla'hn yi'h —rahbi Festu loh Pahblu.

Pahblu guñi' xchi'dxyi Jesucristu loh rrehyi Agripa cun bizaa'n ba nin laa Berenice

¹³Ya chin gudii'dxi paaldaa dxyih, badzihn rrehyi Agripa cun tuhbi guna'h nin laa Berenice guihdxyi Cesarea tin gwagahpaa Dxiohs ra' ba la'h Festu gobernador cuubi. ¹⁴Ya guyuu' ra' ba guihdxyi Cesarea chi xchih, ya bwii'yi dxyi'dxyinee Festu la'h rrehyi Agripa xcweenta ziga cabahchi guelchiah bwiinn Israel la'h Pahblu, rahbi Festu loh ba:

—Rii ñie'w tuhbi ndxi'hw nin laa Pahblu nin basia'han Félix. ¹⁵Chin guyaa'hahn guihdxyi Jerusalehn, ri'chi gulahchi ra' nin rnabwa'h la'h ra' bixohza cun bwiinn guhla ra' xteenn ra' bwiinn Israel xquelchiah Pahblu loon, xclaa'dzi ra' ba guinabwa'n gachi Pahblu. ¹⁶Ya chi'chi ra'pihn loh ra' ba: “Ayi nahpaa ra' bwiinn Romanu ra' lehyi chiinn ra' ba tuhbi bwiinn sinque hasta nin rdxyi'chinee la'h ba tin gucha'ga-

loh xchi'dxyi ra' ba zi'chi zahca guunn nin rbahchi guelchiah la'hba gahn.” ¹⁷Ni'chin chin bi' ra' bwiinn Israel ra' chi rii', ayi xi chieempa bañihchin lwehgu gahca guzo'ba'hn loh xahgaxiin ya chi'chi gunabwa'n gwaca'ha ra' ba la'h Pahblu. ¹⁸Per bwiinn Israel ra' nin bie'taachi ra' xgelchiah ba, ayi guñi' ra' ni'chi xcweenta cohsa nin bwi'nna'hn lligaaba cun Pahblu. ¹⁹Guelchiahsi nin rbahchi ra' ba xcweenta Pahblu naan xcweenta xrelioghn ra' ba, laasii Jesuhs nin guhchi la ruluu'yi Pahblu xcweenta ba babahan ba loh ra' bwiinn guuchi. ²⁰Ya na'h cun ayi bidxeela'hn xa gu'nnahn guelguxchiisi xcweenta dxyi'dxyi ra' rii' ni'chin ra'pihn loh Pahblu opa'h ñica'bi ba ñane'hn ba guihdxyi Jerusalehn tin ri'chiyi ñahca rrehgla xcweenta xchixi'hw ra' ba. ²¹Per coma gunaaba Pahblu nnah ba loh rrehyi César gaca guelguxchiisi xcweenta ba ni'chin nin gunabwa'sihn ba ñe'w ba hastayi chin chuu xchiee'mpahn chi'chiyi guixe'hla'hn ba loh César —rahbi Festu. ²²Chi'chi rahbi rrehyi Agripa loh Festu:

—Neezaa na'h xclaa'dzihn dxihna'hn xcweenta dxyi'dxyi nin rñi' Pahblu.

Chi'chi rahbi Festu loh ba:

—Guillii guca'dxiahga lu'h xchi'dxyi ba.

²³Chin barah gue'la badzihn Agripa cun Berenice bizaa'n ba, ya zuucha'yi duxa ra' ba cun suldahdu ba cun neezaa ra' bwiinn lasahcaru loh guihdxyi chi guyuu'tiinee Agripa la'h ra' ba la'n yuu' roo' hasta zohba gobernador Festu. Chi'chi gunabwa' Festu bie' Pahblu, ²⁴chi'chi rahbi Festu loh ra' ba:

—Rehyi Agripa, cun garaa ra' bwiinn nin rii rii', la'h ndxi'hw chi dee'. Ziahan ra' bwiinn Israel ra' nin rbahchi xquelchiah ba loon tantu bwiinn Israel ra' nin rii rii', cun bwiinn Israel ra'za nin rii ra' guihdxyi Jerusalehn, ya ayi rb-

weeza canaaba duxa ra' ba gachi Pahblu. ²⁵ Per para na'h rluu'yi ayi llitii' bwi'hnn Pahblu ni'chin ayi nuu gachi ba; per la'h gahca ba gunaaba ba chee ba tin guunn rrehyi César guelguxchiisi xcweenta ba. Nnah ru'nnahn lligaaba guixe'hla'hn ba loh ba, ²⁶ per ayi ga'nnahn xa ni'ca guca'hn loh dxihtsi tin guixe'hla'hñin loh César nin rnabwa' na'h xcweenta ndxi'hw rii', ni'chin bie' ndxi'hw rii' nez loh garaa tu, ya mas ziga loh yu'bilu'h rrehyi Agripa, tin guinaaba dxyi'dxyi yu'bilu'h loh ba, gachisiclaa' chin guñi' ba xcweenta dxyi'dxyi nin guluu'yi ba loh garaa nu'h, opa'h guidxeela'hn xi dxyi'dxyi guca'hn loh dxihtsi nin chee loh emperador César. ²⁷ Per nuu hohra ru'nnahn lligaaba ayi xi gallu'yi guixe'hla'hn ndxi'hw rii' loh César laasii ayi guidxee-la'hn xi guelchiah cwa'chihn xcweenta ba.

**Baluu'yi Pahblu xcweenta
xchi'dxyi Jesucristu nin ruluu'yi
ba la'h rrehyi Agripa**

26 Chi'chi rahbi rrehyi Agripa loh Pahblu:

—Zahca guñi' lu'h xcweenta dxyi'dxyi ra' nin rbahchiguelchiah ra' bwiinn yi'h.

Chi'chi guteesa naa Pahblu tin guzo'baloh cañi' ba squii':

²—Rehyi Agripa, riahxi duxa'hn laasii zahca guluu'yi'hn xcweenta xchi'dxyi Dxiohs nin ruluu'yi'hn loh yu'bilu'h tin para gacabwa' yu'bilu'h ayi xtu'ldahn loh ra' dxyi'dxyi rii' xcweenta garaa ra' guelchiah nin rbahchi ra' bwiinn Israel xcwee'ntahn, ³ laasii yu'bilu'h naann duxa lu'h costumbre nu ziga naa nu bwiinn Israel cun garaa za cohsa ra' nin rasi'dxi nu, ni'chin nin rna'ba'hn loh yu'bilu'h guca'dxiahga lu'h garaa dxyi'dxyi ra' nin ruluu'yi'hn.

**Xcweenta xquelnabahan
Pahblu chin bati'dxiloh ba
trabajw duxa cachieempa roo**

⁴ Garaatii' ra' bwiinn Israel naann ra' ba xa guyuu'huhn lahdada ra' bwiinn lahdxyihn, cun neezaa lahdada ra' bwiinn guihdxyi Jerusalehn chin guhca'hn bii'hihn. ⁵ Naann ra' za ba nee zahcaza guti'dxi cweenta ra' ban sidela xclaa'dzi ra' ba, dez galohyi nu'nbwa' ra' ba na'h naan tuhbi bwiinn fariseu nin ruzo'badxiahga ziahan ra' rrehgla nin nagahn ra' xcweenta xcwa'h rreligiohn ra' fariseu. ⁶ Yannah bie'nee ra' ba na'h rii' tin gachi'hn laasii riachii sto'n zadzihn dxyih nin gucwa'hn Dxiohs la'h ra' bwiinn loh guelguhchi ziga guñi' Dxiohs la'h guehtu profeta ra', o sea guehtu xtatita roo ra' nu. ⁷ Dxyi'dxyi nin bia'han dxyi'dxyinee Dxiohs loh ra' guehtu xtatita ra' nu nin guhca ra' gadzi'h bichiohpa ra' llii'n guihdxyi Israel, la'h ra' ba bazu'n-llihbi ra' ba nee bwi'hnn ra' za ba xtsi'n Dxiohs dxyih naa gue'la laasii naannloh ra' ba guca'ha ra' ba nin bia'han dxyi'dxyinee Dxiohs gudi'hi Ñi'h la'h ra' ba. Ni'chin nin guñi' Dxiohs loh ra' ba xcweenta dxyi'dxyi ra' rii', yannah rrehyi Agripa, pur nin riachii za sto'n zadzihn dxyih chi ni'chin nin rbahchi ra' bwiinn Israel xquelchiaan.

⁸ Rahbiza Pahblu:

—Bweehn yi'h, ¿xixnaa ayi riachii sto' lu'h zucwa'hn Dxiohs la'h ra' bwiinn loh guelguhchi? ⁹ Neezaa na'h bwi'hnna'hn lligaaba galoh, bidxyi'chine'hn la'h ra' bwiinn ra' nin riachii sto' ñi'h xcweenta xchi'dxyi Jesuhs nin ze' guihdxyi Nazaret, ni'chin nin basa'caziin la'h ra' ba, basie'w ra'n ba la'n lahtsi dxi'ba, ¹⁰ zi'chi bwi'hanna'hn guihdxyi Jerusalehn. Ya cun xquelguxchiisi ra' bixohza ra' nin rnabwa' la'h ra' bixohza basie'w'hn la'h ra' xpwiinn Jesucristu la'n lahtsi dxi'ba, ya chin gudxi-

inn ra' ba la'h ra' xpwiinn Jesucristu neezahn guhca'hn tuhsi diacwerdu cun la'h ra' ba.¹¹ Ziahan duxa bweelta basa'-cazii duxa ra'n ba tin ayi ñiachii sto' ra' ba xchi'dxyi Jesucristu. Ya la'n gahca ra' guido' bi'tu'hn basa'cazii ra'n ba cun hasta nez guihdxyi ziitu ra' gwana'hla ra'n xpwiinn Jesucristu tantu nin bidxy-i'chinee ra'n ba.

**Pahblu baluu'yi xa
baluu'yiloh Jesucristu loh ba
chin zee ba para Damascu**

(Hch. 9.1-19; 22.6-16)

¹²Ni'chin nin zaa'han nez guihdxyi Damascu, nu'a'n dxihtsi nin bani'hi ra' bixohza nin rnabwa'.¹³ Rñaan loh yu'bilu'h rrehyi, zigachi'h la'yidxyih bwa'hahn tuhbi bwehla llaa'ndxibaa' mahziru jweerta bazia'ñihin que gu-bihdxyi, ya bazia'ñihin gadiidxitii'hihn cun nehza nin zenée ra'n bwa'ha ra' ba bwehla chi.¹⁴ Ya biaaba nu loh yuh, ya chi'chi bihn dxiaagahn tuhbi rsi-aa'ha nin guñi' loon cun dxyi'dxyi Hebreu: “¿Saulu, Saulu! ¿Xi naa ca'hna'hla lu'h na'h cun neezaa ra' xpwi'nnahn? ¿Tayi rahcabwa' lu'h yi'h gahcan nugati-i'dxi lu'h trabahjw ziga ruhnn tuhbi gu-unn nin rgu'ñaa' punta yihca puuhyi?”¹⁵ Ya chi'chi ra'pihn loh ba: “¿Chyu yi'h daada?”, chi'chi nnah ba loon: “Na'h nin naan Jesucristu nin cagasa'cazii duxa lu'h.¹⁶ Yannah gwasu'nchii, na'h balu-u'yiloon loh lu'h laasii xclaa'dzihn gulu-u'yi lu'h xcweenta xchi'dxyi'hn nee tin gacaza lu'h tuhbi nin guñi' xcweenta cohsa ra' nin bwa'ha lu'h nnadxyih nee cun cohsa ra' nin gue'du za gwa'ha lu'h nin guluu'yi'hn loh lu'h.¹⁷ Na'h guixe'hla'hn yi'h loh ra' bwiinn Israel nee cun loh ra' za bwinziitu nin ayi naa ra' bwiinn Israel, ya chin gusa'-cazii ra' ba yi'h zahcaneé duxahn yi'h.¹⁸ Guixe'hla'hn yi'h tin chegaluu'yi lu'h xcweenta xchi'dxyi'hn loh ra' ba tin

ayiru sah ra' ru ba loh nacahyi mejor loh lla'ñih xteenn Dxiohs tin ayiru chezah gusagui'hi bwiinnxaaba la'h ra' ba ni'chin mahzi chena'hla tu xneziuh za'ca Dxiohs. Ya yi'h guluu'yi lu'h xchi'dxy-i'hn la'h ra' ba tin gusia'pitii Dxiohs xtuhlda ra' ba nee guica'ha za ra' ba cohsa za'ca nin gudi'hi Dxiohs la'h ra' bwiinn nin gaca xpwiinn Ñi'h, ya bwi-inn ra' chi gaca ra' xpwi'nnahn laasii chechii sto' ra' ba xchi'dxyi'hn” —guñi' Jesucristu loon.

¹⁹Rahbiza Pahblu:

—Ni'chin nin rñi'n loh yu'bilu'h, rrehyi Agripa, ayi bwi'hnn chiohpa sto'n xcweenta bihsi nin bwa'hahn llaa'n dx-ibaa',²⁰ ni'chin seguihdu gahca baluu'y-i'hn xchi'dxyi Jesucristu la'h ra' bwiinn nin rii guihdxyi Damascu cun guihdxyi Jerusalehn cun gaduhbi regiohn xteenn Judea, nee cun neezaa ra' nin ayi naa ra' bwiinn Israel cañi'nee ra'n ba tin gusaguu'dzi sto' ra' ba loh Dxiohs nee guunn gahca ra' za ba dzi'n za'ca nin guchiipa'h baguu'dzi sto' ra' ba.²¹ Pur ni'chin guna'zu ra' bwiinn Israel na'h la'n guido' roo' ya hasta guclaa'dzi ra' ba ñidxiinn ra' ba na'h.²² Ya cayahcaneé Dxiohs na'h laasii zeezah cagaluu'yi'hn xchi'dxyi Dxiohs la'h ra' ba hasta nin bi'tu'hn cun bwiinn ñu'xa, ayi cagaluu'yi'hn guriincaa dxyi'dxyi sino que ziga nin guñi' guehtu profeta ra' cun Moisehs, guñi' ra' ba zadzihn dxyih gaca ra' dee'.²³ Baluu'yi ra' ba nahpaa zidii'dxi Crixtu trabahjw duxa, per mwer la'hÑi' gaba-han loh guelguhchi tin dxihn ra' bwi-inn, la'h Ñi'h naa Ñi'h tuhbi bia'ñih za'ca xteenn ra' bwiinn Israel cun bwiinnziitu ra', o sea para gaduhbitii' guidxyiyuh.

**Pahblu cagasaguu'dzi
lasto' rrehyi Agripa**

²⁴Ya gaduhbi nin cañi' Pahblu xcweenta xchi'dxyi Dxiohs tin gula'loh

ba nin ruhnn ba, chi'chi bire'hñi' Festu loh Pahblu, rahbi ba:

—¡Pahblu, cayahca lohca yihca lu'h! ¡Pweda laasii rusi'dxi duxa lu'h ni'chin bagaduhbi lligaaba lu'h cayahca lohca lu'h!

²⁵ Chi'chi rahbi Pahblu loh gobernador Festu:

—Rñi'n loh yu'bilu'h daada gobernador Festu, ayi cayahca lohca dxi'hn, sino que dxyi'dxyi ra' nin cañi'n rii' loh yu'bitu guchii ra'n, ni'chin cun gaduhbi sto'n cadxixtee'ñin loh tu. ²⁶ Pwihsi rrehyi Agripa, naann cha'yi ba guchii naa garaa ra' xcweenta dxyi'dxyi ra' rii', ni'chin cañi'n dxyi'dxyi ra'rii' cun gaduhbi sto'n loh ba laasii naann cha'y-i'hn nee ba naann ba xcweenta dxyi'dxyi ra' rii' laasii ayi naa ra'n dxyi'dxyi nin biinloh rala'n loh nacahyi. ²⁷ ¿Ta riachii sto' yu'bilu'h rrehyi Agripa, xchi'dxyi Dxiohs nin baca'h ra' ndxi'hw nin guhca profeta ra'? Na'h naann cha'yi'hn riachii sto' lu'h dxyi'dxyi ra' chi —rahbi Pahblu.

²⁸ Chi'chi rahbi rrehyi Agripa loh Pahblu:

—Stuhbi'tu'hnsi ria'dxyi la'lu'h guunn gahn gaca'hn tuhbi xpwiinn Jesucristu.

²⁹ Chi'chi rahbi Pahblu loh ba:

—Pwihsi ayi xi ruhnn nicla gulliaa' o nicala ziahan ru caya'dxyi, xclaa'dzi Dxiohs ayi tuhsi yu'bilu'h sino que garaa ra' nin cagaca'dxiahga xchi'dxy-i'hn nnadxyih tin gaca tu ziga na'h, per ayi needxi'h ziga lasaa' ra' cadehn rii' —rahbi Pahblu loh ba.

³⁰ Chi'chi gwasu'nchii rrehyi Agripa cun Berenice tuhsi cun gobernador Festu, nee cun garaa za ra' bwiinn nin zohba ra' ri'chi, ³¹ tin gwabiiga ra' ba stuhbi lahdu, guñi' loh lasaa' ra' ba, rahbi ra' ba:

—Ndxihw rii' ayi xi bwi'hnn ba tin gachi ba, nee ayiza xi bwi'hnn ba tin dxie'w ba.

³² Chi'chi rahbi rrehyi Agripa loh gobernador Festu:

—Ñahca ñata'h nu'h ba sidela ayi ñinaaba ba ñaah ba loh emperador César.

Chin guyuu'nehza Pahblu para Roma

27 Bia'han dxyi'dxyi ra' ba xi dxyih choo nu la'n tuhbi barcu para choo nu Italia. Pahblu cun snuhn bwiinn nin ñie'w biahca ra' ba ntriehgu loh tuhbi capitahn nin biria'hlah Juliu. Rnabwa' ba tuhbi gaywa'h suldahdu, naa ra' ba tuhbi batayohn nin laa Augusto. ² Ya bachica'h nu la'n barcu xteenn Adramitiu nin guzee para Asia, ya zozah nu la'n barcu tuhsi cun Aristarcu bwiinn guihdxyi Tesalónica xteenn naciohn Macedonia. ³ Ya chin barah gue'la badzihn nu pwertu xteenn guihdxyi Sidohn; ri'chi bwi'hnn Juliu bwen duxa la'h Pahblu laasii basaa'n ba gwahguia'ha Pahblu cuun ra' xamihgu ba tin bayihdxyi ba la'h ra' ba. ⁴ Ya chin baria'h nu Sidohn, bachidi-i'dxi nu isla nin laa Chipre nin bi-a'han xlahdu rabwehsa nu, pur bwih nin zuu hohra chi guriin zee'hen zee-nee'hen barcu ni'chin ayi chy gwah lahda derehchu, ⁵ ni'chin bachidii'dxi nu gahxu cwee' rwa' ñihsado' xteenn Cilicia cun Panfilia, ya seguihdu badzihn nu rwa' guihdxyi Mira xteenn Licia. ⁶ Ri'chi biuu'nbwa' capitahn xteenn ra' suldahdu tuhbi barcu nin zee nez guihdxyi Alejandria. Barcu chi guzee hasta Italia, chi'chi nnah ra' ba la'n barcu rii' guzoo nu. ⁷ Ziahan dxyih guzahnee barcu la'hnu chi'laa'dzi, ya trabahjw duxa badzihn nu rwa' isla Gnidu, laasii pur bwih duxa nin zuu loh ñihsado' nez hasta zoo nu, chi'chi bachidii'dxi nu rwa' guihdxyi Salmohn, biahyinee barcu la'nu cwee' isla nin laa Creta. ⁸ Ya loh trabahjw duxatii' rii', badzi-hnee barcu la'hnu loh ñihsado' nez cwee' isla Creta, chi'chiyi badzihn nu

tuhbi hasta laa buenos pwertos, gahxugah guihdxyi Lasea. ⁹Ri'chi guhcata'h nu ziroo' chieempa laasii badzihn dxyih ra' nin rucwaa'han ra' bwiinn Israel ziga loh bwe'hw nahlda, nee zigala rullu'hn rriezgu sah ra' barcu loh ñihgado' loh bwe'hw ra' chi, ni'chin rahbi Pahblu loh ra' bwiinn:

¹⁰—Xamihgu ra'n, rahcabwa'n rullu'hn rriezgu, ñihchiloh carga xteenn barcu nee ayi ni'chisidxi'h sino que pweda hasta nee xquelnabahan ra'nu'h.

¹¹Per capitahn xteenn ra' suldahdu mahzi bwi'hnn cweenta ba xchi'dxyi nin naa xteenn ñi'h barcu cun neezaa la'h bwiinn nin rusazah barcu chi o sea capitahn xteenn barcu, ya dxi'dxyi ra' nin guñi' Pahblu ayi gwachii sto' ra' ban.

¹²Ya pwertu chi ayi xi bwen ñia'han ra' ba loh bwe'hw ra' nin rahca nahlda duxa, ya ni'chin garaa ra' ba bwi'hnn ra' ba lligaaba mahs cha'yi garia'h nu rii' tin para guunn ra' ba jweersi guidia'han zuhnn ra' ba gahn gadzihn ra' ba guihdxyi Fenice tuhbi pwertu xteenn Creta tin ri'chi ñuti'dxi ra' ba bwe'hw nahlda. ¹³Chi'chi guzo'baloh tuhbi bwih bi'tu'hn nez lahdu ñaa' gueeta, ni'chin bwi'hnn ra' ba lligaaba nasto' ra' ba ayi ru xi rriezgu loh biahja chi, ya cun zee ra' ba loh ñihgado' gahxu cwee' rwa' ñihgado' xteenn Creta, ¹⁴per balaqui'hnsi rahca zoazah nu loh ñihgado' chin guzohbaloh tuhbi bwih duxa nin laa Euroclidohn nin guluu'biahchi duxa la'h barcu nin zoo nu la'n ñi'h. ¹⁵Guza'loh goo'ballehxa bwih duxa chi la'h barcu ya coma ayi nuu xa ñidi'hnn nu cun bwih duxa chi mejor basaa'n nu zenee bwih chi la'h barcu. ¹⁶Bachidii'dxi nu cwee' tuhbi isla bi'tu'hn nin laa Claudia, ya trabahjw duxa baca'h nu canua nin naa salvavida la'n barcu, ¹⁷yaque guya'loh baca'h nu canua chi la'n barcu chi'chi bazuh ra' ba du'h gaduhbi tihxi barcu tin guhca chihpan tin ayi guibi-

hyin. Ya ziga rdxyihbi ra' ba chechuu barcu chi loh yuhlli xteenn isla nin laa Sirte nin nuu loh ñihgado', ni'chin nin batehta ra' ba lahdxi roo' nin caa yihca barcu chi, tin zi'chi zallia'yi'hn guluu'nbwih bwih chi la'h barcu. ¹⁸Ya chin barah gue'la, mahzi ru zuu bwih duxa chi neezaa mahziru cagari'h duxan la'h barcu chi loh nin zeezahan, chi'chi guca'h ra' ba nuhn carga baza'hla ra' ban loh ñihgado'. ¹⁹Ya nin riohna dxyih cun naa gahca nu baza'hla nu garaa xtraxta barcu loh ñihgado'. ²⁰Chin la'paaldaa dxyih guhca ñe'w loh gubihdxyi, nin dxih llaa'ndxibaa' ayi chyu rwa'ha gue'la laasii pur bwih duxa nin zuu loh ñihgado' chi, ni'chin bidi'hnn nu lligaaba zahchi nu. ²¹Nee laasii naala xchih roo' ayi chyu rahw, chi'chi gwazu'nchii Pahblu galaayi ra' xcompañehru ba ziga ze' ra' ba la'n barcu chi rahbi ba:

—Xamihgu ra'n, mahz cha'yi ñuca'dxiahga yu'bitu xchi'dxyi'hn, ayi ñaria'han nu pwertu xteenn Creta, ya zi'chi ayi chyu ñizahca ya'dxyi rii'. ²²Per nnah gulcwahchidxyii sto' tu, ayi xi lligaaba guunn ru tu, laasii nin tuhbi nu'h ayi chyu gachi nicla la'h barcu ñihchiloh, ²³laasii nnague'la baluu'yiloh tuhbi xanjla Dxiohs nin naa Xchiohsa'hn loon nee ruhnnzahn xtsi'n Ñi'h, ²⁴chi'chi nnah Ñi'h loon: “Ayi guidxyihbi lu'h Pahblu laasii nahpaa chee lu'h loh rrehyi César, ya pur yi'h ni'chin nin zuta'h Dxiohs la'h garaa ra' nin ze'nee lu'h la'n barcu loh guelguhchi.” ²⁵Ni'chin nin cañi'n loh yu'bitu ayi guidxyihbi tu laasii na'h riachii sto'n xchi'dxyi Dxiohs ni'chin nin na'pahn siguhra zizo'ba xchi'dxyi Dxiohs ziga gunnah xaanjla Dxiohs loon. ²⁶Per zaria'caa nu'h gahxu tuhbi isla.

²⁷Nee tuhbi gue'la yaque gudii'dxi chiohpa xmahn nin zezahnee barcu la'hnu loh ñihgado' Adria nezii nezichi'chi pur bwih duxa chi, ya mahs ga-

roolda gue'lan badi'hi ra' ndxi'hw ra' nin rusazah barcu cweenta la'barcu zalliaa'h guilluhbi loh yuh,²⁸ chi'chi badi'xi ra' ba loh ñihsado' gu zalliaa' caya'dxyi guilluhbi barcu loh yuh llaa'n ñihsado' ri'chi badi'xi ra' ba nuu zigachi'h galdabitsi' bixo'pa metru, ya mahs delanta badi'xi ra' ba loh ñihsado' hasta llaa'n ñihsa za gahldaabigahdzi si metru la'h xbarcu ra' ba guilluhbi la loh yuh.²⁹ Ya pur nin bidxyihbi duxa ra' ba ñica'nchii barcu yihca dxiah, baca'h ra' ba tahpa dxi'ba roo' nin naa ziga ansuelu cwee'hen, ya rdxiyihbi duxa ra' ba oquisiehra ra' ba dxia'ñihgah.³⁰ Ya seguihdu bwi'hnn ra' bwiinn nin rusazah barcu chi lligaaba ñullu'n ra' ba, ya guzo'baloh cagate'ta ra' ba canua chi loh ñihsa, ya cayuhnn ra' ba zigazi nin guzaguhla dxi'ba gandxu nin naa ziga ansuelu loh ñihsa.³¹ Ya chin guhcabwa' Pahblu zi'chi guunn ra' ba, chi'chi guñi' ba loh capitahn xteenn ra' suldahdu cun neezaa loh ra' suldahdu guñi' Pahblu rahbi ba:

—Sidela la'h ra' dee' ayi dxia'han si la'n barcu, ayi gaca guta'h tu xquelnabahan tu —rahbi Pahblu loh ra' ba.

³² Ya chi'chi bachyuu'ga ra' suldahdu du'h nin na'zu la'h canua chi tin biaaban llaa'n ñihsado'.³³ Ya natehrun guñi'nee Pahblu la'h ra' ba tin gahw ra' ba, rahbi ba:

—Nnahdxyih naa chiohpa xmahn ayi rahsi tu ayi za rahw tu laasii nuu tu lligaaba xa gudi'hi fihn nin cazahca nu'h.³⁴ Nnah gulgahw tin gaca guzo'ballaa tu loh ñihsado' ayiru xi lligaaba guunn tu laasii nin tuhbi dxyichyihca tu ayi ñihchiloh.

³⁵ Ya chin guluhlla guñi' Pahblu loh ra' ba, chi'chi guca'ha ba tuhbi pahn, chi'chi badi'hi ba guel zuxchiilli la'h Dxiohs nezloh garaa ra' ba, chi'chi gutaa'ha ba pahn chi cayahw ba.³⁶ Chi'chiyi bie'gahn, neezaa ra' ba gudahw ra' ba.³⁷ Ya

garaa nu naa nu ziga chiohpa gaywa'h cun setenta y seis bwiinn.³⁸ Ya chin guluhlla gudahw ra' ba chi'chi baza'hla ra' ba buhxa trihgu loh ñihsado' laasii tin basihsi barcu chi.

³⁹ Ya chin bia'ñih za'ca, ayi riu'nbwa' ra' bwiinn ra' nin rusazah barcu yuh ra' chi, per bwa'ha ra' ba tuhbi gui'w nin naa llehcu ñihsado', ya bwi'hnn ra' ba lligaaba sidela chebiiga ru barcu gahxu ri'chi zibihyin,⁴⁰ ni'chin bachyuu'ga ra' ba du'h ra' nin yi'biidu'h llaa'n ra' gaandxu dxi'ba nin na'zu la'h barcu, chi'chi baxachiza ra' ba yahga nin rusazah la'h barcu nee cun neezaa bateesa ra' ba lahdxi roo' nin rna'zu bwih, guleeza ra' ba lahdu hasta nez naa delanta barcu tin zi'chi baca'hnaa bwih la'h barcu mahziru serca rwa' ñihsado'.

⁴¹ Ya gwane' bwih la'h barcu chi hasta radxa'ga chiohpa cwa'h ñihsa, ya ri'chi guza'biyihca barcu la'n yuhlli loh ñihsado' gahca, ya seguihdu guza'loh cabihyi nez llaa'n barcu cun jweersi xteenn ñihsado' chi.⁴² Ya guclaa'dzi ra' suldahdu ñachi ra' bwiinn prehsu tin ayi guzo'ballaa ra' ba ñihsa gullu'n ra' ba.

⁴³ Per ayi guzi'guehlda capitahn ñuhnn ra' suldahdu zi'chi laasii ayi xclaa'dzi capitahn chi gachi Pahblu mejor gunabwa' ba galoh ra' nin rahca ruzo'ballaa ñihsa guichiehsa loh ñihsado' tin gadzihn ra' ba loh yuh bihdzi,⁴⁴ chi'chi baria'h ra' bwiinn nin ayi nuu guzo'ballaa ñihsa, chi'chi ziajana'hla ra' ba la'h ra' ba cun loh tahblu ra' o tuhbi taa'ha yahga nin gubihyi barcu, ya zi'chizi guya'loh baria'caa ra' ba loh yuh bihdzi.

Pahblu badzihn isla nin laa Malta nin rii loh ñihsado'

28 Yaque gula'h nu loh guelguhchi, chi'chiyi biu'nbwa' nu isla nin laa Malta.² Guhcane' duxa ra' bwiinn ri'chi la'hnu bata'h ra' ba dxih, ya chi'chi babihdxyi ra' ba la'hnu laasii cayahca

nahlida duxa nee cayaaba za ñihsadxi-iah. ³Ya seguihdu guca'ha Pahblu tuhbi di'dzi yahga, zetachi ban loh dxih nin rigabihdxyi ra' ba, nee la'n yahga chi bira-a'tii tuhbi bwe'lda ña'laa'dzi, ya gudahwyyaa' ma naa Pahblu ya ayi guclaa'dzi ma ñuta'h ma naa ba, bidxi'dxiu chihpa man. ⁴Chin bwa'ha ra' bwiinn Malta ra' chi gudahwyyaa' bwe'lda chi naa Pahblu nee dxi'dxiu chihpa ma naa ba, chi'chi rahbi loh lasaa' ra' ba:

—Pweda rdxiiinn ba bwiinn ni'chin masque bwi'hnn ba gahn gula'h xquelnabahan ba loh ñihsado' per nahyi bwi'hnn Dxiohs lligaaba chiilli ba xtuhlda ba ni'chin zahchi ba nnah. ⁵Per gudzihibinaa Pahblu ya biaabatii' bwe'lda chi loh dxih ya cun ayi xi guhca ba. ⁶Ya riiwbweeza ra' bwiinn ra' chi xohra chegadxadxih naa Pahblu o xohra gachi ba, per chin guhca xchih roo' ayi xi rsohn gachi ba chi'chi badxyigaa' duxa loh ra' ba, chi'chiyi rahbi ra' ba:

—¡Pweda Dxiohs bwiinn ca!

⁷Ya gaxu ri'chi na' xuh tuhbi daada nin laa Publiu nin naa gobierna xteenn isla Malta, ya biodxia'han nu rwa'a'yihdzi ba chohnna dxyih, bwen duxa bagachi'loh ba la'nu neezaa bwen duxa bwi'hnn ba la'hnu. ⁸Ya cayahcallu'hu xtaada Publiu, nuu ba lli'a'h cun cayahca za ba yo'barih, ya chi'chi gwaguia'ha Pahblu hasta na' ba chi'chi gudihdxyi-gunaaba Pahblu loh Dxiohs xcweenta ba ya seguihdu biaaca daada chi. ⁹Ya chin guya'zidxiyahga ra' bwiinn Malta chi basiaca Pahblu xtaada Publiu, seguihdu guzo'baloh badzihnnee ra' ba bwiinn ra' nin rahcallu'hu loh Pahblu tin basiaca ba la'h ra' bwiinn chi. ¹⁰Ni'chin guhca-nee duxa ra' ba la'hnu tin baluu'yi ra' ba bwen duxa naa xmohda ra' ba chin bidxuu nu ri'chi, nee cun neezaa nin bichi'hn za nu la'n barcu bani'hi ra' ba.

Chin badzihn Pahblu guihdxyi Roma

¹¹Chin guhca chohnna bwe'hw dxuu nu isla chi, chi'chi bacah nu la'n tuhbi barcu nin zee nez Alejandria, ya isla chi gahca za batiid'xi barcu chi bwe'hw ra' nin mahzi rahca nahlida, o sea bwe'hw ra' xteenn inviernu. Ya yihca barcu chi caa chiohpa figuhra xteenn chiohpa biñi'n cwaachi nin laa Cástor cun Pólux. ¹²Seguihdu badzihnnee barcu chi la'hnu pwertu xteenn Siracusa, ya ri'chi bidxuu nu zigachi'h chohnna dxyih, ¹³chi'chi biuu'garii gahca nu la'n barcu ya zezahneen la'hnu loh ñihsado' para guihdxyi Regiu. Chin barah gue'la bi' tuhbi bwih nez ñaa' gueeta ya barahyi stuhbi gue'la badzihn nu guihdxyi Puteoli. ¹⁴Ri'chi badxa'ga nu paaldaa ra' xpwiinn Jesucristu nin gunaaba bidxi'hannee ra'nu ba gahdzi dxyih, ya seguihdu badzihn nu hasta Romayi. ¹⁵Chin guhcabwa' ra' xpwiinn Jesucristu nin rii ra' Roma nahpa zadzihn nu Roma, bi' ra' ba guihdxyi Foru xteenn Apiu, cun stuhbi guihdxyi nin laa Tres Tabernas par badxa'ga ra' ba la'hnu. Ya chin bwa'ha Pahblu la'h ra' ba chi'chi badi'hi ba guelzuxchiilli la'h Dxiohs ya biahxi duxa Pahblu. ¹⁶Ya chin badzihn nu guihdxyi Roma, chi'chi lwehgu bati'dxi capitahn la'h ra' bwiinn prehsa ra' loh comandante nin rnabwa' Roma ya basaa'n ba la'h Pahblu guyuu' ba tuhbi yuu' ya tuhbi si suldahdu gupaa la'h Pahblu.

Pahblu baluu'yi xchi'dxyi Jesucristu loh ra' bwiinn Roma

¹⁷Chin guhca chohnna dxyih nin badzihn nu Roma, chi'chi gudihdxyi Pahblu la'h ra' bwiinn nin rnabwa' loh ra' bwiinn Israel nin rii Roma, chi'chi rahbi Pahblu loh ra' ba:

—Bwiitsi lasaa' ra', ayi xi bwi'hnneen la'h ra' bwiinn Israel, nee nin ayi xi dxyi'dxyi dxaaba rñi' Zahn xcweenta xle-

hyi guehtu xtatita roo ra' nu'h. Pera desde guihdxyi Jerusalehn biu'n ra' ba ntriebgu na'h par la'n lahtsi dxi'ba Romanu. ¹⁸ Per chin guzo'baloh rñabadxyi i'dxyi ra' bwiinn Roma loon, guclaa'dzi ra' ba ñuta'h ra' ba na'h laasii ayi bidxeela ra' ba xi ñuca'chiah ra' ba na'h para ñidxiinn ra' ba na'h. ¹⁹ Per bwiinn Israel ra' chi gunaaba ra' ba ñahchi'hn ni'chin nin guna'ba'hn loh rrehyi César dxie'taachi ra' ba xquelchiaan, per na'h ayi xi pur cwa'chihn xquelchiah ra' bwiinn laadxyihn. ²⁰ Ni'chin nin gudiidxihn la'htu tin guñi'n loh tu yi'bi naa'hahn cun cadehn rii' laasii ruu'yi dxyi'dxyi'hn loh ra' bwiinn xcweenta nin dxuubweeza nu'h ziga naa nu'h bwiinn Israel, nee laasii riachii sto' nu'h zucwa'hn Dxiohs la'h ra' bwiinn loh guelguhchi.

²¹ Chi'chi rahbi ra' ba loh Pahblu:

—Nin tuhbi dxihtsi nnahyi guixe'hla ra' guxchiisi guihdxyi Judea loh nu pur yi'h, nee nin tuhbi za bwiinn Israel ra' nin radzihn rii' ayi xi dxyi'dxyi dx-aaba rñi' ra' ba pur yi'h. ²² Xclaa'dzi nu gacabwapa'h nu xchi'dxyi lu'h laasii rahcabwa' nu ziahan lahta rñi'yah ra' ba xchi'dxyi cuubi Jesucristu.

²³ Ya bia'han dxyi'dxyi ra' ba tuhbi dxyih guluu'yi Pahblu xchi'dxyi Jesucristu la'h ra' ba, ya chin guhldaa dxyih chi badiaa'ha ziahan bwiinn hasta nuu Pahblu. Ya gaduhbi dxyih chi baluu'yi Pahblu xa naa xquelrnabwa' Dxiohs. Ya cun dxyi'dxyi nin caa loh xlehyi Moisehs cun neezaa dxyi'dxyi nin baca'h ra' guehtu daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs, baluu'yi Pahblu la'h ra' ba Jesuhs nin ze' guihdxyi Nazaret naa Crixtu nin galohyi cabweeza ra' ba dxi'. ²⁴ Nu ra' nin gwachii sto' ra'ñi'h xchi'dxyi Dxiohs nin baluu'yi Pahblu, ya nuu ra'za nin

ayi gwachii sto' ra'ñi'hn. ²⁵ Ya pur nin ayi nuu ñuhnn ra' ba tuhbi lligaaba ni'chin guza'loh ziaa ra' ba, chi'chi rahbi Pahblu:

—Guchiica dxyi'dxyi ra' nin badi'hi Spíritu Saantu Dxiohs guñi' guehtu Isaías, rahbi ba loh ra' guehtu xtatita roo' ra'nu'h:

²⁶ Gwah tin guñi' loh ra' bwiinn guihdxyi ra'; squii' guhdzi loh ra' ba:

“Zihn dxiahga tu xchi'dxyi'hn, per ayi gacabwa' tun, ya nicla gwa'ha dzi'tsi za tu per ayi xi dxiinn loh tu,

²⁷ pwihsi Dxiohs gahca bwi'hn nahda duxa lasto' ra' bwiinn guihdxyi rii', ya neezaa bacwe'ta Ñi'h dxiahga ra' ba, nee loh ra' ba basie'w Ñi'h tin ayi gwa'ha ra' ba cun loh ra' ba nee ayi dxihn za dxiahga ra' ba, nee ayi za guiclaa'dzi ra' ba chechiisto' ra' ba xchi'dxyi'hn tin ñusiaacahn la'h ra'ba.”

²⁸ Rahbiza Pahblu:

—Gulgacabwa', desde nnahdxyih par dxyih ra' nin ze' guluu'yi Dxiohs xchi'dxyi Ñi'h nicala la'h ra' bwiinn nin ayi naa bwiinn Israel par ta'h ra' ba loh duhlda, nee bwiinn ra' rii' zuzohba dxiahga ra' ba xchi'dxyi Ñi'h.

²⁹ Ya chin guya'loh guñi' Pahblu dxyi'dxyi ra' chi loh ra' ba lwehgu badi'chii ra' ba ya gaduhbi nin ziagazah ra' ba ziadxihdxyinee dxyi'dxyi lasaa' ra' ba.

³⁰ Ya chiohpa yihza guyuu' Pahblu yuu' nin rahlla guihdxyi chi, ya bagachi'loh ba la'h garaa ra' bwiinn nin gwaguia'ha cuun ba. ³¹ Ya ayiru chy bwiinn bwi'hn llahn la'h Pahblu, ya gaduhbi sto' ba gwazah baluu'yi ba xchi'dxyi Dxiohs cun xchi'dxyi xquelrnabwa' Jesucristu la'h ra' bwiinn chi.

Dxihtsi nin baca'h San Pahblu loh ra' bwiinn Roma

1 Na'h Pahblu, naann tuhbi xmoorza Jesucristu, ruca'hn dxihtsi rii' loh tu. Dxiohs gudihdxyi na'h, nee gulii za Ñi'h na'h tin gaca'hn tuhbi xpooxtla Ñi'h, nee tin gulu'yi'hn xchi'dxyi Ñi'h la'h ra' bwiinn.

²Ya guhcala cadxyih roo' bia'hannee dxyi'dxyi Dxiohs la'h ra' daada ra' nin baluu'yi xchi'dxyi Ñi'h, ziga zuluu'yi Ñi'h dxyi'dxyi rii' la'h nu'h, ya dxyi'dxyi ra' nin bia'hannee dxyi'dxyi Ñi'h la'h ra' daada ra' chi la'n caa ra' loh dx-ihtsi nin baca'h ra' ba ³xcweenta Lli-i'n Ñi'h, ya guhca Jesucristu lla'ha guehtu rrehyi Davihd per pur bwe'hlthixi Ñi'h, ⁴per ya ziga pur xcweenta Spíritu Saantu naa Jesucristu Llii'npa'caa Dxiohs laasii pur guelrnabwa' roo' nin nahpa Spíritu Saantu guhca babahn Jesucristu loh guelguhchi ni'chin nin rlu-u'yi naa Ñi'h Daada xteenn nu'h. ⁵Ya pur xcweenta Jesucristu nin naa Daada xteenn nu'h bani'hi Dxiohs guelrahca-nee cun guelrnabwa' la'h nu tin chogalu-u'yi nu xchi'dxyi Ñi'h la'h ra' bwiinn nin ayi naa ra' bwiinn Israel, tin zi'chi chechiisto' garaa ra' bwiinn guidxyiyuh xchi'dxyi Ñi'h nee tin guzo'badxiahga ra' ban, ⁶⁻⁷ya loh ra' ba dxa'ga tu, la'h tu bwiinn ra' nin gulii Dxiohs gaca ra' xpwiinn Jesucristu, ziga nuu tu loh guihdxyi Roma. Dxiohs nadzii'hi la'h tu nee gudihdxyiza Ñi'h la'h tu loh tuhbi guelnabahan nin gaca cwih tu nez loh Ñi'h. Dxiohs nin naa Xtaada nu'h nee cun Daada Jesucristu guunn cumpañu la'h tu, nee neezaa gusacwachidxyii Ñi'h lasto' tu.

Gunaaba sto' Pahblu chee ba loh guihdxyi Roma

⁸Ya nin naa mwehrgaloh, pur xcweenta Jesucristu rudi'hihn

guelzuxchilli loh Xchiohs nu'h pur xcweenta garaa tu, laasii garaa nehzatii' loh guidxyiyuh za'bi xcweenta ziga riachiisto' tu xchi'dxyi Ñi'h, ⁹ya Dxiohs nin ru'nnahn xtsi'n Ñi'h cun gaduhbi lasto'n, ca'ngalu'yi'hn xchi'dxyi Llii'n Ñi'h, la'h Ñi'h rwa'haloh Ñi'h xa rusaza'han sto'n la'h tu guillii-guillii chin rbwihdxyin-rna'ba'hn loh Ñi'h, ¹⁰nee zeezahti'h cana'ba'hn loh Dxiohs, sidela la'h Ñi'h si'guehlda Ñi'h gacanee Ñi'h na'h dxie'lda guia'hahn cuun tu tin cha'loh ziga cayu'nnahn lligaaba, ¹¹laasii xclaa'dzihn gwa'han xa nuu tu, nee tin gacaneeruzahn la'h tu cun mas paalaa ra' ru xchi'dxyi Dxiohs, tin zi'chi chezah dzi'tsi ru tu loh xchi'dxyi Ñi'h, ¹²nee tin cu'gui'w za nu'h la'h ra' bwiinn lasaa' ra' nu'h, ziga tuhbi ziga stuhbi ra' ba xcweenta ziga riachiisto' ra' nu'h.

¹³Bwitsi ra'n ziga naa ra' nu'h xpwiinn Jesucristu, ziahan la bweelta xclaa'dzihn dxie'lda guia'han cuun tu, per hasta nnah ayi ru'nnahn gahn. Xclaa'dzihn dxie'ldahn nezca tin chechiisto' ziahan ru bwiinn xchi'dxyi Dxiohs ziga riachiisto' ra' ba ziahan lahta nez hasta guyaa'hahn loh ra' bwiinn nin ayi naa ra' bwiinn Israel, ¹⁴pwihsi na'h rga'bi'hn pur xcweenta garaa tu, nicala bwiinn griehgu o nicala bwiinn ra' nin rñi' guriin-guriin dxi'zah, nicala nin ri-a'zi dxyi'dxyi o nicala bwiinn nahda ra', ¹⁵pwihsi pur ni'chin cabwe'hehn gahn ca'ngalu'yi'hn xchi'dxyi Dxiohs, cun neezaa para la'h tu ziga nuu tu loh guihdxyi Roma.

Xcweenta xquelnabwa' xchi'dxyi Dxiohs

¹⁶Per na'h ayi ratuhyi loon xcweenta xchi'dxyi Dxiohs, laasii naan guelrnabwa' xteenn Dxiohs tin para garaa ra' bwiinn ra' nin chechiisto' ra' ñi'hn gaca ta'h ra' ba loh duhlda, pwihsi mwer

la'h ra' bwiinn Israel chi'chi neezaa la'h ra' nin ayi naa ra' bwiinn Israel ra'.¹⁷ Pwihsi xcweenta xchi'dxyi Ñi'h rii' ru-luu'yi xa naa ziga ruta'h Dxiohs la'h nu'h loh duhlda; naan pur riachiisto' nu'h xchi'dxyi Ñi'h nee pur sola riachiisto' nu'hn. Zi'chi rñi' loh Xchihtsi Dxiohs: "Bwiinn nin ruzo'badxiahga xchi'dxyi Dxiohs pur chechiisto' si ba dxyi'dxyi chi zibahan ba."

Xcweenta xtuhlda ra' bwiinn ra'

¹⁸ Pwihsi rachidia'ha nu'h guelnadxy-i'chillahn xteenn Dxiohs riinlohon nez llaa'ndxibaa' ya riaaban yihca garaa ra' bwiinn ra' nin ayi ruzo'badxiahga xchi'dxyi Dxiohs, bwiinn nin nahpa xica mohda dxaaba ra' ya pur dzi'n dx-aaba ra' chi, ayi rusaa'n ra' ba dxiu'nb-wa' ra' snuhn bwiinn cohsa nin guchii pa'h.¹⁹ Bwen, bwen naann ra' ba chyuu naa Dxiohs nee cun xcweenta za zahca dxiu'nbwa' ra' bwiinn la'h Ñi'h laasii ba bazia'ñih Ñi'h loh xquelrihn ra' ba.²⁰ Pwihsi zahcabwa' bwiinn guidxyiyuh ayi cha'lohtii' xquelrnabwa' Dxiohs, nee zahcabwa'za ra' ba naa Ñi'h yu'pi Dxiohs laasii garaa nin bwi'hnncha'yi Ñi'h ruluu'yi xa naa Ñi'h, nicala ayi chyurwa'ha loh Ñi'h. Ni'chin nin ayi chyugaca guñi' loh Ñi'h ziga ayi guhcabwa' ra' ba cuun nin xclaa'dzi Ñi'h ñuhnn ra' ba.²¹ Pwihsi nicala nu'nbwa' ra' ba Dxiohs, per ayi ruhnn cweenta ra' ba la'h Ñi'h ziga naa Ñi'h Yu'bi Dxiohs nee nin guelzuxchilliza ayi rdi'hi ra' ba nezloh Ñi'h, pwihsi sola nin ayi gallu'yi mahzi riiu' ra' ba xigaaba ñi'h, ni'chin bia'handxiipa nagasa sto' ra' ba.²² Rahbi ra' ba naa ra' ba bwiinn nin nuu lligaaba cha'yi yihca ra' ñi'h, per la'h ra' ba nin naa mahzi bwiinn mbah ra',²³ laasii bacha'h ra' ba xquelña'ñih Dxiohs nin nuu nabahandzi'tsi llaa'n dxibaa' par tu'pazi pur figuhra xteenn bwiinn ra' nin rahchi, nee hasta cun figuhra ra' chy-

uca ra' maan ra' nin zohba xihyi ñi'h, bwe'lda ra', guidxa'h ra' nin nuu tahpa ñaa' ra' ñi'h.

²⁴ Pur ni'chin bwi'hnn Dxiohs ntriehgu la'h ra' ba loh ra' lligaaba dxaaba nin nuu sto' ra' ba, ya zi'chi bwi'hnn ra' ba xichi'hzi cohsa dxaaba ziga tuhbi ziga stuhbi ra' ba.²⁵ Ya loh nin mahzi ñadx-i'hyi ra' ba la'h Dxiohs mahzi badxi'hyi ra' ba loh xcweenta cohsa dxix-i'hw ra', cohsa dxaaba ra', nee raann ra' ba cohsa ra' nin bwi'hnn cha'yi Dxiohs xlawaa'ha gaann ra' ba la'h yu'pi Dxiohs nin bwi'hnn cha'yi cohsa ra' chi, lah Ñi'h mahzi rchi'hñ guñi' za'ca ra' bwiinn par tu'pazi. Amehn.

²⁶ Pwihsi ni'chin bwi'hnn Dxiohs ntriehgu la'h ra' ba loh xica cohsa xtuhyi nin guti'dxiloh ra' ba. Hasta xcunna'h ra' ba biahca biraallii gunna'h.²⁷ Zi'chi gahca za la'h ra' ndxi'hw biahca ra' ba biraallii ndxi'hw, ya rca'dxih ra' ba loh cohsa dxaaba nin rza'bi sto' ra' ba, ziga tuhbi ziga stuhbi ra' ba. Gunna'h cun gunna'h nee ndxi'hw cun ndxi'hw rgu'tii ra' ba xcweenta cohsa xtuhyi ra', ya rdxihlli ra' ba loh tihxi gahca ra' ba pur xcweenta cohsa dxaaba nin ruhnn ra' ba.

²⁸ Nee coma ayi ru xclaa'dzi ra' ba dx-iu'nbwa' ra' ba Dxiohs, ni'chin bwi'hnn Ñi'h ntriehgu la'h ra' ba tin biaaba ra' ba loh ra' xigaaba dxaaba tin guunn ra' ba nin ayi nahpa guunn ra' ba.²⁹ Na'zu garaaloh xica cohsa nin ayi naa xnehza la'h ra' ba, ziga guunn ra' ba cohsa dxaaba ziga cohsa gubwihlli ra', bwiinn rza'bisto' xixteenn bwiinn, bwiinn rdxiiinn bwiinn, bwiinn nin rdxihndxi-nee lasaa' ñi'h, bwiinn rusagui'hi, bwiinn nin nayo'ba yihca ñi'h, bwiinn nin ruu'yi dxixi'hw,³⁰ bwiinn nin rñi'yah lasaa' ra' ñi'h, ya la'h Dxiohs rdxyi'chi-nee ra' ba, bwiinn bioleentu ra', bwiinn nin rbwe'hesto' la'h ra' snuhn bwi-

inn, cun bwiinn ra' nin ruhn lasahca la' gahca ra' ñi'h nez loh xpisihn ra' ñi'h, nin rdxi'nlaadzi ra' xica ra' cohsa dxaaba ra', bwiinn ra' nin ayi ruzo'badxiahga xchi'dxyi xtaada ra' ñi'h, ³¹ bwiinn nahda ra' nin ayi ria'zi dxyi'dxyi ra', bwiinn ra' nin ayi ruza'loh ra' xchi'dxyi ra' ñi'h, bwiinn ra' nin ayi gaca nadzi-i'hi cun la'h stuhbi bwiinn, bwiinn ra' nin ayi gaann ra' ruhn pardohn xtuhlda stuhbi bwiinn, bwiinn ra' nin ayi ralahsasto' ñi'h la'h stuhbi bwiinn lasaa' ba. ³² La'h ra' ba bwen, bwen naann ra' ba xcweenta xquelnabwa' Dxiohs. Naann ra' ba garaa ra' nin ruhn ra' cohsa ra' squii' xcweenta ra' ba naa ñichiloh ra' ba loh Dxiohs; ya nicala zi'chi naannloh ra' ba garia'caa xcweenta ra' ba per ri-azahra'tii' ruhnn ra' ba dzi'n dxaaba ra' ya hasta riahxi ra' ba rwa'ha ra' ba ruhnn ra' snuhn ra' bwiinn dzi'n dxaaba ra' chi.

Dxiohs ruhn guelguxchisi za'ca

2 Pwihsi ni'chin yi'h ziga ruluu'yi xcwihin lu'h la'h ra' stuhbi bwiinn ayi nuu guiñi' lu'h ayi xtuhlda lu'h nee nicala chyuu chi'hzi nin naa lu'h, laasii ziga ruca'chiah lu'h la'h stuhbi bwiinn cayuhnn lu'h yi'h condenahdu, laasii yi'h ziga ruluu'yixcwhin lu'h la'h bwiinn neezaa lu'h ruhnn lu'h zi'chi gahca. ² Pwihsi naann ra' nu'h xa ruhn Dxiohs guelguxchisi za'ca chin rudzii'baduhlda Ñi'h yihca ra' bwiinn ra' nin ruhnn ra' cohsa ra' squii', ³ ya yi'h ziga ruluu'yixcwhin lu'h la'h snuhn bwiinn ra' nee zi'chi gahca naa xtsi'n lu'h, çta ruhnn lu'h lligaaba zuhnn lu'h gahn ta'h lu'h loh xjwisi Dxiohs? ⁴ Rbwe'hesto' lu'h garaa nin ruhnn Ñi'h para yi'h laasii naa Ñi'h bwen duxa, ralahsa duxa sto' Ñi'h nee cun ziroo' paseensi nahpaa Ñi'h, ya yi'h ayi rudi'hi lu'h cweenta cagabwe'hecaa xquelnaza'ca Ñi'h yi'h loh dzi'n dxaaba tin gadxa'h loh xigaaba lu'h, ⁵ per yi'h dxyi'bi nahda lu'h cun dxy-

i'bi dxipa sto' lu'h, ni'chin nin ayi nnaa lu'h gucha'h lu'h loh xigaaba lu'h tin chechiisto' lu'h xchi'dxyi Dxiohs. Pwihsi ni'chin nin cayuhnn ziahan lu'h caxchi-hgu para yi'h gahca para la'n dxyih nin guunn Dxiohs guelguxchisi ziga nin naa guchii pa'h loh guihdxyiyuh, ⁶ ya hastayi guunn Dxiohs guelguxchisi loh ra' bwiinn guihdxyiyuh chi'chiyi zidxihlli Ñi'h loh cada tuhbigah tu zigapa'h xcweenta xtsi'n cada tuhbigah tu. ⁷ Ya la'h ra' bwiinn ra' nin radxi'hyi ra' loh xquelnã'ñih Dxiohs cun guelnabahan nacuubi, nee guzi'guelhda za'ca ra' ba guibahan za'ca ra' ba gaduhbi laga'tii'; bwiinn ra' chi zudi'hi Ñi'h guelnabahan nacuubi; ⁸ per la'h ra' bwiinn nin gudxi'hyisi xneziuh gahca ra' ba cun basahcalohza ra' ba xchi'dxyi Dxiohs tin mahzi badxi'hyi ra' ba dzi'n dxaaba ra', zia gaduhbillahnnee sto' Dxiohs la'h ra' ba cun zudi'hiza Ñi'h tuhbi guelnah duxa la'h ra' ba. ⁹ Ziuu' guelrza'cazii duxa para la'h ra' bwiinn ra' nin ruhnn ra' cohsa dxaaba ra', soobaalohon mwehrgalohtii' para la'h ra' bwiinn Israel ra', cun neezaa para la'h ra' bwiinn ra' nin ayi naa ra' bwiinn Israel ra', ¹⁰ per para la'h ra' bwiinn ra' nin ruhnn ra' ganaalla cohsa za'ca gudi'hi Ñi'h guelrbwiidxyii sto' para la'h ra' bwiinn ra' chi, soobaalohzan mwer-galoh para la'h ra' bwiinn Israel ra' nee zi'chiza para la'h ra' bwiinn ra' nin ayi naa ra' bwiinn Israel.

¹¹ Laasii la'h Dxiohs ayi ruhnn Ñi'h guriin-guriin cun cada tuhbi ra' bwiinn. ¹² Ya garaa ra' bwiinn ra' nin guyuu' xtuhlda ñi'h loh Dxiohs nee ayi biu'nbwa' ra' ba xlehyi Ñi'h nin badi'hi Ñi'h la'h Moisehs, ziñichiloh ra' ba nezloh Ñi'h nicala sin la'h lehyi chi; ya bwiinn ra' nin rgu'tii ra' duhlda loh Ñi'h nicala nahpa ra' ba xlehyi Moisehs, ya pur xcweenta lehyi chi zahca guelguxchisi xcweenta ra' ba, ¹³ laasii bwiinn ra' nin rihñ zi xcweenta xlehyi Moisehs ayi

naa ra' ba bwiinn nayaa nez loh Dxiohs, sino que sola bwiinn ra' nin ruzo'badxiahga pa'ca xcweenta lehyi chi, ni'chi ra' si naa bwiinn nayaa nez loh Ñi'h, ¹⁴laasii chin la'h ra' bwiinn ra' nin ayi naa ra' bwiinn Israel ayi nahpa ra' ba lehyi chi, laasii la'h gahca ra' ba nahpa ra' ba xlehyi ra' ba pur xcweenta lasto' ra' ba; bwiinn ra' squii' nicala ayi nahpa ra' ba lehyi nin bani'hi Dxiohs la'h Moisehs la'hgahca lasto' ra' ba naa xlehyi ra' ba. ¹⁵Pwihsi cohsa bwen ra' nin ruhnn ra' ba ruluu'yiloh neziuh za'ca nin nuu lasto' ra' ba, ya lasto' ra' ba ruluu'yi cuun loh garaa cohsa nin ruhnn ra' ba nin naa cohsa za'ca ya neezaa cuun za nin naa cohsa dxaaba. ¹⁶Garaa ra' cohsa rii' zizohbagahcan chin gadzihn dxyih nin guunn Dxiohs guelguxchisi xcweenta lli-gaaba naga'tsi ra' nin nuu lasto' garaatii' ra' bwiinn pur xcweenta Jesucristu, nee pur xcweenta ziga naa xchi'dxyi Dxiohs nin rulu'yi'hn.

Xcweenta ra' bwiinn Israel ra' cun xcweenta xlehyi Dxiohs

¹⁷Yi'h rñi' lu'h naa lu'h tuhbi bwiinn Israel nee neezaa zeezahnee lu'h xlehyi Moisehs nee nayachi lu'h pur xcweenta ziga rñi' lu'h rihn Dxiohs xchi'dxyi lu'h, ¹⁸nee nu'nbwa' za lu'h nin xclaa'dzi Dxiohs guunn lu'h, ya lehyi ruluu'yi yi'h tin cwii lu'h nin naa mahzi bwen, ¹⁹nee rñi'za lu'h nahpa lu'h siguhra zahcabwa' lu'h xa guunn lu'h guluu'yi lu'h neziuh la'h ra' nin ayi rihn ra' loh ra' ñi'h, nee xa guzia'ñih za lu'h para sah ra' bwiinn ra' nin nuu ra' loh nacahyi; ²⁰nee neezaa rñi' lu'h rahcabwa' lu'h xa guluu'yi lu'h la'h ra' bwiinn nin ayi xi gaann tii' nee xa guiñi'neezaa lu'h rñi'nee lu'h la'h ra' bwiinn ra' nin ayi raza' ra' dxyi'dxyi, ya que yi'h nahpa lu'h rrehgla xteenn guelrahcabwa' cun xcweenta dxyi'dxyi nanchii. ²¹Pwihsi sidela yi'h ruluu'yi lu'h la'h ra' snuhn ra' bwiinn ra', ¿xixnaachi'h ayi ri-

a'ñih loh xigaaba lu'h guluu'yi lu'h yi'h gahca? Yi'h ziga ruluu'yi lu'h rñi' lu'h xchi'dxyi Dxiohs ayi nuu cwaa'n ra' bwiinn, ¿xixnaa chi'h rbaa'n lu'h? ²²Sidela yi'h gahca rñi' lu'h ayi gaca bwiinn bwiinn gubwihlli, ¿xixnaa chi'h ruhnn lu'hni yi'h? Sidela yi'h gahca za rdxyi'chinee lu'h la'h ra' figuhra ra' dxaan ra', ¿xixnaa chi'h yi'h gahca rbaa'n lu'h cohsa za'ca nin nuu la'n yuu' ra' hasta nuu ra' ni'chi ra'? ²³Ruhnn nayachi lu'h pur xcweenta lehyi, per ruzi'xtuhyi lu'h la'h Dxiohs pura ayi ruzo'badxiahga lu'h xchi'dxyi lehyi chi. ²⁴Cun rasohn rahbi loh Xchiitsi Dxiohs squii: "La'h ra' bwiinn ra' nin ayi naa ra' bwiinn Israel ra' rñi' tohnta ra' ba xcweenta Dxiohs pur ayi ruzo'badxiahga tu xchi'dxyi Ñi'h."

²⁵Pwihsi guchiica ziga, nin ruzo'badxiahga xcweenta xlehyi Moisehs, mahs balaquihñ ralluu'yi bwa' nin laa circuncisión nin riuu' ba, per sidela la'h ba ayi ruzo'badxiahga ba xcweenta xlehyi Moisehs, pwihsi bwiinn chi naa ba ziga nin ayi nuu bwa' chi. ²⁶Ya ziga la'h bwiinn nin ayi guyuu' bwa' tihxi ñi'h, per sidela la'h bwiinn chi ruzo'badxiahga ba ziga ruluu'yi xlehyi Moisehs, rdii'dxi ba zigazi tuhbi bwiinn nin guyuu' bwa' nee nicala nagahdxi chuu ba bwa'. ²⁷Bwiinn nin ayi bwa' tihxi ñi'h, nee ruzo'badxiahga ba xcweenta xlehyi Moisehs, bwiinn chi guunn guelguxchisi xcweenta lu'h nicala nahpa lu'h xcweenta lehyi nee nicala naa lu'h nin nuu bwa' per nin ruhnn lu'h ayi ruzo'badxiahga lu'h, ²⁸laasii ziga naa lu'h tuhbi bwiinn Israel ayi nez dihti jwehra si dxi'h lu'h gaca lu'hni, zi'chi gahcaza ziga riuu' za bwa' tihxi bwiinn ayi sohla dxi'hza gaca ban tihxi ba, ²⁹laasii bwiinn nin naa pa'caa tuhbi bwiinn Israel, naa ban desde la'n lasto' ba, nee bwa' nin laa circuncisión caabwa' za ban la'n lasto' ba ayi pur ruzo'badxiahga dxi'h ba dxyi'dxyi nin caa loh xlehyi Moisehs, sino que laasii la'h

Spíritu Saantugahca baca'h bwa' chi la'h ba; nee Dxiohsгахca rñi' za'ca pur la'h ba, ni'chin ayi xchi'hn bwe'zii guiñi' za'ca bwiinn guidxyiyuh pur la'h ba.

3 Per ziuu' nin guiñi': “¿Xilla guilasahca chi'h gaca lu'h tuhbi bwiinn Israel o chuu tuhbi bwa' nin laa circuncisión tihxi lu'h?” ²Per rñi'n, lasahca duxan. Ziga mwergalohtii', nezloh ra' bwiinn Israel ra' badi'hi Dxiohs xchi'dxyi Ñi'h. ³Yannah gazo'ba nu'h, ¿xa gaca sidela ayiru chechiisto' nuhn ra' ba xcweenta xchi'dxyi Dxiohs nin zeezahnee ra' ba? ¿Ta pur ni'chi dxi'ra' chi ayi guza'loh Dxiohs dxyi'dxyi nin bia'hannee dxyi'dxyi Ñi'h la'h ra' ba? ⁴¡Pwihsi guyaa ayi gaca zi'chi! Alcontrariu Dxiohs par tu'pazi zeezahnee Ñi'h ziga naa xcweenta dxyi'dxyi ra' nin naa guchii, nicala garaatii' ra' bwiinn ra' gaca bwiinn nin ruu'yi dxixi'hw. Pwihsi squii' rñi' loh Xchihtsi Dxiohs:

Xchi'dxyi gahca Lu'h zuluu'yi xnehzatii' ruhnn Lu'h, nee tin chin gaca guelguxchisi xcweenta Lu'h nin tuhbi xtuhlda Lu'h ayi guidxeela.

⁵Per sidela la'h xtsi'n dxaaba ra' nu'h ralluu'yin tin galuu'yi ra' nu'h, Dxiohs naa bwen duxa, ¿xa guidi'tsi nu'h? ¿Ta guidi'tsi nu'h Dxiohs ayi naa Ñi'h bwen cun la'h nu'h laasii runi'hi Ñi'h tuhbi guelnah la'h nu'h? (Rñi'n loh tu ziga xchi'dxyi bwiinn gui-hdxyiyuh.) ⁶¡Pwihsi ayi naan zi'chi!, laasii sidela la'h Dxiohs ñahca Ñi'h nadxaaba, ¿xalla ñahca chi'h ñuhnn Ñi'h guelguxchisi xcweenta ra' bwiinn gui-hdxyiyuh? ⁷Per sidela la'h xcweenta ra' bwiinn dxixi'hwun rallu'yi tin mahzi ru rahca guchii xchi'dxyi Dxiohs nin naa lla'ñih, ¿xixnaa chi'h rahca xcweenta xquelguxchisihñ zigazi naan tuhbi bwiinn duhlda? ⁸Pwihsi sidela ñahca zi'chi, ¿xixnaa ayi chyu guunn cohca dxaaba tin dxi' cohca za'ca? Dee' nin mahzi rñi' nuu

ra' bwiinn cun lligaaba dxaaba nin riuu' ra' ba rahbi ra' ba la'h nu raluu'yi nu, per bwiinn ra' nin rñi' ra' squii' mahzi dxiaaba xjwisi Dxiohs yihca ra' ba.

Garaa nu'h naa ra' nu'h bwiinn duhlda

⁹Ya nnaha xchi'h, ¿ta la'h chi'h nu nin naa nu bwiinn Israel mahzi bwiinn za'ca ru nu loh ra' nin ayi naa ra' bwiinn Israel? ¡Pwihsi aacal, laasii la'h nu bachiñi'la la'h ra' bwiinn Israel ra' cun snuhn ra' bwiinn naa ra' ba bwiinn duhlda. ¹⁰Laasii loh Xchihtsi Dxiohs rñi' squii:

Ayiza nin tuhbi bwiinn za'ca, per nin tuhbi tii' ra' ba;

¹¹ayi nin tuhbi pa'h bwiinn nin rahcabwa' xa naa Dxiohs, nee ayiza bwiinn nin gadxi'hyi la'h Dxiohs.

¹²Garaa ra' ba guna'zu nehza ra' ba nez-iuh dxaaba; ayi gallu'yi ra' ba laasii garaa ra' ba na'hla ra' ba xcweenta dzi'n dxaaba ra'.

Ayi nin tuhbi bwiinn nin guunn dzi'n za'ca, per nin tuhbitii' ra' ba.

¹³Ya bidxee yahnn ra' ba rre'h ganaalla dxyi'dxyi xihn, nin naan ziga tuhbi ba' nin zohba llaala,

nee rusagui'hi ra' ba cun luhdxi ra' ba, ya dxyi'dxyi nin rre'h rwaa' ra' ba naa ziga benehnu nin nuu rwaa' tuhbi bwe'lda ñalaa'dzi.

¹⁴Ya rwaa' ra' ba ganaalla dxyi'dxyi guerguii zohban, cun ganaalla dxyi'dxyinah nin riasaa bwiinn rñi' loh lasaa' ra' ba.

¹⁵Ya ñaa' ra' ba rusallu'hn la'h ra' ba tin ruñichiloh ra' ba xquelnabahan ra' snuhn ra' bwiinn.

¹⁶Caachi'hzii nin rii ra' ba ruhnn ra' ba dzi'n dxaaba cun ruti'dxi lasaa' ra' ba trabahjw duxa.

¹⁷Ya ayi nu'nbwaa' ra' ba ziga xa guibahannee nasaa lasaa' ra' ba, la'h Dxiohs.

¹⁸Nee nin ayi xi guelnadxyi'bi riuu' lasto' ra' ba la'h Yu'bi Dxiohs.

¹⁹Bwen-bwen naann nu'h garaa nin rñi' loh xlehyi Moisehs, rñi'n xcweenta bwiinn ra' nin naann ra' lehyi chi, tin garaa ra' ba gada'w rwa' ra' ba, nee tin garaa ra' za bwiinn dxia'han loh xquel guxchisi Dxiohs. ²⁰Ya nicala ñuzo'badxi-ahga tuhbi bwiinn garaatii' dxyi'dxyi nin caa loh lehyi, per ayi lehyi dxi'h chi gusia'pitii xtuhlda ba, laasii pur xcweenta lehyi rahcabwa' nu'h naa nu'h bwiinn duhlda.

**Xcweenta ziga ta'h ra' bwiinn loh
duhlda naa chechiisto' ra'
ba xchi'dxyi Dxiohs**

²¹Per nnaah ria'han lehyi guriinca, ya desde galohyi guzo'baloh cagaluu'yi Dxiohs gahca la'h nu'h xa foorma rusia'pitii Ñi'h xtuhlda ra' nu'h, ya foorma chi caa loh dxihtsi xteenn lehyi cun loh dxihtsi ra' xteenn guehtu profeha ra', ²²ya squii' naa stuhbi foorma chi: Chyu chi'hzi nin chechiisto' ñi'h xchi'dxyi Jesucristu, zahca nayaa ba nezloh Dxiohs, nee zi'chi ruhnn Dxiohs cun garaa ra' bwiinn ra' nin riachiisto' ñi'h laasii ayi ruhnn Ñi'h guriin-guriin cun cada tuhbi-gah ra' bwiinn, ²³laasii garaatii' ra' bwiinn guihdxyiyuh la'bañihchi nezloh Dxiohs, pwihsi ayi gaaldaaguzuh guidi'hnn nu'h dzi'n za'ca ziga nin ruhnn Ñi'h, ²⁴per pur nin balahsasto' Ñi'h la'h nu'h sinque ayi chyu gudxihlli la'h Ñi'h bani'hi Ñi'h ria'han nayaa nu'h nezloh Ñi'h pur nin gudxihlli Jesucristu guelguxchisi xteenn duhlda ni'chin nin gusia'pitii Ñi'h xtuhlda ra' nu'h. ²⁵Per guxe'hla Dxiohs la'h Jesucristu tin gucach Ñi'h loh cruhi nezloh ra' bwiinn tin zi'chi gudxihlli Ñi'h garaa ra' xtuhlda chyuchi'hzi bwiinn nin chechiisto' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs pur xcweenta llarihn Jesucristu. Zi'chi bwi'hnn Dxiohs tin baluu'yi Ñi'h

xa guibahan nayaa ra' bwiinn nezloh Ñi'h. Galoh guhpa si Ñi'h paseensi la'h ra' bwiinn, ayi bwi'hnn Ñi'h guelguxchisi pur xcweenta ra' xtuhlda ra' ba, ²⁶laasii ba naann Dxiohs cuuca guunn Ñi'h guelguxchisi xcweenta duhlda ra' chi tin zi'chi guluu'yi Ñi'h xa naa guelguxchisi xcweenta duhlda ra' chi nee tin zi'chiza guluu'yi Ñi'h nayaa Ñi'h nezloh garaa ra' bwiinn nee ziga xa ruhnn nayaa Ñi'h la'h chyuu chi'hzi bwiinn nin chechiisto' ñi'h xchi'dxyi Jesucristu.

²⁷Ni'chin nnaah ¿ta zahca gachiñi' nu'h nezloh Dxiohs pur xcweenta xtsi'n za'ca ra' nu'h? ¿Radiitsi rallaa'n naa ni'ca! ¿Xi lehyi rusia'pitii xtuhlda ra' nu'h? ¿Ta lehyi nin rñi': “Gulgui'hnn dzi'n za'ca”? ¿Ayi gaca zi'ca!, laasii tuhsi lehyi nuu nin rusia'pitii duhlda, ya lehyi chi rñi': “Gulchechiisto' xchi'dxyi Jesucristu.” ²⁸Pwihsi la'nu baluu'yila Dxiohs ruhnn nayaa la'h bwiinn nin riachiisto' ñi'h xchi'dxyi Ñi'h, nee nin ayi ruhnn cweenta Ñi'h sidela bwi'hnn ba ziga nnaa loh xlehyi Moisehs o nicala ayi bwi'hnn ban.

²⁹¿Nee ta la'hsi ra' bwiinn Israel naa Xchiohs ñi'h la'h Dxiohs? ¿Tayi naa Ñi'h Xchiohs ra' garaa ra' bwiinn guihdxyiyuh? Pwihsi guyaa neezaa ra' ba naa Ñi'h Xchiohs ra' ba, ³⁰pwihsi ayi ziahan Dxiohs sola nuu tuhbi dxi'h Ñi'h: Dxiohs nin rusia'pitii xtuhlda ra' bwiinn chin riachiisto' ra' ba xchi'dxyi Ñi'h, nicala ziga bwiinn Israel ra' nin nuu bwa' tihxi ra' ñi'h ba o nicalaza chyuchi'hzi bwiinn ra' nin aadxi nuu ra' bwa' xteenn ra' bwiinn Israel.

³¹Pwihsi, ¿ta gachiñi' nu'h ayi ru guilasahca xlehyi Moisehs pur nin riachiisto' nu'h xchi'dxyi Jesucristu? Pwihsi guyaa ayi gaca zi'chi sino que mahs cagazo'badxi-ahga nu'h xchi'dxyi xlehyi Moisehs chin riachiisto' nu'h xchi'dxyi Jesucristu.

Xcweenta guehtu Abrahn

4 Nee pwehda ziuu' bwiinn ra' nin guñi' nu'h: "¿Cuun xchi'h nin bwi'hnn guehtu xtaada guldoo' nu Abrahn gahn?" ²Pwihsi sidela la'h Abrahn ñahca bwiinn za'ca nezloh Dxiohs pur garaa dzi'n za'ca ra'si nin bwi'hnn ba, ñahca ñiñi' ba pur xcweenta xtsi'n za'ca ba nicala ayi nez delanta loh dxi'h Dxiohs. ³Pwihsi rñi' loh Xchihtsi Dxiohs:

Abrahn gwachiisto' ba xchi'dxyi Ñi'h, ya pur ni'chin bwi'hnn Ñi'h la'h ba bwiinn za'ca.

⁴Pwihsi ziga tuhbi bwiinn nin ruhnn dzi'n, mweeyi nin rahlla ba ayi raa'da dxi'h ban, sino que rahlla ba cun mweeyi chi pur xcweenta dzi'n nin ruhnn ba.

⁵Pwihsi ni'chin sidela chyuulla tuhbi bwiinn chechiisto' ba la'h Dxiohs nicala naa ba tuhbi bwiinn duhlda, Dxiohs zuhnn Ñi'h la'h bwiinn chi nezloh Ñi'h ziga xpwiinn Ñi'h nin ruzo'badxiahga xchi'dxyi Ñi'h pur nin riachiisto' ba xchi'dxyi Ñi'h. ⁶Zi'chigahcaza guñi' guehtu Davihd xcweenta bwiinn nin rgu'bwaw' Dxiohs naa ziga bwiinn za'ca pur nin riachiisto' ba xchi'dxyi Ñi'h, ayi naan pur ziga soobaa guunsi ba dzi'n ra' nin caa loh lehyi. ⁷Squii' rahbi Davihd:

¡Dichohsa ra' bwiinn ra' nin rusia'pitii Dxiohs xtuhlda ra' ñi'h; la'h ra' nin babie'wloh xtuhlda ra' ñi'h!

⁸¡Dichohsa naa bwiinn nin ayi ru ruhnn cweenta Dxiohs xtuhlda ñi'h pur ziga basahcaloh ba nezloh Ñi'h!

⁹¿Ta rñi' dxyi'dxyi za'ca rii' xcweenta si bwiinn ra' nin nuu bwa' chi, o neezaa rñi'n xcweenta bwiinn ra' nin ayi nuu bwa' chi? Pwihsi la'h nu bachiñi' la basi-a'pitii Dxiohs xtuhlda guehtu Abrahn pur nin gwachiisto' ba xchi'dxyi Ñi'h.

¹⁰Per ¿cuuca basia'pitii Ñi'h xtuhlda Abrahn? ¿Ta chin baguyuu' Abrahn bwa' chi, o desde galohyi? Aaca, ayi

chin gyyuu' dxi'h ban, sino que galohyi chin nagahdxi chuu ban, ¹¹ya chi'chiyi gyyuu' Abrahn bwa' chi, ziga tuhbi bwa' nin naa sehn xteenn guel-nayaa nin gwachiisto' ba xchi'dxyi Dxiohs chin gue'duyi chuu ba bwa'. Pwihsi pur cweenta ra' rii' naa Abrahn xtaada ra' garaa ra' bwiinn ra' nin riachiisto' ra' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs, nicala ayi ra' ba bwa' nin laa circuncisión; ya zi'chi za rgu'bwaw' Dxiohs naa ra' ba ziga bwiinn za'ca ra' laasii riachiisto' ra' ba xchi'dxyi Ñi'h, ¹²nee naazaa guehtu Abrahn xtaada ra' garaa ra' bwiinn nin nuu bwa' nin laa circuncisión tihxi ñi'h, zi'chigahcaza naa Abrahn xtaada bwiinn ra' nin ayi bwa' nin laa circuncisión per zeezahnee ra' ba xcweenta ziga gwachiisto' Abrahn chin nagahdxi chuu ba bwa' chi.

Dxyi'dxyi nin bia'hannee Dxiohs la'h ra' bwiinn rzohba pur xcweenta guelriachiisto'

¹³Pwihsi bia'han dxyi'dxyinee Dxiohs la'h guehtu Abrahn nee cun para garaa ra' llahga guehtu Abrahn, tin badi'hi Dxiohs loh guihdxyiyuh ziga hereensi la'h ba, per cweenta rii' ayi guhcan laasii bazo'badxiahga Abrahn xcweenta xchi'dxyi xlehyi Moisehs sino que laasii gwachiisto' Abrahn xchi'dxyi Dxiohs; ya pur ni'chi bwi'hnn Ñi'h la'h Abrahn ziga bwiinn nado'laa'dzi, bwiinn nayaa nin ayi xi xtuhlda ñi'h nezloh Dxiohs. ¹⁴Pwihsi sidela la'hsi ra' nin ruzo'badxiahga xcweenta lehyi ñahca nin ñica'ha hereensi ya chi'chi lli-aa'si ñahca xcweenta ziga riachiisto' ra' snuhn bwiinn xchi'dxyi Dxiohs, ya ziga xcweenta dxyi'dxyi nin bia'hannee Dxiohs la'h Abrahn ayi ñahca lasahcarun, ¹⁵laasii lehyi mahzi rusiinlohon guel-nado'balaadzi; per hasta ayi lehyi ayi xi guelnado'balaadzi nuu ri'chi. ¹⁶Pwihsi ni'chin balahsasto' Dxiohs la'h nu'h, tin

gacadzi'tsi dxyi'dxyi nin bia'hannee Ñi'h la'h guehtu Abrahñ, tin garaa ra' llaħga ba nin riachiisto' ñi'h dxyi'dxyi chi zica'ha ra' ba hereensi nin gudi'hi Dxiohs la'h ra' ba, nee ayi sola la'hdxih'ra' dxi'h nin zeezahnee ziga naa xlehyi Moisehs sino que neezaa bwiinn ra' nin riachiisto' xchi'dxyi Dxiohs ziga gwachiisto' guehtu Abrahñ; ya pur ni'chin naa guehtu Abrahñ xtaada garaa ra' nu'h, ¹⁷ ziga caa loh Xchihtsi Dxiohs: “Bwi'hna'hn yi'h xtaada ra' ziahan ra' naciohn ra' bwiinn.” Squii' nahpa soobaa dxyi'dxyi nin bia'hannee dxyi'dxyi Dxiohs la'h guehtu Abrahñ laasii gwachiisto' ba xchi'dxyi Ñi'h. La'h Ñi'h naa Dxiohs nin rudi'hi guelñabahan la'h bwiinn guuchi ra', nee la'h za Ñi'h naa nin ruze'ta xcweenta cohsa ra' nin nagahdxi dxiinloh.

¹⁸ Nicala naann Abrahñ nagahn duuxa soobaa dxyi'dxyi nin bia'hannee Dxiohs la'h ba, per cun gwachiisto' ba ya zi'chi guhpa ba siguhra, badzihn naa ba xtaada bwiinn ziahan naciohn ra', cun ziga guñi' Dxiohs loh ba chin rahbi Ñi'h: “Pwihsi tahla ra' ziahan duxa ra' llaħga lu'h loh guihdxyiyuh.” ¹⁹ Ayi bi-a'hansiisi Abrahñ loh ziga gwachiisto' ba la'h Dxiohs, nicala nuu ba tuhbi gaywa'h yihza nee nicalaza ziga ya gudi'ixi ñuu' llii'n Sara; ²⁰ per ayi bwi'hnn chiohpa loh xigaaba ba cun cweenta ziga guñi' Dxiohs loh ba, la'laga'h mahziru gwazah ba gwachiisto' ba cun xcweenta dxyi'dxyi nin guñi' Dxiohs loh ba nee mahziru badi'hi ba guelzuxchiilli nezloh Dxiohs, ²¹ laasii naannloh ba nahpa Dxiohs guelrñabwa' ziga guza'loh Ñi'h xchi'dxyi Ñi'h cun garaa nin ruhnn Ñi'h lligaaba gaca. ²² Pwihsi ni'chin nin gulu'bwa' Dxiohs naa Abrahñ ziga tuhbi bwiinn za'ca nezloh Ñi'h pur xcweenta ziga riachiisto' ba xchi'dxyi Ñi'h.

²³ Ya ayi pur xcweenta si dxi'h guehtu Abrahñ caa dxyi'dxyi ra' rii: “Gulu'bwa' Dxiohs naa guehtu Abrahñ bwi-

inn za'ca laasii gwachiisto' ba xchi'dxyi Ñi'h”, ²⁴ per neezaa pur xcweenta nu'h caa'han, pwihsi pur xcweenta ziga riachiisto' nu'h xchi'dxyi Dxiohs nin bacwa'hn la'h Jesucristu loh guelguhchi rgu'bwa' Ñi'h naa nu'h bwiinn za'ca. ²⁵ Guhchi Jesucristu loh cruhzi tin gudxihlli Ñi'h xtuhlda ra' nu'h ya babahn Ñi'h loh guelguhchi tin gaca nu'h bwiinn nayaa nezloh Dxiohs.

Xcweenta ziga ta'h bwiinn loh duhlda

5 Pwihsi, chin riachiisto' nu'h xchi'dxyi Dxiohs, chi'chi rusia'piti Jesucristu xtuhlda ra' nu'h tin gaca nu'h bwiinn za'ca nezloh Dxiohs, ni'chin nin nahpa nu'h guelrbwidxyiisto' cun Dxiohs pur xcweenta Daada Jesucristu. ² Nee pur Daada Jesucristu ni'chin nin radi'hi guuxta sto' nu'h laasii ayiru gusio'ba xlehyi Moisehs la'h nu'h ziga ya riachiisto' nu'h xchi'dxyi Ñi'h, nee nabahan nayaa nu'h nee riahxi nu'h cun xcweenta ziga naannloh nu'h gachidxu'tii nu'h loh guelñañih xteenn Dxiohs, ³ nee ayi xcweentasi dxi'h dee' ra', sino que neezaa riahxi nu'h chin ruti'dxiloh nu'h trabahjw, ya naann nu'h trabahjw chi ruhnn gaapaa nu'h pasensi, ⁴ ya sidela cun pasensi zoozahnee nu'h xchi'dxyi Dxiohs dee' guunn guñi' Ñi'h naa pa'caa nu'h xpwiinn Ñi'h, nee pur dee'za gaapaa nu'h siguhra dzi'tsi rga'ha nu'h lla'ñih xteenn Ñi'h, ⁵ ya siguhra dzi'tsi rii' ayi nuu guiria'h gahn nu'h laasii bachachihpa Dxiohs guel ruca'sto' xteenn Ñi'h la'n lasto' ra' nu'h pur xcweenta Spíritu Saantu nin bani'hi Ñi'h la'h nu'h.

⁶ Pwihsi chin nagahdxi gacabwa' nu'h xa ta'h nu'h loh duhlda, chi'chi bazaa' dxyih bi' Jesucristu tin guhchi Ñi'h pur xcweenta ra' bwiinn duhlda ra'. ⁷ Yanah nagahn gaca ziga guidxeela tuhbi bwiinn nin si'guihlda gachi xcweenta

stuhbi bwiinn, nicala pur masque bwiinn za'ca nin naa ba, ⁸per la'h Dxiohs rluu'yi Ñi'h la'h nu'h ruca'hsto' Ñi'h la'h nu'h ni'chin guxe'hla Ñi'h Crixtu guhchi Ñi'h pur la'h nu'h nicala gwazah'tii' naa nu'h bwiinn duhlda chi'chi, ⁹ya nnah guya'pitii' xtuhlda ra' nu'h pur xcweenta nin billi'hi llarihn Jesucristu, pwihsi ni'chin nin naa siguhra ayi gaca guelguxchisi xcweenta nu'h chin guunn Ñi'h jwisi la'h ra' bwiinn guidxyiyuh. ¹⁰Pwihsi sidela ziga, chin naagahca ra' nu'h nin bidxyi'chinee la'h Dxiohs, nee basia'lda Ñi'h dxyi'dxyi cun la'h nu'h pur ziga badi'hi Ñi'h Llii'n Ñi'h guhchi, pwihsi nnah cun mahzi gahn rooru zila'h nu'h loh duhlda nee cun xcweenta nin babahn Llii'n Ñi'h loh guelguhchi. ¹¹Pwihsi ayi cun sola dxi'h dee', sino que nee riahxi nu'h pur Dxiohs pur xcweenta Daada Jesucristu xteenn nu'h, laasii pur Jesucristu badzihn nachidxi-aapa nu'h guelrbwidxyiisto' cun Dxiohs.

Xcweenta guehtu Adahn cun xcweenta Crixtu

¹²Pwihsi pur xcweenta tuhbi ndxi'hw guyuu'tii duhlda loh guihdxyiyuh, nee guyuu' za caxchihgu xcweenta guelguhchi pur la'h ba, pwihsi zi'chi gudi-i'dxi guelguhchi para garaa ra' bwiinn, laasii garaa ra' ra' ba guyuu' xtuhlda ra' ba. ¹³Pwihsi chin nagahdxi dxiinloh lehyi la'h duhlda nuu la loh guihdxyiyuh, nicala la'h duhlda ayi guhca cweenta chin ayi lehyi. ¹⁴Per nicala ayi guhca cweenta duhlda ra' chi, desde la'n dxyih ra' nin guyuu' guehtu Adahn hasta la'n dxyih ra' nin guyuu' guehtu Moisehs, guhpa guelguhchi guelrnabwa' loh ra' bwiinn guihdxyiyuh laasii guluu'tii ra' ba duhlda, nicala ayi guhca xtuhlda ra' ba pur nin ayi bazo'badxiahga ra' ba xcweenta xchi'dxyi Dxiohs ziga bwi'hnn Adahn, ya pur Adahn biinloh xneziuh guelguhchi per pur xcweenta Adahn

nin raroHPa (o sea Jesucristu) gudxi'ixi Ñi'h xneziuh guelnabahan nacuubi. ¹⁵Ya xcweenta duhlda nin guluu'tii Adahn ayi nuu gaca chiohpan cun xcweenta guelrgaa'da nin bani'hi Dxiohs la'h nu'h. Pwihsi pur xtuhlda guehtu Adahn, ziahan duxa bwiinn guhchi; per pur guelrgaa'da nin bani'hi Dxiohs la'h nu'h pur xcweenta Jesucristu, naan ziroo' ru que no xtuhlda ra' nu'h, nee bwenza naan para ziahan ra' bwiinn. ¹⁶Ya pur xtuhlda tuhbi dxi'h bwiinn ayi nuu gaca tuhbilohon cun ziga naa guelrgaa'da xteenn Dxiohs, pwihsi pur tuhbi dxi'h duhlda bi' guelguxchisi xteenn Dxiohs per pur xcweenta guelrgaa'da xteenn Dxiohs biinloh ta'h ziahan ra' bwiinn loh duhlda. ¹⁷Pwihsi sidela la'h guelguhchi guhpa guelrnabwa' xcweenta xtuhlda tuhbi dxi'h bwiinn, ¿balaacaaxchi'hru zinabwa' loh guelnabahan nacuubi bwiinn ra' nin raria'caa ziga bwiinn za'ca nezloh Dxiohs zinabwa' ra' ba loh tuhbi guelnabahan nacuubi nee zica'ha ra' za ba guelralahsasto' roo' nin rudi'hi Dxiohs la'h ra' ba, pur xcweenta xtsi'n za'ca stuhbi Bwiinn, nin naa sola tuhbi dxi'h Jesucristu?

¹⁸Ya ziga duhlda nin guluu'tii Adahn bwi'hnnan biaaba xquelguxchisi Dxiohs yihca ra' garaa ra' bwiinn, ya zi'chi za pur xcweenta ziga bazo'badxiahga stuhbi Ndx'i'hw xchi'dxyi Dxiohs ziahan za bwiinn ra' ta'h loh duhlda nee guica'haza ra' ba guelnabahan nacuubi, ¹⁹o sea tuhbi dxi'h bwiinn guluu'tii duhlda, ziahan ra' bwiinn guhca bwiinn duhlda; pwihsi zi'chi gahcaza tuhbi dxi' za Jesucristu pur xcweenta nin bazo'badxiahga Ñi'h xchi'dxyi Dxiohs, ziahan za ra' bwiinn garia'caa ziga bwiinn za'ca nezloh Dxiohs. ²⁰Pwihsi lehyi biinloh tin para baluu'yiloh ru duhlda ra', per gaduhbi ziga gudahla ru duhlda, Dxiohs baluu'yi Ñi'h mahzi ru baca'h sto' Ñi'h la'h ra'

bwiinn, ²¹ ya ziga guhpa duhlida guelrnabwa' para bie'neen guelguhchi, pwihsi zi'chi za guhpa guel ruca' sto' xteenn Dxiohs guelrnabwa' tin dxiaca nu'h bwiinn za'ca bwiinn nayaa nezloh Ñi'h, nee tin para guni'hi za Ñi'h la'h nu'h tuhbi guelrnabahan nin ayi ñichilohtii' pur xcweenta Daada Jesucristu xteenn nu'h.

Naa nu'h zigazi nin guhchi loh duhlida tin zi'chi babahnga'h nu'h tuhsi cun Jesucristu

6 ¿Pwihsi xa gachiñi' nu'h? ¿Ta chezah gachigu'tii nu'h duhlida tin zi'chi mahzi ru guluu'yi Dxiohs xcweenta ziga naa za'ca Ñi'h cun la'h nu'h? ² Pwihsi ayi nuu gaca zi'chi! La'h nu'h nacweenta nu'h ziga tuhbi bwiinnguuchi loh duhlida, ¿xa gaca ru chi'h guibahan nu'h lohon? ³ ¿Tayi gaann tu la'h tu ziga naa nu'h tuhsi cun Crixtu pur xcweenta nin gurohbañihsa nu'h pur lah Ñi'h, ni'chin naa nu'h ziga nin guhchinee la'h Ñi'h chin guhchi Ñi'h?, ⁴ laasii biga'tsinee nu'h Ñi'h tuhsi pur xcweenta ziga gurohbañihsa nu'h cun lah Ñi'h, ya cun ziga babahn Jesucristu loh guelguhchi pur xcweenta guelrnabwa' lla'ñih xteenn Dxiohs, pwihsi zi'chi za la'h nu'h nuu nu'h loh guelrnabahan nacuubi.

⁵ Sidela tuhsi guhchinee nu'h Crixtu loh xquelguhchi Ñi'h chin gurohbañihsa nu'h pur lah Ñi'h, pwihsi zi'chi gahca babahnnee nu'h Ñi'h loh xquelnabahan nacuubi Ñi'h. ⁶ Pwihsi naann nu'h lligaaba guelnado'balaadzi xteenn nu'h nin biinloh pur guehtu Adahn, gucahan caadxyih gucah loh cruhi tuhsi juunta cun Jesucristu loh cruhi, tin zi'chi ayiru guinabwa' lligaaba dxaaba ra' chi la'h-nu'h, ziga chozah nu'h xneziuh cohsa dxaaba, ⁷ laasii bwiinn nin guhchinee la'h Jesucristu, ya gula'h bwiinn chi loh guelrnabwa' xteenn xigaaba guel-

nado'balaadzi xteenn ba. ⁸ Sidela la'h nu'h baguhchinee nu'h Crixtu, pwihsi zi'chi za chechiisto' nu'h zibahanee nu'h Ñi'h tuhsi loh guelrnabahan nacuubi, ⁹ laasii naann nu'h Jesucristu tuhbi dxi'h babahan Ñi'h loh guelguhchi, ya ayi ru chuu dxyih gachi Ñi'h, nee ayiru za xi guelrnabwa' nahpa guelguhchi cun xcweenta Ñi'h. ¹⁰ Pwihsi ziga guhchi Crixtu guhcan tuhbi dxi'h pur xcweenta duhlida, per loh nin ya nabahan Ñi'h nabahan Ñi'h nnah para la'h Dxiohs. ¹¹ Pwihsi zi'chi za la'h tu gulgui'hnn cweenta baguhchi tu pur xcweenta lligaaba guelnado'balaadzi xteenn tu, o sea xigaaba dxaaba tu, per nabahan tu para la'h Dxiohs pur nin nabahanee nu'h la'h Crixtu Daada xteenn nu'h tuhsi.

¹² Pwihsi ni'chin, ayi gusaa'n tu la'h xigaaba dxaaba tu guinabwa' la'h tihxi tu tin guunn tu guzo'badxiahga tu cohsa dxaaba nin xclaa'dzi tihxi tu gaca; ¹³ ayi dxiu'n tu ntriehgu xcweerp tu loh xigaaba dxaaba tu tin guunn tu cohsa dxaaba ra', mahs gulgui'hnn ntriehgu xcweerp tu nezloh Dxiohs ziga zi bwiinn nin guhchi; nee gubia'garii babahn ba, ni'chin gulgui'hnn ntriehgu xcweerp tu loh Dxiohs tin guunnan dzi'n za'ca ra' nin xclaa'dzi Ñi'h gaca. ¹⁴ Pwihsi sidela guunn tu zi'chi ayi ru xi guelrnabwa' gapaa xigaaba dxaaba tu para la'h tu, laasii ayi ca'nzaaru tu ziga ruluu'yi xlehyi Moisehs, laasii nnah ya zeezahnee tu xcweenta ziga naa guelralahsasto' xteenn Dxiohs.

La'h tu naa tu ziga mooza ra'

¹⁵ ¿Ya nnahaxchi'h? ¿Ta gachigu'tii nu'h duhlida pur nin ayiru chyu zeezah loh xcweenta xlehyi Moisehs, zoozah nu'h loh xquelnalabsasto' xteenn Dxiohs? ¿Pwihsi aaca'h! ¹⁶ La'h tu naann bwen-bwen tu sidela guunn tu ntriehgu la'h tu ziga tuhbi bwiinn nin gudoo' tii' loh dzi'n loh tuhbi ballwaa'n tin

guzo'badxiahga tu xchi'dxyi ba, pwihsi naa tu ziga tuhbi mooza nin gudoo' tii' loh ballwaa'n chi ni'chin nahpa guzo'badxiahga tu xchi'dxyi ba. Pwihsi zi'chi za sidela la'h tu guzo'badxiahga tu xcweenta xigaaba dxaaba tu ziñichiloh la'h tu, per sidela la'h tu guzo'badxiahga tu xcweenta xchi'dxyi Dxiohs pwihsi zahca tu bwiinn nayaa nezloh Dxiohs, ¹⁷per zuxchiilli Dxiohs pur la'h tu; galohyi naa tu ziga bwiinn ra' nin gudoo' loh lligaaba dxaaba ra', per yannah la'h tu bazo'badxiahga cun gaduhbi sto' tu loh guel ruluu'yi xteenn Dxiohs nin biu'n tu ntriehgu la'h tu loh Ñi'h. ¹⁸Ya tuhbigahsi ziga gula'h tu loh xigaaba dxaaba tu, la'h tu biu'n ntriehgu la'h tu loh Dxiohs ziga mooza ra' xteenn Ñi'h tin guunn tu dzi'n za'ca ra' nin xclaa'dzi Ñi'h gaca. ¹⁹Rñi'n loh tu ziga tuhbi bwiinn guihdxyiyuh tin pwehda ayi gaca nagahn cha'zi tu xchi'dxyi'hn, laasii la'h tu gue'du gacabwa' tu xcweenta cohsa ra' nin cagaze'ta'hn rii'. Pwihsi galoh bwi'hnn tu ntriehgu xcweerpu tu loh ra' dzi'n dxaaba. Ya zi'chi za nnah nin naa tu xmooza Dxiohs loh dzi'n za'ca, gaduhbi la'ga'h gulgui'hnn ru dzi'n za'ca tin zi'chi zidahlaa ru nin guunn tu laasii naa tu bwiinn nayaa nezloh Dxiohs.

²⁰Laasii chin guhca tu mooza loh xigaaba dxaaba tu, ayi gunabwa' xchi'dxyi Dxiohs la'h tu. ²¹Pwihsi, ¿cuun xchi'h nin naa gahn nin bwi'hnn tu loh cohsa nin ratuhyi loh tu xcweenta ñi'h nnah?, laasii neziuh xteenn cohsa ra' chi radzihn ñichiloh bwiinn loh Dxiohs par tu'pazi, ²²per ziga nnah bagula'h tu loh xcweenta xigaaba dxaaba tu, ya naa tu ziga xmooza Dxiohs. Dee' sihn ze'nee gahn, laasii nin naa gahn zuhnn tu zahca tu bwiinn nayaa nezloh Dxiohs, ya neziuh cuubi rii' radzihn guibahannee tu Dxiohs para tu'pazi. ²³Ya nin gahlla bwiinn nin ruzo'badxiahga xcweenta xigaaba dxaaba ra' ñi'h naa ñichilohtii'

ra' ba loh Dxiohs, per guelrgaa'da nin runi'hi Dxiohs naa guibahannee bwiinn la'h Ñi'h para tu'pazi, pur xcweenta Jesucristu Daada xteenn nu'h.

Guelnabahan nacuubi

7 Bwihtsi lasaa' ra'n, la'h tu nin nu'nbwa' xa naa xlehyi Moisehs, naann tu nahpa lehyi chi guel nrabwa' para la'h tuhbi bwiinn loh ziga chi'h dxyih ra' nin rbahan bwiinn chi. ²Naan ziga tuhbi gunna'h nin nuu xpwiinn ndxi'hw ñi'h, nee caa loh lehyi nahpaa gunna'h chi pur guibahannee ba xpwiinn ndxi'hw ba loh gaduhbi nin nabahan ndxi'hw chi; per sidela la'h ndxi'hw gachi, ya raria'hgadxia'han gunna'hsi. ³Ya sidela la'h gunna'h chi guidxa'ga ba stuhbi ndxi'hw nee nabahan gahca xpwiinn ndxi'hw ba, rgu'tii ba duhlda cun xcweenta xquelgubwihlli ba; per sidela la'h xpwiinn ndxi'hw ba rahchi, ya raria'hgadxia'han ba la'hsi ba, neezaa lehyi rñi'hchiloh, ya ni'chin zahca guica'ha ba stuhbi ndxi'hw nee ayi xi duhlda rgu'tii ba. ⁴Pwihsi zi'chi za la'h tu bwihtsi ra'n, gula'h za tu loh lehyi laasii guhca tu zigazi nin guhchi loh lehyi chin guhchi Jesucristu loh cruhzi ni'chin nnah zahca chuu tu loh gahca Jesucristu nin babahn loh guelguhchi, tin zi'chi zahca guidi'hnn nu'h dzi'n za'ca ra' nin xclaa'dzi Dxiohs gaca, ⁵laasii loh ziga gubahan nu'h loh xquelnabahan yu'xa nu'h, lehyi ballu'yin tin para gulu'nasiinan cohsa dxaaba ra' nin xclaa'dzi tihxi ra' nu'h sto' nu'h, ya cohsa dxaaba ra' chi basiin la'h nu'h para ñiñichiloh nu'h loh Dxiohs. ⁶Per yannah gula'h nu'h loh lehyi nin gunabwa' la'h nu'h galoh, pur nin naa nu'h ziga nin guhchi, ni'chin pur xcweenta xchi'dxyi Spíritu Saantu nin nuu la'n lasto' nu'h zidi'hnn nu'h dzi'n za'ca nin xclaa'dzi Dxiohs, per xcweenta dxi'h lehyi yu'xa Moisehs nin caa loh dxihtsi.

**Xcweenta xigaaba
dxaaba'hn nin nuu sto'n**

⁷ ¿Xa gachiñi' nu'h pwihsi? ¿Ta gachiñi' nu'h lehyi nahpa duhlda? ¿Guyaa aaca! Pwihsi na'h ayi ñahcabwa'n cayaaba'hn loh duhlda sidela ayi ñu'nbwa'n xlehyi Moisehs, nee ayica ñahcabwa'n xa naa ziga rza'bisto' lu'h xteenn stuhbi bwiinn sidela la'h lehyi ayi ñiñi' loon: “Ayi sa'bi sto' lu'h xixteenn stuhbi bwiinn.” ⁸ Per la'h xigaaba dxaaba xte'nnahn bala'han na'h loh duhlda, per pur xchi'dxyi lehyi gahcaza bwi'hnn nasiin na'h loh garaaloh cohsa dxaaba ra'; laasii sidela ayi ñuu' lehyi ayi za ñuu' duhlda nee ñahca duhlda ziga cohsa guuchi. ⁹ Guyuu' tuhbi chieempa mahzi galoh ayi badi'hi cweentahn cuun nin rñi' lehyi nee nasaa gahca gubahanahn, per chin biu'nbwa'n xlehyi Moisehs chi'chi guhcabwa'n na'pahn duhlda, ¹⁰ ni'chin nin guhcabwa'zahn ruhnn tucabri gaachi'hn. Ya zi'chi baria'caa xcweenta dxyi'dxyi lehyi nin ñuni'hi guelnabahan na'h, per sola guna'zuneen na'h tin bañihchin na'h nez loh Dxiohs, ¹¹ laasii basiachyu xigaaba dxaaba xte'nnahn la'h dxyi'dxyi lehyi ya basagui'hin na'h, cun pur lehyiza bañihchin na'h nez loh Dxiohs.

¹² Ya lehyi naa cohsa saanta, nee neezaa dxyi'dxyi ra' nin caa loh lehyi chi saanto ra'n, naza'ca ra'n nee dxyi'dxyi guchii za ra'n. ¹³ Pwihsi rna'badxyi'dxyi'hn, ¿ta nin naa bwenan gwaneen na'h loh ziga bañihchin na'h nez loh Dxiohs? ¿Pwihsi guyaa aaca! La'h xigaaba dxaaba'hn ni'chi nin gwaneen na'h loh ziga bañi'chi'hn chi, tin zi'chi baluu'yi lehyi za'ca chi xa naa xigaaba dxaaba'hn cun duhlda duxa, laasii gudxiinnan na'h loh cohsa bwen.

¹⁴ Naann nu'h lehyi naa xchi'dxyi Dxiohs per ya na'h naan tuhbi bwiinn gui-

hdxyiyuh laasii ru'nnahn nin xclaa'dzi ti'xihn nee naazan mooza loh xigaaba dxaaba'hn. ¹⁵ Ayi rahcabwa'n cuun nin cazahca'hn, pwihsi ayi ru'nnahn nin xclaa'dzi'hn sino que xcweenta nin rdxyi'chi'hn naa xcweenta nin ru'nnahn. ¹⁶ Per sidela la'h nin xclaa'dzi'hn ayi gu'nnahn ru'nnahn, rudi'hihn cweenta bwen naa lehyi. ¹⁷ Pwihsi ni'chin na'h ayi naaruhn nin ruhn duhlda duxa chi, sino que xigaaba dxaaba'hn nin nuu sto'n ni'chi naa nin ruhnn duhlda, ¹⁸ laasii na'h rahcabwa'n ti'xihn ayi nin tuhbi cohsa za'ca; nicala xclaa'dzi'hn gu'nnahn tuhbi cohsa za'ca, per ayi nuu gu'nnañin. ¹⁹ Ayi ru'nnahn cohsa za'ca nin xclaa'dzi'hn gu'nnahn, sola ze'zah cayu'nnahn cohsa dxaaba nin ayi xclaa'dzi'hn. ²⁰ Pwihsi, sidela na'h gu'nnahn cohsa nin ayi xclaa'dzi'hn gu'nnahn, pwihsi ayi ru naan nin ruhnn cohsa chi, sino que la'h xigaaba dxaaba'hn nin nuu sto'n.

²¹ Ni'chin na'h, chin xclaa'dzi'hn gu'nnahn tuhbi cohsa za'ca, rdxeela lehyi rii: nuu pa' lligaaba dxaaba sto'n, ²² laasii la'n lasto'n xclaa'dzi pa'caan guzo'badxiaagahn dxyi'dxyi xteenn xlehyi Dxiohs, ²³ per rudi'hihn cweenta nuu guriin-caa lligaaba nin ruñi'bi gaduhbi ti'xihn nin rucha'gadxi'hdxyineen la'h xlehyi Dxiohs nin nuu lasto'n, ni'chi raria'caan naan ziga tuhbi bwiinn nin nuchi'bidu'hn duhlda loh ziahan dzi'n dxaaba.

²⁴ ¿Prohbi za na'h! ¿Chyuu ni'ca guta'h na'h loh guelrnabwa' xteenn guelguhchi nin nuu ti'xihn? ²⁵ ¿Sola zuxchiilliDxiohs laasii pur Daada Jesucristu zahca guta'h na'h loh duhlda! Ni'chin cun lasto'n ruzo'badxiaagahn xchi'dxyi Dxiohs nicala ti'xihn rnaaba guzo'badxiaagahn xcweenta lligaaba nado'balaadzi xteenn duhlda.

**Guelnabahan nin naa pur
xcweenta Spírítu Saantu Dxiohs**

8 Ni'chin nnah ayi rudzii'baduhlda Dxiohs yihca ra' bwiinn ra' nin naa tuhsi cun la'h Jesucristu, nee ayi ru-zo'badxiahga ra' ba xcweenta tihxi ra' ba cun nin xclaa'dzin guunn ra' ba, sino que ruzo'badxiahga ra' ba xcweenta Spírítu Saantu nin rbweeza la'n lasto' ra' ba, ²ya lehyi xteenn Spírítu nin runi'hi guelnabahan pur nin naa nu'h tuhsi cun la'h Jesucristu, bata'h Ñi'h la'h nu'h loh xquelrnabwa' lehyi duhlda cun loh lehyi guelguhchi, ³laasii la'h Dxiohs bwi'hnn Ñi'h nin ayi guhca ñuhnn xlehyi Moisehs, laasii ayi xi jweersi nahpa bwiinn guihdxyiyuh tin gaca ra' ba bwiinn nayaa nezloh Dxiohs, ni'chin bwi'hnn Dxiohs chin guxe'hla Ñi'h Llii'n Ñi'h ziga tuhbi Ndxihw, guhca Ñi'h tuhbi bwiinn guihdxyiyuh pur xcweenta duhlda tin zi'chi bwi'hnn Ñi'h guelguxchisi la'h lligaaba guelnado'balaadzi nin rusihn la'h tihxi nu'h loh duhlda. ⁴Dee ra' bwi'hnn Ñi'h tin gaza'loh nu'h ziga rnabwa' xlehyi Dxiohs guidi'hnn nu'h, ayi ru chuu nu'h lligaaba guelnado'balaadzi mas chuu nu'h cha'zi nu'h lligaaba nin rnabwa' Spírítu Saantu nin nuu nabahan la'n lasto' nu'h.

⁵Pwihsi bwiinn ra' nin nabahan ra' tuhsi cun guelnado'balaadzi nin xclaa'dzi tihxi ra' ba guunn ra' ba, ni'chira' sola rza'bi sto' ra' ba guunn ra' ba ganaalla guelnado'balaadzi; per bwiinn ra' nin nabahanee Spírítu Saantu sto' ñi'h, bwiinn chi ruhnn ra' ba lligaaba nin xclaa'dzi Dxiohs guunn ra' ba, ⁶laasii sidela yi'h chuu lu'h ganaalla xcweenta si lligaaba guelnado'balaadzi nin xclaa'dzi tihxi lu'h zianeen yi'h hasta zahchi lu'h cun hasta ñichilohza lu'h nez loh Dxiohs, per ziga chuu lu'h masru ziga xigaaba Spírítu Saantu zica'ha lu'h loh

guelnabahan cun guelrbwidxyii sto'. ⁷Laasii nin riuu' ganaalla xigaabasi xteenn guelnado'balaadzi naa bwiinn chi nin rdxyi'chinee la'h Dxiohs, laasii ayi xclaa'dzi ra' ba nee nin ayiza nuu guzo'badxiahga ra' ba ziga naa xlehyi Dxiohs. ⁸Ni'chin la'h ra' bwiinn nin mahzi ruca'h sto' ñi'h xcweenta ziga xclaa'dzi tihxi ra' ba, bwiinn ra' zi'chi ayi nuu guunn ra' ba dzi'n nin gusiahxi sto' Dxiohs.

⁹Bwen, sidela ayiru nabahan tu loh guelnado'balaadzi nin guyuu' tihxi tu, guchiipa'caa tu nuu Spírítu Saantu la'n lasto' tu; per sidela chyulla tuhbi tu ayi Spírítu Saantu Crixtu sto' tu, ayi naa tu xpwiinn Ñi'h. ¹⁰Per sidela la'h Crixtu rbweeza Spírítu Ñi'h sto' tu, xespírítu tu nuu nabahan pur guhca tu bwiinn nayaa nezloh Dxiohs, nicala nuu gaca xcweerpu tu loh xquelrnabwa' guelguhchi pur sahca xcweenta duhlda. ¹¹Ya sidela la'h Spírítu xteenn Dxiohs nin bacwa'hn la'h Jesucristu loh guelguhchi nuu sto' tu, la'h gahcaza Spírítu Saantu Dxiohs rii' guni'hi guelnabahan nacubi la'h xcweerpu tu nin gunabwa'la guelguhchi.

¹²Ni'chin, bwiitsi ra' pur xcweenta Jesucristu; nuu nin xchi'hn gachidi'hnn nu'h, per ayi naan xcweenta para xa guibahan nu'h loh nin xclaa'dzi tihxi nu'h gachidi'hnn ra' nu'h, ¹³laasii sidela la'h tu nuu tu xigaabasi xcweenta nin rza'bisto' tu guunn tihxi tu loh guihdxyiyuh rii', zahchi pa'caa tu; per sidela pur xcweenta Spírítu guunn tu gusia'han tu garaa ra' nin rza'bisto' tihxi tu nez dihtsi tu, pwihsi zibahanee tu Dxiohs par tu'pazi.

¹⁴Garaa ra' bwiinn nin ruzo'badxiahga xchi'dxyi Spírítu Saantu xteenn Dxiohs, pwihsi naa ra' ba llii'n Dxiohs. ¹⁵Pwihsi Spírítu nin bani'hi Dxiohs cweeza xto' nu'h ayi naa Spírítu chi tuhbi spírítu xteenn tuhbi mooza

tin guidxyihbi tu, sino que naa Spíritu chi ziga spíritu xteenn nin naa ziga tuhbi bizahbi nin guca'ha tuhbi bwiinn ziga llii'n pa'caa ba, yannah naa tu lli-i'n ba, ni'chin zahca gahbi tu loh ba: “¡Paah nin rbweeza dxibaa!”¹⁶ Ya la'h Spíritu Saantu rii' tuhsi rahca Ñi'h cun spíritu nu'h tin ruti'dxi cweenta Spíritu Saantu loh spíritu nu'h naa nu'h lli-i'n Dxiohs.¹⁷ Ya pur nin naa nu'h llii'n Ñi'h ni'chin nin zica'ha za nu'h tuhbi hereensi loh Dxiohs cun Crixtu, sidela guchiipa'h nu'h gati'dxilohnee nu'h Ñi'h trabahjw pur xcweenta xchi'dxyi Ñi'h ya zi'chi tuhsi za gacalashcane nu'h Ñi'h.

¹⁸Pwihsi lligaaba nin ru'nnahn nnah xcweenta trabahjw nin cadii'dxi nu'h ayi gaca guunn tuhbilohon loh xquelña'ñih Dxiohs nin guidia'ha nu'h chi'chiyi,¹⁹ laasii garaa ra' cohsa ra' nin bwi'nncha'yi Dxiohs loh guihdxyiyuh rii', cabweeza ra'n gadzihn dxyih nin guluu'yi Dxiohs cuun ra' nin naa llii'n Ñi'h,²⁰ laasii garaa ra' cohsa nin gulahchixchih Dxiohs loh guihdxyiyuh guyuu'dii ra'n, per ayi guhcan pur xcweenta gahca ra' cohsa ra' chi, sino que baria'caan zi'chi laasii zi'chi guhca xigaaba Dxiohs gaca, ya cohsa ra' chi cabweeza ra'n²¹ gadzihn dxyih nin ta'h garaa ra' cohsa nin gulahchixchih Dxiohs loh guihdxyiyuh loh xquelrnabwa' guelguhchi tin dxiuu'tun loh xquel bia'ñih ra' llii'n Dxiohs.²² Pwihsi garaa ra' cohsa ra' nin gulahchixchih Dxiohs loh guihdxyiyuh rii' ru'n ra'n garaa dxyih pur xcweenta trabahjw ziga tuhbi trabahjw nin ruti'dxiloh tuhbi gunna'h chin raalaa lli-i'n ba.²³ Nee ayi la'h dxi'h ra' dxi'h nin rii' loh guihdxyiyuh rii' cagati'dxiloh cohsa nalaasa ra' rii' sino que neezaa la'h nu'h nin nuu Spíritu Saantu Dxiohs sto' ra' nu'h rachidii'dxi za nu'h cun guelnalaasa nin nuu sto' nu'h, nee dxule'za za nu'h gadzihn dxyih guibahan nu'h loh xquelña'ñih Dxiohs tin gaca

nu'h llii'n Ñi'h, nee neezaa gusacuubi za Ñi'h tihxi nu'h,²⁴ laasii pur xcweenta nin nahpa nu'h siguhra zachica'ha ra' nu'h nin dxule'za nu'h, ni'chi bata'h la'h nu'h loh duhlda; per ziga rbweeza bwiinn nin rwa'haloh ra' ba, ayi naa ni'chi siguhra nin runi'hi Dxiohs laasii nin rwa'haloh bwiinn, ¿xi par cweeza lu'h ni'chi?²⁵ Per sidela la'h nu'h gachile'za nu'h nin ayi chyu rwa'ha nahpa cun paseensi gachidia'ha nu'h gaca ni'chi.

²⁶Zi'chi gahca za rahcane Spíritu Saantu Dxiohs la'h nu'h cun ziga ayi chyu rahcabwa' pa'h xcweenta Ñi'h, laasii nuu hohra ayi chyu rahcabwa' xa gachidiidxyi, gachinaaba nu'h loh Dxiohs; per la'h gahca Spíritu Saantu nin nuu lasto' nu'h rdxin'rnaaba loh Dxiohs xcweenta ra' nu'h nin ayi radxeela gachiñi' nu'h chin chyu rbwihdxyi'rnaaba loh Dxiohs.²⁷ Dxiohs rahcabwa' Ñi'h xa naa lligaaba nin riinloh sto' ra' bwiinn, naann Ñi'h cuun nin xclaa'dzi Spíritu guiñi' laasii rnaaba Spíritu Saantu xcweenta ra' nu'h, nee rnaaba Ñi'h ziga pa'h nin xclaa'dzi Dxiohs gachinaaba nu'h xcweenta ra' pa'h bwiinn ra' nin naa ra' pa'h xpwiinn Ñi'h.

Zahca nu'h nin guunn gahn loh garaatii' ra'

²⁸Pwihsi naann nu'h Dxiohs ruzuh Ñi'h garaa ra' cohsa nin guunn bwen la'h ra' bwiinn ra' nin ruca'h sto' ñi'h la'h Dxiohs, la'h ra' bwiinn nin gullii Ñi'h seguhn xigaaba Ñi'h,²⁹ laasii la'h ra' bwiinn ra' nin biu'nbwa' Dxiohs desde galohyitii' zahca ra' ba ziga Llii'n Ñi'h, tin zi'chi gaca Llii'n pa'h Ñi'h nin dzi'baloh loh garaa ra' nin gaca ra' bwiinn xfamihyi Dxiohs.³⁰ Ya garaa ra' bwiinn nin gullii Ñi'h galohyi, garaa ra' ni'chi gudihdxyi Ñi'h; ya garaa ra' nin gudihdxyi Ñi'h bwi'hnn nayaa Ñi'h bwiinn ra' chi nezloh Ñi'h; ya garaa ra' bwiinn nin bwi'hnn nayaa Ñi'h loh

duhlda, neezaa bwi'hnn lasahca Ñi'h la'h ra' ba tin chuunee ra' ba la'h Ñi'h llaa'ndxibaa'.

³¹ ¿Xa ni'ca gachiñi'ru nu'h? Sidela la'h Dxiohs cayahcaneé la'h nu'h, ¿chyuulla guunn gahn la'h nu'h? ³² Dxiohs ayi bacha'h Ñi'h xigaaba Ñi'h xcweenta Jesuhs Llii'n Ñi'h tin ayi ñahchi Jesuhs, sino que badi'hi Ñi'h la'h Jesucristu nin naa Llii'n Ñi'h guhchi loh tuhbi cruhi tin gudxihli Jesucristu xcweenta xtuhlda nu'h, ¿pwihsi xalla ayi guni'hi Ñi'h garaa ra' cohsa nin xchi'hn nu'h nnah nin naa nu'h tuhsi cun Llii'n Ñi'h?

³³ ¿Chyuu ni'ca gudzii'ba duhlda yihca ra' bwiinn nin gulií Dxiohs? Dxiohs gahca bwi'hnn tin baria'caa nu'h bwiinn nayaa nezloh Ñi'h. ³⁴ ¿Xa ruhnn loh nin gudzii'ba duhlda yihca nu'h? Crixtu naa nin guhchi, nee la'h gahcaza Crixtu naa nin babahn loh guelguhchi, yanah zohba Ñi'h xlahdu derehchu Dxiohs, tin cabwihdxyi-canaaba Ñi'h loh Dxiohs xcweenta ra' nu'h. ³⁵ ¿Chyuu ni'ca guunn gahn gabwe'he la'h nu'h loh xcweenta ziga zoonahla nu'h loh xquelña'ñih Jesucristu? ¿Ta guelrzahcazii, o guelña'laa'dzi, o trabahjw, o guelrchia'han, o xcweenta nin dxia'dxi xahba nu'h, o xiilla demahla, o ziga gachi nu'h loh tuhbi spahda? Nin tuhbi ra' ni'ca. ³⁶ Ziga caa loh dxihsti nin naa xchi'dxyi Dxiohs rñi' squii':

Pur xcweenta lu'h naa nu xpwiinn lu'h cayahchi nu guillii-guillii.

Ruhn ra' ba cweenta naa nu ziga tuhbi lli'hyi nin baguroo' nin banaa gachi.

³⁷ Ya nezloh ra' dee' naa nu'h ziga tuhbi bwiinn nin bwi'hnn gahn xiilla tuhbi cohsa pur xcweenta Dxiohs nin nuu dxibaa' nin baca'h sto' Ñi'h la'h nu'h. ³⁸ Ni'chin nin naa siguhra ayi nin tuhbi nin gabwe'he la'h nu'h loh ziga guelnadzii'hi xteenn Dxiohs cun la'h nu'h: nin guelguhchi, nin guelnabahan, nin aanjla ra', nin tuhbi xii chi'hzi guel-

rnabwa' ra' o jweersi spíritu ra' zi nicala cohsa ra' nin nuu nnah, nicala cohsa za ra' nin gue'du ze'yahlda chuu, ³⁹ nin nicala hasta naa mahzi guiya'gayuulda, nee nin hasta naaza la'n gueeta duuxa, nin tuhbi ra' cohsa nin gulachixchih Dxiohs; ayi nin tuhbi nin gabwe'he la'h nu'h loh ziga ruca'h sto' Dxiohs la'h nu'h pur xcweenta Jesucristu Daada xteenn nu'h.

Dxiohs gulií la'h ra' bwiinn Israel ra'

9 Cañi'n loh tu dxyi'dxyi guchii pa'h laasii riachiisto'n xchi'dxyi Jesucristu, nee ayi rñi'n dxyi'dxyi dxixi'hw; Spíritu Saantu xteenn Dxiohs cagaluu'yi desde la'n lasto'n guchii naa cweenta rii' nin rñi'n loh tu; ² pwihsi nuu tuhbi guelnalaasa duxa sto'n, tuhbi dulohri nin zeezah nugasia'chyu sto'n, ³ pwihsi hasta na'h ñiclaa'dzihn ñichiloon loh Daada Dxiohs xte'nnahn ya ña'hannahn zihtu nezloh Jesucristu, tin zahca ñahcaneera'n la'h ra' bwihti ra'n; la'h ra' nin naa ra' bwiinn lasaa'hahn loh guihdxyiyuh. ⁴ Naa ra' ba llahga ra' bwiinn guehtu Israel, ya gulií pa'h Dxiohs la'h ra' ba ziga llii'n Ñi'h. Gubahanee Dxiohs la'h ra' ba, ya bia'han dxyi'dxyi Dxiohs cun la'h ra' ba tin basia'hann Ñi'h xlehyi Moisehs loh ra' ba tin bazu'nlihibi ra' ba nezloh Dxiohs la'n guido', nee cun garaa guelnaza'ca nin guñi' Ñi'h guica'ha ra' ba sidela chuu ra' ba cha'zi ra' ba xchi'dxyi Ñi'h. ⁵ Naa ra' ba llahga guehtu xtaada guldoo' ra'n nin gubahan ra' cachieemparoo', ya Jesucristu guhca llahga guehtu bwiinn Israel chin guulaa Ñi'h ziga tuhbi bwiinn guihdxyiyuh. La'h Ñi'h naa Dxiohs loh garaa tii' ra' cohsa pwihsi nahpa guñi' za'ca bwiinn xcweenta Ñi'h para tu'pazi. Zi'chi gaca, pwihsi.

⁶ Per ayi gaca ziga ayi baza'loh Dxiohs xchi'dxyi Ñi'h nin bia'han dxyi'dxyi Ñi'h loh ra' bwiinn Israel ra', laasii ayi

garaa ra' dxi'h llaḡa guehtu bwiinn Is-
rael ra' naa ra' bwiinn guihdxyi Israel,
7 nee ayi garaa ra' dxi'h za llaḡa guehtu
Abrahn naa llii'n pa'h Abrahn, sino que
rahbi Dxiohs loh guehtu Abrahn: “Nin
gaca ra' llaḡa lu'h dxi' pur xcweenta
Isaac.” 8 Dxyi'dxyi ra' rii ruluu'yi ayi
garaa ra' dxi'h llaḡa guehtu Abrahn naa
llii'n Dxiohs; sola la'hdxih ra' bwiinn ra'
nin chechiisto' ra' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs
ni'chi ra' naa llii'n Ñi'h, 9 laasii dee naa
ziga bia'han dxyi'dxyi Dxiohs loh gue-
htu Abrahn chin rahbi Ñi'h: “Dxyih nin
caa bwa' dxie'ldahn, ya ziuu' tuhbi llii'n
Sara.”

10 Nee ayi dee' si ra' dxi'h, sino que
neezaa garoopa llii'n Rebeca naa llii'n
tuhsi Isaac, guehtu xtaada guldoos' ra'
nu; 11-13 per chin nagahdxi gaalaa ra' bi,
nin nagahdxi xi dzi'n za'ca guunn ra' bi
o xilla dzi'n dxaaba, rahbi Dxiohs loh
Rebeca: “Llii'n galoh lu'h gaca xmooza
llii'n laweelda lu'h.” Zi'chigahcaza caa
loh dxiehtsi rahbi Dxiohs: “Gacanadzi-
i'hihn la'h Jacobo ya guidxyi'chineen
la'h Esaú.” Ya squii' guzohba dxyi'dxyi
zahca cwii Dxiohs bwiinnchi'hzi nin gu-
claa'dzi Ñi'h nee nicala cuunchi'hzi nin
naa xtuhlda ba.

14 ¿Xa gachiñi' nu'h pwihsi? ¿Ta
gachiñi' nu'h ayi xi bwen naa Dxiohs?
¿Pwihsi ayi chyuguñi' zi'chi!, 15 laasii
rahbi Dxiohs loh guehtu Moisehs: “Za-
lahsasto'n la'h ra' bwiinnchi'hzi nin
guiclaa'dzihn nee zia Zahn la'h ra' bwi-
innchi'hzi nin guiclaa'dzihn.” 16 Ni'chin
nin ayinaa rii' cweenta nin xclaa'dzi
bwiinn gaca, nee ayiza naan ziga cun
lajwersi xteenn bwiinn sino que naan
xcweenta Dxiohs nin ralahsa sto' Ñi'h
la'h ra' bwiinn. 17 Pwihsi loh Xchi-
htsi Dxiohs caa squii' ziga guñi' Ñi'h
loh rrehyi Faraohn, rahbi Ñi'h: “Na'h
bwi'hna'hn naa lu'h rrehyi xteenn
Egiptu tin balu'yi'hn yi'h rahca ru'n-
nahn cuunchi'hzi nin guiclaa'dzihn, nee

tin pur yi'hza guidi'chi xchi'dxyi'hn
gaduhbi loh guihdxyiyuh.” 18 Pwihsi
ni'chin ralahsa sto' Ñi'h la'h ra' bwiinn
ra' chi'hzi nin xclaa'dzi Ñi'h, nee rahca
ruhnn nahdadxiipa Ñi'h la'h cuunchi'hzi
bwiinn nin xclaa'dzi Ñi'h. 19 Per chi'chi
guñi' tu loon: “¿Xixnaa rudzii'ba Dx-
iohs duhlida yihca bwiinn, pwihsi nee
ayi nin tuhbi bwiinn nin gusia'chyuguñi'
loh xcweenta ziga xclaa'dzi Dxiohs gaca?”
20 Per guñi'n: “¿Ya yi'h ndxi'hw, chyuguñi'
clahsa bwiinn lu'h tin guunn ziahan
xchi'dxyi lu'h nezloh Dxiohs?” ¿Ta ziñi'
tuhbi guihsu loh bwiinn nin bwi'hnn-
cha'yi la'h guihsu chi: “Xixnaa bwi'h-
nee lu'h na'h zi'chi”? 21 Pwihsi bwiinn
nin bwi'hnncha'yi la'h guihsu chi ¿tayi
zahca guhnn dxi'h ba zigachi'hzi nin
xclaa'dzi ba guunn cha'yi ba cun yuh
chi, nicala cun yuh chi guunn ba tuhbi
guihsu nin gallu'yi, nee cun la'h gahca
za yuh chi guunn ba tuhbi guihsu nin ayi
gallu'yi?

22 ¿Xi la'hlla la'h Dxiohs ayi dxia'n gu-
unn Ñi'h zigachi'hzi nin xclaa'dzi Ñi'h,
sidela xclaa'dzi Ñi'h guluu'yi Ñi'h xa
ruhnn Ñi'h guelguxchisi, neezaa sidela
guiclaa'dzi za Ñi'h guluu'yi Ñi'h xquel-
rnabwa' Ñi'h guhpa Ñi'h paseensi la'h
ra' bwiinn nin bañahca xquelguxchisi
ra' Ñi'h nee tin para ñiñichiloh ra' ba?
23 Pwihsi bwi'hnn Ñi'hn tin baluu'yi Ñi'h
jwersi xteenn guelrnabwa' nin nahpa
Ñi'h, pwihsi balahsa sto' Ñi'h la'h nu'h
galohyi gulii Ñi'h la'h nu'h tin chuunee
nu'h Ñi'h loh xquelña'ñiñi' Ñi'h. 24 Dxiohs
gulii Ñi'h nuhn ra' nu'h loh ra' bwiinn Is-
rael ra', ya snuhn ra' nu'h gulii Ñi'h loh
ra' bwiinn ra' nin ayi naa ra' bwiinn Is-
rael. 25 Caa za loh dxiehtsi nin baca'h gue-
htu Oseas squii':

Bwiinn ra' nin ayi naa Xpwii'nnahn,
la'h ra' ba guñi'n loh ñi'h 'Xp-
wiinn ra'n'; ya bwiinn ra' nin ayi
guhca nadzii'hihn, ni'chi ra' nin
gacanadzii'hihn.

²⁶ Ziga dxyi'dxyi nin rñi' squii': "La'h tu ayi naa tu Xpwii'nnahn', la'h gahca ri'chi rñi' ziria'lah tu Llii'n Dxiohs nin nabahan par tu'pazi."

²⁷ Per ya ziga la'h ra' bwiinn Israel ra', baca'h guehtu Isaías squii':

Nicala la'h ra' llahga ra' bwiinn Israel ra' naa ziahan duxa zigazi yuhlli xteenn ñihsado', per gullia'yi'hn naa ra' nin ta'h loh duhlda,

²⁸ laasii guyohbagah zusa'lohtii' Dxiohs xchi'dxyi Ñi'h xcweenta xquel-guxchisi Ñi'h nezloh ra' bwiinn guihtdxyiyuh.

²⁹ Baca'h za Isaías galohtii' squii':

Sidela la'h Dxiohs nin nuu nabahandz-i'tsi dxibaa' ayi ñusia'han Ñi'h mas paaldi'hn ra' llahga bwiinn chieempa ra',

nnah mahziru ñahca nu'h bwiinn duhlda que ziga guhca bwiinn guihtdxyi Sodoma cun Gomorra, guihtdxyi ra' nin guñichiloh.

Bwiinn Israel ra' cun xchi'dxyi Dxiohs

³⁰ ¿Xa ni'ca gachiñi' nu'h? Pwihsi guriin baria'caa; ayi guzohba ñahca ziga naa xigaaba bwiinn guidxyiyuh, laasii la'h ra' bwiinn nin ayi naa ra' bwiinn Israel, nicala ayi gudxi'hyi ra' ba xa gaca nayaa ra' ba nezloh Dxiohs, per la'h ra' ba naa nin guhca nayaa nezloh Ñi'h laasii gwachiisto' ra' ba xchi'dxyi Jesucristu. ³¹ Per la'h ra' bwiinn Israel ra' nin badxi'hyi ra' xcweenta xlehyi Moisehs nin ruluu'yi xa gaca nayaa bwiinn nezloh Dxiohs pur dzi'n za'ca, pwihsi la'la'ga'h baria'gadxia'han ra' ba ayi baa ra' ba nezloh Dxiohs laasii sola gwazahnee ra' ba xlehyi Moisehs, ayi xlehyi dxi'h Jesucristu. ³² ¿Xixnaa guzahca ra' ba zi'chi? Guzahca ra' ba zi'chi laasii ayi badxi'hyi ra' ba xa ñi-la'h ra' ba loh duhlda pur ziga ñachi-isto' ra' ba xchi'dxyi Dxiohs, la'lagah mahzi gwazahnee ra' ba xcweenta lehyi,

ni'chin nin gulaa'dzi ñaa' ra' ba yihca dxiah nin ruzu'yitii' la'h bwiinn. ³³ Ziga caa loh xchihtsi Dxiohs hasta baca'h guehtu Isaías squii':

La'n guzuh tuhbi bwiinn nin gaca ziga tuhbi dxiahtah loh guihtdxyi Siohn, tuhbi dxiah nin guunn dxiaaba ra' bwiinn loh duhlda;

ya bwiinn ra' nin chechiisto' ra' ñi'h xchi'dxyi Ñi'h ayi gatuhyi loh ra' ba.

10 Bwihtsi ra'n ziga naa nu'h xpwiinn Jesucristu, cayu'nnahn lligaaba nin nuu la'n lasto'n nee cun ziga rbwihdxi-rna'ba'hn loh Dxiohs para la'h ra' bwiinn Israel ra' tin zi'chi ta'h ra' ba loh duhlda. ² Pwihsi guchiin nin rñi'n xcweenta ra' ba laasii nuu ra' balligaabaroo' guzu'nllihbi ra' ba nezloh Dxiohs, per nin ruhnn ayi rahcabwa' bwen ra' ba xigaaba ziga xclaa'dzi Dxiohs guunn ra' ba, ³ pwihsi ayi guhcabwa' ra' ba xcweenta xa rahca tuhbi bwiinn nayaa nezloh Dxiohs, laasii guriin guhcabwa' ra' ba ziga caa loh dxihtsi lehyi xteenn Moisehs ziga ñahca nayaa ra' ba nezloh Dxiohs, per cun ayi badxeela ra' ba nin xclaa'dzi Dxiohs ñuhnn ra' ba. ⁴ Yanah Jesucristuyi naa nin bwi'hnn zigapa'h rñi' xlehyi Moisehs, ni'chin garaa ra' bwiinn nin ruzo'badxiahga xcweenta Jesucristu rahca ra' ba bwiinn nayaa nezloh Dxiohs.

⁵ Ya ziga gaca nayaa lu'h nezloh Dxiohs ziga guza'loh lu'h ziga naa lehyi, baca'h Moisehs squii': "Bwiinn ra' nin xclaa'dzi gaca bwiinn nayaa nezloh Dxiohs pur ruzo'badxiahga ra' ba xcweenta xchi'dxyi lehyi, nahpa guzo'badxiahga pa'caa ra' ba dxyi'dxyi chi gaduhbi nin nabahan ra' ba loh guidxyiyuh rii'." ⁶ Per pur xcweenta guelnayaa nezloh Dxiohs pur guelriachiisto' xcweenta xchi'dxyi Jesucristu, rñi' squii': "Ayi guiñi' lu'h la'n lasto' lu'h: ¿Chyu ni'ca guzee para dxibaa'?", tin zi'chi ruhnn lu'h riehta Crixtu la'n gueeta, ⁷ o ayiza guiñi' lu'h

la'n lasto' lu'h: “¿Chyu ni'ca dxiehta para gabihldxyi?” laasii dee naa para chyu guunn tin chaasa Crixtu loh ra' bwiinnnguuchi, mas guhcabwa' ayi chyu naa lu'h. ⁸ ¿Xi ni'ca rñi' cweenta ca nnah? Rñi'n: “Gahxu loh lu'h zuu dxyi'dxyi; rwaal lu'h cun la'n lasto' lu'h.” Dee ra' naa dxyi'dxyi nin guchii Dxiohs nin raluuyi nu la'h tu. ⁹ Sidela cun rwaal lu'h guze'ta lu'h Jesucristu naa Daada loh lu'h, nee chechii za sto' lu'h Dxiohs bacwa'hn la'h Ñi'h loh guelguchchi, zahca nayaa lu'h nezloh Dxiohs, ¹⁰ laasii cun sto' biñaachi riachiisto' nu'h xchi'dxyi Ñi'h, ni'chi nin rahca nayaa nu'h nezloh Dxiohs; ya cun rwaal za biñaachi rachiñi' nu'h Jesucristu rnabwa' loh nu'h tin zi'chi rla'h nu'h loh duhlda.

¹¹ Loh Xchihtsi Dxiohs rñi' squii': “Chyu chi'hzi tuhbi bwiinn nin chechisto' ñi'h xchi'dxyi Jesucristu ayi dxi-a'han xtuhyi ba.” ¹² Laasii garaa ra' bwiinn naa tuhbiloh nezloh Ñi'h ziga bwiinn Israel ra' nee zi'chiza bwiinn ziitu ra' nin ayi naa ra' bwiinn Israel, laasii la'h Ñi'h naa Ñi'h Daada loh garaatii' ra' ba, ziahan duxa cohsa nahpa Ñi'h para la'h ra' bwiinn nin rbwihdxyi-rnaaba la'h Ñi'h, ¹³ laasii squii' naa ziga guñi' Ñi'h: “Chyu chi'hzi bwiinn nin cwiiidxyiguinaaba loh Daada Dxiohs, zila'h ba loh xtuhlda ba.” ¹⁴ Per ¿xa cwiiidxyiguinaaba ra' ba la'h Ñi'h sidela ayi riachiisto' ra' ba xchi'dxyi Ñi'h?, nee ¿xa chechiisto' ra' ba xchi'dxyi Ñi'h sidela nagahdxi dxihn ra' ba xcweenta xchi'dxyi Ñi'h?, nee ¿xa gaca dxihn ra' ba xchi'dxyi Ñi'h sidela ayi chyu guluu'yi xchi'dxyi Ñi'h la' ra' ba?, ¹⁵ nee ¿xa chegaluu'yi ra' ba xchi'dxyi Ñi'h sidela ayi chyu guixe'hla la'h ra' ba? Ziga caa loh Xchihtsi Dxiohs rñi' squii': “¡Lli'ballaa chuhla naa radzihn ra' bwiinn ra' nin zeegaluu'yi xchi'dxyi Dxiohs nin rbahchidxyi sto' bwiinn nee ruluu'yi

za ra' ba xchi'dxyi za'ca Dxiohs!” ¹⁶ Per ayi garaa ra' dxi'h bwiinn ruzo'badxi-ahga xchi'dxyi za'ca Dxiohs nin guta'h la'h ra' ba loh duhlda, pwihsi rahbi guehtu Isaías: “Daada, ¿chyu ni'ca gwachiisto' ñi'h xchi'dxyi nu'h?” ¹⁷ Pwihsi riachiisto' bwiinn xchi'dxyi Dxiohs chin ruzo'badxi-ahga ra' ban, ya rihn ra' ba dxyi'dxyi chi chin nuu chyu nin guluu'yin.

¹⁸ Per na'h rna'badxyi'dxyi'hn: “¿Ta ayiga bihn ra' ba xchi'dxyi Dxiohs?” ¡Pwihsi bihn ra' ban!, laasii rñi' loh Xchihtsi Dxiohs squii':

La'bidichii xchi'dxyi ra' ba gaduhbi loh guihdxyiyuh,
la'badzihn za xchi'dxyi ra' ba loh garaa ra' guihdxyi nin rii' loh guihdxyiyuh rii'.

¹⁹ Ya rna'badxi'dxi'hn stuhbi: “¿Tayi biu'nbwa' ra' bwiinn Israel cweenta ra' rii'?” Desde galohyi guñi' guehtu Moisehs squii':

Zu'nnahn tin sa'bisto' tu pur xcweenta ra' bwiinn nin ayi naa tuhbi guihdxyi,

zu'nnahn tin guidxyi'chinee tu la'h tuhbi guihdxyi bwiinn nin ayi ria'zi dxyi'dxyi yihca ra' ñi'h.

²⁰ Ayi za bidxyihbi guehtu Isaías guñi' ba squii':

Bwiinn ra' nin ayi badxyi'hyi Na'h, ni'chi ra' badxeela Na'h ya baluu'yiloon loh ra' bwiinn ra' nin ayi gunbadxyi'dxyi pur Na'h.

²¹ Ya loh nin guñi' guehtu Isaías xcweenta ra' bwiinn Israel rahbi ba:

Desde galohyi dxyih-nague'la baza'bi naa'hahn loh ra' tuhbi guihdxyi bwiinn sto' radxiipa ra' nin ayi guya'zi dxyi'dxyi yihca ra' ñi'h.

Bwiinn Israel ra' nin bagula'h ra' loh duhlda

11 Pwihsi nnah rna'badxyi'dxyi'hn: “¿Ta gule'hesto' Dxiohs la'h ra' bwiinn Israel?” ¡Ayi gaca zi'chi! Laasii

na'h naan tuhbi bwiinn Israel, tuhbi llahga guehtu Abrahm cun guehtu Benjamihn. ²Laasii desde galohtii'yi gulii Dxiohs la'h ra' bwiinn Israel ziga xpwiinn Ñi'h; nee hasta nnah ayi rbwe'hecaa Dxiohs la'h ra' bwiinn Israel, ¿tayi gaann tu rñi' loh Xchihtsi Dxiohs xcweenta guehtu profeta Elías, xa gudxi'hn guehtu Elías dxyi'dxyinah loh Dxiohs xcweenta ra' bwiinn Israel ra'? Rahbi ba squii': ³“Daada Dxiohs, gudxiinn ra' ba garaa ra' bwiinn nin rñi' xchi'dxyi lu'h nee bat-sihyi za ra' ba garaa ra' bacuu'ga xteenn lu'h; sola na'h dxi'h gula'hn loh ra' ba, nee nnah nee na'h xclaa'dzi ra' ba gadxiinn ra' ba.” ⁴Per ¿xi ni'ca rahbi Dxiohs loh ba? Rahbi Ñi'h: “La'n gulii la gahdzi mihi bwiinn nin gue'du guzu'nl-lihbi nezloh dxaan nin laa Baal.” ⁵Zi'chi za nnah la'n dxyih ra' rii' bia'han zal-li'a'yi'hn bwiinn Israel nin gulii Dxiohs xcweenta ziga balahsa sto' Ñi'h la'h ra' ba. ⁶Ya sidela naan pur xcweenta xigaaba Dxiohs, pwihsi ayi naan dzi'n nin ruhnn ra' bwiinn, laasii sidela ñahcan zi'chi ya guelralahsasto' xteenn Dxiohs ayi ru ñahcan guelralahsasto'.

⁷¿Ya nahaxchi'h? Nin gudxyi'hyi ra' bwiinn Israel, ayi bwi'hnn ra' ba gahn ñidxeela ra' ban, per la'h ra' bwiinn ra' nin gulii Dxiohs la'h ra' ba bidxeelan; ya snuhn ra' ba guhca dxiipa sto' ra' ba. ⁸Guhcan ziga caa loh xchihtsi Dxiohs hasta rñi' squii':

Dxiohs basia'hannahda loh xquelrihn ra' ba, cun neezaa bwi'hnn Ñi'h ayi bihnlloh ra' ba, nee cun neezaa bwi'hnn Ñi'h tin ayi bihndxiahga ra' ba, ya zi'chi gahca za cagaria'caa ra'n hasta la'n dxyih ra' rii'.

⁹Cun neezaa guñi' guehtu Davihd squii':

Garaa ziga rahpadaa ra' ba cun xcweenta ziga xquelwahw ra' ba,

gacan ziga dxihxi nin guiga'ha ra' ba la'n ñi'h ziga bwiinn duhllda, tin gaca guelguxchisi xcweenta ra' ba.

¹⁰Ya bizloh ra' ba zia'han dxie'pan tin ayiru gacabwa' ra' ba xchi'dxyi Dxiohs, ya zi'chi zia'han guru'hun ra' ba para tu'pazi tin tiidxi ra' ba trabahjw.

**Xcweenta ziga rla'h ra' bwiinn
ra' nin ayi naa ra' bwiinn
Israel ra' loh duhllda**

¹¹Na'h rna'badxyi'dxyi'hn: “¿Ta babañihchitii'ra'ga bwiinn Israel para tu'pazi?” ¡Ayí gaca zi'chi!, laasii loh nin ayi bazo'badxiahga ra' bwiinn Israel xchi'dxyi Dxiohs, ni'chin gula'h ra' bwiinn ra' nin ayi naa ra' bwiinn Israel ra' loh duhllda, tin zi'chi za'bisto' ra' bwiinn Israel ra' ta'h ra' ba loh duhllda. ¹²Pwihsi, sidela xcweenta duhllda nin bwi'hnn ra' bwiinn Israel ra' biria'caa tin para guhpa ra' bwiinn guihdxyiyuh xquelnaza'ca Dxiohs pur xcweenta nin bañihchi ra' bwiinn Israel, ¿balaacaxchi'h ru guelnaza'ca gacan para la'h ra' bwiinn Israel ra' la'n dxyih nin guibia'garii guzo'badxiahga ra' ba xchi'dxyi Dxiohs?

¹³Per na'pahn dxyi'dxyi nin guñi'hn loh tu bwiinn ra' nin ayi naa ra' bwiinn Israel ra'. Gulii Dxiohs na'h tin gulu'yi'hn xchi'dxyi Ñi'h la'h tu, ni'chin nin caria'caa pa'h xtsi'na'hn, ¹⁴pwihsi na'h xclaa'dzihn za'bisto' ra' bwiinn lahdxyi ra'n nin naa ra' bwiinn Israel ra' xchi'dxyi Dxiohs tin zi'chi chuu'cha'zi ra' ba xchi'dxyi Jesucristu. ¹⁵Pwihsi sidela pur nin biria'caa ra' bwiinn Israel ra' loh Dxiohs, ni'chin guhca gulahchidxyii sto' Dxiohs cun bwiinn guihdxyiyuh laasii galoh bidxyi'chinee Ñi'h la'h ra' ba pur xcweenta xtuhlda ra' ba, ¿llaxchi'h la'n dxyih ra' nin gabia'garii ra' bwiinn Israel loh xchi'dxyi Dxiohs? Zahcan ziga gaba-

han ra' ba loh guelguhchi pur xcweenta xtuhlda ra' ba. ¹⁶Pwihsi sidela mweer pahn nin rahca cun cohba guhcataa'yin pur xcweenta Dxiohs, zi'chi neezaa cohba chi gaduhbi chi guhcataa'yi. Ya sidela la'h za xtulbaa' tuhbi yahga guhcataa'yin pur xigaaba Dxiohs neezaa lli'dzi ra'n guhcataa'yi.

¹⁷Naa ra' bwiinn Israel ra' ziga lli'dzi tuhbi yahga nin laa olivo nin mahzi guhca lasahca para Dxiohs, per badzihn dxyih guruu'ga ra' mas paaldaa llii'dzi olivo nin naa ra' ziga bwiinn Israel ra' tin bidxi'dxiuga'h ziga llii'dzi olivo dxi-hxi nin naa lu'h yi'h tihxi olivo lasahca chi, ya zi'chi badzihn naa lu'h tuhbi llii'dzi yahga chi. ¹⁸Per ayi guunn lu'h lu'h lligaaba lasahcaru lu'h loh snuhn llii'dzi ra' yahga chi. Ya sidela yi'h sloo lu'h lasahcaru lu'h loh ra' snuhn ra' llii'dzi yahga chi, basaza' sto' lu'h ayi yi'h dxi'h naa lu'h nin rudi'hi guelnabahan la'h xtulbaa' yahga, sino que dulbaa' naa nin runi'hi guelnabahan yi'h.

¹⁹Per pwehda guñi' lu'h: "Zi'chi, per ni'chi guruu'ga llii'dzi yahga Olivo chi tin bidxi'dxiu'hn tihxi yahga Olivo chi."

²⁰Pwihsi, guruu'ga ra'n laasii ayi guyuu' ra'n guelriachiisto', ya yi'h gucah lu'h hasta rdxidxiu lu'h sola pur nin nuu guelriachiisto' sto' lu'h. Pwihsi ayi guunn nayaachi lu'h mas cha'yi bidxyihbi,

²¹laasii sidela la'h Dxiohs ayi baa Ñi'h la'h llii'dzi nabahan yahga chi, zi'chi za ayi dxiaa Ñi'h yi'h. ²²Bwa'ha ꞑbalaaca chi'h bwen naa Dxiohs! Guhca nadxaaba sto' Ñi'h cun la'h ra' nin bañihchi loh Ñi'h, ya guhca Ñi'h bwen cun yi'h, per nahpa cheezah lu'h ziga xclaa'dzi Ñi'h gaca, o la'n neezaa yi'h ziruu'ga lu'h.

²³Ya sidela la'h ra' bwiinn Israel ra' gabia'garii chechii sto' ra' ba xchi'dxyi Dxiohs, zahca gadxi'dxiu nacuubi ra' ba stuhbi, pwihsi Dxiohs nahpa Ñi'h guelnabwa' tin guchi'dxiu Ñi'h la'h ra' ba stuhbi tihxi yahga chi, ²⁴laasii sidela

yi'h nin ayi naa lu'h tuhbi bwiinn Israel guruu'ga lu'h loh tuhbi Olivo dxihxi tin bidxi'dxiu lu'h loh yahga Olivo nin naa natural pa'h, ꞑxi la'h xchi'h la'h ra' bwiinn Israel ra' nin naa ra' pa'h llii'dzi yahga Olivo pa' chi ayi dxia'n gadxi'dxiu nacuubi ra' ba loh Xolivo ra' ba?

Xcweenta ziga la'n dxyih luulchima ra' nin ta'h ra' bwiinn Israel

²⁵Pwihsi bwitsi ra'n, xclaa'dzihn gacabwa' tu xigaaba rala'n Dxiohs tin para ayi guunn tu lligaaba naa tu bwiinn naann duuxa ra', laasii la'h ra' bwiinn Israel ra' guhca dxiipa sto' nuhni'hn si ra' ba, per hasta pur luulchima nin gazaa' dxyih nin chu'tii ra' bwiinn ra' nin ayi naa ra' bwiinn Israel ra' chi'chi nee bwiinn Israel ra' gaguu'dzi sto' ra' ba nez loh Dxiohs.

²⁶Chin gacayi zi'chi zila'h garaa ra' bwiinn Israel ra' loh duhlda chin chechiisto' ra' ba xchi'dxyi Dxiohs, laasii ziga caa loh xchi'dxyi Dxiohs rñi'n squii':

Nin ruta'h la'h bwiinn gaca tuhbi bwiinn guihdxyi Siohn,

nee zusia'piti ba xtuhlda ra' nin naa lla'ha guehtu Jacobo.

²⁷Dee naa ziga bia'han dxyi'dxyi'hn loh ra' ba chin gusia'pitiin xtuhlda ra' ba.

²⁸Ya pur xchi'dxyi Jesucristu, bidxyi'chinee ra' bwiinn Israel ya zi'chi bil-laala neziuh para la'h tu nez loh Dxiohs, perr ruca'h gahca sto' Dxiohs la'h ra' ba laasii galoh la'h ra' xtaadaguldo' ra' bwiinn Israel guli Dxiohs. ²⁹Pwihsi nin runi'hi Dxiohs ayi rusia'piti Ñi'hn, nicala guelnaza'ca nin runi'hi Dxiohs o nicala za guelrbwihdxyi xteenn Ñi'h.

³⁰La'h tu galohyi ayi bazo'badxiahga tu xchi'dxyi Dxiohs, per loh nin gule'he sto' ra' bwiinn Israel xchi'dxyi Ñi'h baxaala Ñi'h neziuh para la'h tu. ³¹Pwihsi baria'-caa xcweenta ra' bwiinn Israel zi'chi tin

billaala neziuh para la'h tu nez loh Dxiohs, nee tin zi'chiza guxaala Ñi'h neziuh para la'h ra' bwiinn Israel nezloh Ñi'h. ³²Bwi'hnn Dxiohs lligaaba basaa'n Ñi'h biaaba garaa ra' nu'h loh duhlda tin zi'chi bidxeela Ñi'h xa gadxeela garaa ra' nu'h xneziuh Ñi'h.

³³¡Xa guroo' roo' naa guelnaza'ca xteenn xquelnaann cun guelrahcabwa' xteenn Dxiohs! Nin tuhbi bwiinn guihdxiyiyuh ayi gacabwa' garaa ra' xquelguxchisi Ñi'h; ayi chyuu tii' gacabwa' xneziuh Ñi'h. ³⁴Pwihsi ziga caa loh dxihsti: “¿Chyuulla ni'ca guhcabwa' xa naa xigaaba Dxiohs? ¿Chyu ni'ca gwagañi' loh Ñi'h xa guunn Ñi'h?, ³⁵o ¿chyu ni'ca mwer badi'hi tuhbi xiilla cohsa la'h Ñi'h tin chiilligahca Ñi'h loh ni'chi?” ³⁶Laasii xteenn Ñi'h nee pur la'h Ñi'h, nee para la'h za Ñi'h naa garaatii' ra' cohsa ra'. ¡Ayi chuu dxyih nin gucwe'za bwiinn guñi'za'ca ra' ba la'h Dxiohs! Zi'chi gaca pwihsi.

Guelnabahan nin ruhnn lasahca la'h Dxiohs

12 Ni'chin nin rdxihna'hn loh tu bwiitsi ra'n, pur xcweenta nin ralahsasto' Dxiohs la'h nu'h; gulgadi'hi xquelnabahan tu loh Dxiohs tin gaca guibahan za'ca tu ziga xclaa'dzi Dxiohs. Dee naa xnehza ziga gaann tu la'h Dxiohs nin nuu dxibaa'. ²Ayi guunn tu la'h gahca lligaaba nin ruhnn ra' bwiinn guihdxiyiyuh, sino que gulgasa'a'n guunn nacuubi Dxiohs loh lligaaba tu, tin zi'chi guidxa' xmohda tu ya zi'chi guluu'yi Dxiohs cuun cweenta nin xclaa'dzi Ñi'h guunn tu, nin naa bwen, nin rdxa'gasto' Dxiohs, nin naa dxyi'dxyi guchii.

³Ya pur nin balahsasto' Dxiohs na'h ni'chin nin rulu'yi'hn xchi'dxyi Ñi'h tuhbigah tu, rñi'n loh tu ayi guunn tu lligaaba mahzi lasahca tu la'gahca tu loh ra' lasaa' tu. Mahs cha'yi guunn tu lligaaba cada tuhbigah tu cun lli-

gaaba za'ca, tin zi'chi gaca xigaaba tu cun cweenta ziga nin bani'hi Dxiohs la'h tuhbigah tu ziga xa rahca riachiisto' tu xchi'dxyi Ñi'h, ⁴pwihsi ziga tihxi biñaachi nuu ziahan lahta xteenn, ziga rwa'a' nu'h rallu'yi'n para rachiñi' nu'h, bisloh nu'h rallu'yi'n para rachidi-a'ha nu'h; zi'chi cada tuhbi lahta tihxi nu'h nu-nu xica rallu'yi' ra'n. ⁵Pwihsi zi'chi za la'h ra' nu'h nicala ziahan nu'h, per tuhsi cweerpu naa nu'h nez loh Crixtu; nee naa za nu'h tuhsi ziga tuhbi ziga stuhbi ra' nu'h ziga zi' garaa ra' lahta xteenn tuhsi tuhbi cweerpu.

⁶Pwihsi Dxiohs tuhbigah nu'h bani'hi Ñi'h guriin-guriin dzi'n nin guclaa'dzi Ñi'h. Nahpa chozahnee za'ca nu'h xcweenta dzi'n ra' squii': nin rahca rca'ngaluu'yi xchi'dxyi Dxiohs nahpa guluu'yi ban zigachi'h riachiisto' ba xchi'dxyi Dxiohs; nin rahldaaguzuh rahcane'e la'h ra' lasaa' ñi'h nahpa chezah ba guunn ban; ⁷nin rahca ruluu'yi, chezah guluu'yi ba; ⁸nin rahca rgu'gui'w lasto' ra' snuhn ra' bwiinn, bwiinn chi nahpa chezahnee ba cweenta chi cu'gui'w ba la'h ra' bwiinn; nin rahca rudi'hi nahpa guunn ban cun cweenta nin ayi guinagahntii'; ya nin rahca rñabwa' loh ra' lasaa' ñi'h nahpa guunn ban gaduhbi sto' ba; ya bwiinn ra' nin rudi'hi nin xchi'hnn ra' bwiinn, nahpa guunn ra' ban cun dxyigah guelrdzihta-guelrllihdzii ra' ba loh lasaa' ra' ba.

Xcweenta ziga nahpa guibahan nu'h loh xneziuh Dxiohs

⁹Gulgahtsiii'hi lasaa' ziga tuhbi ziga stuhbi tu ya cohsa dxaaba ra' gulcwe'hesto' ni'chi tin cohsa za'ca si guidxa'gasto' tu. ¹⁰Nahpa gantsii'hi lasaa' tu ziga tuhbi tu ziga stuhbi tu laasii bwihtsilasaa' tu nez loh Jesucristu, nee neezaa gulgui'hnn lasahca lasaa' tu ziga tuhbi tu ziga stuhbi tu.

¹¹ Gulgui'hnn dzi'n za'ca, ayi gaalla tu. Gulgui'hnn xtsi'n Jesucristu cun gaduhbi sto' tu.

¹² Guldxiahxi pur xcweenta xereensi tu nin naannloh tu guica'ha tu; nee gul-gahpa paseensi chin rzahcazii tu, nee ayi gusaa'n tu nahpa cwiidxyi-guinaaba tu loh Dxiohs garaa dxyih.

¹³ Gulgahcane la'h ra' bwiinn ra' nin riachiisto' ra' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs cun loh nin xchi'hnn ra' ba; gulcu'tii la'h ra' bwiinn ra' nin zeegua'ha cuun tu rwaal yihdzi tu cun gaduhbi sto' tu.

¹⁴ Gulgui'hnnntaa'yi yihca ra' bwiinn ra' nin rusa'cazii la'h tu pur nin riachi-isto' tu, nee gulguinaaba xquel ruh-ntaa'yi Dxiohs para la'h ra' ba; per ayi cu'dii tu la'h ra' ba.

¹⁵ Guldxiahxinee la'h ra' bwiinn ra' nin riahxi ra', ya guldxinnee la'h ra' bwiinn ra' nin ru'n ra'.

¹⁶ Gulgui'hnn tuhsi lligaaba ziga tuhbi ziga stuhbi tu, nee ayi gaca tu bwiinn nayaachi ra', sino que gulgahca ziga naa ra' bwiinn nado'laa'dzi ra'; ayi guunn tu ziga bwiinn nasiintii'.

¹⁷ Ayi chilli tu loh nin tuhbi bwiinn dzi'ndxaaba pur ziga dzi'ndxaaba nin ruhnn ra' ba cun la'h tu, mahs gul-gui'hnn dzi'nza'ca nezloh garaa ra' bwiinn. ¹⁸ Gulgui'hnn ziga chi'hzi gaaldae guzuh tu tin guibahannee tu garaa ra' ba cun guelridxyiisto'. ¹⁹ Bwiitsira'n, ayi guunn tu lligaaba la'hgahca tu gusia'-garii tu dzi'n dxaaba nin ruhnn ra' bwiinn cun la'h tu, laasii banaann Dxiohs zuhnn Ñi'h guelguxchisi xcweenta ra' ni'chi, laasii rñi' Ñi'h loh Xchihtsi Ñi'h squii': "Na'h rga'ha gu'nnahn guelgux-chisi, Na'h gusadxiillihn xcweenta lu'h loh ra' ba ziga naan Daada Dxiohs."

²⁰ Nee neezaa, sidela la'h bwiinn nin rdxyi'chinee yi'h gwa'ha lu'h cachia'han ba, badi'hi guelwahw gahw ba; laasii loh guunn lu'h garaa dee' zuhnn lu'h tin zi'chi zia'han xtuhyi ba. ²¹ Ayi gusaa'n

tu guunn dzi'ndxaaba gahn la'h tu, mahs gulgui'hnn gahn loh dzi'ndxaaba cun dzi'nza'ca ra' nin guunn tu.

13 Gulgazo'badxiahga garaa tu xchi'dxyi bwiinn ra' nin rnabwa' nez loh tu, laasii ayi guelrnabwa' nin ayi ze' pur Dxiohs, ya garaa ra' guelrnabwa' ra' nin nuu ra' loh guihdxyiyuh pur xcweenta Dxiohs biinloh ra'n, ²ni'chin bwiinn ra' nin ayi guzo'badxiahga xchi'dxyi ra' bwiinn nin rnabwa', pwihsi bwiinn ra' chi cabwe'hesto' ra' ba xchi'dxyi Dxiohs, pwihsi garaa ra' nin ruhnn ra' squii' la'h gahca ra' ba cayuhnn ziahan ra' ba xtuhlda ra' ba; ya zuhnn Dxiohs guelguxchisi xcweenta ra' ba, ³laasii bwiinn nin rnabwa' ra' chi cayuhnn ra' ba xtsi'n Dxiohs tin guibahan xnehza lu'h, nee sidela ayi xclaa'dzi lu'h guidxyihbi lu'h la'h ra' ba, bwi'hnn dzi'n za'ca, nee ziñi' za'ca ra' ba pur yi'h, ⁴laasii ruhnn ra' guxchisi xtsi'n Dxiohs tin guibahan za'ca lu'h, per sidela yi'h guunn lu'h cohsa dxaaba; gulguidxyihbi, laasii ayi nu'a lliaa'hazi dxi'h nin rnabwa' chi spahda, yaque la'h nin rnabwa' chi cayuhnn ba xtsi'n Dxiohs pwihsi nahpa ba derechu gudi'hi ba xteenn nin ruhnn dzi'n dxaaba. ⁵Pwihsi ni'chi nahpa guzo'badxiahga tu xcweenta guelrnabwa' ra', laasii ruhnn ra'n guelguxchisi loh tu nee neezaa tin gahpa tu tuhbi lligaaba za'ca tuhbi lligaaba naya. ⁶Ni'chin gulchihlli loh ra' nin rnabwa' xcweenta impweestu, laasii nin rnabwa' ra' chi naa ra' ba xmooza Dxiohs ni'chin squii' naa xtsi'n ra' ni'chi.

⁷Gulgadi'hi la'h ra' bwiinn nin nahpa chilli tu, ziga impwestu ra' xteenn loh xuh tu, o mweeyi nin rdx'a'ga ra'; nee gulchuu' respeto la'h bwiinn dzi'baloh ra', ziga nin nahpa ra' guelrnabwa' cun hasta nin mahzi bi'ti'hn ra', nee gul-guiñi' za'ca za xcweenta ra' bwiinn ra' nin rga'ha guiñi' za'ca tu xcweenta ñi'h.

⁸Nee ayi xi guza'bi tu loh chyu tii', sino que sola guza'bi tu guelnadzii'hi lasaa' ziga tuhbi ziga stuhbi tu; pwihsi bwiinn nin nadzii'hi lasaa' ñi'h cun ni'chi la'h ba baza'loh nin rñi' loh lehyi guunn ba, ⁹laasii ziga naa xlehyi Dxiohs rñi' squii': "Ayi guunn xtu'h lu'h gunna'h nin ayi naa che'hla lu'h, ayi chiinn lu'h bwiinn, ayi gaca lu'h bwiinn guba'n, ayi guiñi' lu'h dxyi'dxyi dxixi'hw ra', ayi sa'bisto' lu'h xixteenn bwiinn", per dee' ra' nee cun garaa ra' spaaldae ra' xlehyi Dxiohs raza' ra'n cun lehyi nin rñi' squii': "Guhca nadzii'hi lasaa' lu'h ziga nadzii'hi lu'h yi'h gahca." ¹⁰Nin nadzii'hi lasaa' ñi'h, ayi xi dzi'n dxaaba ruhnn loh lasaa' ba, ni'chin guelnadzii'hi lasaa' ruza'loh ziga caa loh xchi'dxyi Dxiohs.

¹¹Gulgui'hnn garaa ra' dee', laasii la'h tu banaann tu xa naa ra' dxyih ra' nin nabahan ra' nu'h nnah, nee gulgahcabwa' la'h hohra biga'ha gati'chi xca'lda nu'h, laasii la'h dxyih badzihn gahxu ru tin guca'ha Dxiohs la'h nu'h par dxibaa' ziga la'n dxyih ra' nin mwer gwachiisto' nu'h xchi'dxyi Dxiohs. ¹²La'h gue'la cagasia'han gahxu la'h bia'ñih, ni'chin nin cweezaa guidi'hnn ra' nu'h dzi'n dxaaba nin rahca loh nacahyi tin guidxiacu nu'h lahdxi jweerta xteenn bia'ñih, ¹³tin zi'chi guibahan xnehza nu'h ziga rga'ha rzah bwiinn radxyii; ayi chyu gaca bwiinn laxchihn bwiinn lacahyi, nin ayiza chyu gaca bwiinn gubwihlli, ayiza chyu gucha'gadxihldxi za lasaa' ra' nu'h, ayiza chyu sa'bisto' xixteenn ra' lasaa' nu'h. ¹⁴Ni'chin nin gulguica'ha xquelrnabwa' Jesucristu tin ayi guunn tu garaaloh nin xclaa'dzi tihxi tu guunn tu.

Ayi guiñi'yah tu bwihtsi tu

14 Sidela la'h tuhbi bwiinn lahda tu ayi rahcabwa' za'ca ba xcweenta xchi'dxyi Dxiohs, gulguiñi'nee ba cun dxyi'dxyi nagu'dzi'hn ziga bwihtsi gahca tu, ayi childxi tu ba, ²laasii nuu ra'

bwiinn ra' nin ruhnn ra' lligaaba zahca gahw ra' ba garaa tii' ra' cohsa, ya gaduhbiga'h nuu spaaldae ra' ba nin ayi nahpa jweersi loh guelriachiisto' ziga xteenn xchi'dxyi Dxiohs nin rahw ra' sola xiica cwa'n naga' ra' nin rahw ra' bwiinn. ³Pwihsi bwiinn nin rahw garaatii' xica cohsa, ayi guiñi'yah ba la'h bwiinn nin ayi nuu gahw garaatii' ra' cohsa, neezaa bwiinn nin ayi nuu gahw garaatii' ayi za guiñi'yah ba la'h bwiinn nin rahw garaatii', laasii Dxiohs gulii za la'h bwiinn chi. ⁴¿Chyulla naa lu'h yi'h tin guiñi'yah lu'h xmooza stuhbi bwiinn? Pwihsi sidela gwa'hazaca o sidela gwa'hadxaaba xlamma ba loh ba ya xcweenta xlamma naa ni'chi, per zia'han za'ca ba laasii Daada Jesucristu zuhnn nadxiipa Ñi'h lasto' ba.

⁵Nee nuu bwiinn rñi' ra' ba naza'caru tuhbi dxyih loh stuhbi dxyih, ya snuhn ra' bwiinn ruhnn ra' ba lligaaba garaa ra' dxyih ra' naa ra'n tuhsi. Mas cha'yi guunn cada tuhbigah ra' ba ziga ruluu'yi xquelrihn ra' ba naa xnehza. ⁶Bwiinn nin rahpadaa tuhbi dxyih, ruhnn ban pur xcweenta Dxiohs, ya bwiinn za nin ayi rahpadaa dxyih chi, naa zan para la'h Dxiohs pur nin ayi rahpadaa ba dxyih chi. Ya bwiinn nin rahw garaatii' ra' cohsa rahw ban tin para ruhnn lasahca ba lah Dxiohs laasii rudi'hi ba guelzuxchiilli loh Dxiohs, ya bwiinn nin ayi rahw, para Dxiohs ayi rahw ba laasii rudi'hi za ba guelzuxchiilli loh Dxiohs.

⁷Laasii nin tuhbi ra' nu'h ayi nabahan ra' nu'h pur la'h gahca ra' nu'h, nee nin tuhbi za nu'h ayi rahchi ra' nu'h pur la'h gahca za xcweenta ra' nu'h. ⁸Pwihsi sidela la'h nu'h nabahan nu'h, nabahan nu'h para la'h Daada Jesucristu; ya sidela la'h nu'h gachi nu'h, pwihsi gachi nu'h para la'h Daada Jesucristu. Pwihsi tantu loh guelnabahan zi'chi za loh guelguhchi naa nu'h xpwiinn Jesucristu, ⁹laasii la'h Jesucristu guhchi Ñi'h

nee gubia'garii babahan Ñi'h loh guel-guhchi tin naa Ñi'h Daada loh ra' bwiinnguuchi ra' cun loh ra' bwiinn nin nabahan ra'.

¹⁰Per yi'h, ¿xixnaa rñi'yah lu'h xcweenta bwihtsi lu'h? o ¿xixnaa rwa'ha dxaaba lu'h loh ra' ba?, pwihsi garaa nu'h nahpa zadzihn nu'h nezloh Crixtu tin guunn Ñi'h guelguxchisi xcweenta ra' nu'h, ¹¹laasii squii' caa loh dxihtsi xteenn Dxiohs:

Guchii naa xchi'dxyi'hn, rahbi Daada Dxiohs,

garaa ra' bwiinn guihdxyiyuh zuzu'nllihbi ra' ba loon,

nee garaa ra' za bwiinn guihdxyiyuh zidixitsee' ra' ba nez loon, guñi' ra' ba: Yu'bi si Lu'h naa Lu'h Daada Dxiohs.

¹²Ni'chin cada tuhbigah ra' nu'h nahpa gati'dxi cweenta ra' nu'h loh Dxiohs xcweenta ziga bidi'hnn ra' nu'h.

Ayi gusiaaba lu'h bwihtsi lu'h loh duhlda

¹³Pwihsi ni'chin ayi chyú guñi'yah ru xcweenta ra' lasaa' ra' nu'h. Mas cha'yi guidi'hnn nu'h lligaaba lasto' nu'h ayi chyú chi'hyi nez dxiaaba ra' lasaa' ra' nu'h loh duhlda. ¹⁴Na'h na'nnahn rahcabwa'n garaatii' naa bwen laasii Jesucristu Daada xteenn nu'h baluu'yi na'h zi'chi, per sidela chyulla tuhbi bwiinn ruhnn lligaaba tuhbi cohsa naa cohsa dxaaba, pwihsi naa dxaaban para la'h ba, ¹⁵per sidela pur nin rahw lu'h guunn chuu nalaasa sto' bwihtsi lu'h, pwihsi yi'h ayiru ruca'sto' lu'h la'h Dxiohs, ni'chin nin ayi guunn lu'h xa guñihchi bwiinn nin baguhchi Crixtu pur la'h ba. ¹⁶Ni'chin ayi gusaa'n tu guñi'yah bwiinn pur xcweenta nin naa cohsa bwen para la'h tu, ¹⁷laasii loh xquelrnabwa' Dxiohs ayi naa'han xa chi'hyisi bwiinn xa gahw ra' cun xa guee ra' ba; sola xquelrnabwa' Dxiohs naa'han xcweenta

ziga guibahan nayaa lu'h nezloh Dxiohs neezaa guelrbwihdxyii sto' cun guelriahxisto' pur xcweenta Spíritu Saantu xteenn Dxiohs, ¹⁸laasii ziga nin ruhnn garaa cohsa ra' rii' pur xcweenta Jesucristu, bwiinn chi rza'bisto' Dxiohs xcweenta ba, ya garaa ra' bwiinn guihdxyiyuh rñi' za'ca xcweenta bwiinn squii'.

¹⁹Pwihsi ni'chin nin nahpa chozah nu'h gadxi'hyi nu'h cohsa nin rbahchidxyii sto' nu'h, naazan nin ruhnn rahcanee nu'h lasaa' nu'h tin mahzi chechiisto'dzi'tsi ra' ba xchi'dxyi Dxiohs. ²⁰Ayi guunn tu para ñichiloh xtsi'n Dxiohs pur xcweenta nin rahw tu. Guchiica garaatii' nin rahw bwiinn naa cohsa nayaa, per nin naa nadxaaba naa gahw lu'h nin gusiaaba stuhbi ra' bwiinn loh duhlda. ²¹Naa bwen ayi gahw lu'h bwe'hla, ayiza guee lu'h vihnu, tin zi'chi ayiza guunn tu para dxiaaba lasaa' tu loh duhlda. ²²Pwihsi nahpa guunn lu'h ziga rgu'bwa' lu'h xclaa'dzi Dxiohs guunn lu'h. Cun sola yi'hgahca guhcabwa' cuun nin xclaa'dzi Dxiohs guunn lu'h yi'hgahca. ¡Riahxi lu'h pur nin ayi rgu'tii lu'h yi'h loh duhlda lu'h pur xcweenta nin rahw lu'h cun limentu nin ree' lu'h!, ²³per bwiinn nin rgu'tii loh duhlda xquelrihn ba pur xcweenta nin rahw ba, riiu' xtuhlda ba laasii ayi ruhnn ban cun guelriachiisto' xteenn Dxiohs; ya garaa nin ayi naa cun guelriachiisto' xteenn Dxiohs naan duhlda.

Gudxi'hyi nez chezah dzi'tsi ru bwihtsi lu'h loh xchi'dxyi Dxiohs

15 Garaa nu'h nin zezah dzi'tsi pur xcweenta ziga riachiisto' nu'h xchi'dxyi Dxiohs, nahpa gacanee lasaa' ra' nu'h, cun bwiinn ra' nin gue'du chechiisto' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs, nee ayi chyú chi'hyi xcweenta si ra' nu'h. ²Garaatii' ra' nu'h cada tuhbigah ra'

nu'h nahpa gantsii'hi lasaa' ra' nu'h, nee tin gachidxiacanee lasaa' ra' nu'h tin chezah guibahan xnehza nu'h, tin zi'chi mahziru chechiisto' ra' nu'h xchi'dxyi Dxiohs, ³laasii nicala la'hgahca Jesu-cristu ayi gubahan Ñi'h xcweenta gahca Ñi'h; sino que pur la'h Ñi'h guzohba dxyi'dxyi ziga caa loh dxihtsi xteenn Dxiohs hasta rñi' squii': "Dxyi'dxyi guelrñi'yah guñi' ra' ba loh Lu'h, neezaa yi'cahn bi-aaba ra'n." ⁴Garaa ra' dxyi'dxyi ra' nin caa loh dxihtsi desde chieempa, gucah ra'n, tin gacabwa' ra' nu'h siguhratii' naa guelnabahan nacuubi para la'h ra' nu'h. Pwihsi siguhra rii', dxi'dxiudxa'gan paseensi, guelnasaa nin naa ziga tuhbi sehn xteenn guelnabahan nin ze'yahlda dxi'. ⁵Dxiohs ruhnn nadxiipa sto' nu'h cun rbahchi nasaa za Ñi'h nasaa sto' nu'h nee rna'ba'hn loh Dxiohs nin ruhnn garaa dee' tin gacanee Ñi'h la'h tu guunn tu tuhsi lligaaba xteenn Jesu-cristu cun lasaa' tu ⁶tin zi'chi garaa tu tuhsi juunta, tuhsi rsiaa'ha guñi'za'ca tu xcweenta Dxiohs cun la'h Daada Jesu-cristu xteenn nu'h.

**Badzihn xchi'dxyi Dxiohs
loh ra' bwiinn ra' nin ayi
naa ra' bwiinn Israel**

⁷Pwihsi ni'chin nnah gulgui'hnn recibir lasaa' tu ziga tuhbi ziga stuhbi ra' ba, ziga bwi'hnn za Crixtu recibir la'h tu, tin gachidi'hnn lasahca nu'h lah Dxiohs nin nuu dxibaa'. ⁸Na'h rñi'n loh tu; bi' Jesucristu tin guhca Ñi'h ziga tuhbi mooza loh ra' bwiinn Israel tin baluu'yi Ñi'h xcweenta xchi'dxyi guchii Dxiohs, tin zi'chi guzohba dxyi'dxyi nin bia'han dxyi'dxyinee Dxiohs loh ra' xtaada guldoos' ra' bwiinn Israel, ⁹nee bi' za Ñi'h para la'h ra' bwiinn ra' nin ayi naa ra' bwiinn Israel ra' tin guñi' za'ca za ra' ba xcweenta Dxiohs laasii baluu'yi Ñi'h guelralahsasto' xteenn

Ñi'h la'h ra' ba, ziga caa loh dxihtsi xteenn Dxiohs:

Pwihsi ni'chi nin guñi' za'ca'hn xcweenta Lu'h nezloh ra' bwiinn nin ayi naa ra' bwiinn Israel nee gu'ldazahn himno ra' xcweenta lah Yu'bi Lu'h.

¹⁰Stuhbi lahta loh Dxihtsi xteenn Dxiohs rñi' squii':

La'h tu bwiinnziitu ra', jguldxiakhinee la'h bwiinn ra' nin naa ra' xpwiinn Dxiohs!

¹¹Ya stuhbi lahta loh Xchihtsi Dxiohs rahbi squii':

La'h tu, bwiinn ra' nin ayi naa ra' bwiinn Israel ra', jgulguiñi' za'ca xcweenta nin naa Daada loh ra' bwiinn guihdxyiyuh, nee gulguiñi' za xcweenta guelnabwa' roo' nin nahpa Ñi'h!

¹²Nee stuhbi la'ga'h baca'h guehtu Isaías squii':

Zi' tuhbi lla'ha guehtu Isaí tin guinabwa' bi loh ra' bwiinn ziitu ra', laasii la'h bi cabweeza ra' bwiinn ziitu ra'.

¹³Dxiohs, nin rni'hi nin naa siguhra dzi'tsi lasto' tu; zusiahxi Ñi'h la'h tu, neezaa guelnasaa guni'hi Ñi'h la'h tu laasii pur nin riachii sto' tu xchi'dxyi Ñi'h, pwihsi ni'chin zuhnn ziahan duxa Ñi'h siguhrarii' chi para la'h tu pur xcweenta guelnabwa' xteenn Spíritu Saantu.

¹⁴Na'pahn siguhra xcweenta tu, bwiitsi ra'n; nuu gadxah cohsa za'ca ra' sto' tu cun garaaloh guelrahcabwa', nee naann za tu xa guñi'nee tu tuhbi ziga stuhbi ra' bwiinn; ¹⁵per loh dxihtsi rii' baca'hn paaldaa dxyi'dxyinah xcweenta chiopaa-choon cohsa ra', tin ayi dxia'ldasto' tun. Ru'nnañiin pur dzi'n nin baca'bi Dxiohs na'h, ¹⁶tin gaca'hn xpwiinn Jesucristu nin ruluu'yi xchi'dxyi Ñi'h para bwiinn ra' nin ayi naa ra' bwiinn Israel ra'. Dzi'n nin cayu'nnaahn naa rulu'y-

i'hn xchi'dxyi Dxiohs la'h ra' bwiinn ra' nin ayi naa ra' bwiinn Israel ziga tuhbi guhn nin dxu'sto' Ñi'h, laasii bwiinn ra' chi la'h ra' ba naa bwiinn nayaa nezloh Dxiohs pur xcweenta Spíritu Saantu nin ya guleeza la'n lasto' ra' ba.

¹⁷ Pwihsi ziga cagasaguhnn Jesucristu dzi'n roo' ra' na'h, na'pahn ziga nin guíni'n pur xcweenta dzi'n roo' ra' chi, ¹⁸ laasii ayi dxiaalla'hn guíni'n xilla stuhbi dxyi'dxyi xteenn stuhbi xilla cohsa sino que nin cagasaguhnn si Crixtu na'h, tin zi'chi guzo'badxiahga ra' bwiinn ra' nin ayi naa ra' bwiinn Israel xchi'dxyi Dxiohs, ya dee' guhcan cun dxyi'dxyi ra' nin bihnn dxiahga ra' ba nee cun dzi'n ra' nin bwa'haloh ra' ba, ¹⁹ cun guelmilahgru xteenn ra' dzi'n roo' nee cun xquelnabwa' Spíritu Saantu xteenn Dxiohs. Ni'chin loh guihdxyi Jerusalehn, neezaa gaduhbi gabiin loh guihdxyi Ilírico, la'n bagalu'yi xchi'dxyi Jesucristu garaa ra' nez ra' chi. ²⁰ Pwihsi squii' bwi'hanna'hn jweersi bagalu'yi'hn xchi'dxyi Jesucristu nez hasta ayi gaantii' ra' ba xchi'dxyi Ñi'h, tin zi'chi ayi ñu'nnahn dzi'n hasta guza'loh cayuhnn stuhbi bwiinn dzi'n, ²¹ sino que mas cha'yi gaca ziga caa loh Dxihtsi xteenn Dxiohs hasta caa squii':

La'h ra' nin ayi chyú bagaluu'yitii' xchi'dxyi Ñi'h, zwa'ha ra' ba; nee zahcabwa' ra' bwiinn ra' nin ayi bihn xcweenta Ñi'h nin gudahbitii'.

Pahblu ruhnn lligaaba guzee loh guihdxyi Roma

²² Pur cweenta ra' rii' ni'chin nin ayi ru'nnahn gahn dxie'ldagua'han cuun tu, nicala ziahanla bweelta ru'nnahn jweersi tin dxie'ldahn. ²³ Per nnah nin la'n babwi'hnn gahn xtsi'na'hn loh rregiohn rii', nee ziga cayu'nnahn lligaaba ziahanla yihza dxie'ldagua'han cuun tu, ²⁴ pwihsi nnah nin guzaa'hahn tuhbi viaja para guihdxyi España

zie'ldagua'han cuun tu. Ya chin cha'loh gwa'han loh tu, chi'chi guidia'hahn zahcane tu na'h tin chaa'hahn España. ²⁵ Per nnah loh guihdxyi Jerusalehn guzaa'hahn tin chene'hn tuhbi guelrgaa'da la'h ra' bwihtsi ra' nu'h nin rii ra' loh guihdxyi chi, ²⁶ laasii la'h ra' bwiinn Macedonia ra' cun bwiinn Acaya ra', la'h ra' ba bwi'hnn lligaaba bacha'ga ra' ba mweeyi para la'h ra' bwihtsi ra' nu'h nin naa prohbi loh guihdxyi Jerusalehn. ²⁷ Bwi'hnn ra' ba lligaaba bwen guunn ra' ba squii', laasii nuu nin nuza'bi ra' ba loh ra' bwiinn Jerusalehn ra', pur baxe'hla ra' ba xchi'dxyi Jesucristu loh ra' bwiinn ra' nin ayi naa ra' bwiinn Israel ra' rii'; pwihsi ni'chin nnah gaguu' ra' ba guelgue'za cayahcane ra' ba la'h ra' bwiinn Jerusalehn ra' garaa nin xchi'hnn ra' ba. ²⁸ Ni'chin chin chegasia'hanahn mweeyi para la'h ra' ba chi'chi ti'dxi'hn lahdxyi tu, tin cheguia'hahn cuun tu chin chaa'hahn España. ²⁹ Na'pahn siguhra chin cheguia'hahn cuun tu dxigah cheedxah lasto'n cun xquelnaza'ca xchi'dxyi Jesucristu chin gadzihna'hn.

³⁰ Bwihtsi ra'n, rna'baduuxa'hn loh tu pur xcweenta xchi'dxyi Daada Jesucristu neezaa xcweenta guelriuu'laa'dzi nin runi'hi Spíritu Saantu; rna'ba'hn loh tu gulgadxa'ga lasaa', tin gulcwidxigulguinaaba loh Dxiohs pur na'h. ³¹ Gulguinaaba loh Dxiohs tin guta'h Ñi'h na'h loh ra' bwiinn ra' nin ayi riachiisto' ra' ñi'h xchi'dxyi Ñi'h nin nuu ra' loh guihdxyi Judea, nee tin cun gaduhbi sto' za ra' xpwiinn Jesucristu nin rii ra' loh guihdxyi Jerusalehn guica'ha ra' ba mweeyi nin naa guelrahcane para la'h ra' ba, ³² nee cabweeza sto'n sidela la'h Dxiohs nnaa Ñi'h gadzihna'hn cun guelrdzihta cun guelnasaa chin gwa'hahn loh tu, nee tin ga'pahn guelruzi'laa'dzi loh nin dxie'ldagua'han cuun tu. ³³ Dxiohs nin rbahchidxyii sto' ra' bwiinn gacanee la'h garaa tu. Pwihsi zi'chi nahpa gaca.

**Ruxe'hla Pahblu guelrgahpa
Dxiohs loh ra' ba**

16 Rgu'neezahn la'h bizaa'n nu'h Febe nee loh tu, laasii nee bi bwi'hnn bi dzi'n roo' la'n guido' xteenn guihdxyi Cencrea. ² Gulguia'ha loh bi cun gaduhbisto' tu pur lah Daada Jesucristu, ziga nahpa guidi'hnn nu'h ziga riachiisto' nu'h xchi'dxyi Dxiohs, nee gulgadi'hi la'h bi cuun chi'hzi cohsa ra' nin guichi'hn bi, laasii bwi'hnn bi compañu la'h ziahan ra' bwiinn, nee neezaa na'h gahca.

³ GulgagahpaDxiohs la'h Priscila cun Aquila xcwee'ntahn laasii la'h ra' ba rahcane ra' ba na'h loh xtsi'n Jesucristu. ⁴ La'h ra' ba ayi biao ra' ba xquelnabahan ra' ba pur xcwee'ntahn, ni'chin nin ruxe'hla'hn tuhbi guelzuxchiilli para la'h ra' ba, nee ayi sola na'h si dxi'h sino que neezaa ra' garaa ra' bwiinn guido' ra' nin ayi naa ra' bwiinn Israel ra' ruxe'hla tuhbi guelzuxchiilli para la'h ra' ba. ⁵ Ruxe'hla'hn tuhbi guelrgahpaDxiohs loh ra' lasaa' ra'n nin radxa'ga lasaa' ra' rwa' yihdzi Priscila cun Aquila. Ruxe'hla'zn tuhbi guelrgahpaDxiohs la'h Epenetu, nin naa mwer tuhbi bwiinn nin gwachiisto' ni'h xchi'dxyi Jesucristu nez guihdxyi Acaya. ⁶ Ruxe'hla'zn tuhbi guelrgahpaDxiohs para la'h María nin bwi'hnn duuxa dzi'n loh tu, ⁷ neezaa loh ra' bwiinn lahdxyi ra'n nin laa Andrónico cun Junias ruxe'hla'hn tuhbi guelrgahpaDxiohs para la'h ra' ba nin bie'wneen la'n lahtsidxi'ba; ni'chin la'h ra' ba naa ra' ba bwiinn roo' ra' loh ra' pooxtla, nee neezaa galoh la'h ra' ba gwachiisto' ra' ba xchi'dxyi Jesucristu que na'h.

⁸ GulgagahpaDxiohs la'h Amplias xcwee'ntahn, nin naa tuhbi lasaa' nu'h loh dzi'n xcweenta Jesucristu, ⁹ nee gulgagahpaDxiohs la'h Urbanu nin ru'nne'hn xtsi'n Jesucristu, cun

la'h za xamihgu dzina'hn Estaquis. ¹⁰ GulgagahpaDxiohs za la'h Apeles xcwee'ntahn; la'h bi nin bani'hi paaldaa sehn ra' xteenn ziga pa'h riachiisto' bi xchi'dxyi Jesucristu, cun neezaa gulgagahpaDxiohs la'h ra' bwiinn ra' nin naa ra' bwiinn xfamihi Aristóbulu. ¹¹ Ruxe'hla'zn tuhbi guelrgahpaDxiohs la'h Herodión, nin naa bwiinn laadxyihn, neezaa loh ra' lasaa' ra' Narcisu nin guyuu' guya'zi xchi'dxyi Jesucristu, ¹² neezaa la'h Trifena ruxe'hla'hn tuhbi guelrgahpaDxiohs cun la'hza Trifosa; garoopa ra' ba cayuhnn ra' ba xtsi'n Jesucristu. Ruxe'hla'zn tuhbi guelrgahpaDxiohs para la'h naan Pérsida, bizaa'n ra' nu'h loh xcweenta Jesucristu nin cayuhnn duxa za dzi'n loh xcweenta Jesucristu. ¹³ GulgagahpaDxiohs za la'h Rufu xcwee'ntahn; la'h bi naa tuhbi bwiinn nin guli Dxiohs; neezaa xmah bi laasii guhca za ba zigazi tuhbi xmaa'zahn. ¹⁴ GulgagahpaDxiohs za la'h Asíncritu, cun la'h Flegonte, neezaa la'h Hermas, neeza la'h Patrobas, neezaa la'h Hermes, neezaa la'h ra' bwiitsi ra' nu'h nin nuunee ra' ba. ¹⁵ GulgagahpaDxiohs za la'h Filóloga xcwee'ntahn, neezaa la'h Julia, neezaa la'h Nereo cun bizaa'n bi nee la'h Olimpas cun garaa ra' xpwiinn Dxiohs nin nuu ra' tuhsi cun la'h ra' ba.

¹⁶ GulgagahpaDxiohs lasaa' ziga tuhbi ziga stuhbi ra' tu; garaa ra' xpwiinn guido' Crixtu ruxe'hla'zn tuhbi guelrgahpaDxiohs la'h tu.

¹⁷ Bwiitsi ra'n, rna'baduuxa'hn loh tu gulgahcanasiin cun xcweenta ra' bwiinn ra' nin rusiahchisto' ra' bwiinn, tin guilaa'ha lasaa' ra' ba. Pwihsi bwiinn ra' squii' rwa'hadxaaba ra' ba loh guelru-luu'yi xteenn Dxiohs nin zezahnee tu, ni'chin mahzi cha'yi gulguiria'caa loh ra' bwiinn ra' squii', ¹⁸ laasii bwiinn ra' nin

naa xmoħda ra' ñi'h zi'chi ayi ruzo'badxiahga ra' ba ziga xclaa'dzi Daada Jesucristu mahs ruzo'badxiahga ra' ba ziga nin gadzii'ba chi'hzi yihca ra' ba. Nee ca'ha ra' ba mahn rñi' ra' ba dxyi'dxyi nagu'dzi cun dxyigah nadaatii' rñi' ra' ba tin zi'chi ayi guinagahntii' rusagui'hi ra' ba la'h ra' bwiinn ra' nin naa sto' ra' ñi'h nayuuldi'hn. ¹⁹ Garaa ra' bwiinn naann ra' ba naa tu bwiinn nin bazo'badxiahga xchi'dxyi Dxiohs, ni'chin nin riahxi'hn nee xclaa'dzihn gaca tu bwiinn nasiin loh ra' coħsa za'ca ra' per neezaa gul-gahca ziga bweezu ra' nin ayi xi gaanntii' loh ra' coħsa dxaaba ra'. ²⁰ Pwiħsi Dxiohs nin rbahchidxyii sto' nu'h lwehgu gahca guxa'ta Ñi'h bwiinndxaaba nez ñaa' tu. Lah Daada Jesucristu xteenn nu'h guunntaa'yi yihca tu.

²¹ Timoteu nin rahcaneer na'h loh dzi'n ruxe'hla tuhbi guelrgahpaDxiohs para la'h tu, cun la'h Luciu cun Jasohn, cun neezaa la'h Sosípater, nin naa tuhbi bwiinn laadxyihn; ruxe'hla ra' ba tuhbi guelrgahpaDxiohs para la'h tu.

²² Na'h Terciu, nin cagaca'hn dxihtsi rii' xcweenta Pahblu ruxe'hlazahn tuhbi guelrgahpaDxiohs para la'h tu pur lah Daada Jesucristu.

²³ Ruxe'hlaza Gahyu tuhbi guelrgahpaDxiohs para la'h tu. Nuuhuhn rwa'

yihdzi bi, runi'hi za bi rwa' yihdzi bi radxa'ga lasaa' bwiinn guido'. Ruxe'hla za Erastu nin naa tesoreru xteenn guihdxyi rii' tuhbi guelrgahpaDxiohs para la'h tu, cun neezaa bwihtsi nu'h nin laa Cuarto, ruxe'hla tuhbi guelrgahpaDxiohs para la'h tu.

²⁴ Gacaneer Daada Jesucristu la'h tu. Zi'chi nahpa gaca pwiħsi.

Dxyi'dxyi ra' luulchima xteenn Pahblu

²⁵ Gulguñi'za'ca loh Dxiohs nin guunn nadxipa-guunn naguĩhdzi la'h tu loh xchi'dxyi Jesucristu, laasii la'h Ñi'h nin naa dxyi'dxyi naga'tsi nin nuu desde galohtii' loh garaa ra' nin nuu nnah, ²⁶ per la'h tu banaann tu dxyi'dxyi rii' pur xcweenta dxyi'dxyi ra' nin baca'h ra' guehtu daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs desde galohyi; nee cun ziga bwi'hnn Yu'bi Dxiohs lligaaba guillii'dzi dxyi'dxyi ra' rii', tin zi'chi chuu-cha'zi dxyi'dxyi ra' rii' yihca ra' garaa ra' bwiinn guidxyiyuh. ²⁷ ¡Tuhbi dxi'h la'h Dxiohs nin naann garaatii' coħsa; nahpa garaatii' ra' bwiinn guñi' za'ca ra' ba pur xcweenta Jesucristu para tu'pazi! Pwiħsi zi'chi nahpa gaca.

Mwer dxihtsi nin baca'h San Pahblu loh bwiinn Corintu

GuelrgahpaDxiohs

1 Na'h Pahblu naan tuhbi pooxtla xteenn Jesucristu laasii gulii Dxiohs na'h tin gulu'yi'hn xchi'dxyi Ñi'h la'h ra' bwiinn, nee neezaa Sóstenes nin naa tuhbi bwihtsi za nu'h loh xchi'dxyi Dxiohs; ²raca'h nu dxihtsi rii' loh tu nin bagwachiisto' ra' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs, nin naa ra' bwiinn xquido' Dxiohs loh guihdxyi Corintu. La'htu nin ba bazuhnayaa Jesucristu la'n lasto' ra' ñi'h laasii pur nin gwachiisto' tu xchi'dxyi Ñi'h. Nee la'hza tu cun neezaa garaa snuhn ra' bwiinn ra' nin gwachiisto' ra' ñi'h xchi'dxyi Jesucristu loh gaduhbitii' guidxyiyuh, garaa tu naa tu xpwiinn Dxiohs nin naa Daada xteenn garaa ra' nu'h. ³Rachina'ba nu loh Dxiohs nin naa Xtaada nu'h cun loh Daada Jesucristu gacanee ru Ñi'h la'h tu, gusacwachidxyii Ñi'h sto' tu.

Guelruhnntaa'yi xteenn Dxiohs pur xcweenta Jesucristu

⁴Rudi'hi Zahn guelzuxchiilli loh Dxiohs pur xcweenta tu, nee pur guelruhnntaa'yi xteenn Ñi'h nin bani'hi Ñi'h la'htu pur xcweenta Jesucristu. ⁵Pwihsi pur xcweenta za Ñi'h bani'hi Dxiohs la'htu garaaloh ra' cohsa za'ca ra', tin guluu'yi za tu xchi'dxyi Ñi'h neezaa tin gacabwa' za'ca tu xchi'dxyi Ñi'h. ⁶Zi'chi gahca za cun ziga nabahan za'ca tu baluu'yi tu gwachii duxa sto' tu xchi'dxyi Dxiohs xcweenta Jesucristu. ⁷Ni'chin lilitii' dxia'dxi tu loh ra' dzi'n za'ca nin runi'hi Dxiohs, loh nin cabweeza tu loh dxyih ra' nin guibia'garii Daada Jesucristu loh guidxyiyuh. ⁸Zuhnn nadxiipa Ñi'h lasto' tu hasta la'n dxyihyi nin guibia'garii

Ñi'h loh guidxyiyuh, tin zi'chi ayi chyu bwiinn guidxeela xtuhlda tu. ⁹Dxiohs nahpa ruza'loh Ñi'h xchi'dxyi Ñi'h; la'h Ñi'h gudihdxyi Ñi'h la'htu tin chuu tu loh xneziuh Llii'n Ñi'h nin naa Daada Jesucristu.

Xcweenta ziga cagabihyi ra' xpwiinn guido' Jesucristu

¹⁰Rñi'n loh tu bwihtsi lasaa' ra'n, xcweenta Daada Jesucristu xteenn nu'h; gulgui'hnn tuhsi lligaaba, nee ayi taa'ha lasaa' tu sino que gulguibahannee lasaa' cun gulca'sto' lasaa' za. ¹¹Rñi'n squii' loh tu bwihtsi lasaa'ra'n laasii la'h tuhbi bwiinn famihyi Cloé bie'nnaa loon ziga naa xcweenta tu cun llahn nin caza-hcaneer lasaa' tu. ¹²Pwihsi guini'zahn loh tu squii' laasii nuu ra' bwiinn nin rñi' ra': "Na'h naan tuhbi xpwiinn Pahblu", ya snuhn ra' ba rahbi: "Na'h naann tuhbi xpwiinn Apolos", ya snuhn ra' ba rahbi: "Na'h naan tuhbi xpwiinn Pehdru", ya snuhn za ra' ba nin rahbi: "Na'h naan tuhbi xpwiinn Jesucristu." ¹³¿Ta ruhnn tu lligaaba Jesucristu ziahan cwa'h naa Ñi'h?, o ¿ta ruhnn tu lligaaba Pahblu gucah loh cruhzi xcweenta xtuhlda ra' tu?, o ¿ta gurohbañihsa tu pur lah Pahblu? ¹⁴Per zuxchiilli Dxiohs ayi ziahan dxi'h bwiinn baro'bañihsahn, sola la'h Crispu cun Gahyu baro'bañihsahn, ¹⁵pwihsi para ayi chuu nin guini' gurohbañihsa ni'chi cun laan. ¹⁶Ni'chin sola baro'bañihsahn la'h ra' xfamihyi Estéfanos, per ya loh delaanta ayi ga'nahn gu nuu ru chyu baro'bañihsahn, ¹⁷laasii Jesucristu ayi guxe'hla Ñi'h na'h para gurohbañihsahn, sino que guxe'hla Ñi'h na'h tin gulu'yi'hn xchi'dxyi Ñi'h xcweenta ziga guta'h Ñi'h la'h ra' bwiinn loh duhlda, per ayi rulu'yi'hn cun dxyi'dxyi guelnaanntii', tin ayi guzia'tiin yihca dzi'n roo' duxa nin bwi'hnn Jesucristu chin guhchi Ñi'h loh cruhzi.

Crixtu naa guelrnabwa' cun neezaa guelnasiin xteenn Dxiohs

¹⁸ Dxyi'dxyi ra' nin raluu'yi nu ziga guhchi Jesucristu loh cruhzi tin guta'h Ñi'h la'h ra' bwiinn loh duhlda, naa ra'n zigazi dxyi'dxyi nin ayi xi gallu'yi para bwiinn ra' nin zeeza'bi loh duhlda, laasii ayi riachiisto' ra' ban. Per garaa ra' nu'h ziga zozzah nu'h nez ta'h ra' nu'h loh duhlda, dxyi'dxyi ra' rii' naa ra'n guelrnabwa' xteenn Dxiohs para la'h ra' nu'h. ¹⁹ Squii' rahbi loh Xchihtsi Dxiohs:

Nah zuxi'na'hn loh xquelnasiin ra' bwiinn ra' nin ruhnn lligaaba nahpa guelnasiin, nee zibwe'hecaazahn guelrahcabwa' xteenn bwiinn nin rahcabwa'.

²⁰ Ya nnahaxchi'h ¿cuun bwiinn nin naann duxa? ¿Cuun bwiinn nin naa mwesu? ¿Cuunn bwiinn nin rucha'-galasaa' dxyi'dxyi xcweenta ra' cohsa xteenn guidxyiyuh rii'? Pwihsi guelnaann duxa nin nuu loh guidxyiyuh rii', la'h Dxiohs bwi'hn biahca ra'n ziga zi cohsa naxihn ra'. ²¹ Ni'chin loh xquelnasiin Dxiohs, baca'bwa' Ñi'h ayi chyu bwiinn guidxyiyuh gaca dx-iu'nbwa' la'h Dxiohs cun guelnasiinsi xteenn guidxyiyuh rii', ni'chin nin gudxi'hyi Dxiohs xa bata'h Ñi'h bwiinn ra' cun xchi'dxyi Ñi'h tin riachiisto' ra' ba xchi'dxyi Ñi'h xcweenta Jesucristu. Ya ziga para snuhn ra' bwiinn naa xchi'dxyi Dxiohs ziga nin ayi gallu'yitii'.

²² Bwiinn Israel ra' xclaa'dzi ra' ba gwa'ha ra' ba sehn ra' xteenn nez llaa'ndxibaa', ya la'h ra' bwiinn griehgu rdxih'yi ra' ra' ba guelnasiin, ²³ per la'hnu raluu'yi nu xchi'dxyi Jesucristu nin guhchi loh cruhzi, ya para la'h ra' bwiinn Israel naa dxyi'dxyi rii' ziga tuhbi dxiah nin rga'ha ñaa' bwiinn, ya ziga la'h ra' bwiinn ra' nin ayi naa ra' bwiinn Israel rwa'ha ra' ba dxyi'dxyi rii' ziga dxyi'dxyi mbah, ²⁴ per

para la'h ra' bwiinn ra' nin gullii Dxiohs naa xpwiinn Ñi'h, ziga bwiinn Israel o bwiinn nin ayi naa ra' bwiinn Israel; para la'h ra' ba Crixtu naa guelrnabwa' cun guelnasiin xteenn Dxiohs. ²⁵ Pwihsi ziga nin ruhnn ra' bwiinn guidxyiyuh lligaaba naa guelmbah xteenn Dxiohs, ni'chi naa mahzi guelnaann duxa xteenn Dxiohs loh ziga xquelnann ra' bwiinn guidxyiyuh; ya ziga nin rluu'yi gulliaa'ha jweersi loh ziga xteenn Dxiohs, ni'chi naa mahzi jweersi roo' loh xjweersi ra' bwiinn guidxyiyuh.

²⁶ Bwiitsi ra'n, gulgahcabwa' Dxiohs gullii la'htu, nicala gulliaa'yi'hn tu naa bwiinn nasiin loh ra' bwiinn guidxyiyuh, nee nicala za gulliaa'yi'hn za tu nahpa guelrnabwa', nee nicala gulliaa'yi'hn za tu naa bwiinn nin gaca bwiinn lasahca. ²⁷ Per Dxiohs gullii la'h ra' bwiinn nin ayi xi gaanntii' tin gusia'hanxtuhyi ra' ba la'h ra' bwiinn ra' nin ruhnn naanntii' ra'; la'hza Ñi'h gullii la'h ra' bwiinn ra' nin gulliaa' r nabwa' tin gusia'hanxtuhyi za Ñi'h la'h ra' bwiinn ra' nin ruhnn lligaaba r nabwa' duxa ra', ²⁸ nee la'h Dxiohs gullii la'h ra' bwiinn ra' nin ayi guilasahca ra' cun bwiinn ra' nin nunpa'h rwa'ha ra' bwiinn guidxyiyuh loh ra' ñi'h, tin gusia'hanxtuhyi Ñi'h la'h ra' bwiinn ra' nin nahpa balaacqui'hn guelrnabwa'yi'hn ra', ²⁹ tin zi'chi ayi chyu bwiinn guunn nayaachi cun xcweenta gahca ba nezloh Dxiohs, ³⁰ ya la'h gahca Dxiohs bazuh la'htu loh Daada Jesucristu; baxe'hla za Ñi'h Jesucristu loh nu'h tin bazia'ñih Ñi'h la'h lasto' nu'h tin gahpa ra' nu'h guelnasiin xteenn Dxiohs, tin guibahan xnehza nu'h nezloh Dxiohs, tin gaca nayaa lasto' nu'h tin guzia'tii Ñi'h xtuhlda ra' nu'h. ³¹ Zi'chi bwi'hn Dxiohs tin guzohba xchi'dxyi Ñi'h hasta rñi' squii':

Sidela chyuulla xclaa'dzi guunn nayaachi,

per gaca nayaachi ba loh dzi'n nin bwi'hnn Jesucristu pur la'hba.

Xchi'dxyi Crixtu nin gucah loh cruhzi

2 Ni'chin chin bie'ldagaluyi'hn xchi'dxyi Dxiohs la'htu, bwiitsi ra'n, bwi'hnnanin sin nin tuhbi dxyi'dxyi guelnaann nee ayi guhcazan dxyi'dxyi nagahn ra'. ²Pwihsi chin guyuu'huhn loh tu, ayi guclaa'dzihñ ñahcabwa' tu xilla stuhbi cohsa, sino que sola xcweenta Jesucristu, nin gucah loh cruhzi. ³Badzihna'hn loh tu cun gaduhbi guelnado'laadzi xte'nnahn nee guyuu' guelrzaa' Zahn nagah ayi ñuzo'badxiahga tu xchi'dxyi Crixtu, ⁴per ya chin guñi'n nee balu'yi'hn xchi'dxyi Dxiohs la'h tu, ayi guñi'n dxyi'dxyi nasiin xteenn guidxyiyuh rii' loh tu, mas nin guñi'n loh tu naa cun dxyi'dxyi guelnasiin xteenn Spíritu Saantu xteenn Dxiohs nee cun ziga naa guelrnabwa' xteenn Ñi'h, ⁵tin ayi gaca guelriachiisto' tu xcweenta xteenn guelnasiin xteenn loh guidxyiyuh rii', mas gaca guelriachiisto' tu xcweenta xteenn xquelnabwa' Dxiohs.

Riu'nbwa' bwiinn la'h Dxiohs pur xcweenta nin ruluu'yi Spíritu Saantu xteenn Dxiohs la'h ba

⁶Rachiñi' za nu loh ra' lasaa' ra' nu'h nin ba zeezah xnehza loh xchi'dxyi Dxiohs dxyi'dxyi guelnasiin xteenn Ñi'h, per guelnasiin rii' ayi naan xquelnasiin ra' bwiinn guidxyiyuh nee nin ayiza naan guelnasiin xteenn nin rnabwa' loh guidxyiyuh rii' nin zadzihñ dxyih ñichiloh. ⁷Ni'chin mahs rachiñi' nu dxyi'dxyi rala'n xteenn Dxiohs, dxyi'dxyi rala'n nin nahpa Dxiohs desde chin nagahdxi cwiixchih guidxyiyuh, ni'chi naa para guibahan ra' nu'h loh guelña'ñih xteenn Ñi'h. ⁸Nin tuhbi ra' nin rnabwa' loh guidxyiyuh rii' ayi rahcabwa' ra' ba xcweenta ra' cohsa ra' rii'; per sidela

la'h ra' ba ñahcabwa' ra' ban, ayi ñuca'h ra' ba la'h Daada Jesucristu nin nahpa guelña'ñih loh cruhzi. ⁹Per naa'han ziga nin caa loh Xchiitsi Dxiohs hasta rñi' squii':

La'h Dxiohs bwi'hnn cha'yi para la'h ra' bwiinn ra' nin ruca'hsto' ra' ñi'h la'h Ñi'h,

ziga cohsa ra' nin nagahdxi chyu gwa'hatii',

cun cohsa za nin nagahdxi chyu dxihntii',

cun ziga nin nagahdxi chyu guunntii' lligaaba;

cohsa ra' rii' la'h Dxiohs nugu'cha'yi para la'h ra' bwiinn nin gantsii'hi la'h Ñi'h.

¹⁰Per la'h Dxiohs baluu'yi la'hnu'h xcweenta cohsa ra' rii' cun Spíritu Saantu xteenn Ñi'h, laasii la'h Spíritu Saantu naa nin rahcabwa' za'ca garaatii', hasta cun nee gahca za hasta cohsa ra' ru nin naga'tsi xteenn Dxiohs.

¹¹Loh ra' bwiinn guidxyiyuh, ¿chyu ni'ca rahcabwa' lligaaba nin ruhnn bwiinn? Pwihsi la'hgahca spíritu xteenn bwiinn naa nin rahcabwa' lligaaba nin nuu ba. Zi'chi gahca za ayi chyu rahcabwa' lligaaba xteenn Dxiohs; sola Spíritu Saantu chi'zi Ñi'h rahcabwa' ziga naa lligaaba xteenn Ñi'h, ¹²per la'h ra' nu'h ayi chyu guca'ha guelnaann xteenn guidxyiyuh, sino que bachica'ha nu'h Spíritu Saantu Dxiohs nin nuu dxibaa', tin gacabwa' za'ca nu'h xcweenta ra' cohsa nin bani'hi Ñi'h la'hnu'h, laasii balahsasto' Ñi'h la'hnu'h. ¹³La'hnu'h rachiñi' nu'h xcweenta cohsa ra' rii' cun dxyi'dxyi nin baluu'yi Spíritu Saantu Dxiohs la'hnu'h, per ayi cun dxyi'dxyi ra' nin naa xcweenta gahca guelnasiin xteenn nu'h, sino que raluu'yi nu'h dxyi'dxyi ra' rii' loh ra' bwiinn nin ruhñ rbweeza Spíritu Saantu Dxiohs la'n lasto' ra' ñi'h.

¹⁴Per bwiinn nin zeezahnee ziga naa xigaaba bwiinn guidxyiyuh, ayi rahcabwa' ra' ba lligaaba xteenn Spíritu Saantu Dxiohs, laasii para la'h ra' ba naan dxyi'dxyi mbah; ayi rahcabwa' ra' ban laasii Spíritu Saantu chi'zi xteenn Dxiohs ruluu'yi la'h ra' bwiinn lligaaba xteenn Ñi'h, ¹⁵per ziga bwiinn nin ya guleeza Spíritu Saantu lasto' ñi'h rahca rwa'ha ra' ba garaatii' nin ruluu'yi Spíritu Saantu xteenn Dxiohs la'h ra' ba. ¹⁶Pwihsi squii' rñi' loh Xchihtsi Dxiohs:

¿Chyu ni'ca la'h guhcabwa' xa naa xigaaba Dxiohs tin gaca guluu'yi ni'chi la'h Yu'bi Dxiohs?
Nicala tuhbi bwiinn, per la'hnu'h ziga nuu ra' lligaaba xteenn Jesucristu, riagannasto' nu'h rahcabwa' nu'h xchi'dxyi Ñi'h.

Bwiinn lasaa' ra' nu'h nin ruhnn ra' dzi'n nezloh Dxiohs

3 Bwiitsi ra'n, ayi guhca ñiñi'n dxyi'dxyi nagahn ra' loh tu ziga rñi'n loh ra' bwiinn nin zeezahnee lligaaba xteenn Spíritu Saantu Dxiohs, sino que balu'yi'hn ganaalla dxyi'dxyi nin guñi'n loh tu xcweenta ziga zeezahnee tu lligaaba xteenn loh guidxyiyuh, laasii naa tu zigazi bweezu'ntii' nez loh xcweenta xchi'dxyi Jesucristu. ²Bani'hihn tuhbi guelruluu'yi gusiisigah la'htu, ziga zi tuhbi bweezu'hn nin ree' lehchi xlawaa'ha bwe'hla nin rahw ra' bwiinn li'hila, laasii nagahdxi gaaldaqacabwa' tun, nee nagahdxyiza gaaldaaguzuh gacabwa' tun, ³laasii zeeza'bitii' tu loh lligaaba ra' xteenn bwiinn guidxyiyuh nee naa za tu bwiinn envidia, cun nuu llahn sto' tu cun lasaa' tu, ni'chin nin naa gahcaza tu ziga bwiinn guidxyiyuh ra' nin ayi nu'nbwa' xchi'dxyi Dxiohs, ⁴laasii chin rñi' tuhbi ra' tu squii': "Na'h naan tuhbi xpwiinn Pahblu", ya stuhbi tu rñi': "Na'h ga'h naan tuhbi xpwiinn

Apolos", pwihsi ya xcweenta bwiinn ra' nin rñi' squii' ruluu'yi naa gahca ra' ba zigazi tuhbi bwiinn guidxyiyuh.

⁵Pwihsi ¿chyu naa Pahblu? nee ¿chyu naa Apolos? La'h nu naa nu sola tuhbi xmooza Dxiohs nin baluu'yi xchi'dxyi Ñi'h la'h tu tin gwachiisto' tun, per cada tuhbigah nu ridi'hnn nu dxi'n nin bani'hi Dxiohs guidi'hnn nu. ⁶Mweer na'h baluu'yi'hn xchi'dxyi Dxiohs loh tu, chi'chi bi'ga'h Apolos para guhcanee za bi tin guhcabwa' ru tu xchi'dxyi Dxiohs, per la'h Dxiohs naa nin nugasia'ñih la'n lasto' tu, tin para gacabwa' ru tu xchi'dxyi Ñi'h. ⁷Pwihsi ni'chin nin ziga nin ruluu'yi xchi'dxyi Dxiohs o nicala za nin rahcanee rahcabwa' ru za bwiinn ra' xchi'dxyi Dxiohs ayi xi lasahcatii' ra' ba; Dxiohs chi'hzi lasahca laasii la'h Ñi'h naa nin rusia'ñih la'n lasto' ra' bwiinn. ⁸Nuu ra' nu'h naa nu'h ziga zi mooza nin ruhnn dzi'n loh yuh, per tuhsi naa ra' nu'h cun nin rbahchi biñih cun nin rdxii'yi, per la'h Dxiohs naa nin chiilli la'h cada tuhbigah ra' nu'h pur xcweenta dzi'n nin guidi'hnn ra' nu'h. ⁹Na'h cun Apolos naa nu moozi'hn loh xtsi'n Dxiohs, ya la'htu naa ziga loh yuh nin cayuhnn Dxiohs dzi'n, o naa za tu ziga zi tuhbi yuu' nin nugaza' Dxiohs. ¹⁰Nee naazahn ziga zi tuhbi mwehsu albañihyi; ya bani'hi Dxiohs dzi'n na'h, ziga nahpa gu'nnahn tin bazuun dxiah loh yuh rii', ya stuhbi bwiinn gaca nin gudzii'ba basu'h yihca dxiah rii', per cada tuhbigah ra' nin guunn dzi'n loh simieentu rii' nahpa soobaaxgah ba guunn ba lligaaba xa guiteesa ba baarda rii', ¹¹laasii ayi nuu chyu guzuh guriinca dxiah loh nin rga'ha naa, ya nin rga'ha chi naa la'h Jesucristu. ¹²Yannah sidela chyuulla bwiinn guiteesa cun ohro yihca simieentu dxiah rii', o cun plahta, o cun dxiah za'ca ra', o cun dxihlli trihgu, o cun yahga, ¹³per zadzihn dxyih nin guidu'hun xa naa xtsi'n ra' cada tuh-

bigah ra' bwiinn; dxyih chi naa dxyih nin gaca Jwiisi, laasii la'n dxyih ra' chi gadzihnan cun dxih ya dxih chi guunn prehba la'h dzi'n nin bwi'hnn cada tuhbigah ra' bwiinn. ¹⁴ Sidela chyuulla tuhbi bwiinn baza' tuhbi yuu' za'ca nin ayi guica'dxih, zahlla za'ca bwiinn chi pur nin bwi'hnn ba dzi'n nin riu'sto' Dxiohs, ¹⁵ per sidela chyuulla tuhbi bwiinn guunn tuhbi yuu' nin guica'dxih, zuñihchi xtsi'n ba, nicala la'h ba ta'h ba ziga zi nin rla'h hastazi rzohba dxih.

¹⁶ ¿Tayi gaann tu la'htu naa tu xquido' Dxiohs, nee nuu nabahan Spíritu Saantu Dxiohs la'n lasto' tu? ¹⁷ Sidela chyuulla gutschiyi xquido' Dxiohs, zuñihchiloh za Dxiohs la'h bwiinn chi, laasii xquido' Dxiohs saantun, ya guido' chi naa tu la'htu.

¹⁸ Ayi gusaa'n nin tuhbi tu guisagui'hi; sidela chyuulla tuhbi tu rahcabwa' tu nasiin tu cun guelnasiin xteenn loh guidxyiyuh rii', nahpa gaca bwiinn chi ziga zi tuhbi nin ayi xi gaann tii', tin zi'chi guica'ha ba guelnasiinn xteenn Dxiohs ya guluu'yi naa ba tuhbi bwiinn nasiin duxa. ¹⁹ Pwihsi guelnasiin xteenn guidxyiyuh rii' naa'han ziga zi tuhbi cohsa naxihn para Dxiohs, laasii squii' rñi' loh Xchihtsi Dxiohs:

Dxiohs ruhnn riaaba ra' nin nahpa guelnasiin xteenn guidxyiyuh,
laasii la'hgahca xquelrusagui'hi ra' ba ruhnn riaaba ra' ba.

²⁰ Ya stuhbi lahta rñi' squii':

Naann cha'yi Dxiohs xa naa lligaaba ra' nin ruhnn ra' bwiinn guidxyiyuh nin nahpa guelnasiinn xteenn guidxyiyuh,

per guelnasiin ra' chi ayi xi lasahca ra'n par la'h Dxiohs.

²¹ Pwihsi ni'chin nin tuhbi bwiinn ayi guunn nayaachi ba pur xcweenta tuhbi bwiinn guidxyiyuh, laasii loh tu la'h Dxiohs baluu'yi garaatii' ra' cohsa naa xteenn tu, ²² ziga Pahblu, o Apolos, o Pehdru, o guidxyiyuh, o guelnabahan, o

guelguhchi, o cohsa ra' nin nuu nnah, o cohsa ra' nin gue'du dxie'dxia'lda ra' gaca; garaa ra' dee' naa xteenn tu, ²³ laasii la'htu naa tu xpwiinn Jesucristu, ya Crixtu naa Llii'n Dxiohs nin nuu dxibaa'.

Xtsi'n ra' pooxtla

4 Ni'chin la'htu nahpa rwa'ha tu la'hnu ziga zi nin naa ra' xmooba Jesucristu, Jesucristu nin nahpa lligaaba naga'tsi xteenn Dxiohs, tin galuu'yi nun la'htu. ² Pwihsi, tuhbi bwiinn nin cayuhnn tuhbi dzi'n nahpa guzo'badxiahga ba guunn ba tuhbi dzi'n za'ca. ³ Per para na'h gullia'yi'hn riuu'huhn lligaaba nicala zigachi'hzi rwa'ha tu na'h, o nicala xachi'hziza gwa'ha ra' chyu chi'h zi tuhbi ra' guxchiisi loh guidxyiyuh na'h; nee nin na'h gahca ayi ru riuu'huhn lligaaba pur na'h gahca ziga gu nuu xa naan o ayi xa naan nezloh Dxiohs. ⁴ Pwihsi nicala xigaaba gahcahn ayi ruhnn duhlda xcwee'ntahn, dee ra' ayi nuu guti'dxi cweenta de que na'h ayi xtuhlda'hn; la'h Daada Jesucristu naa nin rwa'haloh xa naa xcwee'ntahn. ⁵ Ni'chin la'htu, ayi guca'hchiah tu xcweenta ra' bwiinn chin nagahdxi gadzihn dxyih nin gacan; gulcwehza dxi' Jesucristu stuhbi chi'chi la'h Ñi'h zibwe'he Ñi'hn nezloh bia'ñih nin nuu loh nacahyi, per nee zuluu'yi za Ñi'h xi lligaaba nuu la'n lasto' cada tuhbigah ra' bwiinn, ya chi'chi cada tuhbigah ra' nu'h zuni'hi Dxiohs nin ruhnn tucagri cada tuhbigah ra' nu'h.

⁶ Bwitsi ra'n, rñi'n dxyi'dxyi ra' rii' loh tu tin gacabwa' ru tu xa guibahan xnehza tu. Cañi'n ziga xcweenta Apolos nee cun neezaa xcwee'ntazahn, ziga tuhbi guel ruluu'yi xa naa xcweenta nu tin zi'chi gacabwa' tu ayi tidxisuu tii' tu, mas gapa tu cwidahdu xa chezahnee tu cun sohla nin ya caa loh Xchihtsi Dxiohs, tin zi'chi za ayi chuu nin tuhbi nin gu-

unn nayaachi ziga tuhbi tu loh ra' lasaa' tu ya cwe'hesto' tu stuhbi ra' bwiinn. ⁷ ¿Chyu ni'ca ruhnn ruze'ta naa lu'h bwiinn za'ca ru loh snuhnn ra' bwiinn? ¿Xi nahpa lu'h sidela la'h Dxiohs ayi ñuni'hi Ñi'hn yi'h? Ya sidela la'h Ñi'h bani'hi Ñi'hn yi'h, pwihsi ¿xixnaa chi'h ruhnn nayaachi lu'h ruhnn lu'h zigazi gudxi'yi lu'hn pur xcweenta gahca lu'h?

⁸ Ruhnn tu lligaaba nahpa tu ziahan roo' ra' cohsa, rñi' tu rricu tu, ruhnn tu ziga zi tuhbi rrehyi, ya la'hnu cagasia'han tu tuhbi lahdu. ¡Malaayique ñahca tu tuhbi rrehyi nin guchii pa'h naa rrehyi, tin zi'chi la'hnu ñachidxi-aapa nu parte loh guelrnabwa' xteenn tu! ⁹ Ru'nnahn lligaaba gullii Dxiohs la'h ra' pooxtla ziga zi tuhbi bwiinn nin ayi xi lasahca; naa nu ziga bwiinn ra' nin bañi-hchi gachi, pwihsi zi'chi badzihn naa nu ziga zi tuhbi cohsa ra' nin radxyigaa' loh ra' bwiinn guidxyiyuh, cun neezaa aanjla ra'. ¹⁰ La'hnu rwa'ha tu loh nu ziga tuhbi bwiinn mbah pur xcweenta Jesucristu, loh nin gaduhbi la'htu ruhnn tu lligaaba nasiin duxa tu loh xcweenta xchi'dxyi Jesucristu; la'hnu naa nu ziga zi bwiinn nin ayi jweersi, ya la'htu ruhnn tu nada'n tu; ya bwiinn ra' rdxyi'chineera' ba la'hnu, ya la'htu ruhnn lasahca ra' ba la'htu. ¹¹ Ya hasta la'n dxyih ra' rii' dxyugati'dxiloh nu guelrchia'hn, nee cun guelrdxahga ñihsa, nee cun ziga ri-a'dxi xahba nu, nee rni'higolpiza ra' ba la'hnu cun ayi za chyu nahpa ca chuu nu; ¹² nee la'hnu cagadxahga nu dxyudi'hnn nu dzi'n cun naa nu, ya bwiinn ra' chin rgu'dii ra' ba la'hnu mas rachina'ba nu loh Dxiohs para guntaa'yi Ñi'h yihca ra' ba, ya chin rusahcazii ra' ba la'hnu, rachidi'hnn nu waanta. ¹³ Chin rñi'yah ra' ba la'h nu, mas rachiñi' nu loh ra' ba cun dxyi'do', dxi'za'ca, nicala ruhnn ra' ba la'hnu ziga zi dxihlli loh guidxyiyuh nin riuu'bwih tii', zi'chi zeezah ruhnn ra' ba hasta la'n dxyih ra' rii'.

¹⁴ Ayi cagaca'hn dxyi'dxyi ra' rii' para gusia'han xtuhyi'hn la'htu, sino que cañi'neen la'htu ziga zi llii'n ra'n laasii nadzii'hihn la'htu. ¹⁵ Pwihsi nicala la'htu nahpa tu ziga tsi'h mihi ra' mwehsu ra' nin ruluu'yi xcweenta Jesucristu, pwihsi nin tuhbi ra' ni'chi ayi naa xtaada tu; laasii pur xcweenta dxyi'dxyi za'ca nin balu'yi'hn la'htu sola na'h dxi'h. Naan xtaada tu laasii mweer na'h balu'yi'hn xchi'dxyi Dxiohs la'htu. ¹⁶ Ni'chin rñi'n loh tu; gulchezahnee ziga rwa'ha tu ru'nnahn.

¹⁷ Pwihsi ni'chin guixe'hla'hn Timoteu loh tu, laasii la'hbi naa bi ziga zi tuhbi llii'nahn, nin ruzo'badxiahga xchi'dxyi Jesucristu. La'hbi zusannah bi lasto' tu ziga forma nin nabahanahn loh guelrnabahan xteenn Crixtu, tal ziga balu'yi'hn nezloh garaa ra' bwiinn guido' ra' ziahan lahta. ¹⁸ Nuu tu dxyihgah cayuhnn nayaachi tu; cayuhnn tu lligaaba pweda ayi dxie'ldaguia'han xa nuu tu, ¹⁹ per nuu'huhn lligaaba dxie'ldaguia'hahn xa nuu tu, sidela Dxiohs nnaa Ñi'h, ya chi'chi gwa'hahn cuun nin naa xtsi'n ra' bwiinn nayaachi ra' chi, nee ayi tan sola dxi'h nin rñi' ra' ba, ²⁰ laasii loh xquelnabwa' Dxiohs ayi naan ganaalla xcwenta dxyi'dxyi ra'si, sino que neezaa dzi'n nin ruhnn ra' ba nin ruluu'yiloh xquelnabwa' Spíritu Saantu xteenn Dxiohs nin nahpa ra' ba. ²¹ ¿Xa xclaa'dzi tu gadzihna'hn loh tu? ¿Ta gadzihna'hn ziga tuhbi daada nin nu'a tuhbi bahra tin guca'hyaagahn la'htu, o gadzihna'hn loh tu cun tuhbi dxyi'dxyi nagu'dzi'hn?

Xcweenta ziga nahpa gunnee tu tuhbi bwiinn nin rahpa duhlda duxa

5 Pwihsi za'bi dxyi'dxyi xcweenta tuhbi tu, bwiinn chi nahpa ba ziga che'hla ba tuhbi gunna'h nin guhca che'hla xtaada ba. Dee naa tuhbi duhlda duxa, pwehda nin bwiinn ra' nin ayi

nu'nbwa' la'h Dxiohs ayi dxiaalla ra' ba guunn ra' ban, ²nee zi'chi todavia ruhnn bwiinn nayaachi tu, xlawaa'ha ñu'n tu, nee ñibwe'hecaa tu bwiinn chi loh tu pur duhlda nin gulu'tii ba! ³Nicala na'h ayi zu'hn nez loh tu ri'ca, per la'n guhcabwa' la, nee la'n bwi'hnla lligaaba xa gaca xcweenta bwiinn nin gulu'tii duhlda ca. ⁴Pur lah Daada Jesucristu, gulgadxa'ga lasaa', ya na'h la'n zu'nee gahca la'htu pur xcweenta Spíritu Saantu cun xquelnabwa' Daada Jesucristu. ⁵Pwihsi la'n bwi'hnn lligaaba gati'dxi nu'h bwiinn ca la'n naa bwiindxaaba tin guti'dxiloh tihxi ba guelrza'cazi, ya spíritu xteenn ba ta'h la'n dxyih nin gabia'garii Daada Jesucristu stuhbi.

⁶La'htu ayi guunn nayaachi tu cun xcweenta dzi'n nin ruhnn tu. ¿Tayi gaann tu tuhbi duhlda naa ziga tuhbi bi'tu'hn levaduhra nin rusadxih la'h garaa cohba nin rahca pahn? ⁷Pwihsi gulcwe'he cohba yu'xa ca, tin guibahan tu loh tuhbi guelnabahan nayaa nacubibi ziga tuhbi cohba nayaa lasaa' nin rahca cha'yi pahn nin ayi xi levaduhra riah loh ñi'h par lañih xteenn paascu. La'htu nabahan loh tuhbi guelnabahan nayaa laasii guhchi Jesucristu xcweenta nu'h ziga tuhbi lli'hyi loh lañih paascu ra' bwiinn Israel tin gudxihlli Ñi'h xcweenta xtuhlda ra' nu'h. ⁸Pwihsi nnah, guidi'hnn nu'h lañih paascu cun pahn nin ayi rahca cha'yi cun levaduhra, nin ayi naa cohsa dxaaba, cohsa yu'xa, sino que pahn nin naa ganaalla nee nin naa guchiipa'hcaa.

⁹Loh stuhbi dxihsti nin baca'hn loh tu squii': "Ayi gucha'ga tu bwiinn ra' nin ruhnn ra' cohsa gubwihlli", ¹⁰ayi cañi' dxi'hn gulguiria'caatii' loh ra' bwiinn guidxyiyuh nin ruhnn ra' cohsa gubwihlli, o nin rza'bi sto' ra' ñi'h mweeyi, o nin ruhnn ra' guba'n, o bwiinn ra' nin raann ra' garaaloh ra' rretrahtu ra' xteenn dxaan; pwihsi para ayi xi gapa

tu cun la'h ra' ba, nahpa guiria'h tu loh guidxyiyuh. ¹¹Nin baca'hn loh dxihsti chi naa squii': "Ayi gucha'ga tu la'h ra' bwiinn ra' nin rñi' naa ra' lasaa' ra' nu'h loh Jesucristu, nee naa ra' ba tuhbi bwiinn nin nabahan gubwihlli o rza'bi sto' ba mweeyi, o raann ba dxaan, o naa ba tuhbi bwiinn nin ruu'yi dxixi'hw, o naa ba tuhbi bwiinn gwaa', o naa za ba tuhbi bwiinn guba'n." Ni'chin nin ayi gahwee tu bwiinn ra' nin naa ra' squii', ¹²⁻¹³laasii na'h ayi nuu gu'n-nahn guelguxchisi xcweenta bwiinn ra' nin ayi naa ra' xpwiinn Dxiohs; Dxiohs naa nin guunn guelguxchisi xcweenta ra' ba, per ya ziga la'htu, la'htu naa tu nin guunn guelguxchisi xcweenta bwiinn ra' nin gwachii sto' ra' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs. Pwihsi ni'chin gulcwe'hecaa bwiinn duhlda nin naa zi'chi nez loh tu.

**Ayi xchi'hn chee tu loh ra'
bwiinn duhlda tin guunn ba
guelguxchisi xcweenta tu**

6 Chin la'htu nahpa tuhbi dxixi'hw cun stuhbi lasaa' tu ziga naa tu xpwiinn Jesucristu, ¿xixnaa chi'h cheganaaba guxchisi tu lasaa' tu loh tuhbi bwiinn nin ayi naa xpwiinn Dxiohs? ²¿Tayi gaann tu la'h ra' xpwiinn Dxiohs baguzuh para guunn ra' ba guelguxchisi xcweenta ra' bwiinn guidxyiyuh? Ya sidela la'htu zuhnn tu guelguxchisi xcweenta ra' bwiinn guidxyiyuh, ¿tayi gaca guunn chi'h tu guelguxchisi loh lasaa' tu xcweenta tuhbi cohsa bi'tu'hn? ³¿Ta nagahdxi gacabwa' tu zidi'hnn za nu'h guelguxchisi hasta xcweenta ra' xaanjla Dxiohs? ¡Llia'lla chi'h xcweenta tuhbi cohsa bi'tu'hn ayi nuu guidi'hnn ra' nu'h guelguxchiisi ziga xcweenta xteenn ra' lasaa' ra' nu'h loh guelnabahan rii! ⁴Pwihsi sidela la'htu cadxihndxinee lasaa' tu pur xcweenta ra' cohsa xteenn loh guidxyiyuh rii', ¿xa chesuu chi'h tu loh ra' bwiinn duhlda nin ayi chyuu naa loh

bwiinn xquido' Dxiohs? ⁵ Dee ra' sihn rñi'n yihca tu tin gatuhyi loh tu. ¿Tayi guidxeela nin tuhbi lasaa' tu nin nuu lligaaba nasiin yihca ñi'h tin guunn ba guelguxchisi xcweenta lasaa' tu? ⁶ ¿Xixnaa rianee tuhbi bwiinn nin ba gwachisto' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs xquelchiah bwihti ba nin ba gwachii za sto' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs, loh tuhbi guxchisi nin ayi naa xpwiinn Dxiohs?

⁷ Yannah la'htu, guchii pa'h bañihchi tu, laasii bagaza'loh xchixi'hw tu hasta ayi nahpa ñahnee lasaa' tu lasaa' tu; ¿xixnaa ayi ñuchihpa sto' tu xcweenta ra' bwiinn ra' nin rgu'tii duhlida cun la'h tu? ¿Xixnaa ayi gusaa'n tu zuu guica'ha ra' ba xixteen tu? ⁸ Per dela nnah, la'h gahca tu ruñihchi tu loh gahca ra' lasaa' tu ziga naa tu xpwiinn Jesucristu, nee rca'ha za tu xixteen ra' lasaa' tu. ⁹ ¿Tayi gaann tu bwiinn ra' nin ayi nabahan xnehza ayi chu'tii ra' ba loh xquelrnabwa' Dxiohs? Ayi gusaa'n tu gusagui'hi ra' ba la'htu tin laasii ziga tuhbi lasaa' ra' dee' ayi gaca chu'tii loh xquelrnabwa' Dxiohs: ziga nin ruhnn guel gubwihlli, garaa ra' ziga nin raann ra' dx-aan ra'; garaa ra' ziga nin ruyihdxinee che'hla stuhbi bwiinn, garaa ra' ndxi'hw ra' nin ruhnn gunna'h, cun nin naa ra' biraalli; ¹⁰ garaa ra' nin naa ra' guba'n, garaa ra' nin rza'bi sto' ra' ñi'h xixteen bwiinn, garaa ra' nin naa ra' bwiinn gwaa', garaa ra' nin rñi'yah ra', garaa ra' nin rusagui'hi la'h ra' bwiinn tin rca'ha ra' ba xmweeyi ra' ba; pwihsi nin tuhbi ra' bwiinn ra' squii' ayi gadzihn nez loh xquelrnabwa' Dxiohs nin nuu dxibaa'. ¹¹ Ziga lasaa' ra' bwiinn ra' rii' guhca ra' paalada tu, per nnah la'h Dxiohs bazuhnayaa lasto' tu, nnah la'htu banaa tu bwiinn nayaa nezloh Ñi'h laasii basia'pitii Ñi'h xtuhlda tu pur xcweenta Jesucristu nee pur xcweenta za Spíritu Saantu Dxiohs. Ni'chin nnah ya naa tu xpwiinn Ñi'h.

Tihxi nu'h naa xquido' Dxiohs

¹² Za'bi dxyi'dxyi squii': "Na'h zahca gu'nnahn cuun chi'h zi nin xclaa'dzihn gu'nnahn", per ayi garaa ra' dxi'hn naa bwen para na'h. Na'h zahca gu'nnahn cuun chi'h zi ra' nin xclaa'dzihn, per ayi gusa'na'hn guinabwa' tuhbi ra' cohsa ra' rii' na'h. ¹³ Neezaa nuu dxyi'dxyi nin naa squii': "Guelwahw naa para la'n buuxa sto' bwiinn, ya buuxa sto' bwiinn naa para guelwahw", per zadzihn dxyih nin guñihchiloh Dxiohs garoopa ra'n. Per ayi guchii dxi'h tihxi nu'h naa para guidi'hnn nu'h cohsa gubwihlli; tihxi nu'h naa para la'h Dxiohs, ya Dxiohs naa para tihxi nu'h. ¹⁴ Pwihsi ziga bata'h Dxiohs la'h Jesucristu loh ra' bwiinn guuchi, gucwa'hn za Ñi'h la'h ra' nu'h loh bwiinn guuchi.

¹⁵ Ya ziga la'htu, ¿tayi gaann tu tihxi tu naa xteenn tihxi Jesucristu pur nin gwachii sto' tu xchi'dxyi Ñi'h? Sidela tihxi nu'h naa tihxi xteenn Jesucristu, ¿ta zahca chi'h chyu gudi'hi tihxi ba loh tuhbi gunna'h dxaaba? Pwihsi ¡ayi nuu chyu guunn zi'chi! ¹⁶ ¿Tayi gaann tu chin rdxaga tuhbi ndxi'hw la'h tuhbi gunna'h dxaaba, naa garoopa ra' ba tuhsi cwerpu?, nee squii' caa loh Xchitsi Dxiohs: "Garoopa ra' ba naa ziga tuhsi bwiinn." ¹⁷ Per bwiinn nin rudi'hi lasto' ñi'h nezloh Dxiohs naa za tuhsi cun la'h Ñi'h laasii rbweeza Spíritu Saantu xteenn Dxiohs nez la'n lasto' ba.

¹⁸ Ni'chin ¡gulguiria'caa loh duhlida xteenn cohsa gubwihlli! Xichi' zi stuhbi duhlida nin ruhnn bwiinn, naan zahca dxiaa tihxi ba, per ziga bwiinn nin ruhnn ziga cohsa gubwihlli rusiaaba duhdan tihxi ba la'h ba. ¹⁹ ¿Tayi gaann tu tihxi tu naa xquido' Spíritu Saantu Dxiohs nin nuu dxibaa, ya nuu Spíritu Saantu la'n lasto' tu? Ni'chin la'htu ayi nuu guinabwa' tu la'h gahca tu, ²⁰ laasii la'h Jesucristu gudxihllila xcweenta xtuhlda nu'h

loh cruhzi cun llarihn Ñi'h, ni'chin nnah nahpa guidi'hnn nu'h dzi'n za'ca nin guunn lasahca la'h Dxiohs cun tihxi nu'h cun neezaa spírítu nu'h.

**Guelrñi'nee xteenn
ziga ruchinaa bwiinn**

7 Yannah guiñi'n loh tu xcweenta dxyi'dxyi nin gunaabadxyi'dxyi tu loon chin baca'h tu tuhbi dxihsti loon gu guchii pa'h naa ziga la'h tuhbi ndxi'hw naa bwen ayi chuu ba lligaaba guica'ha ba gunna'h; ²laasii nuu ra' ziahantii' ra' bi'nxtuhbi nin ca'nzaa loh guelgubwihlli, ni'chin mas cha'yi nahpa gapaa ra' ndxi'hw nin gaca che'hla ba rwa' yihdzi ba, zi'chiza la'h ra' gunna'h ra' nahpa gapaa ra' ba ndxi'hw nin gaca xpwiinn ndxi'hw ra' ba. ³Pwihsi ziga ndxi'hw nahpa guza'loh ba gudi'hi ba guxta la'h che'hla ba ziga nanchii guchii pa'h ba naa ba che'hla xcunna'h ba; zi'chi za gunna'h nahpa guunn za ba gudi'hi ba guxta la'h xpwiinn ndxi'hw ba, ⁴laasii gunna'h ayi rnabwa' ba la'h gahca tihxi ba laasii che'hla ba rnabwa' tihxi ba. ⁵Ni'chin ayi nuu guzia'tii tu tihxi tu loh che'hla tu ziga tuhbi tu ziga stuhbi tu. Mas cha'yi guldxihan dxyi'dxyi ayi guyihdxí lasaa' tu loh tuhbi chieempa nin cwiidxyi-guinaaba tu loh Dxiohs, ya chin cha'loh chieempa chi nahpa guyihdxí lasaa' tu stuhbi, tin ayi guchi'hyi bwiinnndaaba la'htu dxiaaba tu loh duhlda.

⁶Rñi'n dxyi'dxyi ra' rii' loh tu mas zahca guchinaa nin guiclaa'dzi guchinaa, per ayi cañi'n nahpa pa'caa guchinaa tu. ⁷Na'h xclaa'dzihn malahyique garaa tu ñahca xigaaba tu ziga naa xigaa'bahn; per nnah Dxiohs bani'hi la'h cada tuhbigah tu guriin-guriin lligaaba.

⁸Pwihsi naa xigaa'bahn para la'h ra' bi'nxtuhbi cun ndxi'hw ra' nin ba guhchi che'hla ñi'h, naa bwen dxia'han ra' ba ayi guica'ha ra' ba gunna'h, gaca ra' ba ziga na'h, ⁹per sidela ayi nuu

gusacwahchidxyii xigaaba ra' ba, nicala guica'ha ra' ba nin gaca che'hla ra' ba, laasii naa bwen guchinaa ra' ba xlawaa'ha chuudxih lasaa'zi ra' ba.

¹⁰Per ziga la'h ra' bwiinn ra' nin ba bachinaa ra' la rna'ba'hn loh ra' ba ziga gunna'h ra' ayi taa'ha ra' ba la'h xpwiinn ndxi'hw ra' ba, laasii guelrnabwa' rii' guchii'hin; ayi naan pur xigaa'bahn sino que naan pur xquelrnabwa' Daada Jesucristu. ¹¹Per sidela la'h tuhbi gunna'h rabii ba yihdzi che'hla ba pur xilla llahn, gunna'h chi ayi guchinaa ba cun stuhbi ndxi'hw mas bwen guunn ba gusi'alda ba dxyi'dxyi cun che'hla ba. Zi'chi za la'h tuhbi ndxi'hw ayi taa'ha ba la'h xcunna'h ba.

¹²Dxyi'dxyi ra' rii' naa xigaa'bahn, ayi naan dxyi'dxyi ra' nin basia'han Daada Jesucristu. Squii' rñi'n loh tu. Sidela la'h xcunna'h tuhbi ndxi'hw nin gwachii sto' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs ayi riachii sto' ba xchi'dxyi Dxiohs, per naa xigaaba ba guibahannee ba la'h ndxi'hw nin riachii sto' ñi'h chi xchi'dxyi Dxiohs, pwihsi ndxi'hw chi ayi taa'ha ba la'h gunna'h chi. ¹³Zi'chigahcaza la'h tuhbi gunna'h nin riachii sto' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs nee naa xpwiinn ndxi'hw ba nin ayi riachii sto' xchi'dxyi Dxiohs per naa xigaaba ba guibahannee ba gunna'h chi, ayi za taa'ha gunna'h chi la'h ba. ¹⁴Pwihsi la'h ndxi'hw nin ayi riachii sto' ñi'h chi guhca taa'yi ba pur nin bachi'dxiubacha'ga Dxiohs la'h ba cun tuhbi gunna'h nin riachii sto' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs; ya zi'chi za la'h gunna'h nin ayi riachii sto' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs, pwihsi guhca ntaa'yi za ba laasi Dxiohs za bachi'dxiubacha'ga la'h ba cun tuhbi ndxi'hw nin naa xpwiinn Dxiohs. Per ya ziga stuhbi forma ziga llii'n tu naa ra' bi ziga zi llii'n ra' bwiinn ra' nin ayi riachii sto' ra' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs, per nnah la'h Dxiohs bwi'hnntaa'yi la'h ra' bi. ¹⁵Per sidela la'h ndxi'hw o gunna'h

nin ayi naa tuhbi ra' ñi'h xpwiinn Dxiohs chuu ra' ba lligaaba taa'ha ra' ba che'hla ra' ba nin naa xpwiinn Dxiohs zuu guunn ra' ba zi'chi, nee zi'chiza ndxi'hw o gunna'h nin naa xpwiinn Dxiohs zahcaza gusaa'n ra' ba bwiinn ra' chi laasii Dxiohs gudihdxyi Ñi'h la'hnu'h tin guibahan nasaa nu'h. ¹⁶ Ya ¿xa naann lu'h yi'h gunna'h, zuta'h Dxiohs la'h che'hla lu'h loh duhlda xweenta lu'h?; o ¿xa naann lu'h yi'h ndxi'hw, zulda'h Dxiohs la'h che'hla lu'h loh duhlda xcwenta lu'h?

¹⁷ Sola naa'han nin bani'hi Jesucristu la'h tuhbigah ra' nu'h, neezaa ziga chi'h zi nin gullii Dxiohs cada tuhbigah ra' nu'h, zi'chi za rñi'n loh tu guunn tu garaa tu nin naa ra' xpwiinn guido' Dxiohs nin nuu dxibaa'. ¹⁸ Sidela la'h Dxiohs rbwihdxyi Ñi'h la'h tuhbi ndxi'hw nin nuu tuhbi bwa' nin laa circuncisión pwihsi ba nuu ba bwa' chi; ya sidela la'h Ñi'h rbwihdxyi Ñi'h tuhbi bwiinn nin ayi nuu bwa' nin laa circuncisión chi, nicala ayi guunn ba pur chuu ba bwa' chi. ¹⁹ Ayi xi ruhñ nicala nuu ba bwa' chi o nicala ayi nuu ban; nin xchi'hn sihn naa chuu ba guzo'badxiahga ba dxyi'dxyi nin gunabwa' Dxiohs. ²⁰ Pwihsi cada tuhbigah ra' bwiinn cun dxia'han ra' ba ziga naa ra' ba chin gudihdxyi Dxiohs la'h ra' ba.

²¹ Sidela yi'h naa lu'h tuhbi mooza nin gudoo' tii' chin gudihdxyi Dxiohs yi'h, ayi xi lligaaba guunn lu'h pur ni'chi; per sidela zahca gutsiiga lu'h mweeyi loh xlahma lu'h, nicala bwi'hnnan tin guta'h ba yi'h tin gaca lu'h tuhbi bwiinn nin ayi chyu guinabwa' ru. ²² Pwihsi bwiinn nin gudoo' chin gwachii sto' ba xchi'dxyi Dxiohs, nnaah naa ba naa ziga tuhbi bwiinn nin ayi gudoo' tin guunn ba xtsi'n Dxiohs; ya zi'chi za la'h bwiinn nin ayi gudoo' chin gudihdxyi Dxiohs la'h ba, nnaah la'hza ba naa ziga tuhbi bwiinn nin gudoo' loh Jesucristu laasii guzi' Dxiohs la'h ba. ²³ Jesucristu naa nin guzi' la'htu

cun llarihn Ñi'h ni'chin ayi gusaa'n tu guinabwa' ra' bwiinn la'htu tin zi'chi gaca guunn tu xtsi'n Dxiohs. ²⁴ Pwihsi zi'chi, bwitsi lasaa' ra'n; gulchezah cun ziga naa tu chin gudihdxyi Dxiohs la'htu.

²⁵ Ya ziga xcweenta ra' bwiinn ra' nin nagahdxi guchinaa, ayi xi guelrnabwa' bani'hi Jesucristu na'h para la'h ra' ba; sola gullii Dxiohs na'h tin gulu'yi'hn xchi'dxyi Ñi'h. Na'h rñi'n loh ra' ba laasii pur nin na'nnahn xchi'dxyi Dxiohs, per rahcanez za Ñi'h na'h. ²⁶ Ru'nnahn lligaaba bwen gahca nabahan ra' ndxi'hw ziga ayi guchinaa ra' ba, laasii pur xcweenta ra' chieempa ra' nagahn duxa nin zeezah cayuu' loh guidxyiyuh rii'. ²⁷ Sidela yi'h bachinaa lu'h ayi taa'ha lu'h che'hla lu'h, per sidela nagahdxi guchinaa lu'h ayi guunn lu'h pur chi'hyi lu'h xa guchinaa lu'h, ²⁸ per sidela yi'h za guchinaa lu'h ayi xi duhlda rgu'tii lu'h; ya sidela la'h tuhbi dxa'pa ruchinaa za bi ayi za xi duhlda rgu'tii bi, per ya ziga bwiinn ra' nin ruchinaa nee gahpa ra' ba dxixi'hw loh guelnabahan rii', ni'chin na'h rñi'n loh tu ayi guchinaa tu tin ayi xclaa'dzihn tiidxi tu trabahjw.

²⁹ Bwiitsi lasaa' ra'n, nin xclaa'dzihn guñi'n loh tu naa dee' ra'. Zallia'yi'hn nin guibahan nu'h loh guidxyiyuh rii', ni'chi ziga nin bachinaa ra' ayi guunn ra' ba lligaaba xteenn si guelruchinaa, tin gaca guunn ra' ba xtsi'n Dxiohs. ³⁰ Nin cayu'n ra', gulgui'hnn ziga zi nin ayi cayu'n; nin nuu lehgra ra' guunn ra' ba ziga zi nin ayi nuu lehgra; ya nin rzi' ra' guunn ra' ba ziga zi ayi naa xteenn ra' ba nin riizi' ra' ba. ³¹ Ziga nin rahpa ra' xica cohsa ra' loh guidxyiyuh rii', guunn ra' ba ziga zi nin ayi xi nahpa tii', laasii guidxyiyuh rii' ziñihchilohon.

³² Na'h xclaa'dzihn ayi xi guelrzaa' chuu tu. Ziga tuhbi bwiinn nin nagahdxi guchinaa, mahzi riiu' ra' ba lligaaba xcweenta xtsi'n Dxiohs, nee raguu' nasaa ra' za ba sto' Dxiohs, ³³ per chin ya

bachinaa ra' ba, mahzi riuu' ra' ba lligaaba xcweenta ra' cohsa guidxyiyuh tin zi'chi raguu' nasaa ra' ga'h ba sto' xcunna'h ra' ba. ³⁴ Zi'chi za la'h gunna'h nin nagahdxi guchinaa riuu' za ba lligaaba xcweenta si Dxiohs tin gaca ba tuhbi gunna'h nin guunsi xtsi'n Dxiohs gaduhbi sto' ba; per ya ziga gunna'h nin ba bachinaa riuu' za ba xcweenta cohsa guidxyiyuh nee tin rusiahxi za ba la'h che'hla ba.

³⁵ Rñi'n dxyi'dxyi ra' rii' loh tu per ayi naan para gaca ziahan nin guunn tu; sola naan guelnaaza'ca para la'htu nee tin guibahan nayaa tu nez loh Dxiohs tin loh si Ñi'h chuu tu guunn tu dzi'n.

³⁶ Per sidela chyulla tuhbi daada ruhnn ba lligaaba ayi rga'ha ziga nin ayi rzi'guehlda ba guchinaa llii'n dxa'pa ba laasii zeeyu'xa bi, nicala guza'loh xigaaba ba guunn ban, nee ayi naan duhlda para la'h ba, ³⁷ per ya sidela chyulla stuhbi daada guiñi' sto' ba ayi nahpa guunn ba zi'chi, zuu guza'loh xigaaba ba bwen gahca ni'chi naa xigaaba ba. ³⁸ Per ziga daada ra'za nin rudi'hi llii'ndxa'pa ñi'h tin ruchinaa bi, bwengahcaza cayuhnn ba; per bwiinn nin ayi za rudi'hi llii'ndxa'pa ñi'h para guchinaa bi bwiinn chi cayuhnn ba mahzi ru bwen.

³⁹ Tuhbi gunna'h nin bachinaa nahpa guibahannee ba che'hla ba gaduhbi nin nabahan che'hla ba, per sidela la'h che'hla ba rahchi ya dxia'han ba viuha, chi'chi zahca guchinaa ba cun cuun chi'h zi ndxi'hw nin xclaa'dzi ba, todesque naa ndxi'hw chi tuhbi bwiinn nin riachii za sto' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs. ⁴⁰ Per mahzi za bwen sidela la'h ba ayi guchinaa ba, pwihsi squii' naa xigaa'bahn na'h, nee na'h rahcabwa'n nuu Spíritu Saantu Dxiohs sto'n.

Guelwahw nin rdii'dxi guhn loh ra' figuhra ra'

8 Rñi'n loh tu xcweenta guelwahw nin rudi'hi guhn ra' bwiinn loh dxaan ra'. Gulli Dxiohs garaa ra' nu'h tin nahpa nu'h guelnaann xcweenta ra' cohsa ra' ca, per guelnaann ruhnn ruchioo' la'h-nu'h loh ra' cohsa nin naa lliaa' zi ra' gaduhbi nin la'h guelnadzii'hi lasaa' ruchioo' la'hnu'h loh nin rahcaneer lasaa' ru ra' nu'h. ² Sidela chyulla ruhnn lligaaba naann ba xiilla, rusagui'hi si ba lasto' gahca ba laasii caya'dxi ru gacabwa' ba ziga nin nahpa gacabwa'tii' ba. ³ Per sidela chyulla tuhbi bwiinn ruca'h sto' ba la'h Dxiohs, Dxiohs ya nu'nbwa' Ñi'h la'h bwiinn chi.

⁴ Ni'chin ziga guelwahw nin ruti'dxi guhn ra' bwiinn loh ra' figuhra xteenn dxaan yuh ra', pwihsi naannloh nu'h ziga dxaan ra' ayi xi guilasahca ra'n loh guidxyiyuh, laasii ayi ziahan Dxiohs sino que tuhbi dxi'h Dxiohs nin nuu nez dxibaa' naa Daada. ⁵ Pwihsi nicala nuu nin rñi' ra' bwiinn naa ra' dxiohsa nez llaa'ndxibaa' o loh guidxyiyuh ya zi'chi gahca za pur lligaaba chi rñi' bwiinn nuu ra' ziahan ra' dxiohsa cun ziahan ra' za lahma ra' nin rnabwa' ra', ⁶ per la'h ra' nu'h naann nu'h nuu tuhbi dxi'h Dxiohs nin naa Daada; la'h Daada Dxiohs nin bwi'hnn cha'yi garaa tii' ra' cohsa, ya la'hnu'h nabahan nu'h pur la'h Ñi'h. Nu u za tuhbi dxi'h Daada nin rnabwa' loh ra' nu'h nin laa Jesucristu. Pwihsi pur xquelnabwa' Ñi'h guhca cha'yi garaa ra' cohsa ra', nee pur la'h za Ñi'h nabahan ra' nu'h.

⁷ Per ayi garaa ra' dxi'h bwiinn naann ra' ba cweenta ra' rii'. Nu u ra' ba ya bia'h ra' ba ayi raann ra' ba dxaan, rahw gahca ra' ba cohsa ra' nin rbwih ra' loh dxaan ra' laasii nacahyi ru naa loh xigaaba ra' ba, ya ruxi'n guelnacahyi chi loh xigaaba ra' ba ni'chin

raann ra' ba dxaan ra'. ⁸Pwihsi ayi xcweenta dxi'h nin rida'w nu'h guunn Dxiohs guibahan za'ca ru nu'h nez loh Ñi'h; ayi nasto' dxi'h tu mahzi ru bwen gaca nu'h pur nin guida'w nu'h, o pur ayi guida'w ra' nu'h. ⁹Per nin guunn tu gulguia'ha xcweenta guelnaasaa nin nahpa tu tin ayi gacan nin gusiaaba loh duhlda la'h ra' bwiinn ra' nin gullia'y-i'hn nuu guelriachii sto' xteenn Dxiohs la'n lasto' ñi'h. ¹⁰Pwihsi sidela la'h tuhbi bwiinn nin nagahdxi chechii za'ca sto' ba xchi'dxyi Dxiohs, nee gwa'ha cayahw lu'h guelwahw nin guzuu loh ra' dxaan ra', nee naa lu'h tuhbi bwiinn nin riachii sto' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs pwihsi bwiinn nin gue'du guzo'baloh ruca'dx-iaha xchi'dxyi Dxiohs ayi guchiipas-to' ba zahw za ba cohsa ra' nin gudi-i'dxi guhn loh ra' dxaan ra', ya zi'chi zuhnn lu'h ziaaba ba loh duhlda. ¹¹Ya zi'chi yi'h, pur nin nahpa lu'h guelnaann cayuhnn lu'h para zeena'zu bwihtsi lu'h nin gulliaa' nuu guelriachii sto' xteenn Dxiohs sto' ñi'h loh nacahyi, nee neezaa para la'h ba guhchi Jesucristu loh cruhi. ¹²Pwihsi ziga ruhnn lu'h ri-aaba bwihtsi lu'h loh duhlda ziga ruhnn chiohpa lu'h loh xigaaba ba ziga nagahdxi chechii za'ca sto' ba xchi'dxyi Dxiohs, pwihsi la'htu cayahpa tu duhlda nez loh Jesucristu. ¹³Pwihsi ni'chin, sidela na'h gu'nnahn dxiaaba bwi'tsihn loh duhlda pur xcweenta nin raawuhn, mahzi bwen ru na'h ayi gaawuhn stuhbi guelwahw nin guunn dxiaaba bwi'tsihn loh duhlda.

Ziga naa xcweenta tuhbi pooxtla

9 Pwihsi ziga na'h na'pahn derehchu xteenn tuhbi pooxtla, pwihsi bwa'haloon la'h Jesuhs nin naa Daada loh nu'h, ya la'h za tu naa tu ziga tuhbi cweenta nin ruluu'yi xa naa xtsi'na'hn loh dzi'n xteenn Dxiohs, ²per pweda nuu ra' za nin ayi nu'nbwa' na'h naan ziga

tuhbi pooxtla; per la'htu ba biu'nbwa' za'ca tu na'h naan tuhbi pooxtla laasii naa tu tuhbi bwiinn ra' nin gwachii sto' ra' ñi'h xchi'dxyi Jesucristu nin balu'y-i'hn la'htu, ya ni'chin guchii naan tuhbi pooxtla.

³Dee' ra' naa xchi'dxyi'hn para la'h ra' bwiinn ra' nin ruluu'yi xcwihin na'h. Na'pahn derehchu; ayi nnesto'dxi'h tu ayi na'pañin. ⁴Ni'chin, sidela guiclaa'dz-ihn, na'pahn derehchu guica'hahn garaa nin guni'hi tu gaawuhn cun guezahn nin chi'h zi nin guni'hi tu na'h para guee'hehn, ⁵nee zahca za ga'pahn tuhbi che'hla'hn nin gwachii sto' za ñi'h xchi'dxyi Dxiohs tin sa'neezahn ba la'h gahca ziga ruhnn ra' garaa snuhn ra' pooxtla, cun neezaa ra' nin naa ra' bwihtsi Daada Jesucristu nee cun neezaa Pehdru. ⁶O ¿ta ruhnn chi'h tu lligaaba na'h dxi'h cun Bernabeh ayi nuu cweeza guidi'hnn nu dzi'n tin galuu'yi nu xchi'dxyi Dxiohs si? ⁷¿Chyu ni'ca gazo'ba nu'h gaca tuhbi suldahdu nee chiilli ba la'h gahca ba nin gahw ba?, o ¿chyu ni'ca guunn biñih yahga uhva ra' nee ayi gahw ba ñinahxi nin rcach loh ra'n?, o ¿chyu ni'ca gaapaa ra' nuhn chihva nee ayi guee ba lehchi chin rlii'ha ma? ⁸Nee ayi guunn tu lligaaba cun xigaabaga'cahn cañi'n dxyi'dxyi ra' rii' loh tu, sino que nee loh xlehyi guehtu Moisehs caa dxyi'dxyi xcweenta ra' cohsa ra' rii'. ⁹Pwihsi caa za loh dxihtsi lehyi xteenn guehtu Moisehs squii': "Ayi cuu lu'h dxihxi llii' guun chin cadxihchi ma trihgu." Pwihsi dxyi'dxyi ra' rii' ayi guñi' dxi'h Ñi'hn pur guun, pur nin nuu Ñi'h lligaaba pur la'h ma, ¹⁰sino que naan para xquel naza'ca za nu'h. Lehyi rii' gucahan loh dxihtsi tin gacaneen la'h-nu'h, laasii ziga bwiinn nin raa'n loh yuh cun nin rusiaa trihgu cabweeza ra' dee' ra' tin gudi'hi guxta sto' ra' ba xli'hn ra' ba. ¹¹La'htu naa tu ziga zi tuhbi loh yuh hasta bachibahchi nu biñih laasii

baluu'yi nu xchi'dxyi Dxiohs la'htu. ¿Ta ruhnn chi'h tu lligaaba dzi'n roo gacanee tu la'hnu cun xixteen tu? ¹² Sidela stuhbi ra' bwiinn nahpa ra' derehchu rii' xcweenta tu, ¿xi la'haxchi'h la'hnu?

Per nagahdxi chyu guiñi' squii' loh tu laasii ayi xclaa'dzi nu gaxi'n nu ziga ayi chechii pa'h sto' tu xchi'dxyi Dxiohs, ni'chin nin dxugachipa sto' nu cun guelrza'cazii' ra' nin cadii'dxi nu. ¹³ La'htu naann tu bwiinn ra' nin ruhnn ra' dzi'n la'n guido' roo' rahw ra' ba bwe'hla maan ra' nin rbahchi guhn ra' snuhn bwiinn ri'chi, ya zi'chi za bwiinn ra' nin ruhnn dzi'n loh bacu'ga guido' roo' rahw za ra' ba bwe'hla maan ra' nin dzi'ba loh bacu'ga chi. ¹⁴ Zi'chi gahca za gunabwa' Daada Jesucristu loh ra' nin ru-luu'yi ra' xcweenta xchi'dxyi Ñi'h, zuu guica'ha ra' ba xi gahw ra' ba loh ra' bwiinn ra' nin chechii sto' ra' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs. ¹⁵ Per na'h nagahdxi gu'nnahn zi'chi, nee ayi nuu guca'hn dxyi'dxyi ra' rii' loh tu tin para xi guni'hi za tu na'h; mahzi ru bwen gachi'hn tin ayi guzi-a'tii tuhbi bwiinn guelnaasaa sto'n nin naa xcweenta dzi'n nin ru'nnahn nez loh Dxiohs nin nuu dxibaa'.

¹⁶ Para na'h ayi chyu xclaa'dzihn guiñi' za'ca pur xcwee'ntahn ziga gulu'yi'hn xchi'dxyi Dxiohs, laasii zi'chi nahpa gu'nnahn, laasii jprohbi za na'h sidela ayi gulu'yi'hn xchi'dxyi Dxiohs! ¹⁷ Per sidela na'h gu'nnañin cun gaduhbi sto'n, nuu tuhbi cohsa nin guni'hi Dxiohs na'h; per sidela na'h, nahpa pa'hcaa gu'nnañin pur naan tuhbi cargu xte'nnahn nin bani'hi Dxiohs na'h, ¿pwihsi xalla guunchi'hn ayi gu'nnañin? ¹⁸ ¿Cuun ni'ca nin guica'hahn? Nin guica'hahn naa guelnaasaa nin gulu'yi'hn xchi'dxyi Jesucristu la'h ra' bwiinn, per ayi gahlla'hn nin tuhbi santahba sino que sola para chezah za'ca ra' ba loh xchi'dxyi Dxiohs tin ta'h ra' ba loh duhlda.

¹⁹ Ayi chyu xmooza naan, per la'h gahca na'h bwi'hnna'hn lligaaba gaca'hn ziga tuhbi mooza loh garaatii' bwiinn tin gu'nnahn gahn chechii sto' ziahan ra' bwiinn xchi'dxyi Dxiohs. ²⁰ Chin zu'hn lahda ra' bwiinn Israel ra' ru'nnahn ziga nin ruhnn ra' ba tin gu'nnahn gahn chechii sto' ra' ba xchi'dxyi Dxiohs, nee chin xclaa'dzihn guiñi'n loh ra' bwiinn nin nabahan ra' loh xlehyi guehtu Moisehs, pwihsi ru'nnahn ziga ruhnn ra' ba tin ru'nnahn gahn chechii sto' ra' ba xchi'dxyi Dxiohs nicala na'h ayi nabahanahn loh lehyi chi. ²¹ Pwihsi para gu'nnahn gahn la'h ra' za bwiinn ra' nin ayi nabahan loh xlehyi guehtu Moisehs, ru'nnzahn ziga ruhn ra' ba nicala na'h nabahan pa'caan loh xlehyi Dxiohs laasii ruzo'badxiaagahn dxyi'dxyi ra' nin basia'han Jesucristu. ²² Chin zu'hn nez loh ra' bwiinn ra' nin gullia'yi'hn riachii sto' xchi'dxyi Dxiohs, ru'nnzahn ziga ruhn ra' ba, tin zi'chi ru'nnzahn gahn riachii sto' ziahan ra' ba xchi'dxyi Dxiohs. ²³ Ru'nnahn garaatii' xcweenta xchi'dxyi Dxiohs nin ruta'h la'h ra' bwiinn loh duhlda, tin zi'chi gachica'ha ra' nu'h guelnabahan nin banaa para tu'pazi xcweenta ziga riachii sto' ra' nu'h xchi'dxyi Dxiohs.

²⁴ Pwihsi naannza tu ziga loh tuhbi lañih chin riah ra' bwiinn tuhbi carrera sola riiu' nin ruhnn gahn nin mas rullu'n tuhsi ni'chi rca'ha premiu nin rahca ri'chi. Zi'chi za la'htu gulgahca ziga tuhbi bwiinn nin ruhnn gahn, tin guica'ha za tu tuhbi premiu nin gudi'hi Dxiohs la'h ra' xpwiinn Ñi'h. ²⁵ Garaa ra' bwiinn ra' nin riah ra' loh tuhbi carrera rahpadaa ra' ba tihxi ra' ba tin zi'chi rahpa tihxi ra' ba jweersi roo', ya la'h ra' ba ruhnn ra' ba gahn tuhbi nin naa ziga tuhbi cohsa nin rñihchiloh; per la'h ra' nu'h rullu'n ra' nu'h tin guni'hi Dxiohs guelnabahan nin ayi ñichilohtii' la'h ra'

nu'h. ²⁶Per na'h ayi cagallu'na'hn ziga zi tuhbi nin ayi gaann ca nehza chee, ayi cadxihldxihn ziga zi nugaca'hn puñehta loh bwih zi, ²⁷sino que na'h rusa'caziin la'h ti'xihn nee ru'nnahn pur guzo'badxiahgan ziga naa xigaa'bahn, nee ziga xclaa'dzi za Dxiohs gaca, tin yaque na'h ba balu'yi'hn xchi'dxyi Dxiohs la'h ziahan ra' bwiinn ayi gusia'han xtuhyi ti'xihn na'h.

Duhlada nin basie'wbacaala yihca ra' bwiinn Israel

10 Bwiitsi ra'n, ayi xclaa'dzihn dxi-a'lda sto' tu xcweenta ziga guzahca ra' guehtu xtaada guldoos' ra' nu'h; guzah ra' ba xpacaala tuhbi xcayhi, cun gudii'dxi garaa ra' ba galaayi ñihsado' xña. ²Pwihsi xcweenta ziga guzah ra' ba xpacaala xcayhi nee cun ziga gudi-i'dxi ra' ba nez galaayi ñihsado' xña, ni'chi guhca tuhbi guelrohbañihsa para la'h ra' ba laasii gwah na'hla ra' ba guehtu Moisehs. ³Zi'chi gahca za garaa ra' ba naa nin gudahw tuhbiloh chi'h zi guelwahw nin bateta Dxiohs nez llaa'ndxibaa'. ⁴Zi'chi gahca za garaa ra' ba gwaa' ra' ba ñihsa tihxi dxiah roo' laasii ayi ñihsa ñee' ra' ba, per Spíritu Crixtu guzahnee ra' ba nez chi'h zi gaca'nzaa ra' ba nez loh dahan desiertu, ya ni'chin pur xquelrnabwa' Ñi'h bira'h ñihsa tihxi dxiah roo' chi nin naa zigazi tihxi Ñi'h. ⁵Per ya ziga guyuu' llahn sto' Dxiohs xcweenta ziahan ra' ba, ni'chin ziahan ra' ba guhchi nez loh dahan desiertu.

⁶Garaa ra' dxyi'dxyi ra' ca naa ziga tuhbi guelruu'yidxyi'dxyi loh ra' nu'h, tin ayi sa'bi sto' ra' nu'h guidi'hnn nu'h la'hgahca duhlada nin bwi'hnn ra' xtaada guldoos' ra' nu. ⁷Pwihsi ni'chin la'htu ayi gaann tu dxaan ra' ziga bwi'hnn nuhn ra' ba ziga rñi' loh Xchihtsi Dxiohs xcweenta ra' ba: “Bwiinn ra' guzohba ra' ba tin gudahw ra' ba nee gwaa' ra' ba,

ya seguihdu guza'loh riidzihta ra' ba.” ⁸Nee ayi za guunn xtu'h tu tuhbi gunna'h nin ayi naa che'hla tu, ziga bwi'hnn ra' ba. Ya pur xcweenta ra' ba rii' ni'chin nin guhchi galdabi chohnnaa mihiyi ra' ba tuhbi dxi'h dxyih. ⁹Nee ayi za chyugudi'hi llahn la'h Dxiohs cun xtuhlada ra' nu'h ziga bwi'hnn nuhn ra' bwiinn ra' chi, chin guda'wyaa' bwe'lda la'h ra' ba ya guhchi ra' ba. ¹⁰Nin ayi za xi guñi'nah tu pur la'h Dxiohs, ziga bwi'hnn nuhn ra' ba, ni'chin baxe'hla Dxiohs aanjla xteenn guelguhchi gudxiinntii' ziahan ra' ba.

¹¹Garaa ra' cohsa ra' rii' guzahca ra' guehtu xtaada guldoos' ra' nu, ni'chin bi-a'hanan loh Dxihtsi ziga tuhbi jeemplu tin gaca nasiin ra' nu'h ayi chyugunn cweenta ziga bwi'hnn ra' ba, tin ayi guina'zu ra' cohsa ra' chi la'hnu'h loh dxyih ra' rii'. ¹²Ni'chin chyuchi'h zi nin ruhnn lligaaba nabahan za'ca ni'chi nez loh Dxiohs, gaapa ni'chi cwidadu tin ayi dxiaaba ni'chi loh duhlada. ¹³Pwihsi ziga guelrza'cazii ra' nin nugati'dxiloh tu naan la'hgahca guelrza'cazii nin cagati'dxiloh ra' la garaa ra' lasaa' tu loh Jesucristu. Per ayi cwe'he sto' Dxiohs la'h tu nee ayi za gusaa'n Ñi'h sacazii ru tu loh nin zahca guunn tu waanta, tin loh ra' guelrza'cazii nin dxie'dxiahlda ra' guunn Ñi'h cumpahñu la'htu xa ta'h tu loh ra' guelrza'cazii ra' chi.

¹⁴Ni'chin nin rñi'n loh tu bwiitsi ra'n, ayiru gaann tu dxaan yuh ra'. ¹⁵Rñi'n loh tu ziga zi loh tuhbi bwiinn nasiin; gulgacha'ga lasaa' xigaaba tu xcweenta dxyi'dxyi nin rñi'n loh tu; ¹⁶chin riida'w nu'h xchih xteenn Daada Jesucristu, xchih chi naan tuhbi sehn nabahannee nu'h la'h Daada Jesucristu. Cun chin rachidwaa nu'h vihnnu nin nuu la'n copa guhcataa'yi, rñi' la'n lasto' nu'h gudxihlli Daada Jesucristu xcweenta xtuhlada nu'h loh cruhi cun llarihn Ñi'h. Ni'chin chin riida'w ra' nu'h pahn, rza'loh ziga

naa xcweenta nu'h, naa nu'h tuhsi loh tihxi Ñi'h nin bati'dxi Ñi'h gucah loh cruhsi xcweenta ra' nu'h. ¹⁷ Nicala zihan naa nu'h per naa ra' nu'h ziga tuhsi tihxi laasii garaa nu'h riida'w nu'h tuhsi pahn chin riida'w nu'h xchih pascu xteenn Daada Jesucristu.

¹⁸ ;Gulguia'ha xa ruhn ra' bwiinn Israel ra'! Rahw ra' ba xpwe'hla ra' guidxa'h ra' nin rudi'hi guhn ra' ba nez loh Dxiohs loh bacu'ga la'n guido' roo', ya garaa ra' bwiinn nin ca'ha costumbre ra' rii' naa ra' ba tuhsi cun la'h ra' ba. ¹⁹ Ayi cañi'n lasahca ra' ziga dxaan yuh ra', o lasahca ra' bwe'hla ra' nin rdzi-i'ba ra' loh dxaan yuh que ziga xiilla stuhbi clahsa bwe'hla ra'. ²⁰ Nin rñi'n naa xcweenta ziga bwiinn ra' nin ayi nu'nbwa' la'h Dxiohs laasii cohsa ra' nin rudi'hi guhn ra' ba loh dxaan yuh ra' ayi cayuhn ra' ban loh dxaan yuh si sino que nee loh bwiinndaaba, ya na'h ayi xclaa'dzihn guidxa'ga tu loh ra' bwiinn nin rudi'hi guhn nez loh bwiinndaaba. ²¹ Ayi nuu guee tu nin nuu la'n xcohpa Daada Jesucristu nin rusiaa lasto' nu'h loh duhlda nee cun neega'h cohpa nin rudi'hi ra' ba loh bwiinndaaba; nee ayi za nu gahw ra' za nu'h xchih xteenn Daada Jesucristu sidela neega'h guida'w za nu'h xchih nin rudi'hi ra' ba loh bwiinndaaba, ²² o ¿ta xclaa'dzi nu'h gachyi'chi nu'h la'h Daada Jesucristu? ¿Gu mahzi guelrnabwa' ru nadxiaapa nu'h que la'h Ñi'h?

**Xnehza gulgui'hnn tin zi'chi
guiñi' za'ca bwiinn lah Dxiohs**

²³ Guchii ca, zahca guidi'hnn nu'h xi chi'h zi nin xclaa'dzi nu'h, per ayi garaa ra' dxi'hn naa ra'n cohsa ra' nin ralu'yi para la'h ra' nu'h. Per nuu ra' nin ayi gacanee gachioo' ra' nu'h loh guelriachii sto' xteenn Dxiohs. ²⁴ Ayi guunn tu lligaaba chi'hyi tu xquelnaz'aca gahca tu; mahzi bwen gulchi'hyi xquelnaza'ca

bwiinn lasaa' tu. ²⁵ Gulgahw xi chi'h zi bwe'hla ra' nin rdoo' loh dxiaa' sinque ayi guinaabadxyi'dxyi tu canehza ze'en tin ayi zi'chi nagah guina'zu llahn loh xigaaba tu, ²⁶ laasii loh Xchihtsi Dxiohs caa dxyi'dxyi ra' rii: “Guidxyiyuh, cun garaa ra' nin nuu ra' lohon, naa xteenn Dxiohs.”

²⁷ Per sidela la'h tuhbi ziga bwiinn nin ayi riachii sto' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs razi'laa'dzi ba yi'h tuhbi guelwahw, nee guiñi' sto' lu'h chenee lu'h ba, cun gudahw sinque ayi guinaabadxyi'dxyi lu'h tin ayi gaca chiohpa loh xigaaba lu'h. ²⁸ Per sidela chyulla nnaa loh lu'h: “Bwe'hla rii' nin gudzii'ba loh dxaan ra' ziga guhn”, pwihsi ayi gahw lu'hn, tin ayi pur ni'chi guñihchi bwiinn nin guñi' zi'chi, nee tin ayi za gaca chiohpa loh xigaaba chy chi'h zi. ²⁹ Cañi'n xcweenta ziga naa xigaaba stuhbi bwiinn chi, ayi xcweenta dxi'h lu'h. Per ziuu' tuhbi nin guinaabadxyi'dxyi: “¿Xixnaa zohbapa'caa loh stuhbi bwiinn na'h pur nin rahca chiohpa xigaaba ba xcweenta nin ru'nnahn?” ³⁰ Nee sidela na'h rudi'hihn guelzuxchiilli nez loh Dxiohs pur xcweenta guelwahw nin raawuhn, ¿xixnaa chi'h rñi'yah ra' bwiinn na'h pur nin raawuhn?” ³¹ Pwihsi ni'chin sidela la'htu rahw tu o ree' tu ziga xilla guelwahw ra', o ruhnn tu xilla stuhbi cohsa, gulgui'hnnan para gaca lasahca lah Dxiohs, ³² nee ayi za guche'h tu nin la'h ra' bwiinn Israel ra', nee nin la'h ra' za bwiinn ra' nin ayi naa ra' bwiinn Israel, nee nin la'h ra' za bwiinn nin naa ra' xpwiinn xquido' Dxiohs. ³³ Na'h ziga naa za xigaa'bahn, rdxi'hyihn tal ziga dxui' sto' bwiinn; ayi cadxi'hyi dxi'hn xcweenta xquelnaza'ca'hn sino que cadxi'hyihn xquelnaza'ca ra' zihan duxa ra' bwiinn, tin ta'h ra' ba loh duhlda pur nin gwachii sto' ra' ba xchi'dxyi Dxiohs.

11 Gulgui'hnn ziga nin ru'nnahn laasii na'h ru'nnahn ziga naa xcweenta Jesucristu.

Xcweenta ziga nahpa guunn ra' gunna'h la'n xquido' Dxiohs

²Bwiitsi ra'n, riahxi lasto'n pur la'htu laasii guillii-guillii riagannahsto' tu na'h nee zeezahnee za tu dxyi'dxyi ra' nin balu'yi'hn la'htu, ³per xclaa'dzihn gacabwa' tu la'h Crixtu naa nin mabwa' la'h ra' cada tuhbigah ra' ndxi'hw, ya ndxi'hw naa nin mabwa' la'h gunna'h ziga mabwa' Dxiohs la'h Crixtu. ⁴Ni'chin garaa ra' ndxi'hw ra' nin rñi' xchi'dxyi Dxiohs o ziga chin rbwihdxyi-rnaaba ra' ba loh Dxiohs nahpa guunn ban llihgayihca ba; sinoon zuzi'xtuhyi ra' ba la'h Crixtu nin rnabwa' la'h ra' ba. ⁵Per ya ziga garaa ra' gunna'h ra' nin rbwihdxyi-rnaaba loh Dxiohs o rñi' ba xchi'dxyi Dxiohs loh stuhbi bwiinn nee llihgayihca gunna'h chi cagasia'han xtuhyi ba la'h nin rnabwa' la'h ba, laasii naa ba ziga zi tuhbi gunna'h nin bigah yihca ñi'h. ⁶Ya sidela la'h tuhbi gunna'h ayi gudzii'ba ba xpaayii ba yihca ba mejor guigah yihca ba; ya sidela gatuhyi loh gunna'h pur nin guigah yihca ba, pwihsi mejor gudzii'ba xpaayii ba yihca ba. ⁷Ya ziga ndxi'hw ra' ayi nuu guzo'ba ba llumbrehyi yihca ba o xilla stuhbi cohsa, laasii ndxi'hw naa xtuhxa Dxiohs cun lla'ñih xteenn Ñi'h, ya gunna'h ra' naa ziga lla'ñih xteenn ra' ndxi'hw. ⁸Pwihsi chin gulachixchih Dxiohs la'h ndxi'hw ayi biinloh ndxi'hw tihxi gunna'h sino que gunna'h biinloh tihxi ndxi'hw. ⁹Gunna'h biinloh pur la'h ndxi'hw, per ayi ndxi'hw dxi'h pur xcweenta gunna'h. ¹⁰Ni'chin nahpa dxie'w yihca gunna'h la'n guido' ziga tuhbi sehn xteenn xquelrnabwa' xteenn ndxi'hw pur xcweenta aanjla ra'. ¹¹Per nez loh Dxiohs, nin ndxi'hw nee nin gunna'h za ayi nuu guibahan xtuhbi ra' ba.

¹²Pwihsi sidela la'h gunna'h biinloh tihxi ndxi'hw, zi'chi za nnah la'h gunna'h naa nin ruzuh la'h tuhbi ndxi'hw guidxyiyuh per tuhbi dxi'h Dxiohs ruhnncha'yi la'h ra' bwiinn.

¹³Pwihsi la'h gahca tu, ¿xa rwa'ha tu sidela naa bwen chin cwiidxyi-guinaaba tuhbi gunna'h Dxiohs, nee ayi tsiiba baayii yihca ra' ba? ¹⁴Pwihsi la'h ra' nu'h nin naa ra' nu'h bwiinn ndxi'hw ra' la'h gahca nu'h rudi'hi xtuhyi loh ra' nu'h ziga chioo duxa dxyichihca ra' nu'h. ¹⁵Ya ziga gunna'h ra' riahxi ra' ba naa yihca ra' ba ziga nu'hla dxyichihca ra' ba laasii zi'chi guca'ha ra' ba naa yihca ra' ba tin rusie'wun yihca ra' ba, ¹⁶per sidela chyulla xclaa'dzi childxinee dxyi'dxyi la'h nu cun xcweenta ra' dxyi'dxyi ra' nin cañi'n loh tu, nahpa gacabwa' ba nin la'h nu'h nee nin la'h ra' ba cun nin la'h ra' za xpwiiinn guido' Dxiohs ayi chy nu'nbwa' stuhbi costumbre.

Xcweenta ziga ruxi'n ra' ba loh xchih xteenn Daada Jesucristu

¹⁷Per ya loh dxyi'dxyi ra' rii' nin cagaca'hn loh tu, ayi ru xi guelnaasaa cañi'n loh tu, laasii chin radiaa'ha tu la'n xquido' Dxiohs, xlawaa'ha guunn tu nin naa bwen, sola rutahla tu dzi'n dx-aaba ra', ¹⁸laasii ziga mweer puntu nin naa xcweenta tu, biin dxiaagahn ziga chin radiaa'ha tu la'n guido', rlaa'ha tu loh lasaa' tu rahca tu chiohpa cwa'ha; nee riachii sto'n cayahca squii'. ¹⁹Per na'nnahn nahpa gaca zi'ca tin gacabwa' tu chy nu'ca ra' nin ruca'hpa'h sto' ra' ñi'h la'h Dxiohs, chy nu'ca ra' pa'h lasahca ru loh xtsi'n Dxiohs. ²⁰Ni'chin chin radiaa'ha tu o radxa'ga lasaa' tu, ayi nuu cwih tu loh mweella nin rii guelwahw xchih xteenn Daada Jesucristu, ²¹laasii chin la'h xchih gurih loh mweella, chi'chi tuhbigah ra' bwiinn rusiooba ra' ba rca'ha ra' ba xi rahw ra' ba. Gaduhbi nin riigah nuhn ra' nin cachi-

a'han pur nin gue'du gahw ra' ba, ya snuhn ra' ba ya gudahwxa'ta ra' ba hasta guzuhdzi ra' ba. ²² ¿Tayi yihdzi tu gahw tu nee guee za tu? o ¿xi naa cabwe'he sto' tu xquido' Dxiohs, ni'chin nin rusi-a'han xtuhyi tu bwiinn nin ayi xi nah-patii'? ¿Xi ni'ca guiñi'n loh tu nnah? ¿Gu guiñi'za'ca'hn loh tu xcweenta nin ruhnn tu? ¿Gurñah loh tu guiñi'za'ca'hn loh tu!

Xchih xteenn Daada Jesucristu

(Mt. 26.26-29;

Mr. 14.22-25; Lc. 22.14-20)

²³ Baluu'yi Daada Jesucristu na'h la'h-gahca nin balu'yi'hn loh tu xcweenta ziga bwi'hnn Ñi'h guxiin nin gudah-weene Ñi'h la'h ra' xpwiinn Ñi'h tuhbi xchih xteenn pascu, guxiin nin gudoo' Ñi'h, chin guca'ha Ñi'h pahn, ²⁴ ya chin guya'loh badi'hi Ñi'h guelzuxchiilli loh Dxiohs, chi'chi gudxi'zi Ñi'h pahn chi ya rahbi Ñi'h: “Gulgahw; dee' naa ziga ti'xihn nin guti'dxi'hn loh guelguhchi xcweenta tu. Squii' guunn tu tin dxia-ganna sto' tu na'h.” ²⁵ Zi'chi gahca za bwi'hnn Ñi'h cohpa vihnu chin guluhlla gudahw ra' ba, chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' xpwiinn Ñi'h: “Nin nuu la'n cohpa rii' naa ziga rihn nin nuu ti'xihn nin guix-i'hn chin chiinn ra' ba na'h, tin zi'chi gacan tuhbi dxyi'dxyi cuubi nin gusi-a'han Dxiohs loh ra' bwiinn ra' nin bag-ulii Ñi'h naa xpwiinn Ñi'h. Pwihsi squii' za guunn tu tin dxiagannasto' tu na'h.” ²⁶ Chin gahw tu pahn chi nee chin guee tu nin nuu la'n cohpa chi, cayuhnn tu cagaluu'yi tu nin bwi'hnn Jesucristu chin gudxihlli Ñi'h xcweenta ra' xtuhlda ra' nu'h loh cruhzi; pwihsi gulchezahnee xcweenta Ñi'h hastayi la'n dxyih nin dxi' Ñi'h stuhbi.

Xcweenta ziga naa xnehza ziga gaca xchih xteenn Jesucristu

²⁷ Ni'chin nin rñi'n loh tu, chyu chi'h zi tuhbi tu nin rahw pahn nee nin ree'

za cohpa nin naa xchih xteenn Daada Jesucristu, sidela ayi ruzo'badxiahga tu xchi'dxyi Dxiohs, nahpa tu duhlda; naa tu ziga zi tuhbi gahca ra' bwiinn ra' nin gudxiinn la'h Jesucristu chin bil-li'hi llarihn Ñi'h. ²⁸ Pwihsi la'h gahca tu gulguia'ha dela ayi xi xtuhlda tu, ya chi'chi gulgahw pahn cun gulguee vihnu nin naa xchih xteenn Daada Jesucristu, laasii ba bati'dxi cweenta tu xtuhlda tu loh Dxiohs. ²⁹ Chyu chi'h zi bwiinn nin gahw, nin guee loh xchih xteenn Daada Jesucristu, gulca'nna sto' tu xixnaa gahw tu nee guee tu loh xchih xteenn Daada Jesucristu; sinola'n la'h gahca tu guunn tu dxiaaba xquelnah Dxiohs yihca tu. ³⁰ Ni'chin nuu ra' ziahan ra' lasaa' tu nin rahcallu'hu ra', nin ayi ra' jweersi, nee neezaa nuu ra' nin cayahchi. ³¹ Per sidela guidxiaapa nu'h cwidahdu pur la'h gahca nu'h, gachinaaba nu'h loh Dxiohs gusiaaca Ñi'h xtuhlda ra' nu'h tin ayi chyu gatiidxiloh guelnah xteenn Dxiohs. ³² Per chin ruti'dxi Ñi'h la'hnu'h loh tuhbi guelnah, rusa'cazii Ñi'h la'h-nu'h, tin ayi gaca xcweenta nu'h guel-guxchisi chin guunn Ñi'h guelguxchisi xcweenta ra' bwiinn guidxyiyuh ra'.

³³ Ni'chin nin rñi'n loh tu bwiitsi ra'n, chin gadiaa'ha tu tin gahw tu loh xchih Jesucristu, gulcweeza lasaa' tu tin tuhsi junta gahw tu. ³⁴ Sidela tuhbi tu rchi-a'han, nicala gahw ba guehta yihdzi ba, tin zi'chi ayi guunn Dxiohs guelguxchisi la'htu. Ya cweenta nin na'lla'ta ru ra' na'h gwa'han xa gaca cweenta ra' chi chin dxie'ldagua'han cuun tu.

Guelrnabwa' nin rudi'hi Spíritu Saantu Dxiohs la'h cada tubbigah xpwiinn Jesucristu

12 Bwiitsi ra'n, xclaa'dzihn gacab-wa' tu xcweenta guelrnabwa' nin runi'hi Spíritu Saantu xteenn Dxiohs la'h cada tubbigah ra' nu'h. ² La'htu bwen-bwen naann tu chin nagahdxi dx-

iu'nbwa' tu xchi'dxyi Dxiohs, basaa'n tu gwana'hla tu ziga zi nin ayi riin loh ñi'h nez dihtsi ra' dxaan yuh ra' nin ayi rñi'.³ Ni'chin nin xclaa'dzihn gacabwa' tu, nin tuhbi nin rñi': "¡Ayí guilasahca Jesu-cristu!", ayi cañi' ban pur Spíritu Saantu Dxiohs, ya ayi za nin tuhbi nin guiñi': "Jesuhs naa Daada", sidela ayi naan pur xcweenta Spíritu Saantu.

⁴Ya nuu ziahan guelrnabwa' nin rudi'hi Dxiohs la'h ra' cada tuhbigah ra' bwiinn ra' nin riachii sto' ra' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs, per tuhsi naa Spíritu Saantu Dxiohs nin ruhnn dzi'n chi la'n lasto' ra' nu'h.⁵ Nuu ziahan foorma ziga chyú guunn xtsi'n Dxiohs, per dzi'n chi naan nez loh gahca tuhsi Daada nin nuu dxibaa',⁶ nee ziahan za foorma nuu ziga guunn lu'h dzi'n ra' rii', per tuhsi Dxiohs rudi'hi guelrnabwa' ra' rii' la'n lasto' ra' bwiinn.⁷ Tuhbigah ra' bwiinn riinloh guriin-guriin guelrnabwa' xteenn Spíritu Saantu xteenn Dxiohs nin rudi'hi Ñi'h la'h ra' ba, tin para garaa ra' nu'h gacanee ra' ba la'h ra' nu'h.⁸ Ya ziga rudi'hi Spíritu Saantu guelnasiin la'h tuhbi ra' bwiinn, zi'chi za pur la'h gahca Spíritu Saantu radzihn guelnaann loh stuhbi ra' bwiinn.⁹ Zi'chi gahca za pur Spíritu Saantu radzihn rahpa duxa tuhbi ra' bwiinn guelriachii sto', ya snuhn ra' ba radzihn rca'ha ra' ba rusiaaca ra' ba bwiinn ra' nin rahcallu'hu ra',¹⁰ ya snuhn ra' ba radzihn rca'ha ra' ba ruhnn ra' ba hasta guelmilahgru, ya snuhn ra' ba rca'ha ra' ba para ruluu'yi ra' ba xchi'dxyi Dxiohs o pur cohsa ra' nin ze'yahlda gaca, ya snuhn ra' ba radzihn rca'ha ra' ba guelrnabwa' tin rahca rahcabwa' ra' ba cuun nin naa Spíritu nin naa guchiipa'h nee neezaa cuun nin naa spíritu nin rusagui'hi; nuu ra' ga'h ra' ba rca'ha ra' ba guelrnabwa' tin rñi' ra' ba ziahanloh ra' dxyi'zah ra', nee hasta nuu ra' za nin rca'ha guelrnabwa' tin guiñi' ra' ba loh nu'h xi rñi' bwiinn nin rahca rñi' guriin-

guriin dxyi'zah ra' chi.¹¹ Ya garaa ra' dz-i'n ra' rii' ruhnn tuhsi Spíritu, Spíritu nin rahcaneé ruhnn tuhbigah ra' nu'h xtsi'n Ñi'h ziga chi'h zi nin xclaa'dzi Ñi'h.

Garaa ra' nu'h naa nu'h tuhsi tihxi

¹²Laasii Crixtu naa ziga tuhbi tihxi nin nahpa ziahan taa'ha, pwihsi taa'ha ra' rii' nicala naa ra'n ziahan taa'ha, per naa ra'n tuhsi tihxi,¹³ laasii garaa ra' nu'h cun tuhsi Spíritu gurohbañihsa ra' nu'h loh tuhbi tihxi, nicala la'h ra' bwiinn Israel ra' o nicala la'h ra' za bwiinn nin ayi naa ra' bwiinn Israel ra', nicala bwiinn nin gudoo' ra' o nicala za bwiinn ra' nin ayi gudoo' ra', per tuhsi Spíritu Saantu bia'han la'n lasto' ra' nu'h.

¹⁴Laasii tihxi nu'h ayi naan tuhbi taa'ha, sino que ziahan taa'ha.¹⁵ Sidela la'h ñaa' nu'h guiñi'n: "Laasii ayi naan naa tu, pwihsi ayi naan tihxi tu", pwihsi ¿ta pur ni'chi chi'h ayi naan tuhbi lahta xteenn tihxi?¹⁶ Ya sidela la'h tuhbi dxiahga nu'h guiñi': "Na'h ayi naan ziga tuhbi bizloh, ni'chin ayi naan loh tuhsi tihxi", ¿ta pur ni'chi si chi'h ayi naan xteenn tihxi nu'h?¹⁷ Sidela gaduhbi tihxi ñahca xteenn si tuhbi bizloh, ¿caalla nez ñizohba chi'h dxiahga tu? Ya sidela xteenn si ga'h za dxiahga ñahca tihxi, ¿caalla ñuu' chi'h ziga nez ñigoo'ba llii' tu bwih?¹⁸ Per nnah la'h Dxiohs ba basi-a'han Ñi'h la'h ra'n cada la'h ra'n cun lahta ra'n loh tuhbi tihxi ziga chi'h zi bwi'hnn Ñi'h lligaaba.¹⁹ Sidela garaa ra' taa'ha ra' rii' ñahca ra'n tuhbigah si taa'ha ra', ¿caalla ñuu' chi'h tihxi?²⁰ Per ziga nuu' ziahan taa'ha ra' per sola naa ra'n tuhsi tihxi.

²¹Ziga tuhbi bizloh ayi nuu guiñi'n loh tuhbi naa squii': "Ayí xi xchi'hna'hn yi'h", nee nin tuhbi cooca yihca ayi nuu guiñi'in loh tuhbi ñaa': "Ayí xchi'hna'hn yi'h",²² sino que nnah lahta xteenn tihxi nin rñah gullia'yi'hn jweersi nahpa ra', ni'chi ra' pa'h nin mahzi

ra' xchi'hn; ²³ya la'h ra' lahta xteenn tihxi nu'h nin gullia'yi'hn rachidi'hnn cweenta ra' nu'h, ni'chi ra' nin mahzi ru rachidxiaacu ra' nu'h cun guelnadaa. Ya ziga lahta ra' hasta naa nu'h ndxi'hw o lahta hasta naa gunna'h nin rudi'hi xtuhyi loh nu'h ni'chi ra' nin mahzi rahpadaa ra' nu'h, ²⁴laasii para la'hnu'u'h nin mahzi lasahcaru, ayi gapadaa nu'h; per Dxiohs bwi'hnncha'yi la'h tihxi tin lahta nin gullia'yi'hn xchi'hn ni'chi nin mahzi gapadaa nu'h. ²⁵Bwi'hnn Ñi'h zi'chi tin ayi ñuu' llahn loh tihxi, tin garaa ra' lahta ra' gacanee lasaa' ra'n. ²⁶Ya sidela la'h tuhbi lahta xteenn tihxi rza'cazii, pwihsi garaa ra' lahta ra' chi rza'cazii; ya sidela gaca lasahca tuhbi lahta xteenn tihxi, ya garaa ra' lahta xteenn tihxi gaca lasahca.

²⁷Ni'chin garaa nu'h naa nu'h tihxi Crixtu, ya cada tuhbigah ra' nu'h naa tuhbigah lahta xteenn tihxi Ñi'h. ²⁸Pwihsi ya zi'chi Dxiohs bazuh nuu ra' nu'h ziga nahpa nu'h cargu xteenn guido', ziga mweer puntu, pooxtla ra', chi'chi la'h ra' nin ruluu'yi xchi'dxyi Dxiohs, lwehgu ziga nin rahca ra' mwehsu, ya chi'chi ziga nin ruhnn ra' ga'h guelmi-lahgru ra', ya chi'chi lwehgu la'h ra' ziga ra' nin rusiaaca la'h ra' bwiinn dxyihdxyi ra', lwehgu la'h ra' nin ruhnn ra' cumpahñu la'h ra' nin xchi'hn gaca cumpahñu, nee cun neezaa nin rahca rñi' ra' guriin-guriin ra' dxyi'zah ra'. ²⁹¿Ta garaa chi'h ra' ba naa ra' ba pooxtla? ¿Ta garaa ra' chi'h ra' ba ruluu'yi ra' ba xchi'dxyi Dxiohs? nee ¿ta garaa ra' chi'h ra' ba naa ra' mwehsu?, o ¿ta garaa ra' ba ruhnn ra' ba guelmilahgru ra'? ³⁰¿Ta garaa ra' ba nahpa ra' ba guelrnabwa' tin dxiaaca ra' bwiinn? ¿Ta garaa tu rahca rñi' tu garaaloh dxyi'zah ra'? Pwihsi guyaa ayi garaa dxi'h tu, ³¹yannah gulgui'hnn pur guica'ha tu loh Dxiohs guelrnabwa' nin naa mahzi ru cha'yi. Per

na'h gulu'yi'hn la'h tu tuhbi neziuh za'ca nin mahzi lasahca ru loh garaa ra' ni'ca.

Guelnadzii'hi lasaa'

13 Sidela na'h rñi'n garaaloh ra' dxyi'zah xteenn ra' bwiinn guidxyiyuh cun xchi'dxyi ra' xaanjla Dxiohs, per ayiga'h na'pahn guelnadzii'hi lasaa' cun stuhbi bwiinn, pwihsi na'h naan ziga zi tuhbi dahnbuhrra o ziga tuhbi platihyi nin za'bi rsiaa' zi rzihdzi. ²Nee sidela na'h rñi'n xchi'dxyi Dxiohs xcweenta ra' cohsa ra' nin gue'du ze'yahlda ra' gaca, o rahcabwa' Zahn garaa ra' cohsa naga'tsi xteenn Dxiohs nee cun garaa ra' za guelnasiin xteenn guidxyiyuh, nee na'pazahn guelriachii sto' ziga zahca guiñi'n loh ra' dahan: “Biya'dxu xlugahri lu'h”, per ya nin ruhnn ga'h chi'h sidela ayi na'pahn guelnadzii'hi lasaa' cun stuhbi bwiinn, pwihsi ya cun ni'chi ayi chyu naan. ³Nee sidela na'h chi'zi'hn garaa ra' xixte'nnahn guica'ha ra' bwiinn ra' nin ayi xi nahpa ra', o hasta gudi'hihn ti'xihn guica'dxih, per ayiga'h na'pahn guelnadzii'hi lasaa' la'n lasto'n, pwihsi lliaa' zi naa xtsi'na'hn.

⁴Bwiinn ra' nin nuu guelnadzii'hi lasaa' sto' ra' ñi'h nahpa ra' ba guelpaseensi, nee naa za ra' ba bwiinn za'ca; ayi rza'bi sto' ra' ba xixteenn lasaa' ra' ba, nee ayi za naa ra' ba bwiinn nayaachi ra'. ⁵Ayi naa ra' ba bwiinn nado'bal-aadzi, ayi rdxii'yi ra' ba xcweenta zi ra' ba, ayi naa ra' ba bwiinn llahn, nee ayi za naa ra' ba bwiinn ria'llahn sto' ñi'h. ⁶Ayi riahxi ra' ba pur xcweenta duhlda, sino que riahxi ra' ba xcweenta dxyi'dxyi nin naa guchii ra'. ⁷Nin nahpa guelnadzii'hi lasaa' ni'chi ruhn waanta loh xi chi'h zi ra' cohsa nee riachiiza sto' ba bwen pur xcweenta xi chi'h zi ra' cohsa, nee neezaa zeezattii' cabweeza ba cun rahca za ruti'dxiloh za ba xi chi'h zi trabahjw.

⁸Guelnadzii'hi lasaa' ayi chuu dxyih nin ñihchilohtii', per zadzihn dxyih ayiru guñi' bwiinn pur xcweenta cohsa ra' nin gue'du gaca, nee ayiruzá chezah guñi' ra' bwiinn guriin-guriin dxyi'zah, nee ayiru za chuu guelnaann; ziñi-hchiloh ra'n. ⁹Laasii nnah gullia'yi'hn rahcabwa' ra' nu'h, nee gullia'yi'hn xchi'dxyi Dxiohs xcweenta ra' cohsa nin chuu ru gaca rahcabwa' ra' nu'h ni'chi rachiñi' nu'h, ¹⁰per chin dxi' Jesucristu nin nahpa guelnaasin, ya chi'chi ziñi-hchiloh guelnaann mbah xteenn nu'h.

¹¹Chin guhca'hn biñi'n, guñi'n ziga zi biñi'n, guyuu'zahn ziga zi xigaaba biñi'n; per ya chin ba biin ca zu'hn, gudi-i'dxi guzah ra' xigaaba xteenn guelbiñi'n nin guyuu'huhn, ¹²laasii nnah rwa'ha nu'h ziga loh tuhbi dxiawahan nacahyi, per chin guibahannee nu'h la'h Dxiohs llaa'ndxibaa' zwa'ha za'ca nu'h ziga chin riidia'ha lasaa' nu'h; yannah la'n nu'nbwa' mas taa'yi'hn, per ya chi'chi zahcabwa'n xa nu'nbwa' Dxiohs na'h. ¹³Pwihsi nnah ria'han xcweenta guelriachii sto' cun xcweenta siguhra dzi'tsi gachica'ha ra' nu'h xereensi nu'h loh Dxiohs cun xcweenta guelnadzii'hi lasaa', pwihsi loh gadxioonna ra' dee' nin lasahca ru naa guelnadzii'hi lasaa'.

Xcweenta ziga guñi' lu'h dxyi'dxyi ra'

14 Nin naa mweergaloh gulchi'hyi gaapa tu guelnadzii'hi lasaa' la'n lasto' tu, nee gulguinaaba za loh Dxiohs tin guni'hi za Ñi'h tuhbi xtsi'n Ñi'h gunn tu, ziga guluu'yi tu xchi'dxyi Ñi'h. ²Pwihsi ziga chin rñi' tuhbi bwiinn tuhbi dxyi'dxyi nin ayi chyu bwiinn rahcabwa', cañi' bwiinn chi loh Dxiohs ayi loh dxi'h bwiinn, laasii ayi chyu bwiinn rahcabwa' dxyi'dxyi nin cañi' ba. Dxi'dxyi nin rñi' ba naan pur xcweenta Spíritu Saantu, per naan tuhbi dxyi'dxyi naga'tsi. ³Pwihsi ya ziga bwiinn nin ru-

luu'yi xchi'dxyi Dxiohs, ruhnn ban tin rgu'gui'w ba sto' bwiinn nin rñi'nee ba xchi'dxyi Dxiohs nee rusia'han nasaa ba sto' za bwiinn nin ruzo'badxiahga xchi'dxyi Dxiohs. ⁴Pwihsi ya ziga chin rñi' tuhbi bwiinn guriincaá ziga tuhbi dxyi'zah nin ayi rahcabwa' bwiinn ra' la'n lasto'si ba cagu'gui'w ba ziga riachii sto' ba xchi'dxyi Dxiohs, ya ziga bwiinn nin ruluu'yi xchi'dxyi Dxiohs cun ziga cweenta ra' nin gue'du gaca ra', bwiinn chi cagu'gui'w ba sto' ra' bwiinn guido' ra' xteenn Dxiohs, tin zi'chi mahziru ri-a'zi ra' ba xchi'dxyi Dxiohs.

⁵Na'h xclaa'dzihn malaayque garaa tu guñi' tu guriin-guriin dxyi'zah, per nin mahzi xclaa'dzihn naa guluu'yi tu xchi'dxyi Dxiohs, laasii mahzi lasahca nin rahca ruluu'yi xchi'dxyi Dxiohs, que nin rahca rñi' guriin-guriin dxyi'zah sidela bwiinn nin rñi' dxyi'dxyi nagahn ra' chi ayi nuu guluu'yi ga'h ba la'h ra' bwiinn xi zee loh nin cañi' ba tin zi'chi mahziru chu'gui'w lasto' ra' ba xcweenta xchi'dxyi Dxiohs. ⁶Pwihsi ni'chin nnah, bwiitsi ra'n, sidela na'h dxie'ldagua'han cuun tu nee guñi'n dxyi'dxyi nin ayi gacabwa' tu, pwihsi ayi xi gallu'yitii' sidela zi'chi gu'nnahn mahzi bwen gu'n-nahn guñi'n loh tu tuhbi dxyi'dxyi nin naa xcweenta Dxiohs, dxyi'dxyi nin gunn Ñi'h tin gacabwa' nu'h, o guni'hi Ñi'h gacabwa' nu'h tuhbi dxyi'dxyi nin naa guchii pa'h, o guni'hi Ñi'h tin galuu'yi nu'h xchi'dxyi Ñi'h, o xiilla tuhbi guelruluu'yi.

⁷Ziga gazo'ba nu'h, nee gazuu nu'h cweenta rii' ziga tuhbi dxi'ba nin ru'lda bwiinn, o sea ziga tuhbi bidxee o tuhbi harpa; per sidela bwiinn ayi gu'lda za-'ca ra' ba dxi'ba ra' rii', ¿xaalla gacabwa' chi'h nu'h xi ru'lda ra' ba? ⁸Zi'chi za ziga tuhbi loh guerru, sidela la'h trompeta ayi guñi'in gaduhbi la'ga'htii' para dxihn ra' bwiinn ra' nin rii' guehrru, pwihsi nin tuhbi ra' ba ayi cu'guihn para

childxi ra' ba. ⁹Pwihsi zi'chi za la'htu sidela ayi guñi' tu dxyi'zah nin rahcabwa' bwiinn nayaa-nayaa, pwihsi ¿xa guunn ra' ba para gacabwa' ra' ba xiñin rñi' lu'h? Pwihsi ziganaa-zigayaaca guñi' lu'h xchi'dxyi lu'h loh bwiinn cun ayi gacabwa' ba xiñin rñi' lu'h. ¹⁰Pwihsi ziga nuu ziahan dxyi'zah loh guidxyiyuh, nee guchii garaara'n nuu xi ruze'tan, ¹¹ziga sidela na'h ayi gacabwa'n dxyi'zah nin rñi' tuhbi bwiinn loon, naan ziga zi tuhbi bwiinn ziitu nez loh bwiinn nin cañi' loon, ya bwiinn za chi naa ba zigazizaa tuhbi bwiinn ziitu para na'h. ¹²Ni'chin la'htu nin xclaa'dzi ra' guica'ha guelrnabwa' xteenn Spíritu Saantu, gulgui'hn para guica'ha tu nin gallu'yi nin guunn para cu'gui'wru ra' guelriachii sto' lasto' ra' bwiinn ra' nin naa ra' bwiinn xquido' Dxiohs.

¹³Pwihsi ni'chin ziga la'h tuhbi bwiinn nin rñi' ziga guriincaa dxyi'zah, guinaaba bwiinn chi loh Dxiohs guelrnabwa' xteenn Ni'h tin gudi'hi Ni'h xa guluu'yi ba xcweenta cohsa nin cañi' ba cun xchi'dxyi ba. ¹⁴Pwihsi sidela na'h gu'nnahn cwiidxyi-guina'ba'hn loh Dxiohs cun tuhbi dxyi'dxyi dxi'zah nin ayi gacabwa'n, guchiica cabwihdxyi-cana'ba'hn loh Dxiohs cun spíritu'hn, per ya ziga loh xigaa'bahn ayi cayahcabwa'tii'hin. ¹⁵¿Xa ni'ca gu'nnahn pwihsi? Chin cwiidxyi-guina'ba'hn loh Dxiohs cun spíritu, nee cun neezaa cun xigaa'bahn gu'nnañin. Neezaa chin gu'lda'hn himnu ra' cun xcweenta Spíritu Saantu cun guriin dxi'zah, zi'chiza cun xigaa'bazahn gu'lda'hn himno ra' nin gacabwa' ra' bwiinn. ¹⁶Laasii sidela yi'h cayuhnn lasahca lu'h la'h Dxiohs cun spíritu zi, ya ziga bwiinn nin nacubi nugaca'dxiahga ayi gacabwa' ba loh ziga cabwihdxyi-canaaba lu'h loh Dxiohs laasii ayi rahcabwa' ba xiñin rñi' lu'h. ¹⁷Ya ziga rbwihdxyi-rnaaba lu'h, naan bwen duxa, per stuhbi bwi-

inn ayiga'h rroo' guelriachiisto' sto' ba. ¹⁸Rudi'hihn guelzuxchiilli loh Dxiohs pur nin rahca rñi'n guriin-guriin dxyi'dxyi que loh garaa ra' tu, ¹⁹per nez la'n guido' xclaa'dzihn guñi'n ga'yusi dxyi'dxyi nin gacabwa' tu, nin guluu'yi la'htu, que loh tsi'h mihiy dxyi'dxyi nin guñi'n loh tu cun spíritu xte'nnahn nin ayi chyuh tuhbi tu gacabwa'.

²⁰Bwiitsi ra'n, ayi ruhnn tu lligaaba ziga lligaaba nin ruhnn ra' biñi'n, sino que gulgahca ziga biñi'n loh ra' dzi'n dx-aaba per gulgahca ziga tuhbi bwiinn nin baniin cazuu loh ra' dzi'n nin naa xnehza. ²¹Squii' caa loh dxihsti lehyi xteenn guehtu Moisehs xcweenta ziga guñi' Daada Dxiohs loh ba: "Mahzi guñi'n loh ra' bwiinn cun guriincaa dxyi'dxyi nee cun neezaa xchi'dxyi ra' bwiinn ziitu ra', per nin squii' ayi guzo'badxiahga ra' ba xchi'dxyi'hn." ²²Ni'chin nin guriin-guriin dxyi'zah naa ziga tuhbi sehn loh ra' bwiinn ra' nin nagahdxi chechii sto' ra' ñi'h xcweenta xchi'dxyi Ni'h, ayi loh ra' dxi'h ziga bwiinn ra' nin ba gwachii sto' ra' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs. Per ya ziga guelruluu'yi xteenn xchi'dxyi Dxiohs naan nin ruluu'yiloh xquelnabwa' Dxiohs para la'h ra' bwiinn nin riachii sto' ra' ñi'h xcweenta xchi'dxyi Dxiohs, ya ayi para la'h ra' dxi'h bwiinn ra' nin ayi riachii sto' ra' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs. ²³Ziga chin ba radiaa'ha tu guido' cañi' tu guriin-guriin dxyi'dxyi nin ayi chyuh bwiinn gacabwa', ya gadzihn tuhbi bwiinn nin ayi gaann xa naa xcweenta Dxiohs, ziñi' ba nna ba nuu xi zeegadzii'ba yihca tu, ²⁴per sidela garaa tu cañi' dxyi'dxyi nin bani'hi Dxiohs, nee hohra chi chu'tii tuhbi bwiinn nin ayi riachii sto' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs, zahcabwa' bwiinn chi xiñin cañi' tu, nee zudi'hi za ba xcweenta nuu xtuhlda ba, ²⁵ya zi'chi ziinloh loh ra' lligaaba nin naga'tsi la'n lasto' ba, chi'chi zusia'chyuh llihi ba guzu'nl-

lihbi ba nez loh Dxiohs, nee ziñi' za ba guchii pa'h zuu Dxiohs galaayi tu.

Gulgui'hnn garaatii' xnehza-xnehza

²⁶ Pwihsi, bwiitsi ra'n, cweenta rii' naa squii'. Chin radiaa'ha tu, nuu tu nahpa tu salmu ra', o tuhbi xchi'dxyi Dxiohs nin guluu'yi Ñi'h, o xiilla xa baluu'yi Dxiohs ziga para gacabwa' tuhbi bwiinn, o ziga guiñi' bwiinn tuhbi dxyi'dxyi cun guriinnca stuhbi dxyi'dxyi, nee chuu za tuhbi nin gabwe'hexnehza dxyi'dxyi ra' chi. Pwihsi gulgui'hnn garaa ra' dee' tin chioo ru guelriachii sto' lasto' ra' bwiinn ra' nin ba gwachii sto' ra' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs. ²⁷ Ya ziga chin riuu' chyu rñi' cun guriinca dxyi'dxyi ra', zuguñi' chiohpa o chohnna bwiinn; per tuhbigah ra' ba chuu stuhbi nin gabwe'he xnehza ziga guiñi' cada tuhbigah ra' ba. ²⁸ Per sidela ayi chyu gabwe'he xnehza xcweenta dxyi'dxyi ra' chi, mahzi bwen nicala ayi guiñi' ra' ba guriinca dxyi'dxyi ra' nez la'n guido' sino que cada tuhbigah ra' ba guiñi' ra' ba loh Dxiohs desde la'n lasto' gahca ba. ²⁹ Zi'chi za la'h ra' bwiinn ra' nin ruluu'yi ra' dxyi'dxyi ra' nin rudi'hi Dxiohs la'h ra' ba, zuu guiñi' chiohpa o chohnna ra' ba, ya schiohpa-schohna ra' ba guca'hdxiyahga nin cañi' ra' bwiinn ra' chi tin guidu'hun gu rga'ha cañi' ra' ba. ³⁰ Per sidela la'h Dxiohs guunn para gacabwa' stuhbi bwiinn nin zohba gaca'dxiyahga, ya chi'chi nin mwerгалoh chi gucwe'za ba guiñi' ba. ³¹ Pwihsi zi'chi garaa tu nin rca'ha para rñi' o para ruluu'yi xchi'dxyi Dxiohs, zahca guiñi' cada tuhbigah tu, tin zi'chi garaa tu gusi'dxi tu nee tin zi'chi chioo ru guelriachii sto' lasto' tu. ³² Nin rñi' ra' xchi'dxyi Dxiohs nahpa gacabwa' ra' ba xa rucwe'za la'gahca ra' ba, ³³ laasii Dxiohs naa tuhbi Dxiohs nin ruhnn garaatii' ra' xnehza-xnehza; ayi naa Ñi'h Dxiohs nin runi'hi lligaaba nin zia-zie'zi, sino

que rbahchidxyii Ñi'h lasto' bwiinn ra' nin ba gwachii sto' ra' ñi'h xchi'dxyi Ñi'h.

³⁴ Ya ziga gunna'h ra' ayi guluu'yi ra' ba xchi'dxyi Dxiohs nez delanta loh ra' bwiinn guido' ra', laasii ayi si'gue'ldahn para la'h gunna'h ziga guluu'yi ba xchi'dxyi Dxiohs, pwihsi mahzi nahpa gaca ra' gunna'h guzo'badxiyahga ra' ba dxyi'dxyi nin rñi' lehyi, ³⁵ ya sidela xclaa'dzi tuhbi gunna'h gacabwa' xiilla, mahzi guinaabadxyi'dxyi ban loh xpwiinn ndxi'hw ban rwaa' yihdzi ra' ba; laasii ayi naa bwen guiñi' tuhbi gunna'h ziga loh tuhbi cultu.

³⁶ Nahpa gacabwa' tu ayi nez loh dx-i'h tu biinloh xchi'dxyi Dxiohs. ³⁷ Sidela chyuulla tuhbi nin nahpa siguhra naa ba para guluu'yi ba xchi'dxyi Dxiohs, o nahpa ba siguhra badi'hi Spíritu Saantu tuhbi dzi'n roo' guunn ba, nahpa gacabwa' ba cweenta rii'. Garaa ra' dxyi'dxyi ra' nin cagaca'hn loh tu, ruca'hñin laasii zi'chi gunabwa' Daada Jesucristu guca'hñin. ³⁸ Ya sidela chyuulla tuhbi tu nin ayi chechii sto' ñi'h na'pahn xquelrnabwa' Jesucristu, ayi za chyu chechii sto' ñi'h xchi'dxyi bwiinn chi. ³⁹ Ni'chin bwiitsi ra'n, gulgui'hnn para gaca guluu'yi tu xchi'dxyi Dxiohs, nee ayi guunn tu pur guzia'tii tu ziga guiñi' ra' ba guriin-guriin dxyi'dxyi ra', ⁴⁰ per gulgui'hnnan ziga naa xnehza-xnehza.

Babahn za'ca Jesucristu loh ra' bwiinn guuchi

15 Nnah rñi'n loh tu bwiitsi ra'n; gulgasannah sto' tu xcweenta xchi'dxyi Dxiohs nin balu'yi'hn loh tu nin gwachii sto' tu nin cayuhnn nadxiipa lasto' tu. ² Pwihsi neezaa pur xcweenta dxyi'dxyi ra' rii' basia'pitii Dxiohs xcweenta xtuhlda tu sidela zeezahnee tun cun gaduhbi sto' tu, sidela ayi guunn chiohpa sto' tu.

³Pwihsi nin naa mweergalohtii', balu'yi'hn la'htu dxyi'dxyi ra' nin basi'dxi'hn; balu'yi'hn la'htu xa guhchi Jesucristu pur xcweenta xtuhlda ra' nu'h, ziga nin caa loh Xchihtsi Dxiohs. ⁴Guñi'n loh tu xa biga'tsi Ñi'h, ya babahn Ñi'h loh ra' bwiinn guuchi chin biohna dxyih ziga nin rñi' loh Dxihtsi xteenn Dxiohs xcweenta Ñi'h, ⁵ya loh nin babahn Ñi'h, baluu'yiloh za Ñi'h loh Pehdru, ya chi'chi baluu'yiloh za Ñi'h loh ra' gadzi'h bichiohpa xpooxtla Ñi'h, ⁶chi'chi baluu'yiloh za Ñi'h loh ra' ga'yu gaywa'h bwiinn ra' tuhbi lahta, ziahan ru ra' ba nabahan nnah, per nuu za ra' ba la'h ra' ba ba guhchi. ⁷Ya seguihdu baluu'yiloh za Ñi'h loh Jacobo, chi'chi loh ra' garaa tii' ra' pooxtla.

⁸Pur luulchimatii', yaque baluu'yiloh Ñi'h loh ra' garaa ra' ba, chi'chi baluu'yiloh za Ñi'h loon, ⁹pwihsi na'h gullia'yi'hn lasahca'hn loh ra' snuhn pooxtla, nee nin ayi za ruhn marehsa guiria'h-laan pooxtla, laasii guca'hna'hlara'n xpwiinn guido' Jesucristu, ¹⁰per balahsa duxa sto' Dxiohs na'h, ni'chin naan tuhbi pooxtla nnah, per ayi lliaa'zi balahsa sto' Ñi'h na'h, laasii na'h bwi'hnnruun dzi'n loh garaa ra' ba; per ayi pur xcweenta gahcadxi'hn sino que Dxiohs cayahca-nee na'h pur nin nadzii'hi Ñi'h na'h, ¹¹per ayi xi ruhnn nicala la'h ra' ba o na'h naa nin mahzi lasahca, sola nin nahpa galuu'yi nu naa xa ta'h bwiinn loh duhlda xcweenta ziga riachii sto' ra' ba xchi'dxyi Dxiohs; ya ziga gwachii sto' tu guhca gula'h tu loh duhlda.

Xcweenta ziga gabahan ra' bwiinn nin guhchi

¹²Per sidela la'hnu cagaluu'yi nu xcweenta ziga babahn za'ca Jesucristu loh ra' bwiinn guuchi, ¿xixnaa chi'h nuu ra' nin rñi': "Ayi chuu ziga gabahan ra' bwiinn guuchi"? ¹³Pwihsi sidela ayi

gabahan ra' bwiinn guuchi, zi'chiza nin Crixtu ayi babahn loh guelguhchi, ¹⁴ya sidela neezaa ayi babahn Jesucristu loh guelguhchi, pwihsi zi'chiza nin xchi'dxyi Ñi'h nin raluu'yi ra' nu ayi xi guilasahcan, ya ziga guelriachii sto' nin nuu lasto' tu ayi xi guilasahcazan. ¹⁵Sidela zi'chi pwihsi la'hnu'h naa nu'h xpwiinn Dxiohs nin rusagui'hizi, nee nicala ya bachiñi' nu Dxiohs bacwa'hn la'h Jesucristu loh guelguhchi; ya sidela ayi guchii dxi'h gabahan ra' bwiinn guuchi, pwihsi ayi za guchii dxi'h bacwa'hn Dxiohs la'h Jesucristu loh guelguhchi, ¹⁶laasii sidela la'h ra' bwiinnguuchi ayi gabahan ra' ba, pwihsi nin la'h za Crixtu ayi za babahn Ñi'h loh guelguhchi. ¹⁷Ya sidela Crixtu ayi babahn Ñi'h loh guelguhchi, pwihsi zi'chi za guelriachii sto' nin nuu sto' tu ayi gallu'yin; ya nuu gahca tu loh duhlda. ¹⁸Ya sidela zi'chi pwihsi hasta cun bwiinn ra' nin naa xpwiinn Ñi'h nin baguhchi ra' naa ra' ba nin baguñihchilohtii'. ¹⁹Zi'chiza garaa ra' nu'h nin nabahan chi'h zi loh guidxyiyuh rii' ziga naa dxyi'dxyi cabweza ra' nu'h Jesucristu, naa nu'h mahzi bwiinn nin biza'bitii' loh ra' garaa ra' bwiinn guidxyiyuh.

²⁰Per ziga ya bacwa'hn Dxiohs la'h Jesucristu loh guelguhchi, ni'chin la'h Ñi'h naa Ñi'h mweergaloh nez loh ra' bwiinn guuchi ra' nin gabia'garii gabahan ra'. ²¹Pwihsi ziga biinloh guelguhchi pur xcweenta tuhsi ndxi'hw loh guidxyiyuh, zi'chi za pur xcweenta tuhsi za ndxi'hw biinloh gabahan ra' bwiinn loh guelguhchi. ²²Ziga pur xcweenta tuhbi ndxi'hw nin laa Adahn biinloh guelguhchi zi'chi za nnah pur xcweenta Jesucristu chuu gabahan ra' bwiinn loh guelguhchi, laasii naa ra' ba xpwiinn Ñi'h. ²³Per cada tuhbigah ra' nu'h ziga bwi'hnn Dxiohs lligaaba gaca: Jesucristu naa mweer galoh, ya chin dxi' Ñi'h stuhbi garaa nin naa xpwiinn Ñi'h dx-

ie'galli'h Ñi'h loh guidxyiyuh ziga nin nabahan ra' tantu ziga nin guhchi ra',²⁴ ya chi'chi gadzihn ra' dxyih luulchima ra' chin guza'loh Crixtu guelnabwa' ra', garaa ra' guelguxchisi ra', nee cun guelnabwa' ra' nin nuu llaa'ndxibaa'; ya chi'chi dxiu'n Ñi'h ntriehgu guelnabwa' loh Xtaada Dxiohs Ñi'h,²⁵ laasii Crixtu ca'ha Ñi'h guelnabwa' cun para hasta la'n dxyih ra' nin garah ra' bwiinn nin rdxyl'chinee la'h Ñi'h gutsiiga Dxiohs nez loh Ñi'h,²⁶ ya luulchima nin rdxyl'chinee la'h Ñi'h nin guza'loh Ñi'h naa guelguhchi,²⁷ laasii la'h Dxiohs batsiiga garaa ra' cohsa ra' nez ñaa' Crixtu. Per ziga caa loh Xchihtsi Dxiohs garaa ra'n gwabiiga nez ñaa' Ñi'h, pwihsi guyaa ayi nee dxi'h Daada Dxiohs guinabwa' Jesucristu, laasii la'h Daada Dxiohs naa nin batsiiga garaa ra' cohsa ra' nez ñaa' Jesuhs.²⁸ Ya chin la'h Crixtu canabwa' garaa ra' cohsa ra', chi'chi ziu'n Ñi'h ntriehgu garaa guelnabwa' loh Xtaada Ñi'h nin naa Dxiohs, ya chi'chi tuhsi Dxiohs guinabwa' garaatii' ra' cohsa.

²⁹ Pwihsi ziga ruhnn tu lligaaba ayi gabahan ra' bwiinn loh guelguhchi, ¿xi pur rrohbañihsa chi'h tu xcweenta ra' bwiinn guuchi nin gwachiisto' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs? Zi'chiza sidela la'h bwiinn ayi gabahan ra' ba loh bwiinn guuchi, ¿xixnaa chi'h ruro'bañihsa ra' ba la'htu xcweenta ra' bwiinn guuchi?

³⁰ Nee ¿xixnaa chi'h za dxuu nu'h loh ra' xica guelya'dxi ra' gaduhbi hohra tii'? ³¹ Rñi' naannchi'pa'hn loh tu, bwihtsi ra'n, cayuhnn lasahca'hn xcweenta tu nez loh Daada Jesucristu Xtaada nu'h nin cayuhnn xtsi'n Ñi'h la'n lasto' tu, ya guiñi'n loh tu, garaa dxyih rdxihldxinee ra' bwiinn na'h tin chiinn ra' ba na'h.³² Pwihsi sidela bwi'hanna'hn lligaaba zigazi tuhbi bwiinn guidxyiyuh chin bac'a'neen la'h ra' bwiinn ra' nin naa ra' ziga zi maan ña'laa'dzi ra' loh guihdxyi Efesu, ¿xi gahn bwi'hanna'hn? Sidela la'h

ra' bwiinn ayi gabahan loh guelguhchi, ni'chin ¡gulcho'ho!, guidi'hnn nu'h ziga rñi' ra' bwiinn guidxyiyuh: “Gulcho'ho guida'w ra' nu'h nee guidwaa za nu'h, laasii guilli gachi ra' nu'h.”

³³ Ayi gusaa'n tu guisagui'hi tu ziga zi rahbi tuhbi dihchu: “Ayi gucha'ga lu'h bwiinn mahn o la'n zidii'dxi lu'h xtuhxa ba.” ³⁴ Nin guunn tu nnah gulgahca nasiin, ayi cu'tii tu duhlida, laasii nuu ra' bwiinn ra' loh tu nin ayi nu'nbwa' ra' la'h Dxiohs nin nuu dxibaa'; cañi'n yihca tu tin gatuhyi loh tu.

Xcweenta ziga gabahan ra' bwiinn ra' nin guhchi

³⁵ Pwihsi ziuu' nin guinaabadxyi'dxyi ra': “¿Xa gabahan ra' chi'h bwiinn guuchi ra' loh guelguhchi? ¿Xa gaca chi'h tihxi ra' ba?” ³⁶ Squi' rñi'n loh bwiinn chi. ¡Bwiinn nahdatii'! Chin rbahchi lu'h biñih pwihsi nahpa rachidu'h biñih chi o sea rñihchiloh biñih chi tin zi'chi rahpa yahgui'hn xteenn biñih chi guelnabahan.³⁷ Biñih nin riaaba la'n yuh ayi tihxi dxi'h biñih chi rahca yahgui'hn sino que sto' biñih chi rahca yahgui'hn, nicala naa biñih chi trihgu o llooba.³⁸ Ya chi'chi la'h Dxiohs rudi'hi Ñi'h foorma la'h biñih chi ziga naa xigaaba Ñi'h.³⁹ Ayi garaa dxi'h tihxi chyu chi'hzi naa tuhbiloh. Ziga tihxi bwiinn naan guriin, tihxi guidxa'h naa zan guriin, ziga tihxi ra' maan ra' nin zohba xihyi ñi'h guriin naazan; zi'chi za tihxi ra' bwehlida guriin naaza tihxi ra' ma.⁴⁰ Pwihsi zi'chi za nuu ra' tihxi ra' nin naa xteenn nez llaa'ndxibaa', nee cun tihxi za nez loh guidxyiyuh; per ziga foorma xteenn tihxi llaa'ndxibaa' guriinca naan loh tihxi xteenn loh guidxyiyuh,⁴¹ laasii zi'chi za ziga lla'ñih xteenn gubihdxyi guriin naan lon lla'ñih xteenn bwe'hw, ya zi'chi za ziga dxih llaa'ndxibaa' cada tuhbigah ra'n guriin-guriin naan lla'ñih ra'n.⁴² Zi'chi za naa xcweenta ziga guel-

gabahn bwiinn loh guelguhchi, ziga chin rga'tsi tuhbi bwiinn loh guelguhchi ru-u'dxyi tihxi ba la'n ba' nee rñihchilohon, per chin gabahan ba loh ra' bwiinn guuchi, guriin gaca tihxi ba, ayi ru gu-udxin laasii banuu nabahan ba par tu'-pazi. ⁴³Rga'tsi tihxi nin rbwe'hesto' bwiinn, ya rabahan tihxi nacuubi nin rwa'ha za'ca bwiinn loh ñi'h; rga'tsi tihxi nin ayi jweersi, per rabahan tihxi nacuubi nin rahca nadxiipa duxa. ⁴⁴Chin rga'tsi tihxi ziga tuhbi bwiinn la'n ba', naa tihxi ba chi xteenn guidxyiyuh, ya ziga tihxi cuubi ba chi nin gabahan naan tuhbi tihxi cuubi nin rudi'hi Dxiohs. Ni'chin nin nuu tihxi bwiinn riahcan yuh, ya nuu za tihxi bwiinn ziga nin guzee para dxibaa'.

⁴⁵Pwihsi ziga za caa loh Xchihtsi Dxiohs, ndxi'hw galoh nin laa Adahn, bwi'hnn Dxiohs guhca ba tuhbi bwiinn nin gubahan; per ya Adahn nin bi' luulchima, ni'chi naa Jesucristu nin naa tuhbi Spíritu nin runi'hi guelnabahan nacuubi la'hnu'h. ⁴⁶Galoh naa guelnabahan xteenn guidxyiyuh, ya chi'chiyi guyuu' tuhbi guelnabahan nacuubi nin biinloh nez dxibaa'. ⁴⁷Zi'chi za mweer ndxi'hw nin bwi'hnn cha'yi Dxiohs guhca ba cun guxuh xteenn yuh nee naa ba bwiinn guidxyiyuh; ya ndxi'hw nin raroopa naa Jesucristu, la'h Ñi'h biehta Ñi'h nez dxibaa' hasta nuu Dxiohs. ⁴⁸Bwiinn guidxyiyuh ra' naa ra' ba ziga zi la'h Adahn nin bwi'hnn Dxiohs cun guxuh, ya bwiinn ra' nin naa para dxibaa' naa ra' xpwiinn Jesucristu nin biehta nez gui'wdo' dxiaa dxibaa'. ⁴⁹Pwihsi ziga rñah za nu'h ziga bwiinn nin guhca cun guxuh xteenn guidxyiyuh, pwihsi zi'chi za guluu'yi guiñah nu'h ziga rñah bwiinn nin nuu llaa'ndxibaa'.

⁵⁰Pwihsi xclaa'dzihn guiñi'n loh tu bwiitsi ra'n, nin naa bwe'hla nee dz-

ihta nin guhlanee nu'h ayi nuu chuu ra'n loh xquelnabwa' Dxiohs, nacuubi gaca garaatii'; pwihsi nin rñihchiloh ayi nuu chuu ni'chi loh nin ayi rñihchilohtii', ⁵¹per xclaa'dzihn gacabwa' tu tuhbi cohsa rala'n. Ayi garaa ra' dx-i'h nu'h gachi, per garaa ra' nu'h zahca zidxa'h ra' nu'h. ⁵²Madxiindu zigazi siin lu'h, nee lwehgugahca guillaala loh lu'h, chin dxihn tu guiñi' luulchima trompeta, chi'chi zabahan ra' bwiinn ra' nin guhchi ya ayi ru chutii' dxyih gachi ra' ba; ya neezaa la'h ra' nu'h zidxa'h za tihxi ra' nu'h, ⁵³laasii tihxi nu'h nin naa xteenn guidxyiyuh guidxa'han tin gaapa nu'h tihxi nu'h nin naa xteenn llaa'ndxibaa', laasii tihxi nu'h nin naa xteenn guidxyiyuh rahchin, per ziga tihxi nu'h nin naa xteenn dxibaa' ayi para gachin; ba naan para tu'pazi. ⁵⁴Ya ziga chin la'h tihxi nu'h nin naa xteenn guidxyiyuh bidxa'h tin guidxiaapa nu'h tihxi nu'h nin naa xteenn llaa'ndxibaa', nee neezaa chin la'h tihxi nu'h nin zahca gachi bidxa'h tin guidxiaapa nu'h tihxi nu'h nin ayi gaca gachi, nin chuu para tu'-pazi; ya chi'chi zizohba xchi'dxyi Dxiohs nin rñi' squii': "La'h guelguhchi guñihchiloh laasii bwi'hnn Jesucristu gahn loh guelguhchi." ⁵⁵Guelguhchi, ¿cuun xquelnabwa' lu'h para guinabwa' lu'h la'hnu? Guelguhchi, ¿cuun xchi'h xquelnah lu'h nin ñahpa lu'h? ⁵⁶Xquelnayaan xteenn guelguhchi naa duhllda, ya xquelnabwa' duhllda naa lehyi, ⁵⁷per zuxchiilli Dxiohs, runi'hi Ñi'h guelnabwa' la'hnu'h pur xcweenta xteenn Daada Jesucristu.

⁵⁸Pwihsi ni'chin bwiitsi ra'n, gulchezah nayaa gaduhbi sto' tu; gulgui'hnn xtsi'n Dxiohs ayi guiria'h gahn tu, laasii la'htu naann tu dzi'n nin guunn tu xcweenta Dxiohs ayi naan dzi'n lliaa'ha.

**Mweeyi ra' nin guidiaa'ha
para la'h ra' xpwiinn Dxiohs**

16 Xcweenta mweeyi nin guidiaa'ha para la'h ra' bwiitsi ra' nu'h loh xchi'dxyi Jesucristu; gulgui'hnnan ziga gahca ra'pihn guunn ra' bwiinn guido' xteenn Galacia. ²Gazohba dumingu, cada tuhbigah tu gulcwe'hecaa tuhbi mweeyi yihca cada tuhbigah dxyih ziga chi'h zi ruhnn tu gahn loh tuhbi xmahn, gulcu'cha'yin, tin ayi hohragah la'h tu nuu cagatiaa'ha mweeyi chin dxie'ldahn, ³tin chin gadzihna'hn guixe'hla'hn mweeyi ca cun chiohpa-chohnna dxihsi chenee chyu chi'hzi bwiinn nin cwii tu chegasia'hanan loh guihdxyi Jerusalehn, ⁴ya sidela na'h za chaa'hahn, pwihsi sah ra' ba choo nu.

**Lligaaba nin bwi'hnn
Pahblu chee ba biahja**

⁵Loh biahje rii' nahpa ti'dxi'hn nez loh guihdxyi ra' xteenn guihdxyi Macedonia, ya chi'chiyi gadzihna'hn loh guihdxyi Corintu ca. ⁶Pwihsi ya chi'chi pwehda zahcata'hn ri'ca mas paaldaa dxyih, o chuu'huhn ri'ca loh gaduhbi bwe'hw nahlda ra', ya chi'chi la'htu zahca gacanee tu na'h loh biahja nin gaza-a'hahn stuhbi lahta, ⁷laasii ayi xclaa'dzihn ti'dxi'hn ri'ca tuhbi ladi'dxizi, sino que xclaa'dzihn gacata'hn ri'ca xchih sidela la'h Daada Jesucristu nnaa Ñi'h. ⁸Per ya loh guihdxyi Efesu zia'hanahn ri'chi, tin guti'dxi'hn lañih nin rusanna sto' ra' bwiinn xa bi' Spíritu Saantu Dxiohs, ⁹laasii ri'chi nuu ziahan ra' bwiinn nin xclaa'dzi gusi'dxi xchi'dxyi Dxiohs, nee ri'chi za nuu ra' ziahan ra' nin rdxyi'chinee ra' na'h.

¹⁰Sidela la'h Timoteu radzihn ri'ca, gulgui'hn pur chuu nasaa sto' bi tin ayi xi lligaaba chuu bi, laasii la'h bi ruhnn za bi dzi'n xteenn Daada Jesucristu ziga za na'h. ¹¹Pwihsi ni'chin nin tuhbi tu

ayi cwe'he sto' tu la'h bi; mas gulgui'hn cumpahñu la'h bi loh biahja nin dxi' bi rii', laasii cabwe'za'hn la'h bi rii' tuhsi cun spaaldaa ra' bwiitsi lasaa' ra' nu'h.

¹²Pwihsi la'n guñi' duxa loh bwiitsi nu'h Apolos tin ñie'guia'ha ba xa nuu tu cun spaaldaa ra' bwiitsi nu'h, per ayi guhca xigaaba ñi' bi; per zi' bi dxyih chi'h zi nin gaca dxi' bi.

**GuelrgahpaDxiohs
luulchima xteenn Pahblu**

¹³Gulgahca nasiin, nee gulchezah nayaa loh guelriachii sto' xteenn xchi'dxyi Dxiohs. Per loquesi gulgahca ndxi'hw, gulgahca bwiinn nin nada'n roo'. ¹⁴Xi chi'h zi cohsa nin guunn tu, gulgui'hnnan cun gaduhbi sto' tu.

¹⁵La'htu bwiitsi ra'n, la'htu naann xcweenta ra' xfamihyi Estéfanos, nin mweer gwachii sto' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs loh guihdxyi Acaya. Naann tu xa ruhnn duxa ra' ba cumpahñu la'h ra' bwiitsi ra' nu'h nin nuu ra' ri'ca. Nnah rnaba duxa'hn loh tu, ¹⁶gulgazo'badxi-ahga xchi'dxyi ra' bwiinn ra' ca, neezaa xchi'dxyi garaa ra' bwiinn ra' nin rahcane la'h ra' xpwiinn Dxiohs, nee cun nin ruhnn ra' za xtsi'n Dxiohs. ¹⁷Riahi'hn pur nin ri' ra' Estéfanos, Fortunatu cun Acaico; pwihsi bwiinn ra' rii' bwi'hnn ra' ba dzi'n ra' nin ayi guhca ñuhnn tu laasii ayi tu. ¹⁸Bwi'hnn ra' ba guyuu' gui'w ru sto'n nee cun neezaa la'htu, ni'chin gulgacabwa' lasahca bwiinn ra' squii'.

¹⁹La'h ra' bwiinn xquido' Jesucristu nin nuu ra' nez loh guihdxyi ra' xteenn Asia ruxe'hla tuhbi guelrgahpaDxiohs para la'htu. Aquila cun che'hla ba Priscila, cun neezaa ra' bwiinn ra' nin radiaa'ha loh cultu rwa' yihdzi ra' ba; ruxe'hla za ra' ba ziahan duxa guelrgahpaDxiohs para la'htu. ²⁰Gulguica'ha guelrgahpaDxiohs nin ruxe'hla ra' bwiitsi ra' nu'h rii' para la'htu nee gulgah-

paDxiohs lasaa' ziga tuhbi ziga stuhbi,
pur lah Jesucristu.

²¹ Na'h Pahblu ruxe'hla Zahn tuhbi
guelgahpaDxiohs para la'htu, la'h
gahca na'h baca'h lehtra rii'.

²² Sidela chyuulla ayi ruca'h sto' ñi'h
la'h Daada Jesucristu, nuu dii bwiinn

chi. ¡Gudaa'gah Jesucristu Daada xteenn
nu'h!

²³ Daada Jesucristu guunntaa'yi yi-
hca tu. ²⁴ Guelruca'h sto' nin na'pahn
xcweenta Daada Jesucristu ruxe'hla'hn
para la'htu. Zi'chi pwihsi.

Nin raroopa dxihtsi nin baca'h San Pahblu loh ra' bwiinn Corintu

GuelrgahpaDxiohs

1 Na'h Pahblu naan tuhb pooxtla xteenn Jesucristu laasii zi'chi xclaa'dzi Dxiohs gulu'yi'hn xchi'dxyi Ñi'h. Na'h nee neezaa la'h Timoteu, nin naa bwiitsi lasaa' nu'h pur xcweenta xchi'dxyi Dxiohs; raca'h nu'h dxihtsi rii' loh tu bwiinn ra' nin naa ra' xpwiinn Jesucristu nez loh guihdxyi Corintu, nee cun neezaa loh ra' xpwiinn Dxiohs nin rii ra' nez loh guihdxyi ra' nin rnabwa' guihdxyi Acaya. ²Ranaaba nu loh Dxiohs nin naa Xtaada nu'h nee cun neezaa loh Daada Jesucristu, tin guunn Ñi'h cumpahñu la'htu nee gusacwachidxyii za Ñi'h sto' tu.

Guelrza'cazii nin bati'dxiloh Pahblu

³Gachidi'hnn lasahca nu la'h Daada Dxiohs nin naa Xtaada Jesucristu, la'h Ñi'h naa Dxiohs nin ralahsa sto' la'h-nu'h, Dxiohs nin rbahchidxyii sto' ra' nu'h, ⁴laasii chin rati'dxiloh ra' nu guelrza'cazii, zi'chi gahca za guidi'hnn nu gahn gasacwachidxyii nu sto' bwiinn ra' nin ruti'dxiloh guelrza'cazii ra' ziga basacwachidxyii Dxiohs sto' ra' nu'h. ⁵Rati'dxiloh nu guelrza'cazii duxa nin bati'dxiloh Jesucristu pur nin raluu'yi nu xchi'dxyi Ñi'h, ya zi'chi za pur Jesucristu rdxeela nu guelrbwihdxyii sto'. ⁶Pwihsi ni'chin, sidela la'hnu rati'dxiloh nu guelrza'cazii, naan guelridxyii sto' para la'htu, tin ta'h za tu loh duhllda, nee tin zi'chi za guunn tu waanta guti'dxiloh tu la'hgahca guelrza'cazii nin cadi-i'dxi nu. ⁷Nee ayi xi guelrzaa' riiu' nu pur xcweenta tu, laasii ziga naann nu cagati'dxilohnee tu la'hnu loh guelrza'cazii, pwihsi zi'chi za nee la'htu

zusacwachidxyii Dxiohs lasto' tu ziga gahca rusacwachidxyii Ñi'h lasto' nu.

⁸Bwiitsi lasaa' ra'n, xclaa'dzihn gacabwa' tu xcweenta ra' guelrza'cazii nin bati'dxiloh nu nez loh ra' guihdxyi nin rnabwa' Asia. Guhcan tuhbi guelrza'cazii duxa roo' nin basia'han siisii la'h nu, nee hasta bachidi'hnn nu lligaaba ayi chyu ñare'h ri'chi cun guelnabahan. ⁹Bidi'hnn nu lligaaba ri'chi chi'h zi ñahchi nu; bachiza'ca nu squii' tin basi'dxi nu xa chechii sto' nu la'h Dxiohs nin rucwa'hn la'h ra' bwiinn guuchi, ya ayi la'h gahca dxi'h ra' nu'h. ¹⁰Dxiohs bata'h la'hnu loh guelguhchi chi, nee zeezah nugata'h Ñi'h la'hnu loh guelya'dxi roo' xteenn guelguhchi. Ya ziga riachii sto' nu la'h Dxiohs, la'h Ñi'h ziazah guta'h Ñi'h la'h nu loh ra' guelrza'cazii ra', ¹¹laasii cayahcanee tu la'hnu, ziga cabwihdxyi-canaaba tu loh Dxiohs xcweenta nu. Ya ziahan za snuhn ra' bwiinn zudi'hi guelzuxchiilli loh Dxiohs pur xcweenta guelruhnntaa'yi nin runi'hi Ñi'h la'hnu.

Xixnaa ayi gwah Pahblu nez guihdxyi Corintu

¹²Pwihsi nuu guelnasaa la'n lasto' nu pur xcweenta ziga naann nu ayi xi duhllda nahpa nu cun ziga naa xtsi'n nu, laasii nabahan nayaa nu nez delaanta loh garaatii' bwiinn loh guelnado'laadzi nin baluu'yi Dxiohs la'h nu. Xnehza nabahan nu, ayi chyu nabahan loh guelnasiin xteenn bwiinn guidxyiyuh, sino que naa'han pur nin cayahcanee Dxiohs la'h nu. ¹³Cagaca'hn dxyi'dxyi ra' nin zahca gu'lda tu, nin zahca gacabwa' tu, nee cabwe'za'hn opa'h zahcabwa' tu garaa ra' dxyi'dxyi ra' nin cagaca'hn, ¹⁴la'hgahca ziga nin ya guhcabwa' tu paaldaa xchi'dxyi nu; na'pahn siguhra gadzihn dxyih nin dxiahxi sto' tu pur xcweenta nu, ziga za dxiahxi sto' nu

xcweenta tu la'n dxyih nin dxi' Daada Jesucristu stuhbi.

¹⁵ Pwihsi cun lligaaba rii' guclaa'dz-ihn ñaguaia'hñ la'h tu mwergaloh tin zi'chi ñahxi tu ñaguaia'hñ la'h tu nin ñahca chiohpa bweelta. ¹⁶ Bwi'hñna'hñ lligaaba ñaguaia'hñ cuun tu chin za-a'hahn nez loh guihdxyi ra' xteenn Macedonia, ya loh nin ñibia'gariiga'hñ nez loh guihdxyi Macedonia ñuhñnla'-ga'hñ ñaguaia'hñ cuun tu nacuubi. Ya zi'chi ñahcaneeza tu na'h loh nin ñibia'gariin para nez loh guihdxyi Judea. ¹⁷ Pwehda nasto' tu chin bwi'hñna'hñ lligaaba gu'nnahn squii', ayi bwi'hñnañin cun lligaaba guchiipa'h. Nee çta ruhñn tu lligaaba na'h ru'nnahn lligaaba nin rusiahchyu loh xigaa'bahn hohragah, ziga guini'n "Yoo", nee gari-a'caga'hñ "Aaca'h"? ¹⁸ Per Dxiohs naa nin rwa'haloh la'hñu ayi chyu rñi' loh tu "Yoo" loh nin chyu cañi' "Coh", ¹⁹ laasii la'h Llii'n Dxiohs Daada Jesucristu nin raluu'yi nu xchi'dxyi Ñi'h Silvanu cun Timoteu nee na'h, ayi guñi' Ñi'h "Yoo", nee ñiñi'ga'h Ñi'h "Aaca'h", laasii ayi chuu dxyih nin guunn Jesucristu zi'ca, ²⁰ laasii garaa ra' dxyi'dxyi nin bia'hannee Dxiohs la'hñu'h xcweenta Jesucristu naa ra'n "Yoo pa'h-caa." Ni'chin chin chyu ruhñn lasahca la'h Dxiohs, rachiñi' nu'h: "Zi'chi gaca pwihsi" pur xcweenta Jesucristu. ²¹ Dxiohs cagazuudzi'tsi la'hñu neezaa la'htu loh xchi'dxyi Jesucristu, nee gulii za Ñi'h la'h ra' nu'h tin guidi'hñn nu'h xtsi'n Ñi'h. ²² Ya baca'h Ñi'h sehyu xteenn Ñi'h la'hñu'h nee bacwe'za za Ñi'h Spíritu Saantu la'n lasto' nu'h.

²³ Cana'ba'hñ loh Dxiohs tin gacabwa' Ñi'h xi lligaaba nuu sto'n, ziga ayi xclaa'dzihñ chezahru chindxiruhñ la'h tu, ni'chin nin ayi bie'ldaguaia'hñ cuun tu. Per sidela na'h ayi cañi'n dxyi'dxyi nin guchii, nicala gadxiinnza Ñi'h na'h. ²⁴ Ayi nasto'dxi'h tu xclaa'dzi nu

gachinabwa' nu la'h tu loh nin nahpa chechii sto' tu. Pwihsi ya zeezah xnehza tu xcweenta ziga riachii sto' tu; nin xclaa'dzi nu naa ziga guidxiahcaneeru nu la'h tu, tin zi'chi dxiahxiru tu.

2 Pwihsi ni'chin bwi'hñna'hñ xigaabagahcahn ayiru ñie'ldaguaia'hñ cuun tu tin ayi zi'chi ñibiinnzi sto' tu, ² laasii sidela na'h sola chi'hyihñ nez guibiin sto' tu, ya çchyuulla guunn chi'h para ziga chuu nasaa sto'n sidela sola bwix'hñna'hñ bibiin sto' tu? ³ Ni'chin sola baca'hñ dxihtsisi rii' loh tu, laasii ayi xclaa'dzihñ ñie'ldahn tin ayi ñibiinzi lasto' tu, xlawaa'ha ziga ñiguu' nasaa tu sto'n. Pwihsi na'pahn siguhra sidela dxiin sto'n guelñasaa, zi'chi za garaatii' za tu ziin sto' tu guelñasaa. ⁴ Pwihsi loh nin cagaca'hñ dxihtsi rii', ziahan lligaaba duxa bwi'hñna'hñ, hasta ñihsabwii biaaba loon; per ayi baca'hñin tin gusabiinan sto' tu, sino que tin gacabwa' tu cuun guelnadzii'hi nin na'pahn cun la'htu.

Guyuu' pardohn xcweenta bwiinn nin bwi'hñn duhlda

⁵ Per sidela chyuulla cayuhñn nuu guelrbiin sto'n, ayi tuhsi dxi'h sto'n cagasabii ba sino que neezaa lasto' tu cagasabii ba; gullia'yi'hñ dxyi'dxyi guini'n laasii ayi xclaa'dzihñ guunn tu lligaaba duxa. ⁶ Banaa zi'cachi'h basa'cazii ziahan bwiinn la'h daada ca, ayi ru gusa'cazii tu la'h ba nnah, ⁷ yannah mas nin guunn tu gulgasia'lda sto' tu txuhlda ba nee gulgasia'lda sto' ba, tin ayi chuu guelrbiin sto' ba. ⁸ Ni'chin nin rna'ba'hñ loh tu gulgaluu'yi xa naa guelnadzi'i'hi lasaa' nin nahpa tu cun la'h ba nin naa desde galohyi. ⁹ Pwihsi ni'chin cun chieempa baca'hñ dxihtsi loh tu tin guidu'hun zuzo'badxiahga tu dxyi'dxyi ra' nin rñi'n loh tu. ¹⁰ Yannah ziga bwiinn nin gusia'lda sto' tu txuhlda ñi'h pur xi chi'h zi cohsa, neezaa na'h zusia'lda

sto'n xtuhlda bwiinn chi. Laasii sidela guyuu' xa pura basia'lda sto'n la'htu, bwi'hnañin nez loh Jesucristu, ¹¹ tin zi'chi ayi nuu xa guunn bwiinnndaaba gahn la'hnu'h; laasii naannloh nu'h ziga naa xtsi'n ba.

Guyuu' Pahblu guelrzaa' chin badzihn ba loh guiidxyi Troas

¹² Chin badzihna'hn loh guiidxyi Troas para gulu'yi'hn xchi'dxyi Daada Jesucristu, seguihdugahca badxi'loon nuhn bwiinn nin xclaa'dzi dxinndxiahga xchi'dxyi Jesucristu, ¹³ per ayi gurihxyii sto'n laasii ayi badxi'loon Titu bwihtsi nu'h. Pwihsi ni'chin guna'zu neezahn para nez guiidxyi Macedonia.

Jesucristu ruhnn ridi'hnn nu'h gahn

¹⁴ Per zuxchiilli Dxiohs zenee Ñi'h la'hnu'h nez loh xneziuh Jesucristu nin rahcaneeridi'hnn nu'h gahn loh garaatii', ya pur la'hnu'h ruhnn Ñi'h xa dxiu'nbwa' ra' bwiinn nin rii garaa lahta loh guidxyiyuh xchi'dxyi Dxiohs nin naa ziga zi tuhbi bwih nin xchia'hnahxi dzihn. ¹⁵ Laasii la'h nu naa nu ziga zi guxa'hla nin ruti'dxi Crixtu nez loh Dxiohs, ya rza'bi guhxa chi nez yihca ra' nin rla'h loh duhlda nee cun yihca ra' za nin cagañihchi ra'. ¹⁶ Para la'h ra' nin riigañihchi ra', guxa'hla rii' naan ziga zi tuhbi xchia' dxaaba nin rusaza' sto' la'h ra' ba pura guelguhchi nin cabweeza la'h ra' ba, per para la'h ra' nin rla'h loh duhlda naa guxa'hla rii' para la'h ra' ba ziga tuhbi xchia' nahxi xteenn guelnabahan nacuubi nin gudi'hi Dxiohs la'h ra' ba. ¿Chyu laa nin rahcabwa' lasaa' ra' cohsa ra' ca? ¹⁷ Pwihsi ayi chyu gaca ziga bwiinn ra' nin rutoo' xchi'dxyi Dxiohs, laasii la'h nu raluu'yi nu cun sola ziga baca'bi Jesucristu gaca, nee cun ziga nin naa guchiipa'h gaca nezloh Dxiohs.

Dxyi'dxyi cuubi ra' nin basia'han Dxiohs loh ra' nu'h

3 Chin rachiñi' nu dxyi'dxyi ra' ca, ¿ta rachiñi' nu dxyi'dxyi za'ca pur xcweenta gahca nu? Ziga nuu ra' nin rca'h dxihtsi nin rñi' ra' naa ra' ba za'ca duxa, o ¿ta xclaa'dzi tu galuu'yi nu loh tu lasaa' ra' dxihtsi ra' ca?, o ¿ta guinaaba nu guunn tu lasaa' ra' dxihtsi ca gachica'ha nu ziga ruhnn ra' nuhn ra' bwiinn ra'? ² La'htu naa ziga xchihtsi nu nin rñi' xa naa nu, nin caa lasto' tu, ya garaa ra' bwiinn rwa'ha ra' ba xa gwachii sto' tu xchi'dxyi Dxiohs laasii baluu'yi nu xchi'dxyi Ñi'h loh tu. ³ La'htu naa tuhbi carta nin caa pur Jesucristu ya badzihn pur la'h nu. Naan tuhbi carta nin ayi caa cun chiinda, sino que cun Spíritu Saantu xteenn Dxiohs nin nuu nabahan para tu'pazi; ayi naan tuhbi carta ziga nin rcah loh tuhbi tahblu dxiah sino que naan nez lasto' bwiinn ra'.

⁴ Naann cha'yi nu xcweenta ra' rii', laasii pur xcweenta Jesucristu ayi guelnadxyi'bi sto' nu nez loh Dxiohs, ⁵ per ayi nu guidi'hnn cada tuhbigah nu dzi'n xichi'h zi dzi'n za'ca nin rachidi'hnn nu pur xcweenta gahca nu, laasii garaa ra' nin rachidi'hnn nu naan pur rahcaneeridi'hnn la'hnu. ⁶ Pwihsi la'h Ñi'h runi'hi guelnada'n la'hnu, ziga naa ra' nu mooza loh xteenn dxyi'dxyi cuubi nin bia'han dxyi'dxyinee Ñi'h la'h nu'h. Per dxyi'dxyi cuubi ca ayi naan ziga naa xlehyi guehtu Moisehs nin basa'bi la'h bwiinn loh duhlda, sino que dxyi'dxyi cuubi nin raluu'yi nu, naa nin bie'nee Spíritu Saantu xteenn Dxiohs, ya runi'hi Ñi'h guelnabahan nacuubi la'hnu'h. ⁷ Lehyi baluu'yi guyuu' xtuhlda ra' bwiinn, ya guhchi ra' ba. Ziahan sehn guyuu' chin baca'h Dxiohs dxyi'dxyi ra' ca loh tahblu dxiah, per ayi guhca ñwa'ha ra' bwiinn Israel ra' loh guehtu Moisehs. Bidxyihbi ra' ba laasii rca'bacha'h loh

ba, nicala bwe'hgah-bwe'hgah zeeyuu'yi guelra'bacha'h chi loh ba. ⁸Ya sidela zi'ca guhca chin biinloh lehyi, pwihsi nnah ziroo' duxa ru naa guelbacha'h roo' nin nahpa lehyi xteenn Spíritu Saantu Dxiohs, nin naa dxyi'dxyi cuubi nin baluu'yi nu la'htu. ⁹Ya sidela la'h xlehyi guehtu Moisehs nin bie'nee guelguhchi pur xcweenta duhlda guhca cun guelra'bacha'h, xi la'hxchi'h ayi gaca mahzi ru guelra'bacha'hroo' xchi'dxyi Jesucristu nin ruhnn guibahan nayaa ra' nu'h? ¹⁰Yannah ayiru chyu gwa'ha loh guelra'bacha'h xteenn xlehyi Moisehs laasii guelbacha'h roo' xteenn Dxiohs cun xchi'dxyi Jesucristu mahzi ru rca'bacha'h para tu'pazi, ¹¹laasii sidela nin biuu'yi chi guhpa guelra'bacha'h, pwihsi nnah mahzi ru guelra'bacha'h roo' nahpa nin ayi ñihchilohtii'.

¹²Pwihsi pur nin naannloh nu'h xcweenta dxyi'dxyi rii' sto' nu'h, ni'chin ayi chyu rdxiyhbi chin raluu'yi nu xchi'dxyi Jesucristu. ¹³Ayi chyu guunn ziga bwi'hnn guehtu Moisehs; bie'w loh ba cun tuhbi vehlu tin ayi ñwa'ha ra' bwiinn Israel ra' cayuu'yi guelra'bacha'h nin ayi naa para tu'pazi nez loh ba, ¹⁴per ziga bacahyi loh xigaaba ra' ba; laasii hasta la'n dxyih ra' rii' chin rusi'dxi ra' ba xcweenta dxyi'dxyi yu'xa, ria'han gahca vehlu nin ayi riapitii sto' ra' ba, nin riapitii sola pur xcweenta Jesucristu. ¹⁵Ni'chin hasta la'n dxyih ra' rii' chin rusi'dxi ra' ba chihbru ra' xteenn guehtu Moisehs, vehlu chi ñie'wun yihca sto' ra' ba, ¹⁶per ziga caa loh Xchihtsi Dxiohs: "Per ya chin ragu'dzi sto' tuhbi bwiinn nez loh Dxiohs, pwihsi riapitii vehlu chi." ¹⁷Laasii la'h Daada Jesucristu naa Spíritu, nee hasta nuu Spíritu Dxiohs, ri'chi basiapitii Dxiohs xlehyi guehtu Moisehs. ¹⁸Pwihsi ni'chin la'hnu'h ziga ayiru ñie'w loh ra' nu'h cun tuhbi vehlu, pwihsi naa nu'h ziga zi tuhbi

dxiahwahan nin rca'ha lla'ñih xteenn Daada Jesucristu, laasii mahzi ru zeezah cayahpa nu'h guel lla'ñih roo' xteenn Jesucristu, laasii zi'chi cayuhn Spíritu Saantu xteenn Ñi'h.

4 Pwihsi ni'chin ayi chuu dxyih guiri-a'h gahn nu, laasii Dxiohs cun guelrahcane xteenn Ñi'h basia'hannee Ñi'h dzi'n rii' la'h ra' nu. ²Ni'chin nin bachile'he sto' nu cohsa ra' nin rahca dxyigahsi ra' nin naa ra' cohsa xtuhyi ra'; ayi rasagui'hi nu bwiinn ra' nee ayiza dxugacha'h dxi'h nu xchi'dxyi Dxiohs. Nin raluu'yi nu naa ziga pa'h nin nnaa Ñi'h, tin zi'chi rñi' ra' bwiinn zozah pa'h nu loh xneziuh Dxiohs. ³Per sidela nuu nin ayi gacabwa' ra' xchi'dxyi Dxiohs nin raluu'yi nu, naa ra' bwiinn ra' chi bwiinn nin la'laga'h cañihchiloh para tu'pazi, ⁴laasii la'h bwiinnndaaba nin rnbawa' loh guidxyiyuh gulahchi gue'la loh xigaaba ra' ba; zi'chi ruhnn ba loh ra' bwiinn ra' nin ayi riachii sto' ra' ñi'h xchi'dxyi Jesucristu, tin ayi gwa'ha ra' ba loh xquelña'ñih xteenn xchi'dxyi Dxiohs nin rñi' xcweenta xa'ñih xteenn Jesucristu, nin naa xtuhxa Dxiohs. ⁵Chin raluu'yi nu xchi'dxyi Jesucristu, ayi ruhnn lasahca nu la'hgahca xcweenta ra' nu sino que ruhnn lasahca nu la'h Jesucristu nin naa Daada, ya la'hnu ziga xmoosa tu xcweenta Jesucristu. ⁶Chin bwi'hnncha'yi Dxiohs guidxyiyuh, guñi' Ñi'h: "Loh nacahyi dxiinloh tuhbi bi-a'ñih nin guzia'ñih." Pwihsi la'h gahca Dxiohs bazia'ñih Ñi'h la'n lasto' ra' nu'h tin bwi'hnn Ñi'h biu'nbwa' nu'h loh lla'ñih xteenn Ñi'h nin ruluu'yi Jesucristu.

Squii' guibahan nu'h loh xcweenta guelriachii sto'

⁷La'h ra' nu'h naa nu'h ziga tuhbi guihsu nin ayi guilasahca, per gadxah nu'h guelnaza'ca nin naa xchi'dxyi Dxiohs xcweenta Jesucristu, tin guluu'yiloh

xquelnaz'aca xteenn xquelnabwa' Dxiohs, ayi xcweenta dxi'h nu'h. ⁸Rati'dxiloh nu guelza'cazii garaa nehza, per ruluu'yi Ñi'h la'hnu xa ta'h nu lohon; mas nicala ayi dxiin xa guidi'hnn nu, per ayi chyu chuu guelrzaa'; ⁹nicala bwiinn ra' rusa'cazii ra' ba la'hnu, per ayi rusa'ntii' Dxiohs la'hnu tuhsi; nicala chiindxiah ra' ba la'hnu loh yuh, per ayi ñiichiloh ra' nu. ¹⁰Nezchi'hzi zoo nu rza'cazii nu ziga basa'cazii ra' bwiinn la'h Jesucristu, tin zi'chi za galuu'yi nu xa babahn Jesuhs loh ra' bwiinnnguuchi.

¹¹Caa chi'h zi hasta rioo nu xclaa'dzi ra' bwiinn ra' chiinn ra' ba la'h nu laasii raluu'yi nu xchi'dxyi Jesucristu tin zi'chi za tihxi nu guluu'yiloh xquelnabahan Jesucristu loh ra' bwiinn guidxyiyuh ra'.

¹²Ni'chin rla'h-rla'hsi gachi nu, tin para gapa tu guelnabahan

¹³Laasii nahpa nu la'hgahca Spíritu xteenn guelriachii sto' ziga gahca nin caa loh Xchihtsi Dxiohs: “Gwachii sto'n ni'chin nin rulu'yi'hn”, pwihsi zi'chi za la'h nu; pwihsi cun guelriachii sto' gahca chi riachii sto' nu, nee raluu'yi za nu.

¹⁴Laasii naann nu la'h gahca Dxiohs nin bacwa'hn la'h Jesucristu loh guelguhchi; la'hgahca za Ñi'h zucwa'hn la'hnu cun Jesucristu tin guunn Ñi'h para zuunee nu la'htu nez loh Ñi'h. ¹⁵Garaa ra' dee' ra' cazahca nu pur xcweenta tu tin zi'chi taalaa ra' bwiinn ziahan nin gudi'hi guelzuxchiilli loh Dxiohs pur xcweenta guelralahsa sto' xteenn Dxiohs nin cad'i'chi loh ra' ba.

¹⁶Pwihsi ayi chyu ria'hgahn, nicala la'h tihxi nu cayuhllan, ya guillii-guillii cagacuubi Dxiohs spíritu nu, ¹⁷laasii guelza'cazii nin dxyugati'dxiloh nu'h loh guelnabahan rii' rdii'dxigah ra'n, per ruhnn ra'n rahpa nu'h guelña'ñi'h nin banaa para tu'pazi. ¹⁸Pwihsi ayi chyu rachidia'ha loh ra' cohsa nin niin, sino que loh ra' nin ayi guidxiin; laasii cohsa ra' nin niin rñihchiloh ra'n, per nin ayi

guidxiin ra' cohsa ra' chi banaa para tu'pazi.

5 Ya ziga rahcabwa' nu'h bwe'ltihxi nu'h naa ziga xahba xaalma nu'h nnah loh dxyih ra' rii', per ziuu' dxyih nin guiñihchilohon; laasii zuni'hi Dxiohs tuhbi bwe'ltihxi cuubi nu'h nez dxibaa' nin ayi ñiichilohi'. ²Ya ziga nnah rbiin sto' nu'h gaduhbi nin nuu nabahan nu'h cun bwe'ltihxi yu'xa nu'h, pwihsi xclaa'dzi nu'h ojla' badzihnlá dxyih nin guibahan nu'h cun tuhbi bwe'ltihxi cuubi nu'h nin guidxiaapaa nu'h nez dxibaa', ³tin zi'chi guiñah nu'h ziga zi nin guca'ha xahba ñi'h ya ayiru guiñah nu'h zigazi nin zuu lligabwe'hla. ⁴Yannah gaduhbi nin nabahan nu'h cun bwe'ltihxi yu'xa nu'h, rbiin lasto' nu'h hasta rachidxi'n nu'h pur nin dxyugati'dxiloh nu'h guelza'cazii, laasii ayi xclaa'dzi nu'h guidxyuu lligabwe'hla nu'h; mahs xclaa'dzi nu'h gachica'ha nu'h tihxi cuubi nu'h, laasii bwe'ltihxi yu'xa nu'h rii' la'n zeedi'dxi, ya zuni'hi Ñi'h tihxi cuubi nu'h nin ze' nez dxibaa'. ⁵Laasii Dxiohs naa nin bwi'hnn lligaaba gachidxiaapaa nu'h bwe'ltihxi cuubi nu'h, cun bani'hi Ñi'h Spíritu Saantu la'hnu'h ziga tuhbi sehn nin zuza'loh xchi'dxyi Ñi'h cun la'h nu'h.

⁶Ni'chin ayi chyu guidxyihbi, laasii naann nu'h tal nin nabahan nu'h loh guidxyiyuh rii', ayi gaca guibahannee nu'h Daada Dxiohs llaa'ndxibaa', ⁷laasii nabahan nu'h cun xcweenta guelriachii sto' xteenn nu'h, ayi xcweenta dxi'h nin rachidia'ha nu'h. ⁸Ni'chin nin nahpa nu'h siguhra ayi chyu guidxyihbi ya xclaa'dzi nu'h mas bwen naa ayiru chyu chuu guibahan cun bwe'ltihxi nu'h nin nuu loh guidxyiyuh rii', sola caza'bi sto' nu'h chuunee nu'h Jesucristu llaa'ndxibaa'. ⁹Ni'chin nin tuhsi naa xigaaba ra' nu'h guidi'hnn nu'h ziga naa xigaaba Xtaada Dxiohs nu'h, nicala loh guidxyiyuh rii' o nicala nez llaa'ndx-

ibaa', ¹⁰laasii garaa ra' nu'h zadzihn guidxyuu ra' nu'h nez loh yahgaxiyyi Jesucristu hasta guunn Ñi'h guelguxchisi xcweenta tuhbigah ra' nu'h, ya chi'chi tuhbigah ra' nu'h gachica'ha ra' nu'h xcweenta ziga bidi'hnn ra' nu'h loh guidxyiyuh, dela dzi'n za'ca o dzi'n dxaaba.

Dxyi'dxyi xcweenta guelrbwidxyii sto'

¹¹Pwihsi coma rdxiyhbi nu la'h Daada Jesucristu (nin razo'badxiahga nu xchi'dxyi Ñi'h), raluu'yi nu xchi'dxyi Ñi'h loh ra' bwiinn tin chechii sto' ra' ban. Per Dxiohs ba naann Ñi'hnn xa nabahan nu, malaayi neezaa loh xigaaba tu gacabwa' xa nabahan nu. ¹²Ayi chyu cañi' dxi'h ziga naa xcweenta gahca nu, sino que dxugani'hi nu dxyi'dxyi loh tu tin dxiahxi sto' tu xcweenta nu, tin gaapaa tu xi dxyi'dxyi nin gusia'garii tu nez loh ra' bwiinn ra' nin ruhnn nayaachi ra' cun ziga rñah ra' ba nez loh ra' bwiinn, ya ayi rahcabwa' ra' ba xi nuu la'n lasto' ra' ba. ¹³Pwihsi sidela la'h nu rñah nu ziga bwiinn nin rahca yihca ñi'h, pwihsi naa nun pur Dxiohs; ya sidela naa nu ziga bwiinn nin rii xnehza xigaaba ñi'h, pwihsi naa zan para la'htu, ¹⁴laasii ruca'h duxa sto' Jesucristu la'h ra' nu'h, ni'chin nin razo'badxiahga nu xchi'dxyi Ñi'h laasii naann dzi'tsi nu tuhbi Ñi'h naa nin guhchi para garaa ra' nu'h, ni'chin nin naa ziga garaa ra' nu'h guhchi nez loh Dxiohs. ¹⁵Jesucristu guhchi para garaa ra' bwiinn, tin zi'chi garaa ra' nin riachii sto' ñi'h xchi'dxyi Ñi'h ya ayiru nabahan ra' ba para la'h gahca ra' ba sino que para la'h Jesucristu, nin gubia'garii babahn para la'h ra' bwiinn ra'. ¹⁶Ni'chin la'hnu ayi chyu gwa'ha loh ra' bwiinn ziga naa ra' ba loh guidxyiyuh rii'. Nicala galoh biu'nbwa' nu Jesucristu ziga nin guhca

Ñi'h chin gubahan Ñi'h loh guidxyiyuh rii', per nnah ayiru chyuh ruhnn lligaaba zi'chi pur la'h Ñi'h nnah. ¹⁷Pwihsi ziga bwiinn nin ya riachii sto' xchi'dxyi Jesucristu, bwiinn chi ya naa tuhbi bwiinn nacuubi, laasii ayiru rza'bisto' ba garaa ra' cohsa nin rza'bi sto' ra' bwiinn guidxyiyuh ra', mas rza'bi sto' ba guunn ba xtsi'n Dxiohs.

¹⁸Garaa dee' runi'hi Dxiohs nin nuu dxibaa'; la'h Ñi'h basia'lda sto' Ñi'h xtuhlda ra' nu'h pur nin bwi'hnn Jesucristu, nee baca'bi Ñi'h xchi'dxyi Ñi'h la'hnu tin galuu'yi nu pur xcweenta nin basia'lda sto' Ñi'h xtuhlda ra' bwiinn. ¹⁹Nin sa'loh dee' naa squii': pur xcweenta Jesucristu Dxiohs cagadi'hi guelnasaa la'h ra' bwiinn guidxyiyuh ra' cun la'h Ñi'h, laasii ayiru zenee cweenta Ñi'h xcweenta duhlda xteenn ra' bwiinn ra' nin riachii sto' ñi'h xchi'dxyi Jesucristu; ya la'hnu baca'bi Ñi'h tin galuu'yi nu xchi'dxyi Ñi'h nin naa guelnasaa rii'. ²⁰Pwihsi la'hnu zo'pa nu ziga bwiinn ra' nin ruluu'yi dxyi'dxyi xteenn Crixtu, ziga zi la'h Dxiohs gaca cañi' loh tu pur la'hnu. Ni'chin nin ranaaba chihpa nu pur lah Crixtu gulgahca tuhsi cun Dxiohs. ²¹Jesucristu ayi xi xtuhlda Ñi'h guyuu', per pur la'hnu'h bwi'hnn Dxiohs guhchi Ñi'h ziga zi tuhbi bwiinn nin guyuu' xtuhlda Ñi'h, tin zi'chi para la'hnu'h ziga naa nu'h tuhsi cun Jesucristu, gaca nu'h tuhbi bwiinn nayaa nez loh Dxiohs.

6 Pwihsi ziga naa nu'h tuhsi loh xtsi'n Dxiohs, rachiñi' nu loh tu ayi cwe'he sto' tu nin bwi'hnn Dxiohs xcweenta tu, sinola'n lliaa'zi ziga gwachii sto' tu xchi'dxyi Jesucristu, ²laasii squii' rñii' loh xchi'dxyi Dxiohs:

Dxyih nin bwi'hnnah hn lligaaba balahsa sto'n la'htu, baca'dxiaagahn xchi'dxyi tu nin gunaaaba tu loon;

ya dxyih nin guyahpitii xtuhlda tu, bwi'hinna'hñ cumpahñu la'htu.

¡Guldxihn dxyi'dxyi! Nnah naa tuhbi dxyih nin galahsa sto' Dxiohs la'hnu'h; nnah naa tuhbi dxyih nin gusia'pitii Ñi'h xtuhlda tu. ³Ayi chyu chi'hyi guunn dzi'n nin guunn guidxyi'chinee bwiinn la'hnu, tin zi'chi ayiza guñi' dxaaba ra' bwiinn xcweenta xtsi'n nu, ⁴tin mahzi ru galuu'yi nu ziga naa nu xmooza Dxiohs; pur pasensi nin nachidxiaapa nu chin rusa'cazii ra' bwiinn la'h nu, chin rati'dxiloh nu xiilla stuhbi guelrza'cazii nee chin ayi rahcabwa' nu cuun nin guidi'hnn nu. ⁵Ya chin ayi ruluu'yiloh xa guidi'hnn nu ziga chin ruca'yahga ra' bwiinn la'hnu, chin rusie'w ra' ba la'hnu la'n lahtsi dxi'ba, cun chin riahsa ra' bwiinn ruca'nee ra' ba la'hnu, ziga chin ayi chyu rahsi cun rati'dxiloh za nu guelrchia'han; ⁶neezaa raluu'yi nu naa nu xmooza Dxiohs xcweenta ziga nin nabahan nayaa nu nez loh Dxiohs. Nee cun ziga naann za'ca nu xchi'dxyi Dxiohs, neezaa xcweenta xquelnado' laadzi nu, nee laasii pur guelpasensi xteenn nu, neezaa laasii rbweza Spritu Saantu Dxiohs la'n lasto' ra' nu, neezaa ziga nadzi-i'hi nu bwiinn ra', ⁷neezaa pur xcweenta dxyi'dxyi guchii pa'h xteenn Dxiohs, nee cun neezaa pur guelrnabwa' xteenn Ñi'h. Ca'ha nu tuhbi madxihdu guelnayaa xteenn Ñi'h; ca'ha nu guelnayaa chi garoopa naa nu ziga lahdu derehchu cun lahdu rrabwehsa. ⁸Ya zi'chiza raluu'yi nu naa nu xmooza Dxiohs ziga cha'yi naa xquelnabwa' nu, o ria'han xtuhyi za nu. Nuu bweelta nuu nin rñi' za'ca xcweenta nu, ya nuu za bweelta rñi'nah za ra' ba xcweenta ra' nu; nuu za bwelta rñi' ra' ba ziga naa nu bwiinn nin rusagui'hi bwiinn, mas nicala naa nu bwiinn nin rñi' dxyi'dxyi nin naa guchii. ⁹Ya nuu bweelta rwa'ha ra' bwiinn loh nu ziga zi tuhbi bwiinn ziitu nicala za'bi dxyi'dxyi pur la'hnu ziahan lahta. Nuu

bweelta rahchi tii' nu, per rbia'garii ri-azah tii' nabahan nu; rza'cazii ra' nu per ayi rahchi nu. ¹⁰Nicala nuu nu guelrbiin per garaa dxyih nuu nasaa sto' nu. Nicala naa nu prohi, per rachidi'hnn rricu ra' nu ziahan ra' bwiinn loh xchi'dxyi Dxiohs. Nicala naa nu bwiinn nin ayi xi nahpa tii', per nahpa nu garaalohtii' nin naa xteenn Jesucristu.

¹¹Bwiinn Corintu ra', la'hnu bachiñi' garaa nin naa guchii loh tu, garaa gahca ra' dxyi'dxyi ra' nin nuu la'n lasto' nu. ¹²Nin tuhbi dxyi'dxyi ayi chyu baca'tsi loh tu; sola la'htu rgu'la'n sto' tu dxyi'dxyi nin nahpa guñi' tu loh nu. ¹³Nnah na'h rñi'n loh tu ziga zi rñi'nee tuhbi daada llii'n ba: “¡Gulguñi' loh nu dxyi'dxyi ra' nin nu la'n lasto' tu!”

Naa nu'h xquido' Dxiohs nin nuu nabahan nez dxibaa'

¹⁴Ayi gucha'ga tu bwiinn ra' nin ayi ri-achii sto' ra' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs, laasii ayi gaca xtsi'n tu tuhbiloh, laasii tuhbi tu xclaa'dzi guunn dzi'n za'ca, stuhbi nin guiclaa'dzi guunn dzi'n dxaaba, ¿xa gaca loh bia'ñih ziga naa loh nacahyi? ¹⁵o ¿xa gaca saahnee Jesucristu la'h Satanahs? ¿Xa gaca saahnee tuhbi bwiinn nin riachii sto' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs la'h tuhbi bwiinn nin ayi riachii sto' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs? ¹⁶¿Xi nah tu? ¿Gu ziga naa xquido' Dxiohs naa za xquido' dxaan ra'? Laasii la'hnu'h naa nu'h xquido' Dxiohs nin nuu dxibaa', ziga gahca guñi' Dxiohs galoh:

Ziuu'huhn nez la'n lasto' ra' ba, ziza-neezaara'n ba;
Na'h gaca'hñ Xchiohs tu, ya la'htu gaca tu xpwiinn ra'n.

¹⁷Pwihsi neezaa guñi' Daada Dxiohs squii':

Gulgaria'h lahda ra' bwiinn, gulguiria'h-caa loh ra' ba;
ayi guina'zu tu cohsa dxaaba tin zi'chi gaannloon la'htu ziga llii'n ra'n.

¹⁸Ya chi'chi zahca'hn tuhbi Daada loh tu, ya la'htu gaca tu llii'nga'n ra'n cun llii'n dxa'pa ra'n, rñi' Yu'bi Dxiohs nin nahpa garaa tii' guelrnabwa'.

7 Pwihsi, bwiitsi ra'n, ziga ya bia'han-nee Dxiohs dxyi'dxyi ra' rii' la'hnu'h, nahpa gachidi'hnn nayaa nu'h la'hnu'h loh garaatii' tin ayi gusiaaba bwe'hla ti-hxi ra' nu'h la'hnu'h loh duhlda nee cun xcweenta xigaaba ra' nu'h cun lasto' ra' za nu'h, tin zi'chi gaca gachiza' ra' nu'h loh neziuh saantu xteenn Dxiohs, per chuu guelnadxyi'bi xteenn Dxiohs la'n lasto' ra' nu'h.

Xcweenta ziga badxa'h xigaaba ra' bwiinn Corintu ra'

²Gulgahca nadzii'hi la'hnu nez la'n lasto' tu, laasii ayi chyu xi mahla cayuhnn la'h chyu tii', nee nin ayi za chyu nugasagui'hi la'h chyu tii' za. ³Ayi cañi'n dxyi'dxyi ra' rii' tin para gudzi'ba'hn duhlda yihca tu; pwihsi ziga la'n guñi'la loh tu desde galohyi la'htu nuu tu la'n lasto'n, tin nicala guibahan nu cun nicalaza gachi nu tuhsi cun la'htu. ⁴La'htu nadxiipa sto'n, laasii pur la'h tu rdxeela'hn dxyi'dxyi za'ca nin rulu'y-i'hn nez loh ra' bwiinn, ya loh garaa ra' ziga guelrza'cazii ra' nin rati'dxiloh ra' nu, mas riin sto'n guelnadxiipa cun guel-nasaa xteenn Dxiohs pur xcweenta tu.

⁵Ni'chin chin gyyuu' nu nez loh ra' guihdxyi xteenn Macedonia, ayi chyu bidxiaapa guelrzi'laa'dzi laasii garaa lahta ra' bati'dxiloh nu guelrza'cazii pur xcweenta guelrdxihldxinee nin gyyuu' nez gadiidxi nu, cun xcweenta za guel-nadxyi'bi nin gyyuu' sto' nu. ⁶Per la'h Daada Dxiohs nin rdi'hi guelnasaa sto' bwiinn ra' nin riuu' nalaasa sto', bani'hi Ñi'h guelnasaa sto' nu chin badzihnee Titu dxyi'dxyi pur xcweenta tu. ⁷Nee ayi pur nin ziga zi dxi'h nin badzihn Titu,

sino que neezaa pur tanto nin riuu'gui'w sto' ba pur la'htu. La'h Titu gunah bal-aaca chi'h nin xclaa'dzi tu gwa'ha tu loh nu, nee gunah za bi cuun guelnalaasa nin nuu sto' tu pur nin ruhnn tu lligaaba pur na'h. Pwihsi ya cun garaa ra' dee' mahzi ru rahcaziahan guelnasaa sto'n.

⁸Nicala la'h carta nin baca'hn bwi'hnn gyyuu' nalaasa sto' tu, per na'h ayi bibiin sto'n per ya chin guxe'hla'hn carta chi guhca nalaasa sto'n laasii nnaah na'nnahn guzahca biin sto' tu pur bi'lda tu carta ca, per ayi xchih dxi'h guhca biin sto' tu. ⁹Yannah nuu guelnasaa sto'n per ayi pur dxi'h nuu guelrbiin sto' tu, sino que pur nin bwi'hnn guelrbiin chi ziga badxa'h xigaaba tu gubia'garii tu nez loh Dxiohs. La'htu bwi'hnn tu bati'dxiloh tu loh nin ziga biuu'sto' Dxiohs guhca, tin ayi gyyuu' xa ñuñihchi tu pur xcweenta nu. ¹⁰Laasii guelrbiin nin rgu'nehza Dxiohs loh ra' nu'h ruhnn ragu'dzi sto' ra' nu'h, tin zi'chi ruta'h Dxiohs la'h ra' nu'h loh duhlda ni'chi nin rza'bi sto'n mahzi ru chin bwi'hnn Ñi'h zi'chi, ya zi'chi rbia'tii guelnalaasa, per guelrbiin xteenn guidxyiyuh ayi ruhnnan gahn gagu'dzi sto' ra' bwiinn cun xtuhlda ra' ba, mas runnan rñihchiloh ra' bwiinn para tu-pazi. ¹¹La'h tu bwi'hnn tu bati'dxiloh tu guelrbiin nin guhca xigaaba Dxiohs guhca, yannah jgulgui'aha loh gahn! jBalaaca chi'h cohsa za'ca bwi'hnnan para la'htu! Bwi'hnnan bwa'ha za'ca pa'h tu xi ni'ca guhca, tin gaca gulu-u'yigahca tu xcweentan, chi'chi bwi'hnnan gyyuu'llahn sto' tu, neezaa bwi'hnnan bidxyihbi tu ni'chin nin basaa'n tu duhlda ra', chi'chi bwi'hnnan xclaa'dzi tu ñwa'ha tu loon, guhca za gyyuu' guelrzaa' sto' tu pur na'h, bwi'hnnzan guunn tu guelguxchisi xcweenta bwiinn nin bwi'hnn duhlda chi. Garaa ra' dee' baluu'yi ayi la'h dxi'h tu gulu'tii tu duhlda. ¹²Ni'chin chin baca'hn dx-ihtsi ca, ayi baca'hñin loh bwiinn nin

bwi'hnn duhlida sino que tin para gudi'hi tu xcweenta guelrzaa' nin riuu' tu pur na'h nez loh Dxiohs. ¹³Ni'chin bachi-ca'ha nu ziga guridxyii sto' nu.

Yannah pur nin ya gurihdxyii sto' nu, mas riahxi duxa nu pur nin rachidia'ha nu nuu riahxi Titu pur la'htu. Pwihsi garaa tu cayuhnn tu para cayuu' guel-nasaa sto' Titu. ¹⁴Pwihsi sidela nuu xi dxyi'dxyi za'ca nin ra'pihn loh bi pur xcweenta tu, ayi bazi'xtuhyi'hn nez loh bi. Per ziga gahca rñi' nu ganaalla dxy-i'dxyi nin guchii, zi'chi gahca za guchii naa garaa ra' dxyi'dxyi nin bidi'tsi loh Titu pur xcweenta tu. ¹⁵Ni'chin nin mahzi ru cayahca nadzii'hi sto' Titu cun la'htu chin riagannah sto' bi xa bazo'badxiahga tu dxyi'dxyi, nee xa gu-unnloh tu bi cun gaduhbi sto' tu chin badzihn bi nee cun ziga guelnadxyi'bi xteenn tu. ¹⁶Nnah nuu nasaa sto'n pur nin nnahyi na'pahn gaduhbitii' confi-ansa tun la'h tu ya ayi xi guelrzaa' ri-uuhuhn cun la'htu.

**Xcweenta guhn para la'h ra'
xpwiinn Dxiohs nin nuu loh
guihdxyi Jerusalehn**

8 Pwihsi nnah bwiitsi ra'n, xclaa'dzi nu gachidi'yidxyi'dxyi nu loh tu xcweenta ziga badi'hi Dxiohs guelriachii sto' nez lasto' ra' bwiinn guihdxyi Macedonia nin gwachii sto' ra' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs. ²Nicala bati'dxiloh ra' ba guel-rza'cazii pur guelrza'cazii nin bati'dxi Dxiohs la'h ra' ba per guhca nasaa las-to' ra' ba, nee nicala za naa ra' ba prohbi, per badzii'ba ra' ba mweeyi ziga zi tuhbi bwiinn nin nahpa ziahan mweeyi. ³Na'h naann nin bwa'haloon, cun gaduhbi sto' ra' ba bani'hi ra' ba ziga chi'h mweeyi'hn nin guhca bani'hi ra' ba, nee hasta mahzi'hn ru badi'hi ra' ba. ⁴Gunaaba duxa ra' ba loh nu gasaa'n nu gudi'hi ra' ba xmweeyi ra' ba para gacanee ra' ba la'h ra' xpwiinn

Dxiohs. ⁵Mahzi ru baria'caa bwi'hnn ra' ba que ziga dxudi'hnn nu lligaaba pur la'h ra' ba, pwihsi badi'hi ra' ba la'h ra' ba mweer galoh nez loh Daada Jesu-cristu, chi'chi nez loh ra' nu ziga gunab-wa' Dxiohs gaca. ⁶Pwihsi ziga bacha'ga ra' bwiinn Macedonia ra' mweeyi, zi'chi za ni'chin nnah ra'pihn loh Titu dxi' za bi tin guica'ha bi mweeyi nin gudi'hi tu xcweenta ziga guñi' bi loh tu ga-loh. ⁷Ruhnn tu ziahan dzi'n za'ca, ri-ahchiipa sto' tu xchi'dxyi Dxiohs, rñi' za'ca tu xchi'dxyi Dxiohs, nee nahpa tu guelnasiin, nee rca'hsto' tu guunn tu xtsi'n Dxiohs; nee rantsii'hi za tu la'h nu, ni'chin ayi chesuh tu guunn tu dz-i'n za'ca ra' ziga cheezah gudzii'ba za tu mweeyi.

⁸Ayi guunn tu lligaaba cañi'n ziga nahpa guunnpa'ca tun; sola xclaa'dzihn gacabwa' tu xa naa lasto' ra' bwiinn ra' nin rudzii'ba ra' mweeyi, tin zi'chi za guluu'yi ruca'h sto' tu bwiinn ra' nin naa ra' xpwiinn Dxiohs, ⁹laasii la'htu ya nu'nbwa' tu xa balahsa sto' Daada Jesu-cristu la'hnu'h; la'h Ñi'h naa Ñi'h rricu pur nin ca'ha Ñi'h garaa xiteenn Dxiohs, per guhca Ñi'h ziga zi tuhbi bwiinn prohibtii', tin zi'chi pur xcweenta Ñi'h gaapa tu garaa ra' nin nahpa Dxiohs nez dxibaa'.

¹⁰Na'h ziñi'n loh tu xi lligaaba ru'n-nahn para la'h gahca xquelnaza'ca tu. Guduhbihzayi galoh tu guza'loh tu cayuhnn tu dzi'n za'ca rii', laasii gaduhbi sto' tu guza'loh tun. ¹¹Pwihsi nnah gulchezah hasta guza'loh tun, cun la'h gahca ziga nuu sto' tu chin guzo'baloh tun, nnah xteenn dzi'n ca gulgadi'hi ziga nin rahpa tu. ¹²Laasii sidela nuu bwiinn cun gaduhbisto' ba xclaa'dzi ba gudi'hi ba guhn loh Dxiohs, Dxiohs rca'ha Ñi'h nin chi'hzi rahlaasto' bwiinn rudi'hi ba laasii ayi mnaaba Ñi'h nin ayi rahlda guzuh bwiinn. ¹³Ayi cañi'n gulgadi'hi tin tiidxi tu guelrza'cazii para gaapaa

stuhbi bwiinn, sino que tin gaca tuhbiloh tu cun xixteen tu. ¹⁴Nin nahpa tu nnah ni'chi gulgadi'hi tin guza'loh tu nin caya'dxi ra' ba, tin stuhbi dxyih la'h ra'ga'h ra' ba chin nahpa ra'ga'h za ra' ban zuni'hi za ra' ba nin dxia'dxi tu, tin zi'chi gaapaa tu xixteen tu nin guichi'hn tu tuhbiloh. ¹⁵Laasii loh xchi'dxyi Dxiohs caa squii: "Bwiinn nin batiaa'ha ziahan duxa guelwahw, ayi xi bwi'hnn sohbra; ya bwiinn nin batiaa'ha gullia'yi'hn, ayi xi bia'dxyi ba."

Titu cun bwiinn ra' nin ze'nee la'ha

¹⁶Zuxchiilli Dxiohs nin rudi'hi la'h Titu la'h gahca guelzaa' nin na'pahn pur la'htu. ¹⁷Pwihsi guzi'guehlda bi guunn bi nin guna'ba'hn loh bi guunn bi, ya coma ziga la'h gahca bi xclaa'dzi duxa bi guunn bi xtsi'n Dxiohs nez loh tu, nnah la'h gahca bi bwi'hnn bi lligaaba dxie'guia'ha bi cuun tu tin guza'loh tu guunn tu dzi'n rii'.

¹⁸Rii' rachigu'nehza nu tuhbi bwihtsi lasaa' nu'h tuhsi juunta cun Titu; la'h bin nin rñi' za'ca ra' bwiinn guido' xcweenta ñi'h laasii dzi'n za'ca ruhnn bi pur xcweenta xchi'dxyi Dxiohs, ¹⁹nee ayi dee si dxi'h, sino que la'h ra' bwiinn guido' ra' gullii la'h bwihtsi lasaa' nu'h rii' tin sahnee ba la'h nu loh xtsi'n Dxiohs nin dxudi'hnn nu rii' tin guñi' za'ca bwiinn pur la'h Jesucristu, nee tin dxugaluu'yi za nu ziga xclaa'dzi nu guidi'hnn nu xtsi'n Ñi'h, ²⁰tin ayi zi'chi chuu nin guñi' yihca nu ridi'hnn nu guri'xi cun mweeyi roo' nin bidxa'ga rii' para la'h ra' xpwiinn Dxiohs. ²¹Pwihsi dxudxi'hyi nu xa cayahca ra' dee' tin garia'caa xnehan; nee ayi nez loh si dx-i'h Daada Jesucristu sino que nezaa nez loh ra' bwiinn ra'.

²²Garooa ra' bwihtsi ra' nu'h rii', rax-e'hla za nu stuhbi bwihtsi nu'h nin ya guhca paaldaa bweelta bidia'ha nu xa ruhnn ba, nee ziga ya bachidia'ha nu

xclaa'dzi ba guunn za'ca ba ziahan ra' dzi'n, nee nnah mahziru xclaa'dzi ba guunn ba dzi'n za'ca laasii la'htu nadxi-ipa sto' ba. ²³Sidela chyuulla guinaaba dxyi'dxyi la'h Titu pur bwiinn rii', gulguñi' loh bwiinn chi la'h bi naa bi nin cayuhnnee na'h dzi'n nez loh tu, o sidela guinaaba dxyi'dxyi ra' ba xcweenta schioopa ra' lasaa' nu'h, gulgahbi loh ra' ba la'h ra' ba naa ra' ba xquixa'ga ra' bwiinn guido' nee pur xcweenta ra' ba rñi' za'ca ra' bwiinn pur Jesucristu. ²⁴Pwihsi para gacabwa' ra' bwiinn guido' ra', gulgaluu'yi loh ra' bwiinn chi xa rantsii'hi lasaa' tu, neezaa ra' dzi'n nin ruhnn tu ni'chi nin rachii' nu ganaalla dxyi'dxyi za'ca xcweenta tu.

Mweeyi para la'h ra' bwihtsi ra' nu'h

9 Ni'chin ayi guca'hruhn loh tu xcweenta dzi'n ra' rii', nahsto' nu, guelrahcanee ra' la'h ra' xpwiinn Dxiohs, ²laasii la'n naann xa ruca'hsto' tu guunn tun, ya ziga guñi' za'ca'hn pur xcweenta tu loh ra' bwiinn Macedonia; guñi'n loh ra' ba la'htu bwiinn ra' Acaya ra' desde guduhbihza batiaa'ha tu mweeyi. Pwihsi laasii bwi'hnn tu zi'chi neezaa ra' ziahan ra' bwiinn Macedonia ra' bie'suhsto' ra' ba bacha'ga ra' ba mweeyi. ³Ni'chin la'n gulu'neezahn bwihtsi ra' nu'h nez loh tu, tin ayi gaca lliaa'ha zi dxyi'dxyi nin guñi'n xcweenta tu, tin ziga cabweeza tii' tu gucha'ga tu xmweeyi tu ziga guñi'llga'n loh tu desgaloh, ⁴tin ayi nagah chin dxie'ldahn dxie'nee ra' paaldaa ra' bwiinn Macedonia mahs nee gwa'ha ra' ba ayi biuu tu ñucha'ga tu mweeyi, ya zi'chi zia'han xtuyi'hn cun neezaa la'htu. ⁵Ni'chin nin bwi'hna'hn lligaaba lwehgu si ze' ra' bwihtsi ra' nu'h rii', tin ze'guia'ha ra' ba xa gaca xcweenta mweeyi ra' nin bia'han dxyi'dxyi nu'h desde galohyi gucha'ga tu, tin zi'chi bana'siin mweeyi nin

guhlaasto' tu bacha'ga tu, ayi pur ziga dxi'h chyū rñi' nahpa cun lajweersi guunn tun.

⁶Gulgasannah sto' tu dxyi'dxyi ra' rii: Bwiinn nin rbahchi gullia'hyi'hn biñih, zi'chi za gullia'hyi'hn jusehchi rca'ha ba; ya ziga bwiinn nin rbahchi ziroo' biñih, zi'chi za ziroo' jusehchi rca'ha ba. ⁷Cada tuhbigah tu gulgadi'hi ziga chi'h rahlaasto' tu gudi'hi tu; per ayi guunn tun cun guelruhnn chiohpa sto' nee gulgahcabwa' ayi naazan lajweersi, laasii Dxiohs nadzii'hi Ñi'h la'h bwiinn nin rudi'hi mweeyi nez loh Ñi'h cun gaduhbi sto' ba, ⁸laasii Dxiohs guni'hi Ñi'h ziroo' guelruhntaa'yi xteenn Ñi'h para la'htu, tin zi'chi ayi chuu dxyih dxia'dxi tu nin guichi'hn tun nee tin gaapa za tu ziahanan para gacanee tu garaaloh ra' cohsa za'ca ra', ⁹laasii loh xchi'dxyi Dxiohs rñi' squii: "La'h badi'hi duxa Ñi'h para la'h ra' bwiinn prohbi, laasii zahca Ñi'h bwen duxa para tu'pazi." ¹⁰Dxiohs nin rni'hi biñih nin rbahchibiñih nu'h loh yuh nee cun guelwahw para guida'w nu'h; la'h Ñi'h gutarloohon para loh dzi'n li'hn xteenn tu, ya zi'chi guunn Ñi'h tin chioo ra'n tin guni'hihn tuhbi li'n za'ca la'htu, ¹¹tin zi'chi gaapa tu ziahan ra' guelnaza'ca para gacaza gudi'hi tu ziroo'. Ya para la'hnu, ziga mweeyi'hn nin rgu'nehza tu para la'h ra' xpwiinn Dxiohs, zuhnnan para gudi'hi duxa ra' ba guelzuxchilli nez loh Dxiohs, ¹²laasii chin rahcane tu la'h ra' bwihtsi ra' nu'h, ayi sola dxi'h radi'hi nu'h nin rchi'hn ra' ba sino que neezaa rachidi'hnn nu'h para rudi'hi ra' ba guelzuxchiilli nez loh Dxiohs. ¹³Chin rahcane tu la'h ra' lasaa' tu, ruluu'yi xcweenta ziga ruzo'badxiahga tu xchi'dxyi Dxiohs nin gwachii sto' tu; ni'chin la'h ra' ba guñi' za'ca ra' ba pur la'h Dxiohs xcweenta ziga nin cayahcane tu la'h ra' ba pur xcweenta mweeyi nin gulu'nehza tu para la'h ra' ba cun snuhn ra'bwihtsi lasaa' ra' nu'h

nin rii ra' stuhbi lahta. ¹⁴Ya chi'chi la'h ra' ba zibwihdxyi-zinaaba ra' ba loh Dxiohs tin gacanee Ñi'h la'htu, ya zahca nadzii'hi ra' ba la'htu laasii runi'hi duxa Dxiohs xquelrahcane Ñi'h para la'htu. ¹⁵Zuxchiilli Dxiohs laasii bani'hi Ñi'h tuhbi cohsa roo', cun tuhbi guelnaza'ca roo' nez loh ra' nu'h.

Guelrnabwa' nin nahpa Pahblu xcweenta ziga naa ba pooxtla

10 Na'h Pahblu, rna'ba duxa'hn loh tu, cun garaa ra' dxyi'dxyi nado'laadzi, nee cun dxyi'za'ca xteenn Jesucristu; nee za'bi dxyi'dxyi naan bwiinn nado'laadzi chin bia'hanahn loh tu ya chin nuu'huhn stuhbi lahta ruca'hn dxyi'dxyi nin dxigah ruri'hi la'htu. ²Pwihsi rna'ba'hn loh tu, gulguibahan za'ca tin chin dxie'ldagua'hahn cuun tu, ayi chuu llahn sto'n nee tin ayiza guñi'n dxyi'dxyinah loh bwiinn ra' nin rñi': "Pahblu nabahan ziga zi tuhbi bwiinn guidxyiyuh." ³Per la'h nu ayi chyū rdxihndxi cun dxi'ba nin rutuhbi ra' bwiinn guidxyiyuh. ⁴Laasii dxi'ba nin rualaloh la'hnu ayi naa'han ziga dxi'ba nin rutuhbi ra' bwiinn guidxyiyuh, sino que naan cun ganaalla xquelrnabwa' Dxiohs tin riidi'hnn nu gahn loh ra' garaa ra' guelrnabwa' nin nuu loh guidxyiyuh. ⁵Ni'chin nin cagazu'hyi nu loh garaa ra' lligaaba dxaaba ra', neezaa ziga nin ruchi'dxiu-rucha'ga lligaaba roo' ra' nin xclaa'dzi ra' bwiinn guñi'yah ra' ba xcweenta ra' bwiinn nin nu'nbwa' la'h Dxiohs; per caca'ha nu garaa ra' xigaaba ra' nu cagati'dxi ra' nu la'h ra'n nez loh naa Jesucristu tin guzo'badxiahga ra' nu xchi'dxyi Jesucristu. ⁶Nin cabweeza chi'hzi nu naa guidi'hnn nu guelguxchisi loh chyū chi'hzi bwiinn nin ayi guzo'badxiahga xchi'dxyi Dxiohs, chin la'h garaa tu guyuu'-guya'zi xchi'dxyi Dxiohs.

⁷La'htu rwa'ha tu cohsa ra' ziga chi'hzi nin rdii'dxi loh tu. Sidela chyuulla tuhbi tu rgu'bwa' guchii naa ba xpwiinn Jesucristu, nahpa gacabwa'za ba guunn xigaaba ba neezaa la'hnu naa nu xpwiinn Jesucristu. ⁸Pwihsi laasii mahziru guiñi' za'ca'hn xcweenta guelnabwa' nin na'pahn, nin bani'hi Dxiohs na'h tin guchioo'ruhn guelriachii sto' xteenn tu per ayi la'hla dxi'h guxi'na'hn la'htu nicala gatuhyi loon pur guiñi'n squii'. ⁹Na'h ayi xclaa'dzihndxie'suh guidxyihbi tu nasto' tu ziga nugachibiyaa'hahn la'htu pur dxihtsi ra' nin baca'hn. ¹⁰Laasii rñi' ra' ba loh xchi'tsihn caa dxyi'dxyi nagahn, dxyi'dxyi ña'laa'dzi; per ziga chin rñi'n cun rwaa'hahn nez loh ra' tu rña'n ziga zi tuhbi bwiinn siisii ya xchi'dxyi'hn naan ziga zi xchi'dxyi tuhbi bwiinn nin rñi' xilaa-xihlaan. ¹¹Per bwiinn nin rñi' zi'ca, gacabwa' ba dee': ziga nin naa nu cun xchi'dxyi nu chin raca'h nu dxihtsi loh tu ziga chin nuu nu zihtu, pwihsi zi'chi gahcaza naa nu chin dxuunee nu la'htu.

¹²Per ayi chyu ruhnn xigaaba naa nu tuhbiloh cun bwiinn ra' nin rñi' za'ca pur xcweenta gahca ra' ñi'h. La'h ra' ba ruhnn ra' ba puura lligaaba mbah ra', loh ziga rucha'gabwa' ra' ba xcweenta ziga tuhbi ziga stuhbi ra' ba. ¹³Per la'hnu ayi chyu guunn nayaachi tsi'baloh nu loh nin nagahdxi guni'hi Dxiohs la'hnu, mas sola riidi'hnn nu ziga chi'h dzi'n nin bani'hi Dxiohs la'hnu, ya la'hgahca squii' ziga nin baluu'yi nu loh guihdxyi Corintu rii'. ¹⁴Ni'chin ayi chyu bwi'hnn chiohpa loh lligaaba, pwihsi ¿xa ñaria'ca sidela la'hnu ayi ñadzihngah nu para ñaluu'yi nu la'htu? Pwihsi la'hnu naa mweer bwiinn ra' nin bie'nee xchi'dxyi Jesucristu nez loh tu. ¹⁵Ayi chyu ruhnn nayachi loh xtsi'n stuhbi bwiinn, sino que dxuule'za nu chioo guelriachii sto' xteenn tu, chi'chiyi gaca guidi'hnn ru

nu dzi'n nez loh tu, ziga chi'hzi gaca guidi'hnn nu, ¹⁶tin gaca za galuu'yiru nu xchi'dxyi Jesucristu stuhbi lahta loh guihdxyi ra' nin naa zihturu galoo lahdxyi tu, nee ayi za chyu guunn nayaachinee dzi'n nin bwi'hnn stuhbi bwiinn.

¹⁷Sidela chyuulla xclaa'dzi guunn nayaachi, per mahzi cha'yi guunn nayaachi ra' ba pur xcweenta Daada Jesucristu, ¹⁸laasii bwiinn nin ruza'loh ruhnn gahn ruti'dxiloh xi chi'h zi, ayi la'h dxi'h ba naa nin rñi' za'ca gahca pur xcweenta ñi'h sino que la'h Jesucristu nin ruze'ta ziga naa xtsi'n bwiinn chi.

Pahblu cun bwiinn ra' nin ayi naa pooxtla

11 ¡Malaayi gwa'ha nnah tu loon gaduhbi nin guiñi'n tuhbi dxyi'dxyi nin naa xilaa-xiilaan! Pwihsi gul-gaca'dxiahga xchi'dxyi'hn ²laasii ria'lahn sto'n cun la'htu ya llahn chi ze' nezloh Dxiohs, laasii ya naa dxyi'dxyi gudi'hn la'htu nez loh Jesucristu tin guica'ha Ñi'h la'htu. Nee xclaa'dzizahn gudi'hn la'htu nez loh Ñi'h ziga zi tuhbi dxa'pa nin nagahdxi chyu ndxi'hw guyihdxitii', ³per nin rza'ca'hn rdxyi-ibihn laasii ayi nagah guisagui'hi tu ziga basagui'hi bwe'lda la'h Eva; nagah zi'chi za gusaa'n tu gusagui'hi bwiinndx-aaba la'htu ya guunn ba gahn guidxa'h loh xigaaba tu, bachi'h guiria'hcaa tu loh xneziuh Jesucristu nin raann tu cun gaduhbi sto' tu. ⁴Laasii nnah rwa'hahn mahzi ruca'h sto' tu ruca'dxiahga tu rwaa' stuhbi bwiinn nin rñi' nuu stuhbi Jesuhs nin ayi naa xchi'dxyi Ñi'h dxyi'dxyi nin raluu'yi nu, nee rca'ha tu cun gaduhbi sto' tu tuhbi spíritu nin naa guriincaa loh Spíritu nin ya guca'ha tu, nee cun ruhnn za tu rca'ha tu guriincaa dxyi'dxyi loh dxyi'dxyi nin ba bihn tu nin guta'h la'htu loh duhlda. ⁵Na'h ri-

insto'n ayi naan bwiinn nin gulliaa'ha lasahca loh garaa ra' pooxtla.

⁶Nicala xchi'dxyi'hn rzahcasto' tu naan dxyi'dxyi nin naa xilaa-xilaan, per loh xigaa'bahn ayi xi ria'dxi'hn; nin sola naa bwensi ruluu'yiloh garaa ra' dxyi'dxyi ra' nin la'n baluu'yi loh tu cun dzi'n nin bwi'hna'hn ri'ca.

⁷O ¿ta bwi'hna'hn duhlda sahca guyuu'huhn lahta tu, ziga tuhbi bwiinn nado'laadzi tin gaca tu bwiinn roo ra', nee nin tuhbi santahba ayi basadxiilli'n la'htu xcweenta nin balu'yi'hn xchi'dxyi Dxiohs? ⁸Guca'hahn mweeyi nin bani'hi guriin ra' ca bwiinn guido' na'h chin gyyuu'huhn loh tu, tin bwi'hna'hn xtsi'n Dxiohs loh tu. ⁹Chin gyyuu'huhn loh tu, gyyuu' xi bichi'hna'hn per ayi basio'bahn la'htu, laasii chin bie' ra' bwihtsi ra' nu'h nin zie' ra' nez gui-hdxyi Macedonia, la'h ra' ba bani'hi ra' ba garaa ra' nin bichi'hna'hn, ni'chin nin ayi xi basio'bahn la'htu, ya zi'chi cheezah gu'nnahn. ¹⁰Pwihsi ziga na'pahn siguhra nu'nbwa'n xchi'dxyi Jesucristu, ni'chin ayi chyu bwiinn nahpa para guzia'tii dxyi'dxyi za'ca nin callii'dzi par na'h, ya garaa ra' bwiinn gui-hdxyi Acaya guini' ra' ba ruluu'yi zihn xchi'dxyi Jesucristu ayi chyulo rza'bi naa'hahn para guica'hahn mweeyi. ¹¹¿Xixnaa rni'n loh tu squii'? ¿Ta laasii ayi guinadzii'hihn la'htu? ¿Dxiohs naannloh balaaca chi'h ruca'h sto'n la'htu! ¹²Per nahpa cheza'hn loh nin cayu'nnahn, tin ayi chuu nehza para la'h ra' bwiinn ra' nin ca'ndxi'hyi ra' cun dxyi'dxyi rusagui'hi xa gaca ra' ba ziga naa nu, per ayi gaca zi'chi. ¹³Pwihsi la'h ra' ba ayi naa ra' ba pooxtla; la'h ra' ba sola rusagui'hi zi ra' ba, ruhnn zi ra' ba ziga naa ra' pooxtla xteenn Jesucristu, per ayi chyu naa ra' ba. ¹⁴Pwihsi dee' ra' ayi rluu'yi nagahn ra'n laasii nee bwiinn-daaba zahca guinah ba ziga zi tuhbi aanjla xteenn Dxiohs nin rca'bacha'h tin

gusagui'hi ba la'h ra' bwiinn. ¹⁵Pwihsi ni'chin ayi guinagahn ruluu'yiloh ziga nin naa ra' xpwiinn ba ziga tuhbi bwiinn nin ruhnn dzi'n za'ca, pwihsi bwiinn ra' chi ziinihchiloh ra' para tu'pazi cun xcweenta ziga naa xtsi'n ra' ba.

Ruti'dxiloh Pahblu guelrza'cazii xcweenta nin naa ba pooxtla

¹⁶Rni' za'ca'hn loh tu; ayi guunn tu lligaaba yi'cahn cazohbayo'ba, per ziga nin nuu tu lligaaba ca gulgasaa'nza guini'n loh tu ziga tuhbi bwiinn nin rahca naxiin yihca ni'h tin guini' loh tu dxyi'dxyi za'ca pur xcweenta gahcahn. ¹⁷Dxyi'dxyi nin cañi'n rii' ayi cañi'niin cun xquelrnabwa' Dxiohs, sino que cañi'niin ziga zi tuhbi bwiinn nin rahca naxiin yihca ni'h, nee naa ra' dxyi'dxyi za'ca ra' rii' la'hgahca xcwee'n-tahn, ¹⁸laasii ziga nuu za ra' bwiinn ra' nin rni' ra' dxyi'dxyi nayaachi pur la'hgahca xcweenta xtsi'n ra' ba nin ruhnn ra' ba loh guidxyiyuh rii', nee zi'chi gahca za ziini'n dxyi'dxyi nayaachi xcweenta ga'cahn, ¹⁹laasii ziga la'htu nin naa bwiinn nasiin tii' cayahpa tu paseensi ra' la'h bwiinn nin rahca naxiin yihca ni'h. ²⁰La'htu zeezahnee chyu chi'h zi tuhbi nin rnabwa' loh tu ziga tuhbi ballwaa'n, o rbaa'n ra' ba xixteenn tu, o rnabwa' ra' ba la'htu, o rusa'cazii ra' ba la'htu, o rgahpaa ra' ba loh tu. ²¹¿Xiilla xtuhyi guhca nu ziga zi bwiinn siisii nez loh tu!, per loh xi chi'h zi nin ruhnn lasahca ra' ba la'hgahca ra' ba, nicala na'h cañi'niin ziga zi nin rahca yihca ni'h, pwihsi neezaa na'h na'pahn dxyi'dxyi. ²²¿Sidela naa ra' ba bwiinn hebreu? Neezaa na'h naa'niin. ¿Sidela naa ra' ba bwiinn Israel? Neezaa na'h naa'niin. ¿Sidela naa ra' ba lla'ha guehtu Abrah'n? Neezaa na'h naa'niin. ²³Sidela naa ra' ba bwiinn nin ruluu'yi xchi'dxyi Jesucristu, na'h dzi'balohru mahzi ruluu'yi'hn xchi'dxyi Jesucristu nicala na'h

cañi'n ziga zi tuhbi bwiinn nin rahca yi-hca ñi'h cun ziga dxyi'dxyi ra' nin cañi'n. Pwihsi mahzi ru guelrza'cazii bati'dx-iloön que la'h ra' ba; bati'dxilooohruhn loh goolpi que la'h ra' ba, nee bie'wruhn la'n lahtsi dxi'ba que la'h ra' ba. ²⁴Ya loh ga'yu bweelta basahcazii ra' bwiinn Israel ra' na'h; bachiehlida ra' ba di'tsihn galda bitsi'h biga' cwarda, ²⁵ya stuhbi bweelta baca'h dxiah ra' ba yi'cahn, ya chohnna bweelta guza'bi ñihsa barcu nin zaa'hahn la'n ñi'h loh ñih-sado' per bia'hanzahn tuhbi dxyih-tuhbi gue'la loh ñih-sado'. ²⁶Nee ziahan za bi-ahje guzu'zahn, nee bati'dxiloozahn ziahan ra' ya'dxi nez loh gui'w ra'; bati'dxilohzahn guelnadxyi'bi loh ra' guba'n, nee cun loh za ra' bwiinn guihdxyi laadxyihn, nee cun nez loh ra' za bwiinn ziitu ra' nez la'n ciudahd ra' nee nez loh dahan ra' nee cun loh ñih-sado' ra' za, nee cun nez loh za ra' bwiinn rusagui'hi bwiinn nin rñi'zi ra' naa xpwiinn Jesucristu. ²⁷Bati'dxiloduuxazahn loh dzi'n cun loh dxixi'hw; ziahan la za bweelta ayi guta'xgaasih, cun bi-a'hanahn ayi gudaawuhn, cun ayi za gwaa'hahn ñihsa; nee bacwaa'nahn ziahan bwelta, bati'dxiloozahn loh guel-nahlda cun bia'dxyi za lahdxi para na'h.

²⁸Per garaaloh ra' dee' bati'dxiloon guelrza'cazii; guillii-guillii nuu'huhn guelzraa' pur xpwiinn xteenn ra' guido'. ²⁹Sidela chyuulla tuhbi tu naa bwiinn siisiitii', pwihsi neezaa na'h naan bwiinn siisii; ya sidela tuhbi tu riaaba loh duhlida, na'h riuu' duuxa'hn guelzraa' xcweenta tu. ³⁰Sidela nayaachi'hn, per gaca nayaachi'hn xcweenta cohsa ra' nin ruluu'yi xcweenta guelsiisii xte'nnahn. ³¹Dxiohs nin naa Xtaada Jesucristu nin rga'ha chyu guñi' za'ca lah Ñi'h tu'pazi, naann Ñi'h na'h cañi'n dxyi'dxyi nin naa guchii. ³²Chin guyuuhuhn loh guihdxyi Damascu, gubernadohr nin

guyuuh ri'chi, naa ba xpwiinn rrehyi Aretas, gunabwa' ba guhpa ra' xcuxchisi ba hasta rwa' pweerta xteenn guihdxyi chi tin ñanee ra' ba na'h ñie'w'hn la'n lahtsi dxi'ba, ³³per bidxeela xa batehta ra' xpwiinn Jesucristu na'h la'n tuhbi tiipi nez tihxi muhrn nin nuu gadiidxi guihdxyi chi ya zi'chi zi gula'hn loh ra' ba tin ayi bina'zu'hn.

Dxiohs baluu'yiloh loh baca'lda

12 Ayica rii' gahn ziga chyu guñi' za'ca ziga xcweenta gahca ra' nu, mas guñi'n xcweenta baca'lda neezaa xcweenta bihsi nin basagwa'ha Dxiohs na'h. ²Nu'nbwa'n tuhbi ndxi'hw nin ri-achii sto' ñi'h xchi'dxyi Jesucristu, nin baguhca tsi'dah yihza gwah hastayi naa nin riohna dxibaa'. Ayi ga'nnahn gu cun gaduhbi ziga naa tihxi ba gwah ba, o ganaalla xaalma ba gwah; sola Dxiohs naann. ³Dxiohs chi'h zi naann gu gaduhbi tihxi ndxi'hw chi o ganaalla xaalma ba, sola la'h chi'h zi Ñi'h naann Ñi'h. ⁴Gwah ba hasta naa lahdxyi Dxiohs nin nabahan dzi'tsi dxibaa' hasta bihn ba dxyi'dxyi ra' nin ayi nuu guuyidxyi'dxyi ba loh ra' bwiinn. ⁵Na'h ñahca nayaachi sto'n xcweenta ziga ndxi'hw chi, per ayi nuu guelnnayaachi sto'n pur xcwenta gahcan. ¿Xa guñi' chi'hn dxyi'dxyi nin ayi naa guelsiisii xte'nnahn? ⁶Per sidela na'h xclaa'dzihn guñi' za'ca'hn pur xcwee'ntahn, ni'chi nin ayi gacan dxyi'dxyi nin riagadziiba zi yi'cahn, laasii na'h cañi'n pur dxyi'dxyi nin naa guchii; per ayi cayuhn dxi'hñin tin para guunn bwiinn lligaaba mahzi ru bwiinn lasahcaruhn loh nin rwa'haloh tu ru'nnahn o nin rihn dxi-ahga tu rñi'n.

⁷Bwi'hnn Dxiohs baluu'yiloh ziahan roo' duxa ra' cohsa loon, per ayi pur ni'chi dxi'h chuu guelnnayaachi sto'n, sino que guzahca sto'n ziga zi nin gudii'dxi tuhbi guihchii tihxi ñi'h pur

xcweenta bwiinndxaaba nin laa Satanahs tin dxiaaba'hn loh guelrza'cazii xteenn ba tin ayi gaca'hn ziga tuhbi bwiinn nin gaca lasahca. ⁸ Biohnnala bweelta la'n gunaaba loh Daada Jesucristu tin guzia'tii Ñi'h xcweenta guelrza'cazii rii', ⁹ per nah Jesucristu loon squii': "Guelrahcanee nin guni'hi'hn ayi xi dxia'dxi lu'h", pwihsi ni'chin nin na'h riahxi'hn naan bwiinn siisii tin zi'chi gu-luu'yiloh ru xquelrnabwa' Jesucristu pur xcwee'ntahn. ¹⁰ Pwihsi ni'chin nin riahxi'hn pur guelsiisii nee riahxi Zahn loh guelrñi'yah nin rñi' ra' bwiinn pur na'h nee chin cachi'hna'hn ziga garaaloh, nee neezaa chin ruti'dxiloon guelrza'cazii pur xcweenta Jesucristu, laasii chin siisiitii'hihn, chi'chi runi'hi Dxiohs mahzi ru guelnadxiipa cun guelnada'n na'h.

**Guyuu' guelrzaa' Pahblu pur
xpwiinn guido' Jesucristu nin
nuu loh guihdxyi Corintu**

¹¹ La'n guhca ziga tuhbi bwiinn nin bagaduhbi loh xigaaba ñi'h, per la'h gahca tu bwi'hnn tu guhca squii', laasii la'htu ruhnn tucabri ñiñi' za'ca tu xcwee'ntahn laasii ayi xi ria'dxi'hn nez loh ra' snuhn ra' bwiinn ra' nin naa ra' pooxtla nicala na'h ayi chyu naan. ¹² Loh dzi'n nin bwi'hna'hn cun paseensi nez loh tu, bwi'hnañin ziga tuhbi nin guchii naa tuhbi pooxtla xteenn Jesucristu, laasii bwi'hnañin cun milahgru ra' nee cun sehn ra'. ¹³ ¿Xi bwi'hna'hn loh tu tin nah tu ru'nnahn lligaaba gulliaa' lasahca tu que snuhn ra' xpwiinn guido' Jesucristu? Nin bwi'hnn chi'h zihn naa dee': ayi bataalahn xtsi'n tu, naann tu ayi xi guna'ba'hn loh tu para ñahca-nee tu na'h, ziga cumpañu nin bwi'hnn ra' guriin ra' bwiinn guido' na'h. ¡Gul-gui'hnn pardohn na'h pur nin ayi xi guna'ba'hn loh tu!

¹⁴ Pwihsi nnah la'n cagu'guihn tin gazaal' chohna bweelta nin

rie'ldagua'hahn cuun tu, nee ayi xi guti'dxi dzi'na'hn la'htu ziga guica'hn nin nahpa tu, sino que la'htu xclaa'dzihn tin cheezah za'ca tu loh xneziuh Dxiohs; laasii la'h daada ra' rgu'cha'yi ra' mweeyi para la'h ra' llii'n ra' ba ayi la'hga'h dxi'h llii'n ba cu'cha'yi mweeyi para la'h ba. ¹⁵ Ya na'h cun gaduhbi sto'n gunaann chi'hn cun gaxtu cun nin guichi'hna'hn, nee hasta guunnzahn gaxtu na'h pur xaalma tu nicala rluu'yi mahzi ru ruca'h sto'n la'h tu per la'htu gulliaa' ruca'h sto' tu na'h.

¹⁶ Per mahzi ziga ayi bati'dxi dzi'na'hn la'htu, nicala nuu ra' nin cañi' basagui'hihn la'htu laasii nadxeela laa'dzihn loh guelrsagui'hi. ¹⁷ ¿Xa naa ziga rusagui'hihn la'htu? ¿Ta naan pur tuhbi ra' bwiinn ra' nin guxe'hla'hn loh tu? ¹⁸ Chin guxe'hla'hn Titu cun stuhbi bwihtsi lasaa' ra' nu'h nin bie'guia'ha xa nuu tu, ¿ta basagui'hi Titu la'htu? ¿Tayi guchii dxi'hn garoopa nu tuhsi naa xigaaba nu nee tuhsi za xtsi'n nu?

¹⁹ Ya gaduhbi nin cayu'lda tu loh dxih-htsi rii', pwehda cayuhnn tu lligaaba dx-uugannaaba nu loh tu xa dxia'lda sto' tu xtuhlda nu, per ayi zi'chi dxi'h; dx-uñi' nu squii' nez delaanta loh Dxiohs nee cun lah Daada Jesucristu, tin zi'chi chioo ru tu loh xchi'dxyi Dxiohs, bwi-itsi ra'n nin nadzii'hiduuxara'n, ²⁰ laasii rdxii'bihn ziga chin cheguia'hahn cuun tu, mas ayi rii tu ziga xclaa'dzihn nee na'h ayi za gwa'ha tu na'h ziga xclaa'dzi tu. Rdxii'bihn chuu dxixi'hw, guelrza-'bi sto' lasaa' xixteenn ñi'h, llahn, guelr-laa'ha lasaa', guelrñi'yah, bwiinn rsah dxyi'dxyi, cun nin ruhnn nayaachi ra' nin riahsa-rca'nee la'h bwiinn lasaa' ba. ²¹ Rdxii'bihn ayi nnagah loh dx-ie'ldagua'hn cuun tu stuhbi, guunn Xchiohsa'hn para gazi'xtuhyi'hn nez loh tu, nee dxie'suh za gu'na'hn xcweenta xtuhlda tu nin nuu ca chieempa laasii ayi

riigasaa'n tu dzi'n dxaaba ra' tin guibahan nayaa tu; sola nuu tu nin na'hla nez cayuhnn xtu'h gunna'h nin ayi naa che'hla tu cun ziahan ru ra' dzi'n ra' nin ruhnn tu.

**Luulchima guelruu'yi
dxyi'dxyi xteenn Pahblu**

13 Nnah gaca chohnna bweelta dxie'ldaguaia'hahn cuun tu. Xi chi'h zi guelchiah nin gucha'ga tu nahpa gacan chiohpa o hasta chohnna bwiinn nin naann pa'h xa naa guelchiah chi. ²La'n guñi' la desde galohyi, yannah la'n guñi' stuhbi ziga zi na'h zu'hn nez loh tu, yannah nin nuu'huhn zihutu ruca'hn dxihsti loh ra' nin guluu'tii duhlada desde galohyi, nee cun loh garaa ru ra' bwiinn; sidela na'h dxie'ldahn stuhbi, ayi ru guelralahsa sto' xcweenta ra' ba, ³laasii xclaa'dzi tu gwa'ha tu ta guchii runi'hi Jesucristu guelrnabwa' na'h tin guñi'n xchi'dxyi Ñi'h. Per Jesucristu ayi naa Ñi'h ziga tuhbi bwiinn siisii xcweenta tu sino que ruhnn Ñi'h ruluu'yi Ñi'h xa naa xquelnada'n Ñi'h nez la'n lasto' tu. ⁴Guchiica chin guchah Ñi'h loh cruhzi guhca Ñi'h ziga zi tuhbi bwiinn siisii nin ayi xi guelnada'n nahpa, per nabahan Ñi'h par nahpa Ñi'h ziroo' guelrnabwa' xteenn Dxiohs. Pwihsi zi'chi za la'hnu nuu nu loh guelsiisii nin guhpa Ñi'h, per cun la'h Ñi'h zibahan nu loh guelrnabwa' xteenn Dxiohs laasii nuu nu tuhsi cun la'h Ñi'h tin zi'chi za gachidxiaacanee nu la'htu.

⁵La'h gahca tu gulca'hnaa la'n lasto' tu, sidela guchii pa'h gwachii sto' tu xchi'dxyi Dxiohs. Gulguia'ha za'ca xa naa lasto' tu: ¿Tayi rudi'hi tu cweenta nuu nabahan Jesucristu sto' cada tuhbigah tu?, o ¿gu nuu tu nin ayi naa xpwiinn Ñi'h? ⁶Na'h xclaa'dzihn gacabwa' tu, ayi naa nu bwiinn nin bisagui'hi sino

que riachii sto' pa'caa nu xchi'dxyi Jesucristu, ⁷nee rachibwihdxyi-rachinaaba nu loh Dxiohs tin ayi xi dzi'n dxaaba guunn tu, per ayi tin guñi' za'ca dxi'h bwiinn xcweenta nu sino que tin guunn tu ganaalla dzi'n za'ca, nicala la'hnu garia'caa nu ziga zi bwiinn nin ayi xi lasahca, ⁸laasii ayi nuu xa guidi'hnn nu tin ñichiloh dxyi'dxyi nin naa guchii, mas guidi'hnn nu para guillii'dzin. ⁹Ni'chin sola ria'han nasaa sto' nu chin rihn nu la'htu nahpa guelnadxiipa cun guelnada'n loh guelriachiisto' xteenn tu nicala la'htu nin ayiru riagannasto' tu la'hnu, per la'hnu chi'chi pa'h mahzi ru riazah rbwihdxyi-rnaaba nu loh Dxiohs tin guunn Ñi'h para guibahan tu ziga naa xigaaba Ñi'h. ¹⁰Cagaca'hn dxihsti rii' loh tu galoh nin ria'dxi dxie'lda guia'hahn cuun tu, tin chin dxie'ldahn, ayi gaca nahda yihca tu cun loh xquelguxchii'sihn, nin bani'hi Daada Jesucristu na'h tin gu'nnahn para chuu ziroo' xquelnada'n tu nez ziga riachiisto' tu xchi'dxyi Dxiohs, ayi para ñichiloh dxi'hn.

¹¹Pwihsi ni'chin bwihtsira' nu; guldxiahxi, gulgahca bwiinn bazaa' guelriachii sto'-sto' ñi'h, gulgasaguu'dzi sto' tu, tuhsi lligaaba gulgui'hnn, nee gulguibahan cun guelnado'laadzi. Dxiohs nin naa xteenn Ñi'h guelnadzii'hi lasaa' cun guelrbwihdxyii sto' gaapaa la'htu. ¹²GulgahpaDxiohs lasaa' tu ziga tuhbi ziga stuhbi tu. ¹³Garaa ra' lasaa' ra' nu'h nin nuu guelriachii sto' ra' sto' ñi'h, ruxe'hla tuhbi guelrgahpaDxiohs para la'htu.

¹⁴Guelrahcanee xteenn Daada Jesucristu, cun neezaa guelnadzii'hi lasaa' xteenn Dxiohs, cun guelrahcanee xteenn Spíritu Saantu chuu la'n lasto' tu. Zi'chi pwihsi.

Dxihtsi nin baca'h San Pahblu loh ra' bwiinn Galacia

GuelrgahpaDxiohs

1 Na'h Pahblu, naann pooxtla xteenn Jesucristu. Ayi bwiinn ra' dxi'h baxe'hla na'h nin ayi za la'h ra' dxi'h ba bazuh na'h sino que la'h Jesucristu cun Xtaada Dxiohs Ñi'h nin nuu llaa'ndxibaa'; Dxiohs nin bacwa'hn la'h Jesucristu loh ra' bwiinn guuchi, la'h Ñi'h gului na'h gaca'hn xpooxtla Ñi'h. ²Na'h nee cun garaa ra' lasaa' ra' nu'h nin naa pur xcweenta Jesucristu nin rii ra' rii', raca'h nu dxihtsi rii' para la'h ra' bwiinn guido' nin nuu ra' nez loh guihdxyi xteenn Galacia. ³Gulguica'ha guelruhnntaa'yi xteenn Dxiohs nin naa Xtaada nu'h, cun guelriidxyii sto' xteenn Ñi'h neezaa xcweenta Daada Jesucristu. ⁴La'hgahca la'h Ñi'h badi'hi Ñi'h la'h Ñi'h gucuh Ñi'h loh cruhzi tin guhlda'h Ñi'h la'hnu'u'h loh duhlda xteenn guidxyiyuh rii', ziga gunabwa' Yu'bi Xtaada Dxiohs nu'h. ⁵Ba lasahca duxa naa lah Dxiohs para tu'pazi. Zi'chi gaca pwihsi.

Ayi stuhbi dxyi'dxyi nin guta'h la'h bwiinn loh duhlda ziga xchi'dxyi Dxiohs

⁶Hasta radxyigaa' duxa za loon ziga tan lwehgutii' cabwe'he sto' tu la'h Dxiohs nin gudihdxyi la'htu cun guelruca'h sto' nin nahpa Crixtu cun la'hnu'u'h, tin zeena'hla tu guriincaa dxyi'dxyi! ⁷Ayi stuhbi dxyi'dxyi nin zahca guta'h la'hnu'u'h loh duhlda, sola nuu ra' nin xclaa'dzi gusiahchi sto' tu cun stuhbi ra' dxyi'dxyi; xclaa'dzi ra' ba gucha'h ra' ba xchi'dxyi Jesucristu. ⁸Per sidela chyulla cagaluu'yi la'htu guriincaa stuhbi dxyi'dxyi nin rñi' ra' ba ruta'h la'h bwiinn loh duhlda, dxyi'dxyi nin ayi naa

lasaa' dxyi'dxyi nin ba baluu'yi nu loh tu; bwiinn chi ya guyuu'dii ba, ayi xi ruhnn nicala na'hzhahn, o tuhbi aanjla nin dxiinloh nez dxibaa'. ⁹La'n guñi' lan desde galohyi, yannah la'n cañi' la'ga'hn stuhbi: Sidela chyulla ruluu'yi la'htu stuhbi dxyi'dxyi nin rñi' ba rta'h la'h bwiinn loh duhlda, nee ayi naan ziga dxyi'dxyi nin ya baluu'yi nu la'htu, bwiinn chi ya guyuu'dii ba.

¹⁰Chin rñi'n squii', ¿ta rluu'yi xclaa'dzihn guñi' za'ca bwiinn xcwee'ntahn?, o ¿ta cadxi'hyihn nez gusia'xihn la'h bwiinn ra'? Pwihsi sidela na'h ñi'dxi'hyihn nez sola ñusia'xihn la'h ra' bwiinn, pwihsi ayi ñahca'hn tuhbi xmoosa Jesucristu.

Xcweenta xtsi'n Pahblu

¹¹Per gulgahcabwa' dee' bwiitsi ra'n; dxyi'dxyi nin ruta'h la'h ra' bwiinn loh duhlda nin rulu'yi'hn la'h tu, ayi naa ra'n xigaaba ra' bwiinn guidxyiyuh. ¹²Ayi loh ra' dxi'h bwiinn guidxyiyuh bwi'hn-na'hn guca'hahn dxyi'dxyi ra' rii', nee nin ayi za chy baluu'yin na'h, sola la'h Jesucristu bani'hi xchi'dxyi Ñi'h rii' na'h.

¹³La'htu ya naann tu xa za'bi dxyi'dxyi xa guhca'hn cadxyih, chin gwazahne'hn xlehyi guehtu Moisehs, pwihsi basa'cazii duxa'hn la'h ra' bwiinn guido' ra' nin gwachii sto' ra' ñi'h xchi'dxyi Jesucristu, nee guclaa'dzihn ñuñi'chilooran ba. ¹⁴Loh ra' nin ruzo'badxiahga xlehyi guehtu Moisehs, na'h guhca'hn tuhbi bwiinn nin mahziru gucabwa' ziga naa xlehyi Moisehs loh ra' lasaa' ra'n nin naa xedah ra'n; guhca'hu'hn loh ra' ba, loh ra' bwiinn laadxyihn; mahzi ru guza'bi sto'n costumbre ra' xtaadaguldoo' ra'n. ¹⁵Per Dxiohs gului na'h nee gului Ñi'h na'h desdeyi chin nuu'huhn sto' xmaa'n, ni'chin gudihdxyi Ñi'h na'h pur tantu nin

ruca'h sto' Ñi'h na'h. ¹⁶Chi'chi bwi'hnn Dxiohs para biu'nbwa'n la'h Llii'n Ñi'h, tin zi'chi gulu'yi'hn xcweenta xchi'dxyi Ñi'h nin guta'h la'hra' bwiinn loh duhlda nez loh ra' bwiinn ra' nin ayi naa ra' bwiinn Israel. Chin guhca zi'chi, ayi chyu bagati'dxi dzi'na'hn, ¹⁷nin ayi za guyaa'hahn loh guihdxyi Jerusalehn para ñagaanñin loh ra' nin naa ra' pooxvla galohyi que na'h. Pwihsi mahzi na'h guyaa'hahn nez loh guihdxyi Arabia, ya chi'chi gubia'gariin para nez guihdxyi Damascu.

¹⁸Ya chin guhca chohnna yihza, chi'chiyi guyaa'hahn loh guihdxyi Jerusalehn, ya chi'chiyi biu'nbwa'n la'h Pehdru, nee guyuu'huhn tsi'ñu gubihdxyi ri'chi, ¹⁹per ayi bwa'hahn loh nin stuhbi chyu stuhbi ra' pooxvla ri'chi, sola la'h si Jacobo bwihtsi Jesucristu bwa'hahn. ²⁰Pwihsi na'pahn siguhra nez delaanta loh Dxiohs, ayi naa xchi'dxyi'hn dxyi'dxyi xihn, sino que guchii naa nin cagaca'hn. ²¹Chi'chi guyaa'hahn loh ra' guihdxyi xteenn Siria, cun neezaa nez loh guihdxyi Cilicia. ²²La'h ra' bwihtsi ra' nu'h nin naa xpwiinn guido' Crixtu nin nuu ra' nez loh guihdxyi ra' xteenn Judea la'n dxyih ra' chi, ayi nu'nbwa' ra' ba na'h ziga xa rñiaa'hahn, ²³sola guyaa'zi dxiahga ra' ba rahbi ra' bwiinn: "Ni'ca nin guca'hna'hla la'hnu'h, nee nnah bwa'ha la'h ba cagaluu'yi xchi'dxyi Jesucristu, nee dxyi'dxyi ra' ca nin guclaa'dzi ba ñuñihchiloh ba." ²⁴Ya chi'chi riñi' za'ca duxa ra' ba xcweenta Dxiohs nin nuu dxibaa' laasii gwachii sto' zahn xchi'dxyi Ñi'h.

Bidxa'ga Pahblu loh ra' pooxvla

2 Chin guhca tsi'dah yihza, chi'chi guyaa'hahn stuhbi nez loh guihdxyi Jerusalehn cun Bernabeh, neezaa Titu gwane'hehn. ²Guyaa'hahn laasii Dxiohs baluu'yi na'h nahpa guyaa'hahn

tin balu'yi'hn xa gwachii sto' ra' bwiinn ra' nin ayi naa ra' bwiinn Israel xcweenta xchi'dxyi Jesucristu nin ruta'h loh duhlda. Balu'yi'hn dxyi'dxyi ra' rii' loh ra' nin rnabwa' guido' xteenn Jesucristu ri'chi; bwi'hna'hn squii' laasii ayi xclaa'dzihn ñahca nin bwi'hna'hn cun nin cayu'nnahn dzi'n lliaa' si, ³per nin la'h Titu, nin ze'ldane'hn, nin naa tuhbi bwiinn griehgu nin ayi naa tuhbi bwiinn Israel, ayi guyuu' chyu ñuhnn jwersi ñuu' bi bwa' tihxi bi ziga nin caa loh xlehyi Moisehs nahpa chuu bwa' tihxi bwiinn nin guzo'badixahga lehyi chi. ⁴Pwihsi guchii nuu ra' bwiinn ra' nin ruhnn ra' zi ziga naa ra' ba lasaa' ra' nu'h; bidxa'ga ra' ba loh ra' nu tin guhlda'tsi ra' ba xa raann ra' nu'h Dxiohs. Rdxyi'chi ra' ba laasii naa nu'h xpwiinn Jesucristu, ya ayi chyu ruhnn ziga bwi'hnn ra' xtaada guldo' ra' nu. La'h ra' ba xclaa'dzi ra' ba guche'h ra' ba yihca ra' nu, xclaa'dzi ra' ba gazo'badixahga ra' nu'h xchi'dxyi ra' ba. ⁵Per la'hnu ayi chyu bazo'badixahga xchi'dxyi ra' ba, laasii xclaa'dzi nu cheezah chechii sto' tu xchi'dxyi Jesucristu nin ruta'h la'h bwiinn loh duhlda.

⁶Pwihsi nin tuhbi dxyi'dxyi cuubi ayi guñi' ra' nin naa ra' bwiinn dzi'baloh ra' chi loon; nicala na'h ayi radxyigaa'hahn chyuulla guhca ra' ba galoh laasii Dxiohs ruhnn chi'h zi Ñi'h tuhbiloh loh garaa ra' bwiinn. ⁷Loh nin ñuni'hi ra' ba tuhbi dxyi'dxyi cuubi na'h, mahzi bwa'ha ra' ba Dxiohs baca'bi na'h para gulu'yi'hn xcweenta xchi'dxyi Dxiohs nez loh ra' bwiinn ra' nin ayi naa ra' bwiinn Israel, ziga za baca'bi Ñi'h la'h Pehdru tin ruluu'yi ba xchi'dxyi Dxiohs nez loh ra' bwiinn ra' nin naa ra' bwiinn Israel. ⁸Pwihsi la'h gahca Dxiohs nin guxe'hla la'h Pehdru ziga pooxvla nez loh ra' bwiinn Israel ra', la'h gahca Dxiohs chi guxe'hla za na'h ziga tuhbi

pooxtla nez loh ra' bwiinn ra' nin ayi naa ra' bwiinn Israel.

⁹Ni'chin ziga Jacobo, Pehdru, cun Jwahn nin naa ra' bwiinn dzi'baloh ru loh bwiinn guido' ra' xteenn Jesucristu nez Jerusalehn, guhcabwa' ra' ba la'h Dxiohs cayuhnn cayahcane na'h, chi'chi bani'hi naa ra' ba tin bagahpaDxiohs ra' ba na'h cun neezaa Bernabeh, tin sehn rii' ruluu'yi naa ra' ba tuhsi cun la'hnu ziga choodi'hnn nu dzi'n nez loh ra' bwiinn ziitu ra' nin ayi naa ra' bwiinn Israel ra' ya la'h ra' ba dxia'han ra' ba guluu'yi ra' ba la'h ra' bwiinn Israel ra'. ¹⁰Cun sola gunaaba ra' ba loh nu gachidxiaacanee nu la'h ra' bwiinn prohbi ra', nee lligaaba pa'h za rii' nuu'huhn.

Pahblu gudxi'ldxinee dxyi'dxyi la'h Pehdru loh guihdxyi Antioquía

¹¹Per chin gwah Pehdru nez loh guihdxyi Antioquía, chi'chi basi'xtuhyihn la'h ba, laasii ziga cayuhnn ba ayi naa bwen ni'chi, ¹²pwihsi galoh tuhbi loh mweella gudahwnee ba la'h ra' bwiinn ziitu ra' nin ayi naa ra' bwiinn Israel, per ya chin badzihn paaldaa ra' bwiinn ra' nin guxe'hla Jacobo, chi'chi dxyigahsi biria'caa ba nez loh ra' bwiinn ziitu ra' chi, ya ayi ru gudahwnee ba la'h ra' ba, laasii guyuu' guelrzaa' ba la'h ra' bwiinn Israel ra' nin badzihn ri'chi nin ze'nee bwa' nin laa circuncisión. ¹³Ya na'zu gahca ra' garaa ra' bwiinn Israel ra' nin naa tuhsi cun Pehdru xmahn Pehdru nee ra' ba guhca chiohpa loh xigaaba ra' ba hasta nee Bernabeh bwi'hnn zi'chi. ¹⁴Per chin bwa'hahn ayi zeezahnee ra' ba ziga naa xchi'dxyi Jesucristu, chi'chi ra'pihn loh Pehdru delaanta nez loh ra' garaa ra' bwiinn guido' ra': "Sidela yi'h nin naa lu'h tuhbi bwiinn Israel, nuu nabahan lu'h ziga zi tuhbi bwiinn nin ayi naa bwiinn Israel ayi ziga dxi'h bwiinn Israel, ¿xixnaa chi'h xclaa'dzi lu'h guiba-

han ra' bwiinn ra' nin ayi naa ra' bwiinn Israel ziga zi bwiinn Israel?"

Bwiinn Israel ra' cun garaa ra' za ra' bwiinn, nahpa chechiisto' ra' xchi'dxyi Jesucristu tin chapitii xtuhlda ra' ba

¹⁵Ra'pizahn loh ba: "Bwiinn Israel ra' nu'h desde chin guulaayi ra' nu'h, ayi bwiinn duhlda dxi'h ziga naa ra' bwiinn ziitu ra'. ¹⁶Ya naann nu'h ayi tuhbi bwiinn nin chaptii' xtuhlda ñi'h chin guunn ba ziga nin caa loh lehyi, sino que sola chechii sto' nu'h xchi'dxyi Jesucristu. Ni'chin nin gwachii sto' nu'h xchi'dxyi Jesucristu tin guzia'tii Ñi'h xtuhlda nu'h laasii nin riachii sto' nu'h, ayi pur nin ri-hnn dxi'h nu'h nin caa loh lehyi. Pwihsi ayi nuu guzia'tii' lehyi xtuhlda bwiinn ziga sola guzo'badxiahga ba xcwenta si ziga naa xlehyi guehtu Moisehs."

¹⁷Pwihsi loh ziga nin xclaa'dzi nu'h dxiaa xtuhlda nu'h xcweenta guelriachii sto' la'h Jesucristu, sidela ralu-u'yi nu'h dxuudi'hnn ru nu'h duhlda, ¿ta zahca gachiñi' nu'h: "Jesucristu ruluu'yi zahca guidi'hnn ru nu'h duhlda"? ¡Ayí gaca zi'chi! ¹⁸Pwihsi sidela na'h gutsiiyihñ xiilla ya lwehgu gahca dx-iu'nza'cañin, pwihsi naan tuhbi bwiinn duhlda, ¹⁹laasii cun xcweenta lehyi la'n naa ziga zi tuhbi bwiinn guuchi. Pwihsi ayi ru nuu guinabwa' lehyi na'h laasii nnaah nabahanahn loh xneziuh Jesucristu. Pwihsi la'h gahca lehyi bwi'hnn naan ziga zi tuhbi bwiinn guuchi chin guhcabwa'n ayi nuu guzo'badxiaagahn garaa nin caa loh lehyi. ²⁰Pwihsi naan ziga zi nin guhchinee la'h Jesucristu loh cruhi, pwihsi ni'chin nnaah ayi ru naan na'h nin nabahanahn sino que Jesucristu naa nin nabahan nez la'n lasto'n, ya guelnabahanahn nin nabahanahn loh guidxyiyuh rii' nabahanañin pur nin riachii sto'n xchi'dxyi Llii'n Dxiohs, nin baca'h sto' Ñi'h na'h ya guhchi Ñi'h loh

cruhzi xcwee'ntahn. ²¹ Pwihsi na'h ayi xclaa'dzihn cwe'he sto'n xquelralahsa sto' Dxiohs, per sidela zahca gusiaa lehyi xtuhlda bwiinn tin gaca ba bwiinn nayaa nez loh Dxiohs, ya chi'chi lliaa' zi guhchi Jesucristu.

Guelriachii sto' rusiaa duhlda

3 ¡Ayy bwiinn Gálatas ra', xipa'h bwiinn nahda tu! ¿Chyulla bache'h la'htu, tin ayi ru guzo'badxiahga tu xchi'dxyi Jesucristu? ¡Nee nez loh pa'h tu bwii'yidxyi'dxyi nu xa gucah Jesucristu loh cruhzi! ² Pwihsi nnah tuhbi si dxyi'dxyi xclaa'dzihn guiñi' tu loon: ¿Ta guyuu'tii' Spíritu Saantu sto' tu pur cun sola bazo'badxiahga tu nin caa loh lehyi, o pur nin gwachii sto' tu dxyi'dxyi nin bihn dxiahga tu? ³ ¿Xipa'h dxiipa naa sto' tu! ¿Xa guzo'baloh chi'h tu ziga guca'ha tu Spíritu Saantu Dxiohs nee nnah xclaa'dzi tu guunn tu nin zie'gadziiba chi'h zi yihca tu guunn tu? ⁴ ¿Ta lliaa' zi bati'dxiloh tu guelrza'cazii pur guelriachii sto' xteenn tu? Per ¿xa gaca garia'caa lliaa' zi bati'dxiloh tu guelrza'cazii chi? ⁵ Chin runi'hi Dxiohs Spíritu Saantu Ñi'h loh tu, chin ruhnn Ñi'h milahgru nez loh tu, ¿xa ruhnn Ñi'hn? Ayi ruhnn Ñi'hn laasii ruhnn tu ziga nin caa loh lehyi, sino que laasii riachii sto' tu xcweenta nin bihn dxiahga tu.

⁶ Guehtu xtaada guldoos nu'h Abrahn gwachii sto' ba xchi'dxyi Dxiohs, ni'chin nin guca'ha Dxiohs la'h ba ziga tuhbi bwiinn nin nayaa lasto' ñi'h, ⁷ ni'chin gulgahcabwa' dee: Garaa ra' nin riachii sto' ra' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs, rñi' Dxiohs naa ra' ba llii'n guehtu Abrahn. ⁸ Galohyi naann Dxiohs xcweenta guelriachii sto' zusiaa Ñi'h lasto' ra' bwiinn nin ayi naa ra' bwiinn Israel, ni'chin nin rahbi Ñi'h loh guehtu Abrahn: “Garaa ra' bwiinn guidxyiyuh zahcataa'yi xcweenta lu'h.” Dxyi'dxyi ra' rii' gucah loh dxiitsi ra' nin guhca galoh, hasta caa xchi'dxyi Dx-

iohs. ⁹ Ni'chin la'h ra' nin riachii sto' ra' ñi'h, nnah la'h Dxiohs cayahcane la'h ra' ba ziga gahca guhcane Ñi'h la'h guehtu Abrahn, nin gwachii sto' la'h Ñi'h.

¹⁰ Garaa ra' nin riuyuhnn ra' sola ziga nin caa loh xlehyi guehtu Moisehs, ya naa ra' ba bwiinn dii ra' laasii squii' caa loh dxiitsi xteenn lehyi: “Garaa ra' bwiinn nin ayi guza'loh guunn ra' ziga nin ruluu'yi lehyi, ziuu' dii ra' bwiinn ra' chi.” ¹¹ Pwihsi ayi chyuu naa bwiinn nayaa nez loh Dxiohs sidela razo'badxiahga nu'h xcweenta lehyi, laasii squii' naa xchi'dxyi Dxiohs: “Sidela riachii sto' tuhbi bwiinn xchi'dxyi Dxiohs, bwiinn chi naa ba tuhbi bwiinn nayaa nez loh Dxiohs, nee nabahannee ba Dxiohs pur xcweenta guelriachii sto' xteenn ba.” ¹² Ya lehyi xteenn Moisehs ayi naan ziga chechii sto' bwiinn xchi'dxyi Dxiohs, laasii squii' rñi' loh lehyi: “Bwiinn nin guzo'badxiahga dxyi'dxyi ra' rii', zibahan ra' ba pur xcweentan.”

¹³ Jesucristu bata'h Ñi'h la'hnu'h loh dii xteenn lehyi laasii la'h Ñi'h guhchi Ñi'h pur xcweenta xtii nu'h loh tuhbi yahga cruhzi ziga zi baria'caa Ñi'h ziga zi tuhbi bwiinn dii, laasii loh Xchihsi Dxiohs caa squii': “Bwiinn dii ra', naa ra' garaa ra' nin rahchi rza'binahla loh tuhbi yahga.” ¹⁴ Dee ra' guhca ra'n tin guya'loh xcweenta guelruhntaa'yi nin bia'han dxyi'dxyi Dxiohs loh guehtu Abrahn tin pur xcweenta Jesucristu guca'ha ra' bwiinn nin ayi naa ra' bwiinn Israel ra' guelruhntaa'yi chi; ya tin zi'chi za garaa ra' nu'h pur xcweenta guelriachii sto' rachica'ha ra' nu'h Spíritu Saantu nin bia'han dxyi'dxyi guixe'hla Dxiohs para la'h ra' nu'h.

Lehyi nee dxyi'dxyi nin bia'han dxyi'dxyi Dxiohs loh guehtu Abrahn

¹⁵ Bwiitsi ra'n, la'n guiñi' loh tu tuhbi dxyi'dxyi xcweenta bwiinn guidxyiyuh.

Chin ziga tuhbi bwiinn ruhnn ba tuhbi dxihtsi tin dxia'han dxyi'dxyi ba cun stuhbi bwiinn, nicala bwiinn guidxyiyuh ra' ba, per chin ya bati'dxi firma garoopa ra' ba loh dxihtsi chi ayiru nuu chyu xa guunn para xi guicah ru loh dxihtsi chi nee nin ayiza nuu chyu guzia'tiin nin caa loh dxihtsi chi. ¹⁶ Pwihsi naann nu'h, Dxiohs badi'hi xchi'dxyi Ñi'h nez loh guehtu Abrahnn nee cun neezaa loh llahga ba, ayi guñi' Ñi'h llahga ra' guehtu Abrahnn ziga loh ziahann ra' ba, sino que guñi' Ñi'h xcweenta tuhsi bwiinn, ya bwiinn chi naa la'hsi Jesucristu. ¹⁷ Dxyi'dxyi nin xclaa'dzihn guñi'n loh tu naa squii': Dxyi'dxyi nin bia'han dxyi'dxyi Dxiohs loh guehtu Abrahnn guñi' Ñi'h loh ba chin caya'dxi zatahpa gaywa'h galdabi tsi'h yihza gadzihn lehyi loh Moisehs, tin la'h Moisehs bati'dxi lehyi rii' nez loh ra' bwiinn Israel. Per ayi bwi'hnn lehyi gahn ñucha'h dxyi'dxyi nin bia'han dxyi'dxyi Dxiohs loh guehtu Abrahnn, laasii xchi'dxyi chi'h zi Ñi'h lasahca. ¹⁸ Pwihsi sidela herensi nin bia'han dxyi'dxyi Dxiohs loh guehtu Abrahnn naan pur xcweenta xteenn xlehyi Moisehs, pwihsi ayi xi herensi guhpa Abrahnn loh Dxiohs; per ziga nnah la'h Dxiohs basia'hannee herensi la'h Abrahnn laasii desde galohyi bia'han dxyi'dxyi-nee Ñi'h la'h Abrahnn.

¹⁹ ¿Xi pur badi'hi Dxiohs lehyi nez loh guehtu Moisehs? Badi'hi Dxiohs lehyi laasii guza'bi duxa ra' bwiinn Israel loh duhllda, tin guhcabwa' ra' ba xa naa xcweenta xtuhllda ra' ba, gaduhbi nin ze'-yalda dxyih nin dxi' nin naa Llahga Abrahnn, laasii zi'chi bia'han dxyi'dxyi Dxiohs cun la'h Abrahnn. Ya ziga lehyi xaanjla Dxiohs badi'hi lehyi la'h guehtu Moisehs, tin la'h ba guhca ziga tuhbi bwiinn nin rusia'lda dxyi'dxyi. ²⁰ Tuhbi nin rusia'lda dxyi'dxyi ayi naa ba par tuhbi si bwiinn, per Dxiohs tuhsi naa Ñi'h.

Xcweenta lehyi

²¹ ¿Ta guriincaa naa lehyi Moisehs loh dxyi'dxyi nin basia'han Dxiohs loh guehtu Abrahnn? ¿Xa gacan zi'chi! Sidela ñachica'ha nu'h tuhbi lehyi nin rahca runi'hi guelnabahan, chi'chisihn xcweenta lehyi chi ñica'ha bwiinn guelnabahan nayaa, ²² per loh xchihtsi Dxiohs rñi' squii': Garaa ra' bwiinn nuu ñie'w loh duhllda, per tuhbi bwiinn nin chechii sto' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs ziga gwachii sto' guehtu Abrahnn, bwiinn chi guica'ha guelriachii sto' xteenn dxyi'dxyi xcweenta Jesucristu ziga bia'han dxyi'dxyi Dxiohs loh guehtu Abrahnn.

²³ Chin nagahdxi gadzihn xcweenta guelriachii sto' xteenn xchi'dxyi Jesucristu, chi'chi guna'zu ñie'w lehyi la'h-nu'h loh duhllda; dxuuleeza chi'h zi nu'h garia'hcaa guelriachii sto' xcweenta xchi'dxyi Jesucristu. ²⁴ Ni'chin nin naa lehyi ziga xmwehsu nu'h tin guluu'yin la'hnu'h neziuh nez loh Daada Jesucristu tin gusaa Ñi'h xcweenta xtuhllda ra' nu'h cun guelriachii sto' xteenn xcweenta xchi'dxyi Ñi'h. ²⁵ Per nnah ziga ya nahpa nu'h guelriachii sto' xteenn xcweenta xchi'dxyi Ñi'h, ayiru chyu guichi'hnn tuhbi mwehsu ziga lehyi.

²⁶ Laasii pur xcweenta guelriachii sto' garaa tu naa tu llii'n Dxiohs xcweenta ziga naa tu tuhsi cun Jesucristu, ²⁷ laasii garaa tu ziga gurohbañihsa tu loh xchi'dxyi Jesucristu, naa tu xpwiinn Jesucristu. ²⁸ Ayiru xi guelrzaa' chuu tu nicala naa nu'h bwiinn Israel o bwiinn griehgu ra', o bwiinn nin gudoo'tii' ziga mooza ra', o bwiinn nin ayi naa mooza ra', ndxi'hw o gunna'h; laasii garaa ra' nu'h naa tuhsi nez loh Jesucristu. ²⁹ Ya sidela naa tu xpwiinn Jesucristu, pwihsi naa tu llahga guehtu Abrahnn ya zica'ha tu ziga herensi nin bia'han dxyi'dxyi Dxiohs gudi'hi Ñi'h la'h guehtu Abrahnn.

4 Dxyi'dxyi nin xclaa'dzihn guiñi'n loh tu naa squii': Nin rca'ha guelnaza'ca, chin naa bi biñi'n, naa bi ziga zi tuhbi mooza nicala xteenn bi gahca garaa nin naa xteenn xtaada bi. ²Nuu tuhbi bwiinn nin rahpa la'h bi, nee nuu za tuhbi bwiinn nin rna'ba' xcewenta xteenn bi, para hasta gadzihnyi dxyih nin baka'bwa' xtaada bi guica'ha bi nin gudi'hi xtaada bi la'h bi. ³Ya zi'ca za rzahca ra' nu'h chin naa nu'h biñi'n; guyuu' nu'h guhca nu'h mooza loh lehyi, gunabwa'n xi ni'ca ayi nuu guidi'hnn nu'h loh guidxyiyuh, ⁴per chin bazaa' dxyih nin bazo'ba Dxiohs, baxe'hla Ñi'h Llii'n Ñi'h, guulaa Llii'n Ñi'h pur tuhbi gunna'h ya bi' Ñi'h ziga tuhbi bwiinn Israel nin nahpa bazo'badxiahga xcewenta lehyi. ⁵Bi' Ñi'h squii' tin bata'h Ñi'h la'h nu'h ziga naa nu'h bwiinn nin nuu lahtinaa xteenn lehyi, tin zi'chi gaca guunllii'n Dxiohs la'hnu'h.

⁶Per laasii ya naa tu llii'n Ñi'h, ni'chin baxe'hla Dxiohs Spíritu Saantu xteenn Llii'n Ñi'h tin cweezaa Ñi'h lasto' tu, ya la'h Ñi'h rñi' loh Dxiohs xcewenta nu'h: "Yu'bilu'h, Xtaada nu." ⁷Pwihsi naa ra' nu'h llii'n Dxiohs, ya ayiru naa ra' nu'h ziga mooza zi. Ya pur nin naa ra' nu'h llii'n Dxiohs, pwihsi zuni'hi Dxiohs guelnaza'ca la'h nu'h xcewenta Daada Jesucristu.

Riuu' Pahblu guelrzaa' pur xcewenta bwiinn Galacia

⁸Pwihsi chin nagahdxi dxiu'nbwa' tu Dxiohs, nuu na'zu guelrusagui'hi xteenn ra' dxaan ra' nin nnaasto' tu naa Dxiohs la'htu per ayi Dxiohs ra' dxi'h ni'chi ra', ⁹ni'chin nnah nin nu'nbwa' tu Dxiohs o nu'nbwa' Dxiohs la'htu, ¿xaalla cheezah chi'h tu loh ra' guelrusagui'hi nin guyuu' tu galoh chin guunn tu la'h ra' dxaan ra'? ¹⁰La'htu zeezahnee gahca tu rahpadaa tu loh dxyih ra', bwe'hw ra', bwe'hw ra' nin mahzi lasahca cun yihza ra' ziga caa

loh xlehyi Moisehs. ¹¹Nuu guelnadxyi'bi lasto'n nnagah garia'caa gaca xtsi'na'hn nez loh tu dzi'n lliaa' zi.

¹²Bwiitsi lasaa' ra'n, rna'ba'hn loh tu gulgahca ziga pa'h na'h, laasii na'h gwachii sto'n xchi'dxyi Jesucristu ziga za gwachii sto' tu; ayi xi dzi'n dxaaba baca'chiah tu na'h chin guyuu'huhn nez loh tu. ¹³La'htu ya naann tu chin balu'y-i'hn xchi'dxyi Jesucristu loh tu, bwi'hnañin pur xcewenta tuhbi gueldxyihdxyi nin basa'cazii na'h, ¹⁴ya gueldxyihdxyi nin guhca'hn, guhcan ziga tuhbi guelruti'dxiloh para na'h, per ayi pur ni'chi dxi'h ñibwe'he sto' tu na'h, sino que bwi'hnn tu na'h ziga zi tuhbi xaanjla Dxiohs, nee cun ziga zi na'h ñahca'hn ziga Jesucristu. ¹⁵¿Xa guhca cun guelnasaa xteenn tu nin guhpa tu chi'chi? Per rñi'n loh tu, sidela ñibwe'he hasta bizloh tu ñuni'hi tu na'h, zi'chi ñuhnn tu; ¹⁶yannah ¿la'hlaa rdxyl'chi tu laasii cañi'n dxyi'dxyi nin guchii loh tu?

¹⁷Nnah nuu ra' bwiinn ra' nin ruhnnzi ra' ziga nin zeezahnee lehyi nee ruhnnloh ra' ba zigazi nin ruca'h sto' ñi'h la'htu, per nin xclaa'dzi ra' ba naa gabwe'he ra' ba la'htu tin ayiru chechii sto' tu xchi'dxyi'hn, tin chena'hla tu la'h ra' ba, tin guzo'badxiahga tu xchi'dxyi ra' ba. ¹⁸Ayi guunn tu lligaaba riuu'llahna'hn pur la'h tu. Pwihsi naa bwen guluu'yi snuhn ra' bwiinn balaaca ruca'sto' ra' ba la'h tu, per nahpa gacan cun gaduhbi sto' ra' ba nee nahpa gacan garaa dxyih, ayi chin zu'hsidxi'hn nez loh tu. ¹⁹Llii'n ra'n, xcewenta tu cagati'dxiloon guelrza'cazii ziga zi ruti'dxiloh tuhbi gunna'h loh trabahjw xteenn guelnazihdzi chin rahlaa llii'n ba; nahpa zu'ti'dxiloo ruhnn guelrza'cazii hastayi chin guluu'yi tu canabwa' pa'ca Jesucristu la'n lasto' tu. ²⁰Malaayi ñuu' xa ñahca zu'hn nezca tin guiñi'n loh tu xiilla stuhbi dxyi'dxyi, per ziga nnah zihtu nuu'huhn ayi

rahcabwa'n xa ni'ca gu'nnahn lligaaba xcweenta tu.

Dxyi'dxyi xcweenta Agar cun la'h Sara

²¹ Gulguiñi' loon, la'h tu nin xclaa'dzi guunn ziga nin caa loh dxihtsi xteenn lehyi, ¿tayi rahcabwa' tu, tayi rihndx-iahga tu xi caa loh lehyi? ²² Guldxihndx-iahga tu xi caa loh lehyi? ²² Guldxihndx-iahga tu xi caa loh lehyi. Guyuu' chiohpa llii'n guehtu Abrahnd; tuhbi bi naa llii'n gunna'h nin guhca xmooza ba nin biria'hlah Agar, stuhbi bi naa llii'n gunna'h nin naa che'hla pa'caa ba nin biria'hlah Sara. ²³ Ya llii'n gunna'h nin naa xmooza ba guulaa llii'n gunna'h chi laasii xigaaba ba guhca ziga guyuu' llii'n xmooza ba, per ya ziga llii'n che'hla pa'hca ba guulaa bi laasii zi'chi bia'han dxyi'dxyinee Dxiohs la'h Abrahnd. ²⁴ Dxyi'dxyi xcweenta ra' gunna'h ra' rii' naa ziga dxyi'dxyi nin ruluu'yi. Gunna'h ra' rii' naa ziga chiohpa dxyi'dxyi nin bia'han Dxiohs: Agar naa mooza; mooza ca naa ziga dxyi'dxyi nin bia'han dxyi'dxyi Dxiohs cun Moisehs loh dahan nin laa Sinaí, nee llii'n mooza ca guyuu' ya xpiñih bi gaca ra' mooza xteenn lehyi. ²⁵ Agar naa ziga dahan Sinaí nez loh ra' guihdxyi xteenn Arabia, per guihdxyi Jerusalehn naa ziga dahan Sinaí laasii nnah ri'chi naa hasta rii' ra' bwiinn Israel cun llii'n ra' ba, zeenee ra' ba lehyi. ²⁶ Per guihdxyi Jerusalehn nin nuu dx-ibaa' ayi naan ziga tuhbi mooza, ya la'h-nu'h naa nu'h llii'nan. ²⁷ Squii' caa loh xchi'dxyi Dxiohs:

Biahxi, gunna'h nin ayi llii'n ñi'h; dxi-gah biahxi yi'h nin ayi gaann lu'h loh guelnazihdzi xteenn ra' gunna'h nin riuu' ra' llii'n ñi'h, laasii ziuu' ru llii'n gunna'h nin gule'he sto' che'hla ñi'h que gunna'h nin nu-uee che'hla ñi'h.

²⁸ Bwiitsi ra'n, la'hnu'h naa nu'h ziga zi guehtu Isaac; naa nu'h llii'n guehtu

Abrahnd pur dxyi'dxyi nin bia'han dxyi'dxyi Dxiohs loh ba. ²⁹ Chin guulaa llii'n gunna'h nin naa mooza, guulaa bi laasii lligaaba Abrahnd guhca guyuu' bi sto' xmaah bi, per ya bacha'ga dxi'ldxi bi la'h nin naa llii'n pa'h che'hla Abrahnd nin guulaa xcweenta dxyi'dxyi nin bia'han dxyi'dxyi Dxiohs cun la'h guehtu Abrahnd, zi'chi za naa nnah. ³⁰ Per ¿xi rñi' loh Xchihtsi Dxiohs? Squii' rñi'n: “Babwe'heca gunna'h nin naa mooza cun llii'n ba, tin ayi guica'ha llii'n gunna'h nin naa mooza xquelnaza'ca xteenn lu'h ziga nin rca'ha llii'n gunna'h nin naa che'hla pa'h lu'h.” ³¹ Pwihsi bwiitsi ra'n, la'h ra' nu'h ayi naa nu'h ziga llii'n gunna'h moozazi, sino que naa nu'h llii'n nin naa che'hla pa'h guehtu Abrahnd.

Gulgui'hnn nadxiipa sto' tu loh guelriachii sto' xchi'dxyi Dxiohs

5 Gulgui'hnn nadxiipa sto' tu loh xchi'dxyi Dxiohs nin bani'hi Jesucristu la'hnu'h laasii guchii pa'h babwe'he Jesucristu la'h ra' nu'h loh xcweenta lehyi; basiapitii Ñi'h xtuhlda ra' nu'h chin gwachii sto' nu'h xcweenta xchi'dxyi Ñi'h, ni'chin nin ayiru guibia-garii tu loh guelrsi'naa'ha xteenn lehyi.

² Na'h Pahblu rñi'n loh tu; sidela la'htu chuu tu bwa' tihxi tu ziga nin caa loh lehyi, chi'chi ayiru xi gallu'yi chechii sto' tu xchi'dxyi Jesucristu. ³ Rñi'zahn stuhbi bwelta loh tu; garaa ra' bwiinn ra' nin xclaa'dzi chuu bwa' tihxi ñi'h, nahpa guzo'badxiahga bwiinn chi guunn ba garaatii' ziga nin rñi' loh lehyi xteenn Moisehs. ⁴ Pwihsi la'htu nin xclaa'dzi guunn dzi'n ra' nin caa loh lehyi tin chapitii xtuhlda tu, pwihsi la'htu ya naa tu bwiinn ra' nin biria'caa loh xneziuh Jesucristu, nee cun loh guelruca'h sto' xteenn Dxiohs. ⁵ Pwihsi la'hnu, pur xcweenta Spíritu Saantu nee cun xcweenta guelriachii sto', naann pa'h nu gudxihlli Jesucristu xcweenta xtuhlda ra' nu loh

cruhzi, nee cayiinloh nu zi' pa' za Jesu-cristu stuhbi tin guni'hi Ñi'h guelnabahan za'ca nin naa para tu'pazi la'hnu, ⁶laasii la'h ra' bwiinn nin riachii sto' ra' ñi'h xchi'dxyi Jesucristu ayi zeena'hla ra' ba cweenta ziga gu nuu o ayi ra' ba bwa' nin laa circuncisión tihxi ra' ba; nin lasahcasihn chuu guelriachii sto' xteenn Dxiohs la'n lasto' ra' ba. Ya guelriachii sto' rii' ruhnn para rbahan ra' ba cun guelnadzii'hi lasaa'.

⁷Per ¿a'gaa zeezah za'ca dxi'h tu? ¿Chyu ni'ca basiahchi sto' tu para basaa'n tu xcweenta dxyi'dxyi nin naa guchii? ⁸Gulgahcabwa', ayi ze' ni'ca pur lah Dxiohs nin rbwihdxyi la'htu, ⁹nee ayi dxia'lda sto' tu tuhbi bwiinn nin ruluu'yi xchi'dxyi lehyi loh tu naa ba ziga levadura nin riahchi cohba har-ihn. ¹⁰Na'h rgu'bwa'pa'hn xcweenta tu nez loh Dxiohs, ni'chin nadxiipa sto'n la'htu; la'n naann ayi chyu la'htu naa nin chechii sto' ñi'h stuhbi dxyi'dxyi, per bwiinn nin nusagui'hyi la'htu zusa'cazii Dxiohs la'h ba, nicala chyu chi'h zi naa ba.

¹¹Pwihsi ziga na'h bwiitsi ra'n, sidela na'h zeezah gahca nugati'chihn dxyi'dxyi xcweenta bwa' nin riuu' tihxi bwiinn, pwihsi ayi ñiuu' llahn sto' ra' bwiinn Israel na'h, ya zi'chi ayi ru chyu la'htu ñachii sto' ñi'h xcweenta ziga gudxihlli Jesucristu xtuhlda ra' nu'h loh cruhzi, per zi'chi naa xigaaba ra' ba. ¹²Pwihsi, bwiinn ra' nin nugasagui'hi la'htu para chuu tu bwa' nin laa circuncisión, ¡malaayi guchyuu'gatii' ra' ba hasta naa ra' ba ndxi'hw!

¹³Laasii la'htu bwiitsi lasaa' ra'n gudi-hdxyi Dxiohs la'htu tin ta'h tu loh lehyi pur xcweenta Jesucristu, per gulguia'hx-gah ayi guica'ha si tu dxyi'dxyi ra' rii' bachi'h chi'chi so'baloh guunn tu nin chi'h zi nin xclaa'dzi tihxi tu; mahzi nin guunn tu gulgahca nadzii'hi lasaa' ziga tuhbi tu ziga stuhbi tu, ¹⁴laasii garaa

ra' dxyi'dxyi nin caa loh lehyi tuhsi dxyi'dxyi rii' naa nin ruluu'yi: “Guhca nadzii'hi lasaa' bwiinn ziga zi nadzii'hi lu'h yi'h gahca.” ¹⁵Per sidela la'htu rdx-ihldxi tu, rahwyaa' tu lasaa' tu, rahw tu lasaa' tu, ¡gulgahcabwa'! Ayi la'h gahca tu guñihchi tu lasaa' tu.

**Xcweenta nin rza'bi sto' ra'
bwiinn nee guelnabahan
nin rudi'hi xchi'dxyi Dxiohs**

¹⁶Rñi'n loh tu, gulguibahan ziga ruluu'yi xchi'dxyi Dxiohs cun Spíritu Saantu xteenn Ñi'h, tin zi'chi ayi guibahan tu cun xcweenta ziga nin xclaa'dzi tihxi tu, nee cun ziga chi'h zi nin naa xigaaba tu, ¹⁷laasii nin naa lligaaba xteenn bwiinn naa nin rdxxyi'chi loh xigaaba xteenn Spíritu Saantu xteenn Dxiohs. Zi'chi za xigaaba xteenn Dxiohs ayi naan tuhbiloh cun lligaaba xteenn bwiinn, ni'chin nin ayi nuu guunn tu dzi'n nin xclaa'dzi tihxi tu guunn tu. ¹⁸Per sidela cayuhnn tu nin ruluu'yi Spíritu Saantu Dxiohs la'htu, chi'chi ayi nahpa guunn tu ziga nin caa loh lehyi.

¹⁹Guyaa dxii'nbwa' ra' bwiinn xa ni'ca naa dzi'n nin ruhnn ra' bwiinn ra' nin ayi nu'nbwa' la'h Dxiohs; ruhnn ra' ba guelgubwihlli, rie'suh yihca ra' ba cohsa dxaaba, nee cun ziahan ru nin rnaaba tihxi ra' ba guunn ra' ba, ²⁰raann ra' ba dxaan ra', cun ruhnn ra' ba dzi'n bidxa'ha, riuu' llahn sto' ra' ba, rwa'ha dxaaba loh lasaa' ra' ba, rcha'gadxihldx-inee lasaa' ra' ba cun naa ra' ba bwiinn nii ra', nee ayi guinagahn tii' rdxxyi'chi ra' ba, nee ria'loh lasaa' ra' ba cun rlaa'ha lasaa' ra' ba, cun rbahchix-chii ra' ba partidu ra'. ²¹Naa ra' ba nin rza'bi sto' xixteenn lasaa' ra' ba, bwiinn gwaa' bwiinn nin rca'nzaa za-'bi, nee ziahan ru dzi'n ra' ruhnn ra' ba; pwihsi ziga la'n guñi' la desde galoh, garaa ra' bwiinn ra' nin naa ra' squii' ayi nuu chu'tii ra' ba loh guelnab-

wa' xteenn Dxiohs. ²²Per xtsi'n Spíritu Saantu xteenn Dxiohs naa guelnadzi-i'hi lasaa' ñi'h, guelriahxi sto', guelrb-wihdxyii sto', guelpaseensi, guelralahsa sto' lasaa' ñi'h, guelnaza'ca cun chyu chi'h zi bwiinn, guelnaguu'dzi sto', guelriachii sto', ²³guelnado' laadzi, cun guelrnabwa' loh sto' nu'h cun nin xclaa'dzi tihxi nu'h guunn. Ayi nin tuhbi xcweenta lehyi nin ruxi'n guunn ra' bwiinn loh lasaa' ra' dzi'n ra' rii', ²⁴per la'h ra' nin ya gwachii sto' ra' ñi'h xchi'dxyi Jesucristu ya la'h ra' ba bachyuu'ga ra' ba loh garaa ra' duhlida nin xclaa'dzi tihxi ra' ba guunnan. ²⁵Pwihsi rbweeza Spíritu Saantu sto' nu'h, pwihsi zi'chi za chyu guibahan ziga rnabwa' Spíritu Saantu guibahan nu'h. ²⁶Ayi gaca nu'h bwiinn nayaachi, ayi guidxyi'chinee lasaa' nu'h, nin ayi gaca nu'h bwiinn nin rza'bi sto' xixteenn lasaa' ñi'h.

Gulgahcane la'h ra' lasaa' tu ziga tuhbi ziga stuhbi ra' ba

6 Bwiitsi lasaa' ra'n, sidela la'htu rdx-eela tu tuhbi bwiinn lasaa' tu nin bi-aaba loh xiilla duhlida, la'htu nin ya rahcabwa' xa naa xcweenta xchi'dxyi Dxiohs gulguiñi'nee la'h bwiinn chi, nee gulgahcane la'h ba tin garia'h ba loh duhlida; gulguiñi' loh ba cun dxyi'dxyi naguu'dzi'ngah, nee gulguia'h dzi'tsi tin ayi nagah nee la'htu dxiaaba tu loh duhlida. ²Gulgadi'hi nin rchi'hñ ra' lasaa' tu; gulgahcane la'h ra' ba tin zi'chi guunn tu guza'loh tu garaa ra' dxyi'dxyi ra' nin naa xlehyi Jesucristu.

³Laasii nin ruhnn lligaaba nuu chyu naa ba; bwiinn chi ayi chyu naa tii' ba, rusagui'hi ba la'h gahca ba. ⁴Tuhbigah tu gulcuu'bwa' xa naa xtsi'n tu tin gwa'ha tu gu xnehza naan. Ya zi'chi ziinnasaa lasto' tu pur xcweenta nin galuu'yi xtsi'n tu, ya ayi xtsi'n dxi'h stuhbi bwiinn, ⁵laasii tuhbigah ra' bwiinn chebiiga

nez loh Dxiohs tin guti'dxi cweenta ra' ba xi bwi'hñ ra' ba.

⁶Bwiinn nin cagasi'dxi xchi'dxyi Dxiohs, nahpa gacanee ba bwiinn nin ruluu'yi la'h ba; gudi'hi ba nuhnzi xixteenn ba la'h bwiinn nin ruluu'yi la'h ba.

⁷Ayi gusagui'hi tu la'h gahca tu; ayi nin tuhbi nin guunn gusagui'hi la'h Dxiohs. Nin ruhnn biñih tuhbi bwiinn ni'chi dxi'h naa li'hñ nin rutiaa'ha ba.

⁸Per tuhbi bwiinn nin guunn dzi'n cweenta tihxi ñi'h, ya chin gadzihn dxyih nin guica'ha ba guelnaza'ca, ziñihchiloh tihxi ba nee ayi chuu ba loh xquelnabwa' Dxiohs; per sidela tuhbi bwiinn guunn dzi'n nin badi'hi Spíritu Saantu Dxiohs la'h ba, chin guica'ha ba guelnaza'ca, neezaa guelnabahan nin naa para tu'pazi guica'ha ba. ⁹Ni'chin nnah ayi chyu gusaa'n loh dzi'n za'ca tin chin gadzihn dxyih nin dxi' guelnaza'ca, neezaa la'hnu'h gachica'ha ra' nu'h tuhbi guelnaza'ca roo'. ¹⁰Ni'chin cada chin rahldaaguzuh, gachidxiaacanee nu'h nee gachidi'hñ nu'h bwen la'h garaa ra' bwiinn, nee mahzi ru para la'h ra' bwiitsi lasaa' ra' nu'h nin riachii sto' ra' ñi'h xchi'dxyi Jesucristu.

Luulchima ra' dxyi'dxyi xteenn Pahlu nee cun luulchima za guelrgahpaDxiohs xteenn ba

¹¹Gulguia'ha nali'hi lehtra nin caga-ca'hñ loh tu cun naa'hahn. ¹²Garaa ra' bwiinn ra' nin riiu' sto' ñi'h guunn nin xclaa'dzi tihxi ra' ba gaca, la'h ra' ba nin xclaa'dzi chuu tu tuhbi bwa'; ruhnn ra' ba squii' laasii ayi xclaa'dzi ra' ba guti'dxiloh ra' ba guelrza'cazii xcweenta nin gucah Jesucristu loh cruhi. ¹³La'h ra' bwiinn ra' nin nuu bwa', ayi ruhnn ra' ba garaa ra' nin caa loh lehyi, per xclaa'dzi ra' ba chuu tu bwa' chi tin zi'chi guunn nayaachi ra' ba la'h ra' ba bwi'hñ gahn guyuu'tii bwa' chi tihxi tu, ¹⁴per na'h ayi xclaa'dzihn chuu

guelnayaachi sto'n xcweenta ziga cohsa ra' chi, sino que ziga naa xcweenta nin guhchi Daada Jesucristu loh tuhbi cruhzi, pwihsi pur la'h xcruhzi Jesucristu garaa ra' cohsa dxaaba xteenn guidxyiyuh guñihchiloh ra'n para na'h, ya para ziga la'h ra' Zahn naan ziga nin guñihchiloh para la'h ra'n. ¹⁵ Laasii sidela naa nu'h tuhsi cun la'h Jesucristu, nicala nuu nu'h o nicala ayi chuu nu'h bwa' xteenn circuncisión, nin naa mahzi bwen gaca nu'h tuhbi bwiinn nin badxa'h ya biuu' ba ganaalla lligaaba cuubi ra' pur xchi'dxyi Jesucristu. ¹⁶ Garaa ra'

bwiinn ra' nin nabahan ra' ziga ruluu'yi xchi'dxyi Jesucristu, zibwihdxyii sto' ra' ba xcweenta guelralahsa sto' xteenn Dxiohs, nee cun neezaa la'h ra' bwiinn Israel ra' nin gwachii sto' ra' ñi'h xchi'dxyi Jesucristu zahpa ra' za ba guelnasaa.

¹⁷ Ayiru guunn tu llahn na'h nnah loh delaanta; laasii sehn ra' xteenn bwa' nin nuu ti'xihn rluu'yi naan tuhbi xmooza Jesucristu.

¹⁸ Bwiitsi lasaa' ra'n, la'h Daada Jesucristu guunntaa'yi yihca tu. Zi'chi gaca pwihsi.

Dxihtsi nin baca'h San Pahblu loh ra' bwiinn Efesu

GuelrgahpaDxiohs

1 Na'h Pahblu, naan tuhbi pooxtla xteenn Jesucristu laasii zi'chi xclaa'dzi Dxiohs gaca. Pwihsi cagaca'hn dxihtsi rii' loh tu bwiinn Efesu ra' nin baguyuu'-guya'zi guelriachiisto' xchi'dxyi Jesucristu, neezaa loh ra' nin ruhnn ziga pa'hca xclaa'dzi Ñi'h gaca. ²Gulguica'ha guelrahcanee cun guelrbwihdxyii sto' xteenn Xtaada Dxiohs nu'h cun nee xteenn Daada Jesucristu.

Ruluu'yi Pahblu xcweenta guelrza'cazii nin bati'dxiloh Jesucristu pur la'hnu'h

³Pwihsi gachiñi'za'ca nu'h lah Daada Dxiohs nin naa Xtaada Daada Jesucristu, nee ziga naa nu'h tuhsi cun Jesucristu nin nuu llaa'ndxibaa' ni'chin nezchi rinloh garaaloh guelruhntaa'yi nin rahcanee Ñi'h la'hnu'h. ⁴Dxiohs gullii Ñi'h la'hnu'h pur xcweenta Jesucristu galohyi chin nagahdxi cwachixchih Dxiohs guidxyiyuh tin zi'chi loh si Ñi'h chuu nu'h guidi'hnn nu'h xtsi'n Ñi'h cun guel-nayaa lasto' xteenn nu'h nee la'h si Ñi'h gaca'hsto' nu'h. ⁵Nee guca'ha Ñi'h la'hnu'h tin gaca nu'h ziga llii'n dz-i'tsi pa'ca Ñi'h pur xcweenta Jesucristu, laasii zi'chi bwi'hnn Ñi'h lligaaba pur nin bayuu'n sto' Ñi'h la'hnu'h. ⁶Pwihsi pur ni'chin rachiñi'za'ca nu'h lah Dxiohs garaa dxyih pur ziga bayuu'n sto' Ñi'h la'hnu'h, ya bwi'hntaa'yi Ñi'h la'hnu'h pur nin naa nu'h tuhsi cun Llii'n Ñi'h nin nadzii'hi Ñi'h. ⁷Ya ziga taantu nin guhca nadzii'hi Dxiohs la'hnu'h, balda'h Ñi'h la'hnu'h loh duhlda pur xcweenta rihnn nin guxi'hi Llii'n Ñi'h. ⁸Dxiohs caluu'yi Ñi'h balaaca chi'h nin nadzii'hi

Ñi'h la'hnu'h ziga cagani'hi Ñi'h guel-nasiin cun guelrahcabwa' la'hnu'h, ⁹nee caluu'yi za Ñi'h la'hnu'h dxyi'dxyi ra' nin nuugula'n Ñi'h loh xigaaba Ñi'h nin ayi bwi'hnn Ñi'h para ña'zidxiahga ra' bwiinn dez galohyi laasii bwi'hnn Ñi'h lligaaba nahpa guluu'yiloh dzi'n ra' chi pur xcweenta Jesucristu, ¹⁰per nahpa zadzihn dxyih nin soobaa garia'caa gaca ziga lligaaba nin bwi'hnn Dxiohs, ya loh dxyih chi zutiaa'ha Dxiohs garaatii' ra' cohsa nin nuu nez dxibaa' cun nin rii loh guidxyiyuh tin guti'dxi Ñi'h la'h ra'n nezloh naa Jesucristu tin zi'chi guinabwa' Jesucristu la'h ra'n.

¹¹Dxiohs rahca ruhnn Ñi'h xichi'hzi ni'chin ayi guinagahn guunn Ñi'h ninchi'hzi nin guiclaa'dzi Ñi'h naa bwen guunn Ñi'h; gullii Ñi'h la'hnu'h tin naa nu'h tuhsi cun Jesucristu tin gachica'ha nu'h hereensi nin bwi'hnn Dxiohs lligaaba guni'hi Ñi'h la'hnu'h. ¹²Bwi'hnn Ñi'h baria'caa guhca squii' tin guiñi'za'ca ra' bwiinn ziga naa lah Ñi'h cun xquelnabwa' Ñi'h pur nin gwa'ha ra' ba xa naza'ca naa Dxiohs cun la'hnu'h nin naa bwiinn ra' nin mwerdo'tii' gwachiisto' ra'ñi'h xchi'dxyi Jesucristu. ¹³Zi'chiza la'h tu chin bihn tu dxyi'dxyi nin naa guchii, dxyi'dxyi nin ruta'h la'h bwiinn loh duhlda, ya zi'chi gwachiisto' tu la'h Jesucristu cun guhcaza tu tuhsi cun la'h Ñi'h. Ya ni'chin gucah tu bwa' xteenn Spíritu Saantu xteenn Dxiohs la'n lasto' tu nin bia'han dxyi'dxyi Ñi'h guca'ha tu. ¹⁴Dxiohs bani'hi Ñi'h Spíritu Saantu xteenn Ñi'h lasto' ra' nu'h tin guidu'hun guchiiza gachica'ha nu'h hereensi nin gudi'hi Dxiohs guica'ha ra' xpwiinn Ñi'h chin guza'loh Ñi'h xtsi'n Ñi'h, ya squii' naa ziga gazaa' ziga guta'h Ñi'h la'h garaa ra' nin baca'bwa' Ñi'h gaca xpwiinn Ñi'h, tin guiñi'za'ca ra' ba lah Ñi'h cun xquelnabwa' Ñi'h.

Rbwiidxyi-rnaaba Pahblu loh Dxiohs tin guzia'ñih Ñi'h loh xigaaba bwiinn ra' nin gwachiisto' ra' xchi'dxyi Ñi'h

¹⁵ Pwihsi ziga biindxiaagapa'hn xcweenta ziga riachiisto' tu xchi'dxyi Jesucristu nee ziga nahpa za tu guelnadzii'hi lasaa' lasto' tu cun garaa ra' xpwiinn Jesucristu, ¹⁶ pwihsi ni'chin nin ayi radxahga'hn rudi'hihn guelzuxchiilli nezloh Dxiohs pur xcweenta tu chin rbwiidxyi-rna'ba'hn nezloh Ñi'h. ¹⁷ Rbwiidxyi-rna'ba'hn loh Dxiohs nin naa Xtaada Daada Jesucristu, Xtaada Dxiohs Ñi'h nin rnabwa' llaa'ndxibaa', tin guni'hi Ñi'h la'h tu tuhbi guelrahcabwa'roo' nee cun tuhbi guelruluu'yiloh xteenn ra' lligaaba nin nuula'n tin zi'chi gadzihn gacabwa' ru tu xa naa xcweenta Yu'bi Dxiohs, ¹⁸ nee cun rna'bazahn tin guzia'ñih Ñi'h loh xigaaba tu para gacabwa' tu cuun ni'ca nin naa guelnaza'ca nin naannloh tu zuni'hi Ñi'h la'h tu laasii gudihdxyi Ñi'h la'htu pur nin riachiisto' tu xchi'dxyi Ñi'h ya balaacachi'h lasahca guelña'ñihroo' nin gudi'hi Ñi'h ziga hereensi la'h ra' xpwiinn Ñi'h, ¹⁹ nee cun balaacachi'h guelrnabwa' roo' nin na'zuu guzuh hasta ayi ria'lohtii' loh hasta na'zuu xquelrnabwa' Ñi'h nin nahpa na'zu ca'ha Ñi'h para la'h nu'h ziga naa nu'h bwiinn ra' nin ya gwachiisto' xchi'dxyi Ñi'h. Guelrnabwa' rii' naa nin la'hgahca nin baluu'yi Dxiohs cun gaduhbi la'ga'tii' xjweersi Ñi'h nee cun gaduhbi guelnadxiipa xteenn Ñi'h ²⁰ chin bacwa'hn Ñi'h la'h Jesucristu, ya bati'dxi Ñi'h la'h Jesucristu tin guzohba Ñi'h xladu nanchii Daada Dxiohs nez dxibaa' tin zi'chi ya na'zuu ca'ha Ñi'h guelrnabwa', ²¹ pwihsi nahpa Ñi'h guelrnabwa' loh cuunchi'hzi gubieerna, nee loh cuunchi'hzi guelrnabwa', nee loh cuunchi'hzi guelrdzi'baloh

loh snuhn ra' bwiinn, loh chyu chi'hzi bwiinn nin rnabwa', nee cun cuunchi'hzi lah bwiinn nin rdzi'baloh ruze'ta bwiinn nin nuu ra' nnah tantu loh guidxyiyuh rii' nee tantu ziga loh guidxyiyuh cuubi nin ze'-yahlda dxi'. ²² Ya Dxiohs batsiiga garaatii' cohsa nez ñaa' Jesucristu cun neezaa bazuh Dxiohs la'h Jesuhs tin naa Ñi'h nin rnabwa' loh garaa ra' bwiinn nin naa xquido' Ñi'h, ²³ pwihsi xpwiinn guido' Ñi'h naa ra' ba ziga tihxi Ñi'h ya ziga ruti'dxi Dxiohs garaatii' nezloh Jesucristu, zi'chiza la'h Ñi'h ruti'dxi Ñi'h garaa ra' za cohsa nezloh ra' bwiinn nin naa xquido' Ñi'h.

Ruta'h Dxiohs la'h nu'h loh duhlda laasii nadzii'hi Ñi'h la'hnu'h

2 Galohyi guhca tu zigazi bwiinn guuchi pur xcweenta garaaloh ra' cohsa dxaaba xteenn duhlda nin gu-luu'tii tu nez loh Dxiohs, ² pwihsi loh nin gubahan tu squii' gwana'hla tu ganaalla xtsi'n ra' bwiinn loh guidxyiyuh rii', cun bwi'hnn za tu garaa nin guhca xigaaba bwiinndxaaba nin rnabwa' loh guidxyiyuh rii', ziga zeezah rusazi'guelhda ba lasto' bwiinn ra' nin nagahdxi guzo'badxiahga xchi'dxyi Dxiohs. ³ Nee hasta la'hza nu'h gubahan nu'h ziga la'h ra' ba loh dxyih ra' nin ya gudii'dxi, bidi'hnn nu'h nin guclaa'dzichi'hzi tihxi nu'h cun bidi'hnn za nu'h ninchi'hzi nin bie'suh loh xigaaba nu, ya zi'chi baria'caa neezaa nu'h bidxyi'chinee Dxiohs la'h nu'h ziga rdxyi'chineeza Ñi'h la'h ra' snuhn bwiinn guidxyiyuh nin ayi nnaa guzo'badxiahga xchi'dxyi Ñi'h. ⁴ Per Dxiohs, balaaca chi'h nin naza'caduxa naa Ñi'h ni'chin balahsasto' Ñi'h la'hnu'h, ⁵ ya bani'hi Ñi'h guelnabahan la'hnu'h loh nin guhca nu'h zigazi bwiinnguuchi loh duhlda, yannah nahpa nu'h guelnabahan rii' pur nin naa nu'h tuhsi cun Jesucristu, nee

gula'h nu'h loh duhlda pur nin balah-sasto' Dxiohs la'hnu'h. ⁶Chin bacwa'hnn Dxiohs la'h Jesucristu loh guelguhchi, neezaa nu'h bwi'hnn Dxiohs lligaaba gula'h nu'h loh duhlda tin guhca baria'-caa ziga neezaa nu'h bacwa'hnn Dxiohs la'hnu'h tuhsi cun Jesucristu, ya chin guzohba Jesucristu lahdu nanchii xteenn Dxiohs nu'h neezaa nu'h guhldaa nu'hnn. ⁷Bwi'hnn Ñi'h squii' tin rulu-u'yi Ñi'h la'hnu'h loh dxyih ra' nin ze'-yahldaa balaaca chi'h naa guelruca'hsto' cun guelralahsasto' xteenn Ñi'h cun la'h-nu'h pur naa nu'h tuhsi cun Jesucristu, ⁸pwihsi pur nin balahsasto' Dxiohs la'h-nu'h, ni'chin bata'h Ñi'h la'hnu'h loh duhlda chin gwachiisto' nu'h xchi'dxyi Ñi'h. Ni'chin ayi guunn tu lligaaba bidxeela tun pur la'hgahca xcweenta tu sino que guca'ha tun laasii Dxiohs naa nin bani'hin la'htu. ⁹Nee ayiza guhcan pur xcweenta xiilla tuhbi dzi'n za'ca nin ñuhnn biñaachi tin zi'chi ayi chuu nin tuhbi nin guunn nayaachi, ¹⁰laasii Dxiohs naa nin gulahchixchih la'h nu'h, nee la'hzaÑi'h gulahchibiñih la'hnu'h cun Jesucristu tin guidi'hnn nu'h dzi'n za'ca ra' nin bwi'hnn Ñi'h lligaaba des galohti-yi nin nahpa guidi'hnn nu'h.

Guridxyiisto' Dxiohs cun la'h nu'h pur Jesucristu

¹¹Pwihsi gulgaza'sto' tu, la'htu nin ayi naa ra' bwiinn Israel, nin rñi' ra' ba loh ra' ñi'h “bwiinn ziitu” laasii ayi tu bwa' nin riuu' ra' bwiinn Israel, ya cun naa ra'zi bwiinn guidxyiyuh riuu' bwa' chi tihxi bwiinn, ¹²nee gulgaza'za sto' tu loh dxyih ra' nin gudii'dxi ayi nu'nbwa' tu la'h Jesucristu, nee cun bia'han zihutuza tu nezloh ra' bwiinn Israel, nee nin ayiza xi cweenta badi'hi tu ziga bia'han-nee dxyi'dxyi Dxiohs la'h ra' bwiinn Israel. Sola guca'nzaa tu loh guidxyiyuh nicala zigachi'hzi ña'loh xquelnabahan tu ayi biu'nbwa' tu la'h Dxiohs nee nin

ayiza xi lligaaba badzihn yihca tu ñidx-i'hyi tu xa ñacanee Ñi'h la'htu. ¹³Per ya ziga nnah, ziga naa tu tuhsi cun Jesucristu pur xcweenta llarihn Ñi'h nin guxi'hi Ñi'h, la'htu nin guzah zihtu nez loh Ñi'h galoh nnah la'htu zeezah gahxu nezloh Ñi'h, ¹⁴ni'chin nnah Jesucristu naa guelridxyiisto' xteenn nu'h; la'h Ñi'h bachi'dxiu-bacha'ga Ñi'h la'h ra' bwiinn Israel nee cun la'h ra' za nin ayi naa ra' bwiinn Israel, tin gaca ra' ba tuhsi guihdxyi xteenn Dxiohs loh nin bazia'tii Ñi'h xcweenta dzi'n lehyi ra' nin bwi'hnn guhpaallahn lasaa' tu, ¹⁵per ya ziga gucah tihxi Jesuhs loh cruhzi, bwi'hnn Ñi'h gahn bazia'tii Ñi'h dxyi'dxyi ra' xteenn lehyi nin bwi'hnn guyu-u'llahn sto' ra' bwiinn Israel cun la'h ra' bwiinn ziitu, ya ziga gwabiiga garoopa cwa'h ra' ba nezloh Jesucristu chin gwachiisto' ra' ba xchi'dxyi Ñi'h, biuhn Ñi'h la'h ra' ba tuhbi guihdxyi cubi, tin zi'chi gurihdxyiinee lasto' lasaa' ra' ba. ¹⁶Nee pur nin guhchi za Ñi'h loh cruhzi, bañihchiloh Ñi'h guelrdxihndxinee lasaa' xteenn loh garoopa cwa'h bwiinn guihdxyi ra', ya zi'chi badi'hi Ñi'h gaapaa ra' ba guelnadzi'hi lasaa' nezloh Dxiohs tin biahca ra' ba tuhsi tihxi Ñi'h.

¹⁷Zigaza caa ra' dxyi'dxyi ra' rii' loh Xchihtsi Dxiohs:

Bi' Ñi'h tin baluu'yi Ñi'h xa cwidxyiisto' bwiinn cun lasaa' ba nicala bwiinn nin bia'han zihtu nezloh Dxiohs nee nicalaza nin rii gahxu nezloh Ñi'h.

¹⁸Laasii pur xcweenta Jesucristu ziga tuhbi ziga stuhbi ra' nu'h rahca zogadzihn nu'h nezloh Daada Dxiohs pur tuhsi Spíritu Saantu nin ruhn biñih Ñi'h la'h lasto' nu'h. ¹⁹Pwihsi ni'chin nnah la'htu ayiru naa tu bwiinn ziitu, nee ayiruza nabahan tu zihtu hasta naa lahdxyi tu, laasii nnah la'htu nuu dxa'ga loh guihdxyi nin naa xteenn Dxiohs, nee naa za tu bwiinn nin nuu ra' yihdzi Dxiohs.

²⁰La'htu naa tu zigazi tuhbi yuu' roo' nin guyahsa yihca ziga tuhbi muru dxiah nin naa ra' ziga pooxtla ra' cun profeta ra', ya Jesucristu ga'h naa ziga dxiah nin mwer guzuh xchihn yuu' chi. ²¹Ya yuu' rii' cagaza' Dxiohsan pur nin naa tu xteenn garaa lahdu yuu' rii' hasta gadzihn cha'loh gacan xquido' Daada Jesucristu, ²²ya zi'chi la'htu cun neezaa ra' bwiinn Israel nin gwachiisto', ziga dxi'dxiu-dxa'ga tu la'h Jesucristu, rdxag'galasaa' tu tin zi'chi gadzihn gaca tu tuhbi yuu' nin chuu Dxiohs pur xcweenta Spíritu Saantu Ñi'h.

Biga'bi Pahblu tin chegaluu'yi ba xchi'dxyi Dxiohs loh ra' bwiinnziitu

3 Pwihsi na'h Pahblu, pur xcweenta dxyi'dxyi ra' rii' nuu ñie'w'hn la'n lahtsi dxi'ba pur xcweenta xchi'dxyi Jesucristu nin rulu'yi'hn loh tu bwiinn ra' nin ayi naa ra' bwiinn Israel, ²pwihsi banna gulgacabwa' la'h Ñi'h baca'bi Ñi'h na'h tin gulu'yi'hn xchi'dxyi Ñi'h la'htu. ³Dxiohs baluu'yi na'h ziga naa xigaaba lliga'tsi xteenn Ñi'h ziga nin ya la'n baca'hla dxihtsi loh tu. ⁴Ya nin gu'lda tu dxihtsi chi zacabwa' tu nu'nbwa'n xa naa dxyi'dxyi naga'tsi xteenn Jesucristu. ⁵Dxyi'dxyi nin guhcanaga'tsi ra' chi ayi chyu bwiinn baluu'yilohtii'in loh ñi'h loh dxyih ra' nin bagudii'dxi ziahan duxala yihza, per yannah la'h Dxiohs bwi'hnn para baluu'yiloh dxyi'dxyi naga'tsi ra' chi nezloh ra' pooxtla cun nezloh ra' profeta ra' xteenn Dxiohs pur xcweenta Spíritu Saantu xteenn Ñi'h, ⁶ya dxyi'dxyi naga'tsi ra' chi naa dee ra': pur xcweenta xchi'dxyi Jesucristu nin ruta'h la'h ra' bwiinn loh duhlda, ruhnn Dxiohs gaca ra' bwiinn ra' nin ayi naa ra' bwiinn Israel tuhsi guihdxyi cun bwiinn Israel nin riachiisto' ñi'h xchi'dxyi Jesucristu tin garoopa cwa'h ra' ba gaca xteenn ra' ba hereensi nin bia'han dxyi'dxyinee Dxiohs la'h ra' bwiinn Israel.

⁷Na'h bie'dxiahldaa biga'bi'hn gulu'yi'hn xchi'dxyi Jesucristu pur balahsas-to' Dxiohs na'h, nee rahca ru'nnahn dzin rii' laasii rca'hahn jweersi roo' nin runi'hi Dxiohs na'h, ⁸nee nicala naan llihgui'hntii' loh garaa ra' xpwiinn Dxiohs, na'h naan nin bani'hi Ñi'h guelrahca-nee xteenn Ñi'h tin gulu'yi'hn xchi'dxyi Ñi'h loh ra' bwiinn nin ayi naa ra' bwiinn Israel tin gacabwa' ra' ba balaaaca chi'h lasahca nin nahpa Jesucristu para la'hnu'h, ⁹ya Dxiohs nin bwi'hnncha'yi garaatii' baca'bi Ñi'h na'h tin gulu'yi'hn la'h garaa ra' bwiinn xa naa xcweenta dxyi'dxyi naga'tsi nin guhpacha'yi Ñi'h loh yihza ra' nin gudi-i'dxi tin nnahyi cayiinlohon. ¹⁰Cagari-a'caa squii' tin nnah pur xcweenta bwiinn guido' ra', garaa ra' guelnabwa' ra' cun garaa ra' guxchiisi ra' nez dxibaa' gadzihn gacabwa' ra' ba guelnasiin duxa xteenn Dxiohs loh garaa ziga ruhnn Ñi'h. ¹¹Dxiohs bwi'hnn Ñi'h lligaaba squii' desde galohtii'yi ni'chin bi' Daada Jesucristu tin baria'caa guzohba talpa'h ziga guclaa'dzi Dxiohs gaca. ¹²Ya pur xcweenta nin riachiisto' nu'h xchi'dxyi Jesucristu ayi riuu' guelnadxyi'bi lasto' nu'h ziga choobiiga ganaaba nu'h nezloh Dxiohs. ¹³Ya ni'chin rna'ba'hn loh tu ayi guiria'hgahn tu pur nin cagati'dxilon pur xcweenta tu; maz guldxiahxi laasii dee naa tuhbi guelnaza'ca para la'htu.

Guelnadzii'hi lasaa' pur xcweenta Jesucristu

¹⁴Ya pur cweenta rii' ni'chin nin rusia'chyu lliibihn nez delaanta loh Daada Dxiohs nin nabahan dzi'tsi dxibaa', ¹⁵Dxiohs nin baza'loh garaatii' ra' nin nuu nez llaa'ndxibaa' cun loh guidxyiyuh. ¹⁶Pwihsi rbwihdxyi-rna'ba'hn loh Dxiohs tin guutarlooh Ñi'h guelnaza'ca xteenn xquelña'ñih Ñi'h para la'htu nin gaca ziga gaca nadxipasto' tu pur xcweenta Spíritu Saantu

xteenn Dxiohs ¹⁷ tin zi'chi ba chuu naba-han Jesucristu la'n lasto' tu pur tantu nin riachii sto' tu xchi'dxyi Ñi'h tin zi'chi guina'zu xtulbaa' za'ca tu loh guelnadzii'hi lasaa' xteenn Jesucristu, ¹⁸ tin zi'chiza gadzihn gacabwa' tu cun snuhn ra' xpwiinn Jesucristu balaaca chi'h nabi'hyi nee nu'hla nee gueeta nee naa guiya' loh guelnadzii'hi lasaa' xteenn Jesucristu. ¹⁹ Rna'ba'hn loh tu, pwihsi, tin gulgadxi'hyi loh guelnadzi-i'hi lasaa' xteenn Jesucristu nin naa mahzi guroo'roo' loh garaa ra' cohsa roo' nin bidia'ha nu'h tin zi'chi baguibahan-nee nu'h garaa xquelnaza'ca Dxiohs.

²⁰ Yannah gaca lasahcaduxa lah Dxiohs nin nahpa guelnabwa' para guunn ziahanroo duxa ru cohsa loh nin ganaaba nu'h o nin guidi'hnn nu'h lligaaba pur xcweenta xquelnabwa' Ñi'h nin nuu nabahan la'n lasto' nu'h. ²¹ Lasahca duxa naa lah Dxiohs nezloh bwiinn guido' nee pur xcweenta Jesucristu para loh garaa dxyih nin banaa para tu'pazi. Zi'chi gaca pwihsi.

Radxa'ga lasaa' nu'h pur Spíritu Saantu

4 Pwihsi ziga ñie'w'hn pur xcweenta xchi'dxyi Jesucristu rna'ba'hn loh tu gulguibahan ziga nin rga'ha guunn tu la'htu nin bibwi'hi pur xigaaba Dxiohs. ² Gulgahca bwiinn nado'laadzi, bwiinn naza'caduxa, gulgahpa paseensi, nee gulgahpa guelnadzii'hi lasaa' cun ziga tuhbi cun ziga stuhbi lasaa' tu, ³ nee gulgui'hnn para guibahan tu tuhsi loh lligaaba tin ayi taa'ha loh lasaa' tu cun guelrahcane xteenn Spíritu Saantu nee pur xcweenta za guelridxyiisto' nin ruchi'dxiu-rucha'ga la'htu. ⁴ Zi'chi tuhsi tihxi naa nu'h loh Jesucristu, nee tuh-siza naa xigaaba nu'h cun la'h Ñi'h, cun tuhsi za hereensi nin naannloh nu'h zachica'ha nu'h loh nin gudihdxyi la'h-nu'h, ⁵ nee tuhsi za Daada cun tuhsi za

guelriachiisto', nee cun tuhsi za guelro-hbañihsa, ⁶ nee nuu za tuhbi dxi'h Daada Dxiohs nin rnabwa' loh garaatii', nin zuu galaayillee garaatii' nee nuu Ñi'h loh garaatii'.

⁷ Per cada tuhbigah ra' nu'h bachica'ha ra' nu'h dzi'n ra' nin babwi'hnn Jesucristu lligaaba bachica'ha ra' nu'h. ⁸ Pwihsi ni'chin rñi' loh Xchihtsi Dxiohs squii':

Chin bacah Ñi'h llaa'ndxibaa' hasta rnabwa' Ñi'h, ya bwi'hnn Ñi'h gahn loh garaa ra' guelnabwa', ya chi'chi bwi'hnnntaa'yi Ñi'h yilcha ra' xpwiinn Ñi'h tin guunn ra' ba xtsi'n Ñi'h.

⁹ ¿Xi zee loh dxyi'dxyi rii' ziga rñi'in, "Bacah Ñi'h"? Pwihsi nin raria'caa rñi' dxyi'dxyi rii' naa biehtaza Daada Jesucristu hasta ria'han gabihdxyi. ¹⁰ Nin biehta chi ni'chi gahcan nin bacah za hasta naa mahzi guiya'duxa nez dxibaa' tin zi'chi guca'ha Ñi'h nahpa Ñi'h guelnabwa' nez dxibaa' cun loh guidxyiyuh.

¹¹ Ya la'h gahca za Ñi'h bwi'hnn Ñi'h lligaaba bazuh Ñi'h la'h ra' bwiinn nin naa ra' pooxtla, ya spaaldae ra' ba bazuh Ñi'h ziga profeta ra', spaaldae ra' ba ziga nin riagui'hnbiñih xchi'dxyi Jesucristu, spaaldae ra' ba ziga gaca pastohr ra', cun spaaldae ra' ba ziga mwehsu ra'. ¹² Ya zi'chi bazuh Ñi'h nin naa ra' xpwiinn Ñi'h tin guunn ra' ba dzi'n nin badi'hi Ñi'h cada tuhbigah ra' ba nee tin zi'chi guunn ra' ba chuu ziga llii'dzi tihxi Jesucristu garaa lahdu, ¹³ hasta gadzihnyi dxyih nin gaca garaa ra' nu'h tuhsi loh ziga riachiisto' ra' nu'h nee gadzihnyi dxiu'nbwa' za'ca nu'h Llii'n Dxiohs, ya zi'chi gaca nu'h bwiinn nin baniin ca zuu loh ziga rahcabwa' nu'h xchi'dxyi Ñi'h, ziga tuhbi bwiinn nin baguroo' loh xquelnabwa' Jesucristu. ¹⁴ Ya ayiru chyu gusaa'n gaca xigaaba nu'h ziga xigaaba biñi'n tin biñi'n ayi guinagahn-tii' ruhnn bwiinn gahn rusagui'hi ra' ba

la'h ra' bi cun dxyi'dxyi nin ayi gallu'yi nin ruluu'yi ra' ba laasii nuu ra' bwiinn nin nasiin nin ruhnn ra' squii'. ¹⁵ Mahz bwen gabwe'hecaa nu'h guidi'hnn nu'h ziga chozah nu'h loh dxyi'dxyi nanchii cun guidxiaapaza nu'h guelnadzii'hi lasaa' lasto' nu'h cun chyuchi'hzi bwiinn ni'chin nahpa guidi'hnn nu'h para chioo nu'h loh garaatii' guelnaza'ca xteenn nin naa Daada nin dzi'baloh loh nu'h nin naa la'h Jesucristu. ¹⁶ Ya pur Jesucristu rna'zu-dxa'ga ra' xpwiinn Ñi'h zigazi tuhbi tixi bwiinn tin zi'chi na'zu za'ca ra' ba tin rahcanee lasaa' ra' ba pur ziga naa xtsi'n cada tuhbigah ra' ba, ya zi'chi cadxi'hyi ra' ba xa cayahca ziahanru ra' bwiinn loh guelnadzii'hi xteenn Jesucristu.

Tuhbi guelnabahan nacuubi nin rdxela pur la'h Jesucristu

¹⁷ Pwihsi dxyi'dxyi ra' rii' naa nin rñi'n loh tu nee ruca'bizañin la'htu pur lah Daada Jesucristu, ayiru chezah guibahan tu ziga nabahan ra' bwiinn nin ayi nu'nbwa' la'h Dxiohs, bwiinn ra' nin sola nabahan ra' loh lligaabachi'hzi nin riagadziiba yihca ra' ñi'h. ¹⁸ Ya nuu nacahyitii' loh xigaaba ra' ba; la'h ra' ba ayi rudi'hi guuxta sto' ra' ba loh guelnabahan nin runi'hi Dxiohs laasii naa ra' ba bwiinn nadii'dxii' rwaa' ra' ñi'h, ¹⁹ nee ya guhca dxii'pa sto' ra' ba ya guca'ha mahn ra' ba, ayiru xa dxi-a'chyu loh xigaaba ra' ba, ya zeeza'bi ra' ba loh garaaloh cohsa dxaaba ra', ²⁰ per la'htu ayi biu'nbwa'dxi'h tu Jesucristu, tin nee tu gaca tu bwiinn zi'chi ra', ²¹ ya sidela guchii tu bazo'badxiahga tu xchi'dxyi Jesucristu nee cun sidela neezaa basi'dxi tu xcweenta Ñi'h nin naa dxyi'dxyi guchii, ²² pwihsi basaa'n tu loh garaa cohsa ra' nin gudii'dxi-guzah nin gubahan tu loh ñi'h. Pwihsi ni'chin nnah gulgasia'han garaa ra' cohsa dxaaba ra' chi nez dihtsi tu, laasii ni'chi ra' nin

basagui'hi la'htu loh dxyih ra' nin gudi-i'dxi. ²³ Ni'chin nnah gulgasacuubi lasto' tu cun loh xigaaba tu, ²⁴ nee gulgasacuubi za la'htu loh guelnabahan nacuubi nin basiinloh Dxiohs pur la'htu tin zi'chi pur xcweenta xchi'dxyi Ñi'h gu-luu'yi xquelnabahan tu tuhbi guelnabahan nayaa, tuhbi guelnabahan nin nal-lu'yi para loh xtsi'n Dxiohs.

²⁵ Pwihsi ni'chin ayiru chezah tu guuyi tu dxixi'hw, mahz gulguiñi' dxyi'dxyi nin naa guchii loh ra' lasaa' tu laasii la'h-nu'h naa nu'h bwiinn ra' nin naa tuhsi famihyi.

²⁶ Sidela la'htu rdxyi'chi tu gulguia'ha ayi dxiaaba tu loh duhlida, nee gulgui'hnn pur ayi gahw llahn lasto' tu loh gaduhbi dxyih. ²⁷ Ayi gusaa'n tu gusi-a'chi bwiinn dxaaba lasto' tu.

²⁸ Bwiinn nin naa bwiinn gubaa'n ayiru guunn ba gubaa'n, mahzi guunn ba dzi'n cun naa ba tin zi'chi gaapaa ba nin gacanee ba la'h ra' bwiinn ra' nin ayi xi nahpa.

²⁹ Nee ayi gusaa'n tu guiria'h dxyi'dxyi nnah rwaa' tu, mahz gusia'ha rwaa' tu guiñi' tu dxyi'dxyi za'ca ra' tin zi'chi guunn tu gahn guchioo' tu ziga chechiisto' ra' snuhn bwiinn nin dxihnn dxiahga ra' xchi'dxyi tu. ³⁰ Ayi chi'hyi tu nez guibiin lasto' Spíritu Saantu xteenn Dxiohs nin bwi'hnn para gucah tu bwa' la'n lasto' tu para hasta loh dxyihyi nin gadzihn chee tu hasta nuu Dxiohs.

³¹ Gulcwe'he sto' tu garaaloh ra' llahn nin cayuhnn naltaa la'n lasto' tu, ziga guelnadxyi'chi, guelrbwihdx-idxiah cun guelrbwidxihndxinee lasaa', nee cun garaaloh ra' ru cohsa dxaaba ra'. ³² Gulgahca bwiinn nado'laadzi nee gulgalahsa sto' tu lasaa' tu ziga tuhbi ziga stuhbi ra' ba, nee gulgui'hnn pardohn lasaa' ziga tuhbi ziga stuhbi za tu zigaza bwi'hnn Dxiohs pardohn la'htu pur xcweenta Jesucristu.

Xa nahpa guibahan ra' bwiinn ra' nin naa ra' llii'n Dxiohs

5 La'htu nin naa ra' llii'n Dxiohs nin nadzii'hi dzi'tsi Ñi'h, gulgui'hnn pur gaca tu ziga la'h Ñi'h, ² gulgahpa guel-nadzii'hi lasto' lasaa' tu ziga gahca guhpa Jesucristu guel-nadzii'hi lasto' Ñi'h cun la'hnu'h ya basaa'n Ñi'h guhchi Ñi'h loh cruhi pur la'hnu'h tin guhca Ñi'h zigazi tuhbi guhn nin bichia'h nahxi para nezloh Dxiohs.

³ La'htu nin naapa'h xpwiinn Dxiohs nin ayi guuyi tu nin tuhbiti'hnn xcweenta cohsa guelgubwihlli nee nin stuhbiza cohsa dxaaba ra' nee nin ayiza sa'bi sto' tu xteenn stuhbi bwiinn, ⁴ nin ayiza guuyi tu dxyi'dxyi nin rusia'han xtuhyi la'h stuhbi bwiinn, nee ayiza guuyi tu dxyi'dxyi nin riagadziibachi'hzii yihca tu, nee ayiza gaca tu bwiinn nado'balaadzi, laasii dee ra' ayi xi gallu'yi ra'n mas nin guunn tu gulgadxi'hyi xa gudi'hi tu guelzuxchiilli la'h Dxiohs nin nuu dx-ibaa', ⁵ laasii ya naann tu bwiinn nin naa bwiinn gubwihlli o bwiinn nin riagadzi-iba garaaloh cosa dxaaba loh xigaaba ñi'h o bwiinn nin rza'bi sto' ñi'h xiteenn lasaa' ñi'h, o bwiinn nin raann dxaan; bwiinn ra' squii' ayi chu'tii ra' ba loh xquelrnabwa' Jesucristu nin naa xquelrnabwa' za Dxiohs. ⁶ Gulguia'ha tin ayi chyu gusagui'hi la'htu cun dxyi'dxyi nin ayi gallu'yi ra', laasii pur xcweenta ra' dee' ziaaba xquelnah xteenn Dxiohs yihca bwiinn ra' nin ayi guzo'badxiahga xchi'dxyi Ñi'h. ⁷ Ni'chin gulguia'ha tin ayi guidxa'ga tu loh ra' bwiinn ra' chi.

⁸ La'htu cadxyih gubahan tu loh nac-ahyi xteenn duhlda, per nnah pur nin badzihn gahxu tu nezloh Jesucristu, ni'chin bazia'ñih Ñi'h loh xigaaba tu, ni'chin gulguibahan zigazi bwiinn ra' nin rzah loh xquelnā'ñih Jesucristu, ⁹ laasii garaa ra' bwiinn ra' nin rzah ra' loh guelnā'ñih, ruhnn ra' ba dzi'n za'ca

nee zohba dxyi'dxyi guchii rwaa' ra' ba. ¹⁰ Ni'chin gulchi'hyi xa gusiahxi tu lasto' Daada Jesucristu. ¹¹ Ayi chi'hyi tu xa guidxa'ga tu loh ra' nin rzah ra' loh nac-ahyi xteenn duhlda, mas gulgui'hnn xa guluu'yi tu la'h ra' ba xa nabahan tu loh lla'ñih xteenn Dxiohs tin zi'chi gacab-wa' ra' ba nabahan ra' ba loh duhlda. ¹² Laasii hasta xtuhyi naa chyu guuyi xcweenta cosa dxaaba nin ruhnn ra' ba rala'n. ¹³ Per chin riinloh ra' garaa ra' dzi'n dxaaba ra' rii' loh guelnā'ñih, ria'han nayaa ra'n ¹⁴ laasii ruzia'ñih guelnā'ñih yihcan. Ni'chin caa loh dxihti squii':

Babahn yi'h nin rahsi xa'ta lu'h, gwastii loh ra' bwiinn guuchi, ya Jesucristu guzia'ñih yihca lu'h.

¹⁵ Pwihsi ni'chin gulguibahan za'ca; ayi guibahan tu ziga bwiinn nin naa bwiinn dxiipatii' ra', sino que gulgahca bwiinn nasiin. ¹⁶ Ayi gusaa'n tu tiidxi lli-aa'ha ra' dxyih, laasii la'n dxyih ra' rii' zeedahlaatii' bwiinn ra' nin ruhnn ra' dzi'n dxaaba ra'. ¹⁷ Ni'chin ayi gusaa'n tu gaca tu bwiinn mbah tii'; ni'chin mas gulchi'hyi guunn tu ziga naa xigaaba Daada Jesucristu. ¹⁸ Ayi gaca tu bwiinn gwaa', laasii guerree' ruhnn rbwe'hetii' du'h naa bwiinn cun ziga dzi'n dxaaba nin ruhnn ra' ba, mas gulgadi'hi lasto' tu guunniyhdzi Spíritu Saantu xteenn Dxiohs. ¹⁹ Nin guunn tu naa mas bwen gulgui'dxyi'dxyinee lasaa' cun saalmu ra' cun guldxi'lda caantu ra' nee cun himnu ra' la'n lasto' tu para la'h Daada Jesucristu, ²⁰ nee garaa dxyih tii' gulgadi'hi guelzuxchiilli nezloh Daada Dxiohs pur lah Jesucristu.

Ziga nahpa guibahannee lasaa' ra' xpwiinn Jesucristu

²¹ Ziga tuhbi tu ziga stuhbi tu, gulchuu-gulcha'zi xchi'dxyi lasaa' tu laasii banaa tu bwiinn ra' nin ruzo'badxiahga xchi'dxyi Jesucristu.

²² La'htu gunna'h ra' nin ba bachinaa; gulgazo'badxiahga xchi'dxyi che'hla tu ziga ruzo'badxiahga tu xchi'dxyi Jesucristu, ²³ laasii ndxi'hw naa nin nahpa guinabwa' la'h gunna'h nin naa che'hla ba, ziga naa Jesucristu la'h Ñi'h dzi'baloh Ñi'h loh ra' bwiinn nin naa xquido' Ñi'h nin naa ziga tihxi Ñi'h pur nin bata'h Ñi'h la'h ra' ba loh duhlda. ²⁴ Ya ziga ruzo'badxiahga ra' bwiinn guido' ziga r nabwa' Jesucristu guonn ra' ba, zi'chi za gunna'h ra' nin nuu ra' che'hla ra' ñi'h nahpa guzo'badxiahga ra' ba garaa ra' xchi'dxyi che'hla ra' ba.

²⁵ Bwiinn ra' nin ba bachinaa ra', gulgantsii'hi la'h gunna'h nin naa che'hla tu ziga ruca'hsto' Jesucristu la'h ra' bwiinn nin naa xquido' Ñi'h ya bati'dxiloh Ñi'h pur la'h ra' ba. ²⁶ Bwi'hnn Ñi'h squii' tin basiaa Ñi'h xtuhlda ra' bwiinn ra' nin naa xquido' Ñi'h tin zi'chi gaca ra' ba tuhbi bwiinn nayaa nezloh Ñi'h nee baa za lasto' ra' ba cun xchi'dxyi Ñi'h, zigazi raa lahdxi dxiimma cun ñihsa, ²⁷ tin zi'chi guluu'yi ra' xpwiinn guido' Ñi'h zigazi tuhbi lla'ñih roo' nee ayi guidxeela nin tahyi cohsa dxiimma cun ayiza xi dxia'dxi ra' ba, sino que gaca ra' ba bwiinn nin naa para la'h-siÑi'h, nin ayi xi tuhbi xtuhlda ra' ñi'h. ²⁸ Pwihsi ziga nadzii'hi tuhbi ndxi'hw nin ba bachinaa tihxi gahca ba, zi'chi za nahpa gaca nadzii'hi ba la'h gunna'h nin naa che'hla ba. Bwiinn nin nadzii'hi la'h gunna'h nin naa che'hla ba nadzi-i'hi za ba la'hgahca ba, ²⁹ laasii ayi nin tuhbi bwiinn nin rdxyi'chinee tihxi ba, sino que rahpa ban cun guelnadaa ziga za nahpa Jesucristu la'h ra' bwiinn ra' nin naa xpwiinn guido' Ñi'h, ³⁰ laasii la'hnu'h naa nu'h ziga tihxi Ñi'h. ³¹ Caa loh Xchihtsi Dxiohs squii': "Ñi'chin la'h ra' ndxi'hw rusia'hann ra' ba la'h ra' xcuzahn ba tin rca'ha ba la'h gunna'h nin naa che'hla ba, ya garoopa ra' ba raria'caa naa ra' ba ziga tuhsi bwiinn."

³² Dee naa tuhbi cohsa naga'tsi roo', per na'h cañi'n xcweenta Jesucristu nee cun xcweenta xpwiinn guido' Ñi'h. ³³ Ni'chin loh garaatii' cada tuhbigah tu gantsii'hi tu la'h gunna'h nin naa che'hla tu ziga nadzii'hi tu la'hgahca tu, ya gunna'h ra' nahpa chuu ba cha'zi ba xchi'dxyi ndxi'hw nin naa che'hla ba.

6 Biñi'ni'hn ra', gulgazo'badxiahga xchi'dxyi xcuzahn tu pur xcweenta xchi'dxyi Jesucristu laasii squii' rga'ha guonn tu, ² laasii squii' naa mweer dxyi'dxyi lehyi nin guza'loh guni'hi guelnaza'ca la'htu: "Gulgui'hnn lasahca la'h xpah tu cun xmah tu, ³ tin zi'chi guibahan nasaa tu nee gaapaa za tu ziroo' guelnabahan loh guidxyiyuh rii'."

⁴ Ya la'htu nin naa ra' daada ra', ayi chi'hyi tu nez guidxyi'chi llii'n tu, mas gulchi'hyi xa gusi'dxi tu la'h ra' bi cun gulguiñi'nee la'h ra' bi tin gaapaa ra' bi guelnadzii'hi xteenn Daada Jesucristu.

⁵ La'htu mooza ra', gulgazo'badxiahga xchi'dxyi bwiinn nin ruhnn tu xtsi'n ra' ñi'h; gulgui'hnnan cun gaduhbi guelnado'laadzi xteenn tu, nee gulcuu' guelnadxyi'bi la'n lasto' tu ziga tin ayi gadxeela tu cayaa'lla tu loh xtsi'n ballwaa'n tu mas gulgui'hnnan zigazi cayuhnn tu la'gahca xtsi'n Jesucristu. ⁶ Gulgui'hnn xtsi'n ba cun gaduhbi sto' tu ayi chin zuu si dxi'h ba loh tu tin ayi para guunn si dxi'h dxia'han za'ca tu loh ba; maz gulgui'hnnan ziga guluu'yi naa pa'h tu xpwiinn Jesucristu ziga cayuhnn tu cun gaduhbi sto' tu ziga xclaa'dzi Dxiohs gaca. ⁷ Gulgui'hnn xtsi'n ba cun gaduhbi sto' tu zigazi guluu'yi cayuhnn tu tuhbi dzi'n nezloh Daada Jesucristu, ayi nezloh dxi'h tuhbi ndxi'hw, ⁸ laasii banaann tu cada tuhbigah tu nicala naa tu bwiinn nin gudoo' loh dzi'n o bwiinn nin ayi gudoo' loh dzi'n, zica'ha ba loh Daada Jesucristu ziga naa xcweenta dzi'n za'ca nin bwi'hnn ba.

⁹Ya la'htu nin naa ra' ziga ball-waa'n ra', gulgahca nado'laadzi za nezloh ra' xmoosa tu nee ayi gusa'cazii tu la'h ra' xmoosa tu laasii banaann tu la'htu cun la'h ra' ba nacweenta tu ziga mooza gahca nezloh Daada Jesucristu nin nuu dxibaa' laasii la'h Ñi'h ayi ruhnn Ñi'h guriin-guriin nezloh cada tuhbigah bwiinn.

Nin rulaloh la'h ra' xpwiinn Jesucristu loh xiichi'hzi

¹⁰Yannah bwiitsi ra'n, gulgahca bwiinn nadxiipalaa'dzi loh guelrahcane xteenn Daada Jesucristu pur xcweenta guelrnabwa' roo' nin nahpa Ñi'h. ¹¹Gulgahcu ziga lahdxi dxi'ba xteenn Dxiohs nin gulaloh la'htu, tin zi'chi gunn tu gahn guti'dxiloh tu loh garaa ra' guelrusagui'hi xteenn bwiinnxaaba, ¹²laasii ayi chyu cadxihndxinee la'h tuhbi bwiinn nin caa bwe'hla cun nin nuu dzihta, sino que dxudxihndxinee nu'h la'h spíritu ra' nin naa ra' ziga bwih nin za'bi nezloh bwih nez llaa'ndxibaa' nin ca'ha guelrnabwa' cun nin ca'ha guelguxchisi, cun nin rnabwa' ra' za loh guidxyiyuh nacahyi rii', nee cun neezaa nin nahpa guelrnabwa' nezloh bwih gadiidxi guidxyiyuh. ¹³Pwihsi ni'chin gulcu'guihn gacu tu zigazi tuhbi lahdxi dxi'ba nin gulaloh gaduhbi tihxi tu nin naa xteenn Dxiohs, tin zi'chi zahca guti'dxiloh tu loh garaa ra' dxyih dxaaba ra' tin chin ba bati'dxiloh tu loh dxyih ra' chi zahca suh dzi'tsi tu. ¹⁴Gulsudz-i'tsi pwihsi loh ganaalla nin naa nanchii pa'h, nee gulgaca nayaatii' loh dxyi'dxyi nanchii. ¹⁵Gulcwihnasiin, pwihsi, tin guzee tu chegaluu'yi tu xchi'dxyi Jesucristu nin rbahchidyii lasto' ra' bwi-

inn, ¹⁶laasii guelriachiisto' tu gaca ziga nin suu caa loh ra' bahza ra' nin zohba bwehla yihca ra' ñi'h nin naa xteenn bwiinnxaaba. ¹⁷Pwihsi nin gula'loh loh xigaaba tu naa naann pa'h tu gula'h tu loh duhlda, ya xchi'dxyi Dxiohs naa ziga tuhbi spahda nin runi'hi Spíritu Saantu la'htu. ¹⁸Pwihsi ayi gusaa'n tu ziga cwiidxyi-guinaaba tu loh Dxiohs garaa dxyih cun guelrahcane xteenn Spíritu Saantu, nee gulgahca nasiin cun ayi guiria'hgahn tu, nee gulcwiidxyi-gulguinaaba pur xcweenta garaa ra' xpwiinn guido' Dxiohs. ¹⁹Gulguinaaba za loh Dxiohs pur xcwee'ntahn tin zi'chi guni'hi Dxiohs dxyi'dxyi nin guiñi'n nee tin ayi guidxyihbihn guiñi'n dxyi'dxyi naga'tsi xteenn Jesucristu. ²⁰Dxiohs guxe'hla na'h tin gulu'yi'hn dxyi'dxyi rii', nee pur xcweentan nin nuuñie'w'hn nnah. Gulguinaaba loh Dxiohs tin zi'chi guiñi'n dxyi'dxyi rii' sin ayi guidxyihbihn, nee guiga'ha guiñi'ñin.

Lulchima guelrgahpa Dxiohs

²¹Tíquicu, nin naa bwihtsi dzi'tsi nu'h loh xcweenta Jesucristu, nee nanchii naa xigaaba bi loh xtasi'n Daada Jesucristu; la'hbi dxi' bi tin guuyidxyi'dxyi bi loh tu cweenta ziga caza'ca'hn. ²²Pwihsi ni'chin guixe'hla'hn bi para la'htu tin nnaa bi loh tu xa dxuu nu tin zi'chi cu'gui'w bi lasto' tu.

²³Daada Dxiohs nee cun Daada Jesucristu guni'hi guelridxyiisto' cun guelruca'hsto' lasaa' nee cun guelriachiisto' la'htu nin naa ra' bwihtsi lasaa' ra' nu'h loh Jesucristu. ²⁴Ya zuhnntaa'yi Ñi'h yihca tu garaatii' tu nin zeezahdzi'tsi ruca'hsto' la'h Daada Jesucristu. Zi'chi gaca pwihsi.

Dxihtsi nin baca'h San Pahblu loh ra' bwiinn Filipos

GuelrgahpaDxiohs

1 Na'h Pahblu cun Timoteu, naa nu xmoosa Jesucristu, ni'chin nin raca'h nu dxihtsi rii' para la'htu bwiinn guihdxyi Filipos nin naa xpwiinn Dxiohs laasii tuhsi gahcaa naa tu cun Jesucristu nee cun neezaa bwiinn ra' nin dzi'baloh loh ra' bwiinn guido' cun bwiinn ra' nin rahcanee la'h ra' bwiinn guido'.² La'h Xtaada Dxiohs nu'h cun Xtaada Jesucristu xteenn nu'h guni'hi guelrahcanee cun guelrbwidxyiisto' la'htu.

Gudihdxyi-gunaaba Pahblu loh Dxiohs xcweenta ra' xpwiinn Jesucristu

³Guillii-guillii chin riagannasto'n la'htu rudi'hihn guelzuxchiilli la'h Dxiohs nin naa Xtaada Dxiohs nu'h; ⁴ya chin rbwiidxyi-rna'ba'hn xcweenta tu loh Dxiohs guillii-guillii rna'ba'hn guelnasaa para la'htu; ⁵pwihsi riahi'hn pur nin cayahcanee tu na'h cagati'chi nu'h xchi'dxyi Dxiohs desde galohtii' hasta la'n dxyih ra' rii'. ⁶Ni'chin nin na'pahn siguhra la'h Dxiohs zigazii guzo'baloh Ñi'h dzi'n za'ca xteenn Ñi'h lasto' tu, zi'chigahca zuzaloh Ñi'h dzi'n za'ca chi para la'htu hastayii chin gabia'garii Jesucristu stuhbi. ⁷Naa bwen cu'cha'yi'hn nee gu'nnahn lligaaba squii' para garaa tu, laasii lasto'n riinnan guelnasaa pur xcweenta tu laasii naa tu tuhsi juunta cun na'h loh guelruntaa'yi xteenn Dxiohs nicala na'h nuu'huhn la'n latsidxi'ba o nicala chenee ra'ba na'h loh ra' guxchiisi tin gulu'yi'hn guchii naa xchi'dxyi Dxiohs nin riachiisto' nu'h. ⁸Pwihsi Dxiohs naann Ñi'h balaaca nin xclaa'dzihn gwa'hahn loh

garaatii' tu, pur guelnariin xteenn Jesucristu, ⁹nee rdxih'na'hn-rna'ba'hn chin rbwiidxihn loh Dxiohs gadzihn gapa tu mahziru guelnadzii'hi lasaa' nee cun mahziru dxu'nbwa' tu Dxiohs nee tin mahziru za dxu'nbwa' za tu cuun ra' nin mahzi nallu'hyi para la'htu cohsaza'ca, ¹⁰tin para gacabwa' tu cwii tu cohsa nin mahzi lasahca, tin zi'chi guluu'yi gubahan nayaa tu nee ayi chuu nin guluu'yixcwihiin la'htu chin gabia'garii Daada Jesucristu; ¹¹pwihsi la'htu gadzihnee tu tuhbi li'hn roo' nin naa xtsi'n za'ca tu loh Dxiohs nee guunn tu dzi'n za'ca chi cun guelrahcanee xteenn Jesucristu para la'htu nee tin guñiza'cara' za bwiinn xcweenta Dxiohs loh dxyih jwiisi chi.

Na'h nabahanahn pur xcweenta Jesucristu

¹²Bwiitsi lasaa'ra'n, xclaa'dzihn gacabwa' tu xcweenta cohsa ra' nin guza'ca'hn, per la'n baria'caa tin mahziru cheezah guidi'chii xchi'dxyi Dxiohs, ayi para ñiñihchilohdxi'hn, sino que mahziru zeezahan hasta la'n dxyih ra' rii'. ¹³Garaa bwiinn nin rnabwa' ra' palahsiu, nee cun snuhn ra' bwiinn, naann ra'ba ñe'w'hn la'n lahtsidxi'ba pur xcweenta Jesucristu, ¹⁴ya loh nuu'huhn la'n lahtsidxi'ba, ziahan duxa bwiitsi lasaa' ra' nu'h guyuu'gui'w ra'ba bagaluu'yi ra'ba xchi'dxyi Dxiohs sin nin tuhbi guelnadxyi'bi sino que cun mahzi gaduhbisto' ra'ba pur xcweenta Dxiohs. ¹⁵Guchiin, nuu ra' bwiinn nin rñi' xcweenta Jesucristu laasii rdxyl'chinee ra'ba na'h nee xclaa'dzi ra' ba gusia'pitii ra'ba bwiinn ra' loon peru snuhn ra' ba ruhnn ra'ban cun gaduhbisto' ra'ba nee cun gaduhbi xigaaba ra'ba. ¹⁶Ya bwiinn ra' rii' ruhnn ra'ban pur guelnadzii'hi nin nahpa ra'ba na'h, laasii naann ra'ba Dxiohs bazuh na'h tin gulaaloon

xchi'dxyi Ñi'h; ¹⁷peru snuhn ra' ba ruhnn ra'ban pur nin xclaa'dzi ra'ba gacalasa'ca ra' ba nezloh ra' bwiinn, nee ayi naa ra' ba bwiinn nanchiipa'h, sino que xclaa'dzi ra'ba chuu'huhn loh guelzrahcazii guroo'ru nnah nin nuu ñie'w'hn rii'. ¹⁸Per ayi xi ruhnn pur dee', ziga caluu'yi garoopa cwa'h ra'ba xchi'dxyi Dxiohs nicala cun lligaaba za'ca o nicala za cun lligaaba dxaaba, ya dee' naa nin raguu'nasaa sto'n, nee cun neezaa mahziru riuu'lehgrasto'n, ¹⁹ya ni'chin na'h na'pahn siguhra garaara' dee' guunn para gare'hn lahtsidxi'ba rii' laasii pur nin cabwihdxyi-canaaba tu xcwe'ntahn loh Dxiohs nee cun neezaa guelrahcane nee nin nugani'hi Spíritu Saantu Jesucristu na'h. ²⁰Pwihsi na'pahn siguhra pur xcweenta Dxiohs gacane Ñi'h na'h ayi gatuhyiloon gu'nnahn nin xclaa'dzi Ñi'h gaca nee guunn nadxiipa za Ñi'h sto'n tin para guñi'n nezloh garaa ra' bwiinn ra', nee nnah nee cun neezaa para gaduhbitii' chieempa, guluu'yi ra' xcweenta dzi'n za'ca nin gu'nnahn pur xcweenta Jesucristu taantu ziga nabahanahn o taantu ziga za gachi'hn ²¹laasii para na'h nabahanahn pur Jesucristu, ya sidela na'h gachi'hn nahpaa guzaa'hahn para dxibaa', ²²per sidela na'h guibahanahn, nahpaa cheza'hn tin gu'nnahn dzi'n za'ca pur xcweenta Dxiohs, ni'chin nin ayi ga'nnahn cuun nin cwiin. ²³Pwihsi nagahn duxa garoopa ra' cohsa ra' rii' para cwiin tuhsin nee na'h garoopahn riu'sto'n; pwihsi neezaa na'h xclaa'dzizahn gachi'hn tin para guzaa'hahn dxibaa' chuu'huhn tuhsi juunta cun Jesucristu, laasii ni'chi naa mahsi mejor para na'h; ²⁴per para na'h, pur la'htu mahziru xchi'hn baanabahanahn, ²⁵ni'chin nin na'pahn siguhra ziazahru guibahanahn nee neezaa zia'hanneeruhn la'htu para gacane'hruhn la'htu tin para mahziru

chechiisto' tu nee cun neezaa gaaldaa tu guelnasaa pur xcweenta xchi'dxyi Dxiohs. ²⁶Ya zi'chi ba nuudxa'ga gahcahn loh tu, tin mahziru chezah guñi' za'ca tu xcweenta Jesucristu delaantaloh ra' bwiinn pur xcweenta nin guunn Ñi'h compahñu na'h tin dxie'ldaguaia'han cuun tu stuhbi. ²⁷Ya cun sola garaa si ra' dee' nahpa gulchi'hyii xa guibahan xnehza tu tin zi'chi guluu'yi guchii riachiisto' tu xchi'dxyi cuubi Dxiohs. Zi'chigahca za sidela na'h dxie'ldaguaia'hn cuun tu o nicala ayi nuu dxie'ldahn, xclaa'dzihn ga'pahn rsohn dxia'han dzi'tsi tu cun tuhsi lligaaba tin rzuhnee tu pur xcweenta xchi'dxyi Dxiohs nin riachiisto' nu'h, ²⁸sinque ayi guidxyihbiyaa' tu xcweenta xiichi'hzi nin guunnee nin rdxyi'chinee la'htu, laasii sidela ayi guidxyihbi tu guluu'yi tu la'h ra' ba ñiichiloh ra'ba per ta'h tu, ya ta'h tu pur nin guta'h Dxiohs la'htu. ²⁹Pwihsi la'htu, ayi bibwi'hi tu para chechiisidxi'hsto' tu la'h Ñi'h, sino que neezaa bani'hi Ñi'h para sacazii tu pur xcweenta nin naa tu xpwiinn Ñi'h. ³⁰La'htu cadxi'ldxyi tu pur xcweenta xchi'dxyi Dxiohs ziga bwa'haloh tu xa gudxi'ldxihn galoh nee neezaa nnah nahpa tu rsohn xa zeeza'hn loh xcweenta dxixi'hw chi.

Nahpaa gusagu'dzisto' bwiinn ziga bwi'hn Jesucristu

2 Pwihsi sidela ralahsasto' lasaa' tu, ziga ralahsasto' Jesucristu la'htu, nee sidela za nuu tu lligaaba tin gacanadzii'hi lasaa' tu, ya sidela dxa'ga lasaa' tu pur Spíritu Saantu nin nuu las-to' tu, o sidela riacaasto' lasaa' tu pur nin nadzii'hi lasaa' tu; ²sidela zi'chi naa tu pwihsi gulgasiahxisto'n para tu'pazi pur xcweenta nin guluu'yi garaa tu tuhsi mo-hda ziga ruhnn tu lligaaba, nee neezaa naa tu tuhsi ziga nadzii'hi tu Dxiohs, nee

laasii tuhsi naa lasto' tu, nee laasii za tuhsi naa lligaaba nin ruhnn tu. ³Nee ayi guica'ha tu lligaaba nin taa'ha loh lasaa' tu, ayi za guunn nayaachi tu, sino que gaca tu tuhbi bwiinn nado'laa'dzi, tin guunn tu lligaaba mahzi lasahca bwiinn lasaa' tu que no que la'h gahcaa tu. ⁴Ayi naxu tu tuhbi bwiinn chi'hyii ba xcweenta xasuuntu si ba, sino que nee nahpaa gacanee ba snuhn ra' bwiinn lasaa' ba. ⁵Gulgui'hnn lligaaba zigapa'h nin bwi'hnn Jesucristu. ⁶Nicala naa Ñi'h Dxiohs gahcaa, ayi biao Ñi'h xcweenta gahca Ñi'h, ziga naa Ñi'h Dxiohs, ⁷sino que basaa'n si Ñi'h xquelrnabwa' Ñi'h ya biahca Ñi'h tuhbi moozazi loh Xtaada Ñi'h, ni'chin nin guulaa Ñi'h zigazi tuhbi ndxi'hw, coma ziga la'h gahca nu'h, ⁸ya chin biahca Ñi'h zigazi tuhbi ndxi'hw zi basagu'dzisto' Ñi'h baza'loh Ñi'h garaa nin guhca xigaaba Xtaada Dxiohs Ñi'h. Ya pur garaa nin bazo'badxiahga Ñi'h xchi'dxyi Xtaada Ñi'h guzi'guehlda Ñi'h guhchi Ñi'h, nee nicala xñahxtuhyi ziga guhchi Ñi'h loh tuhbi cruhi. ⁹Ni'chin nin mahzi bwi'hnn lasahca Dxiohs la'h Ñi'h, nee bazo'ba za Xtaada Dxiohs Ñi'h lah Ñi'h nin mahzi lasahca loh garaatii' lah ra' bwiinn nin ca'ha ra'ba, ¹⁰tin chin guluu'yiloh lah Jesucristu, zuzu'hnn-llihbi ra' garaa ra' nin rii ra' dxibaa', cun loh guihdxyiyuh, nee neezaa nin nuu ra' la'n loh yuh nez loh Ñi'h, ¹¹ya garaatii' ra' ba dxiu'nbwa' ra'ba Jesucristu nahpa guelnabwa' tin zi'chi garaatii' ra' bwiinn guñi' za'ca xcweenta Xtaada Dxiohs nu'h.

**Bwiinn ra' nin riachiisto'ra'ñi'h
la'h Dxiohs naa ra'
ba bia'ñi'h loh guihdxyiyuh**

¹²Pur loh taantu, bwiitsi lasaa'ra'n, pwihsi ziga bazo'badxiahga tu xchi'dxyi'hn chin guyuu'huhn lahda ra' tu, zi'chigahca za nnah gulgazo'badxiahga xchi'dxyi'hn mahziru nnah nin nu-

u'huhn zihtu, nee gulgui'hnn-gulgui'hnn lligaaba nayaa xa guza'loh tu dzi'n za'ca nin guzo'baloh Dxiohs la'n lasto' tu tin ta'h tu loh duhlda. ¹³Pwihsi Dxiohs naa nin ruhnnbiñi'h lligaaba za'ca sto' tu, tin zi'chi sa'bisto' tu, nee tin gaa-paa za tu jweersi guza'loh tu xcweenta dzi'n za'ca chi laasii zi'chi naa xigaaba Ñi'h gaca, laasii zi'chi riu'sto' Ñi'h. ¹⁴Ya gaduubi cayuhnn tun ayi cwachi tu guelchiah nee ayiza guinaabadxyi' i'dxyi tu xi para nahpaa guunn tun, ¹⁵tin para nin tuhbi bwiinn ayi guidxeela ra' ba xiilla tuhbi xtuhlda tu, tin zi'chi gaca tu bwiinn nayaa llii'n Dxiohs loh ra' bwiinn mahlara', bwiinn naxihn ra' ya nezloh ra' ba gaca tu zigazi tuhbi dxih lla'ndxibaa' nin ruzia'ñi'h loh tuhbi guihdxyiyuh nacahyi. ¹⁶Gulche-nee za'ca xchi'dxyi Dxiohs nin runi'hi guelnabahan la'h bwiinn, tin chin gabia'garii Jesucristu, dxiahxi'hn xcweenta tu laasii gacabwa'n ayi guhca'nzahziin nee ayiza bwi'hnnah'n tuhbi dzi'n lli-aa'ha. ¹⁷Ya nicala chiinn ra' ba na'h gaca'hn ziga tuhbi guel rgaa'da tin para chioo'hohn yihca guel rgaa'da nin rugaa'da tu la'h Dxiohs pur nin riachiisto' tu la'h Ñi'h, na'h riahxi'hn ya riahxizahn xcweenta garaatii' tu. ¹⁸Gulchuu'lehgra za nee tu, nee gulguica'ha guelalehgra chi xcwee'ntahn.

**Cayu'nnahn lligaaba
cu'neezahn Timoteu**

¹⁹Ya ziga naan tuhsi cun Daada Jesucristu, cabwe'za'hn gusaa'n Ñi'h tin dxiooba cu'neezahn Timoteu para la'htu, tin mahziru dxiaxisto'hn dxihna'hn xcweenta tu, ²⁰laasii ayi na'pahn chyuulla stuhbi nin guunn lligaaba ziga na'h nee chuu ba lligaaba xcweenta tu clahru ayi ba. ²¹Garaa ra' ba rdx-i'hyii ra' ba xcweenta gahcaa xasuntu ra'ba ya ayi xcweenta dxi'h Jesucristu. ²²Per la'htu banaann tu bwengahcaa

naa xmohta Timoteu, ziga nuu nabahan-nee bi na'h loh xcweenta xchi'dxyi Dxiohs, cayahcane bi na'h zigazi tuhbi llii'nahn. ²³ Pwihsi ni'chi nin cayu'nnahn lligaaba cu'neezahn bi talgu'n si chin gaapasihn rsohn xa zeezah xcweenta xasuuntahn, ²⁴ neezaa na'h cayu'nnzahn lligaaba dxie'ldaguia'hn cuun tu sidela gusaa'n Jesucristu.

Bagu'nehza Pahblu la'h Epafroditu

²⁵ Per nnah bwi'hna'hn lligaaba nahpaa gagu'neezahn la'h bwiitsi nu'h Epafroditu, nin rahcane na'h cun nin ruti'dxilohnee nu loh trabahjw xcweenta xchi'dxyi Dxiohs, la'hbi nin gulu'nehza tu la'hgahca tu tin guhcane bi na'h xcweenta tu pur nin rchi'hna'hn. ²⁶ Ya gagu'neezahn la'hbi laasii xclaa'dzi duxa bi gwa'ha bi cuun garaatii' tu, ya nuu bi guelzraa' xcweenta tu laasii bihn tu guhcallu'hu bi. ²⁷ Nee guchii guhcallu'hu bi ya mweer ñahchi bi per balahsasto' Dxiohs la'hbi nee ayi la'hsidxi'h bi sino que neezaa na'h, tin para ayi ñuu'ruhn triixta mahziru cun nin nuu'huhn. ²⁸ Ni'chin nin nahpaa gagu'neezahn bi carrih, tin dxiiu'lehgra tu chin gwa'h tu loh bi stuhbi nee tin para ayiza chyuh ruhnn xigaaba bi. ²⁹ Gulgaannloh la'hbi cun gaduhbi sto' tu, ziga naa bi bwitsi lasaa' ra'nu'h loh Jesucristu, nee gulgui'hnn lasahca la'h ra' bwiinn nin naa ziga la'hbi, ³⁰ laasii ya mwer ñahchi bi pur bwi'hnn bi xtsi'n Jesucristu, ya ayi biao bi xquelnabahan bi pur bi' bi xlugahri tu, laasii ayi guhpaa tu chieempa ñi' tu rii' la'htu.

Nin guchiipa'h lasahca

3 Yannah, bwiitsira'n, gulcuu'lehgra sto' tu xcweenta ziga naa tu tuhsi cun Jesucristu. Par na'h ayi naa nin tuhbi llahn guca'hn stuhbi nin baca'h-lahn, laasii la'htu gaapaan xneziuh tu. ² Gulgahca nasiin cun xcweenta ra' bwi-

inn nin rusagui'hi nin ruhnn ziga ruhnn bwehcura', bwiinn ra' chi nin ruhnn ra' dzi'n dxaaba, ya la'h gahcaa ra'ba nin ruhnn jweersi riuu' tuhbi bwa' tihxi bwiinn ziga guhca costuumbre nin badi'hi Dxiohs guunn ra' bwiinn Israel, tin bwa' chi baluu'yi naa ra'ba xpwiinn Dxiohs, ³ per nnah la'h nu'h naa nu'h xpwiinn Dxiohs pur nin rbweeza Spíritu Saantu la'n lasto' nu'h ziga sehn nanchiipa'h, ayi ziga rluu'yira'dxi'h naa ra'ba xpwiinn Dxiohs tin naa nu'h nin raann la'h Dxiohs ziga ruluu'yi Spíritu Saantu guidi'hnn nu'h neezaa radi'higuuxta sto' ra' nu'h pur nin bwi'hnn Jesucristu xcweenta ra'nu'h, ni'chin nin ayi chyuh chechiisto' ñi'h bwa' o pur xilla xcweenta dzi'n za'ca nin ñachidi'hnn ra'nu'h. ⁴ Nicala nee na'h nahpahn xilla nin chechiisto'n pur dzi'n za'ca nin bwi'hna'hn ya sidela gahbi stuhbi bwiinn nahpa ba xiilla dzi'n za'ca nin riachiisto' ba par ta'h ba loh duhlda na'h mahzi na'pahn para ta'h loh duhlda ⁵ laasii chin guulahn xuhna dxyih nuu'huhn chin baca'h ra'ba bwa' rii' na'h nin naa xsehn ra' bwiinn Israel ziga ruluu'yi naa ra'ba xpwiinn Dxiohs, neezaa naan tuhbi bwiinn Israel, tuhbi bwiinn nin naa xpwiinn guehtu Benjamihn nin guhca llii'n Israel, nee cun naazahn tuhbi bwiinn nin rii' xchi'dxyi ra' bwiinn hebreu laasii garoopa xcuzahna'hn rii' dxyi'dxyi hebreu chi. Ya pur taantu nin bazo'badxiaagahn xlehyi ra' bwiinn Israel, ni'chin nin guhca'hn xpartihdu ra' bwiinn fariseu ra' nin mahzi ruzo'badxiahga lehyi chi. ⁶ Ya de taantu guza'bisto'n xcostuumbre bwiinn Israel ra', guca'hn na'hla'hn la'h ra' bwiinn nin gule'hesto' ra' ñi'h costuumbre lehyi Moisehs laasii xinaa gwachiisto' ra'ba xchi'dxyi Daada Jesucristu, ya pur taantu nin bazo'badxiaagahn ziga naa xlehyi Moisehs ayi guyuu' nin tuhbi bwiinn nin ñi'ni' xcweenta xtuldahn. ⁷ Per

nicala garaa ra' dee' nin bwi'hinna'hn lligaaba lasahca duxa para na'h, per badzihn dxyih nin badi'hihn cweenta naara'n cohsa nin bwi'hnn mahla na'h pur nin biu'nbwa'n la'h Jesucristu ya bata'h Ñi'h na'h loh duhlda. ⁸ Ya ademahzi de ni'chi ra' ru'nnahn lligaaba ayi xi ballu'yitii' cweenta ra' chi para na'h pur taantu ziahanru nin lasahca biu'nbwa'n la'h Xtaada Jesucristu nu'h, ya pur xcweenta Ñi'h baniichihn garaa ra' cohsa, ya cohsa ra' chi rgu'bwaw'n naara'n zigazii dxihlli ra' nin guyuu'bwih laasii nnah cun sola nu'nbwa'n Jesucristu lasahca para na'h, ⁹ laasii xclaa'dzihn chuu'huhn tuhsi cun la'h Ñi'h. Ayi rdxihyihn nez hasta canehza gaca'hn tuhbi bwiinn nin ayi xi xtuhlda ñi'h pur xcweenta lehyi, sino que pur nin riachiisto'n la'h Jesucristu; o sea Dxiohs ruhnn nabahan nayaa'hahn, nabahan za'ca'hn pur xcweenta nin riachiipa'hsto'n la'h Jesucristu. ¹⁰ Ni'chin mahzi xclaa'dzihn dxiu'nbwa'n la'h Jesucristu, tin guibahanahn loh jweersiroo' nin bacwa'hn la'h Ñi'h loh guelguhchi nee tin sacaziineen la'h Ñi'h loh guelzaczazii nin gudii'dxi Ñi'h, nee tin ayi za dxiaan xquelnabahanahn ziga ayi biao Ñi'h xquelnabahan Ñi'h chin guhchi Ñi'h, ¹¹ tin zi'chi nicala guti'dxiloon trabahjw duxa loh guidxyiyuh rii' za'pahn siguhra gaaldahn loh guelnabahan nacuubi chin gucwa'hn Dxiohs la'h ra' bwiinnguuchi.

Xcweenta ziga nahpaa guunn lu'h tin gadzihn lu'h loh mehta nin lasahca

¹² Ayi xclaa'dzihn guñi'n loh tu la'n-bidxeela la guelnabahan nacuubi chi, o ya la'n baza'lohtii' la xtsi'n za'ca Dxiohs la'n lasto'n, sino que zeza'hn nez delaanta cun nin cabwe'za'hn tin guidia'han zaldaa guica'hahn prehmiu nin guni'hi Ñi'h na'h, ya pur prehmiu rii' gulii Ñi'h na'h galoh tin biahca'hn tuhbi xpwiinn Ñi'h. ¹³ Bwiitsira'n, ayi cañi'n na'h

gahcaa la'n guhldaalaan; per nin na'paa cayu'nnahn naa na'paa dxia'ldasto'n nin bia'hancah ra' nez diitsihn; mahs cha'yi chena'hla'hn nin zee ñiidxiuu nez loon, ¹⁴ tin gadzihna'hn loh mehta nee tin gu'nnahn gahn prehmiu nin naa guelnabahan nacuubi laasii pur ni'chi gudihdxyi Dxiohs guibahane nu'h la'h Ñi'h dxibaa' pur xcweenta tuhsi naa nu'h cun Jesucristu. ¹⁵ Ya garaa ra' nu'h ziga rachigubwa' nu'h ya guyuu' bi-a'ñih loh xigaaba nu'h ziga riachiisto' ra' nu'h la'h Ñi'h, nahpaa guidi'hnn ra' nu'h lligaaba squii' pur cweenta ra' rii'. Ya sidelaa xiilla stuhbi cohsa ruhnn tu lligaaba stuhbi foorma, Dxiohs gahcaa za guluu'yi cweenta ra' chi la'htu. ¹⁶ Per nin nahpaa guidi'hnn nu'h sihn; guibahan nu'h tuhsi diacweerd cun xcweenta nin ya guhldaa ra' nu'h. ¹⁷ Bwiitsi lasaa' ra', gulchezahnee xcweenta ziga ru'nnahn nee gulguia'hadzi'tsi la'h ra' nin nabahan tuhsi diacweerd cun xcweenta nin zozahnee nu'h. ¹⁸ Pwihsi ziahanla bweelta guñi'n, per nicala nnah cun ñihsabwii nin ri-aaba loon cañi'n stuhbi, nuu ra' ziahan bwiinn nin rii nabahan nnah nabahane ra'ba xcweentazi ra' ba ya zi'chi ruluu'yi ziga naa ra'ba bwiinn nin rbwe'hesto' ziga guhchi Jesucristu pur xcweenta ra' bwiinn guidxyiyuh. ¹⁹ Per xfihn ra' ba naa gabihldxyi, laasii cun sola ru-zo'badxiahga ra'ba nin xclaa'dzi tihxi ra'ba ya ruhnn nayaachi ra'ba xlawaa'ha nin gutuhyiloh ra' ba pur cohsaxihn nin ruhnn ra' ba, laasii cohsa guidxyiyuh rza'bisto' ra' ba ya xcweenta Dxiohs rbwe'caa ra' ba, ²⁰ per ya ziga la'hra'nu'h lahdxyi ra'nu'h naa nez dxibaa' nee dxyubweeza ra'nu'h nez dxibaa' guitahntee Daada nin guta'h la'hnu'h nin naa Daada Jesucristu xteenn nu'h. ²¹ Ya la'hÑi'h gucha'h Ñi'h bwe'ltihxi probilaasa ra'nu'h tin gacan zigazi bwe'ltihxi nabahandzi'tsi Ñi'h, ya guunn Ñi'h zi'chi

pur xcweenta guelnabwa' nin nahpaa Ñi'h tin guunnan para guinabwa' Ñi'h garaa ra' cohsa.

Guldxiahxi par tu'pazi pur xcweenta Daada Dxiohs

4 Pwihsi pur ni'chin bwiitsi lasaa'ra'n, nin xclaa'dzihn gwa'hn loh ra' ñi'h; la'htu nin nadzii'hira'n, nin riahxi'hn xcweenta ra'ñi'h nee cun naa za tu tuhbi prehmiu xte'nnahn, gulchezah dz-i'tsi pur xcweenta ziga nin riachiisto' tu xchi'dxyi Daada Jesucristu, nee ²rxdxi'hna'hn loh Evodia cun loh Síntique, cwiih ra'bi tuhsi diacweerdu zigazi bwehldaadzi'tsi ra'bi xcweenta lah Daada Jesucristu, ³ya yi'h xcompañeeru'hn nanchiin nin ridi'hnnnee dz-i'n, rna'ba'hn loh lu'h gacanee lu'h la'h ra' bizaa'n ra'nu'h laasii la'hra'bi guhcane ra'bi na'h bidi'chii xchi'dxyi Dxiohs tuhsi juunta cun Clemente cun spaalda ra' nin guhcane na'h. Lah ra'bi ya naala'n puunta loh dxihtsi nin naa guelnabahan nacuubi.

⁴Guldxiahxi tuhpa'zi xcweenta tuhsi naa nu'h cun Daada Jesucristu; rna'ba'hn loh tu jguldxiahxi par tuhpa'zi!, ⁵tin garaa ra' bwiinn dxii'nbwa' ra' ba la'htu zigazi nahpaa tu paseensi, laasii la'h Daada Jesucristu ya mwehrla guibia'garii loh guidxyiyuh stuhbi, ⁶nee ayi chuu tu guelzaa' pur xiilla cohsa, sino que chin rbwihdxi-rnaaba tu loh Dxiohs gulchi'hn gulguinaaba loh Ñi'h xcweenta cohsa ra' chi, nee gulgadi'hi za guelzuxchiilli la'h Ñi'h ⁷ya tin la'h Ñi'h gusacwahchidxyii Ñi'h sto' tu ya cun guelnağa'ldiuh chi dxiinn tun per ayi gacabwa' tu xcweenta guelnasaaroo nin nahpan ya la'h Ñi'h gaapa Ñi'h lasto' tu cun xigaaba tu pur naa tu tuhsi cun Jesucristu.

Gulgui'hn lligaaba xcweenta garaatii' ra' nin naa bwen

⁸Pur luulchima bwiitsi lasaa' ra', gulgui'hnn lligaaba xcweenta garaa ra' nin naa ra' guchii, loh garaa ra' nin cha'yi, loh garaa ra' nin naa xnehza, loh garaa ra' nin naa ganaalla nayaa nee gulgui'hnn lligaaba loh garaa ra' nin naa bwen nee loh garaa ra' nin rñi' za'ca ra' bwiinn xcweenta ñi'h cun garaa ra' nin ruhn tucagri ziga xmohda bwiinn cun nin mahzi dzi'baloh loh garaatii'. ⁹Gulgasi'dxi nin baluu'yi'hn la'htu nee cun xcweenta nin guca'ha tu, cun garaa ra' nin bihn tu guñi'n cun garaa za ra' nin bwa'h tu bwi'hna'hn. Gulgui'hnnzan zi'chi, ya Dxiohs nin rusacwahchidxyii sto' bwiinn chuunee la'htu.

Guelrgaa'da nin badi'hi ra' bwiinn filipenses la'h Pablu

¹⁰Riahxiduxa'hn xcweenta nin naa nu'h tuhsi cun Daada Jesucristu pur nin gubia'garii bagannasto' tu na'h bwi'hnn tu cumpañu na'h. Na'nnahn dez galoh guyuu'pa'h tu lligaaba ñahcane tu na'h per ayi guhpa tu lugahri. ¹¹Ayi cañi'n laasii pur cachi'ha'na'hn, pwihsi na'h rahca rbahchidxyi-isto'n cun cuunchi'hzi nin na'pahn. ¹²Na'nnahn xa guibahanahn loh guelprohbi, neezaa xa guibahanahn loh guelnaza'ca, nee la'n na'nnzahn xa guti'dxiloon xiichi'hzi, nicala loh guelrchia'hn nee nicalaza gadxahsto'n, nee nicala ti-dxisuuruu ziahan nin ga'pahn o nicala ayi xi ga'paatii'zahn. ¹³Loh garaatii' ra' dee' za'ca guti'dxilohra'ñin laasii la'h Jesucristu naa guelnada'n xte'nnahn. ¹⁴Pwihsi bwen gahcaa bwi'hnn tu na'h gudxi'zi tu xcweenta ziga caza'ca'hn. ¹⁵Ya la'h gahcaa tu naann tu chin babi'i'hinn loh guihdxyi hasta rii tu caa, chin guzohbaloh balu'yi'hn xchi'dxyi Dxiohs loh tu, la'hdxih tu ziga naa tu bwiinn

guido' xteenn Filipos, la'hdxih tu naa tu nin gulu'nehza ra' tuhbi guelrgaa'da para na'h pur xcweenta xchi'dxyi Dxiohs nin guñi'n loh tu. ¹⁶Pwihsi neezaa chin guyuu'huhn guihdxyi Tesalónica, gulu'nehza za tu tuhbi-chiohpwi'hn guelrgaa'da para na'h nin bichi'hna'hn ri'chi. ¹⁷Nee na'h ayi nuu'huhn lli-gaaba si nin guica'hahn xixteenn tu; nin xclaa'dzihn gaca para la'htu gadzihn guica'haru tu xcweenta nin lasahca xcweenta tu nez delaanta loh Dxiohs. ¹⁸Pwihsi na'h la'n guca'ha garaatii', ya hasta cadii'dxisuu ru para na'h cun nin gulu'nehzane tu la'h Epafroditu, cun ni'chi la'chin para na'h. Nin gulu'nehza tu para na'h naan zigazi tuhbi guhn nin xchia' nahxi nin nallu'hyi duxa nezloh Dxiohs. ¹⁹Pwihsi, Xchiohs gahca nu'h guluu'yi garaa ra' nin dxi-a'dxi para la'htu laasii ziroo' duxa nin

nahpaacha'yi Ñi'h xcweenta Jesucristu. ²⁰Gloria gadi'hi nu'h la'h Xtaada Dxiohs nu'h para tu'pazi! Pwihsi zi'chi gaca.

Luulchima guelrgahpaDxiohs

²¹GulghahpaDxiohs xcwee'ntahn la'h ra' garaatii' ra' nin riachiisto' ra' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs, pur xcweenta tuhsi naa nu'h loh Jesucristu, ya bwiitsi lasaa' ra' nu'h nin nuunee na'h rii' rgu'nehza za ra'ba tuhbi guelrgahpaDxiohs para la'htu. ²²Neezaa nin riachiisto' ra' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs rxe'hla ra'ba tuhbi guelrgahpaDxiohs para la'htu, nee bwiinn ra' nin ruhnn ra' dzi'n loh Emperador Romanu mahzi ru rgu'nehza za ra'ba tuhbi guelrgahpaDxiohs para la'h tu. ²³Dxiohs guntaa'yi yihca garaatii' tu. Zi'chi gaca pwihsi.

Dxihtsi nin baca'h San Pahblu loh ra' bwiinn Colosa

Tuhbi guelrgahpaDxiohs xteenn Pahblu cun Timoteu para bwiinn Colosa ra'

1¹⁻²Na'h Pahblu, ruca'hn dxihtsi rii loh tu nin naa ra' xpwiinn Dxiohs nin rii nabahan ra' loh guihdxyi Colosa. Dxiohs baca'bi na'h tin guluu'y-i'hn xchi'dxyi Jesucristu la'h ra' bwiinn, ya na'h cun bwihtsi lasaa' nu'h Timoteu ziga naa nu'h xpwiinn Dxiohs raca'h nu dxihtsi rii' loh tu ziga naa tu xpwiinn Dxiohs pur xcweenta Jesucristu, bwihtsi lasaa' ra' nu nin zeezah nayaa loh xchi'dxyi Ñi'h. Ranaaba nu loh xtaada Dxiohs nu'h gacanee Ñi'h la'htu nee gusacwahchidxyii za Ñi'h sto' tu.

Xcweenta nin gudihdxyi-gunaaba Pahblu loh Dxiohs para xpwiinn Jesucristu

³Cada chin rbwihdxi-rnaaba nu loh Dxiohs xcweenta tu nahpaa radi'hi nu guel zuxchiilli loh Dxiohs, Xtaada Jesucristu xcweenta tu, ⁴laasii bihnn nu xa riachiisto' tu xchi'dxyi Jesucristu nee neezaa ziga nin nadzii'hi tu la'h ra' bwiinn nin nacweenta loh Dxiohs. ⁵Ya ziga zeezah tu cun xcweenta nin naannloh tu zica'ha tu nin nuugucha'yi Dxiohs llaa'ndxibaa' laasii galoh chin bihnn tu xchi'dxyi naanchii Dxiohs bazo'ba dxiaha tun. ⁶Pwihsi dxyi'dxyi ra' rii' la'n zeezah callii'dzin ziahan lahta loh guidxyiyuh nee caguu'bia'ñihin la'h ra' bwiinn dxyih cun dxyih tin guunn ra'ba ziga xclaa'dzi Dxiohs gaca tal ziga gulu'bia'ñihin la'htu mwer dxyih nin bihnn tun ya guhcabwa' tu balahsasto' Dxiohs la'htu nee guhcabwa'za tu nallu'hyin

para la'htu. ⁷Ya ziga billii'dzi dxyi'dxyi ra' rii' ziahan lahta, zi'chi gahca za bihnn tun pur Epafraas nin nadzii'hi nu. Ya la'hbi nuu bi loh xcweenta Jesucristu; cayuhnn bi dzi'n cun la'hnu nee neezaa pur xcweenta tu zeezah-nee bi cun gaduhbisto' bi xtsi'n Jesucristu. ⁸La'hbi bati'dxi cweenta la loh nu xcweenta tu nee cun ziga cayahcane Spiritu Saantu la'htu cun ziga mohda nin nadzii'hi tu la'h ra' bwiinn ra'.

⁹Pwihsi dez dxyih nin badzihn dxyi'dxyi rii' loh nu xcweenta ziga riachiisto' tu xchi'dxyi Dxiohs, ni'chin guillii-guillii rachina'ba nu loh Dxiohs xcweenta tu, ya nin rachina'ba nu xcweenta tu chi tin cu'bia'ñih Ñi'h loh xigaaba tu tin gacabwa' tu xcweenta nin xclaa'dzi Ñi'h guunn tu nee neezaa Spíritu Saantu guluu'yi la'h tu xa chezahnee tu xcweenta dxyi'dxyi nanchii ra' nin bihnn tu nee tin dxiu'nbwa'za tu cuun nin naa dxyi'dxyi nin guchiipa'h (nee tin gacabwa'za tu cuun nin naa dxyi'dxyi xihn ra' nin ayi galu'yi). ¹⁰Ya zi'chi zeezah canaaba nu loh Dxiohs xcweenta tu tin guñah tu ziga bwiinn ra' nin naa ra' nin zeezahneepa'h xchi'dxyi Dxiohs tin zi'chi cu'nasaa tu sto' Dxiohs, nee tin chezahnee tu cunuchi'hzi dzi'n za'ca laasii sidela guunn tu zi'chi mahziru dxiu'nbwa' tu Dxiohs. ¹¹Ranaaba za nu gacanee Ñi'h la'h tu tin cun jweersi roo gahca nin nahpaa Ñi'h guni'hin jweersi para sto' tu ya zi'chi zahpaa tu jweersi roo guti'dxiloh tu xichi' zi guelzahcazii cun paseensi nee cun chuu lehgraza tu, ¹²ya zi'chi zahca gudi'hi tu guelzuxchiilli loh Xtaada Dxiohs nu'h, laasii la'h Ñi'h bazia'caa Ñi'h xtuhlda nu'h tin gachica'ha nu'h xpaarte nu'h xcweenta Xtaada nu'h nin chi'zi Ñi'h para la'h ra' xpwiinn Ñi'h nin guzee para dxibaa'.

Babwidxyiisto' nu'h cun Dxiohs pur xcweenta Jesucristu

¹³ Dxiohs bata'h la'hnu'h loh guelrnabwa' nacahyi xteenn bwiinnndaaba tin bagu'garii Ñi'h la'hnu'h loh guelrnabwa' ña'ñih xteenn Llii'n Ñi'h nin nadzi-i'hi Ñi'h, ¹⁴ ya pur nin bati'dxiloh lli-i'n Ñi'h trabahjw duxa guhlla xcweenta xtuhlda nu'h ya ni'chi za basia'lda sto' Daada Dxiohs xcweenta xtuhlda nu'h. ¹⁵ Nicala ayi chyu ridia'ha loh Daada Dxiohs xteenn nu'h, per Llii'n Dxiohs naa la'hgahca ziga Xtaada Ñi'h, laasii neezaa la'hÑi'h dzi'baloh Ñi'h loh garaatii' ra' cohsa ra', ¹⁶ laasii pur la'hÑi'h gurihxchih garaatii' nin nuu ra' llaa'ndxibaa' nee cun garaatii'za nin nuu loh guihdxyiyuh, tantu ziga nin rwa'haloh bwiinn cun ziga nin ayiza rwa'hatii' za ra'ba ziga spíritu ra' nin rnabwa' loh bwih zi ziga rrehyi ra', nin rnabwa', ziga gubieerna, nin rnabwa' ziga guxchiisi hasta nin rnabwa' ziga to'p-tahdu; garaatii' ra' ni'chi gulahchixchih Ñi'h tin garaatii' ra'za ni'chi gunnlasahca la'h Ñi'h. ¹⁷ Galohtii' Jesucristu Llii'n Dxiohs loh garaatii' cohsa ra' nin gurihxchih loh guidxyiyuh chin gurihxchiyhza guidxyiyuh ni'chin pur la'hÑi'h ca'ha ra' xiica xlugahri ra'n. ¹⁸ Ya Jesucristu mahzi dzi'baloh, ya naa Ñi'h nin rnabwa' loh ra' xpwiinn Dxiohs zigazi rnabwa' yihca bwiinn la'h gaduhbi gahca tihxi ba nee pur la'haza Ñi'h rtahnn guelnabahan nacuubi sto' ra' xpwiinn Ñi'h, laasii mwer la'hÑi'h naa Ñi'h nin babahn loh guelguhchi tin zi'chi guzuh Ñi'h mwer lugahr nin lasahca loh garaatii' ra' cohsa. ¹⁹ Zi'chi guhca laasii zi'chi bwi'hnn Dxiohs lligaaba guhca tin zi'chi garaa guelnabahan dzi'tsi nin rdxeela pur xcweenta Dxiohs rdxeela zan pur xcweenta llii'n Ñi'h. ²⁰ Ya pur llii'n Ñi'h gulahchidxyii sto' Ñi'h xcweenta garaa bwiinn guidxyiyuh

nee cun garaaza nin nuu llaa'n dxibaa', pur nin gulli'hi Jesucristu llarihñ Ñi'h loh cruhzi.

²¹ Ya ziga la'htu dez galohyi biria'caa tu nezloh Dxiohs, bidxyi'chiinee tu Ñi'h laasii gwadxah chihpa sto' tu cohsa dxaaba ra' nin bwi'hnn tu, ²² per ya ziga nnah la'h Dxiohs gulahchidxyii sto' Ñi'h xcweenta xtuhlda tu pur nin gulahchiguhn Jesucristu bwe'ltihxi Ñi'h loh cruhzi pur xcweenta tu tin chin cwidxyi Xtaada Dxiohs nu'h la'htu nez de-laanta loh ñi'h, gaca tu bwiinn nayaa sin nin tuhbi duhlda, ²³ per ziga rlu-u'yi cweenta rii' nahpaa cheezah dzi'tsi tu loh xchi'dxyi Dxiohs zigazi zohbaa tuhbi yuu' nin rga'ha rahca loh tuhbi simieentu dzi'tsi tin zi'chi ayi chuu dxyih nin gusaa'n tu xcweenta cohsa za'ca nin naannloh tu zica'ha tu laasii cohsa chi bihnn tun pur xcweenta xchi'dxyi Dxiohs, laasii dxyi'dxyi ra' rii' ziahan duxa ra' la lahta la'n bidi'chi la loh gaduhbi guidxyiyuh, ya na'h Pahblu bibwi'hihn tin ru'nnahn cumpañu cagaluyi'hn xchi'dxyi Dxiohs la'h ra' bwiinn.

Pahblu guhpa caargu xteenn guido'

²⁴ Yannah, nuu nasaa sto'n xcweenta nin cazahcaziin pur la'htu, laasii squii' cagaza'loon cayu'nnahn xcweenta ziga gullii Jesucristu na'h tin guti'dxiloon trabahjw pur xcweenta ra' xpwiinn Ñi'h nin naa ziga tihxi Ñi'h. ²⁵ Segun garaa ra' lligaaba nin bwi'hnn Ñi'h gaca, Dxiohs baca'bi na'h pur xcweenta tu nin ayi naa ra' bwiinn Israel tin cagaluyi'hn garaa xchi'dxyi Ñi'h nez loh tu, tin zi'chi guza'loon guidi'chii dxyi'dxyi ra' rii' para la'h tu nin ayi naa ra' bwiinn Israel, ²⁶ o sea dxyi'dxyi ra' rii' gulu'la'n Dxiohsan nezloh ra' bwiinn nin gubahan ra' mahzi chieempa duxa per nnah baluu'yi Ñi'hñ nezloh ra' xpwiinn Ñi'h, ²⁷ ya la'h ra' xpwiinn Ñi'h chi

gurihsto' Ñi'h guluu'yi Ñi'h la'h ra' ba ziga naa xcweenta cohsa za'ca duxa chi tin gaann ra' ba nee cohsa naga'tsi chi laasii naa ra'n para la'h ra' bwiinn nin ayi naa ra' bwiinn Israel, ya guelnaga'tsi chi naa Jesucristu nin rbweeza sto' tu, ni'chin nin nahpaa tu siguhra guica'ha tu guelnabahan nacuubi. ²⁸ La'hnu ralu-u'yi nu xchi'dxyi Dxiohs, ya cun gaduhbi xquelnasiin nu rachiñi'nee nu la'h cu-unchi'hzi ra' bwiinn tin gusaa'n ra'ba xneziuh dxaaba ra'ba cun raluuyiza nu xchi'dxyi Dxiohs loh ra'ba tin gadzihn ra' bwiinn nin naa tuhsi cun Jesucristu gaca ra'ba talpa'h ziga xclaa'dzi Dxiohs gaca ra'ba, tin zi'chi ayi gatuhyiloh nu'h chin gadzihn nu'h nez delaantaloh Dxiohs. ²⁹ Pwihsi pur ni'chi ru'nnahn dzi'n cun gaduhbi jweersi nin runi'hi Jesucristu na'h, ya jweersi chi ruluu'yi na'h cun xcweenta dzi'nroo ra' nin ru'nnahn.

2 Pwihsi xclaa'dzihn gacabwa' tu xa cagati'dxiloon trabahjw duxa pur xcweenta tu nee pur xcweenta ra' za xpwiinn Crixtu nin rii ra' loh guihdxyi Laodicea nee cun para xcweenta garaa ra' za xpwiinn Jesucristu nin nagahdxi dxiu'nbwa' na'h. ² Zi'chi ru'nnahn tin mahziru cwaachixpwi' tu cun gaduhbis-to' tu pur nin bidxa'gasto' tu ziga nadzi-i'hi lasaa' tu, nee tin gaapa za tu garaa ra' guelnaza'ca nin rahpa ra' bwiinn chin rahcabwa' za'ca ra' ba xchi'dxyi Dxiohs, tin zi'chi gacabwa' za'ca tu dxyi'dxyi rala'n chi xteenn Dxiohs nin naa la'Jesucristu, ³ laasii la'hsi Ñi'h naa Ñi'h nin ruluu'yi garaa nin naann xtaada Ñi'h, nee cun garaa zaa nin rahcabwa' Ñi'h. ⁴ Pwihsi dxyi'dxyi ra' rii' rñi'n loh tu tin ayi chyu gusagui'hi la'htu guiñi' ba loh tu zigazii nin cañi' tuhbi dxyi'dxyi za'ca loh tu per naan dxyi'dxyi dxix-i'hw. ⁵ Pwihsi nicala ayi nuuneepa'hn la'htu, o nicala ayi zu'hpa'hn loh tu, per sto'n rñi'in xa zeezah tu cun xcweenta nin riachiisto' tu la'h Jesucristu ni'chin

nin riahxi'hn nahpaa tu tuhsi lligaaba nee nanchii pa'h naa sto' tu ayi nin tuhbi nin gusiahchi sto' tu. ⁶ Pwihsi pur xcweenta ziga gwachiisto' tu la'h Daada Jesucristu, zi'chi za nahpaa guibahan nayaa tu tin zi'chi guluu'yi naa tu xpwiinn Ñi'h. ⁷ Gulchezah dzi'tsi loh xneziuh Jesucristu zigazi tuhbi yahga nin nuu xtulbaa' ñi'h gueeta roo', nee gulchezah dzi'tsi loh guelriachiisto' xteenn Jesucristu ziga nin ya basi'dxi tu xcweenta Ñi'h nee gaduhbi hohra za gulgadi'hi guelzuxchiilli la'h Ñi'h.

**Guelnabahan nacuubi nin
guica'ha ra' bwiinn nin gaca
xpwiinn Jesucristu**

⁸ Nee gulgahca nasiin tin ayi gusa'n tu chyuulla bwiinn gusiahchi sto' tu cun costuumbre ra' nin rdx'i'nlaadzi zi ra' bwiinn loh xigaaba ra' zi ba o cun xiilla xcweenta ra' sp'iritu ra' nin zabi'dxiaa ra'zi loh bwih, (nee ayi ruhnn cweenta ra'ba la'h Jesucristu) ⁹ laasii garaa guelrnabwa' cun garaa za lla'ñih nin nahpa Dxiohs, nahpaza Jesucristu nicala la'h Ñi'h guñah Ñi'h ziga tuhbi bwiinn guidxyiyuh, ¹⁰ ya la'htu nnah gadx-ahchihpa sto' tu xcweenta xquelnabahan nacuubi Jesucristu nin nahpaa guelrnabwa' loh garaatii' ra' cuun chi'h zi guelrnabwa' nee cun xi chi'hzi guelgux-chisi, ¹¹ nee neezaa pur nin naa tu tuhsi cun Jesucristu, nee pur nin nuu za tu tuhbi bwa' nin baca'bwa' Dxiohs sto' tu, ayi ziga bwa' dxi'h nin ruca'h ra' bwiinn tihxi lasaa' bwiinn ra' ba, sino que bwa' nin baca'hbwa' Dxiohs sto' tu, la'han rluu'yin ayi ru ruhnnxcweenta tu nin xclaa'dzi tihxi tu guunn tu, ¹² ya loh nin guro'bañihsa tu loh xcweenta nin guhchi Jesucristu ni'chin nin rluu'yi biga'tsinee za tu la'h Ñi'h, tin para guca'ha tu guelnabahan nacuubi xcweenta nin babahn Ñi'h loh guelguhchi laasii gwachiisto' tu nahpa Dxiohs xtaada Ñi'h

guelrnabwa' nin bacwa'hn Ñi'h la'h Lli-i'n Ñi'h loh guelguhchi. ¹³Ya la'htu galoh guhca tu ziga zi bwiinguuchi la'n lasto' tu pur xweenta xtuhlda tu laasii ayi biu'nbwa' tu Dxiohs, nee laasii guhca tu ziga zi tuhbi bwiinn nin ri-uutee la'n tuhbi gui'dxiu nacahyi ya garaa lahdu rdxinnaa ba laasii ayi nah-paa ba bia'ñih, per la'h xtaada Dxiohs nu'h la'h Ñi'h bani'hi guelnabahan nacu-ubi la'hnu'h tuhsi juunta cun Llii'n Ñi'h Xtaada Jesucristu nu'h chin basia'pitii Ñi'h garaa xtuhlda ra' nu'h. ¹⁴Dxiohs basie'w loh xlehyi Moisehs laasii balu-u'yin bwiinn duhlda duxa nu'h pur nin ayi chyw bwi'hnn ziga nin ruluu'yi lehyi chi; pwihsi Dxiohs bazia'tee Ñi'h lehyi chi para tu'pazi pur nin baca'h ra'ba la'h Jesucristu loh cruhi, ¹⁵ya chin guhchi Jesucristu loh cruhi bazia'tee Ñi'h garaa guelrnabwa' nin guhpaa ra' cuun chi'h zi spíritu ra' ziga nin guh-paa guelguxchiisi ya ni'chi ra' ayiru xa guunn ra' ba para guidxeela ra'ba xa cwaachiguelchiah ra'ba xcweenta nu'h loh Dxiohs, ya chin bazia'tee Jesucristu xquelnabwa' ra'ba chi'chi baza'hdu'h Ñi'h la'h ra'ba delaanta loh ra' nin rii dxibaa' nee cun nez delaanta loh ra'zaa nin rii loh guidxyiyuh tin para baluu'yi Ñi'h bazia'tee Ñi'h guelrnabwa' nin guh-paa ra'ba.

**Gulgadxi'hyi xcweenta Dxiohs
pa'h xlawaa'ha nin
ruhnn zi bwiinn lligaaba**

¹⁶Pwihsi gulgahcabwa' xcweenta dxy-i'dxyi ra' rii' nin rulu'yi'hn loh tu tin ayi guzo'badxiahga tu xchi'dxyi chy-ulla bwiinn nin gudzii'ba duhlda yihca tu laasii guluu'yi xcwihin ba la'h tu guiñi' ba ayi ruhnn tu zigapa'h ruhnn ba ziga xcweenta guelwahw nin rahw ba, nin ree' ba, nee pur xcweenta dxyih lañih nin rahpadaa ba o chin rzo'baloh xchih bwe'hw, o pur xcweenta dxyih

ra' nin ruzi'laa'dzi ba. ¹⁷Pwihsi garaa ra' dee' naa ziga bacaalazi loh nin ze'-yahldaa, ya nin ze' chi naa Jesucristu. ¹⁸Ni'chin nin rñi'n loh tu ayi gusaa'n tu gudzii'ba ra' bwiinn nin nahpa mahn rii' duhlda yihca tu pur nin ayi rca'ha tu mahn ziga nin nahpa ra' ba, gulgasiahxi sto' tu pur nin ayi tantu guluu'yi naa tu bwiinn gucahbi dxyi'dxyi loh ra' cohsa mahn ra' rii' nin naguu'dzi duxa sto' ra' ñi'h, nee ayi za guzu'nllihbi za tu loh ra' aanjla ra' ziga ruhnn ra' ba. Ruhnn ra' ba squii' laasii rñi' ra' ba bwa'ha ra' ba aanjla ra'. Ya ruhnn nayaachi ra' ba per ayi rahcabwa' ra' ba xpacaala si guidxyiyuhun riuu' ra' ba. ¹⁹La'h ra' bwiinn squii' gule'hesto' ra' ba la'h Je-sucristu nin nahpa guelrnabwa' loh ra' nin naa xpwiinn Ñi'h zigazi rnabwa' yi-hca bwiinn la'h gaduhbi tihxi ba nee la'h za Ñi'h rudi'hi Ñi'h guelnabahan la'h ra' garaa nin naa xpwiinn Ñi'h ya pur la'h Ñi'h naa ra' ba tuhsi nee neezaa pur la'h Ñi'h cayahca ziahan ra' ba tin cagare'caa ziga naa xigaaba Dxiohs.

²⁰Pwihsi la'htu nin ziga ya baria'h tu loh xquelnabwa' lligaaba ra' xteenn loh guidxyiyuh rii' la'h tu guhlda xparte Dxiohs nin nuu dxibaa', ni'chin nin ayi nahpa guzo'badxiahga tu xcweenta ziga ruluu'yi ra' ba ziga chin rñi' ra' ba: ²¹“Ayi guchywa'h lu'h ni'ca, ayi gahw lu'h dee', ayi guidxi' lu'h ni'ca cun naa lu'h.” ²²Pwihsi cweenta ra' squii' ayi nahpa guzo'badxiahga tun, laasii garaa ra' dee' rahca rdii'dxin yahn bwiinn radzihnan buxa sto' ra' ba ya ri'chi riuhyi ra'n nee gulgahcabwa' xixnaa xclaa'dzi ra' ba guzia'tee ra' ba ayi gahw tu garaa ra' cohsa ra' rii' pwihsi, laasii garaa lligaaba ra' nin ruhnn ra' bwiinn squii' rtahnan la'n yihca zi ra' ba. ²³Ya snuhn ra' bwiinn nin ruca'dxiahga cweenta ra' rii' rahbi ra' ba:

—Bwehngahca naa cweenta rii' para la'hnu'h, laasii ruhnnan jweersi la'hnu'h

gaann nu'h Dxiohs gasaguu'dzisto' nu'h nezloh Ñi'h nee gasaa'n za nu'h tuhbi lahdu garaa nin rnaaba sto' nu'h guida'w nu'h cun nin guidwaa nu'h tin zi'chi ayi ru nahpa guinabwa' sto' nu'h la'hnu'u' loh ra' cohsa dxaaba.

Per rñi'n loh tu, gulgahcabwa' lliaa' zi cun dee ra' laasii ayi nuu guta'h ra' dee' la'h ra' bwiinn cun xcweenta ziga rnabwa' tihxi ra' ba la'h ra' ba.

Ziga nin rnabwa' tihxi ra'ba la'h ra'ba

3 Pwihsi la'htu ziga nacweenta tu nezloh Dxiohs naa tu zigazi nin babahannee la'h Jesucristu loh guelguhchi, ni'chin nin nahpa cuu yihca tu xcweenta cohsa ra' xteenn Dxiohs nin nuu dxibaa' hasta zohba Jesucristu xlahdu derehchu Xtaada Ñi'h. ²Ni'chin nin nahpa cuu yihca tu xcweenta nin nahpa Dxiohs dxibaa', ayi xcweenta dxi'h nin nuu loh guihdxyiyuh, ³laasii la'htu ya naa tu zigazi nin guhchinee la'h Jesucristu yannah xquelnabahan tu nahpa Jesucristu tuhsi cun Xtaada Dxiohs Ñi'h, ⁴ya ziga Jesucristu naa xquelnabahan ra' nu'h, ni'chin chin guluu'yiloh Ñi'h, neezaa tu cwinee tu Ñi'h loh lla'ñih xteenn Ñi'h.

Xquelnabahan guyu'xa nu'h cun xquelnabahan nacuubi nu'h

⁵Pwihsi ni'chin nin nahpa gusaa'ntii' tu garaa cohsa dxaaba ra' nin rnaaba tihxi tu ziga cohsa gubwihlli, lligaaba dximma, lligaaba yo'ba ra', nin riuu'loh xixteenn bwiinn, cun nin rza'bisto' gaapaa cohsa roo ru galoh nin nahpa ba, ya dee' ra' ruluu'yi raann lu'h guriin dxiohsa, ⁶ya garaa ra' dee' naa nin rgu'lahn sto' Dxiohs ni'chin nahpa garaa ra' nin zeena'hla xcweenta cohsa dxaaba ra' rii' guñihchiloh Dxiohs. ⁷Neezaa la'htu gwazahnee tu lasaa' ra' dzi'n dxaaba ra' rii' galoh chin gubahan tu loh ra' cohsa squii'. ⁸Per nnah, gulgasia'han cohsa dx-aaba ra' rii' nez dihtsi tu ziga guelnadxy-

i'chi duuxa, cun guelnayo'ba nin riuu' yihca tu, guelria'halaa loh cun stuhbi lasaa' tu, nee ayiza guñi'yah tu lasaa' tu nee ayiza guuyidxyi'dxyi tu dxyi'dxyi tohnta ra', ⁹cun ayiza guuyi tu dxyi'dxyi dxixi'hw loh stuhbi lasaa' tu, laasii ya biria'caa tu loh ra' cohsa dxiiimma nin guza'bisto' tu galoh, ¹⁰yannah ya badxa'h tu tin biaca nacuubi sto' tu laasii Dxiohs nugacha'h la'htu tin gaca tu ziga gahca la'hÑi'h tin zi'chi dxiu'nbwa'pa'h tu la'h Ñi'h. ¹¹Ya bwi'hnn nacuubi Dxiohs la'htu, ni'chin ayi xchi'hn guñi' tu dxyi'dxyi hebreu o dxyi'dxyi griegu, o gaapa tu tuhbi bwa' tihxi tu tal ziga gulcalasahca bwa' chi galoh, o nicala naa tu bwiinnziitu o bwiinn nin ayi xi nu'mbwa'tii', o bwiinn nin gudoo'tii' loh dzi'n o nin rnabwa' la'hgahca ñi'h; nin lasahca loh ra' dee' naa Jesucristu laasi la'h Ñi'h rbweezaa Ñi'h lasto' ra' nin naa xpwiinn Ñi'h.

¹²Pwihsi Dxiohs nadzii'hi Ñi'h la'htu nee gulii Ñi'h la'htu tin gaca tu xpwiinn Ñi'h. Pwihsi ni'chin gulguibahan ziga xclaa'dzi Dxiohs; gulgalahsasto' tu lasaa' tu, ayi gaca tu bwiinn nadxyi'chi, nee gulgahpaa mohda nado'laa'dzi cun gulgahca bwiinn nin nayuuldasto' ñi'h nee gulgahpaa ziroo' paseensi la'h bwiinn lasaa' tu cun cuun chi'hzi cohsa nin xclaa'dzi ra'ba guunnee ra'ba o guinaaba ra'ba loh tu. ¹³Pwihsi zi'chi gulgui'hnn nasiin lasto' tu ayi guidxyi'chinee tu lasaa' tu sidela xalla rdii'dxisuu dxyi'dxyi gulgasia'ldasto' nin ruñihchi loh tu zigaza basia'lda za sto' Daada Jesucristu xtuhlda tu pwihsi zi'chi gulgui'hnn za cun nin ruñihchi loh tu, ¹⁴ya loh garaa ra' cohsa rii' nin mahzi lasahca gulgahpaa guelnadzii'hi lasaa' lasto' tu cun lasaa' ra' tu laasii guelnadzi'hi lasaa' rii' naa nin rutiaa'ha la'htu loh ra' cuunnchi'hzi cohsa, ya squii' guunn tu tin gaca tu tuhsi ziga xclaa'dzi Dxiohs gaca. ¹⁵Ya sidela guzo'badxiahga tu gu-

unn tu squii' gusaa'n tu cu'bia'hñi'h Jesucristu la'n lasto' tu tin zi'chi gaantsi-i'hi lasaa' tu ziga tuhbi ziga stuhbi lasaa' tu, laasii squii' bwi'hnn Dxiohs lligaaba gaca ni'chin nin gulli Ñi'h la'htu cwiih tu tuhsi sin nin tuhbi dxyi'dxyi biin dxyi'dxyi laasa nee tin zi'chiza gaca gudi'hi tu guelzuxchiilli la'h Dxiohs.

¹⁶ Zi'chi xchi'dxyi Jesucristu guina'zu dzi'tsi xtulbaa' ñi'h la'n lasto' tu cun garaa guelnasiin, tin guluu'yi tu nee tin guuyidxyi'dxyinee lasaa' tu ziga tuhbi ziga stuhbi tu cun cantu ra' nin rñii' xcweenta dxyi'dxyi Dxiohs nee himnu ra', cun neezaa cantu ra' nin ruluu'yi Spíritu Saantu la'h ra' bwiinn tin zi'chi guluu'yi rudi'hi tu guelzuxchiilli la'h Dxiohs. ¹⁷ Nee garaa nin guunn tu o nin guiñi' tu; gulgui'hnnan pur xcweenta lah Jesucristu, nee gulgadi'hiza guelzuxchiilli la'h Xtaada Dxiohs nu'h pur xcweenta Jesucristu.

Xa nahpa guibahan tuhbi famihyi nin naa ra' xpwiinn Jesucristu

¹⁸ Ya la'htu gunna'h ra' nin nuu che'hla ñi'h, nahpa chuu tu cha'zi tu xchi'dxyi che'hla tu laasii zi'chi xclaa'dzi Daada Jesucristu gaca. ¹⁹ Ya neezaa tu ndxi'hw ra' nin nuu che'hla ñi'h, gulgaca'hsto' tu la'h che'hla tu cun mohda naguu'dzi'hn; ayi gaapa tu moda naruhlayaa' cun che'hla tu. ²⁰ Ya la'htu biñi'n ra' gulgazo'badxiahga xchi'dxyi xtaada tu loh garaatii', laasii dee naa nin rusiahxisto' Dxiohs. ²¹ Ya la'htu daada ra' nin naa guzahn; ayi gusio'ba tu yihca ra' llii'n tu tin ayi guiria'hgahn ra'bi. ²² Ya la'htu mooza ra'; gulgazo'badxiahga xchi'dxyi xpallwa'n tu nin naa lasaa' bwiinn guihdxyiyuh tu, ayi tan sohladxi'h chin zuunee ba la'htu loh dzi'n nin cayuhnn tu tin dxia'han za'ca tu loh ba sino que neezaa chin ayi zuu ba tin zi'chi guluu'yi cayuhnn tu xtsi'n ba cun gaduhbi sto' tu nee tin zi'chiza

guluu'yi nee guelnadxyi'bi sto' tu pur xcweentaza Xpallwa'n tu nin nuu dxibaa'. ²³ Loh garaa nin guunn tu gulgui'hnnan cun gaduhbisto' tu ayi cun de mahla gahn dxi'h tin zi'chi guluu'yi cayuhnn tu dzi'n nezloh Dxiohs ayi nezloh dxi'h bwiinn guihdxyiyuh. ²⁴ Pwihsi naann tu zahlla tu chin guñi'hi Daada Jesucristu guelnaza'ca nin naa guelnabahan par tu'pazi nin nahpa Ñi'h dxibaa' para la'htu nin naa ra' xpwiinn Ñi'h laasii Jesucristu naa Xpallwa'n nu'h nin zozahnee nu'h xchi'dxyi Ñi'h, ²⁵ laasii nin ruhnn ra' dzi'n dxaaba zahlla ra'ba seguun xcweenta dzi'n dxaaba nin bwi'hnn ra'ba laasii la'h Dxiohs ruhnn Ñi'h guelguxchisi zigapa'h naa xnehza, ayi rzuhnee Ñi'h nin tuhbi bwiinn, nanchii naa xquelguxchisi Ñi'h.

4 Ya la'htu nin naa ra' xballwa'n mooza ra'; gulgahca bwiinn za'ca nezloh ra' xmooba tu ziga tuhbi bwiinn nin razaa' xigaaba ñi'h xa naa guelruti'dxiloh loh dzi'n ra' ya ayi guunn tu gwa'haza'ca tu loh nuhn ra' xmooba tu ya snuhn ra'ba gwa'hadxaaba tu loh ñi'h laasii nadxiaapaa za nu'h tuhbi xballwa'n nu'h nin rwa'hara'n xcweenta nu'h.

² Pwihsi gulcheezah dzi'tsi ayi gucwe'za tu cwiidxyi-guinaaba tu loh Dxiohs, nee gulgahca nasiin chin rbwihdxyi-rnaaba tu loh Dxiohs nee nahpa ayi gucwe'za tu gudi'hi tu guelzuxchiilli la'h Dxiohs. ³ Nee chin rbwihdxi-rnaabaza tu loh Dxiohs, gulguinaabaza loh Ñi'h guelrahcane para garaa nu tin zi'chi mahziru cheezah guidi'chi xchi'dxyi Dxiohs xcweenta Jesucristu nin guluu'la'n Ñi'h per nnah la'h dxyi'dxyi ra' chi baluu'yiloh loh ñia'ñih para bwiinn ra'. Pwihsi pur xcweenta dxyi'dxyi ra' rii' ni'chin nin nuu ñie'w'hn la'n lahtsidxi'ba rii'. ⁴ Ya ni'chin gulchi'hn-gulguinaaba loh Dxiohs tin guluu'yi'hn ñia'ñih-ñia'ñih xcweenta

dxyi'dxyi ra' rii' la'h ra' bwiinn tin zi'chi biga'bi'hn gu'nnahn.

⁵Ya neezaa gulguibahan nasiin nezloh ra' bwiinn nin ayi nu'nbwa' xchi'dxyi Jesucristu; gulguiñi'nee ra' ba chin rahlda guiñi' tu loh ra' ba. ⁶Nee xchi'dxyi tu nahpa garia'caa'han ziga foorma nagu'dzi'hn nee cun guelnasiin, tin gacabwa' tu xa gula'loh tu xcweenta xchi'dxyi Dxiohs nin naann tu loh cuunchi'hzi bwiinn.

Luulchimma guelrgahpaDxiohs nin baca'h Pahblu loh dxihtsi rii'

⁷Pwihsi ziga zeezah xcwee'ntahn rii', la'h bwihtsi nu'h Tíquicu nin nadzi-i'hi nu'h guni'hi cweenta la'htu xaapa'h zeezah xcwee'ntahn laasii la'hbi naa bi tuhbi bwiinn nin nidxiapaa nu'h confiansa ziga zezahnee bi na'h loh xcweenta xchi'dxyi Jesucristu. ⁸Pur cweenta ra' rii' ni'chin nin gulu'neezahn bi loh tu tin cu'nasaa bi sto' tu cun dxyi'dxyi ra' nin guiñi' bi loh tu xa dxuu nu nezii', ⁹cun neezaa stuhbi bwihtsi nu'h nin laa Onésimu nin nadzii'hiza nu'h nee nuuza confiansa cun la'hbi nee laasii naaza bi tuhbi gahca bwiinn lasaa' tu; la'h ra'bi guuyidxyi'dxyi ra'bi loh tu garaa ziga cayahca nezii'.

¹⁰Ya Aristarcu nin nuu ñie'wneen la'n lahtsidxi'ba rii' rxe'hlaza bi tuhbi guelrgahpaDxiohs para la'htu neezaa Marcu xprihmu Bernabeh. Ya la'htu ba bihn tu pur xcweenta bi tin gaannloh tu la'hbi cun gaduhbi sto' tu sidela la'hbi dxie'guia'ha bi cuun tu. ¹¹Neezaa Chuuh nin laaza Justu rxe'hla tuhbi guelrgahpaDxiohs para la'htu. Gadxioonna dx-i'h ra'bi rii' ziga dxa'ga ra'bi loh ra' bwiinn Israel nin naaza ra' xpwiinn Jesucristu cayahcanee ra'bi na'h pur xcweenta xchi'dxyi Dxiohs, ya cun garaa

nin cayahcanee ra'bi na'h nuu nasaa duxa sto'n pur xcweenta ra'bi. ¹²Rgu'nehza za Epafras tuhbi guelrgahpaDxiohs para la'htu, naannza tu naa bi tuhbi bwiinn nin cagadi'hi ñaa' ñi'h pur xcweenta Jesucristu nee naa bi tuhbi bwiinn nin guulaa lahdxyi tu, nee ayi rucwe'za bi cabwihdxi-canaaba duxa bi loh Dxiohs para la'htu tin chezah dzi'tsi tu nee tin ayi chuu za nin gusiahchi sto' tu, nahpa gaca tu bwiinn nin nuucha'yidzi'tsi sto' ñi'h garaa ziga nin xclaa'dzi Dxiohs gaca. ¹³Pwihsi na'h caywa'haloon balaa chi'h nin riacaasto' Epafras la'htu nee cun xcweenta za bwiinn ra' nin naa ra' xpwiinn Dxiohs nin rii' loh gui-hdxyi Laodicea cun loh gui-hdxyi Hierápolis. ¹⁴Lucas nin naaza tuhbi dutohr nin nadzii'hihn rgu'nehza za tuhbi guelrgahpaDxiohs para la'htu cun neezaa Deemma.

¹⁵GulgaahpaDxiohs za xcwee'ntahn la'h ra' bwihtsi ra' nu'h loh xcweenta Jesucristu nin rii' loh gui-hdxyi Laodicea cun neezaa la'h Niinfa nee cun la'hza ra' xpwiinn Jesucristu nin radiaa'ha yihdzi bi. ¹⁶Ya chin cha'loh gu'lda tu caarta rii', gulcu'nehzahn loh ra' xpwiinn guido' Crixtu nin rii' loh gui-hdxyi Laodicea tin neezaa ri'chi gu'lda ra'ba caarta rii', ya la'htu guldxi'ldaza caarta nin guibia'garii' loh gui-hdxyi chi. ¹⁷Gulgahbi dxyi'dxyi rii' loh Arquipu: “Bwi'hnn pur guza'loh lu'h dzi'n nin bani'hi Daada Jesucristu guunn lu'h.”

¹⁸Na'h Pahblu ruca'hn guelrgahpaDxiohs rii' cun naa'gahcahn para la'h tu. Gulgui'hnn pur ayi dxia'lda sto' tu nuu ñie'w'hn la'n lahtsidxi'ba rii'. Pwihsi Dxiohs guchioo' guelrahcanee xteenn Ñi'h para la'htu.

Mwer dxihtsi nin baca'h San Pahblu loh ra' bwiinn Tesalónica

GuelrgahpaDxiohs

1 Na'h Pahblu, cun Silvanu, cun Timoteu; raca'h nu dxihtsi rii' loh tu lasaa' ra' nu nin naa ra' bwiinn guido' xteenn guihtdxyi Tesalónica nin nabahannee ra' tuhsi la'h Xtaada Dxiohs ra' nu cun neezaa Daada Jesucristu xteenn nu'h. La'h Ñi'h gacanee Ñi'h la'h tu cun gusacwachidxyi Ñi'h sto' tu.

Gwachiisto' ra' bwiinn Tesalónica xchi'dxyi Dxiohs

²Garaa dxyih radi'hi nu guelzuxchilli la'h Dxiohs pur garaa tu cun riagannasto' nu la'h tu chin rbwihdxyirnaaba nu gacanee Dxiohs la'h ra' nu'h, ³nee raze'ta za nu loh Xtaada Dxiohs nu'h xa ruhnn tu dzi'n, laasii riachiisto' tu xchi'dxyi Ñi'h neezaa ziga ruhnn duxa tu dzi'n tin rahcane tu lasaa' tu nin ayi xi nahpatii' laasii ruca'sto' tu la'h Dxiohs, neezaa xa ruchihpasto' tu naannloh tu guibia'garii Daada Jesucristu loh guidxyiyuh. ⁴Bwihtsi ra', Dxiohs nadzii'hi Ñi'h la'h tu nee la'hza Ñi'h gullii Ñi'h la'h tu, ⁵laasii chin balu'yi'hn xchi'dxyi Dxiohs loh tu, ayi dxyi'dxyizi dxi'h guhcan sino que neezaa xquelrnabwa' Spíritu Saantu Dxiohs tin guhcabwa' tu cuun nin naa dxyi'dxyi guchii. Naann cha'yi za tu xa guhca nu chin guyuu' nu loh tu tin baluu'yi nu la'h tu xa guibahan nayaa tu.

⁶Ziga gahca nin bwa'ha tu gubahannee nu lahda tu, la'h tu zeezah nabahannee tu ziga baluu'yi Daada JesuCristu la'h tu, nee basiahxi Spíritu Saantu sto' tu gaduhbi nin guca'ha tu dxyi'dxyi chi nicala guzahcazii tu. ⁷Zi'chi guhca tin baluu'yi tu loh garaa ra' bwiinn nin ri-

achiisto' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs nin nuu ra' guihtdxyi ra' nin rnabwa' Macedonia cun Acaya xa rga'ha guunn ra' ba, ⁸laasii pur la'h tu bidi'chi xchi'dxyi Dxiohs garaa nehza, ayi guihtdxyi si dxi'h nin rnabwa' Macedonia cun Acaya, sino que gaduhbi guidxyiyuh bidi'chi dxyi'dxyi ziga riachiisto' tu xchi'dxyi Jesucristu, ya ni'chin nin ayiru rchi'hn chyu guuyidxyi'dxyinee la'h bwiinn pur ziga riachiisto' tu xchi'dxyi Dxiohs, ⁹laasii snuhn ra' bwiinn chi ruu'yidxyi'dxyi ra' ba loh nu xa bidxuu nu loh tu nee gahca za xa basaa'n tu guunn tu dxaan ra' tin biahca tu xpwiinn Dxiohs nin nuu nabahandzi'tsi llaa'ndxibaa'. ¹⁰Ruu'yidxyi'dxyi za ra' ba xa cabweeza tu gadzihn dxyih nin guibia'garii Jesucristu loh guidxyiyuh; cagaze'ta'hn Jesucristu nin babwe'he Dxiohs loh ra' bwiinn guuchi tin babahn Ñi'h, yannah Jesucristu naa Dxiohs nin guta'h la'hnu loh guelrza'cazii nin guti'dxi Dxiohs la'h ra' bwiinn guidxyiyuh.

Dzi'n nin bwi'hnn Pahblu loh guihtdxyi Tesalónica

2 La'hgahca tu naann tu, bwihtsi ra', ayi bio'pa lliaa'ha nu loh yu'bitu, ²nicala naann za tu galoh nin badzihn nu nez ca bachi'chi ra' bwiinn la'h nu nee basa'cazii ra' za ba la'h nu guihtdxyi Filipos, per nicala bati'dxiloh nu guelrza'cazii per bani'hi Dxiohs guelnadxi-pasto' la'h nu ayi bidxyihbi nu baluu'yi nu xchi'dxyi Dxiohs loh tu nicala guyuu' nin baca'nee la'h nu, ³laasii ayi baluu'yi nu dxyi'dxyi xihn ra', nee ayi za chyu rñi' dxyi'dxyi dxaaba ra', nee ayiza naa ra'n dxyi'dxyi ra' nin rusagui'hi. ⁴Sino que Dxiohs basia'nnee xchi'dxyi Ñi'h la'h nu, laasii naann Ñi'h galuu'yi nu nin naa xnehza, nee zi'chi cagaluu'yi nu, ayi tin dxia'hanza'ca dxi'h nu loh ra' bwiinn, sino que loh Dxiohs nin nu'nbwa' lasto' ra' nu. ⁵La'tu naann xa

baluu'yi nu xchi'dxyi Dxiohs; ayi biogaluu'yi nu xica dxyi'dxyi dxieerba tin ñaxahdzi nu la'h tu, nee ayiza baluu'yi nu xchi'dxyi Ñi'h tin ñica'ha nu xiilla xixteenn tu. Dxiohs naann nayaatii' naa lasto' nu pur dee'. ⁶Nin tuhbi ayi chyu cadxi'hyi nez guunn lasahca ra' bwiinn la'h nu, nin yu'bitu ayi chyu ranaaba guunn lasahca tu la'h nu, nee nin stuhbi dxyi'dxyi ra' nicala ñahca ñidi'hnn nu ñahcabwa' tu nahpa nu guelrnabwa' pur naa nuu pooxtla ra' xteenn Jesucristu, ⁷sino que la'la'ga'h bidxuunee nado'tii' nu la'h tu zigazi ruchioo' tuhbi gunna'h llii'n biu'yi'hn ba cun ziga rudi'hi ba duuda ree' bi. ⁸Pwihsi ni'chin ayi tansola dxi'h xchi'dxyi Dxiohs ñani'hi nu la'h tu sino que nicala nee xquel nabahan pa'ca nu ñani'hi nu, balaaca nin nadzii'hi nu la'h tu. ⁹Bwiitsi ra' nu, la'h tu riagannasto' tu xa bidi'hnn nu dzi'n tin bidi'hnn nu gahn xquelnabahan nu. Bidi'hnn nu dzi'n dxyih nague'la laasii tin ayi ñahcan tuhbi carga para la'h nin tuhbi tu gaduhbi nin cagaluu'yi nu xchi'dxyi Dxiohs nez loh tu.

¹⁰La'hgahca tu naann cha'yi tu, cun neezaa Dxiohs naann cha'yi Ñi'h xa bidxuunee nu la'h tu ziga bwiinn nayaa nez loh tu, bwiinn nin ruhnn xnehza bwiinn nin ayi chyu gudzi'i'ba duhlada yihca ñi'h, ¹¹neezaa la'tu naann xa bachiñi'nee nu la'h tu cun basacwachidxyii nu lasto' tu tuhbigah tu ziga ruhnn tuhbi guzahn ndxi'hw loh ra' llii'n ba chin rñi'nee ba la'h ra' bi. ¹²Garaa dee' bidi'hnn nu tin guibahan nayaa tu ziga rga'ha guunn ra' nin naa ra' xpwiinn Dxiohs nin gudihdxyi la'h tu tin chuu tu loh xquelnabwa' Ñi'h nee neezaa loh lla'ñih xteenn Ñi'h.

¹³Ni'chin nin radi'hi duxa nu guelzuxchilli la'h Dxiohs laasii chin bihn tu xchi'dxyi Dxiohs nin baluu'yi nu la'h tu, gwachiisto' tun naan xchi'dxyi Dxiohs, ayi zigazidxi'h dxyi'dxyi ra' nin rdxin-

laadzi ra' bwiinn guidxyiyuh, sino que naan xchi'dxyi Dxiohs laasii rusiaa'han lasto' ra' bwiinn nin riachiisto' ñi'h.

¹⁴Bwiitsi ra' ziga basahcazii ra' bwiinn lahdxyi tu la'h tu zi'chi za guzahcazii ra' xpwiinn Jesucristu la'n guido' nin nuu ra' guihdxyi Judea, pwihsi nee ra' za ba bire'guna'hla ra' bwiinn Israel la'h ra' ba. ¹⁵Bwiinn Israel ra' rii gudxiinn la'h Daada Jesucristu xteenn nu'h, nee ziga galoh gudxiinn ra' ba la'hgahca xprofeta ra' ba nin bie'gañi' xchi'dxyi Dxiohs loh ra' ba, ya ni'chin bire'guna'hla ra' ba la'h nu laasii ayi rantsii'hi ra' ba la'h Dxiohs, nee laasii ayi za gusaa'n ra' ba chechiisto' ra' bwiinn xchi'dxyi Jesucristu. ¹⁶Pwihsi chin xclaa'dzi nu gachidii'yidxyi'dxyi nu loh ra' bwiinn nin ayi naa ra' bwiinn Israel ziga neezaa la'h ra' ba ta'h ra' ba loh duhlada, pwihsi ayi rusaa'n bwiinn Israel ra' chi chyu guiñi' loh ra' snuhn ra' bwiinn chi, per la'h ra' ba sola cagatahla ra' ba xtuhlada ra' ba, per nnah la'h xquलगुचिसि Dxiohs badzihn gahxu dxiaaba yihca ra' ba tin chilli ra' ba nin cayuhnn ra' ba.

Xclaa'dzi Pahblu guibia'garii ba guihdxyi Tesalónica

¹⁷Bwiitsi ra', nnah loh dxyih nin ayiryu chyu rwa'ha loh lasaa', per nicala ayi chyu rwa'ha loh lasaa', seguihdu gahca riagannasto' nu la'h tu nee gaduhbi xigaaba nu xclaa'dzi nu dxio'padia'ha nu cuun tu. ¹⁸Ziahan la xclaa'dzi nu ñio'pa nu, mas na'h Pahblu ziahan la guclaa'dzihn ñe'ldahn per ayi basaa'n bwiinn dxaaba ñe'ldahn. ¹⁹Pwihsi, ¿chyu ni'ca naa xcweenta ñi'h nin rbweeza nu nee xcweenta nin rahca lasahca nu? La'hgahca tu naa ra' dee' chin gadzihn dxyih nin dxi' Daada Jesucristu stuhbi. ²⁰Sidela la'h tu naa tu nin

raguu' nasaa lasto' nu nee cun nin rusi-
ahxi la'h nu nez loh Dxiohs.

3 Ya ziga cun ayi ru guhlda guzuhñe'l-
dahn, ni'chin bidi'hnn nu lligaaba
bidxia'han nu guihdxyi Atenas, ² ya bax-
e'hla nu Timoteu, bwihti lasaa' nu'h loh
Jesucristu nin naa za tuhbi xpwiinn Dx-
iohs nin ruhnee nu dzi'n loh xchi'dxyi
Daada Jesucristu. Ni'chin nin baxe'hla
nu la'h ba tin cwachidxyii ba lasto' tu
nee guzuhchihpa za ba lasto' tu ziga ri-
achiisto' ba xchi'dxyi Jesucristu, ³ tin nin
tuhbi tu ayi guiria'gahn tu loh guelrza-
'cazii ra' nin cagati'dxiloh tu ca, laasii
ba naann tu garaa nu'h nahpa gati'dx-
iloh nu'h guelzrahcazii zi'ca. ⁴ Nee chin
dxunee gahca nu la'h tu bachiñi'xgah
nu loh tu zati'dxiloh nu guelrza'cazii; ya
bihn tu cuun nin gachiza'ca nu ziga nin
ba bañi' nu nee zi'chi guhca. ⁵ Ni'chin
ayiru gunnahsto'n ñe'ldahn, ya ni'chin
nin guixe'hla'hn tuhbi guelrnaabadxy-
i'dxyi xa zezahnee tu xchi'dxyi Dxiohs
laasii cadxyiibihn ayi nagah basagui'hi
bwiinnxaaba la'h tu, ya ñaria'caa xtsi'n
nu dzi'n lliaa'ha.

⁶ Yannah nin gubia'garii Timoteu bie-
ganee ba dxyi'dxyi xcweenta ziga riachii
dzi'tsi sto' tu, nee cun ziga nadzii'hi
lasaa' za tu, nee cun nnah za ba rza-
hcariin tu la'h nu; xclaa'dzi tu gwa'ha
tu loh nu ziga za xclaa'dzi nu guidi-
a'ha za nu loh tu. ⁷ Ni'chin, bwihti ra',
nicala ria'dxi xixteenn nu cun rati'dxiloh
nu guelrza'cazii, riahxi nu laasii la'h tu
zeezah loh ziga riachiisto' tu xchi'dxyi
Jesucristu, ⁸ yannah riahxi pa'ca nu cun
riuu' gahn lasto' nu laasii rahcabwa' nu
zuudzi'tsi tu ziga riachiisto' tu xchi'dxyi
Jesucristu. ⁹ Hasta ayi guidxeela nu dxy-
i'dxyi nin gadi'hi nu guelzuxchilli loh
Dxiohs pur la'h tu nee pur nin basiahxi
tu lasto' nu loh Ñi'h. ¹⁰ Dxyih-nague'la
rnaaba nu loh Dxiohs tin gacanee Ñi'h
la'h nu tin dxio'padia'ha nu cuun tu tin
galuu'yi nu la'h tu garaa dxyi'dxyi ra'

nin caya'dxi tu loh xchi'dxyi Dxiohs nin
riachiisto' tu.

¹¹ Rnaaba nu loh Xtaada Dxiohs nu'h
neezaa loh Daada Jesucristu xteenn nu'h
tin gacanee Ñi'h dxio'padia'ha nu xa nuu
tu, ¹² nee rnaaba za nu loh Daada Je-
sucristu xteenn nu'h tin gacanee Ñi'h
gaantsii'hi lasaa' ru tu ziga tuhbi ziga
stuhbi tu nee cun garaatii' bwiinn ra',
ziga zi nadzii'hi nu la'h tu, ¹³ tin pur
gacanee Ñi'h la'h tu ayi chyu gusiahchyu
lasto' tu sino que gaca si tu xpwiinn Ñi'h
tin ayi tsiiba duhlda yihca tu loh Xtaada
Dxiohs nu'h chin gadzilhn dxyih dxi' nin
gabia'garii Daada Jesucristu cun garaa
ra' xpwiinn Ñi'h nin nuu llaa'ndxibaa'.

Loh nin guibahan nu dxiahxinee nu xchi'dxyi Dxiohs

4 Yannah bwihti ra', basi'dxi nu la'h
tu xa xclaa'dzi Dxiohs guibahan
tu, nee zi'chi cayuhnn tun, per nnah
rachiñi'nee nu la'h tu tin chezahru gu-
unn tun, nee squii' rachiñi' nu loh tu
laasii ba naa nu'h xpwiinn Jesucristu.
² Garaa tu la'tu naann dxyi'dxyi ra'
xteenn Daada Jesucristu xteenn nu'h,
ziga baluu'yi nu la'h tu cun xquelrnab-
wa' Ñi'h. ³ Dxiohs xclaa'dzi Ñi'h guiba-
han nayaa tu ayi xclaa'dzi Ñi'h gaca tu
bwiinn duhlda ayi guidxa'ga tu che'hla
lasaa' tu, ⁴ tin gacabwa' tuhbigah tu xa
guibahannee tu che'hla si tu tin guiba-
han nayaa tu nee gulgantsii'hi la'h bi
laasii lasahca bi, ⁵ ayi ziga ruhnn dx-
i'h bwiinn ra' nin ayi nu'nbwa' la'h Dx-
iohs, bwiinn ra' chi ruhnn ra' ba trahtu
la'h che'hla ra' ba ziga tuhbi gunna'h
loh nehza. ⁶ Nin tuhbi tu ayi gusagui'hi
tu bwihti tu loh ra' dee' laasii zusa'-
cazii Dxiohs la'h ra' nin guunn zi'chi;
la'nu baluu'yi la cun la'h nu bachiñi'x-
gah loh tu xa guunnee Dxiohs la'h ra'
nin ayi guzo'badxiahga xchi'dxyi Ñi'h.
⁷ Dxiohs ayi gudihdxidxi'h Ñi'h la'h nu
tin guibahan dxaaba nu loh Ñi'h, sino

que tin guibahan nu loh guelnabahan nayaa xteenn Ñi'h, ⁸ya bwiinn nin ayi ruzo'badxiahga dxyi'dxyi rii', ayi guunn ba lligaaba rbwe'hesto' ba xchi'dxyi nu sino que xchi'dxyi yu'pi Dxiohs nin bani'hi Spíritu Saantu Ñi'h la'h tu.

⁹Ayi guichi'hñ tu guca'h ruhn dxy-i'dxyi loh tu pur xa nahpa gantsii'hi lasaa' tu, bwiitsi ra', laasii la'h gahca Dxiohs baluu'yi la'h tu xa gantsii'hi lasaa' tu ziga tuhbi ziga stuhbi tu. ¹⁰Zi'chi ruhnn tu nadzii'hi tu garaa ra' bwiitsi ra' nu'h nin nuu ra' gaduhbi nez Macedonia, ni'chin nin rnaaba nu loh tu bwiitsi ra', mahzi ru gantsii'hi lasaa' tu. ¹¹Gulcwachidxyii sto' tu, ayi rii'-ri'chi cwi-hzaa tu sino que gulchuu' loh xtsi'n tu tuhbigah tu, nee cun la'hgahca naa tu gulgui'hñn dzi'n ziga nin la'nu bachin-abwa' nu guunn tu, ¹²tin gwa'ha ra' bwiinn nin ayi riachiisto' ñi'h xchi'dxyi Jesucristu xnehza ruhnn tu tin zi'chi ayi ru dxia'dxi nin rchi'hñ tu.

Chin dxi' Daada Jesucristu cun xquelrnabwa' Ñi'h

¹³Bwiitsi ra', xclaa'dzi nu gacabwa' tu ziga naa ra' xcweenta ra' bwiinngu-uchi ra' tin ayi guibiin sto' tu ziga ruhnn ra' bwiinn nin ayi riachiisto' ra' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs, ¹⁴ya ziga riachiisto' nu guhchi Jesucristu nee babahngahca Ñi'h loh guelguhchi, ya zi'chi za riachiisto' ra' nu zucwa'hñ Dxiohs loh guelguhchi la'h ra' bwiinn ra' nin nuu la'n ba' nin riachiisto' ñi'h la'h Jesucristu, nee chin guibia'garii Crixtu, zucwa'hñ Ñi'h la'h ra' ba, ¹⁵ni'chin pur xquelrnabwa' Jesucristu rachiñi' nu loh tu, garaa nu'h nin nagahdxí gachi ra' nu'h, chin gabia'garii Jesucristu, ayi ñiidxiuu nu'h loh ra' nin nuu la'n ba', ¹⁶laasii squii' gaca cohsa chi: zahca tuhbi ridxaa' ziga xteenn tuhbi nin canabwa', nee zihñ za nu'h rsi-aa'ha tuhbi aanjla nin mahzi rnabwa', nee zibwidxaa' za xtrompeta Dxiohs. Ya

ziinloh Daada Jesucristu nez llaa'ndx-ibaa, ya chi'chi zabahan ra' bwiinngu-uchi nin gwachiisto' ra' ñi'h xchi'dxyi Jesucristu, ¹⁷chi'chiyi garaa nu'h nin riachiisto' nu'h ziga dxuunabahan ra' nu'h loh guidxyiyuh, ya gadxa'galasaa' ra' nu'h loh ra' bwiinn nin gucwa'hñ Dxiohs tin zi'chi tuhsi guzeenee Ñi'h la'h nu'h la'n xcahyi tin chuunee nu'h la'h Daada Jesucristu xteenn nu'h par tu-pazi. ¹⁸Ni'chin nin rñi'n loh tu tin gulgasacwachidxyiisto' lasaa' tu cun dxy-i'dxyi ra' rii'.

5 Per ziga xcweenta xi bwe'hw o xi dxyih nin gaca ra' dee', ayi xchi'hñ guca'hñin loh tu, ²laasii la'hgahca tu naann dzi'tsi tu zadzihn dxyih nin dxi' Jesucristu nee gacan ziga zi chin radzihn rala'n tuhbi gubaa'n gue'la. ³Chin guiñi' ra' bwiinn nin ayi riachiisto' ra' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs: “Ayi galuu'yi xi gaca, rga'ha dxuu nu'h dxuuzaa'ca nu'h”, chi'chi gadzihn xquelguxchisi Jesucristu hasta rii' ra' ba ziga zi chin rna'zu tuhbi dulohri la'h gunna'h chin rahldaa hohra gaalaa llii'n ba, ya ayi ru nuu gullu'n ra' ba loh xquel guxchisi Dxiohs. ⁴Per la'h tu bwiitsi ra', ayi nee dxi'h tu nabahan tu loh nacahyi; ni'chin ayi nee dxi'h tu guina'zu dxyih nin guibia'garii Jesucristu ziga zi tuhbi gubaa'n la'h tu, ⁵laasii garaa tu nuu nabahan tu loh bia'ñih xteenn Dxiohs nin naa radxyii; ayi nee dxi'h nu'h naa nu'h nin nabahan loh nacahyi, loh guelnacahyi xteenn gue'la. ⁶Ni'chin nin ayi chyu gaca bwiinn lohrbaca'ldatii' sino que nasiin gaca nu'h ayi gaca nu'h ziga naa ra' bwiinn nin ruhnn si ziga nin xclaa'dzi tihxi ra' ba sino que bwiinn nasiin tin ayi chuu xtuhlda nu'h. ⁷Pwihsi bwiinn nin rahsi gue'la rahsi si ba; ayi ruhnn cweenta ba Dxiohs. Bwiinn ra' nin rzuhdzi ziga gue'la nacahyi, nuu zuhdzi ba laasii ayi guinacweenta ba loh Dxiohs, ⁸per la'h ra' nu'h loh bia'ñih xteenn Dxiohs naba-

han ra' nu'h, ni'chin nin gaca nasiin nu'h nee rga'ha guica'ha nu'h guelriachiisto' loh xchi'dxyi Dxiohs cun guelnadzi-i'hi lasaa' ziga tuhbi maanga dxi'ba nin rahcu tuhbi suldahdu, nee rga'ha za gaca dzi'tsi loh xigaaba nu'h laasii naannloh nu'h zila'htii' nu'h loh duhlda ya dee' naa ziga tuhbi llumbrehyi dxi'ba nin ri-uu' yihca tuhbi suldahdu nin rusie'w yihca ba, ⁹laasii Dxiohs ayi gulii dxi'h Ñi'h la'h nu'h tin gueeta gabihldxyi choo nu'h, sino que gulii Ñi'h la'h nu'h tin guica'ha nu'h guelnabahan nacuubi nin runi'hi Lliin Ni'h, Jesucristu, ¹⁰laasii guhchi Jesucristu pur la'h nu'h tin guibahannee nu'h Ñi'h, nicala nabahan nu'h loh guidxyiyuh rii' o nicala ba guhchi nu'h dxyih nin dxi' Ñi'h. ¹¹Ni'chin nnah gulcu'gui'w lasaa' tin gapa tu ziroo' xjwersi Dxiohs ziga tuhbi tu ziga stuhbi tu, ziga zezah cayuhnn tu nnah.

**Pahblu rñi'nee la'h ra'
xpwiinn Jesucristu**

¹²Bwiitsi ra', ranaaba duxa nu loh tu tin chuu tu cha'zi tu xchi'dxyi bwiinn ra' nin ruhnn xtsi'n Dxiohs loh tu, cun ziga ra' bwiinn nin rnabwa' la'h tu, cun nin rñi'nee za la'h tu xchi'dxyi Jesucristu. ¹³Gulgui'hnn lasahca nee gulgantsii'hi la'h ra' ba pur xtsi'n ra' ba, nee gulcwihnee za'ca lasaa' tu ziga tuhbi tu ziga stuhbi tu. ¹⁴Neezaa ranaaba nu loh tu bwiitsi ra', gulguiñi'nee la'h ra' nin care'gahn nee gulgahcane la'h ra' nin ayi rahcabwa'za'ca xchi'dxyi Dxiohs, nee gulgahpa paseensi la'h garaa ra' bwiinn. ¹⁵Gulguia'ha ayi chyu tuhbi tu guunn duhlda ya'dxi ra' loh ra' bwiinn nin ruhnn duhlda ya'dxi ra'; mas cha'yi gu-

unn tu ganaalla dzi'n za'ca loh lasaa' tu nee zi'chi za loh chyuchi'hzi bwiinn guidxyiyuh. ¹⁶Guldxiahxi gaduhbi loh nin nabahan tu. ¹⁷Gulcwihdxyi-gulguinaaba gacanee Dxiohs la'h tu garaa dxyih. ¹⁸Gulgadi'hi guelzuxchiilli loh garaatii', laasii dee naa nin xclaa'dzi Dxiohs gaca pur garaatii' nu'h nin riachiisto' ñi'h xchi'dxyi Jesucristu. ¹⁹Ayi cwe'hesto' tu Spíritu Saantu Dxiohs nin rñi' la'n lasto' tu, ²⁰ayi za cwe'hesto' tu xchi'dxyi ra' bwiinn ra' nin rñi' xchi'dxyi xcweenta ra' nin gue'du gaca ra', ²¹sino que gulcwih loh garaa ra' dxyi'dxyi ya guldxia'hannee dxyi'dxyi ra' nin naa dxyi'dxyi za'ca. ²²Gulguiria'caa loh garaatii' ra' nin nadxaaba. ²³La'h-gahca Dxiohs nin rbahchidxyii lasto' tu la'h Ñi'h gusiaa lasto' tu tin ba nuu nayaa Spíritu tu cun xalma tu cun tihxi tu tin ayi tsiiba duhlda yihca tu chin gadzihn dxyih nin guibia'garii Daada Jesucristu xteenn nu'h. ²⁴Dxiohs nin gulii la'h tu naa Ñi'h nin ruza'loh garaa nin rñi' Ñi'h, ni'chin nahpa zuhnn Ñi'h garaa ra' dzi'n ra' rii'.

**GuelrgahpaDxiohs cun
guelruhntaa'yi para
la'h tu bwiitsi ra'**

²⁵Bwiitsi ra', gulguinaaba loh Dxiohs gacanee Ñi'h la'h nu, ²⁶gulgadi'hi tuhbi guelrgahpaDxiohs la'h ra' bwiitsi lasaa' ra' nu'h loh Jesucristu nin nuu ri'ca. ²⁷Rna'ba'hn loh yu'bitu pur lah Daada Jesucristu xteenn nu'h gu'lda tu dxihtsi ra' rii' loh ra' bwiitsi ra' nu'h. ²⁸La'h Daada Jesucristu gacanee la'h garaatii' tu.

Nin raroopa dxihtsi nin baca'h San Pahblu loh ra' bwiinn Tesalónica

GuelrgahpaDxiohs

1 Na'h Pahblu, cun Silvanu cun neezaa Timoteu; raca'h nu dxihtsi rii' loh tu bwihtsi lasaa' ra' nu nin naa ra' xpwiinn Dxiohs loh guihdxyi Tesalónica, bwiinn ra' nin naa tuhsi loh Dxiohs Xtaada nu'h cun neezaa loh Daada Jesucristu. ²Dxiohs Xtaada nu'h cun Daada Jesucristu gacanee la'h tu cun gusacwachidxyii za Ni'h lasto' tu.

Dxiohs guunn guelguxchisi la'h ra' bwiinn duhlda chin dxi' Jesucristu stuhbi

³Bwitsi ra', guillii-guillii radi'hi nu guelzuxchilli loh Dxiohs pur la'h tu nee zi'chi rga'ha gaca laasii dihtsi-dihtsi lasaa' cayuu'tii guelriachiisto' xteenn xchi'dxyi Dxiohs la'n lasto' tu, nee cun ziga zeezah za ziga nadzii'hi lasaa' tu. ⁴Ni'chin la'gahca nu rachiñi' nu xcweenta tu loh ra' xpwiinn Dxiohs, cun ziga guelpaseensi xteenn tu nee ziga ruluu'yi xcweenta guelriachii sto' xteenn tu nin nahpa tu la'h Dxiohs nee ruluu'yi tun loh garaatii' guelzrahcazii cun guelnalasa nin ruti'dxiloh tu. ⁵Dee sihn ruluu'yi xquelguxchisi Dxiohs naa guchii pa'h, ni'chin nin rñi' Dxiohs zalda loh xquelnabwa' Ñi'h para la'h tu ni'chin cagati'dxiloh tu guelrza'cazii.

⁶Laasii nuu Dxiohs lligaaba zalda chilli ra' bwiinn ra' nin basa'cazii la'h tu xtuhlda ra' ba, ni'chin nin zusagwa'ha Dxiohs la'h ra' ba guelrza'cazii, ⁷ya zuni'hi Ñi'h guelzilaadzi la'h tu nin caza-hcazii, cun la'h za nu, loh dxyih nin dxi' Daada Jesucristu, chin dxi' Ñi'h nez loh xcahyi loh tuhbi bacha'h roo' cun anjla ra' nin nahpa guelrnabwa' duxa. ⁸Zi'

Ñi'h tin gusa'cazii Ñi'h la'h ra' bwiinn nin ayi nu'nbwa' ra' la'h Dxiohs nin nuu dxibaa', nee nin ayiza ruzo'badxiahga dxyi'dxyi xteenn Jesucristu. ⁹Garaa ra' bwiinn duhlda ra' zwa'ha ra' ba guelrza'cazii duxa nin banaa par tu'pazi, nee zihtu dxia'han ra' ba loh xquelnabwa' guelrnabwa' xteenn Dxiohs. ¹⁰Chin dxi' Daada Jesucristu stuhbi, chi'chi zuhnn lasahca ra' xpwiinn Ñi'h la'h Ñi'h, ya garaa ra' xpwiinn Ñi'h zadxyigaa' loh ra' ba chin gwa'ha ra' ba loh Jesucristu dxyih chi, neezaa la'h tu gadxa'ga tu loh ra' xpwiinn Ñi'h laasii gwachiisto' tu xchi'dxyi Ñi'h nin baluu'yi nu la'h tu chin bidxuunee nu la'h tu. ¹¹Ni'chin nin guillii-guillii cagaze'ta nu la'h tu loh Dxiohs chin rnaaba nu loh Ñi'h tin gaca gu-luu'yi tu ayi lliaa'ha zi dxi'h gulii Ñi'h la'h tu, nee dxudxi'hn za nu guni'hi Ñi'h lligaaba la'h tu guunn tu garaa ra' dzi'n za'ca nin xclaa'dzi Ñi'h guunn tu cun gacanee za Ñi'h la'h tu cun xquelnabwa' Ñi'h tin guunn tu dzi'n ra' nin ruhnn tu pur nin riachiisto' tu, ¹²tin guze'ta za'ca ra' bwiinn lah Daada Jesucristu pur ziga nabahan xnehza tu, nee la'h za Ñi'h guze'ta za'ca Ñi'h la'h tu ya dee gaca laasii bwenduxa naa Dxiohs Xtaada nu'h cun Daada Jesucristu loh garaa nin rahcanee Ñi'h la'h nu'h.

Bwiinn duhlda duxa

2 Yannah, rnaba duxa nu loh tu bwihtsi ra' nu, pur dxyih nin dxi' Jesucristu, dxyih nin gadiaa'ha nu'h loh Ñi'h, ²ayi chuu gah tu guelzraa', nee ayiza gusaa'n tu guchihbi ra' ba la'h tu cun dxyi'dxyi nin guluu'yi tuhbi bwiinn nin naa profeta nicala za cun dxyi'dxyi nin nnaa ra' ba loh tu caa loh tuhbi dxihtsi nin nnaa ra' ba gulu'nehza nu loh tu ziga cañi'n: "La'h dxyih nin dxi' Jesucristu stuhbi la'nbadzihn gahxu." ³Ayi gusaa'n tu gusagui'hi bwiinn la'h tu pur dxyi'dxyi ra', laasii chin nagahdxi gadz-

ihn dxyih ca, ziiu' ziahan roo ra' bwiinn nin cwe'hesto' ra' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs tin guca'nee ra' ba la'h Ñi'h, chi'chi zuluu'yiloh bwiinn duhlda duxa, bwiinn nin ziñichiloh par tu'pazi. ⁴Dee' nin zuhnn lasahca la'hgahca ba nee zidxyi'chinee ba garaa ra' nin zenee lah Dxiohs, ya hasta la'n xquido' Dxiohs soobaa ba tin guunn ba zigazi Yu'bi Dxiohs tin chechiisto' bwiinn ra' la'h ba. ⁵¿Tayi riagannasto' tu gaduhbi nin guyuu'huhn loh tu guñi'ra'n dxyi'dxyi ra' rii' loh tu? ⁶Yannah la'h tu naann xi ni'ca nuugacwe'za la'h ba tin ayi guluu'yilohgah ba galoh nin gazaa' ra' dxyih xteenn ba. ⁷Pwihsi la'h guelnaga'tsi xteenn guelduhlda duxa chi zeezah la nnah loh guidxyiyuh, caya'dxi si chesuu nin zuu galaayi, nin cagacwe'za la'h ni'chi nnah, ⁸ya chi'chiyi zuluu'yiloh bwiinn duhlda duxa chi ya Daada Jesucristuyi guza'loh gadxiinn la'h ni'chi cun bwih roo' xteenn rwa' Ñi'h, ya zuñichiloh Ñi'h ni'chi cun xquelrnabwa' xteenn Ñi'h nin dxie'nee Ñi'h chin gabia'garii Ñi'h stuhbi. ⁹Bwiinn duhlda duxa gadzihn ba cun xquelrnabwa' bwiinn dxaaba, ya chin gadzihn ba, gadzihn ba ziga zi tuhbi bwiinn nin nahpa guelnabwa' roo'; zuhnn ba sehn roo' ra' loh guidxyiyuh cun dzi'n roo ra' cun nin gusagui'hi ba la'h ra' bwiinn, ¹⁰ya zuhnn xtsi'n ba garaaloh cohsa dxaaba, guelduhlda ra' tin gusagui'hi ba la'h ra' bwiinn nin nacweenta ziga bwiinn nin guñichiloh loh Dxiohs laasii ayi guza'bisto' ra' ba xchi'dxyi nanchii Dxiohs nin ñuta'h la'h ra' ba loh duhlda, ¹¹ni'chin nin zusaa'n Dxiohs dxi' tuhbi guelrusagui'hi duxa loh ra' ba tin ni'chi guunn chechiisto' ra' bwiinn dxyi'dxyi xihn, ¹²tin zi'chi loh gabihldxyi guzee garaa ra' bwiinn ra' nin ayi guclaa'dzi ñachiisto' ra' ñi'h nin naa dxyi'dxyi guchii mas guza'bisto' ra' ba nin naa duhlda duxa ra'.

Nin bibwi'hi ra' tin ta'h ra' ba loh duhlda

¹³Per la'h nu nahpa gadi'hi nu guelzuxchiilli loh Dxiohs pur la'h tu, bwihtsi lasaa' nu nin nadzii'hi la'h Daada Jesucristu, laasii Dxiohs gullii la'h tu galohyi tin ta'h tu loh duhlda pur Spíritu Saantu Dxiohs nin rusiaa lasto' tu cun neezaa dxyi'dxyi guchii nin gwachiisto' tu. ¹⁴Ni'chin chin bihndxiahga tu xchi'dxyi Dxiohs nin baluu'yi nu la'h tu, gudihdxyi Dxiohs la'h tu tin zi'chi za nee tu guica'ha tu loh xquelña'ñih xteenn Jesucristu. ¹⁵Pwihsi, bwiitsi ra'; gulchezah dzi'tsi nee ayi dxia'ldasto' tu xchi'dxyi Dxiohs nin baluu'yi nu la'h tu chin bidxuu nu ri'ca, nee cun neezaa ra' dxyi'dxyi nin baca'h nu loh dxihsti nin bachigu'nehza nu loh tu. ¹⁶La'h gahca Daada Jesucristu xteenn nu'h, nee cun la'h Dxiohs nin naa Xtaada nu'h, cu'gui'w la'n lasto' tu pur guelruca'sto' nin nahpa Ñi'h para la'h nu'h pur paseensi xteenn Ñi'h nin ba naa par tu'pazi para la'h nu'h, nee pur nin naannloh nu'h zachica'ha ra' nu'h guelnaza'ca loh Ñi'h cun pur nin rahcane' Ñi'h la'h nu'h. ¹⁷Zi'chi guunn Ñi'h nee neezaa guzuhdzi'tsi Ñi'h la'h tu loh garaa ra' dxyi'dxyi za'ca nin guñi' tu nee cun loh dzi'n za'ca za ra' nin guunn tu.

Gulguinaaba loh Dxiohs pur la'h nu

3 Bwiitsi ra', gulguinaaba loh Dxiohs pur la'h nu tin zi'chi nayoobagah guidi'chi dxyi'dxyi xteenn Dxiohs tin guzo'badxiahga snuhn ra' bwiinn dxyi'dxyi ca tin gaca lasahca lah Dxiohs ziga guhca chin bazo'badxiahga tun. ²Gulguinaaba loh Dxiohs gacane' Ñi'h la'h nu tin ayi dxiaaba nu la'n naa ra' bwiinn ya'dxi ra', cun bwiinn nin ayi ruhnn xnehza ra', laasii ayi garaa ra' dxi'h bwiinn riachiisto' ra' ba xchi'dxyi Dxiohs. ³Dxiohs nahpa rzohba xchi'dxyi Ñi'h,

pwihsi la'h Ñi'h guzuhdzi'tsi la'h tu cun zahpa za Ñi'h la'h tu tin ayi dxiaaba tu la'n naa nin nadxaaba. ⁴La'h Dxiohs gulahchidxyii lasto' nu pur la'h tu laasii ba naann nu cayuhnn tu garaatii' ra' nin bañi' nu nahpa guunn tu, nee ziaazah guunn tun. ⁵Cana'ba'hn loh Daada Jesucristu guni'hi ru Ñi'h para gacabwa' tu xa naa guelruca'sto' xteenn Dxiohs, nee cana'bazahn cwachidxyii Ñi'h sto' tu zigaza bwi'hnn Crixtu chin bati'dxiloh Ñi'h guelrza'cazii.

Nahpa guidi'hnn nu'h dzi'n

⁶Bwiitsi ra', rna'ba'hn pur lah Daada Jesucristu, gulguiria'caa loh ra' chyuchi'hzi ra' lasaa' ra' nu'h loh Jesucristu nin ayi nnaa ra' guunn dzi'n, nee gulguiria'caa za loh ra' nin ayi nnaa guibahan loh ziga baluu'yi nu guibahan tu, ⁷laasii la'h tu naann la xa nahpa guibahan ra' nu'h, tin chezah-chezahnee tu ziga baluu'yi nu guibahan tu; naann tu chin guyuu' nu loh tu ayi chy guca'nzaa zi; pur dzi'n bidi'hnn nu. ⁸Nee ayi za chy gudahw lliaa'ha zi za xquehta tu; bidi'hnn nu dzi'n dxyih nague'la tin ayi chy bati'dxi dzi'n la'h tu. ⁹Nicala ziga ñahca chy ñinaaba ñahcane tu la'h nu, per bidi'hnn nu dzi'n tin baluu'yi nu

xa rga'ha guunn tu, ¹⁰laasii chin bidxuu nu loh tu, baluu'yi nu xa nahpa guunn tu: chyuchi'hzi nin ayi nnaa guunn dzi'n ayi guehta gahw bwiinn chi. ¹¹Pwihsi rihnn nu nuu tu ayi xi dzi'n ruhnn tu nee nin ruca'sto' tu naa ca'nzaa zi tu. ¹²Pwihsi pur bwiinn ra' rii rachinaaba nu cun lah Daada Jesucristu, guibahan xnehza ra' ba nee guunn ra' ba dzi'n tin guunn ra' ba gahn nin gahw ra' ba. ¹³Ya la'h tu bwiitsi ra', ayi gadxahga tu guunn tu nin naa xnehza. ¹⁴Sidela chyulla tuhbi tu ayi ruzo'badxiahga xchi'dxyi nu nin caa loh dxiitsi rii', gulguia'ha chyuunin tin ayi gucha'ga tu la'h ni'chi tin gatuhi loh ni'chi, ¹⁵per ayi guidxyi'chine tu la'h ba sino que gulguini'nee ba zigazi bwiitsi lasaa' tu.

Guelruhntaa'yi luulchima

¹⁶Dxiohs nin ruhnn rbwihdxyii sto' bwiinn, gusacwahchidxyii lasto' tu guillii-guillii, nicala xichi'hzi saca tu, pwihsi Daada Jesucristu dxia'hannee la'h garaa tu.

¹⁷Na'h, Pahblu, cagaca'hn guelrgah-paDxiohs rii' cun naa pa'cahn ru'nnahn garaa ra' xchi'tsi ra'n; squii' ruti'dxi firma'hn tuhbigah dxiitsi nin ruca'hn.

¹⁸Daada Jesucristu gapa la'h garaa tu.

Mwer dxihsti nin baca'h Pahblu loh Timoteu

GuelgahpaDxiohs

1 Na'h Pahblu, naan tuhbi pooxtla xteenn Jesucristu laasii zi'chi gunabwa' Dxiohs nin ruta'h la'h nu'h loh duhlda gahca nee neezaa laasii nahpa nu'h siguhra loh Ñi'h zachica'ha ra' nu'h tuhbi hereensi. ²Ruca'h'n dxihsti rii' loh lu'h Timoteu nin naa pa'ca llii'nahn loh ziga riachiisto' nu'h xchi'dxyi Dxiohs; la'h Xtaada Dxiohs nu'h nee Daada Jesucristu gacanee yi'h cun galahsasto' Ñi'h yi'h cun gusacwahchidxyii Ñi'h lasto' lu'h.

Pahblu ruu'yidxi'dxyi xcweenta bwiinn ra' nin ruluu'yi dxyi'dxyi xihn ra'

³Ziga gunabwa'n loh lu'h chin guyaa'hahn loh guihdxyi ra' nin nuu loh guihdxyi Macedonia, ñaahn dxia'han lu'h loh guihdxyi Efesu tin guuyidxyi'dxyinee lu'h paaldaa ra' bwiinn nin ruluu'yi guriinca dxyi'dxyi ⁴tin ayi sa'bi ra' ba loh xica cweenta xteenn bwiinn chieempa loh xigaaba ra' ba nee tin ayi za chuu duxa ra' ba lligaaba chyuhca xpwiinn guldo' ra' ba, laasii garaa ra' dxyi'dxyi rii' nin rdxinxinee dxyi'dxyi la'h ra' bwiinn, ayi rahcane ra'n ziga mahzi chechiisto' ra' nu'h xchi'dxyi Dxiohs, ni'chin rñi'n loh lu'h guuyidxyi'dxyinee lu'h la'h ra' bwiinn chi.

⁵Na'h cañi'n loh lu'h guuyidxyi'dxyinee ra' lu'h ba tin gacanee lu'h dxiaa lasto' ra' ba, nee ayi guunn ra' ba nin guunn dxiaaba xquelrihn ra' ba loh duhlda, nee chechiisto' pa'ca za ra' ba xchi'dxyi Dxiohs tin gaca gantsii'hi lasaa' ra' ba, ⁶ya nuu ra' ba la'h ra' ba guruu'n ra' dxyi'dxyi rii' ya mahzi zeezahnee ra' ba dxy-

i'dxyi nin ayi xi lasahca loh xquelrnabwa' Dxiohs. ⁷Xclaa'dzi ra' ba gaca ra' ba bwiinn nin lu'h naann xlehyi Moisehs, per nin la'h ra' ba ayi rahcabwa' ra' ba nin rñi' ra' ba cun nin ruluu'yi ra' ba cun pasensitii'.

⁸La'nu'h naann nu'h lehyi xteenn Dxiohs lasahca duxan sidela guidi'hnn nu'h ziga nin rñi'pa'h'n. ⁹Nahpa gacabwa' nu'h garaa dee'; lehyi ayi biinlohon para bwiinn za'ca ra', sino que para bwiinn ra' nin rusahcaloh xlehyi Dxiohs neezaa ra' bwiinn ra' nin ayi guzo'badxiahga xchi'dxyi bwiinn nin rnabwa' ra', bwiinn ra' nin ayi ruhnn cweenta la'h Dxiohs, bwiinn ra' nin ruchi'hyi ra', bwiinn ra' nin ayi ximportatii' cohsa ra' xteenn Dxiohs cun dxibaa' sino que nin nuu loh guidxyiyuh ni'chisihn riuu' ra' ba, la'h bwiinn ra' nin rdxiiinn xtaada ra' ñi'h, nin rdxiiinn xnaan ra' ñi'h; neezaa garaa ra' nin rdxiiinn la'h ra' bwiinn. ¹⁰Neezaa nin rcahnee tuhbi gunna'h nin ayi naa che'hla ba, neezaa ra' bwiinn nin rcahnee la'hgahca lasaa' ndxi'hw o gunna'h ra' ñi'h, bwiinn gubaa'n, bwiinn ra' nin rusagui'hi, bwiinn nadxipadxyi'dxyi ra' loh dxyi'dxyi nin ayi naa guchii; cun neezaa bwiinn ra' nin ruhnn xichi'hzi dzi'n nin ayi naa dzi'n za'ca loh Dxiohs. ¹¹Ya guelruluu'yi za'ca rii' nin rdxeela loh dxyi'dxyi za'ca nin guta'h la'h nu'h loh duhlda, dxyi'dxyi ra' rii' nin baca'bi Dxiohs nin nabahan dzi'tsi dxibaa' na'h.

Rudi'hi Pahblu guel zuxchiilli la'h Dxiohs pur nin rahcane Ñi'h la'h ba

¹²Rudi'hihn guelzuxchiilli la'h Daada Jesucristu xteenn nu'h nin runi'hi guelrnabwa' na'h laasii naann Ñi'h gu'nahn nin naa xigaaba Ñi'h, ni'chin nin gului Ñi'h na'h gu'nnahn xtsi'n Ñi'h, ¹³nicala galoh guñi'yaan xchi'dxyi Jesucristu, nee guca'hna'hlazahn xpwiinn Ñi'h basa'caziira'n ba, per balahsasto' Dxiohs na'h laasii ayi rahcabwa'n

xiñin bwi'hinna'hn nee pur nagahdxi chechiisto'n xchi'dxyi Jesucristu. ¹⁴ Per balaacachi'h nin nadzii'hi Daada Dxiohs na'h bwi'hnn Ñi'h cumpahñu na'h tin gwachiisto'n xchi'dxyi Ñi'h nee tin gantsii'hihn la'h Ñi'h, nee zi'chiza ruhnn Ñi'h nnah tin ba nuu nu'h tuhsi cun Jesucristu.

¹⁵ Dxyi'dxyi rii' guchii duxan, nahpa chechiisto' tun: Jesucristu bi' loh guidxyiyuh tin guhlda'h Ñi'h la'h bwiinn loh duhlda, ya na'h mahzi ru naan tuhbi bwiinn duhlda duxa loh ra' bwiinn duhlda ra' chi, ¹⁶ per ya ziga nin balahsasto' Dxiohs na'h ziga guhca'hn bwiinn nin mahzi guyuu' xtuhlda ñi'h ni'chin baluu'yiloh xa naza'ca duxa naa Jesucristu tin gwa'ha ra' bwiinn nin nagahdxi chechiisto' ra' ñi'h xchi'dxyi Ñi'h xa gulii Ñi'h na'h tin neezaa ra' ba gapa ra' ba guelnabahan nin ayi ñichilohtii' sidela guzo'badxiahga ra' ba xchi'dxyi Ñi'h. ¹⁷ Ni'chin nin nahpa guidi'hnn lasahca nu'h la'h Ñi'h cun gaann nu'h Ñi'h gaduhbi loh nin guibahan nu'h nee par tu'pazi la'h Rehyi nin rnabwa' llaa'ndxibaa', Rehyi nin nuu par tu'pazi nin nuu nabahan dzi'tsi dxibaa', Rehyi nin ayi rwa'ha loh bwiinn, sino que naa Ñi'h tuhbi dxi'h Yu'bi Dxiohs. Zi'chi gaca pwihs.

¹⁸ Timoteu, llii'nahn loh ziga riachiisto' nu'h xchi'dxyi JesuCristu, cagasi-a'hanneen yi'h dzi'n rii', nee banaann nu'h xi guñi' ra' bwihtsi lasaa' nu'h loh Jesucristu chi'chi, ziga dxyih nin baze'ta ra' ba nin guhdzi Dxiohs loh ra' ba pur yi'h. Baza'sto' lu'h nin guñi' ra' ba tin gaca lu'h ziga tuhbi suldahdu za'ca xteenn Jesucristu. ¹⁹ Ayi cwe'hesto' lu'h xchi'dxyi Dxiohs nahpa chechiiduxatii' sto' lu'h xchi'dxyi Dxiohs, nee ayi za guunn lu'h nin naann nu'h ayi naa xnehza tin nuu ra' bwiinn nin la'gule'he sto' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs; ni'chin nin ayi ru riachiisto' ra' ba xchi'dxyi Ñi'h. ²⁰ Bwiinn

ra' chi naa Himeneu cun Alejandro, per la'h ra' ba bati'dxi'hn lahtsi naa bwiinn dxaaba tin gusi'dxi ra' ba ayi guiñi'yah ra' ba xchi'dxyi Dxiohs.

**Pahblu ruluu'yi xa
cwidxi-guinaaba bwiinn Dxiohs
tin gacanee Ñi'h la'h ra' ba**

2 Ya nin naa mwegaloh, rñi'n nahpa chyu cwidxi-guinaaba loh Dxiohs pur garaa xilla xcweenta ra' bwiinn, tin guinaaba ra' ba la'h Ñi'h guuntaa'yi Ñi'h la'h ra' ba cun gacanee Ñi'h la'h ra' ba, nee neezaa tin gudi'hi ra' ba guelzuxchilli nezloh Ñi'h pur xcweenta garaa ra' bwiinn, ² ya nahpa cwidxi-guinaaba za nu'h loh Ñi'h pur prizdeenta cun guxchisi ra' nin rnabwa' ra', tin zi'chi guibahan nu'h tuhbi guelnabahan nasaa ru, tin guidi'hnn nu'h nin xclaa'dzi Ñi'h gaca cun nin naa xnehza para la'h ra' bwiinn, ³⁻⁴ laasii zi'chi riahxi Dxiohs cwidxi-guinaaba tu la'h Ñi'h nee xnehza zan. La'h Ñi'h bata'h la'h nu'h loh duhlda nee xclaa'dzi za Ñi'h guta'h Ñi'h la'h garaa ra' bwiinn loh duhlda nee tin gacabwa'pa'ca za ra' ba xchi'dxyi nanchii Ñi'h, ⁵ laasii nuu tuhsi Dxiohs, nee tuhsi za nin rusia'lda dxyi'dxyi nez loh Dxiohs pur la'h ra' nu'h, la'h bwiinn chi naa Jesucristu Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw. ⁶ Jesucristu biu'n Ñi'h ntriehgu la'hgahca Ñi'h loh guelguhchi tin gudxihlli Ñi'h xtuhlda garaatii' nu'h ziga dxuu nu'h loh guidxyiyuh. Dee' guhca chin gu'lda dxyih nin gulii Dxiohs tin pur xquelguhchi Jesucristu baluu'yi Ñi'h guta'h Ñi'h garaa ra' nu'h loh duhlda. ⁷ Ya pur dee' gulii Dxiohs na'h ziga nin ruluu'yi xchi'dxyi Ñi'h nezloh ra' bwiinn, rulu'yi'hn dxyi'dxyi nin guchii xcweenta Ñi'h nee naan mwehsu loh ra' bwiinn ra' nin ayi naa ra' bwiinn Israel tin chechiisto' ra' ba xchi'dxyi Ñi'h. Guchiin nin cañi'n loh lu'h, ayi cañi'n

dxyi'dxyi dxixi'hw laasii ya naan tuhbi xpwiinn Jesucristu.

⁸Pwihsi xclaa'dzihn garaa lahta loh guidxyiyuh hasta rii ra' xpwiinn Dxiohs guiteesa naa ra' ba cwidxi-guinaaba ra' ba loh Dxiohs, per nahpa gwa'haxgah ra' ba gaca nayaa pa'h lasto' ra' ba nee gusaa'n ra' ba guelnadxii'chi cun guel-rdxihndxinee dxyi'dxyi cun lasaa' ra', ⁹ya gunna'h ra' ayi gacu ra' ba lahdxi nin ayi naa xnehza gacu ra' xpwiinn Jesucristu tin ayi chi'hyi ra' ba nez dxiiu'sto' ra' bwiinn la'h ra' ba pursi foorma nin gacacha'yi yihca ra' ba o zuucha'yi duxa ra' ba cun cohsa za'ca ra' ziga ohro, perla ra', o lahdxi za'ca. ¹⁰Mas cha'yi chi'hyi ra' ba nez dxiiu'sto' ra' bwiinn ziga xcweenta nin rga'ha guunn ra' ba ziga nin guluu'yi naa ra' ba xpwiinn Dxiohs, ¹¹nee dxyiisi nahpa cwih ra' gunna'h loh cultu tin cun guelnado'laadzi guca'dxi-ahga ra' ba xchi'dxyi Dxiohs nin ruluu'yi ra' ndxi'hw. ¹²Ayi za zi'guelhdahn guluu'yi tuhbi gunna'h dxyi'dxyi loh garaa ra' bwiinn, ayi za nuu ziga guinabwa' ra' ba la'h ra' ndxi'hw; mas cha'yi dxyi-iti' zoobaa ra' ba guca'dxiahga si ra' ba, ¹³laasii galoh Adahn bwi'hnncha'yi Dxiohs, ya chi'chiiyi bwi'hnn Ni'h la'h Eva, ¹⁴laasii ayi la'hdxih' Adahn naa nin bisagui'hi sino que la'h Eva bisagui'hi, ya loh nin bisagui'hi ba biaaba ba loh duhllda, ¹⁵per zila'h ra' za gunna'h sidela chuu ra' ba loh xtsi'n ra' ba ziga tuhbi naan, sidela chechiisto' ra' ba xchi'dxyi Dxiohs nee gantsii'hi lasaa' ra' ba, nee sidela chuu si ra' ba loh Dxiohs nee gaca za ba tuhbi gunna'h za'ca nin rahca rucwe'za la'h gahca ba.

Dee' nahpa guunn ra' nin rnabwa'

3 Dee' naa dxyi'dxyi nin guchii: sidela chyuulla tuhbi ndxi'hw xclaa'dzi gaapa ba dzi'n xteenn Dxiohs tin gaca ba tuhbi bwiinn dzi'baloh loh ra' xpwiinn Jesucristu, dzi'n za'ca ni'chi xclaa'dzi

ba guunn ba. ²Ni'chin rñi'n bwiinn nin xclaa'dzi gaca ziga bwiinn dzi'baloh nahpa guibahan xnehza ba tin ayi chuu dxyi'dxyi nin guñi'yah ra' bwiinn la'h ba, nee tuhbi si gunna'h gaca che'hla ba. Nahpa gaca za ba tuhbi bwiinn nin rahca rucwe'za loh xigaaba ñi'h, nee su-unasiin ba, nee gaca ba tuhbi bwiinn za'ca; nee nahpa gaca za ba tuhbi bwiinn nin gudi'hi rwaai' yihdzi ñi'h dxia'han tuhbi bwiinn nin ze' zihtu, nee cun nin gahw za bwiinn chi gudi'hi za ba, cun gaca za ba tuhbi bwiinn nin naann za'ca tin zi'chi za zahca guluu'yi ba. ³Nee ayi gaca za ba tuhbi bwiinn gwaa', ayi za gaca ba tuhbi bwiinn dxixi'hw nin rcha'-gadxihldxi la'h ra' bwiinn, ayi za gaca ba tuhbi nin rza'bisto' ñi'h guunn gahn mweeyi roo' sino que nahpa gaca ba tuhbi bwiinn nado'laa'dzi, ⁴nee nahpa gahpa ba guelguxchisi za'ca yihdzi ba tin zi'chi guzo'badxiahga ra' llii'n ba xchi'dxyi ba nee ayi za gusia'garii ra' bi dxyi'dxyi loh ba, ⁵laasii sidela tuhbi bwiinn ayi gaann ba xa guinabwa' ba rwaai' yihdzi ba, ¿xa gaca chi'h suuh ba nezloh ra' xpwiinn Dxiohs? ⁶Nee ayi za nuu guinabwa' tuhbi bwiinn nin gue'du cagasi'dxi ziga naa loh xneziuh Dxiohs, tin ayi nagah guunn ba lligaaba dzi'baloh-htii' ba loh ra' snuhn xpwiinn Dxiohs nee sa'bi ba loh duhllda gahca nin biaaba bwiinn dxaaba, ⁷neezaa nahpa gaca ba tuhbi bwiinn nin ya za'bi dxyi'dxyi za'ca pur xcweenta gahca ba nezloh ra' nin ayi riachiisto' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs tin ayi dxia'hanxtuhyi ba nee tin ayi za dxiaaba ba la'n naa bwiinn dxaaba.

Dee' nahpa guunn ra' diaconu ra'

⁸Zi'chi za la'h ra' diaconu ra' nahpa gaca ra' ba bwiinn nin ya bia'ñih yihca ñi'h nee nahpa guza'loh guunn ra' ba dxyi'dxyi nin guñi' ra' ba, nee ayi gaca za ra' ba bwiinn gwaa' nee ayi za gaca ra' ba bwiinn nin sa'bisto' ñi'h gapa mweyi

roo'. ⁹Nee nahpa gaca nayaasto' ra' ba nee nahpa za gapadzi'tsi ba dxyi'dxyi ra' nin baluu'yi Dxiohs la'h nu'h nin naa dxyi'dxyi nin riachiisto' nu'h. ¹⁰Nahpa gwa'hxgah tu xa nabahan ra' bwiinn ra' rii', ya sidela nabahan xnehza ra' ba nee ayi chyu cwachi xquelchiah ra' ba, zahca gaca ra' ba diacono. ¹¹Zi'chigahca za la'h ra' gunna'h ra' nin xclaa'dzi gaca diacona ra' nahpa gaca za ra' ba bwiinn nin ya guyuu' bia'ñih yihca ñi'h, nee ayi gaca ra' ba bwiinn nin ruluu'yi la'hla dxyi'dxyi nin ayi gallu'yi para la'h ra' bwiinn sino que gaca ra' ba tuhbi bwiinn nin rahca rucwe'za loh xigaaba ñi'h loh nin ayi gallu'yi nee nahpa gaca za ra' ba bwiinn nin ruza'loh xchi'dxyi ñi'h loh garaatii' dzi'n. ¹²Tuhbi bwiinn nin xclaa'dzi gaca diaconu tuhsi gunna'h gaca che'hla ba, nee nahpa gahpa za ba guelguxchisi loh ra' llii'n ba nee garaa nin nuu rwaa' yihdzi ba, ¹³laasii diaconu ra' nin ruhnn za'ca xtsi'n ñi'h zuhnn lasahca cun zantsii'hi za ra' snuhn ra' bwiinn la'h ra' ba, ya zi'chi mahzi ayi guidxyihbi ra' ba guluu'yi ra' ba ziga riachiisto' ra' ba xchi'dxyi Jesucristu.

Zi-roo' naa xquelrnabwa' Dxiohs

¹⁴Cagaca'hn dxyi'dxyi rii' loh lu'h, ya xclaa'dzihn dxie'lda guia'hahn cuuntu, ¹⁵per sidela na'h gacata'hruhn, ya naann lu'h xa nahpa guibahan nu'h lahda ra' xpwiinn Dxiohs nin naa xquido' Dxiohs nin nuu nabahandzi'tsi llaa'ndxibaa'. La'h xpwiinn Dxiohs naa nin zeezahnee xchi'dxyi Ñi'h loh guidxyiyuh rii', nee rucwe'za za ra' ba loh xigaaba bwiinn ra' nin rusa'caloh loh Ñi'h. ¹⁶Ya garaatii' bwiinn radxyigaa' duxa pur dxyi'dxyi nin riachiisto' nu'h, nicala nagahn gacabwa' ra' ba nin zee' lohon:

Dxiohs bi' loh guidxyiyuh ziga tuhbi bwiinn, ya guñi' Spíritu Saantu Dx-

iohs ayi xi xtuhlda Jesucristu guyuu' loh Dxiohs,
nee bwa'ha za xaanjla Dxiohs loh Ñi'h, nee bidi'chi xchi'dxyi Ñi'h loh guidxyiyuh,
nee garaa za lahta guidxyiyuh gwachiisto' ra' bwiinn xchi'dxyi Ñi'h
ya gubia'garii Ñi'h loh guelña'ñih xteenn Dxiohs nez llaa'ndxibaa'.

Bwiinn ra' nin rre'caa loh xneziuh za'ca Dxiohs

4 La'Spíritu Saantu guñi' chin gue'du gadzihn dxyih nin guibia'garii Jesucristu, chuu ra' bwiinn nin cwe'hecaa xchi'dxyi Dxiohs, ya chena'hla ra' ba xchi'dxyi spíritu ra' nin rusagui'hi cun neezaa chena'hla ra' ba garaa dxyi'dxyi nin ruluu'yi bwiinnxaaba. ²Pwihsi ziuu' ra' bwiinn ra' nin guñi' dxyi'dxyi xihn nin rusagui'hi laasii ayi ru gallu'yi xigaaba ra' ba, laasii zahca loh xquelrihn ra' ba zigazi hasta rca'dxih dx-i'ba lda'h nin ruca'h dxiehruru, ya ayi ru xi gacabwa' ra' ba. ³Bwiinn ra' squii' ziñi' za ra' ba ayi nuu guchinaa bwiinn, nee zuluu'yi za ra' ba ayi nuu gahw ra' bwiinn garaaloh, nicala Dxiohs gulahchi garaa ra' guelwahw rii' para gahw ra' bwiinn nin naa xpwiinn Ñi'hn tin sola gudi'hi ra' ba guelzuxchilli loh Ñi'h, ⁴laasii garaa nin bwi'nncha'yi Dxiohs naa ra'n cohsa za'ca para la'h nu'h nee ayi rga'ha cwe'hesto' nu'h nin rachida'w nu'h chin radi'hi nu'h guelzuxchiilli la'h Xtaada Dxiohs nu'h, ⁵laasii xchi'dxyi Dxiohs runntaa'yi garaatii' nin rida'w nu'h chin radi'hi nu'h guelzuxchiilli loh Ñi'h pur guelwahw chi.

Tuhbi bwiinn nin guunn za'ca xtsi'n Jesucristu

⁶Sidela yi'h gusaza' lu'h sto' bwihtsi ra' nu'h garaa ra' dxyi'dxyi ra' rii', zahca lu'h tuhbi mooza za'ca xteenn Jesucristu, tin zi'chi ziuu'nabahan lasto' lu'h

cun garaa xchi'dxyi za'ca xteenn Jesu-cristu nee cun guelrluu'yi za'ca xteenn Ñi'h nin zena'hla lu'h. ⁷Per ayi gu-zo'badxiahga lu'h xchi'dxyi ra' bwiinn ñu'xa ra' cun ziga cweenta nin rdxin-laadzi ra' ba; mas cha'yi gusi'dxi lu'h xa guzuhdzi'tsi lasto' lu'h loh xchi'dxyi Dxiohs. ⁸Laasii ziga nin ruñi'bi tixhi bwiinn tin gaca naguindhzi, gulliaa'y-i'hn naa ni'chi, per ziroo' ru lasahca cu'cha'yi ba xchi'dxyi Dxiohs la'n lasto' ba laasii dee nallu'yi loh xquelnabahan nu'h nnah nee loh guelnabahan nin gue'du gadzihn. ⁹Dee' naa dxyi'dxyi nin guchii rga'ha chechiisto' garaatii' tu. ¹⁰Pur xchi'dxyi Dxiohs ridi'hnn nu'h dzi'n nee neezaa cagati'dxiloh nu'h loh guelza'cazii laasii cabweeza nu'h Yu'bi Dxiohs nin nuu nabahan dzi'tsi llaa'ndx-ibaa' nin xclaa'dzi guhlda'h la'h garaatii' ra' bwiinn per sola zulda'h Ñi'h la'h ra' bwiinn ra' nin riachiisto' ñi'h xchi'dxyi Ñi'h.

¹¹Garaa dxyi'dxyi ra' rii nahpa guin-abwa' lu'h guzo'badxiahga ra' ban, neezaa guluu'yi lu'h dxyi'dxyi ra' rii'. ¹²Nahpa chi'hyi lu'h xa guñi' lu'h nee xa guunn xnehza lu'h, nee gantsii'hi lu'h chyuchi'hzi bwiinn, cun chechiisto' lu'h xchi'dxyi Dxiohs gaduhbi sto' lu'h nee guibahan nayaa lu'h tin gulu-u'yi lu'h la'h ra' bwiinn nin riachiisto' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs xa guunn ra' ba tin ayi cwe'hesto' ra' ba yi'h pur nin naa lu'h bii'hin. ¹³Ya gaduhbi nin gadziha'hn, bi'lda xchi'dxyi Dxiohs loh ra' bwihtsi lasaa' ra' nu'h cun guñi'nee lu'h la'h ra' ba cun neezaa baluu'yi xchi'dxyi Dxiohs la'h ra' ba. ¹⁴Ayi gusaa'n lu'h guelrah-cabwa' ra' nin bani'hi Dxiohs yi'h chin badzii'ba naa ra' bwiinn guhla xteenn xquido' Jesucristu yihca lu'h.

¹⁵Nee guillii-guillii basaza'sto' lu'h garaa xchi'dxyi Dxiohs gaduhbi sto' lu'h tin gwa'haloh ra' bwihtsi ra' nu'h xa zeezahnee lu'h garaa xchi'dxyi Dxiohs.

¹⁶Nee gohpa dzi'tsi za yi'h gahca nee neezaa dxyi'dxyi nin ruluu'yi lu'h; laasii sidela sudzi'tsi lu'h loh garaa ra' dxyi'dxyi rii' zila'h lu'h loh duhlda nee zila'h za ra' bwiinn nin guca'dxiahga dxyi'dxyi ra' nin guluu'yi lu'h.

Xa nahpa guibahanee nu'h la'h ra' nin naa ra' xpwiinn Jesucristu

5 Ayi cwidxaa' lu'h loh tuhbi bwiinn guhla; mas cha'yi guñi'nee lu'h ba cun dxyi'dxyi nagu'dzi'n ziga zi tuhbi xtaada lu'h, ya nin naa ra' bii'hin, bwi'hnn la'h ra' bi ziga zi tuhbi bwihtsi lu'h, ²ya bwiinn guhla gunna'h bwi'hnn la'h ra' ba ziga zi tuhbi xnaan lu'h ya zi'chi za dxa'pa ra' bwi'hnn za la'h ra' bi ziga zi tuhbi bizaa'n lu'h pur lligaaba za'ca bwiinn cun gaduhbi sto' lu'.

³Nee badi'hi za nin xchi'hn ra' gunna'h biuhda nin guchii naa biuhda, ⁴per sidela la'h tuhbi biuhda nuu llii'n ba o lla'ha ba, mahzi gusi'dxixgah ra' llii'n ba xa gacanee ra' bi la'h ba laasii bachioo' ba la'h ra' bi nee squii' riuu's-to' Dxiohs guunn bwiinn ra' laasii naan xnehzazan. ⁵Ya gunna'h nin guchii bi-a'han biuhda nin ba bia'han tuhsi ñi'h bwiinn chi sola radxi'si ba la'h Dxiohs tin gudi'hi Ñi'h xi gahw ba nee dxyih-nague'la rbwihdxi-rnaaba ba loh Ñi'h, ⁶per gunna'h biuhda ra' nin nabahanee lligaaba dxaaba ayi guunn lu'h cweenta ni'chi laasii naa ba ziga nin ya biga'tsi-tii' loh duhlda. ⁷Guhdzi garaa dxyi'dxyi ra' rii' loh ra' ba tin ayi chy cwachi xquelchiah ra' ba. ⁸Sidela nuu chyulla tuhbi nin ayi gacanee la'h bwiinn lasaa' gahca ba, bwiinn ra' nin nuu rwa' yi-hdzi ra' ba, pwihsi bwiinn chi naa ba tuhbi bwiinn nin ziroo' ru duhlda nahpa loh tuhbi bwiinn nin ayi riachiisto' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs.

⁹Nee cun sola guca'h lu'h lah ra' biuhda nin nuu sesenta yihza par delanta loh dxihsti nee sidela guhpa ra' za ba

tuhsi ndxi'hw ya zi'chi zahca gacanee tu la'h ba. ¹⁰Nahpa gwa'ha lu'h sidela ri-uunbwa' bwiinn la'h ba pur dzi'n za'ca nin ruhnn ba nee sidela guhca za ba tuhbi guzahn nin baluu'yi za'ca la'h ra' llii'n ñi'h xa guibahan za'ca ra' bi, nee sidela za guhca ba tuhbi bwiinn za'ca duxa cun garaa ra' bwiinn nin gwagua'ha cuun ba, cun sidela cayahcane ba la'h garaa bwiinn ziga ruluu'yi xchi'dxyi Dxiohs guidi'hnn nu'h cun bwihtsi lasaa' ra' nu'h nee cun sidela za bati'dxilohnee za ba trabahjw la'h ra' nin cagati'dxiloh guelrza'cazii neezaa sidela riuu' ba ruhnn ba garaatii' dzi'n za'ca.

¹¹Ya biuhda nin naa bii'hin, ayi guca'h lu'h lah ba loh dxihtsi laasii chin guiclaa'dzi ra' ba guica'ha ra' ba ndxi'hw zibwe'hesto' ra' ba dxyi'dxyi nin bia'han ra' ba nez loh Jesucristu laasii guiclaa'dzi ra' ba guchinaa ra' ba stuhbi, ¹²ya zi'chi ziuu' xtuhlda ra' ba laasii rbwe'hesto' ra' ba dxyi'dxyi ra' nin bi-a'handxyi'dxyi ra' ba loh Dxiohs chin bwi'hnn ra' ba lligaaba ñiuu' ra' ba loh xtsi'n Dxiohs. ¹³Nee ayi dee si dxi'h, sino que neezaa rii'-ri'chi yihdzi bwiinn ca'nzaa ba nee ayi cayaa'lla si dxi'h ba sino que nee ca'nyuu'yi ba dxixi'hw cun cañi' za ba dxyi'dxyi nin ayi galu'yi loh xquelrnabwa' Dxiohs. ¹⁴Ni'chin rñi'n mas cha'yi guchinaa ra' gunna'h biuhda bii'hin ra' stuhbi tin chuu llii'n ra' ba nee cwih ra' ba rwa' yihdzi ra' ba tin zi'chi ayi xa gapa bwiinn xiilla dxyi'dxyi nin cwachi ra' ba xquelchiah xpwiinn Jesucristu, ¹⁵laasii nuu gunna'h biuhda nin la' biria'caa loh xneziuh Dxiohs ya zena'hla ra' ba bwiinnndaaba.

¹⁶Sidela nuu tuhbi gunna'h nin naa lasaa' nu'h loh xneziuh Jesucristu ya nahpa ga'h ba tuhbi lasaa' ba nin naa gunna'h biuhda, nahpa ba pur gacanee ba la'h biuhda chi tin zi'chi ayi gaca ziahan xtsi'n bwiinn guido' nee tin zi'chi

zahca gacanee bwiinn guido' la'h nin guchii naa gunna'h biuhda.

¹⁷Bwiinn guhla ra' nin rahpa dzi'tsi xquido' Jesucristu nahpa gudi'hi tu nin guichi'hn ra' ba nee squii' gahca za gacanee tu la'h ra' nin ruu'yidxyi'dxyi za'ca cun la'h ra' za nin rusi'dxi za'ca xchi'dxyi Dxiohs la'h ra' bwiinn, ¹⁸laasii caa loh xchi'dxyi Dxiohs squii': "Ayi cuu lu'h dxihxi llii' guun chin rdxiyihchi ma trihgu", neezaa: "Bwiinn nin ruhnn dzi'n rga'ha gahlha ba."

¹⁹Ayi guca'dxiahga lu'h xchi'dxyi tuhbi bwiinn nin rca'hchiah xcweenta xtuhlda tuhbi bwiinn guhla sidela ayi chiohpa o chohnna bwihtsi lasaa' ra' nu'h nin bwa'ha gu guchii guyuu' xtuhlda bwiinn guhla chi, ²⁰ya bwiinn ra' nin zeezah cayahca bwiinn duhlda, rahlda guiñi'nee lu'h ba loh ra' bwiinn xquido' Crixtu tin zi'chi neezaa la'h ra' ba guidxyihbi ra' ba tin ayi nee ra' ba guunn ra' ba cohsa duhlda. ²¹Loh Dxiohs cun loh Daada Jesucristu, cun neezaa loh garaa ra' aanjla nin guli Dxiohs, ruca'bi'hn yi'h chezahnee lu'h garaa ra' dxyi'dxyi ra' rii' tin ayi guunn lu'h guriin-guriin cun cada tuhbi bwiinn sola guunn lu'h nin naa tuhbiloh loh garaa ra' bwiinn. ²²Ayi gusiooba lasto' lu'h gudzii'banaa lu'h yihca nin tuhbi bwiinn tin guunn ba xtsi'n Dxiohs sidela gue'du cagasi'dxi ba xa guibahan xne-hza ba loh xneziuh Dxiohs tin ayi nagah guica'ha lu'h xtuhlda stuhbi bwiinn, sino que gudxi'hyi nez ayi chuu lu'h loh duhlda.

²³Nee ayi ru guee lu'h ganaalla ñihsa, sino que gwaa' za tuhbi bi'tu'hn vihnnu laasii pur nin riin lu'h sto' lu'h nee pur nin ziahan rahcallu'hu lu'h.

²⁴Nuu ra' bwiinn nin nayaatii' rluu'yi xtuhlda ra' ba galoh nin guunn Dxiohs guelguxchisi pur xtuhlda ra' ba, ya snuhn ra' ba ayi rluu'yi ra'pa'h ba xtuhlda ra' ba per nahpaa zuluu'yiloh

ra'n. ²⁵ Zi'chi gahca za dzi'n za'ca nin ruhnn bwiinn, nuu ra'n nin ña'ñih rlu-u'yiloh, per dzi'n za'ca nin ayi ña'ñih rlu-u'yilohon ayi nuu chuula'nan par tu'pazi sino que zadzihn dxyih nin zuluu'yiloh ra'n.

6 Garaa ra' xpwiinn Dxiohs nin ruhnn xtsi'n bwiinn nahpa guca'dxiahga ra' ba xchi'dxyi xballwa'n ra' ba tin ayi chyu guiñi'yah la'h Dxiohs nin raluu'yi nu'h xchi'dxyi Ñi'h. ² Sidela nuu ra' mooza nin naa xballwa'n ñi'h tuhbi nin riachiisto' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs, ayi cwe'hesto' ra' ba xchi'dxyi ba laasii naa ba bwihtsi ba loh xneziuh Jesucristu. Ni'chin mas cha'yi guunza'ca ru ra' ba xtsi'n bwiinn chi laasii naa ba tuhbi lasaa' ra' ba loh xneziuh Daada Jesucristu, nee nadzi-i'hi Ñi'h la'h ballwa'n chi nin cayuhnn mooza chi xtsi'n ñi'h. Dxyi'dxyi ra' rii' nahpa guluu'yi lu'hn nee nahpa squii' za guiñi'nee lu'h bwiinn.

**Guelnabahan nayaa xteenn
Dxiohs cun guelña'ñih nin
runi'hi Ñi'h la'n lasto' ra' nu'h**

³ Sidela nuu chyu bwiinn nin ruluu'yi guriinca dxyi'dxyi nin ayi naa dxyi'dxyi za'ca ziga naa xchi'dxyi Jesucristu neezaa nin ayi naa ziga dxyi'dxyi nin guchii nin ruluu'yi xa nahpa guibahan nu'h, ⁴ bwiinn chi rdxihyi ba xa gaca lasahca ba la'hgahca ba nee naa ba tuhbi nin ayi gaanntii'. Ziga tuhbi gueldxyi-hdxyi naa guelrnaabadxyi'dxyi cun guelrdxihndxi dxyi'dxyi nin nuu yihca ba, ya loh chi riinloh envidia, dxixi'hw, dxyi'dxyinah, nee cun ziga rwa'ha dxaaba za bwiinn loh lasaa' ra' ba, ⁵ ya lligaaba ra' rii' rusa'bin la'h ra' bwiinn loh dxixi'hw nin ayi cha'lohtii' laasii ayiru ri-a'ñih loh xigaaba ra' ba, ni'chin bwiinn ra' chi ayiru rdxagasto' ra' ba dxyi'dxyi za'ca, laasii bwiinn ra' chi sola rdxihyi ra' ba canehza guunn ra' ba gahn mweeyi roo' yihca xchi'dxyi Dx-

iohs. Ni'chin mas cha'yi biria'caa loh ra' bwiinn squii' laasii ayi naza'ca xquelrihn ra' ba. ⁶ Cun sola guibahan nayaa nu'h cun cwidxyiisto' nu'h pur nin nahpa si nu'h, dee' ra' sihn lasahca duxa, ⁷ laasii ayi chyu xi bio'panee loh guidxyiyuh rii' chin guulaa nu'h, ya zi'chiza ayi gaca xi chonee nu'h chin gachi nu'h, ⁸ per sidela nidxiaapaa nu'h xi guida'w nu'h, cun nuu za xahba nu'h nin guidxiaacu nu'h; cun dee' ra' dxiahxi nu'h, ⁹ per ya nin xclaa'dzi ra' gapa ziahan mweyi, riaaba ra' ba loh naa bwiinn dxaaba nee rza'bisto' ra' ba nin ayi gallu'yi, cun nin rusa'cazii si la'h bwiinn, ¹⁰ laasii guelruca'hsto' ñi'h mweeyi naa xtulbaa' garaaloh guelnadxaaba, nee nuu za bwiinn nin xclaa'dzi duxa gapa mweeyi ya xchi'dxyi Dxiohs rusaa'n si ra' ban ya zi'chi nugasii'naa'ha ru guelzii la'h bwiinn chi loh xquelnabahan ba.

**Dzi'n za'ca xteenn ziga riachiisto'
ra' bwiinn xchi'dxyi Dxiohs**

¹¹ Per yi'h ziga naa lu'h tuhbi xpwiinn Dxiohs, biria'caa loh garaa ra' dee' tin guibahan nayaa lu'h nee tin sah lu'h gahxu loh Dxiohs. Ayi cwe'hesto' lu'h xchi'dxyi Ñi'h, nee nahpa za guca'hsto' lu'h la'h Ñi'h gaduhbisto' lu'h. Ayi guiria'hgahn lu'h, nee gaca nado'laadzi lu'h. ¹² Nee bwi'hn duxa za dzi'n pur xcweenta ziga riachiisto' lu'h la'h Jesucristu, nee guna'zu dzi'tsi guelnabahan nin naa par tu'pazi. Ni'chin gudi-hdxyi Dxiohs yi'h, pwihsi la'lu'h guñi'la riachiisto' lu'h xch'dxyi Dxiohs nezloh ziahan ra' bwiinn tin ni'chin ya naan-cha'yi ra' ba. ¹³ Yannah ruca'bi'hn yi'h loh Dxiohs nin rudi'hi guelnabahan la'h garaa nin nuu loh guidxyiyuh rii', neezaa Daada Jesucristu xteenn nu'h nin ayi bidxyihbi guñi' dxyi'dxyi niin naa guchii loh Ponciu Pilahtu; ¹⁴ pwihsi nez delanta loh Ñi'h cañi'n guzo'badxi-ahga lu'h garaa dxyi'dxyi nin cañi'n loh

lu'h, ayi gucha'hlu'hn tin ayi chyu bwiinn guñi'yah pur yi'h; zi'chi gwahzah bwi'hn hastayi chin guiga'ha gadzihn dxyih nin guibia'garii Daada Jesucristu xteenn nu'h. ¹⁵ Zadzihn dxyih chi nin ya guñi' Dxiohs dxie'nee Ñi'h guelguxchisi loh guidxyiyuh laasii la'hdxih Ñi'h naa Ñi'h Dxiohs, naa Ñi'h Rehyi loh garaa ra' rrehyi, nee la'hsi za Ñi'h naa Ñi'h nin rnabwa' loh ra' nin rnabwa'. ¹⁶ Tuhbidxi'h la'h Ñi'h naa Dxiohs nin ayi rahchitii', nee tuhbidxi'h za la'h Ñi'h nuu Ñi'h loh tuhbi bia'ñih nin ayi chyu nuutii' chebiiga. Nin tuhbi ndxi'hw ayi rwa'ha la'h Ñi'h nee nin ayiza gwa'ha ra' ba la'h Ñi'h. La'hsi Ñi'h gachidi'hn lasahca nu'h nee la'hsi Ñi'h nahpa guelnabwa' par tu'pazi. Zi'chi gaca pwihsi.

¹⁷ Ya garaa ra' bwiinn nin naa rricu loh guidxyiyuh rii' guñi' loh ra' ba ayi guunn nayachi ra' ba, nee ayiza guca'hsto' ra' ba guelrricu chi laasii ayi dxi-a'han dzi'tsi ni'chi. Mas cha'yi chechiisto' ra' ba xchi'dxyi Dxiohs laasii la'h Ñi'h

nuu nabahan dzi'tsi Ñi'h ya la'h Ñi'h ru-luu'yi Ñi'h garaatii xixteenn nu'h nee nin rchi'hn nu'h tin dxiahxi lasto' nu'h. ¹⁸ Guñi'nee la'h ra' ba tin gaca ra' ba tuhbi rricu loh dzi'n za'ca pur xchi'dxyi Dxiohs, nee ayi dxiaa za ra' ba xixteenn ra' ba tin chi'zi ra' ban, ¹⁹ tin zi'chi gapa ra' ba guelnaza'ca nin guzuh dzi'tsi la'h ra' ba chin dxi' Jesucristu, tin guina'zu dzi'tsi ra' ba guelnabahan par tu'pazi.

Lulchima dxyi'dxyi para Timoteu

²⁰ Timoteu, gulu'cha'yi dzi'tsi garaa nin biga'bi lu'h guunn lu'h, ayi guzo'badxiahga lu'h dxyi'dxyi ra' nin ru-u'yidxyi'dxyi ra' bwiinn guidxyiyuh, nee cun dxyi'dxyi ra' nin ayi xi gallu'yi, nee neezaa dxyi'dxyi rusagui'hi ra' nin rñi' ra' ba naa guelnaannpa'h. ²¹ Ya bwiinn ra' nin zeezahnee dxyi'dxyi guelnaann ra' rii, bwiinn ra' chi rbwe'hesto' ra' ñi'h xchi'dxyi Jesucristu.

Dxiohs gacanee yi'h.

Nin raroopa dxihsti nin baca'h San Pahblu loh Timoteu

GuelrgahpaDxiohs

1 Na'h Pahblu, naan tuhbi pooxtla xteenn Jesucristu; Dxiohs gullii na'h pur guelnabahan nin bia'han Ñi'h gudi'hi Ñi'h la'h ra' bwiinn nin naa tuhsi cun Jesucristu. ²Ruca'hn dxitsi rii' loh lu'h, Timoteu, llii'nahn loh guelriachiisto' nu'h xchi'dxyi Dxiohs. Rna'bazahn loh Xtaada Dxiohs nu'h cun loh Daada Jesucristu gacanee Ñi'h yi'h, galahsasto' Ñi'h yi'h, nee gusacwachidxyii za Ñi'h sto' lu'h.

Nahpa guluu'yi Timoteu xa chechiisto' bwiinn

³Chin riagannasto'n yi'h chin rbwiidxyi-rna'ba'hn loh Dxiohs, dxyih-nague'la rudi'hihn guelzuxchiilli loh Dxiohs, nin cayu'nnahn xtsi'n Ñi'h gaduhbi xigaaba nayaa'hahn nin nuu'huhn loh Ñi'h, ziga gahca nin bwi'hnn ra' guehtu xtatita ra'n. ⁴Riagannasto'n gaduhbi hohra xcweenta ñihsabwii loh lu'h, yannah xclaa'dzihn gwa'han loh lu'h tin dxiagadxah la'n lasto'n guelriahxi pur xcweenta lu'h, ⁵laasii riagannasto'n guelriachiisto' za'ca nin nahpa lu'h; la'hgahca zan nin galoh gohpa ra' xnanihta Loida lu'h la'n lasto' ra' ba cun xmah Eunice lu'h. Ni'chin nin na'pahn siguhra neezaa lu'h nuu guelriachiisto' chi la'n lasto' lu'h nnah.

⁶Pwihsi ni'chin nin rñi'n loh lu'h nnah, gaca nasiin lu'h loh guelrahcabwa' nin bani'hi Dxiohs yi'h chin badzi-i'banaa'hahn yihca lu'h, ⁷pwihsi Dxiohs ayi bani'hi Ñi'h tuhbi Spíritu nin nadxyi'bi la'h nu'h, sino que tuhbi Spíritu nin nahpa guelrnabwa', nin rudi'hi guel-nadzii'hi lasaa', cun nin rudi'hi ziga

xa riahcaza'ca loh xquelrihn bwiinn, ⁸pwihsi ayi gatuhyi loh lu'h guíni' lu'h xchi'dxyi Daada Jesucristu, nee nin ayi za gatuhyi loh lu'h pur na'h, pur nin nuu ñie'w'hn xcweenta Jesucristu; mas cha'yi guyuu'nee la'h nu loh guelrza-'cazii nin rahca para la'h ra' nin ru-u'yidxyi'dxyi xchi'dxyi Dxiohs tin zi'chi gacanee Dxiohs yi'h, ⁹laasii Dxiohs nin bata'h la'h nu'h loh duhlida, gudihdxyi Ñi'h la'h nu'h tin guibahan nayaa nu'h loh si Ñi'h. Gudihdxyi Ñi'h la'h nu'h ayi pur nin bidi'hnn dxi'h nu'h dzi'n za-'ca, sino que laasii zi'chi bwi'hnn Ñi'h lligaaba gaca nee neezaa pur nin balahsasto' Ni'h la'h nu'h pur Jesucristu galohyi chin nagahdxi guunn cha'yi Ñi'h guidxyiyuh. ¹⁰Per chin bi' Jesucristu tin basia'pitii Ñi'h xtuhlda ra' nu'h loh guidxyiyuh rii', baluu'yiloh balaa chi'h nin ralahsasto' Dxiohs la'h ra' nu'h. Ya bañichiloh Jesucristu guelrnabwa' xteenn guelguhchi, ya xchi'dxyi Ñi'h nin ruluu'yi xa riapitii duhlida baluu'yi guelnabahan, nee cun guelnabahan nin banaa para tu'pazi.

¹¹Dxiohs gullii na'h tin gaca'hn tuhbi nin ruluu'yi xchi'dxyi Ñi'h rii', nee guxe'hla za Ñi'h na'h tin gaca'hn tuhbi xpooxtla Ñi'h cun tuhbi xmwehsu Ñi'h tin gulu'yi'hn xchi'dxyi Ñi'h la'h ra' bwiinn ra' nin ayi naa ra' bwiinn Israel. ¹²Ni'chin nin cagati'dxiloon guelrza'cazii pur garaa ra' dxyi'dxyi ra' rii', per ayi ratuhyi loon laasii la'n naann chyu xchi'dxyi gwachiisto'n, nee naannzahn la'h Ñi'h zahca gapadzi'tsi Ñi'h dzi'n nin bani'hi Ñi'h gu'nnahn cun para hasta la'n dxyihyi nin dxi' Ñi'h stuhbi.

¹³Gwazahnee guluu'yi lu'h dxyi'dxyi za'ca nin balu'yi'hn yi'h, nee gwazahnee chechiisto' lu'h xchi'dxyi Dxiohs cun neezaa gantsii'hi lu'h lasaa' ra' nu'h nin naa nu'h tuhsi loh xneziuh Jesucristu, ¹⁴nee cun gwazahnee dzi'tsi guelrahcabwa' nin bani'hi Dxiohs yi'h pur Spíritu

Saantu xteenn Ñi'h nin naanabahan la'n lasto' nu'h.

¹⁵ Pwihsi ya naann lu'h garaa ra' bwiinn Asia ra' gule'hesto' ra' ba na'h; loh ra' dee' nuudxa'ga Figelu cun Hermógenes, ¹⁶ nee la'h Daada Jesucristu gacanee la'h garaa bwiinn lasaa' Onesíforu laasii la'h bi rii', ziahan la bie'nee bi tuhbi guelnasi'si lasto'n, ayi batuhyi loh bi pur nin nuu'huhn lahtsidxi'ba, ¹⁷ laasii chin badzihn bi loh guihdxyi Roma, badxi'hyi bi na'h tin badxeela bi na'h, ¹⁸ nee la'h Daada Jesucristu galahsasto' la'h bi chi gadzihn dxyih nin guibia'garii Ñi'h, nee yi'h banaann lu'h balaa'a chi'h guhcanee bi la'h nu'h chin bidxuu nu'h guihdxyi Efesu.

Tuhbi bwiinn nin ruhnn za'ca xtsi'n Jesucristu

2 Ya yi'h llii'nahn, banaann nu'h rahcanee Dxiohs la'h garaa ra' nin nuu tuhsi nezloh Jesucristu, ni'chin guzuchihpa loh nin rahcanee Ñi'h yi'h. ² Dxyi'dxyi ra' nin babihndxiahga lu'h guñi'n loh ziahan ra' bwiinn, la'gahca dxyi'dxyi ra' chi guñi' loh ra' bwiinn ra' nin riachii sto' ñi'h tin zahca guluu'yi ra' za ba dxyi'dxyi ca loh snuhn ra' bwiinn. ³ Pwihsi yi'h, bazuhchihpa sto' lu'h guti'dxiloh lu'h loh guelrza'cazii ziga tuhbi suldahdu xteenn Jesucristu. ⁴ Ayi tuhbi suldahdu nin guunn gahca dzi'n nin bwi'hnn ba chin nagahdxi gaca ba suldahdu, sino que ruhnn ba xtsi'n bwiinn nin gulii la'h ba naa ba suldahdu tin zi'chi ruzo'badxiahga ba xchi'dxyi nin gulii la'h ba. ⁵ Zi'chi gaca za, nin rdzihta ayi nuu xi guica'ha ba sidela la'h ba ayi tsita za'ca ba ziga nahpa tsita ba. ⁶ Nee bwiinn nin ruhnn dzi'n loh dahan dela xclaa'dzi ba gutiaa'ha ba li'hn nahpa galoh gunnee ba loh xuh ba dzi'n gusiaa ban. ⁷ Bwi'hnn lligaaba pur nin cañi'n loh lu'h, ya la'h Daada Jesucristu guunn nasiin yi'h tin gacabwa' lu'h garaatii'.

⁸ Baza'sto' lu'h la'h Jesucristu, nin babahn loh guelguhchi nee naa Ñi'h llahga guehtu Davihd. Dee' naa xchi'dxyi Dxiohs nin rusia'pitii duhlida ziga nin rulu'yi'hn, ⁹ ya pur xchi'dxyi Dxiohs rii' caza'caziin hasta lahtsi dxi'ba nuu'huhn ziga za tuhbi guba'n, per xchi'dxyi Dxiohs ayi ñie'wun lahtsi dxi'ba. ¹⁰ Pwihsi ni'chin caza'caziin tin gacanee ra'n bwiinn ra' nin gulii Dxiohs tin neezaa ra' ba chechiisto' ra' ba xchi'dxyi Ñi'h tin guibahan ra' ba loh lla'ñih xteenn Jesucristu para tu'pazi.

¹¹ Guchii duxa naa dxyi'dxyi ra' rii': sidela guhchinee nu'h la'h Ñi'h, pwihsi zibahannee za nu'h la'h Ñi'h; ¹² sidela za'cazii za nu'h pur la'h Ñi'h, zachinabwa'nee za nu'h Ñi'h; sidela guidi'tsi nu'h loh ra' bwiinn ayi chyu nu'nbwa' la'h Ñi'h, neezaa Ñi'h gahbi Ñi'h ayi nu'nbwa' Ñi'h la'h nu'h loh Xtaada Dxiohs Ñi'h; ¹³ sidela la'h nu'h ayi chozahnee nu'h xchi'dxyi Ñi'h, per la'h Ñi'h zuzo'ba xchi'dxyi Ñi'h laasii ayi gaca cwe'hesto' Ñi'h xchi'dxyi gahca Ñi'h.

Nahpa guunn Timoteu dzi'n ziga xclaa'dzi Dxiohs gaca

¹⁴ Basaza'sto' bwiinn ra' dxyi'dxyi ra' rii'; gunabwa' loh ra' ba pur lah Daada Jesucristu ayi childxineedxyi'dxyi ra' ba pur xiilla tuhbi dxyi'dxyi laasii lasaa' dxyi'dxyi ra' rii' ayi xi guilasahca ra'n, sola nin ruhnnan ruxi'nzin loh xigaaba ra' nin ruca'dxiahga ra'n. ¹⁵ Bazuhchihpa sto' lu'h tin gadzihn lu'h loh Dxiohs ziga tuhbi bwiinn nin ruhnn za'ca dzi'n, nin ayi chuu xi pur gatuhyi loh lu'h laasii xnehza ruluu'yi lu'h xchi'dxyi guchii xteenn Dxiohs. ¹⁶ Gule'hesto' lu'h dxyi'dxyi rñi'yah ra', neezaa ziahan dxyi'dxyi ra' nin ayi xi gallu'yi ra' laasii nin zohba dxyi'dxyi dx-aaba ra' rii' rwaal' ra' ñi'h chin rñi' ra'

ban mahzi ru zeza'bi ra' ba loh duhlda, ¹⁷ya lligaaba ra' nin nuu loh dxyi'dxyi ra' chi rllii'dzi ra'n ziga tuhbi gueldxy-ihdxyi duxa nin ruxi'ntii' tihxi bwiinn. Dee' nin cazahca Himeneu cun Filetu ¹⁸pur nin bañihchi ra' ba loh dxyi'dxyi guchii; cañi' ra' ba la'h ziga gabahan ra' bwiinn loh guelguhchi gudii'dxi la, zi'chi cayuhnn ra' ba caria'gahn ra' paaldaa bwiinn loh xchi'dxyi Dxiohs. ¹⁹Per Dxiohs la'h Ñi'h bazuh tuhbi dxiah nin baguzuh, nin caa tuhbi dxyi'dxyi nin rñi': "La'h Daada Dxiohs nu'nbwa' Ñi'h bwiinn ra' nin naa xpwiinn Ñi'h", nee caa za: "Nahpa chyu guiria'caa loh nin ayi naa xnehza garaa ra' nin guchii pa'h naa xpwiinn Daada Jesucristu."

²⁰Ziga tuhbi yuu' roo', ayi ganaalla si dxi'h nin guhcacha'yi cun ohro ra' cun plata ra' dxi'h rii ra'n laasii neezaa rii ra' nin guhcacha'yi ra' cun yahga ra' cun nin guhcacha'yi cun yuh ra', ya paaldaa ra'n naa nin xchi'hn loh si tuhbi lañih ya nuu ra' nin rahca dzi'n la'n ra' ñi'h garaatii' dxyih ra'. ²¹Zi'chi gahca tuhbi bwiinn nin xclaa'dzi guunn tuhbi dzi'n roo' xteenn Dxiohs, nahpa guiria'caa ba loh xichi'hzi nin ayi xi guilasahca, ya zahcanee Daada Jesucristu la'h ba tin guunn ba dzi'n roo' xteenn Ñi'h.

²²Biria'caa loh garaalohtii' ra' dzi'n dxaaba ra' nin ruhnn ra' bwiinn; gwazahnee guelnabahan nayaa, gwachisto' lu'h la'h Dxiohs cun guntsii'hi la'h bwiinn nee gudxi'hyi dxyiriisto' lu'h cun garaa ra' bwiinn, tin gaca lu'h tuhsi cun la'h ra' nin ruhnn xtsi'n Dxiohs nayaa lasto' ra' ba rbwihdxyi-rnaaba ra' ba loh Ñi'h. ²³Ayi guca'dxiahga lu'h dxyi'dxyi nin ruluu'yi ra' bwiinn guidxyiyuh, laasii naann lu'h dxyi'dxyi ra' ca ruhnn rdxihndxinee ra' bwiinn lasaa' ra' ba, ²⁴laasii tuhbi mooza xteenn Daada nin nuu dxibaa' ayi nuu gucha'ga ra' ba bwiinn ra' nin naa bwiinn dxixi'hw, neezaa nahpa gaca ba bwiinn za'ca

cun chyuchi'hzi bwiinn. Nahpa za gaca ba tuhbi bwiinn nin ruluu'yi za'ca, nee nahpa chipasto' za ba chin ayi xnehza dxi'h ruhnee bwiinn la'h ba, ²⁵ya cun gaduhbi guelnado'laadzi xteenn lu'h gu-luu'yi lu'h la'h ra' bwiinn ra' nin rdxyi'chinee yi'h pur dxyi'dxyi nin ruluu'yi lu'h; cweeza lu'h Dxiohs gucha'hi xigaaba ba tin Dxiohs guunn gacabwa' ba dxyi'dxyi guchii xteenn Ñi'h, ²⁶tin dxi-a'ñih loh xquelrihn ra' ba tin ta'h ra' ba la'n naa bwiinn dxaaba, tin guunn ra' ba nin xclaa'dzi Dxiohs.

Squii' gaca ra' bwiinn la'n dxyih nin gaduhbi guidxyiyuh

3 Neezaa gacabwa' lu'h la'n dxyih chin gaduhbi guidxyiyuh zadzihn dxyih sacazii tu, ²laasii ziuu' ra' bwiinn nin guca'hsto' la'hgahca si ra' ba, nin ruca'hsto' ñi'h mweeyi chi'h zi, bwiinn nin rñi'yahduxa chi'h zi, bwiinn nin ruhnn lasahca la'hgahca ra' zi ñi'h, bwiinn ra' nin rñi'yah la'h Dxiohs; nee ziuu' za ra' bwiinn nin ayi guzo'badxi-ahga xchi'dxyi xcuzahn ra' ñi'h, nee ziuu' ra' za bwiinn nin ayi gudi'hi guelzux-chiilli loh Dxiohs pur xichi'hzi. Zibahan ra' ba ziga xclaa'dzi si tihxi ra' ba nee ziga ayi gaann ra' ba nuu Dxiohs. ³Nee la'n dxyih luulchima ra' chi ziuu' bwiinn ra' nin ayi ru dxiaa ra' ba hasta nin naa lasaa' ra' ba, bwiinn nin ayi rbweeza chindxinee lasaa' ra' ñi'h, nee zahca ra' ba bwiinn nin ruti'dxi duxa dxyi'dxyi xtuhlda snuhn bwiinn, bwiinn ra' nin ayi nuu xa gucwe'za xtuhlda ra' ñi'h, bwiinn nahda tii', nee zidxyi'chinee ra' ba la'h garaatii' nin naa xnehza. ⁴Zahca ra' ba bwiinn nin gutoo' xamihgu ra' ñi'h, bwiinn ra' nin ayi guidxyihbi guunn nin guiclaa'dzichi'hzi ra' ñi'h, bwiinn ra' nin ruhnn lligaaba naa ra' ba bwiinn lasahca duxa, bwiinn ra' nin chi'hyi nin xclaa'dzi tihxi ra' ñi'h xlawaa'ha guunn ra' ba gadxi'hyi ra' ba la'h Dxiohs.

⁵ Ziñi' ra' ba xchi'dxyi Dxiohs riachiisto' ra' ba per ayi guluu'yi ra' ba xquelrnab-wa' xteenn Jesucristu nin rucha'h lasto' ra' bwiinn.

⁶ Ayi guidxa'ga lu'h loh ra' bwiinn chi laasii loh ra' bwiinn squii' nuu ra' nin riuu'tii rwaal' yihdzi ra' gunna'h ra' nin racahyi loh xigaaba ñi'h ya rusagui'hi ra' ba la'h ra' gunna'h ra' chi nin zee za-'bi ra' loh duhllda. Gunna'h ra' rii' ruhnn ra' ba garaaloh ra' nin xclaa'dzichi'hzi ti-hxi ra' ba, ruhnn ra' ba garaaloh. ⁷ Bwiinn ra' rii' rusi'dxi duxa ra' ba dxyi'dxyi cuubi, per ayi ria'han dxyi'dxyi guchii xteenn Jesucristu yihca ra' ba. ⁸ Ziga guhca guehtu Janes cun guehtu Jambres nin bidxyi'chinee la'h guehtu Moisehs, zi'chi gahca za naa ra' bwiinn ra' nin cadxyi'chinee dxyi'dxyi nin guchii xteenn Jesucristu; naa ra' ba bwiinn ra' nin ya bigaasabu'hu loh xquelrihn ra' ñi'h, ayi gacabwa' ra' ba xchi'dxyi Dxiohs, ayiza guelriachiisto' la'n lasto' ra' ba, ⁹ per ayi ru nuu xa chezah ra' ba xchih laasii garaa ra' bwiinn guidxyiyuh zacabwa' naa ra' ba tuhbi bwiinn pa'hyyi ra' ziga lasaa' ra' garoopa ra' nin bidxyi'chinee la'h guehtu Moisehs.

Pahblu rnaaba suudzi'tsi Timoteu

¹⁰ Per yi'h gwazahnee loh dxyi'dxyi ra' nin rulu'yi'hn, ziga nabahanahn nee xi pur ru'nnahn dzi'n, nee ziga riachiisto'n xchi'dxyi Dxiohs, nee ziga nado'laadzi sto'n, nee ziga ralahsasto'n la'h bwiinn cun ziga zeezahdzi'tsi'hn loh xnez-iuhn Jesucristu. ¹¹ Naann lu'h xa gurihna'hla ra' ba na'h nee xa gusa'caziin nez la'n naa ra' bwiinn guihdxyi Antioquía, neezaa nez guihdxyi Iconiu cun Listra, nee gallee loh guelrza'cazii nin bati'dxiloon per Dxiohs bata'h na'h loh garaa ra' dee'. ¹² Pwihsi guchii garaa ra' bwiinn ra' nin chechii sto' ra' ñi'h xchi'dxyi Jesucristu nahpa gutii'dxiloh ra' ba guelrza'cazii, ¹³ per la'h ra' nin

ayi ruzo'badxiahga xchi'dxyi Dxiohs nee cun bwiinn nin rusagui'hi ra' mahzi ru zeeza'bi ra' ba loh duhllda, laasii rusagui'hi ra' ba per nee ra' ba casagui'hi ra' za ba.

¹⁴ Per yi'h gwazahnee nayaatii' loh dxyi'dxyi ra' nin basi'dxi lu'h nin gwachiisto' lu'h, yi'h banaann lu'h chyu baluu'yin yi'h, ¹⁵ pwihsi dez chin naa lu'h biñi'n nu'nbwa' lu'h xchi'dxyi Dxiohs nin ruluu'yi xa guiria'caa lu'h loh duhllda tin guica'ha lu'h guelnabahan nin naa para tu'pazi laasii gwachiisto' lu'h xchi'dxyi Jesucristu. ¹⁶ Garaa ra' xchi'dxyi Dxiohs nin caa loh dxihtsi, la'h gahca Dxiohs bani'hi Ñi'hn tin gucahan loh dxihtsi. Garaa ra' xchi'dxyi Ñi'h nal-lu'yi tin guluu'yin la'h ra' nu'h cuun nin naa xtuhllda nu'h tin neezaa gacanee'hen la'h nu'h chozahnee nu'h tuhbi guelnabahan nayaa, ¹⁷ tin zi'chi bazu-usiin bwiinn nin naa xpwiinn Dxiohs nee banaa ba tin guunn ba garaalohtii' dzi'n za'ca.

4 Rñi'n loh lu'h loh Dxiohs nee cun loh za Daada Jesucristu nin guibi-a'garii ziga tuhbi rrehyi tin guunn Ñi'h guelguxchisi loh ra' bwiinn ra' nin rii nabahan loh guidxyiyuh nee cun gallee ra' nin guhchi ra' za, ² nahpa guuyidxyi'dxyi lu'h xchi'dxyi Dxiohs, guzuhsiin loh Dxiohs cuun chi'hzi hohra, baluu'yi la'h ra' bwiinn duhllda ra', gudxihndxi la'h ra' bwiinn ra' nin ayi xclaa'dzi ra' guzo'badxiahga xchi'dxyi Dxiohs, cun guñi'nee za la'h ra' lasaa' ra' nu'h xchi'dxyi Dxiohs, ³ laasii zadzihn dxyih nin ayi dxiuu'sto' ra' bwiinn guca'dxiahga ra' ba guelrluu'yi za'ca xteenn xchi'dxyi Dxiohs; mahzi ziuu'sto' ra' ba nin naachi'hzi xigaaba ra' ba, ni'chin zidxi'hyi ra' ba ziahan ra' daada ra' nin ruluu'yi tin guluu'yi ra' ba la'h ra' ba nin naa si xigaaba ra' ba dxihn ra' ba. ⁴ Ayi guzo'badxiahga ra' ba xchi'dxyi Dxiohs; mahzi dxiuu'sto' ra' ba xica ra' dxy-

i'dxyi nin rdxin'laadzi ra' bwiinn. ⁵Per yi'h bwa'ha guzuchihpa tin batii'dxiloh loh garaa ra' nin guunnee ra' ba yi'h, nee gwazahnee baluu'yi xchi'dxyi Dxiohs nin ruta'h la'h bwiinn loh duhlda, nee bwi'hnn za'ca xtsi'n lu'h.

⁶Laasii na'h rii' la'n zu'h tin chinn ra' ba na'h; la'h dxyih ze'gadzihn gachi'hn. ⁷La'h xtsi'na'hn guluhlla ziga xtsi'n tuhbi suldahdu nin gudxihndxi za'ca loh guerru, la'h dxyih ra' rii' guya'loh nee gulu'cha'yi dzi'tsi'hn guelriachiisto'hn la'h Dxiohs, ⁸yannah cabwe'za'hn guica'hahn guelnaza'ca nin guni'hi Daada nin nuu dxibaa' na'h, laasii la'h Daada rii' naa Jwehsi nin ruhnn za'ca guelguxchisi, per ayi na'h si dxi'h guni'hi Ñi'hn sino que neezaa la'h garaa ra' bwiinn ra' nin cabweeza dzi'tsi la'h Ñi'h chin guibia'garii Ñi'h stuhbi.

Dxyi'dxyi xteenn Pahblu para loh Timoteu

⁹Bwi'hnn jweersi dxie'guia'ha lu'h cuuna'hn, ¹⁰laasii la'h Demas, nin mahzi ruca'sto' ñi'h guidxyiyuh rii', la'bi basaa'n na'h, la'h bi zee guihdxyi Tesalónica, ya Cresente zee loh guihdxyi Galacia, ya Titu zee guihdxyi Dalmacia. ¹¹Sola la'h dxi'h Lucas dxuu nu rii'. Badxi'hyi la'h Marcu ya dxie'nee lu'h bi laasii zahca gacanee bi na'h loh xtsi'n Dxiohs, ¹²ya Tíquicu baxe'hla'hn loh guihdxyi Efesu. ¹³Chin dxi' lu'h dxie'nee lu'h lahdxih cahpa nin basia'hanahn loh guihdxyi Troas rwa' yihdzi Carpu, cun nee ra' chihbru ra' pwihsi ayi dxia'ldasto' lu'h xchihtsi ra'n. ¹⁴Daada Alejandro, nin ruhnn dxi'ba dzi'n, basa'cazii duxa ba na'h; Dxiohs gusadxihlli la'h ba ziga gahca nin bwi'hnn ba la'h nu'h pur

xchi'dxyi Dxiohs nin raluu'yi nu'h. ¹⁵Yi'h guhca nasiin tin ayi xi guunnee ba yi'h laasii rdxyi'chinee duxa ba la'h nu'h pur xchi'dxyi Dxiohs nin raluu'yi nu'h. ¹⁶Chin mwer guñi'n xchi'dxyi'hn nin balaloh na'h loh ra' guxchisi ra', ayi chyu guhcanee na'h; garaa ra' ba basaa'n ra' ba na'h nee rna'ba'hn loh Dxiohs ayi gusadxihlli Ñi'h nin bwi'hnn ra' ba, ¹⁷per la'h Daada nin nuu dxibaa' sihn bwi'hnn Ñi'h cumpahñu na'h nee guzuchihpanee Ñi'h na'h tin guhca balu'yi'hn garaa xchi'dxyi Dxiohs loh ra' ba nee tin bazo'badxiahga za ra' nin ayi naa ra' bwiinn Israel ra' xchi'dxyi Dxiohs, per guhcanee Dxiohs na'h bata'h Ñi'h na'h la'n naa ra' ba zigazi la'n rwa' tuhbi bwe'dzi, ¹⁸nee zuta'h Ñi'h na'h loh garaa ra' duhlda, zahpadzi'tsi Ñi'h na'h, cun zigu'cha'yi Ñi'h na'h tin chu'nee Ñi'h na'h loh xquelrnabwa' Ñi'h llaa'ndxibaa'. Lah si Ñi'h chuu guñi' za'ca ra' bwiinn para tu'pazi. Zi'chi gaca pwihsi.

GuelrgahpaDxiohs nin ria'loh dxihtsi rii'

¹⁹Badi'hi tuhbi guelrgahpaDxiohs la'h Prisca cun la'h Aquila, nee cun la'h ra' bwiinn lasaa' Onesíforu. ²⁰Erastu bi-a'han loh guihdxyi Corintu, ya la'h Trófimo basia'hanahn loh guihdxyi Miletu laasii rahcallu'hu bi. ²¹Bwi'hnn pur dx-i'gah lu'h galoh nin gadzihn bwe'hw nahlda ra', nee ruxe'hla ra' Eubulu, Pudente, Linu, Claudiu cun garaa ru ra' lasaa' nu'h nin naa xpwiinn Jesucristu tuhbi guelrgahpaDxiohs para yi'h. ²²Daada Jesucristu guinabahanee Ñi'h yi'h, Dxiohs gacanee garaa tu. Zi'chi gaca pwihsi.

Dxihtsi nin baca'h San Pahblu loh Titu

GuelrgahpaDxiohs

1 Na'h Pahblu, naan xmooza Dxiohs nee pooxtla xteenn Jesucristu; la'h Ñi'h guluu'nehza na'h tin gacane'hn chioo ru guelriachiisto' xteenn bwiinn nin gullii Dxiohs chechii sto' xchi'dxyi Ñi'h, tin gacabwa' ra' ba xcweenta dxyi'dxyi nanchii nin rusiaa la'h ra' bwiinn loh duhlida, ² nee neezaa tin guica'ha ra' ba guelnabahan nin ayi ñichilohtii'. Dxiohs ayi ruu'yi Ñi'h dxixi'hw; guñi' Ñi'h dez cadxyih gachica'ha nu'h guelnabahan rii'. ³ Ya chin badzihn dxyih nin baca'bwa' Ñi'h; baluu'yi Ñi'h xchi'dxyi Ñi'h zi'chi za bani'hi Ñi'h xchi'dxyi Ñi'h na'h tin gulu'yi'hñin ziga gunabwa' Xtaada Dxiohs nu'h nin rusiaa la'h-nu'h loh duhlida. ⁴ Ruca'hn dxihtsi rii' loh lu'h Titu, llii'ngaa'nahn loh guelriachii sto' nin nahpa nu'h la'h Jesucristu. Rdxih'na'hn loh Xtaada Dxiohs nu'h cun neezaa loh Daada Jesucristu nin rta'h la'hnu'h loh duhlida tin gacanee Ñi'h yi'h, galahsa sto' Ñi'h yi'h nee neezaa gusacwachidxyii Ñi'h sto' lu'h.

Dzi'n nin ruhnn Titu guihdxyi Creta

⁵ Chin basia'hanahn yi'h loh yuh nin rii loh ñisado' nin laa Creta, basia'hanahn yi'h tin para guunxnhezha lu'h nin ria'dxi gachidi'hnn xnehza ra' nu'h nee tin cwii za lu'h bwiinn ñu'xa ra' loh cada tuhbigah ra' guihdxyi talpa'h ziga guñaan loh lu'h. ⁶ Tuhbi bwiinn ñu'xa nin gaapa guelnabwa' loh ra' bwiinn guido', bwiinn ñu'xa chi nahpa guibahan za'ca ba tin ayi chyu bwiinn guidxeela xi guelchiah pur la'h ba, nee nahpa gaca che'hla ba tuhbi si gunna'h nee nahpa gallee tii' llii'n ba chechii sto' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs, tin par ayi chyu

guñi'yah la'h ra' bi tin ayi guibahan dxaaba ra' bi nee ayi za gaca ra' bi bwiinn ña'laa'dzi ziga ruhnn ra' nin ayi ruzo'badxiahga ra' xchi'dxyi xtaada ra' ñi'h, ⁷ tin ziga bwiinn nin rahpa guelrnabwa' loh tuhbi guido' bwiinn chi radzi-hnaaba dzi'n nezloh Dxiohs, ni'chin nin nahpa guibahan nayaa ba gaduhbi la'ga'htii'. Ayi gaca ba bwiinn sto' ra' dxyi'dxyi dxiipa, bwiinn nadxyi'chi, bwiinn gwaal, nin bwiinn nin rdxih'yi dxixi'hw; nee ayi za gaca ba bwiinn nin rza'bi sto' ñi'h mweyi guba'n. ⁸ Nahpa gaca ba tuhbi bwiinn nado'laadzi loh ra' bio'za nin cheguia'ha cuun ba yihdzi ba. Ni'chin nin nahpa gaca ba tuhbi bwiinn nin guunn bwen, tuhbi bwiinn natii', tuhbi bwiinn nin ayi rzuhnee nin tuhbi bwiinn, tuhbi bwiinn nin rdxiyihbi la'h Dxiohs, tuhbi bwiinn nin ayi ruhnn nin xclaa'dzi tihxi ba. ⁹ Nahpa cheezah za'ca ba loh dxyi'dxyi nanchii nin basi'dxi ba tin gaca guuyi dxyi'dxyinee ba la'h ra' bwiinn xchi'dxyi Dxiohs, tin para gulu'yi ba ca rche'h ra' snuhn ra' bwiinn ra' nin rñi'yah xchi'dxyi Dxiohs.

¹⁰ Laasii ziahan ra' bwiinn nin naa ra' bwiinn rwaa' lda'h nuu lahda tu, per mahzi ziahan naa ra' bwiinn zi'ca nin nuu loh ra' bwiinn Israel. Bwiinn ra' rii' naa ra' ba bwiinn rwaa' lda'h ra' neezaa rsagui'hi ra' ba la'h snuhn bwiinn. ¹¹ Bwiinn ra' rii' nahpa gata'w ra' nu'h rwaa' ra' ba laasii cun xchi'dxyi ra' ba nin ruluu'yi ra' ba rusiahchi ra' ba sto' tuhbitii' famihyi bwiinn, ya ruluu'yi ra' ba dxyi'dxyi xihn ra' tin ruhnn ra' ba gahn mweeyi cun dzi'n xtuhyi nin ruhnn ra' ba.

¹² Tuhbi gahca nin naa tuhbi profeta bwiinn Creta, bwii'yi dxyi'dxyi xa naa ra' bwiinn lasaa' ba, nnah ba: "Bwiinn Creta ra' ganaalla bwiinn dxixi'hw ra' ba, nee bwiinn nahda dxiipa ra' ba; naa za ra' ba bwiinn raa'lla nee bwiinn rahw xa'ta ra' ba." ¹³ Nee guñi' ba ziga

naa'han; ni'chin gulchihndxi la'h ra' ba jweersi duxa tin gaca ra' ba bwiinn za'ca loh guelriachii sto' xteenn xchi'dxyi Dxiohs, ¹⁴nee tin ayi za cheezah guunn cweenta ra' ba dxyi'dxyi nin rdxinlaadzi ra' bwiinn Israel ra', nee neezaa ayi guunn cweenta ra' ba dxyi'dxyi dxixi'hw nin rca'dihti loh dxyi'dxyi za'ca.

¹⁵Nin nahpa lligaaba nayaa galleetii' cohsa nayaa naa para ni'chi, per para nin ayi riachii sto' ra' ñi'h la'h Dxiohs ni'chi ra'n nin aadxi nahpa lligaaba nayaa, pwihsi ayitii' cohsa nayaa para la'h ra' ba. Pwihsi yihca ra' ba nee loh xigaaba ra' ba nuu dxiimman. ¹⁶Rñi' ra' ba na'nbwa' ra' ba la'h Dxiohs, per cun nin ruhnn ra' ba ruluu'yi ayi guchii dx-i'hn laasii rwaa'lda'h ra' ba, cun rca'l-lahn lasaa' ra' ba; ni'chin nin ayi gal-lu'yi ra' ba para guunn ra' nin tuhbi dzi'n za'ca.

Pahblu ruluu'yi la'h Titu para guluu'yi za'ca bi la'h ra' bwiinn ziga nahpa guibahan ra' ba

2 Per yi'h guñi' si xcweenta dxyi'dxyi nin ruluu'yi za'ca. ²Baluu'yi la'h ra' bwiinn ñu'xa tin gaca ra' ba bwiinn nin ruhnn lligaaba nayaa, bwiinn nin ayi chyu gusahcaloh tii', bwiinn natii', bwiinn za'ca nin riachii sto' ñi'h la'h Dxiohs ziga naa loh xquelña'ñih Ñi'h, bwiinn nin nadzii'hi lasaa' ra', nee ayi za guiria'h gahn ra' ba. ³Zi'chi za la'h ra' bwiinn ñu'xa gunna'h ra' nahpa guibahan nayaa ra' ba; ayi gaca ra' ba bwiinn dxixi'hw nee ayi suuhdzitii' za ra' ba, tin guluu'yi ra' ba ziga naa xnehza cweenta ziga nabahan ra' ba, ⁴tin guluu'yi ra' ba la'h ra' gunna'h bii'hin ra' tin gantsii'hi ra' bi che'hla ra' bi cun lli-i'n ra' bi, ⁵nee gaca nasiin za ra' gunna'h yu'xa ra' cun guibahan nayaa ra' ba; neezaa gaapaa dzi'tsi ra' ba rwaa' yihdzi ra' ba, nee nahpa za gaca ra' ba bwiinn za'ca cun loh snuhn ra' bwiinn ra',

nee guzo'badxiahga za ba xchi'dxyi xpwiinn ndxi'hw ra' ba tin para ayi za chyu guñi'lah xcweenta xchi'dxyi Dxiohs.

⁶Nee guñi'nee za la'h ra' bi'nxtuhbi tin gaca ra' bi tuhbi bwiinn nin guunn lligaaba za'ca, ⁷ni'chin yi'h gubahan xnehza nez loh ra' bi tin gaca xmo-hda ra' bi loh gallee tii' cohsa za'ca. Ya chin gusi'dxi ra' lu'h bi, bwi'hnnan cun gaduhbi sto' lu'h. ⁸Guñi' xnehza loh ra' bi tin para ayi chyu guiguii loh lu'h, tin zi'chi gazi'xtuhyi nin xclaa'dzi guca'h-nee la'tu.

⁹Guñi'nee za la'h ra' mooza tin guzo'badxiahga ra' ba xchi'dxyi xballwaa'n ra' ba, nee ayi gusia'garii ra' ba dxyi'dxyi loh xballwaa'n ra' ba. ¹⁰Ayi cwaan ra' ba sino que mas cha'yi gaca ra' ba bwiinn za'ca tin gwa'ha bwiinn xa nabahan ba loh xquelña'ñih Xchiohs nu'h nin bata'h la'hnu'h loh duhlda, tin zi'chi gacabwa' ra' ba xa chuhla naa Dxiohs nin raann nu'h.

¹¹Laasii ya biinloh xquelrahcanees Dxiohs para garaa ra' bwiinn, ya guelrahcanees chi naa xchi'dxyi Ñi'h nin zahca guta'h la'h garaa ra' bwiinn loh duhlda, ¹²ya xchi'dxyi Ñi'h nin raluu'yi nu'h xa garia'h nu'h loh dzi'n dxaaba nee cun lligaaba xteenn guidxyiyuh rii', tin chu'nee Dxiohs la'hnu'h loh xquelña'ñih Ñi'h. ¹³Neezaa ruluu'yi Ñi'h la'hnu'h nahpa nu'h tuhbi hereensi loh Ñi'h cun naannloh za nu'h zadzihn dxyih roo' nin dxi' Daada Jesucristu nin bata'h la'hnu'h loh duhlda. ¹⁴Biu'n Ñi'h ntriehgu la'h-gahca Ñi'h loh guelguhchi pur la'hnu'h tin bata'h Ñi'h la'hnu'h loh dzi'n dxaaba tin basiaa Ñi'h la'hnu'h tin gaca nu'h xpwiinn Ñi'h tin guidi'hnn ra' nu'h dzi'n za'ca.

¹⁵Dxyi'dxyi ra' rii' nin nahpa guluu'yi lu'h, nee tin guunn lu'h para chu'gui'w ra' ba nee neezaa guñi' lu'h dxyi'dxah loh ra' ba cun gaduhbi guelnabwa'

xteenn lu'h. Gudxi'hyi nez ayi cwe'hesto' ra' bwiinn yi'h.

Nin nahpa guunn ra' bwiinn nin gwachii sto' ra' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs

3 Basannah sto' ra' ba guzo'badxi-ahga ra' ba xchi'dxyi gubieerna cun xchi'dxyi guxchisi. Nahpa chuu ra' bacha'zi ra' ba xchi'dxyi ra' guxchiisi ra' rii', nee tin guiga'bi za ra' ba guunn ra' ba xi chi'h zi dzi'n za'ca. ²Ayi chyu guñi'yah ra' ba, ayi gaca za ra' ba bwiinn dxixi'hw. Nahpa gaca ra' ba tuhbi bwiinn nado'laadzi loh cuun chi'h zi bwiinn. ³Tin la'hnu'h galohyi guhca nu'h bwiinn nin bia'dxyi guelña'ñih loh xigaaba ra' ñi'h ni'chin ayi bazo'badxi-ahga nu'h xchi'dxyi Dxiohs, ya guna'zu lligaaba dxaaba la'hnu'h ya bidi'hnn nu'h garaa nin guclaa'dzi tihxi nu'h. Per nnah banaa zi'chi chi'h bidu'tall-gahxi nu'h. Cun ziga gubahan dxaaba nu'h chin guza'bi sto' nu'h xteenn bwiinn, nee bidxiaapa llahn lasaa' ra' nu'h, ⁴per chin baluu'yi Dxiohs, nin bata'h la'hnu'h loh duhlda, cha'yi naa Ñi'h baluu'yi Ñi'h xa nadzii'hi Ñi'h la'hnu'h, ⁵bata'h Ñi'h la'hnu'h loh duhlda; ayi pur bachidi'hnn dxi'h nu'h dzi'n za'ca sino que pur nin balahsa sto' Ñi'h la'hnu'h, ya bata'h Ñi'h la'hnu'h pur Spíritu Saantu nin basiaa lasto' nu'h nin ruhnn raalaa nacuubi nu'h para loh tuhbi guelnabahan nacuubi. ⁶Pur nin bwi'hnn Jesucristu nin bata'h la'h nu'h loh duhlda, Dxiohs bani'hi cweeza pa'hcaa Spíritu Saantu xteenn Ñi'h la'n lasto' nu'h. ⁷Pur nin balahsasto' Ñi'h la'hnu'h basia'pitii Ñi'h xtuhlda nu'h, ya pur ni'chi bannaann nu'h gachica'ha ra' nu'h xereensi Ñi'h ya hereensi chi naa guelnabahan nin ayi ñichilohtii'. ⁸Dxyi'dxyi rii' guchi'ihin; ni'chin nin xclaa'dzihn cheezah lu'h guñi' lu'h dxyi'dxyi ra' rii' loh ra'

bwiinn nin riachii sto' xchi'dxyi Dxiohs tin guunn duxa ra' ba dzi'n za'ca. Dxyi'dxyi ra' rii' naa dxyi'dxyi za'ca nee nal-lu'yi ra'n para garaa tii' nu'h.

⁹Per nnah ayi gusaa'n lu'h chindxi-needxyi'dxyi ra' bwiinn xi pur xcweenta dxyi'dxyi nin ayi gallu'yi, neezaa dxyi'dxyi xteenn canehza guzah ra' xtaada guldoo' ra' nu'h, neezaa ayi gusaa'n lu'h chuu guelrbwidxihndxi dxyi'dxyi pura xlehyi Moisehs laasii garaa dee' ayi gallu'yi nee ayi za xi guiniinloh ra'n.

¹⁰Sibwela nuu tuhbi bwiinn nin xclaa'dzi guche'h la'h tuhbi bwiinn guido', guñi'nee lu'h ba tuhbi, o chiohpa; sibwela ayi guzo'badxi-ahga ba xchi'dxyi lu'h, babwe'heca'ha ba loh ra' bwiinn guido', ¹¹laasii bwiinn chi ya naann lu'h xtuhlda ba nugasinaa'ha la'h ba cayuhnnan ñichiloh ba.

Dxyi'dxyi nin baca'h Pahlbu loh si Titu

¹²Chin cu'neezahn Artemas o Tíquicu loh lu'h, bwi'hnn pur dxie'guia'h lu'h na'h loh guihdxyi Nicópolis, tin ri'chi ru'nnahn lligaaba guti'dxi'hn loh bwe'hw nahlda ra'. ¹³Bwi'hnn cumpañu gaduhbi la'ga'htii' la'h abogadu Zenas cun Apolos; badi'hi nin rchi'hn ra' ba tin par cheezah ra' ba xneziuh ra' ba tin neezaa para ayi xi dxia'dxi para la'h ra' ba, ¹⁴nee neezaa xpwiinn nu'h gusi'dxi ra' guunn bwen nee gacanee ra' ba la'h bwiinn nin nuu ra' ya'dxi loh ra' ñi'h tin para ayi guibahan lliaa'ha si ra' ba.

Luulchima guelrgahpaDxiohs

¹⁵Galleetii' bwiinn nin nuune'hn rii' ruxe'hla tuhbi guelrgahpaDxiohs para yi'h. BagahpaDxiohs la'h ra' xmihgu ra' nu'h ziga riachii sto' ra' nu'h xchi'dxyi Dxiohs. Dxiohs guuntaa'yi yihca tu.

Dxihtsi nin baca'h San Pahblu loh Filemohn

GuelrgahpaDxiohs

1 Na'h Pahblu, nuu'huhn la'n lahtsi dxi'ba laasii pur xcweenta xchi'dxyi Jesucristu nin rulu'yi'hn. Na'h neezaa bwihtsi lasaa' nu'h Timoteu ziga zoozah nu'h loh xchi'dxyi Jesucristu, raca'h nu dxihtsi rii' loh lu'h Filemohn, nin naa tuhbi bwihtsi lasaa' nu loh xtsi'n Dxiohs. ²Raca'h za nu dxihtsi rii' loh Apia, nin naa bizaa'n nu loh guelriachii sto' loh Jesucristu, cun la'h Arquipu nin naa tuhbi lasaa' nu loh dzi'n rii', nee cun loh za ra' bwiinn guido' ra' nin radiaa'ha rwaa' yihdzi lu'h. ³Dxiohs Xtaada nu'h nee la'h Daada Jesucristu gacanee la'htu, nee gu-ni'hi Ñi'h guelnaasaa lasto' tu.

Guelnaza'ca sto' nee cun guelriachii sto' xteenn Filemohn

⁴Guillii-guillii rudi'hihn guelzuxchilli loh Dxiohs chin riagannasto'n yi'h loh nin cabwihtxyi-cana'ba'hn loh Dxiohs, ⁵laasii bihna'hn xa naa guelnadzi-i'hi xteenn lu'h cun guelriachii sto' xteenn lu'h la'h Daada Jesucristu nee cun garaa ra' za nin naa xpwiinn Dxiohs. ⁶Rna'ba'hn loh Dxiohs tin chioo ru ziga nin riachii sto' lu'h gaduhbi nin cagal-u'yi lu'h xchi'dxyi Dxiohs loh ra' snuhn bwiinn, tin zi'chi gadzihn gacabwa' ra' ba loh ra' cohsa za'ca ra' nin nadxi-aapa ra' nu'h pur xcweenta Jesucristu. ⁷Pwihsi riahxi duuxa'hn cun ria'han nasaa sto'n pur xcweenta lu'h, laasii pur yi'h, bwihtsi lasaa'hahn, basaga'ldiuh lu'h cun bwi'hn za lu'h guridxyii las-to' ra' lasaa' ra' nu'h pur ziga ruca'h sto' lu'h la'h ra' ba.

Pahblu rnaaba loh Filemohn ayi guidxyi'chinee ba la'h Onésimu

⁸Nicala na'pahn guelrnabwa' xteenn Jesucristu zahca guíni'n loh lu'h guunn lu'h xi chi'h zi nin nahpa guunn lu'h, ⁹yannah rna'ba'hn loh lu'h guunn lu'h tuhbi dzi'n za'ca, laasii na'h Pahblu naan nin nadzii'hi lu'h ya bwiinn guuhla'hn nee ñie'w'hn pur xcweenta Daada Jesucristu; ¹⁰cana'ba'hn guunn lu'h tuhbi bweni'hn para xcweenta Onésimu, nin naa ziga zi llii'nahn, laasii gwachii sto' bi xchi'dxyi Dxiohs nin balu'yi'hn la'h bi nnah nin ñie'w'hn la'n lahtsi dxi'ba.

¹¹Galohyi, guhca bi tuhbi mooza nin ayi ballu'yi para yi'h, per nnah zal-lu'yi bi laasii loh garoopa nu'h gaca bi mooza. ¹²Pwihsi ruxe'hla'hn bi nacuubi stuhbi ya chin gadzihn bi ri'ca, gaannloh lu'h bi ziga zi la'h bi naa bi na'h. ¹³Na'h xclaa'dzihn ñia'hane bi na'h rii' xcweenta lu'h, tin ñuhnn bi dzi'n loon nnah nin ñie'w'hn la'n lahtsi dxi'ba pur xcweenta xchi'dxyi Dxiohs, ¹⁴per ayi xclaa'dzihn gu'nnahn nin naa xigaaba sihn sino que nee cun xigaaba lu'h, tin ziga nin guunn lu'h tuhbi bweni'hn na'h ayi gacan cun lajweersi sino que cun pur xigaaba xteenn lu'h. ¹⁵Pwehda gusah-cariin lu'h pur la'h Onésimu loh paaldaa dxyih nin ayi bwa'ha lu'h loh bi, per yan-nah rca'ha lu'h bi tin chuu bi loh lu'h stuhbi para tu'pazi, ¹⁶ya ayiru zigadxi'h mooza sino que nin lasahca ru loh tuhbi mooza, o sea ziga zi tuhbi bwihtsi bihda lu'h; na'h ruca'h duxa sto'n la'h bi, per yi'h mahzi ru baca'h sto' lu'h la'h bi nee ayi ziga zi tuhbi bwiinn si dxi'h sino que ziga bwihtsi pa'h lu'h nez loh xneziuh Jesucristu.

¹⁷Pwihsi na'h, sidela riu'nbwa' lu'h na'h ziga tuhbi lasaa' lu'h loh xnez-iuh Jesucristu, bwa'ha loh bi ziga zi na'h gahca. ¹⁸Sidela xiilla bati'dxisuu bi loh lu'h, o sidela nuza'bi bi loh lu'h

xiilla, loon guñi' ya na'h gadxiilliñin. ¹⁹Na'h Pahblu cagaca'hn dxihtsi rii' cun naa'hahn cun xlehtra'hn; na'h zidxiilliñin (tin ayiza guñi'n loh lu'h nuza-'bi lu'h hasta yi'h gahca loon). ²⁰Pwihsi bwihtsi, bwi'hnn tuhbi bweni'hn rii' na'h ziga tuhbi nin nadzii'hi gahca la'h Dxiohs; bagu'nasaa sto'n ziga naa nu'h bwihtsi ra' nu'h loh Daada Jesucristu.

²¹Ruca'hn dxihtsi rii' loh lu'h laasii rahcabwa'n zuzo'badxiahga lu'h xchi'dxyi'hn, nee zuhnn lu'h hasta ziahan ru nin cana'ba'hn loh lu'h. ²²Pwihsi zi'chi gahca za, bwi'hnn siguhra hasta dxia'hanahn laasii

cabwe'za'hn guluu'yi Dxiohs ziga nin canaaba tu loh Ñi'h, tin guunn Dxiohs para dxie'ldaguia'hahn cuun tu.

GuelrgahpaDxiohs xteenn Pahblu cun tuhbi guelruhnntaa'yi xteenn ba

²³Epafras, nin nuu ñie'wne'hn, ruxe'hla tuhbi guelrgahpaDxiohs loh tu. Nu u ñie'w nu pur xcweenta xchi'dxyi Jesucristu. ²⁴Marcu, Aristarcu, Demas, cun Lucas nin cayahcanee na'h loh dzi'n rii'; ruxe'hla ra' bi tuhbi guelrgahpaDxiohs para la'htu.

²⁵Daada Jesucristu guuntaa'yi yihca tu. Zi'chi gaca pwihsi.

Tuhbi dxihtsi nin bia'han loh ra' bwiinn Hebreu ra'

Dxiohs guñi' pur Llii'n Ñi'h

1 La'n dxyih galohtii'yi ra' ziahan guhca dxyi'dxyi nin guñi' Dxiohs loh ra' xtitaliudo' ra' nu'h, nee ziahan za guñi' Ñi'h pur guehtu daada ra' nin baca'h xchi'dxyi Ñi'h, ²per nnah la'n dxyih ra' rii' guñi' Dxiohs loh nu'h pur Llii'n Ñi'h nee basia'hannee Ñi'h garaatii' nin nuu guidxyiyuh la'h Llii'n Ñi'h laasii pur Llii'n Ñi'h bwi'hnncha'yi Ñi'h garaatii'. ³Ni'chin Llii'n Dxiohs naa la'gahca lla'ñih nin naa Dxiohs nee naa pa'hcaa Ñi'h ziga gahca naa Xtaada Dxiohs Ñi'h, nee cun xquelrnabwa' Ñi'h naa dzi'tsi garaa ni'chi si gurihxchih, ya chin guya'loh basiaa Ñi'h la'h nu'h loh duhlda, guzohba Ñi'h xlahdu derehchu Xtaada Ñi'h.

Lasahca ru Llii'n Dxiohs loh ra' xaanjla Ñi'h

⁴Bwi'hnn lasahca ru Dxiohs la'h Llii'n Ñi'h loh ra' aanjla ra', laasii Llii'n gahca Ñi'h dzi'baloh loh ra' aanjla pur ziroo' ru guelrnabwa' nin nahpa Ñi'h nnah cun neezaa dzi'n nin nahpa Ñi'h, ⁵laasii la'h Dxiohs nin tuhbi dxyih ayi guñi' Ñi'h loh nin tuhbi xaanjla Ñi'h ñahbi Ñi'h: Yi'h naa lu'h Llii'nahn; nnadxih guliin yi'h tin guinabwa' lu'h.

Nin ayi za guñi' Ñi'h loh tuhbi xaanjla Ñi'h: Na'h gaca'hn Xtaada lu'h, nee yi'h gaca lu'h Llii'nahn.

⁶Per dxyih nin guxe'hla Ñi'h Llii'n gahca loh Ñi'h loh guidxyiyuh rahbi Ñi'h: Garaa ra' xaanjla'hn gulgazu'nllihbi nez loh Llii'nahn.

⁷Ya chin baze'ta Dxiohs xaanjla ra' Ñi'h rahbi Ñi'h:

Ruhnn Ñi'h xaanjla Ñi'h ziga bwih, ya xmooza Ñi'h ruhnn Ñi'h ziga bwehla.

⁸Per chin baze'ta Ñi'h Llii'n Ñi'h rahbi Ñi'h:

Yi'h naa lu'h Dxiohs, nee ayi chuu dxyih cha'loh xquelrnabwa' lu'h, nee zinabwa' xnehza za lu'h.

⁹Ruca'h sto' lu'h guunn lu'h dzi'n za'ca ya rdxyi'chi lu'h gallee nin naa dx-aaba ra',

ni'chin la'h Dxiohs, Xchiohs lu'h, basi-ahxi ru Ñi'h la'n lasto' lu'h mahzi ru que la'h ra' lasaa' ra' lu'h.

¹⁰Rñi' za Ñi'h squii':

Yi'h Daada, chin guzo'balohyi bwi'hnncha'yi lu'h garaatii' ra', bwi'hnncha'yi lu'h guidxyiyuh,

yi'h gahca za bwi'hnncha'yi lu'h dxibaa'.

¹¹La'h ra'n ziñichiloh ra'n per yi'h ba nuu nabahan lu'h para tu'pazi,

ya garaa ra' nin nuu guidxyiyuh ziuhlla ra'n ziga riuhlla lahdxi;

¹²zutu'bi ra' lu'hn ziga rdu'bi tuhbi lahdxi per yi'h ayi guidxa'h ziga naa lu'h ya xihza ra' lu'h ayi chuutii' dxyih nin gazaa' ra'n.

¹³Nee ꞑcuucalla rahbi Dxiohs loh tuhbi xaanjla Ñi'h squii'?:

Guzohba xlahdu derehchu'hn tin guinabwa' lu'h hasta guiga'ha loh dxyihyi nin gutsiiga ra'n bwiinn ra' nin rdxyi'chinee yi'h loh lu'h,

¹⁴laasii la'h ra' aanjla ra', spíritu si naa ra' ba loh xtsi'n Dxiohs tin zi'chi gacanee ra' ba la'h ra' bwiinn nin guica'ha guel nabahan nin ayi ñichilohtii'.

Ayi chyuh gusaa'n dxyi'dxyi nin guta'h la'h nu'h loh duhlda

2 Ni'chin nnah chuu nu'h cha'zi nu'h xchi'dxyi Dxiohs nin ba bihn dxi-ahga nu'h, tin ayi nnagah gachiria'caa nu'h loh xneziuh Dxiohs, ²laasii la'h tu ba naann tu nahpa guzohba dxy-

i'dxyi nin guñi' ra' xaanjla Dxiohs la'n dxyih galoh ra', ya bwiinn ra' nin guyuu' xtuhlda ñi'h pur ayi bazo'badxiahga ra' ba dxyi'dxyi chi bati'dxi Dxiohs la'h ra' ba loh guelrza'cazii duxa. ³Yannah, ¿xa gaca ta'h nu'h loh xquel rza'cazii Dxiohs sidela la'h nu'h gasaa'n nu'h dxyi'dxyi nin lasahca ru nin guta'h la'h nu'h loh duhlda? Laasii la'h gahca Daada Jesucristu basia'hannee dxyi'dxyi chi la'h ra' xpwiinn Ñi'h, chi'chiyi baluu'yi ra' ba dxyi'dxyi chi la'h nu'h, ⁴pwihsi Dxiohs baluu'yi la'h nu'h guchii pa'ca dxyi'dxyi ra' chi laasii bwi'hnn Ñi'h sehn ra' neezaa ziahan dzi'n roo ra' nin badxyigaa' duxa loh ra' bwiinn ra', neezaa ziahan ra' dzi'n za'ca bwi'hnn Ñi'h, ya badi'hi za Ñi'h Spíritu Saantu xteenn Ñi'h la'h ra' nin gwachiisto' xchi'dxyi Ñi'h tin guunn ra' tuhbigah ra' nu'h guriin-guriin dzi'n nin xclaa'dzi Dxiohs guidi'hnn nu'h.

Jesucristu naa nin guta'h la'h nu'h loh duhlda

⁵Dxiohs ayi badi'hi Ñi'h guelnabwa' la'h ra' xaanjla Ñi'h ziga ñinabwa' ra' ba loh guidxyiyuh cuubi nin dxuugaze'ta nu'h nnah. ⁶Guyuu' tuhbi bwiinn nin baca'h xchi'dxyi Dxiohs loh dxihtsi hasta rñi' squii':

¿Chyu naa tuhbi ndxi'hw, tin dxiagan-nasto' lu'h la'h ba?

O ¿chyu naa bwiinn guidxyiyuh tin guza'sto' lu'h la'h ra' ba?

⁷Nagaaba dxyih si gulliaa'yi'hn bwi'hnn lasahca ra' lu'h ba loh aanjla ra', chi'chi babia'garii badi'hi lu'h guel r nabwa' cun guel lasahca la'h ra' ba tin guinabwa' ra' ba loh garaatii' ra' nin bwi'hnncha'yi lu'h.

⁸Badi'hi lu'h guelnabwa' la'h ra' ba tin guinabwa' ra' ba garaatii' nin nuu loh guidxyiyuh.

Nee guchii basia'hannee Dxiohs garaatii' nin nuu loh guidxyiyuh

la'h ra' bwiinn tin guinabwa' ra' ban, per rachidia'ha nu'h gue'du guinabwa' ra' bwiinn garaatii' nicala ba badzii'ba Dxiohsan loh naa ra' ba, ⁹per rachidia'ha nu'h loh Jesucristu, nin bwi'hnn Dxiohs gulliaa' ru guhca lasahca Ñi'h loh ra' xaanjla Dxiohs chin guyuu' Ñi'h loh guidxyiyuh paaldaa si dxyih. Chin batuhlla Jesucristu xtsi'n Ñi'h loh guidxyiyuh, badi'hi za Dxiohs lla'ñih la'h Ñi'h cun bwi'hnn lasahca Dxiohs lah Ñi'h, ya pur ruca'hsto' Dxiohs la'h nu'h ni'chin basaa'n Ñi'h bati'dxiloh Llii'n Ñi'h guelrza'cazii duxa nee guhchi Ñi'h pur la'h nu'h.

¹⁰Dxiohs bwi'hnncha'yi garaatii' ra' nin nuu loh guidxyiyuh cun rnabwa' za Ñi'h garaatii', ya la'h Dxiohs xclaa'dzi Ñi'h chenee Ñi'h ziahan llii'n Ñi'h llaa'ndxibaa', ni'chin guxe'hla Ñi'h Llii'n pa'caa Ñi'h tin billi'hi llarihn Ñi'h nin guta'h la'h ra' bwiinn loh duhlda chin bati'dxiloh Ñi'h guelrza'cazii loh cruhi, ¹¹laasii Jesucristu nin ruhnn rbahan bwiinn loh guelnabahan nayaa, neezaa bwiinn ra' chi tuhsi Dxiohs naa Xtaada ra' ba; ni'chin nin ayi ratuhyi loh Llii'n Dxiohs rñi' Ñi'h loh ra' ba ziga bwihtsi Ñi'h la'h ra' ba. ¹²Ziga caa loh Xchihtsi Dxiohs squii' guñi' Dxiohs: Zulu'yi'hn la'h bwihtsi ra'n xa naa lu'h, nee zuhnn lasahca zahn lah lu'h loh ra' ba nee zu'ldazahn himnu ra' nez hasta gadiaa'ha ra' ba.

¹³Rahbi za Ñi'h:

Zibwe'za'hn gacanee Dxiohs na'h.

Nee stuhbi lahta rahbi Ñi'h squii':

La'n zu'h rii' cun garaa ra' llii'nahn nin bani'hi Dxiohs na'h.

¹⁴Tuhbi fami'hi naa ra' ba tuhsi bwe'hla, nee nuu za ra' ba tuhsi rihñ; ni'chin chin badzihn Jesucristu loh guidxyiyuh gucah Ñi'h bwe'hla nee guyuu' za Ñi'h rihñ per ya loh nin guhchi Ñi'h bazia'tii Ñi'h xquelnabwa' bwiinncha'ba nin guxala xnez-

ih guelguhchi loh guidxyiyuh, ¹⁵ya zi'chi bwi'hnn Ñi'h tin ayi ru guidxyihbi nu'h guelguhchi, laasii nuu ra' bwiinn nin rdxiyihbi duxa gachi, rluu'yi ba guna'zu guelguhchi la'h ra' ba gaduhbi loh xquelnabahan ra' ba, ¹⁶pwihsi ayi bi' Ñi'h para ñahcane Ñi'h la'h ra' aanjla ra' sino que bi' Ñi'h tin gacanee Ñi'h la'h ra' la'ha guehtu Abrahn, ¹⁷ni'chi nin naa Ñi'h tuhbi bixohza xteenn Dxiohs nin ralahsa sto' Ñi'h, tuhbi bixohza za'ca nin xclaa'dzi Dxiohs gaca Ñi'h tin guta'h Ñi'h la'h ra' bwiinn loh duhlda, ¹⁸laasii la'h gahca Ñi'h bati'dxiloh Ñi'h guelza'cazii nee gudxi'hyi za bwiinndx-aaba xa ñuu' xtuhlda Ñi'h, ni'chin nnah zahca gacanee Ñi'h la'h ra' bwiinn nin ze'za'bi loh duhlda.

Lasahca ru Jesuhs loh guehtu Moisehs

3 Pwihsi bwihtsi ra'n laasii naa tu bwiinn ra' nin gudihdxyi Dxiohs tin gaca tu llii'n Ñi'h; gulgaza'sto' tu la'h Jesucristu nin guxe'hla Dxiohs loh ra' nu'h nee nin naa za bixohza nin lasahca ru nee nin riachiisto' ra' nu'h xchi'dxyi Ñi'h. ²Xnehza baza'loh Ñi'h bwi'hnn Ñi'h garaa nin guxe'hla Dxiohs la'h Ñi'h guunn Ñi'h loh guidxyiyuh ziga gahca bwi'hnn guehtu Moisehs chi'chi laasii xnehza za bwi'hnn ba nee gohpa za'ca ba la'h ra' xpwiinn Dxiohs. ³Pwihsi lasahca ru Jesucristu loh guehtu Moisehs ziga naa Ñi'h ziga tuhbi bwiinn nin ruza' tuhbi yuu', lasahca ru ba loh yuu' nin bwi'hnncha'yi ba, ⁴pwihsi cunchi'hzi yuu' nuu xballwaa'nann per Dxiohs gulahchixchih garaatii' cohsa nin nuu loh guidxyiyuh, ⁵pwihsi bazo'badxiahga guehtu Moisehs xchi'dxyi Dxiohs ziga tuhbi bwiinn nin biga'bi nin cayahpa la'h ra' snuhn xpwiinn Dxiohs nin naa ra' ziga yihdzi Ñi'h nee guñi'xgah ba cuun ra' dzi'n nin gue'du guunn Dxiohs, nee nnah la'Ñi'h bwi'hnn baza'loh Ñi'h dzi'n ra' chi, ⁶per la'h Je-

sucristu bazo'badxiahga Ñi'h dxyi'dxyi laasii Llii'n pa'caa Dxiohs naa Ñi'h, ni'chin naa Ñi'h bixohza za'ca loh ra' bwiinn nin naa ziga yihdzi Dxiohs, nee la'h nu'h naa nu'h xpwiinn Bixohza rii' sidela chozahnee dzi'tsi nu'h ziga ruluu'yi xchi'dxyi Ñi'h nee sidela za dxiahxi nu'h loh siguhra nin nahpa nu'h dxie'galli'h Ñi'h la'h ra' nu'h dxyih nin guibia'garii Ñi'h.

Guelzi'laa'dzi xteenn ra' xpwiinn Dxiohs

⁷Ni'chin zigapa' rñi' Spíritu Saantu xteenn Dxiohs squii':

Sidela la'h tu ruca'dxiahga tu dxyi'dxyi nin rñi' Dxiohs loh tu nnah,

⁸ayi guunn nahda sto' tu ziga bwi'hnn ra' paaldaa ra' xtaada guldoo' tu chin guca'nzaa ra' ba nez loh dahan desierto ra' nee guluu'llahn ra' ba sto'n,

⁹hasta bidxyi'chinee ra' xtaada guldoo' ra' tu Na'h laasii nnasto' ra' ba ayi Na'h dxi'h zeene'hra'n ba nicala bwa'ha ra' za ba cuun dzi'n roo ra' nin bwi'hna'hn loh ra' ba loh chwa'ha yihza.

¹⁰Pwihsi ni'chin nin bidxyi'chineen la'h ra' bwiinn ra' chi, nee bwi'hna'hn lligaaba la'n lasto'n: Zuu bia'hannee ra' ba lligaaba dx-aaba nin nuu la'n lasto' ra' ba, nee ayi nnaa ra' ba dxiu'nbwa' ra' ba xnezyuun.

¹¹Pwihsi ni'chin nin guñi' chihpa Dxiohs loh nin rdxyi'chinee Ñi'h la'h ra' ba rahbi Ñi'h:

Ayi chuu dxyih chu'tii ra' ba loh xquelzi'laa'dzihn.

¹²Bwiitsi ra'n, gulgahca nasiin tin nin tuhbi tu ayi chuu lligaaba dxaaba sto' tu tin ayi guiria'caa tu loh Dxiohs nin nuu nabahan dzi'tsi pur nin ayi chechisto' tu la'h Ñi'h, ¹³ni'chin nnah gulcu'gui'w sto' lasaa' tu guillii-guillii ziga

tuhbi ziga stuhbi tu gaduhbi nin gaca guunn tun, tin zi'chi nin tuhbi tu ayi gaca nahda sto' tu pur guelrusagui'hi xteenn duhlda, ¹⁴laasii sidela la'h nu'h chozah dzi'tsi nu'h loh xchi'dxyi Dxiohs nin gwachiisto' nu'h chin bachidxiu'nb-wa' nu'h'n, chi'chi ziuu' nin guidxiaapa nu'h loh Jesucristu. ¹⁵Ziga caa loh Xchihtsi Dxiohsa:

Nnadxyih, sidela la'h tu rihn tu nin rñi' Dxiohs,
ayi gaca tu bwiinn sto' radxipa ra' ziga guhca ra' bwiinn ra' nin bidxyi'chinee la'h Ñi'h.

¹⁶¿Chyu ni'ca guhca ra' bwiinn ra' nin bidxyi'chinee Dxiohs chin bihn dxiahga ra' ba xchi'dxyi Ñi'h? Pwihsi casi garaa ra' bwiinn ra' nin babwe'he Moisehs loh guihdxyi Egiptu, ¹⁷nee ¿chyu bwiinn ra' bidxyi'chinee Dxiohs loh chywa'ha yihza? Pwihsi la'h ra' bwiinn ra' nin bi-aaba loh duhlda nee guhchi za ra' ba loh dahan desierto. ¹⁸Nee ¿chyuuloo ra' rahbi Ñi'h loh dxyi'dxyi rii'?:

Ayi chuu ra' pa'caa ba loh xquelruzi'laa'dzihn.

Pwihsi loh ra' bwiinn ra' nin ayi bazo'badxiahga xchi'dxyi Ñi'h, ¹⁹yan-nah rachidia'ha nu'h ayi guhca ñu'tii ra' ba laasii ayi gwachiisto' ra' ba xchi'dxyi Ñi'h.

4 Ni'chin sidela bia'han dxyi'dxyi Ñi'h ziuu'pa'caa nu'h loh guelruzi'laa'dzi xteenn Ñi'h, nahpa guidxiaapa nu'h la-gahca nu'h tin ayi chyu tuhbi nu'h ayi guunn gahn chu'tii loh guelruzi'laa'dzi chi, ²laasii neezaa ra' nu'h la'h nu'h bihn dxyi'dxyi nin rusiaa la'h bwiinn loh duhlda, ziga bihn ra' za bwiinn ra' chin; per para la'h ra' bwiinn chi ayi xi ballu'y-iti' dxyi'dxyi ra' chi nicala bihn ra' ban. ³Per la'h ra' nu'h ziga gwachiisto' nu'h, naa nu'h bwiinn ra' nin chu'tii' loh guelruzi'laa'dzi chi nin baze'ta Dxiohs chin guñi' Ñi'h squii':

Loh xquelnadxyi'chihn guñi' chihpa'h'n ayi chu'tii ra' ba loh xquelruzi'laa'dzihn.

Nicala la'Ñi'h batuhlla la xtsi'n Ñi'h chin gurihxchih guidxyiyuh. ⁴Pwihsi loh stuhbi lahta loh Xchihtsi Dxiohs rñi' squii' pur dxyih nin ruzi'laa'dzi bwiinn: Xo'pa dxyih bwi'hnn Dxiohs xtsi'n Ñi'h ya gubihdxyi gaadzii bazi'laa'dzi Ñi'h.

⁵Ya stuhbi lahta caa loh Xchihtsi Dxiohs nin guñi' Ñi'h squii':
Ayi chu'tii ra' ba loh guelruzi'laa'dzi xte'nnahn.

⁶Per ria'dxyi ru chu'tii ru ziahan ru bwiinn ra' loh guelruzi'laa'dzi chi ya bwiinn ra' nin mweer bihn ra' dxyi'dxyi ra' nin rusiaa la'h bwiinn loh duhlda, ayi chu'tii ra' ba laasii ayi bazo'badxiahga ra' ba dxyi'dxyi ra' chi, ⁷pwihsi ni'chin nin baca'hwba' Dxiohs tuhbi dxyih nin gaca "Nadxyih", laasii chin gudii'dxi ziahan yihza guñi' la'ga'h Ñi'h pur la'h guehtu Davihd chin basañi' Ñi'h la'h guehtu Davihd dxyi'dxyi rii':

Nnah sidela la'h tu rihn tu nin rñi' Dxiohs loh tu,

ayi gaca tu bwiinn sto' radxiipa.

⁸Sidela la'h guehtu Josueh ñudi'hi guelruzi'laa'dzi chi la'h ra' bwiinn Israel ra', Dxiohs ayi ru ñiñi' Ñi'h pur stuhbi dxyihyi. ⁹Pwihsi nnah ria'han ru tuhbi guelruzi'laa'dzi para la'h ra' xpwiinn Dxiohs, ¹⁰laasii bwiinn ra' nin riu'tii loh xquelruzi'laa'dzi Dxiohs, ruzi'laa'dzi ba loh xtsi'n ba ziga za bazi'laa'dzi Dxiohs loh xtsi'n Ñi'h, ¹¹pwihsi ni'chin nin nahpa chozah nu'h gazo'badxiahga nu'h dxyi'dxyi tin gachidxu'tii nu'h loh guelruzi'laa'dzi chi, tin ayi chuu tuhbi nu'h nin gaca dxiipa sto' nu'h, ziga guhca dxiipa sto' ra' bwiinn ra' nin ayi gwachiisto' ra' ñi'h, ¹²laasii xchi'dxyi Dxiohs nuu nabahan nee nahpan guelrnabwa'. Naan ziga tuhbi spahda nin caa duxa ga-roopa dihtsi ñi'h, nee ria'zin hasta nuu

xalma bwiinn cun spírítu ba, nee rulu-u'yin cuun lligaaba nin nuu lasto' bwiinn cun neezaa dzi'n nin xclaa'dzi ba guunn ba. ¹³ Ayi nin tuhbi xiilla nin bwi'hnncha'yi Dxiohs chuula'nan loh Ñi'h; garaa ra'n rluu'yiloh ra'n loh nayaa loh Dxiohs, nin nahpa gachidixitsee nu'h loh Ñi'h.

**Jesucristu naa bixohza
nin lasahca duxa**

¹⁴ Jesucristu Llii'n Dxiohs naa xpixohza nu'h nin lasahca duxa, laasii la'h Ñi'h naa Ñi'h nin ba biuu' llaa'ndxibaa', ni'chin nin nahpa chozah dzi'tsi nu'h loh xchi'dxyi Ñi'h, ¹⁵ laasii la'h xpixohza lasahca duxa nu'h chi zalahsasto' Ñi'h la'h nu'h pur nin rachidi'hnn nalaasa loh nu'h tin ayi dxiaaba nu'h loh duhlda, laasii la'h Ñi'h zi'chi gahca za bati'dxiloh Ñi'h guelrza'cazii per ayi guyuu' xtuhlda Ñi'h. ¹⁶ Ni'chin ayi chyu guidxyihbi gachibwihdxyi-gachinaaba nu'h loh Xchiohs nu'h nin nadzii'hi la'h nu'h tin galahsasto' Ñi'h la'h nu'h nee gacanee Ñi'h la'h nu'h chin guichi'hn nu'h Ñi'h.

5 Galohyi garaa ra' bixohza nin lasahca ru loh ra' bixohza rbwi'hi ra' ba loh ra' ndxi'hw. Bixohza lasahca ra' chi rnaaba loh Dxiohs pur bwiinn, nee la'h za ba rñi' ba pur guhn cun guidxa'h nin rbahchi guhn bwiinn loh Dxiohs tin zi'chi rie'w loh xtuhlda ra' ba loh Dxiohs, ² ya pur nin naa bixohza bwiinn guidxyiyuh nee zahca chuu xtuhlda ba, ni'chi zahca galahsa sto' ba la'h ra' bwiinn nin ayi rihn dxyi'dxyi ra' cun bwiinn ra' nin nuuza'bi loh duhlda, ³ ya pur nin riuu' xtuhlda ba pur la'h gahca ba, ni'chin nahpa gudi'hi ba guidxa'h loh Dxiohs tin zi'chi dxie'w loh xtuhlda ba ziga rie'w za loh xtuhlda ra' bwiinn guihdxyi. ⁴ Nin tuhbi bwiinn ayi nuu guunn lasahca ba la'h gahca ba gaca ba bixohza laasii Dxiohs naa nin rbwihdxyi la'h nin rahca bixohza

tin rudi'hi Ñi'h rahca ba bixohza ziga badi'hi Ñi'h guhca guehtu Arohn bixohza, ⁵ ya zi'chi za la'h Jesucristu, ayi la'h dxi'hi Ñi'h gulii Ñi'h la'h gahca Ñi'h naa Ñi'h bixohza nin lasahca ru, laasii Dxiohs gule'helah la'h Ñi'h gaca Ñi'h bixohza nin lasahca ru, ziga rahbi Dxiohs:

Yi'h naa lu'h Llii'nahn, nnadxyih guliin yi'h tin guinabwa' lu'h.

⁶ Squii' caa stuhbi lahta loh Xchihtsi Dxiohs:

Yi'h naa lu'h tuhbi bixohza para tu'pazi ziga guhca guehtu Melquisedec.

⁷ Chin gubahan Jesucristu loh guidxyiyuh rii' gudihdxyi-gunaaba Ñi'h loh Dxiohs, cun guñi' Ñi'h jwersi roo' cun dxigah bie'w ñihsabwii loh Ñi'h nezloh Dxiohs, nin nahpa guelrnabwa' roo' ñuta'h la'h Jesucristu loh guelguhchi; nee bwi'hnn cweenta Dxiohs xchi'dxyi Jesucristu laasii bazo'badxiahga Ñi'h xchi'dxyi Dxiohs. ⁸ Ni'chin Jesucristu nicala naa Ñi'h Llii'n Dxiohs basi'dxi Ñi'h bazo'badxiahga Ñi'h dxyi'dxyi ziga nahpa bati'dxiloh Ñi'h guelrza'cazii, ⁹ ya chin badzihn dxyih batuu'lla Ñi'h garaa ra' dzi'n nin rclaa'dzi Dxiohs guunn Ñi'h, biga'ha Ñi'h naa Ñi'h nin gusiaa la'h bwiinn loh duhlda ziga garaa ra' bwiinn nin guzo'badxiahga xchi'dxyi Ñi'h, ¹⁰ laasii Dxiohs bazo'ba lah Ñi'h bixohza nin lasahca ru, naa Ñi'h bixohza ziga guhca Melquisedec bixohza.

**Nagahn duxa guibia'garii
chechiisto' bwiinn ra' nin
rusaa'n xchi'dxyi Dxiohs**

¹¹ Rclaa'dzi nu gachiñi' nu ziahan ru dxyi'dxyi pur Jesucristu, nin lu'h nagahn duxa para baluu'yi nu la'h tu, laasii nihin ria'zi dxyi'dxyi yihca tu, ni'chin nin ayi gacabwa' tun. ¹² La'h tu cadxyih roo' gwachiisto' tu xchi'dxyi Jesucristu

ñahca tu nin ñuluu'yi dxyi'dxyi chi la'h stuhbi bwiinn, per la'la'hga'h rchi'hn chyuh guluu'yi la'h tu stuhbi dxyi'dxyi ra' nin mahzi ayi guinagahntii' ra' xteenn Dxiohs, nee nnah biahca tu ziga bweezu ra' nin ree' duuda ayi naa tu ziga tuhbi nin rahw guehta nin ba biah loh xquelrihn ñi'h, ¹³ya nin ree' ra' duuda chi naa ra' ziga zi tuhbi biñi'n bweezu'hn nin ree' duuda ni'chi ra' ayi riu'nbwa' za'ca xchi'dxyi Dxiohs. ¹⁴Ya nin rahw guehta naa ra' ziga bwiinn ra' nin baniin ca zuu, nin ba naann cuun nin naa dzi'n za'ca nee cuun za nin naa dzi'n dxaaba, laasii ba biah loh xigaaba ra' ba.

6 Yannah chozah gaze'ta ru nu'h xchi'dxyi Dxiohs tin chuu ru xquelrihn nu'h, ni'chin nnah chozahru nu'h loh garaa dxyi'dxyi nin basi'dxi nu la'h tu chin gue'du gwachiisto' tu la'h Jesucristu dez dxyih nin bachiza'loh nu'h; ba basi'dxi nu'h nahpa chechiisto' nu'h xchi'dxyi Dxiohs, ²ba basi'dxi za nu'h guelrohbañihsa, cun ba basi'dxi za nu'h xa rudzii'ba naa ra' bwiinn guhla ra' yihca ra' bwiinn tin guunntaa'yi ra' ba la'h ra' ba, nee ba naann nu'h ziiu' dxyih gabahan ra' bwiinn guuchi, cun ba naann za nu'h guunn Dxiohs guelguxchisi nin naa par tu'pazi. ³Pwihsi chozah nu'h gasi'dxi ru nu'h sidela la'h Dxiohs nnaa Ñi'h, ⁴pwihsi guyuu' bwiinn ra' nin bia'ñih loh xquelrihn ñi'h, nin guca'ha guelnaza'ca nin rudi'hi Dxiohs, nin guleezaa Spíritu Saantu xteenn Dxiohs la'n lasto' ra' ñi'h. ⁵Pwihsi bidxa'gasto' ra' ba xchi'dxyi Dxiohs cun nee guelnabwa' xteenn Dxiohs cun xteenn guelnabahan nacuubi nin gue'du dxi'. ⁶Sidela la'h ra' ba gabia'garii ra' ba loh guelnabahan nin gohpa ra' ba galoh ayi ru gaca dxiaca nayaa ra' ba loh duhlda nee ayi ru nuu dxiaca za'ca loh xigaaba ra' ba laasii la'h gahca ra' ba riigaca'h ra' ba la'h Llii'n Dxiohs loh cruhi stuhbi nee zusi'xtuhyi ra' ba la'h

Ñi'h loh ra' bwiinn ziahan. ⁷Naa ra' ba ziga yuh nin ree' ñihsadxiah chin riaaban loh guidxyiyuh: sidela la'h loh yuh chi gudi'hi guelnaza'ca la'h bwiinn nin ruhnnee loh yuh chi dzi'n, nahpan guelruhntaa'yi xteenn Dxiohs, ⁸per sidela ganaalla yaguihchi ra' cun cwa'ndxaaba ra' guitahn lohon, ayi xi gallu'yitii'hin; ziaaban loh xquelguxchisi Dxiohs, nahpa zica'dxihin.

Dxyi'dxyi nin ruzuhchihpa sto' nu'h

⁹Per nicala rachiñi' nu loh tu bwihtsi ra' nin nadzii'hi nu, naann nu ba guhca ntaa'yi tu cun naann za nu ba gula'h tu loh duhlda, ¹⁰laasii Dxiohs naa nin ruhn guelguxchisi za'ca, nee ayi xclaa'dzi Ñi'h dxia'lda nin ruhn tu nee guelruca'hsto' nin nahpa tu la'h Ñi'h chin rahcanee tu la'h bwihtsi ra' nu'h loh guelriachiisto' xteenn Dxiohs, cun gallee ra' dzi'n za'ca nin zeezah cayuhnn tu, ¹¹yannah xclaa'dzi nu tuhbigah tu chezah dzi'tsi tu loh siguhra dzi'tsi nin nahpa tu loh xchi'dxyi Dxiohs tin guica'ha tu garaa nin xclaa'dzi Dxiohs guni'hi Ñi'h la'h tu. ¹²Ayi xclaa'dzi nu gaca tu bwiinn raa'lla, ni'chin gulgui'hnn ziga bwi'hnn ra' bwiinn galoh; gohpa dzi'tsi ra' ba dxyi'dxyi ra' nin gwachii duxa sto' ra' ba, guleeza ra' ba tin guca'ha ra' ba guelnaza'ca nin bia'han dxyi'dxyi gudi'hi Dxiohs la'h ra' ba.

¹³Pwihsi chin bia'hannee dxyi'dxyi Dxiohs la'h guehtu Abrahñ, guñi' chihpa Ñi'h pur la'h gahca Ñi'h, laasii ayi nin stuhbi nin lasahca loh Ñi'h, ¹⁴ya rahbi Ñi'h:

Guchiiñ zuhnntaa'yi'hn yihca lu'h ziahan nee zuni'hizahn ziahan ra' llahga lu'h.

¹⁵Ya Abrahñ guleeza ba cun paseensi ya zi'chi guca'ha ba nin bia'hannee dxyi'dxyi Dxiohs la'h ba, ¹⁶laasii chin rñi' chihpa tuhbi ndxi'hw, rñi' chihpa ban

pur stuhbi bwiinn nin lasahca ru loh ba; ya chin ruze'ta ra' ba la'h bwiinn chi pwihsi ayi ru xa guunn ba gucha'h ba xchi'dxyi ba. ¹⁷ Zi'chi gahca za rclaa'dzi Dxiohs gacabwa' ra' llahga guehtu Abrahn zizohba pa'hcaa dxyi'dxyi nin guñi' Ñi'h loh Abrahn gallohtii'yi. Zizohba pa'caa xchi'dxyi Ñi'h laasii guñi' chihpa Ñi'h dxyi'dxyi pur lah gahca Ñi'h chin bia'han dxyi'dxyi Ñi'h cun guehtu Abrahn. ¹⁸ Ni'chin nnah, nuu chiohpa dxyi'dxyi nin ayi nuu guidxa'h, laasii ayi nuu guñi' Dxiohs dxyi'dxyi xihn, nahpa ruza'loh Ñi'h xchi'dxyi Ñi'h, nee bani'hi za Ñi'h guelriachiisto' la'h ra' nin gwabiiga-gallu'n loh Ñi'h, loh ra' nin zeezahnee loh siguhra dzi'tsi xteenn ñi'h nin bani'hi Ñi'h la'h nu'h pur lah Ñi'h, ¹⁹ ya nin naannloh nu'h chi naa nin ruzuhdzi'tsi lasto' nu'h ziga tuhbi du'h dxi'ba nin zohba llaa'n gaandxuu nin rma'zu chihpa la'h baarcu. Ni'chi ruzuhdzi'tsi la'n lasto' nu'h tin gadzihn nu'h dihtsi lahdxi roo' xteenn guido' nin nuu llaa'ndxibaa', ²⁰ hasta guyuu'tii Jesuhs pur la'h ra' nu'h, tin galohyi baxaala Ñi'h neziuh nin radzihn loh Dxiohs tin naa Ñi'h bixohza nin lasahca par tu'pazi ziga guhca za bixohza nin laa Melquisedec.

Jesucristu naa bixohza lasahca ziga naa Melquisedec

7 Galoh chin guhca Melquisedec rrehyi xteenn guihdxyi Salem, guhca za ba bixohza roo' xteenn Yu'bi Dxiohs, ya chin gubia'garii guehtu Abrahn loh guehrru nin gudxiinn ba garaa ra' rrehyi ra' nin gudxindxinee ba, Melquisedec biria'h ba bagachi'loh ba la'h Abrahn tin gunaaba ba loh Dxiohs gacanee ru Ñi'h la'h Abrahn, ² ya badi'hi Abrahn la'h Melquisedec tuhbi cwa'h loh tsi'h nin bwi'hnn ba gahn loh guehrru. Ya zee loh dxyi'dxyi Melquisedec “Mweer rrehyi nin ruhnn za'ca guelguxchisi”, nee

neezaa naa ba rrehyi loh guihdxyi Salem ziga zeezah loh dxyi'dxyi lah ba naa rrehyi xteenn guelrbwihdxyiisto'. ³ Dxyi-igah si biinloh ba loh ra' bwiinn; nin ayi chyu gaann chyu naa xtaada ba, chyu naa xnaan ba, cun chyu naa lasaa' ba, nee ayi za chyu gaann cuuca guulaa ba, nin ayi chyu gaann za cuuca guhchi ba. Guhca ba ziga naa Llii'n Dxiohs, tuhbi bixohza nin ba nuu nabahan para tu'pazi.

⁴ Pwihsi gulguia'ha balaaca chi'h guhca Melquisedec tuhbi bwiinn za'ca tuhbi bwiinn roo': la'h ba badi'hi guehtu xtatita roo' nu'h Abrahn tuhbigah cwa'h nin lasahca duxa loh tuhbigah tsi'h nin bwi'hnn ba gahn chin guluhlla gudxihdxinee ba la'h rrehyi ra', ⁵ ya lehyi xteenn Moisehs, rnabwa' rca'ha ra' bixohza nin naa ra' lasaa' ra' guehtu Levih tuhbi cwa'h mweeyi loh ra' lasaa' ra' ba ziga nin badi'hi guehtu Abrahn la'h Melquisedec, nicala naa ra' ba llahga guehtu Abrahn, ⁶ per la'h Melquisedec nicala ayi naa ba bwiinn lasaa' guehtu Levih, badi'hi Abrahn tuhbi cwa'h xixteenn ba la'h Melquisedec, ya chi'chi bwi'hnntaa'yi Melquisedec yihca Abrahn, nicala la'h Abrahn naa nin bia'hannee Dxiohs dxyi'dxyi, ⁷ nee ayi nin tuhbi bwiinn nin gaca guñi' guriincaa, laasii bwiinn nin lasahca ru naa nin ruhntaa'yi yihca nin gulliaa' ru lasahca. ⁸ Ya lahda nu'h nnah, nuu ra' bixohza nin rca'ha ra' tuhbi diezimu naa ra' ba ndxi'hw ra' nin rahchi; per ziga la'h Melquisedec, loh Xchihtsi Dxiohs ruze'ta la'h ba ziga zi tuhbi bwiinn nin nuu nabahan gahca. ⁹ Ni'chin zahca gaze'ta nu'h guehtu Levih nin rca'ha tuhbi cwa'ha loh lasaa' ba, per la'h gahca ba gudxihlli ba tuhbi cwa'ha chin badi'hi guehtu Abrahn tuhbigah yihca tsi'hgah cwa'h la'h Melquisedec, ¹⁰ laasii nicala nagahdxi chyu llii'n guehtu Abrahn chuu chin

bagachi'loh Melquisedec la'h ba, per bazuhchihpa sto' ba laasii ba bia'han dxyi'dxyinee Dxiohs la'h ba zudi'hi Ñi'h llahga ba, ni'chin chin la'h ba gudxihlli tuhbi cwa'h naa ba ziga nin zeenee gahca ra' llahga ñi'h.

¹¹ La'h ra' bwiinn Israel ra' guca'ha ra' ba xlehyi Moisehs chin biinloh bixohza nin guhca ra' xpwiinn guehtu Levih nin naa ra' lli'n guehtu Arohn, per sidela ñahca ñuhnn ra' bixohza chi ñibahan nayaa ra' bwiinn nin gwazahnee lehyi chi, pwihsi ayi ru ñichi'hn ñuu' stuhbi bixohza nin naa ziga guehtu Arohn, sino que tuhbi bixohza nin naa ziga Melquisedec, ¹² laasii chin rdxa'h tuhbi bixohza nee lehyi nahpa guidxa'h, ¹³ ya ziga rñi' xchi'dxyi Dxiohs, Daada Jesucristu naa bwiinn guriincaa famihyi, ya famihyi ra' rii' nagahdxi gaca nin tuhbi ra' ba bixohza, ¹⁴ laasii nayaa-nayaa naann nu'h naa Daada Jesucristu tuhbi bwiinn lasaa' guehtu Judah, ya Moisehs ayi baze'ta ba xpwiinn Judah chin baze'ta ba bixohza ra'.

¹⁵ Ya nayaa naa nin rñi' nu nnah, laasii la'stuhbi bixohza cuubi biinloh nin naa ziga gahca guhca Melquisedec, ¹⁶ ya la'h ba ayi guhca ba bixohza pur tuhbi lehyi nin ñiñi' xa ñiinloh ba, sino que la'h ba guhca ba bixohza pur guelrnabwa' nin ba nuu nabahan ba par tu'pazi. ¹⁷ Squii' baze'ta Dxiohs la'h Ñi'h:

Yi'h naa lu'h tuhbi bixohza par tu'pazi, ziga guhca tuhbi bwiinn nin biria'h-lah Melquisedec.

¹⁸ Pwihsi zi'chi zi babihxi lehyi galohyi chi, laasii ayi guhca ñuhnn bwiinn ziga baluu'yi lehyi chi. ¹⁹ Pwihsi ayi xlehyi dxi'h Moisehs ñuhnn gahn ñibahan za'ca bwiinn, per xlawaa'ha lehyi chi nahpa nu'h tuhbi guelriachii sto' za'ca nu'h, nin ruhnn tin riobiiga nu'h loh Dxiohs.

²⁰ Per Dxiohs bazuh la'h Jesucristu bixohza cun dxyi'dxyi nin guñi'chihpa

Ñi'h cun lah gahca Ñi'h, ²¹ ya spaaldae ra' bixohza ra' guhca ra' ba bixohza ayi cun dxyi'dxyi nin rñi' chihpa per bixohza rii' guhca Ñi'h bixohza cun dxyi'dxyi nin rñi' chihpa, laasii loh Xchihtsi Dxiohs caa ziga guñi' Ñi'h:

La'h Dxiohs guñi' chihpa, nee ayi gucha'h Ñi'h xchi'dxyi Ñi'h, rahbi Ñi'h:

“Yi'h naa lu'h tuhbi bixohza roo' par tu'pazi,

ziga gahca guhca Melquisedec.”

²² Ni'chin la'h Jesucristu naa nin ruhnn zohba dzi'tsi dxyi'dxyi nin lasahca ru ra' rii', ²³ ya snuhn ra' bixohza ra' guhca ziahan ra' ba, per ziga nahpa rahchi ra' ba ni'chin ayi nuu para ñazah ru ra' ñibahan ra' ba, ²⁴ per ziga la'h Jesucristu ayi chuu gachi Ñi'h stuhbi, ni'chin nin ayi chuu chapitii xquel bixohza Ñi'h. ²⁵ Pwihsi ni'chi zan rahca ruta'h Ñi'h la'h ra' bwiinn loh duhlda par tu'pazi, ruta'h Ñi'h garaa ra' nin riabiiga loh Dxiohs pur la'h Ñi'h laasii ba nabahan Ñi'h par tu'pazi tin canaaba Ñi'h loh Dxiohs pur xpwiinn Ñi'h.

²⁶ Pwihsi Jesuhs naa bixohza roo' nin rchi'hn nu'h; la'h Ñi'h naa Ñi'h saantu nin ayi guhpa nin tuhbi duhlda, bira'caa Ñi'h loh ra' bwiinn duhlda ya guyahsa Ñi'h guiya' ru nee llaa'ndxibaa'. ²⁷ Ayi naa Ñi'h ziga snuhn ra' bixohza ra', nin rdxinn ra' maan ra' nee nahpa ruti'dxi guhn ra' ba ma guillii-guillii, mwer galoh pur xtuhlda ra' ba chi'chi pur xtuhlda ra' bwiinn. Per la'h Jesuhs tuhbi si bati'dxiloh Ñi'h guelrza-cazii; chin gucah Ñi'h loh cruhzi, baxi'hi Ñi'h llarihn Ñi'h pur xtuhlda nu'h tin zi'chi gudxihlli Ñi'h xtuhlda ra' nu'h par tu'pazi. ²⁸ Xlehyi Moisehs rusaa'n gaca tuhbi ndxi'hw bixohza nin rahchi, per dxyi'dxyi nin guñi' chihpa Dxiohs gulii Ñi'h la'hgahca Llii'n Ñi'h nin naa bixohza roo' nin nayaa nin banabahan za'ca par tu'pazi.

**Jesucristu naa nin rñi' loh
Dxiohs pur la'h nu'h**

8 Dxyi'dxyi nin lasahca ru loh ra' dxy-i'dxyi nin cañi' nu'h naa squii': bixohza nin naa xpixohza roo' nu'h la'h Ñi'h guzohba xlahdu derehchu Dxiohs llaa'ndxibaa', ²nee naa Ñi'h bixohza la'n yuu' nin naa saantu nadaa, hasta bwi'hnncha'yi Dxiohs; ayi la'n guido' dxi'h nin ruhnn cha'yi ra' bwiinn loh guidxyiyuh. ³Pwihsi ziga garaa ra' bixohza nin lasahca ru bibwi'hi ra' ba tin bati'dxi guhn ba guidxa'h cun snuhru guhn ra' loh Dxiohs nin nuu dxibaa'. Pwihsi ni'chin neezaa la'h Jesucristu guhpa Ñi'h ziga bati'dxiguhn Ñi'h la'h-gahca Ñi'h nez loh Dxiohs. ⁴Sidela la'h Ñi'h nuu gahca Ñi'h loh guidxyiyuh rii', nin ayi ñahca Ñi'h bixohza, laasii loh guidxyiyuh rii' guyuu' gahca ra' bixohza ra' nin badi'hi guhn ziga gunabwa' xlehyi Moisehs, ⁵per dzi'n ra' nin bwi'hnn ra' bixohza rii' guhca ziga tuhbi bacaala xteenn garaatii' nin nuu llaa'ndxibaa', nee naann nu'h naa ra'n bacaala laasii baluu'yi Dxiohs la'h guehtu Moisehs chin baguuldaa guunn ba xquido' Dxiohs, rahbi Dxiohs loh ba:

Bwa'ha za'ca tin guunn lu'h garaatii' ziga-pa'hcaa nin balu'yi'hn yi'h loh dahan Sinaí.

⁶Per la'h Xpixohza nu'h ruhnn Ñi'h dzi'n nin lasahca ru, laasii la'h Ñi'h naa Ñi'h nin zuu galaayi loh xneziuh Dxiohs loh ra' bwiinn guidxyiyuh, baluu'yi Ñi'h dxyi'dxyi nin guñi' Dxiohs chin bwi'hnn Ñi'h dxyi'dxyi cuubi loh ra' bwiinn guidxyiyuh. Per dxyi'dxyi cuubi ra' lasahca duxa run. ⁷Per sidela ñahca ñusaguu'dzi sto' ra' bwiinn lehyi nin badi'hi Dxiohs galohyi la'h Moisehs ayi ñichi'hn ñuhnn Dxiohs stuhbi lligaaba cuubi, ⁸per la'h Dxiohs bwa'ha Ñi'h ayi bazo'badxiahga ra' bwiinn guidxyiyuh

xchi'dxyi Ñi'h, chi'chi rahbi Ñi'h loh Xchihtsi Ñi'h:

Na'h rñi'n zadzihn ra' dxyih chin gu'n-nahn stuhbi lligaaba,

dxia'han dxyi'dxyineen stuhbi dxyi'dxyi la'h ra' bwiinn Israel neezaa la'h ra' bwiinn Judah tin guica'ha ra' ba dxyi'dxyi cuubi,

⁹ayi ziga dxi'h lligaaba nin bwi'hnnah'n chin bia'han dxyi'dxyineen la'h xtaada guldoo' ra' tu la'n dxyih ra' nin guna'zu'hn naa ra' ba chin babwe'hehn la'h ra' ba lahdxyi ra' bwiinn Egiptu.

Pwihsi ayi bazo'badxiahga ra' ba xchi'dxyi'hn nin basia'hane ra'n ba, ni'chin gule'he sto'n la'h ra' ba,

¹⁰pwihsi dxyi'dxyi ra' nin ru'nnahn lligaaba xclaa'dzihn dxia'han dxyi'dxyi loh bwiinn Israel chi'chiyi loh dxyih ra' chi naa squii',

zu'nnahn para chu'tii xlehyi'hn loh xquelrihn ra' ba, nee zuca'h Zahn xchi'dxyi'hn la'n lasto' ra' ba, chi'chi na'h gaca'hn Xchiohs ra' ba, ya la'h ra' ba gaca ra' xpwiiinn ra'n.

¹¹Ya nin tuhbi bwiinn ayi guluu'yi ba lasaa' baa, nin bwihtsi ba, gahbi ba: "Guldxiu'nbwa' la'h Daada Dxiohs", laasii garaa ra' bwiinn ziu'nbwa' ra' ba na'h desde nin bi'tu'hn hasta nin guyu'xa,

¹²nee zalahsasto'n la'h ra' ba nee zusi-a'pitiin tsi'n dxaaba ra' ba, nee ayi ru chuu dxyih gusaza'sto'n xtuhlda ra' ba.

¹³Chin lu'h bia'han dxyi'dxyi Dxiohs dxyi'dxyi cuubi, pwihsi dxyi'dxyi nin bia'han dxyi'dxyi Ñi'h galoh naan dxyi'dxyi yu'xa, ya ayi ru xi guilasahcan.

**Guido' loh guidxyiyuh rii' cun
guido' nin nuu llaa'ndxibaa'**

9 Pwihsi, dxyi'dxyi nin bia'han galoh badi'hi lehyi chi xa guunn ra' ba chin raann ra' ba Dxiohs, neezaa xa

gaca guido' loh guidxyiyuh tin guhcan chiohpa la'n yuu', ²ya nin naa mwer la'n hasta laa yuu' nadaa; la'n chi zuu gandayehru cun mweella cun pahn ra' nin guhcataa'yi pur lah Dxiohs. Nin raroopa la'n yuu' chi nuu dihtsi lahdxi roo' chi ³ya nin raroopa dihtsi vehlu (nin za'bi la'n tabernaculu chi) laa yuu' nadaa duxa xteenn Dxiohs. ⁴Ri'chi zuu tuhbi bacu'ga dxi'ba nin rahca guxa'hla la'n ñi'h, dxi'ba chi naan ganaalla ohro. Ri'chi za guyuu' tuhbi dxihn nin nahcu ganaalla ohro gaduhbitii' tihxin nin nahpa ra' ba ziga tuhbi sehn nin ruluu'yi ba badi'hi Dxiohs xchi'dxyi Ñi'h la'h ra' ba naa ra' ba xpwiinn Ñi'h, ya la'n dxihn ohro chi guyuu' tuhbi ploori dxi'ba ohro nin guyuu' tuhbi clahsa pahn nin biria'hlah manah; la'n gahca za dxihn chi guyuu' xpahra guehtu Arohn nin gule'he nacuubi bwii'n cun tahblu dxiah ra' nin baca'h Dxiohs gadzi'h dxyi'dxyi nin badi'hi Ñi'h la'h guehtu Moisehs, ⁵ya yihca dxihn chi zuu chiohpa figuhra xteenn xaanjla Dxiohs; la'h ra' aanjla chi naa ziga sehn ri'chi zuu Dxiohs, pwihsi ri'chi nucha'ga yihca xihyi ra' aanjla ra' chi ri'chi za ruza'hla bixohza llarihn guidxa'h xcweenta xtuhlda ra' bwiinn. Pwihsi ziahan ru dxyi'dxyi zahca gaze'ta nu loh dee' per nnah hasta ri'chi gasia'han ra' nun.

⁶Ya chin guluhlalla bazuhcha'yi ra' ba garaa dee', chi'chi riuu'tii ra' bixohza zi'chi zi la'n yuu' nadaa tin raann ba Dxiohs, ⁷per la'n stuhbi nin raroopa lahta xteenn la'n yuu' chi riuu'tii la'h dxih bixohza nin rnabwa' per tuhbi dxih dxyih loh tuhbi yihza; ya loh nin riuu'tii bixohza nin rnabwa' chi la'n chi nahpa rianee ba rihn xteenn guidxa'h tin ruti'dxi guhn ban ri'chi tin dxiaa xtuhlda ba nee dxiaa za xtuhlda bwiinn guihdxyi ra', ⁸per cun dee' ra' ruluu'yi Spíritu Saantu Dxiohs la'h nu'h. Loh nin mwer galoh garoolda la'n yuu' tabernac-

ulu chi hasta raann ra' ba la'h Dxiohs rahca raann ra' ba Dxiohs loh gaduhbi nin nagahdxi guillaalaga'h hasta naa yuu' nadaa duxa xteenn Dxiohs. ⁹Garaa ra' nin guhca galoh naa ziga tuhbi ba-caala nin baluu'yi xa gacan nnah, laasii guelguhn ra' cun neezaa maan ra' nin badi'hi ra' ba loh Dxiohs ayi rusiaa za-'can xquelrihn ra' bwiinn nin rudi'hi guhn maan ra' loh Dxiohs, laasii llarihn maan ra' basie'wzin loh xtuhlda ra' bwiinn. ¹⁰Dee' naa ganaalla zi nin rahw bwiinn, nin ree' ba, cun guelrohbañihsa o xilla stuhbi dzi'n nin ruhnn bwiinn tin riaa ganaalla tihxi zi ba hasta la'n dxyihyi nin gucha'h Dxiohs garaatii'.

¹¹Per la'Jesucristu bi', yannah la'h Ñi'h naa Ñi'h bixohza roo' xteenn ra' dxyi'dxyi cuubi nin lasahca ru nnah, Nacuubi naa la'n guido' hasta ruhnn Ñi'h dzi'n xteenn bixohza, ya naza'ca ru cun nayaa ru guido' cuubi chi nee ayi guhcatcha'yin cun naa ra' bwiinn guidxyiyuh, nee ayi za naan guido' loh guidxyiyuh rii'. ¹²La'h Jesucristu guyuu'tii' la'n hasta naa pa'caa yuu' nadaa duxa xteenn Dxiohs, tin ayi guti'dxi guhn dxi'h Ñi'h llarihn ra' chihva cun guun sino que llarihn nabahan Ñi'h; ya la'n yuu' chi guyuu'tii Ñi'h tuhbi si par tu'pazi, tin zi'chi bata'h Ñi'h la'h ra' nu'h loh duhlda par tu'pazi. ¹³Garaa ziga guñi' ra' bwiinn baa xtuhlda ra' ba naa squii' cadxyih roo': llarihn ra' guun, cun llarihn ra' chihva, cun cobadeh xteenn guidxa'h nin baca'dxih ra' ba la'n guido' nadaa chi nin baro'ba ra' ba yihca ra' bwiinn ra' nin nahpa duhlda. ¹⁴Per sidela basiaa dee' ra' xtuhlda bwiinn nez tihxi zi ra' ba, ¡balaaca chi'h lla llarih Jesucristu ayi dxia'han gusiaa xtuhlda bwiinn!, laasii nahpa Ñi'h guelnabahan par tu'pazi, la'h gahca Ñi'h badi'hi Ñi'h llarihn Ñi'h loh Dxiohs ziga tuhbi guhn nin ayi nin tuhbi duhlda, ya llarihn Ñi'h rusiaa loh xquelrihn nu'h pur dzi'n ra'

nin ayi xi lasahca tin chuu nu'h loh Dxiohs nin nabahan par tu'pazi. ¹⁵Pwihsi ni'chin Jesucristu naa nin rusia'lda dxyi'dxyi naa Ñi'h nin zuu galaayi loh Dxiohs laa'ndxibaa' neezaa loh ra' bwiinn guidxyiyuh pur xcweenta dxyi'dxyi cuubi, ya loh nin guhchi Jesucristu tin chapitii xtuhlda ra' bwiinn cun bwiinn za ra' nin bwi'hnn ziga caa loh lehyi Moisehs tin guca'ha garaa nin ba guidhxyi Dxiohs guelnabahan para tu'pazi, ziga bia'han dxyi'dxyi Ñi'h dez galotii'. ¹⁶Dxyi'dxyi cuubi rii' naa ziga chin xclaa'dzi tuhbi bwiinn guinabwa' ba xa guiga'zi xixteenn ba chin galda gachi ba, nahpa guca'h bwiinn chi loh tuhbi dxihtsi xa guiga'zin chi'chi guca'h lah ba, per chin nnahyi gachi bwiinn chi ayi xi guilasahca dxihtsi chi. ¹⁷Pwihsi ayi xi guilasahca dxihtsi chi sidela la'h bwiinn nin bwi'hnnan nabahan ba; sola lasahcan chin ba la'hba guhchi. ¹⁸Pwihsi ni'chin chin bia'han dxyi'dxyi Dxiohs cun la'h ra' bwiinn Israel galoh, nahpa guhchi tuhbi guidxa'h tin billi'hi rihn. ¹⁹Chin guluhlla guñi' Moisehs xcweenta dxyi'dxyi ra' ziga nin caa loh dxihtsi lehyi loh ra' bwiinn Israel, chi'chi guca'ha ba llarihn ra' bicerru ra' cun llarihn chihva, cun ñihsa, cun dxyihchi xñaacun tuhbi llii'dzi yahga nin laa hisopo; chi'chi cun llii'dzi yahga chi baro'ba ba rihn chi loh dxihtsi chi cun yihca garaa ra' bwiinn ra' chi, ²⁰chi'chi rahbi ba: Rihn rii' naa sehn xteenn dxyi'dxyi nin bia'han dxyi'dxyi Ñi'h loh tu zizo'bapa'hca guunn tu.

²¹Zi'chi gahca za baro'ba Moisehs rihn chi la'n guido' cun yihca garaa ra' nin xchi'hn ra' bixohza chin raann ra' ba Dxiohs la'n guido' chi. ²²Lehyi xteenn Moisehs rnabwa' nahpa cun rihn riaa xtuhlda ra' bwiinn, ya ayi rahca nayaa ra' ba loh duhlda sidela la'h rihn ayi rlli'hi.

LLarihn Jesucristu ruzia'tii xtuhlda bwiinn ra'

²³Ni'chin bichi'hn guhchi guidxa'h ra' rii' nee billi'hi llarihn ra' ma tin basi-aa'han la'h ra' nin naa ziga xpacaala ra' nin nuu laa'ndxibaa', per nin nuu laa'ndxibaa' xchi'hn guilli'hi llarihn tuhbi nin lasahca ru, ²⁴laasii la'h Jesucristu ayi guyuu'tii Ñi'h la'n yuu' saantu nin ruhnn cha'yi ra' bwiinn guidxyiyuh, nin naa ziga xpacaala guido' pa'caa xteenn Dxiohs sino que guyuu'tii Ñi'h laa'ndxibaa' tin cañi' Ñi'h pur xcweenta ra' nu'h loh Dxiohs, ²⁵nee ayi za bichi'hn ñilli'hi llarihn Ñi'h ziahan ziga nahpa ruhn ra' xpixohza roo' ra' bwiinn Israel chin riuu'tiinee ra' ba llarihn guidxa'h la'n yuu' nadaa duxa xteenn Dxiohs yihza cun yihza. ²⁶Sidela nahpa ñuhnn Ñi'h ziga ruhnn ra' bixohza, nahpa ñahchi Ñi'h ziahan dez chin gurihxchih guidxyiyuh, per nnah chin badzihn dxyih, baluu'yiloh Jesucristu tuhbi dxi'h tin la'h gahca za Ñi'h badi'hi Ñi'h llarihn Ñi'h loh Dxiohs chin guhchi Ñi'h loh cruhzi, tin zi'chi basia'pitii Ñi'h xtuhlda ra' nu'h par tu'pazi, ²⁷laasii garaa ra' bwiinn nahpa gachi ra' ba tuhbi dxi'h, ya chi'chiyi tiidxi ra' ba loh xquelguxchisi Dxiohs. ²⁸Pwihsi zi'chi za la'h Jesucristu tuhbi chi'h zi baxi'hi Ñi'h llarihn Ñi'h loh cruhzi tin basia'pitii Ñi'h xtuhlda ra' ziahan duxa ra' bwiinn. Per nahpa guibia'garii Ñi'h stuhbi ayi tin gusia'pitii ru dxi'h Ñi'h duhlda sino que tin guta'h Ñi'h la'h gallee bwiinn nin cabweeza la'h Ñi'h.

10 Laasii xlehyi Moisehs naa ziga zi tuhbi bacaala xteenn ra' nin ze' nnah, per ayi gacan ziga pa'caa dxyi'dxyi cuubi ra' chi; ni'chin lehyi cun llarihn guidxa'h ra' nin rlli'hi gazohba yihza ayi gaca guunn za'can la'h ra' bwiinn nin riabiiga loh Dxiohs, laasii ayi nuu gusia'pitii llarihn guidxa'h xtuhlda

bwiinn. ²Pwihsi sidela la'h lehyi ñahca ñuhnn nayaa la'h ra' bwiinn loh duhlda, pwihsi ayi ru ñudi'hi ra' ba llarihn ra' guidxa'h laasii chin guya'pitii xtuhlda ra' ba nee loh xquelrihn ra' ba ayi ñu'nb-wa' ru la'h duhlda, ³per xquelguhchi ra' guidxa'h cun guelrudi'hi ra' ba llarihn ra' ma gazohba yihza sola rallu'yin para rasaza'n sto' ra' ba xcweenta xtuhlda ra' ba, ⁴laasii llarihn ra' guidxa'h ayi nuu gusia'pitii xtuhlda bwiinn, ⁵ni'chin la'h Jesucristu chin bi' Ñi'h loh guidxyiyuh rahbi Ñi'h loh Dxiohs:

Ayi xclaa'dzi lu'h llarihn ra' guidxa'h nin rahchi ra' tin gusiaa ra' xtuhlda ra' bwiinn.

⁶Ayiza biuu' sto' lu'h guhn ra' nin gaca'dxih ra' guidxa'h nin rahca ra' tin gusiaa ra' xtuhlda ra' bwiinn.

⁷Ya chi'chi ra'pihn:

“Rii' ze'ldahn tin gu'nnahn ziga xclaa'dzi lu'h gaca, Daada Dxiohs”, (ziga nin caa loh dxihsi ra' pur nin saca'hn).

⁸Chin guya'loh guñi' Jesucristu dxyi'dxyi ra' rii': “Ayi xclaa'dzi lu'h cun ayi za riiu'sto' lu'h xquelguhchi guidxa'h neezaa guhn nicala za xquelrca'dxih cun llarihn guidxa'h nin runi'hi ra' bwiinn pur xtuhlda ra' ba ziga caa loh dxihsi lehyi guunn ra' bwiinn”, ⁹ya chi'chi rahbi Ñi'h: “Na'h ze'ldahn tin gu'nnahn ziga pa'caa nin xclaa'dzi Yu'bilu'h gu'nnahn, Daada Dxiohs”, chi'chi basia'pitii Ñi'h nin guhca galoh tin pur llarihn Ñi'h gulahchixchih Ñi'h dxyi'dxyi cuubi nin basia'hannee Ñi'h la'h nu'h nnah.

¹⁰La'h Dxiohs basiaa la'h nu'h laasii bwi'hn Jesucristu ziga guhca xigaaba Dxiohs guxi'hi Ñi'h llarihn Ñi'h chin gucah Ñi'h loh cruhzi tuhbi chi'zi par tu'pazi. ¹¹Garaa ra' bixohza ra' nin naa bwiinn Israel, ruhn ra' ba dzi'n guilliiguillii tin zeezah rudi'hi ra' ba guidxa'h chi'hi zi cun llarihn ra' ma, ziga caa loh lehyi, nicala la'h guhn ra' chi ayi nuu gusia'pitii duhlda, ¹²per la'h Jesu-

cristu tuhbi chi'hi zi baxi'hi Ñi'h llarihn Ñi'h loh cruhzi tin basia'pitii Ñi'h xtuhlda ra' bwiinn guidxyiyuh par tu'pazi, chi'chi guzohba Ñi'h xlahdu derehchu Dxiohs llaa'ndxibaa', ¹³ya ri'chi cabweeza Ñi'h chin gadzihn dxyih gutsiiga Dxiohs gallee nin rdxyi'chinee la'h Ñi'h nez ñaa' Ñi'h. ¹⁴Ni'chin tuhbi chi'hi zi gucah Ñi'h loh cruhzi tin basiaa Ñi'h par tu'pazi la'h ra' bwiinn nin riachiisto' ra' ñi'hi xchi'dxyi Ñi'h. ¹⁵Zi'chi gahca za rii' Spíritu Saantu Dxiohs loh nu'h; nnah Ñi'h:

¹⁶Dxyi'dxyi nin dxia'hannee ra'n ba la'n dxyih ra' chi gaca squii', —rahbi Dxiohs—, zigu'tiin xchi'dxyi'hn la'n lasto' ra' ba,

nee zusia'han Zahn xchi'dxyi'hn loh xquelrihn ra' ba.

¹⁷Ya chi'chi rahbi Ñi'h:

Nin stuhbi ayi gusaza'sto'n xtuhlda ra' ba nee cun xquelnadxaaba ra' ba.

¹⁸Ni'chin chin la'h xtuhlda bwiinn ba guyahpitii, ayi ru rchi'hn gudi'hi ra' ba guidxa'h tin chapitii xtuhlda ra' ba.

Yannah nahpa chobiiga nu'h loh Dxiohs

¹⁹Ni'chin nnah bwiitsi ra', ayi guidxyihbi tu laasii zahca gachidxu'tii ra' nu'h la'n yuu' nadaa duxa xteenn Dxiohs pur llarihn Jesucristu. ²⁰Chozah nu'h loh neziuh nacuubi, neziuh xteenn guelnabahan nacuubi, nin baxaala Ñi'h para la'h nu'h pur llarihn gahca Ñi'h nin badi'hi Ñi'h loh Dxiohs tin chu'tii nu'h hasta rbweeza Xtaada Dxiohs Ñi'h. ²¹Jesucristu naa bixohza roo' nin dzi'baloh loh ra' xpwiinn Dxiohs, ²²pwihsi ni'chin nahpa chobiiga nu'h loh Dxiohs cun gaduhbi guelnayaa sto' xteenn nu'h, ayi guidxyihbi nu'h nee ayi za gatuhyi loh nu'h. Cun guelriachii za'ca sto' nu'h biala la'n lasto' nu'h loh xigaaba dxaaba nu'h, ya tihxi ra' nu'h bidxi'bin loh ñihsa nayaa, ²³pwihsi chozah

dzi'tsi nu'h loh dxyi'dxyi nin gwachi-isto' nu'h, ayi chyu gucha'h xigaaba nu'h laasii zuza'loh Dxiohs xchi'dxyi Ñi'h nin basia'hannee Ñi'h la'h nu'h, ²⁴nee gachidxi'hyi za nu'h xa guidxiacanee nu'h la'h ra' lasaa' nu'h ziga tuhbi ziga stuhbi ra' ba tin zi'chi gantsii'hi lasaa' nu'h cun guidi'hnn nu'h ganaalla dzi'n za'ca. ²⁵Nin ayi za chyu guunn ziga ruhnn ra' bwiinn ra' nin ayi ru ri' chin radxa'galasaa' nu'h, sino que nahpa gachigu'gui'w lasto' lasaa' nu'h laasii la'h dxyih nin guibia'garii Daada Jesucristu zeegadzihn gaxhu.

²⁶Laasii sidela la'h nu'h cheezah chuu xtuhlda nu'h nicala ba bihn dxiahga nu'h xchi'dxyi Jesucristu, ayi ru gaca chapitii xtuhlda nu'h, ²⁷chi'chi sihn gachidxunee nu'h guelnadxyi'bi xteenn xquelguxchisi Dxiohs, nee bwehla roo duxa nin guñihchiloh la'h ra' bwiinn ra' nin bidxyi'chinee la'h Dxiohs. ²⁸Chin guyuu' chyuulla tuhbi bwiinn nin ayi bazo'badxiahga ziga guhca xlehyi guehtu Moisehs, nee nicala nuu chiohpa o chohnna bwiinn nin naann dzi'tsi guñi' ra' ba ayi ruzo'badxiahga ba lehyi chi pwihsi nahpa rahchi ba, ayi chyu ralahsasto' ñi'h la'h ba. ²⁹Pwihsi Ꞥbalaaca xchi'h ru guelrusa'cazii duxa nin saca ra' nin rusia'ha xtuhyi la'h Llii'n Dxiohs, nee cun ziga rbwe'hesto' ra' ba llarihn Ñi'h nee rihn chi naa nin bia'han dxyi'dxyi basiaa la'h ra' ba loh duhlda, nee rñi'yah ra' ba la'h Spíritu Saantu xteenn Dxiohs, nee la'h Ñi'h naa Ñi'h nin nadzii'hi la'h ra' ba? ³⁰Laasii ba naann nu'h guñi' Dxiohs squii': "Na'h si gu'nnahn xquel guxchi'sihn; na'h zusadxiillihn la'h ra' ba." Nee neezaa guñi' Ñi'h squii': "La'h nin naa Daada zuhnn guelguxchisi la'h ra' xpwiinn Ñi'h." ³¹ꞤNadxaaba duxa saca bwiinn nin dxiaaba la'n naa Dxiohs nin nabahan dzi'tsi!

³²Pwihsi gulgaza'sto' tu xa guhca tu galohyi; chin gue'du guca'ha tu

xchi'dxyi Dxiohs xa bazuhchihpa sto' tu, bati'dxiloh tu guelrza'cazii duxa laasii guca'ha tu xchi'dxyi Dxiohs. ³³Guyuu' ra' lasaa' tu nin basi'xtuhyi ra' ba, nee guyuu' za ra' nin basa'cazii la'h tu nez delanta loh ra' bwiinn ziahan. Guyuu' za nin badxa'galoh tu loh guelrza'cazii ni'chi za bati'dxiloh tu guelrza'cazii. ³⁴La'h tu balahsa sto' tu la'h ra' bwiinn ra' nin guyuu' lahtsidxi'ba ya hasta ri-ahxi tu basaa'n tu gule'hellu'hu ra' ba xixteen tu laasii guhcabwa' tu llaa'ndxibaa' nuu guelnaza'ca par la'h tu nin lasahca ru, nee naan nin ayi ñichiloh-htii'. ³⁵Ni'chin nnah ayi guñihchi tu xquelriachiisto' tu xchi'dxyi Jesucristu tin ni'chi guunn guica'ha tu guelnabahan nin ayi ñichilohhtii'. ³⁶Pwihsi la'h tu nahpa cweeza dzi'tsi tu tin chin la'h tu ba bwi'hnn nin xclaa'dzi Dxiohs, ya chi'chi zica'ha tu nin bia'han dxyi'dxyi Ñi'h guica'ha tu, ³⁷laasii xchi'dxyi Dxiohs nin bia'han rñi' squii':

Za lliaa'yi'hn ria'dxyi para dxi' nin nahpa dxi', ayi gacata'h Ñi'h.

³⁸Bwiinn nin nabahan nayaa pur ziga riachiisto' ba xchi'dxyi'hn zibahan ba; per sidela la'h ga gusaa'n ba chechiisto' ba xchi'dxyi'hn,

ayi chuu nasaa sto'n gwa'hahn loh ba.

³⁹Ya la'h nu'h ayi naa nu'h nin rusaa'n guelriachiisto' para ñichiloh nu'h loh xtuhlda nu'h sino que naa nu'h nin zena'hla tin ta'h nu'h loh xtuhlda nu'h laasii riachiisto' nu'h.

Guelriachiisto' xchi'dxyi Dxiohs

11 Pwihsi ziga gaapa lu'h guelriachii sto' naa siguhra zica'ha lu'h nin cabweeza lu'h, cun naannloh za lu'h chuu tuhbi cohsa nin nagahdxi dxiinloh. ²Biahxinee Dxiohs la'h xtaada gul-doo' ra' nu'h laasii gwachiisto' ra' ba xchi'dxyi Ñi'h.

³Laasii nin riachiisto' nu'h, naann nu'h bwi'hnncha'yi Dxiohs dxibaa' cun

guidxyiyuh pur xchi'dxyi Ñi'h, laasii nin rachidia'ha ra' nu'h nnah guhcan loh nin ayi biinloh galohyi. ⁴Pur ziga gwachiisto' guehtu Abel xchi'dxyi Dxiohs badi'hi guhn ba tuhbi guhn nez loh Ñi'h nin naza'ca ru loh guhn nin badi'hi bwihtsi ba nin biria'hlah Cañ, ya pur ni'chin guñi' Dxiohs naa guehtu Abel bwiinn za'ca ru. Nnah nicala la'h guehtu Abel guhchi ba, zeezahitii' za'bi xchi'dxyi ba ziga gwachiisto' ba xchi'dxyi Dxiohs.

⁵Zi'chi gahca za la'h Enoc pur ziga gwachiisto' ba la'h Dxiohs, ni'chin nin zeenee Dxiohs la'h ba llaa'ndxibaa', nabahan ba ayi guhchi ba, pwihsi ayi ru badxeela ra' ba la'h Enoc laasii Dxiohs zeenee la'h ba llaa'ndxibaa', nee loh Xchihtsi Dxiohs rñi' galoh nin nagahdxiguze ba llaa'ndxibaa', guluu'nasaa ba sto' Dxiohs. ⁶Pwihsi ayi nuu cu'nasaa lu'h sto' Dxiohs sidela ayi riachiisto' lu'h xchi'dxyi Ñi'h, laasii ziga chebiiga lu'h loh Dxiohs nahpa chechiisto' lu'h nuu Dxiohs nee zudi'hi Ñi'h cohsa za'ca la'h ra' bwiinn ra' nin gadxi'hyi la'h Ñi'h.

⁷Nee pur gwachiisto' guehtu Noeh dxyi'dxyi nin guñi' Dxiohs loh ba, chin rahbi Ñi'h ziaaba ñihsadxiyah nin gue'du gwa'ha ra' bwiinn, chi'chi bwi'hnn ba nin rahbi Dxiohs loh ba nee bidxyihbi za ba laasii naann ba ruza'loh Dxiohs dxyi'dxyi nin rñi' Ñi'h, ni'chin bwi'hnncha'yi ba tuhbi barcu roo' tin ayi ñahchi ra' bwiinn lasaa' ba. Laasii gwachiisto' ba xchi'dxyi Dxiohs, ni'chi baluu'yi ba balaaca nin ayi riachiisto' ra' bwiinn guidxyiyuh dxyi'dxyi nin baluu'yi ba, ni'chi guca'ha Noeh guelnabahan za'ca nin gwachiisto' ba xchi'dxyi Dxiohs.

⁸Pur guelriachiisto' xteenn xchi'dxyi Dxiohs nin guyuu' sto' guehtu Abrahñ, chin gudihdxyi Dxiohs la'h ba, bazo'badxiyahga ba xchi'dxyi Ñi'h biria'h ba lahdxyi ba gwah ba nez hasta bia'handxyi'dxyi Dxiohs gudi'hi Ñi'h guica'ha ba. Pwihsi biria'h ba

lahdxyi ba guna'zu nehza ba zee ba nin ayi gaann ba caa chi'h gadzihn ba. ⁹Pwihsi laasii guyuu' guelriachii xteenn xchi'dxyi Dxiohs sto' guehtu Abrahñ, ni'chin guyuu' ba ziga tuhbi bwiinnziitu loh yuh ra' nin guxe'hla Dxiohs la'h ba, guyuu' ra' ba la'n yuu' dxihdx ra', ziga gahca za bwi'hnn guehtu Isaac cun guehtu Jacobo, laasii nee loh ra' ba bia'handxyi'dxyi Dxiohs guca'ha ra' ba yuh ra' chi, ¹⁰laasii la'h guehtu Abrahñ guleeza ba tuhbi guihdxyi nin zohba dzi'tsi, tuhbi guihdxyi nin guunncha'yi Dxiohs nee nin cwachixchih Ñi'h.

¹¹Zi'chi za gohpa guehtu Sara guelriachiisto' xchi'dxyi Dxiohs tin nicala guyu'xa ba nee gudii'dxi ñuu' llii'n ba, per guca'ha ba guelnabwa' tin guyuu' llii'n ba laasii gwachiisto' ba la'h Dxiohs nahpa baza'loh Ñi'h xchi'dxyi Ñi'h nin bia'hannee Ñi'h la'h ba. ¹²Pwihsi la'h guehtu Abrahñ nicala ze'gadzihn dxyih nin gachi ba, nahpa guyuu' ziahan duxa ra' llahga ba ziga zi dxih ra' nin nuu llaa'ndxibaa' nee cun ziga za yuhlli nin rii rwaal' ñihsado', nin ayi gaca gulaaba bwiinn.

¹³Garaa ra' bwiinn ra' chi guhchi ra' ba, nee ayi guca'ha ra' ba xiilla nin bia'han Dxiohs dxyi'dxyi ñudi'hi Ñi'h la'h ra' ba, ya nin gwachiisto' ra' ba xchi'dxyi Dxiohs bwa'ha ra' ban desde zihtu roo', ni'chin nin gwachiisto' ra' ba laasii naann ra' ba naa ra' ba ziga zi bwiinnziitu, ca'nzaa zi ra' ba loh guidxyiyuh. ¹⁴Pwihsi nin rñi' ra' squii', cañi' ra' ba nayaa-nayaa cadxi'hyi ra' ba canehza gaca lahdxyi ra' ba. ¹⁵Sidela la'h ra' ba ñuhnn ra' ba lligaaba xteenn lahdxyi ra' ba nin biria'h ra' ba, ñahca ñibia'garii ra' ba ri'chi, ¹⁶per xclaa'dzi ra' ba tuhbi guihdxyi za'ca nez nuu Dxiohs llaa'ndxibaa', pwihsi ni'chin la'h Dxiohs ayi ratuhyi loh Ñi'h guiria'hlah Ñi'h Xchiohs ra' ba, laasii nahpa cha'yi

Ñi'h tuhbi guiidxyi za'ca nin chuu ra' ba llaa'ndxibaa'.

¹⁷ Pwihsi pur guelriachiisto' xteenn Dxiohs nin guyuu' sto' guehtu Abrahñ, ni'chin chin badi'hi Ñi'h tuhbi dzi'n nagahn la'h ba tin gwa'ha Ñi'h xa guunn ba, gwanee ba la'h Isaac tuhbi lahta tin ñudi'hi ba la'h Isaac ziga tuhbi guhn loh Dxiohs. Pwihsi ayi biaa ba ñudi'hi ba la'h tuhbi dxi'h llii'n ba chi guhn loh Dxiohs, nicala bia'hannee Dxiohs dxyi'dxyi la'h ba ¹⁸rahbi Ñi'h:

Pur Isaac ziahan llaaha lu'h chuu'.

¹⁹ Laasii la'h guehtu Abrahñ naann dzi'tsi ba nahpa Dxiohs guelrnabwa' tin gucwa'hn Ñi'h bwiinn loh guelguhchi, pwihsi zi'chi zahca guñi' nu'h ñahca ziga zi guhchi Isaac nee gubia'garii babahn bi tin baca'ha xtaada bi la'h bi stuhbi.

²⁰ Pwihsi zi'chi za la'h guehtu Isaac guyuu' guelriachiisto' xteenn xchi'dxyi Dxiohs sto' ba ni'chin bwi'hnntaa'yi ba yihca guehtu Jacobo cun guehtu Esaú, ya guñi'xgah ba xi ni'ca guunn tuhbigah ra' bi. ²¹ Zi'chi za la'h guehtu Jacobo guyuu' za guelriachiisto' xteenn xchi'dxyi Dxiohs sto' ba chin la'h ba naa gachi bwi'hnntaa'yi ba yihca tuhbigah ra' llii'n guehtu Joseh, chi'chi guna'zu ba tuhbi yahga gaandxu tin guzuh chihpa ba guunn ba la'h Dxiohs. ²² Zi'chi za la'h guehtu Joseh guyuu' za guelriachiisto' xteenn Dxiohs sto' ba chin ba naa gachi ba guñi'xgah ba zaria'h ra' bwiinn Israel loh guiidxyi Egiptu, guñi' za ba xa nahpa guca'tsi ra' ba la'h ba.

²³ Neezaa xczuzahn ra' guehtu Moisehs guhpa guelriachiisto' xteenn xchi'dxyi Dxiohs, ni'chin chin guulaa guehtu Moisehs, loh chiohpa bwe'hw gulu'la'n ra' ba la'h Moisehs laasii bwa'ha ra' ba chuhla bado'yi'hn guhca bi nee ayi bazo'badxiahga ra' ba dxyi'dxyi nin guñi' rrehyi nahpa gachi ra' biñi'n ndxi'hw, ²⁴ ya gohpa za guehtu Moisehs

guelriachiisto' xteenn xchi'dxyi Dxiohs sto' ba ni'chin chin guhca ndxi'hw ba ayi gunnah ba ñiria'lah ba llii'n llii'ndxa'pa rrehyi Egiptu, ²⁵ sino que bwi'hnn ba lligaaba bati'dxilohnee ba la'h ra' xpwiinn Dxiohs guelrza'cazii xlawaa'ha ñahxinee ba guelnasaa ra' xteenn duhlda paaldae si dxyih. ²⁶ Par la'h ba lasahca ru bati'dxiloh ba guelrza'cazii ziga nin bati'dxiloh Jesucristu xlawaa'ha ñica'ha ba guelnaza'ca xteenn Egiptu laasii cabweeza si ba guelnaza'ca nin gudi'hi Dxiohs la'h ba. ²⁷ Pwihsi pur guelriachiisto' xteenn xchi'dxyi Dxiohs nin guyuu' sto' guehtu Moisehs, biria'h ba loh guiidxyi Egiptu nee ayi bidxyihbi ba xquelnadxyi'chi rrehyi, gwazahnee dzi'tsi ba ziga naa xigaaba ba ziga nin bwa'haloh ba la'h Dxiohs nin ayi chyu gwa'ha.

²⁸ Ya pur guelriachiisto' xteenn xchi'dxyi Dxiohs nin guyuu' sto' Moisehs bwi'hnn ba lañih xteenn paascu, gunabwa' ba baro'ba ra' ba llarihn ra' lli'hyi tuhbigah rwaa' yuu' nin guyuu' ra' bwiinn Israel ra' tin chin gudii'dxi aanjla xteenn guelguhchi ri'chi nin tuhbi llii'nga'n galoh bwiinn Israel ayi xi gunnee ba. ²⁹ Ya pur guelriachiisto' xteenn xchi'dxyi Dxiohs gudii'dxi bwiinn Israel galaayi ñihsado' nin laa ñisado' xñiaa ziga zi loh yuh bihdzi; ya chin guclaa'dzi ra' bwiinn Egiptu ra' ñuhnn zi'chi za, la'laga'h gubi'hyi ñihsado' chi yihca ra' ba ya gwaa'ñihsa ra' ba.

³⁰ Ya pur guelriachiisto' xteenn xchi'dxyi Dxiohs gurih barda dxiah xteenn guiidxyi Jericoh laasii galoh biahyi ra' ba gadiidxi lee' dxiah chi loh gahdzi dxyih, ³¹ ya pur guelriachiisto' guehtu Rahab, tuhbi gunna'h dxaaba, ayi guhchi ba chin guhchi ra' bwiinn nin ayi bazo'badxiahga dxyi'dxyi laasii la'h ba bagachi'loh ba nee guluu'cha'yi ba la'h ra' bwiinn Israel nin zeegalda'tsi xa naa guiidxyi chi.

³² ¿Xi ni'ca ru guñi'n? Ayi gaca xi guze'ta ruhn nee ria'dxi guze'ta'hn guehtu Gedeohn, guehtu Barac, guehtu Sansohn, guehtu Jefteh, guehtu Davihd, guehtu Samuel, neezaa guehtu daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs. ³³ Gallee ra' ba guyuu' guelriachiisto' xteenn xchi'dxyi Dxiohs la'n lasto' ra' ba, ni'chin bwi'hnn za'ca ra' ba guelguxchisi, guca'ha ra' ba xquelrahcanee Dxiohs nin bia'han dxyi'dxyi guca'ha ra' ba, nee basie'w za ra' ba rwa' ra' bwe'dzi, ³⁴ basiu'yi ra' ba bwehla duxa ra', gula'h ra' ba loh guelguhchi tin ayi ñahchi ra' ba cun spahda. Bwiinn ra' nin badxahga bazuhchihpa ra' ba la'h ra' ba guhca nadxipa duxa ra' ba, guhca ra' ba bwiinn duxa ra' loh guehrru ra', nee bwi'hnn ra' ba gahn la'h ra' xsuldahdu ra' bwiinn ra' nin bidxyi'chinee la'h ra' ba. ³⁵ Guyuu' ra' gunna'h ra' nin gubia'garii babahn xquehtaguhla ra' ñi'h loh guelguhchi, ya snuhn ra' ba guhchi loh guelrza'cazi xlawaa'ha ñila'h ra' ba loh guelguhchi tin zi'chi guca'ha ra' ba stuhbi guelnabahan nin naza'ca ru loh guelnabahan rii'. ³⁶ Snuhn ra' ba bati'dxiloh guelrza'cazii nee guñi'yah bwiinn la'h ra' ba, nezaa cun cadehn biyi'bi ra' ba cun bie'w ra' ba la'n lahtsidxi'ba. ³⁷ Ya snuhn ra' ba guhchi cun dxiah o chin guhca ra' ba chiohpa taa'ha cun sierru. Nuu za ra' ba guhchi ra' ba cun spahda, snuhn ra' ba gurihzaa nezii-nezi'chi nee nin guhca lahdxi nin guhta ra' ba guhca dixidxi lli'hyi o dixidxi chihva, nee bati'dxiloh ra' ba loh guelrza'cazii duxa. ³⁸ La'h bwiinn rii' nin ayi bichi'hn ra' ñi'h loh guidxyiyuh nee gurihzaa ra' ba nezii-nezi'chi nez loh yuh bihdzi ra' nee nez la'n dahan ra', la'n cwehva ra' nee cun caacazi nez la'n bataa'ha ra' gubahan ra' ba. ³⁹ Garaa ra' ba nicala biahxinee Dxiohs la'h ra' ba pur guelriachiisto' ra' ba xchi'dxyi Ñi'h ayi guca'ha ra' ba nin bia'han dxyi'dxyi Ñi'h loh ra' ba,

⁴⁰ laasii bwi'hnn Dxiohs lligaaba guunn Ñi'h tuhbi dzi'n za'ca loh ra' ba. Bwi'hnn Dxiohs lligaaba guni'hi Ñi'h guelnaza'ca chi la'h nu'h nee tuhsi gachica'ha ra' nu'hn cun la'h ra' bwiinn ra' chi nin bia'han dxyi'dxyi guni'hi Dxiohsan.

Nahpa gaza'sto' nu'h xa gubahan Jesucristu

12 Ni'chin nin naa nu'h ziga nin zuu galaayi ra' garaa ra' bwiinn ra' nin baluu'yi guelriachiisto' xteenn Dxiohs nin guyuu' la'n lasto' ra' ba. Ni'chin nahpa gasaa'n nu'h la'h garaa ra' nin ruhnn llahn loh xneziuh nu'h, neezaa ra' duhlda nin ruchi'bi la'h ra' nu'h loh xquelnabahan ra' nu'h, tin ayi saca nagahn nu'h chozah nu'h loh nezuih nin zozahnee nu'h nez hasta choo nu'h. ² Ni'chin nnah nahpa guidi'hnn nu'h lligaaba za'ca xa bwi'hnn Jesucristu nin badi'hi guelriachiisto' la'h ra' ba nee nin nahpa baza'loh nin gwachiisto' ra' ba, ya la'h Jesucristu bati'dxiloh Ñi'h guelrza'cazii loh cruhi, nee ayi za batuhyi loh Ñi'h pur guelguhchi nin guhchi Ñi'h, laasii naann Ñi'h chin ba bati'dxiloh Ñi'h gallee guelrza'cazii chi zica'ha Ñi'h guelnabahan nasaa, nee guzohba Ñi'h xlahdu derehchu Dxiohs nin nuu llaa'ndxibaa' hasta canabwa' Ñi'h.

³ Gulgui'hnn lligaaba za'ca la'h tu xa bati'dxiloh Jesucristu guelrza'cazii loh ra' bwiinn duhlda, pwihsi ni'chin ayi cwe'hesto' tu nee ayi za guiria'h gahn tu, ⁴ laasii la'h tu nnahyi ayi xi llarihn tu guilli'hi loh guelruca'hnee xteenn duhlda. ⁵ ¿Ta bia'ldasto' tu dxyi'dxyi nin bwii'yidxyi'dxyinee Dxiohs la'h tu ziga llii'n Ñi'h? Laasii squii' rñi' loh Xchihtsi Dxiohs, rahbi Ñi'h:

Llii'nahn, ayi cwe'hesto' lu'h xquelnah Daada Dxiohs, nin ayi za guiria'h gahn lu'h chin chee nee lu'h tuhbi dxyi'dxah xteenn Ñi'h,

⁶ laasii zi'chi ruhnnee Daada la'h garaa nin nadzii'hi ba nee rudi'hi ba tuhbi guelnah la'h ra' bwiinn nin raaca llii'n Ñi'h.

⁷ Sidela la'h tu guzuhchihpa lasto' tu loh guelrza'cazii, pwihsi zaca'ha Dxiohs la'h tu ziga zi tuhbi llii'n Ñi'h, laasii çhyu guzahn ayi rudi'hi tuhbi guelnah la'h llii'n ba? ⁸ Per sidela la'h Dxiohs ayi ruhnna Ñi'h la'h tu ziga ruhn Ñi'h la'h ra' gallee llii'n Ñi'h, ayi naa tu llii'n pa'h Ñi'h; sola naa tu llii'n duhlda. ⁹ Ba naann tu chin guhca nu'h biñi'n loh guidxyiyuh rii', bani'hi xtaada ra' nu'h tuhbi guelnah la'h nu'h tin bazo'badxiahga ra' nu'h xchi'dxyi ba, tin rachidi'hnn nu'h ziga nin xclaa'dzi ba gaca. Pwihsi çxinaa chi'h ayi chy guzo'badxiahga xchi'dxyi Xtaada nu'h nin nuu dxibaa' tin zi'chi gapa nu'h guelnabahan? ¹⁰ Xtaada ra' nu'h loh guidxyiyuh rii' bani'hi ra' ba tuhbi guelnah la'h nu'h gaduhbi nin guhca nu'h biñi'n tin bazo'badxiahga ra' nu'h xchi'dxyi ra' ba, per la'h Dxiohs runi'hi Ñi'h dxyi'dxah la'h nu'h tin gachidxiaapaa nu'h tuhbi guelnabahan nayaa, tin gaca nayaa za nu'h ziga naa Ñi'h nayaa. ¹¹ Guchii nin tuhbi guelnah ayi chy riuu'sto' nu'h chin dxuugati'dxiloh ra' nu'h rahca nayaan, per garaa ra' nin ruti'dxiloh guelnah ra' rca'ha ra' ba tuhbi guelnabahan naza'ca.

Zizahcazii nu'h sidela gasaa'n nu'h xchi'dxyi Dxiohs

¹² Ni'chin pwihsi gulgazuhchihpa naa tu nin badxahga, nee gulgazuhchihpa za yihca llihbi tu nin badxahga, ¹³ nee gulgadxi'hyi neziuh xteenn xchi'dxyi Jesucristu tin zuu dzi'tsi ñaa' tu.

¹⁴ Gulchi'hyi xa guibahannee za'ca tu la'h gallee ra' bwiinn, nee gulchezahnee tuhbi guelnabahan nayaa, laasii garaa ra' nin ayi guibahan nayaa ayi nuu gwa'ha ra' ba loh Daada Jesucristu. ¹⁵ Gulguia'ha za'ca tin ayi chy tuhbi

tu guñihchi loh xquelrahcanees Dxiohs, nee tin ayi gaca chy tuhbi tu ziga xtulbaa' cwa'n naltaa' ra' nin ruxi'n la'h bwiinn. ¹⁶ Pwihsi nin tuhbi tu ayi nuu gahpa stuhbi gunna'h loh nehza galoh che'hla tu, nee nin ayi za gaca tu nin ayi riuu'ria'zi xchi'dxyi Dxiohs ziga guhca guehtu Esaú nin batoo' pur tuhbi si guelwawh xquelnaza'ca ba pur naa ba llii'n-ga'n galoh xtaada ba, ¹⁷ nee la'h tu ba naann tu, chin guclaa'dzi guehtu Esaú ñuhnntaa'yi xpaah ba yihca ba, sola gudxihldxi dxyi'dxyi xpaah ba la'h ba nicala bi'n duxa ba per ayi ru bidxeela ba xa ñuhnn ba ñucha'h ba nin bwi'hnn ba.

¹⁸ Laasii la'h tu ayi gwabiiga tu ziga la'h ra' bwiinn Israel ra' tihxi dahan nin ayi ñahca ñidxi' nin cacadxih cun bwehla duxa, hasta nacahyi guzihn, hasta cayahca biduhn duxa. ¹⁹ Nin ayi za bihn dxiahga tu rsiaa'ha trompeta, nee cun rsiaa'ha xchi'dxyi Dxiohs. Bwiinn ra' nin bihndxiahga ra' rsiaa'ha xchi'dxyi Dxiohs ayi gudxihpasto' ra' ban ni'chin nin gudxi'n chihpa ra' ba ayi ru guñi' Ñi'h, ²⁰ laasii ayi gudxihpa sto' ra' ba dxyi'dxyi nin guñi' Ñi'h chin rahbi Ñi'h: “Chyuchi'h zi tuhbi maan nin guicah tihxi dahan rii', gulchiin ma cun dxiah o cun tuhbi yahga tu'chii.” ²¹ Guelnadxyi'bi duxa naa nin bwa'ha ra' ba ri'chi, ni'chin la'hgahca guehtu Moisehs rahbi: “Neezahn cachihchihn cayuhnn guelnadxyi'bi.” ²² Laasii la'h tu gwabiiga loh dahan nin laa Siohn, hasta naa lahdxyi Dxiohs nin nuu nabahan dzi'tsi, nee guihdxyi Jerusalehn nin nuu llaa'ndxibaa' hasta nuu ziahan duxa ra' xaanjla Dxiohs nin badiaa'ha raann la'h Dxiohs. ²³ Ri'chi rii' ra' nin naa ra' llii'n Dxiohs, garaa ra' nin caalah ra' ñi'h llaa'ndxibaa'. La'h tu gwabiiga loh Dxiohs nin naa Jwehsi xteenn garaa ra' nu'h, neezaa loh ra' spíritu ra' bwiinn za'ca nin ba bwi'hnn nayaa Dxiohs. ²⁴ La'h za nu'h

bioobiiga loh Daada Jesucristu nin rusi-
a'lda dxyi'dxyi nee nin zuu galaayi loh
Dxiohs nee loh za bwiinn guidxyiyuh pur
dxyi'dxyi cuubi nin bia'han dxyi'dxyi
Dxiohs, neezaa pur llarihn Jesucristu nin
badi'hi Ñi'h loh Dxiohs pur la'h ra' nu'h.
Llarihn Jesucristu rnaaba dxiaa xtuhlda
ra' bwiinn guidxyiyuh, ni'chin lasahca
run loh llarihn guehtu Abel nin rnaaba
gaca gaelguxchisi xcweenta bwiinn nin
gudxiinn la'h ba.

²⁵ Pwihsi ni'chin nnah gulgahca nasiin
tin ayi cwe'hecaa tu nin cañi' loh
tu xchi'dxyi Ñi'h, pwihsi bwiinn ra'
nin ayi bazo'badxiahga xchi'dxyi Dx-
iohs nin baluu'yi ra' bwiinn nin bi'
loh guidxyiyuh ayi bila'h ra' ba, zi'chi
za la'h nu'h ¿xa guidi'hn ra' nu'h
ta'h ra' nu'h sidela ayi chyu gu-
zo'badxiahga xchi'dxyi Daada nin ze'
llaa'ndxibaa'? ²⁶ Rsiaa'ha xchi'dxyi Dx-
iohs bañi'bi guidxyiyuh galoh, per nnah
ñi' Ñi'h stuhbi:

Ayi guidxyiyuh si dxi'h guñi'bi'hn
pwihsi nnah neezaa dxibaa'.

²⁷ Ya chin baze'ta Ñi'h stuhbi guñi'bi
Ñi'h guidxyiyuh zahcabwa' nu'h zadz-
ihn dxyih guñi'bi gallee nin bwi'hnn-
cha'yi Ñi'h nee ziiñhchiloh ra'n tin dx-
ia'han si ganaalla nin ayi nuu guñi'bi,
²⁸ per lahdxyi nu'h nin runi'hi Dxiohs
la'h ra' nu'h ayi nuu guñi'bin, ni'chin
gadi'hi nu'h guelzuxchiilli loh Dxiohs
pur dee' ra' tin zi'chi gaann nu'h la'h Dx-
iohs gaduhbi sto' nu'h, nee cun xquel-
nadxii'bi nu'h tin dxiahxinee Ñi'h la'h
nu'h, ²⁹ laasii la'h Xchiohs nu'h naa ziga
tuhbi bwehla duxa nin ruñihchilohtii'.

¿Xa guidi'hn nu'h tin dxiahxinee Dxiohs la'h nu'h?

13 Ayi gucwe'za tu gaantsii'hi lasaa'
tu ziga tuhbi ziga stuhbi tu; gul-
cwiñ ziga zi bwihtsi lasaa' tu. ² Ayi dx-
ia'ldasto' tu gaca tu bwiinn za'ca cun
bwiinn ra' nin gadziñ yihdzi tu, laasii

pur ni'chi nuu ra' ba nin ayi gaann ra'
ba badi'hi ra' ba yihdzi ra' ba guleezaa
xaanjla Dxiohs.

³ Gulgaza'sto' tu bwiinn ra' nin nuu
lahtsidxi'ba ziga zi nee la'h tu ñie'wnee
tu la'h ra' ba; gulgui'hnn lligaaba pur
bwiinn ra' nin guza'cazii pwihsi nee la'h
tu ayi nuudxyi'dxyi saca tu zi'chi za.

⁴ Nee gallee nu'h gachidi'hnn lasahca
nu'h xquelruchinaa nu'h tin guibahan
nayaa nu'h cun che'hla nu'h laasii
zuhnn Dxiohs gaelguxchisi la'h ra' nin
ruhnn gaelgubwihlli nee nin rza'bisto'
ñi'h stuhbi gunna'h. ⁵ Ayi guca'hsto' tu
mweeyi, guldxiyahxi cun nin nahpa si
tu laasii squii' guñi' Dxiohs: “Ayi gusa'-
na'hn yi'h nee ayi za cwe'hesto'n yi'h.”

⁶ Ni'chin ayi chyu guidxyihbi guñi':
Daada nin nuu dxibaa' naa nin rahcane
na'h,

ayi guidxyihbihn xi chi'h zi nin guunnee
bwiinn na'h.

⁷ Gulgaza'sto' tu la'h garaa ra' nin
baluu'yi xa guibahan za'ca tu, nin balu-
u'yi xchi'dxyi Dxiohs la'h tu; gulgui'hnn
lligaaba xa guya'loh xquelnabahan ra'
ba, nee gulchezahnee ziga guelriachi-
isto' xchi'dxyi Dxiohs nin guyuu' sto'
ra' ba. ⁸ Ayi chuu dxyih guidxa'h Je-
sucristu, ziga guhca Ñi'h nna'yi zi'chi-
gahca naa Ñi'h nnadxiih nee zi'chigahca
za gaca Ñi'h par tu'pazi. ⁹ Ayi za gusaa'n
tu gusiahchi stuhbi bwiinn lasto' tu cun
guriincaa dxyi'dxyi nin ruluu'yi ba, nee
nin ayi naa ziga xchi'dxyi Jesucristu.
Mas cha'yi chozahnee nu'h loh guel-
rahcane nin ruluu'yi xchi'dxyi Dxiohs
xlawaa'ha chozahnee nu'h xigaaba guel-
rahw si. Pwihsi ayi xi lasahcatii' ni'chi
laasii bwiinn nin gwazahnee lligaaba chi
ayi baria'caa za'ca ra' ba.

¹⁰ Naa'han ziga ñachidxiaapa nu'h
tuhbi bacu'ga llaa'ndxibaa', nee zahca
gachida'w nu'h nin dzi'ba lohon, per
nin tuhbi bixohza nin zezahnee xle-
hyi Moisehs ayi gaca gahw ra' ba nin

dzi'ba loh bacu'ga chi, ¹¹ laasii xpixohza roo' ra' bwiinn Israel bati'dxi guhn ra' ba llarihn ra' guidxa'h la'n yuu' nin nadaa duxa xteenn Dxiohs tin dxie'wloh ra' xtuhlda ra' bwiinn ra' chi, per ya tihxi ra' maan ra' chi rca'dxih ra' ban rwaa' guihdxyi chi. ¹² Zi'chi za la'h Jesucristu bati'dxiloh Ñi'h guelrza'-cazii loh guelguhchi rwaa' guihdxyi tin basiaa Ñi'h la'h ra' bwiinn loh duhlda cun llarihn Ñi'h. ¹³ Ni'chin nnah gulchoo'ho choo nu'h loh Jesucristu rwaa' guihdxyi tin gati'dxiloh nu'h la'h gahca guelrza'cazii cun guelxtuhyi laasii guchii naa nu'h xpwiinn Ñi'h, ¹⁴ pwihsi loh guidxyiyuh rii' ayi chyu nahpa tuhbi guihdxyi nin ba naa par tu'pazi, ni'chin dxuudxi'hyi nu'h tuhbi guihdxyi nin gue'du dxi'. ¹⁵ Pwihsi ni'chin nahpa gadi'hi nu'h guelzuxchiilli loh Dxiohs pur Jesucristu pwihsi guelzuxchiilli rii' naa ziga tuhbi guhn nin gadi'hi nu'h loh Dxiohs, pwihsi jgadi'hi nu'h guelzuxchiilli loh Ñi'h cun rwaa' nu'h! ¹⁶ Neezaa ayi dxia'ldasto' tu guunn tu bwen gacanee tu lasaa' tu ziga tuhbi guelnaza'ca nin cwachi tu guhn loh Ñi'h tin dxiahxinee Ñi'h la'h tu.

¹⁷ Gulgazo'badxiahga xchi'dxyi ra' bwiinn nin rnabwa' la'h tu, laasii nahpa guti'dxi cweenta ra' ba loh Dxiohs pur xtsi'n tu, nee gulgui'hn dxiahxi ra' ba loh xtsi'n ra' ba tin sidela gaca nalaasa sto' ra' ba ayi naan tuhbi xiilla guelnaza'ca para la'h tu.

¹⁸ Gulguinaaba loh Dxiohs pur la'h nu, laasii naann dzi'tsi nu nayaa naa

loh xquelrihn nu nee la'h nu xclaa'dzi gazo'badxiahga nu gachidi'hnn nu dz-i'n za'ca loh garaatii' ra'. ¹⁹ Rna'bazahn loh tu, cwidxyi chihpa tu loh Dxiohs pur na'h tin gacanee Dxiohs na'h guibia'-gariin dxie'lda guia'han cuun tu.

Tuhbi guelruhntaa'yi cun tuhbi guelrgahpaDsiohsa nin ria'loh

²⁰ La'h Dxiohs nin naa guelrbwihdxyi sto', nin bacwa'hn la'h Jesucristu loh guelguhchi, Jesucristu naa xpallwaa'n ra' lli'hyi pur llarihn Ñi'h nin bwi'hnn guzohba dxyi'dxyi cuubi nin ba naa par tu'pazi. ²¹ Dxiohs guunn gaca tu bwiinn za'ca, bwiinn saantu loh xichi'hzi nin guiclaa'dzi Ñi'h guunn tu, nee guunnee Ñi'h la'h nu'h ziga chi'h zi xclaa'dzi Ñi'h pur Jesucristu. jGulgui'hnn lasahca lah Jesucristu par tu'pazi! Zi'chi gaca, pwihsi.

²² Bwiitsi ra'n, rna'ba'hn loh tu ayi guidxyi'chinee tu na'h pur chiohpa-choon dxyi'dxyi nah nin baca'hn loh dx-ihtsi rii' par la'h tu. ²³ Pwihsi gulgacabwa' nnah, la'lasaa' nu'h Timoteu bare'h lahtsi dxi'ba; sidela la'h Timoteu gadzihngah ba rii', pwihsi dxie'ldane'hn ba chin dxie'ldagua'han cuun tu. ²⁴ GulgahpaDxiohs la'h ra' gallee ra' nin ruluu'yi la'h tu nee gallee ra' za bwiinn nin naa xpwiinn Dxiohs. Ruxe'hla ra' bwiinn Italia tuhbi guelrgahpaDxiohs para la'h tu. ²⁵ Dxiohs gacanee la'h tu nee guunntaa'yi Ñi'h yihca tu. Pwihsi zi'chi nahpa gaca.

Dxihtsi nin baca'h Santia'gu

GuelrgahpaDxiohs

1 Na'h Santia'gu, xmoosa Dxiohs nee xmoosa Daada Jesucristu; rgu'neezahn tuhbi guelrgahpaDxiohs loh gadzi'h bichiohpa cwa'h ra' bwiinn Israel ra' nin riidi'chi loh gaduhbitii' guidxyiyuh.

Guelnaann nin runi'hi Dxiohs la'hnu'h

²Bwiitsi ra'n, nahpa dxiahxi duxa tu chin guti'dxiloh tu xi chi'h zi ra' cohsa nin ruchi'hyi xa cwe'hesto' tu xchi'dxyi Dxiohs, ³tin ya naann tu chin rzahca tu zi'chi, rzahca tun tin guidu'hun gu guchii tu riachii sto' tu xchi'dxyi Dxiohs, ya nahpa gusi'dxi tu tin ayi guiria'h gahn tu, ⁴mas gulgui'hnn pur dxiaca za'ca ziga riazah dzi'tsi tu chi, tin zi'chi guunn tu para dxiaca tu tuhbi bwiinn nin ruhnn lligaaba za'ca, bwiinn nin ayi xi dxia'dxi tii'.

⁵Sibweela chyuh tuhbi tu ria'dxi ziga guelnaann xteenn Dxiohs, gulguinaaban loh Dxiohs; la'h Ñi'h guni'hi Ñi'h la'htu laasii la'h Ñi'h naa nin runi'hi garaatii' xiica ra' la'hnu'h nee ayi rusi'ahan Ñi'h la'hnu'h loh nin tuhbi xtuyi, ⁶per nahpa gachidxi'hnn nu'hnn cun guelriachii sto' xteenn Ñi'h nee ayiruza chyuh guidi'hnn chiohpa sto' nu'h, tin ziga bwiinn nin ruhnn chiohpa sto', bwiinn chi naa ziga zi rwaa' ñihsado' nin rdzihta tin ñihsado' garaa lahdu zi riahyniee bwih la'han. ⁷Bwiinn nin naa yihca ñi'h squii' mas ayi guunn ba pur guica'ha ba xilla nez loh Dxiohs, ⁸pwihsi laasii ziga tuhbi bwiinn nin ruhnn chiohpa sto' ñi'h naa ba ziga tuhbi bwiinn nin xclaa'dzi tuhbi cohsa nnadxyih ya guillii stuhbi la'ga'h cohsa, bwiinn chi ayi ruza'loh ba loh tuhsi dxyi'dxyi.

⁹Bwihtsi ra' nu'h nin nado'laadzi nahpa dxiahxi ba laasii Dxiohs gucuh guiya' la'h ba; ¹⁰ya nin nahpa mas balaaqui'hnn xi cohsa, nahpa dxiahxi za ba laasii ba baluu'yi Dxiohs ayi xi lasahca ba pur xiteenn ba, tin ziga bwiinn nin nahpa balaacqui'hnn xcohsa ñi'h, bwiinn chi naa ba ziga zi tuhbi cwa'ndxia', nin ayi nuu gacata'h, ¹¹laasii chin rtahn gubihdxyi ya rahlda hohra ruca'dxih gubihdxyi la'h cwa'n chi cun riaaba dxi'a'an ya rñihchiloh guelnaza'ca ru xteennan. Zi'chi za rricu ziñihchiloh ba loh nin ca'nzaa ba loh xquel guri'xi ba.

Hohr nagahn chin rsagui'hi bwiinn dxaaba

¹²Bwen duxa naa para la'h bwiinn nin suudzi'tsi cun paseensi chin cagati'dxiloh ba loh guelrza'cazii chin ba guñi' za'ca Dxiohs pur nin bwi'hnn ba, chi'chi zudi'hi Dxiohs tuhbi prehmiu la'h ba nin naa tuhbi curohn xteenn guelnabahan nin bia'han dxyi'dxyi Ñi'h desde galoh'tii' para la'h ra' bwiinn nin gaduhbi sto' radxi'hyi la'h Dxiohs. ¹³Chin chyuh tuhbi tu rie'suh lligaaba dxaaba yihca tu, ayi guunn tu lligaaba Dxiohs rusadzihn lligaaba dxaaba chi yihca tu, tin Dxiohs ayi ruhnn Ñi'h dzi'n dxaaba nee nin ayi za rgu'tii Ñi'h lligaaba dxaaba yihca ra' bwiinn. ¹⁴Rallaan naa dee'. Chin tuhbi bwiinn rgoo'ballehxa xigaaba dxaaba ba la'h ba, chi'chi riaaba ba loh lligaaba dxaaba. ¹⁵Loh lligaaba dxaaba rii' riinloh duhlda, ya loh duhlda rii' chin rahca guroo'hon riinloh guelguhchi.

¹⁶Bwiitsi ra', ayi gusaa'n tu gusagui'hi tu la'h gahca tu; ¹⁷galletii' ra' cohsa za'ca nee cohsa cha'yi ra' dez guiya' biinloh ra'n, naa ra'n xteenn Dxiohs nin bwi'hnn cha'yi dxih llaa'ndxibaa'. Dxiohs naa la'hgahca Ñi'h dez cadxyih, nee ayi rdxa'htii' Ñi'h. ¹⁸Ya la'h gahca xcweenta Ñi'h bwi'hnn Ñi'h para gaca nu'h xpwiinn Ñi'h laasii gwachii sto'

nu'h xchi'dxyi Ñi'h, tin gaca nu'h bwiinn galoh loh ra' xpwiinn Ñi'h.

Nin naa dxyi'dxyi nin guchii

¹⁹Pur dee' bwiitsi lasaa' ra'n, cada tuhbigah tu nahpa suunasiin tu para guca'hdxiahga tu, per nahpa chilaa'dzi-gah guñi' tu ayi gusiooba tu ziga gusia'garii tu dxyi'dxyi, nee ayi za gaca tu bwiinn nin nague'hlatii' ria'llahn lasto' ñi'h, ²⁰laasii bwiinn nadxyi'chi ayi gaca guunn ba nin xclaa'dzi Dxiohs gaca. ²¹Ni'chin gulgasaa'n garaa ra' cohsa dxaaba nin gadxah cwa'h sto' tu, ni'chin mas cha'yi cun gaduhbi guelnado'laadz-itii' gulchechii sto' tu xchi'dxyi Dxiohs nin nucha'yi la'n lasto' tu, laasii dxyi'dxyi rii' cha'yin para guta'han xaalma tu loh duhlda.

²²Per gulgui'hnn ziga rñi' loh xchi'dxyi Dxiohs; ayi guunn tu ziga zi nin guca'dxiahga sin, laasii sidela zi'chi guunn tu zusagui'hi tu la'hgahca tu. ²³Bwiinn nin rihn si xchi'dxyi Dxiohs nee ayi rzo'badxiahga ban, bwiinn chi naa ba ziga zi tuhbi bwiinn nin rwa'ha loh ñi'h loh tuhbi dxiahwahan; ²⁴rwa'ha ba xa naa ba nee chin ria'loh rwa'ha ba xa naa ba zeezah la ria'lda sto' ba xa naa ba. ²⁵Per bwiinn nin ayi ria'lda sto' ñi'h nin rihn ba sino que rwa'ha za'ca ba loh dxyi'dxyi nin ruta'h loh duhlda nee ruhnn ba ziga rnabwa' dxyi'dxyi rii', pwihsi ziahxi duxa ba cun nin chi'h zi guunn ba.

²⁶Sidela nuu tuhbi tu nasto' tu naa tu tuhbi bwiinn nin raann duxa la'h Dxiohs, per ayi ruhnn tu gahn gusie'w tu rwa'a' tu, pwihsi la'h gahca tu rusagui'hi tu la'htu, ya ziga guelriachii sto' xteenn tu ayi xi gallu'yitii'hin. ²⁷Dxyi'dxyi nin ayi xi dxiimma nuutii', nin naa nayaa nez loh Dxiohs nin naa Xtaada nu'h naa dee': Gulgahcane la'h ra' bizahbi ra' cun la'h ra' gunna'h nin guhchi che'hla ra' ñi'h chin rchi'hn ra' ba xiilla cohsa,

nee gulguia'ha tin ayi chuu dxiimma tu cun cohsa dxaaba xteenn guidxyiyuh.

Ayi chy guunn guriin-guriin cun cada tuhbigah bwiinn

2 Bwiitsi ra', la'htu ziga ya gwachii sto' tu xchi'dxyi Daada Jesucristu nin nahpa garaa la'ñih, ayi nuu guunn tu guriin-guriin cun cada tuhbigah ra' bwiinn. ²Ziga gazo'ba nu'h; chu'tii tuhbi bwiinn nin nahcu lahdxi za'ca la'n xquido' tu cun nuu ñihyi za'ca naa ba, ya neezaa tuhbi bwiinn prohbi chu'tii nee nahcu ba lahdxi rramienda, ³ya ziga guunn chi'h tu mahzi guunn lasahca tu la'h nin nahcu lahdxi za'ca guñi' tu loh ba squii: "Guzohba yahgaxiyyi za'ca rii'", ya bwiinn prohbi guunnee tu stuhbi forma gahbi tu: "Ri'ca guzu'nchii yi'h", o guñi' tu gahbi tu: "Ziga yi'h loh yuh guzohba", ⁴ya zi'chi rluu'yi guriinca cayuhnn tu loh gahca ra' lasaa' tu, nee caywa'ha dxaaba tu loh lasaa' tu. ⁵Bwiitsi ra', gulgaca'dxiahga dee: Dxiohs gulii la'h bwiinn nin naa prohbi loh guidxyiyuh rii' tin gaca rricu ra' ba loh guelriachii sto' xteenn xchi'dxyi Dxiohs tin para guica'ha ra' ba ziga herensi nez dxibaa' hasta nuu Dxiohs, laasii zi'chi naa dxyi'dxyi nin badi'hi Ñi'h la'h ra' bwiinn nin nadzii'hi Ñi'h. ⁶Nee mahzi ziga la'htu rusi'xtuhyi tu la'h bwiinn prohbi, nee çtayi rricu dxi'h naa nin rusa'cazii la'htu loh xtsi'n tu nee nin rgoo'ballehxa la'htu nez loh guxchisi? ⁷çTayi la'h ra' dxi'h ba nin rñi'yah lah Dxiohs nin rachibwihdxyi nu'h, Dxiohs nin basiaa la'hnu'h loh duhlda?

⁸Sibweelaa guchii tu zeezah tu ziga rñi' loh xchihbru roo' Dxiohs cun cweenta squii': "Guhca nadzii'hi bwiinn lasaa' lu'h ziga nadzii'hi lu'h yi'h gahca", pwihsi bwen naa ziga cayuhnn tu, ⁹per sidela guriin-guriin cayuhnn tu cun cada tuhbigah ra' bwiinn, pwihsi ayi rga'ha cayuhnn tu nuu xtuhlda tu nee

naa tu bwiinn duhlda loh lehyi xteenn Dxiohs, ¹⁰ya ziga nuu tuhbi bwiinn nin ruzo'badxiahga garaatii' dxyi'dxyi nin naa xteenn lehyi, per ya nuu tuhbin nin ruñihchi ba, pwihsi ya pur tuhbi dxyi'dxyi xteenn lehyi chi naa ba tuhbi bwiinn duhlda loh galleetii' dxyi'dxyi nin naa lehyi xteenn Dxiohs. ¹¹Pwihsi la'h-gahca Dxiohs nin guñi': "Ayi guyihdxyi lu'h la'h gunna'h nin naa che'hla stuhbi bwiinn", nee neezaa guñi' Ñi'h: "Ayi chiinn lu'h bwiinn." Pwihsi sidela ayi naa lu'h bwiinn gubwihlli per rdxiiinn lu'h bwiinn, pwihsi ya zi'chi ayi cagazo'badxiahga lu'h ziga naa xlehyi Dxiohs. ¹²La'htu nahpa guñi' tu nee guunn tu ziga zi bwiinn ra' nin tiidxi loh guelguxchisi xteenn Dxiohs nin ruta'h la'h-nu'h loh duhlda, ¹³ya ziga bwiinn ra' nin ayi balahsa sto' ra' ñi'h lasaa' ra' ñi'h, bwiinn chi chin tiidxi za ba loh guelguxchisi xteenn Dxiohs ayi za galahsa sto' Ñi'h la'h ba; per ziga bwiinn nin balahsa sto' ñi'h la'h stuhbi bwiinn lasaa' ba, bwiinn chi zwa'ha za'ca Dxiohs loh ba hohra nin gaca jwiisi.

**Xcweenta guelriachii sto'
cun xcweenta dzi'n za'ca**

¹⁴Bwiitsi ra', ¿xi gallu'yi sibweelaa tuhbi tu guñi' nuu guelriachii sto' xteenn Dxiohs sto' tu nee ayi xi dzi'n za'ca cayuhnn tu? Sidela zi'chi naa xmohda tu, ¿ta zuhnn chi'h guelriachii sto' chi gahn ta'h tu loh duhlda? ¹⁵Ziga gazuh zi ra' nu'h, ziga tuhbi bwiitsi ra' nu'h o tuhbi bizaan ra' nu'h ria'dxi ra' xahba ra' ba cun xquelwahw ra' ba para tiidxi ra' ba dxyih, ¹⁶ya guñi' tuhbi tu loh ba squii': "Dxyih rii' tiidxi za'ca lu'h, guhta xahba lu'h cun gudahw", per ayi rudi'hi tu nin rchi'hn tihxi bwiinn rii', ¿xi gallu'yi chi'h ziga squii'? ¹⁷Zi'chi gahca za rahca cun guelriachii sto' la'h Dxiohs sidela ayi guluu'yi bwiinn loh dzi'n za'ca nin ruhnn ba, ya ziga guelri-

achii sto' ba pur tuhsin naan ziga tuhbi cohsa guuchi.

¹⁸Laasii pwehda ziuu' tuhbi nin guñi': "Yi'h nahpa lu'h guelriachii sto' xteenn Dxiohs sto' lu'h, nee na'hyi ru'nnahn dzi'n za'ca. Pwihsi baluu'yi guelriachii sto' xteenn lu'h nin naa xchi'dxyi Dxiohs xteenn lu'h na'h xcweenta ziga nin ayi naa xtsi'n za'ca lu'h loh nin ruhnn lu'h, ya na'h gulu'yi'hn yi'h xcweenta guelriachii sto' xte'nnahn pur xcweenta dzi'n za'ca nin ru'nnahn." ¹⁹Yi'h nahpa lu'h ziroo' jweersi xteenn guelriachii sto' tin para riachii sto' lu'h nuu tuhbi dxi'h Dxiohs, ni'chin nin bwen naa ziga ruhnn lu'h; ¿per nee ra' za bwiinndx-aaba riachii sto' ba dee' nee rchihchi ra' ba cun guelnadxyi'bi! ²⁰Per ¿tayi nnaa lu'h dxiu'nbwa' lu'h cohsa za'ca? ¿Bwiinn pa'hyi! Ya sibweelaa guelriachii sto' nin nahpa lu'h ayi ruluu'yirun xteenn dzi'n za'ca nin ruhnn lu'h, pwihsi naan ziga zi tuhbi guelriachii sto' guuchi. ²¹Dxiohs bwi'hn bwiinn za'ca la'h guehtu Abrahn, bwiitsi chieempa roo' nu'h pur cweenta nin bwi'hn ba chin ñudi'hi guhnn ba la'h guehtu Isaac llii'n ba nez loh Dxiohs para ñahchi bi. ²²Pwihsi ya rwa'ha lu'h cweenta xteenn guehtu Abrahn; guelriachii sto' xteenn ba baluu'yi ba cun nin bwi'hn ba, nee guelriachii sto' xteenn ba bazaa'han pur xcweenta nin bwi'hn ba. ²³Zi'chi guya'loh guzohba nin rñi' loh Xchiitsi Dxiohs ziga rahbin: "Abrahn gwachii sto' ba nin guñi' Dxiohs loh ba, ni'chin basi-a'pitii Dxiohs xtuhlda ba, guca'ha Ñi'h la'h ba ziga tuhbi bwiinn nayaa", ya neezaa biga'ha za ba guhca ba tuhbi mi-hgu xteenn Dxiohs.

²⁴¿Gu rwa'ha tu, pwihsi, Dxiohs rca'ha Ñi'h la'h tuhbi bwiinn ziga bwiinn nin ayi xi xtuhlda ñi'h pur xcweenta dzi'n za'ca nin ruhnn ba, ayi pur cweenta si dxi'h ziga nin riachii sto' ba? ²⁵Zi'chi gahca za guzahca guehtu Rahab, naan

nin gubahan loh guelgubwihlli; per basi-a'pitii Dxiohs xtuhlda ba pura dzi'n za-'ca nin bwi'hnn ba chin badi'hi ba yihdzi ba guyuu'la'n chiohpa bwiinn Israel nin gwagua'ha xa naa guihdxyi nin nuu ba nee pur nin bwi'hnn ba bwen balaloh ba la'h ra' ba tin bazuunehza ba bwiinn rii' nez stuhbi neziuh. ²⁶ Pwihsi ziga tihxi bwiinn, sidela aadxin spíritu, naa tihxi bwiinn chi tuhbi tihxi guuchi; pwihsi zi'chi za ziga guelriachii sto' naan ziga cohsa guuchi sidela ayi guluu'yi xcweenta dzi'n za'ca nin ruhnn cada tuhbigah ra' nu'h.

Dxyi'dxyi dxaaba ra' nin rre'h rwa' bwiinn

3 Bwiitsi ra', ayi nahpa chuu ziahan nin gaca ziga mwehsu loh tu tin ya naann tu mwehsu mahzi rahca guelguxchisi xcweenta, ² laasii garaa ra' nu'h ziahan bweelta rzah ñaa' nu'h loh duhlda, ya pwihsi sidela nuu tuhbi ra' nu'h ayi xi ruñihchi pur dxyi'dxyi nin rñi' bwiinn chi, pwihsi naa ba tuhbi bwiinn za'ca, laasii rahca za rucwe'za ba la'h gaduhbitii' tihxi ba. ³ Chin rachiguu nu'h frehn rwa' ziga maan gwahyi tin chee ma nez hasta chi'h zi guiclaa'dzi nu'h, ya zi'chi nahpa rasiaayi nu'h gaduhbi tihxi ma nez chi'h zi chy xclaa'dzi. ⁴ Gulguia'ha za la'h ra' barcu nicala guroo' ra'n per bwih nin rca'h naa la'han nahpa jweersi; per bwiinn nin rusazah la'han cun tuhbi dxi'ba bi'tu'hn nin laa timón, rusia'hyi ba barcu nez chi'h zi xclaa'dzi ba. ⁵ Zi'chi gahca za cun luhdxyi bwiinn, naan taayi bi'ti'hn tihxi bwiinn per zahca guiñi'in ziahan roo' ra' cohsa roo'. ¡Caa loh dahan roo' ayi rca'dxihin cun tuhbi bwehla bi'ti'hn! ⁶ Nee luhdxyi bwiinn naan ziga zi bwehla, nee naan ziga zi tuhbi guidxyiyuh cohsa dxaaba nin nuu tihxi nu'h; ruhnn dxiiman la'h gaduhbitii' bwiinn, zohbadxih gahcan pur gabihldxyi nee ruhnnan gu-

ca'dxihin yi'h loh gaduhbitii' xquelnabahan lu'h. ⁷ Bwiinn rahca ruhnn nado' ba galleetii' maan duxa ra', maan ra' nin zohba xihyi ñi'h, bwe'lda ra' nee maan ñihsa ra', nee ruhnn nado' ba ma; ⁸ per luhdxyi bwiinn ayi ruhnn ra' ba gahn gaca nado'on, naa luhdxyi bwiinn ziga zi tuhbi cohsa dxaaba nin ayi rsa'a'n gaca nado', nee gadxah chihpan benehnu nin rdxiiinn la'h bwiinn. ⁹ Cun luhdxyi gahca nu'h rii' rachiñi' za'ca nu'h la'h Dxiohs Xtaada nu'h, nee cun luhdxyi gahca za nu'h rachigu'dii nu'h la'h ra' bwiinn ra' nin bwi'hnncha'yi Ñi'h, bwiinn ra' nin rñah ziga naa Ñi'h. ¹⁰ Rwa' gahca nu'h rachiñi' za'ca nu'h lah Dxiohs, nee cun la'hgahcazan rgu'dii za nu'h la'h ra' bwiinn. Bwiitsi ra'; dee' ayi gacan squii'. ¹¹ ¿Ta ruhnn tu lligaaba hasta rtahnn ñihsa nahxi zahca guitahnn ñihsa ltaa'? ¹² Bwiitsi ra', ¿ta ruhnn tu lligaaba tuhbi yahga ñiigu guni'hin aceituhna, o zahca guicah ñiigu loh tuhbi yahga uhba? Zi'chi gahca za tuhbi bizee ñihsa nahxi ayi nuu guitahnn cun nee ñihsa nallihin.

Guelnaann xteenn Dxiohs nin ze' nez dxibaa'

¹³ ¿Chyu ni'ca loh garaatii' tu nuu guelnasiin yihca tu nee naann duxa tu? Pwihsi bwiinn chi nahpa guluu'yi ba cun dzi'n za'ca nin ruhnn ba cun guelnado'laadzi nin rudi'hi xquelahcabwa' ba la'h ba, ¹⁴ per sidela la'htu rza'bi sto' tu xixteenn bwiinn nee ruhnn tu dzi'n para la'h gahca tu, pwihsi ayi guunn nayachi tu laasii la'htu naa nin ayi xi gahntii' tin dee' naa ziga cañi' lu'h dxyi'dxyi rusagui'hi si xcweenta xchi'dxyi Dxiohs, ¹⁵ laasii guelnaann rii' ayi naan nin ze' pur xcweenta Dxiohs, sino que naan guelnaann xteenn loh guidxyiyuh rii' pur xcweenta bwiinn dxaaba, ¹⁶ laasii hasta nuu guelrza'bi sto' xixteenn bwiinn, nee guelrzaa' ziga xi gaapa bwiinn, ri'chi za nuu dxixi'hw nee garaalo-

htii' cohsa dxaaba. ¹⁷Per bwiinn nin nahpa guelnaann nin ze' pur Dxiohs nahpa ba tuhbi guelnabahan nayaa, nee ayi naa ra' ba bwiinn dxixi'hw, bwiinn nado'laadzi ra' ba; nee ayi ruhnn si ra' ba lligaaba pur xcweenta gahca ra' ba, nee ralahsa sto' ra' ba lasaa' ra' ba, ganaalla dzi'n za'ca ruhnn ra' ba nee ayi zee-ze' xigaaba ra' ba nee ayi za ruhnn ra' ba ziga ruhnn ra' bwiinn ra' nin ayi ruza'loh xchi'dxyi ra' ñi'h. ¹⁸Ya bwiinn ra' nin rdxi'hyi guelrbwihdxyii sto', guelrbwihdxyii sto' rbahchi ra' ba tin rca'ha za ra' ba tuhbi guelnabahan nayaa nez loh Dxiohs ziga nin gaca xquelnaza'ca ra' ba.

Nin mahzi nadzii'hi loh guidxyiyuh que no la'h Dxiohs

4 ¿Ca nehza riinloh dxixi'hw nee cun guelrdxihndxinee lasaa' bwiinn nee cun ziga guelra'c'h puñehta lasaa' tu? Ze'en nez loh ra' lligaaba dxaaba nin guillii-guillii cabwihdixhndxi nez la'n lasto' tu, naa ra'n nin rusuhdzitii' loh xigaaba tu. ²La'htu rza'bi sto' tu gaapa tu xi cohsa, nee coma ayi nahpa tun ni'chin mejor rdxiinn tu bwiinn, nee rza'bi za sto' tu xixteen lasaa' tu, nee coma ayi nuu guica'ha tu cohsa ra' nin rza'bi sto' tu, ya chi'chi cun dxyigah dxixi'hw cun rdxihndxinee lasaa' tu. Ayi rdxeela tu nin xclaa'dzi tu laasii la'htu ayi rnaaba tun loh Dxiohs. ³Ya sidela guinaaba tun, per ayi za guica'ha tun laasii rnaaba tun cun lligaaba dxaaba, laasii xclaa'dzi tun tin guxi'n tun ziga chi'h zi xclaa'dzi tu. ⁴¿Bwiinn ya'dxi ra'! ¿Tayi gaann tu bwiinn nin xclaa'dzi guunn ra' dzi'n nin ruhnn ra' bwiinn guidxyiyuh, bwiinn chi rdxyi'chinee ba la'h Dxiohs? Ni'chin sidela nuu chyuh tuhbi tu nin xclaa'dzi chezah loh nin rahca loh guidxyiyuh rii', bwiinn chi rdxyi'chinee la'h Dxiohs. ⁵Pwihsi pur ni'chin rñi' loh Xchihtsi Dxiohs squii': "Spíritu nin bani'hi Dxiohs lasto' nu'h ruca'h duxa sto' Ñi'h la'hnu'h

laasii xclaa'dzi Ñi'h guinabwa' Ñi'h la'hnu'h." ⁶Per la'h Dxiohs rahcanee Ñi'h la'hnu'h mahzi ru cun guelruhntaa'yi xteenn Ñi'h, pwihsi loh Xchihtsi Dxiohs rñi' squii': "Dxiohs rdxyi'chinee Ñi'h la'h ra' bwiinn nayachi ra' per rahcanee Ñi'h la'h ra' bwiinn nado'laadzi." ⁷Pwihsi gulgazo'badxiahga xchi'dxyi Dxiohs, nee gulgachihpa sto' tu tin ayi gudi'hi tu lugahri gusiahchi bwiinnndaaba lasto' tu, ya chin gwa'ha ba ayi guunn ba gahn, chi'chi gullu'n ba. ⁸Gulta'biiga nez loh Dxiohs, ya zi'chi zie'biiga za Ñi'h lasto' tu. Bwiinn duhlida ra' gulgazuh nayaa naa tu; ya la'htu nin xclaa'dzi guca'h sto' ñi'h la'h Dxiohs cun loh guidxyiyuh rii' tuhsi juunta, gulgui'hnn nayaa lasto' tu. ⁹Gulcu'nalaasa sto' tu pur xcweenta xtuhlda tu, ni'chin guldx-i'n nee guldxiiinn guelriiaa lasaa' lasto' tu nee gulgacha'h guelrullidzi pur guelru'n ya guelriahxi pur guelnalaasa. ¹⁰Gulgasagu'u'dzi sto' tu nez loh Dxiohs tin para guchah guiya' Ñi'h la'htu.

Ayi guíni'yah tu lasaa' tu

¹¹Bwiitsi ra', ayi guíni'yah lasaa' tu tin nin rñi'yah lasaa' ra' o nin ruhnn nayachi rñi'yah bwiinn chi la'h xlehyi Dxiohs nee rwa'ha dxaaba ban; ya sidela ruluu'yi xcwihin lu'h xcweenta lehyi, rahca lu'h nin ruhnn guelguxchisi xlawaa'ha nin guzo'badxiahga lu'h lehyi. ¹²Per sola nuu tuhbi dxi'h nin bani'hi lehyi cun tuhbi si za nin naa jwehsi, nee la'h gahca Ñi'h nin zahca guta'h la'h bwiinn loh duhlida o guínhchiloh za Ñi'h la'h bwiinn; per ziga yi'h ¿Chyu naa lu'h tin gu-luu'yi lu'h xcwihin la'h stuhbi bwiinn?

Ayi gaann nu'h xi ni'ca gaca guillii

¹³Yannah gulgaca'dxiahga dee' la'htu nin rñi' ra': "Nnadxyih o guillii guzo'u tal guihdxyi, ri'chi guidxu'u nu tuhbi yihza guidi'hnn nu xilla guelguri'xi tin gachidi'hnn nu gahn mweeyi", ¹⁴nee

nin ayi gaann tu cuun nin gaca guilli. Pwihsi ¿cuun chi'h nin lasahca xquelnabahan bwiinn? Pwihsi naan ziga zi tuhbi bwihyuh nin riinloh tuhbi carriyi'hn ya lwehgu rñihchilohon. ¹⁵ Nin nahpa guiñi' tu naa squii': "Sidela la'h Dxiohs nnah, guibahan nu para guidi'hnn nu dee' o dee chi", ¹⁶ per ziga la'htu nin pur rñi' nayachi ra', garaatii' ra' guel'nayachi xteenn tu rii' pur cohsa dxaaba ra'n. ¹⁷ Ya bwiinn nin naann xa gaca cohsa za'ca nee ayi ruhnn ban, bwiinn chi rgu'tii ba duhlda.

Dxyi'dxyi rii' naa para la'h ra' bwiinn ra' nin naa rricu ra'

5 Gulgazo'badxiahga dxyi'dxyi rii', la'htu rricu ra' nin nuu ziahan xixteenn ra' ñi'h; guldxihnn cun gulcwidxidxiah pur loh xcweenta guelzrahcazii nin guti'dxiloh tu. ² Garaa xixteenn tu la'n guyuu'dxi nee xahba za'ca tu dxigah rigazu'hyi ra' maan nin rahw lahdxin. ³ Ohru cun plahta xteenn tu la'n gwa'tihin ra', ya dee gahca ra' naa nin guunn gacabwa' Dxiohs ayi xclaa'dzi tu guunn tu nin xclaa'dzi Ñi'h guunn tu, ni'chin xmweeyi tu rii' guunn ziga bwehla nin guca'dxih tihxi tu tin para ñichilohtii' tu. Lliaa'h si nubachicwa'h tu xixteenn tu loh dxyih ra' nin naa luulchima nin nabahan ra' nu'h. ⁴ Xcweenta nin ayi gudxihlli tu la'h ra' ndxi'hw ra' nin bwi'hnn xtsi'n tu loh dzi'n guelrria'hn; bwiinn ra' chi ca'gati'chi ra' ba dxyi'dxyi pur xcweenta nin ayi gudxihlli tu la'h ra' ba, nee la'n Dxiohs bihn la xi pur cabahchi guelchiah ra' ba xcweenta tu. ⁵ Loh guidxyiyuh rii' nasaa nabahan tu, cayuhnn tu garaaloh ra' cohsa dxaaba ra' nin xclaa'dzi chi'h zi tu, nee cagaroo' tu ziga zi tuhbi guun nin raroo' zah; ya zi'chi la'h dxyih nin gachi tu ze'gadzihn gahxu. ⁶ La'htu badzii'ba duhlda tu yihca bwiinn za'ca ra', gudxiinn za tu

la'h ra' ba ya la'h ra' ba nin tuhbi naa ra' ba ayi guteesa ra' ba loh tu per cun gudxiinn tu la'h ra' ba.

Gulcweeza gadzihn dxyih nin guibia'garii Xchiohs nu'h

⁷ Pwihsi ni'chi, bwiitsi ra'; gulgahpa paseensi hasta gadzihn dxyih nin guibia'garii Jesucristu loh guidxyiyuh. Pwihsi ziga bwiinn nin raa'n nin cabweeza guzia'tii xli'hn ñi'h nahpa rbweeza ba cun paseensi gaduhbi nin riaaba ñisadxiahgaloh cun neezaa ñisadxiah nin riaaba luulchima, ⁸ gulgahpa paseensi la'htu nee ayi guiria'h gahn tu, laasii la'h dxyih nin guibia'garii Daada Jesucristu ze' gadzihn gahxu. ⁹ Bwiitsi ra', ayi gudzi'iba tu guelchiah yihca lasaa' tu, tin ayi gaca guelguxchisi xcweenta tu; tin la'h Dxiohs Daada Jesucristu la'h Ñi'h naa Ñi'h Guxchisi roo', pwihsi tin laasii la'h Ñi'h zuu la rwaa' yuu'. ¹⁰ Bwiitsi ra', gulguia'ha cuun guelrza'cazii nin bati'dxiloh ra' guehtu daada ra' nin baca'h xchi'dxyi Dxiohs desde galoh, nee ayi biria'h gahn ra' ba. ¹¹ Pwihsi gulguia'ha za xa raze'ta za'ca nu'h la'h ra' guehtu daada ra' chi nin bati'dxiloh guelrza'cazii nee ayi biria'h gahn ra' ba; nee la'htu naann la za xcweenta ziga guzahca guehtu Job chin bati'dxiloh ba guelrza'cazii duxa nee ayi biria'h gahn ba, per luulchima tii' bwi'hnn za'ca duxa Dxiohs la'h ba ni'chin nin baluu'yi Ñi'h xcweenta ziga raa Ñi'h la'h ra' xpwiinn Ñi'h.

¹² Per mahzi cha'yi bwiitsi ra', chin riah dxyi'dxyi tu loh tuhbi bwiinn, ayi guze'ta tu nin pur llaa'ndxibaa' nin pur loh guidxyiyuh, nee nin xi chi'h zi stuhbi cohsa. Mas chin guiñi' tu: "Uhn", cun sol ni'chi zi guiñi' tu; ya ziga chin guiñi' tu: "Coh", cun sol ni'chi za guiñi' tu tin ayi guunn Dxiohs guelguxchisi xcweenta tu.

¹³ Per sidela nuu tuhbi tu nin nugatii'dxiloh guelrza'cazii, mahzi gul-

guinaaba loh Dxiohs tin gacanee Ñi'h la'htu, ya sibweelaa nuu tu nuu guel-nasaa sto' tu nahpa gu'ldanee tu la'h Dxiohs cun himnu ra', ¹⁴ ya sibweelaa rahcallu'hu tu nahpa cwiidxyi tu bwiinn guido' ra' nin naa bwiinn guuhla ra' tin para cwiidxyi-guinaaba ra' ba loh Dxiohs nee pur lah za Jesucristu ca'bi ra' ba nsehchi tihxi bwiinn nin rahcallu'hu tin dxiaaca ba, ¹⁵ nee la'htu bwiinn ra' nin cwiidxyi-guinaaba loh Dxiohs pur la'h bwiinn nin rahcallu'hu, gulchechii za sto' tu tin para dxiaaca bwiinn nin rahcallu'hu; ya zi'chi zuteesa Dxiohs la'h ba loh gueldxyihdxyi, ya sidela nuu xi xtuhlda ba zuhnn Ñi'h pardohn xtuhlda ba chi. ¹⁶ Pwihsi ni'chin gulchixtee' loh lasaa' tu xcweenta xtuhlda tu nee gul-guiñi'nee za la'h Dxiohs tin para chapitii xtuhlda tu, laasii guelrñi'nee bwiinn za'ca la'h Dxiohs cun gaduhbi sto'

ba nahpan ziahan roo' jweersi. ¹⁷ Guehtu profeta Elías, tuhbi daada nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs cadxyih roo', guhca ba tuhbi bwiinn ziga zi la'hnu'h, nee chin gunaabachihpa ba loh Dxiohs tin ayi dxiaaba ñihsadxiah, pwihsi ayi bi-aaban loh gaduhbitii' guidxyiyuh loh chohnna yihza garoolda, ¹⁸ nee chin gu-naaba la'ga'h ba loh Dxiohs tin dxiaaba la'ga'h ñihsadxiah stuhbi pwihsi gubia-garii biaaban stuhweelta ya guyuu' la'ga'h li'hn.

¹⁹ Bwiitsi ra', sibweelaa chyulla tuhbi tu rria'caa loh dxyi'dxyi nayaa xteenn Dxiohs nee stuhbi lasaa' tu ruhnn para rsia'garii la' ba, ²⁰ gulgahcabwa' chyuchi'h zi bwiinn nin rabwe'hecaa la'h bwihtsi ñi'h loh duhllda, rulaloh ba xaalma bwihtsi ba loh guelguhchi, nee ruhnn ba para chapitii xtuhlda bwiinn chi nicala ziahanan.

Mwer dxihtsi nin baca'h San Pehdru

GuelrgahpaDxiohs

1 Na'h Pehdru, naan tuhbi pooxtla xteenn Jesucristu; cagaca'hn dxihtsi rii' loh ra' bwiinn nin gulii Dxiohs gaca ra' xpwiinn Ñi'h ziga bwiinn ra' nin ri-idi'chi ra' nez loh guihdxyi Pontu, nez Galacia, nez Capadocia, nez Asia, neezaa loh guihdxyi Bitinia. ²Xtaada Dxiohs nu'h gulii la'htu galohyi, gulii Ñi'h la'htu para la'h gahca Ñi'h tin guunn Spíritu Saantu xteenn Ñi'h xtsi'n Ñi'h la'n lasto' tu tin guzo'badxiahga tu xchi'dxyi Jesucristu tin gaca nayaa lasto' tu pur xcweenta llarihn Ñi'h. Rna'ba'hn loh Dxiohs gacanee cha'yi ru Ñi'h la'htu, nee gusacwachidxyii Ñi'h sto' tu.

Tuhbi guelnabahan nin cabweeza ra' nu'h

³Lasahca duxa naa Dxiohs nin naa Xtaada Daada Jesucristu laasii Dxiohs pur xcweenta nin balahsa sto' Ñi'h la'h-nu'h bwi'hn Ñi'h guhpa tu siguhra zica'ha tu tuhbi guelnabahan nacuubi laasii pur xcweenta ziga babahn Jesucristu loh guelguhchi dee runi'hi tuhbi guelnabahan dzi'tsi la'hnu'h nin ayi chuu dxyih cha'lohtii'. ⁴Ni'chin la'h Ñi'h zuhn Ñi'h para guica'ha tu herensi nin nahpa cha'yi Dxiohs llaa'ndxibaa', nin ayi ñichilohtii', nee nin ayi za nuu gacan cohsa dxiiemma; nin ayi za dx-iu'yiin ziga zi tuhbi dxia'. ⁵Nee pur nin nahpa tu guelriachii sto' xteenn xchi'dxyi Dxiohs sto' tu, la'h Ñi'h nahpa dzi'tsi Ñi'h la'hnu'h tin gaaldae gachica'ha ra' nu'h guelnaza'ca nin nahpa cha'yi Ñi'h llaa'ndxibaa' nin guta'h la'h ra' nu'h nin guluu'yiloh la'n dxyih ra' nin guñihchiloh guidxyiyuh.

⁶Ya pur cweenta ra' rii' ni'chin nin cadxah guelnasaa sto' tu nicala guti'dx-ilohe tu mas paaldae guelza'cazii ra' loh dxyih gullia'yi'hn ru ra' rii', ⁷laasii pur guelza'cazii ra' rii' ruluu'yi sidela guchii riachii sto' tu pwihsi guelriachii sto' xteenn tu lasahca ru que ziga ohro nin rñihchiloh, per guelriachii sto' tu ayi rñihchilohon nicala guti'dxiloh tu loh guelzahcazii. Ni'chin chin garia'caa guchii riachii sto' tu, chi'chi ziñi' za-'ca Dxiohs pur xcweenta tu nee guunn lasahca za Ñi'h la'htu loh dxyih nin guib-ia'garii Daada Jesucristu.

⁸La'htu ruca'h sto' tu la'h Jesucristu nicala nagahdxi gwa'ha tu loh Ñi'h; ya ziga riachii sto' tu la'h Ñi'h nnah nicala ayi rwa'haloh tu la'h Ñi'h, per riahxi duxa tu ya nin ayi rdxela tu dxyi'dxyi nin guñi' tu tantu nin riahxi tu, ⁹laasii ya naann tu bata'h Ñi'h la'htu loh duhlda pur nin gwachii sto' tu xchi'dxyi Ñi'h, ya zi'chi zica'ha tu tuhbi guelnabahan nin ayi ñichilohtii'.

¹⁰Pwihsi la'h ra' guehtu profeta ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs cachieempa roo' basi'dxi ra' ba cun bacha'gabwa' za ra' ba xcweenta guelrahcanee xteenn Dxiohs nin biinloh rii' para la'htu, ¹¹laasii guclaa'dzi ra' ba gacabwa' ra' ba cuuca garia'caa gaca nin cañi' spíritu xteenn Crixtu nin nuu la'n lasto' ra' ba chin guñi' Ñi'h nahpa guti'dxiloh Crixtu loh guelza'cazii ya chi'chi gaapa Ñi'h guelrnabwa'. ¹²Per Dxiohs badi'hi Ñi'h para gacabwa' ra' ba ayi la'n dxyih dxi'h nin nabahan ra' ba cha'loh dxyi'dxyi ra' chi sino que guzohban nee para la'h ra' nu'h nnah. Ni'chin nnah dee ra' naa nin balu-u'yi ra' bwiinn nin ruluu'yi xchi'dxyi Dxiohs loh tu laasii nez llaa'ndxibaa'yi baxe'hla Dxiohs Spíritu Saantu Ñi'h tin cweeza Ñi'h la'n lasto' ra' ba tin basañi' Ñi'h la'h ra' ba dxyi'dxyi nin guclaa'dzi Ñi'h guñi' ra' ba. Dee ra' naa dxyi'dxyi

ra' nin xclaa'dzi ra' aanjla gahca ra' gacabwa' ra' ba pur xcweenta ñi'h.

**Tuhbi xquelnabahan nayaa
nu'h nez loh Dxiohs**

¹³ Pwihsi ni'chin gulgui'hnn lligaaba cun loh nin guunn tu; gulgui'hnn nadxi-
ipa sto' tu cun gaduhbi xigaaba tu loh
guelnaza'ca nin guni'hi Dxiohs nin bi-
a'han dxyi'dxyi gachica'ha nu'h chin
gabia'garii Jesucristu loh guidxyiyuh
stuhbi. ¹⁴ Ni'chin nahpa gaca tu ziga
naa ra' biñi'n ra' nin ruzo'badxiahga
xchi'dxyi xtaada ra' ñi'h; ayi ru guibahan
tu loh cohsa dxaaba ra' nin bwi'hnn tu
galoh chin nagahdxi dxui'nbwa' tu la'h
Dxiohs, ¹⁵ sino que gulguibahan gaduh-
bila'ga'htii' ziga nabahan Dxiohs saantu
nin gudihdxyi tu gaca tu xpwiinn Ñi'h,
laasii ziga naa Ñi'h saantu loh garaatii'
nin ruhnn Ñi'h zi'chi gahca za xclaa'dzi
Ñi'h guibahan tu. ¹⁶ Pwihsi loh Xchihtsi
Dxiohs rñi' squii': "Nahpa gaca tu ziga
Na'h laasii Na'h naan saantu."

¹⁷ Ya ziga la'htu rñi' tu "Paah" loh Dx-
iohs nin ruhnn tuhbiloh guelguxchisi loh
garaa ra' bwiinn cun xcweenta dzi'n nin
bwi'hnn ra' ba, pwihsi nahpa guidxyi-
hbi tu Ñi'h loh garaa ra' dxyih ra' nin
guibahan tu loh guidxyiyuh rii. ¹⁸ Ya
naann tu Dxiohs bata'h la'htu loh ziga
lligaaba nin ayi ballu'yi nin gubahan
ra' xtaada guldoo' ra' tu; pwihsi la'htu
naann cha'yi tu balaaca chi'h guelrza'-
cazii roo' nin bati'dxiloh Jesucristu tin
bata'h Ñi'h la'htu loh duhlda. Pwihsi ayi
guhllan cun ohro o cun plahta nin rñi-
hchiloh, ¹⁹ sino que guhllan cun llarihñ
Jesucristu nin lasahca duxa, nin guhca
ziga guhn ziga zi tuhbi lli'hyi nin naza-
'catii' nin ayi xi xtuhlda ñi'h. ²⁰ Crixtu
ya bibwi'hi desde chin nagahdxi cwix-
chih guidxyiyuh ziga pur cweenta ra'
rii', per loh dxyih luulchima ra' rii'
baluu'yiloh Ñi'h para xquelnaza'ca tu.
²¹ Pur xcweenta Jesucristu, riachii sto' tu

xchi'dxyi Dxiohs, nin bacwa'hn la'h Ñi'h
loh guelguhchi; badi'hi za Ñi'h guelrn-
abwa' la'h Jesucristu, ni'chin nin guya'zi
tu xchi'dxyi Dxiohs nee pur siguhra nin
nahpa tu zica'ha tu guelnabahan nacu-
ubi loh Dxiohs ni'chin la'h chi'h zi Dx-
iohs zeena'hla tu nnah.

²² Pwihsi nnah la'htu ziga bazo'badxi-
ahga tu xchi'dxyi guchii Dxiohs, bwi'hnn
nayaa tu sto' tu tin gaantsii'hi tu la'h
ra' lasaa' ra' nu'h, ni'chin nahpa gaca
nadzii'hi tu ziga tuhbi ziga stuhbi ra'
lasaa' tu cun gaduhbi sto' tu nee cun
gaduhbi xjweersi tu, ²³ laasii ya guca'ha
tu guelnabahan nacuubi xteenn tu pur
xcweenta xchi'dxyi Dxiohs nin banuu
nabahan para tu'pazi; ayi naan xcweenta
dxi'h xchi'dxyi bwiinn guidxyiyuh nin
nahpa rahchi ra'. La'htu naa tu ziga zi
cwa'n nin rtahn pur biñih nin ze' nez dx-
ibaa', ayi pur xcweenta dxi'h biñih nin
rñihchiloh, ²⁴ laasii loh Xchihtsi Dxiohs
caa squii':

Garaa ra' bwiinn guidxyiyuh naa ra' ziga
zi cwa'n ra' ya xquelnaza'ca ra' ba
naa ziga dxia' ra' xteenn cwa'n ra';
pwihsi chin rbihdxi cwa'n chi neezaa dx-
ia' chi riaaba ra',

²⁵ per Xchi'dxyi Dxiohs naan para
tu'pazi.

Nee dxyi'dxyi ra' rii' naa xchi'dxyi Dx-
iohs nin babihñ tu.

2 Pwihsi ni'chin gulgasaa'n garaaloh
ra' cohsa dxaaba ra' nin nuu loh
guidxyiyuh; ayi gusagui'hi tu lasaa' tu,
ayi guini' xihn tu loh lasaa' tu; ayi chu-
udxih tu xixteenn lasaa' tu; nee cun zi-
ahan ru cohsa dxaaba ra' ayi guunn
tu. ² Mahzi cha'yi ziga zi biñi'n nin
gue'du rahlaa, rdxa'gasto' ra' bi lehchi;
zi'chi gahca za gulgui'hnn pur guidx-
a'ga sto' tu xchi'dxyi Dxiohs tin gu-
chioo'hon la'htu loh guelnabahan nacu-
ubi nin nahpa tu ya pur la'han ta'h tu loh
duhlda. ³ Sidela la'htu guchii tu guhcab-

wa' tu bwen naa xquelrahcanee xteenn Daada Jesucristu.

Jesucristu naa tuhbi dxiah nabahan

⁴ Gulchebiiga loh Jesucristu, nin naa ziga zi tuhbi dxiah nin nahpa guelnabahan nin gule'hecaa ra' bwiinn ra' ya para la'h Dxiohs naa dxiah chi tuhbi dxiah nin gullii Ñi'h nee lasahca duxan para la'h Ñi'h. ⁵ Pwihsi neezaa la'htu, ziga zi dxiah ra' nin nahpa guelnabahan; gulgasaan guunnxtsi'n Dxiohs la'htu, tin guunn Ñi'h la'htu tuhbi guido' hasta cweeza Spíritu Ñi'h, tin gaca tu xpixohza Dxiohs, nin nayaa rahpa la'n lasto' ra' ñi'h. Laasii naa tu tuhsi cun Jesucristu zibwihdxyi-zinaaba tu loh Dxiohs cun guíni' za'ca za tu pur xcweenta Ñi'h, ya dee ra' naa ziga tuhbi guhn nin rtahn desde la'n lasto' tu nee naa ra'n nin xclaa'dzi Dxiohs, ⁶ laasii loh Xchihtsi Dxiohs caa squii':

Na'h guzuun tuhbi dxiah nin naa tuhbi dxiah za'ca hasta guihdxyi Siohn, tuhbi dxiah nin bibwi'hi suuh mwer xchihn yuu';

pwihsi bwiinn nin chechii sto' ra' ñi'h xchi'dxyi Ñi'h ayi dxia'han xtuyhi ra' ba.

⁷ Ya para la'htu riachii sto' tu, lasahca duxa dxiah chi, per para la'h ra' bwiinn ra' nin ayi riachii sto' ra' ñi'h, nahpa zizohba dxyi'dxyi ziga rñi' loh Xchihtsi Dxiohs squii':

Dxiah nin gule'he sto' ra' mwehsu albañihyi, dxiah chi naa dxiah nin bibwi'hi guzuh mwer galoh xchihn yuu';

⁸ neezaa:

Dxiah nin rrehlda ra' ba cun dxiahltan nin ruhnn para riaaba ra' ba.

La'h ra' ba riaaba ra' ba laasii ayi ruzo'badxiahga ra' ba xchi'dxyi Dxiohs, pwihsi ni'chin guñi' Dxiohs ñichiloh ra' ba.

Bwiinn ra' nin naa ra' xpwiinn Dxiohs

⁹ La'htu naa tu tuhbi cwa'h bwiinn ra' nin gullii Dxiohs, ya tuhbigah tu naa tu bixohza nin naa ziga rrehyi xteenn Dxiohs. La'htu naa tu tuhbi bwiinn nayaa, tuhbi bwiinn za'ca, nin naa ra' xpwiinn Ñi'h. Pwihsi gullii Ñi'h la'htu tin guluu'yi tu guelnaza'ca duxa nin bwi'hnn Dxiohs nin gudihdxyi la'htu chin guyyu' tu loh neziuh nacahyi xteenn guidxyiyuh rii' tin biuu' tu loh xneziuh ña'ñih xteenn Dxiohs. ¹⁰ La'htu galohyi ayi chyuu' naa tu nez loh Dxiohs, per nnaah naa tu xpwiinn guihdxyi Dxiohs. Cadxyih ayi chyuu' balahsa sto' ñi'h la'htu, per nnaah la'h Dxiohs balahsa sto' Ñi'h la'htu.

Gulguibahan loh xneziuh Dxiohs

¹¹ Pwihsi bwiitsi ra'n nin nadzii'hi ra'n; nabahan tu loh guidxyiyuh rii' ziga bwiinn ziitu ra', ayi gusaa'n tu xa chu'tee ziga lligaaba dxaaba ra' xteenn duhlda nin nuu loh guidxyiyuh nin rusiahchi sto' bwiinn nin ruhnn rbwe'he sto' ra' loh xneziuh Dxiohs. ¹² Gulguibahan za'ca nez loh ra' bwiinn ra' nin ayi naa ra' bwiinn Israel ra'. Nicala nnaah rñi' ra' ba dxyi'dxyinah pur la'htu ziga bwiinn nin ruhnn cohsa dxaaba, per ya chin gwa'ha ra' ba xcweenta dzi'n za'ca nin ruhnn tu, chi'chi ziñi' za'ca ra' ba pur la'h Dxiohs chin gadzihn dxyih guunn Dxiohs guelguxchisi xcweenta cada tuhbigah ra' bwiinn. ¹³ Pwihsi ziga guyyu' tu guya'zi tu xchi'dxyi Jesucristu, zi'chi za gulga'zo'badxiahga xchi'dxyi garaa ra' ziga nin rahpa guelnabwa' loh guidxyiyuh rii' ziga prizidenta roo' pur nin nahpa ra' ba guelnabwa' nin lasahca ru, ¹⁴ o ziga gobernador ra' nin ruxe'hla Dxiohs tin ruhnn ra' ba guelguxchisi xcweenta ra' bwiinn duhlda ra'; ya tin guíni' za'ca za ba pur la'h ra' bwiinn ra' nin ruhnn ra' cohsa za'ca. ¹⁵ Laasii Dxiohs xclaa'dzi Ñi'h guunn tu cohsa za'ca, tin zi'chi ayi

nuu xa guidxeela ra' nin naa ra' bwiinn nagu'ñi'yah ra' cun nin naa bwiinn mbah ra' xa pur guñi' ra' ba xilla dxyi'dxyi dx-aaba pur la'htu.

¹⁶ Gulgahca ziga zi bwiinn nin ayi ru-zo'badxiahga xlehyi Moisehs, per ayi ziga bwiinn ra' nin zuu baria'h loh xlehyi Moisehs para guunn ra' ba tuhbi cohsa dxaaba, sino que gulgahca ziga zi tuhbi bwiinn nin chu'tii' nez loh Dxiohs para tu'pazi. ¹⁷ Gulgahca bwiinn nado'laadzi loh garaa ra' bwiinn. Gulgahca bwiinn nin nadzii'hi lasaa' ñi'h la'h nin riachii sto' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs, gulguidxyihbi la'h Dxiohs, nee gulgahpa respehtu la'h prizidenta roo'.

Bati'dxiloh Jesucristu guelrza'cazii tin baluu'yi Ñi'h xa guidi'hnn nu'h

¹⁸ La'htu bwiinn ra' nin naa mooza, cun gaduhbi xquelnado'laadzi tu gulga-zo'badxiahga garaa ra' xchi'dxyi xball-waa'n tu, nee ayi ballwaa'n si dxi'h nin naa bwiinn za'ca sino que neezaa la'h ballwaa'n nin nadxaaba naa ra', ¹⁹ laasii bwen naa guunn bwiinn guti'dxiloh ba guelrza'cazii laasii pur xcweenta nin zeezahnee ba xchi'dxyi Dxiohs. ²⁰ Pwihsi sidela la'htu ruhnn tu xilla cohsa dx-aaba ni'chin nin rusa'cazii xballwaa'n tu la'htu, ayi xi guunn tu gahn dela ruhnn tu waanta ruti'dxiloh tu guelrza'cazii chi cun paseensi. Per sidela la'htu rza'cazii tu laasii bwi'hnn tu tuhbi cohsa za'ca nee ruhnn tu waanta cun paseensi xcweenta guelrza'cazii chi, pwihsi dee naa bwen nez loh Dxiohs. ²¹ Pwihsi pur cweenta ra' rii' ni'chin gudihdxyi Dxiohs la'htu, laasii bati'dxiloh Jesucristu guelrza'cazii duxa pur la'htu, tin baluu'yi Ñi'h la'htu ziga cheezah tu loh xneziuh Ñi'h. ²² La'h Ñi'h ayi xi xtuhlda Ñi'h guyuu', nee nin ayi za chy basagui'hi Ñi'h nin tuhbi. ²³ Chin guñi'yah ra' ba la'h Ñi'h, ayi za guñi'yah Ñi'h la'h ra' ba; chin basa'cazii ra' ba la'h Ñi'h ayi guñi' nadxyi'chi Ñi'h

sino que mahzi bati'dxi cweenta Ñi'h loh Dxiohs Xtaada Ñi'h nin ruhnn guel-guxchisi za'ca. ²⁴ Bati'dxiloh Jesucristu guelrza'cazii guhchi Ñi'h loh cruhi tin gudxihlli Ñi'h xcweenta xtuhlda ra' nu'h, tin guibahan za'ca ra' nu'h loh xneziuh Dxiohs. La'h Ñi'h bidxeeldxyihdxyi tihxi Ñi'h tin biaaca tu la'htu, ²⁵ laasii la'htu desde galohyi guhca tu ziga zi lli'hyi nin biza'bi ra', per nnah la'htu biuu'nehza loh Jesucristu, tin naa Ñi'h xbaxtohr loh tu, nee la'h Ñi'h naa Ñi'h rahpa xaalma tu.

Forma ziga nahpa guibahannee tu che'hla tu

3 Zi'chi gahca za la'htu, gunna'h nin nuu za che'hla ra' ñi'h; gulga-zo'badxiahga xchi'dxyi xpwiinn ndxi'hw tu, tin zi'chi sidela chyulla tuhbi ra' ba nin ayi riachii sto' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs, ziachii sto' ra' ba xchi'dxyi Dxiohs laasii gwa'haloh ra' ba xa ba ruhnn tu xa naa xmohda tu cun xa nado'laadzi tu. ² Ya loh gwa'ha ra' ba xa nabahan xnehza tu cun guelnado'laadzi nin nahpa tu sto' tu ³ ayi gwa'ha ra' ban xcweenta ziga nabahan tu ziga tuhbi cohsa nin rzhucha'yi nez dihtsi jwehra tihxi bwiinn ziga gaca cha'yi za'ca dxichihca tu o ziga zu-ucha'yi tihxi tu cun xica dxi'ba za'ca ra' ziga ohro ra', ⁴ sino que mahzi bwen gwa'ha ra' ba gulgazuhcha'yi lasto' tu cun guelnado'laadzi tu nee cun guelrb-wihdxyii sto' xteenn tu, neezaa cun guel-nasaa duxa xteenn sto' tu. Laasii ayi naa ra'n nin ñihchiloh ra'; dee ra' nin lasahca duxa nez delanta loh Dxiohs. ⁵ Pwihsi chiempa roo ra' nin gudii'dxi ra' zi'ca za bwi'hnn ra' gunna'h ra' nin guhca ra' xpwiinn Dxiohs nin guyuu'-guya'zi xchi'dxyi Dxiohs sto' ra' ñi'h; bazo'badx-iahga ra' ba xchi'dxyi che'hla ra' ba. ⁶ Zi'chi guhca guehtu Sara; bazo'badx-iahga ba xchi'dxyi guehtu Abrahnn nee guñi' za ba loh guehtu Abrahnn "Daada."

La'htu nahpa zadzihn gaca tu ziga guhca ba, sidela la'htu guunn tu ganaalla dzi'n za'ca nee ayi guidxyihbi tu loh xcweenta xi chi'h zi.

⁷Neezaa la'htu ndxi'hw ra'; gulguibahannee za'ca la'h gunna'h nin naa che'hla tu, ayi sola pur nin nadaa ru dx-i'h gunna'h loh ndxi'hw sino que neezaa la'h ra' ba nahpa ra' ba tuhsi gahca guelnabahan nin bani'hi Dxiohs la'htu. Gulgui'hnn squii' tin guunn cweenta Dxiohs xchi'dxyi tu loh nin cwiidxyi-guinaaba tu loh Ñi'h.

**Bwiinn ra' nin ruti'dxiloh
guelrza'cazii pur nin ruhnn
ra' ba dzi'n za'ca ra'**

⁸Dee naa nin cañi'n loh garaa tu; nasaa gulguibahannee lasaa' tu, gulgalahsa sto' lasaa' tu, nee gulgantsii'hi lasaa' ziga nadzii'hi lasaa' bwiinn ra' nin naa bwihtsi lasaa', gulgahca bwiinn za'ca nee gulgahca za bwiinn nado'laadzi. ⁹Ayi gusia'garii tu dxyi'dxyinah chin guñi' chyulla bwiinn dxyi'dxyinah loh tu, ayi za gusia'garii tu dxyi'dxyinah loh bwiinn nin guigui loh tu; sola gulguinaaba loh Dxiohs guunntaa'yi Ñi'h yihca bwiinn chi laasii Dxiohs gudihdxyi Ñi'h la'htu tin guica'ha tu guelnaza'ca nin guni'hi Ñi'h la'htu ziga herensi, ¹⁰laasii squii' caa loh Xchihtsi Dxiohs: Bwiinn nin xclaa'dzi guca'h sto' ñi'h guelnabahan si nee guibahan nasaa ba garaa dxyih, nahpa gucwe'za ba rwaa' ba tin ayi guñi' ba dxyi'dxyinah ra', nee tin ayi za guñi' ba dxyi'dxyi dxix-i'hw ra'.

¹¹Nahpa guiria'caa ba loh cohxa dxaaba, ya guunn ba ganaalla dzi'n za'ca; nee chi'hyi ba loh hasta naa guelriidxyii sto' nee chena'hla dzi'tsi ban,

¹²laasii Dxiohs rahpa Ñi'h la'h bwiinn za'ca ra', nee ruca'hdxiahga za Ñi'h

xchi'dxyi ra' ba nin rnaaba ra' ba loh Ñi'h

ya rdxyi'chinee Ñi'h la'h ra' bwiinn ra' nin ruhnn ra' garaaloh ra' dzi'n dx-aaba ra'.

¹³¿Chyu nahpa guunn mahla la'htu sidela zeezah cayuhnn tu ganaalla dzi'n za'ca ra'? ¹⁴Per nicala sacazii tu pur xcweenta nin nabahan nayaa tu loh xneziuh Dxiohs, per zibahan tu loh tuhbi guelnabahan nasaa; ayi guidxyihbi tu chyu chi'h zi, ayi dxia' zi gueeta tu, ¹⁵sino que gulgaca'h sto' tu Jesucristu cun gaduhbi sto' tu ziga naa Ñi'h Daada, gulgahca nasiin tin guñi' tu loh ra' garaa ra' bwiinn ra' nin guinaabadxyi'dxyi loh tu xa naa xcweenta hereensi nin naannloh tu zica'ha nu'h loh Jesucristu. Pwihsi chin guñi' tu loh ba, gulgui'hnnan cun gaduhbi sto' tu nee cun gaduhbi xquelnado'laadzi tu. ¹⁶Gulguibahan za'ca tin cwiidxyii xquelrihn tu, tin chin guñi'yah ra' ba la'hnu'h laasii nabahan za'ca nu'h loh xneziuh Jesucristu zia'han xtuyi ra' ba pur nin guñi'yah ra' ba la'hnu'h. ¹⁷Mahzi cha'yi sacazii nu'h sidela zi'chi naa xigaaba Dxiohs xlawaa'ha guidi'hnn nu'h dzi'n dx-aaba ra'.

¹⁸Laasii Jesucristu bati'dxiloh Ñi'h guelrza'cazii, guhchi Ñi'h pur xcweenta xtuhlda ra' nu'h tuhsi bweelta para tu-pazi, ayi xi xtuhlda Ñi'h gyyuu' nez loh Dxiohs; per bati'dxiloh Ñi'h guelrza'cazii pur bwiinn duhlda; ya pur guelrza'cazii nin bati'dxiloh Ñi'h chi gwane Ñi'h la'hnu'h nez loh Dxiohs laasii guhchi tihxi Jesucristu per pur nin babia'garii spíritu Ñi'h tihxi Ñi'h gubia'garii babahn Ñi'h. ¹⁹Per chin nagahdxi guibia'garii spíritu Ñi'h tihxi Ñi'h, gwah spíritu Ñi'h chi tin balu-u'yi spíritu Ñi'h xchi'dxyi Dxiohs loh ra' spíritu nin gyyuu' la'n lahtsi dxi'ba (o sea hasta nuu gabihdxyi). ²⁰Dee' ra' nin ayi bazo'badxiahga xchi'dxyi gue-

htu Noeh loh ra' dxyih nin gubahan ba, guleeza Dxiohs la'h ra' bwiinn ra' chi loh garaa ra' dxyih nin bwi'hnn cha'yi guehtu Noeh barcu roo' nin ya baguhca chieempa roo'; ya la'n barcu chi gyyuu' xuhna bwiinn nin gula'h ra' loh ñihsa nin bañihchiloh la'h ra' bwiinn loh guidxyiyuh chieempa roo' chi. ²¹ Ya chin robañihsa nu'h nnah, zahca gahbi nu'h ñihsa nin robañihsa nu'h chi naa ziga zi hasta rla'h nu'h loh duhlda, laasii ziga gula'h galluhna ra' ba bia'han hasta nnah ziga rla'h nu'h loh duhlda. Guelrrohbañihsa ayi naan para gusiaan tihxi bwiinn sino que para guinaaban loh Dxiohs tuhbi lligaaba nayaa para la'hnu'h, nee ruta'han la'hnu'h pur xcweenta nin babahn Jesucristu loh guelguhchi. ²² Jesucristu bacah Ñi'h llaa'ndxibaa' yannah zohba Ñi'h xlahdu derehchu Xtaada Dxiohs Ñi'h, tin ri'chi rnabwa' Ñi'h loh ra' xaanjla Dxiohs neezaa loh ra' garaa ra' spíritu ra' nin nahpa guelrnabwa' loh guidxyiyuh cun llaa'ndxibaa'.

Gulgui'hnn xtsi'n Dxiohs

4 Pwihsi ni'chin bati'dxiloh Jesucristu guelrza'cazii xcweenta ra' xtuhlda ra' nu'h, guhchi Ñi'h loh cruhzi; neezaa la'htu rga'ha guunn tu lligaaba zuti'dxiloh za tu guelrza'cazii, laasii nin guzahcazii tihxi ñi'h ya bazia'tii ñi'h xneziuh duhlda, ² tin loh guelnabahan nin guibahan ru tu loh guidxyiyuh rii', guibahan tu ziga xclaa'dzi Dxiohs ayi ziga dxi'h guelrusagui'hi xteenn dzi'n duhlda ra'. ³ Laasii galoh bwi'hnn tu ziga chi'h zi nin guclaa'dzi tu, bwi'hnn tu ziga ruhnn ra' bwiinn ra' nin ayi naa ra' bwiinn Israel, bwi'hnn tu ziga guclaa'dzi tihxi tu cun garaaloh ra' nin gyyuu'dxih tu; gyyuu' tu loh guelree' cun loh rca'hnzaa za'bi, bwi'hnn tu lañih tin para rdxeela zi xa nehza riuu'tii lasaa' tu tin suhdzi tu, nee

guunn za tu la'h ra' dxaan ra' ziga moda xtuhyi duxa. ⁴ Pwihsi rdxyi'chi ra' bwiinn ra' nin zeezahnee dzi'n ra' chi nnah cun la'htu laasii ayi ru ruhnn xcweenta tu dzi'n nin zeezahnee ra' ba, pwihsi ni'chin rñi'yah ra' ba pur xcweenta tu. ⁵ Per la'h ra' ba nahpa zuti'dxi cweenta ra' ba loh Jesucristu nin ba guca'ha para guunn guelguxchisi loh ra' bwiinn ra' nin nabahan cun loh ra' bwiinn ra' nin baguhchi, ⁶ laasii pur dee' ni'chin bihn ra' bwiinn ra' nin guhchi xchi'dxyi Jesucristu para gaca ra' ba guelguxchisi cun tihxi ra' ba ziga rahca ra' bwiinn guidxyiyuh guelguxchisi, ya guibahan spíritu ra' ba ziga xclaa'dzi Dxiohs.

⁷ Ya la'h dxyih nin ñichiloh garaatii' ra' cohsa loh guidxyiyuh rii' ze'gadzihn gahxu; ni'chin gulguhca bwiinn nasiin, nee gulcwihdxyi-gulguinaaba loh Dxiohs cun gaduhbi sto' tu, ⁸ nee nin mahzi lasahca naa gaantsii'hi lasaa' tu laasii guelnadzii'hi chi rusie'wun yihca ziahan duhlda ra'. ⁹ Gulguiñi' za'ca loh ra' bwiinn nin gadzihn rwaa' yihdzi tu, nee ayi xi guelchiah cwachi tu loh ba. ¹⁰ Pwihsi ziga bani'hi Dxiohs dzi'n nin guunn tuhbigah tu, cun dzi'n chi gulgahcane la'h ra' lasaa' tu, tin zi'chi guluu'yi tu loh ra' lasaa' tu cayuhnn za'ca tu garaatii' ra' nin bani'hi Dxiohs la'htu. ¹¹ Sidela chyulla tuhbi tu naa xtsi'n ñi'h nin guluu'yi xchi'dxyi Dxiohs, nahpa guluu'yi ba ziga naa xchi'dxyi Dxiohs; sidela tuhbi tu naa para gacanee tu lasaa' tu, zuu guunn ban cun gaduhbi sto' ba, cun gaduhbi guelnadxiipa xteenn ba nin rudi'hi Dxiohs la'h ba. Pwihsi garaa nin guunn tu, gacan tin zi'chi chuu xa guiñi' za'ca ra' bwiinn pur lah Jesucristu, pwihsi para la'hsi Ñi'h sa'bi dxyi'dxyi nahpa Ñi'h guelrnabwa' para tu'pazi. Zi'chi gaca pwihsi.

**Gachidi'hnn nu'h waanta,
tiidxi nu'h guelrza'cazii ziga
nahpa gati'dxiloh nu'h**

¹² Pwihsi bwiitsi ra'n, ayi gadxyi-gaa'loh tu laasii cagati'dxiloh tu guelrza-cazii nin naa ziga zi bwehla, nin ze' tin guidu'hun gu riachii sto' tu. Ayi guunn tu lligaaba cazahca tu xilla guelrza'cazii nin ayi gaanntii' tu, ¹³ sino que mahzi cha'yi guldxiahxi pur nin cagati'dxiloh tu guelrza'cazii nin bati'dxiloh Jesucristu, tin zi'chi za dxiahxi tu chin gwa'ha tu dxi' Jesucristu loh guidxyiyuh rii' stuhbi. ¹⁴ Sidela guini'yah ra' ba la'h tu laasii riachii sto' tu xchi'dxyi Jesucristu; dichohsa tu, laasii rbweeza Spíritu Saantu Dxiohs cun gaduhbi xquelna'nih Ñi'h la'n lasto' tu ni'chin rni'yah ra' ba la'htu. ¹⁵ Sidela chyulla tuhbi tu cagati'dxiloh guelrza'cazii, per ayi pur naa dxi'h tu bwiinn dii nin rdxiiin bwiinn o laasii gulaa'n tu o laasii bwiinn ya'dxi tu, nin ayi za pur guyuu'tii' dxi'h tu loh xasuntu stuhbi bwiinn. ¹⁶ Per sidela la'htu rza-cazii tu pur nin zeezahnee tu xcweenta lah Jesucristu, ayi gatuhyi loh tu sino que gulgadi'hi guelzuxchiilli la'h Dxiohs xcweenta ra' ba, ¹⁷ laasii la'h dxyih ra' badzihn gaca guelguxchisi loh ra' xpwiinn Dxiohs; ya sidela mwegaloh la'h ra' nu'h sobalohon, ¿lalla chi'h la'h ra' nin ayi bazo'badxiahga xchi'dxyi Dxiohs xalla gaca chi'h xcweenta ra' ba? ¹⁸ Loh Xchi'dxyi Dxiohs caa squii':

Ya sidela la'h ra' nin naa ra' bwiinn za'ca ra' cun guelrza'cazii ta'h ra' ba loh duhlda,

¿xi la'hxchi'h bwiinn ya'dxi ra' xa gari-a'caa ra' ba nee cun bwiinn duhlda ra'?

¹⁹ Pwihsi la'h ra' bwiinn ra' nin ru-ti'dxiloh guelrza'cazii pur xigaaba Dxiohs, nahpa cheezah guunn ra' ba ganaalla dzi'n za'ca ra' nee guti'dxi ra'

ba xaalma ra' ba loh naa Dxiohs nin gulachixchih la'h ra' ba, laasii la'h Ñi'h naa Ñi'h Dxiohs.

**Rca'pwehn Pehdru la'h ra'
xpwiinn Jesucristu**

5 Pwihsi na'h ziga naan tuhbi bwiinn guuhla cañi'neen la'htu nin naa ra' bwiinn guuhla loh ra' xpwiinn guido' Jesucristu, laasii na'h naan tuhbi nin bwa'haloh cuun guelrza'cazii nin bati'dxiloh Jesucristu, nee bwa'hazah guelbacha'h nin guni'hi Ñi'h la'h-nu'h chin guibia'garii Ñi'h stuhbi; ² gulgahpa la'h ra' bwiinn ra' nin naa ra' ziga xi'yi'hn Dxiohs, la'htu nin naa ra' ziga baxtohra; gulgui'hnnan tal ziga xclaa'dzi Dxiohs gaca, per ayi pur nin nahpa guunn dxi'h tun sino que pur xcuuxta tu; nin ayi pur sa'bi dxi'h sto' tu xcweenta mweeyi sino que gulgui'hnn xtsi'n tu cun gaduhbi sto' tu. ³ Ayi guinabwa' tu loh ra' ba ziga rnabwa' tuhbi ballwaa'n loh ra' bwiinn ra' nin ruhnn ra' xtsi'n ba; gulgaluu'yi xa guunn ra' ba ziga naa xquelnabahan za'ca tu, ⁴ laasii chin dxi' Jesucristu nin naa Baxtohr loh ra' bwiinn ra' nin naa ra' ziga lli'hyi nez loh Ñi'h, la'htu zica'ha tu tuhbi guelnaza'ca duxa nin guni'hi Ñi'h la'htu, nin ayi naa ziga batahga nin naa ra' curohn ra' nin rbihdzi.

⁵ Zi'chi gahca za la'h nin naa ra' bi-i'hin, gulgazo'badxiahga xchi'dxyi ra' bwiinn ra' nin naa ra' bwiinn guuhla loh tu. Garaa tu gulcha'zi xchi'dxyi lasaa' tu, gulgaluu'yi lasaa' tu cun gaduhbi guelnado'laadzi xteenn tu, laasii:

Dxiohs riiuu' llahn sto' Ñi'h xcweenta ra' bwiinn nayachi ra', per ralahsa sto' Ñi'h la'h ra' bwiinn nado'laadzi ra'.

⁶ Ni'chin cun gaduhbi guelnado'laadzi xteenn tu gulchuu loh xneziuh Dxiohs, laasii la'h Ñi'h nahpa Ñi'h guelnabwa' roo' tin zi'chi gaca lasahca tu chin guunn

Ñi'h lligaaba guza'loh Ñi'h guunn Ñi'hn.
⁷ Gulgati'dxi garaa guelrzaa' nin riuu' tu loh naa Dxiohs, tin gusacwachidxyii Ñi'h sto' tu, laasii la'h Ñi'h ruca'h sto' Ñi'h la'htu.

⁸ Gulgahca nasiin, laasii la'h bwiin-ndaaba nin rdxyi'chinee la'htu ca'n-zaa ziga zi tuhbi bwe'dzi nin rchahb-wih duxa yahnn ñi'h tin ca'ndxi'hyi ba chyu guxi'n ba. ⁹ Gulsuh chihpa nezloh ba, nee gulchezah dzi'tsi loh guelriachii sto' xteenn Dxiohs, laasii ayi la'hdxii' tu cagati'dxiloh tu guelrza'cazii, sino que babihn tu xcweenta snuhn ra' bwihtsi ra' nu'h nin rii ziahan lahta caza'cazii za ra' ba pur nin zeezah ra' ba loh xneziuh Jesucristu. ¹⁰ Pwihsi yaque la'htu bati'dxiloh tu guelrza'cazii loh paaldaa ra' dxyih, Dxiohs zuhnn nayaa Ñi'h la'htu, zuhnn nanchii Ñi'h la'htu, zuhnn nadxiipa Ñi'h la'htu, laasii la'h Ñi'h naa Dxiohs nin gudihdxyi la'hnu'h tin guidxuu nu'h loh lla'ñihroo' xteenn Ñi'h cun la'h Jesucristu. ¹¹ Para la'h Ñi'h banaa xteenn Ñi'h guelrnabwa' para tu'pazi. Pwihsi zi'chi gaca.

Luulchima guelrgahpaDxiohs

¹² Ya zie'nee Silvanu dxihtsi rii' loh tu, nee ru'nnahnn lligaaba naa ba tuhbi lasaa' nu'h nin ba bati'dxi xquelnabahan ñi'h loh naa Jesucristu. La'h ba guhca-nee ba na'h baca'hn paaldaasi dxyi'dxyi ra' rii' loh tu, tin cañi'neen la'htu nee cun cañi'zahn loh tu guchii naa ra' dxyi'dxyi ra' rii', nee naa ra'n tuhbi guelrahcanees pa'hca xteenn Dxiohs; ni'chin ;gulchezah dzi'tsi loh cweenta rii!

¹³ Bwiinn ra' nin naa ra' xpwiinn Dxiohs nin rii ra' loh guihdxyi Babilonia, nin gulii za Dxiohs ziga za gulii Ñi'h la'htu, ruxe'hla ra' ba tuhbi guelrgahpaDxiohs para la'htu; cun neezaa Marcu nin naa ziga zi llii'nahn loh xchi'dxyi Jesucristu, ruxe'hla za bi tuhbi guelrgahpaDxiohs para la'htu.

¹⁴ GulgahpaDxiohs la'h cada tuhbigah lasaa' tu, pwihsi rna'ba'hn loh Dxiohs gusacwachidxyii Ñi'h sto' tu nin gwachii sto' ra' ñi'h xchi'dxyi Jesucristu. Zi'chi gaca pwihsi.

Nin raroopa dxihtsi nin baca'h San Pehdru

GuelrgahpaDxiohs Pehdru para la'h ra' xpwiinn Crixtu

1 Na'h nin naan Simohn Pehdru, ru'n-nahnn xtsi'n Jesucristu nee naa zahn tuhbi pooxtla xteenn Ñi'h; rucal'n dxihstsi rii' loh tu ziga naa tu xpwiinn Jesucristu nin riachii sto' ra' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs talpa'h ziga riachii sto' nu xchi'dxyi Dxiohs nin rusiaa xtuhlda nu'h pur lah Jesucristu. ²Rna'ba'hn loh Dxiohs gacanee cha'yi ru Ñi'h la'htu; cun gusacwachidyii ru Ñi'h lasto' tu tin gacabwa' ru tu xchi'dxyi Dxiohs neezaa Daada Jesucristu.

Ziga nahpa gaca ra' xpwiinn Jesucristu

³Laasii xquelnabwa' Dxiohs bani'hi garaatii' nin rchi'hn nu'h tin guibahan za'ca nu'h, tin gaca nu'h bwiinn nayaa nez loh Ñi'h, pur xcweenta xchi'dxyi Ñi'h nin banaann za'ca nu'h xcweenta Jesucristu, nin gudihdxyi la'h ra' nu'h nee nin gullii la'h ra' nu'h tin bachica'ha ra' nu'h loh xquelnāa'ñiñ Ñi'h, ⁴ya pur xcweenta ra' cohsa ra' rii' bani'hi Ñi'h dxyi'dxyi ra' rii' nin guchii nee nin lasahca duxa la'h nu'h. Ya sidela chechii sto' nu'h xchi'dxyi Ñi'h, zahca gaca ra' nu'h xpwiinn Ñi'h nee zahca nu'h bwiinn za'ca ziga naa Ñi'h laasii basia'han nu'h nez dihtsi nu'h dzi'n dxaaba ra' nin rza'bi sto' snuhn ra' bwiinn guidxyiyuh loh ñi'h nee nin ruxi'n za la'h ra' ba. ⁵Ni'chin nnah nahpa gacabwa' ru tu xa nabahan tu loh guidxyiyuh. Gulgui'hnn xa chioo ru guelriachii sto' xteenn tu nin gacanee la'htu tin guibahan za'ca tu loh Dxiohs; ya ziga guibahan za'ca tu chi ziroo' ru xcweenta xquelnāann tu loh dzi'n za'ca ra'. ⁶Ya ziga guroo' naa xquelnāann tu xcweenta dzi'n za'ca cun dzi'n dxaaba, zahca guinabwa' tu tihxi tu tin ayi guunn tu dzi'n dxaaba. Ya chin guinabwa' tu tihxi tu, zahpa tu paseensi, ya chin ba nahpa tu paseensi, pwihsi zahca tu bwiinn za'ca, bwiinn saantu. ⁷Ya chin ba naa tu bwiinn za'ca, bwiinn saantu, zahpa tu guelnadzii'hi lasaa', ya chin la'htu ba nahpa tu guelnadzii'hi lasaa' pwihsi ya nahpa tu guelnadzii'hi lasaa' nin naa xteenn Jesucristu.

⁸Ya sidela la'htu mahzi ru ruzo'badxi-ahga tu garaa ra' dxyi'dxyi ra' rii', pwihsi xquelnabahan tu ayi naan guelnabahan lliaa' zi nee ayi biu'nbwa' lliaa'zi za tu la'h Daada Jesucristu, ⁹laasii garaa ra' nin ayi nahpa ra' dxyi'dxyi ra' rii', naa bwiinn chi ziga zi nin naa dxie'pa loh ñi'h o gulliaa' riin loh ba, laasii bia'lda sto' ba xa basiaa Dxiohs xtuhlda ba nin bwi'hnn ba galoh. ¹⁰Pwihsi ni'chin rñi'n loh tu bwiitsi ra'n; gulgui'hnn nasihsi nee gulchi'hyi xa guluu'yiloh tu guchii gudihdxyi Dxiohs la'htu nee gullii Ñi'h la'htu, ya pur nin guzo'badxi-ahga tu xcweenta dxyi'dxyi ra' rii', pwihsi ayi chuu xa pur guñihchi tu o chuu xtuhlda tu. ¹¹Pwihsi sidela guibahan tu squii' loh guidxyiyuh rii', ziuu'tii tu loh guelnabwa' nin naa par tu'pazi xteenn Daada Jesucristu nin bata'h la'hnu'h loh duhlda.

¹²Pwihsi ni'chin nin nahpa cheezah gusaza'hn sto' tu xcweenta dxyi'dxyi ra' rii', nicala banaann tun nee nicala za ya zeezah za'ca tu loh ra' dxyi'dxyi nanchii nin ba gwachii sto' tu. ¹³Pwihsi loh gaduhbi nin nabahanahn loh guidxyiyuh rii' na'h ru'nnahn lligaaba xnehza naa ziga chin rusannaan sto' tu, tin zi'chi guñi'bi ru tu tin guunn tu ziga naa xnehza, ¹⁴laasii la'h Daada Jesucristu ba baluu'yi na'h ze'ya'ngahxu dxyih nin tiidxi sa'hn loh guelnabahan rii'. ¹⁵Ni'chin cayuhnn duuxa'hn dzi'n nnah, tin chin la'n ya ba guhchi, garaa dxyih zi-agannasto' tu xcweenta dxyi'dxyi ra' rii'.

**Garaa ra' nin bwa'ha loh ra'
guelnaza'ca xteenn Jesucristu**

¹⁶Pwihsi guelruluu'yi nin baluu'yi nu xcweenta guelbia'ñih nee cun xcweenta Daada Jesucristu, ayi naan cweenta nin bachidxi'nlaadzi nu cun xilla mahn ra', pwihsi la'hnu cun bizloh nu bidia'ha loh nu la'h Daada Jesucristu loh xquelrnabwa' roo' xteenn Ñi'h, ¹⁷laasii bidia'ha loh nu chin badi'hi Daada Dxiohs nin nuu dxibaa' guelnabwa' cun xquelña'ñih Ñi'h la'h Jesucristu chin bihn dxiahga nu guñi' Dxiohs la'n tuhbi xcahyi nin biinloh nez llaa'ndxibaa', rahbi Ñi'h: "Dee naa Llii'nahn nin nadzi-i'hihn, nin riahxi'hn xcweenta Ñi'h."
¹⁸Pwihsi la'h gahca za nu bihn dxiahga nu rsiaa'ha xteenn Dxiohs nin bihn dxiahga nu nez llaa'ndxibaa', pwihsi tuhsi dxunee nu la'h Daada Jesucristu loh dahan nin naa yuh saantu xteenn Dxiohs.

¹⁹Pwihsi pur nin bwa'haloh nu nee pur nin bihn dxiahga za nu chi, ni'chin nin mahzi ru riachii sto' nu garaa ra' dxyi'dxyi ra' nin baca'h guehtu daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs. Pwihsi la'htu bwen naa xcweenta tu sidela guzo'badxiahga tu xcweenta xchi'dxyi Dxiohs nin baca'h ra' ba, nin naa ziga zi tuhbi bi-a'ñih nin rusia'ñih hasta nacahyi. Ya hastayi chin arah gue'la chi'chi rtahn gubihdxyi ruzia'ñih la'n lasto' tu. ²⁰Pwihsi ni'chin gulgahcabwa' dee!: Galoh nin tuhbi dxyi'dxyi nin caa loh Xchihtsi Dxiohs, ayi nin tuhbi bwiinn nin gabwe'hecaa xi zee loh dxyi'dxyi chi cun ganaalla si xigaaba ba. ²¹Pwihsi la'h ra' guehtu daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs, nin tuhbi bweelta ayi guñi' ra' ba pur xcweenta gahca ra' ba sino que guhca ra' ba bwiinn ra' nin guñi' xcweenta Dxiohs, laasii guhcanee Spíritu Saantu Dxiohs la'h ra' ba.

**Nin ruluu'yi ra' dxyi'dxyi
ra' nin ayi naa guchii**

(Judas 3-13)

2 Guyuu' za profeta ra' nin baluu'yi ra' dxyi'dxyi ra' nin ayi naa dxyi'dxyi guchii loh ra' bwiinn Israel ra'; pwihsi zi'chi za loh tu ziiuu' ra' mwehsu ra' nin ayi guluu'yi dxyi'dxyi nin naa guchii, ya la'h ra' ba rala'ngah sola guluu'yi ra' ba nin naa lligaba zi ra' ba, ya zibwe'he sto' ra' ba la'h Jesucristu nin bata'h la'h ra' ba loh duhlida, ya pur cweenta ra' rii' lwehgu ziñihchiloh ra' ba. ²Pwihsi ziahan ra' bwiinn ziana'hla ra' ba la'h ra' bwiinn ra' chi cun loh xneziuh dxaaba ra' ba, nee pur xcweenta za ra' bwiinn ra' chi ziahan ra' bwiinn ra' ziñi'nah ra' ba xcweenta xneziuh xchi'dxyi Dxiohs, ³ya laasii rza'bi sto' ra' ba xmweeyi tu, zuluu'yi ra' ba la'htu xica dxyi'dxyi nin ayi naa dxyi'dxyi nin guchii ra', per ya nin naa xcweenta ra' ba naa ñichiloh ra' ba. Zi'chi chi'h zi naa rramwehdxii nin gaca la'h ra' ba, pwihsi ya desde cachieempa roo' la ya naa dxyi'dxyi ziñihchiloh ra' ba.

⁴Dxiohs ayi bwi'hnn Ñi'h pardohn xtuhlda ra' aanjla ra' nin guyuu' xtuhlda ra' ñi'h, sino que guxe'hla Ñi'h la'h ra' aanjla ra' chi para gabihldxi, ya basi-a'han Ñi'h la'h ra' aanjla ra' chi loh nacahyi, cadu'h ra' ba cun cadehn nee nuucha'yi ra' ba para hasta chin gacayi jwisi. ⁵Nin ayi za bwi'hnn Dxiohs pardohn xtuhlda ra' bwiinn ra' nin bañihchiloh Ñi'h cun ñihsa, sola gula'h guehtu Noeh si, nin baluu'yi xchi'dxyi Dxiohs la'n dxyih ra' chi cun zagahdzi ra' bwiinn. ⁶Bwi'hnn za Dxiohs guelguxchisi xteenn Ñi'h loh guihdxyi Sodoma neezaa loh guihdxyi Gomorra; biuhn Ñi'h guihdxyi ra' chi ganaalla cobadeh, zi'chi bwi'hnn Dxiohs tin gacabwa' ra' bwiinn xa ruhnee Dxiohs la'h ra' bwiinn ra' nin ayi ruzo'badxiahga xchi'dxyi

Ñi'h. ⁷ Per bata'h Ñi'h la'h tuhbi ndxi'hw nin laa Lot, nin guhca tuhbi bwiinn za'ca loh guihdxyi chi, laasii bibiin lasto' ba chin bwa'ha ba zeza'bitii' ra' bwiinn guihdxyi ra' chi loh duhlda duxa nin na'hla ra' ba. ⁸ Pwihsi la'h Lot nin naa bwiinn za'ca rii' gubahan ba loh ra' bwiinn duhlda duxa ra' chi, pwihsi bati'dxiloh sto' ba loh guelrza'cazii xteenn garaa ra' cohsa dxaaba ra' nin bwi'hnn ra' bwiinn ra' chi dxyih cun dxyih, nin bwa'haloh ba cun nin bihn dxiahga ba. ⁹ Pwihsi banaann Dxiohs xa rahcanee Ñi'h la'h ra' bwiinn nin riu'n ntriehgu la'h ra' ñi'h loh Dxiohs cun gaduhbi sto' ra' ba ya ruta'h Ñi'h la'h ra' ba loh guelrza'cazii nin cadii'dxi ra' ba, nee banaann za Dxiohs xa gusa'cazii Ñi'h la'h ra' bwiinn duhlda chin gadzihnyi dxyih nin guunn Ñi'h guelguxchisi xcweenta ra' ba.

¹⁰ Dxiohs zudi'hi Ñi'h guelrza'cazii roo' la'h ra' bwiinn ra' nin ruzo'badxi-ahga loh ziga xclaa'dzi tihxi ra' ba nee cun bwiinn ra' nin rre'caa ra' loh xquelrnabwa' Dxiohs. Naa ra' ba bwiinn sto' radxiipa ra', bwiinn nahda duxa ra'; ayi rdxyihbi ra' ba rza'bi rwa' ra' ba rñi'yah ra' ba loh xquelbacha'h xtenn aanjla ra', ¹¹ nicala ziga aanjla ra' nin nahpa ra' ziroo' jweersi nee guelrnabwa' za per ayi riaalla ra' ba guti'dxisuu ra' ba tuhbi dxyi'dxyinah nez delanta loh Dxiohs pur xcweenta bwiinn rii'.

¹² Per la'h ra' bwiinn ra' nin zeezahnee dzi'n dxaaba ra' naa ra' ba ziga zi guidxa'h ra' nin ayi xquelrihn ra' ñi'h, ya cabweeza chi'h zi ra' ba chyu guina'zu la'h ra' ba para gachi ra' ba. Rñi'yah ra' ba nin ayi rahcabwa' la'gahca ra' ba, per zahchi ra' ba ziga gahca rahchi ra' guidxa'h ra'. ¹³ Nahpa ra' ba duhlda, ni'chin ziñihchiloh ra' ba; zidii'dxi ra' ba loh guelrza'cazii duxa pur xcweenta xtuhlda ra' ba. La'h ra' ba nin naa xcuuxta ra' ba guunn ra' ba pur lañihroo' ra' garaa dxyih, nee naa ra' ba tuhbi cohsa dxi-

imma nin ayi rarahtii' nee dxyigah riuu' nasaa sto' ra' ba ruguee' ra' ba la'htu loh nin cayahca lañih cun loh nin cayahwee' ra' ba la'htu.

¹⁴ Ayi nuu gwa'ha ra' ba loh tuhbi gunna'h lwehgu xclaa'dzi ra' ba guidxa'ga ra' ba la'h gunna'h chi; ayi riagadxahga ra' ba cun xtuhlda ra' ba, nee rca'ha mahn za ra' ba ziga rsiaaba duhlda ra' ba la'h ra' bwiinn nin ayi ruhnn dzi'tsi xigaaba ra' ñi'h; ruluu'yi lasto' ra' ba tin sa'bi sto' ra' ba mweeyi, ya la'h ra' ba nin naa ra' llii'n nin nuu dii. ¹⁵ Pwihsi gule'he sto' ra' ba neziuh za'ca, mahzi zeena'hla ra' ba ziga bwi'hnn guehtu Balaam, llii'n Beor, nin guclaa'dzi ñuhnn gahn mweeyi loh nin ñuhnn ba dzi'n dxaaba ra'. ¹⁶ Ya bina'zu ba loh xtuhlda ba pur tuhbi buhrra nin guñi' loh ba ziga rñi' tuhbi bwiinn ya ayi ru basaa'n buhrra chi ñazah ba loh lligaaba yo'ba nin guyuu' ba.

¹⁷ Bwiinn ra' squii' naa ra' ba ziga zi tuhbi bizee nin ayi xi ñihsa nuu, o ziga xcayhi nin riahca bwih. Pwihsi ya naa ra' ba para tiidxi ra' ba guelrza'cazii para tu'pazi hasta nacayhi duxa, ¹⁸ laasii ruluu'yi ra' ba ziga zi dxyi'dxyi nin ruluu'yi guchii nee ayi naa ra'n guchii sino que ganaalla dxyi'dxyi dxixi'hw zohba rwa' ra' ba. Ya pur xcweenta ra' xica xtsi'n dxaaba ra' ba cun xica lligaaba xteenn tihxi ra' ba rusi'naahan la'h ra' bwiinn nin gue'du bwi'hnn gahn baria'caa ra' loh ra' bwiinn ra' nin nabahan ra' loh dzi'n dxaaba ra', ¹⁹ nee rahbi ra' ba loh ra' bwiinn: "Zahca guunn tu nin chi'h zi guiclaa'dzi tu guunn tu dela guzo'badxiahga tu xchi'dxyi nu", per la'h-gahca ra' ba nin naa ra' ba nin yi'bidu'h ñaa'-naa ra' ñi'h loh duhlda; pwihsi cada tuhbigah ra' bwiinn naa ra' ba ziga nin gudoo' loh nin bwi'hnn gahn basie'wbacaala yihca ra' ba. ²⁰ Pwihsi bwiinn ra' nin ba biu'nbwa' ra' la'h Daada Jesucristu pur xcweenta xchi'dxyi Ñi'h,

ya gula'h ra' ba loh ra' cohsa duhlda ra' xteenn guidxyiyuh; per sidela la'htu gabiagarii tu loh xcweenta dzi'n duhlda ra' stuhbi, pwihsi mahzi nalaasa ru gaca xcweenta tu loh ziga galoh. ²¹ Pwihsi pwehda mahzi bwen ñahca xcweenta ra' ba ayi ñiu'nbwa' ra' ba xchi'dxyi Dxiohs xlawaa'ha biu'nbwa' ra' ban nee cabwe'he sto' ra' ba xchi'dxyi saantu xteenn Dxiohs nin guya'zi dxiahga ra' ba loh mwer dxyih nin bihnn ra' ban. ²² Per guya'loh guzohba dxyi'dxyi xcweenta ra' bwiinn chi nin rñi' squii': "Tubhi bwehcu rbia'garii ma loh xquelrdzii'ba ma, ya cuuchi nin gue'du guhza rbia'garii rugu'chi bwehn ma la'h ma loh bwehn."

Xcweenta chin guibia'garii Jesucristu

3 Pwihsi bwiitsi ra'n, dee naa nin ra-roopa dxihtsi nin cagu'neezahn para la'htu, tin cayuh'nnahn ziga dxiagannasto' tu tin cheezah za'ca tu loh xchi'dxyi Dxiohs nin guhca biñih sto' tu. ² Gulgasannah sto' tu xcweenta dxyi'dxyi ra' nin guñi' guehtu daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs cachieempa roo' duxa, neezaa dxyi'dxyi nin guñi' Daada Jesucristu nin baluu'yi ra' xpooxtla Ñi'h la'htu.

³ Pwihsi gulghapa dzi'tsi dee ra' sto' tu: La'n dxyih luulchima ra' nin la'h guidxyiyuh gaduhbi, zi' ra' bwiinn ra' nin guibahan la'n dxyih ra' chi cun cweenta gahca ziga xclaa'dzi tihxi ra' ba, cun zullihdzinee ra' ba xcweenta xchi'dxyi Dxiohs, ⁴ ya zinaaba dxyi'dxyi ra' ba loh tu: "¿Xixnaa ayi xi rsohn dxi' Crixtu ziga bia'han dxyi'dxyi? Pwihsi desde chin guhchi ra' xtaada guldoo' ra' nu'h, garaatii' zeezah gahca ayi xi galu-u'yi xi stuhbi gaca desde chin gurihxchih guidxyiyuh." ⁵ Bwiinn ra' chi ayi xclaa'dzi ra' ba gacabwa' ra' ba, la'n naa la desde chiempa roo' bwi'hnncha'yi Dxiohs llaa'ndxibaa' pur xchi'dxyi

Ñi'h, nee pur xchi'dxyi Dxiohs za guh-cacha'yi loh guidxyiyuh nee gubi'hyi ñihsa loh guidxyiyuh. ⁶ Chi'chi guñihchiloh garaatii' ra' bwiinn ra' nin gurih loh guidxyiyuh chin biaaba tuhbi ñih-sadxiah xihn nin bañihchiloh la'h ra' ba. ⁷ Per dxibaa' cun guidxyiyuh nin naa nnah, zaduhbin cun dxih pur la'h-gahca xchi'dxyi Dxiohs; dxih chi guca'dxih la'han loh dxyih nin gaca jwisi, chin guñihchiloh Dxiohs la'h ra' bwiinn duhlda ra'.

⁸ Nee bwiitsi ra'n, ayi dxia'lda sto' tu para la'h Daada Jesucristu, tuhbi dxi'h dxyih naa ziga tuhbi mihi yihza ya tuhbi mihi yihza naa ziga zi tuhbi dxi'h dxyih para la'h Ñi'h. ⁹ Dxiohs ayi cayahcanagahn dxi'h para guza'loh xchi'dxyi Ñi'h ziga ruhnn nuu ra' bwiinn lligaaba, sino que paseensi si cayahpa Ñi'h la'h ra' nu'h, laasii ayi xclaa'dzi Ñi'h nin tuhbi bwiinn ñichiloh sino que garaa ra' ba guzee ra' ba para dxibaa'.

¹⁰ Per dxyih nin dxi' Jesucristu stuhbi zahcan ziga zi chin radzihn tuhbi guba'n nin ayi nuu dxyi'dxyi ti' radzihn, ya chi'chi zica'dxih llaa'ndxibaa' cun garaa nin za'bi lohon cun tuhbi bwih duxa nin guunn guidxyihbi duxa ra' bwiinn, ya guidxyiyuh cun garaa ra' nin rii chi'h zi loh guidxyiyuh zica'dxih ra'n.

¹¹ Laasii garaa ra' dee' ra' ziñihchiloh ra'n, ni'chin la'htu gulguibahan nayaa loh guidxyiyuh rii', ayi gaca tu bwiinn duhlda. ¹² Gulcwehza nee gulgui'hnn para dxiooba gadzihn dxyih chi'h zi nin guunn Dxiohs lligaaba dxi' Ñi'h. Pwihsi dxyih chi ziñihchiloh llaa'ndxibaa' cun dxih, ya garaa nin rachidia'ha ra' nu'h nez llaa'ndxibaa' zica'dxih ra'n, bu'hu zi dxiaca ra'n, ¹³ per la'hnu'h nin cabweeza nu'h gadzihn dxyih nin dxiinloh dxibaa' nacuubi nee loh guidxyiyuh nacuubi nin bia'han dxyi'dxyinee Dxiohs loh nu'h gachica'ha nu'h, hasta gaca

ganaalla si dzi'n za'ca nee ayi chu'tii' nin tuhbi duhlda.

¹⁴Pwihsi ni'chin bwiitsi ra'n, loh gaduhbi nin cabweeza ra' nu'h cohsa ra' rii'; gulgui'hnn ziga xclaa'dzi Dxiohs tin zi'chi gwa'ha Ñi'h la'htu guchii naa tu bwiinn nin riidxyii sto' ra' ñi'h cun xcweenta xchi'dxyi Ñi'h, sin nin tuhbi xilla cohsa dxaaba, cohsa duhlda. ¹⁵Gul-gahpa cweenta xcweenta paseensi nin nahpa Daada Jesucristu cun la'hnu'h, ni'chi naa ziga ta'h nu'h loh duhlda. Pwihsi zi'chi za baca'h bwiitsi dzi'tsi nu'h Pahblu xcweenta ziga badi'hi Dxiohs guelnasiin la'h ba. ¹⁶Garaa ra' loh dxihsti nin baca'h ba guñi' ba garaa ra' dxyi'dxyi ra' rii', nicala nuu ra' dxyi'dxyi ra' chi nagahn ra'n para gacabwa' lu'h, per bwiinn ra' nin gullia'yi'hn rah-

cabwa', bwiinn nin ruhnn chiohpa sto' ra' ñi'h, bwiinn ra' nin ruxi'dxi ra' loh xchi'dxyi Ñi'h, squi'gahcaza ruhnn ra' ba loh garaatii' xchi'dxyi Dxiohs, ni'chin ziñihchiloh ra' ba.

¹⁷Ni'chin bwiitsi ra'n, yaque la'htu naann tu xcweenta dxyi'dxyi ra' rii', gul-gahca nasiin tin ayi dxiaaba tu loh guel-rusagui'hi xteenn ra' bwiinn ra' nin ayi xclaa'dzi guzo'badxiahga xchi'dxyi Dxiohs, tin ayi guñihchi tu ziga zeezah dzi'tsi tu loh xchi'dxyi Dxiohs nin zeezahnee tu. ¹⁸Ni'chin mahzi cha'yi gulchezah guldxiu'nbwa' la'h Daada Jesucristu nee gulchioo' ru loh xquel-naza'ca xteenn Ñi'h. Pwihsi ꞑba za-'bi dxyi'dxyi para la'h Ñi'h nnah nee para gaduhbi chieempa tii'! Zi'chi gaca pwihsi.

Mwer dxihtsi nin baca'h San Jwahn

Xchi'dxyi Dxiohs runi'hi tuhbi guelnabahan za'ca para la'hnu'u'h para tu'pazi

1 Galohyi chin nagahdxi cwixchih guidxyiyuh, desde chi'chi la'h Jesucristu nabahanla. Na'h bwa'haloon la'h Jesucristu, bihndxiaagahn xchi'dxyi Ñi'h nin guñi' Ñi'h loon, cun neezaa bidxi' naa'hahn la'h Ñi'h. Naa Ñi'h nin runi'hi guelnabahan nin naa para tu'pazi la'hnu'u'h. ²Baluu'yiloh Ñi'h loh nu, garaa ziga naa nu xpooxtla Ñi'h; bidia'ha nu loh Ñi'h, ni'chin nin rñi'n loh tu, la'h Ñi'h nin naa Dxyi'dxyi nin nabahannee Dxiohs desde galohtii'yi chin nagahdxi xi dxiinlohtii', per badzihh dxyih balu-u'yiloh Ñi'h loh nu, yannah nuu nabahan Ñi'h para tu'pazi. ³Cañi'n stuhbwelta loh tu; bachiñi' nu loh Ñi'h, bihndxiahga nu dxyi'dxyi ra' nin guñi' Ñi'h loh nu, ya xigaaba nu naan tuhsi cun xcweenta Dxiohs, cun la'h Jesucristu Llii'n Dxiohs. Ni'chin nin cagalu'yi'hn xchi'dxyi Ñi'h loh tu, tin tuhsi lligaaba dxia'hannee nu'h cun lasaa' ra' nu'h. ⁴Cagaca'hn dxyi'dxyi ra' rii' loh tu, tin gaca guelnasaa nin nuu sto' nu sto' za tu gaduhbila'ga'htii'.

Dxiohs naa bia'ñih

⁵Na'h cagalu'yi'hn dxyi'dxyi ra' nin baluu'yi Jesucristu loh nu. Dxiohs naa bia'ñih, nee garaa ra' dzi'n nin ruhnn Ñi'h, naan ganaalla dzi'n za'ca. Ayi ca rdxeela nin naa nacahyi hasta naa bia'ñih xteenn Dxiohs. ⁶Sidela gachiñi' nu'h tuhsi naa nu'h cun Dxiohs nee guidi'hn za nu'h dzi'n dxaaba ra', rachidiyi nu'h dxixi'hw loh nin rachiñi' nu'h nee cun loh nin rachidi'hn nu'h; ⁷per sidela la'hnu'u'h nabahan nu'h loh

bia'ñih ziga nabahan Dxiohs loh bia'ñih, tuhsi lligaaba rachidi'hn ra' nu'h cun lasaa' ra' nu'h, ya llarihn Jesucristu Llii'n Dxiohs rusiaa la'hnu'u'h loh duhlda.

⁸Sidela gachiñi' nu'h la'hgahca ra' nu'h ayi xtuhlda ra' nu'h, la'hgahca nu'h rasagui'hi nu'h la'hgahca ra' nu'h, ya dxyi'dxyi nin guchii ayin sto' nu'h; ⁹per sidela la'hnu'u'h gati'dxi cweenta za'ca nu'h loh Dxiohs garaa ra' xtuhlda nu'h, zusia'lda sto' Ñi'h xtuhlda nu'h zusia'piti Ñi'h xtuhlda nu'h, zusiaa Ñi'h la'hnu'u'h loh ra' dzi'n dxaaba laasii xnehza ruhnn Ñi'h nee guchii naa xchi'dxyi Ñi'h. ¹⁰Sidela gachiñi' nu'h ayi xi xtuhlda nu'h, pwihsi rachiñi' nu'h naa Dxiohs ziga tuhbi bwiinn nin rñi' dxixi'hw laasii rñi' Ñi'h nuu xtuhlda ra' nu'h, ya xchi'dxyi Ñi'h ayin la'n lasto' ra' nu'h.

Jesucristu cazuuchihpanee la'hnu'u'h nez loh Dxiohs

2 Yu'bitu lasaa' ra'n nin gwachii sto' ra' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs; cagaca'hn dxyi'dxyi ra' rii' loh tu tin ayi xi duhlda chi'hyi tu para la'htu, per sidela chyulla chi'hyi duhlda, nahpa nu'h tuhbi bwiinn nin suhchihpanee la'hnu'u'h nez loh Daada Dxiohs, ya bwiinn chi naa Jesucristu la'h Ñi'h ayi xi xtuhlda Ñi'h guyuu'. ²Guhchi Jesucristu xcweenta nu'h loh cruhi, gudxihlli Ñi'h xcweenta xtuhlda ra' nu'h loh cruhi, nee ayi xtuhlda zi dxi' nu'h gudxihlli Ñi'h sino que nezaa xtuhlda ra' garaa ra' bwiinn guidxyiyuh.

³Ya pur cweenta rii' rahcabwa' nu'h la'hnu'u'h nu'nbwa' nu'h la'h Ñi'h; sidela gachigu'cha'yi nu'h xchi'dxyi Ñi'h sto' nu'h. ⁴Ya chin rñi' tuhbi bwiinn: "Na'h nu'nbwa'hn la'h Ñi'h", nee ayi rgu'cha'yi ba xchi'dxyi Ñi'h sto' ba, bwiinn chi naa nin rñi' dxyi'dxyi ra' nin ayi naa guchii, ya ayi dxyi'dxyi nin naa guchii la'n lasto' ba. ⁵Per la'h bwiinn nin ruzo'badxiahga xcweenta xchi'dxyi

naannchiipa'h Dxiohs, naa ba tuhbi bwiinn nin ruca'h sto' ñi'h la'h Dxiohs; ya zi'chi rahcabwa' nu'h nabahanee nu'h Ñi'h. ⁶Nin rñi': "Nabahanee nu Jesucristu", nahpa guibahan za'ca ra' ba ziga gubahan Ñi'h loh guidxyiyuh.

Dxyi'dxyi cuubi ra'

⁷Bwiitsi ra'n; dxyi'dxyi ra' nin cagaca'hn ayi naa ra'n nacuubi, la'h gahca ra'n nin naann tu desde galohyi chin gwachii sto' tu xchi'dxyi Dxiohs; la'h dxyi'dxyi ra' rii' naa nin babihn tu desde galohyi, ⁸nee naazan dxyi'dxyi cuubi ra' para la'hnu'h laasii chin gwachii sto' nu'h xchi'dxyi Dxiohs, ayi ru nabahan nu'h loh nacahyi, laasii baluu'yi Jesucristu dxyi'dxyi cuubi ra' ca loh nu'h. Guchii naa Dxiohs bia'ñih xteenn nu'h tin ayi guibahan nu'h loh nacahyi.

⁹Per chy chih'hi zi tuhbi nu'h nin rñi': "Nabahanahn loh xquelña'ñih Dxiohs", nee rdxyi'chinee ba lasaa' ba, pwihsi bwiinn chi nuu gahca ba loh nacahyi. ¹⁰Chyu chih'hi zi tuhbi nu'h nin nadzii'hi lasaa' ñi'h, nabahan bwiinn chi loh bi-a'ñih xteenn Dxiohs; ruhnn ba dzi'n za-'ca, ya ayi xi xtuhlda ba, ¹¹per bwiinn nin rdxyi'chinee lasaa' nu'h nuu ba loh nacahyi nee ca'nzaa ba loh nacahyi, nee ayi gaann ba canehza guzee ba laasii loh nacahyi chi ayi rusaa'n gwa'ha ba para dxiinloh ba.

¹²Cagaca'hn dxyi'dxyi ra' rii' loh yu'bitu, lasaa' ra'n, laasii ya basia'pitii Dxiohs xtuhlda nu'h, laasii loh cruhi gudxihlli Jesucristu xcweenta xtuhlda ra' nu'h. ¹³Cagaca'hn dxyi'dxyi ra' rii' loh yu'bitu daada bwiinnnguuhla ra', laasii ya gwachii sto' tu la'h Jesucristu, naann tu la'h Ñi'h naa nin nabahan desde galohyi nee naa za Ñi'h nin nabahan para tu'pazi. Cagaca'hn dxyi'dxyi ra' rii' loh tu bii'hin ra' laasii ayi ru ruzo'badxiahga tu xchi'dxyi bwiinndx-

aaba. Cagaca'h Zahn dxyi'dxyi rii' loh tu llii'n ra'n, laasii nu'nbwa' tu la'h Dxiohs.

¹⁴La'n baca'h dxyi'dxyi ra' rii' loh tu daada bwiinnnguuhla ra', laasii nu'nbwa' tu la'h Jesucristu, laasii desde galohyi nabahan Ñi'h nee banabahan za Ñi'h para tu'pazi. La'n baca'h za dxyi'dxyi ra' rii' loh tu bii'hin ra', nee laasii naa tu nin nahpa xjwersi Dxiohs, nee guca'ha tu xchi'dxyi Dxiohs la'n lasto' tu, nee laasii ayiru ruzo'badxiahga tu xchi'dxyi bwiinndx-aaba.

¹⁵Ayi sa'bi sto' tu guunn tu nin ruhnn ra' bwiinn ra' nin ayi riachii sto' ra' ñi'h xchi'dxyi Jesucristu, nee ayi za chuu tu ziahan lligaaba pur nin nahpa tu loh guidxyiyuh. Sidela chyulla tuhbi nin guca'ha sto' ñi'h xcweenta cohsa guidxyiyuh, bwiinn chi ayi ruca'h sto' ba la'h Dxiohs, ¹⁶laasii bwiinn ra' nin ayi riachii sto' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs rza-'bi sto' ra' ba ruhnn ra' ba xica cohsa dxaaba, cohsa duhlda ra'; ruhnn ra' ba cohsa nin rnaaba tihxi ra' ba, cohsa nin rwa'ha bizloh ra' ba ya rza'bi sto' ba ba rbahan ra' ba loh guelnayachi xteenn ra' cohsa ra' nin rbahannee ra' ba; garaa ra' dee naa cohsa xteenn guidxyiyuh ra', ayi naa ra'n cohsa nin xclaa'dzi Dxiohs gaca. ¹⁷Ya guidxyiyuh zeezah cagaduhbin, cun garaaloh ra' cohsa dxaaba ra' nin xclaa'dzi bwiinn nin ayi riachii sto' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs; per la'h ra' bwiinn ra' nin ruzo'badxiahga xchi'dxyi Xtaada Dxiohs nu'h zibahan ba loh guel nabahan nin ayi ñichilohtii'.

Dxyi'dxyi nin guchii nee cun dxyi'dxyi nin ayi naa guchii

¹⁸Yu'bitu lasaa' ra'n; la'h hohra nin naa luulchima hohra zeegadzihn gahxu, nee la'htu bihn tu zi' tuhbi nin rdxyi'chinee la'h Jesucristu. Pwihsi ziga nnaah cayiinloh ziahan ra' nin rdxyi'chinee la'h Jesucristu, pwihsi ni'chin rahcabwa' nu'h zeegadzihn gahxu dxyih ra'

nin gaduhbi guidxyiyuh. ¹⁹La'h ra' ba biria'h loh ra' nu'h, per ayi naa ra' ba lasaa' ra' nu'h, laasii sidela ñahca ra' ba lasaa' ra' nu'h ñia'han ra' ba cun la'h ra' nu'h. Per zi'chi guhca tin baluu'yi nayaa-nayaa ayi garaa ra' dxi'h ba naa ra' ba lasaa' ra' nu'h.

²⁰Per ziga la'htu, Jesucristu bani'hi Spíritu Saantu la'htu tin gacabwa' nu'h xi ni'ca naa dxyi'dxyi nin guchii. ²¹Pwihsi ruca'hn dxyi'dxyi ra' rii' loh tu, laasii nu'nbwa' tu dxyi'dxyi nin naa guchii; ayi la'h dxi'htu naa ziga nin ayi nu'nbwa'an, ya la'htu banaann tu ayi nuu chuu tuhbi dxyi'dxyi nin ayi naa guchii loh dxyi'dxyi nin naa guchii.

²²¿Chyu ni'ca naa nin rñi' dxyi'dxyi nin ayi naa guchii? Pwihsi la'h nin rñi' ayi naa Jesuhs Crixtu; ni'chi naa nin rdxyi'chinee la'h Jesucristu, pwihsi rbwe'he sto' bwiinn chi la'h Daada Dxiohs cun neezaa la'h Llii'n Ñi'h. ²³Garaa ra' nin rbwe'he sto' la'h Llii'n Dxiohs, neezaa la'h Daada Dxiohs rbwe'he sto' ba; per la'h bwiinn nin rñi' Jesuhs naa Llii'n Dxiohs, neezaa Daada Dxiohs nu'nbwa' ba.

²⁴Pwihsi ni'chin la'htu gulcu'cha'yi la'n lasto' tu xchi'dxyi Dxiohs nin bihn dxiahga tu desde galohtii'yi, ya sidela guzo'badxiahga tu dxyi'dxyi ra' nin bihn tu desde galohyi, neezaa la'htu chuu tu hasta nuu Jesucristu tuhsi cun Xtaada Dxiohs Ñi'h. ²⁵Nee la'h Jesucristu bi-a'handxyi'dxyi guni'hi Ñi'h guelnabahan nin ayi ñichilohtii' la'hnu'h.

²⁶Baca'hn cweenta rii' loh tu xcweenta bwiinn ra' nin rusagui'hi ra', ²⁷per la'htu nuu Spíritu Saantu nin bani'hi Jesucristu sto' tu, pwihsi ni'chin nin ayi rchi'hnn tu chyu bwiinn guluu'yiru la'htu, laasii Spíritu Saantu gahca ruluu'yi la'htu garaatii' ra' cohsa, nee ziga xchi'dxyi Spíritu Saantu guchii naa ra'n, ayi naa ra'n ziga dxyi'dxyi ra' nin ayi naa guchii. Pwihsi gulchehzah

gulguibahannee la'h Jesucristu, ziga ruluu'yi Spíritu Saantu la'htu.

²⁸Yannah yu'bitu lasaa' ra'n; gulchehzah za'ca loh xneziuh Jesucristu tin zi'chi ayi dxia'dxi xcweenta nu'h chin dxi' Ñi'h stuhbi loh guidxyiyuh, ayi gatuhyi loh nu'h nez delaanta loh Ñi'h chin dxi' Ñi'h, ²⁹yaque la'htu naann tu naza'ca naa Dxiohs, pwihsi zi'chi za gulgahcabwa' garaa ra' nin guunn ganaalla dzi'n za'ca naa ra' bwiinn ra' chi llii'n Dxiohs.

Nin naa ra' Llii'n Dxiohs

3 Gulguia'ha balaaca chi'h nin ruca'h sto' Dxiohs Xtaada nu'h la'h nu'h, tin guiria'hlah nu'h llii'n Dxiohs, ya pur ni'chin ayi nu'nbwa' ra' bwiinn guidxyiyuh la'hnu'h laasii ayi biu'nbwa' ra' ba la'h Dxiohs nin naa Xtaada nu'h nin nuu dxibaa'. ²Pwihsi bwiitsi lasaa' ra'n, ya naa nu'h llii'n Dxiohs, nee nicala ayi chyu gaann cuun nin gaca nu'h chi'chi, per naann nu'h chin guibia'garii Jesucristu stuhbi guidia'haloh nu'h la'h Ñi'h talpa'h ziga naa Ñi'h laasii zucha'h Ñi'h la'hnu'h tin gaca nu'h ziga naa Ñi'h. ³Ya garaa ra' bwiinn nin nahpa siguhra xcweenta Ñi'h nahpa chi'hyi ra' ba xa guibahan nayaa ra' ba ziga gubahan nayaa Jesucristu loh guidxyiyuh rii'.

⁴Ya garaa ra' bwiinn ra' nin nabahannee duhlada, ruñihchi ra' ba loh lehyyi xteenn Dxiohs, ya ziga chuu lu'h loh duhlada ni'chin naa ruñihchi chi'h lu'h loh xlehyi Dxiohs. ⁵Ni'chin la'htu banaann tu bi' Jesucristu loh guidxyiyuh tin basia'piti Ñi'h xtuhlada ra' nu'h, nee la'h Ñi'h ayi xi xtuhlada Ñi'h guyuu'. ⁶Pwihsi garaa ra' bwiinn ra' nin nabahan dzi'tsi tuhsi cun Jesucristu, ayi nuu cheezah guibahan ra' ba loh duhlada; per bwiinn ra' nin nabahan ra' loh duhlada ruluu'yi ra' ba nagahdxi dxi-u'nbwa' ra' ba la'h Jesucristu cun nagahdxi za gacabwa' ra' ba xa naa xpi-

a'ñih Ñi'h. ⁷Pwihsi lasaa' ra'n, ayi gusaa'n tu gusagui'hi chyulla la'htu; bwiinn nin ruhnn dzi'n za'ca, bwiinn chi bwiinn za'ca naa ba, ziga za la'h Ñi'h bwen duxa za naa Ñi'h. ⁸Per bwiinn nin nuu loh duhlda, xpwiinn bwiinndxaaba la'hba, laasii bwiinndxaaba desde galohyi naa ba bwiinn duhlda. Ni'chin nin bi' Jesucristu Llii'n Dxiohs loh guidxyiyuh, tin guñihchiloh Ñi'h garaa xtsi'n bwiinndxaaba.

⁹Nin tuhbi bwiinn nin naa llii'n Dxiohs, ayi cheezah loh duhlda, laasii nahpa ra' ba guelnabahan nin badi'hi Dxiohs la'h ra' ba, pwihsi ayi nuu gunn ra' ba duhlda laasii naa ra' ba llii'n Dxiohs. ¹⁰Ya nancabwa' cuun nin naa ra' llii'n Dxiohs, nee rluu'yi za cuun nin naa ra' llii'n bwiinndxaaba, laasii cuun chi'h zi nin ayi ruhnn dzi'n za'ca ra', o ayi guinadzii'hi ba lasaa' ba; bwiinn chi ayi naa ba xpwiinn Dxiohs.

Gaantsii'hi lasaa' ra' nu'h ziga tuhbi ziga stuhbi ra' nu'h

¹¹Dee naa la'h gahca xchi'dxyi Dxiohs nin babihn tu la'htu desde galohyi: Ziga gaantsii'hi lasaa' ra' nu'h ziga tuhbi ziga stuhbi ra' nu'h. ¹²Ayi gaca nu'h ziga guhca guehtu Caín, laasii la'h ba naa ba xpwiinn bwiinndxaaba ni'chin gudxiinn ba bwihtsi ba. ¿Xixnaa gudxiinn ba la'h bwihtsi ba? Laasii nin guhca baria'caa xtsi'n ba pur dzi'n dxaaba, ya nin bwi'hnn bwihtsi ba bwen guhcan. ¹³Bwihtsi lasaa' ra'n, ayi gadxyigaa'loh tu chin guidxyi'chinee bwiinn guidxyiyuh la'htu. ¹⁴La'hnu'h ya bachidii'dxi nu'h loh xnezihuh guelguhchi tin badzihn nahpa nu'h guelnabahan, nee naannloh nu'h laasii nadzii'hi lasaa' ra' nu'h cun bwihtsi ra' nu'h. Bwiinn nin ayi guinadzii'hi la'h bwihtsi ñi'h nuu gahca ba loh xnezihuh guelguhchi, ¹⁵ya garaa ra' nin rdxyi'chinee la'h ra' bwihtsi ñi'h naa ba tuhbi

bwiinn nin rdxiinn bwiinn, nee la'htu naannloh tu nin tuhbi bwiinn nin rdxiinn bwiinn ayi nuu gaapa ba guelnabahan nin ayi ñichilohtii' sto' ba. ¹⁶Naann nu'h cuun nin naa guelnadzii'hi lasaa'; la'han naa nin ziga badi'hi Jesucristu xquelnabahan Ñi'h chin guhchi Ñi'h loh cruhi pur la'hnu'h; ya zi'chi za la'hnu'h nahpa gadi'hi nu'h xquelnabahan nu'h pur la'h ra' bwihtsi ra' nu'h. ¹⁷Pwihsi sidela tuhbi nu'h nahpa ziahan xica cohsa para xcaaxtu nu'h, nee guidia'ha nu'h la'h bwihtsi nu'h ayi nahpa ba para xcaaxtu ba, nee ayi galahsa sto' nu'h la'h ba, ¿xaalla gapa chi'h nu'h guelnadzi'hi la'h Dxiohs sto' nu'h sidela guidi'hnn nu'h zi'chi? ¹⁸Pwihsi lasaa' ra'n, ziga xcweenta guelnadzii'hi xteenn nu'h ayi gacan cun dxyi'dxyi si sino que gacan nin guluu'yi xa naa xtsi'n nu'h.

Zizuh dzi'tsi nu'h nez loh Dxiohs

¹⁹Ya squii' naa ziga rahcabwa' nu'h naa nu'h llii'n Dxiohs, nee rbwihdxyii lasto' nu'h nez loh Ñi'h; ²⁰ya sidela la'h sto' nu'h xclaa'dzin guca'hchiahah la'hnu'h xilla, per la'h Dxiohs mahzi nahpa guelnabawa' roo' loh sto' ra' nu'h, nee la'hza Ñi'h naann Ñi'h garaatii'. ²¹Pwihsi bwihtsi lasaa' ra'n, sidela la'h sto' ra' nu'h ayi ruca'hchiahah la'hnu'h, pwihsi riidxyii lasto' nu'h nez delanta loh Dxiohs. ²²Ya ziga chin chyuh guinaaba loh Ñi'h xilla, zuni'hi Ñi'h la'hnu'h, laasii razzo'badxi-ahga nu'h xcweenta xchi'dxyi Ñi'h, nee rachidi'hnn nu'h ziga nin rusia'han guelnasaa sto' Ñi'h. ²³Ya dee' ra' naa dxyi'dxyi nin gunabwa' Dxiohs gazo'badxi-ahga nu'h: Chechii sto' nu'h xchi'dxyi Ñi'h xcweenta Jesucristu, nee gantsii'hi lasaa' ra' nu'h ziga tuhbi ziga stuhbi ra' nu'h ziga gunabwa' Dxiohs gaca. ²⁴Ya nin guzo'badxi-ahga garaa xchi'dxyi Dxiohs nin gunabwa' Ñi'h nabahanee nu'h, nabahan ra' ba cun la'h Ñi'h ya

la'h Ñi'h cun la'h ra' ba. Naann nu'h nuu nabahanee Ñi'h la'hnu'h pur xcweenta Spíritu Ñi'h nin bani'hi Ñi'h la'hnu'h.

**Spíritu xteenn Dxiohs, cun
spíritu xteenn bwiinn nin
rdxyi'chinee la'h Jesucristu**

4 Yu'bitu, bwiitsi lasaa' ra'n; ayi chechii sto' tu xchi'dxyi cuun chi'h zi bwiinn nin guíni' loh tu: "Na'h rulu'y-i'hn xchi'dxyi Dxiohs." Galoh gacabwa' tu xcweenta ba sidela la'h ba guchii ba rñi' ba xcweenta Dxiohs o aaca, laasii loh guidxyiyuh rii', rii ziahan ra' bwiinn nin rñi' ra' dxyi'dxyi ra' nin ayi naa guchii ra'. ²Ya ziga guunn tu squii' zahcabwa' tu cuun nin nuu Spíritu Saantu xteenn Dxiohs sto' ñi': Garaa ra' ziga nin riu'nbwa' la'h Jesucristu naa Ñi'h Llii'n Dxiohs nin nuu dxibaa', bwiinn chi nuu Spíritu Saantu xteenn Dxiohs sto' ba, ³per bwiinn ra' nin ayi nu'nbwa' la'h Jesucristu naa Ñi'h Llii'n Dxiohs, bwiinn chi ayi naa ba xpwiinn Dxiohs; bwiinn chi nuu spíritu nin rdxyi'chinee la'h Jesucristu sto' ba. La'htu babihn nahpa zi' spíritu chi; pwihsi nnah, la'h ra' ba nuula loh guidxyiyuh.

⁴Yu'bitu lasaa' ra'n; la'htu bwi'hnn gahn loh ra' bwiinn ra' nin ayi naa xchi'dxyi ra' ñi'h chi dxyi'dxyi nin guchii, laasii naa tu xpwiinn Dxiohs laasii nin nuu nabahannee la'htu mahzi guelnabwa' roo' nahpa Ñi'h loh nin nabahannee ra' bwiinn guidxyiyuh ra'. ⁵La'h ra' ba naa ra' ba bwiinn guidxyiyuh, ni'chin rñi' ra' ba ganaalla dxyi'dxyi cweenta guidxyiyuh, ya nin naa ra' bwiinn guidxyiyuh ruca'dxiahga ra' ba xchi'dxyi ra' ba. ⁶Per la'hnu'h naa nu'h xpwiinn Dxiohs, ya bwiinn ra' nin nu'nbwa' la'h Dxiohs ruca'dxiahga ra' ba xchi'dxyi nu'h; per bwiinn ra' nin ayi naa xpwiinn Dxiohs, ayi ruca'dxiahga ra' ba xchi'dxyi ra' nu'h. Pwihsi ya squii' rluu'yi cuun nin nuu

Spíritu Dxiohs sto' ra' ñi'h nee cuun za nin nuu ra' spíritu nin rusagui'hi sto' ra' ñi'h.

Ruca' sto' Dxiohs la'h ra' bwiinn

⁷Pwihsi rñi'n loh tu, bwiitsi lasaa' ra'n; nahpa gaantsii'hi lasaa' nu'h ziga tuhbi ziga stuhbi ra' nu'h, laasii guelnadzii'hi lasaa' naa pur xcweenta Dxiohs ya garaa ra' nin nahpa guelnadzi-i'hi lasaa' sto' ra' ñi'h, naa ra' ba lli-i'n Dxiohs nee nu'nbwa' ra' ba la'h Dxiohs nin nuu dxibaa'. ⁸Bwiinn nin ayi guinadzii'hi lasaa' ñi'h bwiinn chi ayi nu'nbwa' ba la'h Dxiohs, laasii pur Dxiohs riinloh guelnadzii'hi lasaa'. ⁹Dxiohs baluu'yi Ñi'h xa nadzii'hi Ñi'h la'hnu'h, ziga guxe'hla Ñi'h la'h Llii'n tuhsi Ñi'h loh guidxyiyuh tin zi'chi gapa ra' nu'h guelnabahan pur la'h Ñi'h. ¹⁰Pwihsi squii' rahcabwa' nu'h nadzii'hi Dxiohs la'hnu'h: ayi pur nin ñuca' sto' nu'h la'h Dxiohs, sino que la'h Ñi'h ruca' sto' Ñi'h la'hnu'h ni'chin nin guxe'hla Ñi'h Llii'n Ñi'h tin guzia'tii Ñi'h xtuhlda ra' nu'h.

¹¹Pwihsi bwiitsi lasaa' ra'n, sidela la'h Dxiohs ruca'h sto' Ñi'h la'hnu'h zi'chi, zi'chi za la'hnu'h nahpa gaca'h sto' lasaa' ra' nu'h ziga tuhbi ziga stuhbi ra' nu'h. ¹²Pwihsi la'h Dxiohs nin tuhbi bwiinn nagahdxi gwa'haloh la'h Dxiohs, per sidela la'hnu'h gaca' sto' lasaa' ra' nu'h ziga tuhbi ziga stuhbi ra' nu'h, Dxiohs nabahan Ñi'h sto' nu'h, ya zi'chi raluu'yi nu'h guchii raca' sto' nu'h la'h Ñi'h, ¹³ya Spíritu Saantu nin rbweeza la'n lasto' nu'h naa nin ruluu'yi nabahan nu'h loh Dxiohs, ¹⁴ya la'h gahca nu bidia'haloh nu, ni'chin nin rachii'ni' nu; la'h Daada Dxiohs guxe'hla Ñi'h Llii'n Ñi'h tin guzia'tii Ñi'h xtuhlda ra' bwiinn guidxyiyuh, ¹⁵ya cuun chi'h zi bwiinn nin riu'nbwa' la'h Jesucristu naa llii'n Dxiohs nin nuu dxibaa'; nee nabahannee bwiinn chi la'h Dxiohs ya Dxiohs nabahan sto' bwiinn chi.

¹⁶Pwihsi pur cweenta ra' rii' ni'chin nin rahcabwa' nu'h nee riachii sto' nu'h Dxiohs ruca'h sto' Ñi'h la'hnu'h. Dxiohs naa nin ruca'h sto', ya nin ruca'h sto' la'h Dxiohs, bwiinn chi nabahannee la'h Dxiohs ya Dxiohs nabahan sto' ba. ¹⁷Pwihsi zi'chi zadzihn gaca'h sto' nu'h la'h Dxiohs tal ziga xclaa'dzi Ñi'h, tin para la'n dxyih nin gaca jwiisi ayi chyu guidxyihbi, laasii gaduhbi nin nabahan nu'h loh guidxyiyuh guibahannee nu'h Dxiohs ziga gahca nabahannee Jesucristu la'h Dxiohs. ¹⁸Hasta nuu Spíritu Dxiohs ayi guelnadxyi'bi; ri'chi nuu guelruca'h sto' nin naa ganaalla pa'h ya la'h guelruca'h sto' nanchii rbwe'hecaan la'h guelnadxyi'bi tuhbi lahdu, pwihsi bwiinn nin rdxiyihbi, rahca ba guelnah laasii nagahdxi guca'h sto' ba la'h Dxiohs. ¹⁹La'hnu'h raca' sto' nu'h la'h Dxiohs laasii la'h Ñi'h baca' sto' Ñi'h la'hnu'h desde galohtii'yi, ²⁰per sidela chyulla nnaa: "Na'h ruca'h sto'n la'h Dxiohs", gaduhbi nin rdxyi'chinee ba la'h bwihtsi ba, bwiinn chi naa ba bwiinn nin ayi naa xchi'dxyi ñi'h guchii. Pwihsi sidela tuhbi chyulla ayi nuu gantsii'hi ba la'h bwihtsi ba nin rwa'haloh ba, pwihsi ayi za nuu guca'h sto' ba la'h Dxiohs nin ayi rwa'haloh ba. ²¹La'hÑi'h bani'hi Ñi'h dxyi'dxyi rii' la'hnu'h: Bwiinn nin ruca'h sto' ñi'h la'h Dxiohs neezaa la'h bwihtsi ba guca'h sto'.

Guelriachii sto' rii' nin rute'tagueeta la'h ra' bwiinn guidxyiyuh

5 Garaa ra' bwiinn ra' nin riachii sto' ra' ñi'h la'h Jesuhs naa Crixtu, bwiinn chi naa llii'n Dxiohs; pwihsi ziga gaca'h sto' ra' nu'h la'h Xtaada Dxiohs nu'h, zi'chi gahca za gaca'h sto' nu'h la'h ra' bwiinn ra' nin naa ra' llii'n Dxiohs nin nuu dxibaa', ²pwihsi ya cun squii' ya radi'hi nu'h cweenta raca'h sto' nu'h la'h ra' bwiinn ra' nin naa ra' llii'n Dxiohs nin nuu dxibaa', chin raca'h

sto' nu'h la'h Dxiohs nee razo'badxiahga nu'h ziga naa xchi'dxyi Ñi'h. ³Pwihsi dee' naa nin ruluu'yi raca'h sto' nu'h la'h Dxiohs, chin razo'badxiahga nu'h xchi'dxyi Ñi'h ziga xclaa'dzi Ñi'h gaca, nee xcweenta xchi'dxyi Ñi'h ayi naan tuhbi cohsa nin nagahn duxa. ⁴Ya chyu chi'h zi tuhbi ra' nu'h nin naa llii'n Dxiohs, riidi'hnn nu'h gahn loh ra' duhlda xteenn guidxyiyuh laasii guyuu'guya'zi xchi'dxyi Jesucristu sto' ra' nu'h. ⁵¿Chyu ni'ca cayuhnn gahn loh ra' duhlda loh guidxyiyuh rii'? Sola la'h si ra' bwiinn ra' nin riachii sto' ra' ñi'h la'h Jesuhs naa Llii'n Dxiohs nin nuu dxibaa'.

Dxyi'dxyi ra' nin baluu'yi Dxiohs

⁶Chin bi' Jesucristu loh guidxyiyuh rii', gurohbañihsa Ñi'h nee baxi'h za Ñi'h llarihn Ñi'h loh cruhi; nee ayi sola dxii' bi' Ñi'h tin gurohbañihsa Ñi'h sino que nee tin baxi'h Ñi'h llarihn Ñi'h, nee Spíritu Saantu Dxiohs naa nin bwa'haloh cweenta ra' rii', nee guchii naa xcweenta Ñi'h, ⁷laasii chohnna naa nin baluu'yiloh nez llaa'ndxibaa' nin rñi' xcweenta Jesucristu tuhsi dxyi'dxyi: Tuhbi Ñi'h naa Dxiohs, stuhbi Ñi'h naa nin naa Dxyi'dxyi, stuhbi Ñi'h naa Spíritu Saantu xteenn Dxiohs; ya loh gadxioonna Ñi'h rñi' ra'n xcweenta Jesucristu cun tuhsi dxyi'dxyi. ⁸Zi'chi gahca za chohnna naa ra' nin baluu'yiloh loh guidxyiyuh. Rñi' ra'n xcweenta Jesucristu cun tuhsi dxyi'dxyi: Tuhbi Ñi'h naa Spíritu Saantu Dxiohs, stuhbin naa chin gurohbañihsa Jesucristu, stuhbin naa chin gulli'h llarihn Jesucristu loh cruhi chin guhchi Ñi'h. ⁹Riachii sto' nu'h xchi'dxyi bwiinn loh guidxyiyuh, per mahzi ru lasahca xchi'dxyi Dxiohs, laasii naan dxyi'dxyi gahca nin guñi' Ñi'h xcweenta Llii'n Ñi'h. ¹⁰Bwiinn ra' nin riachii sto' ra' ñi'h la'h Jesucristu Llii'n Dxiohs, rñi' Dxiohs xcweenta Jesucristu nez la'n lasto' nu'h; ya bwiinn ra' nin ayi riachii sto'

ra' ñi'h, la'h Dxiohs cayuhnn ra' ba ziga zi bwiinn dxixi'hw nin ayi naa xchi'dxyi ñi'h guchii laasii ayi gwachii sto' ra' ba xchi'dxyi Dxiohs nin bani'hi Ñi'h la'hnu'h pur xcweenta Jesucristu Llii'n Ñi'h. ¹¹ Squii' naa dxyi'dxyi nin rñi' Dxiohs: Ya bani'hi Dxiohs guelnabahan nin ayi ñichilohtii' la'hnu'h, ya guelnabahan rii' naa nin bie'nee Jesucristu Llii'n Dxiohs nin nuu dxibaa'. ¹² Bweelaa la'hnu'h nabahane nu'h la'h Jesucristu Llii'n Dxiohs, zahpa nu'h guelnabahan nin ayi ñichilohtii' za; ya nin ayi nabahannee la'h Jesucristu Llii'n Dxiohs, ayi guica'ha ba loh guelnabahan nin ayi ñichilohtii'.

GuelrgahpaDxiohs cun guelrñi'nee nin naa luulchima

¹³ Pwihsi ruca'hn dxihtsi rii' para la'htu ziga riachii sto' tu la'h Jesucristu Llii'n Dxiohs, tin para gacabwa' tu nahpa tu guelnabahan nin ayi ñichilohtii'.

¹⁴ Ni'chin nin ayi guidxyihbi nu'h chin gachibwihdxi-gachinaaba nu'h xilla loh Dxiohs laasii rihn Ñi'h xchi'dxyi nu'h sidela tuhsi naa xigaaba nu'h cun la'h Ñi'h chin rbwihdxi-rnaaba nu'h loh Ñi'h.

¹⁵ Pwihsi ziga naann nu'h sidela rihn Dxiohs xchi'dxyi nu'h chin rachinaaba nu'h xilla loh Ñi'h, pwihsi zi'chi za naann nu'h zuni'hi Ñi'h nez guidxeela nin rnaaba nu'h loh Ñi'h.

¹⁶ Ya sidela la'h tuhbi ra' nu'h gwa'ha la'h tuhbi bwihtsi ra' nu'h cadxi'hyi

tuhbi duhlda nin ayi gadxiinn la'h ba, nahpa chyu guinaaba loh Dxiohs xcweenta ba, ya zudi'hi Dxiohs guelnabahan la'h bwihtsi lasaa' nu'h chi sidela ayi naan tuhbi duhlda nin gadxiinn la'h ba; laasii nuu duhlda nin rianee la'h bwiinn para xlahdu guelguhchi nee ayi cañi'n guinaaba tu loh Dxiohs xcweenta bwiinn nin nahpa duhlda zi'chi. ¹⁷ Laasii garaa ra' dzi'n dxaaba ra' naa ra'n duhlda, per nuu ra' duhlda nin ayi rianee la'h bwiinn loh guelguhchi.

¹⁸ Pwihsi rahcabwa' nu'h garaa ra' bwiinn nin riu'nbwa' la'h Dxiohs naa Ñi'h Xtaada ra' ba, pwihsi bwiinn chi ayi xclaa'dzi ba chezah ba loh duhlda laasii Jesucristu Llii'n Dxiohs rahcane Ñi'h la'h ba, ya ayi rdxii' bwiinndxaaba la'h ba.

¹⁹ Pwihsi naann nu'h naa nu'h xpwiinn Dxiohs, ya garaa ra' bwiinn nin riuu' si lligaaba xteenn guidxyiyuh cagazobadxiyahga ra' ba xchi'dxyi bwiinndxaaba.

²⁰ Naann za nu'h bi' Jesucristu Llii'n Dxiohs loh guidxyiyuh ya baluu'yi Ñi'h la'hnu'h xchi'dxyi Dxiohs; Daada Dxiohs nin nuu dxibaa'. Ya nabahan nu'h tuhsi cun nin naa Dxyi'dxyi guchii nin naa la'h gahca Jesucristu, pwihsi la'h Ñi'h naa Dxiohs guchii pa'h, nee la'h za Ñi'h naa Ñi'h guelnabahan nin ayi ñichilohtii'. ²¹ Pwihsi lasaa' ra'n, ayi guzu'nllihibi tu nez loh ra' dxaan ra'. Zi'chi gaca pwihsi.

Nin raroopa dxihtsi nin baca'h San Jwahn

Dxyi'dxyi nin guchii neezaa xcweenta guelrbwihlaa'dzi sto' nu'h cun bwihtsi lasaa' ra' nu'h

1 Na'h ziga naan tuhbi bwiinn guuhla, cagaca'hn dxihtsi loh bizaa'n nu'h nin nabahannee nu'h nezloh Jesucristu nin gullii Dxiohs, nee cun neezaa para la'h ra' llii'n ba nin ruca'h sto'n, na'h, ziga naa dxyi'dxyi guchii, nee ayi na'h si dxi'h sino que neezaa la'h ra' bwiinn ra' nin biu'nbwa' xchi'dxyi guchii Dxiohs. ²Ruca'h sto'n la'h garaa tu pur xcweenta xchi'dxyi guchii Dxiohs nin guhca biñih la'n lasto' nu'h, nee ba nuu'huhn la'n lasto' nu'h para tu'pazi. ³Xtaada Dxiohs nu'h cun Jesucristu Llii'n Ñi'h; guunntaa'yi yihca nu'h cun galahsa za sto' Ñi'h la'hnu'h nee gusacwachidxyii Ñi'h sto' nu'h cun dxyi'dxyi xquelnaann dxyi'dxyi nanchii, neezaa xcweenta guelruca'h sto'.

⁴Biahxi duxa'hn chin guhcabwa'n nuu ra' llii'n lu'h nin ruzo'badxiahga xchi'dxyi Dxiohs ziga gunabwa' Ñi'h guidi'hnn ra' nu'h. ⁵Pwihsi nnah bizaa'nahn; rna'ba'hn loh lu'h gantsii'hi lasaa' ra' nu'h ziga tuhbi ziga stuhbi ra' lasaa' ra' nu'h nin naa xpwiinn Jesucristu. Dxyi'dxyi ra' nin cagaca'hn loh lu'h ayi naa ra'n dxyi'dxyi nacuubi ra' sino que naan la'hgahca dxyi'dxyi nin baluu'yi Dxiohs la'hnu'h desde galohtii'yi, ⁶ya dee' naa loh guelnadzii'hi lasaa' nin zozahnee nu'h, ziga naa dxyi'dxyi. Dee' naa xchi'dxyi Dxiohs nin bihndxiahga nu'h desde galohtii'yi, chin gwachii sto' nu'h xchi'dxyi Jesucristu.

Bwiinn ra' nin ruluu'yi guriinca dxyi'dxyi ra' nin ayi naa guchii

⁷Pwihsi loh guidxyiyuh ca'nzaa ra' ziahan ra' bwiinn ra' nin ruluu'yi guriinca dxyi'dxyi nin ayi naa guchii; cañi' ra' ba ayi naa Jesucristu nin guulaa loh guidxyiyuh chin bi' Ñi'h loh guidxyiyuh. Lasaa' ra' bwiinn ra' rii' naa ra' bwiinn nin rusagui'hi, nee lasaa' ra' bwiinn squii' naa ra' nin rdxyi'chinee la'h Jesucristu Llii'n Dxiohs. ⁸Gulgahpa dzi'tsi la'htu tin ayi gusagui'hi ra' bwiinn ra' nin naa ra' squii' la'htu nee tin ayi guñihchi tu xtsi'n tu nee tin guica'ha za tu garaa nin guni'hi Dxiohs la'htu. ⁹Chyu chi'h zi bwiinn nin xclaa'dzi gugu'chi xcweenta xchi'dxyi ñi'h loh xchi'dxyi Jesucristu, bwiinn zi'chi ayi nu'nbwa' ba la'h Dxiohs nin nuu dxibaa'; ya ziga bwiinn nin riiuu'ria'zi xchi'dxyi Jesucristu, bwiinn chi nu'nbwa' la'h Dxiohs nee nu'nbwa' za ba la'h Jesucristu Llii'n Dxiohs. ¹⁰Sidela chyulla bwiinn nin ruluu'yi dxi' yihdzi tu nee xclaa'dzi ba guluu'yi ba la'htu, per sidela la'h ba ayi ze'nee ba xchi'dxyi Jesucristu, ayi gaannloh tu ba rwa' yihdzi tu nee nin ayi za gugahpaDxiohs tu la'h ba, ¹¹laasii bwiinn nin gugahpaDxiohs la'h bwiinn chi, cayahcane' za ba la'h bwiinn chi loh dzi'n dxaaba nin ruhnn ba.

Luulchima dxyi'dxyi ra'

¹²Ziahan ru dxyi'dxyi na'pahn para guñi'n loh tu, per ayi xclaa'dzihn guca'hra'ñin loh dxihtsi; mahzi cha'yi cabwe'za'hn dxie'ldagua'hahn cuun tu tin dxiahxi lasto'n. ¹³Llii'n ra' bizaa'n lu'h nin gullii Dxiohs ruxe'hla tuhbi guelrgahpaDxiohs para la'htu. Zi'chi gaca pwihsi.

Nin riohna dxihtsi nin baca'h San Jwahn

Cagaca'h ba dxyi'dxyi za'ca loh Gahyu

1 Na'h rii' naan tuhbi bwiinn guuhla, cagaxe'hla'hn dxihtsi rii' loh lu'h daada Gahyu nin nadzii'hihn ziga naa dxyi'dxyi guchii.

²Bwiitsi lasaa'hahn, rna'ba'hn loh Dxiohs, sidela zeezah za'ca lu'h loh xchi'dxyi Dxiohs, garia'caa za'ca xcweenta lu'h loh garaatii' cohsa ra' nee gadzihn za gaapa lu'h guelnada'n roo' xteenn Dxiohs tihxi lu'h. ³Pwihsi riahxi duxa'hn pur xcweenta lu'h, laasii bani'hi ra' bwihtsi lasaa' ra' nu'h nin bi' ri'ca cweenta na'h zeezah za'ca lu'h loh xcweenta xchi'dxyi Jesucristu. ⁴Lli'tii' stuhbi dxyi'dxyi nin riiu'pa'h sto'n ziga riiu' sto'n chin rihna'hn xcweenta ziga ruzo'badxiahga ra' lasaa' ra' nu'h dxyi'dxyi nin naa guchii.

⁵Gahyu, bwiitsihn; cayahpa lu'h mohda za'ca cun la'h ra' lasaa' ra' nu'h chin rahcane lu'h la'h ra' ba nin naa ra' bwiinn stuhbi guihdxyi ra' chin rie'gayihdxi ra' ba yi'h, ⁶ya des delanta loh ra' xpwiinn guido' Dxiohs guñi' ra' ba ziga naza'ca duxa naa lu'h cun la'h ra' ba, ni'chin nin rna'ba'hn tuhbi bweni'hn loh lu'h; bwa'halaa' pur la'h ra' ba cun nin guichi'hn ra' ba loh biahja nin guzeegah ra' ba, ziga nin guluu'yi za'ca nez loh Dxiohs. ⁷Laasii la'h ra' ba biria'h ra' ba ruluu'yi ra' ba xchi'dxyi Jesucristu per nin tuhbi ga'yu ayi rca'ha ra' ba loh ra' bwiinn nin ayi riachii sto' ra' ñi'h dxyi'dxyi guchii. ⁸Pwihsi ni'chin la'h ra' nu'h nahpa gachidxiaacee nu'h la'h ra' bwiinn ra' nin ruluu'yi xchi'dxyi Jesucristu nez guriin-guriin ra' guihdxyi tin zi'chi gaca nu'h tuhsi cun dzi'n nin cayuhnn ra' ba.

Ayi cayuhnn Diótrufes dzi'n za'ca

⁹La'n guxe'hla tuhbi dxihtsi loh ra' xpwiinn Jesucristu ri'ca, per la'h Diótrufes ayi riiu' ba ayi ria'zi ba xchi'dxyi'hn laasii riiu' sto' ba guinabwa' ba cun la'hgahca xigaaba ba la'h ra' lasaa' ra' nu'h nin rii ri'ca. ¹⁰Sidela na'h dxie'ldahn ri'ca, zuu'yidxyi'dxyine'hn ba pur nin cayuhnee ba la'h ra' lasaa' nu'h ri'ca chin gadxa'galasaa' nu'h ri'ca. La'h Diótrufes rñi'yah ba la'hnu'h, nee ayi razahca ba cun duhlda ra' rii' nee ayi raannloh ba la'h ra' lasaa' nu'h nin riagua'ha cuun tu, ya bwiinn ra' nin xclaa'dzi gaannloh la'h bwiinn ra' chi ayi rusaa'n ba lwehgu rbwe'heca'ha ba la'h ra' bwiinn chi loh guido'.

¹¹Bwiitsi lasaa' ra'n nin nadzii'hihn, ayi guunn tu dzi'n dxaaba, laasii nin ruhnn dzi'n dxaaba nagahdxi dxii'nbwa' ba la'h Dxiohs; per nin ruhnn dzi'n za'ca bwiinn chi naa ba xpwiinn Ñi'h.

Xcweenta dzi'n za'ca xteenn Demetriu

¹²Garaa ra' bwiinn rñi' ra' ba bwen duxa naa Demetriu, nee xchi'dxyi guchii gahca Dxiohs rñi' pur xcweenta ba, neezaa la'hnu naa nu nin bwa'haloh cweenta rii', nee la'hza tu naannloh tu la'hnu rachiñi' nu ganaalla dxyi'dxyi guchii xteenn Dxiohs.

Luulchima dxyi'dxyi nin guñi' San Jwahn

¹³Na'h ziahan ru dxyi'dxyi nin ñuca'hn loh lu'h, per ayi xclaa'dzihn gu'nañin cun chiinda xteenn lahipi, ¹⁴laasii xclaa'dzihn gwa'hahn loh lu'h seguihdu gahca, ya chi'chi gachidi'yidxyi'dxyi nu'h cun rwa' ra' nu'h. ¹⁵Gulachidxyii sto' lu'h; pwihsi xamihgu ra' lu'h nin nuu ra' rii' ruxe'hla tuhbi guelrgahpaDxiohs para yi'h. Nee rna'ba'hn bwi'hnn tuhbi bweni'hn badi'hi tuhbi

guelgahpaDxiohs para la'h ra' tuhbigah
ra' xmihgu ra'n nin nuu ri'ca.

Dxihtsi nin baca'h San Judas

Judas cagaca'h loh ra' bwiinn nin gulii Dxiohs

1 Na'h naan Judas nin ruhnn xtsi'n Jesucristu, nee naan bwihtsi Jacobo; cagaca'hn dxihtsi rii' loh ra' bwiinn ra' nin gulii Xtaada Dxiohs nu'h, nin ruca'h duxa sto' Ñi'h la'hnu'h, nee gudi-hdxyi Ñi'h la'h nu'h tin gaca nu'h tuhsi cun la'h Jesucristu. ²Rna'ba'hn loh Dxiohs gusacwachidxyii Ñi'h sto' tu nee guunn Ñi'h cumpahñu la'htu, cun guni'hi ru Ñi'h guelruca'h sto' lasaa' ru lasto' tu.

Nin ruluu'yi ra' dxyi'dxyi nin ayi naa guchii

(2 P. 2.1-17)

³Bwiitsi ra'n, chin cayuhnn duxa'hn lligaaba guhca'hn loh tu xcweenta ziga riasa xtuhlda ra' nu'h, bwi'hna'hn lligaaba dxiooba guca'hn tuhbi dxihtsi loh tu tin suh dzi'tsi tu loh dxyi'dxyi nin naa guelriachii sto' nin banaa para la'h ra' bwiinn ra' nin naa xpwiinn Dxiohs, ⁴laasii la'h paalaa ra' bwiinn gulaa'dzi rala'n cun dxyi'dxyi rusagui'hi xteenn ba nin ruluu'yi ba. Bwiinn ra' chi nin rñi' loh Xchihtsi Dxiohs xcweenta ra' ñi'h, nin nahpa ñichilohtii' ra' laasii naa ra' ba bwiinn ya'dxi ra' nin ruxi'n loh xneziuh Dxiohs pur nin naa ra' ba bwiinn gubwe'hextuhyi nin zeezahnee tuhbi guelnbahan yuu'dxi, nee rbwe'he sto' ra' ba la'h Daada Jesucristu nin rnabwa' la'h ra' nu'h.

⁵Nicala la'htu naann la tu, per xclaa'dzihn gusana'hn sto' tu la'h Dxiohs, nicala babwe'he Ñi'h la'h ra' bwiinn Israel loh guihdxyi Egiptu, per gudxiinn Ñi'h la'h ra' ba nin ayi gwachii sto' ra' ñi'h xchi'dxyi Ñi'h. ⁶Ya aanjla ra' nin ayi guclaa'dzi ñia'han hasta bazuh Dxiohs lah ra' ba, pwihsi biria'h

ra' ba hasta guclaa'dzi Dxiohs dxia'han ra' ba, ni'chin nucwe'za Dxiohs la'h ra' ba loh nacahyi para loh dxyih ra' nin gaca jwisi cun yi'bi ra' ba cadehn nin banaa para tu'pazi, ⁷neezaa guihdxyi Sodoma cun guihdxyi Gomorra nee cun guihdxyi ru ra' nin nuu gahxu cwee' ra'n, ziga gahca bwi'hnn ra' aanjla ra' zi'chi za bwi'hnn ra' bwiinn guihdxyi ra' chi gubahan gubwihlli ra' ba pur xcweenta gunna'h biraalli ra' cun ndxi'hw biraalli ra'. Ni'chin banaa ra' ba para loh bwehla nin ayi dxiuu'yitii', ri'chi chuu ra' ba para tu'pazi. ⁸Bwiinn ra' nin nuu loh tu naa ra' ba ziga ra' bwiinn nin galohyi bwi'hnn ra' duhlda. Nabahan ra' ba ziga nin basi'dxi ra' ba loh garaa ra' nin rñi' xca'lda, ruxi'n ra' ba tihxi ra' ba, rbwe'he sto' ra' ba xquelrnabwa' Dxiohs, rñi'yah za ra' ba xaanjla Dxiohs. ⁹Aanjla Miguehl nin rnabwa' loh ra' xaanjla Dxiohs, chin gudxihldxinee ba la'h bwiinnxaaba yihca tihxi guehtu Moisehs ayi biaalla Miguehl ñi'ni'yah ba la'h bwiinnxaaba sola rahbi ba: "Daada Jesucristu zuhnn guelguxchisi xcweenta lu'h." ¹⁰Per bwiinn ra' rii' rñi'yah ra' ba xcweenta cohsa ra' nin ayi nu'nbwa' ra' ba, per nin rahcabwa' ra' bwiinn ra' ca naa ziga nin rahcabwa' ra' guidxa'h ra'n nin ayi xi xquelrih ñi'h, ya zuhnnan para ñichiloh ra' ba.

¹¹¡Prohbi za la'h ra' ba!, laasii zeezahnee ra' ba xtsi'n guehtu Caín, ya pur guunn ra' ba gahn mweeyi, ni'chin biria'caa ra' ba ziga la'h guehtu Balaam, zeena'zu ra' ba lasaa' loh xtuhlda guehtu Coreh nin gudxihndxinee la'h Dxiohs per guñihchiloh ra' ba. ¹²La'h ra' ba naa ra' ba tuhbi xtuhyi duxa loh ra' xchih nin rahca la'n guido'; ayi guidxyihbi ra' ba gahwxchihnee ra' ba la'htu laasii ayi xi xtuhyi riiu' ra' ba, sola xcweenta si xigaaba ra' ba riiu' ra' ba. Naa ra' ba ziga zi xcahyi nin ayi xi ñihsadxiha

rusiaaba, ya nezii-nezi'chi zeenee bwih la'han; naa ra' za ba ziga zi yahga nin ayi xi ñinahxi rcáh loh ñi'h chin radzihñ chieempa nin gudi'hin li'hñ, chiohpa bweelta guhchi ra' ba, naa ra' ba ziga tuhbi yahga nin biya'dxu cun xtulbaa' ñi'h hasta la'n layuh. ¹³ La'h ra' ba naa ra' ba ziga zi ñihsa nin riahsa loh ñih-sado' chin ruteesa tuhbi biduhn la'han, ya naa ra' ba bwiinn gubwe'he xtuhyi-tii' laasii riaaba-riahsa ra' ba ziga zi ñih-sado'; naa ra' ba ziga zi dxih llaa'ndx-ibaa' nin basa'bi xlahta ñi'h, rii ra' ba loh tuhbi guelnacahyi duxa nin bwi'hññ cha'yi Dxiohs para la'h ra' ba nin banaa para tu'pazi.

¹⁴ Xcweenta za ra' dee' la'n guñi'laza Enoc nin naa llaahgado' Adahn, rahbi ba: “¡Bwa'ha!; ze'nee Dxiohs ziahan duxa ra' xaanjla Ñi'h ¹⁵ tin guunn Ñi'h guelguxchisi loh ra' garaa ra' bwiinn guidxyiyuh tin gusa'cazii duxa za Ñi'h la'h ra' ba pur garaa ra' xtuhlda ra' ba nin bwi'hññ ra' ba laasii ayi biu'nbwa' ra' ba la'h Dxiohs, nee cun xcweenta ra' dxyi'dxyi nayachi ra' nin guñi'yah ra' ba la'h Dxiohs.”

¹⁶ Nee rbahchi duxa ra' ba guelchiah cun naaza ra' ba bwiinn nin ruluu'yix-cwihn ra', nee ruhññ ra' ba xi chi'h zi nin xclaa'dzi tihxi ra' ba. Rñi' za ra' ba garaaloh ra' dxyi'dxyi yachi neezaa rñi' ra' ba dxyi'dxyi za'ca loh ra' bwiinn ra' tin guunn ra' bwiinn ziga nin xclaa'dzi ra' ba gaca.

**Guelruu'yi dxyi'dxyi xcweenta
bwiinn ra' nin gwachii sto'
ra' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs**

¹⁷ Per la'htu bwiitsi lasaa' ra'n; gul-gaza' sto' tu desde galohyi la'h ra' poottla xteenn Daada Jesucristu ¹⁸ Guñi' ra' ba: “Loh luulchima ra' dxyih ziiu' ra' bwiinn ra' nin gullihdzinee ra' xcweenta xchi'dxyi Dxiohs, zuhññ ra' ba xcweenta

nin guiclaa'dzi chi'h zi ra' ba.” ¹⁹ Bwiinn ra' squii' naa nin ruhññ ra' para rlaa'ha ra' xpwiinn Dxiohs loh lasaa' ra' ba laasii bwiinn ra' squii' xcweenta loh guidxyiyuh zeezahnee ra' ba, ayi xi Spíritu Saantu xteenn Dxiohs nuu la'n lasto' ra' ba.

²⁰ Per la'htu bwiitsi lasaa' ra'n; gulcheezah nayaa loh guelriachii sto' xteenn tu nin ze' nez loh Dxiohs. Per la'htu gulguinaaba loh Dxiohs xcweenta guelrnabwa' xteenn Spíritu Saantu xteenn Ñi'h; ²¹ gulguibahan loh guelnadzii'hi lasaa' nin runi'hi Dxiohs, nee gulcwihñasiin loh gaduhbi nin cabweeza tu gadzihñ dxyih nin guni'hi Daada Jesucristu guelnabahan nin ba gaca para tu'pazi la'hñu'h laasii ralahsa sto' Ñi'h la'hñu'h.

²² Gulgalahsa sto' tu nee gulgahcaneé la'h ra' bwiinn nin nagahdxí chechiipa'h sto' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs tin chechii sto' ra' ba xchi'dxyi Ñi'h, ²³ nee gulgahcaneé la'h spaaldaa ra' ba tin garia'caa ra' ba loh duhlda nin naa ziga zi bwehla duxa, cun gulgalahsa sto' tu la' ra' ba; per bwa'ha tin ayi chuu lu'h loh duhlda nin ruhññ ra' ba pur xcweenta guelnabahan dxaaba xteenn ra' ba.

Dxyi'dxyi luulchima ra'

²⁴⁻²⁵ Dxiohs nin naa tuhbi dxi'h, nin nahpa guelnasiin duxa, cun la'h Jesucristu xteenn nu'h nin nahpa guelrnabwa' para gahpa la'htu tin ayi dxi-aaba tu loh duhlda, nee guzuh Ñi'h la'htu loh guelbacha'h roo' xteenn Dxiohs sin nin tuhbi duhlda nee cun riahxi duxa tu; Dxiohs nahpa Ñi'h garaatii' lla'ñih, guelrnabwa', cun guelguxchisi pur xcweenta Daada Jesucristu desde galohyi, nee nñah, cun para tu'pazi. Zi'chi gaca pwihsi.

**Dxyi'dxyi ra' nin baca'h Jwahn
xcweenta ra' cohsa ra'
ru nin gue'du gaca ra'**

Baluu'yiloh Jesucristu loh Jwahn

1 Dee' ra' naa dxyi'dxyi nin badi'hi Dxiohs la'h Jesucristu tin baluu'yi Ñi'hn la'h ra' xmooza Ñi'h xcweenta ra' cohsa ra' nin ze'yahlda gaca. Jesucristu baxe'hla la'h tuhbi xaanjla Ñi'h loh Jwahn tin basagwa' aanjla chi la'h Jwahn garaa ra' bihsi nin rñi' loh dxihtsi rii', ²ni'chin nin baca'h Jwahn loh dxihtsi rii' garaa xchi'dxyi Dxiohs nin baluu'yi Jesucristu la'h ba, nin basagwa' Ñi'h la'h ba ziga bihsi ra' nin bwa'ha loh ba.

³Dichohsa ra' bwiinn ra' nin rusi'dxi xchi'dxyi Dxiohs nin caa loh dxihtsi rii' nee ruzo'badxiahga ra' ban, laasii ze'gadzihn gahxu dxyih nin cha'loh ziga rñi' loh dxihtsi rii'.

**Jwahn ruca'h dxihtsi loh gagaadzi
guido' hasta rii ra' xpwiinn Jesucristu**

⁴Na'h Jwahn, cagaca'hn dxihtsi rii' loh ra' xpwiinn Jesucristu nin rii gagaadzi guihtxyi ra' xteenn Asia. Gulguica'ha guelrbwidxyii sto' xteenn la'h gahca Dxiohs nin naa nnadxyih, cun desde la'n dxyih ra' nin ze'dii'dxi, nee cun nin nahpa dxi', nee cun nin banaaza par tu'pazi, nee xquelruhntaa'yi cun xquelrbahchidxyii sto' xteenn gagaadzi ra' spíritu nin zuu nez hasta rnabwa' Dxiohs, ⁵nee cun neezaa xquelruhntaa'yi xquelrbahchidxyii sto' Jesucristu nin ruluu'yi dxyi'dxyi nanchii la'h nu'h, la'h Ñi'h nin mwer babahn za loh bwiinn guuchi; la'h za Ñi'h rnabwa' Ñi'h loh garaa ra' rrehyi ra' nin rii ra' loh guidxyiyuh. Jesucristu rca'hsto' Ñi'h la'h ra' nu'h, nee basiaa Ñi'h la'h ra' nu'h loh duhlda cun llarihn Ñi'h. ⁶La'h za Ñi'h bwi'hnn Ñi'h gaca nu'h

tuhbi bwiinn roo' tuhbi guihtxyi roo', nee gahca za nu'h bixohza loh Dxiohs Xtaada Ñi'h. ¡Garaatii' ra' bwiinn nahpa guunn lasahca lah Ñi'h nee guinabwa' Ñi'h par tu'pazi! Zi'chi gaca, pwihsi.

⁷¡Gulgacabwa! Zi' Jesucristu loh xc-ahyi, ya garaa ra' bwiinn zwa'haloh ra' ba la'h Ñi'h, hasta bwiinn ra' nin baxaala baldi'h tihxi Ñi'h cun lahsa zwa'ha za ra' ba la'h Ñi'h; ya garaa ra' bwiinn guidxyiyuh zu'n ra' ba chin gwa'ha ra' ba loh Ñi'h. Zi'chi gaca.

⁸—Na'h naan des galoh nee cun hasta luulchima za ziga naa ra' lehtra A cun Z, —rñi' Daada Dxiohs—. Na'h ziga naan Dxiohs; nabahanahn nnadxyih, cun desde la'n dxyih ra' nin ze'dii'dxila, nee cun nin nahpa dxi'; nee na'hza nin na'pahn guelrnabwa'rooru loh garaatii'.

⁹Na'h Jwahn, naan bwihtsi tu pur nin riachiiza sto'n la'h Jesucristu, nee pur nin naaza nu'h tuhsi loh guelrzhcazii, cun ziga chuuza nu'h tuhsi nez loh Dxiohs nee cun ziga gacaza nu'h tuhsi loh guelpaseensi xteenn Jesucristu. Pwihsi chin nuu'huhn loh yuh nin nuu galaayi loh ñihsado' nin laa Patmos, pur nin zegaluu'yi'hn xchi'dxyi Dxiohs, laasii na'h naan nin bwa'haloh dzi'n-roo ra' nin bwi'hnn Jesucristu, ¹⁰pwihsi tuhbi dxyih Dumingo bia'hanahn loh xquelrnabwa' Spíritu Saantu xteenn Dxiohs ya bihna'hn nez di'tsihn tuhbi rsi-aa'ha ziga xteenn tuhbi trompeta, ¹¹Nin guñi' loon squii':

—Na'h naan des galohtii'yi nee cun para hasta fihnyi, ziga zi lehtra A cun lehtra Z. Baca'h loh tuhbi chihbru garaa ra' nin gwa'ha loh lu'h, ya guix-e'hla lu'hn para xpwi'nn ra'n nin rii loh gahdzi guihtxyi xteenn Asia, o sea par loh guihtxyi Efesu, loh guihtxyi Esmirna, loh guihtxyi Pérgamo, loh guihtxyi Tiatira, loh guihtxyi Sardis, loh guihtxyi Filadelfia, nee cun loh guihtxyi Laodicea.

¹²Chi'chi basia'garii loon tin bwa'hahn nez di'tsihn chyuin cañi' loon, ya loh bwi'hanna'hn zi'chi bwa'hahn gagaadzi gandayehru ohro, ¹³ya galaayi gagaadzi gandayehru chi bwa'hahn zuu tuhbi nin naa Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw, nahcu Ñi'h tuhbi lahdxi nin radzihn hasta yihca ñaa' Ñi'h, nee cun tuhbi cinturohn nin naa ganaalla ohro lli'hidu'h la'ntihxi Ñi'h. ¹⁴Yihca Ñi'h cun dxyichiyihca Ñi'h xñah labweh nachiitsin ziga zi dxyihchi lli'hyi, o ziga zi labweh guii'ga; ya bizloh Ñi'h ziga zi bwehla; ¹⁵ya ñaa' Ñi'h rca'bacha'han ziga zi dxi'ba nin laa bronce chin nuu'hun loh dxih; ya rsiaa'ha xteenn xchi'dxyi Ñi'h naan ziga zi chin riiu'bwih zi'hyiroo' ñihsa; ¹⁶ya xlahdu derehchu naa Ñi'h niinloh gahdzi dxih llaa'ndxibaa'; ya rwa' Ñi'h niinloh tuhbi spahda nin caa duxa garoopa dihtsi ñi'h; ya gaduhbi loh Ñi'h xñahan ziga loh gubihdxyi chin rzia'ñih gubihdxyi gaduhbi laga'tii'. ¹⁷Chin guya'loh bwa'hahn loh Ñi'h, biaaba'hn loh yuh nez hasta zuu ñaa' Ñi'h ziga zi bwiinn guuchi, chi'chi badzii'ba naa Ñi'h nin naa lahdu derehchu yi'cahn, chi'chi guñi' Ñi'h loon, nah Ñi'h:

—Ayi guidxyihbi lu'h; na'h nin nabahanahn des galohtii'yi, nee na'h za nin ba nabahan par tu'pazi. ¹⁸Na'h nin naan nin nabahanahn nnah, guhchi'hn per gubia'garii ba nabahnahn yannah ba nabahnahn par tu'pazi; na'h na'pahn guelrnabwa' loh guelguhchi nee cun loh gabihdxyi za. ¹⁹Ni'chin nin baca'h xcweenta garaa ra' nin bwa'ha lu'h, nin cayahca nnah, neezaa cun nin gue'du ze'yahlda gaca. ²⁰Dee' naa dxyi'dxyi naga'tsi xteenn gagaadzi dxih llaa'ndxibaa' nin bwa'ha lu'h lahdu derehchu naa'hahn, nee cun xcweenta za gagaadzi gandayehru ohro ra': gagaadzi dxih llaa'ndxibaa' chi naa ra' xaanjla Dxiohs nin rahpa ra' xpwiinnra'n nin rii loh

gagaadzi guihdxyi ra', ya gagaadzi gandayehru ra' nin naa ohro ra' nin bwa'ha lu'h chi naa xpwiinnra'n nin rii loh gagaadzi za guihdxyi ra' chi.

Dxyi'dxyi nin guzee loh ra' xpwiinn Jesucristu nin rii loh guihdxyi Efesu

2 Chi'chi nah Ñi'h loon:
—Baca'h dxyi'dxyi ra' rii' loh xaanjla Dxiohs nin rahpa xpwiinnra'n nin rii loh guihdxyi Efesu: “Squii' rñi' nin caa gahdzi dxih llaa'ndxibaa' naa derehchu Ñi'h, nin ca'nzaa galaayi gagaadzi ra' gandayehru ohro ra'. ²Na'h nu'nbwa'n xtsi'n tu cun guelrza'cazii nin ruti'dxiloh tu loh xtsi'n tu nee xa riazahdzi'tsi tu loh xchi'dxyi'hn, nee na'nnzahn ayi rcha'ga tu la'h ra' bwiinn nadxaaba ra', nee ziga la'h tu biuu'nbwa'za tu xcweenta bwiinn ra' nin rñi' naa ra' xpooxtla Dxiohs per ayi naa ra' ba xpwiinn Dxiohs. Sola naann tu naa ra' ba bwiinn rusagui'hi ra'. ³Pwihsi gwazahdzi'tsi tu loh xchi'dxyi'hn, bwi'hnn tu waanta bati'dxiloh tu guelrza'cazii pur naa tu xpwiinnra'n, nee ayi bietagueeta tu. ⁴Per na'pahn tuhbi guelchiah nin rba'chihn xcweenta tu, laasii ayi ruca'h sto' tu na'h ziga baca'sto' tu na'h des galoh. ⁵Pwihsi ni'chin gulgaza'sto' tu caa loh guza'bi tu, gulgacha'h ziga nabahan tu tin gulgabia'garii gulgui'hnn ziga gubahan tu des galohtii'yi; sinolan lwehgu gahca gadxi'hyihn la'h tu nee gusia'pitiin xgandayehru tu xnehzan sidela ayi gucha'h tu lligaaba guelruhnn chiohpa sto' nin nuu sto' tu. ⁶Per nuu nin ruhnn xnehza tu: ayi riiu'sto' tu nin ruhnn ra' bwiinn nicolaita ra', zi'chi za na'h ayi riiu'sto'n dzi'n nin ruhnn ra' ba. ⁷Bwiinn nin zohballaala dxiahga ñi'h chuu ba cha'zi ba dxyi'dxyi ra' nin rñi' Spíritu Saantu xteenn Dxiohs loh ra' xpwiinnra'n, ya bwiinn ra' nin guunn gahn loh duhlda, zudi'hinn ñinahxi nin caa loh yahga nin naa guelnaba-

han gahw ra' ba, yahga ñinahxi nin nuu llaa'ndxibaa' hasta nuu Dxiohs.”

Dxyi'dxyi ra' nin rñi' loh dxihtsi rii' par la'h ra' xpwiinn Jesucristu nin rii loh guihdxyi Esmirna

⁸ Chi'chi nah Ñi'h loon:

—Baca'h dxyi'dxyi ra' rii' loh xaanjla Dxiohs nin rahpa xpwiinnra'n nin rii loh guihdxyi nin laa Esmirna: “Na'h nin naan des galohtii'yi nee na'h za nin naan par loh dxyih luulchima ra', na'h nin guhchi'hn per gubia'garii ba nabahan. ⁹ Na'h na'nnahn xa ruti'dxiloh tu guelrza'cazii nee na'nnzahn gulliaa'hatii' nin nahpa tu nee nicala naa tu nin nuu ziahan xixteenn ñi'h loh Dxiohs, nee na'nnzahn nuu nin rñi'yah ra' la'h tu nee rahbi ra' ba naa ra' ba bwiinn Israel per ayi naa ra' ba zi'chi; nin naa ra' ba la'h ra' ba naa ra' ba xpwiinn xquido' bwiinnxaaba. ¹⁰ Ayi guidxyihbi tu loh xcweenta guelrza'cazii nin la'h guhlda guti'dxiloh tu, laasii la'h bwiinnxaaba gusie'w paaldaa tu la'n lahtsidxi'ba, tin gacabwa' ba guidu'hun ta guchii tu gwachiisto' tu xchi'dxyi'hn, ya zuti'dxiloh tu guelrza'cazii tsi'h gubihdxyi; gulgahchihpa lasto' tu tin chezah dzi'tsi tu loh xchi'dxyi'hn nicala gachi tu, per na'h guni'hihn guelnabahan nin ba naa par tu'pazi la'h tu ziga tuhbi corohna. ¹¹ Nin lu'h xclaa'dzi guzo'badxiahga dxyi'dxyi, guca'hdxiahga ba dxyi'dxyi nin rñi' Spíritu Saantu xteenn Dxiohs loh ra' bwiinn guido' xteenn Dxiohs: nin guunn ra' gahn loh duhlda, ayi xi guunnee guelguhchi nin raroopa la'h ra' ba.”

Dxyi'dxyi ra' nin rñi' loh ra' xpwiinn Jesucristu nin rii loh guihdxyi Pérgamo

¹² Chi'chi nah Ñi'h loon:

—Baca'h dxyi'dxyi ra' rii' loh xaanjla Dxiohs nin rahpa xpwiinnra'n nin rii loh

guihdxyi Pérgamo: “Na'h nin na'pahn spahda nin caa duxa garoopa dihtsi ñi'h rñi'n dxyi'dxyi rii'. ¹³ Na'h na'nnahn nuu tu loh guihdxyi nin nrabwa' bwiinnxaaba, per zeezahnee dzi'tsi tu xchi'dxyi'hn, ayi cabwe'hesto' tu xchi'dxyi'hn nicala la'n dxyih nin gudxiinn ra' ba la'h Antipas, nin guñi' xcweenta xchi'dxyi'hn, nin gwazahnee za'capa'h xchi'dxyi'hn nin gudxiinn ra' ba hasta nrabwa' bwiinnxaaba, ¹⁴ per guyuu' chiohpa'choon xtuhlda tu: loh tu dxa'ga ra' bwiinn ra' nin ruhnn ziga bwi'hn guehtu Balaam ba guhca cadxyih roo'; la'h ba basi'dxi ba la'h guehtu Balac xa guunn ba tin dxiaaba ra' bwiinn Israel loh duhlda, baluu'yi ba la'h ra' bwiinn Israel tin gahw ra' ba cohsa ra' nin badi'hi guhn ra' ba nez loh dxaan, nee basi'dxi za ba la'h ra' bwiinn Israel guidxa'ga ra' ba chy chi'h zi gunna'h. ¹⁵ Zi'chi gahca za nahpa tu bwiinn ra' nin zeezahnee ra' dxyi'dxyi ra' nin ruluu'yi ra' nin laa nicolaita ra' nin rdxyi'chihn xcweenta ra' ñi'h, ¹⁶ ni'chin gulgacha'h sto' tu; sino la'n seguihdu gahca dxie'ldahn tin childxine'hn ni'chi ra' cun spahda nin nuu rwaa'hahn. ¹⁷ Nin lu'h xclaa'dzi guzo'badxiahga dxyi'dxyi; guca'dxiahga ba dxyi'dxyi ra' nin rñi' Spíritu Saantu Dxiohs loh ra' xpwiinnra'n: nin guunn gahn loh duhlda, ni'chi ra' gudi'hihn tuhbi lasaa' pahn nin laa manah gahw ra' ba la'n nuucha'yi, nee gudi'hi Zahn tuhbi dxiah labweh la'h bwiinn chi ya loh dxiah labweh chi caa tuhbi lah nacuubi nin ayi chy nu'nbwa'tii' sola nu'nbwa' nin guica'ha dxiah yi'hn chi lah nin caa loh dxiahyi'hn chi.”

Dxyi'dxyi ra' nin rñi' loh ra' xpwiinn Jesucristu nin rii loh guihdxyi Tiatira

¹⁸ Chi'chi nah Ñi'h loon:

—Baca'h dxyi'dxyi ra' rii' loh xaanjla Dxiohs nin rahpa xpwiinnra'n nin rii loh guihdxyi Tiatira: “Squii' guñi' Lli-

i'n Dxiohs, nin naa bizloh ñi'h ziga zi bwehla ya ñaa' Ñi'h ziga zi dxi'ba nin laa bronce nin rca'bacha'h. ¹⁹Na'h la'n naann la garaa ra' nin ruhnn tu; na'n-nahn xa rantsii'hi lasaa' tu, nee xa riachisto' tu xchi'dxyi'hn, nee xa naa xtsi'n tu nee xa riazah dzi'tsi tu, nee na'nnahn cayuhnn tu dzi'n roo' ru nnah loh galoh nin guzo'baloh tu, ²⁰per nuu tuhbi guelchiah nin rdxi'chihn pur la'h tu; laasii rcabhi tu riiuu' tu loh tuhbi gunna'h nin laa Jezabel. La'h ba rñi' si ba naa ba tuhbi profeha, gunna'h nin rñi' xchi'dxyi Dxiohs, ya pur nin ruluu'yi ba rusagui'hi zi ba la'h ra' xpwi'nnra'n tin rza'bi ra' ba loh ra' dzi'n gubwihlli nee tin rahw za ra' ba cohsa ra' nin rbwih loh dxaan. ²¹Na'h la'n gule'za xchih tin gusaguu'dzi sto' ba pur xtuhlda ba, per ayi guclaa'dzitii' ba ñuhnn ban; ayi rbwe'hesto' ba dzi'n gubwihlli nin ruhnn ba. ²²Pwihsi na'h gu'nnahn dxiaaba ba loh lu'hn cun tuhbi gueldxyihdxyi duxa, nee cun garaa ra' nin ruhnee la'h ba dzi'n gubwihlli guti'dxi ra'n ba loh guelrza'cazii duxa sidela ayi gusaguu'dzi sto' ra' ba xcweenta xtsi'n Jezabel. ²³Zidxi'n-nahn llii'n ba, ya zi'chi zahcabwa' garaa ra' xpwi'nnra'n na'h nu'nbwa'n garaatii' nin nuu xigaaba tu cun ziga naa sto' tu; ya tuhbigah tu guni'hihn nin rga'ha guica'ha tu ziga naa xtsi'n tuhbigah tu. ²⁴Per la'h tu garaa ra' ru nin nuu loh guihdxyi Tiatira, nin ra' ayi zeezah loh dxyi'dxyi nin ruluu'yi Jezabel nee nin ayi za nu'nbwa' tu nin rñi' ra' ba naa dxyi'dxyi rala'n xteenn bwiinnxaaba, na'h nin stuhbi dzi'n ayi rudzi'ba'hn yihca nin naa tuhbi dxi'h xtsi'n tu. ²⁵Mas gulgahpa dzi'tsi xchi'dxyi'hn nin nahpa tu hastayi chin dxie'ldahn stuhbi, ²⁶ya bwiinn ra' nin guunn gahn loh duhllda nee chezah tu ziga xclaa'dzihn hasta la'n dxih nin cha'loh guidxyiyuh, zudi'hihn guelrnabwa' la'h ra' ba tin guinabwa' ra' ba loh ra' naciohn ra'.

²⁷Pwihsi ziga bani'hi Xtaa'dahn guelrnabwa' na'h, zudi'hihn guelrnabwa' la'h ra' ba tin guinabwa' ra' ba loh ra' garaa ra' bwiinn guidxyiyuh, nee guunn ra' za ba guelguxchisi xcweenta ra' ba ziga zi cun tuhbi bahra dxi'ba ziga ruhnn nin ruhnncha'yi guihsu bwehn, ruta'ha ra' ba garaa ra' guihsu nin ayi gallu'yi. ²⁸Zudi'hi Zahn dxih nin ri' rsiiyido' la'h ra' ba. ²⁹Nin ayi ñie'w dxiahga ñi'h, guzo'badxiahga ra' ba nin rñi' Spíritu Saantu Dxiohs loh ra' xpwi'nnra'n."

Dxyi'dxyi nin rñi' loh ra' xpwiinn Jesucristu nin rii loh guihdxyi Sardis

3 Chi'chi nah Ñi'h loon:
—Baca'h dxyi'dxyi ra' rii' loh xaanjla Dxiohs nin rahpa xpwi'nnra'n nin rii loh guihdxyi Sardis: "Zi'chi nah nin rahpa gagaadzi Spíritu xteenn Dxiohs nee cun gagaadzi dxih llaa'ndxibaa' loon: Na'h naannloon garaa ra' dzi'n nin ruhnn tu, nee naann Zahn naa tu ziga tuhbi bwiinn guuchi, ayi ru guunn tu xtsi'na'hn nicala za'bi dxyi'dxyi nabahan tu. ²Gulgati'chi baca'lda loh tu nee gulguñah loh ra' xcweenta xchi'dxyi'hn nin amwerla ñichiloh la'n lasto' tu, pwihsi na'h caywa'haloon garaa nin ruhnn tu nin ayi naa bwen nez delanta loh Daada Dxiohs xte'nnahn. ³Gulgaza'sto' tu dxyi'dxyi ra' nin basi'dxi tu cun baca'dxiahga tu, ni'chin gulgazo'badxiahga dxyi'dxyi gulgacha'h ziga nabahan tu loh duhllda, per sidela ayi gucha'h tu xmo'hda tu, zadzihna'hn nez loh tu ziga tuhbi guba'n nin ayi gaann tu xohra gadzi'hna'hn nez loh tu. ⁴Per nahpa tu loh guihdxyi Sardis paaldaa ra' bwiinn nin nayaa nin nagahdxi sa'bi ra' loh duhllda, ya la'h ra' bwiinn ra' chi zahcu ra' ba lahdxi labweh tin sahnee ra' ba na'h nez llaa'ndxibaa' laasii zi'chi ruhnn tucabri la'h ra' ba. ⁵Nin guunn ra' gahn loh duhllda, ni'chi ra' gacu lahdxi labweh, nee ayi gura'hn lah bwiinn ra' chi loh

chihbru nin caa lah ra' bwiinn nin guibahannee la'h Dxiohs par tu'pazi nee ziñi'n nez delanta loh Xtaa'dahn cun nez loh za ra' xaanjla Ñi'h bwiinn ra' rii' naa ra' xpwiinnra'n. ⁶ Bwiinn ra' nin zohbalaala dxiahga ra' ñi'h guzo'badxiahga ra' ba dxyi'dxyi ra' nin rñi' Spíritu Saantu xteenn Dxiohs loh ra' xpwiinnra'n."

**Dxyi'dxyi ra' nin rñi' loh
ra' xpwiinn Jesucristu nin
rii loh guihdxyi Filadelfia**

⁷ Chi'chi nah Ñi'h loon:

—Baca'h dxyi'dxyi rii' loh xaanjla Dxiohs nin rahpa xpwiinnra'n nin rii loh guihdxyi Filadelfia: "Squii' rñi' nin banayaa par tu'pazi, nin guchii naa xchi'dxyi Ñi'h, nin nahpa xchiahgi guehtu Davihd; la'h Ñi'h chin ruxaala Ñi'h ayi nin tuhbi nin guunn gahn gusie'w hasta ruxaala Ñi'h, nee chin rusie'w Ñi'hn ayi za nin guunn gahn guxaala hasta rusie'w Ñi'h. ⁸ Na'h na'n-nahn garaa ra' nin ruhnn tu. Baxaa'lahn tuhbi rwaal' lee' nez delanta loh tu nin ayi guunn chyú chi'h zi gahn dxie'w; pwihsi nicala gullia'yi'hn naa xjweersi tu per bazo'badxiahga tu xchi'dxyi'hn nee ayi rbwe'hesto' tun, ⁹ pwihsi zwa'ha tu cuun nin gusahca'hn la'h ra' bwiinn ra' nin zeena'hla la'h bwiinnxaaba; la'h ra' nin rñi'zi ra' naa ra' bwiinn Israel, per ayi naa ra' ban; rusagui'hi ra' ba la'h ra' bwiinn. Na'h zu'nnpa'-caan dxie'biiga ra' ba nez loh tu tin guzu'nllihbi ra' ba nez loh tu tin gacabwa' ra' ba na'h ruca'hsto'n la'h tu, ¹⁰ laasii ayi rria'gahn tu loh xchi'dxyi'hn, ni'chin na'h zahcane'hn la'h tu chin guti'dxiloh tu guelrza'cazii, nee zuti'dxiloh za garaa ra' bwiinn guidxyiyuh guelrza'cazii tin guidu'hun cuun pa'ca nin naa ra' bwiinn za'ca loh ra' bwiinn guidxyiyuh ra'. ¹¹ Na'h ayi gacata'h ru dxie'ldahn; bwa'ha dzi'tsi cun xchi'dxyi'hn nin nahpa tu tin ayi chyulla cwe'hel-

lu'hu nin bani'hihn guca'ha tu. ¹² Bwiinn ra' nin guunn gahn loh duhlda, na'h gu'nnahn gaca ra' ba ziga tuhbi piyahri nin nuu hasta naa xquido' Xtaa'dahn, nee ayi chuu dxyih nin garia'h ra' ba ri'chi; locah ra' ba guca'hn nin naa lah Dxiohs Xtaa'dahn neezaa lah guihdxyi nin laa Jerusalem nacuubi nin dxiehta llaa'ndxibaa' hasta nuu Dxiohs, nee zuca'h Zahn laan locah ra' ba laan nin naa nacuubi laasii naa ra' ba xpwiinnra'n. ¹³ Bwiinn nin zohba dxiahga ñi'h guzo'badxiahga ba nin rñi' Spíritu Saantu Dxiohs loh ra' xpwiinnra'n."

**Dxyi'dxyi ra' nin rñi' loh ra'
xpwiinn Jesucristu ra' nin
rii loh guihdxyi Laodicea**

¹⁴ Chi'chi nah Ñi'h loon:

—Baca'h dxyi'dxyi ra' rii' loh xaanjla Dxiohs nin rahpa xpwiinnra'n nin rii loh guihdxyi Laodicea: "Squii' rñi' nin ayi rusagui'hi, nin rñi' ganaalla dxyi'dxyi guchii, nin gulahchixchih garaa nin bwi'hn Dxiohs lligaaba gacacha'yi. ¹⁵ Na'h na'nnahn garaa nin naa xtsi'n tu; ayi zeezah za'ca tu loh xchi'dxyi'hn, ayi za rbwe'hesto' tun, jmas cha'yi ñahzanee za'ca tun o ñibwe'hesto' tun! ¹⁶ Per nnah naa tu ziga zi ñihsa nadxa'ha; ayi za naa tu nin ziga ñihsa nahlda, nin ayi za naa tu ziga ñihsa lda'h, ni'chin zabwe'he rwaal'hahn la'h tu. ¹⁷ Pwihsi la'h tu rñi' tu: Ricu'hn, nee bwen gahca riuu'huhn; ayi xi ria'dxi'hn, per la'h tu ayi rahcabwa' tu naa tu ziga tuhbi bwiinn nin ayi xi nahpatii'; naa tu ziga tuhbi bwiinn gubiin, tuhbi bwiinn prohbi duxa, tuhbi bwiinn nin ayi riin loh ñi'h, nee naa tu ziga tuhbi bwiinn nin zuu lla'teh par la'h Dxiohs. ¹⁸ Ni'chin nin rñi'n loh tu gulsii' ohro loon, ohro nin ba gudii'dxi loh dxih bu'hu tin zi'chi gaca tu ziga tuhbi ricu pa'caa, nee loo Zahn si' tu lahdxi labweh nachitsi nin gacu tu tin xtuhyi zuu lla'teh tu; nee guni'hi Zahn rramwe-

hdxi nin chuu baloh tu tin gwa'ha za'ca tu. ¹⁹Na'h rñi'ne'hn cun rzuh za'ca'hn la'h garaa ra' bwiinn ra' nin ruca'hsto'n ni'chin nin rñi'n loh tu nahpa chu'gui'w sto' tu guunn tu xtsi'na'hn, nee gul-gacha'h lligaaba dxaaba nin nuu sto' tu. ²⁰Gulguia'ha, na'h la'n zuu rwa' lee' xteenn sto' tu, cabwiidxihn, per sidela chyulla tuhbi tu dxihn cañi'n, guxaala bwiinn chi rwa' lee' xteenn lasto' ba, tin guunn yiidzihn lasto' bwiinn chi tin gacane'hn bwiinn chi guibahan za'ca ba nez loon, ²¹ya bwiinn nin ruhnn gahn loh duhlda, la'h bwiinn chi gudi'hihn guinabwa'nee ba na'h llaa'ndxibaa', ziga bwi'hna'hn gahn loh duhlda ni'chin nin guzo'ba'hn hasta rnabwa' Xtaa'dahn llaa'ndxibaa'. ²²Bwiinn nin zohba llaala dxiahga ñi'h guzo'badxiahga ra' ba dxy-i'dxyi ra' nin rñi' Spíritu Saantu Dxiohs loh ra' xpwi'nnra'n."

Bwa'ha Jwahn billaala rwa' lee' xteenn dxibaa'

4 Chin guya'loh baca'hn dxyi'dxyi ra' nin gunabwa' Ñi'h baca'hn, chi'chi guteesa loon nez dxibaa', bwa'hahn zohballaala rwa' ziga tuhbi yuu' nez dxibaa', chi'chi guñi' tuhbi rsiaa'ha loon, rsiaa'ha chi naan ziga rsiaa'ha xteenn tuhbi trompeta nin bihn dxiaagahn galoh, nah rsiaa'ha chi loon:

—Gucah rii', tin gulu'yi'hn yi'h garaa' ra' nin chuu ru gaca chin tuulla gaca cohsa ra' rii'.

²Ya chi'chi bia'hanahn loh guelnabwa' xteenn Spíritu Saantu, ya bwa'hahn tuhbi yahgaxiyyi roo' llaa'ndxibaa' hasta rbwih ra' nin rnabwa' llaa'ndxibaa', ya loh yahgaxiyyi chi zohba nin rnabwa' llaa'ndxibaa'. ³Ya nin zohba loh yahgaxiyyi chi rñah ni'chi ziga tuhbi dxiah nin rbwiibwehla nin laa jaspe o nin laa za cornalina, ya gadiidxi yahgaxiyyi chi nuu tuhbi guundzihin nin rca'bacha'h duxa ziga zi tuhbi dxiah nin

laa esmeralda, ⁴ya gadiidxi yahgaxiyyi rii' bwa'hahn za galda bitapa yahgaxiyyi ra' nin zohba galda bitapa bwiinnguuhla ra', nahcu ra' ba ganaalla lahdxi labweh ya nuu tuhbigah ra' corona ohro yihca ra' ba, ⁵ya nez loh yahgaxiyyi roo' chi ri'chi rre'h du'hdxih ra' nin naa du'hdxih nin rre'h chin rdxi'ña'a', ya nez loh za yahgaxiyyi roo' chi cacaxih gahdzi bwehla nin naa gahdzi spíritu xteenn Dxiohs, ⁶cun nez lohghacaza yahgaxiyyi roo' chi nuu ñihsado' nin rñah ziga zi dxiaawan. Nee cun galaayiza yahgaxiyyi roo' chi cun gadiidxin rii' ra' tahpa maan ra' nin nuu bizloh ra' ñi'h gadiidxitii' ra' ma tantu nez delanta ziga nez dihtsi ra' za ma. ⁷Nin naa mwer tuhbi maan ra' chi naa tuhbi bwe'dzi; ya nin raroopa maan chi naa ziga tuhbi guun; ya nin ri-ohnna chi naa ziga loh tuhbi ndxi'hw; ya nin radaapa maan chi naa ziga tuhbi bisiah nin rzuh. ⁸Ya gadaapa ra' maan ra' chi tuhbigah ra' ma zohba xo'pagah xiiyi ra' ma, ya gaduhbitii' tihxi ra' ma nuu bizloh ra' ma; nee dxyih-nague'la ayi rbweeza cañi' ra' ma:

Saantu, saantu, saantu naa Daada Dxiohs nin nahpa guelnabwa' roo', nin nuu des galohtii'yi, nin nuu nnah, cun nin chuu par tu'pazi.

⁹Ya chin ruhnn lasahca ra' gadapa maan ra' chi cun ruzu'nllihbi ra' ma cun rudi'hi ra' ma guelzuxchilli loh nin zohba loh yahgaxiyyi nin ba rnabwa' par tu'pazi, ¹⁰ya gagalda bitapa ra' bwiinn guuhla ra' ruzu'nllihbi ra' ba nez loh nin ba rnabwa' par tu'pazi cun raann ra' ba la'h Ñi'h, ya ruzuhca ra' ba xcurohn ra' ba hasta zuu xahgaxiyyi Ñi'h, cun rahbiza ra' ba:

¹¹Daada Dxiohs Xtaada nu, Yu'bi pa'ca lu'h rga'ha guunnlasahca bwiinn lah lu'h cun guzu'nllihbi ra' ba loh lu'h cun guica'ha za lu'h garaa guelnabwa'

laasii Yu'bilu'h bwi'hnncha'yi lu'h garaatii' ra' nin nuu nnah pur xigaaba lu'h guhca ra'n ni'chin nin gurihxchih ra'n.

**Tuhbi chihbru cun
nin naa Xi'hyi Dxiohs**

5 Chi'chi na'h Jwahn bwa'hahn loh naa derehchu nin zohba loh yahgaxi-iyi roo' nin naa trono, nuu tuhbi dxihtsi nin bidu'bi, caa lehra loon cun nez dihtsin ya ñie'wun cun gahdzi sehyu, ²chi'chi bwa'hahn loh tuhbi xaanjla Dxiohs nin nahpa ziroo' jweersi, chi'chi guñi' jweersi aanjla chi rahbi ba:

—¿Chyu ni'ca ruhnn tucabri guxaala loh dxihtsi rii' nee chi'llu za ni'chi sehyu nin caa loh dxihtsi rii'?

³Per nin llaa'ndxibaa' nin loh guidxyiyuh ayi bidxeela nin ñuxaala loh dxihtsi chi o mas ñwa'ha si ba loh dxihtsi chi, ⁴chi'chi guzo'baloh ru'n duuxa'hn laasii ayi bidxeela nin tuhbi nin ruhnn tucabri ñixaala loh dxihtsi chi tin ñu'lda ba loh dxihtsi chi, o mas ñwa'ha za ba loh dxihtsi chi, ⁵chi'chi guñi' tuhbi bwiinn guuhla loon, nah ba:

—Ayi ru gu'n lu'h; la'h bwe'dzi nin naa xahgado' guehtu Judah cun xahgado' guehtu Davi'hd, la'h Ñi'h bwi'hnn gahn loh guelguhchi ni'chin nnah la'h Ñi'h ruhnn tucabri guxaala loh dxihtsi ca cun chi'llu Ñi'h gagaadzi sehyu nin caa dihtsi ca.

⁶Ya chi'chi galaayi yahgaxiyyi roo' nin naa tronu cun nez loh ra' gadaapa ra' maan ra' nin rii gadiidxi tronu chi cun galaayi bwiinn guuhla ra', bwa'hahn zuu tuhbi nin naa Xi'hyi Dxiohs, nicala rlu-u'yi sehn ra' nin guhchi Ñi'h ziga lli'hyi nin rbahchi guhn ra' bwiinn loh Dxiohs; zohba gahdzi xcachchu Ñi'h neezaa nuu gahdzi ba'loh Ñi'h nin naa gahdzi Spíritu xteenn Dxiohs nin ruxe'hla Ñi'h nez gaduhbitii' loh guidxyiyuh, ⁷ya chi'chi gwabiiga Ñi'h tin guca'ha Ñi'h dxihtsi

chi lahdu derehchu naa nin zohba loh yahgaxiyyi roo' nin naa tronu nez dxibaa'. ⁸Ya chin guya'loh guna'zu Ñi'h chihbru chi, chi'chi gadaapa maan nin rii hasta zohba yahgaxiyyi roo' dxibaa' cun gagaldabi tapa ra' bwiinn guuhla bazu'nllihbi ra' ba nez delanta loh Xi'hyi Dxiohs, tin tuhbigah ra' bwiinn guuhla chi nuu tuhbigah harpa naa ra' ba nee cun dxi'ba ohro ra' nin naa ziga bisihn guxa'hla, ya guxa'hla rii' naa guelrbwihdxyi-guelrnaaba xteenn ra' garaa ra' xpwiinn Dxiohs la'h Ñi'h, ⁹ya cayu'lda za ra' ba tuhbi dxyi'dxyi cubi nin rahbi ra' ba squii':

Lasahca duxa Yu'bilu'h pur nin guna'zu lu'hn, nee laasii Yu'bi za lu'h naa lu'h nin guhchi loh cruhzi, ya cun llarihñ lu'h gudxihlli lu'h xcweenta bwiinn ra' nin naa xpwiinn Dxiohs.

Bwiinn garaa lahta ra' nin rñi' guriin-guriin dxyi'zah, bwiinn nin naa ra' guriin-guriin gui'hdxyi cun nin rii ra' guriin-guriin lahdxyi bwiinn,

¹⁰nee badi'hi lu'h gaca ra' ba rrehyi cun bixohza nez loh Dxiohs,

ya guinabwa' ra' ba nez loh ra' bwiinn guidxyiyuh.

¹¹Ya chi'chi bwa'hahn, nee bihna'hn rsiaa'ha ziga cañi' ziahan roo' ra' aanjla gadiidxi hasta zohba yahgaxiyyi roo' dxibaa' hasta bwih nin rnabwa' nez dxibaa', neezaa rsiaa'ha gadaapa ra' maan ra' nin rii hasta zohba yahgaxi-iyi roo' llaa'ndxibaa' chi, neezaa rsiaa'ha ra' bwiinn guuhla, per nin ayi za nuu guilaaba ra' xaanjla Dxiohs nin rii' ri'chi laasii ziahan duxa naa ra' ba, pur miyohn naa ra' ba, ¹²ya jweersi roo' cañi' ra' ba squii':

Lasahca duxa Xi'hyi Dxiohs nin guhchi loh cruhzi, ni'chi ca'ha Ñi'h guelrnabwa' duxa cun guelrahpa duxa, cun guelnaann duxa, guel milahgru;

neezaa gachidi'hnn lasahca nu'h lah
 Ñi'h, gazu'nllihbi nu'h nez loh Ñi'h
 gaann nu'h Ñi'h,
 gadi'hi za nu'h guelzuxchiilli loh Ñi'h.

¹³ Chi'chi bihn dxiaagahn rsiaa'ha
 garaa ra' nin gulahchixchih Dxiohs nez
 dxibaa' cun loh guidxyiyuh nee cun la'n
 gueeta loh guidxyiyuh nee cun loh ñih-
 sado', bihn dxiaagahn cañi' ra' ni'chi
 squii':

Nin zohba loh yahgaxiyyi nin naa trohnu
 dxibaa',

neezaa loh nin naa Xi'hyi Dxiohs, la'h
 chi'h zi Ñi'h lasahca duxa Ñi'h,
 gachidi'hnn lasahca nu'h la'h Ñi'h,
 gazu'nllihbi nu'h nez loh Ñi'h la'h
 za Ñi'h gaann nu'h,
 nee gahbi za nu'h barnabwa' Ñi'h par
 tu'pazi.

¹⁴ Ya gadaapa ra' maan ra' nin rii hasta
 zohba yahgaxiyyi xteenn Dxiohs nez dx-
 ibaa' rahbi ra' squii':

Zi'chi gaca, pwihsi.

Ya gagalda bitapa ra' bwiinn guuhla
 bazu'nllihbi ra' nez loh nin ba nabahan
 par tu'pazi, tin gaann ra' ba la'h Ñi'h.

Gagaadzi ra' sehyu

6 Ya seguihdu bwa'hahn loh nin naa
 Xi'hyi Dxiohs baxaala Ñi'h loh tuhbi
 ra' sehyu, ya bihn dxiaagahn guñi' tuhbi
 ra' gadaapa ra' maan nin nuu hasta zo-
 hba yahgaxiyyi roo' dxibaa', per chin
 guñi' ma naa rsiaa'ha ma ziga chin rñi'
 guzi'w, nah ma:

—Gudaa' tin bwa'ha.

² Ya chi'chi bwa'hahn tuhbi maan
 gway labweh; ya nin zohba dihtsi ma
 nuu tuhbi arcu nin ruca'h bahza naa
 ni'chi, ya guca'ha za ba tuhbi corohna
 tin biria'h ba cayuhnn ba gahn nee tin
 guunn za ba gahn chyu chi'h zi.

³ Chin gudxi'llu Xi'hyi Dxiohs nin ra-
 roopa sehyu, bihn dxiaagazahn guñi' nin
 raroopa maan nin nuu hasta zohba yah-
 gaxiyyi roo' dxibaa', nah ma loon:

—Gudaa' tin bwa'ha.

⁴ Chi'chi bwa'hahn tuhbi maan gwayi
 xñaa, ya nin zohba dihtsi ma guca'ha
 guelnabwa' tin guziaa'tii ba guelrbwi-
 hdxyii sto' loh guidxyiyuh tin gudxiinn
 lasaa' ra' bwiinn ziga tuhbi ziga stuhbi
 ra' ba, ya guca'ha ba tuhbi spahda roo'.

⁵ Chin gudxi'llu Xi'hyi Dxiohs nin ri-
 ohnna sehyu, bihn dxiaagahn guñi' nin
 riohnna maan nin nuu hasta zohba yah-
 gaxiyyi roo' dxibaa', nah ma loon:

—Gudaa' tin gwa'ha lu'h.

Chi'chi bwa'hahn tuhbi maan gway
 nagaasa, ya nin zohba dihtsi ma nuu
 tuhbi balansa naa ni'chi, ⁶ ya bihn dxiaa-
 gahn tuhbi rsiaa'ha galaayi ra' gadaapa
 ra' maan ra' nin rii hasta zuu xagaxiyyi
 Dxiohs dxibaa', nah rsiaa'ha chi:

—Sola tuhbi dxi'h kihlu llooba
 guica'ha lu'h dela guunn lu'h dzi'n
 tuhbi dxyih, nee cun chohnna kihlu
 cebada guica'ha lu'h guunn lu'h dzi'n
 tuhbi dxyih, per ayi guxi'n lu'h vihnnu
 cun nsehchi.

⁷ Ya chin gudxi'llu Xi'hyi Dxiohs nin
 radaapa sehyu, chi'chi bihn dxiaagahn
 guñi' radaapa maan nin nuu hasta zohba
 yahgaxiyyi roo' dxibaa', nah ma loon:

—Gudaa' tin gwa'ha lu'h.

⁸ Chi'chi bwa'hahn tuhbi maan gwayi
 guhtsi, ya nin zohba dihtsi ma laa
 guelguhchi, ya dihtsi guelguhchi rii'-
 na'hla nin rnabwa' gabihldxyi, ya gu-
 ca'ha ni'chi guelnabwa' loh lacwarta
 parte guidxyiyuh tin chiinn ni'chi la'h ra'
 bwiinn cun spahda, cun guelgubihn, cun
 gueldxyihdxyi, cun gahw maan duxa ra'
 nin nuu loh dahan la'h ra' bwiinn.

⁹ Ya chin gudxi'llu Xi'hyi Dxiohs loh
 sehyu nin rahca ga'yu, ya bwa'hahn
 hasta nuu bacu'ga dxiah xteenn Dxiohs
 nez dxibaa' rii ra' xaalma ra' bwiinn
 ra' nin guhchi nin gwachiisto' ra' ñi'h
 xchi'dxyi Dxiohs, neezaa pur nin balu-
 u'yi ra' ba xchi'dxyi Dxiohs. ¹⁰ Bwiinn ra'
 rii' cañi' ra' ba jweersi roo' rahbi ra' ba:

—Daada Dxiohs nin naa saantu cun nin naa guchii pa'h, ¿cuucayi cha'loh guunn Yu'bilu'h guelguxchisi tin chiilli ra' bwiinn guidxyiyuh xcweenta nin gudxiinn ra' ba la'h nu?

¹¹ Chi'chi badi'hi Ñi'h lahdxi labweh guhta ra' ba, ya rahbi Ñi'h loh ra' ba guzi'laa'dzi ra' ba za balaqui'hn la'h chi nin gasaa' ru lasaa' ra' ba nin ruluu'yi xchi'dxyi Dxiohs, nin chuu ru gadxiinn ra' bwiinn guidxyiyuh ziga badxiinn ra' ba guehtu bwiinn ra' nin guhchi pur xchi'dxyi Dxiohs des ca chiempa roo'.

¹² Bwa'ha Zahn chin gudxi'llu Xi'hyi Dxiohs loh sehyu nin rahca xo'pa, chi'chi guhca tuhbi luh roo' duuxa, ya gubihdxyi biahcan ziga tuhbi lahdxi nagaasa bu'hu, ya bwe'hw biahcan ziga culohr xteenn rihn, ¹³ ya dxih llaa'ndxibaa' bi-aaba ra'n loh guidxyiyuh ziga zi chin ruza'h yahga ñiigu la'h ra' ñiigu chin rusiaabatii' bwih la'h ra'n, ¹⁴ ya dxibaa' guñihchilohon ziga zi tuhbi dxihtsi nin radiaa'ha, ya garaa ra' dahan ra' cun yuh ra' nin rii loh ñihsado' biñi'bi ra'n, cun bidxa'h xlahta ra'n, ¹⁵ ya garaa ra' bwiinn guidxyiyuh; bwiinn ra' nin rnabwa' ra', neezaa ra' bwiinn dzi'baloh ra' ziga capitahn, bwiinn rricu ra', bwiinn nadxiipalaa'dzi ra' neezaa mooza ra' nin gudoo'tii' cun bwiinn ra' nin gula'h loh guelmooza, gwacuula'n ra' ba la'n cwehva ra' cun la'n dxiah roo' ra' xteenn dahan ra', ¹⁶ ya rahbi ra' ba loh ra' dahan ra' cun loh ra' dxiah ltah ra':

—Guldxaaba yihca nu nee gulchuu-la'n la'h nu loh nin zohba loh yahgaxi-yi roo' llaa'ndxibaa', nee cun loh guelguxchisi duxa nin guni'hi Xi'hyi Dxiohs, ¹⁷ laasii la'h dxyih xteenn xquelguxchisi Ñi'h badzihn; ¿chyu ni'ca zahca suh nez loh Ñi'h?

Tuhbi gaywa'h chywa'h bitapa mihi ra' bwiinn Israel

7 Ya chi'chiyi bwa'hahn loh tahpa xaanjla Dxiohs nin zuu gadaapa xchihn guidxyiyuh, cagacwe'za ra' aanjla ra' chi loh gadaapa xnehza bwih xteenn guidxyiyuh tin ayi xi bwih suu loh guidxyiyuh cun loh ñihsado', nee nin tuhbi za loh ra' yahga, ² ya bwa'hahn stuhbi xaanjla Dxiohs nin biinloh nez lahdru rtahn gubihdxyi, ya ca'ha aanjla chi sehyu xteenn Yu'bi Dxiohs nin ba nabahan par tu'pazi, ya guñi' aanjla rii' jweersi roo' duxa loh gadaapa ra' aanjla nin guca'ha guelnabwa' tin guunn ra' ba guelnah loh guidxyiyuh cun loh ñihsado'; ³ Squii' rahbi aanjla chi:

—Gulcwehza zi'ca gaca'hbwa' xgah nu'h garaa ra' bwiinn ra' nin naa xpwiinn Dxiohs; yaque guya'loh guca'h ra' ba bwa' chi'chiyi zahca guunn tu guelnah loh yuh cun loh ñihsado', cun loh yahga ra'.

⁴ Ya chi'chi bihn dxiaagahn paaldaa naa ra' bwiinn ra' nin guyuu' sehn lohcah ra' ñi'h, bazaa' ra' bwiinn chi ziga tuhbi gaywa'h chywa'h bitapa mihi bwiinn ra' nin bibwi'hi loh ra' bwiinn Israel. ⁵ Loh ra' xpwiinn guehtu Judah bibwi'hi tsi'h bichiohpa mihi ra' ba; loh ra' xpwiinn guehtu Rubehn bibwi'hi tsi'h bichiohpa mihi ra' ba; loh ra' xpwiinn guehtu Gad bibwi'hi tsi'h bichiohpa mihi ra' ba; ⁶ loh ra' xpwiinn guehtu Aser bibwi'hi tsi'h bichiohpa mihi ra' ba; loh ra' xpwiinn guehtu Nef-talih bibwi'hi tsi'h bichiohpa mihi ra' ba; ⁷ loh ra' xpwiinn guehtu Simeohn bibwi'hi tsi'h bichiohpa mihi ra' ba; loh ra' xpwiinn guehtu Manasehs bibwi'hi tsi'h bichiohpa mihi ra' ba; loh ra' xpwiinn guehtu Levih bibwi'hi tsi'h bichiohpa mihi ra' ba; loh ra' xpwiinn guehtu Isacar bibwi'hi tsi'h bichiohpa mihi ra' ba; ⁸ loh ra' xpwiinn guehtu

Zabulojn bibwi'hi tsi'h bichiohpa mihi ra' ba; cun neezaa loh ra' xpwiinn guetu Joseh bibwi'hi tsi'h bichiohpa mihi ra' ba; cun neezaa loh ra' xpwiinn guetu Benjamiñn bibwi'hi tsi'h bichiohpa mihi ra' ba.

Bwiinn ziahan duxa ra' nin nahcu lahdxi labweh nachii'tsi

⁹Ya chin guya'loh dee' ra' chi'chi bwa'hahn loh ziahan duxa ra' bwiinn nin ayi chyu guunn gahn gulaaba la'h ra' ba, naa ra' ba bwiinn garaatii' lahdxyi ra' bwiinn, nin naa ra' bwiinn guriin-guriin lahta ra' xteenn loh guidxyiyuh, bwiinn guriin-guriin dxi'zah ra'; zuu ra' ba nez delanta hasta zohba yahgaxiyyi roo' nez dxibaa' nee cun nez loh za Xi'hyi Dxiohs, nahcu ra' ba lahdxi labweh nee nuu lli-i'dzi zihn naa ra' ba, ¹⁰ya jweersi roo' cañi' ra' ba squii':

Dxiohs nin zohba loh yahgaxiyyi roo' nez llaa'ndxibaa' cun nin naa Xi'hyi Ñi'h, ca'ha guelrabwa' tin bata'h Ñi'h la'h ra' nu loh xtuhlda nu.

¹¹Ya garaa ra' aanjla nin nuu dxibaa' rii gadiidxtiti' xagaxiyyi Dxiohs cun gadiidxi za ra' gadaapa ra' maan nin rii hasta zuu xagaxiyyi Dxiohs dxibaa', chi'chi bazu'nllihbi ra' ba cun basiaaba loh ra' ba nez loh Dxiohs ¹²Ya rahbi ra' ba:

Zi'chi gaca pwihsi; loh Dxiohs si nu'h gulgahbi lasahca duxa Ñi'h, nee gulgui'hnn lasahca lah Ñi'h; la'h si Ñi'h nahpa guelnaann; loh si Ñi'h gulgadi'hi guelzuxchiilli Dxiohs; la'h si Ñi'h gulgaann, gulgazu'nllihbi loh Ñi'h; la'h si Ñi'h nahpa Ñi'h guelrabwa' neezaa guelnaa'n.

Zi'chi gaca, pwihsi, par tu'pazi.

¹³Chi'chi guñi' tuhbi ra' bwiinn guuhla chi loon nah ba:

—¿Chyu naa ra' nin nahcu lahdxi labweh ra' rii', nee canehza ze' ra' ba?

¹⁴Ya chi'chi ra'pihn loh ba:

—Daada, banaann yu'bilu'h.

Chi'chi nah ba loon:

—Bwiinn ra' rii' nin bati'dxiloh trabahjw duxa, ya gudxi'bi xahba ra' ba tin biaara'n cun llarihñ Jesucristu nin naa Xi'hyi Dxiohs. ¹⁵Ni'chin nin zuu ra' ba hasta zuu xahgaxiyyi Dxiohs, ya riyyuhnn ra' ba xtsi'n Ñi'h dxyih-nague'la; ni'chin Daada nin nahpa guelrabwa' nin zohba loh yahgaxiyyi roo' zahcane Ñi'h la'h garaa ra' bwiinn nin rii' nez loh Ñi'h. ¹⁶Ayi ru sacazii ra' ba loh guelrchia'han, cun ayi ru za cwidxahga ra' ba ñihsa, nee nin ayi za gudxu'yi ru guelnalda'h xteenn gubihdxyi la'h ra' ba, ¹⁷laasii la'h Xi'hyi Dxiohs nin zohba galaayillee loh yahgaxiyyi roo' nin naa tronu nez dxibaa' gaapa la'h ra' ba ziga zi lli'hyi ra', ya chenee Ñi'h la'h ra' ba hasta nuu ñihsa nin naa guelrabahan; ya Dxiohs gucwi'dzi rwa'haloh ra' ba cun ñihsabwii ra' nin ru'n ra' ba.

Nin rahca gahdzi sehyu

8 Chin guxaala Ñi'h nin rahca gaadzi sehyu, dxyiisii biahca nez llaa'ndxibaa' ziga chi'h garoolda hohra, ²chi'chi bwa'hahn loh gahdzi aanjla Dxiohs zuu ra' aanjla ra' chi nez delanta loh Dxiohs nin nuu dxibaa', ya guca'ha za ra' ba gahdzi trompeta ya tuhbigahan cada tuhbigah aanjla ra' chi, ³chi'chi bi' stuhbi aanjla ya guzuh aanjla chi hasta zuu bacu'gadxiah xteenn Dxiohs cun tuhbi dxi'ba nin rahca guxa'hla la'n ñi'h ganaalla ohro naa dxi'ba chi, ya guca'ha aanjla chi ziahan ya'hla tin cagu' guxa'hlaza ba loh nin cabwihdxyi-canaaba ra' xpwiinn Dxiohs nezloh Ñi'h, ya zuu ba nezloh bacu'gadxiah nin naa ganaalla ohro nezloh yagaxiyyi roo' xteenn Dxiohs, ⁴ya nez yihca naa aanjla chi guyahsa guxa'hla chi nezloh Dxiohs

tuhsi cun ziga guelrbwihdxyi-rnaaba xteenn ra' xpwiinn Dxiohs, ⁵chi'chi la'h gahca aanjla chi guca'ha bwehla xteenn bacu'gadxiah guyuu'hun la'n dxi'ba nin rahca guxa'hla, ya chi'chi bala'ha aanjla chin loh guidxyiyuh, ya loh biaaban loh guidxyiyuh ya bidxi'ñaa' duxa, cun guhca tuhbi lluh roo'.

Xcweenta trompeta ra'

⁶Chi'chi gagaadzi ra' xaanjla Dxiohs nin nu'a ra' tuhbigah trompeta nin naa za gahdzi, guzuh xnehza ra' ba tin gucwidxaa' ra' ba trompeta ra' chi, ⁷ya mwer tuhbi ra' trompeta nin bacwidxaa' mwer tuhbi ra' aanjla ra' chi, bi-aaba dxidxiah cun bwehla nin nu'chi rihn loh guidxyiyuh, ya guca'dxih nin riohonna taa'yi xteenn loh guihdxyiyuh cun nin riohonna taa'yi xteenn yahga ra' cun nin riohonna za taa'yi xteenn cwa'ni'hn ra'. ⁸Ya chin bacwidxaa' nin raroopa aanjla chi trompeta, chi'chi bi-aaba tuhbi nin rluu'yi ziga dahan nin cacu'dxih loh ñihsado', ya biahca nin riohonna taa'yi xteenn loh ñihsado' ziga rihn, ⁹ya chi'chi guhchi nin riohonna taa'yi xteenn ziga garaalohtii' ra' maan ñihsa nin nuu loh ñihsado', ya cun nin riohonna taa'yi xteenn paaldaa ra' barcu nin rzah loh ñihsado' gubihyi ra'n. ¹⁰Ya chin bacwidxaa' nin riohonna xaanjla Dxiohs trompeta, chi'chi biaaba tuhbi dxih roo' xteenn llaa'ndxibaa' nin zohba bwehla ziga zi tuhbi bwehla gui-i'dxi loh nin riohonna taa'yi xteenn loh ra' gui'w cun hasta rtahnn ñihsa. ¹¹Lah dxih chi naa Ajenjo, nin naa lah tuhbi cohca nin naltaa duxa, ya biahca naltaa nin riohonna taa'yi xteenn ñihsa chi, ya chi'chi gudxiinn ñihsa naltaa chi la'h ziahan duxa ra' bwiinn. ¹²Chin bacwidxaa' nin radaapa ra' xaanjla Dxiohs trompeta, chi'chi bacahyi nin riohonna taa'yi loh gubihdxyi cun nin riohonna taa'yi xteenn loh bwe'hw cun nin riohonna za taa'yi

hasta nuu dxih ra' nin nuu llaa'ndxibaa', ya bia'han nacahyi nin riohonna taa'yi xteenn radxyii cun nin riohonna taa'yi xteenn gue'la ya ayi ru guyuu' ra' bi-a'ñih taa'yi ra' chi, ¹³chi'chi bwa'hahn nez llaa'ndxibaa' ya bihn dxiaagahn rsi-aa'ha ziga tuhbi bisiah nin za'bi ñi'h nez galaayi llaa'ndxibaa' squii':

—¡Ayy, ayy, ayy! ¡Prohbi za la'h ra' bwiinn guidxyiyuh chin gucwidxaa' za schohonna aanjla trompeta! Zizahcazii duxa ra' ba.

9Chin bacwidxaa' nin rahca ga'yu xaanjla Dxiohs trompeta, chi'chi bwa'hahn tuhbi dxih llaa'ndxibaa' biaaban loh guidxyiyuh; dxih llaa'ndxibaa' chi guca'ha chiahyi xteenn rwaal' gui-i'dxiu xteenn gabihldxi, ²ya baxaalan hasta naa gabihldxi, ya chin billaala ri'chi biria'h guhxa ri'chi ziga zi guhxa nin rre'h rwaal' tuhbi horna roo', ya basie'w guhxa chi loh gubihdxyi laasii tantu guhxa roo' guhxa chi, ³ya loh guhxa chi biinloh ra' maan nin rñah ziga bwi'tsisuu ya bidi'chi ra' ma gaduhbitii' loh guidxyiyuh, nee guca'ha ra'za ma guelrnabwa' gaca ñalaa'dzi ra' ma ziga ña'laa'dzi ra' llohbigwa', ⁴nee guhdzi ra' ba loh ra' ma ayi xi guunnee ra' ma la'h cwaa'n ra' nin rii loh guidxyiyuh, nee nin tuhbi za cohca nin nagaa' nee nin tuhbi za yahga ra' sino que sola gusa'cazii ra' ma la'h ra' bwiinn nin ayi xi bwa' xteenn Dxiohs caa lohcah ra' ñi'h, ⁵nee guhdzi za ra' ba loh ra' ma ayi guunn ra' ma tin gachi ra' bwiinn sino que sola gusa'cazii guelnayaan nin gahw maan chi la'h ra' bwiinn loh ga'yu bwe'w, per xquelnayaan ra' ma gaca ziga xquelnayaan xteenn llohbigwa'. ⁶Nee la'n dxyih ra' chi ziclaa'dzi ra' bwiinn gachi ra' ba per ayi chuu guelguhchi para la'h ra' ba.

⁷Bwi'tsisuu ra' chi rñah ziga zi maan gwahyi ra' nin zuucha'yi tin chee ra' ma loh guehrru; yihca ra' ma nuu ziga tuhbi curohn dxi'ba ohro, ya loh ra' ma

naa ziga loh ra' ndxi'hw. ⁸Nuu dxyichyihca ra' ma ziga dxyichyihca tuhbi gunna'h, ya lahyi ra' ma naa ziga lahyi tuhbi bwe'dzi, ⁹ya gaduhbi tihxi ma naa ziga zi dxi'ba, ya bwih nin ze'nee xihyi ra' ma, naa bwih chi ziga chin riuu' bwih rullu'n ziahan roo' ra' maan gwahyi cun carretohn loh tuhbi guehrru. ¹⁰Ya llibaa'n ra' ma naa ziga llibaa'n tuhbi llohbigwa', ya loh llibaa'n ma chi guca'ha guelrnabwa' tin gusa'cazii ma la'h ra' bwiinn loh ga'yu bwe'hw. ¹¹Nahpa za ra' bwi'tsisuu rii' tuhbi nin rnabwa' loh ra' ma, nin naa xaanjla bwiinndx-aaba nin biria'h gabihldxyi; aanjla rii' laa cun dxyi'dxyi hebreu Abadohn, ya dxyi'dxyi griehgu laa ba Apoliohn (nin sa'loh guelruñihchiloh).

¹²Gudii'dxi mwer guelya'dxi, per caya'dxi schiohpan.

¹³Chin bacwihdxa' nin rahca xo'pa aanjla trompeta, bihndxiaagahn tuhbi rsiaa'ha nin biria'h galaayi ra' gadaapa ra' cachu ra' nin caa loh bacu'gadxiah nin naa ganaalla ohro, nin nuu nez loh Dxiohs, ¹⁴ya rsiaa'ha chi guñi' loh nin rahca xo'pa aanjla nin na'zu trompeta, rahbi rsiaa'ha chi squii':

—Bagaxaachi gadaapa ra' aanjla nin cadu'h rwa' gui'w nin laa Eufrates.

¹⁵Ya seguihdu gula'h ra' aanjla ra' chi tin gadxiinn ra' ba nin riohna taa'yi lahta loh guidxyiyuh hasta rii' ra' bwiinn guidxyiyuh, pwihsi bibwi'hi ra' aanjla ra' chi par si pa'caa hohra chi, dxyih chi, bwe'hw chi, cun yihza chi, ¹⁶ya bihndxiaagahn paaladaa naa ra' suldahdu nin dzi'ba maan gwahyi, naa ra' ba ziga chiohpa gaywa'h miyohn.

¹⁷Squii' naa ziga bwa'hahn maan gwahyi ra' chi loh bihsi nin bwa'hahn; ya nin zohba dihtsi ra' maan gwahyi ra' chi, sto' ra' ba caa tuhbi dxi'ba nin naa culohr naxña'aa, culohr asuhl, cun colohr guhtsi; ya yihca ra' maan gwahyi chi naa ziga yihca bwe'dzi, ya rwa' ra' ma ca-

gare'h bwehla, guhxa, cun asufre, ¹⁸ya guhchi nin riohna taa'yi xteenn lahta hasta rii' ra' bwiinn pur gadxionna cohsa nin cagare'h rwa' maan gwahyi chi: bwehla, guhxa, cun asufre, ¹⁹ya guelrnabwa' nin guca'ha ra' maan gwahyi chi ruhnn ma guelnah rwa' ma nee loh llibaa'n ma, pwihsi loh llibaa'n naa ziga zi bwe'lda nin nuu yihca ra' ñi'h, ya cun la'han rudi'hi ma guelnayaan.

²⁰Ya garaa ra' bwiinn nin ayi guhchi ra' loh xquelnah gadxioonna guelya'dxi ra' rii', ayi basaa'n ra' ba loh dzi'n dx-aaba nin ruhnn ra' ba, nee nin ayi za gule'hesto' ra' ba raann ra' ba bwiinndx-aaba ra' cun bwiinn gulaala ra' nin naa dxi'ba ohro, cun dxi'ba plahta, dxi'ba bronce, cun dxiah nee yahga. Ayi nuu gwa'ha bwiinn gulaala ra' chi nee nin ayi za rihn ra' ni'chi, nee nin ayi za nuu sah ra' ni'chi. ²¹Nee ayi za bacwe'za za ra' ba, gwazahtii' rdxiiinn ra' ba bwiinn, nee gwazahtii' za bwiinn ra' dzi'n bidxa'ha, cun guza'bitii'za nabahan ra' ba loh guelgubwihlli nee loh guelguba'n.

Aanjla nin nuu chihbru'hn naa ñi'h

10 Chi'chi bwa'hahn loh stuhbi xaanjla Dxiohs nin nahpa guelrnabwa' duxa zie'yehta aanjla chi nez llaa'ndxibaa', du'bi aanjla chi xcayhi nee neezaa tuhbi guundzihin biinloh nez yihca aanjla chi, ya loh aanjla chi rcabhacha'han ziga zi loh gubihdxyi, ya ñaa' aanjla chi rñah ziga zi piyahri ra' nin naa bwehla. ²Ya nuu tuhbi chihbru'hn naa aanjla chi zohballaala loh chihbru chi, ya bazuh ñaa' aanjla chi nin naa lahdu derehchu loh ñihsado' ya ñaa' rrabwehsa aanjla chi guzuh loh guidxyiyuh, ³ya chi'chi guyuu' tuhbi rsiaa'ha gudihdxyidxiah aanjla chi ziga zi rsiaa'ha xteenn tuhbi bwe'dzi chin rbwihdxyidxiah ma, nee chi'chiza guñi' gahdzi guzi'w zi'chi cun gahnroo', ⁴ya chin guluhlla guñi'

ra' guzi'w ra' chi, chi'chi guclaa'dzihn ñuca'hñ loh dxihtsi garaa nin guñi' ra' guzi'w ra' chi, per lwehgu gahca bihn dxiaagahn guñi' tuhbi rsiaa'ha nez llaa'ndxibaa' squii' loon:

—Gulu'cha'yi rala'n dxyi'dxyi ra' nin guñi' gagaadzi ra' guzi'w ra' rii' sto' lu'h, ayi guca'h lu'hñ loh dxihtsi.

⁵Ya lwehgu la'h aanjla nin zuu ñaa' ñi'h loh ñihsado' cun loh guidxyiyuh, guteesa naa derehchu aanjla chi nez llaa'ndxibaa', ⁶ya guñi' chihpa aanjla chi nez loh Yu'bi Dxiohs nin ba nabahan par tu'pazi, nin bwi'hñncha'yi guidxyiyuh dxibaa' cun ñihsado' nee cun garaa ra' za nin rii nabahan loh ra'n, squii':

—Pwihsi ayi ru gacata'h ra' dxyih ra' rii'. ⁷Pwihsi chin gadzihn dxyih nin so'baloh gusañi' nin rahca gagaadzi aanjla cun trompeta, chi'chi ba soobaa ra' xchi'dxyi naga'tsi Dxiohs nin baluu'yi Ñi'h la'h ra' guehtu daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Ñi'h ba guhca cadxyih roo'.

⁸Ya chi'chi la'h rsiaa'ha nin bihn dxiaagahn, nee guñi'n loon nez dxibaa', chi'chi gubia'garii guñi'n loon squii':

—Gwah tin guca'ha chihbru'hñ nin nuu naa aanjla ri'chi nin zuu ñaa' ñi'h loh ñihsado' cun loh guidxyiyuh.

⁹Chi'chi guyaa'hahn hasta zuu aanjla chi ya guna'ba'hñ guni'hi aanjla chi chihbru'hñ chi na'h, ya squii' guñi' aanjla chi loon:

—La'n dee', gudahwun. La'n rwa'a' lu'h zahca nahxin ziga zi dzihn, per nez la'n lasto' lu'h ziahca naltaa'hñ.

¹⁰Chi'chi guca'hahn chihbru'hñ chi loh aanjla chi ya gudaawuhn chihbru chi; ya la'n rwa'a'hahn biina'hñ nahxin, per ya loh nin gudaawuhn chihbru chi biahca naltaa chihbru chi sto'n, ¹¹ya chi'chi nah ra' ba loon squii':

—Nnah nahpa guibia'garii lu'h chegaluu'yi lu'h dxyi'dxyi ra' nin rñi' Dxiohs chuu ru gaca loh ziahan

guihdxyi ra' bwiinn, cun lahdxyi ra' bwiinn, bwiinn nin rñi' cuunchi'zi dxi'zah ra', neezaa loh ra' rrehyi ra'.

Xcweenta garoopa ra' ndxi'hw nin ruluu'yi xchi'dxyi Dxiohs

11 Chi'chi bani'hi ra' ba na'h tuhbi ñihta nin rñah ziga tuhbi bahra nin rbihxi loh yuh, ya nah ra' ba loon:

—Gwasu'nchii tin gwagadihxi xquido' Dxiohs nee cun badihxi za xpacu'ga Ñi'h, nee balaaba paaldaa naa ra' nin raann la'h Ñi'h ri'chi, o sea nin ruzu'nllihbi nez loh Ñi'h ri'chi. ²Per ayi gudihxi lu'h loh laa'yitiaa'ha xteenñ guido', laasii ni'chi guca'ha ra' bwiinn ziitu ra' nin chuu ñaa' guihdxyi saantu loh chywa'h bi-chiohpa bwe'hw, ³ya na'h zixe'hla'hñ chiohpa ra' daada ra' nin guñi' xcwee'n-tahn loh tuhbi mihi cun chiohpa gaywa'h sesenta dxyih, nahcu ra' ba lahdxi de luto.

⁴Ya garoopa ra' bwiinn ra' rii' naa ra' ba garoopa ra' olivu ra' cun garoopa za gandayehru nin nuu nez loh Dxiohs, ⁵per sidela chyuulla guiclaa'dzi gusa'cazii la'h ra' daada ra' rii', ziria'h bwehla nez rwa'a' ra' ba, ya zuca'dxih ra' ba la'h ra' nin rdxyi'chinee la'h ra' ba, ya zi'chi nahpa gachi chyuchi'hzi bwiinn nin xclaa'dzi gusa'cazii la'h ra' ba, ⁶nee nahpa za ra' bwiinn ra' rii' guelrnabwa' tin gusie'w ra' ba nez llaa'ndxibaa', tin ayi dxiaaba nin tuhbi la'h ba ñihsadixah loh ra' dxyih nin guluu'yi ra' ba xchi'dxyi Dxiohs, neezaa nahpa ra' ba guelrnabwa' tin guunn ra' ba dixahca ñihsa ziga zi rihñ, nee guunn ra' ba sa'cazii ra' bwiinn loh guidxyiyuh cun ziahan loh ra' guelya'dxi ziga chi'h zi guiclaa'dzi ra' ba. ⁷Per chin tuulla guunn ra' ba dzi'n nin nahpa guunn ra' ba, chi'chi la'h nin naa ziga tuhbi maan ña'laa'dzi nin guiria'h la'n gabihldxyi zidxiinn maan chi la'h ra' ba, ⁸chi'chi zia'han bwe'lthixi garoopa ra' bwiinn

ra' rii' loh cahyi xteenn guiidxyi hasta baca'h ra' ba la'h Daada Jesucristu loh cruhzi. Guiidxyi roo' ca nin rbwe'he-lah ra' ba Sodoma, neezaa Egiptu. ⁹Ya chohnna dxyih garoolda, zwa'ha bwiinn garaa guiidxyi ra' cun bwiinn garaa dx-i'zah ra' cun bwiinn nin ze' ra' guriin-guriin lahdxyi ra' bwiinn bwe'ltihxi bwiinn guuchi ra' chi, ayi gusaa'n ra' ba guiga'tsi bwe'ltihxi ra' ba chi la'n ba', ¹⁰ya garaa ra' bwiinn ra' nin nabahan ra' loh guidxyiyuh, ziahxi duxa ra' ba laasii guhchi ra' garoopa ra' bwiinn rii', ya laasii tantu riahxi duxa ra' bwiinn ra' hasta zugaa'da lasaa' ra' ba xica guelrgaa'da ra', laasii la'h garoopa ra' daada ra' nin baluu'yi xchi'dxyi Dxiohs guhchi, daada ra' nin baxe'hla guelrza-'cazii duxa para la'h ra' ba. ¹¹Ya chin gudii'dxi chohnna dxyih garoolda rii', chi'chi bacwa'hn Dxiohs la'h ra' garoopa ra' bwiinn ra' chi stuhbi chi'chi gwastii ra' ba ya garaa ra' bwiinn ra' nin bwa'ha loh garoopa ra' daada ra' rii' bidxyihbi duxa ra' ba. ¹²Lwehgu garoopa ra' bwiinn ra' chi bihn ra' ba tuhbi rsiaa'ha nin guñi' jweersi nez llaa'ndxibaa' rahbi loh ra' ba squii':

—¡Gultaa' nez guiya' rii'!

Ya bacah ra' ba nez dxibaa' loh tuhbi xcayhi, ya bwa'ha loh ra' bwiinn ra' nin rdxyi'chinee la'h ra' ba, ¹³ya hohra chi gahca guhca tuhbi lluh roo' duxa, ya guza'bitii' loh nin rahca tsi'h taa'yi xteenn loh guiidxyi chi, ya guhchi gahdzi mihi ra' bwiinn pur lluh chi, ya za balaacqui'hn bwiinn ra' nin bia'hancaah loh guelnadxyi'bi duxa chi guzo'baloh cayuhnn lasahca ra' ba lah Dxiohs nin nuu dxibaa'.

¹⁴Squii' gudii'dxi nin raroopa ya'dxi, per la'h nin riohnnan ze'.

Nin gagaadzi xaanjla Dxiohs nin bacwidxaa' trompeta

¹⁵Chin bacwidxaa' nin rahca gahdzi xaanjla Dxiohs trompeta chi'chi guyuu' rsiaa'ha nin cañi' nez dxibaa' rahbi squii':

La'h hohra biga'ha guinabwa' Dxiohs neezaa Daada Jesucristu loh guidxyiyuh,

ya la'h Ñi'h zinabwa' Ñi'h par tu'pazi.

¹⁶Ya chi'chi la'h ra' galda bitapa ra' bwiinn guuhla ra' nin rii' ra' nez loh Dxiohs, biahchyu ra' ba bazu'nllihbi ra' ba hasta loh yuh guhta gurloh ra' ba tin guunn ra' ba la'h Daada Dxiohs. ¹⁷Squii' rahbi ra' ba:

Rani'hi nu guelzuxchiilli loh Yu'bilu'h Dxiohs, nin nahpa guelnabwa' duxa;

yi'h nin naa lu'h nin guhca lu'h, nee nin chuu ru gaca, laasii guca'ha lu'h guelnabwa' duxa tin guza'loh canabwa' lu'h.

¹⁸Bidxyi'chi ra' bwiinn guiidxxyiyuh loh lu'h, per la'h dxyih badzihn chuu llahn sto' lu'h cun la'h ra' ba, guunn lu'h guelguxchisi loh ra' bwiinn guuchi,

ya gudi'hi lu'h cohca za'ca la'h ra' xpwiinn ra' lu'h nin guñi' xcweenta lu'h, loh ra' nin gwachiisto' ra' ñi'h xchi'dxyi lu'h, loh za ra' nin ruzu'nllihbi nez loh lu'h, nicala bwiinn prohbi o bwiinn roo' ra'.

La'h dxyih badzihn cwe'heca lu'h la'h ra' nin ruñihchi nezloh Lu'h loh guidxyiyuh tin ñichiloh ra' ba.

¹⁹Ya chi'chi billaala xquido' Dxiohs nin nuu dxibaa', nee la'n guido' chi binloh dxihn nin nuu dxiah hasta caa ra' dxyi'dxyi nin bia'hannee dxyi'dxyi Dxiohs la'h ra' bwiinn Israel, ya balaaca chi'h bidxi'ñaa' ra', balaaca chi'h guñi' za guzi'w roo ra'; nee guhca za tuhbi lluh duxa cun biaaba tuhbi dxidxiah duxa za.

**Tuhbi gunna'h cun tuhbi
maan duxa nin laa dragohn**

12 Chi'chi biinloh tuhbi sehn roo' llaa'ndxibaa': Xteenn tuhbi gunna'h nin du'bi gubihdxyi ziga zi xahba ba, ya bwe'hw za'bi nez ñaa' gunna'h chi, ya yihca ba nuu tuhbi curohn nin naa cun tsi'h bichiohpa dxih llaa'ndxibaa'. ² Gunna'h rii' nu'a llii'n ba, ya rb-wihdxyidixiah ba nuu ba guelnazihdzi nin gaalaa llii'n ba, pwihsi cagati'dx-ilo ba guerza'cazii duxa. ³ Chi'chi biinloh tuhbi sehn nez llaa'ndxibaa' xteenn tuhbi maan naxñaan nin ruluu'yi ziga zi tuhbi dragohn; maan duxan; nuu gahdzi yihca ma, zohba tsi'h xcachchu ma, ya tuhbigah yihca ma nuu tuhbigah za curohn. ⁴ Ya cun llibaa'n ma basi-aabatii' ma tuhbi cwa'h loh chohnna cwa'h ra' dxih nin nuu llaa'ndxibaa' para loh guidxyiyuh. Maan duxa rii' guzuh ma nez loh gunna'h nin ñaalaa llii'n ñi'h, tin gahw ma llii'n gunna'h rii' chin gaalaa llii'n ba. ⁵ Chi'chi guulaa llii'n gunna'h chi, naa llii'n ba tuhbi ndxi'hw, ya la'h bi guinabwa' bi loh ra' bwiinn guidxyiyuh ziga zi tuhbi bahra dxi'ba. Lwehgu guyahpitii' llii'n gunna'h chi loh guidxyiyuh tin ziaa bi para nez dxibaa' hasta rnabwa' Dxiohs, ⁶ chi'chi ballu'n gunna'h chi nez loh dahan desierto nez nuu tuhbi lahta nin bazuhcha'yi Dxiohs guleeza gunna'h chi, tin nez chi guyuu' nin badi'hi guehta gudahw ba loh tuhbi mihiy chiohpa gaywa'h sesenta dxyih.

⁷ Chi'chi guyuu' guehrru nez llaa'ndxibaa' gudxihndxinee xaanjla Dxiohs nin laa Miguehl nee cun snuhn xaanjla Dxiohs nin rnabwa' ba cun maan duxa naxñaan chi, ya neezaa maan duxa chi cun xaanjla za ma gudxihndxi ma, ⁸ per ayi bwi'hnn ma gahn; ya ayi guyuu' ru lahta para la'h maan duxa chi cun xaanjla ma nez dxibaa'. ⁹ Ya chi'chi biria'h guna'hla ra' xaanjla Dxiohs la'h maan

duxa roo' chi cun garaa ra' xaanjla ma nez loh guidxyiyuh; la'h ma nin naa bwe'lda chiempa duxa nin naa za bwiinndxaaba, nin laa za Satanahs, nin rusagui'hi la'h gaduhbi guidxyiyuh bwiinn ra'.

¹⁰ Chi'chi biindxiaagahn rsiaa'ha tuhbi nin cañi' nez dxibaa' squii':

—La'h guelruta'h loh duhlda badzihn nee cun guelmilahgru cun guelrnabwa' xteenn Xchiohs nu'h nin nuu dxibaa' nee cun neezaa xquelnabwa' Jesucristu, laasii la'h nin gulahchi guelchiah xcweenta bwihtsi lasaa' ra' nu'h nez loh Dxiohs dxyih-nague'la la'h ba bawe'hedxia'hla ra' ba loh guidxyiyuh. ¹¹ La'h ra' ba bwi'hnn ra' gahn loh bwiinndxaaba xcweenta llarihnn xteenn Xi'hyi Dxiohs, nee neezaa laasii gwachii sto' ra' ba xchi'dxyi Dxiohs, nee ayi bidxyihbi za ra' ba nicala ñahchi ra' ba. ¹² Ni'chin garaa tu nin nuu llaa'ndxibaa' neezaa dxibaa', ;guldxiahxi!; per ;prohbi za la'h ra' nin rii loh guidxyiyuh nee loh ñih-sado!, laasii la'h bwiinndxaaba biehtanee tuhbi llahn roo' loh guidxyiyuh laasii naann ba gullia'yi'hn ra' dxyih nahpa ba.

¹³ Chin bwa'ha maan duxa chi la'h ma bare'hedxia'hla ra' ba par loh guidxyiyuh, guca'hn na'hla ma la'h gunna'h nin guulaa llii'nga'n ñi'h, ¹⁴ chi'chi badi'hi Dxiohs la'h gunna'h chi chiohpa xihyi ba ziga xihyi bisiah, tin gucah guzuh ba loh bwih ballu'n ba loh bwe'lda chi loh dahan desierto, nez hasta badi'hi ra' ba guehta gahw ba loh chohnna yihza garoolda, ¹⁵ ya bwe'lda chi gule'he rwaa' ma ñihsaroo' duxa nez dihtsi gunna'h chi, ¹⁶ per guhcaanee loh yuh la'h gunna'h chi laasii gwaa' yuh ñihsa nin gule'he rwaa' maan duxa chi ya guñihchilohon, ¹⁷ ya chi'chi bagaduhbi llahn duxa maan duxa chi pur la'h gunna'h chi, ya chi'chi gwagacane maan duxa chi la'h za balaacqui'hn bwi-

inn ra' nin naa ra' llii'n gunna'h chi, bwi-
inn ra' nin ruzo'badxiahga xchi'dxyi Dx-
iohs nee cun zeezah nayaa ra' ba loh
xchi'dxyi Jesucristu.

Garooapa maan duxa

13 Guzu'hn loh yuhlli xteenn rwaal
ñihsado', ya bwa'hahn baria'caa
tuhbi maan roo' nin nuu gahdzi yi-
hca ñi'h cun zohba tsi'h xcachchu ma;
ya yihca tuhbigah ra' xcachchu ma zo-
hba tuhbi curohn, ya loh gagaadzii yi-
hca ma caa tuhbigah ra' dxyi'dxyi nin
rñi'yah la'h Dxiohs. ²Ya maan roo' nin
bwa'hahn chi rñah ma ziga tuhbi maan
nin laa leopardu, ya ñaa' ma naa ziga
ñaa' tuhbi ohsu, ya rwaal' ma naa ziga
rwaal' tuhbi bwe'dzi. Ya badi'hi maan
duxa nin laa dragohn chi guelrnabwa'
cun yahgaxiyyi hasta rnabwa' ma cun
neezaa xquelmilahgru ma la'h maan
roo' chi. ³Chi'chi bwa'hahn hasta bidx-
eeldxyihdxyi tuhbi yihca maan roo' chi
nin rluu'yi bachyuu'ga tuhbi machehta,
ya mweer ñahchi ma; per guyuu' bi-
aaca hasta bidxeeldxyihdxyi yihca ma.
Ya badxyigaa' duxa loh ra' bwiinn
guidxyiyuh pur nin biaaca yihca maan
roo' chi, ni'chin nin zee na'hla ra' ba la'h
maan roo chi, ⁴ya bazu'nllihbi ra' ba loh
maan duxa nin laa dragohn laasii badi'hi
ma guelrnabwa' roo' la'h maan roo chi
ya squii' rñi' ra' ba:

—¿Chyu stuhbi ñahca ziga maan roo
rii'? ¿Chyu laa nin gaca childxinee la'h
maan ca?

⁵Nee guyuu' za nin basañi' la'h maan
roo ca dxyi'dxyi tin guza'loh cañi' ma
garaaloh dxyi'dxyi nayachi, dxyi'dxyi
nin rñi'yah la'h Dxiohs, nee guyuu'
za chyua badi'hi gaapa ma guelrnabwa'
loh chywa'h bichiohpa bwe'hw. ⁶Pwihsi
guñi'yah ma la'h Dxiohs guñi'yah duxa
ma ziga naa lah Dxiohs, cun xpwiinn
guido' Ñi'h, nee cun neezaa nin rii' ra'
nez llaa'ndxibaa'. ⁷Chi'chi guyuu' nin

bwi'hnn basaa'n guca'hnee maan roo
chi la'h ra' xpwiinn Dxiohs; bwi'hnn
maan roo chi gahn la'h ra' ba, chi'chi
gunabwa' maan roo chi garaa ra' gui-
hdxyi bi'tu'hn ra' cun hasta naa ra' bwi-
inn guihdxyi roo', cun bwiinn nin rñi'
guriin-guriin dxyi'zah ra' nee cun garaa
za rrahsa ra' bwiinn ra', ⁸ya nez loh
maan roo chi guzu'nllihbi garaa ra' bwi-
inn guidxyiyuh; garaa ra' bwiinn ra'
nin ayi caa lah ñi'h loh chihbru xteenn
guelnabahan xteenn Xi'hyi Dxiohs, nin
guhchi xcweenta ra' ba laasii chin na-
gahdxi cwixchih guidxyiyuh gucah loh
chihbru chi lah garaa ra' nin gaca xpwi-
inn Dxiohs.

⁹Sidela chyulla zohballaala dxiahga
ñi'h, chuu ba-cha'zi ba dxyi'dxyi ra' rii'.

¹⁰Bwiinn nin guzeenee prehsu la'h bwi-
inn ra', neezaa bwiinn ra' chi guzee
prehsu; chyuu chi'h zi nin chinn la'h
bwiinn cun tuhbi macheta, neezaa la'h
bwiinn chi gachi ba cun macheta. Pwihsi
ni'chi bwiinn ra' nin naa xpwiinn Dxiohs
nahpa gaapa ra' ba paseensi nee chuu
guelriachii sto' xteenn Dxiohs sto' ra' ba.

¹¹Seguihdu bwa'hahn stuhbi maan
roo' nin caria'h nez loh yuh; zohba
chiohpa xcachchu ma ziga tuhbi lli'hyi,
rñi' ma ziga rñi' maan duxa nin laa
dragohn, ¹²per rnabwa' za ma ziga rn-
abwa' mweer maan roo chi la'gahca nez
loh maan roo chi nee ruhnn za ma rzu'n-
llihbi ra' bwiinn guidxyiyuh loh maan
roo nin guruu'ga yihca ñi'h per biaaca
yihca ma. ¹³Neezaa guelmilahgru ra'
ruhnn raroopa maan roo chi, neezaa
ruhnn ma riaaba bwehla nez llaa'ndx-
ibaa' para loh yuh nez delaantaloh ra'
bwiinn.

¹⁴Rusagui'hi ma la'h ra' bwiinn
guidxyiyuh ra' xcweenta guelmilahgru
ra' nin ruhnn ma nez loh mweer maan
roo, ya gunabwa' ma guzu'nllihbi ra'
bwiinn guidxyiyuh loh tuhbi figuhra
xteenn maan roo nin bidxeeldxyihdxyi

yihca ñi'h cun spahda nee biaaca yihca ma. ¹⁵Ya nin raroopa maan roo chi guca'ha ma guelnabwa' tin gudi'hi ma guelnabahan la'h figuhra xteenn mweer maan roo' tin figuhra chi guunn guiñi' gachi garaa ra' bwiinn ra' nin ayi guzu'nllihbi nez loh ma, ¹⁶nee gunabwa' za ma squii'; desde biñi'n cun bwiinn roo ra', rricu ra', prohbi ra', nin ayi gudoo' loh dzi'n cun nin gudoo' ra'; chuu ra' ba tuhbi bwa' lahdu derehchu naa ra' ba o locah ra' ba, ¹⁷ya ayi nuu chyu bwiinn si' nin gutoo' sidela ya ayi nuu ra' ba bwa' chi, ya bwa' chi naa lah xteenn maan roo chi o número xteenn ziga lah maan chi. ¹⁸Dee rchi'hn guelnaann, ya bwiinn nin nahpa guelnaann, gulaaba ba número xteenn maan roo chi, nin naa tuhbi número xteenn lah tuhbi ndxi'hw, ya número chi naa seicientos sesenta y seis.

Cansiohn xteenn tuhbi gaywa'h chywa'h bitahpa mihyi bwiinn ra'

14 Ya seguihdu chin bwa'hahn stuhbi, chi'chi bwa'haloon la'h Lli'hyi xteenn Dxiohs zuu Ñi'h yihca dahan nin laa Siohn, ya ri'chi za rii ra' bwiinn nin naa ra' ziga tuhbi gaywa'h chywa'h bitahpa mihyi ra' nin caabwa' sehn xteenn Lli'hyi nee cun sehn za xteenn Xtaada Ñi'h. ²Lwehgu biindxiaagahn tuhbi rsiaa'ha nin ze' nez dxibaa', naa rsiaa'ha chi o bwih chi ziga chin riuu' bwih ñihsa ziahan gui'w; naa bwih chi ziga zi bwih nin riuu' chin rñi' guzi'w jweersi roo; naa za rsiaa'ha chi ziga rsiaa'ha xteenn chin ru'lda ziahan ra' bwiinn aarpa ra', ³ya cayu'lda ra' ba tuhbi cansiohn nacuubi nez delaanta hasta zuu yagaxiyyi nin zohba nin rnabwa', neezaa nez loh ra' gadaapa ra' maan ra' nin nabahan ra'pa'h, neezaa nez loh ra' bwiinn guuhla ra'. Ayi chyu stuhbi bwiinn ra' nin ñahca ñu'lda cansiohn chi sola

la'h ra' bwiinn nin naa tuhbi gaywa'h chywa'h bi tahpa mihyi bwiinn ra' nin gula'h loh duhlida nez loh garaatii' ra' bwiinn guidxyiyuh rahca cansiohn chi. ⁴Dee ra' nin ayi baxi'n la'h ra' ñi'h loh ra' gunna'h dxaaba, pwihsi naa ra' ba bwiinn saantu ra', nee zeenee Lli'hyi xteenn Dxiohs la'h ra' ba nez chi'hi zi zee Ñi'h. La'h ra' ba nin gula'h loh duhlida loh ra' bwiinn guidxyiyuh ziga mwer jusehchi nez loh Dxiohs cun nez loh Lli'hyi xteenn Ñi'h; naa ra' ba ziga tuhbi guhn nez loh Ñi'h, ⁵laasii ayi bidxeela nin tuhbi dxyi'dxyi dxixi'hw nez rwa' ra' ba, pwihsi ni'chin nin ayi naa ra' ba dxiimma nez loh yahgaxiyyi hasta zohba Dxiohs.

Dxyi'dxyi nin baluu'yi chohnna ra' xaanjla Dxiohs

⁶Chi'chi bwa'hahn tuhbi xaanjla Dxiohs nin za'bi nez galaayi llaa'ndxibaa', ze'nee ba dxyi'dxyi nin banaa para tu'pazi xteenn Dxiohs tin guluu'yi aanjla chin nez loh ra' bwiinn guidxyiyuh; garaa ra' loh ra' gui'hdxyi roo ra' cun gui'hdxyi bi'ti'hn ra', nez loh ra' bwiinn nin rñi' guriin-guriin dxyi'zah ra', nee nez loh ra' bwiinn ra' nin naa guriin-guriin rrahsa ra', ⁷ya guñi' ba squii' jweersi roo':

—¡Gulguidxyihbi Dxiohs!, ¡gulgui'hnn lasahca lah Ñi'h!, laasii la'h hohra biga'ha guunn Ñi'h guelguxchisi loh garaa ra' bwiinn guidxyiyuh, ni'chin gulgasu'nllihbi nez loh nin bwi'hnncha'yi guidxyiyuh cun dxibaa', neezaa ñih-sado', nee cun hasta za rtahn ñihsa.

⁸Chi'chi ziaa gana'hla stuhbi aanjla nin cañi' squii':

—¡La'h gui'hdxyi roo' nin laa Babilonia guñihchiloh!, ya la'n biaaba laasii gulu'gui'wun guzuhdzi ra' garaa ra' guidxyi ra' xteenn guidxyiyuh pur xcweenta cohsa duhlida ra'.

⁹Chi'chi na'hla gahca nin riohna la'ga'h xaanjla Dxiohs, nin guñi' jweersi roo' rahbi:

—Sidela chyulla guzu'nllihbi loh maan roo nee cun ziga figuhra xteenn ma, nee gusaa'n bwiinn chi chuu ba bwa' xteenn maan chi locah ba o naa ba, ¹⁰zuti'dxiloh duxa bwiinn chi guelrza'cazii nin guixe'hla Dxiohs zuti'dxiloh ba cohsa ra' rii' loh bwehla cun loh cohsa nin laa asufre nez delanta loh ra' xaanjla Dxiohs nee cun nez delanta loh za Lli'hyi xteenn Dxiohs.

¹¹Per guhxa nin cayahca nin za'bi nez loh ra' ba, guillii-guillii par tu'pazi ziuu'hun, nee ayi chuu guelrzi'laadzi ri'chi dxyih-nague'la para la'h ra' nin bwi'hnn bazu'nllihbi loh maan chi nee cun figuhra xteenn ma, o dela caa ra' ba bwa' xteenn ma o ziga bwa' xteenn lah ma. ¹²Pwihsi ni'chin la'h ra' bwiinn ra' nin naa xpwiinn Dxiohs nin ruzo'badxiahga xchi'dxyi Ñi'h nee zeezah dzi'tsi ra' ba loh xneziuh Jesucristu nahpa ayi guiria'h gahn ra' ba.

¹³Ya chi'chi biindxiaagahn cañi' tuhbi nin cañi' loon nez llaa'ndxibaa' squii':

—Baca'h squii': “Dichohsa ra' bwiinn ra' nin gachi nin riachii sto' ñi'h xchi'dxyi Jesucristu nnah nee par delanta.”

Chi'chi biindxiaagazahn cañi' Spíritu Saantu xteenn Dxiohs:

—Zi'chi, tin guzi'laadzi ra' ba, ya ayi ru guunn ra' ba dzi'n, laasii la'hnu'u'h naann la xi dzi'n bwi'hnn ra' ba.

Jusehchi xteenn guidxyiyuh

¹⁴Chi'chi bwa'hahn tuhbi xcahyi lab-weh, ya loh xcahyi chi zohba tuhbi nin rñah ziga Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw ya zohba tuhbi curohn nin naa ganaal-latii' ohro yihca Ñi'h, ya nuu tuhbi hohsa naa Ñi'h nee caa duxa loh hohsa chi, ¹⁵ya chi'chi biria'h tuhbi xaanjla Dxiohs

xquido' Ñi'h, cañi' aanjla chi jweersi roo' loh nin zohba loh xcahyi squii':

—Gulu'tii xohsa lu'h tin batiaa'ha xli'hn lu'h, laasii la'h hohra biga'ha gutiaa'ha lu'h xli'hn lu'h loh gaduhbi guidxyiyuh laasii ya la'guhla.

¹⁶Ya chi'chi guca'ha nin zohba loh xcahyi xohsa Ñi'h gulluhbi Ñi'hn loh guidxyiyuh tin batiaa'ha Ñi'h nin naa xli'hn Ñi'h loh guidxyiyuh rii', ¹⁷ya chi'chi biria'h za stuhbi xaanjla Dxiohs la'n xquido' Ñi'h nin nuu dxibaa', nuu za tuhbi hohsa nin caa duxa rwa' ñi'h naa aanjla chi, ¹⁸chi'chi biria'h stuhbi xaanjla Dxiohs nez hasta naa bacu'gadxiah xteenn Dxiohs nin nuu dxibaa'. Aanjla chi nahpa guelrnabwa' loh bwehla duxa, ya guñi' aanjla chi jweersi roo duxa loh nin nuu hohsa naduxa naa ñi'h squii':

—Guca'ha xohsa lu'h bachyuu'ga garaa ra' rrasima uva nin nuu ra' loh guidxyiyuh rii', laasii banaa guirwa'ha ra'n baguhla ra'n.

¹⁹Ya chi'chi gulluhbi aanjla chi xohsa ba loh guidxyiyuh, tin basia'pitii ba uva loh guidxyiyuh, tin bachah ban la'n hasta bitaa'ha yihca ra'n, laasii bidxyi'chi Dxiohs pur xcweenta ra'n, ²⁰ya bitaa'ha yihca ra' uva ra' chi nez rwa' gui'hdxxyi Jerusalehn, ya zi'hyi duxa rihn biria'h yihca ra' uva ra' chi, ya biga'ha rihn chi ziga zi chin riuu' ñisyuh gui'w, ya bibi'hyi rihn chi ziga chi chohna gaywa'ha mihiy metru gadiidxi hasta bitaa'ha yihca ra' uva ra' chi.

La'h ra' xaanjla Dxiohs nin nu'a gagaadzi luulchima ra' guelrza'cazii ra'

15 Chi'chi bwa'ahn stuhbi sehn roo' llaa'ndxibaa' nin bachi'bi duxa na'h; bwa'hahn gahdzi xaanjla Dxiohs cun gagaadzi guelninrusa'cazii ra' nin naa luulchima ya ni'chi naa luulchima xquelnadxyi'chi Dxiohs, nin garia'llahn Ñi'h la'h ra' bwiinn guidxyiyuh.

²Bwa'ha Zahn tuhbi ziga nin rñah ziga ñihsado' nin naa ziga cristal nuuchin bwehla, ya garaa ra' bwiinn ra' nin ayi guzu'nllihbi nez loh maan roo' cun ziga xfiguhra ma nee nin ayi za basaa'n ñicah tihxi ra' ba número, nin lah maan chi; zuu ra' ba galaayi ñihsado' chi, nee ca'ha ra' ba arpa ra' nin badi'hi Dxiohs la'h ra' ba, ³ya cayu'lda ra' ba tuhbi coru xteenn guehtu Moisehs nin guhca xpwiinn Dxiohs, nee cun coru za xteenn Xi'hyi Dxiohs; ya squii' naa coru chi: Cohsa roo' duxa naa dzi'n nin bwi'hnn lu'h Yu'bilu'h, Daada Dxiohs, nin nahpa garaatii' ra' guelrnabwa'.

Ruhnn Yu'bilu'h ganaalla dzi'n za'ca, rñi' za Yu'bilu'h ganaalla dxyi'dxyi ra' nin guchii, nee Yu'bi za lu'h naa lu'h Rehyi loh garaa ra' bwiinn guidxyiyuh.

⁴¿Chyu ayi guidxyihbi yi'h Daada?
¿Chyu ayi guunn lasahca lah Yu'bilu'h? Pwihsi sola yi'h dxi'h naa lu'h saantu, ya zie'biiga ra' garaa ra' bwiinn guidxyiyuh ra' tin guzu'nllihbi ra' ba nez loh Yu'bilu'h, laasii ba baluu'yiloh lu'h garaa ra' xtsi'n za'ca Yu'bilu'h.

⁵Ya seguighdu bwa'hahn nez llaa'ndxibaa', billaala guido' saantu roo' nez dxibaa' hasta riuu'cha'yi tahblu dxiah nin caa lehyi. ⁶Rwaa' guido' saantu roo' chi biria'h gahdzi xaanjla Dxiohs nin ca'ha gahdzi guelrusa'cazii nin dxiaaba loh guidxyiyuh. Nahcu ra' aanjla ra' chi ganaalla lahdxi labweh ra' nin rca'bacha'h ra' za lahdxi chi, neezaa nuu tuhbigah ra' cinturohn nin naa cun ohro lasto' ra' aanjla ra' chi. ⁷Ya chi'chi loh gadaapa ra' nin naa ziga maan nabahan ra' nin nuu loh Dxiohs dxibaa', ya tuhbi maan ra' chi badi'hi tuhbigah cohpa la'h cada tuhbigah aanjla ra' nin naa gahdzi chi, ya cohpa ra' chi naa ra' ganaalla ohru, ya la'n cohpa ra' chi nuu guelguxchisi xteenn Dxiohs nin banabahan par

tu'pazi. ⁸Ya la'n guido' saantu roo' chi gwadxahan guhxa nin naa guelña'ñih cun xquelnabwa' roo' Dxiohs, ya ayi chyu guhcati' ñiu'tii' la'n guido' saantu roo' chi hasta que noyi cha'loh gagaadzi ra' guelrusa'cazii ra' nin ca'ha gagaadzi ra' xaanjla Dxiohs.

Cohpa ra' nin gadxah ra' xquelguxchisi Dxiohs

16 Chi'chi biindxiaagahn rsiaa'ha tuhbi nin cañi' jweersi roo' la'n guido' saantu roo' nin nuu dxibaa', cañi' ni'chi loh ra' gagaadzi xaanjla Dxiohs squii':

—Gulchegala'ta guelguxchisi xteenn Dxiohs nin nuu la'n gagaadzi cohpa ca loh guidxyiyuh.

²Ya gwah mweer tuhbi ra' aanjla chi, ya bala'ta ba nin nuu la'n xcohpa ba loh guidxyiyuh, ya garaa ra' bwiinn ra' nin caa bwa' xteenn maan roo' nee bwiinn ra' za nin bazu'nllihbi ra' nez loh figuhra xteenn maan chi, biria' tuhbi guii'dxyu tihxi ra' ba nin badi'hi guel-nayaan duxa tihxi bwiinn ra' chi, ³ya bwi'hnn tucahri la'h nin raroopa aanjla chi bala'ta ba xcohpa ba loh ñihsado', ya ñihsa xteenn ñihsado' chi biahcan ziga rihn xteenn tuhbi bwiinnuuchi nin rlli'h llarihn ñi'h, ya guhchi garaa ra' maan ra' nin naa maan ñihsa ra' nin nuu loh ñihsado' chi. ⁴Lwehgu bwi'hnn tucahri la'h nin riohnaa aanjla bala'ta ba xcohpa ba loh gui'w ra' cun hasta catahn ra' ñihsa, ya biahca ra'n ziga rihn. ⁵Lwehgu biindxiaagahn guñi' aanjla xteenn ñihsa ra' chi squii':

—Bwen duxa naa Yu'bilu'h Daada Dxiohs nin naa pa'h saantu roo'; Yi'h naa lu'h nnah nee zi'ca gahca za naa lu'h desde galohtii'yi laasii cayuhnn Yu'bilu'h guelguxchisi xcweenta cohpa ra' rii', ⁶laasii la'h ra' dee' ra' nin gudxiinn la'h ra' xpwiinn Yu'bilu'h nin gulli'h llarihn ra' ñi'h, neezaa ra' xpwiinn lu'h nin

baluu'yi xchi'dxyi Yu'bilu'h, pwihsi yi'h cayuhnn lu'h cayee' ra' ba rihn, laasii ruhnn tucahrin la'h ra' ba.

⁷Ya chi'chi biindxiaagahn cañi' nin cañi' nez loh bacu'gadxiah squii':

—Guchii pa'h lu'h, Daada Dxiohs nin nahpa garaatii' ra' guelnabwa'; xquel-guxchiisi Yu'bilu'h naan guchii pa'h nee naa xnehza za ra'n.

⁸Ya chi'chi la'h nin radaapa aanjla bachah ba nin nuu la'n cohpa nin nuu naa ba loh gubihdxyi, tin zi'chi guhpa gubihdxyi guelnabwa' baca'dxih gubihdxyi la'h ra' bwiinn cun dxih loh gubihdxyi. ⁹Ya garaa ra' bwiinn guidxyiyuh guca'dxih duxa ra' ba per nicala zi'chi guzahca ra' ba per ayi bwi'hnn ra' ba lligaaba ñusaguu'dzi sto' ra' ba nez loh Dxiohs ñiñi' za'ca ra' ba pur la'h Ñi'h, mahzi la'la'ga'h guñi'yah ra' ba la'h Dxiohs nin nahpa guelnabwa' loh ra' cohsa ra' rii'. ¹⁰Ya chi'chi guca'ha nin rahca ga'yu aanjla cohpa nin nuu naa ba bachah ban loh yahgaxiyyi xteenn maan roo', ya bia'han nacahyi hasta rnabwa' maan roo' chi; per la'h ra' bwiinn sola rigaxa'ta lahyi ra' ba luhdxyi ra' ba rwaal' ra' ba tantu guelnayaan nin cagati'dxiloh ra' ba, ¹¹per nicala zi'chi guzahca ra' ba per ayi basaguu'dzi sto' ra' ba nee gwazahtii' guñi'yah ru ra' ba la'h Yu'bi Dxiohs nin nuu dxibaa' laasii cagati'dxiloh ra' ba guelnayaan duxa xcweenta ra' guii'dxyu nayaan ra' nin cagasa'cazii la'h ra' ba. ¹²Ya nin rahca xo'pa aanjla bala'ta ba nin nuu la'n cohpa nin nuu naa ba loh gui'w nin laa Eufates, ya gubihdzi ñihsa gui'w chi tin guyuu' tuhbi nehza para la'h ra' rrehyi ra' nin ze' nez hasta rtahn gubihdxyi, ¹³ya chi'chi bwa'hahn biria'h chohnna spíritu dx-aaba rwaal' maan duxa nin laa dragohn cun rwaal' maan roo' cun rwaal' profeta nin rusagui'hi; naa ra' spíritu ra' chi ziga naa ra' gurahn. ¹⁴Dee' ra' nin naa ra' spíritu xteenn bwiinndxaba, ruhnn

ra'n milahgru ra', sehn roo' ra'; ya riah ra'n loh garaa ra' rrehyi ra' nin nuu loh guidxyiyuh tin gadiaa'ha ra' garaa ra' bwiinn guidxyiyuh tin gaca ra' ba tuhsi para guca'nee ra' ba la'h Yu'bi Dxiohs nin nahpa garaa ra' guelnabwa' chin gadzihn Ñi'h loh guidxyiyuh. ¹⁵“;Gul-guia'ha! Na'h dxie'ldahn ziga zi chin ayi nuu dxyi'dxyi radzihn guba'n zi'chi zi gadzihna'hn. Dichohsa ra' nin cabweeza la'n dxyih ra' chi, cabwe'he xca'lda ra' ba nee caywa'ha ra' ba gu garaa ra' xahba ba tin ayi sah llihgabwe'hela ra' nee dxia'hanxtuhyi ba loh ra' bwiinn.” ¹⁶Chi'chi gutiaa'ha ra' ba garaa ra' bwiinn ra' rii' tuhbi lahta hasta laa cun dxyi'dxyi hebreu Armagedohn.

¹⁷Ya chi'chi la'h nin rahca gahdzi aanjla guca'ha ba cohpa nin nuu naa ba bachah ban loh bwih zi, ya desde nez la'n guido' saantu roo' nin nuu nez dxibaa' biria'h tuhbi rsiaa'ha roo' hasta zuu yahgaxiyyi xteenn Dxiohs nin guñi' squii':

—La'n naa, la'n guya'loh.

¹⁸Chi'chi bidxi'ñaal' duxa, cun rsiaa'ha duxa xteenn ra' du'h guzi'w, ya loh guidxyiyuh guhca tuhbi lluh roo' duxa nin nagahdxi gacatii' loh garaa ra' lluh nin rahca desde nin rii nabahan bwiinn ra' loh guidxyiyuh. ¹⁹Chin guhca lluh roo' duxa chi, birehza guidxyi roo' duxa ca; guhcan chohnna taa'ha, ya guihdxyi roo' ra' ziga ciudadhd ra' nin nuu loh guidxyiyuh gurih ra'n, ya baganna sto' Dxiohs guihdxyi roo' nin laa Babilonia, tin guya'loh bare'llahn Dxiohs la'h guihdxyi chi. ²⁰Garaa ra' isla ra' cun dahan ra' guñihchiloh ra'n, ²¹neezaa biaaba ra' dxidxiah duxa ra' nez dxibaa' para loh guidxyiyuh; dxidxiah ra' chi naa'ha ra'n ziga chwa'lgah kihlu, ya bwiinn ra' guñi'yah duxa ra' ba la'h Dxiohs laasii basiaaba Ñi'h dxidxiah duxa ra' chi, laasii guhcan tuhbi guelrza'cazii roo' duxa para la'h ra' bwiinn guidxyiyuh.

**Guelguxchisi roo' nin guunn Dxiohs
la'h tuhbi gunna'h dxaaba**

17 Ya chi'chi bwa'hahn loh ra' gahdzi aanjla nin ca'ha gagaadzi coha biria'h tuhbi nin guñi' loon squii':

—Rii' gudaa', tin gulu'yi'hn yi'h cuun nin naa guelrza'cazii duxa xteenn gunna'h dxaaba rii' nin zohba hasta nuu zi'hyi ñihsa ra'. ² Garaa ra' rrehyi ra' nin nuu loh guidxyiyuh guhpa ra' ba duhlda pur gunna'h rii' ya basi'naa'ha xquel-rusagui'hi gunna'h rii' la'h ra' ba pur nin bidxi' duhlda ra' ba la'h gunna'h rii'.

³ Lwehgu ziga loh tuhbi baca'lda gwaneen aanjla chi na'h loh tuhbi dahan desierto, ya ri'chi bwa'hahn tuhbi gunna'h zohba ba dihtsi tuhbi maan roo' naxña, ya gaduhbitii' tihxi ma caa dxyi'dxyi ra' nin rñi'yah la'h Yu'bi Dxiohs nee gahdzi naa yihca ma, zohba za tsi'h xcachchu ma. ⁴ Gunna'h rii' nahcu ba tuhbi lahdxi nin naa chiohpa culohri; tuhbin naa murahdu cun naxña, ya zuucha'yi ba cun ohro, cun dxiah josca ra' nee cun perla ra' nin lasahca duxa, ya neezaa nuu naa gunna'h chi tuhbi coha nin naa ganaalla tii' ohro nin gadxah cohsa gubwihlli nin bwi'hnn ba cun bwiinn guidxyiyuh ra', ⁵ ya gunna'h ca locah ba caa tuhbi dxyi'dxyi nin ayi chyu rabwe'hecaa xa naa dxyi'dxyi ra' chi, per squii' rñi' dxyi'dxyi chi: “Guihdxyi Babilonia guroo', nin naa xnaan gunna'h dxaaba ra' nee cun garaaloh ra' cohsa dxaaba ra' nin ruhnn ra' bwiinn loh guidxyiyuh.” ⁶ Chi'chi lwehgu badi'hihn cweenta nuullaadxuu yihca gunna'h chi cun llarihn ra' xpwiinn Dxiohs nin badxiinn ba, nee cun neezaa llarihn ra' bwiinn ra' nin baluu'yi xchi'dxyi Jesucristu. Ya chin bwa'hahn cohsa ra' chi bidxyi-ibi duuxa'hn, ⁷ ya chi'chi nnah aanjla chi loon squii':

—¿Xixnaa rluu'yi cadxyihbi lu'h? Na'h ziñaan loh lu'h xa naa xcweenta gun-

na'h ca, nee cun xcweenta maan roo' nin nuu gahdzi yihca ñi'h ca nee gahdzi za xcachchu ma. ⁸ Maan roo' nin bwa'ha lu'h naa ma tuhbi maan nin guyuu' cadxyih roo', ya ziga nnah ayi ma la'n dxyih ra' rii' per la'h dxyih biga'ha garia'h ma gabihldxi, chi'chii' cha'lohtii' ñichiloh ma. Ya bwiinn ra' nin nabahan loh guidxyiyuh nin ayi gucah lah ra' ñi'h loh dxihtsi xteenn guelnabahan xteenn Dxiohs, dxihtsi nin guhcacha'yi desdeyi chin nagahdxi cwachixchih Ñi'h guidxyiyuh, zidxyihbi duxa ra' ba chin gwa'ha ra' ba loh maan ca, maan nin gubahan desde cachieempa roo', per ayiru ma la'n dxyih ra' rii' per zibia'garii dxi' ma stuhbi.

⁹ Rii' nuu tuhbi dxyi'dxyi para la'h ra' nin gacabwa': Nin naa gahdzi yihca maan chi naa gahdzi dahan ra' nin zohba gunna'h chi yihca ñi'h; ¹⁰ nee naa za ra'n gahdzi rrehyi: ga'yu rrehyi ra' chi la'h ra' ba guñihchiloh ra' la, yannah la'h tuhbi ba canabwa' nnah, ya stuhbi ba nagahdxi dxiinlon ba. Ya chin dxi' stuhbi ra'ba nin naa luulchima, ayi gacata'h ba ziahan dxyih. ¹¹ Ya chi'chi la'h maan roo' nin guyuu' cadxih roo' nee nicala ayiru ma nnah, naa nin rahca xuhna rrehyi ra' per ya luulchimatii' cha'lohtii' ba para tu'pazi.

¹² Gadzi'h ra' xcachchu ma nin bwa'ha lu'h naa tsi'h ra' rrehyi ra' nin nagahdxi guinabwa', per sola tuhbi hohra si gapa ra' ni'chi guelnabwa', tuhsi cun maan roo'. ¹³ Gahdzi'h ra' rrehyi ra' rii' gaca xigaaba ra' ba tuhsi, ya zudi'hi ra' ba xla-jweersi ra' ba cun xquelrnabwa' ra' ba la'h maan roo' chi. ¹⁴ La'h ra' dee ra' nin guca'hnee la'h Lli'hyi xteenn Dxiohs, per zuhnn Lli'hyi chi gahn loh ra' cohsa ra' chi laasii la'h Ñi'h naa Ñi'h Daada loh garaa ra' daada ra' nee naa za Ñi'h rrehyi loh garaa ra' rrehyi ra' nin nuu loh guidxyiyuh, ya garaa ra' nin na'hla la'h Ñi'h, naa bwiinn ra' nin gulii Dxiohs nee

naa ra' ba bwiinn nayaa nin zeezah dz-i'tsi loh xchi'dxyi Ñi'h.

¹⁵ Neezaa guñi' aanjla chi loon squii':

—Ñihsa ra' rii' nin bwa'ha lu'h hasta zohba gunna'h dxaaba ca, naan garaa ra' guihdxyi ra', garaa ra' bwiinn ra', garaa ra' bwiinn ra' nin rñi' guriin-guriin dxyi'zah ra' cun garaa ra' lahdxyi ra' bwiinn nin nuu loh guidxyiyuh. ¹⁶ Ya gadzi'h cahchu ra' nin bwa'ha lu'h yihca maan roo' chi, zidxyi'chinee ra'n la'h gunna'h dxaaba chi. Zuuzuh lligab-we'hla ra'n la'h gunna'h dxaaba ca zahw ra'n xpwe'hla gunna'h dxaaba chi, nee zuca'dxih za ra'n la'h gunna'h chi. ¹⁷ Dxiohs ya badi'hi Ñi'h para guunn ra' ba lligaaba chi, tin guica'ha maan roo' chi guelnabwa' hasta que no cha'loh dxyi'dxyi ra' nin guñi' Dxiohs. ¹⁸ Ya gunna'h nin bwa'ha lu'h naa guihdxyi roo' nin nugasagui'hi yihca ra' rrehyi ra' nin nuu loh guidxyiyuh.

Xcweenta ziga guñihchiloh guihdxyi Babilonia

18 Chi'chi bwa'hahn loh stuhbi xaanjla Dxiohs nin ze'yehta nez llaa'ndxibaa' cun ziroo' duxa guelnabwa', ya hasta loh yuh bazi'ñiñ lla'ñiñ xteenn aanjla chi, ² ya cun tuhbi rsiaa'ha duxa guñi' aanjla squii':

—La'h guihdxyi Babilonia guñihchiloh ya la'n guñihchiloh, la'n biahca chi'h lahdxyi ra' bwiinn dxaaba ra', hasta rca'nzaa garaa clahsa spíritu dxaaba ra' nee gudahla xpichiehza ra' maan nin zohba xihyi ra' nin naa ñi'hin maan dxaaba, cun maan duxa ra' ³ laasii la'h yihca garaa ra' bwiinn guidxyiyuh guyu' llaadxxuu cun xcweenta duhlda nin bayihdxyi ra' ba la'h gunna'h dxaaba rii', garaa ra' za rrehyi ra' nin nuu loh guihdxyiyuh gulu'tii za ra' ba duhlda cun gunna'h dxaaba chi. Ya garaa ra' bwiinn nin ruhnn guri'xi guhca rricu ra' ba pur xcweenta cohsa

dxaaba ra' nin ruhnn gunna'h dxaaba chi.

⁴ Ya chi'chi bihna'hñ stuhbi rsiaa'ha nin ze' nez llaa'ndxibaa' nin guñi' squii':

—Gulguiria'h loh guihdxyi ca la'htu bwiinn ra' nin naa ra' xpwii'nnahn, tin ayi neezaa tu chiilli tu xtuhlda ra' bwiinn ra' ca, nee tin ayi tiidxi tu loh guelrza'cazii duxa ra' nin gusa'cazii la'h ra' ba, ⁵ laasii guyu' duxa xtuhlda ra' ba, hasta badiia'ha muntohnan nez loh Dxiohs dxibaa', ni'chin nin bagannasto' Dxiohs xtuhlda ra' ba. ⁶ Gulgadi'hi la'h gunna'h ca ziga gahca nin badi'hi ba la'h ra' snuhn ra' bwiinn, nee gulgasadxihlli la'h gunna'h ca chiohpa tantu pur cweenta nin bwi'hnn ba. Gulgagu'chi guelrza'cazii duxa nin bati'dxi gunna'h dxaaba ca la'h ra' bwiinn chiohpa bweelta, gulgui'hnnan naa'ha duxa ru para la'h gunna'h ca la'hgahca ziga bwi'hnn ba la'h ra' snuhn ra' bwiinn. ⁷ Gulgadi'hi tuhbi guelrza'cazii duxa la'h gunna'h dxaaba ca laasii gubahan ba loh guidxyiyuh ziga chi'h zi nin guclaa'dzi ba nee cun bwi'hnn lasahca ba la'hgahca ba. Ni'chin nnah gulgasa'cazii ba tin dxiagaadxxuu loh nin gubahan nasaa ba cun ziga bwi'hnn lasahca za ba la'h ba, nee zi'chi gahca za gaca la'n lasto' ba laasii la'n lasto' ba bwi'hnn ba lligaaba squii': “Na'h zo'ba'hñ ziga zi tuhbi rrehyna; ayi naan biuhda, nee ayi chyu gusiahchyu loh xigaa'bahn.” ⁸ Pwihsi ni'chin loh tuhsi dxyih dxiaaba garaa guelguxchisi xteenn Dxiohs yihca gunna'h dxaaba ca, ziga guelguhchi, guelnalaasa duxa, guelrchi-a'han; nee guica'dxih ba laasii guelnabwa' roo' duxa nahpa Daada Dxiohs nin nuu dxibaa' nin guunn guelguxchisi xcweenta gunna'h chi.

⁹ Ya garaa ra' rrehyi loh guidxyiyuh nin bidxa'ga la'h gunna'h dxaaba rii' zu'n ra' ba nee ziaa duxa lasto' ra' ba pur nin gwa'ha ra' ba la'h gunna'h rii' chin chasa guhxa nin caca'dxih gunna'h

dxaabaa rii'.¹⁰ Zia'han ra' ba zihtu laasii guidxyihbi ra' ba xcweenta guelrza'cazii xteenn gunna'h chi, nee guñi' ra' ba squii':

—¡Ayy probhi za yi'h!, guihdxyi guuroo' Babilonia, guihdxyi nin mahzi lasahca duxa; pwihsi pur minuhtu si badzihn bina'zu lu'h loh guelrza'cazii.

¹¹Ya bwiinn guri'xi ra' nin nuu loh guidxyiyuh zu'n duxa ra' ba pur xcweenta guihdxyi chi, laasii ayi ru chuu nin si' garaaloh nin rutoo' ra' ba. ¹²Nin rutoo' ra' ba naa ra' ziga ohro, plahta, cun dxiah ra' nin nuu dxiah za'ca ra', perla ra', lahdxi nin laa linu finu cun lahdxi nin naa sehda cun nin naa culohr murahdu-naxñiaa, cun neezaa garaaloh-tii' yahga za'ca ra', nee cun cohssa ra' nin naa cun marfil, bronce ra', cun dx-i'ba ra', cun marmol, ¹³cun canehla, cun garaaloh lah guelwawh, cun ya'hla neezaa mirra cun perfume ra', cun vi-hnu, nsehchi, harina za'ca cun trihgu, nee cun neezaa guidxa'h ra' nin rwa' carga, lli'hyi, maangwahyi ra'; carrwaje ra', nee hasta neezaa bwiinn ra' nin gudoo'tii'; ¹⁴ya ziuu'-sa'bi dxyi'dxyi squii':

—¡Ayiru nahpa lu'h ninahxi nin biuu' duxa sto' lu'h, yannah la'h lu'h bañihchitii' para tu'pazi garaatii' cohssa za'ca cun cohssa za'ca duxa ra' nin guhpa lu'h, nee nin stuhbi ayi chuu ru ra'n!

¹⁵Ya nin bwi'hnn ra' guri'xi cun xcweenta ra' cohssa ra' rii' nee guhca ra' ba rricu pur guihdxyi rii', zia'han ra' ba zihtu laasii tahtu guidxyihbi ra' ba pur guelrza'cazii nin sacan, zahca nalaasa sto' ra' ba nee zu'n ra' ba; ¹⁶nee zahbi ra' ba squii':

—¡Ayí, prohbi la'h guihdxyi roo' ca! Naan ziga tuhbi gunna'h nin nahcu tuhbi lahdxi nin laa lihnu nee cun lahdxi culohr nin laa murahdu naxñaa ra' nee zucha'yi'hn cun ohru, cun garaaloh dxiah za'ca ra' cun perla ra', ¹⁷nee pur

minuhtu si guñihchiloh cohssa za'ca ziahan ra' chi!

Garaa ra' nin rnaabwa' barcu ra' cun garaa ra' nin rusazah barcu ra' nee cun garaa ru ra' nin ruhnn ra' dzi'n loh ñih-sado', nee cun garaa ra' bwiinn nin rzah biahja la'n barcu; bia'han ra' ba zihtu, ¹⁸ya, loh nin bwa'ha ra' ba guhxa nin caca'dxih guihdxyi chi, guza'bi rsiaa'ha-gudidxyidxiah ra' ba squii':

—¿Calla guidxeela stuhbi ziga gui-hdxyi roo' rii'?

¹⁹Ya bachah ra' ba yuh yihca ra' ba, nee ru'nduxa ra' ba cun riaa duxa ra' ba, ya rbwidxyidxiah ra' ba squii':

—¡Ayy! ¡Riaa duxa nu guihdxyi roo' ca laasii pur guihdxyi roo ca guhca rricu ra' nin nahpa ra' barcu loh ñih-sado', yannah pur minuhtu si guñihchiloh gui-hdxyi roo' ca!

²⁰Per biahxi xcweenta guihdxyi ca; yi'h dxibaa', la'htu nin naa ra' xpwi-inn Dxiohs, la'htu xpooxtla xteenn Ñi'h, cun bwiinn ra' nin baluu'yi xchi'dxyi Ñi'h desde galohtii'yi; laasii la'h Dxiohs bwi'hnn guelguxchisi loh guihdxyi ca tin gudxihllin garaa nin cagasa'cazii gui-hdxyica la'htu. ²¹Ya la'h tuhbi xaanjla Dxiohs nin nahpa guelrnabwa' guteesa ba tuhbi dxiah, nin naa ziga zi tuhbi dxiah roo' nin ruca'dzi maan dohba ya bala'h aanjla chin loh ñih-sado', chi'chi rahbi ba squii':

—Squii' za dxiaabagueeta guihdxyi Babilonia, ya nin ayi chu'tii' nin stuhbi dxyih gwa'ha tu loh guihdxyi Babilonia. ²²Nin stuhbitii' ayi chuu ru dxihn tu muusca xteenn arpa ra' cun bidxee ra', cun trompeta ra'; nee nin ayiru chy bwiinn nin guunn dzi'n gaapa lu'h; nee nin ayiru chuu rsiaa'ha xteenn dxiah roo' ra' nin naa ziga dxiah nin ruca'dzi maan dohba. ²³Nee nin stuhbi bia'ñih ayiru gaapa lu'h ya nin stuhbitii' za ayi xi lañih xteenn guelruchinaa ayiru sa'bi rsiaa'ha loh lu'h guihdxyi

Babilonia, cun neezaa xpwiinn guri'xi ra' lu'h nin mahzi lasahca ra' cadxyih loh guidxyiyuh, basagui'hi lu'h garaa ra' guihdxyi ra' cun xquelbidxa'ha lu'h.

²⁴Pwihsi loh guihdxyi ca la'h llarihn bwiinn ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs nee cun nin naa ra' xpwiinn Ñi'h, nee cun garaa ra' nin guhchi pur bwiinn loh guidxyiyuh; la'h llarihn ra' ba bidxeela nuuchi lu'h laasii yi'h gudxiinn lu'h la'h ra' ba.

19 Chin guluhlla ra' cohsa ra' rii', chi'chi biindxiaagahn rsiaa'ha ziga ziahan roo' ra' bwiinn nin cañi' nez llaa'ndxibaa' squii':

¡Lasahca duxa naa lah Daada Dxiohs!
Cun ziga ruta'h Ñi'h la'h ra' bwiinn loh duhlda, cun guelña'ñi'h, cun guelrnabwa' naa xteenn Xtaada Dxiohs nu'h,

²laasii xquelguxchisi Ñi'h naa gaduhbi la'ga'htii' ziga naa xnehza;

laasii la'h Ñi'h bwi'hnn guelguxchisi xcweenta gunna'h dxaaba nin cagaxi'n la'h ra' bwiinn guidxyiyuh cun xcweenta xquelgubwihlli ba;

la'h Ñi'h basadxihlli la'h gunna'h dxaaba chi llarihn ra' xpwiinn Ñi'h.

³Lwehgu guñi' ra' ba stuhbi squii':

—¡Lasahca duxa naa lah Daada Dxiohs! Laasii guhxa xteenn gunna'h dxaaba cun ziga zohbadxih ba ayi chuu dxih cweezan.

⁴Ya loh galda bitaapa ra' bwiinn guuhla cun gadaapa ra' maan nabahanpa'hca ra' bazu'nllihbi ra' nez loh Dxiohs nin zohba loh yahgaxiyyi roo' ya rahbi ra' ba squii':

—¡Zi'chi gaca! ¡Lasahca naa lah lu'h Daada Dxiohs!

⁵Ya chi'chi desde nez loh yagaxiyyi roo' chi biinloh tuhbi rsiaa'ha nin cañi' squii':

¡Gulgui'hnn lasahca la'h Xchiohs nu'h, garaa tu nin ruhnn dzi'n nez loh

Ñi'h; garaa tu nin ruzu'nllihbi nez loh Dxiohs;

bwiinn ra' nin rnabwa' nee cun bwiinn ra' nin ayi xi guelrnabwa' nahpa za!

Lañih xteenn saa' Xi'hyi Dxiohs

⁶Chi'chi biindxiaagahn ziga rsiaa'ha ziahan roo' ra' bwiinn, nee ziga bwih xteenn ziahan gui'w chin radxa'galasaa' ñihsa nee ziga bwih xteenn chin rdx-i'ña'a' duxa du'guzi'w; guñi' squii':

¡Lasahca duxa naa lah Daada Dxiohs!, laasii la'h Yu'bi Dxiohs, nin naa Daada xteenn nu'h, la'h Ñi'h guzohbaloh canabwa'.

⁷Dxiahxi duxa ra' nu'h, chuu nasaa duxa sto' ra' nu'h nee gachidi'hnn lasahca nu'h la'h Ñi'h,

laasii la'h dxyih nin gaca rsaa' Xi'hyi Dxiohs badzihñ; la'h dxa'pa xteenn Ñi'h guzuhcha'yi.

⁸Ya la'h dxa'pa chi guzi'guelhda Dxiohs gacu bi lahdxi nin laa linu finu, nin nayaa nin rca'bacha'h,

pwihsi lahdxi linu finu naa sehn xteenn ra' dzi'n za'ca nin bwi'hnn ra' nin naa ra' xpwiinn Dxiohs.

⁹Ya chi'chi nnah aanjla chi loon:

—Baca'h squii': “Dichohsa ra' bwiinn ra' nin bidu'hun dxi' loh saa' xteenn Xi'hyi Dxiohs.”

Guñi' za aanjla chi loon, nnah ba:

—Dxyi'dxyi ra' rii' naa dxyi'dxyi nin naa guchii xteenn Dxiohs.

¹⁰Chi'chi ñuzu'nllibihñ loh aanjla chi, per squii' guñi' ba loon:

—¡Ayí guunn lu'h zi'ca!, laasii na'h naan ziga gahca yi'h; na'h naan tuhbi nin ruhnn xtsi'n Dxiohs, ziga naa lu'h yi'h cun bwihtsi ra' lu'h nin zezah loh dxyi'dxyi guchii xteenn Jesucristu. Mas cha'yi guzu'nllihbi lu'h loh Dxiohs; laasii xchi'dxyi Jesuhs naa dxyi'dxyi nin rulu-u'yi Dxiohs la'h ra' bwiinn tin rahpaa ra' ba dxyi'dxyi guñi' ra' ba.

Nin dzi'ba tuhbi maangwahyi labweh

¹¹ Chi'chi bwa'hahn billaala dxibaa', ya biinloh tuhbi maangwahyi labweh, ya nin zohba dihtsi ma laa Nin ruza-'loh xchi'dxyi Ñi'h, laasii rnabwa' Ñi'h nee ruhnn Ñi'h guehrru ziga naa xne-hza ziga naa guelguxchisi za'ca. ¹² Bizloh Ñi'h naa ra'n ziga dxih bwehla, ya yihca Ñi'h zohba ziahan roo' ra' curohn, ya caa Ñi'h tuhbi lah nin sola la'h Ñi'h naann Ñi'h ya ayi chyuh ruhnn gahn dxiu'nbwa' lah Ñi'h. ¹³ Nahcu Ñi'h tuhbi lahdxi nin nuuchi rihn, ya lah Ñi'h naa Xchi'dxyi Dxiohs. ¹⁴ Ya na'hla garaa ra' suldahdu dxibaa' xteenn Dxiohs la'h Ñi'h, nahcu ra' ba lahdxi labweh guii'w ra', lahdxi nayaa nee dzi'ba za ra' ba maangwahyi labweh ra'. ¹⁵ Rwa' Ñi'h care'h tuhbi spahda nin caa duxa garoopa dihtsi, tin cun la'h spahda chi childxinee Ñi'h la'h ra' bwiinn garaa ra' guihdxyi ra' nin nuu loh guidxyiyuh; naa Ñi'h nu'a ziga zi tuhbi bahra dxi'ba nguihdzi. La'h Ñi'h zuhnn za Ñi'h guelguxchisi loh ra' bwiinn ra' nin ruhnn malcriahdu nez loh Dxiohs ya zidxi'chixquii' Ñi'h yihca ra' ba ziga zi uhva ra' chin rahcan vi-hnu, nee zuhnn Ñi'h para guti'dxiloh ra' ba loh guelguxchisi xteenn Dxiohs nin nuu nabahan dzi'tsi llaa'ndxibaa'. ¹⁶ Nee loh xahba Ñi'h cun cwe' cuu'dxi Ñi'h caa squii': "Rehyi xteenn ra' rrehyi ra', Daada xteenn ra' daada ra'."

¹⁷ Ya bwa'hazahn loh tuhbi aanjla nin zuunchii nez loh gubihdxyi, nee guñi' aanjla chi cun tuhbi rsiaa'ha roo' squii':

—Loh ra' garaa ra' maan ra' nin zohba xihyi ñi'h nin za'bi nez llaa'ndxibaa': Gultaa' nee gulgadiala'ha rii', tin gahw tu loh xchih roo' xteenn Dxiohs, ¹⁸ tin gahw tu bwe'hla xteenn rrehyi, neezaa bwe'hla xteenn capitahn ra', nee cun bwe'hla xteenn ra' za bwiinn ra' nin ruhnn naruhla, cun bwe'hla xteenn ra' maangwahyi nee cun nin rzohba za

ra' dihtsi ma, neezaa bwe'hla xteenn ra' bwiinn; bwiinn nin naa ziga bwiinn nin gudoo'tii' ra' nee cun bwiinn ra' za nin ayi gudoo' ra', bwiinn nin nariin ra' cun ziga bwiinn nin guyu'xa la ra'. Gacan rwa'lohchi'zi.

¹⁹ Chi'chi bwa'ahan loh maan roo' cun loh ra' rrehyi loh guidxyiyuh cun garaa ra' nin naa ra' ziga xsuldahdu ra' ba; badiala'ha ra' ba tin childxinee ra' ba la'h nin dzi'ba maangwahyi labweh cun neezaa garaa ra' nin naa xsuldahdu Ñi'h, ²⁰ ya bina'zu maan roo' chi cun nin guhca profeha xteenn ma nin bwi'hnn sehn roo' ra' cun milahgru ra' nez loh maan roo' chi tin bina'zune ma tuhsi cun nin guhca xprofeha ma. Ya cun milahgru ra' chi basagui'hi profeta dxaaba chi la'h ra' bwiinn ra' nin guzi'guehlda ra' gyyuu' ra' ba xpwa' maan roo' chi nee cun nin bazu'nllihbi za ra' loh xfiguhra maan roo' chi; ya maan roo' chi cun nin guhca xprofeha ma tuhsi zee ra'n loh bwehla duxa nin naa asufre, ²¹ ya chi'chi la'h garaa ra' nin bia'han, guhchi ra' ba pur spahda nin biria'h rwa' nin dzi'ba maangwahyi labweh, ya garaa ra' maan nin zohba xihyi ñi'h gudahw xpwe'hla ra' ba.

Tuhbi mihyi yihza

20 Chi'chi bwa'hahn loh tuhbi aanjla nin ze'yehta nez dxibaa' cun tuhbi chiahyi nin ruxaala guii'dxyu nin laa gabihldxyi naa ba. Nuuh za tuhbi cadehn roo' naa aanjla chi. ² Aanjla chi guna'zu ba la'h maan duxa nin laa dragohn tin biyi'bidu'h ma, la'hma nin guhca bwe'lda roo' chieempa duxa nin laa bwiinn dxaaba cun Satanahs, ya bachi'bidu'h aanjla chi la'hma loh tuhbi mihyi yihza, ³ ya chi'chi bala'h aanjla chi la'hma gabihldxyi, tin ri'chi bie'w ma. Ya baca'h aanjla chi tuhbi sehyu rwa' pwerta gabihldxyi, tin zi'chi ayi ru nuu gusagui'hi ma la'h ra' bwiinn

guidxyiyuh ra' loh tuhbi mihi yihza, ya loh gazaa' tuhbi mihi yihza rii', nahpa zila'h ma zabalaaqui'hn.

⁴Lwehgu gahca za bwa'hahn loh yah-gaxiyyi ra' nin zohba ra' bwiinn ra' nin guca'ha guelnabwa' tin guunn ra' ni'chi guelguxchisi, neezaa bwa'hahn xaalma ra' bwiinn ra' nin birwa'h yihca ra' ñi'h, pur nin baluu'yi ra' ba xchi'dxyi Dxiohs cun xchi'dxyi Jesucristu. La'h ra' bwiinn ra' rii' ayi bazu'nllihbi ra' ba loh maan roo' nee nin loh za figuhra xteenn maan roo' chi, nee nin ayi za basaa'n ra' ba ñuu' ra' ba bwa' xteenn maan chi locah ra' ba o yahn naa ra' ba. Bwa'hahn bwiinn ra' rii' gubia'garii babahn ra' ba ya gunabwa' ra' ba tuhsi cun Jesucristu loh tuhbi mihi yihza. ⁵Per snuhn ra' bwiinn nin guhchi ayi babahn ra' ba chin bacwa'hn Dxiohs la'h ra' bwiinn ra' rii', sino que hasta chin gazaa'yi tuhbi mihi yihza ra' rii'. ⁶Dichohsa nee saantu naa ra' bwiinn ra' nin gabahan ra' loh mwerloh nin gabahan ra' bwiinn laasii naa ra' ba bwiinn nin ayi ru xtuhlda ra' ñi'h ni'chin nin raroopa guelguhchi ayi nahpa guelnabwa' xcweenta ra' ba, sino que mas gaca ra' ba xpixohza Dxiohs nee cun xpixohza za Jesucristu, nee zinabwa'nee ra' ba la'h Jesucristu loh tuhbi mihi yihza.

⁷Ya chin gazaa' tuhbi mihi yihza chi, zila'h bwiinnndaaba gabihldxyi, ⁸chi'chi zusagui'hi ba la'h ra' bwiinn guihdxyi ra' nin rii' loh gadaapa lahdu loh guidxyiyuh; zusagui'hi ba la'h ra' bwiinn guihdxyi Gog cun bwiinn Magog, ya zutiaa'ha ba la'h ra' bwiinn ra' chi tin gaca bwiinn ra' chi xsuldahdu ba para loh guehrru, ya naa ra' ba ziga zi yuhlli nin rii' rwa' ñihsado' gaca ziahan ra' ba. ⁹Tin zi'chi babi'hyi ra' ba nez gaduhbi loh yuh ra' nez chi, tin bata'w naa ra' ba hasta rii' ra' xpwiinn Dxiohs nee cun hasta naa za guihdxyi nin ruca' sto' Dxiohs, per Dxiohs guxe'hla Ñi'h

dxih nin dxiinloh nez llaa'ndxibaa' nin guñihchiloh la'h ra' dee' ra'. ¹⁰Ya bwiinnndaaba nin basagui'hi la'h ra' bwiinn guna'zu neezaa ba zee ra' ba loh dxih nin cayahca cun nin laa asufre, hasta zee za maan roo' cun profeta xihn xteenn ma; ri'chi guti'dxiloh ra' dee' ra' guelrza-'cazii duxa dxyih-nague'la para tu'pazi.

Jwisi nin gaca nez loh yagaxiyyi labweh

¹¹Chi'chi bwa'hahn tuhbi yagaxiyyi guuro' roo' nin naa culohr labweh nee cun nin zohba za loh yagaxiyyi chi, ya nez delaanta loh Ñi'h guñihchiloh guidxyiyuh cun dxibaa', ya ayiru bidxeela nin tuhbi lahta para la'h ra'n. ¹²Bwa'hazahn loh ra' bwiinn guuchi ziga nin lasahca cun nin ayi lasahca; zuu ra' ba nez loh Dxiohs, chi'chi billaala loh chihbru ra' nee cun neezaa loh stuhbi chihbru xteenn Dxiohs nin laa chihbru guelnabahan nin naa para tu'pazi. Ya chi'chi bwi'hnn Ñi'h guelguxchisi xcweenta ra' bwiinn guuchi ra' chi pur dzi'n nin bwi'hnn tuhbigah ra' ba, ziga naa xcweenta tuhbigah ra' ba nin caa loh dxihtsi ra' chi. ¹³Ñihsado' biu'nan ntriehgu bwiinn nin guhchi lohon, guelguhchi, nee lahta xteenn guelguhchi bat-siiga la'h ra' bwiinn guuchi nin guyuu' loh ra'n loh Dxiohs. Ya chi'chi bwi'hnn Dxiohs guelguxchisi xcweenta tuhbigah ra' ba pur ziga cada bwi'hnn tuhbigah ra' ba. ¹⁴Ya seguihdu guelguhchi cun lahta hasta naa xteenn guelguhchi, zee ra'n loh bwehla duxa, ya loh bwehla duxa rii' naa guelguhchi nin raroopa, ¹⁵ya loh bwehla za chi zee ra' bwiinn ra' nin ayi caa lah ra' ñi'h loh chihbru nin laa guelnabahan.

Llaa'ndxibaa' cuubi cun loh guidxyiyuh cuubi

21 Ya seguihdu bwa'hahn tuhbi llaa'ndxibaa' cuubi cun tuhbi

guidxyiyuh cuubi, laasii la'h dxibaa' galoh cun guidxyiyuh galoh la'h ra'n guñihchiloh, ya ayi ru za ñihsado'. ²Na'h Jwahn bwa'hagoon guihdxyi Jerusalehn cuubi; bwa'hahn guihdxyi saantu chi ze'yehtan nez dxibaa' hasta rnabwa' Dxiohs. Zucha'yin ziga zi rzuhcha'yi tuhbi dxa'pa nin rahlda ruchinaa. ³Chi'chi bihna'hn tuhbi rsiaa'ha roo' nin guñi' nez dxibaa' hasta zuu yahgaxi'yi roo', squii' cañi'n:

—Gulguia'ha nnah la'h Dxiohs zuu galaayi ra' bwiinn, la'h Dxiohs nabahane la'h ra' bwiinn, ya la'h ra' ba gaca xpwiinn Ñi'h, ya la'hgahca Yu'bi Dxiohs guibahane la'h ra' ba tin gaca Ñi'h Xchiohs ra' ba, ⁴laasii ziñihchiloh guelguhchi, ayi ru chuu guelnalaasa sto' nin guelnayaan, laasii garaa ra' dee' ra' nin guyu' galoh la'h ra'n guñihchiloh.

⁵Ya chi'chi la'h nin zohba loh yahgaxi'yi roo' nez dxibaa' guñi' loon squii':

—Bwa'ha, na'h guunn nacuu'bihn garaatii'.

Guñi' za Ñi'h loon squii':

—Baca'h dxyi'dxyi ra' rii' laasii dxyi'dxyi ra' rii' guchii pa' ca naa ra'n; zahca chechii sto' ra' bwiinn dxyi'dxyi ra' rii'.

⁶Chi'chi nnah za Ñi'h loon squii':

—La'n गया'loh; na'h naan nin rbahchixchih nee na'h za naan ziga nin ruza'loh ziga zi lehtra A cun Z. Bwiinn nin rdxahga ñihsa; na'h gudi'hihn ñihsa nin rudi'hi guelnabahan guee ba, sin nin ayi chiilli ba nin tuhbi ga'yu. ⁷Bwiinn ra' nin guunn gahn loh duhlda, bwiinn ra' chi guica'ha garaa ra' dee ra' ziga zi tuhbi herensi; ya na'h gaca'hn Xchiohs ra' ba ya la'h ra' ba gaca ra' llii'nahn, ⁸per ya ziga la'h ra' bwiinn ra' nin nadxyi'bi, nin ayi riachii sto' ra' ñi'h xchi'dxyi'hn, nin rdxyi'chinee xchi'dxyi'hn, nin rdxiiinn ra' bwiinn, nin nabahan ra' loh guelgubwihlli, nin rusi'dxi ra' guelbidxa'ha, nin

ruzu'nllihbi ra' nezloh ra' dxaan, nee garaa ra' nin ruu'yi dxixi'hw; garaa ra' dee ra' guzee loh bwehla nin naa cun nin laa asufre, dee na guelguhchi raroopa.

Guihdxyi Jerusalehn nacuubi

⁹Ya chi'chi bwa'hahn loh ra' tuhbi aanjla nin naa gahdzi ra' aanjla nin ca'ha gagaadzi ra' cohpa nin nuu ra' luulchima guelguxchisi xteenn Dxiohs, ya squii' guñi' ba loon:

—Rii' guda', tin gulu'yi'hn yi'h dxa'pa nin guchinaa Lli'hyi xteenn Dxiohs.

¹⁰Ya loh bihsi nin bani'hi Spíritu Saantu na'h bwa'hahn, gwane Ñi'h na'h yihca tuhbi dahan roo', ya yihca dahan chi dxuu nu chin baluu'yi Ñi'h na'h guihdxyi saanto Jerusalehn nin ze'yehta nez llaa'ndxibaa', nez delaanta loh Dxiohs. ¹¹Guihdxyi Jerusalehn rii' rñah rca'bacha'han cun xquelbacha' h roo' xteenn Dxiohs, ya guelrca'bacha' h xteenn Jerusalehn cuubi rii' rñahan ziga zi guelrbacha' h xteenn tuhbi dxiah nin chuhla duxa, ziga dxiah nin laa jaspe nin rñah ziga cristal. ¹²Ya gadiidxi guihdxyi Jerusalehn chi nuu tuhbi barda nin naa altu roo', nee nuu za tsi'h bichiohpaza ziga rwaa' yuu' nuu barda chi, ya zuu tuhbigah ra' aanjla cada ra' rwaa' yuu' chi; ya la'h ra' gadzi' h bichiohpa cwa' h xpwiinn ra' guehtu Israel caa rwaa' tuhbigah ra' yuu' chi. ¹³Chohnna rwaa' lee' chi zohba nez lahdu rtahn gubihdxyi, schohnnan nez lahdu dahan dxiaa', schohnnan nez lahdu dahan gueeta, nee schohnnan nez lahdu ria'zi gubihdxyi. ¹⁴Ñaa' baarda chi nuu tsi' h bichiohpa dxiah nin naa simientu, ya tuhbigah ra' dxiah chi caa lah tuhbigah ra' pooxtla xteenn Lli'hyi xteenn Dxiohs.

¹⁵Aanjla nin cañi'nee na'h nuu tuhbi bahra ohro nin naa ziga ñihta naa ba tin gudi'xi ba guihdxyi Jerusalehn chi balaaca chi' h nuu xpwerta ra' n cun

barda nin nuu gadiidxin. ¹⁶ Ya guiidxyi chi forma cwadrahdu naan; gadaapa xlahdun tuhsi madxihdu naa ra'n, ya badi'xi aanjla chi cun ñihta nin nuu naa ba, ya chiohpa mihi chiohpa gaywa'h kilómetru naa guiidxyi chi; de largun cun de anchun cun de altuhran tuhsi madxihdu naa ra'n. ¹⁷ Lwehgu badi'xi aanjla chi barda nin nuu gadiidxi guiidxyi chi ya nuu'hun sesenta y cuatro metru ra' ziga naa xmadxihdu ra' bwiinn, madxihdu chi na'zu aanjla chi nuugadi'xi ba. ¹⁸ Baarda chi naan cun dxiah ra' nin laa jaspe, ya guiidxyi chi naa ganaalla ohru, naan ziga bihdru nayaa. ¹⁹ Dxiah ra' nin naa ra' simientu zucha'yi ra'n cun garaaloh ra' dxiah joosca ra'; ziga mwer dxiah nin laa jaspe, nin raroopa cun dxiah nin laa zafiru, nin riohnna dxiah nin laa ágata, nin radahpa dxiah nin laa esmeralda. ²⁰ Nin rahca ga'yu dxiah nin laa ónice, nin rahca xo'pa cun dxiah nin laa cornalina, nin rahca gahdzi cun dxiah nin laa crisólito, nin rahca xuhnna cun dxiah nin laa berilo, nin rahca ga' cun dxiah nin laa topacio, nin rahca tsi'h cun dxiah nin laa crisoprasa, ya nin rahca tsi'h bituhbi dxiah nin laa jacinto, ya nin rahca tsi'h bichiohpa cun dxiah nin laa amatista. ²¹ Ya rwaal' pwerta xteenn guiidxyi chi naa tsi'h bichiohpa perla ra' tuhbigah ra' rwaal' pwerta chi naa cun tuhbigah ra' perla ra', ya loh neziuh xteenn guiidxyi chi naa ganaalla ohro; rñahan ziga bihdru. ²² Ayi bwa'hahn nin tuhbi guido' loh guiidxyi chi, laasii la'h Daada Dxiohs nin nahpa guelrnabwa' naa xquido' guiidxyi chi cun neezaa Lli'hyi xteenn Ñi'h. ²³ Guiidxyi chi ayi rchi'hn gubihdxyi cun bwe'hw laasii xpi-a'ñih gahca Dxiohs ruzia'ñih ri'chi, ya Lli'hyi xteenn Ñi'h naa bia'ñih loh guiidxyi chi. ²⁴ Bwiinn guidxyiyuh ra' nin gwachii sto' ra' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs

ziah ra' ba loh xquelña'ñih xteenn guiidxyi chi, ya rrehyi ra' nin ze' nez loh guidxyiyuh zadzihnnee ra' ba xquelrnabwa' ra' ba cun nee xquel lasahca ra' ba loh guiidxyi chi. ²⁵ Ya rwaal' xteenn guiidxyi chi ayi dxie'wtii' ra'n radxyii nee ayi chuutii' gue'la ri'chi. ²⁶ Ri'chi chenee za ra' ba guelnaza'ca, nee cun neezaa guel lasahca xteenn ra' guiidxyi roo' ra' nin guyuu' loh guidxyiyuh. ²⁷ Ya ayi chuu nin tuhbi ra' bwiinn nin ruhndzi'n dxaaba ra' ri'chi; sola chuu ra' bwiinn ra' nin caa lah ra' ñi'h loh chihbru nin naa guelnabahan nin nahpa Lli'hyi xteenn Dxiohs.

22 Ya chi'chi baluu'yi aanjla chi na'h tuhbi gui'w nayaa, hasta nuu ñihsa nin runi'hi guelnabahan. Ña'ñihin ziga zi bihdru nin laa cristal, caria'han nez loh yahgaxiyyi hasta rnabwa' Dxiohs cun Lli'hyi xteenn Ñi'h. ² Galaayi neziuh roo' xteenn guiidxyi chi cun garoopa lahdu rwaal' gui'w chi guroo' yahga ra' nin runi'hi guelnabahan, nin reah ñinahxi loh ra' ñi'h tsi'h bichiohpa cwa'h loh tuhbi yihza, tuhbigah bwe'hw ni'chi reah ñinahxi loon. Ya batahga xteenn yahga ra' chi ralu'yi para gusiaacan la'h ra' bwiinn guidxyiyuh. ³ Ayi ru chuu cohsa duhlida ra' loh guiidxyi chi. Yahgaxiyyi xteenn Dxiohs cun xteenn Xi'hyi Ñi'h chuu loh guiidxyi chi, nee cun sola za la'h ra' xpwiinn Ñi'h chuu loh guiidxyi chi, nee cun sola za la'h ra' xpwiinn Ñi'h nin guzu'nllihbi nez loh Ñi'h nee gaann ra' ba la'h Ñi'h. ⁴ Zwa'ha loh ra' ba loh Ñi'h gahxu gah ya zica'h za lah Ñi'h locah ra' ba. ⁵ Ri'chi ayi ru chuu gue'la, ya bwiinn ra' nin chuu ra' ri'chi ayiru guichi'hn ra' ba bia'ñih xteenn ra' lámpara, nin lla'ñih xteenn gubihdxyi, laasii la'h Yu'bi Dxiohs guzia'ñih Ñi'h yihca ra' ba ya zinabwa'nee ra' xpwiinn Ñi'h la'h Ñi'h para tu'pazi.

**La'ze'gadzihn gaxhu
dxyih nin dxi' Jesucristu**

⁶Chi'chi nnaah aanjla chi loon squii':

—Dxyi'dxyi ra' rii' guchii ra' pa'h naa ra'n, nee zahca chechii sto' ra' lu'hn. Daada Dxiohs gahca gusañi' las-to' ra' bwiinn nin rñi' xchi'dxyi Ñi'h; la'gahca Ñi'h baxe'hla Ñi'h xaanjla Ñi'h tin baluu'yiloh Ñi'h loh ra' xpwiinn Ñi'h cuun cohosa ra' nin gue'du ze'yaahldaa gaca. ⁷¡La'h guyohbagah dxie'ldahn! ¡Dichohsa ra' bwiinn ra' nin ruzo'badxi-ahga xchi'dxyi Dxiohs nin caa loh dxihtsi rii'!

⁸Na'h Jwahn biindxiaagahn nee bwa'haloon cohosa ra' rii', ya chin biindxiaagahn nee bwa'ha ra'n cohosa ra' rii', chi'chi bazu'nlliibihn nez ñaa' aanjla nin baluu'yi garaa ra' cohosa ra' rii' na'h tin ñaa'nnahn la'h aanjla chi, ⁹per chi'chi guñi' aanjla chi loon squii':

—¡Ayi guunn lu'h ni'ca!; pwihsi na'h naan tuhbi xmooza Dxiohs la'hgahca ziga naa lu'h cun garaa ra' bwihtsi ra' lu'h nin rñi' za xcweenta xchi'dxyi Dxiohs, nee cun garaa ra' bwiinn ra' nin ruzo'badixahga dxyi'dxyi nin caa loh dxihtsi rii'. Guunn la'h Dxiohs si.

¹⁰Neezaa guñi' aanjla chi loon squii':

—Ayi cuula'n lu'h xchi'dxyi Dxiohs nin caa loh chihbru rii', laasii la'h dxyih badzihn gaxhu cha'loh garaa ra' nin rñi' loh dxihtsi rii'. ¹¹Ya loh nin ria'dxi gadzihn dxyih chi, basaa'n nin ruhnn dzi'n dxaaba zuu zeezah ba loh dzi'n dxaaba, zi'chi za nin ruhnn dzi'n dxiimma zuu zeezah ba loh loh dzi'n dxiimma, ya ziga nin zeezahnee dzi'n za'ca cheezah ba loh dzi'n za'ca nin cayuhnn ba, nin naa za bwiinn nayaa zi'chi za chezahru ba gaca nayaa ba nez loh Dxiohs.

¹²Nah za ba loon:

—Zi'chi la'h guyohbagah dxie'ldahn; nee dxie'ldane'hn cohosa za'ca nin

gudi'hihn la'h tuhbigah ra' bwiinn ziga chi'h biga'ha bwi'hnn ra' ba. ¹³Na'h naan nin rbachixchih nee cun nin rutu'llatii' ziga zi lehtra A cun Z.

¹⁴'Dichohsa ra' bwiinn ra' nin riidxi'bi ra' xahba ra' Ñi'h, tin gapa ra' ba derehchu loh yahga nin rudi'hi guelnabahan, nee zi'chi za zahca chu'tii ra' ba ba nez rwa' yuu' xteenn guihtdxyi Jerusalem nacuubi. ¹⁵Ya ziga bwiinn ra' nin naa ra' ziga bwehcu, zia'han ra' ba nez dihtsi yuu' xteenn guihtdxyi chi, cun ziga ra' nin naa bidxa'ha, nin nabahan gubwihlli ra', nin rdxiiinn ra' bwiinn, nin ruzu'nlli-hbi ra' loh dxaan ra', nee cun garaa ra' za nin rusi'dxi xcweenta guelrusagui'hi.

¹⁶'Na'h Jesuhs, baxe'hla'hn tuhbi xaanjla'hn loh tu tin baluu'yi ba dxyi'dxyi ra' rii' loh tu, ziga naa tu xpwiinn guido'n, Na'h naan llahga guehtu rrehyi Davihd, nee naa zahn dxih nin ruzia'ñih rsiiyi.

¹⁷Spíritu Saantu Dxiohs cun dxa'pa xteenn Lli'hyi xteenn Dxiohs rñi' ra' squii':

—Gudaa'.

Ya nin rihndxiahga za guñi' ra' ba:

—Gudaa'.

Ya nin rdxahga ñihsa, nee xclaa'dzi ba guee ban, dxi' ba tin guee ba ñihsa nin rudi'hi guelnabahan, nee sin nin tuhbi ga'yu ayi guunn ba gaxtu.

¹⁸Garaa ra' bwiinn ra' nin rihn xchi'dxyi Dxiohs nin caa loh dxihtsi rii'; rñi'n loh ra' ba squii': Sidela chyulla gudzii'ba ru yihca dxyi'dxyi ra' nin caa loh dxihtsi rii', Dxiohs gudzii'ba ziahan ru guelrusa'cazii ra' nin rñi' loh dxihtsi rii' yihca bwiinn chi; ¹⁹ya sidela chyulla guzia'tii yihca xchi'dxyi Dxiohs nin caa loh dxihtsi rii', Dxiohs zura'h Ñi'h lah ba loh chihbru nin naa guelnabahan, neezaa xcweenta ba loh guihtdxyi saanto roo' nin caa xcweenta ñi'h loh dxihtsi rii'.

²⁰ Nin lu'h cagaluu'yi dxyi'dxyi xcweenta garaa ra' dee' guñi' Ñi'h nnah Ñi'h:

—Zi'chi, la'n guyohbagah dxie'ldahn.

Zi'chi gaca pwihsi. ¡Gudaa' Daada Jesucristu!

²¹ La'h Daada Jesucristu xteenn nu'h guunnta'yi yihca garaa tu. Zi'chi gaca pwihsi.